[illegible]

8
7 a
25

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
30 K
37

~~8 - 16 - a - 54~~
8 - 9 - d - 25

OFFICINA
IOAN. RAVISII TEXTORIS NIVERNENSIS,

NVNC DEMVM POST TOT EDITIONES diligenter emendata, aucta, & in longè commodiorem ordinem redacta,

Cui hac editione acceſſerunt.

Eiuſdem Rauiſij Cornucopiæ libellus, quo continentur loca diuerſis rebus per orbem abundantia.

Item eiuſdem autoris, non vulgaris eruditionis Epiſtola, nunc recens accuratius caſtigata, & propè innumeris mendis abſterſa.

Ac geminus Index rerum verborumque omnium copioſiſſimus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

VENETIIS, MDLXXXVIII.
Apud Marcum Antonium Zalterium.

TYPOGRAPHVS
LECTORI S.

ROMA

QVoniam apud omnes viros prudentia inſignes (humaniſſime Lector) ſemper teſtatum audiui, longè pręſtantius eſſe, præclarum nomen, quàm plurimarum opus poſſeſſio: idcirco magis mihi curæ fuit, in hac poſtrema editione Rauiſij Textoris Officinæ, vt omni ornatu exculta prodiret, quàm quòd opulentiſſimum ex ea theſaurum conſequi, mihi datum eſſet. Nullos permiſſi ſumptus prætereundos, vt in ſtudioſorum omnium gratiam. hoc opus expurgatiſſimum appareret, ne bonarum litterarum profeſſores, incuriæ, aut auaritiæ nota me inurerent. Emendandi & caſtigandi operis munus iniunxi, doctiſſimis, & conſummatiſſimis in tali arte viris: qui quantum profecerint; non mihi, ſed cæteris, iudicandi locum relinquo. Ego ſat ſcio, quales impenſas, quales labores, quæ incommoda ſuſtinuerim, vt emendatiſſimum redderem opus. Hos igitur conatus meos æqui boniq́ue conſulas, oro, & , (fauentibus ſuperis) à me indies, meliora, & grauiora expectato: dici enim ſolet, quod veri artifices ſemper in poſterioribus ſe ipſos vincunt. Animi quidem propenſio, ingentiſſima in me eſt, licèt vires perquàm exiguæ. Non minima ex hoc profectò lętitia afficior, quòd niſi quæ debui, ſaltem quæ potui, præſtiti, & (vt in prouerbio eſt) legem impleui. Nemo me igitur aut incuriæ, aut auaritiæ culpa condemnet. Vale.

INCVLPATISSIMO VIRO,

SACRARVMQVE LITERARVM PROFESSORI MERITISSIMO.

D. Ioanni Boluaco Niuernenſi, Nauarenſium Grammaticorum Gymnaſiarchæ.

Ioannes Rauiſius Textor Niuernenſis S. D.

FRequens fuit multis admiratio, vir inculpatiſſime, quòd ego tuus alumnus, & propè dixerim partus, tuis ſemper adiutus obſequijs, tuaq. opera literis innutritus, neq; beneficiũ ſcriptis agnoſcerẽ, neque gratiã verbis vllis remetirer. Nec defuerunt, qui ſilentio meo tam diuturno inflatis etiam buccis & multo iraſcerentur ſtomacho, atq; hoc ipſum uitio uerterent, dicerentq. me indignum, de quo quiſquam bene mereri debeat, quum ut cauſabantur, pleræq, expertes rationis animantes abhorreant ab huiuſmodi nota. Nam & ciconia parentes à quibus uitã accepit, ſenio feſſos nutrit & ſuccollat, & glires ſuis genitorib. dum ſenuerũt eadem ſuccurrũt pietate, uelut meritũ refundentes. Alij item quibus eadẽ placebat ſentẽtia conuicijs me inceſſabant, & huiuſmodi uerbis alloquebantur: Næ tu es homo egregiè malus Textor, dignusq. multis plagis & cicatricibus, qui magno famæ tuæ diſpendio nõ agnoſcis, per quem profeceris. Hic (de te loquebantur) te nutriuit à puero. & (ut inquit Simo Terentianus) fecit ex ſeruo, ut eſſes libertus, & quod habuit ſummum precium, perſoluit tibi. Tu tamen pateris eius memoriã apud te frigeſcere, quem uelut numen aliquod terrenum deberes ſuſpicere & reuereri, cuiuſq. effigiem, ſi ſaperes, domi haberes in larario: quum quicquid es, ſi quid ſaltem es, id totum ſit eius officio, eiq. vitam cum doctrina referre debeas acceptam. Adde quòd magna eſt ambobus affinitas, eadem utriq; patria, cuius ille flos eſt, & primũ ſpecimen, & in qua tanti ſit ab omnibus, ut inhumanus habeatur & inciuilis, qui tranſeunti compitatim non aſſurgit. Quanam ergo ratione maculam hanc elues? quonam modo culpam deprecaberis, aut in quam excuſationem reijciẽs delictũ ſi ſolus eum relinquas inſalutatum, in quem omnes pleno ore certatim laude congerunt? His illorum uerbis quum aures mihi calerent & circumſonarẽt, cœpit me pudere uitæ, & pœnitere negligentiæ. Parumq. abfuit, quin ipſe mihi pœnam irrogauerim, ſumptoq. de meis Muſis ſupplicio, abortiuas adoleſcentiæ meæ nugas Veneris marito deuouerim, ut cum Politano loquar. Vbi tamen diu ſatis in ea pependi cruce, poſt longum tędium & animi mœrorem, diſcuſſis hinc inde rationibus, tandem cognoui nihil eſſe, quod deberem tri-

ſtari,

ſtari, vt affici pœnitentia. Quinetiam me multò prudentius egiſſe, quàm ſi quid infra dignitatem tuam antea repoſuiſſem. Præcedentia quidem argumẽta iniĳciebant mihi pudorem. Contrà uerò alia emerſerunt omnino cõtraria, quæ poſtea ſuaſerunt, vt non tantum non me pigeret nihil ad te ſcripſiſſe, ſed ne in poſterum quidem ſcribere. Conſideraui in primis quàm ſtultè agant, qui ſuis ineptĳs illuſtrium uirorum maieſtatem contaminant, exemplo illius Chœrili, cuius ſcripta plus multo probri quàm laudis pepererunt Alexãdro. Quantum enim famæ parturiunt doctorum monumenta, tantum dedecoris afferre ſolent pęnitendæ & uiles indoctorum nugæ. Itaque ſi quid hactenus tibi nuncupaſſem, plus multo fuliginis & tenebrarum, quàm lucis induxiſſet tuo nomini. Nam nihil eſt in me, quod tuis laudibus reſpondere ualeat. Nihil neq; ſcribo, neq; loquor, quod ſemitarĳ & pagani magiſtelli nõ nouerint. Nihil niſi triuiali percuſſum moneta dico. Quanã igitur doctrina tibi, homini dico omnibus virtutũ numeris abſolutiſſimo, ſatisfacere potuiſſem? Quod ſi potuiſſem, adhuc tamen mihi fuerat timendum, ne iraſceris, grauateq ferres & dolenter, ſi te in ora uulgi conĳcerem, quum ea ſis natura, ut malis laudum tuarum teſtimonia in præcordĳs hominũ deliteſcere, quàm linguis uerſari. Ego te noui tanquam meos ungues. At ſi quid certi ex tuis moribus potui colligere & explorare, tu non es ex eorum numero, quibus aures inanibus præconiorum fumis pruriunt & titillantur. Futiles iſtæ gloriolæ non plus te mouent, quàm lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram, Auriculas citharæ collecta ſorde dolentes, ut inquit ille. Omnia tibi ſordent, niſi quæ meram olent virtutem Suſpicari poſſes me hoc dicere adulandi ſtudio, niſi tam alienũ eſſet mihi aſſentari, quàm tibi aſſentatoribus aurem prębere. Id ego auſim de me prædicare, nec vnquam placuiſſe mihi paraſitos & blanditores, nec vllam peſtem vnquam acrius refugiſſe me, quàm paraſiti perſonam, nequis fortè ſuſpicetur, à labĳs meis diſſentire præcordia. Et tu ipſe cum me ſemper noſti, in primore cuius fronte legatur animus. Quod quamuis hac tempeſtate non uſque quaque ſit vtile, non poſſem tam infucatum illum naturæ rigorem excutere, uel ſi vnco trahendus ad ſcalas gemonias, aut inſuendus culeo cum gallo, ſerpente & ſimia. Vides igitur, vt ad inſtitutum redeam, quæ denuò me mouerint argumenta, vt nihil ad te ſcriberem, at de te. Tandem tamen inuitum me ac recuſantem expugnauit, & tuus in me amor & mea in te beneuolentia, coegitq. epiſtolam hanc liminarem adĳcere, quamuis intelligerem titulum hunc, ſi modò laudis eſt titulus, fore tibi moleſtum & odioſum. Sed uelis nolis, oportet vt æqui bonique conſulas. Hoc ego feci, non vt par pari relatum cognoſceres, quum, ut inquit Cicero, ſi uitam pro tua dignitate effunderem, nec minimam quidem tuorum in me meritorum partem uidere aſſecutus: ſed vt eorum calumnias declinarem, qui me ſuſpendunt naſo, quòd nullo dum ac ne verborum quidem teſtimonio, exhibuerim me gratum. Porrò nominis perpetuitatem magis mihi ex te polliceor, quàm tibi ex hoc opere meo. Si

autem

autem per contaris, quale ſit ipſum opus, & quid ego ſentiam, dicam id quod res eſt, ne quis cauilletur fœtus meos mihi blandiri. Illud primum omnium non inficiabor, me omnia fruſtillatim ferè ab autoribus emendicaſſe. Nihil priuato iuri præter laborem tribuo, quem ſi quis improbet, nullam ſpem futuræ laudis mihi relinquo. Et ut occurrã cenſorum lituris & ſpongijs, tota hæc officina ſimilis eſt Horatianæ cornicula, alienis plumis circunquaque ueſtita. Quam licet plerique probent, & in his Petrus Daneſius, homo plurimæ doctrinæ & eruditionis, non ſum tamen adeò neſciens mei, neque ita pendeo totus ab aliorum iudicio, ut eas laudes uelim agnoſcere, quas nec honeſtè poſſum, nec iure debeo. Nolo mihi Suffenus eſſe, aut ſimias imitari, quæ ſuos fœtus quamlibet deformes pro formoſiſſimis admirantur. Si quid tamen ex multis paleis fructus collegi, te et cæteros lectores rogo, ut excipiatis plauſibiliter. Contrà uerò ſi quid per iniuriam mihi non elimatum lapſum eſt, frequenter autem lapſum eſt, partem erroris quæſo condonate meis occupationibus, quibus quum hæc imprimerentur, nulla non hora obruebar, idq. adeò, ut uix ocium eſſet ad ſcalpendum caput aut ad mungendas nares Nam ut tu ipſe omnium certiſſimè noſti. non poteram aſſiduè præeſſe typis, quum me oporteret totos dies erudiendis iuuenibus impendere. Vixq. ut opinor, ſuffeciſſem operi, niſi in emaculandis ut cunque typographorum erratis laborem meum iuuiſſet honeſtiſſimus, maturæq. doctrinæ adoleſcens Guido Memmiraldus, Lutetianus patricius. Vale homo probatiſſime, & me ama.

IOANNIS RAVISII TEXTOR.

NIVERNENSIS IN SVAM OFFICINAM AD EXIMIVM ET LITERATISSIMVM VIRVM,

D.Gaufredum Pompadoræum Petragoricenſem Archidiaconum, utriuſque Iuris profeſſorem acutiſſimum.

PRÆFATIO.

OMnium qui Latinam linguam ſuis hactenus inuerũt monumentis, neminem propè unũ inuenias, Gaufrede literatiſſime, qui ubique ſuorum operum calumnias Momorũ, & obelos poſteritatis effugerit, quique nullibi acceperit uulnus. Hoc docent autorum elegantiſſimi, quorum ſcripta quamuis inculpata, et omnibus eloquentiæ calamiſtris decenter compta uiderentur: pleriſque tamen in locis Ariſtarchorum lituris expuncta ſunt. Hic arguitur ut nimis ieiunus, illius oratio plus cutis quàm carnis habere dicitur, alius uerbis confragoſis ampullari, alius humi repere: in hoc affectata culpatur obſcuritas, in illo ſtylus nimis languidus & eneruis. In ſumma, nihil reperies quod ſuis dentibus liuor non configat. Et quod omniũ moleſtiſſimè fero, non eruditi & frugi homines ſolum hanc prærogatiuam ſibi uendicant, ſed inepti quoque, & qui carent naſo, eandem licentiam iuxtà induunt. Ita, ut uenatici canes, & uillatici eodem modo ferinam olfacere uideantur, uelint q. capræ Rhinoceroti naſuto haberi ſimiles. Sunt quinetiam, qui laudi ſibi uertunt cum egregio hoſte pugnam ſuſcepiſſe, ut aliena uirtute (quod propria nequeũt) in opinionem uulgi quocunque modo introrepant, ſeq. in populi admirationem intrudant utcunque. Alij cum quid coram idiotis legunt, ne nihil ſcire uideantur, audent tamen de Sibyllæ folijs iudicare, ſuæq. cenſuræ cum alijs ſymbolum ferre. Sed falluntur haud dubiè, & ſuis cruribus aſciam illidunt. Nam plura ipſi accipiunt, quàm inferant uulnera. Iniuſtum enim ab eruditis unicum ſtigma inſtar multorum eſt, præſtatq. ſexcentas ab huiuſmodi latratoribus plagas accipere, quàm à literatis unam. Quicquid dicitur ab eruditio, æternum eſt, & neſcit finem. Quòd ab inſulſis, euaneſcit tam citò, quam ipſi ſunt uani. Quòd ſi unquam primis ſeculis fuerit hoc malum, nunc inualeſcit maximè, ita ut uix reperiatur opus, quod uel non ſit mancum ac mutilũ, aut ſtolidis iſtorum nebulonum iudicijs planè corruptum. Quod eſt in cauſa, quamobrẽ Fabij inſtitutiones oratoriæ nobis tenebroſæ uideantur, lectoresq. omnes tertio quoque uerbo ſuſpenſos retineant? Sola hominum temeritas, qui quum autoris mentẽ non caperent, omnia inuertere, & rotundis quadrata mutare auſi ſunt, feceruntq oraculum, quod per ſomnium noctu uiderant. Qua etiam fece hiſtoriam Plinij naturalem ubique perunxerunt, dum non intellectá detorserunt in ſuum phantaſma, ne lectorem deſtituiſſe uiderentur, ſeq. ignoran-

tiæ conuiciſſe. Ego, ut verè dicam, ex alieno periculo mihi timeo, terroremq; (utinam uanum) confingo. Quis enim gregarius miles in dextram aurem ſecurus dormiat, ſi uideat principi ſuo malè eſſe? Quis vellicato Cicerone, ſuis auribus non timeat? Quem notato Vergilio, calumniæ metus non terreat? Atque eo magis, quò acrius ſemper in neotericos ſæuiatur. Homines enim huius ſeculi propè omnes conſueuerunt in ſeipſos furere, alter in alterū quadrigas conuicijs onuſtas iaculari, uiperis nimirum ſimiles, quæ parentes dicūtur impetere. Vide Apologias, uide occultas Satyras, quæ nunc euentilantur, & excuduntur. Quotuſquiſque noſtri temporis habetur in precio, qui tot Archilochos nō habeat, quot præcones? Paucis abhinc annis Seruius de Latina lingua bene meritus floruit. Iam Beroaldinis annotationibus uapulauit. Beroaldus item nunc cum fœnore recipit talionem. Omnes enim (qui ſaltē corruptum non habent olfactum) quamuis laborem eius non improbent, ſic tamen ſtylum auerſantur, ut ſibi ſuisq. liberis eius lectione interdicant. Nullus Grammaticorum pleniore obſequio poſteritatem demeruit, quam Laurentius Valla. Nemo purius iudicauit: Mancinelli tamen iam paſſus eſt limam, qui & ipſe poſtea limatus eſt. Politiano uiro utriuſque linguæ doctiſſimo, Marullus poeta iam dedit uulnus, idemq. lege talionis accepit. Quo anno hæc imprimebantur, neſcio quis ſemidoctus Anglus, auſus eſt in Eraſmum, uirum planè & ſine lenocinio doctum, inſurgere, annotationesq. (quas Mercurij cuiuſdam opera Græcanicis referſit laminis) euentilare. Audio & fuiſſe quendam nebulonem, qui Opus doctiſſimi & eruditiſſimi Budæi de Aſſe, dixerit eſſe uelut ocioſum, infrugiferum, ac nemini vtile; & non magni referre, cognoſcere quæ ſint partes aſſis, quàm variæ ponderum & nummorum ſpecies. Cuius nomen ſi compertum haberem, peius cruce & furca lueret, nec ad cōmiſerationem me flecteret, etiam ſi fleret ſanguine. Tene oportuit, nebulo, perperam de tanto Galliæ monſtro iudicare, tantumq. virum putida tua cenſura proſcindere? qui tamen vnus inuidioſam Athenis reddit Lutetiam, facitq. vt omnes propè cæteræ nationes palmam deſperent eloquentiæ? Hic (ſi literis merces exolueretur) Regi deberet eſſe, quod Archelao fuit Euripides, Ennius Africano, Romano ſenatui Cic. Et te non pudet immundū ex ore tuo ſterquiliniū in hunc vomere? nihil de te loqui audeo, Faber modeſtiſſime. Plagæ tuæ mihi excutiunt lachrymas, tantumq. dolorem afferunt, vt amicis indigeam, qui me perinde ac te conſolentur. Neſcio cui te comparem, niſi Actæoni, quem vt ſui canes laniarunt, ita quoque qui ex tuis vigilijs fructū & commodum ceperunt, qui te præuio & antecambulone, Philoſophiæ latebras incolumes peruaſerunt, in te roſtro & dentibus ſæuiunt. Sed ſis bono animo. Aderunt qui ulciſcentur, facientq. tuos iſtos canes ſuorum pœnitere latratuum. Imò iam affuerunt. Nunquid enim proſpicis pleroſque ex illis (indigni ſunt qui à me nominentur) iam non pluris quam hiſtriones fieri, & ab eruditis haberi velut indoctos? Indoctos autem, imò & planè barbaros, ipſiſq. adeò barbaris ineptiores. Luent, luent, & viui & mortui, flammasque

(quibus

(quibus ſcripta tua digna dixerunt) ipſi perſerent. Impingent (ne dubites) in eruditorum carnificinas, in quibus nullus futurus eſt commiſerationis locus. Iam in Epithetis meis tibi condolueram; neque tamen urgente beneuolentia (quam habeo in literatos genuinam) potui non iterum miſereri, ut docerem, quod prius dixi, nullum eſſe quantumuis doctum, qui huiuſmodi Libitinarum morſus & rabiem declinet. Quis ergo tot eruditis vapulantibus, ſecurũ me putet dormire ſomnum? Quis porrectis pedibus nihil timentẽ quieſcere? quum etiam ſi roſas loquerer, eſſent tamen, quibus meæ roſæ olerent vrticam. Omnium linguas cohibere velle, manifeſtaria eſt dementia. Culpam apud omnes deprecari, tam difficile eſt, quàm facile à multis naſo ſuſpendi. Ne multis agam, ſalubrius, mea ſententia, non eſt conſilium, quàm veniam præfari, & ſuſcepti Operis cauſam percontaturis dicere. Demum, ſi quis obloquatur, & me aſpergat conuicijs, pili & aſſis non facere. Primum omnium nemo eſt (ut opinor) neque ex eruditorum turba, neque ex plebeiorum grege, qui manibus & pedibus non eat in Salluſtij ſententiam, dicentis: Omnibus hominibus (qui ſeſe ſtudent præſtare cæteris animantibus) ſumma ope enitendum, ne uitam ſilentio tranſeant, veluti pecora, quæ natura ventri prona & obedientia finxit. Non enim præter propter voluptates nati ſumus, & alionerſum accepimus animam, quàm ut ocio Epimenidis ſomnum indormiamus, & ut proci Penelopes alijs certantibus, ſoli nihil faciamus niſi numerum. Quid à porcis differemus, ſi multos menſes ſtertamus inſtar glirium, & puriſſimæ aquæ ſordidum lutum præferamus? Commodemus aures Catoni, qui dicebat, reddendam eße uitæ rationem. Sequamur laudabilem Gymnoſophiſtarum conſuetudinem, apud quos impranſi abibant, qui nullum diurnæ operæ fructum afferebant. Aegyptiæ adhæreamus iuuentuti, cui lege fuit cautum, ne cibo prius ueſceretur, quàm centum & octoginta ſtadia percurriſſet. Adijciamus oculos moribus Spartanorum, qui ablegatos à ſe pueros non prius domum redire permittebant, quàm parentibus honori, & patriæ utilitati eße poſſent. Fuit, fuit primis ſeculis tantum virtutis ſtudium, vt ſummam in labore felicitatem reponerent. Qua cauſa Menander dicebat, Deum otioſis non adeſſe: Epicharmus bonos laborem ſequi, timidos nihil vnquam aſſequi. Heraclides quoque Lycius vnum librum laboris laudibus dicauit, quo aiebat, nihil in rebus humanis magis frugiferum geri poſſe. Quibus perſuaſus argumentis, aliquem ex dactylotheca mea carbunculum in linguæ Latinæ gazophylacium conferre volui, quòd hominem ſic oporteat uiuere, vt ſe aliquando vixiße doceat poſteros. Qua enim per maximum Iouem opera rectius ingenium exercerem? Nonne præſtat hoc ipſum facere, quàm plebeculam ad medullas corrodere cum cauſidicis, homines impunè occidere cum medicis, mercatorum inſtar lucro immori, & honores aulicorum ritu ambire? Sequi volo Amaſis Aegyptiorum regis edictum laudabile, qui (ut eſt apud Herodotum) ſanxit, vt ſinguli quotannis apud cuiuſque præfecturæ præſidem profiterentur, unde viuerent. Quod

*qui non facerent, illis pœna extremum ſupplicium eßet. Sed fac meum hoc
penſum non eſſe magni momenti. Minorem ſaltem præſtabo culpam, quàm
qui nihil omnino parturient. Per me non ſtat, quin melius agam. Natura eſt
in cauſa, quæ eam mihi dotem non dedit, quam fortunatis ingenijs, quibus in
manu eſt, ex tempore (ſi inſperata declamandi neceſſitas occurrat) eleganter
dicere & copioſe. Arguerem me pigritiæ, niſi certò ſcirem me plus olei mul
to conſumpſiſſe, quàm pleroſque alios: qai tamen multis præcurrũt paraſan-
gis, doctrinaq. & eloquentia tantum me præcedunt, ante alios quantum Pe-
gaſus ibat equos. Si quis dicat, iam nobis abundè eſſe uolumnium: quorſum
tamen propterea cauillari eos attinet, qui multa ſcribunt, & cumulum au-
gent? quum Theophraſtus trecenta librorũ uolumina ediderit, Chryſippus
ſeptingenta, Empedocles tria & quadraginta, Atteius Capito Conſul ſexa-
ginta? Conſtat Seruium Sulpitium centum & octoginta libros de iure ciuili
edidiſſe, Galenum de Medicina centum & triginta. Debemus ægrè ferre, the-
ſaurum noſtrum augeri, & ærarium creſcere? Sed admittendi ſunt ſoli ma-
ximè eruditi. Cur ita? An qui habent plenam auro crumenam, argenteos
quadrantes ab acerno reijciunt, & minorem reſpuunt monetam? Hoc illis im
properandum, qui ſunt uſque ad eò polypoſi, ut olfactu prorſus careãt, neque
triticum ab auena & lolio poſſint internoſcere. Non eſt idem omniũ guſtus,
Et quod ad huius ſtomachum facit, illi nauſeã parit. Quod hunc excitat, aliũ
ſopit. Hinc fit ut alijs placeat breuitas, alij luxuriantem uerbis, & ſentẽtijs
malint orationem. Præterea ſi nihil unquam recens imprimeretur, pericu-
lum eßet, ne tandem literę naufragium facerent, & perirent ab radice. Vi-
des enim uel iniuria temporum, uel hominum incuria, opera & uigilias mul
torum iam perijße, quorum omnia plurimi à nobis fiunt, & pleno ore ad cæ
lum feruntur, atque etiam frequenti omnium uoto deſiderantur. Vbi nunc
ſunt Accij, Pacuuij, Aeſchyli, Afranij, Anacreontis, Archilochi, Philetæ,
Ariſtophanis poetarum, & aliorum plus quingentorum monumenta? Vbi
Annales Andronici, Tragœdiæ, Comędiæ & Satyræ Ennij, Plauti centũ, &
triginta fabulæ, Saturnalia, Syluæ, Medea, & Orpheus Lucani? Vbi Manlij
Aſtronomica, Valgij & Cornelij Galli elegiæ, Licinij Calui Quintilia, Varro
nis Leucadia & Ceſennia Getulici? Quis habet Laberij & P. Syri mimos,
Ceſii Baſſi Lyricos, & Furij Bibaculi Iambos? quis Porcij Licinij, Valerij
Aeditui, Cinnæ, Domitij Marſi, Pędonis Albinouani Epigrammata? Perie-
runt magno poſterorum diſpendio, grauiq. iactura. Et quum legamus, non pau
cas oratorum centurias olim floruiſſe, unicus propè Cicero, dijs calamitatem
noſtram miſerantibus nobis remanſit. Euanuerunt M. Aemilij Lepidi, Spu-
rij & Lucij Albinorum, Albucij Sili, Licinij, Calui, duorum Carbonum, ac
totidem Gracchorum orationes, cum Aſinij Pollionis declamationibus. Nec
minore damno hiſtoriographorum opera exciderũt. Q. Curtius, Dion Caſſius,
Herodianus; Liuius, Ammianus Marcel. ad nos peruenerunt, ſed fracti, man-
ci, mutili & laceri. Amiſimus bellum Numantium Aſelij Sempronij Ger-*

manicum

manicum Aufidij Baſſi. Ex quadraginta libris Polybij quinque tantùm ſuperſuerunt. Quæ omnia quanto poſteritatis incommodo, quantaq. ruina perierint, uel cæco appareat. Hanc ergo cladem qualibuſcunque ſubſidijs reſarciamus, & quamuis maiores longe ſequamur interuallo, audeamus tamen, Propius ibimus, ſi ad ſumma nitamur, quam ſi præſumpta deſperatione circa ima ſubſliterimus. Faciamus quod à tribunus militum fieri ſolet, qui cum egregios bellatores amiſerint, copias tamen diſpalatas quibuſcunque poßunt homunculis inſtaurant, ne omnino uictoria cecidiſſe uideantur. Creſcet nobis maior gloria, quàm ſi nullam noſtri memoriam poſteris relinquamus. Vide cui probro ſe reddant onnoxios, quibus perpetuæ ſunt feriæ, quiq. compreſſi manibus ſedent, & in ocio contrahunt marcorem. Contrà uerò quantum famæ ſibi comparauerint, in quot annos ſuum propagauerint nomen, qui nullũ temporis punctum fructu uacuum permiſerunt fluere. Plinius iunior perire omne tempus arbitrabatur, quod non imperiretur ſtudijs. Apelles nullam diem ducebat ſine linea. Porcius Cato deteſtari ſolebat, ſi qua dies inanis per incuriam effluxiſſet. Qu. Hortenſius orator nullum diem abire ſinebat, quin uel in foro diceret, aut extra forum meditaretur. Tantum erat gloriæ & uirtutis ſtudium apud maiores. Quorum ueſtigijs ſi uellemus inſiſtere, magna paßim foret expectatio, bonas artes iure quodam poſtliminij de ſitu in nitorem redituras. Sed omnia peſſum eunt, quia nos gulæ mancipia, & Epicuri de grege porci, nihil aliud ſtudemus, quàm ut paſcamus uentrem, corporum tenus curioſi. Satis eſt, ſi probè ſaginati appareamus populo, poſteritatis nulla cura: quaſi uerò nobis tantum nati ſimus, neque patriæ aut amicis quicquam debeamus. Sumus Tygribus maſculis non multum diſſimiles, quibus nulla eſt ſobolis ſuæ cura. Supereſt ut aliquid de Hiſtoria dicamus: quã ideo umus aggreßi, quòd apud Gellium dicat Phauorinus, Viuendum eſſe moribus præteritis, qui cognoſci nequeunt, niſi maiorum intelligatur uita. Intelligi autem non poteſt, niſi per manus relinquatur nepotibus. De cuius utilitate multis uerbis non eſt diſſerendum. hoc omnes tanquam ſuos ungues tenent. Facit in primis, ut dum eorum uitam legimus, qui ſua culpa in diſcrimen aliquod ceciderunt, aliena fruamur inſania, & pedem ab his reuocemus, quæ alijs naufragium attulerunt. Nunquid ſuaue eſt, alieno infortunio ſibi præcauere? In tranſitu fluuiorum qui primi tentant uadum, aleam fortunæ periculoſam ſubeunt. Qui à tergo ſequuntur, poſſunt periculum declinare, ſi uelint. Si nihil haberemus de antiquitate, quam uiuendi conſuetudinẽ ſequeremur? Eßemus uetuſtißimis illis Arcadibus ſimiles, quibus quoniam nulla erat rerum experientia, nulla cognitio, belluuino more degebant, ac nudi uagabãtur, Quos qui ad meliorem cultum redegerunt, in deorum indigitamenta relati ſunt. Præterea nulla eſt ars aut diſciplina, quæ maiorem ſine tædio uoluptatem afferat. Medicinam plerique obducto ſupercilio, contractiſq. naribus auerſantur ut immundam & olentem putide: ipſoſq. medicos cum nauſea refugiunt, uelut ſcarabeos ſtercori bubulo ſe impenetrantes,

& cum

& cum vulnerarijs aliquid habentes commune, qui ſanioſa tractant vlcera, & admotis manibus ipſum pus exprimunt. Vtriuſque iuris & legum ſtudia pleriſque non admodum probantur, quòd lucri magis quàm virtutis cauſa appetantur. Theologiam faſtidiunt quamplurimi, vt laborioſam, & nimis tetricam, quòd nihil habeat feſtiuum, nihil marcentem Lectoris ſtomachum irritans. Cuius etiam ſectatores in contemptum & riſum venerunt, quòd mortalium uideantur inſolentiſſimi, & neminem præ ſe ducant hominem, ſeq. primos omnium rerum eſſe velint. Contra uerò Hiſtoriam nulli refugiunt: amplectuntur omnes: nulli non lubenter audiunt. Cuius ſcriptores tanto quodam in precio fuerunt, vt ad audiendum Liuium non humiles ſolùm & gregarij homines, ſed clariſſimi quoque principes ab extremis Hiſpaniarum finibus. Romã uſque turmatim uenerint. Ioſepho propter libros de Captiuitate Iudaica ſcriptos, Romani ſtatuam erexerunt. Antipater Hieropolitanus Seuero principi, Clitarchus Alexandro, Dexter Theodoſio, Amynte Macedonum regi Hellanicus Mityleneus, Eratoſthenes Cyreneus Ptolemæo Euergeti, ob ſcriptas hiſtorias cœperunt familiareſcere. Nec aliam ob cauſam Demetrius Poliorcetes Hieronymum Rhodium magna mercede ſibi domeſticum fecit. Si quis dicat iam eſſe nobis affatim autorum, qui hoc ſcribendi genus ſecuti ſunt: reſpõdebo, nullum propterea detrimentum ex copia naſci. Si quem pœniteat meæ lectionis aliò ſe conferat. Nolo quemquam iurare in uerba mea. Inſulſus eſt, & caret naſo, qui nequit eligere, quod eſt ſibi uſui: aut refugere, quod detrimento. At carere potuiſſemus hoc opere, & maximo poſſemus autore. Vna & altera veſtis poſſunt homini ſufficere: aliæ tamen propterea non reijciuntur. Scripſerant de geſtis Alexandri Clitarchus, Polycratus, Oneſycritus, Antigenes, Iſtrus, Ariſtobolus, Cares, Philippus Calcidenſis, Ptolomæus, Antidides, Philo Thebanus, Antiſthenes, Menechmus Sicyonius, Nymphis Heracleotes, Potamon Mitylenæus, Sotericus Aſites, Arrianus, Plutarchus. Neque tamen probro datum eſt Curtio, quòd eandem retexuerit telam. Vide quot habent præcones Imperatorum vitæ, vt præter alios obſcurioris famæ, Tranquillum, Dionem Caſſium, Aelium Spartianum, Iulium Capitolinum, Aelium Lampridium, Vulcatium Gallicanum, Trebellium Pollionem, Flauium Vopiſcum, Sextum Aurelium Victorem, Eutropium, Paulum Diaconum, Ammianum Marcellinum, Pomponium Lætum, & noſtra ætate Baptiſtam Egnatium. Qui tamen omnes eundem torſerunt funem, incudem omnes eandem tutuderunt. Vitas quoque Romanorum Pontificum ſcripſere quamplurimi, vt Damaſus, Anaſtaſius, Guido, Rauennas, Sigiſbertus monachus, Hugo Florianus, Sicardus præſul Cremonenſis Gotfredus Viterbienſis, Martinus Carſulanus, Landulfus Cartonenſis canonicus, Sazomenus presbyter, Geruaſius Ricobaldus, Ptolemæus Lucenſis, Antonius præſul Florentinus: poſtremò Platina, Latini omnes: præter Græcos, Euſebium Cæſarienſem, Sazomenum Salaminium, Socratem Conſtantinopolitanum.

politanum, & Zonaram. Quos ſi ſecutus fuero, quis erit obiurgationis locus, quæ mei culpandi ratio? Qui cauſabitur, plura nunquam ſcriptorum, quàm nunc extitiſſe monumenta, ibo inficias. Vnde ergo ſeptingenta uoluminum millia ſibi collegiſset Ptolameus Philadelphus? Vnde tria millia Tyrannion grammaticus? Cui etiam opinioni ſi accederem, propterea tamen non faterer mittendum eſſe litteris & labori repudium. Stultè mihi ſuadere videntur, qui aiunt, tantiſper ſupprimenda eſſe opera, dum conceſſerimus fato. Quis meum defuncti opus emaculabit? quis addet aut detrahet vbi poſtulabit locus? Quis inuertet, ſi oporteat: aut in his recantabit, quæ, non probabuntur populo? Quis cum laruis luctantium calumpias refellet? Ad hæc palàm eſt, multos eſſe ardeliones, qui quum ſtudio laudis immoriantur, neque tamen aliquid dignum laude parturire valeant, inſtar Horatianæ corniculæ plumas ſuffurantur alienas, vt neſcio quis mihi notus, cuius nomini parco, qui ex aliquot meis qualibuſcunque Dialogis frugem ſibi fecit, laudem præripuit, & alieni laboris ſolus gratiam hauſit Quod omnium confeſſione tam turpe eſt, quàm iniquum eos metere, qui ſementem non fecerunt. Sed vt hæc omittamus, certam in ſpem vocor, multa in hoc opere cul patum iri, multa fore quæ prodigioſa, aut etiam incredibilia hominum videbuntur iudicijs. Quæ ſi recta videantur, non pudebit me cum Steſichoro palmodiam canere, aut certè incudi reddere. Capita plerunque modicis de rebus adieci, vt de lenonibus ancillis, abſtemijs, cocis, & multis eius fari-næ. Quod ſi quis rideat, & notet carbone, qd cauſæ meæ patrocinium iubebo eos in medium prodire, qui ex minimis itidem rebus ſcribendi argumenta deſumpſerunt. Aedidit Antonius librum de ſua ebrietate: Homerus vnũ de laudibus vini, alterum de bello ranarum: Ephren Syrus de vituperatione riſus: Marcion Græcus de raphano. Pythagoras de bulbis. Diocles de rapo, Phanias phyſicus de vrtica. Quod ſi non arguuntur feciſſe, nec ad ſcribendum erit vitio, ſi minimarum rerum quandoque hiſtorias collegero. Ne tamen erratis meis ubique patrocinari & fauere uidear: unum eſt in quo ipſe culpam agnoſco, quod Græcas hiſtorias Latinis, Latinas barbaris, & oratoria poeticis paßim confudero. Quod à me factum eſt, non inſcitia, ſed laboris magnitudine: cui quum nequirem ſupereſſe, parendum fuit neceßitati Iam ſatis luctatum eſt cum maledicis. Nunc ſupereſt, ut ad te noſtra dirigatur oratio. Gaufrede literatißime: dicamq. quid me mouerit, hanc operis mei præfationem egregio tuo nomini conſecrare. Hoc fecit illud literarum & uirtutis ſtudium, quo à teneris annis totus prurire cœpiſti, & conflagrare, doctosq. omnes genuina quadam beneuolentia proſequi. Exiſtimabam præterea, fore mihi uituperio, ſi non reminiſcerer tuæ beneuolentiæ, qua me tyrunculum, & in primis literis collegam tuum ſupra fidem amabas: idq. adeò ut cæteros omnes condiſcipulos præ me uno nihili faceres. Vbicunque tibi occurrebam, nunquam ſine riſo me alloquebaris, dextram

(quod

(quod dici ſolet) à tertio uſque ingere mihi porrigebas, magnum & euidens tui candoris, tuæq. amicitiæ argumentum. Præterea, Blaſius Madronetus Securiacus tuus cliens, bonarum literarum auidiſſimus helluo, (vt de Vticenſi Catone ſcribit Cicero) nominis tui præco aſſiduus, non deſiſtebat quotidie me præſente multa de virtutibus tuis, multa de literarum & literatorum amore, immodicè prædicare: meiq. amorem in dies tibi creſcere affirmabat iuramento. Quo ductus argumento, docere volui, me non eſſe ex eorum grege, qui beneficium nunquam agnoſcunt, & apud quos interit ſtatim gratia. Quòd famuli tui munus tam ſincera fronte accipies, quàm beneuolo datur animo. Vale homo perpaucorum hominum, clariſſimæq. virtutis & literaturæ, & ſcribendum in calce huius operis tuo nomini Epigramma expectes aliquantiſper.

HENRICI LABERII NVNCVRIANI
DE MORTE SVI TEXTORIS QVAERIMONIA.

Ad virum multa eruditione & probitate ſpectabilem D. Ludouicum Miletium, hypodidaſcalum Nauarrienſem meritiſſimum.

QVis mihi Neptunus uiolentis ignibus undas
Suggeret? irato quis mihi fræna dabit?
Quæ mihi Pleiades poterunt extinguere flammam,
Quam motus calido pectore ſanguis alit?
Nulla iracundis vacua eſt ſingultibus hora,
Vitaq. placatum non habet iſta diem.
Multoties renouat miſerabilis ira dolorem:
Ira inquam ad luctus ingenioſa meos.
Ter mihi quotidie præſentes poſtulo furcas,
Quæ vitam ſecum triſticiamq. ferant.
Ter quæſita die mihi ſunt longa æquora ponti,
Oſſa vbi pennati luſor amoris habet.
Deuoui toties madidis hoc corpus arenis,
Frigida vt amnigenis piſcibus eſca forem.
A Ioue ſceptrigero petij reuolubile ſaxum,
Quod miſer Aeolides per iuga montis agit.
Sed luctus, uideo, nec dij nec vota leuabunt,
Sorbebuntq. meas uentus & aura preces:
Ipſe niſi ſatyras, dirumq. exprompſero virus,
Et malè cœlicolis, ſideribusq. preces.
Sed fallor, nihil eſt quod ſidera & aſtra laceſſam,
Sunt vertenda aliò carminis arma mei.
Vos igitur muſæ, quibus eſt permiſſa poteſtas.
Laurigera vatum cingere fronde caput:
Et quas ſeruandis commiſit vatibus Orpheus,
Sollicitus ueſtri duxq. paterq. chori:
Cur non ſeruaſtis Textorem, dicite Muſæ,
Præcipuum clara Palladis arte ducem?
Non illum Argolici terrebant ora Periclis,
Nec ceſſurus erat Socratis ingenio,
Quis melius didicit lingua exarmare leones.
Et faciles ſola reddere voce feras?
Quis potuit melius verbis lenire furentem,
Et dare præcipiti fræna modumq. viro.

Carmina Dircæus cancret dum muſica uates,
Et reſonum digitis ſollicitaret ebur:
Ad citharæ pulſum mouere cacumina montes.
Atque ſua lentus ſponte ſaliuit aper.
Haud aliter Textor uibras laxante Camæna.
Tardipedi potuit ſubdere calcar equo.
Atque ſoporatos à ſomno pellere glires,
Et bello inſuetas cogere ad arma manus.
Pertigerat Latios Textoris gloria fines,
Erepture tibi Quintiliane togam:
Quum ſubitò exarſit miſeros qui regibus æquat.
Parcarum impatiens ſanguineusq. furor.
Textorem noſtræ inuiderunt fata Nauarræ.
Fata, inquam, doctis inuidioſa uiris.
Sed nonne hac cauſa culpam excuſabo Sorores?
Digna eſt compedibus, dignaq. culpa focis.
Si uos integritas fidei non mouerit, atque
Inter nos iunctæ fœdus amicitiæ,
Flectere uos hominis potuit doctrina ſepulti,
Et multis probitas diſcutienda modis.
Quodq. magis crucior, uel quod mihi ſuſcitat iras.
Nondum finierat Dia iuuenta iocos.
Nec primum complerat iter reuolubilis ætas,
Quum dedit extremum mors inimica diem.
Ecquid nos igitur ſceleris patraſſe putabo?
Iacturam ne unius creditis eſſe pili?
Si uos ſupplicio Rhadamanti traxerit ira.
Non ſatis ad pœnas tartarus unus erit.
Sed quoniam nihil hic luctus, nec proficit ira,
Nec motos animos uerba cruenta leuant,
Textoris cinerem Muſæ ſeruate: reliquit
Ingenij fœtum Textor, opesq. ſui.
Interea ablatum uobis tutabere uatem,
Mileti Aonij prima lucerna gregis.
Si te celſus amor ſtudiorum allexerit vnquam,
Hęc tibi ſeruandi cura parentis erit.
Vos quibus ingenium Textor ſuffecit & artem.
Huic cineri uiolas, thura faceſq. date.
Quando etiam ante oculos uerſabitur umbra ſepulti.
Dicite: Textoris molliter oſſa cubent.

DE DEIS EORVMQ. CVLTV.

TITVLVS I.

DIVERSORVM DE DEO OPINIONES.

FVERVNT quidam, qui mundum uniuerſum Deum eſſe affirmarūt, de quibus Origenes in lib. aduerſus Celſum quinto.

Stoici primum Deum eſſe mundum, & Platonici ſecundum, ex cæteris Græcis aliqui tertium mundum dixerunt.

Thales Mileſius Deum dixit mentem, qui ex aqua cūcta formaerit, qui nec principium, nec habiturus ſit.

Anaximander & ipſe Mileſius, ſtellas & aſtra deos eſſe cœleſtes putauit, nihil diuinæ menti attribuens, ut ait Auguſtinus.

Sed Cicero de Natura deorum ait, eum natiuos deos longisq; interuallis orientes occidentesque affirmaſſe.

Anaximenes & ipſe Mileſius, infinitū aera dixit, cui omnes cauſas attribuit, & deos ex aere ortos credidit. Auguſtinus & Cicero.

Democritus Abderites, Deum exiſtimauit mentem eſſe igneam, & mundi animam. Cicero & Arnobius.

Pithagoras Deum ita definiuit: Deus eſt animus, qui per uniuerſas mundi partes, omnemque naturā commeans atque diffuſus, ex quo omnia quæ naſcuntur animalia uitam capiant. Meminit Plutarchus in uita Numæ.

Lyſis & Philolaus dixerunt numerū inaffabilem, aut maximi intimiq; numeri ſummitatem Deum eſſe. Origenes.

Archelaus Apollodori Athenienſis Phyſicus, ex terra omnia facta eſſe dixit, eamq; uniuerſorum principium eſſe uoluit. Epiphanius.

Pherecides, eodem autore tradente, dixit terram ante omnia factam eſſe, cui & diuinitatem tribuit.

Heraclius Epheſius deos ex igne credidit, ut Varro & Auguſtinus tradunt. Idem credidit Hippaſus Metapontinus, teſte Simplicio. Anaxagoras Clazomen. homœomerias rerum principia putauit, & diuinum animum ſenſit rerum omnium effectorem, teſte Auguſtino. Alij uerò infinitam mentem Deum ſtatuiſſe ſcribunt.

Prodicus Ceus, quatuor elementa deos ſtatuit, item ſolem & lunam. ex his enim uitalem uirtutem exiſtere credebat. Epiphanius.

Diogenes Apolloniates aerem dixit rerum eſſe materiam quidem, de qua omnia fierent. Sed aerem ipſum compotem diuinæ rationis, ſiue qua nihil ex eo fieri poſſit. Auguſtinus & Simplicius

Cleanthes Aſſius, Stoicus, æthera eſſe ſummum Deum ſtatuit, ſecundum pleroſque: ut uerò Arnobius ait, mentem modò, animum modò, modò æthera, plerunq; rationem Deum eſſe diſſeruit.

Straton naturam ſtatuit Deum eſſe, ut idem Arnobius memoriæ prodidit.

Antiſthenes Athenienſis, multos quidem ait populares deos, unum tamen naturalē ſummæ totius artificem eſſe.

Chryſippus Cilix, Stoicus, nunc naturalem uim diuina ratione præditam, nunc diuinam neceſſitatem Deum prædicabat.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Zeno Citticus diuinam naturalemque legem Deum eſſe putauit, & ſimul æthera Arnobius.

Xenophanes Colophonius omne quod eſſet infinitum, adiuncta mente Deum eſſe uoluit: & ut Theophraſtus ait, unum, & uniuerſum, omneque Deum eſſe prodidit. Simplicius.

Parmenides Eleates commenticium quiddam coronæ ſimilem, quam στεφάνην appellat, continentem ardorem lucis, orbem qui cingit cœlum, quem Deum uocat Cicero & Simplicius.

Empedocles Agrigentinus, quatuor naturas, ex quibus omnia conſtare cenſet, diuinas eſſe uoluit quas & naſci & extingui putauit. Cic. de Nat. deor.

Theodorus qui ἄθεος cognominatus eſt, dicebat nugas eſſe qui de deis ſermones habētur, nec eos eſſe: quare omnes ad furta, periuria & rapinas hortabatur. Theodorus & Epiphanius.

Prothagaras Abderita negabat ſeſe omnino habere de deis quid liqueat, ſint, non ſint, quales ve ſint.

Xenocrates Chalcedonius deos octo eſſe prodidit: quinque in ſtellis uagis, unum qui ex omnibus ſideribus, ſeptimum ſolem, octauum lunam conſtituit.

Plato Athenienſis, nec æthera, nec rationem, aut naturam, ſed ut eſt, Deum appellat, ab eoque mundum hunc perfectum, mirabilemque eſſe fabricatum.

Xenophon Socraticus formam Dei ueri negabat uideri poſſe, & ideo quæri non oportere quid aut qualis ſit Arnob.

Ariſton Stoicus Deum in ſua ſubſtantia comprehendi non poſſe affirmabat.

Ariſtoteles unam mentem mundo præeſſe, & omnium cauſam eſſe ſtatuit.

Speuſippus uim naturalem, animalem, qua omnia regantur, Deum eſſe ſtatuit. Vt Arnob. in 1. ſcribit.

Alcmæon Crotoniates ſoli ac lunæ, reliquiſq; ſideribus, animoq; præterea diuinitatē dedit, qui (ut ait Cicero) nō ſenſit ſeſe mortalibus rebus immortalitatē dare.

Ecphantus Syracuſanus, Deum mentem & animam eſſe exiſtimauit: ut Origenes memoriæ prodidit.

Brachmanæ Indiæ Sapientes, Deum lumen dicebant, non ut ſolem uel ignem, ſed rationem qua occulta myſteria ſapientibus uidentur. Vt ait Origenes.

Stoici ut plurimum Deum diuinā ſubſtantiam, intelligibilem & igneam eſſe decrenerunt, forma carentem: ſed tranſmutari in quæcunque uelit, & aſſimilem fieri crediderunt. Quem philoſophi aſtra & cœleſtia omnia quæ mouentur, deos putabant Lactantius & Cicero.

Heraclides Ponticus tum mundum tū mentem diuinam eſſe putauit, & mutabilem Dei formam eſſe uoluit: quin & terram & cœlum in deos retulit.

Epicurus Athenienſis ex atomis deos ſuos conſtituit, & eos quidem corporeos putauit, ab hominibus tamen diſcretos, hominum tamen figura.

M. Terentius Varro Deum ait ſe arbitrari animam mundi, ipſumque mundum Deum eſſe.

Cicero Deum ita definit: Deus eſt mens ſoluta quędā, & libera & ſegregata ab omni concretione mortali, omnia ſentiens & mouens.

Origenes ex Epicuri ſententia, ſempiternos deos & incorruptos ait, ſed nihil prouidere.

DEOS QVI PRIMVM COLVERINT.

Æthiopes, qui antiquiſſimi eſſe feruntur, deos primum ſe coluiſſe affirmabant: qđ & Diodoro ueriſimile eſſe uidetur apud eos alijs deos ſempiternos, alij mortalis & corruptibilis naturæ participes eſſe putauere.

Phœnices de deis & rerum principijs miranda tradiderunt, qui Dagonam & Chamum coluerunt magna ueneratione.

Atlātides Africæ populi ab ſe deorū genus manaſſe aſſerebant, qui primum Deum

οὐρανὸν, id eſt cœlum apud ſe regnaſſe prædicabant.

Augilæ & ipſi Africæ populi, nullos omnino Deos putarunt præter defunctorum manes, a quibus reſponſa petere ſolebant ſepulchris incubantes.

Phrygum item Theologia de eorum origine his non ualde abſimilia aſſerebat.

Perſæ nec ſtatuas nec aras erigebant, deos verò putabant Cœlum, quem Iouem exiſtimabant. Solem colebant, quem Mithran uocabant. Item Lunam, Venerem, Ignem & Tellurem. Præterea Ventos & Aquam.

Iudæi, ut Corn. Tac autor eſt, mente ſola utrumq; numen intelligebant.

Apud Græcos Cecropem primum omnium Ioue appellaſſe, ſimulachra reperiſſe, aras ſtatuiſſe, uictimas immolaſe, Iſidorus memoriæ prodidit:

Germani priſco tempore (ut Tacitus ſcribit) nec deos cohibere parietibus, neque in ullam humani oris ſpeciem aſſimilare, ex magnitudine cœleſtium fas arbitrabantur.

DE DEIS SVPERNIS.

Dei ſuperni ſunt, Dæmogorgon, repertus in uiſceribus terræ.

Saturnus inuentor falcis: cuius ſeculo ætatem auream floruiſſe dicunt.

Iupiter Saturni filius quem poetæ cœlo preſſe, pulſo parente fingunt, ibiq́ue fulminare.

Apollo, qui ꝓpter interfectos Cyclopes, diuinitate priuatus, Admeti regis Theſſaliæ pauit armenta. Fertur inuentor medicinæ. Triplex eſt eius poteſtas. Vocatur Sol in cœlis, Liber pater in terris, Apollo in inferis Muſis præeſt: armatur arcu, ſagittis & clypeo. Perpetua iuuentus eidem tribuitur. Deus eſt poetarum, uatum & augurum Genitus fertur in Delo eodem partu, quo Diana.

Bacchus Iouis filius & Semeles, bis genitus, & fulminata matre natus ex femore Iouis: dictus propterea Femorigena. Vinum reperit, uniuerſum orbem peragrauit: debellatis Indis, primus omnium triumphauit. Sacrificas habuit & ſacerdotes, quæ dicuntur Bacchæ, Menades Tyades & Mimallonides. Perpetuam iuuentutem habere fertur, ut Apollo.

Mercurius deorum nuncius, Deus furum, galeio & caduceo ornatus, indutus talaria, Deus facundiæ, Argi centoculri interfector.

Mars Deus belli & armorum, apud Thraces natus, frater Bellonę, cuius miniſtri finguntur Impetus, Diſcordia, Ira, Furor.

Hercules monſtrorum domitor, armatus claua, exuuium leonis indutus, Iouis & Alcmenæ filius, odioſus Iunoni, cuius mandato portenta ſubegit: combuſtus in Oeta propter indutum pallium Neſſi cruore tinctum.

Vulcanus Deus ignis, fulminum fabricator, maritus Veneris.

DEÆ SVPERNÆ.

Cybele uxor Saturni, uecta leonum iugo, Deum mater.

Venus, nata maris ſpuma, dea amorum, uxor Vulcani, mater cupidinis & Gratiarũ, facibus armata, ceſto incincta.

Themis, quam Deucalion & Pyrrha conſuluerunt ſuper humani generis reparatione.

Iuno Saturni filia, Deum regina maxima cœlicolum coniunx & ſoror Iouis, Dea diuitiarum, quæ nubentibus præeſt & parientibus.

Cæres dea frugum, Saturni, & Opis filia, legum latrix apud Siculos: unde & legifera uocatur a Marone.

Minerua nata ex Iouis cerebro dea ſapientiæ, diſciplinarum & morum.

Diana Iouis & Latonæ filia, dea uirginitatis, quæ in cœlo Luna, in terris Diana, in inferis uocatur Proſerpina. Vnde a triplici poteſtate uocatur Triformis. De hac Catullus ait: Montium domina ut fores, Syluarumq́, uirentiũ, Saltuumq; recondi torum, Amniumq; ſonantium, Tu Lucina dolentibus, Iuno dicta puerperis, Tu potens triuia & noto es Dicta lumine Luna.

DEI INFERNI.

Pluto, Cerberus, Charon, Minos, Æacus, Radamanthus.

DEÆ INFERNÆ.

Proſerpina, Megæra, Cimæra, Thiſiphone, Clotho, Lacheſis, Atropos.

DEI MARINI.

Oceanus, Neptunus, Palemon, Pollux, Caſtor, Nereus, Protheus, Phorbas, Melicerta, Glaucus.

De Protheo deo maris, Vergilius libro quarto, Georgic. Eſt in Carpathio Neptuni gurgite uates Ceruleus Protheus. Aliter uocatur Vertumnus. Propertius libro quarto. Quid mirare meas tot in uno corpore formas? Accipe Vertumni ſigna paterna dei.

DEÆ MARINÆ.

Amphitrite, Thetys Doris & Nereides.

DII NEMORVM.

Fauni, Panes, Satyri, Syluani.

DEI SELECTI.

Dij ſelecti dicebantur, quorum maior erat poteſtas. Fuerũt autem uiginti numero duodecim mares: Ianus, Iupiter, Saturnus, Genius, Mercurius. Apollo, Mars Vulcanus, Neptunus, Sol, Orcus, Liber pater. Octo fœminæ: Tellus, Ceres, Lucina, Iuno, Diana, Minerua, Venus, Veſta.

DE DEIS DIVERSIS.

Aſſyrij deo quem ſummum habebant & uenerabantur, Adad nomen dederunt. Quæ dictio ſignificat unum. Subiungunt eidem Atergatim deam: his autem duobus omnem rerum poteſtatem tribuebant.

Achilles in Epyro olim ut deus colebatur, autor Plutarchus.

Æolus habitus eſt uentorum deus. Vnde Iuno apud Vergil. ſic eum alloquitur: Æole, namq; tibi diuum pater, atq; hominum rex. Et mulcere dedit fluctus, & tollere uentos. Deus æris uocabatur Æſculanus.

Agonius deus dicebatur, qui rebus agendis præerat.

Gallis Romam aduentantibus, audita eſt noctu uox quędam, quę eius rei magiſtratus monebat. Ex eo tẽpore Aius deus à Romanis cœpit honorari. De hoc meminit Cic. lib. 1. de Diuin. Budæus. lib. 4 de Aſſe Nempe, inquit, quòd Aius ille locutius, arcanum nihil eſſe ſinit eorum, quæ in aula geruntur.

Alcinous rex Phęacum, fingitur deus hortorum, quòd hortos & pomaria diligentiſſime curauerit Statius: Quid bifera Alcinoi laudẽ pomaria? Verg. lib. 2. Georg. Pomaq; & Alcinoi ſyluæ.

Anaitis dea colebatur a Lydis, eiusq; miniſterio nobilitate præſtantes puellas dedicabant, quæ inibi corporis pudicitia in vulgus data, uelut auguſtiores factæ, mox uiris nubunt.

Anculi & Anculæ putabantur dij & deę ancillarum. Angerona dea à Romanis culta eſt, quum tota ciuitas angina laboraret. Sacra eius dicebantur Angeronalia. Simulachrum fingebatur digito labris admoto. Plin. lib. 2. Nanque diua Angerona cui ſacrificatur ad diem XIII. Calend. Ianurias, ore obligato obſignatoſq;, ſimulachrum habet.

Ariſteus deus mellis. Vnde Ouid. lib. 1. Faſt. Flebat Ariſteus, quòd apes cum ſtirpe necatas. Viderat in cœptos deſtituiſſe fauos.

Arungus fuit deus, qui mala à frugibus auertebat, ut Robigius autor Gel.

Atergatis dea colebatur à Syrijs. Strabo: Trans Euphratẽ eſt Bambyce, quam Edeſſam & Hierapolim uocant, in qua Atergatim Syriam deam colunt.

Bona dea colebat᷑ à Romanis mulierib. Ab eius ſacriſicijs arcebant᷑ mares. Tibul. li. 1. Sacra Bonę marib. non adeunda deæ. Ea fuit Dryas Fauni filia uel uxor, q̃ uirilẽ aſpectũ adeò refugiſſe fert᷑, ut nunq̃ ꝓſpecta ſit in publico. Maximoq; opprobrio datum.

datũ eſt P. Clodio, quòd eius ceremonias uiolaſſet, adulterata Pompeia Q. Pompeij filia, & Syllæ nepte. De hac Iuuenalis: Nota bonæ ſecreta deæ.

Bubona dea boum & armentorum.

Carna dicebatur dea cardinis. Ouid. lib. 5. Fa. Prima dies tibi Carna datur, dea cardinis hæc eſt, Numine clauſa aperit. claudit aperta ſuo. Hãc deam ueteres uitalibus humanis præeſſe opinabantur, petebantque ab ea, ut iecinora, corda, & alia quæ ſunt intrinſecus uiſcera, ſalua conſeruarentur. Huic templum dicauit Brutus.

Caſtor & Pollux inter numina maris ponuntur. Plin. lib. 2. Et ob id Polluci & Caſtori id. numen aſſignant, eoſque in mari deos inuocant. Catull. Iam prece Pollucis Iam Caſtoris implorata, Tale fuit nobis Mallius auxilium.

Conſum appellarunt deum conſiliorum, cuius aram ſub terra inuentam fuiſſe dicunt. Eius feſta uocabantur Conſualia: autor Plautus in Romulo.

Deuerram deam uenerabantur, ut ſcopis domum poſſent uerrere.

Dice erat dea & præſes iudiciorum, quæ lites & contentiones dirimebat. Eius miniſtri uocabantur Dicaſtæ, quaſi litiũ diremptores. Simulachrum Apollonii Tyanei ſub Herculis Alexiaci nomine cõſtitutũ adorabatur ab Epheſijs, teſtis Lactãt.

Eanus deus, qui euntib. præerat, vel deus anni. Cuius imaginem quum Phœnices uellent exprimereq́, draconem finxerunt in orbem redactum, caudamq́ue ſuam deuorantem, vt appareat mundum in ſe reſolui.

Empanda uocabatur dea, quæ rebus patentibus præerat.

Fellenus deus fuit Aquileienſium tutelaris ac præſes.

Feronia fuit nemorum dea. Verg. Et uiridi gaudens Feronia luco.

Fidium ſunt qui Iouis filium dicant, a fide. Plaut. per deum Fidium credis iurato mihi. Fuit apud ueteres Romanos in honore maximo, adeò ut templa cum ſacrificijs meruerit. Cultus eſt a ueterib. in Quirinali iugo Nonis Iun. Ouid. in Faſt. Quærebam nonas ſancto Fidio ne referrem.

Flora, dea florum. Ouid. lib 6 Faſt. Hunc meus impleuit generoſo flore maritus: Atque ait, Arbitrium tu dea floris eris.

Fro & Thor nomina ſunt deorum in hiſtoria Saxonis Grammatici.

Furina ſignificat deam furum. Secundum Ethruſcos tamen deam ſortium, ad dirimendas lites.

Hebe Iouis filia, Herculis uxor, dicta eſt dea iuuentutis. Catullus: Hebe nec longa uirginitate foret.

Horchia erat dea Ethruriæ urbis, cui dicatum eſt fanum. Ab ea uicus Horchianus ſumpſit nomen.

Hymenæum Veneris filium, & deum nuptiarum fecerunt. Eius laudes Catullus in Epithalamio Iuliæ & Manlij cumulatiſſimè ſcribit.

Hyppona dea erat equorum quam ſtabularij colebant Eius ſimulachrum locabatur. in ſtabulis Iuue Sat. 8 Iurat Solam Hipponam & facies olida ad præſepia pictas.

Ianus (quem poetæ bifrontẽ faciunt, quòd ut opinor, finem & principium anni videat, aut quòd præterita ſciuerit, & præuiderit futura) templum habuit Romæ, apertum belli tempore, clauſum verò dum pax erat.

Iſis vxor Oſyris, & Anubis, fuerunt Ægyptiorum numina: quorum hunc canina ſpecie ueuerebantur. Lucanus lib. 8. Nos in templa tuam Romana accepimus Iſim, Semideoſque canes, &c.

Lauernam appellarunt deam furum, a qua & Lauerniones dicti ſunt fures. Horat. lib. 1. Epiſt. Pulchra Lauerna Da mihi fallere, da ſanctum iuſtumq́; uideri.

Leucothoe dicitur dea maris, Latini Matutam uocant. Ouid. Leucothoe Graijs, Matuta uocabere noſtris. Propert. libro 2. Quæq́; tibi excepi tum dea Leucothoe.

Libitina habita eſt dea ſepulchrorum & exequiarũ, quam Pompilius inſtituit coli. De hac Hor. lib. 3. Carm: Non omnis moriar magnaq́; pars mei Vitabit Libitinã.

Limentinus deus præerat liminibus.

Mania fuit dea & mater larium, cui pro familiarium ſoſpitate mactabantur pueri. Verùm Iunius Brutus conſul, hoc ſacrificij genus commutauit. Nam capitibus alij, & papaueris ſupplicari iuſſit.

Meditrina dea erat medicamentorũ, a medendo. Eius ſacra uocantur Meditrinalia.

Mellonia putabatur dea mellis.

Mena credebatur præeſſe menſtruis mulierum.

Murcea dea, quæ reddebat murcidos homines & deſidioſos.

Miagrus erat deus muſcarum. Aliter uocabatur Myodes & Achor. Plutar.

Nundina erat dea Romanorum, à nono die nuncupata, qui Luſtricus dicitur. Die Luſtrico pueris imponebantur nomina, maribus nono, fœminis octauo, inquit (Macr.

Ormaſdes fuit Perſarum deus Plutar.

Oſyris maritus fuit Iſidis, & rex Ægypti, quem à Typhone fratre interfectum Ægyptij in forma bouis coluerunt, & frequenter immerſum aquis, quæ fuerunt cum luctu, uocaueruntque Apim, quæ dictio eorum lingua ſignificat bouem. Tibul. lib. 1. Te canit, atq; ſuum pubes miratur Oſyrim; Barbara Memphitem plaudere docta bouem. Primus aratra manu ſolerti fecit Oſyris, Et teneram ferro ſollicitauit humum. &c.

Palici Dij colebantur in Sicilia. Horum autem genealogiã Macrobius hunc in modum ſcribit: Iuxta Symetũ Siciliæ fluuiũ nympha Thalia, compreſſu Iouis grauida metu Iunonis optauit, ut terra ſibi dehiſceret. Quod & factum eſt. Sed ubi uenit partus maturitas, recluſa terra infantes emerſerunt.

Pan fingitur deus paſtorum. Vergilius in Buc. Pan curat oues, ouiumq; magiſtros.

Patultius dicebatur & Cluſius Xenon apud Macrob. teſtis eſt, Ianũ in Italia primũ Dijs ſacra feciſſe, & ritus ſacrorum inſtituiſſe. Simulachrũ eius fingebatur, manu dextra trecentorum, & ſiniſtra l x v. numerum continens, ad exprimendam anni dimenſionem. Varijs autem nominibus eum appellabant, quæ quoniam in Epithetis noſtris iam poſita ſunt, non repetimus.

Pecuniam quoque inter dearum numina repoſuerunt.

Pomona dea hortorum, & pomorum. Ouid lib, 14 Rege ſub hoc Pomona fuit, quã nulla Latinas Inter Hamadryades coluit ſolertius hortos, &c.

Portunus deus, qui portubus præerat. Aliter uocatur Palemon & Melicerta.

Priapus deus & cuſtos hortorum falcem habuiſſe fingitur, cuius motu aues & furunculos terreret Colu. Inguinibus puero prædoni falce minetur.

Proſa & Poſtuerta deæ fuerunt, ita appellatæ à recti peruerſiq; partus poteſtate, ac nomine.

Pyto credita eſt dea eloquentiæ: hanc Latini Suadam nominant.

Razenna deus erat Ethruſcorum, qui coniugijs præerat.

Robigo dea, & Robigus deus, quos Romani opinabantur à ſegetibus rubiginem auertere. Eorum ſacra uocabantur Robigalia.

Rumiliam ueteres dixerunt deam, quæ lactentibus adhuc infantulis præerat. Nam Ruma dicitur mamma. Vnde agni ſubrumi.

Salacia dea dicebatur a concitando ſalo. Pacuuius Hinc ſæuitiam Salaciæ fugimus.

Seiam ueteres deam à ſerendo, & Segeſtam à ſegetibus appellabant: Simulachra Romæ habuerunt, ætate Plinij.

Stercutius Fauni filius, ob artem ſtercorandi deus habitus eſt.

Syluanus deus eſt pecoris & aruorum. Vergil. lib. 8. Syluano fama eſt ueteres ſacraſſe Pelaſgos, Aruorum pecoriſque deo.

Syluani ruſticorum ſunt numina, ut etiam Fauni & Panes. Plinius lib. 12. Quin & Syluanos, Faunoſque & deorum genera ſyluis ac ſua numina tanquam cœlo attributa credimus.

Tethym deam eſſe maris indicat illud Vergilianum libro primo Georgicorum: Teque ſibi generum Tethys emat omnibus undis.

Thalaſſij

Thalaſſij numē, Romani etiam in nuptij inuocabant Catul. Euſſti nucibus, lubet iam ſeruire Thalaſsio. Vide Liuium lib. 1. Dec. 1. Plutarchum in Romulo.

Tutanus, & Tutilina dei à tutando dicti ſunt. Ennius deos Aeuiternos & Aeuintegros uocauit, quòd integra eorum ætas atque perfecta ſit. Deos quum dicimus, tā de fœminino genere, quàm de maſculino intelligere poſſumus. Ver. de Venere: Deſcendo, ac ducente deo flammam inter & hoſtes Expedior. Vnde & Lunum deū pro Luna, ueteres dixerunt.

Vacuna dea, quę præerat ocioſis & uacantibus: huic ſacrificabant agricolæ, quum poſt collectas fruge quieſcebant.

Vallonia putabatur præeſſe uallibus.

Vitula dea quæ iuuenili præerat lætitiæ. Nam ueteres Vitulari dicebant, Pro Gaudere. Volupta dea uoluptatis credita eſt.

Zamolſis Pytagorę diſcipulus, cum præceptore ad Aegyptios penetrauit, quorum ritus & ceremonias quū ad Getas adduxiſſet, ibidem haberi cœpit numinis loco. Inter deos etiam numerātur Aeſculapius deus medicinæ, Genius naturæ, Harpocrates ſilentij, Momus reprehenſionis, Cloacina cloacarum.

Vitunus deus credebatur uitam largiri, Sentinus ſenſum.

DE MVLTITVDINE DEORVM.

Heſiodus memoriæ pdidit, triginta deorū millia in orbe terrarū habita fuiſſe. Tertullianus ait, trecētos Ioues, uel, ſi maius, Iupitros a M. Varrone enumeratos. Reperiunt alijq̄ plurimi dei, ut Fabulanus, Vagitanus, Pilumnus, Picumnus, Cunina, Leuana, Edulica, Pontina, Statilinus, Statanus, q pueris pſunt quū iam pnt ſtare. Fabulanum & Vigitanum dixerunt, quum fandi & uagiendi principium eſſet. Picumnum & Pilumnum poſuerunt pro dijs coniugalibus. Cuninam deam infantulorum exiſtentium in cunis. Leuanam, cuius ope de terra leuarentur. Edulicam, & Potinam, deas eduliorum & potus. Libentinam deam libidinū, & præſidem. Poſuerunt etiam Adoleam, Albeonam, Volunam, Volunum, Feſſoniā, ad hominum uſum Pelloniam ad pellēdos hoſtes. Ageuoreā, Strenum, Stimulam, quòd ad aliquid agendum excitarent. Numeriam ad numeros. Habuit Febris ædem in palatio. Ad morbos poſuerunt Angeronam, Proſam, Poſtuertam, Orbonam. Sententiam, quæ dicendis ſententijs præerat. Carmentā ad fata, Camœnas ad cantus. In coniugijs, menſtruis, partu, funeribus deos confixerunt Deuerrā, Intercidonem, Domiducum, Domicium, Manturnam, Virginēſem, ſubigum, Præmam, Partundam, Populoniam, Menam, Tellumonem, Ruſonā, Neniam, Ad frumenta & ſegetes Tutulinam, Nodinum, Volutinam, Patalenam, Hoſtilinam, Cloram, Lactucinam, Maturam, Auerruncum, Runciam, Spinenſem propter ſpinas, Fructeſam propter fructus Rurinam ruri tribuerūt, Collinam collibus, Iugatinum montium iugis, Forulum foribus, Terminum terminis, Palē paſtoribus, Empandam paganis, Arculum arculis, Fornacem fornacibus: unde facta Fornacalia. Adiecerūt Tanagream, Allocutium, Anteuortam, Larundam, Montеam, Febrium, Larentiam, Mutinum, Alburum Maieſtam, Veniliam, Bonum euentum, Vertumnum, deum Herruriæ.

Permiſſum, non fuit in urbe Roma, deos alios aſſumere, quàm quos ſenatuſcōſultū iuſſiſſet. Vnde in libris pontificum ita ſcriptum erat: Separatim nemo ſit, habēs deos nouos, ſiue aduenas: niſi publicè aſciros priuatim colunto. Diuos (qui cœleſtes ſemper habiti) colunto. Cōſtructa à patribus delubra habento.

Veteres Pudicitiam, Concordiam, Mentem, Spem, Honorem, Clementiam, Fidem numero deorum adſcripſerunt. Sed & templum Honori, dicatum eſt: autore Plinio.

Sed & quędam animalia, atq; etiam res aliæ, apud antiquos numinum loco habitę ſunt. Troglodytæ adorant Teſtudines, autore Plinio Agyptij Allium & cepas pro deis colunt, & Crocodilū habent in honore maximo, cui etiam ſacra faciūt

Item Ianira, Iæra, Lata, quæ Iouis furta cum Iuturna patefecit Iunoni.
Lege à ſuauitate cantus.
Meneſtho, Marcia, Latini mater, quæ templum habuit in Minturnenſium litto Horatius, Et innantem Maricæ littoribus tenuiſſe Lyrim.
Mintha Plutonis pellex, quum Proſerpina mutauit, in mentham.
Panope, Sagarytis, cum qua ſe miſcuit Atys Phrygius.
Syrinx nympha Arcadiæ, quæ nympharum precibus mutata eſt paluſtres in calamos, quum acrius eam inſequeretur Pan ruſticorum deus. Mar. li. 9. Sępe ſub hac latuit ruſtica fronde Dryas. Dumque fugit ſolos nocturnum Pana per Agros, &c.
Teleſto, Thyella, Thyea, Torrebia, ex qua Iupiter ſuſcepit Carium, Lydiæ modulationis inuentorem.
Xantha, Xantho, Vergiliana, Zeuzo, Amathyea, Amphinoe, Amphitoe, Amphyto, Calianaſſa, Galianira, Creſeis, Plexaura.
De nymphis filiabus Doridis Propert. lib. I.
At nos æquoreæ formoſa doride natæ.
Candida felici ſoluite uela choro.
Niſæe & Cymothoe, nomina ſunt nympharum apud eundem lib. 12. ubi ait: Et tibi ob inuidiam Nereides increpitarent Candida Niſæe, cærula Cimothoë.
Verg lib. 4. Georg. Enumerat quaſdam his uerbis.
Drymoque Xanthoque, Ligeaque, Phillodoceque,
Niſoque, Spioque, Thaliaque Cymodoceque,
Cydippeque, & flaua Lycorias, altera uirgo.
Clioque, & Beroe ſoror, Oceanitides ambæ,
Atque, Ephyre, atque, Opis, atque Aſia Deiopeia,
Et tandem poſitis uel Arethuſa ſagittis.
Inter aquas Clymene cura narrabat inanem Vulcani. Idem lib. 6. Æn.
Læua tenent Thethys, & Melyte, Panopæaque uirgo, Niſeque Spioque, Thaliaque, Cymodoceque.
Pholoe nomen eſt Nymphę apud Statium lib 2. Syluarum.
Pontanus lib. 2. de Stellis quaſdam alias ponit his uerbis.
Mox cęrulę Tyro,
Flauaque Laodicæ, Panopęaque, Cymothoeque,
Et Thysbe, & niueo conſpecta Peloris amictu,
Puniceoque ſinu Xantho, exertiſque papillis.
Niſęe, longaque coma ſpectabilis Atte,
Atteque, Opisque, Orithiaq;, Teſpioque,
Et niueis Galatea genis, Arethoſa lacertis.
Idem Atblanda Hyale non lumina torquet A puero.
Reperiuntur & aliarum nomina, ut Eurynome, Perſa, Plione, Clymene, Melantho, Idothea, Coruſice, Glaucis, Liminoria, Amphytoe, Doto, Protho, Pheruſa, Doxa Nimertis, Dianaſſa, Amathia, Leonthadome, Nenopene, Thero, Lycaſte, Agapeite.
Porrò Nymphę maris uocantur Nereides, & Oceanitides: Fluuiorum, Nayades: Fontium, Napeę: Nemorum, Dryades: Arborum, Amadryades: Montium, Oreades: Pratorum, Hymnides. Politianus in Ruſtico: Vdachoros agitat Nays, decurrit Oreas Monte ſuo, linquunt faciles iuga celſa Napeę: Nec latitat ſub frõde Dryas.

GRATIÆ ET CHARITES DEÆ.

Quas uocamus Gratias Latinè, Gręci Charites uocant. Heſiodus poſuit Æglen, Euphroſynen & Thaliam. Homerus unam ex his Paſytheam uocant. De Euphroſyne Bap. Pius: Geſtibus Euphroſyne blandus amor oculis. Pinguntur autẽ

facie

SACERDOTES DEORVM GENTILIVM.

Appollinis ſacerdotes fuerunt, Panthus Othrij filius. Verg. lib. 2. Æneidos, Panthus Othriades arcis Phœbiq; ſacerdos.
Anius rex. Verg. lib. 3. Æn. Rex Anius, rex idem hominum Phœbiq; ſacerdos.
Lyeas. Vergilius lib. 10. Inde.
Lycham ferit exertum iam matre perempta, Et tibi Phœbe ſacrum.
Hemonides. Idem lib. 10. Nec procul Hemonides Phœbi Triuiæq; ſacerdos, Infula cui ſacra redimibat tempora uitta.
Phœbades dicuntur Phœbi ſacerdotes.
Cotys rex Thraciæ ſacra quædam inſtituit Baccho, quæ Cotytia dicuntur.
Fœminę Bacchi ſacerdotes dicuntur Thyades, Mænades, Bacchæ, Eleides, Mimallonides, Ædonides, Euhyades, Baſſarides, Triaterides.
Thyades, Valerius Flaccus lib. 6. Arg. Mox rapuere Deum iamiam quodcunq; paratæ Thyades, infuſis per ſua colla comis.
Mænades. Mart. lib. 11. Ad matrem fuget Pentheus, ad Mænades Orphæus.
Bacchæ. Ouid. lib. 6. Faſt. Diſſimulata deam Latias Saturnia Bacchas Inſtimulat.
Eleides. Idem in Epiſt.
Nunc feror, ut Bacchi furijs Eleides actæ.
Mimallonides, Idem lib. 1. de Arte.
Ecce Mimallonides ſparſis in terga capillis.
Ædonides. Lucanus lib. 1.
Ædonis Ogygio decurrit plena Lyæo.
Euphyades Horat. lib. 1. Carm. Non ſecus in iugis ex ſomnis ſtupet Euphyas.
Baſſarides. Sidonius. Rotat Enthea thyrſum Baſſaris. Idem, Ire Baſſaridas, uel infulatos Aram ad thuricremam rotare myſtas.
Triaterides. Stat. lib 4. Theb. Et atra ſacrum recolit Triateris Ophelten.
Cereris Polybetes. Verg. lib 6 Æn. Treis Antenoridas, Cereriq; ſacrum Polybetem.
Fuit & Soſtratus Cereris ſacerdos: autore Cornelio Tacito.
Alphitus. Ouid. lib 5 Metamor. Cererisque ſacerdos Alphitus, albenti uelatus tempora uitta.
Cybeles Choreus. Verg. lib. 11. Fortè ſacer Cybelæ Choreus, olimq; ſacerdos, Inſignis longe Phrygijs fulgebat in armis.
Meliſſa fuit ſacerdos Cybeles, a cuius nomine cæteræ eius deæ ſacerdotes Meliſſæ poſtea dictæ ſunt.
Fuit & Barthabaces Cybeles ſeu Opis ſacerdos. Plut. in Mario: Per ea tempora aduenens & Barthabaces, magnę matris ſacerdos, nunciauit, deam in tẽplo ad ſe locu tam, uictoriam prædixiſſe.
Galli quoque ſacerdotes erant Cybeles.
Dianæ Tauricæ ſacerdos fuit Iphigenia, Agamemnonis & Clytemneſtræ filia.
Megabyzus ſacerdos erat Dianæ Epheſiæ eunucus, a cuius nomine cæteri dicti ſunt Megabyzi. Plinius lib. 15. Pinxit & Megabyzi ſacerdotis Dianæ Epheſiæ pompã. Idem: Epheſi uerò eſt Megabyzi ſacerdotis Epheſiæ Dianæ ſepulchrum.
Fuit & Myxos Dianæ ſacerdos, immodicus ſui nominis præco & oſtentator. Hinc Myxos appellamus huiuſmodi homines uentoſos, qui plus æquo ſibi tribuunt.
Herculis Potitius. Verg. lib. 8. Iamq; ſacerdotes primusq; Potitius ibant.
Teron. Syllius lib. 2. Iam noua molitus ſtimulato milite Teron, Alcidæ templi cuſtos aræq; ſacerdos.
Fuit & Pinarius cuſtos ſacrum Herculis, autore Macrobio.
Iunonis Calybe. Verg. lib. 7. Æn. Fit Calibe Iunonis anus templiq; ſacerdos.
Alcyone. Ouid lib. 11. Ante tamen cunctos Iunonis templa colebat, Proq; uiro (qui nullus erat) ueniebat ad aras.
Martis ſacerdotes erant Salii, quos in portandis ancilibus ſaltare mos erat. Hi per

urbem cum tripudijs canebant quædam carmina admodum obſcura, quę nec ipſi intelligebant inuunt uerba Fabij.

Hypeecauſtria ſacerdos erat Mineruæ apud Solos.

Plinius lib. 34 ait, Lyſimachen fuiſſe Mineruæ ſacerdotem annis 64.

Neptuni Laocoon Troianus. Verg. lib. 2. Æn. Laocoon ductus Neptuno ſorte ſacerdos Solennes taurum ingentem mactabat ad aras.

Veneris ſacerdos fuit Mera. Statius lib. 8. Theb. Ægeæ Veneris quos Mera ſacerdos Ediderat prohibente dea.

Sethon rex fuit apud Ægyptios poſt Amyrtæum quem Herodotus in Euterpe Vulcani ſacerdotem fuiſſe memorat.

Hierophantæ erant Athenienſium ſacerdotes, qui cicutæ ſorbitione ſeipſos caſtrabant, quo caſtius in ſuo ſacerdotio durarent ac perſiſterent.

Cor. Cethegus & Qu. Sulpitius flamines fuerunt apud Romanos, qui ſuo ſacerdotio priuati ſunt: hic, quod inter ſacrificandum apicem (quem flamines ferebant) de capite cadere permiſiſſet: ille, quod exta uictimæ non ritè admouiſſet.

L. Bebius flamen fuit Quirinalis, ut Plautius Hypſeus.

Corij ſacerdos fuit funerarius.

Cinarades & Baſilides, nomina ſunt ſacerdotum apud Cor. Tacitum.

VESTALES QVÆDAM VIRGINES.

Oppia una fuit ex Veſtalibus, quæ comperta ſtupri, uiua defoſſa eſt: Stroz. filius Veſtalis uirgo læſi damnata pudoris, Contegor hoc uiuens Oppia ſub tumulo. Liuius. 2. Duæ quoque fuerunt Claudiæ Veſtæ ceremonijs addictæ. Fuit & Fonteia Veſtalis, ſoror M. Fonteij: qui quum Galliæ exercitui præeſſet, accuſatus eſt prouincię malè adminiſtratæ. Marcia item inceſti damnata. Minutia propter elegātē corporis cultum uenit in ſuſpicionem libidinis: unde & uiua defoſſa eſt. Floronia conuicta ſtupri, ſibi mortem intulit, metu grauioris ſupplicij. Poſthumiam Veſtalem nimius corporis cultus ſtupri quoque ſuſpectam fecit. Pontificum tamen abſoluta eſt ſententia. Liuius lib. 4. & 2 & 22.

Stupri damnata eſt Sextilia, ut etiam Tutia Liuius. Thraci Caiæ, ſiue Suffetiæ ſtatua poſita eſt. Plin. Plutarcus in Gracchis ait, Liciniam fuiſſe unam è Veſtalibus. Vibidia Veſtalis fuit quam Meſſalinam miſit ad placandum Claudium maritū ſuum, quem iratum ſibi intellexerat.

PROPHETÆ.

Prophetarum nomina apud Eccleſiaſticos ſunt, Eſdras ſcriba Hebræus, Neemias Artaxerxis pincerna. Agabus. Item Amos, Aggeus, Achias, Baruch, Delbora, Ezechiel, Eſaias, Helias, Enoch, Symeon, Moyſes, Dauid, & alij plerique.

Moſes ſeu Moyſes, Hebræorum dux, uaticino ſpiritu omnium maximè claruit. Ei dominus in monte Synai gloriam ſuam patefecit. Seruanti oues apparuit in rubo ardenti, qui tamen non comburebatur. Deum uidit: quod mortalium nemini cō-tigit unquam. Decalogi præcepta accepit in tabulis eneis, quæ dedit filiis Iſrael. De Moſe Iuuenalis: Tradidit arcano quodcunque uolumine Moſes.

Dauidem Eccleſiaſtici omnes ſacrorum uatum principem fuiſſe fatētur. Idem Politianus: An memorem Solymos præluſtria nomina uates, Pſallentemque Deo regem, qui turbine funde Icta Philiſtæo ſecuit per ora giganti.

Claruit Daniel Spiritu prophetico. Scripſit librū partitum in decem uiſiones. Suſannam falſo accuſatam liberauit a morte. Floruit ætate Nabuchodonoſor Caldæorum regis, à quo captiuus ductus & enutritus eſt. Datus eſt leonibus in prædam, à quibus tamen euaſit illæſus. Sabellicus: Fatidico iuueni, mirabile dictu, Sępius obiecto ſæui parſere leones.

DIVINATIO.

Colophonius Xenophanes diuinationem negauit: contra uerò Democritus comprobauit.

Chryſippus duos libros ſcripſit de Diuinatione, vnum de oraculis, unum de ſomnijs. Diogenes Babylonius unum, duos Antipater, quinque Poſidonius.

Diſcipulus Antipatri Panętius, dubitauit, an eſſet uis ulla diuinandi Cic.ait, Diuinationem eſſe earum rerum (quę fortuito putantur) prædictionem atque pręſenſionem.

Duo ſunt diuinandi genera: alterum artis, ut in extis pecudum & in ſortibus: alterũ naturę, ut ſomniorum & uaticinationum. Diuinatio coniectura nititur, ultra quam progredi non poteſt.

Porrò diuinationem Gręci Manticen appellant, i. ſcientiam rerum futurarum. Hãc ſcientiam primi excogitauerunt Ægyptij & Chaldęi ex obſeruatione ſiderum.

Cilicum & Piſidarum gens, & his finitima Pamphylia, uolatibus auium cantibusq́; declarari res futuras crediderunt.

Apud Perſas magi cõgregabant in fano cõmentãdi cã, ut augurarẽt ac diuinarẽt.

Arte carent diuinatores, qui non ratione aut coniectura, ſed concitatione quadam animi futura pręſentiunt.

Sagire, eſt acute ſentire: hinc Sagaces, qui multa ſcire uolunt. Qui ſagit, priuſquam res oblata eſt, pręſagire dicitur. Hinc pręſagatio diuinatio, quę exarſit acrius, furor appellatur, quum abſtractus a corpore animus diuino inſtinctu concitatur.

Apud Lygureos Thracię populos, Antiſtites oracula redditur, multo prius uino ſe ingurgitabãt: Cõtra uero apud Clarios, futura pdicturi aquã prius large hauriebant. Diuinatio q̃ per aquam fiebat, Hydromantia dr̃. Axinomantia erat diuinatio per ſecurim. Lecanomantia per peluim, in qua aqua mouebatur a dæmone, & uox tenuis index futuri reddebat. Geomantia erat illa, quã de punctis terrę fixis conflabant. Pyromantia erat, q̃ de variis figuris ex flãma glomeratis colligebant. Capnomantia erat diuinatio per fumũ. Capyromantia, q̃ de ſpeculis ex diſſultantib. imaginibus trahebatur. Æromantia, q̃ fiebat ex ęre. Coſchinomantia ex cribo. Cleromantia ex ſortib. Phyſiognomia ex membrorũ natura. Chyromãtia ex manibus Batanomantia ex herbis Gaſtromãtia ex amphora uentroſa, quę a puero ſolebat introſpici. Augurium ex auibus. Extiſpicium ab extis.

Cęterum fidem non eſſe diuinaculis adhibendam, Phauorinus apud Gelliũ arguit. hoc modo. Aut enim (inquit) aduerſa euenta dicũt, aut proſpera. Si proſpera, & fallunt; miſer fias fruſtra expectando: ſi felicia promittunt, eaq́, uentura ſunt, ex pectatio te ſpei, ſuſpenſum fatigabit, & futurũ gaudii fructum ſpes tibi iam deflo rauerit. Si aduerſa dicant, & mentiantur, miſer fias fruſtra timendo: ſi aduerſa, & non mentiantur, iam inde ex animo miſer fies, autequàm è fato fias.

VATES.

Vaticinia quę explicantur coniectura, aut euentis notata ſunt, artificioſa dicuntur, non naturalia.

Abaris filius cuiuſdam Seuthę inter Scythas, ſcripſit oracula quæ nũcupata ſunt Scythica uide Cęl. cap 22. lib 9.

Albigerius Carthaginenſis, fuit adeo diuinandi peritus, ut dęmonibus afflantibus reſponderet quicquid egiſſet quiſq;, aut omnino cogitaſſet Quod teſtatur Augu ſtinus, qui illis ipſis uaticiniis ſe plerunque ſcribit interfuiſſe.

Apollonius è Tyana ciuitate Gręciæ, rerum futurarũ pręſagiis fertur claruiſſe. Pręuidit n. Cilicem quendam laſciuum hominem intra diem tertiũ occiſum iri: & contigit. Aiebat, ſe cuncta facere Deo conſultore, & duce dęmone: ſcireq́; oĩum linguas & hoĩum cogitationes introſpicere, futura præuidere, & iam præterita diuinitus cognoſcere. Somnia interpretabatur, & declarabat portẽta: damnabat animalium ſacrificia. Eius uitam compendioſe ſatis deſcribit Volaterranus.

Aruns uates fuit Thuſcus, cuius peritiam in diuinando deſcribit Luca. Hęc propter placuit Thuſcos de more uetuſto Acciri uates, quorum qui maximus ęuo Aruns incoluit deſertę mœnia Lunę, Fulminis edoctus motus, uenasque

calentes

calentes Fibrarum, & motus errantis aere penna.

Aſtylus Centaurus, Ixionis filius, quum diuinandi peritia claceret, fratres ſuos monuit ne bellum contra Lapythas molirentur. Idem prædixit Neſſo uulnus, quod Herculis ſagitta erat accepturus. Ouid. Aſtylus ille etiã metuenti vulnera Neſſo, Ne fuge ad Herculeos, inquit, ſeruaberis, arcus.

Aſtyphilus Poſſidoniates, uir fuit uaticinij peritus, qui Cimoni Athenienſi (quo cũ in ſumma familiaritate uiuebat) mortem prædixit ex præcedentibus prodigiis, autor Plutarchus in Cimone.

Branchum ferunt Apollinis fuiſſe filium, cui pater diuinandi artem conceſſerit Statius: Primoq; æqualis honori Branchus. Strabo ait, eum ſacerdotem fuiſſe delubri Apollinis Didymei. Mirandula in hymnis: Hinc quoque Branchiaco uatem ſtimulauit ab axe Delius, innumeris ſubigens ambagibus orbem.

Carmentis Euandri mater, erat præſaga, & monitrix rerum futurarum. Prius uocabatur Nicoſtrata: uerum ubi carminibus dare incœpit reſponſa, Carmentis uocata eſt. Verg. lib. 8. Matriſq; egere tremenda Carmentis nymphæ monita, & deus autor Apollo. Martianus Capella: Alij quoque huius generis homines, in diuinã diuſum & præſcientiam procreati, ut Carmentis in Archadia, ab effuſo per uaticina carmine dicta.

Caſſandra Priami filia, quum Apollini copiam ſui corporis promiſiſſet, ab eodẽ uates facta eſt: quum autem non ſtaret promiſſis, iratus deus fecit, ut eius uaticiniis non adhiberetur fides. Hæc prædixit futura ex Helenę raptu infortunia. Propertius lib. 3. Certa loquar, ſed nulla fides: neque enim Ilia quondam Verax Pergameis Phœbas habenda malis. Sola Parim Phrygiæ fatum componere, ſola Fallacem patriæ ſerpere dixit equum. Ille furor patriæ fuit utilis, ille parenti, Experta eſt ueros irrita lingua deos. Idem lib. 4. & Verg. lib. 2. Æneidos.

Choreus ſacerdos fuit Cybeles diuinandi peritus. Verg. lib. 11. Aureus ex humeris ſonat arcus, & aurea uati Caſſida.

Chryſes uates fuit Iunonis, cuius filiam Chryſeidem, quum Græci rapuiſſent, dea iniuriam ulciſcente, peſtilentia in ſuis caſtris laborarunt.

Demophoon fuit uates qui periculum Alexandro imminere prædixit. autor Curtius: cuius uerba citaſſem, niſi timerem calumnias eorum, qui tãtam teſtimoniorum multitudinem, ut nauſeabundam, refugiunt.

Eurycles uates fuit, qui de ſe ſuiſq; incommodis aliquid ſemper diuinabat. Hic per aſſiſtentem dæmonem uera uaticinabatur: propterea Euryclitæ dicuntur omnes diuinaculi.

Eurypilus uates fuit Græcus, quem Sinõ Virgilianus ait Apollinem conſuluiſſe ſuper ſimulato Græcorum reditu in patriam, ubi ait. Suſpẽſi Eurypilum ſcitatũ oracula Phœbi Mittimus: iſq; aditis hæc triſtia dona reportat. Eſt & Eurypilus uates medicinæ apud Plin. lib. 11. Nat. hiſt.

Elenus Priami filius, uaticinio clarauit, autore Virgilio: apud quem Æneas ſic eum alloquitur lib. 3 Æn. His Vatem aggredior dictis, ac talia quæro Troiugena interpres diuum, qui numina Phœbi, &c. Ouid. lib. 13 Meta. Quã ſum Dardanio (quẽ cepi) uate potitus. Cic. lib. 1. de Diu. Quid Aſiæ rex Priamus, nonne & Helenum filium, & Caſſandram filiam diuinantes habebat?

Heleus uates fuit, Polycrati Samiorum tyranno familiaris autor Herodotus.

Hyrtia filia fuit Seſoſtris regis Ægypti, diuinationis perita, quæ futuram patrimonarchiam prædixit.

Idmon Apollinis & Aſteriæ filius, & ex Argonautis unus, claruit etiam uaticinio. Hunc a ſerpente occiſum ferunt. Sen. in Medea: Idmonem, quãuis bene fata noſſet, Conſcidit ſerpens Libycis arenis.

Labyſſa mulier fuit fatidica in Bohemia, quæ filiam habuit Craco nomine, rerum quoque futurarum peritam. Volat. in Geo.

Lampon

Lampon fuit ſacrificus,& uates oraculorum,ſolitus iurare per anſerem, uelut auem auguralem.

Lamus Apollinis fuit filius, qui fatidico ſpiritu magnum apud ueteres nomen adeptus eſt.

Laocoon uates fuit Troianus,qui prædixit Græcos in fatali Sinonis machina delitescere, Troianosque obiurgauit, quod eam in urbem admiſiſſent. Vergilius li.2. Æn. Autor.

Manto filia Tyreſiæ (à cuius nomine dicta eſt mantua) fuit etiam fatidica,& rerum futurarum præſaga Verg li.10. Ille etiam patriis agmen ciet Ocnus ab oris Fatidicæ Mantus,& Thuſci filius amnis, Qui muros Matriſq; dedit tibi Mantua nomen. Ouid.lib.6 Met & Stat.lib.10.

Martha nomen eſt mulieris fatidicæ,quā in lectica ſtantem honorificè circūduxit Marius,& ſacrificia,ea iubente,celebrauit.Hanc ſenatus,q̀ futura obſeruaret,& prædiceret libertate donauit.autor idem Plutar.in Mario.

Milthas nomen eſt uatis, quo in explicandis prodigijs Dion uſus eſt. Plutarchus in Cimone.

Plinius lib.7.ait, maximam fuiſſe diuinitatem Melampodi apud Græcos, apud Romanos Martio.

Mopſus fuit omnium uatum peritiſſimus,unus eorum,qui Argonautis futura prædixerunt.Cum hoc in certamen deſcendit Calchas,uictusq; dolore animi in fata cōceſſit,ut iam diximus.Adagium fluxit in vulgus,Mopſo certior:de eo,qui citra mēdacium futura præuidet, & nunciat Fuit Mopſus Ampici filius. Ouid. lib. 10.Seneca in Medea.Val.Flac.lib.1.Arg.Fuerunt & alij eiuſdem nominis,ut Mopſus Tyreſię filius:alius etiam,a cuius nomine Attica regio Mopſopia uocata eſt.

Nautes nomen eſt uatis Troiani,apud Verg lib 5 Æn. qui dum incenſæ ab Iride in Sicilia comburerentur Æneæ naues,docuit hoc ipſum fieri Iunonis odio,ut Latio Troianos auerteret:monuitque Æneā ipſum,ut non ſuccumberet calamitatibus ,ſed inuicto perſiſteret animo.

Olenus Calenus nomen eſt uatis apud Plin.lib.28 ubi ait:Quum in Tarpeio fodiētes de lubro fundamenta,caput humanum inueniſſent,miſſi ob id a ſenatu legatis,Ethruriæ celeberrimus uates Olenus Calenus præclarum id fortunatūq; cernens,interrogatione in ſuam gentem transferre tentauit.

Ophioneus fuit Meſſeniorū uates,qui ſemper a natali die luminibus captus,priuatim & publicè uaticinia peregit.

Peripoltas,uates fuit ex Theſſalia,qui Ophelten regem ſuosque in Bœotiam populos deducens familiam multis deinde temporibus nobiliſſimam ex ſe reliquit.

Phæmonoe uirgo prima delphici Apollinis uates fuiſſe dicitur,carmenq; Heroicū inueniſſe.Plin.lib.10 Phæmonoe Apollinis dicta filia, dentes ei fuiſſe prodidit. Luc.lib 5 Phæmonoem errore uagam,curisque uacantem Corripuit, cogitq; fores irrumpere templi,&c & Statius libro 2 Syl.

Philochorus Athenienſis fuit uates Eratoſthenis tempore, qui extinctus eſt inſidijs Antigoni Macedoniæ regis,quod uemſſet in ſuſpicionem contractæ cum Ptolemæo rege amicitię Hic ſcripſit Atthidis lib.17.qui continent res geſtas Atheniēſium,& reges & magiſtratus uſq; ad Antiochum deum.Scripſit etiam libros quatuor de Vaticinio.

Polybus Corinthius,filio Troiam proficiſcenti,& multis alijs mortem predixit autor Cicero.

Polyxo nomen eſt Phœbadis apud Val Flac.lib.1.Argon.Tunc etiam uates, Phœbo dilecta Polyxo.

Protheum filium Oceani & Tethyos,poetæ uatem faciunt.Verg.libro.4.Georg.Eſt in Carpathio Neptuni gurgite uates Cæruleus Protheus.

Prylis Mercurij fuit filius,diuinandi apprimè peritus.Hinc adagium, Lesbius Prylis:

tiſtis hominem ſagaci coniectura.

Scirus uates fuit Eleuſinius, á cuius nomine Minerua Sciras dicta eſt.

Soſipatra mulier genere Lyda, uxor Ædeſij ſophiſtæ, ſpiritu fatidico, & futurorum præſago fuiſſe prædicatur: atque etiam á quibuſdam numinibus educata fertur.

Soſtratus uates fuit, qui per furorem multa prædixit Græcis, ut Xerxis aduentum in Græciam.

Spurina uates Cæſarem monuit, ut idus Martias caueret, Tranquillo teſte: eoque die interfectus eſt imperator, quem cauendum eſſe prædixerat uates.

Amalthea, Marpeſia, Heriphile, nomina Sibylarum, aut aliarum Phœbadum apud Tibullum lib. 2. Quicquid Amalthea quicquid Marpeſia dixit, Heriphile Phœbo grataque quod monuit.

Politianus quaſdā Phœbades atq; unà uiros diuinandi peritos his uerbis enumerat:

Quin & ueteres prompſere Sibyllæ.

Carmæn, Amalthea, & fati Marpeſia diues,

Herophileque Idæa genus, prædoctaque Sabbe,

Demoque, Phygoque, & ueri gnara Phaennis, Et Carmenta parens, & Manto, & Pythia longos.

Phemonoe commenta pedes, & filia Glauci.

Deiphobe nimium uiuax, & Martia fratrum.

Nomina, lymphatusque Bacis, ſubterque Triones.

Natus hyperboreos Ollen, inque Attide terra.

Clarus honore Lichas, Dodoniadesque columbæ.

Symachiam Mart. Capel. ait unam fuiſſe ex Sibyllis has duas numero ſolum ponit dicens: Quas non decem (ut aſſerunt) ſed duas fuiſſe nō neſcis, id eſt, Herophilā Troianam, Marmenſi filiam, & Symachiam Hippotenſis filiam, quæ Erithræa progenita, etiam Cumis uaticinata eſt.

Theano & Euexippe filiæ cuiuſdam Scedaſi, Spartanis cauenda oracula præcinuerunt. Poſtea tamen ab adoleſcētibus eiuſdem loci conſtupratæ, & in puteum coniectæ ſunt.

Quod ubi reſciuit pater animi dolore ſeipſum interfecit.

Thraſybulus fuit inter Elæos quiſpiam multis præſagijs nobilitatus, quo etiam titulo ſimulachrum meruit in Olympia.

Trophonius uates fuit quiſpiam, ſpeluncam habitans, in quam qui deſcendebant perpetuò erant agelaſti & irriſibiles. Hinc adagium natum: In Trophonii antro uaticinatus eſt. de homine maxime triſti, & pra nimis ſeuero. Mirandula in hymnis: Phœbæique antrum fundens conſulta Trophoni.

Thyodamas filius fuit Melampodis, diuinandi quoque peritus. Statius libro 8 Inſignem fama, ſanctoq; Melampodem cretum Thyodamanta uolunt, quo cum ipſe arcana deorū Partiri, & uiſas uni ſociare ſolebat Amphiaraus aues tantæq; haud inuidus arti Caudebat dici ſimilem, iuxtaque ſecundum.

Cælius ſcribit, fuiſſe in patria ſua mulierculam nomine Iacobam, ex cuius uentre immundi ſpiritus ac clamati futura prædicerent, ac unum ex his Cincinnatulum fuiſſe nuncupatum, qui & præterita & futura percontantibus reſponſa dabat mirifica, Interrogatus tamen de futuris, mentiebatur ſæpenumero.

AVGVRES.

Actius Nauius augur fuit, qui nouacula cotem præſcidit, ſpectāte Tarquinio. Quo factum eſt, ut Tarquinius ipſe in reb. dubijs eo augure ſemper uteretur, & populus de ſuis rebus ad eum deferret.

Amphiaraus Oiclei filius, augur fuit, & uates Græcus, quem quum Adraſtus rex in bellum contra Thebas uellet ducere, recuſauit: ac ne cogeretur, ſeſe occuluit, quòd præuideret ibidem ſe periturum. Fraude tamen uxoris Eryphiles (quam monili corruperat Adraſtus) proditus eſt, & inuitus in bellum tractus, ubi terræ

hiatu

habitu abſumptus eſt Stat.libro primo,& 3.& 7.Thebaid.

Amphilochus rex fuit & augur inter Argiuos. Mirandula in hymnis: Amphilochi aut montius adiit malè ſaua ne faltos

Ariſtander & Cleomantes nomina ſunt diuinaculorum apud Plutarchum in Alexã. ubi ait: Quod prodigium conſpicatus Alexander, accitis ariolis Ariſtandro & Cleomanti Spartano aperit.

Aſilas nomen etiam eſt auguris, qui ſuppetias tulit Aeneę contra Turnum Verg.li. 10. Tertius ille hominum diuumque interpres Aſilas, Cui pecudum fibrę, cœli cui ſidera parent, Et linguę uolucrum, & pręſagi fulminis ignes, Mille rapit denſos atque horrentibus haſtis.

Calchas augur fuit. Teſtoris fil. qui tempore belli Troiani Græcis oracula reddidit. Verg li.2.Aeneid. Hic Ithacus uatem magno Calchãta tumultu Protrahit in medios. Idem prædixerat, Græcos omnes Troia diruta in patriã ſoſpites redituros. Quod ſecus accidit: nã multi apud Caphareum Euboiæ naufragiũ fecerũt. Quo liquet, ueterum uatum præſagia non ſemper uera extitiſſe. De Calchante Ouid. lib. 12 Aruceri prouidus augur, &c. Idem lib 2.de Arte Stat.lib 3 & Cicero.lib. t. de Diuinatione, Ferunt, hunc Calchãtem cũ Amphilocho Amphiaria filio ab expeditione Troiana redeũte, ad Apollinis Clarii lucũ diuertiſſe, repertoq; ibidẽ Mopſo, quædã propoſuiſſe. Quæ quũ ſoluiſſet, aiũt Calchãtẽ animi ægritudine periiſſe. Quõ ab Heſiode talis memoratur: Mirabor ſanè, poteris ſi dicere ficus &c.

Pherecyde apud Cælium ſcribit, Calchantem ſue oblata interrogaſſe, quot porculos geſtaret? Mopſum uerò reſpondiſſe, Tres, atque ex his unam fęminam Quem ubi uera locutum patuit, illum ægritudine intabuiſſe.

Callias uates Elæus, qui Amyclis uaticinia reddidit.

Cleander quoque nomen eſt uatis Arcadici, apud eundem Herodotum.

Euenius uates fuit apud Apolliniates, initio paſtor: quo dormiente, quũ lupi LX. gregem inuaſiſſent, ouesque ad unam trucidaſſet, re cognita, uocatus eſt in ius, & iudicium ſententia excecæcatus, mox tamen inſitam obtinuit diuinationem. habuitq: filium Deiphonum, qui ductus à Corinthiis exercitui uaticinabatur, autor Herodotus in Calliope.

Ia pys Iaſij filius, nomen auguris apud eũdem. Verg li.12 Iamq; aderat Phębo ante alios dilectus Iapys Iaſides, acri quondam cui captus amore, Ipſe ſuas artes, ſua munera lætus Apollo Augurium citharamq; dabat, celeresque ſagittas, &c.

Mæon nomen eſt uatis, & auguris apud Statium lib 2 Theb. dicentem: ille hæc præuiderat omnia doctus Aeris, & nulla deceptus ab alite Mæon.

Maſturius & Muuius, nomina ſunt augurũ Romanorum, apud Plin. libro 10 cap.7.

Fuit & Megiſtias patria Acarnanius oriundus à Melampode, clarus uaticinio. Nam proſpectis extis futura prædicabat Fuit ætate Lonidæ Spartanis. Her.lib.7.

Melampus filius Amythaonis, medicus fuit, & augur peritiſſimus Propert.lib 2. Melampodis fama diuinationis artibus nota eſt.

Perialla antiſtes fuit mulierum apud Delphos uaticinantium ætate Cleomenis.

Rhamnetes augur fuit, chariſſimum Turno. Virg lib 9. Rex idem & regi Turno gratiſſimus augur: Sed non augurio potuit depellere peſtem.

Romulus urbem auſpicato ipſo optimus augur condidit, & inde Auguribus reges uſi ſunt: nec ſine auſpicij olim res gerebantur.

Theocritus nomen eſt auguris apud Plutarchum in Pelopida.

Tolunnius nomen eſt auguris, qui pro Turno belluit in Aeneam. Virgil.lib. 12. Expediuntque manus, primusque Tolunnius augur.

Tyburnum Plin.li. 16 ait fuiſſe Amphiari filium peritum augurii, quo Tyburtes populi originem traxerit multo ante Romam conditam.

Thyreſias rex Thebarum, & augur fuit, qui conſultus a Ioue, uiri maior eſſet in Venere libido, uirone an fęminæ: quum fęminæ dixiſſet, ira Iunonis excæcatus eſt,

Quam eius excitatem Iupiter uaticinio penſauit alij excæcatum ferunt, ꝙ Mineruã in fronte nudã conſpexiſſet. Ouid. lib 3 Metamorph. At pater omnipotẽs (neque enim licet irrita cuiquam Facta dei feciſſe Deo) pro lumine adempro Scire futura dedit, pœnamque leuauit honore. Statius libro 2. Thebaid. Longæui vitas odacos Tyreſius uultus, uocemque & uelleta nota Induitur.

Terentius Varro in libris Antiquitatum ſcribit, Vectium in augurandi diſciplina nobilem fuiſſe, eumque affirmaſſe, futurum Romaui imperii terminum poſt M C G annos.

Vmbricius apud Suetonium in Galba, nomen eſt auguris: Nam illo die, inquit, ſimul cum diluculo & Galba, pręſentibus amicis ſacrificabat in palatio augur. Vmbritius Cor. Tacitus: Sacrificanti pro edæ Apollinis Galbæ, aruſpex Vmbririus triſtia exta, & inſtantes inſidias ac domeſticum hoſtem prædicit.

Lituus clariſſimum erat inſigne auguratus, quo Romulus regione direxit, quum urbem condidit. Erat autem Lituus bacillum leuiter à ſummo inflexum. Tiberius Grac. augurum & aruſpicum diſciplinam comprobauit.

ARVSPICES.

Tages primus oĩum aruſpicij diſciplinam dedit Ehtruſcis Ouid. Met. lib. vi. Indigenæ dixere Tagem, qui primus Ethruſcam Edocuit gentem caſus aperire futuros.

Apud Græcos aruſpex fuit Tiſamenus Antiochi filius, qui apud Delphos reddebat oracula

Habuerunt etiam Græci alium aruſpicem Leucadum, Himpomachum nomine.

Tarchon fuit dux & aruſpex in Ethruria, cuius meminit Verg.

Galeoræ uates fuerunt in Sicilia & Attica, à Galeote Apollinis filio. Hos ſolebat conſulere Dionyſius.

Cicero lib. primo de Diuinatione ſcribit, Deiotarum regem fuiſſe peritum auſpicij, ac nihil unquam geſſiſſe niſi auſpicato.

Saxo Grammaticus ait, Vgerum uatem fuiſſe ætatis incognitæ, & ſupra humanum terminum prolixæ.

Paulus Diaconus ait Baudolinum quendam uitę ſanctitate conſpicuum prophetico ſpiritu claruiſſe, regnante apud Longobardos Luitprando.

Fuit & eo tpe alter Theolapius nomine, qui p̃ſago ſpiritu multa predixit futura.

In Telincflo, Cariæ urbe, claruit aruſpicum diſciplina.

In Syria Caldęi cognitione aſtrorũ & ingeniorum ſolertia antecelluerunt.

Ethruria facilè interpretabatur, qui quæque portenta ſibi uellẽt. Propterea antiqui Romanę urbis princeps filios Ethruriæ populis dabant in diſciplinam.

Phryges, Piſidę, & Cilices Arabię auium ſignificationibus obtemperabãt: quod & fecerunt Vmbri.

Fortuna, Caſus, Euentus, nihil aliud, quàm quum aliquid ſic cecidit & euenit, ut uel non cadere ac euenire, aut aliter cadere atque euenire potuerit.

Conſtat, falſa quandoq; auriſpicũ fuiſſe uaticinia & cõſilia. Nã Cęſar quum à ſummo aruſpice moneretur, ne in Africam ante brumam tranſmitteret, tranſmiſit tamen. Quod niſi feciſſet, unum in locum omnes aduerſariorũ copiæ cõueniſſent.

DEORVM FESTA QVIBVS VOCENTVR NOMINIBVS.

Feſta ſeu ſacrificia Bachi uocãtur Bacchanalia, Orgia, Trieterica, Nicteleia Liberalia, Dionyſia, & Corytia, à Coryde rege Thracum, qui ſacra Baccho inſtituit.

Bonæ deæ Gynecia: nam Gręci eã uocant Gynæciam. autor Plutarchus in Cęſare.

Carnæ deæ cardinum, Carnia: quæ fiebant Spartæ.

Sacra Cereris uocãtur Cerealia, & Theſmophoria, ut Ceres ipſa Teſmophoros, ideſt legifera Plin. li. 24. Quoniã matronæ in Theſmophoriis Athenienſiũ caſtitatẽ cuſtodientes iis foliis cubitus ſibi ſternũt. Plut. ait, Adonia fuiſſe ſacra Cereris.

Fauni Luperacalia, quæ Februario menſe fiebant.

Florę deæ, Floralia.

Herculis Nemea ab Argiuis inſtituta, ob leonẽ ab ipſo interfectum in Nemea ſylua.
Ioui Dijpolia, ſeu Dialia, teſte Cælio.
Iunonis Herea, quòd iuno ipſa Herea diceretur. Ennius apud Ciceronem libro 1. de Officijs: Vos ne uelit an me regnare hera. Vbi per heram nonnulli Fortunam intelligunt.
Laurentiæ Laurentialia.
Mercurij Mercurialia, & Hermæa.
Mineruæ Panathenea. Erant autem agones Gymnici, quos Theſeus in honorẽ deæ primus Athenis inſtituit: autore Plutarcho. Erant etiam Mineruę Quiquatria, q̃ fiebant quinque diebus poſt atrum diem. Ater autem dies erat poſt Idus Ouid. Vna dies media eſt, poſt fiunt ſacra Mineruæ, Noīa q̃ a iunctis quinq; dies hñt.
Muſarum Muſæa.
Opis (quæ Cœli & Veſtæ filia, & Saturni uxor dicitur) Opalia.
Palis deæ paſtorum, Palida, paſtorum feſta Apud Tibul. lib. 2. Ad madidus Bacche ſua feſta Palilia paſtor Concinet.
Priapi Phallagogia. Nam phallum antiqui uirile membrũ appellabant. autor Theodoritus Cyrenenſis.
Proſerpinæ Cocytia, a Cocyto infernali fluuio.
Romuli vel Martis Quirinalia.
Saturni Saturnalia, & Chronia: nam Saturnus ipſe Chrono dicitur à Græcis.
Solis Mitriaca, quoniam Perſæ Solem appellant mitram. Apud eos autem fiebant hæc ſacrificia in antro, educto cornibus boue, quem deo immolabant.
Vertumni ſeu Prothei, Vertumnalia

DE VARIIS CELEBRITATIBVS ac feſtis diebus.

Agonia & Agonalia ludi erant, qui fiebant in honorem dei Agonij, uel in monte, quem illi Agonẽ uocabant. Agonias etiam ueteres dixerunt hoſtias, ab agendo. Ouid. lib 1. Faſt. Alex. lib. 6 cap. 8.
Aletides ſacrificia Athenienſium erant, qui pro Icaro & Erigone agebantur. De his Hyginus.
Amburbium, ſeu Ambaruale, ſupplicatione erant, quæ fiebãt in ambiendis urbibus agriſq; luſtrandi De hoc intellexit Lucan. lib. 1. dicens. Mox iubet & totam pauidus a ciuibus urbem Ambiri, & feſto purgantes mœnia luſtro Longa per extremos pomœria cingere fines.
Talia erant apud Romanos Vinalia, qualia apud Thebanos Dionyſia.
Anacalypteria apud Græcos dies feſtus fuit Agricolarum, qnę ſubiectis ex agris frugibus in honorẽ Cereris & Bacchi celebrabãt ut Philochorus memorię prodidit.
Anaria ſolennitas apud Græcos in honorẽ Caſtoris & Pollucis facta eſt. Nam Anaces ipſi dicti ſunt: de qua Gyr ldus in Nauigijs & in Dioſcuris.
Angeronalia Angeræ deæ erant ſacra, quę ideo fiebant, ut in rebus gerendis felicius omnia ſuccederent Auguſt.
Antheſphora feſtiuitas in Proſerpinæ honorem apud Græcos fiebat, quæ a legendis floribus dicta eſt Ouid. Claud.
Anthiſtera Græcorum celebritas in Anthiſterione menſe agebatur, in qua, ut a Latinis in Saturnalibus, ſerui conuiuijs liberalibus excipiebantur.
Apaturia feſtiuitas fuit Apud Athenienſes, quæ quatriduo celebrabatur mẽſe Aprili. Eius meminit Xenophon in primo Hellericon. Eraſ. in prouerb. Profectus ad Apaturia redijt Thergelione.
Armiluſtrum ſacrificium erat apud Romanos, in quo armati rem diuinam faciebãt rubiſq; canebant ſacrificantes. Tertullianus in Apologetico.
Aſcolia feſta fuerunt apud Atticos, quibus inter utres ſaltantes bacchabantur, unde & ab utribus nomina ſumpſerunt. Horum meminit Ver. in Geor. & Cyrandus in

quarto de Poetarum hiſtoria.

Boedromia celebritas apud Athenienſes erat, quæ excurſioni cuidā ſimilis erat, quę & Menſi Boedromioni nomen dedit. Gyraldus in libello de Annis & menſibus.

Caprotinæ feriæ Nonis Quintil. celebrabantur eo die in Latio Iunoni Caprotinæ mulieres ſacrificabant, & ſub caprifico faciebāt, ipſius arboris lac offerentes. De his Alex ab Alexand. lib 4. cap. 20. Macrob. Plutarch. in Romulo & Camillo, itē in Parallelis.

Carmentalia annis ſingulis in Carmentæ honorem à matribus familias XVIII. Cal. Febr fiebant, in quib aliquid ſcorteum aut ſua morte peremptum attuliſſe, piaculum erat. Alex. ab Alexand. lib. 6. cap 8. Ouid. lib. 1. Faſt.

Cerealia erant, feſta in laudē & honorem Cereris (quæ frugum erat de) inſtituta.

Chariſtia feſta erant, in quibus cognati & conſanguinei conuenire ſolebant, & inuicem mutua dona dare Ouid. in Faſtis. Hæc autem fiebant XI. Kalen. Mart. Vide Valer. Max lib. 2.

Chytri feſtum fuit apud Athenienſes perecelebre, in quo omne ſeminum genus in olla coquere ſolebant, Dionyſio & Mercurio operantes, ut Theopompus ſcribit.

Compitalia, ut Feſtus ait, erant feſta, quæ in compitis agebantur. Varro Laribus compitalia diem attributum ait, ubi uiæ competunt.

Conſualia ſacrificia fiebant in honorem Conſi, qui habebatur deus conſiliorum, XVII. Kalen Septemb.

Cotytia feſta barbarica fuerunt, quorum meminit Horatius & Ver. quæ à Corytto dea denominata ſunt. Vide Gyraldum in Corytio dea.

Dapſa Genns erat ſacrificij, quod fiebat hyeme ſeuiente.

Diabateria ſacrificia erant, quę apud Græcus in tranſitu aliquo fiebant: de quibus Plutarchus in Lucullo.

Diamaſtigoſis maxima fuit ſolennitas apud Lacedæmonios, cuius cum alij, tū Tertullianus in Apologetico & in libro ad Martyres meminete. In eo autem ſacro ante arā nobiles adoleſcente quoq; flagellis affigebantur, aſtantibus propinquis. Plura leges apud Philoſtratum in uita Tianei Apollonij.

Diaſia Milichij Iouis feſta apud Athenienſes fuere, ut Suidas & Lucianus in Charidemo docent: meminit & Ariſtophanes, agebantur autem, vt Heſichius ſcribit, cum peculiari quadam triſtitia.

Elaphebolia feſta apud Gręcos fiebant menſe Februario, in quibus cerui Dianæ Elaphebolii ſacrificabantur. vnde & menſes Elaphebolion dictus eſt.

Emploria celebritas fuit apud Athenienſes, in qua mulieres plexis capillis procedere ſolebant. Heſichius.

Encenia feſtū erat dedicationis apud Græcos: de quo Gyral. lib 17 Hiſtor deorum.

Epheſtria Thebis feſta fuerunt ob Tireſiam inſtituta, in quibus ipſius ſimulachrum uirilibus ueſtimentis exuebatur, & muliebribus induebatur, moxq; illis adeptis iterum uiril a imponebant: alludentes ad ipſius Tireſiæ fabulam, de qua poetæ Græci & Latini permulta.

Equiria equitum erant feſta, in quibus equorum curſu certabatur, de quibus Varro & Ouid. qui ait, bis in anno celebrari, 13. Idus Martij, & 18. Apr.

Exiteria feſta apud Græcos erant, in quibus primitiæ deis offerebantur, ut Grammatici tradunt.

Farreatio in nuptiis fiebat farreo libo Aliter uocabatur Confarreatio. At quum diſſoluebantur nuptiæ, Diffarreatio.

Faunalia feriæ Nonis Decemb in Fauni honorem celebrabantur, quarum meminit Horatius in Odis, & Alex. ab Alexand. lib. 3. cap. 18.

Feralia feſta erant, in quibus epulas ad ſepulchra defunctorū ferebāt de qbus Var.

Fontanalia ſacra erant ſontium, quæ fiebant coronatis pueris & fontibus. Varro & Feſtus.

Fornacalia

Fornacalia XII. Kalen. Martij celebrabātur, quæ dicta ſunt à Fornace dea, in cuius honorem hæc feſta inſtituta erant.

Fordicidia, ut inquit Varro, à fardis bobus dicta ſunt: alij uero à fordis cædendis appellari putant. Celebrabantur à urbe hæc feſta ad XVII. Kalend. Maias. Feſtus, Ouid.

Furinalia ſeu Furnalia, deę Furinę feſta erant.

Gamelia ſolennitas nuptialis erat apud Grecos, in menſe Gamelione, in quo Iuno Gamelia culta eſt.

Hecatombe ſacrificium erat centū uictimarum, uel quia centum Pelopenueſi urbes id faciebāt. Iuuenalis Saty. 12. Exiſtūt qui promittant Hecatomben. Capitolinus.

Helenophoria feſta erant apud Athenienſes, in quibus myſteria agebantur, quæ appellata ſunt ab Helenis, id eſt ciſtis, quæ uimine contextæ erant. De his Iulius Pollux lib. ult.

Hiacynthia feſta in Laconia celebrabantur in Apollinis honorem, ob Hiacynthū puerum ab eo adamatum, cuius fabulam Ouid. in Metamorpho. copioſe exequitur.

Hilaria lætitiæ erat celebritas, quæ agitur VIII. Calend. April. de quibus Macrobius & Vopiſcus in Aureliano.

Hiacynthina erant quædam ſacra nocturna.

Hypecauſtria, ut ſcribit Plutarchus in Quæſt. apud ſolos Mineruæ ſacrificantes uocabantur, quòd ibi multa ſacra, & myſteria fierent ad uertenda mala.

Hyſteria Græcorum ſacra erant, quæ de ſue fiebant.

Inferiæ ſacra ſunt etiam mortuorum. Sueto. in Caligula: Inferiasque his annua religione publicè inſtituit.

Græci Dionyſium colebant, cognomento Lamptera, id eſt faculam: eiusque feſta uocabant Lampteria. Ferebant enim noctu faces ad templum uini patris tota urbe conſtitutis.

Lampadum feſtus dies apud Græcos erat triplex, in honorem Mineruæ, Vulcani & Promethei inſtitutus: de quo feſto Suidas.

Laurentalia 10. Cal. Ian. celebrabantur in honorem Laurentiæ: de quibus Cicero ad Brutum. Feſtus. & Varro.

Lemuria ſacra erant ſedandis Lemuribus Remi menſe Maio celebrata: ut Ouid. & Porphirion tradunt. Alij autem uocant Remuria. Vide Alexandrum ab Alexandro libro 4 cap 20.

Liberalia feſta erant in honorem Liberi patris inſtituta, quæ & Bacchanalia & Dionyſia appellabantur. Item Orgia: quæ tamen non eodem tempore fiebant. Feſtus, & Macrobius.

Lucaria feſta Romani celebrabāt in luco, in quo fugati à Gallis ſeſe occuluerant. Faſtus Plutarchus, Tacitus.

Lupercalia erant ſacra inſtituta ab Euandro rege Arcadum in honorem panos, propter Romulum & Remum nutritos à lupa in Auentino monte, ubi fiebant. Luperci dicebantur miniſtri horum ſacrorum. Statius lib. 5. Syl. Et tua multum Verbera ſuccincti formidauere Luperci.

Matralia matris Matutę Iunio menſe peragebantur. In his liba ruſticana ſumebāt: nec ad ea ſacra ancillis accedere licebat. Agebantur autem Calend. Mart. de his Horatius, Ouid. & Acron. Gram.

Meditrinalia ſacra erant, quæ fiebant in honorem Meditrinæ, deæ medicamentorum. Varro & Feſtus.

Megaleſia Magnæ matri Non. Aprilis ageban tur, quod ipſa acceſſita ex libris Sibyllinis ab Attalo rege Pergami prope murum Megaleſion in templum eius Deę. Vnde aducta Romam Ouid. Varro.

Metagetnia feſtiuitas in honorem Apollinis Metagetnij apud Grecos celebrabatur ſecundo Grecorum menſe, de qua Gyraldus lib. 17. Hiſtoriæ deor.

Minuſcula feſta, quæ & Munuſcula dicta ſunt à munerib. Idus Iul. celebrabatur.

Monophagorum celebritas fuit apud Ægienſes, quam copioſe deſcribit Plutarch. in quæſtionibus Græcis, & Athenæus.

Munychia erant feſta Palladis, à Munychio Athenarum portu, uel à Munychio rege quodam, eorum autore.

Nephalia Græcorum erant ſacrificia, quæ ſine uino celebrabantur, ut teſtis eſt Iulius Pollux & Suidas.

Nouendium ſeu Nouendiale, ſacrificium erat exequiale, quod fiebat nono die poſt mortem alicuius. Horatius: Nouendiales diſſipare pulueres.

Nudipedalia erant quædam ſacra, quæ ſacerdotes nudis pedibus faciebant Hieroſolymis.

Nyctilea Bacchi ſacrificia, quæ nocturno fiebant tempore,

Oeniſteria Athenienſium fuit celebritas, quam pubeſcentes ephæbi peragebant; antequam lanuginem comamue attonderent, Herculi uero uini certam menſuram inferebant & libabant. Huius meminit Pollux & Heſychius.

Omophagia Græcorum erant feſta, Bachanalibus haud abſimilia, de quibus Arnobius lib. 5.

Opalia deæ Opi menſe Decembri fiebant, de quibus Varr. & Macrob.

Ornea ſacra erant Priapi, quem Corinthij Orneum uocabãt. Celebrabãt autem hæc feſta Nymphæ ad Alebedum prope Colophonem.

Oſcophoria Athenienſium fuit celebritas, in qua pueri ingenui pubeſcentes eligebantur, qui ferrent ὄσχας, id eſt ramos ac palmites cum ſuis racemis in templũ Mineruæ Sciriados, Heſychius & Nicandri interpres.

Palilia uel Parilia, Palis deæ erat ſolennitas, dies urbis Romæ natalis, celebrabantur autem XII. Cal. Maij. de his Fal Sapinus li. 1. c. 2. de Antiquitatibus vrbis Romę.

Palatual ſacrificium erat quod Romę fiebat in palatio.

Pammilia celebritas fuit apud Gręcos, de qua copioſe Lilius Gyraldus in hiſtoria deor. in Oſiri.

Panathena Athenarum & Mineruę in primis feſta erant, quę ſingulis quinq; annis celebrabantur, quæ & Magna Sacra appellabantur. De his Suidam leges & Ariſtophanis commentatorem.

Panhellenia ſacra totius Græcię, Panionia totius Ioniæ erant, de quibus Strabo, Suidas, Arpocration, & alij.

Parentalia ſacra erant funeſta, quæ fiebant ab antiquis in honorem mortuorum Cuiuſmodi ſunt Anniuerſaria noſtra.

Parentare eſt hoc ſacrificium facere. Cicero in Philip. Vt parentalia cum ſupplicationibus miſcerentur. In parentatione abſumebantur fabæ, quod in eis mortuorum animas eſſe dixerint. Blondus lib. 2.

Plynteria feſta erant Cereris apud Gręcos, qui dies inter nefaſtos repoſiti fuerunt Poll. lib. 8 In his a Solone permiſſum fuit tria iurare numina, Iceſion, Catharſion. & Hecaeſteriõ, quæ ſunt Iouis cognomina. Xenophon. li. 1. Hellenicon.

Popularia ſacra, quæ ab oĩbus ciuibus fiebant, nec erant priuatarum familiarum, ſed oĩum communia, ut a diis impetrarentur, quæ ſpectabãt ad cõem populi ſalutẽ.

Populifugia Menſe Iunio a Romanis celebrebantur, ut docet Macro & Var. Sũt autem ideo dicta, quod eo die repentè tumultu fugerit populus in bello Gallorum cum Romanis.

Proterua fuit ſacrificii genus, in quo quicquid ex epulis ſupererat, incendio dabatur Auſonius: Capripedes agitat quũ læta proteruia Panas. Albidius adoleſcens quum uniuerſum patrimoniũ decoxiſſet, & ædes unas (quæ ſupererant) rerum deſperatione dediſſet incẽdio, ferunt Catonem hoc in eum cauillo uſum fuiſſe, Hic proteruiam facit. Facere autem proteruiam, adagium eſt in prodigos, qui omnia abſumunt uſq; ad aſſem.

Pyanepſia

Pyanepſia celebritas apud Athenienſes erat, quæ à pyanis fabis nuncupata eſt, dicata Apollini. hæc vero Panopſia a cæteris Græcis dicebantur, & in Octobri menſe agebantur. Suidas.

Quinquatria, quæ & Quinquatrius, Mineruæ dies xv. Kal. April.

Quirinalia feriæ erant in Quirini, i. Romuli honorem inſtitutæ, quæ agebantur xii. Cal. Maij. de his Ouid. & Var.

Regifugium vi. Kal. April ſacrum verò vi. Kal. Iul. celebrabantur in commemorationem regum exactorum Ouid.

Rubigalia dies erāt feſti, inſtituti ab antiquis ad amoliendā frugum rubiginē. Quales ſunt noſtro tēpore Supplicationes Ambutbiæ, & Ambaruales, quæ fiūt vt fructus terræ agricolarū voto reſpondeāt. Plin. li. 18. Rubigalia Numa cōſtituit, quæ nunc aguntur ad ſeptimum Cal. Maij. quoniam tūc fere ſegetes rubigo occupat.

Scenophegia erant tabernaculorum feſta, in quib. Iudæi faciebant tabernacula ad ſimilitudinē eorum, in quibus habitauerant, quum peruagarentur Aegyptum.

Scira celebritas fuit peculiaris Athenienſium, in qua vmbracula & ſcenæ fiebāt, de qua Gyraldus copioſe in libello de Annis & menſibus.

Septimontium feſtum Romanorum fuit inſtitutum, cū ſeptimus collis vrbi eſſet additus, in cuius celebritate in locis ſeptem ſacrū factū fuiſſe, teſtis eſt Var. Palatio, Suburra, Velia, Fagutali, Cœlio, Oppio & Ceſpio, quo die per vrbem vehiculis vehi piaculum fuit. Vide Plut. in cauſis Rom.

Terminalia die 21 Feb. celebrabantur, in honorem Termini, qui ſolus loco cedere noluit, cum cæteri dij loco dimouerentur. Liuius.

Thargelia feſtus dies apud Athenienſes fuit, Apollini & Dianæ ſacer, à quo menſis April. denominatus eſt. Vide Gyraldum in libello de annis & Menſibus.

Theœnia apud Athenienſes in Bacchi honorem faciebant, vt notat Heſych.

Theophania celebritas fuit, quæ Delphis agebatur, cuius Herod. lib. 1. meminit.

Theoxenia celebritas & ſacrificium apud Græcos erat, quod omnibus ſimul Deis exhibebatur, vt teſtes ſunt Pollux & Heſychius.

Thyia feſtum erat Bacchi apud Elæos. in quo vacuæ hydriæ, templo obſerato, vino implebantur noctu.

Trieterica feſta Bacchi erant, quæ Latinè Triennalia dici poſſunt.

Tubiluſtria, quæ & Luſtria dicta ſunt, celebritas fuit apud Rom. qua tubæ ſacrorū in atrio Saturio expiabantur die 23. Martij, quòd ſacrum agnæ fiebat. Var. & Feſt.

Vinalia feſta, duplicia fuere, vt Varro, Plinius & feſtus oſtendunt. Altera vinis deguſtandis ix. Calend. Martij, cum vina pura eſſe putabantur. Altera quæ Ruſtica vinalia dicta ſunt, quæ xii. Cal. Septemb. vel xiiii. teſte Feſto, quo die Veneri ædes dicatà fuit.

Vortumnalia a Vortumno dicta ſunt, cuius feriæ (vt ait Varro) menſe Octobri celebrabantur: de quibus Alexander ab Alexandro lib. 8.

Vulcanalia in honorem Vulcani celebrabantur menſis Sextillis die xxviii.

DE SACRIFICIIS HVMANO CRVORE FACTIS.

Porrò Orgia Orpheus inuenit in Thracia.

Matris deorum ſacra Phrygij quotannis crudeliſſimis certaminibus faciebant.

Rhodii hominem Saturno ſacrificabant.

In Salamine inſula homo Diomedi immolabatur.

Diana Taurica humanis placabatur victimis.

Dyoniſio apud Chios homo crudeliter diſcerptus ſacrificabatur.

Lacedemonij hominem Marti immolabant.

Phœnices in bello & peſtilentia amiciſſimos homines immolabant Saturno. eidem in Creta ſacrificabantur pueri.

In Laodicea Syriæ virgo immolabatur Palladi.

Arabes ſingulis annis puerum immolantes ſub ara ſepeliebant.
Græci priuſquam prodirent in bellum, humanas victimas diis offerebant.
Ariſtomenes Meſſenius C C. homines Ioui ſacrificauit.
Athenienſes bello petiti, & victi a Minoe rege Cretæ, propter interfectum Androgeum eius filium, cogebantur quotannis ſeptem mares, ac totidem fœminas in Cretam mittere ſacrificandos.
Scythæ quoſcunque aduenas repererint, Dianæ immolabant.
In Pella Theſſaliæ ciuitate ſingulis annis homo immolabatur Peleo & Chironi.
Galli Eſum, & Teuiatem humano cruore placabant.
Lactantij tempore Latialis Iupiter ſanguine colebatur humano.
Carthaginenſes ab Agathocle uicti, quum iratum ſibi Saturnum crederent, ducentos ei nobiliſſimos iuuenes immolauerunt. autor Lactan.

DE SACRIFICIIS QVIBVSDAM ALIIS.

Apud Lyndum oppidum Rhodiorum, fiebat ſacrificium in honorē Herculis, quod probris & conuiciis peragebatur. Hinc adagium natum, Herculi Lyndio ſacrificare, id eſt ſacris deuotionibus uti.
Ritum ſacrificii, quod fiebat in honorem Cybeles, Ouid. in Faſt. ſic exprimit:

Arduas iamdum reſonat tinitibus Ida,
 Tutus ut infanti uagiat ore puer.
Pars clypeos ſudibus galeas pars tundit inanes.
 Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus.
Res latuit, priſciq; manent imitantia facti,
 Aera dea comites, raucaque terga mouent.
Cymbala pro galeis, pro ſcutis tympana pulſant,
 Tibia dat Phrygios (ut dedit ante) modos.

Salij ſacerdotes Martis, eidem ſacra faciebant ſalientes.
Victimarum ſuperſtitio emanauit ab Hyperbio Martis filio: ut placet nonnullis, qui animal primus occiderit, ut Prometheus occidit bouem.
Apud Delphos nullum reddebatur oraculum, niſi tota victima ab imo contremuiſſet, membris omnibus agitatis.
Phaſelitæ populi ſalſos piſculos diis immolabant
Cares verò canem. Hinc Caricam victimam dicuntur immolare, qui uiliſſima largiuntur.
Libabatur etiam uinum, ſed merum.
Prope Aſopum fluuium habitatores ſingulis annis diem unum ſacrum faciunt Eumenidibus quibus prægnantes oues immolant.
Amaſtris Xerxis regis vxor, pro ſalute propria decem defodit viuos homines.
Beroſus prodit, fuiſſe apud Babylonios feſtū Saccas nomine, ſolitum agi quinque diebus, quibus ſerui imperabant dominis.
Coi Iunoni ſacrificantes ſeruos a conuiuio reiiciebant. Apud Romanos ſacrorum autor fuit Numa, qui inſtituit colere deos fruge, & mola ſalſa ſupplicare.

DE VOCABVLIS, QVIBVSDAM ad religionem ſpectantibus.

Vocabula ad religionem ſpectantia ſunt, Ceremoniæ, Sacrificium. Conſecratio, Superſtitio, Dedicatio, Piaculum, Iuſiurandum, Hoſtiæ. Mola erat far toſtum, ſale aſperſum. Sacrificare eſt petere, ut detur uenia.
Litare eſt propitiare, uel ſacrificium ritè facere.
Holocauſtum ſeu Holocauſtoma, ſacrificium erat, in quo exta victimarū aris ſuper poſita comburebantur. de quo Ver. Et ſolida imponit taurorum uiſcera flammis, Pingue ſuperq; oleum fundens ardentibus extis. Ioſephus: Quando (inquit) tota victima quæ immolatur, incenditur, id ſacrificium nomen holocauſtomatis hēt, Hoſtia erat victima, quæ immolabatur cæſis hoſtibus. Sacrificabatur autem Laribus

quorũ ope victi credebãtur hoſtes. Ouid. Hoſtibus a domitis hoſtia nomẽ hẽt.
Ianual erat genus libi, quod ſoli Iano immolabatur.
Iuſta ſacrificia erant, quæ mortuis impendebantur: quæ tamen præcipuẽ fiebãt his, qui viuẽtes bene de republica, aut priuatis etiam hominibus, meriti fuerint. Horũ meminit Liuius lib. 1. Dec. 1. vbi de Pontificis Max. officio loquitur, & Feneſtella cap. 8. Pomponius Lætus cap. 10. de Romanorum ſacer. Sic Iuſta Catilinæ facta eſſe legimus apud Ciceronem in oratione pro Lu. Flacco, qui in lib. de Legibus Platonem Iuſta funerum reieciſſe ait ad religionum interpretes.
Paſtillum autore Feſto, fuit genus libi rotundi, quod dijs offerebatur.
Stata erant certa ac ſtabilita, ſtatutiſque diebus fieri ſolita. Cato. Sacra ſtata ſolennia ſancta ſeruaſti.

DEORVM VICTIMÆ.

Aeſculapio Priſci medico, Phœbi filio Gallum ſacrificabant: autore Cælio. Baccho Caper & Aſinus immolabantur: Caper, quòd eius vites roſiſſet. Vergilius libro 2. Georg. Non aliam ob cauſam Baccho caper omnibus aris Cæditur. Ouid. lib. 2. de Ponto: Nec dabit intonſo iugulum caper hoſtia Baccho. Martial. lib. 5. Vite nocens roſeas ſtabat moriturus ad aras Hircus, Bacche tuis victima grata focis. De Aſino Plin. lib. 24 Ferulæ aſinis gratiſſimæ ſunt in pabulo: cæteris verò iumentis præſentaneo veneno. Qua de cauſa id animal Libero patri aſſignatur, cui & ferula. Herodotus ait. Porcum etiam fuiſſe immolatum Baccho.
Cereri mactabatur Porca, quòd hoc animal eiuſdem fruges violaſſet. Ouid. lib. 1 Faſtor. Prima Ceres grauidæ gauiſa eſt ſanguine porcæ, Vlta ſuas merita cæde nocentis opes. Nam ſata vere nouo teneris lactentia ſuccis Eruta ſetigeræ comperit ore ſuis.
Dianæ Ceruа immolabatur. Ouid. lib. 1. Faſt. Quæ ſemel eſt triplici pro virgine cæſa Dianæ, Nunc quoque pro nulla virgine cerua datur.
Sabæi & Theſſali Canes Dianæ etiam immolabant. Idem Ouid. Exta canum Triuiæ, vidi mactare Sabæos, Et quicunque tuas accolit Hæme niues.
Fauno Capra. Ouid. lib. 2. Faſt. Cornipedi Fauno cæſa de more capella, Venit ad exiguas tuba vocata dapes.
Herculi Mœnetius Actoris filius Taurum primus ſacrificauit, propter fulmineum taurum ab ipſo Hercule interfectũ: de quo Seneca in Herc. Oet. Vna eſt Geryon ſparſus manu, Taurusque populis horridus centum pauor.
Iſidi Inachi filiæ Anſer. Ouid. lib. 1. Faſtorum: Nec defenſa iuuant Capitolia, quo minus auſer Det iecur in lances Inachi lauta tuas.
Maiæ Sus prægnans mactabatur, autore Macrobio lib. 1. Satur. De victimis deorũ vide Ouid. lib. 15 Met.
Mineruæ Capra, ꝙ caprarum morſus exitialis fit oliuæ, quam illa amat. Pli. lib 8. Oliuam lambendo quoque ſterilẽ faciunt: eaque ex cauſa Mineruæ immolatur.
Neptuno Taurus. Stat. lib. 5. Achil. Cæruleum regem tauro venerator auumq; Nerea. Verg. Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo.
Nocti Gallus gallinaceus immolabatur. Ouid. Nocte deæ noctis criſtatus cæditur ales, Quòd tepidum vigili prouocat ore diem.
Priapo etiam immolabant Aſinum, quòd quum hic Deus Lotidem nympham dormientẽ furtim ſtuprare vellet, intempeſtiuo aſini clamore coitu fuiſſet impeditus, eumq; excitata virgo manibus reieciſſet magno omnium (qui aderant) riſu. Ouid. lib. 1. Faſtorum: Cæditur & rigido cuſtodi ruris aſellus: Cauſa pudẽda quidem, ſed tamen apta Deo.
Carthagineſes vſque ad excidiũ vrbis ſuę Ingenuos pueros Saturno ſemper immolarunt, authore Curtio lib. 4. de geſtis Alexandrinis. Quod genus ſacrificii Tauricæ Dianæ factum legimus in Scythia.

Soli

Soli Perſæ immolant Equum. Ouidius lib. 1. Faſtorum: Placat equo Perſis radiis Hyperiona cinctum, Ne detur celeri victima tarda Deo.

DEORVM INSIGNIA.

Fulmen Iouis. Tridens Neptuni, framea Martis, Herculis claua, Bacchi Thyrſus.

LOCA DEIS QVIBVSDAM SACRA.

Aeſculapium Apollinis filium colebat Epidaurus vrbs Peloponneſi. Plin. lib 4. In eo Epidaurum oppidum Aeſculapii delubro celebre. Ab Epidauro dictus eſt Epidaurius. Ouid lib. 15. Aequore placato patris Epidaurius aras Linquit.

Cos ciuitas ſeu inſula eidem ſacra faciebat. Colebatur etiam Pergami Martialis libro nono: Pergameo poſuit dona ſacrata Deo.

Trica vrbs Theſſaliæ templũ habuit Aeſculapio ſacrũ. Dolopibus & Pindo vicinũ.

Ariſteum mellis Deum colebat Arcadia. Verg. lib. 4. Georgicorum Tempus & Arcadij memoranda inuenta magiſtri.

Amori loca ſacra fuerunt Colchorum regio, & Idalium nemus. Catullus. Sancte pater curis hominum qui gaudia miſces, Quique regis Colchos, quique Idalium frondoſum.

Theſpienſes & Patiani populi in Helleſponto Amorem ſumma veneratione proſequuntur, eiusque ſacra vocant Erotidia.

Apud Aegyram vrbem Achæorum, Amor colebatur cum Fortuna, ſub eodẽ tecto.

Apollini ſequẽtia in primis loca ſacra fuerunt. Parnaſus mons Phocidis biuertex, vbi è ſpelũcula reddebantur oracula, teſte Lucano, Verg. in Bucolicis: Nec tantũ Phœbo gaudet Parnaſia rupes.

Gryneum nemus ſeu oppidum in Ionia, ſacrum Apollini habuit fanum. Vergil. in Bucolicis: His tibi Grynei nemoris dicatur origo, Nec quis ſit lucus quo ſe plus iactet Apollo, Ab hoc nemore Apollo ipſe dicitur Gryneus. Verg. lib. 4 Italiam Lyciæ iuſſere capeſſere ſortes.

Phaſelis mons eſt in Lycia. vbi Apollo oracula reddebat. Autor Aetnæ: Dexter mihi carminis author Apollo, Seu tibi Dodone potior, te cumque Phaſellis, Seu te Cynthos habet.

Cynthus mons eſt imminens Delo, vbi Apollo celebre templum habuit, qui propterea Cynthius dicitur. Horatius: Intonſum pueri dicite Cynthium.

Delos inſula maris Aegæi, Cycladum vna, in qua natus eſt Apollo. Prius Ortygia dicebatur: vnde Apollo Delus & Ortygius. Ouidius lib. 2. de Arte: Et Paros, & Clario Delos amata Deo. Idem lib. 13. Metam. Tibullus lib. 2. Delos vbi nunc Phœbe tua eſt?

Claros fuit etiam vna Cycladum, in qua Apollo colebatur, qui inde Clarius dictus eſt. Valerius Flaccus: Nec Clarij nunc antra Dei quercusque tonantis Arguerẽ.

Delphi oppidum fuit Phocidis, vbi etiam Apollo colebatur, qui propterea Delphicus vocatur. Seneca: Ambage nexa Delphico mos eſt deo Arcana tegere.

In Patara Lyciæ ciuitate ſex anni menſibus dabantur Apollinis reſponſa.

Tenedos Aegei maris inſula, ſacra fuit etiam Apollini.

Chryſa Phrigiæ ciuitas, itidem & Cilla vrbs ſacrę fuerunt Apollini. Ouid. lib. 13. Me Tenedon, Chryſemque & Cillam Apollinis vrbes, Et Syron cepiſſe.

Chriſſa vrbs Phocidis, ſacrum etiam habuit Apollini templum.

Colebatur etiam in Cyrrha oppido Phocidis. Statius lib. 3. Syl. Aut Cyrrhæ pater aſpernatur opacæ.

Colebatur etiam apud Terapnas vrbem Laconiæ. Statius lib. 3. Thebarum: Tænareumque cacumen Apollineasque Therapnas.

Soracte mons eſt in Phaliſcis, quondam Apollini ſacer. Vergilius libro vndecimo: Summe Deum ſancti cuſtos Soractis Apollo.

Apollo apud Rhodios ĩ tãto honore habitus eſt, vt ibid. Coloſsũ habuerit ĩter ſeptẽ orbis miracula numeratũ. Politianus: Cõfera aut vaſti molẽ Rhodos aurea Phœbi.

Hyperborei,

Hyperborei, ſeptentrionales populi, frugum primitias Delon mittebãt Apollini quem præcipuè colebant.author Plinius.
Acrephnia urbs fuit Phocidis,ubi Apollo Acrephnius.
Molloes locus fuit in Lesbo,ubi templum erat Apollinis.
In Entreſi Phocidis urbe Apollo etiam reddebat oracula.
Tegyra urbs Bœotiæ ſacra fuit Apollini,aqua Tegyreus dictus eſt.
In Mileto Ioniæ Aſiaticæ urbe, fuit oraculum Apollinis, qui propterea dictus eſt Mileſius. Apuleius: Dei Mileſij uetuſtiſſimum percontatur oraculum.
Bacchus Thebis colebatur,qui propterea & Dircæus appellatur. Hora.li.1.Car.Vel Baccho Thebas,uel Apolline Delphos inſignes.
Naxos una Cycladũ,coluit Bacchum.Claudianus: Herculis & Bromij ſuſtentat gloria Thebas Plin.lib.4 Nec cedentes Athenis claritate,quę cognominatur Bœotiæ Thebæ,duorum numinum Liberi,atque Herculis(ut uolunt)patria.
Apud Nyſam urbem Arabyæ ferunt Bacchum a Nymphis educatum fuiſſe. Hinc Bacchus dicitur Niſæus.Star lib.4.Theb.Omnipotens Nyſæ puer.
Callychoros fluuius eſt apud Heracleã Paphlagonię,Baccho ſacer,ꝙ ab India reuertens chorum ibidem conſtituerit.Valer.Flac.lib.5.Argon Prærerit & feſta uulgatum nocte Lyei Callychoron,nec uana fides,his Bacchus in undis Abluit Eoo rorantes ſanguine thyrſos.
Tamaritæ populi Hircanis proximi,Bacchũ ab India uictorem redeuntem hoſpitio ſuſceperunt,eiq; ſacra ſolennia cõſtituerunt,actis circum torcularia choreis quandiu ſpumarent muſto.
Cererem uenerabatur Eleuſis urbs Atticæ, ꝙ ibidem frugum uſum & agriculturæ dea docuiſſet. Vnde & Eleuſina uocata eſt. Vergil.lib.1. Georgicorum: Tardaque Eleuſinæ matris uoluentia plauſtra.
Colebatur etiam in Ætnæ monte, Enna & Catana urbibus Siciliæ, a quibus locis uocatur Ætnea, Ennæa, Catanenſis. Claud. Ætneæ Cereri proles optata uitebat Vnica.Syllius li.1.Nec Cerere Ennęa,Phario nec uicta colono.Lactan.De Cerere Catanenſi uel Ennenſi:quarum alterius tanta fuit religio,ut adire templi eius ſecreta penetralia viris nefas eſſet.
Cybelen deorum matrem colebant ſequentia loca. Ida & Dindymus Phrygiæ montes. Verg.lib.10. Alma parens Idæa deum,cui Dindyma cordi. Hinc Cybele Dindymene.Mart.Non per myſtica ſacra Dindymenes.
In Phrygia Galli Cybeles miniſtri in honorem deæ inter ſe concertabant, & digladiabantur ad effuſionem ſanguinis Demum cruore ubertim manante, concurrebant ad aliquem fluuium deæ ſacrum. ibidem cultros & plagas loturi. Romani hoc faciebant ad Almonem fluuium, proximum Romæ, 11 Calen. April. Valer. Flacus lib.8.Argon.Sic ubi Mygdonios planctus ſacer abluit Almo,Lætaq; iam Cybele.
Reate Vmbriæ ciuitas Syllius lib.8.Magnæq, Reate dicatum Cœlicolum matri.
Berecynthus mons Phrygiæ, a cuius nomine Berecynthia dicta eſt Cybele. Vergilius libro 5.Æneid: Qualis Berecynthia mater Inuehitur curru Phrygias turrita per urbes.
Peſſinuntium oppidum Phrygiæ,a cuius nomine dicta eſt Peſinuntica. Apul. lib.11. Inde primigenij Phryges Peſinunticam nominant deum matrem.
Dianæ ſequentia loca ſacra fuerunt. Parthenius Paphlagoniæ fluuius. Valer. Flac. lib.5. Argon. Et fatis tibi Tiphy negatum Parthenium,ante alios Triuiæ qui creditur amnis.
Cynthus mons imminens Delo,in quo nata eſt cũ Apolline Hinc uterq; Cynthius appellatur.Stat.lib.11.Theb.Illa ſuas Cyntho comites agat.
Epheſus urbs Ioniæ, ſeu Lydiæ, in qua templum habuit magnificum, inter ſeptem orbis miracula numeratum.

Bauron

Bauron urbs Atticæ, ubi etiam colebatur.
Colebatur & in Auentino & Algido montibus Italiæ. Horatius: Quæque Auentinum tenet, algidumque Quindecim Diana preces uirorum Curet.
Colebatur etiam in Delo. Verg. Notior ut iam ſit canibus non Delias noſtris.
Item in tauro Scythię monte. Lucan. li. 1. Et Taranis Scythiæ non mitior ara Dianę.
Colebatur Faunus in arcadia Ouid. lib. 2. Faſt. Faunus in Arcadia templa Lycæus habet. Idem lib. 4. Stabat Menalio ſacra relicta Deo.
Fortunam Antium maritima urbs Latinorum habuit in honore maximo, cui etiam ſacra fecit, templumque erexit magnificum. Vnde Horat. lib. 1. Carm. Odiua, gratum quæ regis Antium.
Rhamnus ſeu Rhamnis, oppidum fuit in Attica, in quo Nemeſis & Fortuna colebātur. Hinc utraque Rhamnuſia appellatur. Vergil. in Cyri. Haud fallor, quod te potius Rhanuſia fallat.
In Præneſte urbe Italię colebantur Sortes & Fortuna, quæ propterea Præneſtinæ uocantur. Proper. lib. 2. Nam quid præneſtis dubias ô Cynthia ſortes, Quid petis Æi mœnia Thelegoni Syll. Sacriſque dicatum Fortunæ Præneſte iugis.
In Orchomeno Bœotiæ urbe, templum fuit dicatum Gratijs ſeu Charitibus.
Herculi ſacrum fuit Tybur oppidum uicinum Romę: quod inde uocatur Herculeum Martial. lib. 1. Tiburtim Herculeum migrauit nigra Lycoris.
Bœotiæ Thebę etiam Herculem coluerunt; qui propterea Thebanus dicitur. Propertius. lib. 3. Cymbala Thebano concrepuere deo.
Gadibus quoque (ubi columnas poſuit) templum habuit Hercules: in quo quidem templo Iulius Cæſar animaduerſa Alexandri Magni imagine ingemuit, & quaſi pertæſus ignauiam, ſuam, quòd nihildum à ſe memorabile actum eſſet in ætate, qua iam Alexander orbem terrarum ſubegiſſet. De gadibus Liuius. Annibal Gades profectus, Herculi uota exoluit. Hinc Gades Herculeæ dicuntur.
Tyrintha ciuitas Argis uicina, Herculem nutriuit, & ut deum uenerata eſt. Vnde & Tyrinthius appellatur. Vergilius lib. 7. Æn.
Poſtquam Laurentia uictor
Geryone extincto Tyrinthius attigit arua.
Iſim Inachi filiam, & deam Ægyptiorum, ſequentia loca habebant in honore. Paretonium urbs Ægypti, Pharos, Memphis, & Mareotis pars Ægypti.
Ægyptum ſacram fuiſſe Iſidi, Prop. docet lib. 2. dicens: An tibi non ſatis eſt fuſcis Ægyptus alumnis? Copton quoque inſula eſt in Ægypto, ſacra Iſidi.
Iouem Creta inſula, centū urbibus memorabilis, aluit, atq; ſacra fecit: unde & Cretæus dicitur. Vergilius libro. 3. Æn. Creta Iouis magni medio iacet inſula ponto, Mons Idæus ubi, & gentis cunabula noſtræ.
Pyreus portus Atticæ, ſacer erat Ioui, ut etiam Homole mons Theſſaliæ, ſeu Bœotiæ, a cuius nomine Iupiter Homolius dicitur.
Colebatur ēt in Ida, in Latio, in Lybia, ubi erat eius oraculū, in Elide. Vnde Verg. eū uocat Idæum, Lucanus Latialem, Latinū Ouidius & Lybicum, Elæū Propertius, quoniā in Elide quinto quoq; anno celebrabātur ludi Olympici in eius honorē. Iunonem ſequentia loca coluerunt.
Carthago urbs Africæ. Verg. lib. 1. Æn. Quam Iuno fertur terris magis omnibus unā Poſthabita coluiſſe Samo: hic illius arma, Hic currus fuit.
Colebatur ēt ī Proſimna ciuitate. Sta. li. 1. Theb. Hinc celſæ Iunonia tēpla Proſimnę.
In Samo inſula maris Icarij, habebatur in honore præcipuo: nam & ibidem fuerat nutrita Ouid. lib. 8. Etiam Iunonia læua Parte Samos fuerat.
Argos & Mycenæ urbes Achaiæ, Iunonem, quoq; venerabantur. Horat. li 1. Ca
Phaliſci populi Iunonem coluerunt. Oui. li. 6 Faſt. Adde ſenem Tatium Iunoni colaſque Phaliſcos.
Latona colebatur in Delo, quod Apollinem & Dianam ibidē peperiſſet. Verg. lib 3. Georg.

Geor. Cui non dictus Hylas puer, & Latonia Delos.

Loca Marti ſacra ſunt, Thermodon fluuius Scythiæ, & Rodope mons, quoniam fertur natus in Thracia. Claud. Flumina lauerunt puerum Rhodopeia Martem.

Colebatur & in tota Thracia, & apud Getas. Vnde Odryſium eum uocat Statius, & Geticum Syſhonium Pontanus & Threicium.

Ithynus fuit domicilium Mineruæ in arce Athenienſi. Catull. Vnigenamq́ue ſimul cultricem montis Ithini Pallada.

Pyreus mons Atticæ, ſacer fuit Mineruæ.

Colebatur & in Aracyntho Ætoliæ monte, a quo Aracynthia dicta eſt. Stat. de Diana & Pallade lib. 2. Theb. Illa ſuas Cyntho comites agat, hæc Aracyntho.

Ne a Cycladum una, ſacra fuit etiam Mineruæ, autor Plin. lib. 4. Hiſt. cap. 12.

Præcipua eius dignatio fuit Athenis, ubi & artes inueniſſe fertur, atq; ẽt urbẽ ipſam condidiſſe: hinc Athenæa, Attica, Cecropia & Mopſopia dicitur. Horat. li. 1. Car. Sunt quib. unum opus eſt, intactæ Palladis urbẽ Carminem perpetuo celebrare: Alcomeneum fuit oppidum Bœotiæ cuius conditor iuſſit ibidem coli Mineruã.

Libethris fons Magneſiæ ſacer fuit Muſis, ut etiã Hippocrene, aquarũ nomine dñr Libethides & Hippocrinides. Verg. Nymphæ noſter amor Libethrides. Eam ob cauſam Feſtus Auienus Camœnalem uocat Hippocrenem, ubi ait: Lympha camęnalem fugit procul Hippocrenem.

Sunt & alia loca ſacra Muſis, ut Sicilia, unde Sicilides dicuntur a Vergil. Aonia ſeu Bœotia: Helicon, mons Bœotiæ.

Pimpla, locus uicinus Parnaſo. Aganyppe, fons Bœotiæ: Sebethus, fons apud Neapolim: Theſpiæ, oppidum Bęotiæ: a quibus omnib. locis Epitheta meruerunt. Vidi in Capite de Muſis.

Nemeſis, dea ultionis & indignationis (quæ ſuperbos punit & uaniloquio) templũ habuit in Rhamnunte Aſiæ oppido, a quo Rhamnuſia dicta eſt, ut Fortuna. Ouid. lib. 3. Met. Dixerat: aſſenſit precibus Rhamnuſia iuſtis.

Neptunus templum habuit in Tænaro Laconiæ promontorio, a quo Tænarius dicitur. Proper. lib. 1. Tænarius facilį preſſit amore Deus.

Oncheſtus urbs Bœotiæ, habuit etiam templum Neptuno ſacrum.

Oſyris Deus colebatur apud Ægyptios. Tibullus lib. 1. Te canit, atq; ſuum pubes miratur Oſyrim Barbara Memphitem plaudere docta bouem.

Plutoni apud Elęos delubrum ſacrum fuit, ſemper clauſum & obſeratum preterquã quòd ſemel tantum quotannis aperiebatur. Plutonem autem ideo colebant Elęi quòd eius præſidium ſenſiſſent contra uim Herculis.

Priapum Lampſacus urbs Helleſponti coluit Ouid. lib 6 Faſt.

Lampaſeos hunc ſoli ſolita eſt mactare Priapo.

Proſerpina Cereris filia colebatur in Sicilia, teſte Plutarcho: unde & Sicula uocatur a poetis. Seneca: Vidiſti Siculæ regna Proſerpinæ? ubi primam huius dictionis Proſerpina, corrupit, quod eſt inuentu rarum.

Colebatur etiam in Enna urbe Siciliæ. unde Ennæa quoque dicitur. Lucan. li. 6. Eloquar immenſo terræ ſub pondere, quæ te Contineant Ennæa dapes.

Solem Scythæ unicum deum putaut, cui equum immolauit.

Veneri ſequẽtia loca ſacra ſunt: Amath⁹ inſ. maris Ægęi a qua uocať Amathuſia & Amathuſis. Ver. l. 10 Eſt Amath⁹, ẽ celſa mihi Paphos atq; Cythera, Idalięq́; dom⁹.

Colebatur etiã in Cypro inſula, & Papho eiuſdẽ inſulę urbe. De Cypro & Memphi, Ægypti urbe (vbi ẽt fanum habuit) Hort. lib. 3. Carm. O quæ beatam diua tenes Cyprum, & Memphim carentem Sithonia niue. A Cypro dicitur Cypria, Cypris, & Cyprigena. Mant. in Faſt. Cyprigenæ campos & regna per . . . lua Phębi.

De Papho & Gnydo Horat. lib. 3. Carm. Quæ Gnydon, Fulgenteśque tenes Cycladas & Paphum. Stat. li. 1. Syl. Non ſecus alma Venus quam ſi Paphon æquore ab alto, Idaliasq́ue domos, Erycinaq́ue templa ſubiret.

A Papho

A Papho Paphia, & Gnydo Gnydia dicitur. Plin.lib.7.Praxiteles marmore nobilitatus eſt, Gnydiaq; Venere præcipuè. Præcedentia exempla docent, Idalium numus & Cyclades & Cythera ſacra fuiſſe Veneri.

Ab Eryce monte Siciliæ, ſibi ſacro, dicta eſt Erycina. Hor.lib.1.Carminum: Siue tu mauis Erицina ridens.

Hypępa urbs proxima Tmolo ſacra, fuit etiā Veneri. De hac urbe Oui.de Arachne. Orta domo parua, paruis habitabat Hypæpis.

Vulcano Imbros inſula Thraciæ ſacrę eſt, quem inde Imbranium uocant. Val.Flac. Proræque acceſſerat Imbros.

Inter Liparam & Theraſiam inſula eſt Teraſia Vulcano ſacra, autor Plin.lib.3.

Præcipuus Vulcani cultus fuit in Lenno inſ. à qua lemnius dictus eſt, ut Lennos ipſa Vulcania. Ouid.li.13. Nec Pæantiadem quod habet Vulcania Lemnos. Ver.lib. 8 Æn. Hæc pater Aeolijs properat dum Lemnius oris.

De aliis locis, in quibus dij habiti ſunt in honore, Ouid.lib.3 Faſt.

Pallada Cecropidæ, Minoia Creta Dianam,
Vulcanum tellus Hypſipylææ colit.
Iunonem Spartæ, Pelopeiadesq; Mycenæ,
Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.

Mars Latio uenerandus erat, quia præſidet armis. Lactant.lib.1.de falſa Religione: Summa ueneratione coluerunt Ægyptij Iſidem, Mauri Iuban, Macedones Gabyrum, Pęni Vranum, Latini Faunum, Romani Quirinum, Athenæ Mineruam, Samos Iunonem, Paphos Venerem, Lemnos Vulcanum, Naxos Liberum, Apollinem Delphi.

CVRRVS DEOR. QVIBVS animalibus trahantur:

Currus Bacchi, Lyncib & Tygrib. Propertius de Ariadna rapta à Baccho: Lyncibus in cęlum uecta Ariadna tuis Ouid.in Epiſt.Phædræ: Inq; capiſtratis tygribus alta ſedet. Idem lib.Met. Quem circum tygris ſimulachraq; inania lyncum. Idem lib. 4 Metam & lib.1.de Arte. Verg.lib.3 Georg. Quid lynces. Bacchi uariæ?

Cybeles leonibus. Verg.lib.3. Et iuncti currum dominæ ſubire leones. Ouid lib.10. Dente premunt domito Cybeleia frœna leones. Catullus: Vbi iuncta iuga reſoluens Cybele leonibus.

Dianæ ceruis. Claud. Dixit, & extemplo frondoſa fertur ab Alpe Trans pelagus, cerui collum ſubire iugales.

Iunonis pauonibus.

Leucothoes deæ marinæ, Delphinis, Ver.in Cyri: Illa etiam magnum iunctis quæ piſcibus æquor, Et glauco bipedum curru metitur equorum Leucothoe.

Lunæ bobus. Martis equis.

Neptuni quis. Verg lib 5. Iungit equos curru genitor, ſpumantiaq; addit Frœna feris, manibusque omnes effundit habenas, Sylius lib.3. Extremamque petit Phœbęa cubilia Thetyn Frętiatis Neptunus equis.

Oceani Balęnæ. Cunium Tritonis piſces. De his omnibus Polit.in Ambra.

Biſtonijs Mars inſtas equis. Tu iungis olores
Phœbe Therapnæos. Getica Mars fulgurat haſta.
Contentus tu Phœbe fides, arcusq; retendis.
Lyncas agit Bromius, pauos Saturnia pictos,
Tardos Luna boues, annoſas Delia ceruas,
Gryphes Hyperboreos Nemeſis, Cytherea columbas,
Fert pedibus pinnas puer Arcas, crine galerum,

Item Ioan. Franciſcus Mirandula:

Paphios non iungit olores
Cypria, terribilem non concinit ægida Pallas.

Non

Non uolucres ſequitur ceruos pharetrata Diana.
Nectere odoriſſequos loris aſſueta Lacenet.
Non iunctis fertur Iuno ſuper æthera pauis,
Dum Samon aut tecta inuiſit Carthaginis altæ.
Cynthia nec bobus charum Endymiona fatigat.

Saturni draconibus ſiue ſerpentibus.

Solis equis.

Thetidis Delphinis. quemadmodum & Leucothoes. Tibul. Vecta eſt frænato cæru-la piſce Thetys.

Veneris cycnis. Oui. 10. Iunctiſque peraerea cycnis. Carpit iter. Syl. lib. 7 Tum matris currus niueos agitabat olores. Statius lib. 1. Syl. Thalamique ingreſſa ſuperbum Limen Amiclæos ad fræna cirauit olores Statius lib. 3. Dum perit, & molles agitat Venus aurea cycnos. Horat. lib. 4 Carm. ad Venerem: Tempeſtiuius iu domo Pauli purpureis ales oloribus Comeſſabere maximi.

DEORVM AMASII.

Ganymedem in primis fabulantur poetæ Iouis eſſe amaſium, ; quem ob formam Aquila pedibus in Ida corripuerit, & in cœlum enexerit. Vergil Quem præpes ab Ida Sublimem pedibus rapuit Iouis armiger uncis Ouid. li. 10 Rex ſuperum quondam Phrygii Ganymedis amore Arſit.

Endymionem formoſum paſtorem Luna fertur adamaſſe, adeò ut cœlo relicto, in montem Lathmium eius oſculandi gratia plerumque deſcenderit. Pontan. ad Stellis. Ouid. li. 3. de Arte. Prop lib. 2. Nudus & Endymion Phœbi cepiſſe ſororem Dicitur & nudæ concubuiſſe deæ.

Hylam Thiodamantis filium adamauit Hercules, ſecumque duxit cum Argonautis Vbi quum aquas hauriens puer urnæ pondere fuiſſet demerſus, multis clamoribus ab ipſo Hercule conuocatus eſt. Hinc natum adagium, Hylam uocare. Val. Flac. lib. 3. Arg. Rurſus Hylam & rurſus Hylam per longa reclamat Auia reſponſat ſyluæ, & uaga cerrat imago. Prop. lib. 1.

Adamauit etiam Hercules Abderum puerulum, non minori, quam Hylam, affectu.

Hyacinthus Apollinis fuit amaſius Ouidius lib. 10. Te quoque Amyclide poſuiſſet in æthere Phœbus, Triſtia ponendi tempus ſi fata dediſſent. Plin 2. Hyacinthum comitatur fabula duplex, luctum præferens eius, quem Apollo dilexerat.

Adamauit etiam Apollo Bianchum puerum Theſſalum, quem mortuum ſuis templis facrum haberi uoluit Irem Daphnem puellam, Penei fluminis filiam, quã fugientem in Laurum conuertit. Mantuanus: Quot ſtuduit uerbis Daphnem fa cũdus Apollo Flectere.

Ampelos puer ſpecioſus, Baccho adamatus eſt. Ouid. libro 3. Ampelon intonſum Satyro Nymphaque creatum Fertur in Iſmarijs Baechus amaſſe iugis.

Adonis Cinaræ ex Myrrha filius, Veneri fuit chariſſimus. Ouid. lib. 1 de Arte: Ne te prætereat Veneri ploratus Adonis. Prop. li. 2. & Pont lib. 1. de Stellis.

Cephalus & Tithonus chariſſimi fuerunt Auroræ De Cephalo Ouid. lib 3 de Arte: Lathmius Endymion non eſt tibi Luna pudori, Nec Cephalus roſeæ præda pudẽda deæ. Propert. lib. 2.

Atys puer Phrygus, Cybeles fuit amaſius. Catullus: Tenerum uidit Atyn prope marmor Pelagi. Facit impetum: ille demens fugit in marmora fera. ibi ſemper omne uitæ ſpaciũ famula fuit. Oui li. 10 Hirſuto uertice pinus Grata deum matri, ſiquidem Cybeleius Atys Exuit hac hominem truncoque indurruit illo.

Amauit Hippolytum Diana, cum ob formam, tum taram in forma a caſtiratem.

Pindari poetæ, eiusque carminum amatorem fuiſſe Pana, fabulantur: autor Plutarchus in Numa Pompilio.

Syrinx quoque Arcadica fuit nympha, quam à Pane deo mirè adamatam ſcribis Ouid.

FILII DEORVM,

& Heroum.

Filii Acherontis: Aſcalaphus, Alecto, Teſiphone, Megæra, Victoria, Styx.

Æoli: Machareus, Miſenus, Criteus, Salmoneus, Iphiclus, Siſyphus, Cephalus, Athamas, Canace, Alcynoe.

Ætheris: Iupiter primus, Cælius.

Agenoris tertij: Polydorus, Phœnix, Cadmus, Labdacus, Taygeta, Europa.

Amphionis: Archemorus, Antegores, Tantalus, Phadimos, Sipolos, Xemarchus, Epinitos, Aſticratia, Pelopeia, Cheloris, Cleodoxe, Ogune, Phytia, Nerea.

Apollinis ſecundi: Mopſus, Linus, Philiſtenes, Garamas, Branchus, Philemon, Orpheus, Ariſteus, Nomius, Actous, Argeus, Æſculapius, Arabs, Lapyta, Eurynome, Pſice.

Atlantis: Hyas, Eudora, Ambroſia, Pyrilide, Croni, Phito, Polixo, Thyenes, Electra, Maia, Steropes, Celeno, Taygeta, Aeyone, Meropes, Calypſo.

Bacchi: Hymenes, Thyoneus, Thoas.

Beliprifci: Danaus, Ægyſthus, agenor.

Cadmi: Semele, Agaue, Autonoe, Ino.

Cæli: Vulcanus primus, Mercurius 3. Toxius Titanus, Iupiter ſecundus, Oceanus, Ops Tetys magna Venus magna.

Dæmogorgonis: Litigium, Pan, Clotho, Lacheſis, Atropos, Polus, Python, Terra, Herebus.

Fauni, Acys, Eurimedon, Latinus.

Herculis: Oxias, Creōtiades, Tyriomachus, Dyichoontes, Ithones, Cromis, Agilis Ilus, Sardus, Cirnus, Diodorus, Triptolemus, Theſſalus, Auentinus, Telephus, Lydus, Lamirus.

Herebi: Amor, Labor, Metus, Dolus, Morbus, Pallor, Somnus, Charon, Dies, Æther, Gratia, Inuidentia, Fraus, Pertinacia, Egeſtas, Miſeria, Fames, Querela, Senectus, Tenebra, Mors.

Heſperi: Ægle, Heretuſa, Heſperetuſa.

Iouis primi: Apis, Sol, Mercurius, Tritopatreus, Epuleus, Dionyſius, Hercules, Liber pater, Epaphus, Scytha, Minerua, Diana, Proſerpina.

Iouis ſecundi: Apollo, Tityrus, Bacchus, Amphion, Zetus, Calas, Lacedæmon, Tantalus, Hercules, Arcas, Diana, Paſythea, Egiale, Euphroſynæ, Minerua.

Iouis tertij: Acheus, Amor, Caſtor, Pollux, Palliſtus, Iarbas, Myrmidon, Xanthus, Lucifer, Orion, Minos, Sarpedon, Rhadamanthus, Archiſius, Tātalus, Dionyſius, Perſeus, Aon, Æacus, Pylumnus, Mercurios, Vulcanus, Hercules, Aeolus, Venus, Proſerpina, Helena, Clytemneſtra, Mena, nouem Muſæ.

Laomedontis: Lampus, Clition, Ioetaon, Titon, Priapus, Antigona, Heſiona.

Latonæ: Apollo, Diana.

Martis: Cupido, Enomaus, Tereus, Aſcalaphus, Iaſmenus, Parthaon, Zeſius, Phlegyas, Euannes, Hiperius, Etholus, Remus, Romulus, Briona.

Mercurij: Eudorus, Myrtilus, Lares, Euander, Pan.

Mercurii ſecundi: Cupido, Auſtolius.

Minois: Androeus, Glaucus, Deucalion, Ariadna, Phædra.

Neptuni: Dorus, Amycis, Phorcus, Albion, Borgion, Thara, Polyphemus, Tilemus, Brones, Steropes, Pyragmon, Naſicheus, Melion, Acterion, Aon, Meſappus, Buſyris, Pelaſgus, Nauplius, Sicanus, Siculus, Celeno, Aello, Ocypete.

Oedipi: Ertheocles, Polynices, Antigona, Iſmena.

Paridis: Daphnis, Ideus.

Pelopis: Atreus, Thyeſtes, Phyſtenes, Lyſidice.

Priami: Paris, Hector, Helenus, Caor, Troilus, Deiphobus, Polydorus, Lycaon, Eſacus, Anthyſus, Iſus, Deucer, Dimocoontes, Echemon, Cremenon, Gorgiton, Cebrion,

brion, Phoibas, Doricon, Pammon, Eliphon, Agaton, Hippothons, Aganon, Lacoontes, Miſtor, Iphares, Theſtorius, Tymœtes, Polytes, Creuſa, Caſſandra, Ilıona, Laodice, Lycaſte, Medıſicaſtis, Polyxena.

Promethei: Pandora, Iſis, Deucalion.

Saturni: Pluto Chirō, Ficus, Neptunus, Iupiter tertius, Cromis, Veſta, Ceres Glauca.

Solis: Phaethon, Miletus, Phetuſa, Salempeti, Dirce, Paſiphae, Oeta, Cyrce, Ægina.

Terræ: Tartarus, Taygetes, Antheus, Nox, Fama.

Titani: Hyperion, Briareus, Ceus, Typhon, ſeu Tiphens, Enceladus, Ægeon, Iapetus, Aſtreus, Alous, Palenes, Ramchus, Purpureus, Lycaon, Aurora.

Vlyſſis: Telemachus, Telechonus, Auxonij.

Tantali: Niobe, Pelops.

Vulcani: Erictonius, Cacus, Ceculus, Tullius, Seruilius.

PRODIGIA ET PORTENTA DIVERSA.

Cœlum ſanguinea ſpecie apparuit, quum rex Philippus Græciam inuaſit.

Stellæ circa ſolis orbem uiſæ ſunt, Auguſto Cæſare in prima iuuenta urbem intrante, poſt mortem patris.

Circa Solem arcus apparuit, L. Opimio, & Q. Fabio conſulibus.

Trini Soles apparuerunt, Sp. Poſthumio, & Qu. Minutio conſulibus.

Lunæ trinæ uiſæ ſunt, Cn. Domitio, & L. Annio conſulibus.

Clypeus ardens ab occaſu ad ortum ſcintillans, L. Valerio, & Cn. Mario conſulibus.

Relatum eſt, cœlum lacte pluiſſe & ſanguine, M. Acilio, & C. Portio conſulibus. Itē carne, L. Volumnio, & Seruio Sulpitio conſulibus. Item ferro in Lucanis, paulò antè quàm L. Craſſus à parthis occideretur.

L. Paulo, & C. Marcello conſulibus, lana pluit, & lateribus coctis. Armorum crepitus & ſonitus tubarum auditi ſunt è Cœlo Cimbricis bellis.

Tertio conſulatu Marij, uiſa ſunt ab Amerinis & Tudertibus arma cœleſtia ab ortu & occaſu inter ſe concurrentia, pulſis ad extremum quæ ab occaſu erant.

L. Martio & Sex. Iulio conſulib. in agro Mutinenſi duo montes inter ſe concurrerunt, crepitu maximo aſſultantes, & recedentes, & inter eos flamma fumoq; exeūte. Quo concurſu uillę omnes eliſæ ſunt. Animalia permulta (quę intra fuerant) exanimata ſunt.

Tiberio principate, maximus poſt hominum memoriam terręmotus factus eſt, quo 12. urbes Aſiæ una nocte proſtratæ ſunt.

Quum Dionyſius iunior ſuo principatu pulſus eſt, accidit prodigium, ut uno die in portu dulceſceret mare.

Inter initia Marſici belli Alcippe mulier peperit elephantum: & quædam ancilla ſerpentem.

Natus eſt Hippocentaurus in Theſſalia, & eodem die mortuus eſt.

Quo anno Saguntus deleta eſt ab Annibale, puer in eadem urbe reuerſus eſt in uterum matris.

Annotatum eſt antiquis prodigijs, canem locutum fuiſſe, & ſerpentem latraſſe, quū pulſus eſt regno Tarquinius.

Bouem quoque locutum fuiſſe, proditur ueterum monumentis.

C. Lepidus apud Plinium teſtis eſt arbores locutas Oliua in totum ambuſta reuixit.

In Bœotia deroſæ a locuſtis ficus germinauere.

Laodiceæ aduentu Xerxis platanus inoleam mutata eſt.

Paulo ante mortem Cæſaris, equorum greges cōperti ſunt pabulo abſtinere, ubertimque flere. Pridie uerò quàm interficeretur auem regaliolū cū laureo ramulo Pompeianæ curiæ ſe inferentem, uolucres uarij generis diſcerpſerunt.

Ante mortem Caligulæ ſimulachrū Iouis Olympiæ tantum cachinnū repentè edidit, ut machinis labefactis opifices diffugerint.

Ante mortem Sergij Galbę, quum oppidatim victimę cederentur, taurus ſecuris ictu conſternatus, rupto uinculo eſſedum eius inuaſit, & totum cruore perfudit.

Neronis principatu arbores ſedem mutauerunt.

M. Lepido & Qu. Catulo cõſulibus, in uilla Gallerij locutus eſt gallus gallinaceus.

Cecinere galli nocte tota, qua Matthęus uicecomes primum ſuſcepit filium, vnde Galleacco inditum nomen.

Neapolis ſub Nicolao quinto Pontifice Maximo terra tremuit, eoq́; motu multa hominum milia periere.

Seruio Tullio adhuc puęrulo dormienti flamma emicuit circa caput.

Tempore belli, quod Romani gerebant in Veientes, Albanus lacus ſolitum ſtagni modum exceſſit.

Dum L. Sylla conſul ſociali bello in agro Nolano immolaret, ſubitò ab una parte aræ prolapſus eſt anguis: quo uiſu Poſthumus aruſpex ſuaſit, ut exercitum in expeditionem educeret.

C. Volumnio & Seruio Sulpitio conſulibus, bos mugito in humanum ſermonẽ conuerſo, locutus eſt. De his conſule Valerium maximum.

Puer infans ſemeſtris in foro Boario triumphum proclamauit. Alius cum elephantino capite natus eſt.

Traditur etiã in antiquis prodigijs lapides in agro Piceno pluiſſe. In Gallia lupũ uigili è uagina gladium abſtuliſſe. In Sicilia ſcuta duo ſanguinem ſudaſſe: metentibus cruentas ſpicas in corbem decidiſſe: aquas ſanguine mixtas fluxiſſe. Secundo etiam bello Punico bouem dixiſſe, Caue tibi Roma.

C. Hoſtilio Mancino, in Hiſpaniam ituró, talis uox ſine autore ullo peruenit ad aures Mancine mane.

Quũ T. Gracus conſul in Lucanis ſacrificaſſet, angues duo ex occulto prolapſi, hoſtię, quam immolaerat, iecur ademerunt: demum in eaſdem latebras ſe retulerunt. Idem quoq; ſecundum ſacrificanti accidit.

M. Craſſo in Parthos ituro datum eſt pullum paludamentum, quum exeuntibus in pręlium album aut purpureum dari ſoleret.

Quum Pompeius Dirrhachio egreſſus in Cęſarem proficiſceretur, eius ſigna apum examinibus obſcurata ſunt: quo portento Iupiter eum à bello reuocabat. Sonus tympanorum Pergami abditis delubris editus eſt. Palma uiridis Trallibus in ęde Victorię ſub Cęſaris ſtatua enata eſt.

In exercitu Xerxis aduerſus Græciam contracto equę partu lepus editus eſt. Eidem priuſquam Athenas deleret, de inuadendis Lacedæmonijs cogitanti, hoc accidit. Infuſum namq; paterę eius uinum ter in ſanguinem conuerſum eſt.

Midę puero dormienti, formicę in os grana tritici congeſſerunt: ut Platoni mel & fauos apes intulerunt.

Anno quo Hieroſolymas deleuit Veſpaſianus, ſidus in cœlo apparuit gladij figura, urbi imminens. Apparuerunt & currus uarijs cęli regionibus uagantes: uiſę ſunt armatę acies concertare in nubibus.

Sedente in Pontificatu Ioãne undecimo, Genuę fons ſanguinis prodigioſe fluxit. Paulo poſt urbs ipſa à Sarracenis capta eſt.

Pridie quam Veneti Liguſtico bello uincerentur, corui diuerſis inter ſe agminibus conflixere, ita ut ſangui ſupernè cadens naues ipſas cruentaret.

Imminente Romanis primo ciuili bello, ignis ex haſtis ſubito emicuit, qui uix potuit extingui. Tres corui pullos ſuos in uiam productos laniarunt: quod ex laniatu ſuperfuit, retulerunt in nidum. Mures aurum in templo roſerunt. Capta ex his fœmina quinos muſculos in muſcipula enixa eſt, & tres ex illis deuorauit. Tubarum clangor in aere concrepuit.

Triumuiralibus copijs ad Bononiam cõtractis, ſedit aquila ſuper Octauii tabernaculũ, duosq́, hinc & inde coruos inceſſantes uehemẽter afflixit. Quod uniuerſo

exercitui futuram Trium uirorum diſcordiam portendebat.

Moyſes (cuius virga ſe in draconem conuerterat, ac demum priorem acceperat formam) rubum vidit incombuſtum.

Daniel quum Suſis eſſet in Meſopotamia, cōcidiſſetq; in faciē terræ motu, iuſſus poſtea cœleſti uoce ſurgere, ipſumq; cœlum intueri, arietē vidit in aere multicornē.

Eo die quo virgo Chriſtum peperit, oleum Romæ in tranſtyberina regione erupit, & diem totum perpetuo manauit fluxu. Quo die Chriſtus affixus eſt cruci, ſol a ſexta hora diei ad nonam obtenebratus eſt.

Mauricio Imp. (qui Gregorio pontifici erat infeſtiſſimus) apparuit homo ignotus monaſtico habitu cum gladio, quem imperatoris ſtatuæ circūferens, prædixit Mauricium gladio periturum: vt accidit.

Dario Babylonem obſidenti uox à muris reddita eſt, urbem ipſam tunc à Perſis capium iri, quum mula pareret. Quo præſagio omnes capiendæ urbis deſperatio iā ceperat, donec Zopyri Perſæ mula enixa eſt.

Anno quo Metio excidit principatu, oleæ & prata in contrarias ſedes tranſire.

Antē paulo quàm Auguſt. Imp. factus eſſet, bos in ſuburbano Romæ, ad arantē locutus eſt, fruſtra ſe urgeri: non enim frumenta, ſed homines breui defuturos.

Sedente in pōtificatu Leone 7. Sol per aliquot dies veluti ſanguinolentus apparuit. Quod prodigium calamitoſa peſtis ſecuta eſt.

Anno 1157 Chriſtianæ ſalutis, figura crucis in luna publicè viſa eſt. Imperante Hērico 7. & ſedente in pontificatu Clemente V. tres Lunæ ſimul apparuerunt.

Anno ſalutis 1348 Imperante Carlo quarto, ceciderunt è cœlo quædam beſtiolæ, quarum corruptio & fœtor peſtem attulerunt.

Anno ſalutis 1356. ſedente Calixto tertio, natus eſt in Sabinis uitulus biceps. Romę apud Venetis portam cecidit è cœlo ſanguis, Carnes in Liguria.

Imperante Hērico Quarto, monſtrū ſupernè bicorpor natū eſt in agrō Britānico.

Imperāte Hērico Quinto, ī agro Hemiliano & Flaminio ſanguis pluit Idib. Iunij.

Regnāte apud Gallos Ludouico duodecimo, & ſedente pontificatu Iulio ſecundo monſtrum natum eſt Rauennæ, habens cornu in capite, utrinque alas, brachia nulla, pedem vnum, oculum in genu, utrunq; ſexum, in medio pectore y pſilon, & crucis effigiem.

Quū Roſcius eſſet in cunabulis noctu lumine appoſito, experrecta nutrix animaduertit puerum dormientem circumplicatum ſerpentis amplexu.

Lacedæmone in Herculis fano arma ſonuerunt, eiuſdemq; de Thebis ualuę clauſæ ſua ſponte ſe aperuerunt, ſcuta ſublime prius fixa humi reperta ſunt.

CONTEMPTORES DEOR.

Glaucus quū ſacra Veneris contēneret, illa irata equabus furorem immiſit, quibus urebatur ad currum, eumq; morſu dilacerauerunt.

Aiax Oilei filius, Caſſandrā in templo Mineruæ ſtuprauit: dea facinus vlciſcente, fulminatus eſt in mari, dum euerſo Ilio redire vellet in patriam.

Pentheus Echionis & Agaues filius, dū ſacra Bacchi deſpiceretur, á matre, cæteriſq; Mænadibus interfectus eſt. Propertius: Pentheo in triplices funera grata greges.

Lycaon rex Arcadia, quum Ioui pararet inſidias, ab eodem mutatus eſt in lupum, vt fabulantur Poetæ: Vnde Iupiter apud Ouid. lib. 1. Met. ſic loquitur: An ſatis, ò ſuperi, tutos fore creditis illos, &c.

Alcithoe fuit etiam contemptrix Bacchi. Ouid. lib 4 Met. At non Alcithoe Mineias orgia cenſet, &c.

Triſichton Theſſalus, Cereris (quā aſpernabatur) lucum abſcidit: vlciſcente dea ad tantam redactus eſt famen, ut ſua ipſe membra corroſerit Ouid. lib 8. Met. Pater huius erat, qui numina diuum Sperneret, & nullos aris adoleret honores, &c.

Prœtides filię Prœti Argiuorum regis, Iunoni ſe præferentes, ab eadē mutatæ ferūtur in vaccas, Alij fabulantur hoc factum, quòd Venerem ſpreuiſſent.

Atalanta & Hippomenes Venereo cõcubitu templum Cycles profanarunt. Vterq; demum leones facti ſunt, ulciſcente numine: autor Ouid. lib. 10. Metam.

Diomedes Tidei filius, Venerē in bello Troiano leſiſſe fertur. Ouid. lib 1. Eleg. Peſſima Titides ſcelerum monumenta reliquit, ille deam priamus perculit.

Theopolemus & Hiero fratres, Apollinis fanum expilarunt. Quo facto, pœnam iudicij reformidantes domo profugerunt. autor Cicero in quinta Verrina.

Cyanippus Syracuſanus ſoli Baccho ſacra facere neglexit. Iratus deus, tantā ei ebrietatem immiſit, vt repertam in tenebris filiam nefando coitu ſtuprauerit.

Contemptor eius numinis Armitus ebrius factus eſt, & Medulinæ filiæ vlciſcente deo ſe commiſcuit.

Capaneum ſcalarum repertorem (quem poetæ fulminatum fuiſſe dicunt) deorum contemptorem vocat Statius lib. 1. Theb. ubi ait: Sed enim ipſe manu prægreſſus auorum Facta, diu tutò ſuperum contemptor, & æqui impatiens.

Phlegyas rex Lapytharum, & Ixionis pater, templum Delphici Appollinis incēdit. Hinc ad inferos detruſus, ibidem grauiſſimè punitur. Verg. lib. 6. Aen. Phlegyaſque miſerimus omnes Admonet, & magna teſtatur voce per vmbras. Diſcice iuſtitiam moniti, & non temnere diuos.

Salmoneus Aeoli filius, Iouis fulmina in aere ſimulabat, vt Deus in Elide crederetur, Verg. lib 6. Aen. Vide & crudeles dantem Salmonea pœnas, Dum flammas Iouis, & ſonitus imitatur Olympi.

Celmis vnus fuit ex Idæis Dactylis, qui matrem deorum Rheam violauit ſtupro.

Diagoras Melius Athenienſium ſacrorum myſteria & ceremonias adeò neglexit, vt permultos auerterit à religione.

Idem arcana myſteria (quæ non licebat profanis in uulgare) omnibus detexit. Propterea Athenienſes eum in exilium pepulerunt talento propoſito, ſi quis hominem compertum occidiſſet.

Demonax philoſophus Adriani tempore, adduci nunquam potuit, vt ad Eleuſina ſacra ac myſteria accederet. Propterea accuſatus à populo, vt religionis contemptor, factum excuſatur: teſtatus ea ſacra meritò eſſe ſibi ſuſpecta, quæ in occulto fierent. Nā ſi bona eſſent, dicebat ea manifeſtari oportere: ſi mala debere refugi.

Anaxagoram Clazomenium Athenienſes in vincula coniecerunt, quòd ſolem igni tum dixiſſet eſſe lapidem, non Deum: quem tamen illi pro deo habebant.

Inter contemptores Diuum numeratur Mezentius à Vergilio lib. 7. vbi ait: Primus init bellum Tyrrhenis aſper ab oris Contemptor diuum Mezentius. Fuit enim impius in homines ſine deorum reſpectu, inquit Macrobius.

Cambyſes rex Perſarum, tēpla & leges ludibrio habuiſſe fertur. Vbi enim potitus eſt Aegypto, Vulcani templum ingreſſus, riſu & conuiciis inſectari cœpit. Alia etiam ſimulachra per ſummam iocorum licentiam cauillatus exuſſit. Apertis itē conditoriis mortuorum, cadauera introſpicere maximæ duxit voluptati.

Lycurgus rex Thracum, contemptor fuit Bacchi: propterea vlciſcente numine crurib ſuis aſciam illiſit, dum vellet amputare uites. Propertius lib. 3. Veſanumque noua nequicquam in vite Lycurgū Propterea à poetis Bipennifer & Securiger appellatur, quòd ſecuri ſeipſum oſtenderit. Ouid. lib. 4. Metam. Penthea tu veneran de, ſecurigerumque Lycurgum.

Herodotus ſcribit, Cleopem Aegypti regem templa omnia obſeraſſe, ne populus ſacrificaret diis.

Amaſis quotieſcunque accuſabatur furti (erat enim maximus prædo) cauſam deferebat ad deos, uelut iniuſtè accuſatus hominū querimonia. Conuictus à Diis, neque eorum templa curæ habuit, nec illis ſacrificauit, tanquam malè de eo mererentur, quòd falſa (ut dicebat) oracula redderent. Herod. lib. 3.

Teuthis fuit quiſpiam princeps, qui ad expeditionem Troianam cum Græcis nauigare volens, dum in Aulidis rupes impegiſſet, indignatus Palladem uulnerauit

haſta.

haſta. Vnde exitiali morbo correptus eſt.

Xerxes rex Perſarũ, notatur impietatis, quòd Neptuno maris deo compedes, & Soli tenebras minaretur. Strozza pater: Nec ueluti Xerxes, Neptuno uincla minamur, Claſſibus inſolitum quum patefecit iter. Idem Templa in Græcia inflammauit, quòd parietibus includerent deos, quibus omnia deberẽt eſſe patentia ac libera quorum hic mundus oĩs templum eſſet ac domus. autor Cicero libr. 2. de Legibus.

Milites Alexandri, qui Mileſiæ Cereris templum ad prædam irruperant, flamma obiecta, priuati ſunt oculis.

Non erubuit Pyrrhus, Achillis filius, Priamum ſenio cõfectum ad aram Iouis Hercei interficere. Verg. lib. 2. Aen. Hoc dicens, altaria ad ipſa trementem Traxit, & in multo lapſantem ſanguine nati Implicuitque comam læua, dextraque coruſcũ Extulit, & lateri capulo tenus abdidit enſem.

Pyrrhus quoq; è Sicilia rediens, theſauros Locrẽſis Proſerpinæ, intactos ad eã diẽ, ſpoliauit, & impoſuit claſſi, quã poſtera die uicinis deæ littoribus illiſa naufragiũ fecit.

Heroſtratus templum Epheſiæ Dianæ toto orbe nominatiſſimum, & inter ſeptẽ orbis miracula nominatũ, incendio dedit, ut immortalitatẽ nominis ſibi cõpararet.

Euarix rex Gothorum, templorũ aditus ſpinis obſerabat & ſepiebat, ut introeundi raritas obliuionem religionis induceret. Clericos carceribus includebat. Nullum omittebat tormenti genus, in quo feritatem ſuam non exerceret.

Brennus dux Gallorum, Senonũ templum Apollinis Delphici cauſa prædæ ingreſſus, ira numinis ſe interfecit. autor Valerius, & Iuſtinus lib. 2. & 4.

Pub. Clodius Pompeiam, Q. Pompeij filiam, & Syllæ neptem, inter publicas Bonæ deæ ceremonias adulterauit.

Fuluius Flaccus in cenſura tegulas marmoreas ex Iunonis Laciniæ tẽplo detraxit, & in ædẽ Fortunæ equeſtris, quam Romæ faciebat, tranſtulit. Poſt quod factũ negat mẽte cõſtitiſſe. Quin ẽt per ſummã animi ægritudine expirauit, quũ ex duob. filijs in Illyrico militãtib. alterũ deceſſiſſe, alterũ grauiter uulneratũ audiſſet.

Pleminius Scipionis legatus, theſaurũ Proſerpinæ apud Locros ſpoliauit: nec defuit ultio. Nam poſtea in carcere terrimo genere morbi conſumptus eſt.

Leo Armenius Imperator, parta de Bulgaris uictoria, diuorum imagines deleri penitus iuſſit: paulo poſt à Michaele Traulo per inſidias iugulatus eſt.

Theophilus quoq; imperator poſt Michaelem Traulum, quum ſanctorũ imagines itidem odio haberet, multos earum cultores ad mortem cædi iuſſit.

Leo Imperator apud Conſtantinopolim ſanctorũ imagines depoſitas incendit: iuſſitq; Romano põtifici, ut idem faceret, ſi imperialẽ gratiam ſibi promereri uellet.

Tertius poſt Neronẽ ſæuijt in Chriſtianos & religionem catholicam Traianus imperator, ſub quo Clemens 3. Põtifex, Simeon Hieroſolymitanus epiſcopus, Ignatius Antiochenus epiſcopus paſſi ſunt.

Imp. quoq; Decius multa Chriſtianorum millia dedit morti. Quod etiam fecerunt Valerian. & Galen. filius. Vnde pater a principe Turcarũ Deo volẽte captiuus abductus, in miſera ſeruitute conſenuit.

Diocletianus per annos 4. eadem rabie debaccatus eſt in orthodoxæ fidei cultores.

Therõ rex citerioris Hiſpaniæ, furore correptus templum Herculis apud Gades expugnare voluit, & incendio dare. Iratus Deus fecit, ut eius naues improuiſo igne corriperentur. autor Macrobius.

Genſericus princeps Vandalorũ, quum Carthaginem cepiſſet, omneſq; interfectis ciuib. in ius ſuũ vertiſſet, animum ad eccleſiarũ ſpoliationẽ adiecit, quas ſacris vaſis exinanitas, & ſacerdotũ adminiſtratione priuatas, equorũ ſuorũ fecit ſtabula.

Athanaricus Gothorum rex, multos itidem Chriſtianos uarijs tormentorũ generibus enecauit. Alios detruncauit gladio: quoſdam in exilium pepulit: & ibidem fame & ſiti languere ad mortem cogit. Hinc iuſta numinis ira miſerum exhalauit ſpiritum, ſanguinis fluxu toto corpore erumpentis.

Eluidius Auxentij diſcipulus, fatebatur uirginem peperiſſe, uerum poſtea congreſſam uiro, dicebat alios ſuſcepiſſe liberos, fratres Domini. Inſaniā eius opinionē confutat Hieronymus.

Eudoxius præſul Conſtantinopolitanus, fuit imitator Arrianæ ſectæ, Valētis principis ætate.

Eunomius præſul Cyzicenus diuinitatem negabat in Chriſto. Plurima ſcripſit contra fidē, & diſſerendi leges ſuis ſectatorib. reliquit Hunc Greg. Nazian. & Greg. Niſſenus præſules ſuis argumentis confutarunt.

Eutyches Conſtantinopolitanus diſcernebat Chriſtum a uerbo Dei. Negabat præterea Chriſti carnem ſimilem eſſe noſtræ, duasq; in eo naturas inficiebatur. Aiebat Ipſum Chriſti corpus ē cœlo deſcendiſſe, & in Virginis uterum tanquam Solis radios penetraſſe. In hunc celebrata eſt quarta Synodus. Volateranus.

Euſebius Nicomedienſis præſul, ſecutus eſt Arrium, cui & multos peperit aſſeclas. Fauſtus Afer ſecta fuit Manicheus. Scripſit libros in orthodoxam fidem, quib. abūde reſpondit Auguſt.

Helcheſaitæ quædam de Scripturis refutabant, & quædam rurſum admittebant nouæ ac ueteres legis teſtimonia Paulum Apoſtolum penitus reſpuebant. Librum quendam circunferebant, quem dicebant de cœlo lapſum: cuius uerba ſi quis audiſſet, delictorum ueniam conſeqneretur.

Himerobaptiſtæ apud Iudæos uocati ſunt hæretici, q ſeipſos & ſua ueſtimēta quotidie abluebant. autor Crin.

Iouinianus nuptias uirginitati præferebat, ſecutus opinionem Stoicorum de uirtutum & uitiorum æqualitate. Eius ſcriptis reſpondit Hieron.

Manes hæreticus, imperante Aureliano Romam uenitē Perſide. Hic ponebat duo principia inuicem contraria. Dicebat ſe natum ex uirgine, & in montibus educatum. Ponebat unicā in Chriſto naturam diuinā. Eius uero humanitatē dicebat eſſe phantaſticā: cauſatus, non eſſe uetiſimile, Deum pati uoluiſſe. Contra uero Paulus præſul Antiochenus affirmauit, Chriſtū ſimplicē fuiſſe hoīem, maximum alioqui prophetā. Vide Euſeb. de hoc Manete. Sectatores eius dicti ſunt Manichæi.

Marcion hæreticus bina principia, binosq; deos ponebat: bonum. ſ. & malum.

Meletius pręſul in Ægypto Arrianis adhęſit, habuitq; multos aſſeclas, eos maxime qui Petro, præſuli Alexandrino, aduerſebantur.

Menander magus, genere Samaritanus, ſeruatorem ſe uocabat ex Olympo ad hominum ſalutem demiſſum. Docebat nullo pacto angelos ab hominibus uinci poſſe quam magice artis diſciplina. Varias paſſim hæreſes diffudit, quarum lolio multorum oculos uitiauit.

Meſſaliani cuiuſdam dæmonis effectum expectabant, quem ſanctum Spiritū arbitrabantur. Reijciebantur opus Manum, tanquā malignum. Somnio & ocio indulgebant. Eius ſectæ principes fuerunt Datoſius, Phæbas, Dalphidius. Theodorus in hiſtor. Trip.

Montanus Phryx natione, uocabat ſe paracletū. Multos in ſuam traxit hæreſim, & in his Priſcā & Maxillā: quas eo redegit inſaniæ, ut relictis uiris, cū ſequerentur eiusq; inſpiratione ſpiritū propheticū habere ſe crederent. Sectatores habuit q Cataphyge dīt. His Spiritum ſanctū ſibi, non Apoſtolis infuſum prędicabant.

Monothelitę duas in Deo uoluntates negabant, diuinā. ſ. & humanā: quum tamen res aliter ſe habeat. Nam Chriſtus multa ut hō uoluit & fecit. Multa itē ut Deus. Contra hos celebrata eſt ſexta Synodus, Anno ſal. 585. Sectę huius princeps fuit Sergius pręſul Conſtantinopolitanus. autor Paulus Diac. de geſtis Longobar.

Nouatus presbyter Rom. ſectam inſtituit Nouatianorum, qui ſe mundos & puros appellabant. Hic in tantam lapſus eſt dementiam, ut eos (quibus Eucariſtiā prębebat) prius iurare cogeret, ſe nunquam Cornelium Pontificem ſecuturos.

DE MVNDO,

TITVLVS. II.

ELEMENTA QVATVOR.

IGNIS, aer,aqua,terra.Summum eſt ignis,unde ſtellarum col lucentium apparent oculi.Proximum Aer,ſeu ſpiritus,qui uitalis eſt,& per cuncta rerum meabilis,& unicuique conſertus. Eius ui ſuſpenſa cum quarto elemento Terra libratur in medio ſpacii.Ouid.lib 1.Faſtorum,de Chao loquens: Lucidus his aer,& quæ tria corpora reſtant,Ignis,aqua, & tellus unus acer uus erant Idem lib 15.Met. Quatuor æternus genitalia corpora mundus Continet,ex illis duo ſunt oneroſ. ,ſuoq; Pondere in inferiùs tellus atq; unda feruntur.Et totidem grauitate carẽt,nulloq; premente.Alta petunt,aer,atque aere purior ignis Verbis multò pluribus eorum poteſtatem deſcribit & naturam:uide locum.

VENTI DIVERSI.

Veteres iuxta poſitionem cardinum tantum quatuor uentos principales a ſingulis cœli partib flare credebant,autore Vegetio.Sed poſterior ætas experimento duodecim comprehendit.Ab Orientali cardine oritur Apeliotes, i.Subſolanus,cui a dextra iungitur Circius,ſiue Chorus:a ſiniſtra Eurus ſiue Vulturnus Meridianum cardinem poſſidet Notus,i.Auſter:habetq; a dextra Leuconotum, a ſiniſtra Libanotum.Occidentalem cardinẽ tenet Zephyrus.Huic a dextra iungitur Lipis,ſiue Africus:à ſiniſtra Iapix,ſiue Fauonius Septentrionalẽ cardinẽ ſortitus eſt Aparctias,ſiue Septentrio:cui a dextra hęret Tralias,ſiue Gf.s : ſiniſtra Boreas,i.Aquilo.Hi ſæpe flant ſinguli,interdum duo:& magnis cñq; tempeſtatib tres ſimul flare conſueuerunt.Horũ impetu maria,q̃ ſua ſponte tranquilla ſunt undis aſtuantibus ſæuiunt.Horum ẽt flatu pro natura temporum uel locorum ſerenitas redditur,& rurſus in procella ſerena mutantur Hæc præcedẽtia docent tres eſſe uentus uniuſcuiuſq; cardinis.Nunc priuatim de quibuſdam loquendum eſt.

Boreas dicitur a boatu,Latinè uocatur Aquilo. Flatus eſt uolenti & ſonori. Nubes diſcutit, & ſerenum reddit aerem : unde & Sudificus uocatur, & Nubifugus.Columell Nec tam nubifugo Borea Latonia Phœbe Purpureo radiat uultu. Homerus apud Gellium.Sudificusq; ſimul Boreas mala plurima uoluens.Hieronymus uentum hunc appellat Scopam uiarum, ſeu Scoparium , quòd diſſlando perpurger,quicquid in ui obiacet.

Vulturnum,ꝙ inter Eurum & Notum ſit,nonnulli Euronotum uocant.

Caurum Græci Argeſtim uocant.Fauonius Græcè uocatur Zephyrus, a poetis pater florum appellatur,& genitabilis.

Auſtrum aliter Noton uocant. ꝙ nebuloſus ſit,& humectus.Exitialis eſt hic uẽtus, & morboſus,potensq; ad excitanda fulmina.unde Lucret.lib.5.

Altitonans Vulturnus,& Auſter fulmine pollens.

Vergilius uidetur innuere,uentum Iapiga occidentalem eſſe,quum dicat,Cleopatram è nauali prælio fugiẽtem in Aegyptum uento Iapige ferri. Eſt & uentus nomine Cæcias,nubes attrahens.

Atabulus nomen eſt etiam uenti apud Horat.lib 1.Sem.ſcribentem: Incipit ex illo montes Apulia notos Oſtentare mihi,quos torret Atabulus.

Sunt & alij,qui uocantur Eteſiæ & Prodromi,qui in ortu Caniculæ ſtatis anni temporibus ſpirare ſolent. Lucr: Pulueruleuta Ceres & Eteſia flabra Aquilonum.

De regionibus quatuor uentorum,qui præcipui dicuntur, ſic ſcribit Manil.libro 4. Aſtron. Totidem uenti de partib. iiſdem Erumpunt, ſecumq; gerunt per inania bellum.

...ECA NAZ. ROMA

bellum. Aſper ab axe ruit Boreas, fugit Eurus ab ortu, Auſter amat medium ſolē, Zephyrusque profundum. Ouid. lib. 1. Triſt. Nam modo purpureo uires capit Eurus ab ortu: Nunc Zephyrus ſero ueſpere miſſus adeſt: Nunc gelidus ſicca Boreas bacchatur ab arcto: Nunc notus aduerſa prælia fronte gerit.

FONTIVM QVORVNDAM NOMINA.

Acidalus fons eſt in Orcomeno oppido Bœotiæ, Veneri ſacer, quæ propterea uocatur Acidalia.

Arganippe fons eſt itidem Bœotiæ, ſacer Muſis: quæ inde uocantur Aganippides. Ouidius lib. 5. Met. Fonte Meduſæo & Hyanthæa Aganippe.

Albunea fons iuxta Tibur. Verg. Lucosque ſub alta Conſulit Albuneã, nemorum quæ maxima ſacro Fonte ſonat.

Arethuſa fons eſt aquæ dulcis, prope Syracuſas, ut Cyane.

Bebinus & Gargaphius nomina ſunt fontium apud Herodotum.

Cabura fons eſt Meſopotamiæ, cuius aqua iucundè olet, ut iam diximus.

Callirhoe fons Athenis propinquus Statius lib 12 Et quos Callirhoe nouies errantibus undis Implicat Caſtaſius fons eſt in radicib. Parnaſi ſacer Muſis qui alio nomine Caballinus dicitur, à caballo, id eſt, equo, cuius ungula excuſſus eſt.

Chryſorrhois fons fuit apud Trœzenios.

Ciſſuſa fons eſt, in quo obſtetrices Bacchũ infantẽ lauerũt. autor Plut. in Lyſandro.

Eodem teſte Palma & Oliua duo ſunt fontes prope Delon.

Clitorius fons eſt Arcadiæ, qui potus uini tædium afferre dicitur.

Cymothoe fons eſt in Attica, ut etiam Larine.

Cymothoe fons eſt Achaiæ: autore Plinio.

Dirce fons eſt Thebanus, in quem Dirce Lyci uxor conuerſa eſt. Lucan. lib. 3. Fatidica Cephiſus aqua Cadmeaque Dirce.

Dircenna & Nemeta nomina ſunt fontium apud Martial lib. 1. ſcribentem: Auidum rigens Dircenna placabit ſitim: Et Nemeta, quæ uincit niues.

Hippocrene fons eſt Bœotiæ, quem poetæ fabulantur equi ungula natum. Ouidius lib. 5. Metam. Fama noui fontis noſtras peruenit ad aures, Dura Meduſæi quem præpetis ungula rupit.

Lymira, Scelerithe, & Stomacace nomina ſunt fontium apud Plin.

Magia fons Siciliæ in agro Syracuſano.

Margæa nomen eſt fontis apud Plin.

Nigris fons eſt in apud Heſperios Aethiopas: autore Plin.

Salmacis fons eſt in Caria.

Seberos fons prope Neapolim. Statius lib. 1 Syl. Et pulchra tumeat Sebetos alumna.

Telpiſſa nomen eſt fontis frigidiſſimi, cuius aqua Tyreſiam extinxiſſe dicitur.

Zame fons eſt in Africa, ex quo canoras effici uoces prodidit Varro.

LACVS, PALVDES ET STAGNA.

Acticus Apolloniæ: Acheruſia palus eſt Campaniæ Acronius lacus eſt Alpinus. Albanus, Albani montis.

Amſanctus Lucaniæ.

Aſconius Bithyniæ.

Auernus lacus eſt Campaniæ, Diti ſacer. Bœbeis Theſſaliæ: Candebœa Syriæ. Carlas Iudææ.

Cocanicus Siciliæ.

Cymius Ethruriæ.

Daſtylitus & Loncanidis nomina ſunt paludum apud Plutarch.

Epitabolus nomen eſt lacus apud Vitruuium.

Fucinus Italiæ. Mart. Fucinus & pigri taceantur ſtagna Neronis. Geneſareth. apud Cor. Tacitum.

Gygæus Lydiæ.

Lemaus

Lemanus lacus prope Gebennas. Lucan. lib. 1. Deſeruere cauo tentoria fixa Lamano Lerna palus Græciæ inter Argos.

Meoris Scythiæ.

Licomedes Æthiopiæ.

Lucrinus Campaniæ.

Marcotis Ægypti: Miris palus fuit Ægypti. Perguſa Siciliæ Salapia palus Apuliæ. Sanaus Aſiæ, qui circumnaſcente abſynthio inficitur. autor Plin. Serbonis palus prope montem Caſium. Sipus palus ad Sipuntem, Diomedis ædificium. Spartha Atropatiæ, ſalicis ferax. Stymphalus. Arcadiæ.

Teſprotiæ Ambraciæ. Thraſimenus lacus agri Peruſini. Syll. Thraſimenus in altos Aſcendat citius colles.

Thesbitis lacus, per quem tranſit Tygris fluuius.

Velinus agri Veſulani.

Zoroanda lacus eſt, quem efficit Tygris fluuius.

FLVVII PRÆCIPVI NOMINIS.

Acis fluuius eſt Siciliæ, ex Ætna ſcaturiens de quo Ouid. lib. 4. Faſt. Præterit & ripas herbifer Aci tuas.

Achelous flu. Græciæ, è Pindo Theſſaliæ monte ſcaturiens. Ætoliam ab Armenia diuidit.

Albis flu. Germaniæ Lucan. Fundat ab extrema flauos Aquilone Sueuos Albis & indomitum Rheni caput.

Albula fluuius eſt, quem nunc Tiberim dicimus. Verg. libro 8. Amiſit uerum uetus Albula nomen.

Almo flu. Italiæ, in quo ſimulachrum Cybeles aluebatur. Lucan. Et lotam paruo te uocant Almone Cybelem.

Amaſenus Volſcorum flu. Verg. lib. 12. Ecce fugæ medio ſummis Amaſenus abundans Spumabat ripis.

Amphryſus flu. Theſſaliæ, apud quem Apollo diuinitate priuatus pauit armenta Admeti regis. Lucanus: Irrigat Amphryſus famulantis paſcua Phœbi.

Anauros fluuius Theſſaliæ, ex Pelio monte defluens, & nullas ſpirans auras: ut docet ratio nominis. Lucanus: Quique nec humentes nebulas, nec rore madentem Aërea, nec uentos tenues expirat Anauros.

Anio ſeu Anienus fluuius Italiæ, nomen ſumpſit ab Anio rege ibidem ſubmerſo: cadit in Tiberim. Sillius lib. 12. Ad genitorem Anio labens ſine murmure Tybrim.

Apadianus fluuius Theſſaliæ uelociſſimus. Lucan. Et gurgite rapto Apidanus.

Arar fluuius Galliæ Narbonenſis, defluens in Rhodanum, adeo lentus, ut difficile ſit iudicare, utram in partem defluat. Sillius lib 15. Quorum ſerpit Arar per rura pigerrimus undæ. Dicimus etiam Araris in tecto caſu Claudian. Quos Araris uelox, Rhodanus quos tardior ambit. Noſtro tempore uocatur Sagona.

Arnus fluuius Thuſciæ in mare Tyrrhenum influens. Martullus: Exul. Ethruſci ſtrepere ſonanda Vallibus Arni.

Araxes fluuius Armeniæ, ortum habet à quodã monte, qui Abõ, ſeu Aban dicitur. Lucanus: Armeniumque bibit Romanus Araxem.

Arax fluuius ortum habet in montibus Pyrenæis, & defluit in mare Tyrrhenum Lucan. lib. 1. Mitis Atax Latias gaudet non ferre carinas.

Atheſis flu. Italiæ celeriter fluens, effunditur in Adriaticum mare. Lucan. lib. 1. Siue Pardiripas, Atheſim ſeu propter amœnum.

Aufidus flu. Apuliæ. Horatius, Dicar, quàm uiolens obſtrepit Aufidus.

Bactros fluuius eſt in finib. Scythiæ Aſiaticæ, à quo Bactra regio & nomen ſumpſit. Lucanus libro tertio. Errantes Scythiæ populi, quos gurgite Bactros Includit gelido.

Betis fluuius Hiſpaniæ, dedit nomen regioni Beticæ. Stat. lib. 2. Syl. Gaio nobilior

Melethe

Melethe Betis Lucan. libro ſecundo: Thetymque fugacem Qui ferit, Heſperius poſt omnia flumina Betis.

Bragada fluuius eſt Africa, apud quem M. Attilius ſerpentem 120. pedum longitudine baliſtis & tormentis expugnauit: leniter fluit. Vnde Lucan. libro 4 Qua ſe Bragada lentus agit.

Boryſthenes flu. eſt Thraciæ, multis fontibus copioſus, & concurſu multorum amnium adoleſcens. Ab eo Thraces uocantur Boryſthenidæ.

Caycus fluuius eſt Myſię, a Teutranta Troiadis parte defluens. Lucan. lib. 3. Et gelido tellus perfuſa Cayco.

Cayſter fluuius Lyciæ, cycnis abundans. Propertius: Si quã uc olorigeri uiſenda eſt ora Cayſtri.

Cephiſus fluuius Bœotiæ ortum habet in radicibus Parnaſi. In eius ripa fuit olim templum Temedis, ad quod acceſſerunt Deucalidon & Pyrrha deam conſulturi ſuper humani generis reparatione. Vnde ab oraculo illo fluuius uocatur fatidicus. Luc. lib. 3 Bœoti co ete duces, quos impiger ambit Fatidica Cephiſus aqua.

Chalybs flu. Hiſpaniæ, cuius accolæ uocatur Chalybes, qui ferrum effodiunt, & ibidem temperant. Lucanus lib 4 Non Calybem gentes penitus, &c.

Chalybes flu. ex radicibus Tauri montis ſcaturiens Syros & Paphlagones interluit, & in Euxinum mare euoluitur.

Cinge fluuius eſt rapaciſſimus, ex Pyrenæis montibus in Iberum fluens. Lucanus: Qua Cinga pererrat Gurgite.

Cinyps Lybiæ abundat hircis, qui propterea uocantur Cinyphii. Claudianus de laudibus Stiliconis: Quos uagus humectat Cinyphs

Clitumnus fluuius, eſt Vmbriæ, cuius aqua pota candidos boues reddit. Propert. lib. 3. Hic Anio Tyburne fluis, Clitumnus ab Vmbro Tramite

Cremera fluuius Italiæ, apud quam 306. Fabii pugnantes à Veientibus interfecti ſunt.

Cydnus fluuius Ciliciæ, Tarſum urbem præterfluit. Nomen ſumpſit à candido colore, quem Syri Cyduum uocant Solinus ait, ortum eius eſſe ignotum. Strabo uerò ait, naſci in Tauro. Tibul. lib. 1. At te Cydne canam, tacitis qui leniter undis Cæruleus placidis per uada ſerpis aquis.

Danubius fluu. Scythæ, ortum habet in quodam Germaniæ monte. Acceptis 60. amnibus euoluitur in mare. Alio nomine uocatur Iſter. Horatius: Non qui Profundum Danubium bibunt.

Daunus fluuius Apuliæ. Horat. Et qua pauper aquæ Daunus agreſtium Regnator populorum.

Enipeus Theſſaliæ fluuius, apud quem Cæſar & Pompeius congreſſi ſunt bello, lentus eſt, ſed mixtus Apidnao fit uelociſſimus. Lucanus. Nunquamq; celer, niſi mixtus Enipeus.

Eridanus fluuius eſt, nulli amniũ claritate inferior, autore Plinio. Naſcitur in imis radicibus Veſuli montis. Mox paruis fontibus adoleſcens, ita demũ augetur aliis amnibus ut ſe per ſeptem oſtia effundat. Velociſſimus eſt, alio nomine uocatur Padus Verg libro 3. Georg. Et gemina auratus Taurino cornua uultu Eridanus.

Euenus fluuius deſcendens a Thracia, nomẽ ſumpſit ab Eueno homine ibidem ſubmerſo. Calydoniam præterfluit. De hoc Ouidius lib. Met. Venerat Eueni rapidas Ioue natus ad undas.

Euphrates fluuius Meſopotamiæ, ortum habet in paradiſo terreſtri. Secundum Strabonem, in Niphate monte Armeniæ. Celeri curſus Armenios & Cappadoces diſterminat. Nomen interim mutat, pro uarietate locorum. Sunt qui opinentur, eum ſuo alueo nonnumquam egredi, & inſtar Nili Meſopotamiam irrigare. Vnde ſumpſit nomen a fertilitate, quæ accolarum lingua uocatur Euphrata.

Eurotas fluuius Lacone, Spartam alluens Ouid. lib. 2. Metam.

Gallus fluuius Lycaoniæ, aqua ſua potos in furorem uertit Ouid li 4 Faſt. Inter ait uiridem Cybelen, altasq; Celenas Amnis it inſana nomine Gallus aqua.

Galeſus fluuius Calabriæ, quinque millibus paſſuum diſtans a Tarento. Stat. lib. 2. Syl. Blanda Therapnæi placeant uineta Galeſi.

Ganges fluuius eſt Indiæ, cuius origo dubia eſt. Tendit in Orientem, augetur 19. fluuiis nauigabilibus: demum ſeptem oſtiis erumpit in mare. Tantæ magnitudinis eſt, ut ubi minus occupat latitudinis, octo millia paſſuũ contineat: ubi plurimũ, centum. Altitudinis nuſquam minus uiginti paſſibus. reperitur. Hunc Cyrus rex Perſarũ in 460. alueos diuiſit, ob amiſſum ibidem equum præcipua bonitate. Lucan. lib. 8 Qua rapidus Ganges, & qua Myſæus Idaſpes.

Garumna fluuius a Pyreneis montibus defluens, Celtas ab Aquitanis dirimit. Auſonius: Aequoream liquite propter amice Garumnam.

Hebrus fluuius Traciæ, ortum habet ab Oeagro flumine, a quo uocatur Oeagrius. Verg lib 4 Georg. Gurgite quum medio portans Oeagrius Hebrus.

Hypanis fluuius Scythiæ, ex magna palude profluens. Propert. Quantum Hypanis Veneto diſſidet Eridano. Hic fluuius fert folliculos quoſdã acinis maiores, qb. quadrupedes erumpunt, quę in pomeridianum tempus uſque uiuunt, & uolant: mox declinante ſole mareeſcunt, & languent: occidente uero emoriuntur, uita non ultra unum diem peracta.

Iberus fluuius ulterioris Hiſpaniæ, nomẽ impoſuit regioni. Cantabros alluit, & Balearicum ingreditur mare.

Idaſpes fluuius Indorum celebratiſſimus, aurum & gemmas habere dicitur. Statius libro 8. Theb. Ceu modo gemmiferum thyrſo populatus Idaſpem. Parthiam alluit, multas facit inſulas. Nomen ſumpſit ab Idaſpe, antiquiſſimo Indorum rege.

Indus maximus eſt fluuius in iugo Caucaſi montis, quod uocatur Paropanyſus. aduerſus ſolis ortum effuſus, Sandus ab incolis appellatur autore Plin. Vnde uiginti recipit amnes, ſed clariſſimos, Idaſpem quatuor alios afferentem, & Cantabram tres Perſe uero nauigabiles, Acelinum & Hypaſin. nuſquã latior eſt quinquaginta ſtadiis, aut altior 25 paſſib. In occaſu m[illegible]rius Oceano infunditur.

Iordanis fluuius in Iudæa eſt, eximiæ ſuauitatis. Oritur ad radices Libiani, ex duobus fontibus, Ior & Dam nomine, qui ſimul iuncti, & fluuiũ & fluuij nomen perficiunt.

Imera fluuius Siciliæ, in duos alueos diuiditur, quorum alter aquas uoluit ſuaues, & optimi ſaporis, tenditque in mare Tyrrhenum alter amarus decurrit in Libycum mare.

Inachus fluuius Argiuorum, nomen ſumpſit ab Inacho rege. De hoc Lucan. li. 6. Ne fortior undis Labitur auectæ pater Iſidis.

Iſara fluuius Rhodano ſe commiſcet.

Iſter, ut iã diximus, alio nomine uocatur Danubius. Propterea à poetis uocatur Binominis, a duobus nominibus. Ouid. lib. 2. de Ponto: Stat uetus urbs ripæ uicina binominis Iſtri.

Ladon fluuius eſt Archadiæ, Apollini ſacer. de quo Claud. Plurima Parrhaſius tunc inter corpora Ladon Hæſit.

Liger ſeu Ligeris, fluuius eſt, aquitanos a Celtis dirimens, ut aliqui uolunt. Sunt n. qui Galliam Celticam ad Garumnã uſq; protendant. Hic fluuius nauigabilis eſt, multumq; abſumit terræ, ſolito non contentus alueo. Maior eſt eius latitudo q̃ Sequanę, ſed minor multo profunditas.

Linceſtus fluuius aquas habet tantę uirtutis, vt inebrient inſtar vini.

Linternus & Lyris, fluuii ſunt Campanię. Verg Et umbroſę Lyris per regna Maricę Labitur Lyris ex Apenninis montibus: Fregellas alluit, demum labitur in lucum ſacrum, quem Minturnenſes religioſiſſime colunt.

Lycormas

Lycormas flu. eſt Aetoliæ. Seneca. Nec præcipitem volueret amnem Flauus rapido fonte Lycormas.

Marſya fluuius, nomen ſumpſit ab illo tibicinæ, qui in Apollinẽ certare auſus eſt: Commiſcet ſe Mæandro, quo cum Icareo infunditur mari.

Matrona fluuius, Celtas à Belgis dirimit: leniter ſatis effluit: Sequanam ingreditur prope Lutetiam, & vnà occidentalem intrat Oceanum. Octauo à Parhiſijs miliari. Septentrionem verſus contingit, & alluit celebre multique nominis cœnobium Gorneium nomine. Vulgares aiunt hunc fluuiũ eo eſſe fato ſeu periculo, vt quotidie prædam aliquam ſibi corripiat: quod accidit ex vorticoſis foueis & voraginibus, quibus vbique ſcatet.

Mæander flu. eſt Phrygiæ, ſeu Mæoniæ, adeo flexuoſus & reciprocus, ut in fontem reuerti videatur. Lydiam diſterminat à Caria. De hoc Ouid. lib 9. Non ſecus ac liquidis Phrygius Mæander in vndis.

Melas Bœotiæ fluuius, Mineruæ ſacer, abũdat olivetis. Potos greges, ſi albi fuerint, nigros reddit: in hoc contrarius & diſſimilis Cephiſo.

Meles fluuius eſt Aſiaticus, Smyrnam alluens.

Metaurus fluuius Vmbriæ, deſcedens in Adriaticum ſinum.

Mintius Venetiarum fluuius, ex Benaco ſcaturiens, delabitur Mantuam. Polit. O ſacris Minti celebrate Muſis.

Moſella fluuius Galliæ Belgicæ.

Nar Sabinorum, ſeu Vmbrorum fluuius aquas habet velut ſulphureas.

Nilus Aegypti fluuius, plurimũ trahit limi, quo arua fœcundat. incerta eſt eius origo. Vnde Claudianus Et arcanos: Nili deprendite fontes. Eccleſiaſtici dicũt, eũ à paradiſo terreſtri ſcaturire. Varijs in locis mutat noĩa. Septem oſtijs infunditur Oceano. Ouid. lib 1. Met. Sic vbi deſeruit madidos ſeptemfluus agros Nilus. Arũdines profert, quarum membranulæ ſimiles ſunt papyro. Vnde. Ouid. lib 15. Perque papiriferi ſeptẽflua flumina Nili. Crocodilos habet, & Hippotamos. Alueũ egreditur, & totam Aegyptum ſtagnantibus vndis alluit.

Numycius fluuius eſt Italiæ, in quo Aeneam ſubmerſum ferunt nonnulli.

Nyphates Medorum ſeu Armeniorum fluuius, cadit ab eiuſdem nominis monte. Sidonius: Aut vt Tigriferi pharetrata per arua Nyphatis.

Oaxes fluuius Cretæ, de quo Vergilius: Pars Scythiam & rapidum Cretæ veniemus Oaxem.

Orontes fluuius Syriæ, de quo Ouid. lib. 2 Met. Arſit. & Euphrates, Babylonius arſit Orontes.

Pactolus Lydiæ, aureas voluens arenas.

Padus Italiæ, qui alio nomine vocatur Erydanus. Poetæ fabulantur in hunc cecidiſſe Phaetontem excuſſum polo, vnde & Phaetonteus dicitur. Martial. lib. 10. Et Phaetontei qui peris arua Padi.

Peneus fluuius Theſſaliæ, Macedoniam dirimit à Magneſia. In eius ripa poetæ fabulantur Daphnen in laurum fuiſſe conuerſam; quæ propterea vocatur Peneia.

Permeſſus fluuius Bœotiæ, ſacer Muſis, à cuius nomine vocantur Permeſſides.

Phaſis celebratiſſimus eſt Colchorum fluuius. Lucan. Colchorum qui rura facit ditiſſima Phaſis.

Rhenus Belgas diuidit à Germanis. Mirabile eſt, quod de huius natura ſcriptũ legitur. Aiunt enim, fluuium hunc Celtarum infantes intra ſuum ſinũ coniectos, ſi polluta matris pudicitia eſſent ſuſcepti, tanquã impuri lecti vindicẽ rapidis vorticibus ſuffocare conſueſſe. Quos autem ſenſiſſet legitimo & impolluto natos matrimonio, in portum placidis aquis extuliſſe. Hoc legitur in quadam Politiani epiſtola ad Iacobum Cardinalem Papienſem.

Rhodanus fluuius velociſſimus, ortum capit in Alpibus: tardum Ararim proxime

Lugdunum

Lugdunum ſecum arripit: auctus demum Iſara & Druentia, duobus oſtijs in Tyrrhenum mare diffunditur.

Rubicon fluuius Italiæ, de quo Lucan. Fonte cadit modico, paruiſque impellitur undis Puniceus Rubicon.

Sarnus & Sebethus fluuij ſunt Campaniæ.

Sequana fluuius Galliæ, Celtas dirimit a Belgis, Parhiſiorum Lutetiam alluit, multisq; afficit commoditatibus. Eó enim comportantur ligna, uina, & cętera quę urbi conducunt.

Sicoris fluuius Hiſpanię, iuxta Ilerdam. Lucanus lib. 4. Placidis pręlabitur undis Heſperios inter Sicoris non ultimus amnes.

Simois fluuius Troadis, apud quem Venus ex concubitu Anchiſę genuit Aeneam. Verg. Tunc ille Aeneas, quem Dardanio Anchiſę Alma Venus phrygij genuit Simoentis ad undam?

Sperchius fluuius Theſſalię, de quo Ouidius lib. 1. Met. Populifer Sperchius, & irrequietus Enipheus.

Strymon fluuius Thracię, à cuius nomine Thraces uocantur Strymonij.

Tagus fluuius Hiſpanię aurifer.

Tanais fluuius Scythię, ex Riphęis montibus defluens.

Thermodom fluuius eſt eiuſdem regionis, ad cuius ripas Amazones feruntur habitaſſe. Ouid lib. 4. de Ponto: Et tu fœmineę Thermodon cognita turbę.

Timauus Venetorum: de quo Lucanus libro 7. Atque Antenorei diſpergitur unda Timaui.

Trebia fluuius Italię, ex Apennino in Rhodanum influens, nobilitatus ſecunda Annibalis uictoria, & clade L. Sempronij conſulis.

Tybris, quum prius Albula diceretur, nomen ſumpſit a Tyberino rege ibidem ſubmerſo.

Tygris fluuius Armenię maioris.

Vtens fluuius Italię, ex Alpibus decidit in padum.

Xanthus fluuius Troadis Verg. Non Simois tibi, nec Xanthus, nec Dorica caſtra Defuerint. Hęc ſunt nomina fluuiorum pręcipui nominis. Infinitam aliorum turbam omiſimus de induſtria.

FLVVII AVRIFERI & gemmiferi.

Tagus Hiſpanię. Iuuenalis: Quod Tagus & rutila Pactolus uoluit arena.

Hermus Lydię. Stroza filius: Quodue metalliferis egerit Hermus aquis.

Idaſpes Indię. Claudianus: Auriferum ueniam poturus Idaſpem. Stat. li. 8. Ceu modo gemmiferum Thyrſo populatus Idaſpem.

Pactolus Aſię. Lucan. lib 3. Paſſaq; ab auriferis tellus exire metallis Pactolon. Verg. lib. 10. Pactolusq; irrigat auro.

Arimaſpus Scythię fluuius, aureas quondam habuit arenas.

Item Padus Italię, Ganges Indię, Aurigeus Carmonię, Theodorus, Hybernię, Ticinus Gallię, Rhenus Germanię.

De fluuijs quibuſdam auriferis Claud. Non Tarteſſiacis illum ſatiaret arenis Tempeſtas precioſa Tagi, nō ſtagna rubentis Aurea pactoli, totumq; exhauſerit Hermum, Ardebat maiore ſiti.

FLVVII INFERNALES.

Styx, Lethe, Cocytus, Phlegeton, Acheron. De his Syllius libr. 13. Latè exundantibus urit Ripas ſæuus aquis Phlegeton, & turbine anhelo Flammarum reſonans ſaxoſa incendia torquet. Parte alia torrens Cocytus ſanguinis atri Vorticibus furit, & ſpumanti gurgite fertur. At magnis ſemper diuis, regique deorum Iurari dignata palus, picis horrido riuo, Fumiferum uoluit Styx inter ſulphura limum. Triſtior his Acheron ſanie, craſſoque ueneno Aeſtuat, &

gelidam

gelidam eructans cum murmure arenam, Deſcendit nigra lentus per ſtagna palude.

AQVARVM MIRABILIS NATVRA.

Aquæ Sinueſſanæ in Campaniæ regione ſterilitatem fœminarum, & uirorum inſaniam abolere produntur.
In Aenaria inſula calculoſis mederi.
Iuxta Romam Albulæ aquæ uulnerib. medentur, autore Plinio.
Lacus Amphion uitiligines tollit.
Cydnus Ciliciæ amnis podagricis medetur.
Leucogei fontes inter Puteolos & Neapolin oculis & uulneribus medentur.
Reatinis paludibus ungulæ inmentorum indurantur.
Cerome fons eſt, ex quo bibentes oues nigræ fiunt: ex Mele uerò alio fonte, albæ. Si ex utroque biberint, fiunt uariæ. Teſtis Eudoxus apud Plinium.
Crathis fluuius cādorem facit bobus, ac pecoribus Sybaris nigritiam. Sybarim quoque ſi bibant homines, nigriores fient, & criſpo capillo: ſi ex Crathide, fient candidi, & porrecta coma.
In Luſis Arcadiæ fonte mures uiuunt, & conuerſantur.
Eurythris Alcos amnis pilos gignit in corporibus.
Qui ex Clitorio Arcadiæ fonte bibunt, uini tædio afficiuntur.
Marſię fons in Phrygia ad Celenarum oppidum ſaxa egerit. Ex Cyzice fonte potantes, amorem deponunt.
Grannone fons eſt calidus, qui in uinum additus, triduo calorem potionis cuſtodit in uaſis.
Moguntiaci fontes ſunt calidi in Germania, quorum hauſtus triduo feruet.
In Silia Indorum ſtagno nihil innatat, ſed omnia merguntur. Auernus lacus ſuperuolantes aues enecat, & arboribus folia decutit.
In Africæ lacu Apuſi damo, omnia fluitant, & nihil immergitur, ut in Phintia Siciliæ fonte.
Olachas fluuius eſt in Bithynia. cuius gurgite periuri notantur pati uelut flammam urentem.
In Cantabria Tamarici fontes habentur in augurio.
Lycus fluuius in Leontinis, tertio die necat, ſi quiſquam biberit.
Coaſpis & Euleij fluuiorum ſuaues adeò ſunt aquæ, ut reges Parthorum ex his bibant.
Cabura fons eſt Meſopotamiæ, cuius aqua iucunde olet.
Apud Bactros amnis Ochus, & Ixartes deferunt ſalis ramenta. Præcedētia hæc ſumpta ſunt ex Plinio.
Clitumnus fluuius eſt Meuaniæ, cuius aqua pota candidos boues reddit. Propertius lib. 2. Qua formoſa ſuo Clitumnus flumina luco.
Integit, & niueos abluit unda boues.
In Caryſto Euboiæ aquæ feruntur eſſe calidæ, quæ uocantur Alopiæ. Tib. lib. 4. Cretæis ardens aut unda Caryſtia campis.
Anygri aqua in Peloponneſo admodum fetet.
Afrodiſius flu. ſteriles reddit mulieres.
Axus fluuius eſt Macedonum, cuius aquā ſi biberint greges armentorum, nigros pariunt fœtus.
Belus Phœniciæ fluuius, arenas habet accomodas uitro.
Croconus ſeu Crocaculus, fluuius eſt Brutiorum, in quem ſi quid conijciatur, lapideo dureſcit cortice.
In Meandro fluu. naſcitur neſcio quis lapis, qui pectori alligatus, inſaniam parit.
Melas flu Bœotiæ, potos greges, ſi albi ſint, nigros facit, Cephiſus uerò, ex nigris albos reddit. Caſſinitius flu. Thraciæ, equos aqua ſua potos efficiat.

Virgulta

Virgulta in Silarũ fluuium Samnitũ demiſſa, lapideſcunt, Sillius lib 8. Nunc Silarie quos nutrit aquis, quo gurgite tradũt Duritiẽ lapidum metſis innoleſcere ramis.
Pontus fluuius Thraciæ, ardentes habet lapides, qui cõtrariam carbonibus retinent naturam.

AVCTARIVM.

Fluuij reciproci ſunt Mæander, & Euripus. de Mæandro Propert. lib. 2. Atque etiam ut Phrygio fallax Męandria campo Errat, & ipſa ſuas decipit unda uias. De Euripo Sene: Euripus undas flectit inſtabilis uagas, Septemque curſus flectit, ac totidem refert, Dum laſſa Titan mergat Oceano iuga.
Fluuij ſubeuntes terras, & rurſum emergentes, ſunt. Lycus in Aſia, Eraſinus in Argolica, Tygris in Meſopotamia.
Fluu. paradiſi terreſtris ſunt quatuor: Ganges, Nylus, Tygris, Euphrates.
Oſtia Nili. ſunt Canopicum, Bolbiticum, Sebenniticum, Peluſiacum, Teniticum, Phaniticum, Mendeſicum.
Oſtia Danubij ſunt, Peuſe inſula, Naracuſtoma, Caloſtona, Pſeudoſtomon, Stenoſtoma, Boreoſtoma, Ammian. Marcell.
Fluuij amæni: Eficius, Ipanis. Lenti Arar, Arſama, Cæphiſus, Claues, Mintius.
Veloces & rapidi: Araxes Armeniæ, Atheſis, Galliç, Cinga Hiſpaniç, Padus Galliç, Rhodanus Galliæ, Eraſinus Nemeæ, Euphrates Paradiſi, Oaxis Scythiæ, Pitermus Marſorum, Tibris Hethruſcorum, Vulturnus Campaniæ, Tigris Armeniæ, Rhenus & Danubius Germaniæ Limoſi: Bixa, Nilus, Oaxis, Orcana. Reciproci Męander, Euripus, Eliſos, Himantus. Infames: Aniger, Glanes, Litra. Dulces. Coaſpis, Euleus, Mintius.

MONTES PRÆCIPVI NOMINIS.

Abila, mons eſt Mauritaniæ, oppoſitus Calpe Hiſpaniæ: Acantius, Magneſiæ: Acaton, Ætoliæ: Actiũ, Epyri, ubi Antonius & Cleopatra ſuperati ſunt ab Auguſto: Acontius, Magneſiæ: Acroceraum, mõtes ſunt inter Armeniam & Hiberiam. Horat. Infames ſcopulos Acroceraunia. Acrocorinthus, Peloponneſi: Aga, maioris Armeniæ: Agolonius, Arcadiæ: Agragas, Siciliæ. Alburnus Luſitaniæ. Ancoranus Mauritaniæ. Apœninus dicitur totus Alpium globus, Aracynthus mons Ætoliç Mineruæ ſacer. Verg Amphion Dyrceus in Actæo Aracyntho. Argæus Cappadociæ: Arpendus, Pamphiliæ, Artemiſius, Arcadiæ Aſcræus: Bœotiæ. Atlas Mauritaniæ: athos, Macedoniæ. Atuiſium, Campaniæ: Andriceis, Ciliciæ: Ætna, Siciliæ: Aulon, Calabriæ.
Balbus Africæ, Bebius Campaniæ, Berecynthus Phrygiæ, Brileſus Atticæ.
Caphareus Euboiæ, Calpe Hiſpaniæ, Capitolinus urbis Romæ, Carina Cretæ, Carmelus Phœniciæ, Caſinus Campaniæ, Caſſyrus Perſidis, Caſius Syriç: Caucaſus Scythiæ Caulon Calabriç, Chymęra Lyciç, Cillene Arcadiç, Cynthus Deli. Cyrrha Phocidis, Citeron Bœotiæ, Citorius Paphlagoniç, Clarius Colophoniç, Cophantus Bactrianorum, Corax Ætoliç, Coricus Ciciliç, Caphareus Euboiç.
Dardanus Apuliç, Dyndimus Phrygiæ, Dodoaa Chaoniæ, Dyrrhachium Epyri.
Ebron Palæſtinæ, Ephraim Iudææ, Eleome Macedoniæ, Erymantus Arcadiæ, Erix Siciliæ.
Falernus Campaniæ, Ferraria Hiſpaniç, Gagus minoris Aſiç, Gargaus Phrygiç, Garganus Apuliç, Gaurus Campaniç, Gebenna Auernorũm.
Hęmus Theſſaliç, Hymettus Atticç, Helicon Bœotiç.
Ida Phrygiæ, Idalius Cypri, Inarime Prochitç inſulç, Iſmarus Thraciç.
Lacinium Italiç, Lathmus Cariæ, Libanus Phœniciæ, Lycabeſos Atticç, Libethrus Ætoliç, Muſis ſacer. Lyceus Arcadiç, Lelybeus Siciliç.
Malęa Laconiç, Marathon Atticç, Męnalus Archadiç, Miſenus Campaniç.
Neptunus Siciliç, Niphates Armeniç, Nyſa Indiç
Oeta Theſſaliç, Olympus Macedoniç Oſſa & Othrys Theſſaliç.

Pachinus Siciliæ,Palatinus urbis Romę,Pangęus Thraciæ,Parnaſus Phocidis,Parthenius Arcadiæ,Peliō Theſſaliæ,Pirenæus mons Hiſpaniam dirimens à Gallia Pholoe Theſſaliæ,Pelorus Siciliæ,Pindus Theſſaliæ.

Quirinus urbis Romæ.

Rheticus Germaniæ,Riphæi Scytiæ,& Rhodope Thraciæ.

Scillaceum Italiæ,Sigæum Aſiæ,Sipylus mōs inter Lidiam & Phrygiā,Sithō Thraciæ,Silanius Hyberniæ,Somorus Syriæ.

Tabor Galileæ,Taburnus mons in Samnio,Taygetus Laconæ,Tarpeius urbis Romę,Taurus Scythiæ,Tetricus Sabinorum,Tmolus Ciliciæ Tempe Theſſaliæ.

Veſæuus Campaniæ.

MONTES FLAMIFERI.

Ætna,Siciliæ.Stat.li.5.Theb.Vbi ignifera feſſus ſuſpirat ab Ætna Mulciber.Lucan. libro primo:Et ardent ſemilia bella ſub Ætna.

Lypara,quæ eſt una ex Æolijs inſulis.Sil.lib. 14. Nam Lypare uaſtis ſubter depaſta caminis, Sulphureū uomit exeſo de uertice fumum: Aſt Ætna eructat treme factis cautibus ignes.

Ænoeauma mons eſt æternis ardens ignibus : autore Plinio.

Chimæra mons Lycius.Pontanus:Oraque flammiuoma rutilent afflata Chimera. Horatius:Me nec Chimæræ ſpiritus igneæ Diuelet unquam.

Vesbius ſeu Veſæuus: Val. Flac.lib 3.Arg.Vt magis Inarime, magis ut mugitor anhelat Vesbius.Itē Bebius,Caymæra,Pachinus,Peon,Tentonia,Cophantus, Pireenaidis Veſæuus.

MONTES FRIGIDISSIMI.

Argeus, Sython,Riphei,Peira, Crinon,Alpes.

MONTES VINI FERACES.

Cecinus,Caulon,Maſſicus,Parmes,Gauranus,Arniſius,Cæcubus, Surrencinus.

MONTES DEORVM.

Apollinis mōtes ſunt Cynthius & Caſinus:Bacchi Cytheron & Parnaſſus. Cybeles, Cybelus,Dyndimus,Berecinthius,Gargarus, Azam. Iouis Merops Capitolinus, Palatinus Veneris Erix & Idalius Mineruæ Aracynthus. Mercurij Cylenus. Muſarum Aganippe,Aon,Caſtalius,Helicon,Libethris. Iunonis Aetea, Lacinium. Dianæ Parnaſſus,Cinthus.

SEPTEM MONTES, IN QVIBVS ROMA SITA EST.

Capitolinus ſeu Tarpeius, Auentinus,Palatinus, Cęlius maior, & minor, Exquilinus,Viminalis,& Quirinalis De his Tibullus libro ſecundo: Carpite nunc tauri de ſeptem montibus herbas,Dum licet,hic magnę iā locus urbis erit. Propertius: Septem urbs alta iugis,toto quæ præſidet orbi.Ver.Septemque una ſibi muro circundabit arces.

COLVMNÆ HERCVLIS.

Abyla & Calpe montes ſunt in extremis Iberiæ finibus, non procul Gadibus, & Carteia,quos Herculis columnas uocant Plin. libro 3.Proxima autem faucibus utrinque impoſiti montes coercent clauſtra Abyla Africæ,Europæ Calpe laborū Herculis metæ. Quam ob cauſam indigenæ columnas eius uocant, creduntque perfoſſas excluſa antea admiſiſſe maria,& rerum naturę mutaſſe faciem:Syllius: At laudibus olim Terminus Herculeis Calpe.

ARBORES DIVERSÆ.

Abies arborum pulcherrima eſt,& rectiſſima, quę in tranſuerſum poſtea renititur ponderi,nec prius rumpitur,quam carie deficiat.Pars eius inferior eſt enodis,& uocatur ſapinus.Superior nodoſa & durior.Situs eius in montibus.Expetitur nauigijs & trabibus, & plurimis uitæ operibus. De hac Ouidius lib. 10.Reſina huic arbori uitium.Gignit pilulam, quæ in medicina uim habet urendi. Folia non amittit, quæ habet pectinum modo, Terna edit germina, inter ſquamas.

corticem

corticem ſpargit. Semen reddit poſt vergiliarum occaſum. Ramos habet in cœlũ tendentes, non in altera pronos. Cacuminibus ramorum decisis moritur, totis verò detruncatis durat. Etsi infra ramos præſcindatur, quod ſupereſt viuit. Si verò cacumen tantum auferatur, emoritur tota. Laudatiſſima eſt in Alpibus, Apennino, Vogeſo monte, Corſica, Bithynia, Ponto, Macedonia, Deterior Arcadia: quoniã ibi facile putreſcit. Abietis umbra ſatis pernicioſa eſt. Ab abiete fabri lignarij vocantur Abietarij, Et opus abiegnum, abiete factum. Hinc equus Troianus Prop. & Polit. uocat Abiegnus. Stat. lib. 6 Thebaidis abietẽ uocat audacẽ, quod naues marinis ſe exponãt periculis. Sic aũt ait: Hinc audax abies, & odora in ulnere pi(nus.

Acaron arbor eſt breuis & fruticoſa.

Acer ferè eſt amplitudinis tiliæ, arbor operũ elegantia & ſubtilitate nobilis. Multa eius genera. Album candoris præcipui. Alterum criſpo maculatum diſcuſſu in Iſtria & Rhetica præcipuum. Vilius Craſſiuenium uocatur. Vide alia diſcrimina. Aceris radix contuſa, iecinoris dolorib. utiliſſimè imponitur Germinat paulo ante æquinoctium uernum. Semen reddit meſſibus. Acernæ trabes dicuntur, quæ ſunt ex eius ligno.

Adrachne arbor eſt ſylueſtris, ſimilis unedoni, folio tantùm minore, & nũquam decidente, cortice non ſcabro, ſed qui circumgelatus uideri poſſit, tam triſtis eſt aſpectu. Fertur ſemper frondere.

Aeſculus arbor eſt glandifera, cuius fructu ueſcebãtur homines ætatis aureæ, ſub Saturno. Sacra eſt Ioui. Huius ramis fiebat corona ciuica. Semen reddit autumno Tantum radice deſcendit in terra, quantum corpore eminet in aere.

Alburnacum arbor eſt colore nigricante.

Alnus arbor nullum fert fructum, aut ſemen. Prouenit in locis aquoſis. Vnde Sillius libro 3. Fulminea ſonipes religatus dicitur alno. Pinguis eſt ei umbra, folia craſſiſſima. Vtilis eſt nauigijs. Lucanus libro 3. Syluaque dodones, & fluctibus aptior alnus. Stat. lib. 6. Theb. Alnus amica fretis, nec inhoſpita uitibus ulmus.

Amygdalus arbor eſt fructifera, cuius fructus duro & carnoſo integitur cortice. Prima omnium arborum floret menſe Ianuario Ante maturitatem facile fructum amittit. Serenda eſt ab occaſu arcturi ad brumam. In hanc arborem poetæ fabulantur mutatam fuiſſe Phyllidem.

Amyris arbor eſt infructifera, quam ſterilitatem penſat odore fragrantiſſimo.

Apiaſtrum arbor eſt uenenata in Sardinia.

Apina arbor eſt media inter pinum & piceam, piceæ tamen ſimilior: unde etiam Pinus picea uocatur.

Aquifolia arbor eſt ex ilicis genere, quam Græci Smilacem uocant. Bacchas habet ſine ſucco. Folia ei non decidunt, quæ habet aculeata. Germinat uerno tempore Sata in domo aut uilla, ueneficia arcet. Flore eius aquam glaciari tradit Pythagoras apud Plinium. Hanc arborem Theophraſtus Crateogo non uocat.

Balſamum arbuſcula eſt aromatica, uni Iudææ conceſſa, uiti ſimilior quàm nitro. Ea ſeritur malleolis. Frequens eſt in montibus. Suſtinet ſe abſque ullis adminiculis. Excreſcit in bina cubita. Trima fructifera eſt. Eius ſuccus uocatur Opobalſamum omnibus odoribus anteferendum Lignum Xylobalſamũ. Inciditur uitro, lapide, uel oſſeis cultellis Capitur & Balſamum pro arboris ſucco.

Bdelium arbor eſt nigra, magnitudine oleæ, folio & robore ſimilis caprifici. Naſcitur apud Bactrianos, habet naturam gummi. autor Plin lib. 12 cap. 9.

Betula arbor eſt eximij candoris, qua fiũt circuli uaſis uinarijs idonei. Gaudet frigidis, locis. Bitumen ex ea quondam excoquebant Galliæ. Vtilis eſt conficiendis ciſtis, & ſportellis, flexibili crate.

Buxus arbor eſt tonſilis, & ſemper uirens, uiſeũ produces & ſemen, quod Cartegon dicitur. Ea fiunt multiforatiles tibiæ. Vnde & pro muſico inſtrumento nonnunquam accipitur. Seneca: Tibi multiforo tibia buxo ſolenne canit. Fiunt &

 laudatiſſimi

ſlius: Accumulanſque roſas & odore germina coſti. Antiqui ſupplicabant thure & coſto.

Cotinum Plinius ait arbuſculam eſſe in Apennino, colore inſignem.

Cupreſſus ſeu Cypariſſus, arbor feralis ſucciſa nō regerminat. Propterea in exequiis adhib. ta eſt, ut funebre ſignū. Verg. Et ferales ante cupreſſos Conſtituunt. Stat. li. 5. Syl. Hilareſque hederas plorata cupreſſus Excludit ramis. Plantabatur in funeſtis nobilium domibus, eiusq; ramis rogorum intexebantur latera. Lucan. lib. 3. Et non plebeios luctus teſtata cupreſſus. Hæc arbor moroſa eſt natu, fructu ſuper uacua, baccis torua folio amara, odore uiolenta, & ne umbra quidem gratioſa, Diti ſacra. Naſcitur in Creta. In Enaria tantùm ſucciſa regerminat. Picem fundit acerrimam ſapore. Aquas odit. Folia habet carnoſa quæ non amittit. Trifera eſt: nam baccæ eius colliguntur mēſe Ianuario, Maio & Septembri. Cariem non ſentit, aut uetuſtatem. Semper nitorem ſeruat Eius ſemen gratiſſimum formicis. Tritum ſeruat a uermiculis, ut folia.

Cynacanthe arbuſcula acinos inſtar vuæ producit Latini Caninam ſentem, & Vuā ſpineam nominant.

Cynnamum ſeu Cynnamomum arbuſcula eſt aromatica, præſtans odore dulcis & Cineri coloris, cuius ſuccus ad multas remedia utilis eſt. Naſcitur in Æthiopia, India, & Sabæis.

Cyperum habet Ægyptus, ſemine Coriandri, candido & odorato, quod in oleo coquitur. Hæc arbor eſt ocyſſima. Protinus enim floret, & ſemen profert.

Elatem Plinius ait arborem eſſe ad unguenta utilem. Laudatur Hammoniaca maxime, mox Ægyptia, deinde Syriaca duntaxat in ſitientibus locis odorata, pingui lachryma.

Fagus àrbor eſt glandifera, cuius glans triangula cute includitur. Folium eius autē tenue & leuiſſimum eſt, celerrimè flaueſcens, gignens ſuperne paruulam baccā, uiridem, cacumine, aculeatā. Fagi glās muribus gratiſſima eſt, qui propterea vnà proueniunt grata eſt etiam gliribus & turdis. Fertilitas eius alternat omnium ferè arborum Glans fagina omnium dulciſſima eſt, ut qua obſeſſi homines durauerint in oppido Chio. Huius arboris cortex in magno uſu eſt agreſtum. Ligni honos præcipuus fuit in uaſis. Manius Curius iurauit, ſe ex præda nihil attigiſſe, ꝑter guttum fagiuum, quo ſacrificaret. Verg. Pocula ponam Fag na cælatum, diuini opus Alcimedontis. Vtilis eſt etiam capſis & ſcriniis, fagus, propter lentorē plicabilem.

Ferulam Plinius aſcribit arborum generi Ea naſcitur in calidis locis. Nulli fruticū leuitas maior, ꝓpter quod facilius baculornm uſum ſenectuti præbet. Eius radix candida. Ea inciſa, lac emanat. In ferula optimè ſeruatur ignis. Procedit in Ægypto.

Ficus arbor breuitate radicum cito ſeneſcit. Laudatur Iudæa rubens oliuæ magnitudine craſſitudine cubitali, ramoſa materia ualida, uiridi cortice folio tiliæ, ſed molli: Hircana dulcior noſtris, & fortior, ut quæ modios 270 ferat. Calcidica, Lydia, Mamillana, à ſimilitudine mā̄marum Calliſtrutia ſapore præſtans. Item Africa, Rhodia, & Tiburtina Ficubus omnibus mollis eſt tactus. Maturis frumenta intus, matureſcentibus ſuccus lactis, percoctis mellis. Seneſcunt in arbore. Præſtā tiſſimæ ſunt in Ebuſo inſula. Dulci ſunt ſucco, & lacte in capite, in corpore non. Item nullus iis odor. Folia ſunt latiſſima. Fructuum ante maturitatem facile perdunt. Non florent: pomum habenr ſupra folia, quæ ſerius naſcuntur. Fertiliores ſunt iuferiore parte, quam cacuminibus. Vtiles ſunt faciendis ſcutis. Naſcunt in his uermes, qui uocantur Ceraſtes His maxime pernicioſa eſt uermiculatio, quā ſentiunt. Laborant & radicibus madidis. Serotinæ fiunt, ſi primæ groſſi (quū magnitudinem fabę exceſſere) detrahantur.

Fraxinus dicitur fragoſis locis, in quibus naſcitur. Procera eſt, & teres, & pennata folio. Achillis haſta multum notabilitata. Materia eius ad multa eſt utilis

Quæ naſcitur in Ida Troadis monte, adeò ſimilis eſt Citro, ut ementes fallat ſublato cortice. Eius duo ſunt genera. Longa enodis, altera breuis, durior fuſciorq; laureis foliis. Ampliſſimam habet Macedonia, quam Bumeliam uocant. Diuiditur in ſitu. Campeſtris criſpa eſt, Montana ſpiſſa. Folia fraxini iumentis mortifera ſunt, cæteris ruminantium innocua. Succo expreſſo ad potū contra ſerpentes & impoſita ulceribus opifera eſt. Tantaque eſt vis, ut nec matutinas, nec occidētes umbras ſerpens arboris eius attingat, adeò ut ipſam procul fugiat. Si ea fronde gyro claudatur ignis & ſerpens, in ignes potius fugiet, quam in fraxinum. Floret fraxinus prinſquā prodierint ſerpentes, nec ante conditas folia dimittit. Gaudet aquoſis montib. Meſſibus reddit ſemen. Obedientiſſima eſt quocunq; in opere, faciendis haſtis melior Corylo, Cornu leuior, Sorbo lentior. Ouid. libro 10. Et coryli fragiles, & fraxinus utilis haſtis.

Hebenus arbor eſt indiæ, teſte Vergilio, quam Herodotus Æthiopiæ maluit tribuere. Non fluit in aquis, neque ſentit cariem, neque uetuſtatem. Meridiano Æthiopiæ cardine ſyluæ hyberno maximè uirent. Scobem eius oculis unicè mederi dicunt, ligneque ad cotem trito, cum paſſo caliginem diſcutit. Ex aqua ſucco & radice albugines oculorum. Cæſa hæc arbor dureſcit in lapidem. Dicimus hoc Hebenum, & hæc Hebenus, teſte Seruio. Verg. libro 2 Gerg. Diuiſæ arboribus patriæ, ſola India nigrum Fert Hebenum. Lucan. Hebenus Mareotica uaſtos. Nō operit poſtes.

Hedera ſemper uiret: ſtare non poteſt ſine adminiculo. Muros amplectitur quadam laſciuia, adeò ut erodat. Viuaciſſima eſt omnium arborum. Eius racemus uocatur Corymbus Vergil. Diffuſos hedera ueſtit pallente corymbos. Hæc arbor inimica eſt ſatis omnibus. Flos eius ſimilis eſt roſæ ſylueſtri, niſi quod caret odore. Triplicem facit Plin. Candidam, Nigram: & tertiam quæ uocatur Helix. Huius arboris foliis olim coronabantur poetæ. Et folia non decidunt. Sacra eſt Baccho. Se ipſam propagat. Duplex in foliis color, uiridis & flauus. Propterea Sidonius eam bicolorem uocat, ubi ait: Quoties per frondea lota Flectis penniferos hederis bicoloribus armos.

Hyppocriſtes arbor eſt dederacei generis.

Ilex eſt glandifera. In carpentarijs fabricis circa Elim & Lacedæmonem, ubi nō naſcitur, pro ea utuntur Subere. Duplex in hoc arborum genere ſexus reperiri fertur: Glans Ilicis breuis & gracilis. Maſculas ilices negant ferre. Huic arbori folia ſunt aculeata, quæ non decidunt. Nullo flore exhilaratur. Nouus in ea fructus cū autumno pendet. Ciuica corona primo fuit ilignea, poſtea magis placuit ex æſculo. Deformatur interim nodis. Lucan. libro tertio. Procumbunt orni, nodoſa impellitur ilex.

Iuglans odio diſſidet cum quercu. Iuglandes nuces gemino proteguntur operimento. Optimæ ſunt Perſicæ. Earum cortice tinguntur lanæ, & ruffatur capillus primum prodeuntibus nucleis. Pingueſcunt uetuſtate. Aquas odit iuglans. Inferiore parte fertilior eſt. Non facilè ſentit cariē. Eius umbra grauis eſt. & noxia capiti humano, omnibusque ſatis.

Iuniperus arbor frequens eſt in locis arenoſis. Viret coma perpetua. Cariem nō ſentit, aut uetuſtatem. Non floret. Eadem eſt iunipero uirtus, quæ & cedro. Medulla eius uſque ſolidior eſt, quam Cedrus. Lignum apprimè durum. Vnde Mantuan. in Quercu Iulia: Addam & Iuniperos, carie impenetrabile robur. Vaſta eſt hæc arbor in Hiſpania, maximiſque baccis. Montes amat: ſpinas habet pro folijs: Flexuoſa eſt, & intricata. Combuſta odorem reddit, & pollutum purgat aerem.

Larix arbor uſtis radicibus nō repullulat, Montes amat. Incorrupta ei uis, humori contumax. Nec ardet, nec carbonem facit, nec alio modo ignis ui conſumitur, quàm lapides. Ei folia ſunt pungentia, quæ non decidunt. Florem neſcit. Tetra

edit germina Corticem ſpargit inter ſquamas, Laris & acies arborum ſunt altiſſimæ, quib. ſuccîſis, humor diu fluit Larix neſcit cariem, validè pondus ſuſtinet.

Laurum arborem Græci Daphnem uocãt, ab eiuſdem nominis puella, quam Apollo adamauit. Spectatiſſima eſt in Parnaſo. Coniecta in ignem maximos crepitus edit. Vnde & in maleficiis amatoriis incendi conſueuit tanquam amantiũ querimonias repræſentans. Verg. in Buc. Daphnis me malus vrit, ego hãc in Daphnide laurum. Credita eſt inſuper aduerſus venena remedium habere. Hinc laureũ baculum geſtare dicebantur, qui periculum fœliciter effugiſſent. Arborum ſola, non percutitur fulmine. Olim dum incendebatur, ſi crepuiſſet abundè, felicitatẽ portendi opinabantur. Tibullus: Laurus vbi bona ſigna dedit, gaudete coloni. Contra verò, ſi tacita deflagraſſet, inauſpicatiſſimum arbitrabatur omen. Propertius: Et tacet extincto laurus adulta foco. Magorum ſuperſtitio promittit Lauri folia (ſi noctu puluillo ſubiiciantur) veritatem ſomniorum conciliare. Efficacis eſt auxilii in nimium afflatu, & futurarum rerum præſagus. Claud. de Raptu Proſer. lib. 2. Ilex plena fauis, venturi praeſcia laurus. Ea olim coronabantur ſacerdotes & diuinaculi. Lauri fructus Daphnidas vocant. Dicabatur olim triũphis. Ouid. lib. 2. Eleg. Ite triumphales circum mea tempora Lauri. Plin. ſcribit, nullum genus Lauri fuiſſe quondam in Corſica. Perpetuò viret. Sacra eſt Apollini. Portata inter armatos hoſtes, erat indicium pacis & quietis, ut Oliua. Stat. lib. 12. Pacifera Lauro crinem vittiſq; decorus. Tiberius princeps, tonante cœlo ea ſe coronabat cõtra fulminum motus. Adhibebatur olim purificationibus vrbis. Pinguis eſt eius ſuccus. Amat loca montoſa. Folia non amittit. Primo Fauonio germinat. Inimicũ eſt ei frigus. Ignem cum hedera excutit. Folia rubigini ſunt obnoxia, ſi arbor fuerit inter ſegetes ea peſte laborantes. Lauri folio annuum faſtidiũ purgant palumbes, graculæ, merulæ & perdices.

Lentiſcus arbor triſera eſt. Maſtichen reſinam ſudat inſtar gummi. Baccifera eſt. Plinius citat verba hæc Ciceronis de lentiſco: Iã verò ſemper viridis ſemperq; grauata lentiſcus triplici ſolita eſt grandeſcere fœtu, Ter fruges fundens, tria tempora monſtrat arandi. Eius ligno fiebant olim dentiſcalpia, & dentiſcalpia Martialis: Lentiſco melius, ſed ſi tibi frondea cuſpis Defuerit, dentes penna leuare poteſt. Lentiſcum mandere, Prouerbio dicebatur, qui nimio comendi corporis ſtudio ſuperfluebat. Nam dentium cura olim vt delicatis probro dabatur.

Liguſtrum arbor eſt, cuius ligno aptiſſimæ fiunt teſſeræ. Succus eius neruis, articulis, algoribus: folia veteri vlceri cum ſalis mica, & oris exulcerationi proſunt.

Loton habet Africa. Præcipuam Syrtes & Naſamones. Magnitudo eſt huic arbori, quæ pyro. Ligno color niger. Expetitur ad tibiarum cantus, vnde & pro tibia plerunque ſolet accipi. Politianus in Mantuo: Dant & multiforam modulanda ad carmina Loton. Eius radice fiebant olim cultelli & capuli. Baccas profert. Cariẽ non ſentit. Florem amittit, cuius ſuauitate homines terum omnium obliuiſci dicuntur. Lotophagi populi nomen inde ſumpſerunt, quod frequens apud illos reperiatur. Aquas amat. Mart. lib. 4. Veteres eam Apollini ſacram fecerunt, quod ante ſolis ortum folia implicet, proſurgẽte autem explicet paulatim. Eſt & eiuſdem nominis herba.

Malachra arbor eſt magnitudine oleæ, folio roboris, fructu caprifici. Eius fructum Bedellium dicunt, quod eſt genus gummi.

Malobathros arbor eſt Syriæ, folio conuoluto, arido colore, ex quo exprimitur oleum ad vnguenta. Sapor eius ſimilis eſt nardo. Hoc vnguentum vrinam ciet. Oculorum epiphoris vino expreſſum medetur.

Melia arbor fructum parit ſuauiſſimum.

Meſpili arboris fructus vocatur Meſpilum. Pallad. Meſpilaq; exarmata pugnacib. horrida membris. Eius folia priuſquam decidãt, rubeſcũt. Multas habet radices

altas & inextirpabiles. Non fuit hæc arbor in Italia Catonis æuo. Infeſtatur vermiculis ruffis & piloſis.

Morus arborum vltima floret exacto iam frigore. Vnde prudentiſſima vocatur a Poetis. Politianus in Ruſtico: Mox ubi iam ſapiens cœpit frondeſcere morus, Ante quidem ſapiens, nunc ambitioſa, nec vllum Quæ pariat pomum, ſed ſerica penſa miniſtrat. Fructus eius uocatur Mora, quæ cum prius albæ eſſent, cruore Thyſbes & Pyrami rubra facta ſunt. Pontan. Atque in ſanguineam morus poſt uerſa figuram. Fructib ſuccus in carne uinoſus, trini coloris: candidus primò, mox rubens, maturis niger. Tingunt manus ſucco, maturi ruũr, acerbi minimè. Serenda eſt hæc arbor ab idibus Februarii in æquinoctium. Montes amat. Tardiſſimè ſeneſcit, fructibus minimè laborans.

Myrrham arbuſculam aromaticam habet Arabia, altitudine quinum cubitorũ, cortice duro & intorto, guttis eiuſdem nominis ſponte ſtillantibus Eius virtus eſt, vt corpora uindicet à putredine.

Myrtus baccas parit optimi ſaporis. Amat littora. Verg. lib 4 Geor. Pallenteſq; hederas & amãtes littora myrtos. Sacra eſt Veneri, Odoratiſſima eſt in Aegypto. Eius oleo ineſt quidam uini ſapor. Nobilitata eſt ouali corona. Creſcit quandoque in locis planis. Anguſta ſunt eius folia, quæ non decidunt. Vita eſt breuiſſima.

Oleæ, ſiue Oliuæ arbori folia non decidunt. Sacra eſt Mineruæ Nefas erat olim, eã in profanis uſibus polluere, ut nec propiciandis quidẽ numinibus ex ea altaria accenderentur Ea coronabantur equitum turmæ, idibus Iuliis, & minoribus triumphis ouantes. Fructus cõſtat nucleo, oleo, carne, amurcã. Arbor ipſa tardè creſcit. Morſu capræ fertur ſterileſcere. Immunis eſt à carie & uetuſtate. Conuenit inter autores, arborem hanc durare annis ducentis. Inimiciſſ. eſt ei pluuia circa Vergilias. Gaudet cinere & calcariis fornacib. Fuit olim arborum maxima in Betica, autore Plin. Vermiculationem patitur, & fungum. Rami eius portati olim præſtabant indicium pacis. Ver. lib. 8. Paciferæque manu ramum prætendit oliuæ.

Ornus arbor mõtes amat. Naſcitur in ſaxoſis montib. Procera eſt, & tamen infrugifera. Rugoſus & aſper eſt eius cortex.

Pola arbor eſt maior pomo, & ſuauitate præcellentior, cuius fructu (qui Ariena dicitur) ſapientiores Indorum viuunt. Folium alas auium imitatur, longitudine trium cubitorum, latitudine duum. Arbor ipſa fructum è cortice mittit admirabilem ſucci dulcedine, vt uno quaternos ſatiet.

Paliurus arbor eſt fructuoſa, cui Cyrenaica regio ſuam poſtponit Loton. Eius nucleus nõ ſimul manditur iucũdus per ſe, & uino ſuauior. Germinat cõcepto uere.

Palmis abundat Iudæa. Reperiuntur & in Europa, ſed ſteriles. In maritimis Hiſpaniæ fructum ferunt, ſed immitem: dulcem in Africa, ſed ſtatim euaneſcentem. Orientales ex his uina conficiunt, & nonnullæ gentes panem. Terra feruida & ſabuloſa habet frugiferam palmam Gaudet & rigu s. Coma eius eſt in cacumine & pomum non inter folia, ſed inter ſuos ramos. Folia cultrato ſunt mucrone lateribus in ſe bifidatis. Huic arbori eſt in ſe uterque ſexus, ut omnibus aliis. Mas in palmite floret, fœmina citra florem germinat tantum, ſpinæ modo. Pomũ palmæ eſt oblongum, non ut oliuæ orbiculatum. Arbor portat in trimatu. Genera eius 49 nonnulli poſuerunt. Fructui dulcis, eſt ſuccus, nullũ lignum Arbori folia non decidunt. Longnm eſſet, in cõpendium quoque redigere, quod de ea multis admodum uerbis ſcripſit Plin. propterea ſatis nobis erit unum adiicere, quod ex Ariſtot & Plutarch. teſtimonio ſcribit Gell. lib. 3. cap. 6. Si ſuper palmæ arbori liguum (inquit) magna pondera imponas, ac tam grauiter urgeas oneresque, ut magnitudo oneris ſuſtineri nequeat, non deorſum palma cedit, nec intra flectitur, ſed aduerſus pondus reſurgit, & ſurſum nititur, recuruaturque. Propterea in certaminibus palmam ſignum eſſe placuit Victoriæ, quoniam ingenium eiuſmodi ligni eſt, ut urgentibus prementibusque non cedat.

Perſicus

Perſicus nomen ſumpſit a Perſide, unde primum aducta eſt. Hæc arbor in Rhodo floret, nec fructum parit.

Picea arbor eſt feralis, & funebri indicio ad fores poni ſolita. Vnde Verg. de tumulo Miſeni loquens ait: Procumbunt piceæ, ſonat icta ſecuribus ilex. Tonſilis eſt & reſinoſa mõtes amat. non floret. Eius vmbra ſatis pernicioſa eſt. Cortex eius vſui eſt agreſtibus ad vaſa & corbes. Folia ſunt inſtar pectinum.

Pinus arbor non floret. Folia habet capillata, quæ non decidunt. Firmiſſima eſt aduerſus cariẽ & tineas. Vmbra eius necat germina. Sterileſcit, ſi quis cacumẽ auferat, nec tamen emoritur. Eius erucæ uocantur Pytocampæ. Exciſa nullã remittit ſobolem, ſed prorſus emoritur. Propterea Crœſus (ut eſt apud Herodotum in Erato) minabatur ſe extirpaturum Lampſacenos pini in morem.

Pinaſter vocatur ſylueſtris pinus, muri altitudine, & a medio ramoſa, ſicut Pinus in vertice. Copioſam parit reſinam. Folia non amittit. Ea ſunt prætenuia & mucrone aculeata.

Platanus arbor latè ſpargit ramos. Sterilis eſt. Nec ad alium vſum olim adamabatur, q̃ umbrarũ, quib. adeò placuit, vt mero inſuſo enutriretur. Hinc genialis vocatur a poetis. Stroz. fil. Nec Veneris myrto, aut platanis genialib. ullã Induget veniã, Sub ea celebrabantur conuiuia. Nã Plin. ſcribit, Licinium Mutianũ conſulẽ ſub una fuiſſe epulatum cum 12 comite, & Caium principem ſub alia cum duodecim cõuiuis. Poetæ fabulãtur, Iouẽ cum Europa ſub platano concubuiſſe. Nõ eſt alia maior eius commendatio, q̃ ſolẽ æſtate arcere, hyeme admittere. Idem Plin ſcribit, Antãdri Platanũ circum ſolatis iã laterib. reuixiſſe, & uitæ fuiſſe redditã. Hæc arbor citò germinat. Lata hẽt folia. Iucunda eſt eius vmbra. Erat in vſu apud Romanos in villa aut hortis vrbanis ad vmbras inambulationũ, q̃ ad ociũ literarũ primũ inuentæ ſunt. Iuuẽ. Sat. 1. Frontonis Platani conuulſaq; marmora clamãt. Mart. viduam vocat Platanum, uelut ſterilem, lib. 3 ubi ait: Non ocioſis ordinata myrtetis, Viduaq; platano, tonſiliq; buxeto.

Pomus & Pomum vocabula ſunt generalia. Nam Poma dicimus omnium arborum fructus, ſiue molles ſiue duros, eſui idoneos. Nuces uerò ea tantũ uocamus poma, quæ duro teguntur operimento.

Populi tria ſunt genera, teſte Plin. Alba, Nigra & q̃ uocãtur Lybica, folio minima ac nigerrima. Alba folio bicolor, ſuperne cãdicans, inferiore parte uiridi. Nigræ folia ſunt circinatæ rotunditatis in iuuenta, uetuſtiora fiunt anguloſa. Populorum foliis gratiſſima eſt lanugo. Fluuios amant. Verg. Populus in fluuijs, abies in montib. altis. Sacra eſt Herculi. Pediculus ei tremulus, umbra nulla. Folia inter ſe trepidantia. cito germinat, nullum ſemen aut fructum parit. Placet uitibus, utilis eſt ſcutis faciendis.

Prunus arbor Pruna pariens, quorum diuerſa genera ponit Plinius: ſed omniũ laudatiſſima ſunt Damaſcena. Columella, Armeniiſq; & cereolis, pruniſq; Damaſci Stipantur calathi. Pruna ſylueſtria ubiq; naſcuntur, Aquoſo ſunt ſucco. Arbor raro creſcit in montibus.

Pyrus arbor dicta eſt, ꝙ ex lato in acutum feratur, inſtar pyramidis. Cruſtumina pyra cunctis gratiſſima ſunt, proxima Falerna a potu, propter copioſum ſuccum. Turbinata ſunt figura, quibus eadem proprietas uini, quę & pomis. Vinoſo ſunt ſucco. Folia arboris circinata. Ipſi arbori vita eſt admodum breuis. Fructus facilè perdit. Naſcitur quandoque in montoſis locis. Pyri ſylueſtres tardè germinant.

Rhamnus arbuſcula eſt ſpinoſa, gaudens ſaxoſis locis, & petricoſis. Architrenius, Nec ſimulat ſparſa criſtatam cuſpide Rhamnum.

Rhododaphnes arboris folia ueneno ſunt quadrupedibus homini verò contra ſerpentes præſidio, ruta addita, & è uino pota. Pecus etiam & capræ, ſi aquam biberint, in qua ea folia maducrint, mori dicuntur. Arborem hãc ſunt qui

Nerium uocent, ſempiternum frondę roſę ſimilitudine, & caulibus fruticoſum.

Ricinus arbor eſt altitudine oleę, caule ferulaceo, folio uitium, ſemine vuarum gracilium & pallidarum. Frequens eſt in Ægypto.

Ridica arbor eſt, pedamentis apta.

Robur arbor eſt glandifera, quę pręter fructum plurima alia gignit, ut quędam ueluti mora, quib. fructus ineſt nucleis oliuę ſimilis. Item pilulas nucibus nō abſimiles, intus habentes floculos molles, lucernarum luminibus aptos. Nā ſine oleo flagrant. Gignunt & culices, & quędam alia. Montes amat. Folia habet ſinuoſa. Terna edit germina, & inter ſquamas corticem ſpargit. Carnoſas habet radices quas in profundum agit. Teredines patitur. Duriſſima eſt arborum. Non facile, uetuſtatem ſentit, aut cariem.

Salix arbor eſt uiminoſa, & multis perticis ſe ſurrigens. Infructuoſa eſt, & infrugifera, amaro cortice. Verg. Florentem cythiſum & ſalices carpetis amaras. Piſcatilis eſt, lenta, colore glauco, uētis agibilis, amat littora, & humilia loca. Ouid. Amnicolęq; ſimul ſalices, & aquatica lotos. Columella aptiſſimo epitheto eam uocat Perticalem, dicens: Perticalis ferè ſalix eundem agrum que uiminalis deſiderat, melior tamen riguo prouenit, atque ea taleis conſeritur. Quum germinauit, ad vnam perticam ſummittitur. Pampinatur inſtar uineę, ut in longitudinem potius quàm ramorum latitudinem euocetur. Sic culta quarto cęditur anno, & uinculis pręparatur. Abſciſſa cito repullulat. Mutationē loci facile patitur in iuuenta. Semen ocyſſime perdit, & ante maturitatem, ob id dicta ab Homero frugiperda. Citò germinat. Longa ſunt eius folia, & non multum lata. Quum flaueſcunt ruunt ſua ſponte. Eius ſemen mulieri ſterilitatis medicamentum eſt. Leuiſſima eſt, & propterea faciendis ſcutis aptiſſima, autore Plinio, breuis ei uita. Fructus ante maturitatem abit in araneam. Sed ſi prius colligatur, ſanguinem reijcientibus prodeſt. Varia ſunt ex ea medicamenta. Cinis corticis e ramis prius clauum & callum aqua mixta ſanat. Vitia cutis in facie emendat magis admixto ſucco ſuo, q triplex eſt. Folia cocta cum cęra trita imponūtur podagricis. Cortice & folijs, in uino decoctis, ſanantur nerui. Flos tritus cum folijs furfures purgat in facie. Folia contrita & pota intemperantiam libidinis coercent & in totum auferunt vſum, ſępius ſumpta. Alio nomine uocatur Siler. Verg. Sponte ſua ueniunt, campoſq; & flumina latè. Curua tenent, ut molle ſiler, lentęq; geniſtę.

Salſi cortex arbor eſt glandis amarę, quam nullum animal contingit, pręter ſues.

Sambuco plurima eſt medulla. Ocyſſime floret. Eius interiora mire firma eſſe traduntur, ita ut uenabula ex ea pręferantur omnibus. Conſtat ex cute & oſſibus. Cęditur tempeſtiuè, quum decorticatur. Cortice eſt inextricabili, & carie ſubnaſcēte ei, materiaque nigreſcente. Numeratur a Plinio inter eas quę faciendis ſcutis aptę ſunt.

Similax arbor hederę ſimilis ſpinoſa & denſis caulicul ata genib. Fruticoſa ramis. Folio hederaceo, paruo, non anguloſo flore candido, & lilium olente. Fert racemos inſtar labruſcę, colore rubro. Lugubris eſt, ob eiuſdem nominis uirginem, q̃ amore iuuenis Croci in hunc fruticem mutata eſt. Ea fiunt codicilli. Admota auribus leuem ſonum reddit.

Sorbo folia uniuerſa decidunt, infeſtatur vermiculis ruſſis & piloſis, & ita emoritur. Gaudet aquoſis montibus.

Spinus arbor eſt prunifera. Verg. Et ſpinos iam pruna ferentes.

Sycomorus dicitur ficus fatua, nomine Mariſca. Habet multitudinē lactis. Fructus nō egreditur ex ſummitatibus ramorum, ſed ex ramis ipſis. Grana eius ſunt minora granis ficuum. Nec matureſcunt, niſi radantur inſtrumento ferreo. Frequēs eſt apud Rhodum locis frumentarijs.

Suber minima eſt arbor, cuius lignum non ſolum non mergitur aquis, ſed alijs quoque rebus alligatum facit ne mergantur. Hinc adagium, Subere leuior. Vſus eius ancho-

anchoralibus nauium, piſcantium tragulis & cadorum obturamentis, & in hyberno fœminarum calceatu. Apud nos utuntur etiam uiri. Et folia non decidunt. Nõ facilè ſentit uetuſtatem aut cariem. Iuuatur detracto cortice, quo tamen omnibus ferè arboribus exitialis eſt. Lignũ foraminoſum eſt, & leue. Politianus: Multiforumque replent operoſa examina ſuber.

Taxus ſimilis eſt abieti. Baccas ꝓfert uenenatas, præcipuè in Hiſpania. Hinc plerique Toxicum dictum arbitrantur ut taxicum, mutata litera. Claudianus: Qualis peſtiferas animare ad crimina taxos Feralis eſt. Ouid. lib. 4. Eſt uia decliuis funeſta nubila taxo. Eius fumo necantur mures. Eſt in Arcadia adeò uenenata hæc arbor, ut ſi quis ſub ea dormiat, aut capiat cibum, protinus èmoriatur. Plinius ait eſſe in noxiam, ſi in ipſam clauus æreus infigatur. Ea paſtæ apes mel conficiunt amariſſimum. Frequens eſt in Corſica. Vergil. Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos.

Tæda arbor liquorem, ſeu picem ſtillat, & abundat liquido ſucco. Ea optimæ fiunt faces, quæ propterea Tędę uocantur, ut Ceres tædifera, quòd in perquirenda Proſerpina tædas inflammauerit. Ouid. li. 3. Faſt. Quos cum tædifera nunc habet ille dea. Grata erant flammis, & lumini ſacrorum. Hanc mares duntaxat ferebant. Montes amat.

Terebinthus arbor ſoliditatem habet in ſpeciem buxi. Reſinam emittit odoratam quæ inde uocatur Terebinthina. Maſcula, eſt ſine fructu. Fœminarum duo ſunt genera. Alteri fructus rubet lentis magnitudine, alteri pallet. Frequens eſt & magna in Syria. Fruticoſa in Macedonia. Lęta eius materies, & fidelis ad uetuſtatem. Lignum nigri ſplendoris. Flos racemoſus oliuæ modo. Denſa folia, quæ non decidunt. Fert folliculos emittentes quædam animalcula ceu culices, & lentorẽ reſinoſum, qui cortice erumpit. Meſſibus reddit ſemen.

In Tilia mas & fœmina differunt. Materies maris dura, eſt nodoſo ruffior, & odoratior. Cortex craſſior, & detractus inflexibilis. Nec ſemen fert aut florẽ, ut fęmina, quæ craſſior arbore materia candida præcellensq́; eſt. Succus foliorũ & corticis dulcis eſt. Fructus eius nullum animalium attingit. Inter corticem & lignum tenues habet tunicas multiplici membrana, è quibus uinacula fiũt, quæ uocantur tilię, quorum tenuiſſimũ uocatur Phylira. Horatius: Diſplicẽt nexæ Phylira coronæ. Materies teredinem non ſentit. Proceritas ei permodica, uerum utilis. Montes amat. Erat quoudam apta ſcutis. Germinat paulò ante æquinoctium. Molliſſima eſt & calidiſſima, quia citiſſimè aſcias retundit. De hac Verg. Nec tiliæ leues, aut torno raſile buxum.

Vnedo arbor fructum emittit eiuſdem nominis, ſimilem fragis, ſed inhonorũ, qui unus tantum mandi poteſt. Vnde inditum arbori nomen. Ei folia non decidunt. Fructus ipſe anno matureſcit. Iuba apud Plin. teſtis eſt, eſſe in Arabia unedones quinquaginta cubitorum altitudine.

Vlmus amica eſt uitibus. Pontanus: Tecum inter ſalices, ſub amicta uitibus ulmo. Gręci duo eius faciunt genera, Montoſam, quę ſit amplior. Campeſtrem, quę fruticoſa. Gumi profert. Semen eius uocatur Samara. Folia eius ſunt ramuloſa. Citò germinat. Rigorem fortiſſimè ſeruat, ob id cardinibus, aſſamentisq́; portarum utiliſſima.

ARBORVM GENERA DIVERSA.

De uarijs arboribus meminit Vergilius lib. 1. Georg. Fluminibus ſalices, craſſisq́; paludib. alni. Naſcuntur ſteriles ſaxoſis montib. orni. Littora myrtetis lętiſſima: deniq; apertos Bacchus amat colles, Aquilonem & frigora taxi. Item Ouid. lib. 10. Et Statius li. 6. Theb. Et Claudian. lib. 2. de Raptu.

Porrò arborum ſucci uarij ſunt: Vinoſus Poma, Pyro, Myrto: Pinguis, Oliuæ, Lauro, Nuci, Iuglandi, Amygdalis: Dulcis, Vuis, Ficis, Palmis: Aquoſus Prunis. Differunt & colore ſucci: Sanguineus Moris, Ceraſis, Cornis, Vuis nigris; albis candidus, lacteus in capite Ficis, in corpore non item. Spumeus Malis, nullus Perſicis.

Ferales ſunt Picea, Taxus, Cupreſſus.

Veteres eas arbores uocabant infelices, quæ ſunt in tutela inferum deorum: ut quæ baccam nigram, nigrosque fructus ferũt. Cato Infelices uocat arbores infrugiferas. Plinius Dannatas religione, quæ neque feruntur unquam, nec fructum ferũt.

Felices uero putantur Quercus, Æſculus, Ilex, Sapinus, Fagus, Corylus, Sorbus, Ficus alba, Pyrus, Malus, Vitis, Prunus, Cornus, Lotos.

Arbores montanæ ſunt, Cedrus, Larix, Teda, Abies, Robur, Caſtanea, Tilia, Ilex, Iuniperus, Terebinthus, Populus, Ornus, Cornus, Carpinus.

Montes & ualles amant, Abies, Robur, Caſtanea, Tilia. Ilex, Cornus.

Aquoſis montibus gaudent, Acer, Fraxinus, Sorbus, Fagus, Carpinus.

Folia non decidũt Oleę, Lauro, Palmæ, Myrto, Cupreſſo, Pinis, Hederæ, Rododaphnæ, Abieti, Larici, Pinaſtro, Iunipero, Cedro, Terebintho, Rubo, Ilici, Aquifolio, Suberi, Taxo.

Aquas odore Cupereſſi, Iuglandes, Caſtaneæ, Laburnum.

Cariem & uetuſtatem non ſentiunt Cupreſſus, Cedrus, Hebenus, Lotos, Buxus, Taxus, Iuniperus, Oleaſter, & Olea.

Arboretum, Quercetum, Vepretum, Dumetum, Oliuetum, Pinetum, Senticetum, Careƈtum, Æſculetum, Buxetum, Populetum, Saliƈtum, Vepretum, Lauretum, Myrtetum, Meſpiletũ, Ornetũ, Rhamnetum, uocantur loca, in quibus creſcunt eiuſmodi nominis arbores.

ARBORES DEORVM.
& dearum.

Apollinis Laurus & Lotos. Virgil. in Battarum: Laurus item Phœbi decus. Apollo apud Ouid. li. 1. Meta Daphnem alloquens: At quoniam coniunx mea non potes eſſe, Arbor eris certe, dixit, mea: ſemper habebunt. Te coma, te citharæ, te noſtræ Laure pharetræ. Veteres quoque Loton Apollini ſacram fecerunt, quod ante ſolis emerſum ſua folia implicet, proſurgente autem ſenſim ac paulatim explicet.

Bacchi arbor Vitis & etiam Hedera. Deuite, autor opuculi de Nuce, Sępe tuas igitur Liber miratus es uuas, Mirata eſt oleas ſæpe Minerua ſuas. De hedera, Ouid. libro tertio Faſt. Cur hedera hæc cincta eſt? hedera eſt gratiſſima Baccho. Ferula etiam aſſignatur Libero patri; teſte Plinio.

Cybeles arbor Pinus. Cybele apud Verg. libro 9. Pinea ſylua mihi multos dilecta per annos. Ouid. lib. 10 Hirſutaque uertice pinus Grata deum matri.

Herculis populus Vergil. in Bucol. Populus Alcidæ gratiſſima, uitis Iaccho, Formoſæ myrtus Veneri, ſua laurea Phœbo. Plin. lib. 12. Arborum genera numinibus ſuis dicata perpetuo ſeruantur, ut Ioui æſculus, Apollini laurus, Mineruæ olea, Veneri myrtus, Herculi populus.

Iouis Æſculus & Quercus. De Æſculo Vir. li. 2. Geor. Nemorumque Ioui quæ maxima frondet Æſculus. De quercu Ouid. lib. 1. Metam. Et quæ deciderant patula Iouis arbore glandes. Item lib. 7. Sacra Iouis quercus de ſemine Dodonæo.

Mineruæ Oliua. Verg lib. 2. Georg. Palladia gaudent ſylua uiuacis oliuæ. Ouid. li. 6. Metamor. Illic incumbens cum Palladis arbore Palmæ.

Panos Pinus. Propertius lib. 1. Fagus & Arcadio pinus amata Deo.

Plutonius Cupreſſus. Plinius lib. 16. de ea loquens: Diti ſacra, & ideo funebri ſigno ad domos poſita.

Veneris arbor eſt Myrtus. Verg. lib. 5. de Ænea: Sic fatus, uelat Materna tẽpora myrto. Venus apud Statium lib. 1. Syl. Maluit & noſtra laurum ſubtexere myrto.

SYLVÆ.

Albunea uetus fuit Etruſcorum ſylua, ad quam populus Romanus confugiebat oraculorum gratia.

Prope Ariciam, oppidum Italiæ, fuit nemus Aricium, Dianæ ſacrum. Lucan. libro 6. Parua Mycenęæ quantum ſacrata Dianæ.

Diſtat

Diſtat ab excelſa nemoralis Aricia Roma.

Arduena ſylua Galliæ, incipiens a Rheno per fines Treuerorum, Eberonum, & Menaprorum 10. millibus paſſuum longitudine per mediam Belgicam in Oceanum tendit.

Arſium Plutarchus ait eſſe lucũ, prope quem Aruns Tarquinij filius & Brutus vna concurrerunt bello.

Bacenis ſylua eſt Germaniæ ampliſſima, Cheruſcos a Sueuis dirimens.

Calidonia ſylua eſt Britanniæ, à cuius nomine Britanni ipſi vocantur Calidonii. Lucan. li b 6. Cylidonios fallit turbata Britannos.

Carmon lucus eſt in Meſſenia

Liuius lib. 8 ab Vrbe condita de Ciminia, Ethrutiæ ſylua, hũc in modum ſcribit: Sylua erat Ciminia, magis tum inuia atque horrenda, quàm nuper fuere Germanici ſaltus: nulli ad eam diem ne mercatorum quidem adita. eam intrare haud ferè quiſquam audebat.

Clarium nemus Colophoniæ olim ſacrum fuit Apollini.

Corieum erat propinquum Thebis.

Daunia Apuliæ ſylua, nomen accepit a Dauno patre Turni.

Poetarum carminib. laudatiſſima ſyluarũ eſt Dodona Chaoniæ, quũ propter vſum glandis ibi repertum, tum ob ſimulachrum Iouis Dodonæi, & columbas, quæ quercubus inſidentes reddebant oracula.

Grynæum nemus eſt in Ionia Apollini ſacrum, in quo Mopſus & Calchas de diuinandi peritia venerunt in certamen.

Hercynia ſylua eſt Germaniæ, cuius quondam latitudo habuit iter nouem dierum. Plin. ait, in ſeptentrionali plaga eſſe Hercyniam ſyluam roborum vaſtitate intacta, in qua colles occurſantium inter ſe radicum repercuſſu attollantur.

Hyrcania ſylua miræ vaſtitatis & multiplici belluarum genere referta, nomen dedit regioni eiuſdem nominis.

Idæ ſylua eſt Cretæ, & Phrygiæ, in qua Paris ſententiam tulit de pulchritudine dearum. De Cretæa Mart. lib. 4. Conſcia Dictæum qua tulit Ida Iouem.

Idalium nemus eſt Cypri, Veneri ſacrum, quæ Idalia propterea dicitur.

Marathonia ſylua fuit in Attica, in qua Theſeus taurum toti regioni formidoloſum occidit.

Micana ſylua Galliæ.

Nemea ſylua eſt Græciæ, inter Cleonas & Phliuntem oppida, in qua Græci Nemæa a ſacra inſtituerunt in honorem Herculis, ob leonem ibidem interfectum. Ibidem etiam fiebant agones in memoriam Archemori, filij Lycurgi regis, qui negligentia nutricis Hypſipiles fuerat occiſus a ſerpente. De hac Martial. lib. 1. Proſtratum Nemees, & vaſta in valle leonem, Nobile & Herculeum fama canebat opus.

Pholoen mons eſt, & ſylua Theſſaliæ.

Parthenium nemus eſt Arcadiæ, in quo virgines ſolebant exerceri venationibus.

Pelion mons & nemus Theſſaliæ, ortu Chironis illuſtratum. Tegæa ſylua Arcadiæ Pana Deum ruſticorum numen venerabatur.

LEGVMINA DIVERSA.
& frumenta.

Eruum, Vitia, Cicer, Cicercula, Faba, Lenticula, Lens, Phaſeolus, Piſum, Lupinum, Faba, Milium, Panicum.

Frumenta ſunt & fruges, Far, Siligo, Triticum, Ador.

Frugum peſtes Loliũ, Tribulus, Carduus, Lappa, Rubus, Auena, Paliurus. Virg. Pro molli viola, pro purpureo Narciſſo Carduus & ſpinis ſurgit Paliurus.

FRVTICES DIVERSI.

Cythiſus, Myrica, Capparis, Chamæmyrſine, Erica, Gnaphos, Goſſipion, Helenicum,

Helenitum,Laſerpicium,Myrſinites, Ophioſtaphyles,Oxymyiſine,Rhododendrus,Scammonia,Tamarix,Tithymalus,Vlex,Amomũ,Chamelæa, Clauroblepharõ,Cynſtaton,Elleborine, Epipactis,Erix,Geniſta,Opheoſtaphyle,Phycos, Pyroſachne,Pytuſa,Plocamon,Quiſquilium,Rubus,Sapipha,Scorpio,Spatium, Thymelæa Tragon,Lentiſcus,Nardus,Cinnamon,Scioton,Silarũ, Tragacãthe.

HORTI CELEBRES
& memorabiles.

Phæacum regio (cuius rex fuit Alcinous) hortos habuit tanta pomorum varietate nobiles,vt præmaturis primis,noua ſtatim renaſcerẽtur,vt diximus in noſtro Cornucopiæ.Iuuen.Illa iubebit Poma dari,quorum ſolo paſcaris odore, Qualia perpetuis Phæacum Autumnus habebat.

In hortis Heſperidum Poetæ fabulantur fuiſſe arbores auriferas, quarum cuſtos eſſet inſomnis Draco.

Epicurus primus omnium hortos Athenis inſtituit, quum antea ruri tantum haberentur,non in vrbibus.Hinc Epicurus hortorum magiſter appellatur Laertius refert,Epicuri ſcholam fuiſſe in horto. Iuuen.Suſpicit exigui lætum plantarib.horti. Laudantur etiam horti Adonidis, & penſiles,qui fuerunt in aſſyria, ſiue illos fecerit rex Cyrus,ſiue Semiramis.

Lucanus hortos habuit cultiſſimos,in quibus ſepultus eſt.

Mecœnas quoque hortos habuit Romæ pulcherrimos in Eſquiliis, ad quos propter amœnitatem loci plerumque diuertebat Octauius.

FLORES, ET VIOLÆ,
& alii frutices odorati.

Roſa,Lilium,Calta,Bacchar,Combretum,Lotos,Crocus, Hyacinthus Abrotonũ, Amarachus,Saliunca,Polion,Amethyſtus,Cyamon,Holochryſos,Chriſitis,Origanum,Thymus,Conyza,Cytemis,Narciſſus,Amaranthus, Epithymon,Oenanthe,Phrygma,Roſmarinus,Anethum,Acanthus,Anemona,Cherintha,Liguſtrũ, Vacinium,Conuoluolus,Cyanus,Cyclaminus, Siſymbrium, Tymbra, Satureia, Caſia,Meliloros,Lyrium,Lichnis.

HERBARVM DIVERSA NOMINA.

Abſinthium,Aconitum,Aegolethron,Alcibiadion,Alga,Aloe,Altercum, Amygdalite,Anagyris,Anchu a,Andrachne,Anethum, Anthemis, Apium, Apiaſtrum, Aſclepion,Aſteriũ,Atractylis,Atriplex,Aruncus,Abrotonum,Acanthus, Achanon,Achemenis,Acinos,Acopon,Acros,Acoros,Agrios,Acta, Action, Adianthum,Adipſos,Aegilops,Aegicore,Aethiopis,Aparicum,Aglaophotis,Aizoon, Albucum,Alcanna,Alectorolophos,Alypon,Alyſma,Alyſſon, Alopecuros, Alſine,Altercangenum,Althea,Alum,Amomum,Ampelodiſme,Amuletum, Anabaſis,Anagallis,Anacampſeretis,Anarrhinos,Andriala,Androſæmum, Anemona,Anodyton,Anthalium,Anthericus,Anthillis,Anthriſcum,Anticellium,Antirrhinos,Aparine,Apate,Aphrodes,Aphrum,Apioſiſcas,Apronia,Aproxis,Arachiona,Arochos,Archezoſtis, Arctios,Argemone,Aros,Arſenogouon,Artemiſia,Aſaron,Aſcal. ..ma,Aſyla,Aſphodelus,Aſplenum,Aſſarum,Aſter, Ateramnũ.

Balis,Balotis,Batis,Batr..hiõ,Bechion,Beta,Betonica,Blachnon,Blataria,Botrys, Brabilla,Bryenia,Bryon,Bromos,Brotis,Bubenion,Bucera, Bucolicon, Buphthalmos,Bupleuron,Buſelinum,Baccar,Barbula,Blattaria.

Cacalia,Cactos,Cacubalum,Calla,Callgonõ,Callio,Callitrachia,Callithrix, Chamæciſſos,Chamæleuce,Canaria,Cantabrica,Capnos,Cappatis,Carduus,Caryte, Caſia,Catannache,Caulis,Cemos,Centaurion,Centunculum,Ceratia, Cherintha,Ceſtros,Chalceos,Chamæacta,Chamæcyſſus,Chamedaphne,Chamæmilõ, Chamæmyrſine,Chamæpeuce,Chamæpitys,Chamæſice,Chamecypariſſos, Chamedris,Chamælõ,Camæpithyos,Chamærops,Chamæpelos,Chenamychõ,Chenapodis, Chironia, Chondrylon, Chondris, Chryſippeia, Chryſocome, Chryſothanon,

ſothanon , Chyſotheles, Cyclaminus , Cicorion, Cicuta, Cinare Cynocephalis, Cynogloſſo, Cynoides, Cynomyais, Cynomorion, Cynops, Cynoſorchis, Cypariſſias, Cyperus, Circea, Circion, Cytiſus, Clemacleonicion, Climenos, Cineon, Cnidos, Cochla, Colocaſia, Combretum, Coniza, Conſigilis, Conſiligo, Corcorus, Cordylis, Corieon, Corymbia, Corymbite, Cotion, Coris, Cocyledon, Cotonea, Crateogenon, Crategis, Cremon, Crepis, Crethinos, Crocus, Cunila, Cærefolium, Canabis, Carduus, Carex, Carmiuothum, Carpophyllos, Centaurea, Chibis, Conſolida, Corambla.

Dactylos, Damaſomos, Dendroides, Digitellum, Dimenum, Diopteris, Diphonon, Diſpron, Dodechateum, Dolychos, Dorypetron, Doris, Dracunculus, Dictamus.

Echite, Elaphoboſcum, Eulomon, Ephedra, Ephemeron, Ephydros, Epicthymum, Epimediũ, Epipactis, Epipetron, Equiſelis, Era, Erica, Erigeron, Erineon, Eringe, Eriphia, Eris, Eriſimone, Eriſichale, Entheles, Eruca, Eruilia, Euphorbia, Exedum, Emphraſinum.

Farſigium, Filix, Fœnum, Fragum.

Gentiana, Glaſtum, Gnaphalium, Galeopodolon, Gallion, Gelotophylis, Geraniũ, Glaucion, Glyciſtis.

Hali, Haliamon, Haliacabum, Helenium, Heliocallis, Heliotropium, Hellſcopium, Helleborus, Hemianos, Heptaleuros, Heraclion, Herma, Hermerocalles, Heroion, Hibiſcum, Hyoſcyamus, Hioſcyris, Hypericon, Hypocheris, Hypociſthis, Hypogloſſos, Hipogloſſa, Hypopheſtõ, Hippolapathos, Hippoſelinũ, Holcus, Holochryſos, Holoſteon, Hippuris, Hyſge.

Iberis, Iris, Iſchemon, Iſoetes, Iſopyron, Ixine, Ixio, Intybus.

Lactuca, Lada, Lago, Laſſione, Latace, Lathyris, Lauer, Lemonium, Letophyllon, Lecanthe, Leucacata, Leucatemum, Leucographis, Libadion, Libanotis, Lingulaca, Loſos, Lapſana, Lectipes, Leonina, Leontopetalon, Leqeopodium, Lilium, Linoyſtois, Linoſtrophon, Lithoron, Lolium.

Magyderis, Malua, Marathrũ, Maſſa.is, Maſtos, Mecon, Melanipodion, Melanion, Melilotos, Melitena, Menta, Mentaſtrum, Meſoleucon, Myagros, Myoctonon, Myophonon, Myoſoton, Myſinite, Myrtis, Moly, Molibdena, Mollon, Marrubium, Medica, Mellealotos, Mandragora, Muratus, Muſcus, Myrtopetalum.

Naſturcium, Nautea, Neptris, Nepenthes, Nepete, Nyctegreton.

Ocymum, Oenanthera, Octhum, Ononis, Onopyxos, Onopordon, Onoſma, Orchis, Orto, Oreoſelinum, Oſyris, Oxalis, Oplieis, Origanum, Oſerites, Olus.

Paliurus, Panacces, Papauer, Parietaria, Parthenis, Pentaphyllon, Perdicium, Perſonata, Peruinca, Petroſelinum, Phleos, Pycoſtallaſſion, Piperites, Plantago, Polygalon, Polygonaron, Polypodion, Polytrichon, Portulaca, Pſeudocaſia, Pulegium, Pyrethrum, Pæderos, Pæonia, Panax, Paneration, Pappus, Paralitus, Pentapetes, Peplion, Periclymenos, Petilium, Phernion, Phyllantes, Phlox, Phonos, Picris, Piſtana, Polemonia, Polychantos, Polygonon, Polum, Polypodion, Polytrichon, Potamogeton, Poterios, Pſeudanchuſa, Pſyllion, Pieris.

Radicula, Raphanus, Regiaſcopa, Rhexia, Rhodora, Rhus, Rhopalos, Rubia, Ruſcus, Ruta.

Saliunca, Saluia, Sampſucus, Sandix, Sanguinaria, Sardoa, Saturea, Satyrion, Scandulaca, Scandis, Scorpiuros, Sedum, Serpillum, Syderion, Syderitis, Sili, Silicia, Sinapis, Siſer, Sparton, Stygmon, Sympherium, Sabina, Sacopenium, Sagapenium, Sagitta, Samolum, Sandix, Sarapias, Saxifragum, Scylla, Scythice, Seraphium, Seſama, Sicilion, Syce, Silybum, Silphion, Syrum, Siſarum, Spartania, Splenion, Stachys, Staphylinos, Stomatice, Strychon, Struma.

Thapſia

Thapſia, Thelictonon, Teucria, Teuthrion, Theligonos, Thelypſeris, Theriſſagar. Theſion, Thlaſpe, Thymus, Tymbra, Thyſſelium, Tithymalus, Triorchis, Tragopogon, Trichomanes, Triſolium. Trientalis, Tragoria..

Veratrum, Verbena, Verrucaria, Vitreolum, Vnicaulis, Vrtica, Vlua.

Xiphion.

Zoophihalmos, Zopyrocheron

ANIMALIA DIVERSA.

Alces ſimiles ſunt capris figura & pellibus, ſed aliquanto maiores. Crura habent ſine nodis & articulis. Propterea in ſomno arboribus adhærent ſtantes. Quas ut capiant uenatores, arbores ipſas penè totas amputant, ita ut facili impulſu ualeant proſterni. Itaque decidentibus illis, cadunt & alces, ſupinæque nequeunt exurgere. Grandia habent ſuperiora labra. Retrogradiuntur in paſcendo, ne in priora, tendentes inuoluantur.

Aper porcus ſyluester dentatus eſt, & excellit feritate. In morbis medetur ſibi hedera. Solidum aprum Primus Romanorũ in epulis appoſuit P Seruilius Rullus Apris marib. non niſi anniculis apris cubitales ſunt dentium flexus gemini ex roſtro. Totidem à fronte ceu uituli cornua exeunt. In Creta & Africa nulli reperiũtur apri. Multi ſunt in Macedonia. Apri cerebrum cum ſanguine laudatur cõtra ſerpentes: iecur item inueteratum, & potum cum ruta & uino. Item adeps cũ melle & reſina. Aprio tam grauis eſt ſua urina, ut niſi egeſta ſit fugæ non ſufficiat, & uelut deuinctus opprimatur.

Aſinorum duo ſunt genera: Feri quos Onagros uocant: manſueti, ut noſtrates. Viuũt aſini exiguo pabulo, ut folijs, ſpinis, carduis, ſtramine. Tolerãtiſſimi ſunt plagarum, & penuriæ Propterea tardius deficiunt, quam ullum aliud armentum. Negligentiam cuſtodis fortiſſimè ſuſtinent. Laborem ut famem patiuntur. Rarò affiiciuntur morbis: apti ſunt ferendis ſarcinis & oneribus. Propterea Columella meritò ait eos ruri neceſſarios eſſe. Impatientes ſunt frigoris. Hinc Pontus & Scythia, regiones frigidiſſimæ, aſinis carent. Tertio menſe coire incipiunt, ubi partus eſt ocyſſimus ſed à trimatu legitimus. Aſinę ſingulos pariunt, nonnunquam etiam gemellos. Parituręe lucem fugiunt, & tenebras quęrunt, ne ab homine cõſpiciantur. Viuunt annos 30. & amplius. Fœmina uiuacior eſt mare. Per ignes ad fœtus tendunt, quum tamen interpoſitum riuum contingere horreant. Propterea ſicco tramite eunt ad potum, nec pontes tranſeunt, quorum trabes diſcuneatæ aquam deorſum oſtentant. Ferulas amant, quę cęteris iumentis pręſentaneo ſunt ueneno. Pediculis carent: ex mortuorum tamen cadaueribus gignuntur ſcarabei. Fœminę ſi non pepererint, priuſquam dentes amittant, quod ſolet accidere menſe 30. ſterilitas certa. Laborant morbo, quem Malidam uocant. Quod uitium in capite oritur. Aſini Indici armantur cornibus. Aſini iecuri inaſſatum comitialibus prodeſt, ſi ieiuni comederint. Cinis quoque ungularum, aſininarum binis cocleaRibus potus, comitiales ipſos adiuuat, & eiſdẽ ſtrumas diſcutit. Aſinini lactis potus addito melle, prodeſt dyſentericis. Prouocat & nitorem cutis. Propterea ferũt poppeam Neronis uxorem eo lacte faciem ſibi peruunxiſſe.

Aſpala cum habet Bœotia, unde ſi transferatur, ſtatim perit.

Bos in re pecuaria primam habet autoritatem. Eſt enim ſocius hominũ in ruſtico opere, & Cereris miniſter. Propterea olim cautum fuit lege, ne quis occideret. Ex eius cadauere naſcuntur apes mellis matres Ætatis quatuor ſunt gradus in genere bubulo. Prima eſt uitulorũ, Secunda iuuencorũ, Tertia boum nouellorũ. Quarta uetulorum. Vacca ſterilis uocatur Taura, prægnãs Horda. In hoc armento præcipui ſunt qui ſunt membris piloſis, nigrantibus cornibus, latis frõtibus, oculis magnis & nigris, auribus compreſſis, ſpina leniter remiſſa, apertis naribus, labris ſubnigris ceruicibus craſſis & longis a collo, corpore amplo & bene coſtato, latis humeris, bonis clunibus, ad inferiorẽ caudæ partem frequentibus pilis, ſub criſpis,

ſpis, cruribus potius minoribus, tectis genulis emmulis, diſtātibus inter ſe, pedibus non latis, neque ingredientibus qui diſplodantur, nec quorum ungulæ diuaricent. Commode paſcuntur boues in nemoribus, ubi uirgulta & frons multa. Macra uacca facilius concipit. Propterea ante admiſſuram non debet impleri cibo, aut potione, menſem unum. Contrà uerò tauri ante admiſſionem herba, palea & fœno implendi ſunt, & à fœminis ſecernendi. Quum taurus uaccam iniit, ex eius deſcenſu cognoſcitur an mas conceptus ſit, an fœmina. Si quidem ſi mas eſt, abit in dexteriorem partē: ſi fœmina, in ſiniſteriorem. Non oportet inire fœminas ante bimatum, ut trimæ pariant. Et melior erit fœtus, ſi quadrimæ. Idoneum tempus ad concipiendum eſt a Delphini exortu uſque ad dies quadraginta. Vaccæ menſibus decem ſunt prægnantes, quas paſci oportet in locis uiridibus & aquoſis. Æſtiuo tempore infeſtantur tabanis, & quibuſdam beſtiolis. His frondem ſubſterni oportet, quo mollius quieſcant. Æſtate ducendæ bis ad potum, hyeme ſemel. Locus frigidus facit eas macreſcere. Vaccæ probantur, quæ ſunt maximis lateribus, frontibus latiſſimis, oculis nigris & patentiſſimis, cornibus uenuſtis, & nigrantibus, piloſis auribus, cōpreſſis malis caudis ampliſſimis, ūgulis modicis & cruribus. Campania boues albos & exiles gignit, Vmbria uaſtos & albos, Etruria & Latium compactos, & ad opera fortes, Apœninus & Gallia uegetos, & laboriaptiſsimos. Ælianus ait, taurum cornupetā alligato dextro teſticulo cohiberi. Morbi boum ſunt podagra & ſtruma. Cōcipiunt uno initu, quod ſi aberrauerint, uigeſimo poſt die fœmina reperit marem. Tauri non ſæpius quàm bis die ineunt. Boues ſoli animalium retrò ambulantes paſcuntur. Fœminæ uiuunt ad annos. 15. Mares ad 20. Robur eis in quimatu, pingueſcunt lauatione calidæ aquæ. Domitura boum fieri debet in trimatu: ante, præmatura eſt, poſtea ſera. Fuit hoc animal tantæ curæ apud Romanos, ut in exilium pulſus ſit, qui bouem occiderat ad comedendum omaſum. Boues lapillum habent in capite, quem expuunt, ſi necē timeant. Ludos boum cauſa celebratos Bubecios uocabāt. Seruius oniū & boum effigie æs ſignauit. Fons eſt in Narbonenſi prouincia, Orge nomine, in quo herbæ naſcuntur adeò bobus expetitæ, ut merſis capitibus eas inquirant. Boues ſe olfactantes, ſeque lambentes contra pilum, tempeſtatem præſagiunt. Eorum fimum utile eſt aluearijs. Scabie ſi inficiantur, ea ſanatur Coreoto herba. Bupreſtis herba eſt uenenum bobus. Nam ea guſtata, diſſiliunt. India boues habet unicornes & tricornes. Habet & atrociſſimos tauros ſylueſtres, maiores agreſtibus, colore fuluos, oculis cæruleis, præſtantes curſu, cornibus mobilibus, quorum tergora ſilices æquant duritiam, & omne reſpuunt vulnus. Bouem primus occidit Prometheus.

Biſontes prolixas habent iubas, figuram cerui, medium in fronte inter aures cornu. Reperiuntur in Germania. Mar lib. 1. Illi ceſſit atrox Bubalus atque Biſon.

Bonaſi iuba ſunt equina, cætera ſimiles tauro, cornibus ita reflexis, ut pugnæ ſint inutilia.

Bubali boues ſunt agreſtes, quos nonnulli Biſontes eſſe putant Martialis diſſimiles facit, ut præcedens carmen indicat.

Camelus bina in dorſo habet tubera: unum in pectore, cui incubat, quum genua reclinantur. Papillas quatuor, caudam aſino ſimilem, genitali retrò, genua ſingula in ſingulis cruribus, pedes biſulcos, ut bos dentatus. Sitim quatriduo tolerat. Equos odit. Bibiturus aquam pedibus obturbat. Peruenit ad annos 50. quidam ad centenos. Caſtratis feritas tollitur, & augetur robur. Coituri latebras quærunt Crura poſteriora gerunt conuerſa. Paſcuntur apud Orientales inter armēta, vbi iumentorum loco ſeruiunt. Fortiores fiunt coitu negato Cameli cerebrum areſactum, potumque ex aceto, comitialibus morbis prodeſt. Fel cum melle potum anginæ, Cauda areſacta ſoluit aluum, Fimi cinere cum oleo criſpantur capilli. Fœminæ uterum ferunt duodecim menſibus à trimatu, pariunt uere:

iterumque poſt annum implentur à partu. Dulciſſimum eſt lac camelinum.

Camelopardalis (quam Æthiopes Nabim uocant) collo eſt equino, pedibus bouinis, camelino capite, maculis rutilum colorem diſtinguentibus. Romæ uiſa eſt circenſibus ludis dictatoris Cæſaris.

Canes fideliſſimi ſunt homini, ut multis exemplis docet Plin. Propterea Athenienſes Canem publicè alendum mandauerunt quod in Æſculapij templo cuſtos adhibitus compilantem ſacra indicaſſet Ptoemphanę canem habēt pro rege, motu eius imperia augurantes. Templum fuit apud Ætnam, quod ſoli cuſtodiebant canes, caſtè adeuntibus innocui, pollutis uero infeſtiſſimi Beſtiam, & furem prædicant ſuo latratu. Dominos amant, comitantur, cuſtodiunt, excubant pro foribus. Nomina ſua & uocē domeſticam agnoſcunt Itineta quamuis longa meminere, magno memoriæ argumēto Lacedæmonij hoc animal templis omnibus arcebant, quod impurum ſit & palam coeat. Romani placandis caniculæ ardoribus ipſum immolabāt. Generoſi ſunt in primis Laconici, Arcadici, Locrenſes, Iberici, Cretici, Molloſſici, Hyrcani, Indici, Elymei, Melytæi paruuli ſunt, & dominis ſuis inter delicias Inhumantur apud Moloſſos. Annui ſunt eis partus, & ad patiendum annua ætas. Gerunt in utero ſexagenis diebus. Gignunt cæcos, qui quo largiore aluntur lacte, eo tardius uiſum recipiunt. Non tamen ultra uiceſſimum primum diem, nec ante ſeptimum. Optimus eſt in fœtu, qui nouiſſimus cernere incipit. Mares quarto anno gignere incipiunt, fœminæ tertio uſq; in nonum. Poſtquam pepererint, coeunt non ante ſextum menſem. Sunt quæ 72. diebus uterum ferant, quarum catelli 12 diebus cæcutiunt. Tenentur libidine diebus ad ſummum 14. Lac earum craſſum eſt, & craſſius quam cæterorū animalium, præterquam ſerofæ, & leporis. Fœminæ conſidentes meiunt, mares crure potius elato. Parit canis quinque aut ſex, interdum duodecim. Nec mari nec fęminæ permittenda uenus ante annū, quia ſi teneris cōcederetur, uires carperet. Quos nolumus eſſe generoſos, eos oportet non educari alienæ nutricis uberibus, quia lac maternum magis prodeſt ad incrementa corporis. In canibus ætatis indicium dentes arguūt. Nam iuuenibus albi ſunt & acuti, ſenibus nigri & obtuſi. Viuunt annis 14. Mutant dētes quos caninos dicimus. Canum alij ſunt uenatici, ad feras: alij uillatici, ad armētorum & uillarū cuſtodiam Boni canes debent eſſe formoſi, magnitudine ampla oculis nigrantibus & raris, naribus congruentibus, labris ſubnigris, acutis dentibus, & labro tectis, capitibus & auriculis magnis, & flaccis, craſſis ceruicib. & collo, inter nodiis articulorum lōgis, cruribus rectis, pedibus magnis, digitis diſcretis, vnguibus duris & curuis, talo fermento, & molli corpore a ſummis fœminibus ſuppreſſo ſpina ueq; eminula neq; curua, cauda craſſa, latratu graui, hiatu magno colore, albo, Fœminæ debēt eſſe mammoſæ, æqualibus papillis Villatici debēt eſſe neq; mitiſſimi, neq; nimis crudeles, φ hi domeſticos etiam inuadāt, illis facile adulentur fures Degeneres ſunt, qui caudam ſub aluum reflectunt. Infeſtātur tribus morbis, angina, podagra, & rabie. Rabioſi quicquid mordent, in rabiem uertunt. Rabies in eis cognoſcitur quum potum & eſcam auerſantur, largam ſpumantemq; pituitam naribus, & ore proſiciunt, torue & ſolito triſtius intuentur, in omnes paſſim ſine latratu irruunt æquè feras, hominesq; tam ignotos, quàm familiares mordent: aquæ metu afficiuntur, ut ea uiſa pili plerunq; inhorreſcāt, & nonnunquam ex ea formidine emoriantur. Quo etiam metu afficiuntur ab ijs demorſi Eorum autem rabies peſtifera eſt in primis homini, Syrio ardente. Radix ſylueſtris roſæ (quam Cynorrhodam appellant) remedio eſt aduerſus eorum morſum. Laborant & ſcabie canes, fiuntq; pulicoſi, & his ſcatent uermibus, quos Plinius Ricinos appellat.

Capræ dicuntur à carpendo teſte Varrone, φ uirgulta carpant, & agreſtibus paſcantur fruticibus. Maleficæ ſunt frondibus & arboribus, oliuæ maximè, quam ſi lambendo cōtigerint depauerintq;, ſterileſcere faciunt & enecant. Amant dumeta,

potius

potius quàm ſitum campeſtrem, aſperisque locis & ſylueſtribus optimè paſcuntur. Nam nec auerſantur rubos, nec offenduntur uepribus. Cytiſum maxime amant, Ocymum uerò aſpernantur, quòd inſaniam faciat. Alſioſę ſunt, & obnoxiæ frigori. propterea melius ad hybernos exortus ſtabulantur. Iuber Columella, ut diligens paſtor carum ſtabula quotidie conuertat, neque permittat ſtercus aut humorem conſiſtere, lutumve fieri, quod cuncta hęc capris ſint inimica. Varro ait, ſtabulũ caprile lapide aut teſta ſubſterni oportere, quo minus ſit uliginoſum, & lutulentũ. Subſtituẽda irẽ uirgulta, ne oblinant. Capris glans nõ eſt permittenda, niſi affatim dari poſſit. Nam citra ſatietatẽ data facit, ut abortũ pariãt. Laudãtur mammoſę, & abũdantiſſimæ lactis. Debẽt eſſe firmę, magnę, corpore leni, & crebris pilis tecto. Meliores ſunt fęminę, quę bis pariunt. Deſiſtente autũno exigunt à grege in cãpo hircos in caprilia. Concipiunt Nouembri menſe. Martio pariunt turgentib. uirgultis. Reddunt fętum quarto poſt conceptum menſe. Pariũt frequenter duos, interdũ quaternos, ſed rarò. Implentur terno & quaterno coitu. Viuunt annos octo. Coeunt quandiu viuunt. Crebrò loca permutant, ſummę q; depaſtorum fruticum ſolum contingunt. Sterileſcunt nimia pinguedine. Oculis non lippiunt. Cornibus inter ſe quandoque pugnant, quibus ſunt cornua. nã nõ omnibus. Auribus ſpirant, non naribus. Noctu cernunt non minus, quàm interdiu. Propterea caprinum iecur ueſpertinam aciem his reſtituit, quos Nyctilopas uocant. Semper febriculoſę ſunt. Sole in occaſum decliui auerſę iacent, & ſeſe nõ contuentur. Villus quem habent penſilem in mento, uocatur Aruncus, quod ſi quis vnam earum traxerit, aiunt reliquas ſtupefieri. Guſtato pulegio ad balatum concitantur. Differunt à capreis, quod hę ſylueſtres ſint: illę domeſticę. In Africa naſcũtur agreſtes, equi altitudine. Sunt & in regione Caſpia eadem magnitudine, ſine cornib. colore albo, uillis longis & tonſilibus, qui lanis Mileſiis certant. Apud Mendeſios populos caprę coluntur, & caprarij ipſi maximo afficiuntur honore. Sunt & in parte Africę tonſiles, ex quorum villis nauię rudentes conficiunt. Habitatores Sardinię pellibus caprarum utuntur pro veſtimentis. Peſtilentia quandoque uexantur, Quã quum agnoſcunt, correptę, ijs omnibus ſanguis detrahẽdus eſt. Ebulliente earum ſanguine, mollitur Adamas, Fel uaſe in terra cõcluſum congregat ranas, iecur comeſtum prodeſt contra viſus obſcuritatem. Vngularum cinere peruncte ex aceto ſanantur alopecię. Earum cornib. vel pilis accenſis fugantur ſerpentes. Cinis potus vel illitus prodeſt contra ictus. Fimus in aceto decoctus & illitus contra ictus ſerpentum. Caſeus cum origano ad morſus aliarum beſtiarum. Lac contra cantharidas remedio eſt. Sanguis decoctus cum medulla, ſumit contra toxica. Lacte etiam caprino tolluntur lendes. Vrina calefacta & inſtillata prodeſt auribus. Fel cum vino ſumitur contra cicatrices, albugines, & caligines. Caſeus ſiccus ex aceto & melle purgat ulcera. Caprearum ſanguis cum palma marina pilos detrahit. Lacte caprino perunctę gingiuę faciles dentiones faciunt. Fel ſacrificatę caprę oculis illitũ, uel ſub puluino poſitũ ſomnos allicit.

Catoblectus ſimilis eſt tauro, terribilis aſpectu, ſupercilijs altis & extantibus, oculis ſanguineis, & minoribus paulò, quàm ſint bouini, ſemp in terram aſpiciẽtib. iuba equina, quam ad certamen erigit. Frendens ore aperto haurit aera.

Cephus pedes poſteriores pedibus humanis & cruribus, priores manibus ſimiles.

Cerui vrgentibus canibus vltro confugiunt ad hominem, vias q; humanis tritas veſtigijs minus cauent, quàm ſecretas, & feris opportunas. Concipiunt poſt arcturi ſidus. Vterum ferunt octonis menſibus. Pariunt interdũ geminos. A conceptu ſeparant ſe. Relicti mares libidine pruriunt. Fodiunt ſcrobes: tunc eorum roſtra nigreſcunt, donec imbribus abluant. Fœminę ante partum purgant ſe herba quę dicitur Siſelis, ad faciliorem partum. Paſtę redeunt ad fœtus, quos exercent curſu, & fugam meditari docent. Ducunt etiam ad prærupta, & ſaltum demonſtrãt. Mares deſiderio libidinis ſoluti auidè petunt pabula, pingues facti redeũt in latebras.

bras Fugiunt audito canum latratu, mulcentur cantu & fiſtulis. Erectis auribus acutè audiunt: iiſdem depreſſis ſurdeſcũt. Timidiſſimi ſunt, & admodũ ſtupidi, adeò vt equo aut buccula propius accedente iuxta venantem non cernant: aut ſi cernunt, arcum & ſagittas mirentur. Maria tranant gregatim nantes ordine porrecto, & capita imponentes precedentium clunibus, alternatimq; ad terga redeũtes. Natant in odore terrarum, quas non vident. Cornua habent mares, quæ amittunt omnibus annis ſtatuto veris tempore. Cornibus amiſſis deliteſcunt, vt inermes His accenſis odore fugantur ſerpentes, & comitiales morbi deprehẽdũtur. Aetatis indicia arguuntur, in illis ſingulis annis ramos adiicientibus vſq, ad ſexẽnes. Sunt qui dicant, fœminis quoq; naſci cornua. Euripides: Ceruam (inquit) cornigeram manibus Achæorũ tradam, quam pro tua mactabunt filia. Et poetæ Ceruã ab Hercule expugnatã, aiunt cornigeram fuiſſe. In ceruis etiã ſenecta dẽtibus declaratur. Tunc.n. aut paucos habent aut nullos, nec in cornibus imis ramos, qui prominent ante fronte iunioribus Caſtratis neq; decidunt cornua, neque naſcuntur. Quãdiu carent cornib. noctu procedunt ad pabula: nã interdiu nõ audent, imbelliæ ſuæ & infirmitatis conſcij. Vbi creuerũt, ea ad arborẽ experiuntur. Si firma viderint in apertũ prodeunt, ſecuriores ſolito. Pugnant cũ ſerpentibus. Cauernas inueſtigant, nariumq; ſpiritu extrahunt renitentes. Propterea aduſto cornu ceruino odor ſerpentes ipſos abigit. Febrem non ſentiunt, quin potius huic morbo medentur Centenos excedunt annos. Cornua in locis inacceſſis proijciunt, ne imbelles inueniãtur. Felle carẽt, vermes habẽt in capite. Eorũ caro manè cõmanducata vitã hominis augere dr̃. Nulli ſunt in Africa cerui. Vulnerati iaculis ſanãt ſe dictamo herba, quã primi mõſtrauere. Extractos cauernis ſerpẽtes mandunt. In Helleſponto non commeant in alienos fines, & circa Arginuſſam, elatũ non excedunt montẽ, in quo fiſſis ſunt auribus. Viciſſim ad alias tranſeunt fœminas, & ad priores redeunt. Pariturę ceruę paſcuntur ſiſeli. Quũ ſentiũt ſe grauidas, lapillum deuorant, qui in excremẽtis repertus, aut in vulua partus cuſtodit ad alligatus. Vuluas pilo ceruino ſuffiri prodeſt. Ceruina pellis uocatur Nebris, quoniã nebrus eſt de genere ceruorũ. Ceruorum ſanguis tenuis eſt & aquoſus Mar. Seruos fugitiuos nuncupauit Ceruos, ab huius animalis celeritate. A cuius timiditate viri ceruini dicuntur homines minus meticuloſi.

Chameleontem habet Africa, ſed frequentiorem India. Crura eius tecta ſunt. Latera uentri iunguntur, vt piſcibus, & ſpina ſimili modo. Roſtrum habet ſuillo non multum diſſimile. Caudam prælongam, quæ in tenuitatem deſinit, viperinis orbibus ſe implicans Vngues aduncos. Motus ei tardus, ut reſtudini. Corpus aſperum, ut Crocodilo. Oculi in receſſu cauo, tenui diſcrimine prægrandes & concolores corpori, qui nunquam operiuntur: nec pupillæ motu, ſed totius oculi verſatione circũaſpiciũt. Celſus eſt & hianti ſemper hore. Solus animaliũ nullo alio quàm aeris alimẽto nutritur. Colorem mutat oculis, cauda & toto corpore, redditque ſemper quæcunque proximè attigit, præter rubrum & candidũ. Hinc adagium, Chameleonte mutabilior: in verſipelles & varios homines. Cæterùm defuncto pallor eſt, ſanguis in corde & circa oculos tantum. Viſcera eius ſunt ſine ſplene, latet hybernis menſibus.

Crocutam voces hominum & pecorũ imitantem, cui acies perpetua in utraq; oris parte nullis gingiuis, dente continuo, qui ne contrario occurſu hebetetur, capſarum modo includitur. Crocutas Plinius ait, omnia dentibus frãgere, protinusq: deuorata ventre conficere. Hyemæ plurimæ gignuntur in Africa. Mares ſingulis fœminarum gregibus imperitant, grauidas cuſtodiunt, timent enim libidinis æmulos: morſu natos mares caſtrant. Grauidæ latebras petunt, & furtim uolunt parere, gaudentque copia libidinis. De hyena Mant. Eſt in eis pietas crocodili, aſtutia hyenæ.

Cuniculi ex leporum genere ſunt, ſed aliquanto breuiores. Quorum tanta olim fre-

frequentia extitit apud Baleares, inſulas, ut famem populatis meſſibus attulerint
Terram excauant, in quam, ſi urgeant canes, ſe impenetrant: nec illinc extrudi,
aut extrahi poſſunt, niſi coniectis intro Viuerris, animalibus eorum generi infe-
ſtis. Nulli ſunt in Ebuſo.

Damæ timidiſſimi ſunt è genere caprearũ Gregatim incedent, & quandoq; deſiliũt
in fuga De his Mart. Dentẽ timetur aper, defendunt cornua ceruum: Imbelles da
mæ, quid niſi præda ſumus?

Daſypodem Plinius diſtinguit à lepore aliquot in locis, ut lib. 8. ca. 59. vbi ait: Lepus
omnium prædæ naſcens, ſolus præter Daſypodẽ ſuperfœtat. Idẽ lib 10. Daſypo-
des omni menſe pariunt & ſuperfœtant, ſicut lepores, à partu ſtatim implentur.
Qua in re Plinium carpit Budæus dicens, idem eſſe Daſypodem & Leporem, qđ
& uerbis Ariſtotelis, & multis alijs confirmat argumentis. Plinio patrocinatur
Cælius, facitque Daſypodem diuerſum à lepore.

Dorcas aliter uocatur Caprea. Martial. Tam diſpar aquilæ columba nõ eſt, Nec dor
cas rigido fugax leoni. Non lippit hoc animal. Noctu cernit ut interdiu. In Ly-
cia dorcades non tranſeunt montes Syris uicinos.

Eale fera eſt, magnitudine equi fluuialis, cauda elephanti colore nigro uel fuluo, ma
xillis, apri, cornibus cubito maioribus, iiſdemque mobilibus, quæ alterna in pu-
gna ſiſtit, uariatque infeſta aut obliqua.

Elephas animalium maximum eſt, & humanis ſenſibus proximum. Patriũ enim ſer
monem intelligit. Reminiſcitur officiorũ, quæ didicit. Ducitur gloriæ uolupta-
te. Solem, Lunam, & ſidera ueneratur. Regem adorant elephantes, genua ſubmit-
tunt, coronas porrigunt. Inditis minores ſunt Arabici. Viſi ſunt qui per funes in-
ceſſerint. Plin ſcribit unum tardioris ingenij in accipiendis (quæ tradebãtur) ſæ-
pius caſtigatum uerberibus, eadem illa meditantem noctu repertum fuiſſe. Apud
eundem Mutian. teſtis eſt, fuiſſe quendam, qui ductus Græcarum literarum didi-
cerit, atq; hæc ſcripſerit, IPSE HÆC EGO SCRIPSI, ET SPOLIA
CELDICA DICAVI. Dentium candore iuuenta in his intelligitur. Ho-
mine in deſertis obuio & oberrante, clementes ſunt, atq; etiã demonſtrant uiã.
Animaduerſo hominis ueſtigio intremiſcũt inſidiatũ metu. Subſiſtũt ab olfactu.
Circũſpectant iras proflãt, gregatim ingrediũtur. Agmẽ ducit maximus natu. Co
git ætate proximus Amnẽ tranſituri minimos præmittũt, ne maiorib alueũ atte-
rẽtibus, creſcat gurgitis, altitudo. Surrum & Aiax, nomina ſunt duorũ elephãtiũ
apud Plin. Gaudent phaleris argenteis. Victi uocem uictoris fugiunt. Pudore nun
quam coeunt, niſi in abdito. Mas quinquennis, Fœmina decennis Fœmina initur
biẽnio, quinis cuiuſque annis diebus. Adulteria non nouere. Nulla propter fœmi
nas inter ſe mouent prælia. Memoria clarent: nã aiunt fuiſſe quendam, qui in ſe
necta nouerit rectorẽ ſuæ iuuẽtutis. Tanta ſunt clementia in animalia minus ua
lida, ut in grege pecudum occurrentia manu dimoueant, ne quid obterãt impru
dẽtes: nec niſi laceſſiti noceant. Infirmos, feſſos, aut vulneratos in mediũ agmẽ
recipiunt, & per uices ſubeunt. In Africa foueis capiuntur oberrantes. Troglody-
tæ qui uenatu elephantum uiuunt, arbores eorum itineri propinquas inſcendũt,
inde nouiſſimũ agminis ſpeculati extremas in clunes deſiliunt, neruosq; feriunt
ſecuri. Fœminæ pauidiores ſunt maſculis. Domantur fame & uerberibus. Domiti
militant, & turres armatorum in hoſtes ferunt, & in Oriente magna ex parte bel
la cõficiũt. Proſternũt acies, & proterunt armatos, Terrentur minimo ſuis ſtrido
re, territiq; retrocedunt, non minore partiũ ſuarũ pernicie. Decẽ annis (vt non-
nullis placet) uterũ ferunt. Hinc adagiũ Citius parient elephãti Secundũ Ariſto
telẽ biẽnio tãtum ferunt, nec amplius quam ſingulos gignũt. Multi uiuunt annis
ducentis. Iuuenta eorum 60. anno incipit. Gaudent amnibus, circa quos uagãtur.
Frigoris ſunt impatiẽtes, inflationem & profluuium alui ſentiunt. Terram ediſſe
ijs tabificum eſt, niſi ſæpius mandunt. Deuorant etiam lapides. Truncos ha-

bent iu cibatu gratiſſimo. Palmas proſternunt, & iacentiũ aſſumuut fructum, mãdunt ore, ſpirant, bibuut & odorantur. Murem odere adeò, ut ſi pabulum in præſepio poſitum ab eo attingi uiderint, faſtidiunt. In potu quandoque hirundines hauriunt, à quibus maximè cruciantur. Ventres habẽt molles, dutiſſimum in dorſo tergus, muſcarum tædio afficiuntur. Dentes in tantam magnitudinem excreſcunt nõnullis, ut poſtium uicẽ in domicilijs præbeant, ijsque fiant ſepes, & pali in ſtabulis pecorum. Elephantes habent Africa, Mauritania, Ætyhopes, & Troglodytæ; maximos India. Certant cum draconibus.

Equi bimi in utroq; ſexu concipiunt, ſed pullos generant debiliores, quàm qui trimi. Equa fert uterũ menſes 11. & 12. parit. Colu. placet, vt & maribus & fœminis concedatur admiſſura circa æquinoctium uernum: partim ut reuoluto anno eodem tempore pariat, partim etiam ꝙ hoc armentum libidinis furiis maceratur, ſi prohibeatur coitu. Fœminæ tanto coeundi ardore plerunq; mouentur, ut maſculorum penuria Venerẽ ſibi figurent, uerſæq; ad meridiem hauſto concipiant uento. Quod aiunt fieri in ulteriore Hiſpania. Vnde Verg. lib. 3. Georg. Scilicet ante oẽs furor eſt inſignis equarum, Illas ducit amor trans Gargara, transque ſonantem Aſcanium, ſuperant montes & flumina tranant: Continuoq; auidis ubi ſubdita, fiamma medullis, Veres magis, quia uere color redit omnibus, illę Ore oẽs uerſæ in Zephyrum ſtant rupibus altis, Exceptantq; leues auras, ac ſæpe ſine ullis Coniugiis utero grauidæ (mirabile dictu) Saxa per & ſcopulos & depreſſa conualles Diffugiunt. Plin. ait, hanc rabiem mitigari coma tonſa, Apuleius teſticulorum amputatione. Pariunt equæ ſingulos, quandoq; gemellos. Pariturae ſe erigunt, ſtantesque enituntur: quum tamen cæteræ quadrupedes iacentes pariant. Ariſtoteles equis uitam annorum uiginti quinq; aſcribit. Pliinus, tamen ait, mares ad annos 33. generare, & fœminas gignere ad ann. 40. Ariſtoteles ſentit, mares minus viuere ꝗ̃ fœminas, quoniam debilitantur coitu. Contra verò Plinius breuiorum facit equarum uitã. Qui domi aluntur, minus uiuunt, ꝗ̃ qui in grege. Fœminæ finem creſcendi faciunt poſt annos quinque, mares anno addito. Mares citius perficiũtur in utero, quam fœminæ. Partu edito, non ſtatim generoſa impletur equa, ſed intermiſſo tempore. Dum peperit, carunculam quandã ex fronte pulli (quam Hippomanes uocãt) deuorat: eoq; deuorato pullum melius amat. Nam ſi alia equa præriperet, partum ad ubera non admitteret mater. Eque plerunq; macreſcunt deſiderio pullorum abſentium. Propterea dimittendi ſunt in eadẽ paſcua, quib. mater. Tanta eſt in hoc genere charitas, ut amiſſa parente reliquæ fætæ educent orbum. Fœminæ grauidæ hyberno tempore tecto continendæ ſunt non anguſto, ne aliæ conceptum elidant. Pullus poſtquã genitus eſt, terram ante triduum ore non attingit. Equus dentes habet quadraginta. Dum bimus eſt, & ſex mẽſium, medii dẽtes & ſuperiores & inferiores cadunt. Dum quattũ annũ attingit, deiectis dentibus caninis alij naſcuntur. Intra ſextum annum molares cadunt. Oẽs ſeptimo complentur. Senectute plus ſolito candeſcunt, quum cæteris animalibus nigreſcant. Plures ſunt dentes maribus quam fęminis. Vitæ ſunt breuioris, quibus pauciores: viuaciores, quibus plures. Equi ſuas matres, & filias ſuperueniunt. Sunt tamen exempla, quæ cognatam libidinem eis odioſam eſſe doceant. Equi ducuntur gloriæ cupiditate. nam uictores exultant, & uicti dolent. Camelũ reformidant, adeò ut nec eius aſpectũ ſuſtinere, nec odorẽ ferre ualeãt. Aquã amant turbulentam in potu, ut uidere eſt: nam priuſquã bibant, limpidam pedibus interturbãt. Quatriduanam ſitim poſſunt tolerare, ſed poſtea auidiſſimè bibũt. Fruge & herba neſcunt, & potu pingueſcũt. Exanimato eorũ corpore naſcũtur ueſpæ & crabrones. Fœminæ caput affixũ palo in hortis fugat erucas. Æthiopia pennatos equos generat, & cornibus armatos. Fluuiatiles uocant Hippotami. Qđ ad eorũ bonitatẽ ſpectat, & generoſam indolẽ. Varro probat equum breui capite nigris oculis, membris non confuſis naribus non anguſtis, auribus applica-

cis,

tis, non anguſta iuba, crebra, fuſca, ſubcriſpa, ſubtenuibus ſetis implicatā in dexteriorem partem ceruicis, lato pectore & pleno, humeris latis, ventre modico, lūbis deorſū uerſū preſſis, ſcapulis latis, ſpina duplici, cauda ampla, cruribus rectis H æqualib. introuerſis, genib. rotūdis, vngulis duris, toto corpore uenoſo. Columella: Cum uerò natus eſt pullus, inquit, confeſtim licet indolem exiſtimare, ſi hilaris, intrepidus, ſi neque cōſpectu nouęque rei auditu terretur, ſi ante gregem procurit, ſi laſciuia & alacritate interdum & curſu certaminis æquales exuperat, ſi foſſam ſine contractione tranſilit, pontem flumenque tranſcendit. Corporis uerò forma conſtabit exiguo capite, nigris oculis, naribus apertis, breuibus auriculis, ceruice molli, lato pectore, grandibus armis & rectis lateribus inflexis, uētre ſubſtricto, teſtibus paribus & exiguis, cauda longa & ſecta, criſpaq;, mollib. K & altis cruribus rectisque, tereti genu paruoq;, neque introrſus ſpectante, rotundis clunibus, fœminibus toroſis, duris ungulis, concauis & rotundis, quibus coronæ mediocres ſuperpoſitæ ſint. Sic vniuerſum corpus compoſitum, ut ſit grande, ſublime, erectum ab aſpectu quoque agile, & ex longo (quantum figura permittit) rotundum. Varij poetarum verſus naturam & indolem generoſi equi exprimentes, citantur à me in Epithetis. Qui uidere uolet, habeat ſibi. I

Erinacei cibos hyemi pręparant, arbores conſcendunt, è quibus excutiunt poma, quæ demum uoluptati ſuis infigunt ſpinis, portantq, ad canas arbores. Mutationem Aquilonis in Auſtrum, condentes ſe in cubile, præſagiūt, ubi ſenſere uenātem, conuoluuntur in formam pilæ, ne quid comprehēdi poſſit, pręter aculeos. In deſperatione uerò, urinam ex ſe reddunt tabificam, tergori ſuo ſpiniſque noxiam, propter quod ſe apperi ſentiunt. Vrina exinanita pręcipua eſt dos tergoriis. Si uerò tergus ipſum ea fuerit aſperſum, ſpinę fiunt putres & deciduę. Propterea nunquam niſi in extrema ſpe maleficio illo ſe perfundit. Calidæ aquæ aſperſu reſoluitur pila, in quam ſe conuoluerunt. Apprehenſi altero è poſterioribus pede, ſuſpendio & fame necantur. Si interficerentur aliter, tergori noceretur. Eorū cute expoliuntur ueſtes. Nulli reperiuntur in Creta.

Feles antiquitus non erant manſuefactæ. Viuebant in agris, inde vrbes & domos repleuere. In genere felium mas ſalaciſſimus eſt, fœmina amantiſſima fœtuū. Tetro odore offenduntur: ideo excrementa ſua terra operiunt, ne ab homine premantur, aut ne prodantur odore. Noctu vident non minus quàm interdiu. Inſidiātur muribus. vocantur à nobis Cati & Catę. Mant. in Buc. Sicq, repugnabant votis contraria uota. Non ſecus ac muri catus: ille inuadere peruam Nititur, hic rimas oculis obſeruat acutis. Idem in Nicolao Tolentino feles uocat rectiuagos, ubi ait: Putes ululare lupos, grunire ſagaces Vulpeculas, grunire ſues, certare canendo Tecti uagos feles. Viuunt ſex annos.

Fibri Pontici teſtes ſibi amputant, propter quos intelligunt ſe à uenatoribus urgeri. Hoc animalis genus aliter appellatur Caſtor, horrendi adeò morſus, ut arbores iuxta flumina perinde ac ferro ſcędat. Hominis parte cōprehenſa, non prius morſu reſoluit, quam fracta concrepuerint oſſa.

Glires genitores ſenio confectos alunt inſigni pietate. Senium finitur hyberna quiete. Conditi enim hi cubant, ruſus æſtate iuueneſcunt, hyemem integram dormiunt. Mart. lib 5. Somniculos ille porrigit glires. Apud eundem hoc animal ſic inducitur loquens: Tota mihi dormitur hyems, & pinguior illo Tempore ſum, quo me nil niſi ſomnus alit.

Hippolaphus animal eſt forma cerui & equi compoſitum, cerui magnitudine, uillo & barba hircinis.

Hirci obliquis ſunt oculis, & ad nares reſpicientibus. Sex menſes hybernos ſupra ſiniſtrum latus dicuntur iacere, quum dormiunt. Ab æquinoctio hyberno totidē mēſes ſupra dextrum. Hircorum rabies mitigatur, ſi mulceatur barba. Olidi ſunt maximè: vnde & Hircoſos uocamus hoīes graueolentes. Polit. Nō olidi cōiunx

hirci. Hirci pro fœminis pugnam ineunt. Vt tamen placet nonnullis, facilè permittunt fœmellas ſui generis iniri, etiamſi uiderint.

Hyena ſexum alternatim mutat, & naturam, nunc mas, nunc fœmina. Vim habet ſoporiferam, qua actos in prædam canes enecat. Quinetiam ſimulato hominis uomitu, eoſdem illectos interficit. Collum eius & iuba continuitate ſpinæ porrigitur, flectiq; niſi circumactu totius corporis nequit. Sermonem humanū inter paſtorum ſtabula mentitur, nomenque alicuius ediſcit, quem euocatum foras lacerat. Sepulchra eruit inquiſitione corporum. Oculis mille ſunt uarietates, oculorūq; mutationes. Vmbræ eius cōtactu canes obmuteſcunt. Et in ueſtigio hæret, quodcunque animal iter luſtrauerit. Ex Hyenæ coitu Leæna parit.

Hyſtrices aculeatas habent pinnas, quas iaculi modo intorquent. Hinc adagiū, Spinoſior hyſtrice: in homines agreſtes & inamœnos. Calphurnius: Venit & hirſuta ſpinoſior hyſtrice barba. Sunt ex Erinaceorum genere, maioribus tamen aculeis, quibus ora urgentium canum figunt. Hybernis menſibus ſe condunt. Partus conceptos hiſtri cum cinis potus continet.

Leo ſuperbum eſt animal, cuius præcipua generoſitas arguitur, quū colla & armos ueſtiunt iubæ. Qđ contingit conceptis ex leone: nam geniti ex pardis carent hoc inſigni, ut fœminæ. Leo ubi pardi coitum ſentit in adultera leæna, ſuppliciū ſumit, & tota ui conſurgit in pœnam. Propterea leæna culpam & odorem flumine abluit, aut conſcia ſceleris, & maſculi metu fugientē adulterū comitatur. Fœmina primo partu parit quinq; catulos, & per annos ſingulos uno minus ab uno ſterileſcit. Parit adeo paruos, ut uix poſt ſecundum menſem ingredi ualeāt, qđ accidit verno tpe. Naſcuntur apertis oculis. Vrinam mares crure ſublato reddunt ut canes, coeuntq; auerſi. Rari ſunt in potu, alternis diebus ueſcuntur. Triduo quoq; inediam ferunt. Quum quid deuorauerunt uentri moleſtū aut periculoſum, iactis in fauces unguibus euellunt, ne nimia corporis ſarcina fugā impediat, ſi fugiendum ſit. Leo nō paſcit̃ cum leæna, ſed ſeparatim errat. Camelorū carnes appetunt. Vrbes fame coacti interdum adeunt, & in hoīes ſæuiunt: præcipuè ſenio confecti. Tunc.n. per corporis imbecillitatem, & dentium defectionem uenari nequeūt. Propterea Africani ſibi timētes, captos leones pro portis urbiū crucifigunt, vt cæteros pœnæ ſimilis absterreant metu. Paſti & ſaturi faciles ſunt & exarmati. Leæna pro catulis dimicans, oculos in terram defigit, ne uenabula expaueſcat. Leo caninos tm̄ dentes mutat 6. ætatis menſe. Obliquo poſt partum ingrediūtur itinere, ne cubile deprehendatur. Solida habēt oſſa, & minimè vacua. Dolis carent & ſuſpicione, nec limis intuentur oculis, nec eo modo cōſpici uolunt. Leo ſi in uenatu uideatur erubeſcens dare terga, ſeſe paulatim recipit, ſi multitudine opprimatur. Remotus ab aſpectu venantium, fugam propere molitur, turpitudinem abſconſione purgari exiſtimans. Saltu caret in fuga, quo utitur, dū quid inſectatur. Vulneratus percuſſorē obſeruat acutiſſimè, & qui quātalibet appetit multitudine. Fugit interdū demiſſa in crura cauda, ut canum degeneres. Infirmus eſt parte iliū cōtra ictus, reliquo corpore multas patitur plagas, ut inq; ſummā gerit in pectore. Oculos hēt glaucos, ſplendeſcentes, & cōcanos, non ualde rotundos, nec admodum proiectos. Quicquid momorderit, aut unguibus lacerauerit, ater inde ſanguis & quædam ſanies profluit. Diu niuunt. Nam pleriq; reperiūtur dentibus defecti præ ſenio. Hoſtem aggreſſuri caudæ uerbere excitāt ſibi furorē. Modicè dormiunt. Quieſcentū oculi ſublucent. Dormientib. cauda nō mouet̃, qua uigilantū quoq; arguitur aīus. Immota.n. index eſt clementiæ & tranquillitatis: erecta uerò, & quaſi ſpineſcens iracundiā arguit. Tria ſunt quib. terrentur maximè: Rotarum orbes circumacti currusq; inanes: Gallinaceorum criſtæ & cantus: Oīum maximè ignes reformidant. Videntur ex natura ſolis ſubſtantiam deducere. Nam impetu & calore cætera præſtāt animalia, uti Sol ſidera. Præterea oculis ſemper igneis & patentib. cernūtur, ut Sol patenti igneq; oculo terrā conſpicit.

Hanno

Hanno Carthaginen. primus omnium leonem manſuefecit: propterea relegatus ꝙ hoc ipſum affectatæ tyrannidis ſpeciem præ ſe ferret, aut ꝙ uideretur exoratarus quicquid petiuiſſet, qui ignaras ſocietatis humanæ beluas demulceret. Qui in caueis leonum curam gerunt, vocantur Leontocomi. Nigri ſunt leones in Syria. Eorum adeps cum roſaceo cutem in facie conſeruat a vitijs, & quotidianis febribus medetur. Eo adipe peruncti faciliorem apud reges & populos gratiam dicuntur mereri.

Leontophonus animal eſt odioſum leoni, a quo cum rapitur & exanimatur, urinā ſpargit ipſi leoni exitialem. Reperitur iiſdem in locis, quibus leones.

Lepores dormiunt oculis apertis. Qui recunt interdiu, noctu uagantur. Locum natalem amant. Campeſtres parui ſunt, & valde pernices. Mōtani magnitudine excedunt. Oēs curſu accliui ſunt velociores, pp priores pedes poſteriorib breuiores. Excitant ſe ad fugam aurib. in tergum declinatis. Flexuoſo curſu canes plerūq; decipiunt. Fœmina enixa ſuos fœtus multis locis diſpertit & abſcōdit accipitres reformidat. In vulpem ſi inciderit, euadere curſu contendit. Vulpes uero dolum opponit celeritati. Nam in medio curſu fingit deſiſtere, & quieſcit. Paulo poſt leporem nihil ſibi timentem inſectatur acrius, & cubile inuadit. Præterea ferunt leporem ultro citroq; cōmeare, ut confuſis ueſtigijs cubile deprehēdi nequeat. Archelaus apud Pli. teſtis eſt, lepori tot eſſe annos ætatis, quot ſūt corporis cauernę ad excrementa. Benigna eſt natura & innocua, & oīum ꝑde naſcens. Solus ꝑter daſypodem ſuperfœtat. Illati in Ithacam lepores moriuntur. Pariunt oī menſe. Circa Briletum & Tharnen & in Cherroneſo ad Propontidem bina habent iecinora. Veteri ſuperſtitione creditum eſt: eos olim ſeptem diebus formoſos fore, qui leporem eſitaſſent. Vnde Mart. Cum leporem mittis, ſp mihi Gellia mādas, Septē formoſus Marce diebus eris. Si uerum dicis ſi uerum Gellia mandas, Ediſti nunquam Gellia tu leporem. Lepus ab aurium magnitudine vocatur Lagos.

Leucrocruta fera eſt perniciſſima, aſini magnitudine, cruribus ceruinis, collo cauda & pectore leoninis, capite melium, biſulca ungula, ore ad nares uſq; reſciſſo, oſſe perpetuo uice dentium. Imitatur humanas voces. Ea eſt, aut ei ſimilis, quam Crocutam diximus.

Luporum rapax eſt natura & ignobilis. Nā ubi caulas intrauerunt, nō ſolū interficiunt qđ ſatis eſt ad uentrē, ſed & totum gregem paſſim iugulant. Dñr vocem ad præſens tēs adimere ei quē priores cōſpexerint. Verg. Lupi Mœrim uidere priores. Sæuiores ſunt qui frigida naſcuntur plaga, q̄ in Africa, aut Ægypto. Hñt in cauda amatorium virus exiguo in uillo, qui tñ non idē pollet niſi viuenti fuerit direptus. Coeunt toto anno non amplius q̄ dies 12. In ſumma fame veſcunt terra. Graſſantur noctu. Aīalia cornuta inuadunt a tergo. Flumina tranant ſeriatim, oēs ꝑcedentium caudis mordicus apprehenſis. Sacri ſunt Appollini & Latonę, ꝙ et parienti aſtiterint. In Mareotide Ægypti parte piſcatorib. aſſiſtunt more domeſticorū canū, & partē ꝑde ab eiſdem accipiunt, alioqui, retia & oēm apparatū cōcerperent. Pereunt guſtata herba, q̄ ex argumento uocat Lycoctonia. Lupis oculi noctu ſplendent, & lucē iaculant. Ferunt, lupi roſtrū inueteratū ueneficijs reſiſtere. Ob id villarū portis olim ꝑfigebatur. Veſtigia lupi calcata equis afferūt torporem. Excrementa ſuffuſionib proſunt, adeps contra lippitudines. Luporum iecur ſimile eſt equinę vngulæ. In Olympo Macedonię mōte, & in Creta inſula nō ſunt lupi. Nullos ēt iouet Britannia. In eodem genere ſunt Lupi ceruarij, quibus in fame mandentib. ſi reſpexerint, obliuionem cibi ſurripere aiūt, digreſſosque quærere aliud. Congrediuntur cum leonib. Hominem a cęteris animalib oppreſſum ulciſcuntur. Lupus a Græcis dr̄ Lycos. Lycanthropia uocatur melancholica affectio, qua qui afficiuntur, uocant Lycanthropi, quoniam lupos imitari uideātur. Exiliunt quippe noctu, & inter ſepulchra diuerſantur ad diem uſque. Ferunt lupos in magna armenta certaturos, uentrē explere terra, ut illa ſarcina factus

onerofior

oncroſior non tam facilè excutiatur, ſed reſiſtat fortius.

Lynx eſſe dicitur de genere luporum ceruariorum: Eſt autem vario collo & maculoſo tergore. Verg. li. 1. Aen. Succinctam pharetra & maculoſæ tegmine lyncis. Eius vrina vertitur in Lyncurium gemmam duritie calculi. Ouid. E quibus ut memorant, quicquid veſica remiſit, Vertitur in lapides, & congelat aere tecta. Gemma illa in quam glaciatur humor lyncũ, ſimilis eſt calculis & igneo colore fulgẽs. Lynces acutiſſimo ſunt viſu. Mammas hẽnt in pectore. ſacræ ſunt Bacho.

Mantiachoram habet India magnitudine leonis, pelle villoſa & purpurea, vultu & auribus prope humanis, triplici vtrinque dentium ſerie, qui acuti ſunt, & caninis paulò maiores. Oculis itẽ villoſis, & ferè noctuinis, vnguibus leoninis, cauda bifida, aculeis vtrinque cuſpidata, quos pro telis iaculatur. Veſcitur humano cadauere. Excellit curſu: propterea Indi catulos eius venantur, priuſquã aculeati ſint.

Meles ſufflata cute diſtenta, ictus hominum & morſus canum arcent.

Monoceros caput habet cerui, pedes elephanti, caudam apri, mugitum grauem, vno cornu nigro media fronte duorum cubitorum eminente. Hæc fera nunquã capitur viua.

Monops reperitur in Mæonia, magnitudine tauri. Fugiens igneum neſcio quid & acutum, exerceat; in qđ ſi inciderint venatores, tabẽ incurrũt, qua facilè pereunt.

Mulus gignitur ex aſino & equa. Eximius eſt ferendis oneribus. Mula gignitur ex equo & aſina, animal tarditatis indomitæ. Conceptum ex equo ſi ſequatur aſini coitus, abortu perimit, ſed non equus conceptum ex aſino. Fœminę à partu 7. die impleri poſſunt. Fatigati mares melius implent. Equo & aſina genitos mares antiqui uocabant Hinulos ſeu Hinuleos. Horat. Vitas hinuleos me ſimilis Cloe. Mulę non pariunt, niſi prodigioſè: quoniam ex duobus diuerſis generibus genitę ſunt. Theophraſtus apud Plinium teſtis eſt, mulas in Cappadocia parere. Mulæ calcit ratum inhibet crebrior uini potus. Generantur etiam mulæ ex equa & onagris manſuefactis, ueloces curſu, eximia duritia pedum, rugoſo corpore, indomito animo, ſed tamen generoſo. Naſcuntur apud Indos muli ex aſino & equa agreſtibus. Athenienſes mulum emeritum (cuius labore in extruendo templo uſi fuerant) publicè aluerunt, data lege, ne quis hordeum appetenti auerteret. Aiunt Puluerem, in quo mula ſe uolutauerit, corpori inſperſum mitigare ardores amoris. Varro libro ſecundo de Re ruſtica ait, mulas non ubique ſteriles eſſe quamuis ſint in Italia. Nam Mago & Dionyſius apud eundem teſtes ſunt, mulam & equã cum conceperunt, duodecimo menſe parere.

Mus araneus eſt muris magnitudine, muſtellina ſpecie ore oblongo, cauda gracili, ordine dentium quadruplici, frequens in Britania. Græci Mygalem uocant.

Pontici mures guſtu ſunt ſagaciſſimo. Conduntur hyeme, ut alpini, quibus magnitudo media eſt. Pabulum in ſpecus conuehunt. Faſcem herbæ mas & fœmina ſupini cauda mordicus apprehenſa detrahunt ad ſpecum. Ideoque illo tempore detrito ſunt dorſo. Reſident in clunes, binis pedibus gradiuntur, prioribus ut manibus utuntur.

Muribus magna eſt dulcedo furandi. Varia ſunt eorum genera in Cyrenaica regione. Alij lata fronte, alij acuta, alij pungentibus pilis ex Erinaceorum genere. Ex Gyaro inſula incolas aliquando fugauerunt, ferumque poſtea roſerunt. Conduntur hyeme. Murium cinis cum melle inſtillatus, aut cum roſaceo decoctus, auriũ dolores ſedat.

Muſmones animalia caprarum iuſtar uillos ferunt. Reperiuntur in Germania.

Muſtellarum tria ſunt genera. Gales, Ictis, Meles. Teſticuli muſtellę mulieri alligati, partus continent. Hoc animal infeſtum eſt ſerpenti, cui congreditur commanducata ruta, quam ſcit eſſe ipſi ſerpenti infenſam & exitialem. Colitur à Thebanis. Timidiſſima eſt muſtella. Gaudet latebris. Melim (de quo iam ſumus locuti) foinã uel foinum dicimus. Calentius. Et laqueo uulpes, & decipe caſſe foinas.

Neades animalia ſunt in Samo inſula grandi magnitudine, quorum uoce abrumpitur tellus.

Onagri ſunt aſini ſylueſtres, curſu pernices in Mauritania, ſed cito deſiſtentes, & anheli a uenatoribus capiuntur. Reperiuntur in India agreſtes, equi magnitudine, capite penè rubenti, oculis cæruleis, uno in fronte cornu, magnitudine cubitali, ab radice albo, in cuſpide purpureo, parte media nigro diſcriminata. Talos hñt & felle carent. Onagri præcipui ſunt in Phrygia & Lycaonia. Pullis eorum ceu pſtantibus ſapore Africa gloriatur, quos Laliſiones appellant. Onagrorum oſſa cõfracta & decocta proſunt contra uenenum leporis marini.

Onocentaurus anticam corporis partem ſimilem habet humanæ, poſticam aſininæ, albo colore, curſu uelociſſimo. Captus amore libertatis mauult inedia perire, quam cibum manu raptoris oblatum comeſſe.

Orygem perpetuò ſitientem habet Africa. Quod tamen animal liquorem habet in ueſica magni contra ſitim remedij.

Ortus reperitur circa Erithreum mare, colore uario, magnitudine canis, ore uſque ad genas albicâte inde lineis aureis ad ceruicem pertinentibus, dorſo plano maculis incurſantibus, aureis pedibus prioribus albis, poſterioribus, nigris, mãmis duabus unam menſuram implentibus.

Oues quadrupedum ſunt manſuetiſſimæ, In admiſſura ſi fœminas cupiunt, auſtrũ obſeruant: ſi mares, aquilonem Oues Arabicæ caudã trium cubitorum per humum uolunt. In Chio ſunt minutiſſimæ inopia pabuli, quarum tamen lacte caſeus fit laudatiſſimus. Agni ſtatim à partu matrem agnoſcunt, circaq; illã petulca geſtiunt laſciuia Probes oues debent eſſe corpore amplo, molli & denſo uillo & uentre piloſo, cruribus humilibus. Omnes infirmo ſunt capite. Viuunt annos decem. Arietes agnas faſtidiunt, ſenectã ouium conſectantur. Generant in vtroque ſexu à bimatu ad nouenos annos. Coeunt à tertio idus Maias ad 13. Calend. Auguſti Gerunt partus dieb. 150. Arietis ferocia cohibetur cornu iuxta aurẽ terebrato. Dextro texte præligato fœminas generat, læuo mares. Tonitrua ſolitarijs ouibus aortus inferunt. Propterea congregari debent ut cœtu iuuentur. Oues tectæ molliores ſunt. Colonicæ in paſcuo elegantiores Plinius laudatiſſimas oues & lanas facit Apulas & Italicas. Tertium locum dat Myleſijs. Circa Tarentum & canuſium ſummam quoque nobilitatem habent & in Aſia Ladiceæ. Oues frequentius quàm ullum aliud animal infeſtantur ſcabie, quam facit macies, ut maciem exiguitas cibi. Huic morbo niſi occurratur, unica totum pecus coinquinabit. Nam oues contagione uexantur. Agni ſi laborant morbo, non debent admitti ad matres. Tondendarum ouium tempus eſt Iulio. Olim multatio non niſi ouiũ, boumq; impẽdio dicebatur Lac ouillum dulcius eſt bubulo, & magis alit. Veruex dicitur, cui inuerſi ſunt uel ademptí teſticuli. Aries, qui generat. Ferũt arietinis cornibus defoſſis aſparagum gigni. Laberius poëta uocabat arietas Reciprocicornes & lanicutes, quòd reciproca habeant cornua, & cutẽ lana opertam. Veruex ſectarius dicitur, qui gregem agnorum præcedens ducit.

Pardus bene olet, quo odore cæteræ agreſtes feræ inuitatæ, propius accedunt, quas ille inuolat. In caria & Libya repetiuntur ad modum perlongi, animo imbelles, ſaltu agiles, pelle adeò dura ut ferro non cedat. In prioribus pedibus quinos hẽt digitos, poſterioribus quaternos. Fœmina frequentior eſt inuentu. Ex pardorum genere eſt Bitis; qui ſi à muliere aſpiciatur, eam in morbum adducit.

Pantheris uerſicolores ſunt maculæ, qui color cunctas quadrupedes ſollicitat, ſed oris toruitas deterret. Propterea capite ipſo occultato, pantheræ reliquas feras dulcedine illectas corripiunt. Feruntur habere in armo ſimilem lunæ maculam, creſcentem in orbes, & pari modo curuantem cornua. Pantherarum mares ſunt Pardi Scaurus in ædilitate ſua 150. miſit. Põpeius Magnus 410 Auguſtus 420. Tactæ aconito carnibus & guſtatis, necantur. Vnguium mucrones in corporis vagi

nas

nas recondunt, ne reſtringantur & hebetentur. Solæ animalium odoratæ ſunt. Earum oculi in umbris refulgent, hebetantur in ſole, & longius quam cæteri nitent. His tantum terrorem afferunt Hyenæ, ut ne conentur quidem reſiſtere: quinetiã aliquid de corio earum habentem non appetunt. Et ſi pelles utriuſque contiariæ ſuſpendantur, aiunt decidere pilos Pautheræ, Pantherarum carnibus uiuunt Agriophagi populi. Pantheræ non attingunt perunctos iure gallinarum, præcipuè ſi & allium fuerit incoctum.

Phattaga animal Indicum, ſimile terreſtri crocodilo, magnitudine Meliteí catuli, pelle ſquamoſa & aſpera, qua etiam ferrum hebetatur.

Phyrna animal eſt, à quo ſi quis inſpiciatur, dies aliquot maciem contrahet, & pallorem.

Poephagus eſt in India, equi magnitudinẽ duplo excedẽs, cauda nigrante & ſpecioſa, mulierib Indicis ad ornatum capitis expetita. Animal alio qui timidiſſimum. Nam obuios quoſque refugit præciſa ſpõte cauda, ob quam ſe appeti ſuſpicatur.

Rhinoceros vnum habet in nare cornu. Centaurus in elephantum, cornu ad ſaxa limato præparat ſe pugnæ. In dimicatione aluum eius maximè petit, ut partẽ molliorem. Par ei longitudo, crura multò breuiora, color buxeus.

Salamandra habet ſpeciem lacerti. Nunquam prouenit, niſi magnis imbribus à ſerenitate deficiens. Ignẽ tactu extinguit ueneni ſui frigiditate. Nihil gignit. Nullus eſt in hoc animali ſexus, teſte Pli. Si arbori irrepſerit, omnia poma inficit ueneno & eos qui ederint, necat, frigida ut nihil aconito diſtans. Saliua eius in quacunq; corporis parte diſperſa, omnem toto corpore decutit pilum. Hoc eius uenenum extinguitur ab ijs, qui ueſcuntur illa. Ranarum marinarum ex aceto & uino decoctarum ſuccus bibitur contra Salamandras.

Scyuri tempeſtatem præuident, obturatisque (qua ſpiraturus eſt uentus) cauernis, ex alia parte fores aperiunt. Caudam habent uilloſam pro tegumento.

Simijs figura eſt homini proxima, Imitantur quicquid ab homine fieri uident. Propterea uenatores hac ratione eas plerũque fallunt. Nam in radicibus arborũ (in quas illæ repſerunt) aqua ſe perungunt, demum uaſculum uiſco plenum aquæ loco reponunt. Quo quum oculos & ora perunxerunt ſimiæ, facilè capiuntur. Falluntur & alio modo: quum ſcilicet relictis dedita opera à uenatorib. calceis ſeſe impediunt. Triſtes ſunt luna caua: noua lætantur. Fœtus amant maximè. Catulos (quos in domibus peperere) omnibus demonſtrant, gaudentq; tractati, & quandoque amplectendo necant. Ex Simiarum genere ſunt Cercopyteci maximi magnitudine, cauda quinum cubitorum, barba propenſa, humana coma, alba facie, reliquo corpore nigrãtes. Confugiunt ad arbores. Verſantur in montibus Indię. Capiuntur eo (quo diximus) modo. Alexandri exercitum quandoque terruerunt. Item Sphinges uilloſæ, mammis prominentibus, quæ manſueſiunt facilè & feritatis obliuiſcuntur. Callitriches toto fere aſpectu differunt a cæteris. Barbam habent in facie, latam caudam. Viuunt in Æthiopico tantùm ſolo. Satyri facie ſunt admodum grata. Cynocephali formam habent. Simiarum, humani geſtus æmuli, & puerorum amatores, quibus etiam mulgenda præbent ubera. Cynoproſopi capite, dentibus & pelle ſimiles ſunt canibus, reliqua hominibus, ueloces curſu, unguibus manuum præacutis. Petiti ad aquas cõfugiunt. Propterea captu ſunt difficiles. Cæpus faciem habet Satyro ſimilem, cætera inter canem & urſum. Nanticora & Crocuca ſunt etiam de genere ſimiarum, imitanturque hominum geſtus & ſermones.

Sues bis anno pariunt, uterum ferunt menſibus tribus. Vicenos quandoque enituntur porculos, ſed tam multos educare nequeunt. Inire incipiunt octauo menſe. Admiſſura eſt a Fauonio ad ęquinoctium uernũ. Implẽtur uno coitu, mares poſt trimatum non generant. Fœminæ ſenio confectæ cubantes coeunt. Fœtus comedunt nonnunquam. Viuunt ad annos 15. nõnulli ad uicenos. Aiunt, ſuem exoeu-

latum

latum citò emori. Obnoxij ſunt anginæ & ſtrumæ. Cruor in radice ſetæ dorſo euulſæ, & caput obliquum in inceſſu, indicia ſunt infirmitatis. Præpingues penuriam lactis ſentiunt. Gaudet uolutari in luto. Facilius in dextrum iacent, quàm læuum. Veteres exiſtimabant animam eis pro ſale datam, ꝙ ad eſcam tantum nati ſint. Caſtrantur quandoque fęminæ. Pingueſcunt adeò, ut Plinius ſcribat, ſoricem in corpore cuiuſdam præpinguis nidificaſſe. Bis anno pariunt. Porcus olim ſacer erat Cereri. Et in feriendo pacis fœdere quondam mactari ſolebat. Sues mares ſunt ſalaciſſimi, & anuicula ætate commodè progenerāt, ac etiam ſemeſtres implere poſſunt fęminam. Columella ait, fęminam idoneā eſſe ad edēdos partus uſque ad annos ſeptem: quæ quanto fœcūdior eſt, eò ſeneſcit citius. Caſtrati ſues celerius pingueſcunt. Melius paſcuntur in agris paluſtribus, quàm ſiticēribus. Gaudent & ſyluis glandiferis, ac pomiferis. Amant & radiculas aquatilis ſyluæ. Maribus in coitu plurima eſt aſperitas. Tunc inter ſe dimicant indurantes attritu arborum coſtas. Fęminæ in partu aſperiores. In Arabia ſuillum genus non uiuit. Sues in coitu ſpumam ore fundunt. Verres ſubantis audita uoce, niſi admittatur, cibū non capit in maciem. Fęminæ tantum plerique efferantur, ut hominem lacerent, candida maxime ueſte indutū. Quæ rabies mitigatur aſperſo aceto. Fœminæ prægnantes coeunt. Suibus quandoq; ſerpentes ſunt in pabulo. Galenus ſuilam carnem cæteris laudabiliorē facit. Phorync dicitur ſuilla pellis. Porrò Verres dicitur porcus non caſtratus.

Talpę oculis capti, frumētum in area populantur, Gręci blactas uocant. Similes propè ſunt muribus. Terram excauant, in qua effodiunt ſibi cubilia, dicente Verg. Aut oculis capti fodere cubilia talpæ.

Tarandum animal habet Scythia, dorſo & magnitudine tauri, pelle uerſicolore, qua Scythę ſcuta cōficiunt, ferro impenetrabilia. Tarandis cornua ſunt ramoſa, ungula bifida, uillus magnitudine urſorum. Colorem omnium arborum, fruticum & locorum (in quibus latent) reddunt.

Thoes animal eſt de genere luporum, uenatu uiuens, innocuum homini, habitum, non colorem mutans, hyeme hirtum æſtate nudum.

Tragelaphus naſcitur iuxta Phaſim fluuium Colchorum, ſpecie cerui, barba tantum & armorum uillo diſtans.

Tygris in India & Hircania reperitur, mirandæ uelocitatis animal. Maribus nō eſt cura ſobolis: fœminis uerò præcipua. Propterea ſi uenator equo inſidens catulos eius abſtulerit, illa ubi uacuum cubile reſpicit, prædonem mira celeritate proſequitur. Raptor uerò audito eius fremitu, unum ex catulis in uiam projicit. Quem quum illa refert ad nidum, priuſquam poſſit regredi, nauem conſcendit prædo. Mox reuerſa Tygris, ubi nullum in ndicte lucum ſupereſſe uidet, ſæuit in littore. Lucanus libro quinto. Ocyor & cœli flammis, & tygride fœta Tranſcurrit.

Apud Praſios, Indiæ populos, repetiuntur Tygres duplici leonum magnitudine. Tres dentium ordines habere dicuntur. Item aculeos in cauda, quos ui ſagittas iaciunt. Tygrim in cauea manſuefactū primus omniū Romæ oſtendit Auguſtus: Claudius uerò quatuor.

Vri minores ſunt elephantibus, colore & figura tauri, mira uelocitate, in feras & homines æquè ſæuiunt. Repetiuntur in Germania.

Vrſi coeunt hyemis initio, ambobus cubātibus, complexiſq;. Deinde ſeparatim abeunt in latebras, in quibus pariunt triceſimo die & plurimum quinos, ſine oculis & ſine pilo. Vngues tamen prominent. Hos partus lambendo paulatim figurāt. Rarò uiſa eſt pariens urſa. Mares 40. diebus latent. Fœminæ 4 menſibus. Latebram ſi non habeant, fruticum & ramorum congerie ædificant molli fronde conſtratam, uentiſque & imbribus impenetrabilem. Primis 14. diebus adeò graui ſomno premuntur, ut ne uulneribus quidem excitari queant, tuncq; veterno

pingue

pingueſcunt. Ab his diebus priorum pedum ſuctu uiuũt. Fœta dies 14 immobilis manet. Sine cibo dies 40. Fœtus ridentes pectori admotos fouent, eodem incubitu, quo uolucres oua. Vere procedũt, ſed pingues mares ad laxanda inteſtina con creta Aron herbam deuorant. Eorum oculi hebetantur crebro. Inualidiſſimi capite ſunt urſi. Ideò ſi urgẽte ui aliqua præcipitare ſe uelint, ipſum manibus operiunt, & inflictis in arena colaphis quandoque exanimãtur. Suſpenſi taurorum cornibus eoſdem pondere fatigant. Sunt ſolertes in maleficia. Non gignuntur in Africa. Vrſa reſupinata ſerpit ad fœtus & latebram, in qua paritura eſt, ne ueſtigia uenatoribus ſpelũcam prodant. Saturitati occurrit uomitione: quam ſibi excitat commanducatis formicis. Si uenatores inſtent, catulos partim dorſo, partim ore rapiens fugit in proximam, aibo em Fœmina ſæuior eſt, & fortior mare. Vrſus erectus duobus aliquando Pedibus ingreditur. Carnes depaſcitur etiã putres. Vrſi ſunt in Myſia adeo uenenati, ut ſolo afflatu canes perimant Apud Roxolanos inueniunt pleriq; manſuefacti. Vrſi in lõgiori itinere ſine calceatu f.t ſeũr. Viuũt fruge, frõde, uindemia, pomis, apibus, cancris & formicis. Aiunt, eorum manus, id eſt, anteriores pedes, eſſe inter eſitandum prædulces, & inſigni ſuauitate, quòd frequenter partem hanc agitent, cum apprehenſione, tum inceſſu.

Vulpes uafrum eſt animal, Echinis infeſtum, quos quum aliter propter aculeos nequit ſuperare, reſupinat, & inuerſos in uentrem (qui mollis eſt) lancinat, eoque modo interficit. Vexatus ueſparum multitudine impenetrat ſe in concauum locum, extenta foris ſecus cauda: cui quum ſe implicuerunt ueſpæ, egreditur, & ad murum ſiue arborem confugiens, eas ibidem perfricando excutit, & atterit, mortuasque depaſcitur. Inſidiatur & piſculis ripam oberans, caudaque in aquam demerſa, cuius uillis quum ſe obuoluerunt, extrahuntur quaſi defoſſi. Vulpes inimici ſunt M.luis Gallinaceos non attingunt, qui uulpinum iecur comederint. In Thracia amnes gelatos lacusque non niſi ad paſtus ituri redituríque tranſeunt. Nulli reperiuntur in Creta. Odorem redunt grauedlentem. Martial Hic olidam clamoſus ages in retia uulpem Vigentibus à tergo canibus, caudas ſuas lotio perfundunt, hisque inſectãtium propius canum ora diuerberant: qua moleſtia affecti canes, inſequi deſiſtunt.

ANIMALIA QVORVM MINSTERIO ſuſtentati homines.

Helias prophetas cibum accepit à Coruo in torrente, cui nomen Carith.

Ferunt & Iouem educatum fuiſſe à Capra, à cuius nomine dictus eſt Aegiochus Politianus in Nutricia: Siquidem Cretæa fertur in Ida Capra Iouem puerum fidis aluiſſe papillis.

Polyphemus Cyclops nutritus eſt à Lupa. Sillius libro decimo quarto: Aethnæo Polyphemus erat nutritus in antro, Atque inde antiqua nomen feritatis amabat, Vbera præbuerat paruo lupa.

Telephus Herculis filius, ex Auge nympha, repertus eſt inter frutices, quum adhuc eſſet infans, Cerua paſtum ſuppeditante. Oui. in Ibin: Nec leuius dolcas, quàm qui bibit ubera cerua.

Peliam Neptuni & Tyrus filium, nutriuit Equa:

Alexandro Priami filio (cui poſtea Parid fuit nomen) alimentum ſuggeſſit Vrſa.

Aegyſthum Thyeſtis & Pelotiæ filium educauit Capra, à qua & nomen ſumpſit.

Camillam reginam Volſcorum armentalis Equę mammis & lactæ ferino nutriuit pater Metabus, autore Vergilio.

Penelope ab Icaro & Peribea parentibus in mare proiecta, à Penelopibus auibus nutrimentum ſuſcepit, atque etiam nomen, quum prius Arnea diceretur.

Plato quum tener adhuc infans dormiret in cunis, Apes non parua mellis copiam dormientis labellis inſtillare uiſæ ſunt. Qua in re conſulti prodigiorum interpretes, futurum prędixerunt, ut aliquãdo ex eius lingua melle dulcior flueret oratio

teſtis

teſtis Plutarcus.

Philonomia Victimi & Arcadiæ filia, paſtoris cuiuſdam concubitu prægnans facta quum gemellos Paraſum & Lycaſtum peperiſſet, metu patris ambos abiecit in Erymanthum, ubi in concauam quercum delati, Lupam repererunt, quæ abiectis proprijs catulis, eoſdem lactauit. autor Plutarchus.

Midæ Phrygio (quum puer eſſet) dormienti Formicæ in os tritici grana congeſſerunt. Quod ex auſpicum reſponſo portēdebat eum mortalium fore ditiſſimum. autor Cicero libro primo de Diuinatione.

Cyrus (qui poſtea rex fuit Perſarum) Aſtyagis aui mandato expoſitus, nutritus eſt a Cane. Sidonius: Non Cyrum Aſtyagis loquor nepotem. Nutritum ubere quem ferunt canino.

Decreto Semiramis mater, ſpecioſi adoleſcentis coitu prægnans facta, dum opprobrium timeret, natam mox puellam in deſerta expoſuit ſylua, uolueroſa quidem, & referta multis auibus, quæ Semiramidam ipſam nutriuerunt, dato ex re nomine. Syrorum enim lingua Semiramis auitium ſignat.

In ore Steſichori infantis cecinit Luſcinia autor Plin. lib. 10. cap. 29.

Remum in primis & Romulū ferunt à Lupa nutritos fuiſſe, quos Amulius auus per dendos expoſuerat. Propertius libro ſecundo: Tu criminis autor Nutritus duro Romule lacte lupæ.

Hab dē Hiſpaniæ regē, Feræ, Canes, Sues & Cerua, incredibili pauerūt humanitate.

Egid o Athenienſi in deſerta ſolitudine degenti, Cerua miniſterium præbuit & alimentum.

Paulo primo Anachoretæ, ſolitariam in latebris ferarum uitam agenti, Coruus quotidie dimidiatum panem afferebat. Quum autem eò ueniſſet Antonius, ut Paulū ipſum uideret, coruus integrum attulit panem, & propter nouum hoſpitem cibum duplicauit.

Eraſmo Campano epiſcopo (qui Diocletiano imperante floruit) inter uaſtas nemorum ſolitudines Coruus paſtum attulit.

Laxatus è ſpelunca Leo famelicus in Darium martyrem, non ſolum non ei nocuit, at etiam ab alijs feris eum tutatus eſt, ſub Imperatore Numeriano.

Apes innocuæ ſederunt in ore Ambroſij infantis.

Aues Baſilio epiſcopo in heremo pabulum miniſtrarunt.

Corbiniani epiſcopi Romam euntis, quum Vrſus aſinum deuoraſſet, deuorati loco ſarcinam uectauit, imperante præſule.

ANIMALIA AB HOMINIBVS manſuefacta.

Pythagoras Vrſam omnibus formidoloſam & conſpicuam feritate, apud ſe demulctam & exarmatam aluit. Quam dimiſſurus, uerbis neſcio quibus, & quodam ueluti iureiurando adegit, ut nulli cunctarum animaliū faceret iniuriam. Abiens illa ſe coniecit in latebras ſyluarum, ſummaq; fide præſtitit, in quod adiurata receſſerat. Idem boui ſegetes abrodendi quū uerba quædam magica in aurem ſufflaſſet eumque monuiſſet, ut in ferendo agricolis damno parceret, aiunt obediētiſſimum bouem à lacerandis frugibus deſtitiſſe. Credat qui uolet. Hoc tamen prodit Cælius ex ueterum monumentis.

Ferunt, Aiaci Locrenſi manſuetum Serpentem fuiſſe, quo cū bibebat & uerſabatur.

Tyrrheo pecoris magiſtro, Ceruus fuit manſuefactus, & quem Syluia puella pectebat ornabatque uiolis. Vergilius libro ſeptimo Æneid. Soror omni Syluia cura Mollibus intexens ornabat cornua ſertis, Pectebatque ferum, puroq; in fonte lauabat. Ille manum patiens, menſæque aſſuetus herili Errabat ſyluis, rurſusque ad limina nota. Ipſe domum ſera: quamuis ſe nocte ferebat. Ouidius libro decimo. Idem ait de Ceruo Cypariſſi, his uerbis: Gratus erat Cypariſſe tibi, tu pabula cer uum Ad noua, &c.

Heraclides philoſophus Draconem habuit manſuefactum,eunti q; & quieſcenti ſo litum adeſſe & aſſiſtere uelut comitem.

Mertes rex Ægypti, Cornicem habuit adeò cicurem & manſuefactam, ut quoquo iuſſiſſet ille, epiſtolas deferret. non ignorans quo tranſuolandum eſſet, aut ubi confidendum.

Cælius prodit, Cynocephalos in Ægypto literarum ductus perdidiciſſe, & ſaltatio num geſticuloſus motus.

Plinius ſcribit, Pantheram patri cuiuſdam Philenis,affectatoris ſapientiæ,blanditā fuiſſe,ut delapſos in foueam catulos extraheret ille.

Niciæ uenatori in foueam lapſo,Canes multis latratibus dolorem teſtati,ſubſidium ferre uoluerunt,eumq; apprehenſa mordicus ueſte illinc extrahere.

Fuit & Coruus Romæ,qui ſermoni aſſuefactus,omnibus matutinis in roſtra & forū deuolans, Tyberium, Germanicum, & Druſum Cæſares nominatim, mox tranſeuntem populum Rom. ſalutabat.

Cecinna Volaterranus equeſtris ordinis,cōprehenſas Hirundines uictoriæ nuncias amicis emittebat cum literis,quas earum pedibus ferendas alligabat.

Columbæ epiſtolas pedibus annexas,obſidione Mutinenſi in caſtra conſulum pertulere Decio Bruto mittente.

Habuit Macarius confeſſor in deſertis nemorum locis uicinam cellæ ſuæ Leænam cuius catulis cæcis quum reſtituiſſet uiſum, fera obſequij memor, eidem pelles ouium & pecudum (quas uenabatur) afferebat.

Zozymo abbati paruit agreſtis Leo.

Adrianus Imperator geminos Leones inuſitata feritate horribiles, & diuturna fren dentes inedia,ad concerpendum raptim Eleutherium epiſcopum laxari imperauit. Qui tamen non ſolum non nocuerunt ſancto,at pedibus eius aduoluti, innocua reclinauerūnt capita.

Vrſus laxatus fouea ad inferendam mortem Cerbonio epiſcopo,relicta feritate eundem cœpit amplecti & circumlambere.

Eodem modo laxatus in Donatillam uirginem Vrſus, poſita feritate ad eius pedes manſuetus decubuit.

Chriſtina uirgo Viperis & Aſpidibus(quarum ſimulachra excitabat neſcio quis magus) deuota,euaſit incolumis & illæſa.

Helenus abbas fatigatos ſarcina(quam ferebat) Onagrū iuſſit accedere, & dorſum oneri ſubmittere. Paruit fera,& quam lōgā ſancto placuit,onus ipſum peruexit. Idem à reperto Crocodilo flumen præteruectus eſt,quum neque pons adeſſet,neque appareret portitor.

Liberalis epiſcopus(qui ſub Adriano paſſus eſt)poſt uaria tormenta,famelico Leoni deuotus,fera ad eius pedes innocua procumbente,illæſus permanſit.

Diuerſæ quoq; & horrendæ feritatis beluæ laxatæ ſunt ad deuorandum Mammetē martyrem,quæ tamen ſæuitiæ prioris immemores,ad eius pedes exarmatæ ſe prouoluerunt.

Pontianus martyr (qui paſſus eſt ſub imperatore Antonino) geminos Leones in ſuam mortem laxatos exarmauit.

Vrſi laxati ad interficiendum Pontium epm,decubuerunt ad eius pedes innocui.

Reperiuntur & alij ſancti feris & beluis expoſiti, qui tamen mortem illam effugerūt,ut Andronicus Epheſius, Albanus, Blandina uirgo, Baſilides, Benignus preſbyter, Thelca Dorotheus, Quiriacus, Priſca Pontianus, Probus, Taracus, Flocellus, Germanicus, Venantius, Martinus, Martina uirgo, Myrnas, Magnus martyr, Mammes, Theodoſia.

Eutycius Vrſum habuit ſibi obſequioſum,& obedientem.

Mandato Euſtorgij Mediolanenſis epiſcopi, Lupus iugo ſe ſubmiſit, & currum traxit,quo tria magorum corpora aducebantur in Italiam. Prius enim comederat

De Panchate, Sed proximus ibat Aſtur Panchates, patriū frons alba nitebat Inſigne, & patrio ſpes omnis concolor albo.

De Peloro, Cyniphio rector radiabat fronte Peloro Căphaſus, ipſe aſper, nec qui eer uicis armaret Applauſe blandos ſonitus clauſumque cruento Spumeus admorſu gauderet mandere ferrum At docilis fræni, & melior parere Pelorus. Non vnquam effuſum ſinuabat deuius axem.

De Tago Sillius.lib.1: Iam Tagus auratis agnoſcebatur in armis.

De Gargano ibidem Sillius lib.4. Theb. Nos Gargane uocant ſuperi ad maiora, vides ne Quantus erat Chirixus? iam nunc tibi præmia pono.

Pholoe, Iris, Thoes, nomina ſunt equarum Admeti apud Stat.lib.6. Theb. ſcribentem: Nominibusque cient Pholoen, Admetus & Irim, Funalemq; Thoen.

Alia equorum nomina ab Statio ponuntur his uerbis. Rapidum Danaetus: augur Aſcheton increpitat, meritumq; vocabula cygnum Audit, & Herculeū Stytion Cromis, Euneon audit Igneus Aethion, tardumq; Cydona laceſſit Hippodamus Phariumq; Thoas rogat ire Podarcem.

Herpe nomen eſt equæ matris Peloti. Statius vbi ait, Eductum genitrix effuderat Herpe nobilis.

Idem de Circo, Percuſſus uocibus altis Spectātum Circus, fertur ſublime per auras.

Lamus, Sicoris, Ilerdas, Theron, etiam nomina ſunt equorum apud eundem lib 16. ubi ait: Tum Lamus & Sicoris, proles bellacis Ilerdæ, Et Theron potarat aquæ ſub nomine Lethes.

Mezentius patet Lauſi, equum ſuum, Rhebum nomine, his uerbis alloquitur apud Virg.lib.10 Rhebe diu (res ſi qua diu mortalibus vlla eſt) Viximus, aut hodie uictor ſpolia illa cruenta, &c.

Aethon fuit equus Pallantis, Euandri filii, quem Verg.lib.11. ait in exequiis domini ſui collacrymaſſe. Poſt bellator equus poſitis inſignibus Aethon It lacrymās, guttisq; humectat grandibus ora.

Pegaſus Neptuni & Meduſæ filius, equus fuit alatus, quo Bellerophon expeditionem ſumpſit contra Chimeram Hic ſaxo in Helicone pedis ungula perfoſſo fontē nomine Hippocrenem aperuiſſe dicitur. Ouid.lib.1. Faſt. Suſpice, Gorgonei colla uides bis equi; Creditur hic cæſæ grauida ceruice Meduſæ Sanguine reſperſis proſiluiſſe comis: Huic ſupra nubes, & ſubter ſidera lapſo Cœlum pro terra, pro pede penna fuit. Idem lib 4 Met.& 4 de Ponto.

Arion fuit equus, quem Neptunus dedit Adraſto. Stat.lib.1 Syluar Hunc & Adraſteus viſum extimuiſſet Arion. Proper.lib.2. Qualis & Adraſti fuerit uocalis Ariō, Triſtis ad Archemori funera victor equus. Stat. huius equi uirtutem & alacritatem lib 6. deſcribit hoc modo: Ducitur ante omnes rutilę manifeſtus Arion Igne iubæ, &c.

Equum Alexandri Bucephalum a capite bouis nominatum, & talentis 12. emptum teſtis eſt Cares apud Gellium: Vbi ornatus erat, armatusque ad prælium, nullum alium ſeſſorem, præter dominum, admiſit. Idem in bello Indico ſagittis vndiq; perfoſſus, regem è mediis hoſtibus, licet exanguis, & moribūdus, uiuaciſſimo curſu retulit, atque ubi extra teli iactum portauit, domini iam ſuperſtitis ſecurus ibidē expirauit. Quod beneficium Alexander penſauit, oppido in honorem equi condito, vt docet Plin.lib.6 & 8. vbi ait, Propter quæ rex defuncto ibidem duxit exequias: urbemq; tumulo circundedit nomine eius. Curt. ad hunc modū ſcribit: Excepti ſunt quidam, inter quos equus regis, Bucephalum uocabant, quem Alexander non eodem (quo cæteras pecudes) animo æſtimabat. Nam ille nec in dorſo inſidere ſuo patiebatur alium, & regem (quum uellet aſcendere) ſponte ſua genua ſubmittens, excipiebat, credebaturq; ſentire, quem ueheret.

De Harpyia & Pegaſo Politian.in Ambra: Quos Zephyro peperit geminos Harpyia Podagre:

Claudianus in ſextum Honorii conſulatum, equos Rhæſi Thracum regis commẽdat ſequentibus verſibus:

Graiaq́; retuleras raptos ad caſtra iugales.
Quorum (ſi qua fides augentibus omnia muſis)
Impetus exceſſit Zephyros, candorq́; pruinas.

Aethon apud Hom. lib. 8. Iliad. nomen eſt unius equorum Hectoris.

Harpyna & Pſylla equæ fuerunt Oenomai, quibus contendebat curſu in procos filiæ ſuæ Hippodamiæ. Hos ſuis uerſibus dignatus eſt Lycophron.

Plinius ait, equam Hecratidis Theſſali, quamuis prægnantem uiciſſe in Olympia.

Plutarc. in Artaxerxe ſcribit, equum Cyro fuiſſe immitẽ, & effrenẽ Paſacẽ nomine.

Cimon Athenienſis equabus ſuis (quib. ter Olympia vicerat) monumenta erexit.

Equus Tyberii Cæſaris videbatur flammas ore euomere, indicio magnæ alacritatis. Cælius cap. 26. lib. 8.

Parthenia & Eripha equæ fuerunt Marmacis, vnius ex procis Hippodamiæ, quas Oenomaus puellæ pater iugulauit, & poſtmodum ſepelire iuſſit.

Boriſthenes equus fuit Adriani Imperatoris, quo in uenando propter alacritatem plerunque utebatur. Dion Caſſius ait, Imperatorem mortuo ſepulchrum feciſſe, columnamque erexiſſe cum epigrammate inciſo.

Iulius Cæſar, autore Tranquillo, vtebatur equo inſigni, pedibus propè humanis, & in modum digitorum ungulis ſciſſis: quem maxima cura aluit, honorauitque ſtatua, quòd aruſpices eo imperium orbis terræ ſignificari dixiſſent, tum etiam quòd nullum alium ſeſſorem reciperet.

Biorno quidam inter Danos clariſſimus, equum habuit præſtanti corpore, & tanta uelocitate præpetem, ut quem exteri nequirent, indefeſſus obſtrepentem vorticem ſolus ſuperaret.

Artibus Perſarum dux equum habuit, qui primo pugnæ congreſſu in hoſtes laniandos morſu aſſurgebat, calcibusque & impulſu longè lateque faciebat ſtragem. autor Herodotus.

Gellius ſcribit, equum Cn. Seij de genere equorum Diomedis progenitũ, & à Cor. Dolabella centum millib. ſeſtertiis emptum, fuiſſe inuſitata magnitudine: ſed eo tamẽ fato, vt quiſquis eum haberet, is cũ omni domo ac familia miſerè periret. Quod experti ſunt. Marc. Ant. Cor. Dolabella, C. Caſſius, eius poſſeſſores.

Equus Nicomedis regis Bithyniæ, tanto fuit in dominum affectu, vt eo mortuo oblatum recuſauerit cibum, & inedia ſe confecerit.

Equus Antiochi, capto vel mortuo domino, Centaretum quendam è Galathis, aliẽni ſui victorem, domitis fræuis excuſſit, & in terram deiectum pedibus ad mortẽ proculcauit. Plin. lib. 8. cap. 42.

Equus à Dionyſio Syracuſarum tyranno relictus in ſalebra & luto, vbi ſe expediuit, domini, licet ingrati, veſtigia tamen ſecutus eſt.

Nero equas habuit Hermaphroditas ex agro Treuerico, quas carpento ſuo ſubiuges oſtendebat.

Equus Auguſti ſepulchrum à domino meruit.

Scythius primus fuit omnium equorum à Neptuno productus.

Hirpinus nomen eſt equi apud Mart. lib. 3. Epig. vt Corithæ nomen equæ apud Iuuenal. Sat. 8. De Hirpino Mar. Hirpini ueteres qui bene nouit auos. De utroque Iuuen. Sed uenale pecus Corithæ poſteritas, & Hirpini, ſi rara uictoria ſedit.

Celebratur Maronis carmine equus Troianus, quem Græci diuina Palladis arte ędificarunt, acernisq́; trabibus cõtexuerunt, Epeo machinæ autore. De hoc Proper. lib. 3. & Lucr. lib. 1. Durateum, id eſt ligneum uocat, ubi ait: Nec clam Durateus Troianis Pergama partu Inflammaſſet equus nocturno Graiugenarum.

Equi Parthorum hippice herba paſti, famẽ ſitimq́; multos dies perferunt; ad quod alluſit Propert. lib. 4.

EQVI ACHILLIS.

De Balio & Xantho Politianus in Ambra: Balium Xanthumque iugales, Quos Zephyro peperit geminos Harpyia Podarge: Et te captiuo funalem Pegaſe collo Igneus extimulat. Claudianus Et flauum Xanthum ſpreuiſſet Achilles. Verg. lib. 3. Georg. Martis equi bijuges, & magni currus Achillis.

EQVI MARTIS.

Hi duo numerantur a Seruio inter equos Achillis Poetæ tamen Pauorem & Terrorem Martis equos faciunt: unde Stat. Fræna miniſtrat equus Pauor armiger.

EQVI SOLIS.

De his nominibus Ouid. lib 2. Met. ſcribit: Interea uolucres Pyrois, Eous, & Æthõ Solis eq, quartusq́; Phlegõ hinnitib. auras Flãmiferis implẽt, pedibusq́; repagula pulſant. Pyrois Pyroentis flectitur, ut Simois. Val. Flac. li. 5. Argon. Et formidãtẽ patrios Pyroenta dolores. Sunt qui dicãt, Xanthũ inter equos Solis numerari, pp dictum Martialis: Quid cupidũ Titana tenes? ã Xanthus & Æthon Fræna uolunt. Thomas Radinus, Equi quatuor, qui aurei licet forẽt, colore tñ quiſq; proprio noſcebatur: Pyrois rubens, Eous candicans, Æthon coruſcãs, Phlegon nigricans, hinnitib. flãmiferis, elatis naribus auras implebãt, erraticiſq; curſibus uagabãtur incerti. Sabellicus Hic equidem ambiguè uergit, qua lucidus Æthon.

EQVI PLVTONIS.

De quatuor primis nominibus Claud. lib. 1. de Raptu ſic meminit.

Orneus crudele micans, Æthonq́; ſagitta
Ocyor, & ſtygij ſublimis gloria Nycteus
Armenti, Ditisq; nota ſignatus Alaſtor,
Stabant ante fores iuncti, ſæuumq; fremebant,
Craſtina venturæ ſpectantes gloria prædæ.

CANVM QVORNDAM NOMINA.

Agrus canis fuit Vlyſſijs, qui reuerſum ab expeditione Troiana dominum poſt annos uiginti fertur agnouiſſe.

Atalanta, Arcadica uenatrix, canem habuit Auram nomine, quam quum interfeciſſet aper Calidonius, ſepulchro ab indigenis ornata eſt.

Chiron canis fuit Codri poetæ pauperrimi. Iuuenalis: Et recubans ſub eodem marmore Chiron.

Durides canis fuit Lyſimachi, qui accenſo domini rogo iniecit ſe flammæ: autore Plinio lib. 8.

Gargitius canis fuit, Cerberi Epyrotici frater, qui Geryonis tricorporis ſeruabat armeta. Hũc Hercules vnà cũ dño interfecit. Incolæ mortuo ſepulchrũ erexerũt.

Graucis nomen eſt catellæ, qua Arethuſa abſentis mariti deſideriũ ſolabatur. Propert. lib. 4. Graucidos & catulæ, uox eſt mihi grata querentis, &c.

Fuit Hippocentaurus canis Xenophontis.

Hylax itidẽ nomẽ eſt canis. Ver. in Bu. Neſcio qd certè eſt, & Hylax ĩ limine latrat.

Iſſa nomen eſt catellæ, quam Publius habuit iu delicijs. Martialis: Iſſa eſt paſſere nequior Catuli: Iſſa eſt purior oſculo columbæ: Iſſa eſt blandior omnibus puellis: Iſſa eſt charior Indicis lapillis: Iſſa eſt delicia catella Publi.

Lælaps canis eſt apud Ouid. li 7. Met. Poſcor & ipſe meũ conſenſu Lælapa magno (Muneris hoc nomen) iamdudum vincula pugnat Exuere ipſe ſibi.

Lampurus apud Theocritum in Daphnide & Menalca, nomẽ eſt canis: apud Hrod.

Syagrus: apud Ariſtophanem Acalantis.

Lethargus Hippammonis, qui etiam cum mortuo domino tumulatus eſt.

Lycifca nomen eſt canis apud Verg. in Buc. dicentem. Excipere inſidijs multũ latrãte Lyciſca. Palladius Soranus: Non lepus intrepidus timido fugat ore Lyciſcã.

Mera canis fuit Icarij patris Erigones cuius ductu Erigone ipſa cadauer patris ab agreſtibus interfecti reperit.

Cantharides vermiculi ſunt virides aureis ſparſi maculis, quorum ſuccus inſtar eſt veneni. Ouid. in Ibim: Cantaridum ſuccos dante parente bibas. Hinc adagiũ natum, Myſia cantharis. de homunculo abiectiſſimo.

Cantharolethrus brachia habet, & in cauda ſpiculum.

Centipeda vermis eſt piloſus, multis pedibus arcuatim repens: Eſt & Chryſalis genus vermis.

Ceraſtes vermis vbi tantum eroſit, quantum ad corporis uolutationem ſatis eſt, generat alium.

Chryſalis vermiculus duro cortice mouetur ad tactum aranei,

Cicidelæ veſpere lucent per arua. Græci Lampyrides uocant.

Cnypis vermiculus eroſo ligno ſemper locum mutare nititur. Hinc adagium, Cnyps in loco ſtare non potens: in homines incoſtantes.

Conuoluolus vermis eruca minor, rodit pubeſcentes vuas.

Coſſi gignuntur ex ligno. His veteres in cibo vſi ſunt.

Crabrones ex putridis equorum carnibus enaſcuntur.

Eruca vermis tenaciter hæret, repit in olerum folia, & abrodit, præſertim braſſicas. Oliuã arborem turpi facie depaſtam relinquit. Naſcitur tẽpore humido & lento.

Galba vermiculus eſt exilis, qui naſcitur in æſculis.

Gurgulio vermis eſt frumenti vel fabæ. Verg. li. 1. Georg. Populantq; ingentem faris aceruum Gurgulis, atque inopi metuens formica ſenectæ.

Ips cornua & vites rodit, vt Cips frumenta, Trips ligna, Sis veſtes, Is vitta, Midas fabam.

Lampyris noctu lucet. Latinè vocatur Noctiluca ſeu Nitedula.

Litta vermiculus naſcitur in lingua canum, qui ſi catulis eximatur, nec rabidi fiunt, nec faſtidium ſentiunt.

Melolanta genus eſt ſcarabei, colore viridi naſcens.

Millepeda nomen ſumpſit à pedum multitudine.

Mylochos eſt de genere blattarum, naſcitur circa molas.

Myrmecion caput habet ſimile formicæ, aluum nigram guttis albis diſtinctam. Eodem torquet dolore, quo veſpæ.

Onyſtus multipes eſt, fuſci coloris, ſub lapidibus uiuens, aut figulinis uaſis. Tactus arcuat ſeſe, & in formam pilæ contrahit. Aliter dicitur Tylus. Is eſt, qui aliter Multipeda vocatur.

Papiliones vermes ſunt, ex quorum ſtercore enaſcuntur Tineæ. Lucernarum luminib: aduolant. His contrariũ eſt iecur caprinum. Ceras depaſcuntur, & relinquũt exc ementa, quibus Teredines gignuntur. Eorum aduentus veris initium indicat.

Petauri generantur ſordibus aridi ſoli.

Phalangium ſimile eſt formicæ, ſed maius tamen, ruffo capite, reliqua parte coporis nigra, albis inter curſantib. reſperſum guttis acerbius pũgit, q̃ veſpa. Viuit circa furnos & molas. Ab eo percuſſis ſi alterũ eius generis oſtendatur, remediũ affert,

Pyrauſta uermis eſt de ſpecie arneorum, fauis pernicioſus. volitat ad lucernas tantiſper, dum cõbuſtis alis pereat. Hinc adagiũ, Pyrauſtæ gaudere gaudium: de momentanea & breui lætitia.

Pytocampæ uenenato ſunt morſu. Naſcuntur in pinu arbore.

Raucæ uermes naſcuntur in radice quercus.

Rhagio ſimilis eſt nigro acino, ore minimo, ſub aluũ breuiſſimis pedibus, tanquã imperfectis. Quos momordit, eodem afficit dolore, quo Scorpius.

Ricini uermiculi ſunt, quibus infeſtantur canes.

Rutili aridam terram fodiunt, fauosq; in modum ſpongiæ fiſtuloſæ medicato melle conficiunt.

Sanguiſuga uermis eſt aquatilis, cruoris appetens. Aliter uocatur Hirudo. Horatius in Arte: Non mi[illegible] cutem, niſi plena cruoris [illegible]o.

Solifuga genus eſt formicæ uenenatæ, lucem refugiens. Vnde inditum nomen. Hoic contrarium eſt cor veſpertilionis.

Tarmes vermiculus carnē exedit Vitruu. lib. 2. de Architectura Sed ea q habet in ſe plus caloris, procreat & alit tarmitem, ab eoq; vitiatur.

Eſt & inter materiarum peſtes Teredo vermis dictus, q dentibus terat & erodat.

Tinea libros & veſtes abrodit. Horatius libro 1. Epiſt. Aut tineas paſces taciturnus inertes.

Tipula ſex habet pedes Tantę leuitati eſſe dicitur, ut ſuper aquam currens non deſidat Plautus: Neq; Tipulæ pondus leuis eſt, quam fides lenonia.

Triphæ ſimiles ſunt culicibus. Sunt & alia pleraque nomina, vt Chryſalis, Cymex, Gollotus, Gryllus, Hipacontinus.

Voluox vermiculus eſt prærodens pubeſcentes vuas. Aliter appellaẽ Conuoluolus.

Xylophagus albus eſt & obeſus, nigro capite. Naſcitur in carie lignorum, quæ corrodit. Hunc in Ponto & Phrygia comediſſe, luxuria eſt.

SERPENTVM QVORVNDAM NOMINA.

Acconria telli modo ſerpendo ruit.

Ammodites ſerpens eſt concolor arenis, quibus ſe impenetrat. Lucan. lib. 9. Concolor exuſtis, atque indiſcretus arenis Ammodites.

Geminū caput habet Amphiſibena, hoc eſt, ad caput & ad caudam, tanquam parū eſſet uno ore fundi venenum, inquit Plin. Capite intrinſecus nitibūdo, ſerpit tractibus orbiculatis. Luc. li. 9. Et grauis in geminum ſurgens caput Amphiſibena.

Auger genus eſt ſerpentis, qui Cruciator & Spartarius dicitur.

De morſis ab Aſpide nullum eſt remedium, præterquā ſi confeſtim partes contactæ amputentur. Vnde natum adagium, Morſus aſpidis, de malo immedicabili. Nam, vt ait Aelianus, eius morſus immedicabilis eſt, præcipuè ſi de rana guſtarit. Nec ab ullo vincitur, præterquā a muliere, quæ uel aſpectu contactuq; ſolo necat. Nicander apud Eraſmum: Aſpida crudelem cuius ſuper omnia morſus Immedicabilis eſt. Aſpis nunquam vagatur ſine compare. Quod ſi cōtigerit alterā interimi, protinus altera perſequitur percuſſorem, in mediis quoq, fori turbis agnitum. Ictus ab hoc ſerpente, intra quatuor horas emoritur. Color huic niger, quandoq; cinereus, interdum fuluus. Bellum gerit internecinum cū Ichneumone: cui quoniā ſe imparem uidet Ichneumo, multo ſe tergorat luto. Itaq; vbi ad certamen venitur, aſpis nihil poteſt arripere morſu, præter loricam terream: quo fit, vt obliquo capite hoſtem ſpeculatus Ichneumon, eius fauces arripiat, monſtrumq; exanimet Luc. lib. 4 Aſpidas, vt Pharias cauda ſolertior hoſtis Ludit, & iratas incerta prouocat vmbra, &c. Porrò Aegypti reuerentur Aſpidem, & in delicijs vnà cū pueris educant, adeò manſuefactam, ut menſis aſſiſtat, & vnà comedat pultem farinæ ex melle appoſitam. Eorum reges in diademate aſpidis figuram portāt, q imperij firmitatem portendat. Aſpis quos percuſſerit, in mortiferum ſomnū redigit: vnde ſomniculoſa dicitur Luc. lib. 9. Aſpida ſomniferā tumida ceruice leuauit. Cinna apud Gell. Somniculoſam, vt Pœnus aſpidem Pſyllus Perrumpit oēs difficultates, permeat ſpacia, nec niſi amnibus arcetur, aut pręceleri fuga. Hebetes habet oculos, non in fronte, ſed in temporibus. Gini quandoq; Aſpidas quinum cubitorum in libris eſt obſeruatum.

Baſiliſcus in ſolitudinibus Africæ habitat. Cādida in capite macula, uelut diademate quodam, ornatus eſt. Acutiſſimum habet caput, os rude oculos & colorem ad nigredinem uergentes. Palmum non excedit, ſolo tamen halitu ſerpentem quālibet magnū ſuffocat, tanta eſt ueneni acuitate. Eum ſi quis uel baculo attigerit, paulo poſt moritur. Hunc Plin. Regulum uocat. Sibilo omnes fugat ſerpentes. Nec flexu multiplici, nec ut reliquæ corpus impellit, ſed celſus & erectus in medio incedens. Necat frutices, rumpit ſaxa: non contactas modò, uerùm & afflatas exurit herbas. Talis uis malo eſt. Huic tamen exitio eſt muſtellarū uirus,

rus,eius cauernis illatum hominem ſi inſpiciat, ſolo intuitu perimit. Luc lib.9. Sibilaque effundens cunctas terrentia peſtes Ante uenena nocens,latè ſibi ſubmouet omne Vulgus,& inuacua regnat Baſiliſcus arena.

Boa ſerpens,in tantam excreſcit magnitudinem , ut in aluo occiſæ repertus ſit infans,imperante Claudio. Alitur primò bubuli lactis ſucco,unde meruit nomen Mant. Turpi Boa flexilis aluo.

Cæcinia parua eſt & gracilis ſerpens,nullius propè ueneni.

In Cantharidum genere non reperitur fœmina. Mas in orbem ſinuatus ſe 18. dies fouet,mox fœtus paulatim excludit.Propterea Aegyptii ſtatuis uirorum fortium hoc aı̃al impreſſerũt,ꝙ nulla muliebri mollitia uirtus effęminata uiris cõueniat.

Cæcilia ſerpens eſt,qui à cæcitate meruit nomen. Colu.lib.7 Eſt & magnorũ animalium noxium uirus:nam & Vipera & Cæcilia ſæpe, quum in paſcuis bos improuide ſuccubuerit,laceſſita onere morſum imprimit.

Cenchris crebras habet maculas in milii ſimilitudinem. Rectè ſerpit. Luc.lib 9. Et ſemper recto lapſurus limite cenchris.

Ceraſtis in corpore eminere dicuntur quadrigemina cornicula,quorum motu, reliquo corpore occultato,ſollicitat ad ſe aues. Luc lib 6. Aut uiuentis adhuc Libycę membrana Ceraſtæ. Stat.lib 1. Crinalem attollit longo ſtridore ceraſten.

Chelydrus eundo ſeſe conuoluit per terram. Luc. Tractique uia fumante Chelydri. Emittit fumum,qua ſerpit. Mant. Clades fumoſa Chelydrus. Pamphilus:O quæ fumiuomos geris Chelydros.

Cherſydros ſerpens tam in aquis,quàm in terra moratur. Luc.Natus & ambiguæ coleret, qui Syrtidos arua Cherſydros.

Coluber umbras nemorum incolit. Bibiturus venenum prius euomit,ne ipſum cũ aqua exhauriat. Nullum hominem reformidat, audacior inueſtitum . Colubri in aqua uiuentis fel habentibus & adipem, Crocodilus nihil põt nocere . Dicimus & colubra in fœmineo. Ouid. in Ibin:Pectoraque unxerũt herebeæ felle colubrę.

Crocodilus quadrupes eſt. Fit ex minimo maximus. Ex ouo enim ad 22. cubitos excreſcit. Quatuor menſes hyemales non comedit. Elinguis eſt,uẽtre,dorſo & cauda prælongus,ſquamis prædurus,oſtrearum modo obtectus . Audax in fugiẽtes, in perſequentes timidus. Sexagenis diebus oua parit ſexagena totidemque diebus fouet Dentes habet,& mẽſes uiuit eodem ferè numero . Inſidiatur his qui aquatũ eunt . Si in potu hirũdines hauſerit,aduerſus ſolem in littore dehiſcens extenditur:mox auis Trochilus,dapis illecebra captus, roſtro oris prælongo hirudinẽ extrahit:quinetiam dormiẽtem excidat Crocodillum , ſi ab Ichneumone hoſte parari videat inſidias . Hoc animal uenerantur Aegyptii, eiq; ſacros dies ſtatuerũt. Et ſi contingat liberos ab eo rapi,parentes lætantur, tanquã ſe Deo placere exiſtimãtes,cui eſcam annuerunt. Contra uerò Tentyri populi reiiciunt,captumq; arbore ſuſpendunt,& multis prius affectum vulnerib. poſtmodũ comedunt. Reperitur in Nilo. vnde Plin. Crocodilum, inquit habet Nilus,quadrupes malũ. Oua parit humi. Diem in ſicco agit,totam noctem in flumine. Oculos habet ſuillos,dẽtes magnos prominentes atque ſerratos Inferiorem maxillam nõ mouet,ſed ſuperiorem inferiori admouet. Vngues habet robuſtos , pellemq; circa tergum impenetrabilem. Inter aquas cæcus, ſub die perſpicaciſſimus.

Dipſas minor eſt Vipera quos momordit,inardeſcunt ſiti: quam quum multo potu uolunt extinguere,acrius incendunt,& ea paulo poſt emoriuntur . Vnde & nomen traxit. Dipſa enim Græcè dicitur ſitis,& Dipſao ſitio. Duas habet in cauda nigras lineas,corpore reliquo albicante. eius uenenis reſiſtunt Lauri folia, cortex & baccæ. De Dipſade Luc.lib.9. Stabant in margine ſiccæ Aſpides, in mediis ſitiebant Dipſades undis.

Draco bellum & odium genuinum exercet in Eleph[illegible]em, eiusq; oculos & iugulũ petit, donec humi concidens Elephas, ſimu[illegible] Draconẽ mole corporis occidit

Oculos

Oculos habet æſtimationes gemmarum. Dētes graciliores apro. Criſtati ſunt mares. Vide Ouid. lib. 4. Metam. Lubrica perlucēt criſtati colla draconis. Feruntur, Indorum reges duos Dracones aluiſſe, alterum octogenum, alterum verò nō agenum cubitorum magnitudine. Epyrotæ Dracones in Apollinis templo venerabātur, ob interfectum Pythonem. Tranquillus ſcribit, Tiberium Imperatorem habuiſſe Draconem in oblectamentis quem ex conſuetudine manu ſua cibaturus, quum cōſumptum à formicis inueniſſet, monitus eſt, vt vim multitudinis timeret. Plin. lib. 32. ſcribit, Draconem non habere venena, & primum eius ſpondylū, ideſt uertebram, mulcere aditus poteſtatum, eiuſq́ue adipem à uenenatis refugi. Aciem habet clariſſimam, vnde & ſeruandis theſauris plerunque adhibitus eſt: ut pomis Heſperiadum, & aureo uelleri apud Colchos, ſicuti volunt poetæ. Antiqui præterea Aeſculapio ſacrum fecere, vt uigilantiſſimum; quod ſcbri maximè conuenit. Aciem habet peracutam. Ferunt, Herode apud Iudæos principāte, puellā iā nubilem, & conſpicuam forma, adamatam à Dracone, ipſumq́; Draconem amatoris inſtar prurientem ad virginis lectum plerunque acceſſiſſet, & inibi decubuiſſe. Cuius rei tædio ſimul & horrore percita puella, ſeceſſit longius, & integrum menſem abſuit, vt tam turpi beluæ amoris obliuionem induceret. Res tamen aliter ſe habuit. Nec enim deſiit quotidiè ad amaſiæ reditum, uſque eò loci deuolare. Quum ergo rediiſſet exoptata pridem puella, decumbentis cruribus ſe implicuit Draco, eamq́ue conuerberauit cauda: molliter tamen & amatoriè, ut interim palpo ferunt zelotypi. Si quis in hoc mihi deroget fidē, ſciat me ipſum ueritatis loca aſſerere nolle, ſed cum Græcis loqui & ſcribere, quibus mētiri proprium eſt & genuinum. Porro oculis Draconis inueteratis, & cum melle tritis, inunctos non pauēſcere ad nocturnas imagines etiam pauidòs cordis, ait Plin. Apud eundem Xanthus hiſtoriarum autor teſtis eſt, occiſum Draconis catulum reuocatum ad uitam à parente, herba, quam Balin nominat. Dracones habet India tantæ magnitudinis, ut elephantes (quibuſcum certat) circumflexu facile ambiant, nodiq́ue nexu perſtringant. Indicis pares habet Aethiopia, vicenum cubitorum. Apud Aſachæos Aethiopum populos naſcuntur maximi, qui cratrū modo implexi erectis capitibus uelificant ad meliora pabula.

Echidna putatur eadem eſſe, quæ & uiperà. Capitur & pro hydra ab hercule occiſa. Ouid lib. 3. Faſt. Sanguine Centauri Lernææ ſanguis Echidnæ, Mixtus ad auxilium tempora nulla dabat. Capitur & pro quocunque ſerpente. Ouid. lib. 9. Met. Pars quoque Lernææ ſerpens eris vnus Echidnæ.

Enydris ſerpens eſt maſculus & albus. Viuit in aquis. Gaza Lutritem conuertit.

Hæmorrhois ſerpens eſt, morſu ſanguinem elicit. Moratur in petroſis receſſibus, colore partim ſanguineo, partim nigro. Tardè pigreq́ue ſerpit, nec niſi obliquo itinere. Lucan. lib. 9. At non ſtare ſuum miſeris paſſura cruorem, Squamiferos ingēs hæmorrhois explicat orbes.

Hydri in aqua uiuunt, nulli ſerpentium inferiores ueneno. Horum iecur ſeruatū, aduerſus percuſſos ab iis auxilium eſt. Poetæ fingunt, Hydram ſerpentem fuiſſe numeroſis capitibus, quarum quum unum ab Hercule demetebatur, mox renaſcebantur gemina. Percuſſis ab Hydro odor grauis excitatur: afficiuntur inſuper obliuione rerum, videnturq́ue nebulam præ oculis habere, in horrorem ac rabiē agi. Tertia demum die pereunt.

Iaculus arbores ſubit, è quibus ui maxima turbinatus penetrat quodcūque animal obuium fecerit fortuna. Lucan. Et Natrix uiolator aquæ, iaculiq́ue uolucres.

Ichneumon naſcitur in Aegypto, aſpidem odit uſque ad bellum, eiuſque oua ſectatur, & inuenta perdit, ut à fœtu ſibi timere deſinat. Martial. lib. 7. Delectat Marrū ſi perniciosus Ichneumon.

Lacertarum duo ſunt genera. Maiores, quæ & uirides dicūtur: Minores, quas Calcides uocant. In vtroque genere [illegible] Lacertus dicitur. Verg. Nunc uirides etiā oc-

culcant

cultant ſpinetra lacertos.

Natrix ſerpens aquas inficit ueneno Lucanus lib 9 Et Natrix uiolator aquæ. Mant. in Alphonſo: Et Natrix inimicus aquis.

Nepa ſcorpium ſignificat. Cic. lib. 5. de Finibus. Serpere anguiculos, natare anaticulas, uolare merulas, cornibus uti uideas boues nepas aculeis, ſuam cuique eſſe naturam.

Pharias dum ſerpit, ſulcum in terra facit cauda, & ſuper eam fere ambulat. Fuluus eſt colore, oculis uelox, ore lato morſu non maligno. Propterea ueteres Æſculapio ſacrum fecerunt. Pedes habet prope caudam Lucan. lib 9. Et contentus iter cauda ſulcare Pharias.

Porphyrus paruæ eſt magnitudine, capite candidiſſimo, reliquo corpore purpureo. Innocuus eſt morſu, quia edentulus. Inuenitur in uadoſis Indiæ locis. Captum incolæ cauda ſuſpendunt, & defluentem ex ore uiuentis liquorum excipiunt uaſculis æreis.

Preſter quem momordit extemplò reddit immobilem & alienum mente, mox pilis defluentib. cum pruritu ac uentris ſolutione abſumit. Lucan. lib 9 Oraque diſtendens auidus ſpumantia preſter. Idem Naſidij à preſtere percuſſi mortem hoc modo deſcribit: Naſidium Marſi cuſtodem torridus agri Percuſſit preſter: illi rubor igneus ora Succendit, tenditque cutẽ percunte figura, Miſcens cuncta tumor toto tam corpere maior, Humanumq; egreſſa modum ſuper omnia membra Efflatur ſanies latè tollente ueneno. Ipſe latet penitus congeſto corpore merſus, Nec lorica tenet diſtenti corporis aſtum. Mant. Et inflatus preſter qui faucibus æſtum Expuit.

Python à poetis ſerpens fuiſſe dicitur natus ex putredine terræ poſt diluuium Deucalionis. Hunc Apollo interfecit, & ab interfectu nomine dictus eſt Pythius. De hoc Ouidius lib. 1 Met Sed te quoque maxime Python Tum genuit, populiſque nouis incognite ſerpens Terror eras, tantum ſpacij de monte tenebas. Hũc deus arcitenens, & nunquam talibus armis Ante, niſi in damis capreiſque fugacibus uſus, Mille grauem telis exhauſta penè pharetra. Perdidit effuſo per uulnera nigra ueneno.

Salamandra figuram habet lacerti, nunquam niſi magnis imbribus prouenit, a ſerenitate deficiens. Huic tantus rigor, ut ignem tactu extinguat, nõ alio modo quã glacies. Populós improuidos necare poteſt. Nam ſi arbori irrepſerit, omnia poma inficit ueneno, & eos qui ederint, necat frigida, nihil aconito diſtans. Quin imò ſi contacto ab eo ligno uel pede cruſta panis incoquatur, idem ueneficiũ eſt, uel ſi in puteum cadat Eius uenenum ab ijs extinguitur, qui ueſcuntur illa.

Salpinga formam habet tubæ, eiuſq; ne latebra calcata mortifera eſt. Lucan. lib. 9. Quis calcare tuas metuat Salpinga latebras.

Sepa ſpecies eſt lacertæ, quæ in uino pota morſus ſuos ſanat.

Seps modicus eſt ſerpens, cuius tamẽ ictu percuſſa putreſcũt membra: nã quicquid momordit, in putredinem reſoluitur. Lucan li 9 Oſſaque diſſoluens cum corpore tabificus ſeps. Colorem quem attigit, reddit. Quatuor dentibus armatus eſt.

Serpens latet hyberno tempore, æſtiuo prodit Senectutem fertur exuere, quòd in anguſto foramine (cui per uim ſe impenetrat) ueterem deponat pellem. Tibull. Crudeles diui ſerpens nouus exuit annos, Formæ nõ illam fata dedere morã: Viſum longo ſitu amiſſum, feniculo recuperat Ferũt ſerpentẽ baculo ſemel percuſſum, exanimem reddi: ſed ſi iterum feriatur, reuiuiſcere. Plutarchus ait, Serpẽtes ex hominum cadaueribus, medijs medullis gigni, ſicut apes ex bobus gignuntur, ex equis fuci, ex aſinis crabrones. Terra, autore Plinio, Serpentem nõ recipit homine percuſſo. Serpentũ morſus non petit ſerpens. Ferunt ictus ſaliuæ, maxime humani ieiunioris, ut feruentis aquæ contactum fugere: quod ſi in fauces penetrauerit, etiã mori His inimiciſſima eſt muſtella Serpentes Pſyllis Marſiſq; populis

non

non nocent. Nunquam in trifolio aſpiciuntur. Habentes Onichilum & Staphilinum herbas non feriunt. Lyſimachiæ herbæ odorem fugiunt. Incluſæ circulo Betonicæ herbæ, nequeunt exire, quin ſeſe interimunt flagellando. Dextri earum oculi adalligati contra epiphoras proſunt, ſi uiuæ dimittantur. Ægrè extrahūtur, prætetquam læua manu. In India adoleſcunt ad tantam magnitudinem, ut ſolidos hauriant ceruos taurosq́; Apud Rhindacum amnem in ponto ſuperuolātes, quamuis altè pernicitérq́; alites hauſtu raptas abſorbent. Earum frequentia nomen fecit Ophiuſæ inſulæ. Populi ſunt Orietales, Candei noīe, qui ueſcunt ſerpētibus. His aduerſantur cauori. Quum ſol eſt in Cancro, torquentur. Oua pariunt. Coeunt amplexu adeò circumuolutæ ſibi, ut una exiſtimari, biceps poſſit Cornu ceruini odore fugantur, & nidore galbani. Vinum appetunt. Plin. ait, uiſas eſſe pedibus anſerinis Hederam amant, & Fraxinum oderunt, De remedijs aduerſus earum morſus, uide Plinium.

Scincos ſimilis eſt Crocodilo, minor Ichneumone: contra uenena præcipuum antidotum. Item ad inflamandam uirorum uenerem. Naſcitur in Nilo.

Scytale tanta præfulget tergi uarietate, ut notarum gratia uidentes retardet. Et quoniam reptando pigrior eſt, quos aſſequi nequit, miraculo ſui captat ſtupentes, Pellem exuit hyberno tempore. Luc. Et Scytale ſpatiis etiam nunc ſola pruinis Exuuias poſitura ſuas.

Sipedon reptilis eſt, Hæmorrhoide aliquanto uelocior. Iter obliquat. Morſu profunde penetrat, plaga mox pūtreſcente.

Spondylis ſerpens omnes perſequitur radices: autore Plinio.

Stellio ſerpens eſt lacertæ ſimilis, circulis quibuſdam, & uelut lucentibus guttis, in modum ſtellarum depictus. Eius morſus hominem ſtupidum facit, rarò tamē interficit. Fel in aqua tritum muſtellas congregare dicitur. Rore tamē uiuit. Nullū animal fraudulentius eſt. Vnde crimen Stellionatus, & Stellatura dicuntur.

Viperæ fœtus enecta matre prodeūt, ut inter piſces Acus. Mas in coitu exam natur, capite in os fœminæ inſerto, præque uoluptate abea occiſo Sola ſerpentium Vipera terra conditur: cæteræ arborum aut ſaxorum cauis. Oua parit unius coloris, & mollia, ut piſces Tertia die intra uterum catulos includit: deinde ſingulos diebus ſingulis parit, uiginti ferè numero. Ita cæteri tarditatis impatientes, prærumpunt latera, & matrem enecant Mantuanus. Et emoriens infauſto uipera partu. Viperam ferunt exuſtam, & in cinerem delapſam, mederi ſuo morſui author Lactant. Apollonius apud Philoſtratum uiperam eſſe uiſam refert, ſerpētes quos peperiſſet, lambentē quaſique expolientem. Legitur in Theophraſti monumentis uiperarū morſib. tibicinem ſcitè modulateque adhibitum mederi. Ab ijs demorſos ferunt nemini uulnus ſuum uelle patefacere, niſi quos eadem ui morbi quandoque iactatos compererint, ceu qui non experti ſunt naturam morbi neſciant, In Phœnicia ſolo Viperarum halitu perimuntur homines. Quod radicum illis ſuccreſcentium potentia creditur fieri.

DE PISCIBVS DIVERSIS.

Scripſerunt de Piſcium natura Oppianus, Ariſtoteles, Plinius, & aliquot alij magnę celebritatis uiri: qui quoniam acutè adeò & diligenter negocium hoc attigerunt ut nihil poſteris reliquiſſe uideantur, uacātis eſſet operæ, multa moliri uelle poſt illos, quorum nec umbram quidem poſſit quiſquam pertingere. Propterea ſatis erit nobis, quædam admodū pauca decerpere, quæ notiora & maiori emolumēto futura uidebuntur. Nam nihil indiſcuſſum relinquere uelle, illud eſſet retexere telam Penelopes Dicamus ergo de piſcibus, quorū nomina apud autores freqūetiora ſunt. Piſcis Græcè Icthys dicitur, unde Ichthyophagi populi Troglodytis uicini, qui ueſcuntur piſcibus. Ichthyopolę, piſcium uenditores, qui & Cetarij uocantur: Ichthyopolium forum piſcarium Capiuntur piſces hamis, naſſis, tragulis excipulis. qui piſcantur hamo, uocantur Hamiotæ, ut faciebat Auguſtus animi

laxandi

laxandi gratia. Tranquillus ſcribit, Neronem aureo rete piſcari ſolitum.

Piſcium alij teguntur corio & pilis, vt vituli, hippotami: alij corio tantum, ut Delphini: Cortice, ut teſtudines: Silicum duritia, ut Oſtreæ, cōchę: Cruſtis, vt locuſtę: Cruſtis & ſpinis, ut Echini: Squamuis, vt Carpio: Aſpera cute, vt Squatina, qualignum & ebora poliuntur: molli, ut murenæ: alij nulla, vt Polypus. Quæ pilo veſtiuntur, animal pariunt. Spirant piſces. nam pulmonem habent, aut aliqua pulmonis loco viſcera. Annotata eſt enim in quibuſdam æſtiuo calore anhelatio, & in alijs oſcitatio. Interim quoque dormiūt. Oua pariunt quæ ſquamis integuntur. Coeunt plerumque in occurſu paruo contactu, menſibus Martio, Aprili, Maio: Autumno pauci, vt Salpa & Sargus. Piſcium alij ſunt plani, ut Rhombi & ſoleæ: aliqui longi, vt Murenæ, conger. Placet Ariſtoteli nullas eſſe piſcibus mammas, nec meatum vllum genitalium perſpicuum, ſed excrementorum tantum locum. Partes quoque audiendi, odorandi, ſentiendi, nullas eſſe perſpicuas præter oculos. Sunt qui gregatim errant more armentorum: volant aliqui, vt accipitres, hirundines, ſæpiæ. Sentiunt hyemem procelloſam, cuius horrore multi limo ſe prouoluunt, alij ſub petris glomeratim cōſequieſcut, nonnulli ima petunt, qđ ſeu tiant ſumma pelagi tempeſtatibus obnoxias. Redeūte verò ſerenitate proſiliunt, & libenter littus proſpiciunt. Partu differunt inter ſe. Lupus bis anno parit, Mullus ter: cæteri ſemel, ac diuerſis temporibus. Prægnātes gaudent aquis dulcibus. In Africa tamen feruntur viuere nonnulli in feruenti palude. Sunt qui colorem mutant nam menæ hyeme candidæ fiunt, ęſtate nigriores. Mutat & Phycis reliquo tempore candida, uere varia. Amicitias inter ſe, & inimicitias exercent. Inimici ſunt Delphinus & Balæna, Ceſtres & Lupus, Muræna & Congrus. Sunt & qui docilitatem neſcio quam præ ſe ferunt. Nam in Lymira fonte Lyciæ ter fiſtula euocati veniunt ad augurium, teſte Plinio. Hierapoli Syriæ in lacu Veneris, æditurorum vocibus parent vocati, exornati auro veniunt adulantes. Scalpuntur, ora hiantia manibus inſerendis præbent. In Stabiano Campaniæ ad Herculis petram. Melanuri in mari panem abiectum rapiunt, ijdemq́, ad nullum cibum (in quo hamus ſit) accedunt.

Acipenſer piſcis eſt, qui ſquamis ad os verſis contra aquam nando meat. Fuit olim in magna menſarum dignatione, & inuenturarus, ut docet Cicero libello de Fato, apud quem dicitur Scipioni Numantio acipenſerem eſſe paucorum hominū. Quod etiam docuit Plautus ſcribens. Qui mihi in mari Acipenſer latuit, cuius latus in latebras dedam meis dentibus.

Acus piſcis eſt gracilis iuſtum vteri tempus non expectans, ſed abrumpens vterum & matrem interimens. Pariunt enim Aci conſiacto ventre, multitudine partus exigui precij Græcè dicuntur Bellones. De his Mart. lib. 10. Et ſatius tenues ducere credis Acos.

Aeluri piſces ſunt, quorum oculi ad uices Lunæ aut ampliores fiunt, aut minores.

Alec piſcis eſt, qui ſola aqua nutritur. Mart. Cui portat gaudens ancilla paropſide rubra Alecem, ſed quam protinus illa voret. Diminutiuum eſt Alecula. Col li. 9. Datur Cammarius, & riualis Alecula, uel ſi quæ ſunt incrementi parui fluuiorum animalia. Capitur etiam Alec pro ſalſo liquámine. Mart. lib. 3. Capparin & putri cepas alece natantes:

Aloſa piſcis eſt de Clupearum genere, qui alio nomine Chryſſa dicitur. Aloſæ dicuntur eſſe laudatiſſimæ in Tyberi.

Anguillæ piſces ſunt oblongi, volubiles, & ſerpentib. ſimiles, qui piſciū ſoli exanimes non fluitant. Dīr Anguillæ, qđ anguibus ſimiles ſint. Viuūt annis. 8. durant ſine aqua ſenis diebus. Generantur ſcopulorum attritu, ſine coitu ſine ouo, nec eſt alia earum procreatio. Frequens habet lacus Benacus: autore Plinio. Veſcuntur limo & edulijs, ſi quis apponat, ſed plurimæ dulci humore viuunt. Gaudent aqua ſemper affluente & effluente, quę niſi limpida fuerit, breui intereunt. Aeſti

no tempore de lacu in piſcinam tranſlatæ uiuere nequeunt: hyeme uero mutationem loci tolerant facilime Reperiuntur in Gange tam inuſitata magnitudine, ve tricenos pedes impleant Optimæ & præpingues capiuntur in Timauo lacu Reperiuntur & in limoſis locis prope Syracuſas, tanta multitudine, ut piſcari uolentibus lata adſit præda. De anguilla Iuuena. Sat. 5 Vos anguilla manet longæ cognata colubræ. Ariſtoteles ait anguillam neque marem eſſe, neque fœminam.

Anthia piſcis eſt, frequẽs apud Chelidonias inſulas. Celeriter capit, paruo nauigio & concolori ueſte, eadẽq; hora per aliquot dies cõtinuos piſcator enauigat certo ſpacio, eſcamq; proijcit. Solus hic multos dies ad piſcatores accedit incomitatus. Poſtremo greges innumeros adducit, quos ſi inuolauerit Hamiota, parcit ducto ri. Præterea Anthiæ quũ unum hamo teneri uiderint ſpinis (quas in dorſo ſerratas habent) lineam ſecare traduntur, ea quæ tenet extendente, ut præcedi poſſit.

Aphyæ piſciculi ſunt, qui ex aqua & pluuia procreantur Aphya in ignem, Prouerbium eſt de rebus, quæ celeriter intereunt & abſumuntur, uel quæ ſtatim conficiuntur. Nam Aphya piſcis admotus igni protinus decoquitur.

Aries piſcis, eſt qui graſſatur ut latro, & grandium nauiũ in ſolo ſtantium occultus umbra expectat, ſi quem nandi uoluptas inuitet, raptamque prædam abuatãs mergit.

Aſtacus piſcis eſt, qui ſi longius à mari exportatus dimittatur, ad eundem irrepit locum, ubi captus fuerat.

Attilus piſcis eſt inertia pingueſcens. Frequens eſt in Pado, adeò ut ad mille quandoque libras capti ſint, qui niſi iugis boum extrahi potuerunt.

Aulópa piſcis eſt magnitudine ingentis Thynni, ceruice firmiſſima, oculis patentibus atque amplis, dorſo ceruleo, uẽtre albente, corpore linea aurei coloris diſcriminato, quæ a uertice ad caudam deſinit.

Auratæ piſces ſunt omnium timidiſſimi, qui in maris reflexu ſub littoralium arborum radicibus ſe occulunt, ibique frondium agitatione exterriti, facilè capiunt, quadam uelut deditione. Eorum uiuaria primus inſtituit Sergius Aurata, unde nomen adeptus: Martia. Non omnis laudem preciumq; Aurata meretur. Hic piſcis nomen accepit ab auri colore. Commendantur Auratæ, quæ ſunt ex Lucrino lacũ. Coeunt attritu uentris, & oua concipiunt.

Balæna piſcis eſt omnium maximus, qui partum lacte nutrit: ſpirat non brachijs ſed fiſtula quadam. In fronte gerit ora Fertur ſumma aqua, hebetatur ſenſib ob corporis molem: propterea duce indiget, qui prælongus & albus, & capite præcto, anguſta cauda præit, extremaque Balenam contingit, & tanquam temone ad eam regendam utitur. Sole ardente Balęna interdum exit ad litus, & proſtrata, dormit in arena. Reperiuntur Balęnę in mari Indico quaternum iugerum, & elephantis quintuplo maiores. Sunt & pręgrandes in mari Britanico. Iuu. Sat. 10. Quantùm delphinis Balęna Britanica maior. Balęnis infeſtę ſunt orcę.

Barbo piſcis eſt, geminam habens barbam in labro inferiore. Alio nomine uocatur Mulus. Vnde & Cicero in Paradoxis Mulos uocat Barbatulos.

Bocas piſciculus eſt, uocem quandam mugitui ſimilem reddens.

Callionymus piſcis habet multum fellis in dextro latere, in ſiniſtro uero iecur.

Cancri piſces ſunt multipedes, & prępoſtere gradientes, ut Calẽrius in Croaco graphice deſcribit: Illis dena pedum ueſtigia, denaq; in arcus Crura recuruantur, laterumque a margine ludunt Ambiguumque iter eſt &c.

Reperiuntur in Phœnicia littorales cancri tantę uelocitatis, ut cõprehẽdi nequeãt.

Canicula piſcis eſt fœtus ſuos à partu natantes deuorans, ut eos ab omni iniuria tueatur.

Cantharus piſcis eſt Zelotypus, qui pro conſorte ad internecionem cum ſuo genere pugnat.

Carpio piſcis eſt nobis frequens, & in Benaco laudabilis.

Cephalus

Cephalus etiam nomen eſt piſcis. Ambroſius: Ille ſinus maris Cephalos alit, lupos ille, ille ſaxariles. Sordidi ſunt cephali, ſummo pelago quandoque urinantes ſeſe abluunt. Oua eorum non attiguntur, unde & numeroſi ſunt. Quũ adoleuerunt corripiuntur a cæteris. Marini flumineis præſtant.

Ceſtreus piſcis eſt, qui reliquis mutua deuoratione uictitantibus, ſolus ab aliorum carnibus abſtinet, ideoque non capitur eſca, ſed in limum abdit ſe quo ibidem paſcetur. Vbi uerò in metu caput occuluit, arbitratur totum corpus eſſe tutum. Nonnulli ferunt hunc piſcem deuorari à Congro, ut Congrum à Murena. Theod. Gaza Mugilem fecit Latinè.

Cetus piſcis eſt maximus in Atlantico mare. Ambroſ. Virtute mitigauit mare, Diſciplina Cetos ſtrauit. Plin. lib. 32. ſcribit, Cetos ſexcentorũ pedum longitudinis, & trecentorum latitudinis intraſſe in flumen Arabiæ. Sunt enim tantæ magnitudinis, ut ſi aquis ſuperuatent, inſulæ uideãtur. Dicimus etiam Cete, neutro genere, & plurali numero. Stat. lib. 1. Achil. Armigeri Tritones eunt ſcopuloſaque Cete.

Cetarij dicuntur maiorem piſcium uenditores.

Channa piſcis eſt mollis carnis. Hyatulam Gaza conuertit.

Chorace piſcis pinnas habet utrinque maximas, caudam auri fulgore purpureis diſtinctam lineis.

Citharœdus piſcis eſt, qui à cauda ad uerticem lineas habet inſtar neruorum muſici inſtrumenti diſtentas, unde nomen accepit, frequens in mari rubro.

Clupea piſciculus eſt, qui uenam quãdam in Syluri faucibus mira cupidine appetẽs Sylurum ipſum morſu exanimat.

Cochleæ tam aquatiles quàm terreſtres exuunt ſe domicilio, binaque ceu cornua protendunt, contrahuntque. Oculis carent, ideo corniculis prætentant iter.

Concha eſt de genere cancrorum. Conchæ & Oſtrea dicuntur piſces teſtæ firmioris. Et teſtæ ipſæ duriores uocantur Conchæ. Ouid. Oſtreaque & conchis tuta fuere ſuis. Colum. Implicitus conchæ limax. Conchis optimis abundant Lucrinus, Bibaga Indiæ inſula, & mare rubrum.

Congrus ſeu Conger etiam genus eſt piſcis, quem inter ſaxariles ponit Plin. Similis eſt anguillæ, duriore tamen carne, & ſapore inferior, Grillum Nicander uocauit.

Coracini piſces ſunt Nilo peculiares. Martial. Princeps Niliacis raperis Coracine macellis, Pelleæ prior eſt gloria nulla gulæ. Coracius oculos frequenter mouet.

Cordillæ piſciculi ſunt, de quibus Mart. li. 3. Ne nigram cito raptus in culinam, Cordillas madida tegas papyro.

Coruus piſcis marinus fuluus eſt, è ſtagno nigricãs, alga ueſcit, & bis parit in anno.

Cybium piſcis eſt ita ſciſſus, ut medium pateat æquè in omnes partes ad ſimilitudinem teſſerarum.

Cyprinus piſcis eſt fluuialis palatum habens carnoſum pro lingua.

Dactylus piſcis eſt è genere concharum, ab humanorum unguium ſimilitudine appellatus. Remoto in tenebris lumine, alio fulgore claret, lucet in ore mãdentiũ, in manib. in ſolo, & ueſte, decidentibus guttis: ut etiam natura illa uideatur eſſe in ſucco, quem habent in corpore.

Delphini piſces ſunt puerulorum amatores. Fœmina mulieris inſtar habet ubera, quibus copioſo lacte mares paſcit: Parui unà gregatim natant: Parentes fœtus comitantur etiam adultos. Citò adoleſcunt. Decem annis ſummam proueniunt magnitudinem: agunt uere coniugia. Pariunt catulo decimo menſe, & æſtiuo tẽpore. Viuunt annis 30. In terrã quandoque erumpunt incerta de cauſa, & ſtatim tellure tacta moriuntur. Linguam habent contra naturam aquatilium, mobilem, breuem & latam, non differentem ſuillæ: Hominem amant, arte muſica mulcentur: Pro uoce gemitum edunt humano ſimilem: Dorſum habent repandum, & roſtrum ſimum, unde & Simonis nomine gaudent. Obuiam nauigijs ueniunt, alludũt etiam, & quamuis plena prætereunt uela: Nullum eſt animal quod celeritate

non

non excellat: Paruos ſemper aliquis grandior natu comitatur, ut cuſtos. Plin. ait, uiſos eſſe, qui defunctum portarent, ne laceraretur a beluis. Si quis eorum captus fuerit, cęteri adnatant, ſupplicantum ſpecie captum repoſcentes. Varia ſunt apud Plinium exempla de eorum amore in pueros.

Draco marinus caput & oculos habet ad ſimilitudinem terreſtris, reliquum corpus, ut cæteri piſces. Squamas habet præduras, aculeoſque ſolo tactu uenenum relinquentes. Apprehenſus dextra manu renititur: correptus uerò læua obſequitur.

Echeneis piſciculus eſt, qui naues quamlibet impetuoſo uento concitatas, adhærens retinet. Plin. Eſt (inquit) paruus admodum piſcis, petris aſſuetus, Echeneis appellatus. Hoc carinis adhærente, naues tardius ire creduntur. Inde Latini Remoram uocant, & Remiliginem Lucan 6. Non puppim retinens Euro tendente rudẽtes, In medijs Echeneis aquis oculiſque draconum. Fertur hic piſcis fluxum grauidarum utero ſiſtere, partuſque ad puerperium continere.

Echini piſces habent pro pedibus ſpinas ingredi eſt his in orbẽ uolui, propterea detritis ſæpe aculeis inueniuntur: Ora habent in medio corpore in terram uerſa. Oua amara numero quina Sæuitiã maris præſagiunt, ac propterea correptis ſe muniunt lapillis, & calculum arripiunt, ne fluctibus excutiantur. Oua habent plenilunijs hyeme. Frequentes ſunt Achini apud miſenum promontorium. Horat. Miſeno oriuntur Echini Captum Echinum ſi concerpſeris in fruſta, & in mare proieceris, paulo poſt partes conuenire ac reuiuiſcere aiunt.

Elops piſcis inter rara delicias quondam habitus eſt: alio nomine accipenſer dicitur Plin commendat Elopem Rhodium. De Elope ſic ſcribit Ælian. Elopem quidã exiſtimant eſſe quem Homerus piſcem ſacrum appellauit, inuentu rarũ, nec niſi in mari Pamphilio, captus trahitur magno acclamatum plauſu.

Encraules piſces ſunt minutiſſimi, albo colore, præda cæterorum, qui turmatim cõglobatimque adeò feruntur, ut ſcapha aut remis urgentibus diſsociari nequeant.

Exocœtus piſcis eſt in ſiccum ſomni cauſa exiens. Hunc habet Arcadia.

Gerres, piſces ſunt uiliſſimi, & ſalſi, ex genere locuſtarum. Mart. lib. 3. Teque iuuant Gerres, & pelle Melandria cana.

Garus piſcis eſt, cuius fel recens, & inueteratum uino auribus utiliſſimum eſt: autore Plinio.

Galeus piſcis eſt, paſtinacam piſcem uenenatum proſequitur: autore Plin.

Glanij piſces ſunt, quorum frequentia Glanio Cumarum fluuio nomen impoſuit.

Glaucus piſcis eſt, qui tãta in ſobolem charitate teneri dicitur, ut paruos fœtus nunquam deſerat, præſtoque adſit eis cõtra noxia. In periculis ſolidos deuorat, deinde reuomit. Ariſtoteles cum ponit in genere ſerratorum & carniuororum.

Gobio piſcis eſt præſtantis ſaporis, & parui nutrimenti. Albus præſtat nigro. Laudatiſſimus olim menſis adhibebatur. De hoc Iuuenalis Satyra 11: Ne cupias mullũ, cum ſit tibi Gobio tantum Dicimus & Gobius. Mar. In Venetis ſint lauta licet cõuiuia terris Principium cœnæ Gobius eſſe ſolet Gobiones arena gaudent, gregatim degunt: unde & inter piſces gregales numerantur.

Grues piſces frequentes ſunt in Corinthio pelago, magnitudine pedum. 15. Os & ceruicem habent graui aliti ſimilem, & ſquamas inſtar pennarum eius. Sunt graciles & prolixæ; ſubſultimque natant. Fœminæ libidine accenſæ maribus blãdiuntur, coſque ſalientes patiuntur. Huic genitura in aquas decidente, ex mari uelut parente procreantur.

Hygrophœnix piſcis eſt in mari rubro, magnitudine lacertorum, ore ſemper hianti, & oculis uiridantibus zonis diſtinctus binis: altera à brachijs ad caudam aurea altera argentea medium corpus intercidente, maculis deinde intercruſtantibus cæruleis.

Hippocampus piſcis eſt, cuius uentrem ſi quis ex aceto & melle hauſerit, contra canis rabioſi morſum auxilium ſentiet.

Hirci

Hirci piſces ſunt in Cyrenaico & Sardoo mari, oberrantes cum Delphinis. Mares alba uitta frontem habent redimitam. Fœminæ uerò ſunt criſtatæ, ut galli gallinacei. Rapaciſſimi ſunt, ut qui homines nauigiaque inuolent. Spiritu graui & uehementi, quo odore uelut inſtrumento ad cæterorum prædam utuntur. Vitulos marinos inſectantur maximè, quos proflatu, perinde ac iaculo, expugnant.

Iulides piſces ſunt ſaxatiles & morſu uenenato.

Labrax piſcis eſt lato oris rictu, qui eſcam totam unà cum ære faucibus corripit, atque ob id facilè capitur. Prægrandes autem Labraces apud Miletum Aſiæ ciuitatem eſſe dicuntur. Vnde adagium, Labrax Mileſius: in auidum & uoracem.

Lagnis piſcis eſt ſobolis amantiſſimus. Nam ubi fœmina enixa eſt, mas curat communes fœtus, tutaturque ab inſidiis, atque etiam hamum deuorat. Similis eſt propè Siluro. Frequens reperitur apud Mæandrum & Lycum Aſiæ, itemq; apud Strymonem Europæ fluuios.

Lampetra piſcis eſt a lambendis petris nomen adeptus.

Leo piſcis regitur concha, Carabo ſimilis, præter quàm quòd gracilior eſt. Eius brachia cancris ſimilia ſunt.

Lepus marinus gignitur in limo una cum Aphyis, quibuſcum aliquando capitur. In magno mari reperitur, omnia ſimilis terreſtri, preter uillos, quos aculeatos & erectos habet. Natat in ſumma aqua. Velociſſimus eſt, ac propterea difficilis captu: nec unquam ad naſſas aut hamos accedit. Si quis enim attigerit aut manu, aut baculo (dum in morbo eſt) animi defectum incurret.

Locuſtæ piſces ſunt Polypis inimici, & Murenis, qui obliquis cornibus procedunt metu. Gignuntur in limo, ſed diuerſo: in cænoſo Oſtrea, in arenoſo Conchæ. Incolæ Caſij montis contra terreſtres Locuſtas Iouis auxiliũ implorant. Theſſali, Illyrii & Lemnii ab his etiam infeſtantur. Magneſii & Epheſij ordine militari in eas procedunt. In mari Indico locuſtæ aquatiles quaterna implent cubita. Sũt in India ternum pedum longitudinis, cruribus & femoribus ſerrarum uſum præbentes quum inaruerunt.

Loligio piſcis eſt, qui extra aquã ſeſe efferens uolitat: caput habet inter pedes & uentrem, & cruorem nigrũ inſtar atramẽti. Vnde Horat. Hic nigræ ſuccus loliginis.

Lucerna piſcis eſt, q lingua ignea p os exerta ſerenis noctib. lucet eodẽ Plinio teſte.

Luſcius piſcis eſt denticulatus, de quo Auſonius: Luſcius obſcuras ulua cœnoque lacunas Obſidet.

Lupus piſcis marinus, dictus eſt a noracitate, & φ ſolus natet. Lenis eſt & mollis. Cãcros marinos inſectatur maximè. Habet neſcio quem lapidem in capite. Fluuialis potior eſt marino. Præſtãtiſſimi ſaporis capitur in Tyberi fluuio, inter duos pontes, autore Plin. De hoc Mart. lib. 9. Appetitur poſito uilis oliua lupo. Idem: Laneus Euganei lupus excipit ora Timaui, Aequoreo dulces cum ſale paſtus aquas. Hic piſcis rete circundatus, arenas arat cauda, atque ita conditus euadit. Quum hæc ſit in hamo, tumultuoſo diſcurſu laxat uulnera, donec excidãt inſidiæ. Lupus & Mugil mutuo flagrant odio. Plin. ait, Luporum laudatiſſimos eſſe, qui appellantur Lanari, a candore molliciaque carnis.

Lutariæ dicuntur teſtudines, quæ in dulci aqua uiuunt. Has Græci Emydas uocant.

Margari piſces ſunt rotunda ſpecie, qui gregatim natant, regẽ ſectantes, more apũ: quo capto, cæteri attoniti, capiuntur facillimè, in mari rubro, in locis prominentibus ac portuoſis: conduntur q; in doliis ſalſamentariis, donec exiccata carne dureſcant in lapidem aurei coloris. Reperiuntur in Indico, & Britannico oceano. In terra non inueniuntur niſi foſſiles, & adulterini.

Melandria piſcis eſt cæſis quernis aſſulis ſimillima.

Melanuri piſces ſunt omnium timidiſſimi. nam tranquillo cęlo & mari ima pelagi petunt, ſeq; petris multa obductos alga condunt. Per brumam verò cũ ceteros

de noſtro tinctas ingrate lacernas Induis,& non eſt hoc ſatis,eſca ſumus. Horat. Murice Balano porior Lucrina peloris.

Mus araneus piſcis eſt,qui viſa orbita currus,ſtatim uti pedicis impeditus, capitur.

Mures marini exeunt in terram. Oua pariunt,quæ obruunt terra, ac demum trigeſ. die refodiunt,& fœtus ad aquas ducunt.

Muſculus piſcis eſt,qui iter Balænæ,oculis eius pōdere ſuperciliorū obtuſis, prægnātās dirigit,oculorūq; uice fungitur,frequēs eſt hic piſcis in Stymphali Arcadiæ.

Muſtella piſcis eſt murenæ ſimilis,cui ſecundas in deliciis partes nonnulli tribuūt. Sunt qui hirundinem eam vocant,à ſimilitudine paluſtri hirundinis, quæ ſanguinem ſugit.

Myrinum Ariſtoteles ait eſſe murenæ marem,qui generat, ſed tamen hoc differre, quòd murena,varia & infirma ſit: Myrinus vnicolor,& robuſtus, dentesque extra os habeat.

Myrus piſcis eſt,ſeu ſerpens maximus, cui ſi eruatur oculus, frontique hominis appendatur,ophthalmiam dicitur ſanare,piſci uerò renaſci. Ferunt prætere a altero eum capi lumine,qui uiuentem non dimiſerit. Plin. & Gaza Oculatam eum vocant. Volater. putat eundem eſſe cum Lampetra.

Mytylus piſcis eſt in arenoſis ſponte proueniens. Nullius eſt ſaporis, ſed craſſitudini gingiuarum, ſordidisque vlceribus medetur. Martial. lib. 3. Sumitur inciſo Mytilus ore mihi.

Narica piſcis eſt minutulus,qui à nando nomen ſumpſit. Plautus apud Feſtum: Naricam bonam atque Canitam.

Nautilus alius piſcis,dictus quòd nauigantis effigiem habeat, à quibuſdam Pompilus dicitur.

Orca piſcis eſt magnitudinis miræ, infeſtus balænis Plin. ſcribit Orcæ reflatu depreſſum quandoque nauigium fuiſſe,& immerſum in oculis ſuis, quam in Oſtię ſi portu debellauerit Claudius Imperator.

Orchis piſcis eſt rotundus, & ſine ſquamis,totusque capite conſtans, & omnium duriſſimus: autore Plin.

Orcynus piſcis eſt, qui mira ſagacitate hamum vi deorſum trahit, vt ſeſe illidat petris & abſoluat laqueo,aut laxato uulnere proſiliat.

Orphus piſcis eſt oblongus, anguillæ ſimilis.

Oſtrea ſeu Oſtreæ piſces ſunt operti concha, qui non vulgarem in cibis gratiā hn̄t. Sergius Orata optimum ſaporem Lucrinis adiudicauit, quæ etiam commendat. Mart. Ebria Baiano ueni modo concha Luchrino Horat. Nō me Lucrina iuuerit Conchylia. Omnium oſtrearum,conchyliorum & concharum corpora Lunari poteſtate augeri,& rurſus minui,teſtis eſt Plin.

Otia piſces aurem habent uentri coniunctam.

Oxyringus os habet prælongum,in modū roſtri,oculos fulgentes, alba ſupercilia, dorſum uiridans,pennas priores nigras,reliquas albas,caudam prælongā & viridem,quam aurea linea mediam diſcriminat. Colitur Aegyptiis vt Crocodilus.

Papuri piſces integuntur cruſta. More ſerpentum ſenium exuunt, renouata cruſta. Vocantur à Palladio Cancri marini.

Pauo piſcis eſt uarii coloris,rubentibus lineis,ē genere ſerratorum ſolitariorum.

Pardalis piſcis eſt ſimilis terreſtri,colore & maculis.

Paſſer planus eſt,nomen traxit à paſſere auicula. Optimis in cibis iudicatur. Paſſer & Rhombus ſitu tantum corporum differunt. Dexter reſupinatus eſt illis, Paſſeri læuus.

Paſtinaca piſcis eſt quandoq; natans,interdum etiam uolitans. Roſtium habet præacutum & uenenatum,& cui nullū ferè ſit remedium Paſtinacę iecur decoctum in oleo, pruritum & ſcabiē non hoīum modò, ſed & quadrupedum efficaciſſime ſedat. Eiuſdem radius adalligatus umbilico faciles partus facit. Pinnas nō habet,

Latrocinatur ex occulto tranſeuntes radio, quod telum eſt ei figens. Argumētū magnæ in hoc piſce ſolertiæ eſt, quòd cum ſit piſcium tardiſſimus, Mugilē omnium uelociſſimum in uentre habere quandoque reperiatur. Contra ſuum ictum remedio eſt, cinere ſuo ex aceto illito.

Pectunculus piſcis eſt de genere mollium, extra aquam ſeſe efferens ſagittæ modo. Pectunculus Chius inter cibos electiles numeratur à Gel. Laudatiſſimi pectines reperiuntur Mitylenis, teſte Plin. & Tarenti, dicente Horat. Pectinibus patulis iactat ſe molle Tarentum. Mobiles ſunt pectines, adeò ut plerunque extra aquam exiliāt, & penè potentur uolare.

Pediculus piſcis eſt, paraſitus Delphini. Eius enim prædam & eſcam ſectatur, quam libenter impertit: propterea pediculi pingues ſunt, & obæſi.

Pelamides appellantur Thynni, quum annū tempus exceſſerunt: morantur in luto. Iuuen. Sat. 7. Quod uocis precium ſiccus Petaſunculus & uas Pelamidū. Horum piſcium copiā habent Alyzones populi: reperiuntur & in anguſtiis Byzantii.

Peloris piſcis eſt de genere concharum, dictus à Peluro promōtorio, vbi ſcatet. Horat. Murice Baiano potior Lucrina Peloris. Pelorides Plin. teſte, emolliunt aluū.

Perna piſcis eſt ex concharum genere, frequens circa Pontias inſulas. Stant autem Pernæ veluti ſuillo crure longo in arena defixæ, hiātesque qua limpitudo eſt pedali non minus ſpacio cibū uenantur, dentes in circuitu marginum habent pectinatim ſpiſſatos. Intus pro ſpondylo grandis caro eſt: autore Plin. lib. 32.

Phagrus nomen eſt piſcis anguillæ ſimilis, & ſaxatilis.

Phari piſces ſunt, quos uenerantur, qui Syenem incolunt.

Phocæ piſces ſunt, qui à mugitu boues marini dicuntur. Verg. lib. 4. Geor. Et turpes paſcit ſub gurgite phocas. Hic piſcis corio & pilis tegitur. Parit in terra pecudum more, & coit inſtar canum. In ſomno mugit, unde & uituli marini nomen. Spirat & dormit in terra.

Pholis piſcis eſt de genere Rhomborum, qui mucore ſuo ſpumaque cubile ſibi ſubſternit.

Phuca piſciculus, ſolus piſcium in alga nidificat.

Phyſalus piſcis eſt colore ſmaragdi, uenenatus: qui, ſi capiatur, more pilæ, aut ueſicæ intumeſcit.

Phyſeter piſcis eſt marinus, inuſitata magnitudine, de quo Ruſus in Arati Phænomen. Delphinos uirides, & Phyſeteras anhelos. Hos Plinius inter beluas marinas reponit.

Pinna immobilis inhæret ſaxis, cuſtodemque habet Pinnothetem, quo cum priuatur ſtatim perit. Hic ei dapes ſuggerit, piſcesque in prædam deducit. Plin. ubi de Cāchris loquitur: Pinnotheres, inquit, uocatur minimus ex omni genere, ideoq; opportunus iniuriæ. Huic ſolertia inanibus oſtrearum teſtis ſe condere, & cū accreuerit, migrare in capaciores.

Plātaniſtæ roſtrum habent & caudam Delphini. Reperiuntur in Gange Indiæ magnitudine 15. cubitorum.

Polypus piſcis eſt de genere mollium, à pedum multitudine nomen adeptus. Fraudulentus eſt, & colorem mutat. Ita petris adhærens plurimos piſces, prædonem non agnoſcentes, caſſibus furtiuæ artis includit: reddit enim colorem petrarum, in quibus delitet. Tanta eſt in eo uoracitas, ut nec à ſuo quidem genere abſtineat. Carabū piſcem expaueſcit, adeò ut coniectus in retia ubi ille fuerit, quandoque captus ſtatim exanimetur. Aeſtiuo tempore uiſi ſunt Polypi exire in agros maritimasq; arbores fructuum auiditate ſcādere. Tanta eſt ſalacitate, vt effœto corpore nulla ſit ei aut natandi, aut prædam affectandi facultas. Fœminæ breuior eſt uita, & facilius capitur. Rapaces ſunt eius pedes. Vnde natū prouerbiū de hominibus furacibus apud Plaut. in Aſin. Ego noui hos (inquit) Polypos: quicquid attigerunt, tenent. Item aliud, Polypi mentē habes: in homine, qui morib. eſt uer-

ſatilibus,

ſatilibus. Eſt etiam polypus narium morbus. Martial. lib. 12. Naſutum uolo, nolo polypoſum.

Pompilus concha munitur, quam connexam turbato mari natãdo gerit, ne fluctib. oppleta teſta deprimatur. Tranquillo reſupinat carinæ modo. acetabulis utrinq; pro remis utens, & cartilaginẽ (quã in medio retinet) pro uelis pãdens. Si quã metus belluarum inuadentium ingruit, repleta cõcha ſub undis ſeſe demittens latitat. Rurſus uitato periculo reſilit. Profunda petit, ceu terram oderit. Adnatat nauibus cũ alijs ſuæ ſpeciei. aſſultãsq; circa cõglobat. Eadẽ eſt fere nautili natura.

Porcum Græci Aſtragoriſcum uocant. Cum capitur, more porcorum grunnit. Appion apud Plin. maximum piſcium eſſe tradit.

Priſtis piſcis eſt marinus anguſti corporis & longiſſimi. Dicitur autem Priſtis ab undarum ſectione. Scindunt enim fluctus mirum in modum propter tenuitatem. Priſtin Græci ſectionẽ uocãt. Pli. ſcribit Priſtes eſſe in mari Indico 200. cubitorũ.

Pſitta piſcis eſt, quem nonnulli paſſerem dicunt. Ariſt. Torpedo. occulit ſeſe & paſtinaca, & aſellus, & rana, & pſitta, & ſquatina.

Pulmones marini in pelago dierum hyemem protendunt. Montium item ſonitus, nemorumq; mugitus prędicunt. Eorum cineres adalligati profluuia purgant. Pulmonibus ſi confricetur lignum, ardere uidetur, adeò ut faculam ita prętuceat.

Purpura (quam aliqui Porphyram uocant) conchyliorum uoraciſſima eſt. Linguam habet prælongam, ſemperq; uibrantem, per quam potitur præda, quam aſſectatur. Eius cruori maxima dignatio in tingendis lanis, pręcipue ſi lapidis ictu cędatur. Purpurarum quædam augentur inſigni magnitudine, ut quæ ad Sigæũ & Lectum Idæ promontoria gignuntur. Aliæ paruæ ſunt, ut in Euripo & Caria. Marinæ magnæ ſunt & ſcabræ. Capiuntur tempore uerno, quum fauos extruunt. Flos inde extrahitur ſpecie membranæ candicantis, qui contritus manum inficit. Purpureæ uiuunt annis ſeptenis. Latent ſicut murices contra canis ortum tricenis diebus. Congregantur uerno tempore, mutuoq; attritu lentorem cuiuſdam ceræ ſaliuant. Succum (quo tinguntur lanæ) euomunt cum uita. Propterea piſcatores uiuas capere contendunt. Capiuntur paruulis rariſque conchis, textu ueluti naſſis in alto iactis. Ineſt his eſca, quam appetunt purpureæ, porrectiſq; linguis infeſtant. At illæ aculeo extimulatæ claudunt ſeſe, comprimuntq; mordentes, ita pendentes auiditate ſua purpuræ tolluntur.

Rana piſcis eſt notiſſimus, lato uentre, cæruleis uariegatus maculis, Græcè Batrachos dicitur. Ranarum terreſtrium quædam in uepribus tantum uiuunt, dicunturque Rubetæ, quibus in terra & in humore uita eſt. Aquatiles coeunt noctu extra aquam, mare fœminam inuitante. Hydrum maximè reformidant, quo accedente, clamore ſe glomerant, & aduerſus eunt turmatim. Earum coaxatio ſolito maior pluuiam portendit. In Seripho inſula mutæ ſunt. Hinc adagium, Rana Seriphia: in elingues. Theophraſtus aquarum eius regionis frigiditati hoc tribuit. Ranæ inſidiantur apibus aquantibus, nec earum ictus ſentiunt. Prima lingua eis cohæret, intima abſoluta a gutture, qua uocẽ mittunt. Rana, quæ ab augmento piſcatrix dicitur, ſetas habet quaſdam à cilicijs extantes ac prolixas, quarum adminiculis natura monſtraure ſtruit inſidias, latitans in limoſis aujjſque locis. Frontem cum ſetis uidendam loco eſcæ piſciculis porrigit. Illi accurrentes, decepriſque, ac paulatim in arctum deducti ab ea rapiuntur. De eius uſu in medicinis, uide Plin. Eodem ferè modo Raia piſciculos agit in præda. Cartilaginem habet pro ſpina: autore Plinio.

Rhombus piſcis eſt planus, in delicij quondam habitus. Laudatiſſimus fuit Rauennæ. Mart. Quamuis lata gerat patella rhombum, Rhombus latior eſt tamen patella. Commendatur etiam Adrianus. Iuuen. Sat. 4. Eſt etiam Rhombos inſtrumentum incantatorũ, quo filia torquebantur, ut apud Martial. libro 9. Quæ nunc Theſſalico lunam deducere Rhombo.

Sagittarius Echini ſpecie, oculos habet ſolidos & prolixos.

Salmo fluuiatilis in Aquitania præfertur marino. Inuenitur in Rheno & Rhod.

Salpa piſcis coqui non poteſt, niſi ferula percutiatur. Reperitur apud Ebuſum.

Sargus Mullum ſemper comitatur, antris inhabitat. Ex animalibus maximè capras ſolicitatur. Prodeſt eius caro contra Preſteris morſum.

Scarus piſcium ſolus natando ueſcitur & ruminat. Hunc piſcem è Carpathio mari primus aduexit Optatus Helipertius, perfectus claſſis ſub Claudio principe, & inter Oſtienſem & Campaniæ oram diſſeminauit. Fuit quondam in honore menſarum. Ælianus hunc fallaciſſimum piſcem eſſe teſtatur, Venerisq; gratia in prædam agi, fœmina eius generis per littus ducta. de Scaro Oppianus inquit: Hic Scarus ſaxa freque utor, Quin mites inter piſces clamore tremendo intonat, & ſolus pallentes ruminat herbas. Mart. lib 5. Hic piſcis incluſus naſſis non fronte erumpit, nec infeſtis niminibus caput inferit, ſed auerſus caudæ ictibus crebris laxa fores, atque retrorſum ita erumpit: quem luctatum eius ſi fortè alius Scarus extrinſecus uideat, apprehenſa mordicus cauda, nixum iuuat erumpentis. Tranquillus ſcribit, Scarorum iecinora fuiſſe in patina Vitelij inter lautiores ciborum primitias, in hac (inquit) Scarorum iecinora, phaſianorum, & pauonum cerebella, linguas phœnicopterum, murenarum lactes, à Carpathio uſque fretoque Hiſpaniæ per nauarchos ac triremes commiſcuit. Quod autem iecinora Scarorum & uiſcera iucundioris ſint ſaporis, docet Mart. in Xen. ubi ait: Hic ſcarus æquoreis qui uenit obæſus ab undis, Viſceribus bonus eſt, cætera uile ſapit. Quintilian. ait, Scarum non capi in noſtro mari. At eundem capi in Siculo, docet Petronius Arbiter dicens: Ingenioſa gula eſt, Siculo Scarus æquore merſus. Ad menſam uiuus perducitur. Habet etiam Scaros Carpathium mare. Vnde Horat. Non me Lucrina iuuerint conchyla, Magisve Rhombus aut Scari, Si quis Eois intonata fluctibus Hyems ad hoc uertat mare. Eois fluctibus, dixit propter mare Carpathium, quod eſt in oriente.

Scolopendra, quam Gaza Centipedem uertit, terreſtri ferè ſimilis eſt. Si quis eam attigerit, excitabitur ei pruritus, perinde ac ſi contigiſſet urticam. Viſæ ſunt inuſitata magnitudine, capite caudaq; extantibus per undas in modum triremium ferri utentes pro remigio pedibus ſublatis, quos habent plurimos. Theophraſtus apud Plinium ſcribit, Otretieres populos à Scolopendris deletos. Porrò Scolopendræ hamo deuorato, omnia intranea euomunt, donec hamum egerant, deinde reſorbent.

Scombrus de genere eſt Thynnorum, unde ſalſamenta fiunt. In aquis ſulphureum præſefert colorem: extra aquam uero, quem & cæteri. Ab huius frequentia & multitudine Scombraria inſula maris Hiſpani meruit nomen. Martia. Heſperius Scombri temperet oua liquor. Plin. ait, Scombrum laudatiſſimum eſſe in finibus Carthaginis.

Scorpius lecioris eſt canis, bis anno parit, alga ueſcitur. Varius eſt. Iceſius medicus dixit, ſtagnorum Scorpios nigrantes eſſe, marinos uerò fuluos. Similitudinem habet cum Scorpena, licet Ariſtoteles diſcrimen ponat.

Sepia ueneno ſo eſt morſu. Quum uidet inſidias parari ſibi, effuſo atramento (quod habet pro ſanguine) ſeſe abſcondit. Perſ. Nigra quod inſula uaneſcat ſepia lympha. Sepiarum mares uarij ſunt, & nigriores, conſtantiæque maioris. Percuſſæ tridente fœminæ auxiliantur. At fœmina icta mare fugit. Sepiæ atramento tanta uis eſt, ut in lucerna addito Æthiopes uideri, ablato priore lumine, tradat Anaxilaus apud Plin.

Silurus tanta eſt in prolem charitate, ut abſumpta fœmina, mas oua ſeruet, ſæpeq; una capiatur, dum filios captos ſubſequitur. Peculiaris eſt Nilo, quanquam & in Danubio reperiatur. Ambroſius. Captus eſt Silurus, & inutilis præda detecta eſt. Idem. Et Silurum qui minorum piſcium uiſceribus aluum replet.

Simię piſcis,ore & colore ſimilis eſt terreſtri,dorſo teſtudineo, fuluis circa collum maculis. Pinnas auium modo plandit,uolanti ſimilis.

Sola plana eſt lata,numeratur inter cibos lautiores. Lynci impoſita medetur.

Sparulus piſcis eſt exiguus & velociſſimus. Mart. Res tibi cum Rhombo eſt,at mihi cum Spatulo.

Sphyrena (quam Gaza Malleolum conuertit) latiorem in naſſis plagam,unde proſiliat,quærit. Palarum carnoſum habet pro lingua.

Spongiarum triplex eſt genus,Spiſſæ,raræ, aſperæ: omnes ad ſaxa naſcuntur, aut iuxta littus,lutoq; aluntur. Nam captæ limo refertæ omnes cernuntur. Imbecilliores ſunt ſpiſſæ,quàm raræ,ꝙ minus altæ adhærent. Spongiæ molliſſimæ ſunt circa Lyciam,in Hælleſponto aſperæ,denſæ circa Maleam: Aluntur etiam conchis & piſcibus. Intellectum ineſſe his apparet: qui vbi auulſorem ſenſere,cõtractę multò difficilius extrahuntur. Quod etiam fluctu pulſante faciũt. Viuunt eſca,quia minutæ in his conchæ repertæ ſunt. Putteſcunt in apricis locis. Ideoq; optimę ſunt in gurgitibus uiuentibus. Fiſtulas habent quaſdam, per quas paſci exiſtimantur. Viuunt longo tempore. Peſſimum genus eſt earum, quæ Aplyſiæ uocantur,quia elui non poſſunt.

Squatina de genere planorum,cutem habet rigidam,qua propter aſperitatem ligna & eburnia poliuntur. Numeratur inter Cartilaginea.

Stella inſidiatur conchyliis. Eius natura tanti eſt feruoris, ut omnia cõtacta adurat. Paruam intus habet carnem,extra uerò eſt duriore callo. Omnem peragit, & concoquit cibum. Aiunt mala medicamenta nocere non poſſe, Stella marina vulpino ſanguine illita,& affixa limini ſuperiori,aut clauo æreo ianuæ.

Strombi e genere concharum, regem habent, quem ſequuntur, quocunque cõceſſerit. Hunc capienti aut aſpicienti bonum omen portendi dicunt. Apud Bizantios Attica drachma propoſita eſt illum expiſcantibus.

Syuodon piſcis eſt ſociabilis. Carne veſcitur,& mollia appetit. Euenit huic & hyatulæ, ut (quum piſces minores inſectantur) uenter procidat, quòd is oti coniunctus ſit.

Reperiuntur Teſtudines marinæ,& quæ in aquis dulcibus uiuunt,quas Lutarias appellamus. Teſtudo oua gignit in terra,quibus arena obrutis ſtatim ad mare redit, Mox diebus ſexaginta peractis,iterùm ad oua reuertitur, quę arena refoſſa ut iã animata comperit,paulatim deducit in pelagus. Reperiuntur in India, quarum connexum ſcaphę magnitudinem ęquat. Et in Taprobane inſula uſum lecti domibus ligneis præbent. Chelenophagi populi teſtudinum ſuperficie caſas integunt;& carne ueſcuntur. Troglodyte cornigeras habent,quarum cornibus natando, remigio ſe adiuuant.

Thymallus piſcis eſt precioſus,de quo Ambroſius: Neque te (inquit) inhonoratum noſtra perſecutione Thymalle dimittam,cui a flore nomen inoleuit, ſeu Ticini uada te fluminis,ſeu mœni Athesis umbra nutrierit, flos es. Quid ſpecie tua gratius? quid ſuauitate iucundius? quid odore fragrantius? Quod mella fragrant, hoc tu corpore tuo ſpiras. Cubitalis eſt eius magnitudo. Medius eſt inter Lupũ & Cephalum. Naribus admotus, herbam unde cognominatur, ſpirat, ad hamum non accedit.

Thynnus piſcis eſt altero captus oculo, quare natando partem (qua uidet) terram uerſus applicat. Hinc adagium, Thynni more uidere: quum quis obliquè aſpicit, Vbi bruma deprehenditur Thynnus, hybernat ibidem: mox uere procedẽte, multi una exeunt in pontum Euxinum,ac maiores ſoli præeunt,cęteri gregatim,ue luti pecudes,ſubſequuntur, connexis inter ſe corporibus,ut mutua iuuentur vmbra contra ſolis æſtus. Strabo ait, Thynnos miræ magnitudinis eſſe in Hiſpania, quos glande ueſci prodit. Mẽbratim cæſi ceruice & abdomine cõmẽdatur edulio recenti,cætera aſſeruantur ſale. Præcipua (inquit Plin.) magnitudine Thynnos

inuenimus talenta 15. pependiſſe. Eiuſdem caudæ latitudinem duo cubita & palmum. Thynnorum captura eſt à Vergiliarum exortu ad Arcturi occaſum. Reliquo tempore latent in gurgitibus imis, niſi tempore aliquo euocati, aut pleniluniis. Pingueſcunt in tantum, ut dehiſcant. Non excedunt biennium. Thynnoſcopos Budæus uocat homines, è littore Thynnos ſpeculari ſolitos, q Latinè Thynnarii dicuntur.

Torpedinem ſi quis attigerit, morbo afficietur, à quo illa ſuum nomen traxit. Quo etiam modo piſces in prædam agit. Occultat enim ſe limo, & ſupranatantes facit torpere, quos emergens deuorat.

Torſio ſimilis eſt Delphino, præterquam roſtro. Diſtat & triſtitia aſpectus. Abeſt enim illa laſciuia maximè Tamen roſtris caniculatum maleficentia aſſimilatus. Hunc gignit mare Ponticum.

Trichias nonnulli Sardas uocant. Iſtrum ſubeuntes non remeant. Plin. Intrantium (inquit) pontum, ſoli non remeant Thrichiæ.

Trigla piſcis eſt, qui à noſtris Mullus & Barbo dicitur.

Triſſæ laudatiſſimæ reperiuntur in Tyberi. Eas hodie uocari Romæ Lacias, Florentiæ Cleopias, Neapoli Aloſas, tradit Volaterranus. In Aegypto circa Meroę ſtagnum Triſſas flebilibus numeris & melodiis eſcæ uice deceptas expiſcantur.

Tritonem Romæ ſe uidiſſe Pauſanias dicit, colore ranarum paluſtrium, ſquamoſo corpore, brachiis ſub auribus, naſo & ore humanis, dentibus firmis, oculis glaucis, manibus, digitisque ſimilibus concharum teſtis, cauda ſub aluum uice pedũ, ut Delphini.

Trochus eſt ingens corpore, ceruice & ſpina prominentibus, ut ſupra undas conſpiciatur: Seipſum init. Quare Theodorus Gaza eum Maſculo fœminam uertit.

Trocta piſcis eſt uoraciſſimus. Dentes habet continuos. Captus hami lineam præcidit. Stipatus multis ſuę ſpeciei piſcib. Delphino congreditur, & depugnat.

Vertibulum piſcis dicitur à teſte durici, adhæret ſuæ teſtæ, qua contegitur: habet duo foramina exigua, quibus humorem recipit & reddit.

Voligo piſcis eſt à uolando nominatus. Aliter dicitur Loligo.

Vitulus marinus, qui & Phoca dicitur, animal eſt amphibium tam in aquis quàm in terra degens. Fœtus parit in terra, paulatimque ad undas aſſuefacit, ſed non ante duodecimũ diem. Breuiſſimus eſt à partu, poſtea tamen euadit maximus, albus uentre, & dentib. frendens. Ipſe imbellis & animo degener, non tantum uiribus quã uaſtitati corporis fidit. Veſcitur piſcibus & humano cadauere: unde & piſcãtibus ſtruit inſidias. Pedes habet à ſcapulis manibus ſimiles modo urſæ, pedesq; poſteriores quinis diſcretos digitis. Nunquam percutitur fulmine. Nullũ animal grauiore premitur ſomno. Vnde Mart. Dormitis nimium glires, uituliq; marini. Iuba apud Plinium tradit, uitulos marinos ternas heminas capere. Mireſcũt interdũ. Pilo ueſtiuntur. Canum modo cohærent. Nunquam plures geminis pariunt, Educãt mammis fœtum: interficiuntur difficulter, niſi capite eliſo. In ſomno mugiunt. Tenent diſciplinã, uocemq; pariter & uiſu populũ ſalutãt. Pinnis quibus in mari utuntur, humi quoque uice pedum ſerpunt. Aiunt dextris eorum pinnis uim ſoporiferam ineſſe, ſomnosq; allicere ſubditas capiti. Eius oculi in mille colores tranſeunt, ſicut hyenæ.

Vrtica adhęret ſaxis. Manum in fame depaſcitur, ut Polypus, Ora in medio corpore cõtinet, & de medio ſaxo quaſi de teſta uiuit, adnatãtesq, circa aſſultantesq; piſciculos corripit, Noctu uagatur, noctuq; mutatur. Veſcitur carne. Vim habet pruritu mordacem, ut terreſtris urtica. Frontis eſt carnoſę. Noctu pectines & Echinos perquirit. Dum admotam ſibi manum ſentit, colorem mutat & contrahitur. Tacta uerdinem mittit, paulumq, ſi fuerit interualli, abſconditur. Ora ei in radices eſſe traduntur. Excrementa per ſumma tenui fiſtula reddit.

Vua marina in uino putrefacta, iis qui inde biberint, tędium uini affert.

Non

Non reperiret finem hæc hiſtoria,nec etiam uires & ingenium ſufficerent,ſi ſingu lorum naturas uerbis conſequi uellem.Nam præter fluuiatiles piſces, Plinius po nit 176.genera animalium in mari uiuentium . Multos dedita opera omiſimus, quorum hæc ſunt nomina,Nereides,Elephanti,Rotæ,Dromones. Coruutæ,Gla dij Serræ,Hippotami,Percæ,Aſelli,Alopeca,Box,Batis,Banchus,Balanus,Vra noſcopus,Cinædi,Chametrachea, Glyciamerides,Colycia, Pendactylides,Bales Echinophoræ,Cucumis, Cynopos, Cynoſdexia, Eiythinus,Hippus,Hippurus, Halipleurus,Mena,Merix,Mormylus,Myſtocetus,Ophidion,Oſtria,Phycarus, Tyndarides, Petcides, Rhina, Sargus, Scylla, Purus, Scorpena, Sciadeus, Sciena, Smyrus, Scepini, Smarides, Tronus, Thurianus, Theſſa, Tethea,Vrene, Bopgyrus,Orphus,Rhacinus,Mormyra, Teragus, Labrus, Epoda, Channe ex ſeipſa concipiens,Glaucus æſtate nunquam apparens, Pompilus ſemper nauigiorum curſus comitans,Chironus in aquis nidificans, & alia prope infinita huiuſmodi.

DE VOLATILIBVS, ſiue auibus.

Accipiter auis eſt rapax & prædatoria,dicta ab accipiendis auibus. De qua Martial. Prædo fuit uolucrum famulus nunc aucupis idem Decipit,& captas non ſibi mę ret aues. Imbelles uolucres inſectatur,ut columbas. Aucupatur hæc uolucris quadam ſocietate cũ homine,maximè circa Amphipolim Thraciæ, ubi homine ex ſyluis,& arundinetis excitant aues,illi ſuperuolantes deprimunt . Captas cũ iis diuidunt aucupe. Iones Cymindin uocant. Accipitrum genera 16 ponit Pli. Cu con claudũ altero pede,proſperrimi augurij nuptialib. negotijs & rei penuarię, Triorchem a numero teſtium, Buteonem Romani uocant. Æſalona Græci uocãt, qui ſolus omni tpe apparet. Varius eſt omnium in præda modus. Alij non niſi ex terra autem rapiunt. Alij circa arbores uolitantem. Alij ſedentem in ſublimi. Ali qui uolantem in aperto. Accipitres Maſſiliæ humi fœtificant,nec alibi naſcunt. Non comedunt auium corda. Nocturnus accipiter Cymindus uocatur , rarus in ſyluis,minus interdiu uidens Bellum gerit internecinum cum aquila. Odit hæc uolucris & refugit radicem ſylueſtris Aſparagi. Propterea aiunt,tutas eſſe uillaticas aues,ſi quis eam extruxerit in uilla.

Achanthis auis eſt ſtridula,quæ paſcitur ſpinis & carduis. Vnde & Carduelis dicit. Verg. lib 3 Georg. Littoraq; Alcyonem reſonant & Achantida dumi. Gaza Ligurinum interpretatur.

Ædon Græcè,nobis Luſcinia dicitur. Calphurnius: Vocalem ſuperet ſi turpis Ædona bubo.

Ægocephalus auis eſt,lyene carens:

Æmatopodes aues ſunt aquatiles, peculiares Ægypto.

Æſalus auicula eſt, quę oua corui frangit. Ouid. Neſcius aſſumptis Priamus pater Æſalon alis.

Alauda palmam habet elatam in capite inſtar Galeritę. Vnde & Galerita a Græcis dicitur Corydalus,uocabulo Gallico Ala da Hanc Plin. & Tranquillus aiunt Legioni dediſſe nomen,quę Alauda uocabatur. De qua Cicero ad Atticum: Antonius,inquit,cum legione Alaudarum ad urbem pergere,pecunias municipijs cõparare. Alaudarum duo ſunt genera:alterum terreum,criſtatum: alterum gregale,minore corpore,& ſine criſta.

Alciones aues ſeptem dieb. nidificant ante brumam,& totidem ſequentib. pariunt. Duplex eſt earum genus:alterum uocale,arũdinibus inſidens:alterũ mutũ, ampliore corpore. Antiqui eas Alcedones uocabant. Dies illi ſeptem quibus pariũt, Alcionides & Alcedonia uocantur. Ouid. lib. 11. Metam. Perq; dies placidos hyberno tpe ſeptem Incubat Alcyone pendentibus ęquore nidis. Eſt Alcion paulo maior paſſere, colore nigro & cęruleo, qui Cyaneus uocatur . Dum procelloſum

ſum eſt mare, ſi Alcyonum oua obijciantur, inducunt tranquilitatem. Ferunt inſuper eas hac à Ioue gratiam conſecutas, ut in tempore ſollicitudinis ſuæ ſerenos quatuordecim dies in hyeme accipiant. Hinc Propertius tempeſtate uexatus eas alloquitur & inuocat, lib 1. Et merito (quoniam potui fuiſſe procellam:) Nunc ego deſertus aliquot Alcyonas. Minores Alcyones canunt in arundinetis. Collo ſunt gracili & procero. Rarò apparét, nec niſi circa ſolſtitia, & in bruma: in aqua oua deponuntur. Pariturae Alcyones nidum inſtar conchæ ſpinis incredibili duritia ſubtexunt, deinde ad mare deferentes, undis imponũt, atque illis ſe conſtipãtes, dum uehuntur, fœtificant. Piſcibus uiuunt. Pariunt oua quina.

Alectorides aues roſtro ſunt oblongo, curſu agilis, hominem amãt. Capiuntur inter ſedes hortorum & uinearum.

Aluc auis eſt nocturna, maior gallo gallinaceo.

Anſeres ſtomacho ſunt calidiſſimo: Gaudent herbis riguis, & frigidis. Lauram, non attingunt. Cor eorum olim fuit laudatiſſimum inter mẽſarum cupedias. Scipio uel Metellus, aut ut alij malunt, Seſtius, primus docuit anſeris iecur eſſe optimi ſaporis, Propter quod olim ſeruabatur in corte. Martialis lib. 3. Vagatur omnis turba ſordidæ cortis Argutus anſer, gemmeiq; pauones.

Anas iuxta paludes parit, & ſtatim à partu aquas petit, aquilã formidat. Huius auis pectus tantùm & ceruix gulæ dabatur. Martial. Tota quidem ponatur anas, ſed pectore tantum, Et ceruice ſapit, cætera redde coquo. Volant Anates protinus in ſublime, atque è ueſtigio cœlum petunt, etiam ex aqua. Purgant ſe herba ſideritе, quum quid moleſtum comederunt. Anates Ponticæ uenenis uiuunt.

Anthus aquatilis eſt magnitudine frigillæ.

Apiaſtra auis meruit nomen ab apibus comedendis.

Apodes carent uſu pedum, ſpecie ſunt hirundinũ, nidificant in ſcopulis. Cernuntur toto mari. Circumuolitant naues. Nulla his requies, niſi in nido: aut pendent, aut iacent.

Aquila alitum regina dicitur, quòd altiſſimè uolet: ideoque armigerum Iouis eam poetæ uocant. Cõgreditur magnis animalibus, ut ceruo, cuius cornibus inſidet, puluerulentas alas de induſtria concutiens, ut uiſu & oculis præpeditus decidat in curſu mortuusque fiat præda. Ferunt Aquilę pennam alijs etiam rebus conſertam non putreſcere. Pullos ſuos probat ad Solem, quem ſi ſuſtinere nequeant, ut degeneres excludit. Opperit non ſenio, nec ægritudine, ſed fame. Creſcens enim roſtri ſuperioris aduncitas impedit, nec cibum queat carpere. Quũ ſenuit, grauãtur eius pennæ & oculi. Cui rei ut medatur, quęrit fontem, calorem in ſe colligit, & ſanatur. In fontem ter ſe mergit, eoque modo redire fertur ad iuuentutẽ. Hinc Pſalmographus. Renouabitur, ut aquilæ, iuuentus tuę. Plutarchus in Mario ſcribit, Aquilam geminos tantum pullos parere, Propterea nõnulli mentitũ aſſerũt Muſeum, qui ſcripſit, Aquilam tres pullos parere, duos ſubſtrahere, & unũ alere. Aquilarum genera ſex ſunt, teſte Plin. Melenatos, colore nigricãs, minima magnitudine, quæ ſola Aquilarum fœtus ſuos alit, cæteræ fugant. Cõuerſatur in montibus, Secũdi generis Pigargus, albicante cauda. Tertij Morphnos, cui uita eſt circa lacus, nigerrima eſt aquilarum, prominentiore cauda. Teſtudines frangit è ſublimi iaciendo: qua ſorte perijt Aeſchilus poeta. Quarti Percnopterus, uel Pernocterus, morãs per lacus, ſpecie uulturina, alis minimis, reliquas magnitudine antecellens, ſed imbellis & degener, nam ſuccumbit coruo. Eadem ieiunæ ſemper auiditatis eſt & querulæ murmurationis. Sola aquilarum exanima fert corpora. Cæteræ quum occidere, cõſidunt. Quintũ genus Halietus, ceruicæ magna, lata cauda, circum mare uerſatur. Sextũ Gneſion magnitudine media, colore ſubrutilo, rarum aſpectu. Reliquæ aues, quas aquila petit ad prædam, gregatim ſępenumero uolant, ut reſperſu pennarum hoſtem excæcent. Nidificat in petris & arboribus. A meridiano tempore operatur & uolat, prioribus horis ignaua ſedet,

donec

donec impleantur conuentu hominum fora. Eius pennæ mixtas auium pennas deuorant. Ex uolatilibus nunquam fulmine tangitur. Pugna eſt illi in draconem, qui propterea eius oua conſectatur auiditate malefica.

Ardea auis dicitur ueluti ardua, quòd in ſublimi uolet. Verg: Notasque paludes Deſerit, atque altam ſuperuolat Ardea nubem. In medijs arenis triſtis imbrem indicat, & etiam quum altior uolat Lucan. lib. 5. Quoque auſa uolare Ardea ſublimis pennæ confiſa natanti. Eius tria ſunt genera. Pulla natura ſagax & uictus prouida, colore paruo Reliqua duo pulchra. Ardeam Gaza Rodiom uocat.

Agatylis auicula eſt nidum filis lineis intexens aditu anguſto.

Aniones capiuntur ſaltatione quadam ridicula, quam ſcopam vocant. Maiores ſunt noctuis, colore plumbeo, alis albo ſparſis, duabus pennis a ciliis ad tempora pendentibus.

Aſterias auis eſt ex Ardearum genere, dicta a colore aſtrorum. Docilis eſt humanæ uocis, frequens in Aegypto.

Attagen ſeu attagena, auis Aſiatica inter cibos electiles quondam numerata eſt, maximè quæ in Ionia naſcitur, autore Gellio. Hinc Attagen Ionicus uocatur. Plin.

Attagen maximè Ionius celebratur, uocalis aliàs: captus uerò obmuteſcens, quondam exiſtimatus inter raras aues.

Bubo auis eſt feralis, debilis ad uolatum, in cauernis locisque deſertis commorans. Noctu uolitat ſolus. Deſerta incolit, deſolataque & inacceſſa loca. Non habet cantum uocalem, ſed gemitum. Propterea uiſus in urbib ſuſpicionē affert, & portentum futuri mali. Quum capitolium intraſſet, Sexto Papellio Iſtro, & L. Pediano conſulibus, urbs luſtrata eſt. Plumæ ſunt ei ueluti aures. Bubonis pedes uſti cū pulgagine herba auxiliantur contra ſerpentes. Eius cor impoſitum ſiniſtrę mammę mulieris dormientis efficit, ut omnia ſecreta pronunciet. Aiunt prętere a, ferentes ipſum in pugnam fortiores fieri. Item ſanguine pulli bubonis criſpari capillum. Cinis oculorum eius collyrio mixtus, claritatem oculis facere promittitur.

Caladrius auis eſt albi coloris.

Caprimulgi aues ſunt maiores paulo merulis, eodem ferè aſpectu, quæ nec interdiu uident, nec uidentur. Nocturno tempore ſunt furaces. Dicunt autem Caprimulgi, quod ſtabula inuadunt, caprarumq; uberibus propter ſuccum aduolent. Qua iniuria uber emoritur, & capræ cæcitatem contrahunt.

Callita auicula eſt, quæ habitat & nidulatur in ſegetibus. Feſtiuus eſt de ea apologus apud Gell. lib. 2. cap. 29.

Carduelis auicula eſt, capite rubro, alis luteis, albo nigroq; diſtinctis. Semine carduorum paſcitur, unde illi inditum nomen. Cardueles imperata faciunt autore Plin. nec uoce tantum, ſed pedibus & ore pro manibus.

Cataractis Iuba apud. Plin. teſtis eſt, eſſe dentes oculosq; igneo colore, cætero candidas tradens. Duobus ſemper ducibus utuntur. Altero, qui ducat agmen: altero uerò, qui cogat. Scrobes excauant roſtro, inde crate conſternunt & operiunt terra, quam prius egeſſerunt. In his fœtificant. Binæ ſunt fores omnibus ſcrobibus. Orientem ſpectant, quibus eunt in paſcua: occidentem, quibus redeunt. Aluum exoneraturæ ſubuolant ſemper & contrario flatu. Eas habet inſula, in qua tumulatus eſt Diomedes. Hinc Diomedæas aues nonnulli uocant, cuius ædem pleno gutture & madentibus pennis quotidie perluunt & purificant. Propterea poetæ fabulati ſunt, Diomedis ſocios in earum effigies mutatos.

Cærulea auicula eſt ſaxatilis, colore ſui nominis, & tenui roſtro.

Cenchris auis eſt ex accipitrum genere, quæ aliter a tinnitu uocis appellatur Tinnungulus.

Cepphus auis eſt multis operta plumis, exiguo corpore, quæ uociferatur patiens. Hinc adagium, Cepphus parturit: in eos qui magna pollicentur.

Cercos

Cercos auis eſt de genere accipitrum, altero claudicans pede, quam aliter Buteonē dici aiunt.

Certhia ingenio eſt audauci, uoce clara, nidificat in arboribus.

Chenalopex dicitur ex vulpis & anſeris forma, audax in felem & aquilam, a quibus infeſtatur. Fœtus tāta charitate complectitur, ut aucupii obuium ſeſe offerat, quo fugæ tempus præbeat ſuis pullis. Frequens olim fuit apud Britannos, & in menſarum delicijs.

Chlorio auis eſt uiridis, magnitudine turturis, quæ hyberno tēpore non deliteſcit, ſed æſtiuo per ſolſtitium apparet, malè uolat. Docilis eſt & ingenioſa, tota lutea.

Cicina auis eſt nocturna.

Ciconiæ lingua carent. nutriunt a Theſſalis contra ſerpentes, quos perimunt. Quonam è loco ueniant, aut quo ſe referant, incompertum adhuc eſt. Elonginquo venire non dubium, eodem quo Grues modo illas hyemis, has æſtatis aduenas. Parentes ſenio confectos nutriūt inſigni pietate. Propterea Ælianus ait, eas deorū beneficio in quibuſdam inſulis conuerti in hoīes. Et Petronius Arbiter ciconiam uocat pietatis cultricem, his uerbis: Ciconia etiam grata peregrino hoſpita, pietatis cultrix, gracilipes, choraliſtria, Auis exul hyemis, titulus tepidi tēporis, Nequitiæ nidum in cacabo fecit meo. Imago eius olim ſolebat inſculpi in ſceptris regum, quo eorum pietas induſtria indicaretur. Veniunt Ciconiæ è longinquo eodem modo quo grues. Abituræ congregantur in loco certo, & ſic comitatę ut nulla ſui generis reliquatur, niſi forte captiua. Certaturæ in ſerpentes Origano herba ſe fouent. In Fidenate agro nidum non faciunt.

Cinclus auicula eſt palmipes, iuxta mare uiuens. Aſtuta eſt hęc uolucris, & difficilis captu. Capta nihilominus ſubitò miteſcit. Culum continuo mouet, debilis eſt poſteriore corporis parte. Propterea quum non ſit aptus congerendo ſibi nido, incubat alieno. Hinc prouerbio, Cinclos dicimus pauperes.

Circanea meruit nomen a circuitu, quem facit uolitans.

Ciſſa auicula eſt imitatrix humanæ uocis.

Clitinam quidam clamatoriam dicunt, Labeo prohibitoriam. Apud Nigidium Subis, quæ æquilarum oua frangat.

Cloreus auis eſt coruo inimica, cuius oua noctu exquirit, ut ille huius.

Coccyx auis nidulatur ſemper in nidis alienis, maxime palumbium. Eſt de genere accipitrum, licet aduncos non habeat ungues. Procedit uere, occultatur ortu caniculæ. Aliter uocatur Cuculus. Interficitur a ſuo genere, mutat uocem. Parit ſingula oua, raro bina. Subijcit pullos quòd ſciat ſe inuiſam cūctis auibus, ac propterea non forę tutam generi ſuo ſtirpem opinatur, ni ſefellerit.

Collurio ueſcitur ijſdem cibis, quibus merula, capitur hyemali tempore.

Columbus pp genuinum timorem nidificat in ſummis locis, Fœtui plerunq; indulget. Vnde ſacer Veneri eſſe creditur. Patientib. fœminis mares ſubueniunt, & oua incubant, quum illæ nequeunt. Bina pariunt oua, primum mas, deinde fœmina. Fidem ſeruāt in matrimonio. Mutua ſemper illis ante coitum eſt exoſculatio. Nihil illis fœcundius, quadragenis dieb. concipiunt, interuallum tātum ad ęqui noctium facientes. Varro ponit duo genera Columborum, Agreſte, quod in turribus & columinibus uillarū habitat: Domeſticū, domi paſcit. Columbæ communem ſeruant domum. Nec niſi cœlibes & uiduæ relinquunt. Imperioſos mares, etiam iniquos ferunt. Nam tunc ſuſpicio eſt adulterij, quamuis natura non ſit. Tunc pleno gutture obmurmurant, & plerunque roſtro feriunt. Facta demū conciliatione ſeſe oſculantur. Æqualis utriq; ſobolis amor. Hinc fœmina tardius ad pullos intrante oritur interdum caſtigatio. Quum bibunt, colla non reſupinant. Largè bibunt iumentorum modo. Purgant ſe herba, quæ uocatur Helxine. Viuūt columbæ annis octonis. Legumina amant, quæ uocantur Craca. Amicæ ſunt pauonibus, aquilis & accipitribus odioſæ.

Cornucu-

Commendatur fides & caſtitas Cornicum in matrimonio. Nam extincta conſorte alteri viduitas manet impolluta. Propterea antiquitus in cõiugiis vocabatur ad auſpicium cõcordiæ & pudicitiæ. Noctuæ aduerſantur cornices, inuicemq; oua ſibi ſuffurantur. Inauſpicatæ ſunt garrulitatis: vnde Verg. Sæpe ſiniſtra caua prædixit ab ilice cornix. Volantes pullos aliquandiu paſcunt. Inauſpicatiſſimę ſunt fœtus tempore, qui accidit poſt ſolſtitium. Nucum duritiam ſi roſtro perſtringere nequeant, in altum volantes in ſaxa & tegulas iaciunt, iterum ac ſæpius, donec quaſſatam perſtringere valeant. Ardeolas amãt. Coturnicis cerebrum coctum, & in cibo ſumptum, remedium eſt ad cerebri & capitis dolores. Si cõtra aquam clangores dederint perfundens ſeſe, pluuiã præſagit. Verg. Tum cornix plena pluuiã vocat improba voce, Et ſola in ſicca ſecum ſpaciatur arena.

Corui media ęſtate ſitiunt, in cuius initio profluuio ventris ſunt obnoxij, ppea tunc abſtinent ab humore. Eorum oua proſunt atrandis capillis. Tauros inuadunt, & ex omni corpore oculos appetunt maximè. Humanã imitantur vocem. Vnde & in hiſtorijs Romanorum legimus fuiſſe coruum, qui Romanum populum nominatim ſalutaret, maximè Germanicum & Druſum Cæſares. Mart. ppea coruum Saluatorẽ vocat. In regionib. fęcũdis gregatim volãt: ſterilib bini incibi & eſcę penuria, parentes ſenio confecti pullos excœperint Hinc adag. MALI Corui malum ouum. Cameleontem occidunt, qui ne victoribus noceat, lauro infeſtum uitus extinguunt. Cloreum oderunt, cuius oua ſuffurãtur. Æſalon quoque auicula eorum oua frangit Generant ante ſolſtitium. Aegreſcunt ſexaginta dieb. Pariunt quinos. Ore coeunt. Inauſpicatum præſagium afferunt, quum glutiunt vocem, velut ſtrangulati. Corui aquatici naturaliter caluent. Corui ſingultu quodam latrantes, & ſe concutientes ſi continuauerint, ventos pręſagiunt: ſi verò carptim vocem reſorbebunt, ventoſum imbrem.

Corydus viliſſima eſt auicula, quę quum nõ ſit canora, ſtrepit tamen vtcunq; inter aues mutas. Hinc adagium natum, Inter indoctos etiam Corydus ſonat.

Coturnix aliter dicitur Ortygometra a ſono vocis. Hinc ẽt Delos Ortygia a coturni cum multitudine. Coturnicib. veneni ſemen gratiſſimus eſt cibus. Propterea damnatę ſunt menſis, tum etiam propter comitialem morbum, quem ſolę animalium ſentiunt pręter hominem. Ad nos antè veniũt quàm grues. Terreſtres ſunt potius quàm ſublimes. Nidulantur in ſegetibus aut gramineis locis. Auſtro non volant, aura tamen vehi uolunt propter modicas vires, & põdus corporum. Quum redire volunt, comitatum ſolicitant, ne quã rapiat Accipiter. Eas vulgus nunc appellat Quales.

Crex auis eſt pugnax, & ad comparandum victum ingenioſa.

Curruca auicula eſt, quę alienos pullos nutrit, ſuos eſſe putans. Fouet n. oua Cuculi. Iuuen. Sat. 6, Tu tibi nunc Curruca places, fletumq; labellis Exorbes.

Cycnus auis eſt candida, maior anſere, argutę vocis, qui imminente morte dulciſſimè cantat, & velut funus propinquum deplorat. Ouid. Sic vbi fata vocant, vdis abiectus in herbis, Ad vada Mæandri concinit albus olor. Poetę fabulantur, Cygnum fuiſſe amatorem Phaetontis, poſtq; eius ruinam mutatũ fuiſſe in hanc volucrẽ. Mitis eſt; infeſtatur ab aquila, cui tamẽ fortiſſimè reſiſtit. Habitat in locis amœnis circa fluuios. Frequẽs eſt, apud Caycum & Cayſtrum, vt docuimus in Cornucopiæ. Pythagoras opinabatur immortalem eſſe animam cygnis, ac propterea lętari imminente funere, Sacri ſunt Apollini, ob pręſagium finis. Mutua carne veſcuntur inter ſe. De is Lucr. lib. 4.

Cynnam uulgus auis Arabica, nidificat in ſurculis Cynami. Eius nidos accolę, niſi ſagittis & plumbatis iaculis diſijcere nequeunt, quod faciunt mercedis gratia.

Cypſelus auis nidum facit ex luto in modum Cyſtellę. Cypſeli ab alijs vocantur Apodes. Nidificant in ſcopulis.

Drepanis auis eſt ſine pedibus, rariſſimè apparens.

Epops auicula eſt ſordida & criſtata, quæ aliter à ſono uocatur Vpupa.

Elaios auis eſt de genere accipitrum, quæ apparet omni tempore: Aliter uocatur Buteo, Infeſta eſt coruo, cuius oua etiam frangit.

Erithacus auis eſt ſolitaria, quæ nunquam ferè in eodẽ ſaltu niſi una repetitur. Hãc Gaza Siluiam & Rubeculam interpretatur. De hac ortum eſt adagium, Vnicum arbuſtum haud alit duos Erithacos: in eos qui eodem munere concorditer fungi nequeunt.

Falco auis eſt rapax & prædatoria, curuatis & aduñcis unguibus, de genere accipitrũ. Varij autem generis ſunt Falcones. Eſt quem Britanicum uocant, aquilæ magnitudine capreolos inuadens. Alium uocat Gyrofalcum, e gyro & circuitu, quo in minores utitur, ut eas agat in prædam. Tertium Montanum. Quartum Peregrinum, cuius generis Falcones nidificant in altis montibus. Quintum Gibboſum, quòd breuitate colli, & alis eminentibus, inſignis gibbo uideatur.

Ficedula nomen ſumpſit à ficubus, quibus ueſcitur. Martialis: Quum me ficus alat, quum paſcar dulcibus uuis, Cur potius nomen non dedit uua mihi. Formam & colorem mutant ficedulæ. Hoc ſolum nomen habet autumno. Poſtea Melancorphi uocantur.

Frigilla dicta eſt à frigore, quo cantat & uiget: æſtate moratur in locis calidis, hyeme frigidis.

Fulica auis eſt aquatilis, degens prope ſtagna & lacus. Nomen ſumpſit à furuo colore. Paulò maior eſt columba. Pullos aquilæ ante tempus excluſos nutrit. Matutino clangore tempeſtatẽ præſagit, & cùm ludit in littoore. Verg li. 1. Georg. Quũque marinæ in ſicco ludunt fulicæ.

Galeritæ pluma habet ſimilitudinem galeri, Vnde & nomen ſumpſit. Ea aſſa, & in cibo ſumpta, coli uicinum efficaciſſimè ſanatur, autore Plinio.

Galgulus auis eſt, quam ſi inſpexerit affectus morbo comitiali, ſanari dicitur; contrà uerò auis emori. Alitur ligno, frequens eſt in Peloponeſo.

Gallinarum uaria ſunt genera Cortales, quæ corte aluntur. Ruſticæ ſimiles ſunt ferè villaticis, quæ decipiuntur ab aucupe. Numidicæ, uà ijs ſparſę plumis, aliter uocantur Melagrides à Melagri tumulo, quas poetæ fabulantur ex filiabus Oenei (q Melagri fuit filius) mutaras fuiſſe in has uolucres. Albertus Magnus ſcribit, Gallinam fuiſſe apud Macedones, quæ duodeuiginti oua fecerit, & ex quolibet corũ duos ſuſceperit pullos. Aiunt Gallinas non poſſe interfici ab aſpide, quo die ciminum animali fœtidiſſimi comederint. Villaribus Gallinis religionem ineſſe, ſcribit Plin. Nam inhorreſcunt edito ouo, ſeſeque excutiunt, & circum purificãt ant feſtuca aliqua ſeſe & oua luſtrant. Gallinas ſaginare Deliaci cœpere. Vndecim annis ante tertium Punicum bellum lege C. Fannij conſulis interdictum eſt, ne quid uolucrum in cœnis proponeretur, præter Gallinam unam, quæ non eſſet altilis. Gallinis inimiciſſima eſt pituita, maximè inter meſſis & uindemię tẽpus. Pipire eſt gallinarum, & boum mugire.

Gallus nuncius eſt lucis, Latonæ charus, quod ei parienti aſtiterit. Mortua fœmina oua incubat, gloriam ſentit, noſcit ſidera, it cubitum cũ ſole, imperitat ſuo generi, & regnum, in quacunq; domo fuerit, exercet. Certant inter ſe galli ſtudio gloriæ. Canunt in uictoria, & ſe principes teſtantur. Victi occulantur, lucemque & hominum aſpectu refugiunt, Gradiuntur alta ceruice, & elatis criſtis. Cœlum crebro aſpiciunt, in ſublime falcatas erigunt caudas. Terrori ſunt Leonibus. Vnde Lucret. Quem nequeunt contra rapidi conſtare leones, Inque tueri, ita continuò meminere fugat. Nimirum quia ſunt gallorum in corpore quædam Semina, quæ quum ſint oculis immiſſa leonum, Pupillas interfodiunt, acremque dolorẽ Præbent, ut nequeant cõtra durare feroces. Pugnaciſſimi galli olim naſcebãtur apud Tanagrã, & Rhodum. Secũdus honor fuit Melicis, & Chalcidicis, teſte Varrone. Nobiles quõdam habiti ſunt in auguriorũ obſeruatione. Victoriã Beotijs

aduerſus

aduerſus Lacedæmonios præſagiuerunt, quum tota nocte cecinißent. Caſtrati deſinunt canere. Pergami omnibus annis gallorum, ceu gladiatorum, ſpectaculum publice edebatur. Plinius ſcribit, Alectorias gemmas repertas fuiſſe in uentriculis Gallinaceorum, criſtallina ſpecie, & magnitudine fabæ. Gallinacei nũ attingũtur vulpibus, qui iecur eius animalis ederint. Acini Liguſtri ſanant Gallinaceorũ pituitas. Sacri ſunt Soli, cui uenienti aſſurgunt, quo cum eunt dormitum, ut diximus. Contra ſerpentes & miluos pro gallinis dimicãt. Vnicus gallus ſufficit multis gallinis. Huius naturam ſcitè ad modum & ingenioſe deſcribit Politianus in Ruſtic. dicens: Adde gregem cortis, criſtatarumq; uolucrum, &c. de Gallis item & gallinis uide Varronem lib. de re Ruſt. cap. 9.

Grauia uolucris eſt littoralis colore cinereo, niuificans in petris.

Gloria, quam Gaza Lingulacam uertit, linguam exerit. Quum peregrinatur, dicitur pœnitentia in uolatu propter laborem. Reuerti demum incomitatam piget, & ſe qui. Nec unquam plus uno die cœpto uolatui inſiſtit, & in proximo hoſpitio confidit. Verum inuenitur alia antecedẽte anno relicta. Simili modo in ſingulos dies inquit Plin.

Graculi coluntur in Lemno propter locuſtas, quarum exitio occurrunt aduerſo uolatu. Loquaces ſunt, & obſtreperi. Graculæ annuum faſtidium lauri folio purgant, Graculi ſerò à pabulis recedẽtes hyemem præſagiunt. Graculus ab Ariſtotele uocatur Coracias, à coruina nigredine, roſtro tamen rutilo, docilis eſt, & facilè manſueſcens.

Grues æſtate aduenæ æthera tranant trianguli figura. Lapides pedibus librant contra uim uentorum. Gerunt bellum cum Pygmæis. Ducem quem ſequantur eligunt. Habent in extremo agmine diſpoſitos, qui uiciſſim acclament, ne qua deeſſe uideatur: item qui gregem uoce contineant. Ex his nonnullæ excubias agunt nocturnas, lapillum pede ſuſtinentes, qui laſſatis ſomno decidens indiligentiam ſono coarguat. Cæteræ dormiunt, capite ſubter alam condito, alternis pedibus inſiſtentes de his Lucanus lib 5. Strymona ſic gelidũ bruma pellente relinquunt Poturæ te Nile grues, &c. Cæterum grues ſilentio uolantes per ſublime ſerenitatẽ præſagiunt. feſtinantes uerò, tempeſtatẽ. Ferunt eos nullis omnino laboribus defatigari, qui neruos ex alis & cruribus gruis habeant. Purgant ſe grues iunco paluſtri. Dicuntur aliter Naupliadæ uolucres, & Palamedis aues: quoniam Palamedes Nauplij filius earum ordine tres literas reperiſſe fertur.

Gryphem habet India, quadrupedem uolucrem, recuruis unguibus dorſo nigrum, priori parte purpureum, alis albicantibus, ore aquilino, igneis oculis, difficilem captu, niſi rapiatur pullus & inuoluceт. Nidificat in altis montibus. Congreditur cuius ferè animali, equis infeſtus eſt maximè. Aurum fodit apud Bactrianos in deſertis locis, & propè accedentes abigit. Nidos ex eo ſibi texit. Ad quod diripiendũ numeroſæ hominum turmæ ſimul eunt magno ſuo periculo. Superat elephantos & dracones, & omnia animalia præter Tygridum quem propter leuitatem nequit arripere.

Harpa auis eſt, bellum gerens cum Triorche.

Herodius auis eſt littoralis, frequens in Diomedæa inſula. Veſcitur conchis, quas per calorem diſcuneatas inuenit. Blanditur Græcis aduenis, ut nonnulli uolunt.

Hirundines auiculæ ſunt loquaces, & garrulæ, quæ auerſæ coeunt, præter naturam cæterarum auium. Deficiente Luna imbre ſeſe perfundunt, & humi obuoluntur, donec materiam repererint, qua nidum ſibi ſteruant. Quinque numero pariunt, quos magna nutriunt æquitate. Nam portionem ſingulis alternant, & diſtribuunt, habita ætatis ratione. Incipiunt enim à primo ſenſim ex ordine continuantes ad minimum natu. Si uiderint pullos ſuos non ſat molliter iacere, lanam ab ouium dorſo exerunt, & iacentibus ſubſternunt. Quinetiam excæcatis herba quadam uiſum reſtituunt. Ariſtoteles ait, eſſe albas in Samo inſula,

quibus

quibus excæcatis lumen iterum reſtituitur. Cecina Volaterranus comprehenſas
Hirundines nuncias belli mittebat amicis, in nidum priſtinum redire ſolitas. Hy-
bernis menſibus diſcedunt Hirundines. Solæ ex his quæ aduncos non habent vn-
gues, carnibus ueſcuntur. Thebas non ſubeunt, quòd urbs illa ſæpenumero capta
ſit. Constructos luto nidos ſtramento roborant. Inopia luti puluerem aqua pen
nis madefactum ſpargũt. Nidũ ipſum mollib. floccis & culmis cõſternãt. Pullorũ
excrementa magna munditia egerunt. Sunt nonnullæ, quæ ripas excauant, & in
terra fœtificant. Non ſunt obnoxiæ rapinis cæterorum auium. Ex uolucribus in
dociles ſunt Hirundines, ut eſt terreſtribus mures. Bis anno pariunt. Oriuntur an
te delphini ortum. Nam deprehenſæ intereunt. Tempeſtatem præſagiunt, ſi iux
ta aquã uolitantes ipſam pennã ſæpe percutiant. Chelidoniam herbã inuenerũt
quã oculis pullorum in nido viſum reſtituunt, erutis etiam oculis: Hirundinem
ſub tecto ne recipias: Adagium eſt, quo monemur, ut à conuentu & contubernio
verboſorum hominum caueamus.

Hybris auis ex accipitrum genere, raro interdiu apparet. Nam tunc modyce uidet.
Contra uero uenatur noctu. Pugnat cũ aquila acriter adeò, ut ambæ mutuo aſſul
tu implexæ quandoque deferantur in terram.

Ibis auis Ægyptia duplex eſt, altera nigra, altera uerò Ciconiæ propè ſimilis, quæ
ſerpentibus ueſcitur. Cicero libro primo. de Natura deorum; Velut Ibes maximã
uim ſerpentum conficiunt, quum ſint aues excelſæ, cruribus rigidis, corneo pro-
ceroq; roſtro. Auertunt peſtem ab Aegypto, quum uolucres angues ex caſtitate
Libiæ uento Africo inuecta interficiunt, atque conſumunt. Ex quo fit, ut illæ ui-
uæ nec morſu noceant, nec odore mortuæ. Eam ob rem inuocantur ab ipſis Aegy
ptijs Ibes. Hæc auis aduncitate roſtri per eam partem ſe perluit, qua ciborum o-
nera reddi ſolent.

Immuſulum aliqui arbitrantur eſſe vulturis pullum. Maſſurius apud Plinium opina
tur eſſe pullum aquilæ, priuſquam albicet cauda.

Incẽdiaria auis dicta eſt, quod incendijs naſcatur. Ea eſt inauſpicatiſſima. Propterea
ea uiſa urbes quandoque luſtratæ leguntur.

Lagopus auis pedes habet leporino uillo, unde inditũ illi nomen. Nam Lagos Græ-
cè dicitur lepus. Latine. Candida eſt reliquo corpore, & columbarũ magnitudi-
ne Martial. libro ſeptimo: Si meus aurita gaudet Lagopode Flaccus.

Larus auis eſt nigra, habitans prope aquas, in quibus degit, ut etiam in terra. Vora-
cis & rapacis eſt naturæ, lataque oris rictu. Hinc Larus hians, prouerbio dicitur
homo auiditatis nimiæ.

Linx auicula eſt, colore uario lingua ſerpẽtina quam menſura quatuor digitorum
porrigit, unguibus grandibus, & ſtridula uoce. Hanc aliqui Torquillam uocant.

Luſciniam Græci Philomelam uocant. Hæc dum oua quodã uelut ſinu corporis &
gremio fouet, ſpacioſæ noctis laborem aſſiduis fallit canticis. Verno tpe fronde
ſcentibus arborũ ramis dies 15. continuos perſiſtit in cantu. Vnica hæc auis par
uo corpuſculo, paruuliſq; faucibus uarios emittit concentus, & diuerſa cãtica,
quæ tot exquiſitis tibiarum tormentis ars hominum excogitauit. Hæc auis ceci
niſſe fertur in ore infantis Steſichori. Concertant inter ſe: uicta morte finit ſæpe
uitã, ſpiritu prius deficiente, q̃ cantu. Iuniores uerſus accipiunt, quos imitentur:
Audiunt diſcipulæ intentione magna, uicibusq; recitant. Intelligitur in docẽte
reprehenſio & correctio. Durat hæc argutia 15. diebus. Aeſtu aucto, aliam habent
uocem, non modulatam aut uariam. Mutatur & color: hyeme non cernuntur. Pa
riunt uere primo complurimum ſena oua. Hæc & alia multa habet Plin. qui inge
nium exercuit in luxurioſa tantillæ auiculæ deſcriptione. Idem ait, Cæſares iuue
nes Luſcinias habuiſſe Græco & Latino ſermone dociles. Præterea meditantes in
diem, & aſſiduè noua loquentes, longiore etiam contextu.

Memnoniæ aues quæ ad ſepulchrum Memnonis apud Ilium quotannis aduolant:

ſpeciem

ſpeciem habent accipitrum, carne tamen abſtinent.

Mergus nidificat in arbore ueris initio apud mare. Tempeſtatē præuidens re uolat ex æquore, & ad littus contendit cum clamore. Verg. Iā ſibi tum curuis mal ē tem perat unda carinis, Quum medio celeres reuolant ex æquore mergi, Clamoremque ferunt ad littora.

Merops auis eſt, quæ alio nomine uocatur Apiaſtra, a comedendis apibus.

Meropes contra naturam cæterarum auium retrouolantes feruntur. Rubentibus ſunt cruribus, & ore præ lōgo Genitores ſuos reconditos paſcunt, pallido intus colore pennarum, ſupernè cyane, priori ſubrutilo. Nidificant in ſpecu ſex pedum defoſſa altitudine.

Merula ſola uolat, & ſolitaria paſcitur. Ex nigra ruffeſcit. Canit æſtate, hyeme balbutit, circa ſolſtitiū muta. Bis anno parit Turdum amat.

Miluus auium rapaciſſimus ſectatur etiam cadauera. Mas in hoc genere (ut Ælianus putat) non inuenitur. Fœmina Auſtro aut Euro ſeſe pandens concipit, & pullos parit. Inſidiatur pullis gallinaceis & anſerinis. Molliter uelat. Latet hybernis menſibus, non tamen ante diſceſſum hirundinū. Plinius ait, Miluos ſolſtitijs affici podagra. Flagrant odio coruorum, & uulpium. Eorum iecinora efficaciſſima ſunt ad inunctiones omnium uitiorum. De miluo Mar. li. 9 Hinc propè ſumma rapax miluus in aſtra uolat.

Monedula auis eſt auri & argenti furaciſſima, unde ſecundum aliquos etymum trahit a moneta, quam ſurripit. Ariſtoteles ponit tria eius genera, Graculum, Lupū, quæ parua eſt & paraſita: Tertiam palmi pedem, in Lydia & Phrygia frequētem. Condit Monedula ſemina in theſauros caruernarum.

Monticula auis longa cauda, nomen accepit a montibus, in quibus habitat.

Monticola auis, ſemper mouet caudam.

Nocticorax ſeu Nycticorax nocturnus appellatur coruus. Hæc auis nigra eſt, & ſola clamat: habitatas domos refugit, deſerta amat.

Noctua auis eſt inauſpicata. Archittenius: Diuitibus ſupremus honos, prænuncia fati. Noctua præcedit. Hæc Pyrrhi contra Argos copias mouentis inſidit haſtæ, & ſiniſtram ei porrendit fortunam. Non cernitur in Creta. Noctu uidet, canit & volat ſola Ouid. lib. 11. Si quando luce uagantem Noctis autem cernunt. Mart. Capella: An mage noctiuide tibi traditur alitis uſus. Odioſa eſt cæteris auibus, in quas aſtuta utitur dimicationē. Nam maiore circundata multitudine, reſupina pedibus repugnat, collectaque in arctum, roſtro & unguibus tota tegitur. Ei auxiliatur accipiter, fœdere quodā naturæ, inquit Plin. Nigidius apud Plin. teſtis eſt, noctuas ſexagenis diebus hyemis cubare, & nouem uoces habere. Noctuas in imbre garrula tempeſtatem præſagit. Contraria eſt apibus, ueſpis, crabonib. & ſanguiſugis. Eius cerebrum uel iecur cum oleo infuſum prodeſt auriculis. Frequentes fuerunt Athenis noctuæ: hinc factum adagium Noctuas Athenas mittere: in eos, qui potentioribus, & nullarum rerum indigis aliquid mittunt.

Oenanthe auis ſtatos latebiæ dies habet. Exoriente Syrio occultata ab eiuſdē occaſu prodit.

Oenas auis eſt magnitudine columbi, quæ capitur autumno.

Onocratalus auis eſt ſimilis ferè cygno, quæ collum in aqua mergens, ſpiranſque ſimilem reddit ſonum aſino rudirui. Quicquid comedit, in fauces congerit, diuque continet. Martial. libro vndecimo, Turpe Rauennatis, guttur. Onocrotali. Onocrotalos habet Gallia ſeptentrionalis oceano proxima.

Ophiomachus auis eſt dimicans in ſerpentes, unde accepit nomen.

Otides ſimiles ſunt perdicibus, quæ pre pinguedine corporum, alis attollere ſeſe nequeunt. Quapropter quum uideant ſe canum latratibus obnoxias, deliteſcunt inter frutices.

Otus bubone minor eſt, noctuis maior, aureis plumis eminentibus. Aſionem, Latinè uocant. Imitatrix alioqui auis, & paraſita, & quodam genere ſaltatrix. Arripit quandoque lapidum ponduſcula, aut guttur arena replet, ut aduerſo uentorum flatu uolet ſtabilita.

Ortygometra eſt, quam dicimus coturnicem, cuius uocem quum ſentiunt aucupes, parari diceſſum intelligunt.

Palumbi uiuunt ad annos 30. Hyeme muti, uere uocales. Sunt autem ſyluestres columbæ. Nidificant in arboribus & ſepibus. Duo ſunt eorum genera. Vnum quod Vinaginem dicunt, ab uſu Liaruſcæ. Alterum, quod Torquatum, a torque quo uidentur inſigniti. Mart. lib. 13. Inguina torquati tardant hebetantq; columbi, Nõ edat hanc uolucrem qui cupit eſſe ſalax. Quum ad ſenectam venerunt, ſpoliantur vnguibus. Pariunt poſt ſolſtitia bis in anno oua terna, nec tamen plus duobus educant. Palumbes incubat fœmina poſt meridiem in matutinum. Cætero mas. Purgant ſe Lauro. Hyeme abeunt.

Paralus auicula gregatim volans colore cinereo.

Parra auis eſt inauſpicata, quæ oriente Syrio non apparet, donec occidat. De hac Hor. lib. 3. Car. Impios Parræ recinentis omen Ducat.

Paſſeres ſalaciſſimi ſunt, & arguti ſſimi, uita breuiſſima. Mares diutius anno nõ niuere argumentum eſt, quia nullus ueris initio apparet. Nigrities quæ eſt in roſtro, æſtate incipit. Fœminis longior paulò uita. Mart. Et arguto paſſere uernat ager.

Pauo concipit tertio uitæ anno, quo ferè uarietate colorum induitur. Viuit annos uigintiquinque. Glorioſus eſt, & inuidus. Erecto pennarum flabello ſeipſum miratur. Fimum ſuum reſorbet hominum vtilitati inuidens. Eius caro dura & concoctu difficilis. Saminus Pauus (utrumq; enim dicimus) numerat inter cibos electiles. Expandit colores aduerſo maximè ſole, quia ſic fulgentius radiat. Omnes oculos penarum contrahit in aceruum. Cauda annuis uicibus amiſſa pudibũdus quærit latebram, donec renaſcatur. Pauonem cibi gratia primus occidit Romæ Hortenſius orator. Ferunt Alexandrum Magnum Pauone primum in India uiſo admiratum fuiſſe, & edicto cauiſſe, ne quis tam ſpecioſum animal interficeret. Columbas amant mutuò Pauones. Sacri ſunt Iunoni.

Pelicanus, ubi pullos ſuos necatos uidet à ſerpentibus, latus ſibi fodit roſtro, & educto ſanguine uitã reſtituit mortuis. Hieronymus Pelicam (inquit) quũ ſuos a ſerpente filios occiſos inueniunt, lugent, ſeq; & ſua latera percutiunt, & ſanguine excuſſo corpora mortuorũ ſic reuiuiſcunt. Volateranus ait Pelicanum eſſe, quẽ Plinius Plateam uocat. Eſt autem Platea auis aquatilis, conchas deuorans: quas ubi calore uentris concoxit, euomit, ut poſtea diſcuneatas, comedat facilius.

Perdices aues ſunt ſalaciſſimæ. Oua perdunt mares, ne cura incubatus Venerẽ impediat. Ad aucupes accedunt uelut deditionem facturæ, ut pullis tempus præſtẽt ad fugam: quos ubi ſecutos uident, proripiũt ſeſe, eosq; ſequũtur, & uoce acclamant. Fęmina paritura ſtipulis & multa terra ſe circũuallat aduerſus inſidias. Septimo die pullos excludit. Parit oua 15. Sacra eſt Ioui & Latonæ. Paphlagoniæ pdices feruntur eſſe duplici corde, autor Theophraſt. apud Gell. lib. 16. Perdices ouis ſtragulum molle puluere contumulant, nec in quo loco peperere, incubant. Et ne cui conuerſatio ſit ſuſpecta, nidos transferunt & pullos. Capto duce totius gregis, ſinguli facile capiuntur, atq; etiam circa conceptum fœminæ, cõtra aucupem fœmina exeunte, ut rixando abigat eum. Si contra mares ſteterint fęminæ, aura ab iis flante, prægnantes fiunt. Hiantes autem exerta lingua per id tempus æſtuant, & ſuperuolantium afflatu concipiunt, interdum uoce tantum maſculi audita. Quod eſt argumentum maximi caloris Venerei. De his maiora multa Plin. Purgant ſeſe lauro. Nullæ reperiuntur in Bœotia.

Phalacrocoraces peculiares ſunt Balearibus inſulis.

Phalerides aues ſunt aquatiles in Seleucia Parthorum.

Phaſianæ aues, à Phaſi Colchorum flunio ſumpſerunt nomen. Geminas ex pluma aures ſubmittunt, ſurriguntque. Pediculis infeſtantur, & interimuntur, quandoq́; niſi ſeſe puluerent. De his Iuuen. Sat. 11. Et Scythicæ v lucres, & Phœnicopterus ingens. Martial lib. 13. Argoa primùm ſum deportata carina.

Phœnicē vnū in tota orbe habet Arabia, aquilæ magnitudine, auri fulgore circa colla, cætera purpureum, cauda cærulea, roſei, pennis diſtincta, facie criſtis ornata, & plumeo apice caput honeſtāte. Quorundam eſt opinio neminem extitiſſe, qui viderit veſcentem. Sacer eſt Soli: viuit annos 660. Seneſcens caſia thurisque ſurculis conſtruit nidum, quem odorib. replet, & ſuper emoritur. Ex oſſib. deinde & medulis naſcitur vermiculus, inde fit pullus, qui priori funeri iuſta redens, totum nidum defert in vrbem quandam Panchaiæ, Soli ſacram, ibiq́; in ara deponit. Plinius ait, allatum fuiſſe Phœnicem in vrbem Romā, Claudij princ pis cenſura, anno vrbi 800: Mart. li. 6. alludit ad nidū huius volucris, dicēs: Qui ſemper caſiaq́; cynnamoq́;. Et nido nigri alitis ſuperbæ Fragras. De hac Ouid lib. 15 Vna eſtq́; reparet ſeq́, ipſa re ſeminet ales. Aſſyrij Phœnica uocant, nec fruge, nec herbis, ſed thuris lacrymis, & ſucco viuit amomi, &c. Phœnicem Vergilius reparabilem vocat, vbi de animaliū ætatibus loquitur, dicēs: Alipedē ceruum cornus ter vincit, at illum Multiplicat nouies Phœnix reparabilis ales. Viuacem Ouidius, nobilem Plinius, Pharium Statius, Longæuum Claudianus, Gangeticum Auſonius, Aſſyrium Stroza.

Phœnicopterus auis eſt, habens rubras pennas, cuius linguam præcipui ſaporis eſſe docuit Apitius. Mart. lib. 3. Nomenque dedit quæ rubentibus pennis. Idem libro 13. Dat mihi penna rubens nomen. ſed lingua guloſis Noſtra ſapit.

Phœnicurus auis eſt rubra cauda. Vocatur Erythacus hyeme.

Phoicus auis eſt harpæ contraria.

Picus auicula eſt aduncis unguibus, arbores excauans, in quibus pullos educat Sacer eſt Marti, vnde & Martius appellatur. Numeratur inter auſpicatas aues. Pica diſſimilis pico Eodem die commutat voces. Nidificat in arboribus Parit oua ix. Expreſſior eſt ei loquacitas, q̃ Pſytaco. Adamat verba quæ loquitur. Nec diſcit tantum, ſed diligit Emoritur uicta difficultate verbi. Et niſi ſubinde eadem audiat, memoria fallitur Plinius ait, eas facilius diſcere, quæ glande veſcuntur, & qui nos habent digitos in pedibus Nullæ tamen duobus primis vitæ annis. Omnibus lata eſt lingua, quæ ſermonem imitantur humanam. Martial. lib. 7 Pica ſalutatrix ſi tibi Lauſe placet.

Porphyrio auis eſt roſtro & cruribus prælongis & rubēribus, quæ auium ſola morſu bibit. Omnem cibum aqua tingit, quem pede ad roſtrum veluti manu affert. Laudatiſſimus eſt in Comagena.

Pſytacos humanæ vocis imitatores habet India. Virides ſunt toto corpore, torque tantum miniato in ceruice. Quæ accipiunt verba, pronunciāt Salutant imperatores. In vino laſciui ſunt, duritiam eandem habent in capite, quam & in roſtro. Quum loqui diſcunt, ferreo verberantur radio, aliter non ſentiunt ictus. Quum deuolāt, roſtro ſe excipiunt, cui innituntur Amici ſunt turturibus. Plinius ait, ſyluam eſſe Gagādem, in qua primum uiſi ſunt Pſytaci. De Pſytaco Claud. in Eutropo. Qui neutrum inuitant precio, tradunique palato Syderea Iunonis aues, & ſi qua loquendi Gnara, coloratis viridis defertur ab Indis.

Pynge auis rapax, noctu uolitat, & venatur more aquilæ, cū qua plerunq́; dimicat.

Pygargus auis eſt de genere aquilarum, albicante cauda.

Pyralis auis eſt inimica turtur.

Pyrrocteres luteo ſunt roſtro, peculiares alpibus.

Querquedula auis eſt ſemper in aquis natans Aliter Sanqualia dicitur.

Regal olus auis eſt de volatu cum aquila diſſidens. Vocatur hoc nomine, tanquam rex auium. Vocatur aliter Throchilus. Regaliolum aues diuerſi generis diſcer-

pſerunt, pridie quàm Cæſar interficeretur manibus coniuratorum.
Riparia auis nomen ſumpſit á ripis, in quibus habitat.
Ruſtica auis eſt ſimilis perdici, roſtro tamen lõgiore. Mart. Ruſtica ſum perdix, qd refert ſi ſapor idem, Charior eſt perdix, ſi ſapit illa magis.
Sanqualem auem Maſſurius apud Plin. oſſifragam dicit eſſe.
Satyria auis eſt, quæ aliter Cotuus appellatur.
Spinturnix auis eſt inauſpicata quæ alio nomine uocatur Incendiaria.
Stritomellus auis aliter dicitur Marinus paſſer.
Strix auis eſt nocturna & inauſpicata, nomen ſumpſit a ſtridore. lib 6 Quod trepẽ pidus bubo, quod ſtrix nocturna queruntur. Horat. Plumamq́, nocturnæ ſtrigis. Hæc infantes noctu inuadit Plin. ait, non eſſe fabuloſam, ſtriges ubera infantiũ labris immulgere.
Struthius auis eſt grandi corpore & graui. Fœmina uocatur Struthio. Hiero. Penna autem Struthionis ſimilis eſt pennæ herodii & accipitris. Sunt qui eundẽ eſſe uelint cum Struthiocamelo. Sunt autem Struthiocameli auium grandiſſimi. In Africa & Æthiopia altitudinem equitis equo inſidentis uincunt & celeritatem. Pennas habent: cætero non ſunt uolucres, nec a terra tolluntur. Vngulas habent ceruinis ſimiles, quibus dimicãt biſulcas, & cõprehendendis lapidib. utiles, quos in fuga contra ſequentes ingerunt pedibus. Quum colla in fruticibus occultarunt, latere ſeſe exiſtimant. Eorum qua propter amplitudinem uſum uaſorum pbent. Naturaliter caluent. Soli auium palpebras habent.
Sturnis proprium eſt cateruatim uolare, & quodam pilæ orbe circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. Plin. ſcribit, Cæſares iuuenes ſturnum habuiſſe Græco & Latino ſermone docilem. Hęc auis maculoſa eſt, magnitudine merulę. Vulgus Sturnellum uocat, Grçcè uocatur Pſarus.
Subis auis eſt, quæ aquilarum oua frangit.
Sylla auis eſt, in cuius uentre reperitur Chlorites gemma herbacei coloris.
Terraneola auis eſt Aládæ prope ſimiles, præterq́ꝙ apicem non habet in uertice.
Tinungulus auis terret accipitres adeo, ut eius uocem te formident. Propterea amatur a colombis.
Tragopau ades auis maior aquila, cornua habet curuata in temporibus, caput phęnicceum, cæteras partes ferruginei coloris. Aliter uocatur Tragopa, ab arietis cornibus. hanc habet Aetiopia.
Throchilus auis Crocodilo amica, & obſequioſa. nam ſanguiſugas linguæ eius adhærentes deuorat. Aliter uocatur Regaliolus.
Truo auis, quæ aliter uocatur Onocrotalus. Cæcilius: proh dii immortales, unde proceſſit truo.
Turdi in cacuminib arborum nidificant luto, A[redacted]decem dieb. oua matureſcunt in utero. Loquaciſſimi ſunt, ſed peculiaris ſuetditas eiſdem aſcribitur. Hinc adagium, Surdior turdo. Fertur hęc auis pei pui eſſe ſaporis Hor. Ni melius turdo nil [redacted] pla. Inaſſatus turdus cũ Myrti baccis pdeſt Dyſentericis, & urinæ. Turdis color æſtate citeũ collũ uarius, hyeme cõcolor. Frequentes in Germania ſunt tpe hyberno. Agrippina uxor Claudii Cęſaris, turdũ habuit imitantem ſermones hoĩum, ętate Plinii. Turdorũ fimus optimus eſt ſtercorãdis agris.
Turtures uere occulantur, pennaſq́; amittunt. Cum bibunt, colla non reſupinant. Octonis uiuunt annis. Bis anno pariũt, oua plurimum terna. Pyralim uolucrem oderunt, Pſyracis amicę Purgant ſe herba, quę uocatur Helxine. Earum fimus albugines extenuat. Turtur erepta compare ſemper gemit, & caſtitatem ſeruat. Verg. Nec gemere aeria ceſſabit turtur ab ulmo.
Veſpertilio ſola uolucrum aĩal parit, habetq́, pro pẽnis membranam. Pullos nutrit lacte vbera admouens: infantes amplectitur, ſecumq́; deportat. Vnicam hẽt coxendicem. Culices amat in cibatu, ſola volucrum dentes habet Habet ẽt mãmas.

Vipioues

Vipiones appellantur minores grues.

Viula auis eſt luctiſona & funebris,quæ ab ululatu meruit nomen. Fel eius prodeſt ad albugines,ſuffuſiones & caligines,adeps ad claritatem.

Vpupa auis criſtata,ſemper commoratur in fimo.Colorem mutat,criſtam habet plicatilem Cor eius laudatur in lateris doloribus.

Vultur ſeu Vulturius,auis rapax, tarde uolat propter corporis molem. Cadauera ſectatur,& carne uiuit.Aiunt,hanc auē concipere ſine maſculorum ſemine, & ſine cōiunctione generare,natoſq; ex ijs in multā ætatē procedere ad annū uſq; centeſimum.Claret odoratu uultures.Nigri præualēt.Nidificāt in altis rupibus: nidos nemo attigit. Fœtus ferè cernūtur bini. Vmbritius apud Pli.ait,parere oua 13. Biduo præſentiunt futura cadauera. Fugantur unguēto.Comedunt ſemē Siſeris.Auxilio ſunt contra ſerpentes Hermodorus Ponticus apud Cælium teſtis eſt, Vultures eſſe oīum animalium innocentiſſimos,quia nihil prorſus attingāt eorū,quæ ſerant hoīes, plantent, alant. Animantium præterea nullam interimant, uolucribus quoq; uel mortuis abſtineant, quodam cognationis intellectu. Præſtantiſſimi habebātur in augurijs,ut indicant urbis Romæ primordia.Euro grauidæ fiunt. Membra tabida affectant.Catull.Lingua exerta auido ſit data uulturio. Quum cœperunt oua edere,aliquid afferunt ex Indico tractu, quod eſt tanquam nux intus habens ꝙ moueatur,ſonumq; ſubinde reddat.Quod ubi ſibi apposuerunt,multos fœtus producunt,ſed unus tātum remanet,qui Immuſulus uocatur Ferunt,per quingenta millia paſſuum à vulturibus præſentiri cadaueris putorē.

AVIVM DIFFERENTIÆ.

Aues inauſpicatæ ſunt Cornix,Coruus,Bubo,Noctua,Parra,Auis incendiaria. Quibus adnutur ex aliorum animalium genere diuerſo, prægnans canis, lupa rana, fœta vulpes,muſtella & lepus. Horat. lib.3.Carminum: Impios Parræ recinētis omen Ducat,& prægnans canis,aut ab agro Raua decurrens lupa Lauinino,Fœtaque vulpes,Rumpat & ſerpens iter inſtitutum.

Aues nocturnæ ſunt, Bubo,Picus,Trogo,Cornix,Noctua.

Auium aliquæ ambulāt,ut Cornices.Saliunt aliquæ,ut Paſſeres & Merulæ Currūt, ut Perdices,Ruſticulæ.Ante ſe pedes iaciunt, ut Grues & Ciconiæ. Aliæ expandunt alas,pandenteſq; raro interuallo quatiunt:aliæ tota latera pandunt. Quædam compreſſis pennis uolant: aliæ iaculantur ſe in ſublime, in rectū,in pronū. Aliæ uidentur ab alto cadere:aliæ ſalire. Auium fœcundiores ſunt fugaces,quàm fortes. Aquilæ clarius cernunt,quàm homo. Vultures ſagacius odorantur. Liquidius audiunt talpæ obrutæ terra.

AVIVM ET ALIORVM.
animalium inimicitiæ.

Bellum inter ſe gerunt Cornices & Noctuæ, Miluus, & Coruus,Aquila & Trochilus, Coruus & Clorio, Noctuæ & minores aues, Turtur Pytalis, Brenthus Phagrus, Muſtella Cornix, Ichneumones Veſpæ,aquaticæ Anates Gauiæ, Harpe & Triorche,Accipiter,Sorices & Ardeolæ,Egithus auis cum Aſiho, Vulpes & Nili Angues,Muſtellæ & Sues,Eſalon auicula & Coruus,Thoes Leones,Araneus Serpens,Leones Galli,Hyena pardalis,Scorpius Scalabotes,Vulpes Cycnus, Tauri Cornices, Canes, Damæ & Lepores, Lupus Ouis & Capra, Equi & Gryphes, Delphinus Balæna, Ceſtreus Lupus, Murena Congrus. Elephantes oderunt Murem,adeo ut ſi pabulum in præſepia poſitum contingi ab eo uiderint, faſtidiant. Bellant & cum draconibus perpetua diſcordia. Cameli odium gerunt naturale aduerſus equos. Hoſtis eſt Elephanto Rhinoceros. Muſtellarum uirus exitio eſt Baſiliſco. Aſpis bellum habet cum Ichneumone. Ceruis pugna eſt cum Serpente.Lacertæ inimicæ ſunt Cochleis. Leontophonum odit Leo Balænis infeſtæ ſunt Orcæ. Conchis apertis inſidiantur Polypi. Polypum lacerant Cōgri.Lupus marinus caudam prærodit Mugili.Prælium eſt Aquilę cū Ceruis &

Dracone, Cybindo cum Aquila, Scorpioni cum Stellionibus, Salamandrę cum Teſtudine, Ranis cum Apibus, Formicæ cum Sorice, Apibus cum Crabronibus Apes infeſtantur ab Hirundinibus.

Contrà uerò amici ſunt Pauones & Columbę, Turtures & Pſytaci, Merulæ & Turdi, Cornix & Ardeolę. Oues Capris cõueniunt, Palumbes Perdicibus, Larus Graculo, Harpa Miluo, Muſculi Balęnis, Columbę Tinungulis.

AVIVM ET ALIORVM ANIMALIVM VOCES.

Varij ſunt auium cantus. Gallis expergificus, Bubonibus gemulus, Vlulis, querulus, Noctuis ſtridulus, Cicadis obſtreperus, Hirũdinibus perargutus, Luſciniis dulcis. Turdus tritulat, Sturnus piſitat, cacabat Perdix, gratitat Anſer, Turtur & Columba gemunt, Palumbę plauſitant, Anates tetriniunt, Grus gruit, Cycnus dranſat, Accipiter pipat, Miluus lipit, Galli cucurrunt, Gallina gracillat, pupillat Pauo, truſat Hirundo, Aquila clangit, Vultur pulpat, crocitat Coruus, Graculus frigulat, glotorat Ciconia, Paſſer pipit, Cuculus cuculat, Cicada fritinit, Apes bombilant, Bubo bubat, Stryx & Veſpertilio ſtrident, Noctua cucubat. Vlulæ ululant, Regulus & Merops zinzululant. Thomas Rhadinus de uocibus auium ſic meminit: Philomela ſiquidem mille uocum diſcrimina contexebat. Pſytacus & Pica loquutus uario mentiebãtur homines. Cuculabat cuculus, zinzilulabat Regulus, modulans odis Merulus concinebat, Parus tinninabat, Acredula militabat, Turdus aderat titulans, Sturnus piſitans, Perdix cacabans, Palumbes plauſitans, Anſer gratitans, Hirundo triniſans, Ciconia glotorans, Coruus crocitans, Graculus frigulans, Pauo pupillans, Vultur pulpans, Accipiter pipãs. Gaudebat & Cycnus drenſare, Grus gruere, Turtur & Columba gemere, Paſſer pipire, Miluus hiando lipire, Aquila clangere, Anas tetrinire, Gallus cucurrire, Gallina gacillare. Quod ad cætera ſpectat aĩalia, Tygres rancant, Leones rugiunt, Lynces fremunt, Vrſi uncant, Lupi ululant, frendent Apri, Elephantes barriunt, Cerui & Onagri glocitant, Tauri mugiunt, Equi hinniunt, Verres quirritant, Aſelli rudunt & oncant, Arieres blaterant, Oues balant, Sues gruniunt, Hircus mutit, latrat Canis, Vulpes gannit, uagiunt Lepores, Mures mintrant, Muſtellæ dintriunt, Grilli grillant, Serpens ſibilat, Rana coaxat.

AVES DEORVM.

Halcyones Thetidis. Verg. lib. 1 Georg. Non tepidum ad ſolem pennas in littore pandunt Dilectæ Thetidi halcyones.

Columbæ & Cycnus Veneris. De columbis Propert. lib 3. Et Veneris dominæ uolucres mea turba columbæ. De Cycno Stat. lib. 3 Syll. Et molles agitat Venus aurea cycnos. Horat. lib. 3. Carm. Et Paphum iunctis uiſit oloribus.

Pauo Iunonis. Ouid. lib. 1. Met. de Argocentoculo: Argę iaces, quodq́; in tot lumina lumẽ habebas, Extinctum eſt, centumq́; oculos nox occupat una Excipit hos, uolucriſq́; ſuæ Saturnia pennis collocat, & gemmis caudam ſtellantibus implet.

Coruus & Cycnus Apollini. Ouid lib 3 Metã. Sed ales Senſit adulterium Phœbeius Apollo apud Ouid. lib. 2. Faſt. I mea, dixit, auis, ne quid pia ſacra moretur. Stroz. pater: Albus erat quondam uolucris Phœbeia coruus.

Noctua Mineruæ Ouid. lib. 2. Faſt. Et ſine lite loquax cum Pallãdis alite cornix.

Picus Martis. Ouid. li. 2. Faſt. Martia picus auis gemino pro ſtipite pugnant, Et lupa.

Aquila Iouis. Syl. lib 4 Donec Phœbeo ueniens Iouis ales ab ortus. Verg. lib. 1. Æn. Æthereа quos lapſa plaga Iouis ales aperto, Turbabat cœlo.

Phœnix Solis. Manil apud Plin. teſtis eſt, Phœnicem in Arabia ſacrũ Soli eſſe. Claudian. de laudibus Stiliconis: Conueniunt Aquilæ, cunctæq́; ex orbe uolucres, Vt Solis mirentur axem.

Cataractas Plin. uocat aues Diomedæas.

Aues Palamedis ſunt Grues, quoniam Palamedes ex earum ordine literas quaſdam fertur inueniſſe. Vocãtur etiam Naupliadæ, à Nauplio Palamedis patre. Politiã.

Clangunt Naupliadæ uolucres,& peruia pennis Nubila conſcribunt.

HARPYIÆ.

Harpyias Seruius ait fuiſſe Neptuni & Terræ filias,uolatiles,vultu uirgineo, uncis manibus De his Verg li.3 Æn.Strophades Graio ſtant nomine dictæ Inſulæ Ionio in magno quos dira Celeneo,&c Eis autem inditum eſt nomen a rapina,quę Græce Harpyia dicitur. Hinc Harpax rapinator, Harpagare rapere: Harpeſax, Harpedophorus falcifer Poeta aiunt, eas a dijs immiſſas fuiſſe ad polluendas dapes Phinei regis Arcadiæ,qꝫ is filios interfeciſſet:fugatas demum a Zeto & Calai Argonautis,& filiis Boreæ. Heſiodus ait,eas fuiſſe Iris ſorores ex Thaumante genitas. Valer.Flac.lib.4.Argon.eas uocat Typhonides,id eſt, filias Plutonis, qui dicitur Typhon.

Aelio ex etymologia Græca dicitur, quaſi alienum tollens:Ocypete citius auferens: Celeno nigrorem ſignificat.Quartam Homerus addidit Thyellam. Morabantur autem in Stymphali Arcadiæ lacu , unde Arcadiæ & Stymphalides uocantur.Lucan.li.5.Vnguibus Arcadicæ uolucres Stymphalla colentes.Verg.in Opuſculus: Stymphalides pepulit uolucres diſcrimine quinto Idem:Deiicit horriſono quinto Stymphalidas arcu. Vocantur etiã Phineæ a Phineo rege. Seneca in Thy. Phinæis auibus præda fugacior. Sydonius Harpyias poſuit pro cruentis raptoribus qui lucro immoriuntur,ubi ait:In foro Scythæ,in cubiculo uiperæ, in exactionibus Harpyiæ,in collocutionibus ſtatuæ.

POPVLORVM DIVERSI MORES,
& ritus uarij ordine literarum.

Aborigines antiquiſſimi Italiæ populi,nagi erant, & ſine laribus.

Abydenis mos fuit,ſi quem ciuẽ aut hoſpitem conuiuio exciperent,ut poſt unguentum & coronas infantes a nutricibus inducerentur, circumferenturq́, ſuauiandi.

Ægyptij diuinarum rerum peritiſſimi fuerunt , unde Macrob. Ægyptum uocat artium matrem. Ab Ægyptiis Græci diſciplinas omnes mutnati ſunt. Diem obſeruabant a media nocte in aliã Hominum ſunt antiquiſſimi Olim gaudebant unguentis. Eorum mulieres ſeptẽnos quãdoque uno edebant partu. Serunt omni menſe,ubicunque imbres æſtiui uon ſunt. Apud eos aliqui ſingula annorum milia uixiſſe produntur,ſed hoc intelligẽdum eſſe de annis menſtruis,qui terminãtur lunæ ſenio.Cæpas & allium inter Deos habent:Apim bouem colunt pro numine,& quædam animalia,ut canem,felem, accipitrem,ibin, lepidotum & oxyrinchum,piſces Crocodilum etiam uenerãtur,quẽ mortuum in urnis ſepeliunt. Crocodili adipe ægrotos ungunt Braſſicã non edunt.Inuẽtores fuerunt picturę. Mortuorum aſſeruant cadauera,unguentis fœtorem impedientibus referta. Solertes fuerunt in reperiendis artibus, & in agnitione rerum indaganda ſagaces. Furta omnia impunè permittunt. Ventrem mortuorum eximunt,ut omniũ peccatorum cauſam. Fl. Vopiſcus ſcribit, Ægyptios eſſe uerſifica ores,epigrammatarios,& ad cantilenas publicas propenſos. Primi omnium Solem & Lunã Deos putauerunt,Solem Oſirim,Lunam Iſim nuncupantes . Idem ait, Ægyptios eſſe Ventoſos,furibundos,iactantes,iniurioſos, & auidos rerum nouarum. Imperator Adrianus ad Seruianũ Gonſulem ſcribens dixit,homines eſſe ſeditioſiſſimos, uaniſſimos,& iniurioſiſſimos Et Qu.Curtius eos infamat ut gentem uanam,nouandis quàm gerendis rebus aptiorem. Antiquitus frequentiſſimè ea obibant munia,quæ nunc geruli , & uectandis corpore oneribus qua ſlum faciebant. Vude Ariſtophan.apud Cælium: Curtus impoſuit duos, ac mortuos totidem, quos nec Ægyptij quidem tollerent,centum. Hinc adagium, Ægyptius laterifer Erãt & admirabiles in nectẽdis machinis;procliues in uinum,cuius quum eſſent inopes,excogitauerunt potionem ex hordeo. Viginti millia urbium habitauerũt regnante Amaſi. Frequentiſſimè afficiuntur elephantiaſi morbo , propter calores & æſtum. Sale abſtinent,nec panibus ueſcuntur ſale conditis. Ammianus Marcellinus,

H 4

linus, celebris autor, vocat Aegyptios genus hominum controuerſum, & aſſuetudine perplexius litigãdi ſemper lætiſſimum. ſubfuſci ſunt, atrati, gracilenti, aridi, ad ſingulos motus excandeſcentes, controuerſi & repoſcones acerrimi. Olim apud eos mulieres cauponabantur, & inſtitoria obibant munia. Viri intra domorum parietes texebant, & operabantur muliebriter. Domi ventrẽ exonerant, in publico uerò ueſcuntur: dicentes, ea quæ ſunt turpia, in occulto fieri debere, quæ honeſta, in propatulo. Mulier neque dei, neque deæ vllä ſacerdos eſt, ſed viri deorum omnium & dearum. Sacerdotes deraſi ſunt in funeribus. Omnes capillos nutriunt, barbam tamen tondent. Veſcuntur cum feris, alij frumento, alij hordeo. Viri binas veſtes habent, fœminæ ſingulas. Potant in poculis æneis, quæ ſingulis diebus purgant. Linea ſemper ferunt ueſtimẽta. Virilia circumcidunt mundiciæ gratia: Sacerdotes lauantur quotidie, frigida interdiu ter, noctu bis. Fabas neque ſerunt, neque alibi natas comedunt. Robuſta habent capita. ſalubri ſunt corpore aeris beneficio, qui nunquam mutatur. Pane ueſcuntur, quem ex farre conficiunt. Victant piſcibus partim crudis ſole arefactis, partim ſalſugine conditis. Coturnicibus item, anatibus, & quibuſdam alijs auiculis. Minores maioribus natu cedunt, ac in uia deflectunt, uenientibusq; aſſurgunt è ſedili. Anni rationẽ primi excogitarunt: deinde in portiones duodecim, quæ de Lunę ſenio Menſes nuncupantur, diſtribuerunt. Primi aras excitarunt, conflauerunt ſimulachra, & templa conſtruxerunt. Olim veſcebantur herbis, paluſtriq; caule, quem Agroſim vocant. Onera capitibus geſtare virorum eſt, humeris fœminarum. Fęminæ ſtantes urinam egerunt, viri ſedentes. Maribus nulla neceſſitas alendi parentes, filiabus ſumma. Literas habent bifarias, ſacras & populares. In Deorum cultum magno feruntur feruore & ſtudio. Sacerdotes amiculis vtuntur lineis, calceis papyraceis. Suillum pecus deteſtantur adeò, ut ſi quis porcum attigerit, cum indumentis omnibus in flumine abluatur. Propterea ſubulcis interdicitur templis omnibus. Laneas ueſtes intulliſſe templo, prophanum. Scelus item, inuolutum eis cadauer condidiſſe. Decedente aliquo, muliebris familia caput & vultum ſibi deformat luto: excurrit deinde per urbem, ac plangit. Viri ſe conuerberant nudatis pectoribus. Muliebre cadauer diutius domi aſſeruatur, ne venerea fęditate a ſalinatijs, quibus incũbit ſepultura, inquinetur. Apud eos Amaſis regis edicto cogebatur quotannis vnuſquiſq; deſtinato magiſtratui ratiocinari, quo ſe foueret artificio. Quod ſi quis non faceret, pœna erat illi extremum ſupplicium. Proripientes ſe ex lectulis ſolebant ſuffire corpus reſina, ut aerem expurgarent diſgregatione.

Aethiopes Heſperij ſolebãt crines in nodum complicare. Mart. Atque aliter tortis crinibus Aethiopes. Aethiopes ipſi omnium ſunt nationum ſerui. Viuunt ſine inſtitutis & legibus. Finitimorum præda ſunt, & cæterorum mancipia. Parentes ipſi liberos vendunt mercatoribus, & frumento mutant. Olim nulla in re utebantur auro, quàm pęnalibus catenis. Qui ſunt ab ortu ſolis, proſſimos habent crines: qui ex Africa, criſpiſſimos.

Afri paſtores quadrimis filiis uerticis uenas, adhibita lana ſuccida, inurebant compeſcendis è capite fluxionibus. Propterea inter omnes proſpera vtuntur valetudine. Afræ mulieres ſuper veſtem nudas geſtant caprarum pelles fimbriatas, & rubrica litas. In Sica Africæ ciuitate matronæ corpore proſtituto ex paſſiuo concubitu dotem ſibi quærunt ex patria conſuetudine.

Agathyrſi populi Scythis vicini, abundãt auro. Capillos habent cæruleos, quos una cum toto corpore diuerſis coloribus inficiunt. Verg. lib. 4. Aen. Creteſq; Dryopeſq; fremunt, pictiq; Agathyrſi. Mant. in Apollonia: Vſque Melanchlenos, uſq; ad pictos Agathyrſos. In commune cum mulieribus coeũt. Nihil liuoris aut odii mutuo exercent.

Agrigentini impendio & ſumptu magnifico menſas parabant & conuiuia. Propterea Plato dicebat, eos ædificare, ac ſi uicturi perpetuò forent: itemq, conuiuari,

uelut ſemper morituri. Vtebantur lecythis & xiſtris argenteis, habebantq́; lecticas totas ex ebore.

Agriophagi ueſcuntur leonum & pantherarum carnibus.

Alani Scythiæ populi, carne ueſcuntur, nec panem manducant. Semper ſunt pugnaces. Vnde Lucan. lib. 8. Et ſequerer duos æterni Martis Alanos. Patientiſſimi ſunt laboris: nam centum miliaria curſu continuo interdum conficiunt.

Albani curam mortuorum agere nefas arbitrantur. Corpore ſunt prægrandi, nec inuenuſto ingenio minimè fucato, aut ſubdolo. Vltra centum numerando non progrediuntur. Pondera, menſuras, modum ciuilitatis & agricolationis non norunt. Linguarum apud eos uarietates 26. Deos habent Solem, Iouem, Lunam. Sacerdos Lunæ primas habet poſt regem. Sacris præeſt ſeruus, & ſacræ religioni. Seruorum plerique numinis afflatu uaticinantur. Præcipuum ex his ſacerdos annuis epulis ſaginat, mox ad immolationem producit. Admotus aræ ſeipſum gladio confodit. Plurimus ſenectuti habetur honos. Precioſa cum mortuis infodiũt, licet meminiſſe mortuorum habeant ſceleris loco.

Alexandrini fallaces fuerunt, alia ſemper cogitantes, alia ſimulantes:

Amazones Scythicæ mulieres, dextras mammas naſcentibus fœminis inurebant, ne ferendis armis eſſent impedimento. Maſculi ſexus liberos interficiebant. Imperabant ſine uiris. Veſcebantur lacertis & teſtudinibus.

Ambrones Galliæ populi, quum ſubita maris inundatione ſedes ſuas amiſiſſent, animum rapinis adiecerunt, & latrociniis.

Andabatæ populi clauſis pugnant oculis.

Andrimachidæ uirgines nupturas exhibent ſuo regi, qui pulchriorem & gratiorẽ ſibi deuirginat.

Androgyne populi ſunt in Africa utriuſque naturæ, uicibus inter ſe coeuntes. His dextra mamma uirilis eſt, læua muliebris.

Anthropophagi Scythiæ populi, humana carne ueſcuntur. Bibunt ex oſſibus humanorum capitum.

Aquileienſes tanta fide contra Maximinum pro ſenatu fuerunt, ut funes de mulierum capillis necterent, quibus ſagittas excuterent, penuria neruorum.

Arabes mitrati degunt, aut intonſo crine. Barbam abradunt, præter quàm in ſuperiore labio. Duas habent æſtates, ac totiem hyemes, ſolſtitia quatuor, quæ ſunt inter æquinoctialem & tropicum Cancri. Sagittas inficiunt ueneno. Fratres filios honore anteeunt, quia maiores natu. Conſanguinei omnia habent communia. Maximus tamen ætate in omni re præcedit cæteros. Communis item uxor, imò uero una omnib. Ingreſſurus ad eam, baculum ante fores deponit. Omnes enim baculum geſtant. Eo uiſo, reliqui congreſſu parcunt. Illa tamen noctes agit cum ſeniore. Matri coire, non cenſetur impium. Congreſſus cum alterius ſanguinis fœmina cenſetur adulterium, quod morte plectitur. In prædia inimicorum lapides aggerant, quo ſignificant interituros mala morte, qui ea coluerint, inſidiis eorũ, qui lapides poſuerunt. Abundant balſamo. Præter cæteros mortales fidem ſeruant inuiolatam. Dionyſium & Vraniam ſolos deorum eſſe arbitrantur. Quiſq; permanet in patrio inſtituto.

Arcades ſuis titulis, ſuóque auſpicio nullum hoſtem unquam ſuperarunt, uerum aliis ſuppetias ferebant perſæpe. Eorum uetuſtiſſima eſt origo adeò, ut gloriẽtur ſe priores fuiſſe luna. Seneca in Hippolyto: Aut te ſtellifero deſpiciens polo Sidus poſt ueteres Arcadas editum. Colebant Pana deum pecoris. Ouid. libro 2. Faſt. Pana Deum pecoris ueteres coluiſſe feruntur Arcades, Arcadiis plurimus ille iugis.

Areopagitæ Athenienſium magiſtratus, iudicabant in templo Martis de cæde, & de ſtatu Reipub prouidebant, idque ſub Dio.

Arii Germaniæ populi habebant nigra ſcuta, tincta corpora. Nigras ad p̃lia nocte

legebant,

legebant,qui'q.ue formidine atque vmbra fetalis exercitus terrorem inferebant, nullo hoſtium ſuſtinente nouum ac uelut infernum aſpectum.

Arimaſpi Scythię populi,unum habent in fronte oculum,unde & nomen traxerũt. Nam Arima Seytharum lingua vnum ſignat,Spu uero oculum.

Apud Armenios rubentes.quandoque uiſuntur niues , quod loca illa ſcateant mi-nio.Perſicis dijs immolãr,& Anairidem colunt, eiusque miniſterio nobilitate p̃ ſtantes dedicant filias,quę inibi corporis pudicitia in vulgus data,mox tradũtur uiris uelut,auguſtiores factæ.Arcubus clarent Armenij,unde Stat.lib.1.Syl.Arcu que ponenda fugaci Armenia.

Arthabatitę inſtar ferarum quadrupedum ſunt vagi.

Aruerni olim gloriabantur ſe oriundos à Troianis ac propterea dici uolebant Romanorum fratres. Lucan.li.1.Aruernique auſi Latios ſe fingere fratres,Sanguine ab Iliaco populi.

Arymphęi populi ſunt prope Riphęos montes,iuſtitię & ęquitatis obſeruantiſſimi & mira tranquillitate inter ſed degentes.Sedes illis nemora, alimenta baccæ.Capillus iuxta fœminis uirisq; in probro exiſtimatur. Ab ipſo natali dicuntur eſſe calui,ſimisq, naribus & ingenti mento.Studioſi non ſunt rei pecuarię. Sub arbore quiſque cubitat. His nemo mortalium iniuriam facit.Sacri enim dicuntur eſſe,nihilque armorum poſſident Controuerſias finitimorum dirimunt.

Asbitę populi Libię quadrigis uehuntur.

Solebant Aſſyrij ęgrotos in vijs proponere, & exquirere à pręttereuntibus , ſcirent ne remedium aliquod morbi.Coma vtebantur non admodum magna Defunctos melle condiebant, & cetra Clypeos geſtabãt & pugiones Clauas item ligneas ferro in ductas,ac ligneos thoraces. Deum quem ſummũ habent,Adad uocant: deã uero Adargatim.

Aſtomi Indię populi ſunt ſine ore corpore toto hirti . Veſcuntur frondium lanugine Halitu tantum viuunt in odore,quem naribus trahunt.Nullus illis cibus, nullus potus.Ta tum radicum florumque uarios habent odores,ſylueſtrium malorum,quę ſecum portant longiore itinere,ne deſit olfactus.Grauiore paulo odore non difficulter exanimantur.Plinius libro ſeptimo.

Athenienſes crudeliſſimè ſęuiebant in eos, qui à ſua ditione defecerant,adeo,ut decreto iuſſerint manuũ dextrarum pollices abſcindi Aeginetis quòd rebellaſſent, ne amplius haſtam ferre poſſent,aut remis inter nauigandum uti Mitylenęos vero eandem ob cauſam cum puberibus iugulari ſtatuerunt,& Samiorum fronte,ſi corriperentur , inuri ſtigmate . Apud eoſdem tanta fuit ſepulchrorum cura, ut perẽptos bellos, ſi quis dux honeſtare ſepulchro neglexiſſet,capite plecteretur. Nefas non putabant ſororem in matrimonium capere. Lanificium, oleum, uini uſum,ſerendique frumenta docuerunt Pueros ſtatim ab initio erudiebãt,ut nandi,vſum,propter bella nanalia,& literas cõdiſcerent.Laborarunt tamen auaritiæ nota adeo, vt prouerbium fluxerit, Atticus moriẽs porrigit manum . Fuerũt & imprudentiſſimi.Vnde Atticus aſpectus dedit etiam prouerbio locum . Inſuper adulatores maximi. Publicis conſilij diuinos quoſdã ſacerdotes adhibebant Lubrici erant tum ad iram tum miſericordiam . Suſpiciones arripiebant celeriter. Laudantibus arridebant,ad opem humillimo cuique ferẽdam erant promptiſſimi.Si quem mortuum reperiſſent in via,ſepeliebant.Nunquam imolabant bouẽ cuius opera in curru , aut aratro fuerant vſi . Nulla prius puella tradebatur uiro, quàm ſacra Dianæ obijſſet.Capillorum cincinnis aureas addebant cicadas.

Atlantes degeneres ſunt humani ritus , neque vllorum nominum appellationẽ habent.Solem orientem occidentemque dira imprecatione contuentur,ut exitialẽ ſuis agris.Neq, inſomnia viſunt,qualia cæteri mortales Nulla ueſcuntur aĩante.

Apud Atrios populos qui vel minima furantur,lapidibus obruuntur.

Auſes populi Africę capronas è fronte demiſiſſe gaudent. Virgines quotãnis in honorem

norem Mineruæ certamē edunt. Arma ſunt, lapides, & fuſtes. Si qua ex ictu deceſſerit, falſa cenſetur uirgo. Quæ omnium præſtantiſſimè depræliata eſt, à cæteris, armis decorata, ſubuehitur curru per ambitum Tritonidis paludis. Promiſcuus illis cum muliere congreſſus.

Axones accolæ Axonis fluuij in finibus Remorum, longis utebantur haſtis. Lucan. lib. primo. Longiſq; leues Axones in Armis.

Babyloniorum mores corruptiſſimi fuerunt, & ad irritandas uoluptates aptiſſimi. Liberos & coniuges cū hoſpitibus ſtupro coiri (modo precium flagitij daretur) parentes maritiq́ue permittebant. In uinum & ebrietatem maxime erant effuſi, Fœminarum conuiuia ineuntiū in principio modeſtus erat habitus, deinde ſumma quæque amicula auferebant profanato pudore. Ad ultimum opus ima corporum uelamenta proijciebant, non meretrices tantum, ſed matronæ & uiri, apud quos comitas habetur vulgari corporis utilitas autore Curtio lib 5 Duabus utuntur tunicis, una linea uſque ad pedes demiſſa, altera ſuper hanc lanea Capita mitris uelant, unguentis toto corpore delibuti. Anulum ſignatorium ſinguli geſtāt. Vbi uirgines factæ ſunt nubiles, omnes unum in locum congregant, caſq; circū ſiſtente uirorum frequentia, præco ſigillatim uendit ſecundum ordinem formæ & pulchritudinis. Medicis non utuntur. Sepulchra eiſdem ſunt in melle. Vbi uir & maritus coiuerunt, ſub diluculum abluuntur ambo, nec ullum uas prius attingunt, quam ſe aqua perfuderint. autor Herod.

Bactriani horridis ſunt ingenijs, & a Perſarum luxu abhorrentibus: autore Curtio. Senio uel morbo confectos canibus deuorandos obijciunt, ad hoc de induſtria enutritis, quos ſepulchrales uocant. Mille quondam urbes habitarunt. Apud eos qui pauca furantur, ſputis dehoneſtari ſolent. Bellicoſi ſunt & potentiſſimi.

Barcææ mulieres guſtu uaccinæ & ſuillæ carnis abſtinent.

Bathylli populi madent unguentis: autore Plinio.

Belgę optimè regebant currus cameratos. Luc. Et docilis rector mōſtrati Belga Couini. Cæſar in commentarijs ait, Belgas eſſe Gallorum fortiſſimos, quod ad eos minimè commeent mercatores, qui comportent, quæ ad mollitiem & effœminandos animos pertinent.

Berbices certam ętatis metam tranſgreſſos perimunt, uiros immolantes mulieribus præfocatis.

Biſaltæ Scythiæ populi nutriuntur equorum ſanguine permixto lacte, ut docet Vergil. libro tertio Georg.

Bithyni conſcendebant montium cacumina, ibiq́ue Iouem conſalutabant.

Bœotij rudes fuerunt & agreſtes, maleq; audierunt ſtoliditatis nomine. Hor. Bœotū in craſſo iurares aere natum. Plutar. ſcribit Bœotos ab Atticis fuiſſe notatos tanquam brutos, ſtupidos & pingues, propter edacitatem.

Boryſthenidæ Scythiæ populi perpetuo frigore torquentur. De his Propter. Gloria ad hybernos lata Boryſthenidas.

Brachmanes Indorum ſapientes dicebant, præſentem uitam eſſe ueluti conceptum uitalem: mortem uero egreſſum ad ueram uitam. Item mundum habere tempus initiale, tendereq́ue ad interitum. Deum uniuerſorum opificem per cuncta meare. In philoſophiæ communionē uxores nō admittebant. Abſtinebant ab omni carnis cibo Subdiales agebant, & ueritatem præcipuè amplexabantur amiculis.

Britanni antiquitus omnes ſe inficiebant glaſto. Eſt autem Glaſtū herba ſimilis plātagini. Propertius. Nunc etiam infectos demens imitare Britanos, Ludis, & exter no tincta nito e caput. Mar. Barbara de pictis ueni Baſcauda Britanis. Erant olim capillis promiſſis, inhumani ſuis hoſpitibus. Horat. Viſam Britannos hoſpitibus feros. Nullam autem aliam ob cauſam ſe inficiebant, quam ut ea ratione horridiores uiderentur hoſtibus. Apud eos frates cum fratribus, & cum liberis parentes, uxores olim habebant communes. Præter uim & audaciam nullū habebāt ad

prælia

Cauci ſeptentrionales populi altos habitāt tumulos,& caſas nauigijs ſimiles,a quibus quum recedit mare,fugientes cum aquis piſces circa tuguria uenantur. Nullas habent pecudes,neque aluntur lacte ut finitimi. Vlua & paluſtri iunco funes nectūt ad prætexenda piſcibus retia. Captum manibus lutum uentis magis, quam ſole ſiccant. Potus non niſi imbre ſeruato ſcrobibus in ueſtibulo domus.

Celonophagi Carmaniæ populi,non alia quam teſtudinem carne uiuunt.

Cercopes populi fuerunt in Epheſo notæ fraudulentiæ qui conati ſunt ipſi etiam Ioui imponere. Hinc adagium,Cercopum cœtus:de improborum conuentu.

Cercyræis populis, quoniam crebris ſeditionibus agitabantur, moris erat geſtare flagra ingentia,anſis eburneis exornata.

Chalcidenſes ardebant nefanda puerorum libidine. Laborabant etiā auaritiæ nota.

Chaldæi uice numinis colebant ignem.

Chalybes habitant iuxta Paphlagoniam, in Ponto Optimo abundant metallo. De his Val. Flac lib 4 Argon. Non ita ſit metuenda tibi ſæuiſſima quanquam Gens Chalybum,duris patiēs cui cultus in aruis,Et tonat afflicta ſemper domus ignea maſſa. Idem libro 5. Nocte ſub extrema clauſis telluris ab antris Peruigil auditur Chalybum labor.

Chij calentes mero quum Spartam ueniſſent, itaſſentq; ad curiam Ephororum, in curulibus magiſtratum ſellis uentris onera preſummam fœditatem deiecerunt. Hinc natum adagium,Chius omnia percacans.

Choromandæ ſunt ſine uoce,ſtridoris horrendi, hirtis corporibus, oculis glaucis, dentibus caninis.

Cilices hircos habent uillo tonſili,unde ueſtes cōficiunt, quas Cilicia & Cilicina dicimus. Mart. lib. 7. Qualem forcipibus mittit ſupinis Tonſor Cinyphio Cilix marito. Infames fuerunt immanitatis & crudelitatis nomine, ob aſſiduas hoſpitum deprędationes,& piraticam,quam exercebant.

Cimbrorum mulieres amicos ſuos & affinitate ſibi coniūctos ſolebant interficere, quos uidebant in bello turpi fuga ſalutem ſibi quærere:autore Plutar.

Cimmerii populi perpetua caligāt obſcuritate. Homerus apud Eraſmum: Illic ſunt populiq; & mœnia Cimmeriorum,Nubibus & cæca aſſidue caligine tecta. Illos haud nūquam radiis ſol aſpicit ardens,Nec quādo aſtriferam curru petit arduus axem,Nec rurſum ad terras magno deuectus olympo,Sed nox incumbit miſeris mortalibus atra. Ouid fingit domum ſomni eſſe in hac regione,ubi ait,Eſt prope Cimmerios longo ſpelunca receſſu Mons cauus ignaui domus & penetralia ſomni,Quò nunquam radiis oriens mediuſve cadenſve Phœbus adire poteſt,nebulæ caligine mixtæ Exhalantur humo,dubiæq; crepuſcula lucis De his Tibull. lib. 4. Cimmerion etiam obſcuras acceſſit ad oras,Queis nunquam candente dies apparuit ortu, Seu ſupra terras Phœbus,ſeu curreret infra.

Cirni qui Corſicam incolunt,uiuunt annis centenis quagi agenis.

Coi Iunoni ſacrificantes ſeruos a conuiuio reficiebant, ut ſacrificarent liberius.

Colopouii & Caſtabalenſes propter bella cohortes canū habuere, quæ primæ dimicabant in acie,nunquam detrectantes.

Apud Creſtones populos ſinguli plures habēt uxores: Quum autem uir aliquis moritur, tunc oritur magna diſceptatio inter fœminas,quę nam illum charius adamaret uiuentem Id ubi compertum eſt,quæ beneuolentiæ & amoris palmā meruit,ad mortui tumulum ducitur exornata,ibique a propinquis mactatur, & humatur cum uiro.

Cretenſes ingrediebantur prælia præcinente tibicine. autor Gell. Apud eos erant ſapientes,quos Prophetas uocabant,qui non tm̄ abſtinebant carnibus, ſed & coctis omnino cibis. Apud eoſdem lata quoque lege paſſim permittebatur Venus maſcula,amplexabanturque pueriles amores uſque ad ſtuporem. Nauigandi peritia,maritimarumq́, rerum uſu principatum olim tenuerūt. Hinc natū adagiū per

per ironiam dici ſolet: Cretenſis neſcit pelagus. Maſculis amoribus in tantum flagrabant, ut adamatos ui corriperent. amorem conciliabat non tam forma, quàm roboris præſtantia. Infamati ſunt improbitate, perfidia, mendacio, & ignauia. Liberæ conditionis pueri leges mandabant memoriæ, mox deorum hymnis animum adijciebant.

Crotoniatæ erant egregii athletæ, adeò ut in palæſtra uictoriam ſæpenumero reportarent.

Curetes inſtar mollium puellarum comam fouebant, nec ſuccidebant.

Cyclopes & Læſtrigones humana carne olim ueſcebantur.

Cyrenæi eò deliciarum prouecti ſunt, ut legum conditorem habere Platonem concupiuerint. Qui tamen illorum admiratus ignauiam, indignos duxit, quibus obſequeretur.

Cyziceni notati ſunt timiditatis & moliciei.

Apud Dacos & Sarmatas mares corpora ſua ſuccis herbarum linunt.

Dardanei ſub Illiride populi ter tantum in uita balneis operam dabant. Apud Danos fœminæ plereque formam ſuam in uirilem habitum commutantes, militiã adibant: Omnes per oſæ delitias, corpus & animum patientia ac labore ſolebant durare, totamque fœmineæ leuitatis mollitiem abdicantes, uirilem exercere ſæuitiam. Bella pro baſiis intentabant: manus telorum, non telarum obſequiis exhibebant. autor Saxo Grammaticus.

Derbices delicta omnia, etiam minima, ultimo digna ſupplicio cenſent. Tellurem deam agnoſcunt. Rebus diuinis nullam adhibent fœminam, ſed nec in menſam admittunt. Septuagenariò grandiores iugulant, aduocato ad epulas proximo quoque. Vetularum carnibus non ueſcuntur, ſed præfocatas modò condunt. Si cui fatalis dies aduenerit ante metam præſtitutam, ſepeliunt.

Apud Eleuſinios capitale erat quicquam ex miſteriis in uulgus efferre, cuiuſmodi erant apud Rom. ſacra Bonæ deæ.

Epheſij habebant notulas quaſdam & uoces magicas, quibus utentes, in omni negocio uictores euadebant. Hinc adagium, Epheſijs uti literis.

Eſſedones Scytharum Aſiaticorum populi, ſolent parentum funera cãtu proſequi, & conuocatis uicinis cadauera ipſa aliis carnibus admixtis abſumere, & ex oſſibus capitum conficere ſibi pocula. Apud eos quoties pater alicui deceſſit, omnes eius propinqui pecora adducunt, conciduntque, & mortuum aliis commixtum carnibus ei exhibent, à quo inuitati ſunt ad conuiuium. Caput tamen defuncti denudatum, purgatumque inaurant, eoque pro ſimulacro utuntur, & quotannis ceremonias eidem faciunt. Iuſtitiam obſeruant diligentiſſimè. Vxores æquè fortes ſunt ac uiri.

Eſſei Iudæorum populi abſtinebant uino, carnibus & uxoribus. Ieiuniis ita aſſueuerunt, ut ipſa in naturam uerterint. Apud eos proprium nemo aliquid poſſidet, omnibus in medio poſitis communiter utuntur. habitant ſimul, & conueniunt quaſi ſodales. Quumque pro communi utilitate faciant omnia, alia aliorũ negocia ſunt, quæ certatim peragunt, non frigus, non calorem, non aliquam mutationem aeris formidantes. Quum à laboribus mercedem ceperunt, apud Quæſtorẽ deponunt: is omnia diligentia procurat, quibus egent. Plerique ex his nullas ciuitates colunt, neque ſeruos habent, quando omnes uelut mater eadem genuit natura. Triplici regula uitam tranſigunt, amore in Deum ardentiſſimo, uirtutis cultu diligentiſſimo, charitate in proximum, feruentiſſima.

Apud Epizephyros Locros ſi quis ſalutis cauſa uinum hauſiſſet largius, medico non imperante, morte expiabatur libera illa compotatio, perinde ac grande aliquod ſcelus.

Faneſij populi in oceano ſeptentrionali tam grandes habent aures, ut iis nuda integant corpora.

Fennis

Fennis Germanię populis mira erat feritas,& fœda paupertas, non arma, non equi,
non penates. Victus herba,ueſtitus pellis,cubile humus:ſola in ſagittis ſpes, quas
inopia ferri oſſibus aſperabant. Idem uenatus uiros pariter ac fœminas alebat.
Paſſim enim comitabantur,partemque prędę petebant. Viuebant in ſyluis,quod
beatius arbitrabantur,quam ingemere agris,illaborare domibus.autor.Cor.Tac.
Galli ſagittas helleboro collinebant, quòd iis tranſfixæ feræ multò uiderētur ad
cibum delicatiores Reſcindebant tamen partes, quæ ambibant uulnus, propter
hellebori contagium Cicero ſcribit, Gallos iuſiurandi ac deorum religione non
commoueri:Nam cæteræ gentes, inquit, pro religionibus ſuis bella ſuſcipiunt:
Galli contra omnium religiones. Quinimo & cū diis immortalibus bella geſſere,
& impetu hoſtili Delphicum oraculum inuadere ſunt auſi. Si quādo uerò metu
perciti propitiandos deos arbitrantur humanis oſtiis templa fœdant. Strabo ta-
men ait,Gallos eſſe ſimplices,& nulla morum malignitate. Vnde Martialis Et tu
midus Galla credulitate fruar Cæſar Gallorum conſilia inceſſit,ut ſubita & repen
tina:Sed & Gallos omnes deditos religionibus tradit, uerum affectos grauiorib.
morbis aut periculis,homines pro uictimis immolare conſueuiſſe. Hominem
præterea diuinationi deſtinatum in tergo ferientes, ex ipſo impatiētiæ & torquē
di modo uaticinia concipiebant.Quoſdam ſagittis configebant, patibulo etiam
in ſacris ædibus ſuffixos.Arbitrabantur inſuper ſe prognatos à Dite patre.Propte
rea tēporum ſpacia metiebantur non dierum,ſed noctium numero. Veſtes fere-
bant imōſas,uariique coloris,quas Braccas uocant.Dicti ſunt Galli à niueo la-
ctis colore,qui Gala dicitur:quòd eorum corpora lactis inſtar albeſcerent, ob ue
hementem hyemem.unde Vir. Virgatis lucēt ſagulis, tum lactea colla Auro inue
ctuntur.Martialis:Ignea mens Gallis & lactea corpora,nomen A candore datū.
Veterum Gallorum mores longè diſcrepant ab his,qui nunc uiuunt. Liberos.n.
ad conſpectum ſuum uenire prius non patiebantur,quàm per ætatem adoleuiſ-
ſent,ac ſubeundis militarib.periculis eſſent idonei.Viuentes amicis mutuò con-
cedebant,quæ apud inferos creditoribus exoluerent debitores. Viri quantas ab
uxore pecunias nomine dotis accepiſſent, tantundem domeſticarum fortunarū
æqua æſtimatione cum dote conferebant.Quicquid inde fructuum ſuccreſcebat,
aſſeruabatur,eratque eius,qui alteri fuiſſet,ſuperſtes.Viri in uxores,ſicut in libe-
ros,uitæ & necis poteſtatem habebāt.Si qua ueneficii fuiſſet cōuicta, à mariti ſui
propinquis incendio aliiſq; cruciatib. conſumebatur. Quæ uiuētibus chara fuiſ-
ſent cum eiuſdem defunctis in funere cremabantur,uel ipſa etiam animalia De
Rep.niſi in publicis conciliis,nemini licebat loqui. Qui ultimus in conciliū ue-
nerat,morti dabatur Ei qui tumultuatus eſſet,miniſter publicus ueſtes reſcinde-
bat,adeò ut reliquæ partes prorſus eſſent inutiles.Prolixas nutriebant comas. Ve
ſtes auro pictas geſtabant,& hirſutis utebantur ſagulis. Promiſſis utebantur fœmi
nalibus.Pro tunicis ſciſſos gerebant amictus,uix pudenda nateſque uelātes,lana
quidem aſpera & oblongis uillis. Vnde Mart. Me pinguis Gallia ueſtit. Et lib. 4.
Accipe Sequanicæ pinguē textricis alumnā.Haſtas alii,alii arcus,pleriq; fundas,
nonnulli fuſtes in bella ferebant,oblongiſq; utebantur gladiis Humi corpora re
ſupinabant ad quietem.Strabonis ætate ſtramentis ſedentes cœnitabant. Lacte &
ſuilla carne ueſcebantur; feroci omnes ingenio. Ducebantur maiore belli,quàm
agrorum ſtudio. Torques aureos penſiles collo portabant. Victoria effereban-
tur,ſtupebant uicti. Eorum (quos in bello cecidiſſent) capita equorum ſuorum
ceruicibus appendebant.Mercurium præter cæteros deos uenerabantur,quē om
nium artium prędicabant inuentorem.Ituri in pugnam, quicquid manubiarum
inde retuliſſent,uouebant Marti. Fraudātes aliquid ex præda,graui ſupplicio pu
niebant Nullum abſque philoſopho faciebant ſacrificium. Exiſtimabant enim
per diuinæ naturæ conſocios ſacra fieri oportere, tanquam diis propinquiores.
Horum interceſſione,bona à diis cenſebant petenda, quorum cōſilio in bello &
pace

pace uterentur. Vnde & Druydæ uetuſtiſſimi eorum ſacerdotes, ſolebant cura
ſacrificia publ. & priuata Religiones item interpretari; adoleſcentes diſciplinis
inſtituere, rerum naturalium cauſas ſcrutari, de cæde, de finibus cæteriſq; cõtro·
uerſiis agnoſcere, ita ut ſi quis decreto non ſteriſſet, eidẽ ſacrificus interdicerẽt.
Sacerdotes ipſi hominum congreſſum & ſermonem declinabant, ne contagione
polluerẽtur. Vnus omnibus præerat, in cuius defuncti locum, ſuffragio alius ſuf-
ficiebatur. Animas credebant non interire, ſed in alia migrare corpora. Multa de
ſideribus diſputabant, de mundi & terrarum magnitudine, de rerum natura & po
teſtate. Tanta fuit Gallicarum mulierum uirtus, ut inter infeſtas ciuilis furoris
acies quandoque ſe immiſerint, & lachrymis precibusque obliterata diſcordia
pacem procurauerint. Propterea quum de bello aut pace conſultabant mulieres
adhibebantur. Hæ ſi qua incidiſſet controuerſia, ſedebant arbitræ. Vehiculis ute-
bãtur, quæ Eſſeda uocamus, apud Celtas primũ repertis. Verg. Belgica uel molli
melius feret eſſeda collo. Syllius ait, Celtas ex uacuis mortuorũ parentũ capitib.
inauratis pocula ſibi factitaſſe. hæc eius uerba. At Celtę uacui capitis circundare
gaudent Oſſa (nefas) auro, & menſis ea pocula ſeruant. Quamuis aũt Galli artiũ
& diſciplinarum ignari à pleriſque iudicati ſint, antiquius tamen apud ipſos,
quàm Latinos aut Græcos floruerunt literæ. Nam ut ſcribit Beroſus, anno 4.
Nini, literis & legibus Celtas formauit Samothes, Dis cognomento, & Celtibe-
ros Tubal, à quibus demum mille poſt annis Græci ſuas acceperunt, non a Cad-
mo. Nam quas primum aduexit rudis paulò ante excidium Troianum Cadmus
quintus, eas à Galatis traxerat, quas Galatæ & Mæones prius à Galli ſuſceperãt.
Non ergo Galli a Græcis, ſed potius a Gallis Aſia & Græcia cũ coloniis et literas
& diſciplinas ſuſceperũt. Aliquot deinde annis poſt repertũ literarũ uſum regna
uit apud Celtas Sarrõ qui ut hominũ cum recentũ ferociã cõtineret, publica pri-
mus inſtituit gymnaſia, à quo Celtarũ theologus & philoſophos uocauerũt Sar-
ronidas. Quiuetiã dea illa dicendi præſes Pytho noĩe, quã alii Suadã, Suadelam,
Lepotem, Flexanimã, Græci Pſychagogen uocãt, maximi loco numinis habitus
eſt apud Gallos. Quo tempore Romani longè lateq; imperabãt, nulla gens uixit
Romano populo magis formidoloſa. Cum nulla unquam gente Romanus ipſe
populus intra extraque Italiam maiore hominum ſtrage, maioribus ducum &
exercituum periculis debellauit. Nam licet ex eorum exercitu cẽtum hominum
millia quandoque deſiderata ſint, nihilominus tamen animoſi pugnam acrius in-
ſtaurabant, pudorem ulciſcebantur, ad unum interfici, aut interficere uolentes.
Certarunt Romani cum finitimis de principatu, cum Carthagnienſibus de impe
rio, cum Gallis de uita ſemper. De his Strabo lib 4. Vniuerſa, inquit, natio, quam
hæc ætas Gallicam uel Gallaticam nominat, Martis ſtudio & animorũ ardet im-
petu, conſerendæ pugnæ alacritate impigra, ſemperq; ſpectantes in Boream, aut
oceano ꝓpiores, cõſerẽdis pugnis ſunt audaciores. Florus de Senonib. ſic inquit:
Galli Senones, gens natura ferox moribus incondita, ad hęc ipſa corporum mole
perinde ac armis ingentibus adeo omni generi terribilis fuit, ut planè nata ad ho
minum interitum, & urbium ſtragem uideatur. Hi quondam ab ultimis oris &
cingente omnia Oceano, ingenti agmine profecti, quũ media uaſtaſſent, poſitis
inter Alpes & Padum ſedibus, ne his quidem cõtenti per Italiam uagabantur. Ro
mam quinetiam aggreſſi, uniuerſum populum in Capitolium ſe ſuaq; omnia re-
cipere compulerunt. Quaquauerſum tranſibant, non fulminantes, ſed planè ful-
mina uidebantur, dolebãtq; expertẽ cruoris uictoriam ſibi concedi, ac ſine ruina
tranſitum patere. Titus Liuius auidas armorum Gallicas gentes ſemper fuiſſe ſcri
bit: De his etiam Trogus apud Iuſtinũ libro quarto: Galli, inquit, abundãti mul-
titudine, quum eos non caperent terræ quæ generant, trecenta millia hominũ
ad ſedes nouas quærendas, uelut peregrinatum miſerunt. Ex his enim portio in
Italia conſedit, q̃ & urbem Romã captã incendit: & portio in Illyricos ſinus per

ſtrages

ſtrages barbatorum penetrauit,& in Pannonia conſedit Gens aſpera,audax,bellicoſa,quæ prima poſt Herculem Alpium inuicta iuga,& frigore intractabilia loca tranſcendit. Ibi domitis Pannonijs per multos annos cũ finitimis uaria bella geſſerunt. Hortare deinde ſucceſſu,diuiſis agminibus alij Græciam,alij Macedoniam,omnia ferro proterentes,petiuere. Tãtusq; terror Gallici nominis erat, ut etiam reges non laceſſiti ultro pacem ingenti pecunia mercarentur. Libro item 25.ait: Ea tempeſtate Gallorum iuuentus tantæ fœcunditatis fuit, ut Aſiam omnem uelut examine aliquo implerent. Denique neq; reges Orientis ſine mercenario Gallorũ exercitu ulla bella geſſerunt,neque pulſi regno ad alios,quàm ad Gallos,confugerunt. Tantus terror Gallici nominis,ſiue ãrmorum inuicta felicitas erat, ut aliter neque maieſtatem ſuam tutam, neque amiſſam recuperare ſe poſſe ſine Gallica uirtute arbitrarentur.

Garamantes matrimoniorũ expertes, paſſim cum fœminis degunt, nullas habẽt ſedes. Sub cilicijs ſemper agunt. Mulieres ſeruilia ubique miniſteria ſemper faciũt.

Gamphaſantes nudi præliorum expertes, nulli externo cõgregantur. Obuios quoſque fugiunt,ac reformidant. Habitant in parte Libyæ.

Geloni Scythiæ populi ſolebãt ſe pingere. Verg.lib.2 Georg. Eaſq; domos Arabũ, pictoſq; Gelonos. Claudianus: Membraq; qui ferro gaudet pinxiſſe Gelonus. Sanguinem equinum bibebant cum lacte. Verg. Biſaltæ quo more ſolent, acerq; Gelonus, Quum fugit in Rhodopem,atq; in deſerta Getarum, Et lac cõcretum cum ſanguine potat equino. Sidonius. Aut ad paludicolas Sicãbros,aut ad Caucaſigenas Alanos aut ad Equimulgos Gelonos. Sunt præterea ſagittarij. Ver.lib.8. Hinc Lelegas, Caraſq; ſagittiferoſque Gelonos Finxerat. Multas ſinguli habẽt uxores. Val.Flac.li.7.Argon. Hei mihi uel ſæuo coniunx non una Gelono. De hoſtiũ cutibus ſibi indumenta,& equis tegmina,conficiunt. Contenti uiuunt ſuis finibus. Horat.lib.2.Carm. Intraque præſcriptum Gelonos exiguis equitare campis.

Getæ nullos habent in agris limites,ſed fruges liberos & cõmunes. Horat.li.3.Car. Viuunt rigidi Getæ, Immetata quibus iugera & liberas Fruges & Cererem ferũt, Nec cultura placet lõgior annua: Gaudent ſagittis & pharetris. Ouid.lib.5.Triſt. Iuncto pharetratis Sarmatis ora Getis. Teguntur ferarum pellibus. Idem Ouid. lib.4.de Ponto Hic mihi in Euxino bis tertia ducitur æſtas Littoræ, pellitos inter agenda Getas. Bibũt & equinum ſanguinem permixto lacte. Sido. Solitoſq; cruentũ Lac potare Getas,& pocula tingere venis. Non ueſcuntur carnibus. Solebant olim mortuis uiris uxores interficere. Ouid.de Getis ſcribit. In quibus eſt nemo qui non Coryton & arcum, Telaq; uipereo lurida felle gerat: Vox fera,trux vultus,ueriſſima mortis imago, Non coma,non vlla barba reſecta manu. Dextera nõ ſegnis fixa dare vulnera cultro, Quem vinctum lateri barbarus omnis habet. Mortem ſuorum lætitia proſequebantur.

Getuli inſidiunt equis inornatis Luca. Semperque paratus Inculto Getulus equo.

Germani fœminas quaſdam fatidicas tanquam deas habuerunt. Magnas olim ferebant lanceas & haſtas,anguſta & breui ferro,quas frameas uocant Hoc telo, & ſcuto contenti erãt equites. Pedites & micilia ſpargebãt nudi,aut ſagulo leues. Scuta lectiſſimis coloribus diſtinguebant. Corpora ſuorum etiam in dubijs prælijs referebant. Scutum reliquiſſe præcipuum erat flagitiũ. Reges ex nobilitate,duces ex uirtute ſumebant. Nec regibus infinita erat ac libera poteſtas. Neque animaduertere,nec uincere, nec uerberare quenquã,niſi ſacerdotibus licebat. Ad matres & coniuges ferebãt vulnera. Nec illæ numerare,nec exigere plagas pauebãt. Cibos & hortamina ferebãt pugnãtibus,adeo ut memoriæ ꝓdatur,quaſdã acies inclinatas,& iã labentes,a fœminis reſtitutas cõſtantia precum,& obiectu pectorũ. Nec earũ conſilia aſpernabãtur. Mercurium colebãt cui certis diebus humanis litabant hoſtiis. Herculẽ & Martẽ cõceſſit aĩalib placabant Lucos & nemora cõſecrabant,deorũq; appellabant nominib. Auſpicia & ſortes obſeruabãt maximè.

imè. Equorum quoq; præſagia & monitus experiebantur, obſeruatis eorundem hinnitibus. Nec ulli auſpicio maior habebatur fides. De minoribus principes cõſultabant, de maioribus omnes: ita tamen ut ea, quorum penes plebem arbitriũ erat apud principes pertractarentur. Dierum numerũ non cõputabãt ut nos, ſed noctium. Silentium per ſacerdotes, quibus ius erat coercendi, imperabatur. Rex uel princeps dicturus audiebatur magis autoritate ſuadendi, quam iubendi poteſtate. Si diſplicebat ſententia, fremitu aſpernabantur: ſi placebat, frameas cõcutiebant. Erat diſtinctio pœnarũ ex delicto. Proditores & transfugas arboribus ſuſpendebant. Ignauos & imbelles, & corpore infames cœno ac palude, iniecta inſuper crate, mergebant. In leuioribus delictis pro modo pœnarũ, equorũ pecorũq; numero conuicti multabantur. Principes qui iura per pagos uicosq; reddebant, nihil neq; publicæ, neq; priuatę rei, niſi armati agebant. Nemini tñ prius licebat arma capere, quã ciuitas probaſſet. Tunc aũt principiũ aliquis uel pater, uel propinquus ſcuto frameaq; iuuenẽ ornabat. Hæc erat apud illos toga, hic primus iuuẽtæ honos. In acie turpe erat principi a ſuis uirtute uinci, turpe comitatui uirtutẽ principis non æquare. Infame uerò, & per omnem uitã probroſum ducebatur, ſi quis ſuperſtes deceſſiſſet relicto principe. principes pugnabat pro uictoria, comites pro principe. Si aliqua ciuitas longa pace aut ocio torpuiſſet, earũ indigenæ adoleſcẽtes petebãt ultro eas nationes, quæ bellũ aliquod gererent, quia ingrata erat gẽti quies. Pigrũ & iners putabant ſudore acquirere, quod potuiſſet parari ſanguine. Dum ceſſabant à bellis, nõ multũ uenatibus, plus per ocium tranſigebant dediti ſomno ciboq;. Fortiſſimus quiſq; fœminis ſenibusq; & infirmiſſimo cuiq; rei domeſticæ curã delegabat, ipſe quieſcens. Gaudebant finitimarũ gentiũ donis. Nullas habitabant urbes, nec patiebãtur inter ſe iunctas ædes. Colebant diſcreti ac diuerſi, ut fons, ut campus, ut nemus placuerat. Vicos locabant nõ tñ cõnexis aut cohærentibus ædificijs. Suã quiſq; domum ſpatio circũdabat, ſiue aduerſus caſus ignis remedium, ſiue inſcitia ędificandi. Apud illos nullus erat cęmẽtorum aũt tegularum uſus. Materia ad oĩa utebantur informi, & citra ſpeciẽ, aut delectationem. Aperiebant & ſubterraneos ſpecus, quos multo fimo onerabant, ſuffugium hyemi & receptaculum frugibus. Tegumẽ omnibus erat ſagum, fibula uel ſpina conſertum. Locupletiſſimi ueſte diſtinguebantur, nõ fluitante, ut Sarmatæ & Parthi, ſed ſtricta & ſingulos artus exprimente. Gerebãt & ferarum pelles. Nec alius fœminis quã uiris erat habitus, niſi ꝙ fęminæ ſæpius lineis amictibus uelabãtur, eosq; purpura uariabant, & partem ueſtis ſuperioris in manicis non extendebant, nudę brachia & lacertos. Contenti erãt ſingulis uxoribus exceptis paucis, qui non libidine, ſed ob nobilitatem multas ducebant. Dotẽ non uxor marito, ſed uxori maritus afferebat. Intererãt parentes, & munera probabant, nõ ad delicias muliebres quęſita nec quibus noua nupta comeretur, ſed boues, ſcutũ cũ framea & gladio. In hæc munera uxor accipiebatur, atq; inuicẽ ipſa armorũ aliquid uiro afferebat. In ipſis auſpicijs matrimonij nupta monebatur uenire, ſed laborũ periculorumq; ſocia, idẽ in pace, idem in prælio auſura paſſuraq;. Hoc iuncti boues, hoc paratus equus, hoc data arma denunciabant. Literarũ ſecreta uiri ac fœminæ ignorabant. Pauciſſima erãt adulteria. Adulteram, accisis crinibus nudatã coram propinquis maritus expellebat domo, & per oẽm uicum uerbere agebat. Nemo illic uitia ridebat. Infantes nudi erant in domibus. Sua quemq; mater uberibus alebat, nec ancillis, aut nutricibus delegabantur. Nullum erat deliciarũ diſcrimen inter dominum & ſeruũ. Inter eadem pecora, in eadem humo degebãt. Sera iuuenũ uenus: nec niſi iã prouectis ætate & uiribus concedebantur matrimonia. Sic cuiq; liberi erãt hæredes ſine teſtamento parentũ. Si defuiſſent liberi, ſuccedebant propriores cognatione. Conuictibus & hoſpitijs indulgebant amiciſſimè, adeo, ut nefas haberetur, quemcunque mortalium arcere tecto. Hoſpites externos pro fortuna quiſque paratis excipiebant epulis. Abeuntibus, ſi quid

popoſciſſent

popoſciſſent, motis erat concedere. Separatę ſingulis ſedes, & ſua cuiq; menſa. Diem noctemq; continuare potando nulli erat probrum. Crebræ in compotatio nibus rixæ, q̃ ſæpius cæde & vulnerib. q̃ conuicijs tranſigebantur. Poſtea tñ con ciliabantur facile, & deponebant inimicitias. Nuda erat oĩum mẽs, & ſecreta pectoris aperiebant licentia ioci. Potus erat his humor ex hordeo aut frumento, in ſimilitudinẽ vini corruptus. Cibi ſimplices, agreſtia poma, recens fera, & lac con cretum. Famem explebant ſine apparatu & bland:mentis. Aduerſus ſitim non eadem tẽperantia. Spectaculorũ genus hẽbant hoc unũ. Nudi iuuenes, quib. id ludi crum erat, inter gladios & frameas ſaltu ſe conijciebant. Exercitatio parabat artẽ, ars decorũ. Aleã ſobrii inter ſeria exercebant, tanta lucrãdi perdendi ve temeritate, vt quũ oĩa defeciſſent, extremo ac nouiſſimo iactu de libertate & de corpo re contenderent. Victus uoluntariã ſubibat ſeruitutem, & q̃quis iunior ac robu ſtior, alligari tñ ſe, ac uenire patiebatur. Seruos huius condõnis per cõmercia tra debant, ut ſe pudore victoriæ exoluerent. Verberare ſeruũ, ac uinculis & opere exercere, infrequens erat & rarũ. Solebant tñ occidere, non diſciplina & ſeueritate, ſed impetu & ira, ut inimicũ. Fœnus & uſuras neſciebãt. Agri pro numero cul torum per uices ab uniuerſis occupabãtur. Funerum nulla erat ambitio. Corpo ra clarorum uirorũ certis lignis cremabantur. Struẽ rogi nec odorib. nec ueſtibus cumulabant. Sua cuiq; arma iniiciebantur. Sepulchrũ ceſpes erigebat. Monumen torũ arduum honorem aſpernabantur. Lamenta & lacrymas citò ponebant, do lorẽ ac triſtitiã tardè. Fœminis honeſtũ erat lugere, uiris meminiſſe. Hæc pcedẽtia de Germanorũ morib. colligimus ex Cor. Tac. Priuſquã pubertatẽ attigiſſent, neſciebant operimento, corporũ nuditate gaudentes. Latrociniis non abſtinebãt. Crudis qñq; veſcebantur carnib. Fœminarum congreſſum ante viceſimum annũ ſine probro non appetebãt. De his Seneca: Quid, inquit, Germanis animoſius? qd armorum cupidius, quib. innaſcuntur innutriunturq;, quorũ vna illis cura eſt, alia negligentibus? Quid indutatius ad oẽm patientiã? Hos tñ Hiſpani Galliq;, necnon Aſiæ Scythiæq; molles bello uiri, anteq̃ legio uiſatur, cædunt ob nullã rem aliam opportunos, q̃ ob iracũdiam. Hora. Germanos uocat Cæruleos, pp cæſios oculos. Nam qui ſub ſeptentrione agunt, immanibus ſunt corporibus, candido colore, directo capillo & rufo, cæſis oculis, & multo ſanguine. Qui uero ad axẽ meridianũ vergunt, breuioribus, ſunt corporibus, colore fuſco, capillis vibratis, oculis nigricantibus, curibus inualidi, ſanguine exiguo.

Gnidanum populorum Africæ vxores fimbriarum copia perſtrepunt. Precium id concubitus eſt. Quæ pluribus quæq; uiſitur exculta, eo plauſibilior eius forma.

Græci non erubeſceba.it vinum bibere vnguento mixtum. Mendacij notam præter cæteros mortales ſibi cõpararunt. Claruerunt tamen ingenio, laudis auidiores, quàm pecuniæ. Vnde Hor in Arte: Gratis ingenium, Grais, dedit ore rotũdo Mu ſa loqui, præter laudem nullius auaris.

Gymnites Aethiopiæ nudi degunt.

Gymnoſophiſtæ torporẽ animi atq; ocium oderant. Nudi degebant in ſyluis: ab exortu ad occaſum perſtabant concuentes ſolem immobilibus oculis F ruentib. arenis toto die alternis pedibus inſiſtebant. apud eos omnes adoleſcentes ex di uerſis locis & officiis conueniebant ad cibum. Magiſtri perrogabant, quid frugi ab ortu ad illud diei tempus feciſſent. Qui nihil hab. bãt, quod offerrent, impranſi foras ad opus trudebantur.

Haliſones Scythiæ populi, ueſcuntur carpe, lente, alio & milio.

Hammonii populi Africæ, diſperſis tuguriis habitant. Medium nemus pro arce habent, triplici muro circundatum.

Apud Hebręos lege cauebatur, ne hoſtem inſepultum quidem relinquerent. Doctri na his fuit ſecretior, & quaſi diuinitas quædam, ut Moſis uolumina, & prophetarum vaticinia docent.

Hedui olim dicti ſunt fratres Romani. Cor Tac. ait, Heduos omnium primos ſenatorum in vrbe ius adeptos fuiſſe, datumq; id fœri antiquo: quia ſoli Gallorum fraternitatis nomen cum populo Romano uſurparent.

Helluſij & Oxiones Germaniæ populi erant, ore & vultu humano, reliquo corpore ſimiles feris autor Cor. Tacit.

Heniochi populi in Ponto, gaudebant humanis carnibus.

Hepta comeræ Barbari ſunt in Ponti regione, quorum non nulli ſuper arbores degunt, alii in turribus.

Heruli populi nudi pugnabant, uerenda corporis duntaxat operientes, ſiue ut expeditius percuterent, ſiue ut illatum ab hoſte vulnus uiderentur nihili facere. autor Paulus Diaconus.

Heſſeni populi in Occidentali Iudææ parte, viuunt ſine fœmina, omni uenere abdicata, & ſine pecunia. Tanta libertatis ducuntur auiditate, vt principem unum ſolumq; fateantur Deum Speciem mortis nulla expaueſcunt, cognatorum negligunt ſupplicia amicorum interitus nō magnifaciunt. Animas putant immortales, quas aiunt a corporibus abſolutas tanquam è longa & graui ſerui tute lætitia perfundi maxima, & ferri ſublimes, utraq: Oceanū degere in locis peramœnis, qui nulla infeſtantur intemperie.

Himantopodibus natura eſt ſerpendo ingredi.

Verg. lib. 9 de moribus Latinorum ſic ait: Caniciem galea premimus, ſemperque recentes Conuectare iuuat prędas, & uiuere rapto. Idem: Durum a ſtirpe genus, natos ad flumina primum Deferimus, ſæuoq; gelu duramus & undis.

Hircani canes nutriunt, quibus obiciunt mortuos. Veſcuntur venatibus: abundāt tigribus: teguntur ſeminibus, plerique marinis muribus ſuſtentantur.

Hirpiæ familiæ fuerunt in agro Phaliſcorum, quæ anno ſacrificio, quod fiebat in Soracte monte, ſuper ambuſtam ligni ſtruem ambulantes non comburebantur.

Hiſpani quondam oblectabantur capillorum lōgitudine. Vnde Mart Hiſpanis ego contumax capillis. Crinem ſibi ſine ullo artificio formoſi quatiebant, non aliter quàm iubam generoſa animalia. Hiſtorici ſcribūt, Hiſpanos inquieto eſſe ingenio, auidoq; in nouas res Olim hoſtem adoriebantur punctim magis quā cæſim. Propterea gladiis utebantur breuitate habilibus mucronatiſq;. Ibant in bellum induti prætextis purpura tunicis, candore miro fulgentibus.

Homolotti populi diſſecto in minimas particulas boue fœdus iungunt

Hyperborei ſeptentrionales populi, excoriatas beluarum pelles habent pro ueſtimentis Vergilius libro tertio Georgicorum: Talis Hyperboreo Septem ſubiecta trioni, Gens effrena virum Riphæo tunditur Euro, & pecudum fuluis uelantur corpora ſetis. Annoſo viuunt æuo. Domus iis nemora lucique. & deorum cultus. Diſcordiam & omnem ægritudinem ignorant, viritim gregatimque degentes. Satiati uita, indulgent epulis & uoluptatibus. Demum ex quadam rupe in mare deſiliunt. Frugum primitias Delon mittebat Apollini. Viuunt annis mille.

Hyporeæ Aethiopiæ populi, atri coloris, tota corpora rubrica allinunt.

Iberi iacula ferebant, multis hamis ferreis conſerta. Ferinis erant moribus. Neque enim abluebant ex lotio, quod intra cloacas diutius aſſeruatum eſſet, lauacra cōparare. retrimentis deniq; contuſi dentifricia ſibi & coniugibus quærentes. Cubitabant humi. Res plurimas minimi faciebant, & auaritiæ ſtudio ſemel tantum interdiu cibum capiebant. Erant & Hydropotæ. Veſtibus utebantur precioſiſsimis Mortuis tot erigebant obeliſcos, quot hoſtes interfecerant illi, dum viuerent. Maleficio ii infamia laborarūt. Seruos mactabant, inde cōcipiebant uaticinia Mirandula in hymnis: Afflatos Lunæ ſeruos mactabat Iberus, Captiui & iugulo fundebat carmina uates.

Indi uxores plurimas habent. Apud eos lex eſt, ut uxor clariſſima cum defuncto

marito

marito crematur cum ueſtimentis eſt priſtino habitu, quod Propert. lib 3. laudat his uerbis.

Felix Eois lex funeris una maritis.
Quos aurora ſuis rubra colorat equis.
Namque ubi mortifero iacta eſt fax ultima lecto,
Vxorum fuſis ſtat pia turba comis:
Et certamen habet lethi, quæ uiua ſequatur.
Coniugium, pudor eſt non licuiſſe mori.
Ardent uictrices, & flammæ pectora præbent.
Imponuntq; ſuis ora peruſta uiris.

Vinum conficiunt ex palmis, ex caſtaneis oleum. Arboribus ſuis ueſcuntur. Arundines habent amplitudinis arboreæ. Panæ utuntur hordaceo. Corpora uſque ad pedes carbaſis uelant. Soleis pedes, capita linteis uinciunt: lapelli ex auribus pēdēt, Brachia & lacertos auro colunt. Tela quæ ſagittatores excutiūt, ſunt ferè trium cubitorū, ferriq; tāta ui, ut neq; clypeus, neq; thorax, aut aliud pectoris munimētū queat obſiſtere. Ante expeditionē Liberi patris, nullas hēbāt domos, nullas urbes, nulla deorū immortaliū templa, nullā ſacrorum curā. Viuebāt paluſtris. Tegebantur ferarum pellibus. Victi demum a Libero patre ædificarunt urbes, leges acceperunt, templa conſtruxerunt, armis inſueuerant. Coluerunt Herculem Gigantis nomine. Iuſticiā tanto obſeruarunt cultu, ut exteras gentes nunquā appetiuerint bello. Defunctis ſepulchra non erigunt. Expertes ſunt ſeruitutis. Capillū curant. Mentum habent intōſum, reliqua facie depilata. Furti ſe alligaſſe, ſcelus apud eos nefarium. Litem raro norunt. Teſtibus non indigent, aut obſignatione ulla. Vinum neſciunt, præterquam rei diuinæ cauſa. Potus illis ex oriza, ex hordeo fere cibus. Incolumitatem exercitio quærunt, & perfrictionibus. Strigiles ex hebeno corporum expolitioni adhibent. Venerantur inter deos Iouem pluuium Gangē fluuium, indigetes genios. Si a rege abluantur capilli, feſta dies agitur. Lunæ curſu tempora metiuntur. Totum iter odoribus cōplent, per quod rex tranſiturus eſt. Eius lecticam ſequuntur armati, corporisq; cuſtodes. Apud eorum ſapiētes occupare fati diem, pulchrum eſt, & uiuos ſe cremari iubeat. Expectatā mortem pro dedecore uitæ habent, nec ullus corporib. honos redditur, quæ ſenectus ſoluit. Deos putant quicquid colere cæperunt, arbores maximè, quas uiolare capitale eſt. Rex ubi ſe publicè uiſendum præbet, præcurrunt cum argenteis thuribulis miniſtri, qui uniuerſum iter odoribus uaporant. Ipſe autē geſtatur lectica, margaritis hinc inde propendētibus. Licet amictus auro & purpura. Lecticā muniunt corporis cuſtodes, circumpendentibus auiculis, quas ad hoc imbuunt. Regia fulcitur, auratis columnis, quę nulla nō horat pater uolentibus. Vbi rex incūbit ornamento capitis, tunc admittuntur legationes, & reddūtur populis iura. Si quando prodire uelit in uenationem, feræ leporarijs incluſæ conficiuntur in conſpectu meretricum. Si aliquando longius eundum ſit, meretrices ipſæ uectantur curru, quem ducunt elephātes. Impudicis & proſtitutis mulieribus uti ſolēt, dum uolunt uacare genio. Itaq; relictis domi uxoribus illas ſibi aſciſcunt, nō probis, ſed uoluptatis gratia. Vxores uero adhibent in rebus honeſtis tm̄: ubi ſcil. aut proli uacant, aut præter modum non laſciuiunt, ne nimio luxu corrumpant, quas eſſe pudicas uolunt. Nec unquam permittunt genialès illas & liberas uoluptates coram uxoribus exerceri, quæ aliquā pudicitiæ iacturam afferre poſſunt. Vbi ſomni tempus acceſſit, regem uino grauē, dormiētemq;, cubiculo inferunt pellices, Dijs noctiū & tenebrarū patrio ritu aduocatis cum cantu. Filij ſenio confectos patres interficiunt, & eorū carnibus ueſcuntur: teſte Herodoto. Matronæ celebres ſunt pudicitia. Oblato tamen elephanti precio, pudicitiā amatoribus ſubſternūt, nullo inde præſtoratæ famæ diſpendio. Virgines quum eſſe nubiles cęperunt, in publicum a parentibus producuntur. Accurrente adoleſcentum multi-

Lacyadæ, ſeu Placiadæ, populi Atticæ, raphanos in eorum pudenda membra impinguebant, quos habebant adulterij compertos.

Læſtrygones humana carne ueſcebantur.

Leontinos Siciliæ populos quum expugnaſſet Phalaris, ademptis armis ad cõpotationes uoluptates eos reiecit, ne rebellionem pararent. Hinc adagium, Semper Leontini iuxta pocula.

Leprei populi deprenſo in adulterio, per triduum uinctos circa ciuitatem ducebãt mox toto uitæ tempore, habebant contemptibiles. Adulteræ uero mulieres diebus undecim in foro ſtare diſcinctę cogebantur, tunica perlucida circumueſtitæ.

Lesbij fœdiſſimi fuerunt in uenereis, adeo, ut ne capiti quidem parcerent. Quã fœditatẽ excogitarunt ipſi, & in muliere experti ſunt primi. Vulgo quoque male audierunt ob uanitatem. Lesbyzari uerbum eſt irrumare, libidinari, & laſciuire, quod turpidinem fellationis & irruminationis, quæ per os agitur, primi inuenerint.

Leuces populi Galliæ Belgicæ, & Remi fuerunt optimi iaculatores. Lucan. li. 1. Optimus excuſſo Leucus Remusq́; lacerto.

Libyci quos in uenatione uel pugna elephantes attriuerint, magnifice ſepeliunt, & hymnos concinunt.

Lotophagi populi Africæ, ueſcuntur fructu arboris, quæ dicitur Lotos, Politian in Nutritia. Nec faciles Ciconas fortunatosq́; ciborum Lotophagos. Solebant hi populi ſuos defunctos in mare abijcere, parum intereſſe aſſeuerantes, humo ne, an aqua, an igne diſſoluerentur.

Lucani erãt admodũ iuſti, & hoſpitales, Apud eos lege fuit ſancitũ, ne qs poſt occaſũ ſolis ĩuẽtẽtẽ hoſpitẽ exigeret. Qd ſi feciſſet, agebat, reus, eiq́; dicebat mulcta.

Luſitani apti erant inſidijs. Inſpectis humanis extis futura collectabant. Dextras captiuorum præciſas offerebant numinibus. Erant Hydropotæ. Mitrati pugna ibibant. Hircum habebant inter epularum delicias. Strabo lib. 3.

Lydi primi omnium caupones fuerunt & inſtitores. Aleæ uſum, teſſerarum, & pilæ excogitauerunt. Mancipati fuerunt augurijs & diuinationum ſuperſtitionibus. Furaces erant adeò, ut non diſcederent, niſi re aliqua prius ſublata. Fuerunt inſup molles & libidinoſi, adeo ut non tantum noctu uacarent uoluptati uenereæ, uerum etiam in meridie laſciuerent, fœdum opus manibus peragentes.

Lydorum mulieres paſſim ſubſtratæ amatoribus, hoſpitali benignitate eoſdem, plerũque confouent, & pluribus afficiunt donis, quàm ipſæ accipiant. Solos tamẽ condignos in fœdera turpitudinis admittunt. Priuſquam coniugium inirent, ſeipſas proſtituebant. Si poſt coniugium deliquiſſent, ueniæ ſpes nulla.

Lyticæ populi Scythiæ, uenatione uictitãt hoc modo: Cõſcenſis arboribus quas habent frequentes, inſidiantur feris. Singulis adeſt canis & equus in uentrem cubare edoctus, humilius ſubſidendi gratia. Vbi quis ferã ab arbore uidit, ſagitta percutia percuſſam, ſi fugiat, conſcenſo equo perſequitur, comitante cane.

Macæ ſumma capitis curioſius deradũt, relictis in medio capillis, quos ſuccreſcentes eadem cura detundent.

Macedonibus nullum fuit tam ſolenne militiæ munus, quàm ſuos ſepelire. Eorum regibus lege cautum eſt, ne uictis hoſtibus trophæum erigerent. Lege cauebant eos capiſtros cingi, qui nullum hoſtem interfeciſſent.

Machyles populi Africæ, comam in occipitio connutriunt capilloſq́; decutiunt in ſiniſtra parte Minio linunt corpora, ſeq́; à Troianis prognatos fabulantur.

Magnetes populi Theſſaliæ, optimi ſunt equorũ domitores. Luc. Et Magnetes eqs Minyæ gens cognita remis.

Mandi Indorum, locuſtis uiuunt. Trecentos habent uicos. Quadragenas non excedunt annos. Eorum fœminæ ſemel tantum pariunt.

Mardi Perſarum populi ſpecus in montibus fodiunt, in quo ſe, coniuges ac liberos condunt. Pecorum & ferarum carne ueſcuntur, Ne fœminis quidem pro natura

& habitu molliora ſunt ingenia. Comæ prominent hirtæ. Veſtis eſt ſuper genua. Funda vinciũt frontem. Hoc & ornamentum capitis & telum eſt. Fuit hæc gens cultu uitæ aſpera, & latrocinijs aſſueta.

Marſi populi in Italia. Circes filio orti, vim habuerũt naturalem contra ſerpentes, & venena: adeò ut eorũ ſaliua ictæ ſerpentes, vt feruentis aquæ contactu fugiãt. Gellius lib 16 cap. 11. Gens, inquit, in Italia Marſorum orta fertur eſſe a Circes filio Marſo. Propterea Marſis hominibus ui quadam gentili datum, vt ſerpentiũ virulentorum domitores ſint, & incantationibus, herbarumque ſuccis faciant medelarum miracula.

Maſſagetæ Scythiæ populi, quum per deſerta diſcurrunt, equorum ſuorum ſanguinem cum lacte bibunt. Claudian. lib 1. in Ruff. Et qui cornipedes in pocula vulnerat audax Maſſagetes. Seneca in Oedip. Lactea Maſſagetes qui pocula ſanguine miſcet. Lucanus. Longaq; Sarmatici ſoluens ieiunia belli, Maſſagetes quo fugit equo, volucreſq; Geloni. Senio confectos in fruſta conſecant. Qui intereunt morbo, feris obijciuntur in prædam. Solem præcipuè venerãtur, cui equum immolãt. Reliquos deos habent neglectui. Singulis ſua ſunt coniugia, ſed & cum alienis cõgreſſus, non tamen clandeſtini. Coeunt in propatulo. Morbo emori turpiſſimũ putant. Clarent equeſtri & pedeſtri militia. Arma illis arcus, gladius, thorax, & ſecuris ænea. Aureis cinguntur zonis, gladijs diademate cultris, habẽt & aurea equorum ornamenta. Argento carent, habent modicum ferri, quum cæteris metallis abundent. Inſulares uictitant radicibus herbarum. Indumenta faciunt ex arborũ libris. Potum ſucco pomia expreſſo. Piſcibus etiam aluntur. Tegumenta corporũ è phocarum corijs ſibi conſuunt. Filij ſenio cõfectos parentes interficiunt. Quũ afficiũtur deſiderio libidinis, ſuſpenſa ad plauſtrum pharetra, palam cum mulieribus ſine pudore coeunt. Herodo. lib. 2.

Maſſylli populi Libyæ, equos habẽt, quos virga, non fræno gubernat. Martialis. Et Maſſyllæum virga gubernet equum. Lucan. lib. 4. Et gens quæ nudo reſidens Maſſylia dorſo, Ora leui flecti, frænorum neſcia, virga. Maſſilienſes luxu perditi, muliebrem in modum ornabantur: comis vnguento delibutis capilliſque religatis. Mulieres tamen erant Hydropotæ, vt in Mileto factum eſt, & quondam apud Romanos.

Mazax populus prope Naſamones, peritiſſimus eſt iaculãdi. Lucan. lib. 5. Aequatuſque ſagittas Medorum, tremulum quod torſit miſſile Mazax.

Megarenſes olim male audierunt, tanquam fraudulẽti ac ficti, quòd aliud ſentirẽt, aliud loquerentur.

Melanchleni populi in Scythia nigris teguntur ueſtibus, ab eſu humani carnis non abſtinent.

Mendeſij populi Aegypti, capras & hircos venerantur, & caprarios præcipuo afficiunt honore.

Meniſmini Aethiopiæ uiuunt lacte Cynocephalorum, quorum armenta paſcunt, maribus interemptis, niſi ſobolis cauſa.

Meſenij M litera nota ſe cognobiles præbebant. Lacedæmonij Meſſenios, quòd iterum & iterum deſciuiſſent, in ſeruitutem redegerũt: eoſque durius etiam quàm reliquos ſeruos tractarunt, ne denuò res nouas molirentur. Hinc adagium, Seruilior Meſſena.

Moedis operimenta corporum ſunt, Tyra, Citaris, Pileus, Manicatæ tunicæ, Anaxyrides, & Stola. Clarent equitandi ſolertia. Sagittas docte excutiunt. Reges adorant. Regium eſt, vxores multas ſibi quærere: mulieribus decorũ, viros habuiſſe compluris. Paucitas deformãt: & infelicitatis genus putatur ſi quaternarium nõ excellerint. Qui ad Aquilonem vergunt, ex frugiferis arboribus alimẽtum ſibi cõquirunt, ex toſtis amygdalis panẽ conficientes. Poma perſiccãt, terũtq;, inde cõglobant in maſſas. Vino vtuntur, quod ex certo radicum genere conficiunt.

Veſcuntur

Veſcuntur & ferarum carnibus: nam mitia pecora negligunt.

Monomeri populi ſunt ſeptentrionales, ſingulis cruribus ſaltuatim currentes, uiuaciſſimæ pernicitatis. autor Gell.

Moloſſi populi Epyri optimos habent canes uenaticos. Mart. lib. 12. Retia dũ ceſſant, latratoreſque Moloſſi.

Moſini populi Aſiæ Septentrionẽ verſus, turres ligneas ſubeunt. Notis corpus omne p[illegible]lignant. In propatulo ueſcuntur. Promiſcuè Venerem exercent. Palàm reges deligunt, vinculiſq; & arctiſſima tenent cuſtodia.

Meſinœci populi è lignis deſiliunt in peregrinos, aſſultatione ſanguinaria.

Myconii liguritores fuerunt, & alienæ appetentes menſæ. Hinc adagium, Myconius vicinus: in eum qui non uocatus ad conuiuium accedit.

Myſi deorum cultui adeò mancipati fuerunt, vt eſitandis animalibus abſtinerent. Viuebant melle, lacte, & caſeo.

Myſorum populus vſque fuit vilis & contemptus, vt ſequenti prouerbio locũ fecerit, Myſorum poſtremus. Finitimorum poſtea incurſationibus malè uexabãtur. Hinc etiam orta parœmia, Myſorum præda: de his, qui impunè à quibuslibet læduntur, ac diripiuntur.

Nabathæi dediti ſunt cumulandis diuitiis. Apud eos mulcta dicitur publicè iis, qui rem aliquo modo imminuerint. Creſcentibus opibus augetur honos. Rara inibi ſeruitia. Miniſtris utuntur plurimum cognatis, uel ſibi unuſquiſque miniſtret eſt. In conuiuiis plura duodenis exiccaſſe pocula ignominioſum eſt. Rex quandoq; ſibi & aliis miniſtrat. Vrbes habent nullis clauſas mœnib. Vtuntur camelis equorum vice. Perfuncta fato corpora habent ſtercoris loco. Regis cadauer in ſterquilinium deiicitur. Sol illis ſacratiſſimum numen.

Naſamones populi Africæ, naues Syrtibus illiſas ſpoliant. Lucanus: Quas Naſamõ gens dura legit, qui proxima ponto Nudus rura tenet, quem mundi barbara damnis Syrtis alit: nam littoreis populator arenis Imminet, & nullos portus tangente carina, Nouit opes, ſic cùm toto commercia mundo. Naufragiis Naſamones habent. Et Mantuan. lib. i de Cala Naſamonum ſingulis adſunt vxores plures, cum quibus palam congrediuntur, præfixo baculo. Nuptiali cœna diſcumbentium ſingulos adit noua nupta Veneris gratia. Congrediuntur illi domo allatum donum contribuentes. Ad maiorum monumenta, futurorum ſcientiam aucupantur incubantes manibus, Fidei ſanctio maxima, idem ſibi propinaſſe poculum. Sedentium habitu mortuus aſtruunt, id ipſum inter moriendum attendentes, vt ſedentes expirent. In diuinationibus ſua ſequuntur ſomnia. In præſtanda fide de manu alterius vterque ſumpto poculo bibit. Quòd ſi defuerit humor, collectũ è terra cinerem lingunt.

Nerui Galliæ populi, uergentes in occidentem, Belgas quondam increpabant, q̃ ſe populo Ro. dedidiſſent. Vnde à Lucano dictum eſt. Multumque rebellis Neruius. & cæſi pollutus ſanguine Cottæ.

Nigroæ regem habent monoculum.

Norici populi ſunt iuxta Pannoniam, ferro nobiles. Martial. Grato non pudeat referre uerſu Sæuo Bilbilin optimam metallo, Quæ uincit Chalybaſq;, Noricoſq;, Et ferro Plateam ſuo ſonantem.

Numydæ ſeu Nomades mapalia ſua plauſtris circunferunt. Propterea uagi uocantur a Luc. lib. 4 Alueos nauium inuerſos etiã habuerunt pro tuguriis. Apud eos medius locus erat honoris locus, autore Saluſtio. Lacte, ferina carne, & elephãtis ueſcuntur. Viuunt in tabernaculis. Omnis eorum uita occupatur in paſcendis gregibus, Equos regunt non fręno, ſed uirga unde Vergil. In frænos uocat Numydas Sylius. Hic paſſim exultant Numydæ, gens, inſcia fræni: Queis inter geminas per ludum mobilis aures, Quadrupedem flectit non cædens uirga lupatus. Vxoribus perindè ac ſeruis utuntur. Nullas certas habent ſedes.

Ophio-

Ophiogenes populi ſunt in Helleſponto, qui ſerpentum ictus contactu leuant, & manu impoſita uenena extrahunt corporibus. Plin. lib. 6. cap. 2.

Pamphagi omnia mandunt.

Pandæ, ſeu Pandæ, Indorum populi, ſoli regnantur fœminis.

Pandoræ, Indorum populi, degunt conuallibus. Viuunt annos ducentos In iuuenta candido ſunt capillo, qui in ſenectute nigreſcit.

Pannonii feroces fuerunt & idonei bello Auſonius. Armiferis alui quos ego Pannoniis. Et alibi: Saluere Auguſtum iubeo, natumq; patremque imperidis grauidos qua ſeco Pannonios Mira fuit eius gētis in uictu lautitia. Omnes cuiuſq, ætatis culinariam norunt artem. Auidiſſimi erant audiendi, ſtudendi non ita Veſtium in patria neglectus Alibi non ita erant negligentes.

Paramoſeſidæ agreſte hominū genus, Bactrianis ad occidentem coniuncti ſunt. Tuguria latere primo ſtruunt in montibus foramine ſupernè relicto, unde lumē accipiunt. Altis præmuniuntur muribus.

Priani populi in Helleſponto Amorem inter deos uenerant.

Parthi & Perſæ unguētis madent. Vinum conficiunt ex palmis. Gloriam in bibendo quærunt, & quanto plus bibunt, tanto magis ſitiunt. Dediti ſunt crapulis, ueſcuntur cicadis. Fœtido ſunt halitu propter indiſcretos cibos, & nimium uini hauſtū. Quandocunque rex ad eos proficiſcitur, unuſquiſque pro facultate ſalutatum, & cum muneribus, reclinatis poplitibus regum pedes oſculantur. Commiſcebantur ſuis matribus: autore Tertulliana. Nam & parentibus cum liberis ſtupro coire fas eſt. Rex latet ſemper ſub ſpecie cuiuſdam maieſtatis. Multas habet uxores, quibus alternatim cōcumbit. Currum eius allectantur armatorum decem millia, haſtis argento corruſcantib. ſpiculis auro præfixis. Regii currus latera ornantur deorum ſimulachris. Iugum collucet gemmis. Eorum Magi nihil præter olera & farinam in cibum recipiūt. Herodotus ait, Perſas à Græcis didiciſſe pueris abuti. His quandoque imperauit Gallus, qui propterea uocatur auis Perſica. Furta impune permittunt. Vino hilares, de dubiis rebus conſultant Statuas non erigūt non tēpla conſtruunt, non aras, licet regem inſtar numinis uenerentur. Conſcenſis montibus Ioui hoſtias immolant. Rē quoq; diuinam faciunt Soli, Lunæ, Telluri, Ignis, Aquæ & Ventis. Nefas & maximum ducunt probrū, aut uomuiſſe, aut egeſſiſſe corporis excrementa aliquo ſpectante. Liberorum diſciplina ternario perficitur numero, ut equos agitent peritè, ſagittas doctius excutiant, & uera loquantur. Ante quinquēnium, aut quadriennium, filius non admittitur in conſpectum parentis, ut ſi in ipſa infantia contingat puerum perire, pater minus afficiatur. Inhoneſtum eſt referre, quæ factu ſunt turpia. Turpe quoq;, quicq̄ cuiquam debere. Irē in flumē urinam profudiſſe, aut ſpuiſſe, uel omnino manus abluiſſe, piaculum opinantur. Fluuios. n. colunt religioſiſſimè Natalitiam cœnam quotānis rex apponit Eidem ſingulis annis ebrietas ſemel permittitur Quum Mithræ Deo diuina res peragitur, ſaltat etiamnum. Equitare inſuper, & ſaltare diſcunt, exiſtimātes, illum corporis motum robori plurimum conferre Non prius potui & propinationibus indulgent, quàm ſe expleuerint cibo. Homines amant adunco naſo, q eiuſmodi fuiſſe. Cyrum regem prodant annales. Vbi licentius uolunt indulgere conuiuiis, non uxores, uerum pellices admittunt. Cum regibus legitimæ mulieres ad menſam accumbunt, & unà cōmeſſantur. At quum laſciuire uolunt, meretriculas adhibent. Qui regis filius regno ſuccedit, eius natalem quicūque in regno ſunt celebrant, ſimulque in poſterum quotannis eandem lucem ſacris feſtis uniuerſa Aſia proſequitur. Omnes ferè ſunt ſubnigri, uel liuido colore pallētes, caprinis oculis toruis, & ſuperciliis rapandis, nō indecoris barbis, capillisq; prolixis hirſuti. Omnes promiſcuè uel inter epulas feſtoſq; dies gladiis cincti cernuntur. Pro opibus quiſque aſciſcit ſibi matrimonia plura, uel pauca Nemo poſt ſatietatē ſuperfluos accipit cibos. Abundāt inanibus uerbis, magnifici,

graues & tetri,minaces iuxtà in aduerſis rebus & proſperis,callidi,ſuperbi,crudeles,vitæ necisq́ue poteſtatem in ſeruos & plebeios vendicantes. Cutes viuis hominib. detrahunt. Nec miniſtranti apud eos famulo hiſcere licet, vel loqui, vel ſpuere. Ingratos ante om̃ia ſeueriſſime puniunt. Ad iudicandũ, uſu rerũ ſpectati, & alienis non indigentes conſilijs,deſtinantur. Vtuntur armillis & monilibus aureis,& gemmis,præcipuè margaritis. Fœminarum mira pulchritudo. Nihil apud eos pingitur uel fingitur præter uarias cædes & bella. Liberos inſtituunt, ut nõ niſi uera loquantur,& a mendacio abſtineant. Mentiri turpiſſimum putant. Regi non licet quempiam interficere. Ab infantia utuntur pileis & tyaris. Vnde & fragilia habent capita. Corruptiſſimi fuerunt luxu & deliciis,&c. Qui plura de Parthis ſcire volet,petat Herodotum, Cœlium capite 2. lib.7.

Pedalij Indorum populi,nihil in ſacrificiis aliud à diis petebant, quàm iuſtitiam, arbitrati ſe omnium rerum compotes futuros,ſi eam conſequerentur.

Peluſiotæ non comedunt cæpe. Capillum tondent ſeneſcente Luna.

Phariſæi deliciis & mollitiei minimè indulgebant. Proſequebantur quod dictabat ratio. Maiores natu uenerabantur, vt ne uerbo quidẽ læſos uellent. Fato geri omnia credebant. Neque tamen liberi arbitrii poteſtatem auferebant. Iudiciũ Dei futurum ſentiebant:nam & animas fatebantur immortales. Bonas aiebant migrare in aliena corpora,malas tranſmitti ad æterna ſupplicia. Tantam ſuæ uirtutis concitarant opinionem, ut numeroſi populi multitudo ad eos uidendos cõflueret. Dicti ſunt Phariſæi ab inſtituto uitæ, quòd à cæteris abiuncti puriſſimè uiuerent. Nam Phares Hebræorum idiomate interpretatur ſegregatio. Quieſcebant in anguſtis tabulis,aut etiam ſpinis,uel lapidibus, ad comprimendas corporis titillationes. Decalogum ſcribebant in membranulis,legebantque in fronte. Hæc Cælius ex Philonis commentariis.

Phaſelytæ populi in Pãphilia piſciculos ſalſos diis immolabãt, & Cabro deo falſamentis rem peragebant diuinam.

Phœnices magnam meruerunt laudem in inuentione ſiderum, literarum,naualiũque ac bellicarum artium.

Phigalei qui Meſſenijs adiacent,uino adeò gaudẽt,ut non alibi quã in cauponis habitẽt,hoſpitibus domos elocantes cum uxoribus. Hoſtilis tubæ ne in ſomno quidem ſomnum perferunt.

Pictones uberrimos calce agros quondam facere. autore Plinio.

Pontici populi aduerſus frigoris iniuriam bracis utebantur. Ouid. Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis

Pygmei ſunt cubitales: infeſtantur à gruibus. Inſidentes arietum caprarumque dorſis,& ſagittis armenti,veris tẽpore uniuerſo agmine ad mare deſcendunt, & oua pullosque earum alitum conſumunt. Ternis menſibus eam conficiunt expeditionem,aliter futuris gregibus non reſiſterent. Caſas luto,pennisq; & ouorum putaminibus conſtruunt. Nonnulli in cauernis degunt. Horum omnium longiſſimi, non longiores ſunt,quam pedes duos & quadrantem.

Pſylli populi ſunt Africæ,quorum corpori ingenitum fuit uirus exitiale ſerpentibus ex cuius odore ſopirent eas.

Pſyllorum finibus quodam tempore cùm Auſter perquàm ualidus & diuturnus fluiſſet,eoque flatu vniuerſa eorum aqua exaruiſſet, dolore moti cõſtituerunt ulciſci iniuriam illam. Propterea cõmuni edicto omnes ſumptis armis in Auſtrũ, perinde quaſi hoſtem iure belli profecti ſunt. Atque,ita profectis,uentus magno ſpiritus agmine uenit obuiam, & uniuerſos cum omnibus copiis,armisq; cumulis arenarum & montibus operuit. Eaque ruina omnes ad unum perierunt autor Herodotus. Romæ in publicum egredi togatæ cogebantur mœchæ.

Rhegini ignaui fuerunt in rebus bellicis, animique prægauidi. Hinc adagium Rheginis timidior.

Rhodienſes

Rhodienſes ſacrificium quoddam peragebant, ubi res iurgiis & uerbis malè ominatis peragebatur. Quum Dianæ Lyndiæ ſacrificabant, dies aliquot apud arã deæ conuiuia prorogabant, atque inibi perpetuo manebant.

Sabaracæ Indorum regebantur populi, non regum imperio autor Curtius.

Sabæi ditiſſimi ſunt ſyluarum fertilitate odorifera, auri metallis, agrorum rigui mellis, ceræq; prouentu. Corpora defunctorum non pluris faciunt quàm ſtercora. Quinetiam reges ipſos inter ſterquilinia reiiciunt.

Sabinorum ſacerdotes æneo cultro tonderi ſolebant.

Sadducæi dicebant mortalem eſſe animam, ſimulq́, cum corporibus interire. Fatum negabant. Deũ conſtituebant extra omnẽ mali patrationem, inſpectationemq́;.

Samij gymnaſium Amori nuncupauerunt, inſtitutis ſacris, quæ uocantur Eleutheria.

Sarabaytæ ſacerdotes Aegypti, habitabant in foraminibus petrarum, induti porcorum & boum pellibus, cincti funibus, diſcalceati, & ſanguine cruentati. Cauernis demum exeuntes paupertatem & abſtinentiam prædicabant, & barbam ſpectante populo ſibi peruellebant, nummiſque tali aſtu & commento adeptis, remeabant in ſuas ſpeluncas, & in ſumma lætitia furtim dapibus epulabantur.

Sardi ſeu Sardiani, uænales olim pronunciabantur, quum quis ludos ederet in Capitolio. Hinc adagium, Sardus uænalis.

Apud Sardos parentes ſenio confecti fuſtibus cædebantur à filiis, & mox contumulabantur. Turpe ſiquidem putabant, multo ſeniò confectum ſupereſſe diutius. Magiſtratibus cogebantur ratiocinari unde uiuerent.

Saracenorum mores ſic deſcribit Ammianus Marcellinus: Oẽs, inquit, pari ſorte ſunt bellatores, ſeminudi, coloratis ſagulis pubetenus amicti, equorum adiumẽto pernicium, graciliumque camelorum per diuerſa reptantes in trãquillis uel turbidis rebus. Nec eorum quiſquam ſtiuam apprehendit, uel arborem colit, aut arua ſubigendo quæritat uictum ſed errant ſemper ſine lare, ſine ſedibus fixis, aut legibus. Vita eſt illis ſemper in fuga, uxoreſque mercenariæ, cõductæ ad tempus ex pacto. Atque ut ſit ſpecies matrimonii, dotis nomine futura coniunx haſtam & tabernaculum offert marito. Ita autem quoad uixerint, latè uagantur, ut alio loco mulier nubat, alio pariat, liberoſq; procul ducat, nulla copia quieſcẽdi permiſſa. Victus uniuerſis caro ferina eſt, lactis abundans copia, herbę multiplices, & quæ per aucupium capi poſſunt, uolucres.

Satyri nihil habent moris humani, præter figuram. Hirti ſunt, & uilloſi toto corpore, gaudentque ſyluarum latebris, & hominum commercia refugiunt.

Sauromatæ ſeu Sarmatæ, qui ſunt inter Boryſthenem & Iſtrum, uagi ſunt, & mutãt domicilia. Stat. lib 5. Syl. An iuga Pannoniæ, mutatoresque domorum Sauromatas quoties? Sanguinem equinum permixto potant lacte. Tanta ſunt barbarie, ut pacem non intelligant. Promiſſa ſunt barba, & longis capillis: propterea uocantur intonſi. Senec. Intonſis teritur qua uia Sarmatis. Inepti ſunt ad pedeſtrem pugnam: autore Cornelio Tacito.

Aetate beati Hieronymi Scoti ueſcebãtur humanis carnib. Et quum per ſyluas porcorum greges, & armentorum reperirent, tamen paſtorum nates, & fœminarum papillas ſolebant abſcindere, & has ſolas ciborum delicias arbitrati. Iidem nullã propriam habebant coniugem, ſed pro libidine more pecudum laſciuiebant.

Sciopodes in maximo æſtu humi iacentes reſupini, umbra pedum ſe protegunt.

Scripto uini perpetuis ferè niuibus rigent, crudiſque ferarum carnibus veſcuntur, quarum pellibus indumenta ſibi conficiunt autor Paulus Diaconus.

Scythę populi domos habent uolubiles in plauſtris. Horat. lib. 3 Carm. Campeſtres melius Scythæ, Quorum plauſtra uagas ritè trahunt domos, Viuunt. Vnde & Lucanus eos errantes uocat, lib. 3. ubi ait. Tinxere ſaggitas Errantes Scythiæ populi. Duodenos dies durant in fame & ſiti, uirtute cuiuſdam herbæ, quę uocatur Spartanea. Strepunt equitatus gloria. Quum uident ſe magnopere indulſiſſe potui,

arcuum

arcuum chordas pulſare conſueuerunt, ut diſſolutum voluptatib. animum ad priſtinam continentiam reuocent. Veſcuntur humanis carnibus. Hoſpites immolant, & interfectorum caluarias habent pro pateris. Vtuntur acie cuncata. Albi ſunt, & animoſi, propter frigidiſſimam regionem, quam inhabitant. Solēt inter epulas honoris cauſa mortuos uorare. Sagittarum aciem tingunt uiperina ſanie, & humano ſanguine, ad irremediabile nocumentū. Captas aūt uiperas, ubi iam perierunt, diebus aliquot ſinūt liqueſcere: mox ubi ſatis computreuerunt, in ollā ſanguinem hominis unius totum infundunt, adobruuntq́; ſterquilinio, vaſe diligenter obturato. Vbi uerò ſanguis ipſe contabuit, eximunt, & saniei viperinæ cōmiſcent. Scythotauri furtorum licentia victū ſolent ſibi comparare. Aduenas cædunt hoſtiarum loco. Scytharum pleriſque communia ſunt omnia præter enſem & cyathum. Vxores item, & liberi ſunt inter promiſcua. Simpliciſſima fuerunt olim, & æquitatis obſeruantiſſimi. Eò demum improbitatis peruaſerunt, vt cunctis ad quos accederent, nares præciderent. Iracundi ſunt. Peculiare eſt iis & Sarmatis, manib. defuncti viri uxores interficere. Pabulo & pecori, non aruo ſtudent. Tympana ex corio curribus ſuis alligant hyemi & imbrib defendēdis. Amiciuntur ferarum pellibq. Furta maximè execrantur, ut qui cōia habeāt oīa, & immunita. Ebrietas plus nimio frequens eſt. Hinc Scythiſſare uerbū, eſt inebriari. In ſolennibus conuiuiis circunfertur ingens patera, quā nulli accipiunt, niſi qui ex hoſtibus aliquot interfecerunt. Nullas habēt urbes, nulla mœnia extructa. Domos ſecum ferunt ſinguli. Viuunt ex pecorib. Simulachra, aras & delubra nō putant facienda, præterquam Marti. Inopes ſunt lignorum. Proptereaq́ quum pecudes excoriant, oſſa quoq́; carnibus denudant, & ſuccenſis oſſib. carnes coquunt. Sues nolunt alere. In bello quem primum uiuum ceperint, eius ſanguinem potāt.

Quoſcunque in prælio interemerint, regio offerunt. Ablato.n. capite fiunt participes prædæ, quam arripuerint. Hoſtium homicidas in magno habent honore. Qui nihil præclari operis ediderunt, afficiuntur probro. Abundant vaticinatoribus, qui cum virgis diuinant. Quum rex aliquos afficit morte, omnes ſimul liberos interficit, illæſis fœminis. In faciendis fœderibus uinum ſanguine mixtū epotant. Regi nullus vænalitius miniſtrat. Eo mortuo, quinquaginta miniſtrorum eius ſtrangulantur, ac totidem præſtantiſſimi equi

Selenetidas mulieres Herodotus ait oua parere, indeque naſcentes homines quinquennes decies eſſe nobis ampliores.

Seres populi orientales, ex ſuis arboribus depectunt lanas tenuiſſimas, quas Bombyces uermiculi aranearum inſtar cōficiunt ex tenuiſſimis filis. Verg. lib. 2 Geor. Velleraque vt foliis depectant tenuia Seres. Auſonius: Iam pelago volitat mercator veſtifluus Ser. Seneca: Quæ Phœbeis ſubditus Euris, legit Eois Ser arborib. Idem, Et quocunque loco iacent Seres vellere nobiles. Iuſtiſſimi ſunt, & ducenteſimum vitæ annum excedunt. Rutilas habent comas, oculos cæruleos. Frugaliſſimi ſunt, & pacatioris uitæ cultores, uitantes reliquorum mortalium cœtus. Aduenis illuc euntibus ad emenda fila, nulla ſermonum vice, rerum precia ſolis proponunt oculis. Nihil ipſi comparant aduectitium. De his Martianus Capella. Seres, inquit, vndis aſpergunt arbores ſuas, ut lanugo, quæ ſericum creat, poſſit admitti. Aliarum gentium homines aſpernantur ac refugiunt.

Sicambri Germaniæ populi ad utranque Rheni ripam habitantes, flauos habent capillos, quos, ubi ſatis creuerunt, quodam artificio in nodum complicant. Mart. lib. 2 Crinibus in nodum tortis venere Sicambri. Claud. Flauam ſparſere Sicambri Cæſariem.

Siculi pollent acumine & vafricia. Propterea Maternus eos acutos vocat, & Apuleius lib. 11. Trilingues. Vnde Siciliſſitare verbum Plautinum, eſt aſtutè loqui.

Sigynnæ populi Scythiæ equos habent toto corpore hirſutos, puſillos tamen & geſtandis uiris inualidos, ſed qui iuncti curui permiciſſimi ſunt.

Sogdij

Sogdii populi prope Bactrianos, leti ad mortē feſtinant alacri ēt corporis motu.

Soiboræ populi Aethiopiæ ex Africæ parte dicuntur eſſe octonum cubitorum.

Apud Socianos, Callorum populos, rex ſexcentos apud ſe habebat ex prudentioribus, qui regi ipſi conuiuebant, & commoriebantur uolentes adeò, vt non ſit inuentus, qui periculum ſubterfugeret.

Soritæ Indorum piſcibus uiuunt, quos vnguibus diſſectos ſole torrent, & ita panem ex iis faciunt.

Spartani olim ſuſtulerunt omnem uſum auri & argenti ex Lycurgi inſtituto, ferrumque prætulerunt nummo ex eadem materia percuſſo.

Suani gentes indomitæ auri tantum metalla fodiunt.

Sueui Germaniæ populi ſolebant obliquare crinem, nodoque perſtringere. Principes habebant ornatiorem capillum quàm plebei. Quoſdam eorum mores deſcribit Pontan. lib. 5. de Stellis, dicens:

Heluetij, Vſipetesq́, atque effera corda Sueui,
Queis unum prædæ ſtudium ac durare ſub ipſis.
Corpora fluminibus, teloq́, aſſueſcere dextram.
Non urbis, non cura domus, agriue colendi:
Venatu ducunt uitam, atque è lacte liquente:
Et quod Marte ſibi ſpoliato ex hoſte pararint.
Bella placent, fuſusq́, hoſtili è corpore ſanguis.

Sybaritę populi Calabrię, deliciis & uoluptatibus adeò indulſerūt, ut luxurioſa omnia dicerentur Sybaritica. Hinc Sybariticus luxus, & Sybaritici libelli, id eſt impudici. Conuiuia celebraturi anno prius per uocatores fœminas inuitabant, quò luxu, roſeis gemmis, auro, vnguentis, & ueſtibus exquiſiti impendii cultæ, omnium ora in ſe conuerterent. Erant & faſtu præturgidi. Hinc adagium, Sybaritæ per plateas. Artes quæ ſono conſtant à ciuitate reiiciebant, ne qua ratione interpellarētur quies. Quin gallos quoque in urbe nutriri nolebant. Habebant in deliciis exiguæ ſtaturę homunculos & catellos. Diuites ſi quādo ruſticatum ire uellent, curru vehebantur adeo lento, ut diurnum iter tribus uix diebus cōficerent,

Syracuſani olim erant opibus florentiſſimi, uoluptatibusq́; ac deliciis addictiſſimi. Vnde & Syracuſana menſa tranſijt ìn prouerbium.

Syri leues ſunt, & rebus nouandis magnopere procliues. Ludis præterea, celebritatibusque dediti. Perunguntur oleo precioſo, & linuntur unguentis. Maximam diei partem inconcenationib. abſumūt & potu. Maſculi à xiiij. anno, Fœminæ à xij. vſq; ad lxv. tributo obligātur. Fortunam colunt Proni ſunt in cachinos & ſcōmata Diuino cultui ſatis dedit. Vnde Stat. lib. 1 Syl. Quod ramis pia germinat Damaſcus. Operoſiſſimi ſunt in hortis. Hinc adagium, Multa Syrorum olera. Nec caruerunt molliciei nota. Hinc Syriſſare uerbum, eſt molliter uiuere.

Taprobanes inſulę incolę ędificia habent modicè ab humo extantia. Item aurem & argentum, & marmor teſtudinis ſimile. Pręterea gemmas & margaritas pręcipuę bonitatis. Apud eos annona nunquam augetur. Neque ſunt fora, neque lites Herculem colunt. Populus regem eligit, ſenecta elementiaque uenerandū, & liberos non habentem. Et ſi poſtea gignat abdicēt, ne fiat hęreditariū regnū. Rectores ei dant 30. Nec niſi multorum ſententia quiſquam damnatur capite. Appellatio eſt ad populū. Rex ſi delinquit, morte mulctatur, nullo interminēte, ſed aduerſantibus cunctis, & commercia etiam ſermonis negantibus. Agros diligenter colunt. Pomis abundat. Voluptas eſt in piſcatu, teſtudinum maximè, quarum ſuperficie domos integunt. Vita hominum centum annis modicam.

Tapyri populi ſunt in Parthia, uxores q́ ſuas aliis uiris concedunt, quū ex eis duos aut tres liberos ſuſceperunt. Vino perinde ac unguento oblinuntur. Iuſtitiam obſeruant. Strabo. 12.

Templarii hęretici fuerunt in Solymis ciuitate, anno 1030. poſt imperiū Auguſti

Frequentes

Frequentes & aſſidui uerſabantur in templis unde tractum nomen. Simulachra habebant ſummo factum artificio, cui hominis cutem ſuperinduxerant, & binos præfulgentes carbunculos ſub ipſa fronte collocauerant, qui promicabãt oculorum uice. Huic autem ſimulachro ſacra faciebant Morientium præterea cadauer in cineres adactum cæteris in potum conferebant, qua potione firmiores & conſtãtiores ſe futuros putabant. Eos uero, qui ex Templarii uirginiſque coniugio fuiſſent nati, ſubiecto igne torrebant, ſimulq; ex humore deliquato ſuum perungebant ſimulachrũ, quo maiorẽ probarent religionem. Tenebantur amore maſculorum fœdiſſimo. Damnaci ſunt tandem in Veneneſi concilio, & concremati, quotquot reperti ſunt.

Tenytitæ ſeu Tentyri, ſolo aſpectu & olfactu fugant crocodilos.

Thraces calculos colore diſtinctos pro experimento cuiuſcunque diei in urnam condunt, ac ſupremo die ſeparatos dinumerant, atque ita de unoquoque pronũciant. Feruntur eſſe tam fragilis memoriæ, ut quaternarium numerando non poſſint excedere. Vtuntur acie cuneata Bellicoſi ſunt. Vnde & Martem natum apud eos fabulantur poetæ. Vino ſe largius ingurgitant. Liberos in mercato uenundant. Virgines non aſſeruant, ſed quibus libuit uiris concumbere, permittunt. Vxores ſeruant uehementer, easque a parentibus coemunt. Punctis notas eſſe frõtes, nobile iudicatur: nõ eſſe notatas punctis, ignobile. Ocioſum eſſe, habetur ꝓ honeſtiſſimo: agricolatorem, pro cõtemptiſſimo. Spoliis bellicis & rapto uiuere pulcherrimũ. Edis colunt Martem, Liberum, Dianam. Reges etiam Mercurium per quem ſolum iurant, & a quo progenitos ſe aiunt. Ad magnatũ cadauera mactatis prius hoſtis conuiuantur, priusque deflent, deinde combuſta ſepeliunt, aut aliter humo contegunt Aggeſto in ſuper tumulo, uarij generis certamina proponunt, præcipuè monomachiam, id eſt, ſingulare certamen.

Apud Thrauſos populos Thraciæ edito puero propinqui aſſiſtentes lugẽt, miſerias huius uitæ recenſentes quæ paſſurus ſit infans ille. Hominem fato functũ per luſum & læticiam terræ mãdant, inferentes quot malis liberatus ſit ille. Multas habent uxores, quæ ſi contingat uiro hominem exuere, certatim contendunt eius mortem ſequi.

Tybareni populi Scythiæ in Aſia, quos amant, ſenio confectos ſuſpendunt in patibulis. Iuſtiſſimi ſunt, nec prius bello congrediuntur cum aliquo, quàm diem, locum, horam hoſti ex fide denunciauerint Si quando inibi pepererint mulieres, uiri uelut ægritudine ſimulata in lectulis decumbunt, ut puerperæ, hisque iacentib. præminiſtrant uxores. Luſum amplexantur ac riſus, quod in his maximam felicitatis partem arbitrentur eſſe conſtitutam.

Tonemphoæ canem habent pro rege, motu eius imperia augurantes.

Troglodytæ populi ſpecus excauant, quas habent pro domibus. Victus illis ſerpentum carnes, ſtridor non uox, adcò ſermonis commercio carent. Aſſidui ſunt in uenationibus, & mira clarent uelocitate: nam ſemper Æthiopiam ueloci ores ſunt equis.

CENTAVRORVM NOMINA.

Eurytius, Neſſus, Aſtylus, Ophionides, Gryneus, Rhetus, Orneus, Lycidas, Medon, Pyſerior, Taumas, Mermeros, Pholus, Menelas, Abas, Euronymus, Hyteos, Hymbros, Ceneus, Alphidas, Elops, Pacreus, Lycus, Cromis, Dictys, Pharchus, Bianor, Hedanus, Lycetus, Hypaſon, Thereus Ripheus, Demoleon, Phalagebon, Hylon, Ephinous, Damus, Dorylus, Cyllarus, Pheo, Thomus, Theboas, Pyretus, Echodus, Epidupus, Odites, Styphelas, Biomus, Antimachus, Elymus, Pyremus, Latreus, Monychus, Hyllonome fœmina, Matis.

Ixion Phlegyę filius, ut fabulantur poetæ, Centauros genuit ex nube, qui propterea uocantur Nubigenæ, & ab Ixione patre Ixionidæ. Verg. lib. 7. Ceu duo nubigenæ quum uertice montis ab alto Deſcendunt Centauri. Ouid. li. 12. Certe mihi ſæpe referre

referre Nubigenas domitos a ſe pater ipſe ſolebat. Finguntur præterea fuiſſe humana facie & equino tergo, unde Semiferi, Bimēbres, Bicorpores, & Semimares uocantur. Verg. in Opuſculis. Centaurusque biformis adeſt. idem lib 8. Aen. Tu nubigenas inuicte bimembres, Hylæumque Pholumque manu, tu Creſſia mactas Prodigia. Stat lib 9 Semifer ærea talis Centaurus ab Oſſa Deſilit in ualles. Ouid. libro duodecimo: Nos ſemiuiri ſuperamur ab hoſte. Hoc autem ideo finguntur, quoniam equos domare, & equo pugnare primi omnium excogitarunt. autore Plin. Bellum gerunt in Lapythas. Victi ſunt ab Hercule. Aliter etiam uocantur Hippocentauri.

POPVLI ET HOMINES

re aliqua inſignes & clari.

Scythæ equitatus & equorum gloriam ſtrepunt, inquit Plin. Equo inſidere primi docuerunt Theſſali. Vnde nata apud eos de Centauris fabula.

Seres orientales populi nobiles ſunt uellere, ut iam docuimus.

Ithuræi, Medi & Parthi ſagittis. Lucan. lib. 7. Tunc & Ithuræi Medique Arabesq; ſoluto Arcu turba minax nuſquam rexere ſagittas. Catullus: Seu Sacas ſagittiferosque Parthos.

Thuſci aruſpicio. Tibul. lib. 3. Vera monent Thuſcis exta probata uiris. Vnde Ethruſcum aruſpicem Vitruuius, Thuſcum Sidonius uocant.

Hylas ceſtu, Phegeus palæſtra, Lycus ſtadiis & curſu clari fuerunt. Auſonius: Clarus Hylas ceſtu, Phegeus catus arte Palæſtræ, Clarus Olympiacis eſt Lycus in ſtadiis.

Pollux palæſtra. Stat. lib. 2. Syl Sine catenatis curuatus membra paleſtris Staret, Amyclæa conceptum matre putares.

Caſtor equis. Idem Stat. lib. 5. Syl. Non toties uictorem Caſtora gyro, Nec fratrē ceſtu virides plauſere Terapnæ. Ouid. Tyndaridæ fratres: hic eques, ille pugil.

Clari quoque fuerunt Marſi, Vmbri, Pſylli veneniis: Aegyptii & Babylonii, Aſtrologia. Lacones, breuitate. Scythæ, Cretenſes, & Geloni, ſagittis: Curetes, ære: Aegyptii ſiſtro. Tyſſagetæ & Lyreæ, uenatibus, quibus uiuunt: Bœotij, palæſtra, & gymnicis exercitationibus: Athenienſes, naualibus: Lacedæmones, legibus: Græci, ingenio: Alexandrini, dolis: Beroſus, Aſtrologia: Grammatica, Apollodorus: Hippocrates, medicina. Archimedes, geometria: Euclides, numeris: Lynceus, viſu Chiron & Alcon, arcu: Cicero, eloquio: Circe, venenis: Crœſus, diuitiis Nireus, forma: Execeſtides, peregrinatione: Amphiō & Orpheus, lyra: Ariſteus, melle: Alcinous, hortis: Amazones, peltis & ſecuri: Argus, viſu: Annibal, ſtratagemate: Alexander, magnanimitate: Plato & Ariſtoteles, philoſophia. Arachne, lanificio: Archilochus, iambis, Typhis, arte nautica: Cato, grauitate. Numa, religione: Regulus, fide: Scęuola, conſtantia: Radamanthus, iudicio: Apelles, pictura: Praxiteles, ſculptura: Traianus, bonitate: Apollonius, temperantia: Cyneas, memoria: labore, Cleātes: Zoroaſtres, magia. Hippolitus, pudicitia: Manzus Florentin. ſphæriſterio Mangiolinus, latrunculis: Scæuola, pila Arte citharœdica, Mitylenæi: Tibiarum modulis, Thebani: Alexandrini, Gramatica, Geometria, & Philoſophia: Arte ſtatuaria, Athenienſes. Crotoniatæ, medicina: Aeginitæ, athletica Sidonius de quibuſdam ſic meminit:

Pollux tum ceſtu laudatus, Caſtor habenis,
Pallas tum criſtis, Delia tum pharetris.
Alcides claua, Mauors tum luſis in haſta.
Arcas tum virga, nebride tum Bromi os. Item:
Axe Pelops, curſu Hippomenes, luctaq; Achelous.
Aeneas bellis, ſpectatus Gorgone Perſeus.

GENTIVM PROPRIA EPITHETA.

Apuleius eruditos appellat Aegyptios, ſicuti Iudæos ſuperſtitioſos, Nabathæos mercatores, Eluxos veſtium Arſacidas, Frugum paupere Scythas, odorum diuites

Arabas. Legimus Alexandrinos eſſe fallaces. Vopiſcus ſcribit, Aegyptios eſſe ventoſos, furibundos, iactantes, iniurioſos, auidoque nouarum rerum.

T. Liuius perfidiam Pœnis, Cicero calliditatem, ut numerum Hiſpanis, robur Gallis, artes Græcis, Italis ſenſum, Romanis pietatem aſcribunt.

Ioan. Picus Mirandula ponebat in Hebræorum doctrina myſteria & prodigia, in Græcorum diſciplinis ingenium, in Romana academia politiam.

Horatius vocat Britannos hoſpitibus feros, Perſas infidos.

Iulius Maternus ad Mauortium Lollianum ſcribens: Quædam (inquit) gentes ita a cœlo formatæ ſunt, ut propria ſint morum unitate perſpicuæ. Scythæ immanis feritatis crudelitate graſſantur. Itali fiunt regali ſemper nobilitate præfulgidi, Galli ſtolidi, acuti Siculi, luxurioſi ſemper Aſiatici, & voluptatibus occupati, Hiſpani elata iactantiæ animoſitate præpoſiti.

Blondus vocat Afros fraudulentos, Ligures duros, Campanos ſuperbos.

Chriſtophorus Longolius Pariſienſis in oratione de Laudibus diui Ludouici & Francorum, uocat Britones duros, uafros Normanos, religioſos Francos, induſtrios Flandros, mites Lotharingos, faciles Andegauos, bellicoſos Vaſconos, Burgundos feroces, Picardos alacres, frugi Santones ac Pictauos, Narbonenſes fideles, fortes Aruernos, Hannonios pertinaces, magnanimos Senones, uerſutos Cenomanos, militares Bituriges.

GENTIVM INSIGNIA.

Inſignia Scytharum fulmen, Gallorum olim Buffones, nunc Lilia, Romanorum Aquilæ, Sus Phrygium, geminæ rotæ Corallorum, Thraciæ Mars, arcus & pharetræ Perſarum, Anglorum leones & roſæ

MIRACVLA QVÆDAM NATVRÆ, CVM ALIQVOT aliis prodigiis & portentis.

Miracula naturæ vocamus, quæ præter conſuetudinem accidunt, idque rariſſime, cuiuſmodi ſunt ſequentia.

Cæcilius Agrippa ex utero matris egreſſus eſt in pedes. Hinc ab ægro partu traxit nomen.

Ammonius Alexandrinus philoſophus, Origenis præceptor, Aſinum habuit ſapientiæ auditorem.

Feruntur Anaxagoram Clazomenium, Catonem, & M. Craſſum nunquam riſiſſe, L. Pomponium nunquam ructaſſe, Antoniam nunquam expuiſſe, Zenophantum riſum cohibere nequiuiſſe.

Epimenides Cretenſis miſſu ab Agiſarcho patre ad ouium cuſtodiam, dormiuit in ſpelunca annos quinquaginta. Polyſtratus & Hippoclides Epicuri diſcipuli, eodem die nati, eodem die mortui ſunt.

Philetas Cous Elegiographus fertur fuiſſe corpore tam tenui, ut neceſſe fuerit plantis eius plumbum adhibere, ne uentorum flatu raperetur.

Telephus Herculis filius iuſſu aui expoſitus, in ſyluis nutritus eſt à ceruа.

Ceneus, Iphis, Tyreſias ſexum feruntur mutaſſe. Pontanus in Stellis: Pœniteat generis tamen, & ſe Cenea malint, Aut in fœmineam penitus tranſire figuram. Auſonius: Mœret in antiquam Ceneus reuocata figuram.

Martia muliere Romana partu fulmine exanimato ſuperuixit.

Plinius ait, ad Cutilias aquas opacam eſſe ſyluam, quæ nunquam die ac nocte eodem loco viſitur.

In Tarquinienſi lacu duo nemora olim circumferebantur, nunc triquetram figuram edentes, nunc rotundam, nunquam quadratam.

Fanum Veneris habet Paphos, in cuius aream nunquam impluit.

Iuxta Harpaſa oppidum Aſiæ cautes eſt horrenda unico tamen digito mobilis: ſi toto corpore impellatur, reſiſtens.

Locris & Crotone nunquam fuit peſtilentia.

Licinio Craſſo & C. Caſſio Longino Conſ. Caſini puer factus eſt ex virgine.

Licinius Mutianus apud Plin. prodit, viſum à ſe Argis Ariſtontem, cui nomē Areſtuſæ fuiſſet. Nupſiſſe etiam, mox barbam & virilitatem prouenisſe, vxoremque duxiſſe.

Plinius ipſe ait, ſe vidiſſe in Africa mutatum in marem die nuptiarum L. Coſſicium ciuem Tiſdritanum.

M. Curius & Cn. Papyrius Carbo cum dentibus nati ſunt, quo etiam modo nata eſt Valeria.

Filius Pruſiæ, Bithyniorum regis, in ſuperna oris parte habuit os unum continuum vice dentium.

Riſit eo die, quo genitus eſt Zoroaſtres, eique cerebrum ita palpitauit, ut impoſitā repelleret manum.

Orionis corpus 46. cubitorum in abrupto quondam monte Cretæ repertum eſt.

Eutimenis filius triennio in tria cubita adoleuit.

C. Mecœnas ultimo uitæ triennio ſomnum oculis non vidit ullo horæ momento.

Reuixit in rogo Aureola conſularis, crematus tamen: quoniam præ valente flamma ſubueniri non potuit.

Cælius Tubero prætura functus, relatus eſt à rogo.

Hermotimij Clazomenij anima relicto corpore errabat, & vaga è longinquo multa enunciabat.

Confidius funere locato reuixit, & locatorem funeris extulit.

Non eſt alienum à miraculo, Elephantibus intellectum eſſe ſermonis patrii, & obedientiam, officiorumq; (quæ didicerint) memoriam: Item amoris & gloriæ uoluptatem, Solis & Lunæ uenerationem. Regem adorant, genua ſubmittunt, per funes ambulant: Mutianus apud Plinium teſtis eſt, fuiſſe quendam, qui ductus literarum Græcarum didicerit, atque hæc ſcripſerit, Ipſe ego hæc ſcripſi, & ſpolia Celtica dicaui.

Copas apud Plinium ſcribit, Demarchum Parraſinm in ſacrificio (quod Arcades Ioui Lycæo humana hoſtia faciebāt) immolati pueri exta guſtaſſe, & in lupum ſe conuertiſſe, ac decimo demum poſt anno priſtinæ teſtitutum formæ.

Suffoſſum à cuniculis in Hiſpania oppidum, a talpis in Theſſalia: à ranis ciuitatem in Gallia pulſam, à locuſtis in Africa: ex Gyaro inſula a muribus fugatos, Amyclas à ſerpentibus deletas, aſcribendum eſt miraculo.

Cecina Volateranus. Equeſtris ordinis captas hirundines victoriæ nuncias amicis mittebat, in eundem nidum poſtea remeantes.

Philarcus apud Plin. teſtis eſt, Aſpidem in Aegypto fuiſſe, quæ ad menſam cuiuſdā ventitans, ibidem ſit enixa catulos: Quorum vnus quum hoſpitis filium occidiſſet, re cognita, matre extremum de eo ſupplicium ſumpſerit, nec poſtea redierit in rectum.

Nicolaus quidam Calapiſcis cognomento, ex Apulia oriundus, ita à puero vrinationi inſueuerat, ut poſtea inter marinas beluas remaneret illæſus dies multos.

Albertus Magnus ſcribit, mulierem fuiſſe in Colonia Agrippina, quæ per dies 30. durauerit ſine cibo. Fuiſſe item virum melancholicum, qui captiuus in carcere ſeptem, hebdomadas ieiunus manſerit.

Cicero apud Plin. teſtis eſt, in nuce incluſum Iliada Homeri carmen in membrana ſcriptum.

Achemenis herba coniecta in hoſtes, facit eorum agmina trepidare, & terga nertere auror Plin.

Pyrrho regi pollex fuit in dextro pede, cuius tactu Lyenoſis medebatur.

Albertus Magnus ſcribit, quandam fuiſſe mulierem in Germania, quæ 60. filios peperit, quolibet partu quinque equorum nullus ad dimidium annum peruenerit.

Alterius meminit Auicenna, quæ duos & viginti abortiuos ediderit.

Ion

Ion Chius prodit apud Cælium, Herculem fuiſſe triplici dentium ſerie.

Ferunt uetuſtiſſimum quendam fuiſſe Marin nomine, antica corporis parte humana, poſtica uero equina, qui equum primus inſcenderit, annos 123. uixerit, ac ter mortuus, ter itidem reuixerit.

Anates Ponticæ uenenis uiuunt.

Matreas feram habebat, quæ ſemetipſam uorabat.

Fuit quiſpiam nomine Philinus, qui tota uita nullo uſus eſt potu, nullo cibo, præterquam lactis.

Smyndirides Sybarita dicebat, ſe nec orientem, uidiſſe Solem, nec occidentem, annis plus minus uiginti: quod etiam de ſe prædicabat Ponticus Heſticus.

In Coa inſula ouis de grege cuiuſdam Nicippi leonē peperit, præter ritum naturæ, quod Nicippo tyrannidem portendebat, quam mox aſſecutus eſt.

Græci Æſopum, Herculem, Tyndareum & Glaucum, reuixiſſe dicunt.

Abaris fuit Hyperboreus, qui per uniuerſum orbem terræ ſagittam circumtulit, nihil omnino comedens.

Quo tempore Bocchorus Dynaſtes præerat Ægyptijs agnum locutum ferunt.

Cælius ait, ſe duorum ferè ſtudiorum ſpacio à mœnibus urbis patriæ uidiſſe cornicem albam, capite nigricante. Hinc, Cornix alba, prouerbio dici ſolet, res inuentu rara.

Sunt qui ueritati & hiſtorię tribuāt, Gryllum a Circe deformatum fuiſſe in brutum.

Ælianus prodit, ceruum à Ptolemæo Philadelpho ita educatum, ut Græcè loquentem magiſtrum perſpicuè intelligeret.

In partem miraculi pono, quod Scipio Africanus annis 54 nihil emerit, nihil deſiderit, nihil ædificauerit, libras argenti 33. auri tres tantum moriens reliquerit, cuius tamen poteſtate uicta fuerat Carthago.

Plutarchus in lib. de Orac. ſcribit, Cleonem ex Daulia multos quibus uixerat annos nulla unquam in ſomnia uidiſſe. Quod & Traſimedi contigit.

Theon Stoicus dormiens paſſim ambulabat, quo etiam morbo laborauit ſeruus Periclis, adeo ut dormiens in ſumma tecta repetet.

Scribit Cælius, Buddam gymnoſophiſtarum principem, è latere ſuo uirginem genuiſſe.

Ferunt & principem philoſophorum Platonem natum de uirginis partu, Perictio. ne eiuſdem matre Apollinis oppreſſa phantaſmate.

Amore laſciuo & Venereo puellam urſus adamauit. Vide in capite de Hominibus adamatis abrutis.

Herodatus in Euterpe ait, ſuo tempore hircum palam coiuiſſe cum muliere.

Xerxe in Græciam copias parante, mula peperit mulum, maſculis fœmineiſque genitalibus.

Ex una mure genito 120. Item apud Perſas prægnantes in utero parentis repertas ſcribit Plin. lib. 10. cap. 95.

Euriphæus Cyreneus habuit in ſuperiore maxilla unicū os cōtinuum uice dentiū.

Timarchus, Meſtoris Cyprij filius, habuit utrinque geminum dentium ordinem.

Agrippina Claudij Cæſaris uxor turdum habuit imitantem ſermones hominum, quo tempore Plinius hiſtoriam ſuam ſcribebat.

Habebant & Cæſares iuuenes Sturnū & Luſcinias. Græco Latinoque ſermoni aſſuefactas, & aſſidue noua loquentes, longo etiam uerborum filo.

Atys Crœſi filius ſemeſtris locutus eſt increpundijs, dum uideret hoſtilem gladium paterno imminere iugulo.

Fauſta mulier è plebe Oſtiæ duos mares, ac totidem fœminas uno edidit partu.

In Labra, Iouis Gnydij fonte, anguillæ ueſcuntur manibus humanis, & additas in aures accipiunt.

Idem faciunt in Cabura Meſopotamiæ fonte.

DE TEMPORE ET EIVS PARTIBVS.

TITVLVS III.

ANNVS triplex eſt, Magnus ſeu Platonicus. Solaris duodecim
menſium, Lunaris ſeu menſtruus vnius menſis. Annum alij
æſtate vnum terminabant, Alteram hyeme. Alij quadripartitis
temporibus, ſicut Arcades, quorum anni trimeſtres fuerunt.
Quidam Lunæ ſenio, ut Ægyptij, quorum anni fuerunt men-
ſtrui. Hinc fit vt apud eos aliqui ſingula annorum milia dicant
vixiſſe. Sed hic oritur ſcrupulus, fuerint ne anni primi ſeculi no-
ſtris ſimiles. Nam fabuloſum vr̃ pleriſq; Mathuſalem & alios
prius enumeratos, vixiſſe tot annos. Conſtat in primis, neq; menſtruos fuiſſe, ne-
que trimeſtres, vel hoc vno argumẽto, ꝙ legamus Salomonem anno XII. ætatis
filium ſuſcepiſſe. Quare credibile eſt, aut pares noſtris, aut nõ multo minores ex-
titiſſe. Nec minus uaria extitit Dierum, quàm Annorum obſeruatio. Babylonij
inter duos ſolis exortus diem faciunt: Athenienſes inter duos occaſus: Vmbri à
meridie in meridiẽ: Vulgus omne, à luce ad tenebras: Sacerdotes Romani, item
Ægyptij, & Hipparchus à media nocte in mediam: autor Plinius.

PARTES ANNI QVATVOR.

Menſes Veris ſunt, Martius, Aprilis, Maius: *Aeſtatis*, Iunius, Iulius, Auguſtus.
Autumni, September, October, Nouember. *Hyemis*, December, Ianuarius,
Februarius.

Pythagoras comparabat Verno tempori pueros, Æſtati adoleſcentes, Autumno iu-
uenes, Hyemi ſenes. Idem ait Ouid lib. 13. Quid non in ſpecies ſecedere quatuor
annum Aſpicis ætatis peragentem imitamina noſtrâ? Nam tener & lactens pue-
riq; ſimillimus æuo Vere nouo eſt tunc herba nitens.

Ver botros emittit hyemis rigorem mitigat, ſpoliatas arbores induit, terræ ſuum re-
ſtituit virorem, hortis ſuos flores & violas. Hinc Vtile ſyluis, Odoriferum & Pur-
pureum uocatur à Virgilio: à Statio Pecoroſum, Iucundum à Catullo: à Ruffo
Feſto, Floricomum: ab Auſonio & Seneca, Floriferum & Fidificum: Geniale à
Mantuano dicitur.

Æſtas enatat iam fruges, & lactentes culmos calores ſuo concoquit, & maturat.

Autumnus maturos fructus colligit. Morbis eſt obnoxius, propter corruptiones &
putrefactiones, quas ex humido & calido generari dicunt Phyſici. A fructibus
uocatur Vuifer, Pomifer, Frugifer. Quattuor anni tempora egregiè deſcribit Ver-
gilius in Opuſculis.

MENSES ANNI.

Romulus ab vrbis origine decem tantum menſes conſtituit, quòd decimeſtre tem-
pus ſufficeret ad mulieris partum. Primumq́, fecit Martium à nomine Martis, q
deus eſt & autor Romanorum Numa Pompilius duos adiecit, Ianuarium & Fe-
bruarium. Ianuarius dicitur à Iano, Februarius à Februis, ideſt, purgatorijs qui-
buſdam ſacrificijs. Nam februare purgare eſt, & Februm Sabini purgamentum uo-
cant. Eo autem menſe conſueuerant Romani per dies duodecim urbem & agros
cum ſupplicationibus luſtrare. Quod genus ſacrificij dicebatur Amburbium, Am-
barvale, Februum & Luſtrale.

Martius à Marte vrbis autore.

Aprilis ab aperiendo, ut opinatur Varro, quòd tunc clauſtra naſcendi aperiat

natura. Vel ab Aphrodite Venere, ut uult Cenſorinus, quod Romani ſuam a Venere traxerint originem.

Maius a maioribus & ſenibus.

Iunius a iuuenibus, uel a Iunone, cui eo menſe maximi honores exhibebantur.

Iulius prius dicebatur Quintilis, quod eſſet quintus in ordine, ut Auguſtus Sextilis, quum decem tantum haberentur menſes. Tandem tamen mutato nomine dicti ſunt Iulius & Auguſtus iu honorem primorum Imperatorum. September, October, Nouember, December, nomina ſua traxerunt ab ordine, quem prius habebant, quum decimeſtris eſſet annus. De quibuſdam Ouid. lib. 1. Faſt. Martis erat primus meſis, &c.

Ianuarius erat int tutela Iani & Iunonis: Februarius, Neptuni: Martius, Mineruæ. Aprilis, Veneris: Maius, Apollinis: Iunius, Mercurij: Iulius, Iouis: Auguſtus, Cereris: September, Vulcani: October, Martis: Nouember, Diana: December, Veſtæ.

Luna ſingulo ſuos menſes cōficit diebus unde triginta circiter & dimidiato. Hinc Lunigenæ menſes uocantur a Mantuano in ſomnio Romano, ut ait, Ex horis nox atq; dies ex nocte dieq; Lunigenæ ſurgunt menſes, ex menſibus anni.

Menſium alij ſunt maiores, minores alii Aprilis, Iunius, September, Nouēber ſinguli habent dies 30 Reliqui 31. præter Februarium, qui ſolum habet 28.

A menſes fit adiectiuum menſtruus, vt menſtrua Luna.

DESCRIPTIO LONGI TEMPORIS,
qua aliquid diu futurum ſignificamus.

Vergil. Ægloga 5.

Dum iuga montis aper, fluuios dum piſcis amabit,
Dumq; thymo paſcentur apes, dum rore cicadæ.

Ouidius lib. 1. Eleg.

Viuet Mæonides, Tenedos dum ſtabit & Ide,
Dum rapidas Simois in mare voluet aquas.
Viuet & Aſcræus, dum muſtis vua tumebit.
Dum cadet incurua falce reſecta ſeges.
Donec erunt ignes, arcuſq; Cupidinis arma.
Dicentur numeri culte Tibulle tui.

Idem in Ibin.

Pugnabunt iaculis dum Thraces, Iapiges arcu.
Dum tepidus Ganges, frigidus Iſter erit:
Robora dum montes, dum molles pabula campi,
Dum Tyberis liquidas Thuſcus habebit aquas.

Lucanus lib. 1.

Dum terra fretum, terramq; leuabit
Aer, & longi voluent Titana labores,
Noxq; diem cælo totidem per ſigna ſequetur.

Syllius lib. 6.

Dum cæli ſedem, terraſq; tenebit
Caſta fides, dum virtutis uenerabile nomen Viuet.

Idem lib. 7.

Dum cete innabunt ponto, dum ſidera cælo
Lucebunt, dum Sol Indo ſe litore tollet.

Politianus.

Dumq; in tacito vaga ſidera cælo.
Fulgebunt, dum Sol nigris orietur ab Indis,
Præuia luciferis aderit dum curribus Eos,
Dum ver triſtis hyems, Autumnum proferet æſtas.

Dumq;

Dumq. fluet ſpirans, refluetq. reciproca Tethys,
Dum mixta alternas cupient elementa figuras,
Semper erit magni decus immortale Maronis.

Sabellicus.

Dum mundi Solisq. vices uariabilis annus
Sentiet, & ſolitos ſeruabunt ſidera curſus.

Horatius in Epodo:

Dum pecori lupus, & nautis infeſtus Orion,
Turbarit hybernum mare,
Intonſosq. agitaret Apollinis cura capillos.

Seneca in Medea.

Dum terra cælum media libratum feret,
Nitidusq. certas mundus euoluet vices.
Numerusq. arenis deerit, & ſolem dies,
Noctem ſequentur aſtra, dum ſiccas polus
Verſabit arctos, flumina in pontum cadent,
Nunquam mecum ceſſabit in pœnas furor.

Idem in Oedipo.

Lucida dum current annoſi ſidera mundi.
Oceanus clauſum dum fluctibus ambiet orbem,
Lunaq. demiſſos dum plena colliget ignes.
Dum matutinos, prædicet lucifer ortus,
Altaq. caruleum dum Nerea neſciet arctos,
Candida formoſi uenerabimur ora Lyæi.

Tibullus lib. 1.

Quum referent Muſæ, uiuet dum robora tellus.
Dum cælum ſtellas, dum uehet amnis aquas.

Stroza pater:

Erunt donec vaga ſidera cælo:
Donec erit tellus, æquora donec erunt.

Stroza filius.

Phœbeia donec erunt.
Laurus & orbita erit, nomenq. Helyconidis umbræ.

Idem:

Dumq. polus uertet Pegaſeæ ſigna carinæ.
Flaccæ tuæ dabitur palma ſecunda lyræ.

Idem.

Dum fluet Eridanus patriæ prope mœnia noſtra.
Dum fluet & refluet Venetum maris urbem.
Tinctile dum Scythicas armabit miſſile dextras.

DESCRIPTIO ORTVS DIEI.

Verg. lib. 2. Æn.

IAmq. iugis ſumma ſurgebat Lucifer Idæ.
Ducebatq. diem.

Idem lib. 3.

Iamq. rubeſcebat ſtellis Aurora fugatis.

Idem lib. 4. & lib. 9.

Et iam prima nouo ſpargebat lumine terras
Tithoni croceum linquens Aurora cubile.

Idem lib. 7.

Iamque rubeſcebat radijs mare, & æthere ab alto.
Aurora in roſeis fulgebat lutea bigis.

Idem lib. 11.

Oceanum interea ſurgens Aurora reliquit.

Idem lib. 11.

Aurora interea miſeris mortalibus almam.
Extulerat lucem referens opera atque la bire

Idem lib. 12.

Poſtera vix ſummos ſpargebat lumine montes.
Orta dies, quum primum alto ſe gurgite tollunt.
Solis equi, lucemq; elatis naribus eff lant.

Ouid. lib. 2. Metam.

Fulget tenebris Aurora fugatis.

Idem lib. 4.

Poſtera nocturnos Aurora remouerat ignes,
Solq; pruinoſas radijs ſiccauerat herbas.

Idem lib. 9.

Poſtera depulerant Auroræ lumina noctem.

Idem lib 5.

Poſtera lux radijs totum patefecerat orbem.

Idem lib. 15.

Poſtera ſyderos Aurora fugauerat ignes.

Idem lib. 3. Faſt.

Ortus erat ſummo tantummodo margine Phœbus

Idem lib. 4 Faſt.

Nox abijt, oriturq; Aurora

Idem lib. 6. Faſt.

Iam Phryx à nupta quereris Tithone relinqui.
Et vigil Eois lucifer exit aquis.

Idem lib. 1. de Triſt.

Cœlo nitidiſſimus alto.
Stella grauis nobis lucifer ortus erat.

Idem lib. 1. Eleg.

Iamq; pruinoſos molitur Lucifer axes.
Inq; ſuum miſeros excitat ales opus.

Idem.

Iam ſuper Oceanum venit à ſeniore marito.
Flaua, pruinoſo quæ vehis axe diem.

Lucanus lib. 1.

Et ignes Solis lucifero fugiebant aſtra relicto.

Lucretius lib. 2.

Primum Aurora noua quum ſparſit lumine terras.

Idem lib. 5.

Aurea quum primum gemmantes roro per herbas.
Matutina rubens radiati lumina ſolis.

Statius lib. 2. Theb.

Et iam Mygdonijs elata cubilibus alto,
Impulerat cœlo gelidas Aurora tenebras,
Rorantes excuſſa comas, multum q; ſequenti
Sole rubens. Illi roſeus per nubila ſeras
Aduertit flammas, alienumq; æthera tarde
Lucifer exit equo, donec pater igneus orbem.
Impleat, & radios ipſi vetet eſſe ſorori.

Idem lib. 3.

Septima iam nitidum terris Aurora dei ſq;
Purpureo vehit ore diem.
Idem lib.6.
Clara laboriferos cœlo Titania currus
Extulerat. *Idem lib. 2. Achil.*
Iam prænus aſtra dies, humiliſq; ex æquore Titan
Rorantes euoluis equos, & ab æthere magno
Sublatum curru pelagus cadit.
Idem lib. 5.
Exuit implicitum tenebris humentibus orbem
Oceano prolata dies, genitoq; coruſcæ
Lucis adhuc lebetem vicina nocte leuabat,
Et nondum excuſſo rorantem lampada ponto.
Syllius lib. 1.
Pellebat ſomnos Tithoni roſida coniunx.
Idem lib.5.
Donec flammiferum tollentes æquore currum,
Solis equi ſparſere diem, iamq; orbe renato
Diluerat nebulas Titan, ſenſimq; fluebat
Caligo in terras nitido reſoluta ſereno.
Idem lib.6.
Iam Tarteſſiaco quos æquore Titan
In noctem diffuſus equos iungebat Eois Litteribus.
Idem lib.10.
Poſt ubi fulſerunt primis Phaetonta fræna
Ignibus, atque ſui terræ redire colores.
Idem lib.11.
Poſtera lux Phaetontis equos proferre parabat
Iam rapidos, omni curru ſplendente ſub undis.
Idem lib.5.
Aurora ingrediens terris exegerat umbras.
Sidonius.
Iam Sol adultus roſidæ noctis humorem radio creſcentis ſorbuerat.
Strozza pater.
Verum vbi iam cælo ſtellas Aurora fugauit,
Et redit exorto lucida Sole dies.
Idem.
Aureus æquoreis vbi Sol caput exerit undis,
Oceaniq. Aurora torum formoſa reliquit.
Idem.
Deſeruit ſolito formoſior æquora Titan.
Sabellicus.
Igneus interea Phœbus prodibat in Indis.
Idem.
Tenebris aurora fugatis
Tertia iam totum veniens reſerauerat orbem.
Pamphilius Saxus.
Tithoni croceum ſenis cubile,
Aurora aurigeris comis refulgens
Iam ſurgit, roſeoſq. clara uultus
Oſtendit, Phaetontis & citatis
Currum flammigeri rotis iugales.

Politianus

Politianus Nutrita.

Aurea quum radios Hyberionis exeruit fax.

Idem.

Extulerat roſeo Cynthius ore diem.

Lactantius de Phenice.

Lutea quum primum ſurgens Aurora rubeſcit.
Quum primum roſea ſidera luce fugat.

Catullus.

Sed ubi horis aureis Sol radiantibus oculis
Luſtrauit æthera album, ſola dura, mare ferum,
Reppulitque noctis umbras vegetis ſonipedibus.

Seneca in Hercule furente.

Iam rara micant ſidera prono
Languida mundo, nox victa vagos
Contrahit ignes, Luce nouata.

Idem in Troade.

Summa iam Titan iuga
Stringebat, ortus vicerat noctem dies.

Idem in Octauia.

Iam vaga cæli ſidera fulgens
Aurora fugat, ſurgit Titan
Radiante coma, mundoque diem Reddit clarum.

DESCRIPTIO MERIDIEI.

Verg. lib. 8 Æneid.

Sol medium cæli conſcenderat igneus orbem.

Ouid. lib. 2. Metam.

Iamque dies medius rerum contraxerat umbras,
Et ſol ex æquo meta diſtabat utraque.

Idem in Arte.

Iamque dies medius tenues contraxerat umbras.

Statius lib. 4.

Tempus erat, medij quum Solem in culmine mundi
Tollit anhela dies.

Idem lib. 5.

Sol operum medijs ſummo librabat Olympo
Lucentes ceu ſtaret equos.

Marullus.

Et iam lampade torrida
Fulgebat medio Sol pater æthere.

Val. Flac lib. 3.

Iam ſummas cæli Phœbus candentior arces
Vicerat, & longas medius reuocauerat umbras.

Pontanus.

Et iam ſol medium clarus peragrabat Olympum:

DESCRIPTIO NOCTIS,

ſeu aduentus eius.

Verg. 1. Æneid.

Et iam ſumma procul villarum culmina fumant.
Maioresq. cadunt altis de montibus umbræ.

Idem Æg. 1.

Et ſol creſcentes decedens duplicat umbras.

Idem in Culice.

Iam quatit, & biiugis oriens uerbo cit equos nox.
Et piger aurato ueſper procedit ab Oeta.

Idem lib.2. Æn.

Vertitur interea cælum, & ruit Oceano nox,
Inuoluens umbra magna terramq; polumq;.

Idem in eodem.

Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris.
Incipit, & dono diuum gratiſſima ſerpit.

Idem lib.3.

Nox erat, & terris animalia ſomnus habebat.

Idem in eodem.

Sol ruit interea, & montes umbrantur opaci.

Idem lib.4.

Nox erat, & placidum carpebant feſſa ſoporem
Corpora per terras, ſyluæq; & ſæua quierant
Aequora, quum medio uoluuntur ſidera lapſu,
Quum tacet omnis ager, pecudes pictæq; uolucres.
Quæq. lacus late liquidos, quæq. aſpera dumis
Rura tenent, ſomnio poſitæ ſub nocte ſilenti
Lenibant curas, & corda oblita laborum.

Idem lib 8.

Nox erat, & terras animalia feſſa per omnes,
Alituum pecudumq genus ſopor altus habebat

Idem in eodem.

Nox ruit, & fuſcis tellurem amplectitur alis.

Ouid lib.8.

Iam labor exiguus Phœboq. reſtabat, equiq.
Pulſabant ſpacium decliuis Olympi.

Idem lib.10.

Tempus erat, quo cuncta ſilent.

Idem lib.11.

Pronus erat Titan, inclinatoq. petebat
Heſperium temone fretum. Idem in eodem.
Nox cælum ſparſerat aſtris.

Idem lib.14.

Preſſerat occiduus Tarteſſia littora Phœbus.

Idem lib.15.

Candidus Oceano nitidum caput abdiderat Sol,
Et caput extulerat denſiſſima ſidereum nox.

Idem lib.1.Faſt.

Nox erat, & uino ſomnum faciente iacebant
Corpora diuerſis uicta ſopore locis.

Idem lib.2.

Nox erat, & toto lumina nulla domo.

Idem lib.4.

Interea placidum redimita papauere frontem
Nox uenit, & ſecum ſomnia nigra trahit.

Idem in eodem.

Dempſerat emeritis iam iuga Phœbus equis.

Idem lib.6.

Nox erat, & uinis oculiq. animiq. natabant.

Idem lib.1. Triſt.

Sabellicus.

Iam fuſcis prouecta rotis nox aſtra ruebat.
Oceano, valleſq; umbris complexa cruentas.

Pamphilus.

Oceani piceis incincta tenebris,
Nox caput ex undis tollebat.

Idem.

Oceani tumidis iam nox caput extulit undis.
Iam uibrat tremulum candida Luna iubar.

Cleophilus.

Nox erat, & pleno lucebat Cynthia cornu.
Ibat & Arctoo tardior urſa polo.

Val. Flac.

Etiam prona leues ſpargebant ſidera ſomnos.

Idem.

Iamq; ſopor medijs tellurem preſſerat oris,
Et circum tacito uolitabant ſomnia mundo.

Idem.

Nox hominum genus & duros miſerata labores
Retulerat feſſis optata ſilentia terris.

Martianus Capella.

Sed purum aſtrificis cœlum ſcandebat habenis
Nox reuocans merſo fulgentia ſidera Phœbo.

Sabellicus.

Iam cœlo propulſa dies conceſſerat umbris,
Perdideratq; ſuos tellus obducta colores.

Idem.

Cœperat Heſperio Titan ſe mergere fluctu
Verſus in Antipodas, iam ſerus lumina ueſper
Compoſitura diem prono ſpargebat Olympo.

Idem.

Phœbus ad Heſperium Tethym iam flectere curſum Cœpe...

Pontanus.

Nec color ullus erat rebus, tenebriſq; malignis
Et celum & terras nox circumfuſa tenebat.

Idem.

Nox cœlum tenet, & fuſcis iuga uerſat habenis.

Tibullus lib. 2.

Ludite, iam nox iungit equos, curruma; ſequuntur Matris laſciuo ſidera fulua choro.

Seneca.

Nox primum cœlum ſparſerat ſtellis.

DESCRIPTIO MEDIÆ NOCTIS.

Ouidius libro nono.

Noctis erat medium, curaſq; & corpora ſomnus Soluerat.

Horat. lib. 2. Ser.

Iam tenebat Nox medium cœli ſpacium.

Stat. lib. 3. Achill.

Scandebat roſeo medii ueſtigia cœli
Luna iugo, totis ubi ſomnus inerior alis
Defluit in terras, mutumq; amplectitur orbem.

DESCRI-

DESCRIPTIO ÆQVINOCTII.

Seneca:

Libra Phœbeos tenet æqua currus.

Lucan.lib.8.

Tempus erat,quo Libra pares examinat horas, Non uno plus æqua die.

Ouidius.

Impoſitamq́ue ſibi qui non bene pertulit Hellen, Tempora nocturnas æqua diurna facit.

DE HOMINE.

TITVLVS IIII.

QVAS CORPORIS PARTES vnuſquilibet Planeta regit.

SOL, Caput & Cor Mercurius,linguam & os, Saturnus,Splene m.Iupiter,Epar. Mars ſanguinem. Venus, Renes & genitalem ſemen. Luna,Stomachum.Crin.lib. 12 cap 2.

QVÆ CORPORIS PARTES VNICVIQVE ſigno Zodiaci tribuuntur.

Arieti,Caput.Tauro,Ceruix Geminis, Humeri Cancro. Cor.Leoni, Pectus & Stomachus. Virgini,Venter.Libræ,Renes uertebræq́; Scorpioni, Genitalia Sagittario,Femora. Capricorno,Genua. Aquario tibiæ. Piſcibus. Pedes. Manil & Crin. vbi ſupra.

QVÆ A QVIBVS ELEMENTIS homini promittunt.

Caro, a terra Humor,ab aqua Anhelitus,ab aere.Feruor,ab igne. Ingenium à Deo. Idem lib.6.cap.12.

PATRIA ET LOCVS NATALIS MVLTORVM illuſtrium uirorum.

Rudiæ vrbs Apuliæ,Ennij:Saſſina Vmbriæ,Plauti:Campania, Neuij: Brunduſium Calabriæ,Pacuuij.Mediolanũ,Statii Cæcilii:Piſaurus, Accii.Carthago,Terẽtii: Arunca Lucilii:Roma,Lucretii. Bononia,L.Pomponii.Roma,Decij Laberii & Q. Catulli epigrammatiſtæ:Syria,P.Syri Roma,Por. Licinii.Verona,Valerii Catulli Roma,Q.Cornificii.Cremona,Furii Bibaculi.Atax uicus prouinciæ Narboneſis Pub.Terentii Varronis.Roma,Iulii Calidii.Mantua,Vergilii. Venuſium Apuliæ,Ouidii.Parma,Caſſij Seueri.Roma,Cæſaris Germanici. Verona, Aemylii Macri.Corduba Hiſpaniæ,Lucani,Sextilii & Senecæ.Roma,Aſinij Galli. Volaterræ Ethruriæ,Perſii.Neapolis,Statii Papinii Hiſpania,Sylii Italici.Setia Cãpaniæ,Valerii Flacci Aquinum.Iuuen.Bilbilis Hiſpaniæ,Valerii Martialis.Italica Hiſpaniæ,Voconii Victoris.Carthago,Alphii Auiti.Africa,Septimii, & Aurelii Olympii Nemeſiani;& Mauri Terentiani Sicilia,Calphurnii Alexandria, Claudiani.Burdegala,Auſonii Galli. Hiſpania,Damaſi, Iuuenci & Prudentii. Africa, Licentii Hipponenſis. Gallia, Sidonii Apollinaris Roma, Pomponii Secundi,Pedonis Albinouani, Arruntii Stellæ, Sentii Auguris, Veſtritii Spurinæ, & Pauli Paſſieni. Salamin, Solonis. Lacedæmon, Chilonis. Mitylenæ, Pittaci. Prienæ, Biantis. Lyndus, Cleoboli. Corinthus, Periandri, Scythia,

Ana-

Anacharſis,Gnoſos Cretę,Epimenidis Syria, Pherecidis. Miletus,Anaximenis. Clazomene,Anaxagoræ. Athenæ,Socrat:Xenophō. Aeſchinis, Critonis & Glaucei Cyrene, Ariſtippi. Elis,Phędonis. Megara, Euclidis& Stilponis. Thebe,Cebetis & Cratis. Athenæ,Platonis, Polemonis, Antiſtenis & Speuſippi: Chalcedon, Xenocratis Soli, Crantoris Cyrene,Lacidis & Carneadis,Carthago,Clitomachi Stagyra,Ariſtotelis Lampſacus, Stratonis. Troas Lyconis. Pontus, Heraclidis. Syrope, Diogenis Syracuſæ, Monyn Aegina,Oneſicriti. Phœnicia, Menippi. Cyprus,Zenonis Samos,Pythagoræ & Meliſſi. Agrigētum,Empedoclis. Tarentum, Architæ. Croton, Alemeonis. Metapontus,Hippaci. Gnidos,Eudoxi. Epheſus,Heracl. Colophon, Xenophanis. Abdera,Democriti, Protagoræ Anaxar. Ilis, Pyrrhonis. Nycæa Timonis Athenæ, Epicuri. Calagurium Hiſpaniæ, Quintiliani. Craſtus urbs Syciliæ Epicarmi. Pella Macedoniæ. Alexandri. Meliboea,Philoctetæ.Panope, Epei autoris machinæ Troianæ. Aſcra, Heſiodi. Cheronea,Plutarchi. Megara,Theognidis Mitylenæ,Alcei. Lesbos,Sapphus puellæ. Rhodos, Panetij. Stiaroclis,Andronici. Pylos, Neſtoris Croton,Alcmanis. Miletus,vel Phœnicia, Thaletis. Imera, Steſichori Ithaca,Vlyſſis Thebæ,Amphionis & Pindari. Cos, Apellis. Thracia,Orphei. Alexandria,Appiani, Ariſtarchi & Arrii. Arpinum,Ciceronis. Tyana Græciæ, Apollonii: Medaura, Apuleij Caros, Archilochi. Athenæ, Ariſtidis Rhodos, Ariſtophanis. Nicomedia, Arriani hiſtor. methimna, Arionis. Seleuca Siciliæ, Athenei philoſophi. Chaldæa Boroſi. Agrigentū, Carcini. Africa, Cypriani Carthago,Chliromachi. Athenæ,Cratini, Eupolidis,& Demadis,& Demoſthenis. Syracuſæ,Dionis Thebę,Epaminūdæ. Hierapolis Phrygiæ, Epicteti. Cyrene,Eratoſthenis. Athenæ,Hermippi. Arelate,Fauorini. Chalcis Syriæ, Iāblici philoſophi. Antiochia, Ioannis Cryſoſtomi Iudæa, Ioſephi. Elis, Hippiæ, Cos,Hippocratis. Athenæ, Iſocratis. Syracuſę Lyciæ. Athenæ Menandri & Periclis. Thebæ, Muſæi Smirna, Homeri. Anazarbū Ciliciæ, Oppiani. Roma, Q. Hortenſij. Cæſarea Cappadociæ, Prophæreſij. Aegyptus, Ptolemæi aſtrologi Syracuſæ Philomonis. Cos, Philetæ Roma. Salluſtij & Suetonii Patauiū, T. Liuij. Athenæ, Sophoclis, & Thucydidis. Thracia, Thamyræ, Ereſſus vrbs Lesbi, Theophraſti. Lesbos,Terpandri. Carthago, Tertul. Vmbria, Propertij & Pont.

QVI MVLTOS HABVERUNT Liberos.

Adam pręter Seth, Abel & Cain habuit 30 liberos Iayr 7. iudex Iſrael 30. filios Theſpis Athenienſis 50. filias à quorum nomine Muſæ Theſpiades Appellatæ ſunt. Roboam habuit uxores 10. concubinas 30. filios 28. filias 40. Artaxerxes Xerxis filius habuit ex pellicibus 110. liberos, ex iuſto matrimonio 3. Athila rex Hūnorū 60 liberos. Danaus 50 filias. Aegyſthus totidem filios. Euryce mulier 20. filios. Cōbe mulier heroina, cui cognomen fuit Chalcid., viro cōiuncta centū liberos enixa eſt. Vnde adagium apud Eraſmū: Tanquam Chalcidice peperit nobis uxor Niobe Tantali filia habuit 14 Maſiniſſa rex Numydię 44 autore Eutropio. Puella quędam Longobarda 7. pueros uno partu peperit ſub Agelmundo rege, quos omnes in piſcinam coniecit. autor Paulus Diaconus. Gil. pp. Arcadius 9 liberos habuit, quos (ut inquit Vergil lib. 12.) fida creatat Vna tot Arcadio coniunx Tyrrhena Gilippo. Vix quiſquam crederet Herotymū ſexcentos ex diuerſis pellicibus habuiſſe liberos, niſi Iuſtinus ex Trogo ſcriptum reliquiſſet, in epitome li. 39. Priamus ex Hecuba coniuge habuit 19. liberos. Ex alijs pellicibus 31. Gedeō iudex Hebręorum 70. quos omnes Abimelch filius nothus Gedeonis occidi fecit. Achab 70. ut habetur cap. 10. quarti Regum Barrabas uicecomes in Italia 39. liberos ſuſcepit. Conradus Moſcouię dux 80. ex quibus quatuor tantum legitimi fuerunt. Scilurus 90. mares filios habuit lutarchus in Apoph.

QVI SENES GENVERVNT.

Adam filium Seth anno 130. Abrahā anno 100. Sara 90. Seth genuit Enos anno 105.

Enos

Phitrix nutrix fuit Domitiani, quæ domini cadauer populari Sandapila per ueſpillones exportatū in ſuburbano ſuo Latina uia funerauit. autor eſt Suet.

OBSTETRICES.

Plinius lib. 28. cap. 7. Sotyram & Salpem obſtetrices facit, quarum etiam placita in quibuſdam morborum remedijs citat. Idem lib 32. cap. 6. de Salpe meminit.

FRATRES VTERINI.

Hercules, Iphiclus, Apollo, Diana, uterini fuerunt.

SPVRII ET NOTHI.

Antiphates filius fuit nothus Sarpedonis. Verg. lib. 9. Æneid. Et primum Antiphatē (is enim ſe primus agebat) Thebana de matre nothum Sarpedonis alti. Plut. ſcribit Homerum natum ex adulterio Criteidis matris. Et Themiſtoclem ex adulterio matris, cui nomen fuit Abrotonum.

Æneas ex adulterio Anchiſæ cum Venere apud Simoentem. Vergil Tu ne ille Æneas, quem Dardanio Anchiſæ Alma Venus Phrygij genuit Simoentis ad undā? Ariſtonicus rex Pergami filius fuit. Eumenis ex pellice. Ariſteus Apollinis, ex nympha Cyrene, Penei fluminis filia. Hercules Iouis, ex Alcmena Amphitryonis uxore.

Democoon & Doryclus Priami, itidem ex pellicibus. Lithyerſes nothus fuit Midæ regis. Theſeus & Romulus (inquit Plutar.) ambo quum ſpurij forent, exiſtimati ſunt a Diis immortalibus procreati. Iugurtha nothus fuit Manaſtabilis fratris Micipſæ regis Numydarum. Manfredus Friderici imperatoris. Ioannis Andreas patre Andrea presbytero, & matre concubina natus eſt. Petrus Comeſtor, Gratianus, & Petrus Lombardus itidem fuiſſe dicuntur nothi. Albanus martyr inceſtu patris cum filia.

DENOMINATIONES A GENERE.

Abauia, mater proauiæ.
Abauus, pater proaui.
Affinis, ſororis maritus.
Amita, patris ſoror.
Auia, patris uel matris mater.
Auunculus, frater matris.
Auus, pater patris.
Conſobrini, geniti ex duabus ſororibus quaſi conſorini.
Fratria, uxor fratris.
Fratrueles, duorum fratrum filii.
Gener, filiæ maritus.
Leuir, leuiri, frater mariti.
Marita, uxor uiri.
Maritus, uir uxoris.
Mater, quæ peperit.
Matertera, ſoror matris.
Nepos, natus ex filio uel filia.
Neptis, filia filii, uel filiæ.
Nurus, filii uxor.
Nouerca ſecunda uxor parentis.
Pappus, eſt auus. Auſon. Pappo uiasq; trementes.
Pater, qui genuit.
Patrueles, fratres filii duorum patruorum.
Patrueles, ſorores, filiæ duorum patruorum.
Patruus, patris frater.
Priuigni, nati ex prima patris uxore.
Proauia, auiæ mater.

Feneſtella a caluitiæ.
Flaui j a flauo colore capillorum nomen traxeruut.
Vestiamentari'i dicuntur ſutores Crepidarij.
Gibboſi ſeu Gibberoſi,qui tuber & tumorem habent in dorſo. Tumor autem Gibbus & Gibber dici poteſt.
Gutturoſi,quorum guttur tanquam ſpongia quædam intumeſcit, aquarum (quæ potantur) plerunque uitio.
Hala a fœdo oris halitu.
Hoſſimi qui naſcuntur ſine narib. quarum loca habent foramina. Aliter Simones.
Labeones, Labieni & labroſi,a prominentioribus labris. Lucr. lib 4. Simula Silene At ſatura eſt labroſa Philœne.
Lenates a frequenti vſu Lenæ ueſtis.
Luſcioſi qui propter uitium oculorum parum uident. Plaut. in Milite, Aedepol tu quidem cæcus es, non luſcioſus.
Lucini ſeu Lucinii,qui paruos utrinque habent oculos.
Luſcus qui altero captus eſt oculo,qualis fuit Annibal. Vnde Iuuen. Quum Getula ducem portaret bellua luſcum.
Macrei qui habent magnas malas & os p tens.
Marcipor puer vel famulus Marci,ut Publipor, Publii: Lucipor, Luci. Plin. libro 33. cap. 1.
Monogrammi uocantur tenues, macri & decolores. A pictura, quæ priuſquam coloribus corporetur, lineis fingitur. Monogramminos enim pictura dicitur linearis.
Myopes qui in luce parum uident, Latinè Luſcioſi. Myopia dicitur hmõi vitium.
Naſicæ ab obuncis naribus.
Neruæ a fortitudine neruorum & ueſtigiorum dicti ſunt.
Nyctalupes qui uident interdiu, Sole occidente parum, occaſu nihil.
Obſtipi qui ſunt breui collo, quibusq; colla in humerũ inclinata ſunt Suet. in Tyb.
Obiter appellatur,qui patre mortuo, & auo uiuo gignitur.
Panſæ a latis pedibus,& apertis. Panſum enim apertum ſignificat.
Petauri dicuntur homines agiles, qui per circulos ſe immittunt, naſcuntutque ſub Delphine. Huiuſmodi ſunt Hiſtriones, Funambuli, Funerepi & Salatriculi. Vocantur & Petauriſtæ.
Pilumni,qui pilum piſtrinis inuenerunt.
Piſones,a piſis leguminibus,quæ optimè ſerebant, vt Fabii a fabis, Lentuli a lente, Cicerones a cicere.
Planci, qui ſupra modum pedes planos habent. Et Plancæ tabulæ, dicuntur planæ.
Plauti & Ploti dicuntur a planis pedibus.
Poſthumi qui naſcuntur patre humato.
Scauri qui eminentibus ſunt talis.
Scipiones a baculo,qui Scipio dicitur. Quoniam qui primus hoc meruit nomen, innitebatur baculo.
Simi & Simones,qui habẽt nares intorſum reflexas. Quod genus homines facilius cæteris fiunt polypoſi.
Spatici qui maligno ſpiritu ſunt correpti, quiq; eodem in loco nequeũt ſubſiſtere.
Statius nomen eſt ſeruile. Cælius lib. 13. cap 5.
Syllæ vnde originẽ ſumpſerint, Macrobius lib. 1. Satur. ſic refert: Bello Punico hi ludi primum ex Sibyllinis libris ſunt inſtituti, ſuadente Corn. Ruffo, qui propterea Sibylla cognominatus eſt, & poſtea corrupto nomine primus cœpit Sylla uocari
Tragomaſchali qui uirus alarum olent, aliter Hircoſi Eſt enim Hircus fœtor alarum, quem Plin. Alarum graueolentiam appellauit,& aliquando. Virus alarum: a Græcis dicitur Tragos, Vnde Tragizontes pueri.

Vaciæ dicuntur, quibus pedes & crura in exteriorem partem flectuntur. Cuiuſmodi fuiſſe legitur Seruilius Vacia, vir prætorius, Senecæ temporibus. Varro lib 1. de re Ruſt. Cruribus rectis, ac potius uaris, quàm uaciis. Hinc etiam Vaciennorum cognomina fluxerunt.

Vacij qui pedes extorſus obtortos habent. Dicuntur & Vaciæ.

Valgi dicuntur, qui diuerſas ſuras habent, hoc eſt, in diuerſum actas, ut ſunt Lacertorum pedes, quorum pars intra conditur, pars extra procedit. Valgi contrarij ſunt Varis Habent enim ſuras altrinſecus prominentes, & in diuerſum actas, ut cancri & lacertæ ipſæ: autore Ariſtotele.

Vari dicuntur, qui crura habent obtorta, quique ſunt pedibus incuruis, & in ſe contractis. Vnde etiam varæ manus. Ouid lib. 9 Tenuique a pectore uaras. In ſtatione manus, i. decuruas. Hora 1. Serm. Hunc uarum diſtortis cruribus. Mart. lib. 7. Vara vocat brachia palæſtritarum, quum aduerſarium amplectuntur, ubi ait: Vara nec iniecto ceromate brachia tendis.

Varicoſi qui uenas habent plus æquo intumeſcentes in temporibus, ventre, teſtib. inguine ſed maxime in cruribus. Quod ex nimio labore ſolet naſci.

Ventricoſi dicuntur, qui ſunt ventre propenſo & extante: dicuntur etiam Ventroſi & Ventricoſi.

Vopiſcum dixerunt unum ex geminis, qui recenti utero naſceretur, alio interempto ab ortu.

VOTA HOMINVM DIVERSA.

Beatus Aug. tria habebat in uotis, uidiſſe Chriſtum in humana natura, Paulum de pulpito fulminantem, & ſpectabiles urbis Romæ triumphos.

Pyrrhum Epyrotarum regem ferunt (ubi immolaturus templa inuiſeret) non regni ampliorem modum, non de hoſte uictoriam, non gloriam illuſtrem aut diuitias, ſed ſanitatem modo a Diis comprecari ſolitum, ceu parte hac bene conſtituta, proſperius ceſſura viderentur omnia.

Darius oblato ſibi malo punico, tot optaſſe fertur Zopyros, quot illic eſſent granorum. Idem dicebat, ſe malle Zopyrum unum in columen habere, quàm viginti Babylones occidere. Herod. autor lib. 3.

Cricias tyrannus imprecabatur ſibi Scopadum diuitias, Liberalitatem Cymonis, & Ageſilai Lacedemonii victorias. autor Plutar.

Scribit Plinius libro ſeptimo L. Metellum decem maximas res optaſſe, vt pote voluiſſe Primarium bellatorem eſſe, Optimum oratorem, Fortiſſimum imperatorem, Auſpicio ſuo maximas res geri, Maximo honore vti, Summa ſapientia eſſe, Summum ſenatorem habere, Pecuniam magnam bono modo inuenire, Multos liberos relinquere, & Clariſſimum in ciuitate eſſe. Quæ omnia illi contingerunt.

Auguſtus Cæſar, quum 54. annum ageret, precatus eſt a Dijs Scipionis fortitudinẽ, beneuolentiam Pompeii, & Cæſaris fortunam. Plut. de For. Rom.

Optabat Caligula unicam eſſe populo Romano ceruicem, quo facilius vno ictu abſcindi poſſent. Votum hominis carnificis & ſanguinarii, Bap. Egnatius.

Votum ſuum Tibullus ſic exprimit.

Me mea paupertas vitæ traducat inerti,
Dum meus aſſiduo luceat igne focus.

Mart. lib 1. ad Frontonem votum ſuum deſcribit:

Optabat Horatius Tyburi, aut prope Galeſum Calabriæ fluuium conſeneſcere, his verbis: Tybur Argæo poſitum colono, Sit meæ ſedes utinam ſenectæ, Sit modus laſſo maris & viarum, Militiæq́; . Idem lib. 1. Carm. Optat mentem ſanam in corpore ſano.

D I V I T E S.

Quantæ fuerint opes Dauidis, conjectare eſt uerbis eiuſdem, qui capitu. 22.

Paralipomenon ita loquens ad Salomonem inducitur: Confortare, & uiriliter age, ne timeas, neq; paueas. Ecce ego in paupertacula mea pta parauit impẽſas domus Domini, auri talenta centum millia & argenti millæ millia talentum. Hiſtoria Regum ſcribit, Dauid habuiſſe argenti mille millium talentũ, id eſt decies cẽtena millia, & auri centum millia, quæ millæ millia talenta argenti ualent. Propterea Budæus ait, opes Dauid decies fuiſſe maiores opibus Darianis.

Fuerunt & immanes Salomonis diuitiæ, ut teſtatur, quod lib. 3 Regum, & ca. 10. ſcriptum eſt hoc modo: Non erat argentum nec alicuius precij putabantur in diebus Salomonis, quia claſſis regis per mare cum claſſe Hirã ſemel per tres annos ibat in Tharſis, deferens inde aurum & argentum. Et paulo inferius. Fecitque ut tãta eſſet abundantia auri & argenti in Hieruſalem quanta & lapidum. Conſumpſit in templi ſui columnis & uaſis aureis quadragies ſexies centena millia. Argenti uero ad clauos & alia inſtrumenta 1232. talenta. Aeris uero in columnis, fornicibus & cæteris talenta 18. millia.

Habuit Iob ſeptem millia ouium, tria millia camelorum, quingenta iuga boum, quingentas aſinas, reliquique pecoris armentum numeroſiſſimum.

Herodes Atticus tanta fuit rerum opulentia, ut Iſthmum uellet perfodere, & maria coniungere diuerſa, ſi per imperatorem licuiſſet. Quod tamen fruſtra tentauerat Nero.

Pleriq; ueterũ ſuã ſatis opulentiã prodiderunt arduis conatibus, quib. rerum naturæ faciem mutare uoluerunt: ut Nicanor Seleucus qui excogitabat perfodere ſpatiũ a Boſphoro Cimmerio ad caſpium mare, quod interuallum erat 150 mil.

Seſoſtris rex Ægypti, interſtitium a rubro mari ad Nilum proſcindere adorſus eſt. Quod poſtea Darius molitus eſt.

Midas rex fuit Phrygiæ, cui propter Bacchum hoſpitio ſuſceptũ conceſſum eſt, ut quicquid uellet optaret, uoti futurus cõpos. Optauit autem ut quicquid corpore contigiſſet, in aurum uerteretur. Tantæ fuerunt eius diuitiæ, ut in prouerbium abierint. Stat. libro primo, Syluar. Digne Midæ, Crœſique bonis, & Perſide gaza.

Opulẽtia Crœſi Lydorum regis maximè quondam nobilitata eſt apud Græcos, & adeò, ut fecerit prouerbio locum. Propterea (ut ſcribit Herodotus) exiſtimabat ſe mortalium feliciſſimum. Mart. lib 5. Crœſo diuitior licet fuiſſem.

Vergilius ſcribit Sycheum Didonis maritum fuiſſe ditiſſimum agri inter Phœnicas. Auri opulentia fuit ei exitio, impulitque Pygmalionem regem Tyri, ut eum interficeret. Quantum autem auri & argenti habuerit, hinc ſuſpicari licet, quòd eius thesauris profuga Dido æmulam Romani imperij Carthaginem ædificauit.

Volunx fuit quiſpiam ditiſſimus de quo Sydonius lib 5. ſic ſcribit: Ditiſſimus agri Occumbes generoſe Volunx, ne clauſa repoſtis Pondera theſauris, patrio nec regia quondam præfulgens ebore, & poſſeſſa mapalia ſoli Profuerint.

Aeſopus Tragœdus, amicus Ciceronis, arte hiſtrionica ad tantam peruenit opulentiam, ut ſexcentis ſeſtertijs ei patina ſteterit, reliqueritque filium adeò diuitem, ut his uniones liquefactos cœnis apponeret.

Pythus Bithynius platanum auream, uitamq; nobilem Dario regi donauit. Xerxis copias, hoc eſt ſepties centena 88 millia hominum excepit epulo ſtipendiũ quinque menſium, frumentumq; pollicitus, ut è quinque liberis ſenectuti ſuæ ſaltem unus concederetur. Teſtes Herodotus & Plin. Interrogatus à Xerxe quantum poſſideret: reſpondit, ſe habere argenti talenta duo millia, auri myriades quadragentas, ſtaterum Daricorum ſeptem millibus minus. Quam ſummam quum obtuliſſet ipſi Xerxi, demiratus rex propenſam hominis liberalitatem, expleuit quod illi deerat ad quadringentas myriadas.

Tantali diuitiæ prouerbio locũ fecerunt, quem prædiuitem fuiſſe oſtendit carmen

 illud

Cæſar in munere patris funebri, omni apparatu arenæ argenteo vſus eſt.

C Antonius ludos ſcena argentea fecit. Item & L. Murena.

Caius princeps in circo pegma duxit, in quo fuere argenti pondo 124.

Nero Pompei theatrum operuit auro in vnum diem, quod Tyridati regi Armeniç oſtendit.

Cæcilius Claudius teſtamento ſuo edixit: Quamuis multa bello ciuili perdidiſſet, tamen relinquere ſeruorum quatuor milia centum & ſexaginta: iuga boum tria millia & ſexcenta: reliqui pecoris ducenta quinquaginta ſeptem millia: in numerato pondo ſexcenta millia. Qui funerari ſe iuſſit, ſeſtertij vndecim millibus.

C. Craſſus negabat diuitem eſſe niſi qui reditu annuo legionem poſſet alere. In agris ſuis poſſedit ſeſtertium bis millies, hoc eſt ære noſtro quinquagies centena millia aureorum coronatorum. Nec ſatis fuit, inquit Plin. niſi totum Parthorũ eſuriiſſet aurum. Harum autem diuitiarum maximam partem ex ciuilibus bellis atq; incendiis comparauerat, calamitates publicas in ſuam unius utilitatem uertens. Nã quum trecenta ſolũ talenta ex paterna hæreditate accepiſſet, priuſquã aduerſus Parthos exercitum duceret, ſeptem millium & centum talentorũ ſummam coegiſſe traditur, quum & decimam partem facultatum ſuarum Herculi cõſecraſſet, & publicũ epulum dediſſet populo, ac tres minas ciuibus viritim õctuliſſet. Seruos habuit circiter quingentos, fabrilis artis & architecturæ peritos, quibus non ſolum ad propriæ domus extructionem uſus eſt, ſed ciuibus ædificare volentibus, eorum operas mercede locauit.

Pcalas Claudij libertus, Craſſo ditior fuiſſe perhibetur vices & quinquies centenis millibus.

Plinius præter Pallentem ait Calliſtum & Nacriſſum Claudij principatu fuiſſe opulentiores. Narciſi aũt diuitiæ in prouerbium venerunt, quum Iuuen. dicat, Nec Crœſi fortuna unquam, nec Perſica gaza Sufficienti animo, nec diuitię Narciſſi, indulſit Cæſar cui Claud. omnia. Da Pallante Iuuen. Sat. 1 Ego poſſideo plus Pallante & Licinis. Hi duo Pallas & Narciſſus liberti fuerunt Claudii, quos decreto quoque Senatus, non ſolum ingentibus præmiis, at etiam magiſtratib. ornari paſſus eſt. Tacitus ſcribit, Claudium Pallanti prætoria inſign:, & centies quinquagies ſeſtertium cenſuiſſe, & Pallantem ipſum ſeſtertii ter millies poſſediſſe fuiſſe. Idem lib. 14 ait, Neronem ueneno interfeciſſe hunc Pallantem, quòd immenſam pecuniam longa ſenecta detineret.

Licinius Cæſaris libertus tantum agrorum fertur habuiſſe, quantum peruolarent milui.

Quamuis numeroſæ fuerint Craſſi diuitiæ, Plinius tamen facit Syllã ditiorem, ubi de Craſſo loquens ait: Quiritum poſt Syllam ditiſſimus.

Pompeio res gerente circa Iudæam, Ptolomæus octona millia equitum ſua pecunia tolerauit. Mille conuiuas totidem aureis potoriis mutans vaſa cum ferculis ſaginauit.

In Toloſano Italię oppido, a Q. Cepione direpto, inuenta ſunt auri pondo 110 millia, argenti pondo quinquies centenã millia.

Luctius Aruernus, pater Bittiti (qui Bititus cum Maximo Aemyliano & Domitio Aenobarbo ducentorum hominum exercitu conflixit) tantis deliciis diuitiisq; circunfluxit, ut aliquando oſtendendarum opum gratia curru vectus campum ingrederetur, nummos aureos argenteosq; huc atque illuc ſpargẽs. Quibus colligendis amici atque comites occupati ſequerentur.

L. Luſcius Syllanarum partium amplius ſexcentis poſſedit.

Cleopatræ quoq, diuitiæ arguuntur ex octilib. illis murus inter ſeptem orbis miracula numeratis: ex cratere, cuius pondus erat 15. talentorum: ex apparatu conuiuij, quo Antonium excepit: ex unionum ſorbitione, ex multis item ſumptibus.

Paulus Æmylius Perceo Macedoniæ rege deuicto, retulit in ærarium prædam pondo trium millium.

Scipio Africanus uicta Carthagine 1470 pondo auri inde tranſtulit. Item argenti cęlati millia 450. uaſorum aureorum pondo centum millia.

Mamurran Catulus dixit habere quicquid habuiſſet comata Gallia Cornelius Nepos adiecit, eum totis ædibus nullam niſi è marmore columnã habuiſſe, omnes ſolidas è Caryſtio aut Lunenſi.

P. Glodius (quem Milo occidit) habitauit domo empta ſeſtertiis 147. millibus.

Seneca philoſophus rerum acuti propoſitus à Nerone, quadrienio ter millies ſeſtertium quæſiuit.

Tarius Ruffus infima natalium humilitate conſulatum militari induſtriam eritus, circiter mille ſeſtertium liberalitate Auguſti congeſtunt, agris coemendis exhauſit.

Idem Seneca teſtis eſt, Lentulum augurem eodem Auguſto imperante quater millies ſeſtertium ſuum uidiſſe.

Lucullus quũ reip. infenſus, priuatæ uitæ ſe dediſſet, ædibus & prætoriis extructis, hortis & cœnationibus amœniſſimis incredibili ſumptu paratis, & Bibliotheca libris utriuſq; linguæ cumulatiſſima, opes bello quæſitas conterrere non potuit.

Idem pompeio & Ciceroni extemporariam apparuit cœnam impendio quinquaginta millium, tanta epularum & rerum lauticia, ut conuiuas in admirationem traheret. Idem perfodit montem, & flumen immiſit in piſcinas, quæ reciprocæ fuerunt.

Plinius iunior tanta fuit opulentia, ut ducenta millia nummum pro acceſſione precij agrorum contempſerit, emptrice Cornelia hoc petente, ut ſuis ipſe uerbis docet ad eandem fœminam ſcribens: Tu quidem (inquit) honeſtiſſime quod tam impenſe & rogas & exigis, ut accipi a te iubeam precium agrorum non ex 700. millibus, quanti illos è liberto meo, ſed ex nongentis, quanti a publicanis partẽ uigeſimam emyſti. Inuicem ego & rogo & exigo, ut non ſolum quid te uerum etiam quid me deceat, aſpicias. Idem Plinius patriæ ſuæ donauit annua ſeſtertia tricena, quæ a nobis 750 aureis æſtimantur. Hanc eius opulentiam pluribus verbis deſcribit Budæus.

Heliogabalus menſas & capſas habuit argẽteas. Primus etiam cacabos uaſa deinde centenaria argentea ſculpta, & nonnulla ſtigmatibus Libidinoſiſſimus inquinata autor Ælius Lampridius.

PAVPERES.

Hecale nomen eſt Pauperrimæ fœmine apud Ouid. libro ſecundo, de Rem. Cur nemo eſt Hecalen, nulla eſt quæ nouerit Irum? Nempe quòd alter egẽs, altera pauper erat.

Amiclas nomen eſt paupetrime nautæ apud Lucanum, de quo iam uerba fecimus in capite de nautis.

Apud Horatium Ibycus nomen eſt pauperis, cuius vxor dicebatur Chloris. Hæc Horatii uerba: Vxor pauperis Ibyci Tandem nequitiæ fige modum tuæ.

Horatius ipſe laborabit paupertate, qua urgente, animum appulit ſcribendis carminibus. Vnde lib. I. Epiſt. ſic inquit. Et laris & fundi paupertas impulit audax, Vt uerſus facerem.

Martial. lib. 2 Hyli paupertatem eludit his uerbis: Vnus ſæpe tibi tota denarius arca quum ſit, & hic culo tritior Hyle tuo.

Idem Theleſinum turpi quæſtu diuitem factum ridet his uerbis ex lib. 6. Quum colerer puros pauper Theleſinus amicos, Errabat gelida ſordidus in togula. Obſcœnos poſtquam cœpit curare cinœdos, Argentum, menſas, prædia ſolus emit.

Apher apud eundem nomen eſt uiri extremæ paupertatis, ubi ait: Quum ſis tam pauper quàm nec miſerabilis Apher.

Ab eodem ridetur Cinna quiſpiam, ꝙ quum pauper eſſet, pauper uideri uellet. Sic enim inquit: Pauper eſt Cinna, & uult uideri pauper.

Catullus Furio cuidam pauperrimo ſequentibus illudit uerſiculis: Furi cui neq; ſeruus eſt, nec arca, Nec cymex, neq; araneus, neque ignis. Verùm eſt pater & nouerca, quorum Dentes uel ſilicem comeſſe poſſunt.

Codri poetæ pauperrimi, & Proculæ eiuſdem uxoris paupertatem ſic deſcribit Iuuenalis: Lectus erat Codro Procula minor, vrceoli ſex, Ornamentum abaci, nec nõ & paruulus infra Cantharus, & recubans ſub eodem marmore Chiron: Iamque vetus Græcos ſeruabat ciſta libellos, Et diuina opici rodebant carmina mures. Nil habuit Codrus, quis enim negat? & tamen illud Perdidit infelix totũ nihil. ultimus autem Aerumnæ cumulus, quòd nudum & fruſtra rogantem, Nemo cibo, nemo hoſpitio, tectoque iuuabat.

Gellius ſcribit, Protagoram ſophiſtam adoleſcentem victus quærendi gratia uecturas onerum corpore ſuo factitaſſe.

Sunt qui dicant, Lucilium poetam Satyrographum publico funere fuiſſe elatum.

Eumæus fuit ſubulcus Vlyſſis, mendicus & pannoſus.

Telemachus fuit quiſpiam Acarnenſis, qui ob paupertatem fabis ſæpenumero victitabat. Hinc Telemachi olla prouerbio locum fecit.

Conna tibicen fuit pauperrimus, qui nihil habuit præter oleaſtrum.

Caunius fuit quiſpiam pauperculus, qui quum utriculum aquæ ſitienti Artaxerxi porrexiſſet, ab eo ad ſummam rerum opulentiam euectus eſt.

Cleobis & Biton fratres Argiui, fuerunt pauperrimi teſtis Herodotus.

Plin ſcribit, Protegenem pictorem contentum fuiſſe caſula, quam habebat in horto ſuo.

Tellus fuit neſcio quis pauper cuius inopiam Solon Crœſi diuitiis fœliciorem eſſe prædicauit, ut iam de Aglao prædiximus, niſi quis fortè uelit eundem eſſe.

Theagenes Caprus fuit pauper quiſpiam, qui tamen diues haberi volebat. Idẽ multa facilè pollicebatur, & nihil præſtabat.

Fuit & Lyſiſtratus ſummæ paupertatis homo, adeò ut prouerbio locum fecerit.

Antigonus ciuis Florentinus, quum uniuerſas facultates pauperibus impartiuiſſet, pauper adeò deceſſit, ut eius funeri defuerit ſumptus.

Euripidis mater lucellum faciebat in uendendis oleribus: autore Plinio. Ei nomen erat Clito, patri uerò Mneſarchus.

Glycera coronas uænales exponebat ad ſuſtinendam paupertatem.

Telenicus homo fuit adeò notæ paupertatis, ut Seriphii prouerbium inde formauerint.

Pauſon fuit pictor inſigni tenuitate.

Plutarchus in Nicia prodit, Lamachum fuiſſe adeò inſigni paupertate, ut quoties illum Athenienſis populus Imperatorem crearet, aliquantulum pecuniæ ad pallium & crepidas comparandas decerni opus eſſet.

Irus fuit Ithacenſis pauperrimus, quem Vlyſſes ab expeditione Troiana reuerſus, ictu pugni interfecit. Mart. lib. 5. Pro pauperior forem Carine.

Menœtes fuit Arcas quiſpiam occiſus a Turno, cuius paupertatem deſcribit Verg. lib. 12 his uerbis: Et iuuenem exoſum nequicquam bella Menœtem Arcada, piſcoſæ cui circum flumina Lernæ Ars fuerat, pauperque domus, nec nota potentũ Munera, conductaque pater tellure ſerebat.

Acœtes paupertatem ſuam apud Ouid lib. 1 Met. his uerbis exprimit: Ille meis vacuus nomen mihi, dixit Acœtes, Patria Mæonia eſt, humili de plebe parentes. Non mihi quæ duri colerent pater arua iuuenci, Lanigerosque greges, non ulla armenta reliquit. Pauper & ipſe fuit, linoque ſolebat & hamis Decipere, & calamo ſitientes ducere piſces.

Baucis mulier & Philemon eius maritus, in maxima paupertate conſenuerunt,

Idem Ouid. lib. 8 Sed pia Baucis anus, pariterque ætate Philemon, Illa ſunt annis iuncti iuuenalibus, illa, &c.

Ariſtides, qui rempublicam Athenienſium clariſſimè adminiſtrauit, inops adeò mortuus eſt ut eius funeri ſumptus defuerit. Callias Athenienſis comœdiographus, torunt funus ob paupertatem.

Aetius ſophiſta Antiochenus aurificinam, urgente rerũ penuria, exercuit ab initio.

Origenes extrema laborauit paupertate, bonis eius in fiſcum relatis, quòd Chriſtianæ adhæſiſſet pietati.

Demonax philoſophus (qui floruit Adriano imperante) nullum vnquam ſibi uiaticum præparauit. Sed quum eſuriret, proximam domum, quam apertam videbat, ingrediebatur, & uictum ibi quæritabat. Centenarius deceſſit, elatus publico ſumptu.

Epaminundæ Thebanorum principi, & totius Græciæ, unicum fuit indumentum, rude & pertritum. Quod ſi quando expurgandum fulloni traderet, alterius ueſtis inopia domi interim ſe continebat. Nihilominus tamen in tanta pauperie magnam vim auri, quam offerebat rex Perſarum recuſauit vltrò.

Epictetum Philoſophum iam diximus ſeruum fuiſſe, & ſumma inopia laboraſſe.

Aglaus Pſophidius in anguſtiſſimo Arcadiæ angulo conſenuit, exili contentus prędio, quo nunquam egreſſus eſt. Hunc tamen Apollo in tanta paupertate felicem teſtatus eſt. Valerius Martialis epigrammatiſta pauperie preſſus uiaticum accipit à Plinio nepote.

Menas inter Samnites natus, in ſolitudine vixit & paupertate, curandis apibus intentus. Neque tamen deerant adeuntium dona, quos ad bonam frugem ſolebat conuertere.

Fauſtulus paſtor fuit extremæ paupertatis, qui vel Romulum expoſuit, vel expoſitum nutriuit. Ouid. lib. 3 Faſt. Nec taceam veſtras Fauſtule pauper opes.

Apud eundem libro eodem, Anna nomen eſt pauperrimæ vetulæ, ubi ait: Orta ſuburbanis quædam fuit Anna bouillis Pauper, ſed multæ ſedulitatis anus. Illa leui mitra canos incincta capillos, Fingebat trepida ruſtica liba manu.

Aeliorum familia Romæ fuit pauperrima, & modicarum adeò facultatum, ut ſepiédecim eodem tempore vnicam habitauerint domum, vnicũ agrum poſſidentes.

Paulus Aemilius, qui de Liguribus, & Perſeo Macedoniæ rege triumphauerat, adeò pauper mortuus eſt, vt funebres ludi celebrari nequiuerint, niſi diuenditis eius poſſeſſionibus.

Menenius Agrippa, qui de Sabinis triumphauerat, pauper adeò mortuus eſt, vt ſepeliri nequiuerit, niſi collatis à populo quadrantibus.

M. Pompilius Andronicus ob inopiam coactus eſt uendere opus Annalium 16. milibus nummum.

Valerio Publicolæ in morte defuit ſumptus. autore Tito Liuio.

Aelio Prætorio poſt conſumptum ingens patrimonium paupertatem confitenti, Tiberius, Serò inquit, experrectus es.

Val. Cato grãmaticus, qui floruit ætate Sillæ, conſenuit in ſumma paupertate, demiſſáque Tuſculana villa (qua ceſſit ob creditores) habitauit anguſto & breui gurguſtio. Vnde Bibaculus his in eum carminibus luſit: Si quis fortè mei domũ Catonis, Depictas minio aſſulas, & illos Cuſtodes uidet hortulos Priapi, Miratur, quibus ille diſciplinis. Tantum ſit ſapientiam aſſecutus, Quam tres calculus ac ſelibra fartis, Racemi duo tegula ſub una Ad ſummã propè nutriãt ſenectã.

Aemilius Hauticus, qui pro conſul debellauerat Cilices, publico elatus eſt funere.

Plautus ob paupertatem uictum quæritabat in agendis mollis illis, quas truſatiles uocant. A quibus quum impetrabat ocium, ad ſcribendas fabulas ſe cõuertebat, ut eas poſtmodum uenditaret.

Abrahamus Anachoreta nil habuit in ſolitudine, preter catinum & cilicinam ueſt

cum ſago ruſtico.

Hilarion interrogatus a latronibus quos offenderat, cur non expaueſceret: Quia nudus ſum, inquit.

FORTVNATI ET FELICES.

Tyrannus Samiorum Polycrates tanta uſus eſt felicitate, ut nullum unquam mœroris argumentum in tota uita potuerit reperire. Nam quum ad excitandum ſibi dolorem anulum ingentis precij conieciſſet in mare, eundem poſtmodum repererit in piſce; oblato ſibi à piſcatore. Ad extremum uerò affixus eſt cruci ut iam diximus.

Gyges rex Lydorum gemmam habuit tantæ uirtutis in anulo, ut ea ad ſe uerſa uideret quoſcunque uellet, nemini conſpicuus. Vnde beneficio anuli omnia conſequebatur ex animi uoto

Xenophilus muſicus uixit 105. annos ſine ullo corporis incõmodo: Authore Plinio.

Antiquitas non paruæ aſcribit felicitati, quod Diagoras Rhodius duos Olympionicos filios eodem die uictores coronari conſpexerit. autor Cicero lib. 1. Quæſt. Tuſcul.

Enhippus rex fuit Argiuorum miræ felicitatis, cuius clypeum qui apud Græcos rem præclarè geſſiſſent, per urbem incedentes ferebant honeſtamenti, cauſa.

Contra uerò inter infeliciſſimos iuſta cauſa numerandus eſt Oedipus, qui patre interfecto matri ſe commiſcuerit, & ex ea liberos ſuſceperit, qui mutuis uulneribus ſeipſos interfecerint.

Timotheo Athenienſium duci fœlix adeò riſit fortuna, ut in omni bello facilem ac uelut certam referret uictoriam. Cui proſperitati inuidentes æmuli, Fortunam pinxerunt, quæ in eius dormientis naſſam & retia urbes immitteret ultrò. Quod conſpicatus: Si dormiens, inquit, urbes capio, quid putatis me facturum, quum uigilaro?

Quandiu Lydis principatus eſt Alcimus, perpetua uſus eſt tranquillitate, habuitq́; diuitias quantas uoluit.

Apollo felicem pronunciauit Aglaum Pſophidium, qui tamen in anguſtiſſimo Arcadiæ angulo conſenuerat, prædioli ſui fructibus contentus.

Datylus fuit quiſpiam apud Athenieuſes, adeò fortunatus, ut illi quotidie nouus honor accreſceret.

Herodotus ſcribit, Aminoclem uirum fuiſſe Magneſium, qui in excauãda terra multa pocula aurea & argentea, theſauroſque Perſarum inuenerit.

Plinius tribuit magnæ felicitati, quod Lampedo mulier Lacedæmonia regis filia, regis uxor, & regis mater fuerit.

Berenice uocatur fœlix à Plinio, quod filia, ſoror & mater fuerit Olympionicarum.

Marius poſt ſeptem conſulatus domi ſuæ ſenex mortuus eſt. autor Cic. libro. 3. de Natura deorum.

Lucius Sylla apud Romanos felicis cognomen ſibi adoptauit.

In familia Curionum tres continua ſerie orationes extiterunt.

In Fabiorum familia tres continui principes ſenatus, M. Fabius Ambuſtus, Fabius Rutilianus, & Qu. Fabius Gurges.

Q. Metello contigit, quod optauerat, ut ſcilicet primarius eſſet bellator, optimus orator, fortiſſimus Imperator, auſpicio ſuo maximas res gereret, maximo honore uteretur, ſumma eſſe ſapientia, ſummus haberetur ſenator pecuniam magnam bono modo inueniret, multos liberos relinqueret, & clariſſimus eſſe in ciuitate.

Antonius Caſtor uiceſſimum ætatis annum excedens, nullum adhuc corporis malum expertus erat, ac ne ætate quidem memoria, aut uigore concuſſis.

Fr Buſalus, ciuis Romanus, duos filios mutuis uulneribus ſe petentes uidit, totidem ob ſeditionem ſecuri percuſſos, alium qui nouercam interfecerit, filiã uero quæ præſente marito uenenum hauſerit.

VI EX HVMILI FORTVNA CLARI aut diuites euaſerunt.

Demoſthenes fabri filius, clariſſimus euaſit philoſophus. Sidon. Qui fabro genitore procreatus Oris maluit expolire linguam.

Agathocles è figulina patris officina ad regnum Siciliæ peruenit. Vnde apud Auſonium ſic inducitur loquens: Rex ego qui ſum Sicaniæ, figulo ſum genitore ſatus.

Æſopus Tragœdus, quum hiſtrionicam artem exerceret, ea tamen euaſit ditiſſimus.

Giges annulum habuit, in quo erat gemma tantæ uirtutis, ut ea ad ſe uerſa inconſpicuus eſſet: uerſa uero ad alios, conſpicuus. Propterea legatus ad regem miſſus, annuli beneficio ipſum interfecit, & ſtuprata regina, rex è paſtore factus eſt.

Telephanus quum antea curius factitaret, tandem rex Lydorum factus eſt.

Artaxerxes humili apud Perſas loco natus, imperium à Parthis ad ſuos tranſtulit, & Artabanum triplici prælio cum tota deleuit familia.

Hiperbolus Cremidis filius (qui prius lucernas factitabat) Athenis tandem principatus eſt.

Darius Hiſpanis filius, Cyri primum extitit Pharetrophorus, & lictorio functus eſt munere, rex Perſarum factus.

Macedonum rex Archelaus natus eſt Simiche matre ſerua.

Perſeus, quem Paulus Æmilius attriuit, fuit argiuus genere, ignobili prognatus patre.

umenes inopem habuit parentem.

ntigonus Philippi artificio ſe confouebat.

trocinia exercuit Polyperchon.

Phocion patrem habuit, qui coclearia conficeret.

Demetrius Phalereus ſeruiuit apud Demetriũ, & Contona. Sycioniorum tyrannus Cleon pyraticam prius exercuerat.

Mandro fuit quiſpiam, qui ex nauiculario factus eſt Imperator. Hinc adagiũ, Fui & Mandroni ficulna nauis.

Ptolomæus filius Lagi ex gregario Alexandri milite factus eſt rex Ægypti.

Rhodope meretrix ex immundo illo corporis quæſtu ad Ægypti regnum conſcendit, nupſitque Pſammitico.

Proculus quum latrunculis luſitaret, & decies in eo ludo imperator extitiſſet, acceſſit protinus ſcurra, qui eum purpura ornatum ſalutauit ut imperatorem Qua ille occaſione uel oblata, uel arrepta, uere aſſecutus eſt, quod per iocum dicebatur.

Viriatus Luſitanus in Hiſpania è paſtore uenator, è uenatore latro, ex latrone dux poſtremo factus, uniuerſam occupauit Luſitaniam.

Euripides ex matre olerum uenditrice euaſit poeta celebratiſſimus.

Adrianus & Marcus Antonius principes, Arrianum hiſtoricum euexerũt ad conſularem dignitatem.

Cyrus Panapolyta beneficio Theodoſij imperatoris. & Eudoxiæ uxoris eiuſdem præſul factus eſt.

Lycaſtus & Parrhaſius à Philonomia matre expoſiti, & à Tilipho paſtore nutriti, Arcadiæ regno tandem præfuerunt.

Ardamitenum Andriſcum in Fullonia natum, fortuna ad opes & dignitates euexit.

Romulum & Remum infantes aluit lupa, quos conditores habuit Roma.

Iucunabula Tulli Hoſtilij agreſte cepit tugurium. Eiuſdẽ adoleſcentia in paſcendis pecoribus fuit occupata, ualidior ætas Romanum rexit imperium.

Tarquinius Priſcus natus eſt ex patre Demeratho, etiam exule.

Tullius Seruius uerna, & ancillæ filius, Romanis principatus eſt.

M. Perpenna (qui peregrinus Romam uenerat) conſulatu potitus eſt.

Cornelium Syllam ex Nicopolis meretriculæ ſinu abſumptum ſuſtollens fortuna,

ſuper Cimbricos Marij triũphos, ſeptẽq; cõſulatus, imperiis dictaturiſq; affecit.

Gadareus ſophiſta, qui prius more mendici peregrinantur, Maximiani beneficio conſulatum adeptus eſt.

C Marius ſenior, ſepties conſul, Arpinas fuit, obſcura prognatus origine.

Terentius Varro ſordido natus loco, tandem quæſtura, & duabus ædilitatibus functus eſt.

L. Tarius Ruffus natalium humilitate conſulatum militari induſtria meritus eſt: autore Plinio.

Cicero homo nouus Arpinas (ut improperabat inimicus) præter dignitatem conſularem eò diuitiarum peruenit, ut habitaret domum, quæ fuerat M. Craſſi Romanorum ditiſſimi.

Quintius Cincinnatus, quum agrum coloret, ſudore deſerto prætextam accepit togam, & ab aratro conſcendit ad Dictaturam.

Ventidius Baſſus adeo ſordido natus eſt loco, ut victum ægrè ſibi quæreret adoleſcens. Demum tamen quum in C Cæſaris beneuolentia introrepſiſſet, eius patrocinio & fauore factus eſt primum Tribunus plebis, mox Prætor, inde Põtifex & Conſul. Ad extremum, qui prius curandis mulis victum ſibi q̃ritabat, eo conſcendit gloriæ & autoritatis, ut primus ſubegerit Parthos, ac de his triũphauerit. Cui eius gloriæ vſq; adeò inuidit populus Ro. ut ſequentes in eum verſiculi vulgò iactati ſint: Concurrite omnes augures, auſpices, portentum inuſitatũ conflatũ eſt recens. Nam mulos qui fricabat, conſul factus eſt. autor Gell. lib. 15 cap 4.

Mauritius Cappadox, è famulo & excubitore imperium adeptus eſt poſt Tiberium Secundum.

Valentinianus Imperator patrem habuit funes torquentem.

Helena imperatrix & uxor Conſtantii inter Britãnos humili orta eſt loco.

Iuſtinus, qui ante Iuſtinianum imperauit, fuit armentarius, & ſues egit.

Bonoſus imperator, filius fuit pædagogi literatij: autore Vopiſco.

Probus patrem habuit agreſtem, & olitorem.

Aelio Pertinaci origo gentis fuit ſordida.

Aurelius patrem habuit mediocrem, & colonum.

Galerius paſtor fuit armentorum, habuitq; parentes agrarios.

Nicolaus Quintus, natione Lunenſis, humili natus loco, & profeſſione medicus, ad ſummum tandem Pontificatum peruectus eſt.

Innocentius Octauus ab incute ætate coactus eſt ob paupertatem famulari, & inter Alphonſi Siciliæ regis miniſtros victum ſibi cõparare. Mox tamen Xiſto Quarto ſucceſſit in pontificatu.

Pius Secundus ob parentum paupertatem perigrinari coactus eſt, & uictum emendicare Prouectior factus, ſucceſſit Caliſto Tertio.

Sixtus Primus, paſtorali ortus tugurio, ad ſumum Pontificatum conſcendit.

Ioannes Campanus, qui infans paſcendis ouibus tempus contriuerat, tandem beneficio Pij Secundi Pontificis Maximi præſul factus eſt.

Celeſtinus Quintus ex Anachoreta factus eſt Pontifex maximus.

Lamiſſionem in piſcina (quum infans eſſet) repertum, fortuna fecit Longobardorum regem.

Narſes Eunuchus è chartulario patriciam cõſecutus eſt dignitatem, & totius Italiæ principatum.

Ioannes Zimiſces prius ludi magiſtrum egerat, imperiali tamen dignitate functus eſt tandem.

Baſilius Macedo captiuus inter uænales Conſtantinopolim ductus, factus eſt imperator

Primiſlaus rex Bohemorum ab ineunte ætate bubulcus erat, & armentarius.

Tamburlanum a tenera ætate porcarium, fortuna Scytharum regem conſtituit

Franciſcus

Frāciſcus Sfortia, dux Mediolani, patrem habuit Sfortiam Attendulum, qui quondā in exercitu fuerat lixa.

Gordius ab agricultura ad imperium euectus eſt.

Anſelmus ex monacho abbas, ex abbate Cantuarienſis epiſcopus factus eſt.

Sadrageſilius Dagoberti pædagogus, è ludi magiſtro dux Aquitaniæ.

QVI EX PROSPERA FORTVNA ad humilem & miſeram redacti ſunt.

Dionyſius iunior Syracuſis (ubi tyrānidem exercuerat) pulſus, exulauit, Corinthi ibique ludi magiſtrum egit, teſte Cicerone.

Policrates Samiorum tyrānus, poſt multos ridentis fortunæ zephyros, ab Orœte Cyri præfecto, ſuperatus, & ſuſpendio affectus eſt.

Xerxes qui Aegyptum ſubegerat, à Themiſtocle victus, ab Artabano interfectus eſt.

Artabanus ab Artaxerxe occiſus.

Mithridates rex Ponti, qui annis quinquaginta Romanos varijs cladibus affecerat, Aſiam occupauerat, Q. Oppium Proconſulem, & Aquileium legatum, in vincula conieceiat, à Lucullo primùm, deinde à Pompeio ſuperatus, mortem ſibi intulit.

Legitimus Perſei Macedoniæ regis filius artem ferrariam exercuit, ad tolerandam paupertatem, teſtis Ammianus Marcellinus.

Tarquinius Superb. regno pulſus eſt. Horat lib. 1. Serm. Vnde ſuperbus Tranquinius regno pulſus fuit.

Iunior Marius, poſt trucidatos in vrbe Syllanos, victus apud Præneſte, Pontio Teleſino fuge comiti iugulandum ſe præbuit.

Senior uero Marius, qui ſepties conſul fuerat, de Iugurtha triumphauerat, Cimbros & Theutones ſubegerat, Apuleium & Glaucianı ſeditioſos interemerat, victus à Sylla aliquādiu delituit in Minturnenſium paludibus. Ouid. lib. 4. de ponto: Ille Iugurthino clarus, Cimbroque triumpho.

Quo victrix toties conſule Roma fuit. In cœno Marius iacuit, cannaque paluſtri.

Pertulit & tanto multa pudenda uiro.

Caſſius qui bis triumphauerat, ter conſulatu fuerat potitus, ſupplicio capitali clauſit vitam.

Cn. Carbo poſt tres conſulatus, ventrem purgans interfectus eſt.

C. Cotta ante diem futuri ſibi triumphi expirauit.

Caninius quo die factus eſt conſul, in fata conceſſit.

M. Claudius Marcellus, qui Annibalem ſuperauerat, Syracuſas expugnauerat, tandem apud Venuſiam interfectus eſt.

Ne Paulus Aemylius duobus triumphis, priore de Liguribus Poſteriore de Perſeo ſupra modum inſoleſceret, ei filiorum mortem immiſit fortuna.

Pompeius expugnato Domitio, Iarba triumphato, Sertorio in Hiſpania ſublato, Pyratis ſubactis, & Tygrane rege Armeniæ, debellatis item Ibaris, Albanis & Iudeis cum Ariſtobolo rege & Mithridate ad hauriendum venenū coacto, ad extremū poſt tot illuſtres victorias à Cæſare victus in Theſſalia, iuſſu Ptolomæi, ad quē extrema rerum deſperatione confugerat, interfectus eſt.

Cæſar uictor Pompeij, quum de Gallis, Alexandrinis, Pōticis, Agricanis, & Hiſpanis triumphaſſet, & maximam orbis terrarum partem ſubegiſſet, coniuratione C. Caſſij & Decij Bruti 23. vulneribus in Senatu confoſſus.

Belliſarius Romanus præfectus copijs quū Vandalos deleuiſſet, de Parthis triumphaſſet, vrbem non ſemel à Barbaris liberaſſet, poſt multas victorias Iuſtiniano mandāte exoculatus uictum in via publica à trāſeuntibus emendicauit.

Pazaites Rex Turcarum, Tamburlano victori equum conſcenſuro ſubinclinauit humeros, & ſcabelli vſum præbuit, ut etiam Valerianus imperator, Sopori regi Perſarum.

Suado

Suadocopus rex Morauiæ & Bohemiæ ab Arnulpho imperatore ſuperatus, mutata ueſte conſenuit in deſerta nemorum ſolitudine cum tribus anachoretis.

Chriſtophorus Papa, ſummó pontificatu detruſus, monaſticum egit uitam.

Celeſtinus V. Ioannes 1. Ioannes 14. in carcere perierunt.

Benedictus V. Benedictus 10. Matutinis Tudertinus, Ioannes 12. ſuo Pontificatu detruſi, omnes conſenuerunt in exilio.

FOEMINARVM ET VXORVM quarundam illuſtrium nomina.

Hecuba fuit Priami, Andromache Hectoris, Creuſa Æneæ, Artemiſia Mauſoli, Monyma Mithridatis, Erſilia Romuli, Herpilida Ariſtotelis, Hipſicratea Mithridatis, Amaſtrix Xerxis, Hermodice Midæ, Semiramis Nini, Fúdauia Varronis, Plotina Traiani. Caſſandane Cyri, Atoſſa Darij, Penelope Vlyſſis, Dido Sichæi, Portia Bruti, Poppea Neronis, Eurydice Orphei, Pyrrha Deucalionis. Matres Perictióe mater Platonis, Ceres Proſerpinæ. Agrippina Neronis, Alcmena Herculi, Veturia Coriolani, Olympias Alexandri, Helena Cóſtantini, Critheis, Homeri, Berenice Ptolomęi, Philadelphi, Ilia Romuli, Elbia Ciceronis, Aurelia Iulij Cęſaris, Alcimede Iaſonis. Filiæ Caſſandra filia Priami, Heſione Laomedontis, Helena Ledæ, Muſæ Iouis, Proſerpina Cereris, Ægina Æſopi, Andromeda Cephei, Ariadna Minois, Hypermeſtra Danai. Nicobe Tantali, Polixena Hecubæ Deidamia Lycomedis, Europa Agenoris, Hipſiphile Thoantis, Ino Cadmi. Lauinia Latini regis, Maia Atlantis, Antigona Iocaſtæ, Nauto Tyreſiæ, Veſta Saturni, Direpris Mithridatis. Reginæ. Semiramis regina Aſſyriorum, Camilla Volſcorū, Nicaula ſeu Saba Æthiopū, Athalia Hebræorū Thomyris Scytharū, Heſter Perſarum Cleopatræ Ægypti, Zenobia Palmyreorū, Amalaſunthæ Gothorum, Theolinda Longobardorum, Radegundis Franciæ, Caſſione Æthiopum, Harpalice Amazonum, Hippolyte Magneſiæ, Teuca Illiricorum. Item. Minerua, Rhea, Iuno, Iſis, Diana, Delbora, Medea, Nicoſtrata, Pentheſilæa, Sappho, Iudith Habręa, Lucretia, Chælia, Irene imperatrix, Ioanna, Gallica, Briſeis, Phyllis, Dirce, Frigone Iuturna ſoror Turni, Oenone amica Paridis, Dio naſſa Lycurgi Æthiopum, Amazones oēs, Sibyllæ, Portia, Atalanta uenatrix, Nyſſa, Scriboni, Victoria, Elpinice, Faunia, Hyparetha, Locris, Macaria, Metella, Myrra, Nycia. Olbia, Papyria, Perictoria, Pheſtias, Phila, Plitais, Sandane, Semilia, Sophonisba, Stratonice, Terentina, Teſta, Tymea, Tymoclia, Nauſica, Victorina, Siſigambis, Cæcilia, Panthea, Phedalia, Thargelia, Mammeæ, Theodora, Phya, Mitoeris, Euryale Hiera. Sunt & aliæ prope infinitæ, quarum nuda nomina creſcerent in uolumen. Nec ego commentarium hac in re uolui contexere, cum quod eſſet operis propè infiniti, tum etiam ne alienis ueſtigijs inſiſterem. Nam hoc iam negociū præmoniti ſunt Boccatius, & aliquod alii, Si cui uidebor inaudita confinxiſſe nomina, legat Plutarchi uitas. Reperiret eorum (quæ uidentur inuſitata) atrem non modicam.

MVLIERES BELLICOSÆ ET maſculæ uirtutis.

Pentheſilæa Amazonum regina muliebrem aſpernata molliciem, operibus ſemper (quæ uirum decent) nutrita eſt Troianis fauit contra Græcos, fuitque uexillifera & turmas equitum duxit. Propertius libro ſecundo: Auſa ferox ab equo quondā oppugnare ſagittis Mœotis Danaum Pentheſilæa rates. Aurea cui poſtquām nudauit caſſida frontem. Vicit uictorem candida forma uirum. Vergilius libro primo Æneid. Ducit Amazonidum lunatis, agmina peltis Pentheſilea furens.

Delbora mulier bellatrix imperauit Iſraelitis, quos ab incurſionibus uicinorū plerunque tutata eſt, quorumq; remp & imperium uariis auxit honoribus.

Helena Iani filia, mortuo patre apud Tyberim regnauit, præfuitque uiris ſine uirili auxilio.

Apud Meroem quoque principata eſt Candace regina, & imperauit Æthiopum genti.

Semiramis regnandi libidine tota pruriens periiſſe fertur à marito Nino, ut quinq; dies tantum imperaret,& ſceptro uteretur. Quod quũ exoraſſet, ſatellitibus iuſſit Ninum ut interficerent. Hoc itaque modo regnum conſecuta, Aſſyriis tantiſper dominata eſt, dum à Nino à rege iuniore filio interfecta ſit, quod eius cõcubitum rogaſſet. Eadem muros Babylonis condidit, aut à Nicori regina conditos auxit,& reparauit.

Hippolyte Amazonum regina quum inſtar cæterarum bello inſueſceret, auſa eſt arma capere in Theſeum, a quo expugnata, & in uxorem ducta eſt. Propertius: Felix Hippolyte nuda tulit arma papilla:

Et texit galea barbara molle caput.

Zenobia Palmyreorum reginæ, poſt mortem Odenati mariti ſui imperium arripuit in Syria: nec dubitauit arma capere in Aurelianum imperatorem, à quo uicta, & in triumphum ducta eſt. Quum autem probro daretur ipſi Aureliano, quod de ea triũphaſſet, Nihil, inquit, me pudet de fœmina triumphaſſe; quæ uirtute pluſquã uirili ſit prædita. Pontanus, Qualis & Æthiopum quondam ſitientibus aruis Inſuluum regina gregem ſeſe armat,& audet Sola pedes ſeſe irat obiectare leoni In ſigniq; arcu,& duplici Zenobia telo.

Hypſicratea Mithridatis coniunx in omni bellorũ diſcrimine adiutrix aſtitit marito. Quinetiam capillos ſibi raſit, ne ferendæ galeæ eſſent impedimento.

Artemiſiam reginam Cariæ, & Mauſoli coniugem, mirantur Græci, quod irruentes Rhodios claſſe exuerit. inſulam quoque domuerit, erecta in urbe ſtatua, quæ ciuitati ſtygmata uideretur inurere. Herodotus ad hunc modum de ea ſcribit. Verum (inquit) Artemiſiæ præcipua me tenet admiratio, mulieris expeditionem ad uerſus Græciam ſecutæ, quæ defuncto uiro, nulla adacta neceſſitate, ſed præſtantia animi atque uirilitate in militiam conceſſit. Nomen ei erat Artemiſiæ Lydami filiæ. Paternum genus ex Alicarnaſſo, maternum ex Creta. Hæc Halicarnaſſæis & Cois, & Nyſyrijs, & Calyddinijs quinque naualibus uenit omni copia inſtructis.

Vulgata eſt,& nota Amazonum uirtus, quæ reiecta uirorum & principatu & commercio, ſolæ ſibi imperauerunt, ſuamque libertatem armis defenderunt.

Atalanta uenatrix fuit Arcadica, uibrandis iaculis, & arcubus compl candis aſſuefacta, quæ inuſitatæ magnitudinis aprum uniuerſæ formidoloſum Ætoliæ prima aggreſſa eſt,& vulnerauit una cum Meleagro. Pontanus lib. 3. de Stellis, de hac puella, eiusque uirtute ſic meminit:

Qualis in Ætolum campis Meleagria virgo
Strauit aprum. primumq; manu ſtringens ſagitta
Intorquens, auſa eſt ſpumanti occurrere monſtro.
Mox læta & ſpolijs, famoſa & cæde ſuperba.

Tomyris Scytharum regina, potentiſſimo Perſarum regi Cyro bello congreſſa eſt, ipſumque & uita & caſtris ſpoliauit, ad ulciſcendam filij mortem, quẽ ille prius occiderat. Herod. lib. 1.

Cunabula Camillæ Volſcorum reginæ manifeſtum futuræ uirtutis lumen promiſerunt. Nam ab ipſa iam tum infantia, non molliculis inuoluta eſt pannis, non è plaudientibus nutriculis educata, ſed a patre Metabo in mediis ſyluarum latebris ferino lacte paſta eſt. Relictis demum crepundijs paulo prouectior facta, neq; tractãdis inſueuit lanis, nec ſuſos aut penſa manibus accepit: ſed ferinis amicta pellibus, fundas cœpit circumagere, complicare arcus, ſagittas torquere, ceruos & capreas laſſare curſu. Cui uirtuti adiecit ſtudium uirginitatis. Orto demum inter Turnum & Æneam bello, Rutilis adhæſit, fuitq; ductrix copiarum. Quam eius uirturem Vergilius in fine 7. ſic deſcribit.

Hos

Has ſuperaduenit Volſca de gente Camilla.
Agmen agens equitum, & florentes ære cateruas, &c.

Cleopatra Ægypti regina, Dionyſij Auletis filia, quum mortuo iam Cæſare Antonium laſciuientibus momordiſſet oculis, & in amorem ſui pellexiſſet, præter Syriæ & Arabiæ regnum auſa eſt Romanum quoque imperium ſperare. Quum ergo magis ac magis in dies creſceret libido principandi, imperium ipſum ab Antonio petere non dubitauit. Quod quum exoraſſe, ſumptis cum eo armis in Auguſtum, eiuſque generis Agrippam copias duxit, mouitque bellum, cuius fortuna anceps aliquandiu pependit. Victis ad extremum Antonianis, effœnata mulier cecinit receptui, ac ſe in pedes dedit cũ adultero. Quos ſecutus uictor Auguſtus ita oppreſſit ut neglecta pacis conditione, Antonium ad inferendam ſibi mortem compulerit. Quo extincto, ubi nullum rebus afflictis ſubſidium uidit Cleopatra, brachium aſpidi mordendum præbuit, ne in triumphum captiua raperetur. De hac Propertius libro 3.

Scilicet inceſti meretrix regna Canopi.
Vna Philippæo ſanguine aduſta nota,
Auſa Ioui noſtro latrantem opponere Anubim.

Virtutem Hasbites fœminæ bellis exercitæ ſic deſcribit Sylius lib. 1.

Hæc ignara viri, vacuóq; aſſueta cubili,
Venatu & ſyluis primos defenderat annos.
Non cala his mollita manus, operatáve fuſo,
Dyctinnam & ſaltus, & anhelum impellere planta
Cornipedem, ac ſtrauiſſe feras immitis amabat.

Idem lib. 2. ait, Tybernã Saguntinam, fuiſſe fœminã, Murrhi uxorem & bellatricẽ.

Teuca Illyricorum regina uiris fortiſſimis imperauit, & Romanorum uires fregit ſæpe numero. Fuit Argonis uxor.

Lacenæ mulieres uirorum obibant munera, ſeſe in gymnaſio, in bello, in uenatione exercentes. Hæc eum uiris in certamen aduerſus Meſſenios fortiter deſcenderũt.

Valaſca Bohemorum regina, facta cum cæteris mulieribus coniuratione de excutiẽdo uirorum principatu, copiarum ductrix bellum mouit, interfectisq; uiris, fœminas omnes aſſeruit libertati, adeò ut Amazonum inſtar multos annos principatų ſint ſine uiris.

Regnante apud Gallos Carolo ſeptimo, quum Angli omnia populabundi paſſim irrumperent, deuaſtarentque omnia, & iam proſpero fortunæ Zephyro adiuti, nihil ſibi non pollicerentur: deſperatis Gallorum rebus adfuit Ioanna, magni ſpiritus uirguncula quæ attritos Gallorum animos ad ultionem & libertatis gloriam, prima belli campum ingreſſa, non prius ſuos hortari, & ipſa certare deſijt, quàm hoſtem in fugam uerteret, reportata uictoria.

Margarita Henrici ſexti, Britanniæ regis coniunx, aciem, uiri deficientem reſtituit.

Gaditanæ mulieres à partu ſtatim ſurgunt, miniſteriaque domus obeunt.

Olim Germanorum mulieres, inclinatam aciem, & iam ad Triarios uergentem, reſtituerunt.

Bellouacæ mulieres a Carolo Burgundionum duce longa obſidione fatigatæ, mœnia defenderunt, & obſeſſorem è ſcalis in foſſas urbis deturbarunt, reportatis ad ſuos uexillis.

Lesbia puella murorum parte machinis Turcarum deiecta, oppidanis fugam aut deditionem meditantibus ſalutem peperit. Obtulit enim ſe primam impetui, & iaculis inimicorum, pro tutandis ipſis muris.

Amalaſuntha Gothorum regina, principata eſt apud Rauennam: Burgundiones & Alemannos Liguriam populantes, Italia pepulit, adiuuante Theodato, quem regni conſortem ſuſceperit. Volaterranus.

Maria Puteolana, à Puteolis Campaniæ urbe nomẽ adepta, bellica uirtute maximè

floruit ætate Franciſci Petrarchæ. Erat laborum apprimè patiens ab ipſe iam inde adoleſcentia: abſtinebat uino: erat parca cibi & uerborum: reiiciebat colos, penſa, fuſos, & lanas & cætera quæ muliebrem decent molliciem: gaudebat acubus, iaculis, pilo galea, ſcuto. Noctes perpetuas quandoq; uigilabat, nec dormiebat, niſi coacta, idq; ſub dio & humi, reclinans caput in ſcutum pro puluinari. Inter armatos uerſabatur quod quamuis impudentiæ ſpeciem præ ſe ferar, nihil tamē uehementius curauit, quam ſtudium uirginitatis in qua permanſit ad mortē uſq; Cultum corporis aſpernabatur. Quibus artibus bellicoſa admodum facta eſt.

Bona Longobarda, bellatrix itidem puella, floruit an. Dom. 1468. Nupſit Brunorio Parmenſi, egregio bellatori: a teneris annis luſtrabat ſyluas uenatricibus ſtipata canibus: maritum in omni diſcrimine comitabatur quem quum Alphonſus rex Siciliæ aliquando certa de cauſa in uincula coniecisſet, miſerta captiui fœmina ad diuerſos principes inſtar Pegaſarijs curſoris cucurrit, ut ab eis literas & patrocinium obtineret pro uiri ſalute, quod obtinuit.

AMAZONES.

Amazones Scythicæ fuerunt mulieres, ad Tanaim & Thermodoonta fluuios habitantes. Vnde Claudianus: Thermodoontiaca Tanaim fregere ſecuri. Syll. li. 8. Perſtrepit & tellus, & Amazonius Thermodon. Hæ quum nuptias ſeruitutem eſſe, non matrimonium opinarentur, animum nubendi omiſerunt. Duxerunt remp. ſine uiris Solebant inire finitimos, ne gens periret. Si qui mares naſcerentur, interficiebant. Virgines non ocio neq; lanificio, ſed armis, equis, uenationibus & ſagittis exercebāt. Infantibus dexteriores inurebant mammas, ne ſaggitarū ictus impediretur. Duæ primum his reginæ fuerunt, Marthesia & Lampedo, quæ maiore Europæ parte ſuis armis potenter ſubacta, Aſiæ quoque nonnullas ciuitates occupauere. Marthesię ſucceſſit Orithya, ſeruata in omne çuum uirginitate commendabilis. Hac principante cum Antiope ſorore, bello petitæ ſunt ab Hercule: quas quum uiciſſet, Antiopē & Menalippen rapuit Hercules, Theſeus Hippolytem. Orithyæ ſucceſſit Penthesilæa, quæ dum Troianis ſuppetias ferret, ab Achille iuxta multorum opinionem interfecta eſt. Qua mortua reliquę iam ęgrè ſe tutantes ad Alexandri ætatē durauerunt. Huius Minythia concubitum per dies 13. obtinuit, ut filium haberet paternæ uirtutis hæredem. Cæterum peltā & ſecurim primæ omnium inuenerunt, unde Securigeræ & Peltiferæ dicuntur. Pelta quoq; & ſecuris Amazoniæ & Penthesilææ dicuntur. Ouid. in Epiſtola Phædræ: Prima ſecurigeras inter uirtute puellas. Val. Flac libro 5. Statius lib. 12. Horat. lib. 4. Car. Ouid. lib. 2. de Ponto.

Harpalice. Verg. lib. 1. Æn. Vel qualis equos Threiſſa fatigat Harpalice.

Penthesilæa. Idem, Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis Penthesilæa furens, medijsque in millibus ardet.

Hippolyte. Seneca in Agamenone. Vidit Hippolyte ferox pectore è medio rapi Spolium & Sagittas.

Harpe. Val. Flacus lib 6. Qua Pelta uacat, iamque ibat in Harpem, Menalippe. Ver. Threiciam ſexto ſpoliauit Amazona baltheo. Porrò autem Stephanus Byzantius ſcribit, Amazones Sauropatidas à Græcis fuiſſe appellatas, quod lacertis ueſcerentur, quas illi Sauras uocant. De earum moribus pauca ad modum Curtius refert libro 5. de geſtis Alexandri, his uerbis: Veſtis non toto Amazonum corpori obducitur: nam læua pars eſt ad pectus nuda, cætera deinde uelantur, nec tamen ſinus (quem nodo colligunt) infra genua deſcendit. Altera papilla intacta ſeruatur, qua muliebris ſexus liberos alant: aduritur dextera, ut arcus facilius intendant, & tela uibrent.

BELLA, ET ALIA QVÆDAM.
mala, a mulieribus orta.

Achab rex Iſraelitarum ſuaſu Iezabelis uxoris, occidit prophetas.

Samſon quum Dalidæ uxori crinem fatalem oſtendiſſet, in quo prodigioſæ uires conſiſtebant, dormiens ab eadem raſus incidit in manus inimicorum.

Ioram Iſraelitarum rex ſuaſu Athaliæ uxoris infinita propè commiſit flagitia.

Iſis cauſa fuit, cur Mercurius mandato Iouis Argum occiderit.

Bellum Græcorum in Troianos ortum eſt ab Helenæ rapta. Ouid lib 1 Eleg Qualis ab Europa Phrygis aduecta carinis Coniugibus belli cauſa duobus erat. Propert lib 1 Olim mirabar, quod tanti ad Pergama belli Europæ atque Aſiæ cauſa puella fuit. Idem lib 2.

Pelopes quum Phrygiæ regno ſucceſſiſſet, bellum mouit in Oenomiam patrē Hippodamiæ, propter puellam ipſam adamatam, & negatam ſibi in matrimonio.

Alia fuit Hippodamia Atracij filia, & uxor Pyrithoi, quā quum mero caleſcētes & æſtuantes libidine Cētauri rabuiſſent, bello petiti ſunt a Pyrithoo. Vnde puellam ipſam Propert. Iſcomachem uocat. Iſco enim Græcè ſignificat habeo, & mache dicitur pugna. Verba eius ſunt hæc: Qualis & Iſcomache Lapithę genus heroinę, Centauris medio grata rapina mero.

Archelaus rex Macedoniæ interfectus eſt ab adoleſcente Cratcua nomine, quem habebat in delicijs, quod ei promiſſam filiam alteri poſt habuerit. Volater.

Archilochus poeta Iambographus Lycambē ſocerum ad præpoperam laquei mortem impulit, propter eius filiam ſibi matrimonio denegatam. Vnde Ouidius. Poſt modo ſi perges, in te mihi liber iambus Tincta Lycambæo ſanguine tela dabit.

Pericles propter Aſpaſiam concubinam Samios infeſtos Mileſijs debellatur.

Propter Chryſeidem filiam Chryſæ (qui ſacerdos fuit Apollinis) ab Agamemnone raptam, Apollo peſtem in caſtra Græcorum immiſit, quæ non prius deſiit ſerpere, quàm patri ſuo reddita ſit puella. Tortellius.

Propter Lauiniam Latini regis & Amatæ filiam ortum eſt bellum inter Aeneam & Turnum, dum vterque eam ſibi in matrimonium dare cuperet. Pontanus libr. 4. de Stellis.

Mortuo Menelao Megapenthus & Nicoſtratus Oreſtis filij Helenam in Rhodum fugauerunt, ubi a Polyzo Tlipolemi uxore arbore ſuſpenſa eſt, ob zelotypiam. Volaterranus.

Lyſimachus filius Agathoclis, filium Agathoclem (cuius auſpiciis multa bella feliciter geſſerat) ueneno ſuſtulit inſtigante Arſione nouerca ptolemæi ſorore. Vol.

Iphis egregia forma adoleſcens ſpretus ab Anaxarete puella ſe ſuſpendit.

Deianyra autor fuit duelli inter Herculem & Neſſum Centaurum, atque etiā mortis ipſius Herculis. Seneca: O turpe fatum, fœmina Herculeæ necis autor fertur. Fuit etiam cauſa belli inter eundem Herculem & Acheloum.

Seleucus Callinicus rex Syriæ, dum nouercam Berenicem Ptolemæi ſororem expulſſet, ab ipſo Ptolemæo bello petitus eſt. Iuſtinus lib. 27.

Deiophobus inſidiis Helenæ, (quam poſt mortem Paridis coniugem duxerat) occiſus eſt, toto corpore inhoneſtis plagis deformato.

Amphiaraus uates quum prænidiſſet ſe periturum Thebis, ſi eò ad bellum profiſceretur, contecit ſe in latebras, & occuluit Eum tamen prodidit uxor Eryphile, ſpe habendi monilis aurei, quod gerebat Polycenes. Itaq; uxoris fraude coactus ire Thebas, hiatu terræ abſorptus dicitur.

Euander Pallantis Arcadum regis nepos, ſuaſu Nicoſtratæ matris occidit patrem ſuum. Tortellius.

Hippolytus a phædra nouerca ſtupri falſo accuſatus, dum Theſei patris furorē uellet declinare, diſcerptus eſt ab equis.

Propter Hermionem Oreſtes pyrrhum occidit.

Pterelas Thebanorum rex, proditione filiæ Polydices interfectus eſt a Creonte.

Niſus quoque Megarēſium rex obſeſſus a Minoe rege Cretæ, proditione Scyllæ fi-

liæ (quæ Minois amore tenebatur) fatalem amiſit crinem, atque ita ab hoſte interfectus eſt. De utroque Ouid. Filia neve magis capiti ſit fida parētis, Quàm tu uel Ptelera, uel tua Niſſe fuit.

Cleopatra cauſa fuit belli inter Ptolomæum Philopatorem, patrem ſuum, & Alexandrum Syriæ regem.

Idas & Lynceus Aruernes, & Aphares filii, pro Leucippi filiabus Phœbe & Ilaria aduerſus Caſtora & Pollucem prope Spartam dimicarunt. In quo congreſſu periit Caſtor Polluci autem profuit immortalitas.

Alexāder inſtinctu Thaidis meretriculæ Perſepolim urbē cōbuſſit. Curt. li. 5. Ebrio (inquit) ſcorto de tanta referente ſnīam unus & alter & ipſi mero onerati aſſentiuntur. rex quoq; fuit audior, q̄ patientior. Quin igitur ulciſcimur Græciam, & urbi faces ſubdimus? Oēs incaluerant mero itaq; ſurgunt temulenti ad incendēdam urbem, cui armati pepercerant. Primus rex ignem regiæ iniecit, tum conuiuæ, & miniſtri, pellicesq;. Cælius cap. 35. lib. 8. Violata Lucretia cauſa fuit exigēdi regum principatus, quemadmodum per Virginiam Decemuiri defierunt.

Antiochus dum bellum gereret in Romanos uiro & Veneri dies multos indulſit, cū puella quadam Chalcidenſi, quam deperibat. Ex quo factum eſt, ut mollicie illa deliciiſq; corruptus, hoſti uictoriam reliquerit. Liuius lib. 36.

Roma condita quum Romulus ad augendum urbis populum Sabinorum fœminis rapuiſſet inde bellum ortum eſt, & motum a meritis, raptum ulciſci, & raptas repetere uolentibus. Propert. lib. 2. Cur exempla petam Graium; tu criminis autor Nutritus duro Romule lacte lupæ. Tu rapere intactas docuiſti impune Sabinas Per te nunc Romæ quidlibet audet amor.

Octauia ſoror Auguſti ab Antonio repudiata, cauſa fuit belli Ciuilis.

Lucretius poeta amore fœminæ in furorem uerſus amatorium hauſit poculū, quo ſpiritum efflauit. Volater.

Tullia procurauit, ut maritus ſuus Seruius Tullius à Tarquinio Superbo interficeretur.

Martia meretrix Antonium Comodum Imp. (cuius erat concubina) fecit occidi ab athleta quodam, quo cum adulterii conſuetudinem habebat. Sextus Aur.

T. Coruncanum liberius in legatione ad Teucam Illyricorum reginam locutum, regina ipſa interfici iuſſit, uiolato gentium iure. Liuius & Florus.

Rodericus Gothorum rex, quum filiam Iuliani cuiuſdam præfecti (qui Tingitanā prouinciam adminiſtrabat) adulteraſſet, dolore animatus pater, Sarracenos conuocauit, mouitque bellum, in quo ſeptingenta utrinque milia hominum perierunt. Volaterranus.

Chilpericus Clotharii filius opera Fridegundis, ſeu Eridegūde uxoris, dum uenatu rediret, interfectus eſt.

Luchinus Italiæ comes, mouit bellum in Vgolinum Gonzagam propter Iſabellā uxorem ſuam, ab ipſo Vgolino uitiatam. Volater.

Ottarus rex Bohemiæ inſimulatus ignauiæ & timoris ab uxore Margarita, ꝗ cum Rodulpho Cæſare fœdus iniſſet, bellum mouit, in quo profligatus eſt.

Eduardus Anglorum rex & martyr, uxoris ſuæ fraude occiſus eſt.

Gandulphus martyr dum uxorem adulterii increparet, eiuſdem inſidiis interfectus eſt ab adultero.

Ouid. lib. 2. Eleg. de quibuſdam bellis & aliis multis malis, quorum authores extiterunt fœminæ, ad hunc modum ſcribit.

Nec belli eſt noua cura mei: niſi rapta fuiſſet
Tyndaris, Europæ pax, Aſiæq; foret.
Fœmina ſylueſtres Lappythas populumq; biformem.
Turpiter appoſito vertit in arma mero.
Fœmina Troianos iterum noua bella mouere

Impulit in regno iuſte Latine tuo.
Fœmina Romanis iterum nunc urbe recenti
Immiſit ſoceros, armaq; ſæua dedit.
Vidi ego pro niuea pugnantes coniuge tauros.
Spectatrix animos ipſa iuuenca dabat.

Item Horat. libro 1. Sermonum: Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli Cauſa, &c.

FOEMINÆ MAXIMI QVANDOQVE boni authores.

Contra tamen nonnullæ reperiuntur fœminæ, quæ maximi quandoque boni autores extiterunt, ſed breui admodum numero.

Dominica uxor Valentis Imp. Gothos ad euertendam Conſtantinopolim irruentes, pacauit.

Pompeia Plautina Iulianum Imp. maritum ſuum auertit ab extorquenda populo pecunia, & colligenda fiſco, autor Sex. Aurel. His adduntur Helena Conſtantini mater, Monica Auguſtini, & nonnullæ aliæ.

Anno uerbi incarnati circiter 412. conſtituerat Ataulphus Gothorum rex, urbem Romam uel diripere, vel expugnare ſaltem, eamque Gothiam appellare: niſi Placida Honorij ſoror & uxor, ipſius barbari ferocientem animū, & iam paratum ſceleri, uerbis emolliuiſſet Idem Dia.

Inguldis ſoror Childeberti, Hermogildum Lemigildi Gothorum regis filium & maritum ſuum ad Chriſtianam conuertit pietatem Volateranus.

Clotidis reginæ Franciæ, Clodoueum regem maritum ſuum, Childerici filium, eodem modo ad cultum ſacræ religionis induxit. idem.

MVLIERES HABITVM virilem mentitæ.

Longè uerò aliter fecit Semiramis Aſſyriorum regina, quæ quū certò intelligeret, graue eſſe populo fœminam pati principātem, mortuo marito, uirum mentita eſt ut tantiſper imperaret, dum filius Ninus (qui per impuberem adhuc ætatem regnare non poterat) adoleſceret, regnoque foret idoneus. Iuſtinus lib. 1.

Laudabile fuit, nec minus aſtutum Theodoræ uirginis Antiochenæ commentum, quæ militis ad ſe ſtuprandam miſſi libidinem & furorem adeò uerbis emolliuit ut non ſolùm a flagitio deterruerit hominem, uerum etiam mutatis cum eo ueſtimentis, exitum a carcere (quo per Diocletianum fuerat intruſa) & impunitatem meruerit. Ambroſius lib. 2. de Virgin.

Marina uirgo, natione Græca, ſexum quoque diſſimulauit, ſed honeſta de cauſa, ut ſcilicet admitteretur in cœnobium quoddam, in quo ſoli uiri recipiebantur, ubi mortem uſque ſanctiſſimè uixit nomine Marini.

Euphroſina virgo Alexandrina, quum animæ tenus curioſa, corporis cultu nihili faceret, uirum mentia, profecta eſt in cœnobium, in quo pater degebat, ubi durauit 36 annos nemini nota. Volater.

Pelagia mulier fuit Antiochena, uoluptatibus & illecebris primū dedītiſſima, vtq; nulli rei attentius vacaret, quàm corpori comendo. Tandem tamen meliore ducta ſpiritu, vbi aſpernari cœpit, quod pridem amabat maximè, uirum ſe finxit. Et ne rediuiuus aliquis priſtinæ uanitatis fomes denuò repullularet, relictis hominū colloquijs, ſeceſſit in ſolitarias nemorum latebras, vbi ad mortem perſeuerauit conſtantiſſimè.

Scitum eſt ex Chronicis, & à maioribus ſcriptum, Ioānam Angelicam ab ephœbis ſexum virilem ſimulaſſe, & tandem fato neſcio quo, aut fortuna volente, ad Pontificatum perueniſſe, in quo annis circiter duob. ſederit poſt Leonem quartum, neque prius innotuerit facti veritas, quàm à quodā ex domeſticis impregnata, tandem emiſerit partum. Sabell. & Cælius.

Dicæarchus apud Cælium teſtis eſt, Laſtheniam, Mantineam & Axiothêam, Phliaſiã, Platone uſas præceptore, & ornatu uirili auditorium nonnunquam intraſſe.

Eugenia filia cuiuſdam Philippi, inter Romanos potentiſſimi, uirum quoque mentita eſt in cœnobio, quo ſe incluſit, ut Domino commodius ſeruiret.

VIRI MVLIEBREM HABITVM MENTITI.

Græcis ad expeditionẽ Troianam proficiſcentibus, quum Thetis dea præuideret, Achillem filium ibidem interfectum iri, eum ex antro Chironis dormientem rapuit, & puellaribus tunicis indutum, præmonitumque, ne ſe maſculum cuipiam proderet, inter filias Lycomedis regis occuluit. Quarum unam Deidamiã grauidam fecit, Pyrrhumq́; ex ea ſuſcepit. Verũ cũ Græci oraculo didiciſſent, Troiam ſine Achille capi non poſſe, miſſus eſt Vlyſſes, ut Græcorum omniũ aſtutiſſimus ad explorandam rei ueritatem. Quoniam iam facti ſuſpicio & rumor ferebatur. Vt ergo proderet Achillem, ciſtiferum ſe finxit, attulitque mercatoris inſtar, fuſus, acus, monilia, & cætera id genus, quæ puellum decent, cum arcu & ſagittis. Cum ergo Achilles relictis puellaribus inſtrumentis arcum intendiſſet, uires ſuas & ſexum prodidit, & eo commento repertus eſt. Ouid lib. 1. de Arte: Turpe, niſi hoc matri precibus tribuiſſet Achilles, Veſte uirum longa diſſimulatus erat. Sta. libro quarto.

Sicubi nunquam amor uires ſuas aut in mortalium ullo docuerit maximè probauit in Hercule, quem tot alioqui monſtrorum domitorem coegit, relicta (quæ uirũ decet) uirtute, ad muliebres tranſire delicias, ſeq; in puellam transformare, & fœminam mentiri, ut liberius cum Omphale regina Lydorum laſciuiret: qua etiam iubente fuſos & lanas rudibus illis manibus (quibus portenta ſubegerat) attrectauit. Quod ei magno dat probro Deianyra apud Ouid. loquens: Craſſaque robuſto deducis pollice fila, Æquaque formoſæ penſa rependis diræ.

Idem apud Propertium ſic loquitur:

Idem ego Sidonia feci ſeruilia palla.
Officia, & Lyda penſa diurna colo:
Mollis & hirſutum cœpit mihi faſcia pectus,
Et manibus duris apta puella fui.

Stat. lib. 1 Achill 1.

Cliſthenes male audijt, & Comicorum laceratus eſt ſagyttis, quod parum uir haberetur, ſeque cultu indecoro in fœminam transfiguraret. Vnde adagia nata, Cliſthenem uideo: Cliſthene intemperantior.

Eadem nota inuritur Cleocrito, quod ad maiorem laſciuiam tunicis & ueſtibus fœminam mentiretur.

Euclides Megaricus, quum Socraticæ diſciplinæ cupientiſſimus eſſet, neque tamẽ auderet Athenas ire (ubi profitebatur Socrates) quod capitale foret, ſi quis Athenienſium Megaris, aut Megarenſium Athenis propter mutuum utrinſque urbis odium deprehenderetur, muliebri ueſte indutus ad audiendum philoſophũ ſub ipſam noctem itabat, ac demum ipſo auroræ diluculo reuertebatur. autor eſt Gell. cap. 10. lib. 6.

Omnium (quos eneruauit mollicies, & deliciæ corruperunt) principem locũ maioremque apud poſteros ignominiam meruit, Aſſyriorum rex Sardanapalus, qui eò illecebrarum ſe dimiſit, ut relicta maieſtate (qua princeps tanto debet excellere, quanto ſublimior eſt cæteris) poſitis maſculi ſexus indumentis, mentitus ſit fœminam, interque puellas & Eunuchos euiratior ſpadone deliterit. Quę fuit cauſa, ut ab Arbaſto præfecto, laſciuiam tam corruptam peroſo, ad incẽdium domus (in quam uictus ſe receperat,) & uoluntarium mortem ſit coactus.

Tranquillus in Iulio ſcribit, P. Clodium inter publicas Bonæ deæ ceremonias pene traſſe ad pompeiam Q. Pompeii filiam, & Syllæ neptem, muliebri ueſte, & propterea Cæſarem cum ipſa Pompeia diuortium feciſſe. Præterea Cicero quadam ad

Lentul.

Lentul.epiſtola ſcribit,Clodium ipſum non pluris feciſſe Bonam deam, quàm tres ſorores.

ANCILLÆ QVÆDAM.

Agar ancilla fuit Abrahæ,a cuius nomine Agareni dicti ſunt,qui & Saraceni,à Sara eiuſdem Abrahæ uxores,nominantur.Ioſephus lib.1.Antiquit.

Cybalæ ancilla fuit pauperis cuiuſdam Simili cuius pauperatem Ver. deſcribit in Moreto.Idem ibidem:Exuit interea Cybale quoque ſedula panem.

Phyllis Troiana Phocei,Bryſeis Achilis Horat.Ne ſit ancillæ tibi amor pudori Xā thiæ Phoceu:prius inſolentem Serua Bryſeis niuea colore Mouit Achillem.

Galantis ponitur ab Ouid.ancilla Alcmenæ matris Herculis lib.9.ubi ait: Vna mi n ſtrarū media de plebē Galantis Flua coma ad erat faciendis ſtrenua iuſſis.Plin. lib.36 cap.27.facit Ocriſiam Tanaquillis reginæ ancillam.

Tegmeſſa Aiacis Thelamonij Caſſandra Agamemnonis Horat.Mouit Aiacē Thelamone narum forma captiuæ dominum Tegmeſſæ.Arſit Atrides medio in triū pho Virgine rapta.

Gyge ancilla fuit Paryſatis reginæ Perſarum & matris Cyri.autor Plutar.

Treſſa Thaleris fuit ancilla, quæ Thalletem ipſum in foueā collapſum obiurgaſſe dicitur quod cœleſtia ſcire cuperet,cum ne proſpicere quidem potuiſſet, quæ ad pedes eſſent.autor Theodoricus Cyrenenſis.

Herodotus in Euterpe ſcribit,Rhodopen Thraciā ancillam fuiſſe Iadmonis Samij.

Elos ancilla fuit Athamantis,a cuius nomine dicta eſt urbs Achaiæ, Alos.

Lardana apud Herodotum non eſt ancillæ,a qua fluerunt Heraclidæ.

Titula ſeu Philothis nomen eſt ancillæ Romanæ apud Plutarchum in Camillo, & apud Macrob.lib.1.Saturnal.

Plecuſa fuit ancilla Dianæ,de qua Martial.lib.1.Et cecidis ſectis icta Plecuſa comis. Apud eundem lib.7.Lagopice non eſt ancillæ.

Proconneſia ancilla eſt apud Plin. quæ eiuſdem diei coitu alterum domino ſimilē, eiuſdem diei coitu alterum procuratori eius peperit.

Naræa & Charmione duæ fuerunt Cleopatræ ancillæ,quæ ſpontaneā dominæ mor tem ſecutæ ſunt,ac ſuis gladijs ſe confoderunt autor Plutarchus.

Lathris ancilla fuit Cynthiæ propertianæ.Idem lib.4.Deliciæq́, meæ Lathris, cui nomen ab uſu eſt.

Cypaſſis ancilla fuit Corynnæ.Ouid.libro ſecundo,Eleg.Comendis in mille modis perfecta capillis,Comere ſed ſolas digna Cypaſſi deas.

Chiouia beatæ Anaſtaſiæ fuit ancilla.

DE SERVIS.

Syris ſerui imperant:Nam quum apud eos ſoli ſerui militent. ex illis creatur imperator cuius uirtutem habent exploratiſſimam.

Creteuſes ſeruis ſuis (quo uocabant Epharmiotās) permittebant omnia, præter gym naſia & armorum profeſſionem.

Thracum populis peculiare fuit ſale mancipia commutare.Hinc adagium,Sale em ptum mancipium Seruis argento comparatis primum uſi ſunt Chij.

Volſinenſes cum ſeruos ſuos omnes manumiſiſſent,ab eis poſtea oppreſſi ſunt.

Serui antiquitus accepta libertate,raſis capitibus pilea induebant.Moris erat etiam ut pedes ſeruorum uenalium creta notarentur.Vnde Iuuen.Sat.1.Nuper in hanc urbem pedibus qui uenerat albis.

Serui feruntur eſſe in Pannonia ipſa ſeruitute ſeruiliores.

SERVORVM QVORVNDAM NOMINA,

ab officiis ac alijs rebus deſumpta.

Apolides dicuntur uiles ſerui, qui ſiue ciuitate in opus perpetuo dantur, & deportantur in inſulas,ad metalla, ſalinas,& ſulphutarias.

Capſarii dicuntur, qui ſeruanda in balneis, ueſtimenta mercede ſuſcipiunt Portius

Cato, uir alioqui in omni uita laudatiſſimus, ſeruos ſenio debilitatos ſolebat eiſcere: ceu accepto commodo nihil amplius humanitatis debeatur hominibus.
Catanocophori fuerunt Sicyoniorum ſerui.
Chalcides apud Lacedæmonis ancillæ uocantur.
Eleatri ſerui, qui præficiuntur ciborum miniſterio.
Ferritribaces a Plauto dicuntur, qui ſemper compediti ſunt ferro. Aliter dicuntur, genus hominum ferratile.
Hercitæ, ſerui ſunt, qui uerſantur in agris.
Hyſtrichides flagella ſunt, quibus ſumebatur pœna a ſeruis delinquentibus.
Maſtigides flagella erant, quibus mancipia pro dignitate cædebantur.
Maſtigiæ dicuntur mancipia, qui delinquentes uerberibus tractantur.
Mancipia iure belli capta, olim uænibant ſub coronis.
Mancipia & ueterana tria dicuntur, quæ emendari nequeunt.
Maryandini a Mileſiis ſubacti, uendebantur in contemptum. Publica ſeruitus in Creta uocatur Mnoea.
Mediaſtini, qui in media domo inter ſeruos abiectiſſima quæque munia obeūt. Horat. Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas.
Meſonatæ ſerui ſunt, qui in nauibus munia omnium contemptiſſima obeunt.
Pauſicape dicitur orbicularis ſeruorum machinula, qua ori manus admouere prohibentur.
Proſpelatæ Arcadum fuerunt ſerui.
Rhyteres erant flagella, quibus puniebātur mancipia qui aliquid mali deliquiſſent.
Salutigeruli, qui iuſſu domini aut dominæ, hunc uel illum ſalutant.
Scapulares ſerui, quib. ſcapulæ cæduntur, & qui oſtreatum tergum ulcerib. geſtant. Equi character fronti impreſſus ſeruitutis etiam argumentum, autor Plut.
Suduculum flagellum eſt, ita uocatum, quod uapulantes ſudare faciat.
Scutica uerber factum loris Diminutiuum eſt, Scuticula.
Stigmatiæ & Stigones ſunt, qui mancipia dignis modis cædunt.
Therapia ſeruorum turba uocatur.
Trapezopœi dicuntur ſerui menſam curantes.

SERVI, LIBERTI, AC famuli diuerſorum.

Ioſephus Iudæorum fuit uernaculus, & templi ſacerdos.
Alcman poeta, inuentor carminis amatorii, ſeruus fuit Ageſidis, propter ingenium manumiſſus.
Plotius, Manlius, Antiochus & Stabetius Erotes nomina ſunt ſeruorum apud Plinium lib. 35. cap. 16.
Splachnoptes uerna fuit Pericli Athenienſium principi charus.
Demetrius nomen eſt ſerui apud Mart. lib. 1. ſcribentem: Deſtituit primos uirides Demetrius annos.
Melanthius ſeruus fuit Vlyſſis, quem Vlyſſes ipſe reuerſus ab expeditione Troiana interfecit.
Mys ſeruus fuit Pythagoræ, uel Epicuri ſecundum Gellium.
Phedon Socraticus (cui Plato librum de animæ immortalitate nuncupauit) ſeruus fuit, quem Bebes Socraticus, hortante Socrate, emit.
Menippus item, cuius libros M. Varro in Satyris æmulatus eſt.
Pompilius ſeruus fuit Theophraſti Peripatetici.
Perſeus Zenonis Stoici.
Diogenes Cynicus ſeruitutem ſeruiuit. Hunc quum emere uellet Xeniades Corinthius, & quid is artificii noui ſſet, percontatus eſſet: Noui, inquit Diogenes, hominibus liberis imperare. Quod reſponſum miratus Xeniades, emit & manumiſit filiosque ſuos ei tradens, Accipe, inquit, liberos meos quibus imperes.

Epictetus.

Epictetus philoſophus ſeruum ſe confeſſus eſt his uerbis: Seruus Epictetus fueram, qui corpore mancus, Pauperie preſſus, charus eram ſuperis.

Æſopus Thrax, ſeruus fuit conditione, manu tamen ab Idone miſſus.

Mycithus ſeruus fuit Anaxilai Meſſenii Rhegynorum tyranni, qui moriens liberos ſuos eidem commendauit.

Auge ſerua fuit Demetrii, Chryſogonus ſeruus Syllæ, Heron Luculli, Hipparchus M. Antonii, Mena & Menecrates Sext. Pompeii.

Pallens, Caliſtus & Narciſſus tres fuerunt ſerui, qui Claudii principatu ſeruitute liberati dites admodum euaſerunt.

Druſillanus ſeruus fuit Claudii principis, qui lancem habuit quinquagenariã, autore Plin. cui fabricandæ officina prius ex ædificanda fuerat.

Pupilius Caticuus Philotimus ſeruus fuit, qui hæres omnibus bonis inſtitutus cõiecit ſe in rogum patroni, autor Plin. lib. 7.

Paronetemus ſeruus fuit & ſpado, quem Sutorius Priſcus magna pecunia vendidit Seiano.

Demetrius ſeruus fuit Pompeii, autore Plutar. in Catone Vticenſi.

Pachus ſeruus Catonis Cenſorii, qui mortem ſibi conſciuit.

Eros ſeruus fuit Antonii, a quo quum Antonius ipſe ab Auguſto ſuperatus, rerum deſperatione gladium petiuiſſet ad inferendam ſibi mortem. ille gladium quidẽ accepit quaſi Antonium percuſſurus: at econuerſo properè ictu ſeipſum cõfodit, & ad pedes domini prolapſus eſt.

Romæ ſeruiuit Terentius Carthagienſis. Seruiuit & Publius Syrus Atellanarum autor.

Statium Cæcilium comœdiographum ſeruum fuiſſe, nomen ipſum arguit. Nam Statius nomen erat ſeruile, teſte Gellio.

Euporus ſeruus fuit C. Gracchi, qui dominum ex Auentino fugientem, qua potuit ratione tutatus eſt, ac ſuper occiſum animam ſciſſis proprio vlnere viſceribus effudit: inquit Macrobius.

Ammianus ait, Eunum ergaſtularium fuiſſe ſeruum, qui in Sicilia duxerit captiuos.

Epaphroditus ſeruus fuit & libertus Neronis.

Tyro Tullius, & Laurea Tulius ſerui fuerũt & liberti Ciceronis. Pompeius Leneus Pompeii Magni. Patrobius Neronis: autore Plinio.

Anicetus, autore Cornelio Tacito, libertus fuit Neronis, & Mneſter Agrippinæ.

Chilo ſeruus fuit Portii Catonis.

Zoſimus libertus fuit Plinii oratoris.

Toko ſeruus fuit cuiuſdam Gunonis, teſte Saxone.

Carellus ſeruus fuit Gundibergæ Longobardorum reginæ, autore Paulo Diacono.

Daphnis fuit ſeruus, quem Cn. Piſaurẽſis uendidit M. Scauro tribus millibus, & 70. ſeſtertiis.

FORTISSIMI VEL ROBVSTISSIMI fortitudine corporea.

Samſon mile quondam Philiſteos aſini maxilla interfecit. Ligatus domum concuſſit ac diruit, eaque ruina oppreſſit quam plurimos. Portas vrbis euellit. Capillis demum à Dalida meretrice raſis, in quibus robur fatale continebatur, uenit in hoſtium manus.

Si poetarum verba fidem capiũt, nemini dubium eſt, quin omnium (qui prodigioſis uiribus extitere) laudem multi interualis excelſerit fortiſſimi ille Iouis & Alcmenç filius Herculis. qui odio nouercæ Iunonis agitatus, multa paſſus eſt, & plerisque naturæ portentis expoſitus, à quibus tamẽ ſemper rediit victor. In primis dũ adhuc eſſet infans, duos angues arctatis gutturibus eliſit. Prouectior factus in Lerna palude certamẽ ſuſcepit cũ Hydra rediuiuis capitibus pollutante, dũ uni-

cus

cus amputabatur vertex. Leonem Nemęum toti populo formidoloſum, precibus Molorchi paſtoris (a quo ſuſceptus fuerat hoſpitio) interfecit. Alterum item in Theſſalia non minus terribilem. Aptum in Mænalo Arcadiæ monte cuncta vaſtantem itidem iugulauit. Ceruam æripedem, & aureis cornibus decoram, curſu arripuit. Harpyas uolucres immundas, virgineum præferentes vultum, prope Stymphalum Arcadiæ lacum ſagittis confodit. Taurum furioſum & flammas vomentem diſtentis faucibus iugulauit in Attica. Acheloum in uarias formas ſe cõmutantem uicit. Diomedem regem Thraciæ equos hoſpitum cruore paſcentem occidit. Buſyrim regem Neptuni & Lybiæ filium, hoſpites mactantem, & adiacẽtes Nilo regiones latrociniis deprædantem itidem interfecit. Antęum gigantem (cui terra mater ſuppeditabat uires) lucta ſuperauit. Abylen & Calpen columnas in Occidente poſuit. Aurea mala ſuſtulit Heſperidibus, interfecto (qui eorum cuſtos erat) dracone. Geriona tricorporem vita ſpoliauit, & armento. Amazonum reginæ balteum abſtulit. Cacum Vulcani filium & latronem, flammas ore vomẽtem, de medio ſuſtulit. Neſſum centaurum, Deianyre raptorem confodit iaculis. Heſionam Laomedontis filiam liberauit a monſtro. Troiam deleuit. Laciniũ latronem in Italia peremit. Cœlum humeris (ut ad exprimendas uires fingitur) ſuſtulit. Iunonem in papilla vulnerauit, uelut laborum ſuorum authorem. Deſcendit ad inferos, ibiq; Cerberum rapuit. raptum, & cathenis vinctum, in auras duxit. Theſeum liberauit. Lycum Thebarum regem (quòd Magræ uxori ſuæ ſtuprum inferre voluiſſet) morti dedit. Vnicum fuit monſtrum, cui non potuit ſupereſſe, Amor. Vnde Ouid. Quem non millæ feræ, quem non Stheleneius hoſtis, Non potuit Iuno vincere, uicit Amor.

Verg. lib 8 Aen. fingit, Herilum tres animas habuiſſe, ter letho ſternẽdũ fuiſſe. Nec aliam ob cauſam (ut coniicere eſt) quàm propter inuſitatas & portẽtoſas hominis uires. Sic autem loquitur Euander Maronianus.

Et regem hac Herilum dextra ſub tartara miſi.
Naſcenti cui tres animas Feronia mater
(Horendum dictu) dederat: terna arma mouenda.
Ter letho ſternendus erat: cui tunc tamen omnes
Abſtulit hæc animas dextra, & totidem exuit armis.

Telamon propter inſignẽ corporis fortitudinẽ Herculis amicus habitus eſt, & Heſionem poſſidere meruit.

Peleus feras omnes (ad quas diſcerpendas fuerat miſſus) uiribus ſuſtulit.

Periclymenus congreſſum Herculis ſuſtinere auſus eſt.

Neſtor apud Ouidius lib. 12. uires ſuas ſic exprimit: Tunc ego debueram capienda ad Pergama mitti, Tunc poteram magni, ſi non ſuperare, morari Hectoris arma meis.

Theſeus Aegei filius, Herculæ uirtutis æmulus, Scyronem & Procuſtem latrones, Scinin arbores complicantem, Creontem Thebarum tyrannum, Minotaurum monſtrum biforme, Centaurosque plurimos interfecit, & (vt fabulantur Poetæ) ad inferos deſcendit cum Pyritho, ut Proſerpinam raperent, Quę omnia Phyllis apud Ouidium declarat his verbis.

Quum fueris Cyron lectus, toruusq; Procuſtes,
Et Scinis, & Tauri, mixtaq; forma uiri
Et domitæ bello Thebæ, fuſiq; bimembres,
Et pulſata nigri regia cæca dei.

Milonem Crotoniatam dum conſtitiſſet nemo veſtigio educebat. Malum tenenti nemo digitis poterat extorquere. In Olympia bouẽ p ſtadiũ retẽto anhelitu portauit, quem ictu pugni interfecit, & uno die integrum deuorauit. Quum autẽ nimia neruorum fiducia arborem uellet diducere, brachiis hinc inde conſtrictis, & deficiente conatu retentus, lupis fuit præda Iuuenalis Satyra 10. Viribus ille

Conſiſus petijt,admirandiſque lacertis.Cęlius capite 21.lib.5.De Milone meminit Gellius lib.15.cap.16.

Titormus Buſe qua fuit quiſpiam, procero corpore, uiribuſque portentoſis, cuius uires quum Milo uellet experiri,ille in Euenum deſcendens per magnũ arripuit lapidem,quem ad ſe protraxit, & indę propulit, biſque & ter hoc ipſum effecit: poſtea erexit, erectumque & humero impoſitum ad quinquaginta ulnas uexit. Hunc autem lapidem uix emouebat Milo. Aliud item roboris ſui argumentum exhibuit Titormus. Maximi enim tauri pedem corripuit, furentemque & inde proripere ſe cupientem,conſtantiſſimè retinuit. Quod uidẽs Crotoniates,O Iupiter,inquit.an alterum uobis proſeminaſti Herculem hunc? Cælius cap.69.li.11.

Poetæ ſcribunt,Cacum immanem fuiſſe latronem.,Vulcani filiũ, ignes & flammas ore uomentem,qui boues cauda raptos inuerſis ueſtigiis,cauſa tegendi furti, in ſpeluncam traxerit. Fabulantur quoque,tam prodigioſis fuiſſe uiribus,ut cauernã ſuam obice montis præſtitueret.Ouidius lib.1.Faſt. Ille aditum fracti præſtruxerat obice montis, Vix iuga mouiſſent quinque bis illud onus. Nititur hic humeris cęlum quoque ſederat illis,&c.

Monychus nomen eſt Centauri,qui arbores & ſaxa pro telis iaculabatur.Lucan.lib. 6 Pharſal.Aſpera te Pholoes frangentem Monyche ſaxa. Ouid.in Ibin: Quique trabes preſſas ab humo mittebat in auras. Iuuen.Sat 1.Quantas iaculetur Monychus ornos. Idem quoque fingitur de Rhœto Centauro.Lucan.Teque ſub Oeteo torquentem uertice uulſas. Rhœte ferox,quas uix Boreas inuerteret ornos.

Scinis latro fuit prope Corinthum, ſummas arbores in terram complicabat, hiſq; alligatos homines diſcerpebat,truncis cum magno impetu in aera laxatis. Ouidius in Meta.Occidit ille Scinis magnis malè uiribus uſus, Qui poterat curuare trabes,& agebat ab alto Ad terram latè ſparſuras corpora pinus.

Quantæ fuerint Turni uires,hoc licet arguere,quòd ſingulari certamine Saxum antiquum ingens(campis quod fortè iacebat limes) in Æneam contorſerit author Vergil. Vix illud lecti bis ſex ceruice ſubirent, Qualia nunc hominum producit corpora tellus.

Titanus hoſtem,ex prouocatione dimicãtem,inermi dextra uno digito ſuperauit, & poſtremò correptum in caſtra tranſtulit.Plin.lib.7.

Agatho uir fuit Athenis monſtroſę fortitudinis,& magnitudinis octo pedum,in ipſa etiamnum adoleſcentia uaſta coma, hirſutis oculis & iunctis, ut unus prope uideretur. Læta face,naſo Aquilino,ceruice toroſa,pectore uaſto, cruribus breuibus,ac extrà incuruatis. Erat ei tegmen lupina pellis. Frequens cum apris,lupis & tauris certamen,quorum vulnera oſtentabat. Veſcebatur lacte aſinino. Cratera ſibi iuſſu Herodis oblatum reſpuit, dicens: Haud purum eſſe, quod odore muliebri offenderetur.

Tydeus Oenei Calidoniæ regis filius,cum Mycenis moraretur, neminem ſibi uiribus conferendum reperit. Miſſus ad Etheoclem legatus, Thebanos ad quodlibet certaminis genus prouocauit,hominumque euaſit uictor.Quòd cum ægre ferrẽt inſidias in opportunos loco tetenderunt. Conſtituerunt enim iuuenes omnium fortiſſimos,qui tranſeuntem illac.Tydeum interciperent,& obtrũcarent. Quos omnes tamen interfecit. Torrell.lib 6.

Seleucus Nicanos,Syriæ rex corpore fuit ingenti & robuſto,adeò ut taurum ſylueſtrem in Alexandri ſacrificio elapſum,ſeſe opponens,utraque manu tenuerit.

Iunius Valens (qui in prætorio Auguſti meruit) uehiculum cum culeis ſuſtinebat. Carpenta comprehenſa una manu retinebat,contra nitentibus iumentis.

Ruſticellus malum ſuum tollebat,inquit. Varro apud Plinium. Lyſimachus leonẽ (cui Alexandri iuſſu fuerat expoſitus) ſtrangulauit arrepta eius lingua.

Græcorum monumentis prodi tum eſt, leonem inſolita magnitudine confectum in Olympo monte a Polydamante athleta inermi. Eundem quoque ſcribunt in

armenta

armenta boum intraſſe, ubi taurum magnitudine inſignem altero poſteriorũ pedum arripuerit, feroceientemque, & præ rabido impetu proſilientẽ, non dimiſerit prius quàm in eius manu vngulam reliquerit. Narratur etiam quadrigas tota ui concitatas conſtantiſſimè retinuiſſe. Qua fortitudinis fama pmotus rex Darius, Artaxerxis filius, uirum magna mercedis pactione Suſa pellicuit. Eo quũ ueniſſet Polydamas tres omnium Perſarum fortiſſimo (qui una ex prouocatione arma ſuſceperant in aduerſum) ſolum contrucidauit. Cũ inuſitato robori cõfidẽs, dum forte fortuna cum aliquot alus in ſpelunca recumberet ad menſam, cõuulſusque ſupernè ſcopulus ruinam minaretur, & omnes ad fugã impelleret, ſolus ibidem remanſit, fore ſperans, ut ſaxum decidens facile ſuſtineret, quo tamen oppreſſus eſt Cæl. cap. 56. lib. 7.

Sabinus Syrius, uir fuit memorandæ fortitudinis, qui tempore Titi Veſpaſiani primus Hieroſolymæ muros aſcendit Ioſephus lib. 7.

Ariſtomenes Meſſenius ſolus 300. Lacædemones occidit. Tandẽ vulneratus & captus pœnam per cuniculos ſubterraneasq; cauernas effugit. Iterum captus, cuſtodibus ſomno ſepultis, acceſſit ad ignem, & lora combuſſit. Tertio captum quũ Spartani diſſecuiſſent introſpexiſſentq; qualis eſſet, repertus eſt hirſuto corde au tor Plinius libro vndecimo, capit. 37.

Fuſius Saluius duo centenaria pondera pedibus, totidem manibus, & ducenaria duobus humeris contra ſcalas ferebat. Plinius cap. 20. lib. 7.

Plinius ait ſe uidiſſe Athanatum quendam prodigioſæ oſtentationis, quinquagenario thorace indutum, cothurnisque quingentorum pondo calciatum, per ſcenã ingredi

Ferunt Odenatum Zenibus Palmyreorum reginæ (de qua Aurelius triumphauit) maritum, & primam ætatem exercuiſſe in capiendis leonibus, pardis, urſis, cæterisq; ſyluestribus feris. Famem inſuper, æſtus, frigora, pluuias ubique pertuliſſe quibus duratus bellicas poſtea difficultates cum aduerſus alios, tum maxime aduerſus Perſas tullerit. Pollio Trebellius, & Pontanus de Fortitudine.

Smerdis frater Cambyſis, ſolus arcum ad duos digitos complicabat, quẽ nemo Perſarum poterat incuruare. autor Herodotus libro tertio.

Dioxippus Alexandri fuit miles fortiſſimus, qui prouocatus a Corrago milite eundem clauà interfecit. Q. Curtius.

Eutyuus athleta, patria Locrenſis, quum ingenti eſſet robore, ſaxum miræ magnitudinis allatũ, humeris pro porta Locrenſium ſtatuit, quod miraculi gratia uiſebatur. Idem quoque Temeſeum quendam reddere compulit, quæ cuique magno fęnore Extorſerat. Eraſmus & Volaterran.

Bithon quidam (ut apud Cælium teſtis eſt Pauſanias) taurum humeris geſtabat, cuius memorabilius & prodigioſæ fortitudinis indicem habuit ſtatuam Argis.

Cynegirus Ateinenſis in bello Perſico magna pertinacia in conſectandis hoſtibus uſus eſt. Nam & nauem onuſtam dextera manu tenuit, ea amputata ſiniſtram inde cit: quam & ipſam quum amiſiſſet, nauem mordicus arripuit, morſuq; retinuit furenti ſimilis autores Trogus & Herodotus. Idem quoque dicitur accidiſſe Lucio Glauco, uiro Romano, ut utramque amiſerit manũm, quum Aſdrubalis nauem detinere uoluiſſet.

Thaurea Iubellius Campanus, vir fuit memoranda fortitudine, qui in caſtris Annibalis Claudium Aſcilium Romanum ingenti hominem robore ad duellum prouocauit. Idem Capta à Fuluio Capua, uxorem, liberos ac ſe poſtremo ante pedes Imperatoris gladio confodit.

Cleomedes Aſtypaleus Lachum Epidannium pugilem armatum, unico ictu inermis occidit, occiſi latera aperuit, & iniecta manu eduxit inteſtina. Ob quam feritatem quum a iudicibus in ius uocaretur, per forum abiens, columnam (qua ludi literarij domus fulciebatur) diiecit, eaque ruina pueros omnes adobruit.

Alij

Alij dicunt fugientem in Minetuæ templo arcam ingreſſum operculo ſe obtexiſſe, vbi nuſquam repertus ſit. Plut. in uita Romuli, & Crinitus cap. 3 lib. 15.

Atilius ſeu Acilius, Cæſaris miles, nauali apud Maſſiliam prælio hoſtilē ingreſſus puppim, abſciſſa dextra umbonē ſiniſtra tetinuit, eo vſq; uultibus terrens, vt proſtratis omnibus, [illegible] iem occuparit victor. autor Plutarchus in Cæſare.

M Seruilius uir conſularis, tricies & vigeſies in ſingulari certamine pugnauit, ac ſemper trucidauit hoſtem Plutarchus in Aemylio.

Legimus Maximinum Imp. (qui Thrax fuit) appellatum fuiſſe Milonē ſui ſeculi, quòd is hamaxas traheret, rhedam onuſtam propelleret, aliaq; itē plurima perficeret, fidem vix capientia autor Capitolinus.

Gratianus pater Valentiniani Impera. funarius eſt appellatus, quòd venalicium funem portanti quinque m lites non poſſent extorquere. Sex Aurel.

Firmus Imper. (quem Aurelius latronē Aegyptium uocabat) ſtatura fuit ingēti, oculis prominentibus, capillo criſpo fronte uulnerata, fuſco vultu, reliquum corpus piloſus & hiſpidus, ita vt Cyclops uulgo diceretur. Robore autem adeò inſignis ut Triarium vinceret. Nam & incudem pectori ſuperpoſitam toudentibus fabris conſtante pertulit, quum reſupinus ,& in manus curuatus pendere magis uideretur, quam iacere. Crinitus.

Fuit Carolus Magnus procero corpore, uaſtiſque præter humanam cōſuetudinem viribus. Cuius rei haud dubia ſanè reliquit argumenta tam præclaris, tamq; multiplicibus uictorijs.

Skyoldus, Vſſo, Freſicus, Starchaterus nomina ſunt apud Saxonem Gramaticum, hominum magnis uiribus & magno robore præditorum. Quorum Skyoldus Lotheri Danorum regis filius, quum ab adoleſcentia uenandi ſtudioſi flagraret, immanem (cui nemo audebat congredi) beluam ſubegit, quæ fruturam in eo fortitudinem ominata eſt. Idem poſtea repertum miræ magnitudinis vrſum, & inſolitę granditatis, cingulo derinuit, ſocijsque præbuit occidendum. Complures quoq; ſpectatæ fortitudinis athletæ ab eodem ſuperati ſunt. E quibus Attalus & Sarus illuſtres fuere.

Vſſo maiore erat corpore, quam ut armis uti poſſet alienis. Oblatis cōpluribus gladijs, manu capulum ſtringens fruſtillatim ſingulos agitando cōminuit. Nec erat tanti rigoris gladius, quem non ad primæ concluſionis motum, in uarias partes effringeret ac diſſolueret. Saxo lib 4.

Vbbo Freſicus Haraldi regis miles præter undecim, quos in acie uulnerarat, uiginti quinque delectorum pugilum interfecit. Idem nemine propius cum ipſo congredi audente, ſagittis impetitus 144. ictibus prius perforatus eſt, quàm lapſis corporis uiribus genua reclinaret.

Starchatherus iam ſenex, gemino cinctus enſe, totidem baculis infirmam ſenectutem iuuabat. Cui quum popularium quidam illudens, inutilem & ſuperuacuum dixiſſet gladiorum uſum, ac propterea alterum ſibi donari per ludibriū petijſſet, iuſſum accedere ſpe petitionis Starchaterus gladio trāſuerberauit. Ad cuius facti vltionē, quum duo Hatheri milites magno equorū concurſu aduolaſſent. utrūq; occidit. Facti cām percontanti harbero, reſpondit, ſe ſemper pœnas ab irriſoribus exigere ſolitum, nec nunquam impunè ſibi à procacibus inſultatum.

Paulus Diaconus ſcribit, Amelongum Romualdi Longobardorum regis militem quendam Græcum equitantem, ictu baculi ſella excuſſiſſet, & in aerea ſupra caput ſuo leuaſſe.

GIGANTVM QVORVNDAM NOMINA, ET ALIORVM inuſitatæ magnitudinis hominum.

Quoniam de prodigioſis uiribus facta eſt mentio, decens & congruū videtur, ut ſubſequantur Gigantes, & qui inuſitata fuerunt corporum magnitudinem. Fingunt aūt Gigantes terræ filij, vnde & Terrigenæ uocantur à Lucano ſcribente: Aut ſi

terrigenæ

terrigenæ tentarent aſtra Gigantes. Dicuntur & impetum feciſſe in Deos, eosque cœlo detrudere uoluiſſe, cuius rei cauſa dei omnes mutatis formis delituerint. Vnde Ouidius.

Emiſſumque ima de ſede Typhœa terra, Cœlitibus feciſſe metum, cunctosq; dediſſe Terga fugæ, &c.

Fuerunt ingentis ſtaturæ, vnde & ex his nonnulli cœlum humeris dicuntur ſuſtinuiſſe, vt Atlas, Hercules. Flumine omnes percuſſi ſunt ob prędictam impietatē. Pugna illa uocatur Gigantomachia. Ipſi verò aliter dicuntur Phlegræi fratres, à Phlegra ualle Macedoniæ, ubi cum cœleſtibus pugnauere. Seneca ī Thyeſte: Nū quid ſtruitur uia Phlegræos alta per hoſtes, & Theſſalicum Threſſa premitur Pelion Oſſa? Dñ r & Titanes. Idē Seneca in Hercule furente: Titanes auſos rūpere Imperium Iouis Antiquitus ſic formabantur, ut eorum pedes in draconum volumina deſinerent: quod ea ratione factum eſt, ut intelligeremus, eos nihil rectum aut ſublime cogitaſſe, quum detorti eorum greſſus ad inferna demergantur. Autor Vectius apud Macrobium. Ea eſt cauſa, quamobrem uocētur à poetis Anguipedes, & Serpentigenæ. Ouid lib. 1 Meta Qua Centum quiſque parabat Iniicere Anguipedum captiuo brachia cœlo. Pontan. Tunc Deus, tunc anguipedes victa gigantes? Ouid. lib. 4. Triſt. Sphingaq; & Harpyas ſerpentigenosque gigantas.

Nunc ſeriatim dicendum eſt de his, quorum frequentior eſt apud ſcriptores mentio. Verg. lib. 1. Geor de quibuſdā meminit, Tum partu terra nefando Cæumq; Iapetumque creat, ſæuumque Typhœa Et coniuratos cœlum reſcindere fratres Ter ſunt conati imponere Pelio Oſſam, Scilicet atque Oſſæ frondoſum imponere Olympum Ter pater extructos eiecit fulmine montes.

De Iapeto Syll. lib 12. Apparet procul. In arimeque turbine nigro Fumantem premit Iapetum, flammasque rebelli. Ora reiectantem.

De Typhœo ſeu Typhone Verg. lib. 9. Tum ſonitu Prochyta alta tremit, durumq; cubile. Inarime Iouis imperijs impoſta Tyhpœo. Val. Flac. li. 2. Horror abeſt, Sycula preſſus tellure Thyphœus. Vergilius in Cyri: Additur aurata confixus cuſpide Typho. Lucan. lib. 4. de hoc & quibuſdam alijs:

Nondum poſt genitos tellus effœta gigantes, &c.

Inter Gigantes etiam numerantur Aloeus Titanis filius, geminiq; eius filij, ex Iphimeride à Neptuno uiolata geniti, Othos & Ephialtes. Ver. in Culice. Nam victus ſedet immanis ſerpentibus Othos Deuinctum mœſtus procul aſpiciens Ephialtem, Conati quondam quum ſint incendere mundum. Idem lib. 6. Aen. Hic & Aloidas geminos immania uidi Corpora, &c.

Enceladum poetæ fabulantur in Sicilia fulminatum, ut Othum in Creta, Typheum in Campania. De hoc Verg. lib 3 Aeneid. Fama eſt Enceladi ſemiuſtum fulmine corpus Vrgeri mole hac, ingentemq; inſuper Aetnam Impoſita ruptis flammam expirare caminis: Et feſſum quoties motat latus, intremere omnē Murmure Trinacriam, & cœlum ſubtexere fumo. Idem in Ætna: Murmure Trinacrio morientem Iupiter Ætna Obruit Enceladum.

Tytius Gigas fuit nouem iugerum, quum Latonæ uim vellet inferre, ad Apolline ſagitis confoſſus eſt, & ad inferos detruſus, vbi à uulture corroditur, fibris & iecore ſemper renaſcentibus. Verg. libro 3. Aen. Nec non & Tityum terræ omni parentis alumnum Cernere erat, cui tota nouem per iugera corpus Porrigitur, roſtroque immanis uultur adunco Immortale iecur tundens fœcundaque pœnis Viſcera, nec fibris requies datur vlla renatis. Ouid. lib. 1. de Ponto.

Polyphemus cyclops, Neptuni filius ex Thoa propter immanem corporis molem numeratur inter gigantes De hoc Verg. lib. 3. Aeneid. Nam quantus, qualisq; cauo Polyphemus in atro Lanigeras claudit pecudes, atque ubera preſſat.

Ægæon gigas eſt, quem non nulli eundem cum Briareo faciunt Fuiſſe fertur centimanus, unoque Ictu centum ſcopulos in Iouem torſiſſe. Vergilius libro decimo Aeneid.

Æneid. Ægæon qualis, centum cui brachia dicunt, Centenaſque manus, quinquaginta oribus ignem pectoribus arſiſſe, Iouis quum fulmina contra Tot paribus ſtreperet clypeis, tot ſtringeret enſes. Hunc poetæ fabulantur à Neptuno fuiſſe alligatum maris Ægæi ſcopulis. Statius: Audierat duros laxantem Aegæona nexus.

De Briareo Claudianus. Quę brachia centum Briareus alijs numero creſcente lacertis Tot ſimul obiectis poſſet confligere rebus. Verg. lib. 6. Aen.

Inter hos ponitur Numas, quem aiunt ſub Prochyta concluſum. Syl. lib. 12. Apparet Prochytæ ſæuum ſortita Numanta.

De Porphyrione & Adamaſtore Sidonius: Hic rotat excuſſum uibrans in ſidera pinum Enceladus rapido fit miſſilis Oſſa Typhęo, Porphyrio Pangæa rapit. Rhodopemque Adamaſtor.

Antæus gigas fuit in Libya proceri corporis, cui in Herculem luctanti terra mater augebat uires, quotieſcunque eam attigerat. Lucan. libro quarto: Hoc quoque tam uaſtas cumulauit munere uires. Terra ſui fœtus, quòd quum tetigere parentem, Iam defecta uigent renouato robore membra.

Fuit & Aſtræus unus è Titanibus, qui contra deos arma ſumpſere. Hic ex Aurora uentos genuiſſe fertur.

Atlantem poetæ fabulantur gigantem omnium maximum, qui cœlum humeris ſuſtinuerit. Quod fingitur propter eiuſdem nominis montem in Mauritania tantæ altitudinis, ut nubes contingere uideatur. Verg. Vbi cœlifer Atlas Axem humeris torquet ſtellis ardentibus aptum. Ouid. lib. 5. Faſt.

Gygem Heſiodus in Theogonia facit cœli & terræ filium, & Briarei fratrē. Ouidius Centimanumq́ue Gygem Pontan. lib. 3. de Stellis, quoſdam enumerat.

Sunt & alij qui excreuiſſe dicuntur in Gigantæam prope magnitudinem. Nā Agatho Athenienſis (qui floruit ætate Adriani principis) adhuc adoleſcēs fuiſſe dicitur altitudinis octo pedum.

Fuit & porus rex in India quatuor cubitis & palmo procerus, quem Alexander bello uicit.

Aranthas Bebrycius octo cubitis longus fuiſſe traditur.

Oreſtis corpus oraculi iuſſu refoſſum, ſeptem cubitorum fuiſſe monumētis proditur: autore Plinio Architrenius: Staturam cubitis ſeptem diſtendit Oreſtes.

In Creta terræ motu rupto monte inuentum eſt corpus ſtans 46 cubitorum, quod alii Orionis, alij Etionis fuiſſe tradunt.

Aetate Plinij uiſus eſt nouem pedum ac totidem unciarum homo Gabbara nomine ex Arabia aductus. Architrenius: In bis quinque pedes produxit Gabbarus artus.

Fuerunt ſemipedes maiores Puſio & Secundilla, quorum corpora miraculi gratia aſſeruata ſunt in conditorio Saluſtianorum hortorum.

Goliath gigas fuit, quem Dauid fundæ uerbere deiecit in terram, & interfecit. Politianus in Nutricia: Pſallentemq́ue deo regem, qui turbine fundæ. Icta Philiſtæo fecuit puer ora giganti.

Quàm procerus extiterit Maximinus Imper. hoc ſatis argumento conſtat, quòd uxoris dextrocherio (id eſt ornamento brachiorum) pro anulo uteretur.

Saxo Grammaticus ait Offotum fuiſſe gigantem, & paſtorem, cuius armenta tutabatur canis Biornonis cuiuſdam.

Beroſus libr. 5 Antiquitatem Noe reponit inter gigantes & aſtrologos. Facit Tuiſconem gigantē, cuius filius manus apud Sarmatas regnauit ætate Semiramidis.

Inter gigantes quoque numeratur Hercules, quem feſſo Atlante cœlum humeris ſubijſſe ferunt.

Artachees uir fuit inter Perſas proceriſſimus, ætate Xerxis, ut cui quatuor omnino digiti deeſſent è longitudine quinque regiorum cubitorum, autor Herod.

Oromedon quoque nomen eſt gigantis apud Propertium lib. 3. ſcribentem: Te duce

uel

uel Iouis arma canam, cœloq; minantem Cæum & Plegræis Oromedonta iugis.

Saxo Grammaticus ait Harthelenum fuiſſe quendã & Helſyngia, qui raptas regũ filias ſtupro fœdare gloriæ loco ducebat, illum perimere ſolitus, à quo peragẽdę Veneris uſu prohiberetur. Aitq; tantam in eo corporis magnitudinem extitiſſe, ut 11. cubitis proceritatis eius dimenſio tenderetur.

Fuit & Gemagog g gas cubitis duodecim procerus: Archi trenius: Cubitis ter quatuor altũ Gemagog Herculea ſuſpendit in aerea lucta Idem: Gemagog arduitas Corinei fracta lacertis.

DOMITORES MONSTRORVM & beluarum.

Meduſa Phorci fuit filia, quã Neptunus ſtuprauit in Templo Palladis: vnde irata, Pallas, eiuſdem capillos mutauit in colubros, fecitq; ut oẽs in ſcopulos uerterẽtur, qui eam proſpicerent. Hanc autem truncauit Perſeus Iouis filius ex Danae. Ouidius libro quarto. Metam. Gorgonis anguicomæ. Perſeus ſuperator, & alis Æthereas auſus iactatis ire per auras.

Apollo Pythonem ſerpentem à cuius nomine Pythius uocatus eſt Ouidius. lib. primo Meta Hunc deus arcitenens, & nunquã talibus armis Ante, niſi in damis, caprisq; fugacibus uſus, Mille grauem telis, exauſta penè pharetra, Perdidit effuſo per vulnera nigra ueneno.

Bellerophon filius Glauci regis Corinthiorũ, falſo accuſatus ſtupri à Stenobæa Prœti Argiuorum regis uxore, expoſitus eſt Chimæræ triformi, quam tamẽ domuit. Ouid lib 2. de Triſt. Nam quid dettetico referam domitore Chimæræ, Quem letho fallax hoſpita pœna dedit.

Alcon ſagittarius Cretenſis ſerpentẽ cõfodit illæſo filio ſuo, quem ille iam habebat in faucibus. Vide in capite de Sagittarijs.

Attilius Regulus apud Bragadam fluuiũ ſerpentem 120. pedũ longitudine balliſtis tormentisque expugnauit. autore Plinius. lib. 7. cap. 14.

Georgius Cappado tribunus militum ſub Diocletiano, maximũ ſerpentem in Africa peremit liberata puella, quæ eidem deuota fuerat in predam.

Pallas Alcidam beluam flammas ore uomentum interfecit.

Cadmus quoque Agenoris filius alium ſerpentem: cuius dentes quum ſeuiſſet, nati ſunt protinus armati homines, qui mutuis vulneribus ſe confoderunt, ut fabulantur poetæ.

Corœbus monſtrum toti Peloponneſo formidoloſum occidit, Ouid. in Ibin: Inq; tuos ea peſtis eat quam dextra Corœbi Vicit, opem miſeris Argolicisque tulit.

Lyſimachus Alexandri miles leonem, ut iam diximus.

Hercules hydram, leonem, Aprum, Ceruam æripedem, Draconem Heſperidũ, Antheum, taurum flammiferum, cæterasque beluas, de quibus prius meminimus.

Præcipua autem monſtra (quorum frequens eſt mentio apud poetas) ſunt Minotaurus biformis, Gerion tricopor, Sphinx, Chimæra, Cacus, Maris Theſſalus, antica corporis parte homo poſtica equus.

LIBERATORES QVORVNDAM hominum à periculis.

Perſeus liberauit Andromedam filia Cephei & Caſſiopes, Ceto marino monſtro expoſitam, Ad cuius ſubſidium conuolauit inſidens Pegaſo equo alato. Ouid lib. 4. Metam. Auxiliumque domus, ſeruatoremque fatentur, Caſſiope Cepheuſque pater.

L. Lucullus aduerſus Mithridatem miſſus, Cottam Calcedone obſeſſum liberauit.

Lucilius miles, quum uideret inclinatam Bruti aciem apud Philippos, obtulit ſe periculo, & inimicorum manibus, ut ipſi Bruto faceret tempus ad fugam.

Q. Minutius cõſul à Sabinis & Volſcis in Algido obſeſſus, ſubſidio Q. Cincinnati dictatoris liberatus eſt.

Quum

Quum ob perfidiam Laomedontis, qui Neptuno & Apollini murorum Troiæ conditoribs pactam denegauerat mercedem, peſtis vrbem ipſam popularetur, & vbique ſerperet, ad pacanda numina Heſione monſtro marino deſtinata eſt: ab Hercule tamen liberata.

Calphurnius Craſſus captus a Maſilinis, quum Saturno duceretur immolandus, Bal ſacia puella patris a ſe proditi eum uictorem fecit, eoq; modo exemit à periculo Diomeda Troia diruta ventis in Libyam pulſum, quum Lycus rex immolare vellet, Calluce puella patrem Lycum prodidit, vt Diomedem (cuius forma cõflagra bat) eximeret à morte. Vtriuſque exempli autor eſt Plutarchus.

IMPOSSIBILIA FACTV.

Ioui fulmẽ Herculi clauam, Homero uerſum ſubtrahere, tria hæc olim credita ſunt Impoſſibilia: autore Macrobio li 5. Saturnal. Quod etſi fieri poſſet, alium tamen nullum deceret, vel fulmen præter Iouem iacere, vel certare præter Herculem robore, vel canere, quod cecinit Homerus.

NANI, ET PVMILIONES.

Nani dicuntur homunciones breuiculi, & modicè ab humo extantes: vocantur aliter Pumiliones, & Pumili Statius. Mirantur Pumilor fortiores. Talis fuit Conopas, in delicijs Iuliæ neptis Auguſti, duos pedes & palmũ longus, autore Plinio. Cuiuſmodi etiam fuiſſe fertur Andromeda liberta Iuliæ Auguſtæ.

Pygmæorum qui longiſſimi ſunt, duos pedes & quadrantem non excedunt. Hinc prouerbium, Pygmæo breuior. Mantuan. Inter Pygmæos non pudet eſſe breuẽ. Habitãt in extrema parte montium Indiæ: horum mulieres quinto anno pariũt, & ſeneſcunt octauo, Infeſtantur maximè à gruibus, in quas turmatim prodeunt, & nihilominus vincuntur. Claudianus lib. 1. in Eutropum. Et Iuuenalis Saty. 13.

Manium Maximum & M. Tulium equites Romanos, binum cubitorum fuiſſe, autor eſt Varro apud Plinium.

Duo ferunt Molones, nolo corporis breuitate, quorum alter hiſtrioniam exercuit, alter latrocinijs famoſus factus eſt. Inde natum adagium: Puſillus quantus Molõ.

M. Antonius Siſyphum pumilionem, habuiſſe fertur intra bipedalem ſtatura, ingenio tamen viuacem. Auguſtus exhibuit ſepectaculis Lucium, adoleſcẽtulũ honeſtè natum, bipedali minorem.

ALOIDÆ, TYNDARIDÆ, ATRIDÆ.

Aloidæ dicti ſunt Othos & Ephialtes, ab Alœo gigante, cuius vxorem Iphimediam compreſſit Neptunus, & ex ea ſuſcepit geminos, qui quum Alœi putarentur eſſe filij, dicti ſunt Aloidæ, ut iam diximus.

Eo quoque modo Tyndaridæ vocati ſunt Caſtor & Pollux, quòd crederetur Tyndari filij, cum tamen ex concubitu Iouis cum Læda geniti eſſent. Seneca: Hiuc clara gemini ſigna Tyndaridæ micant. Oui. Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil. Simili ratione uocatur Helena Tyndaris.

Atridæ vocantur Agamennon & Menelaus, ab Atreo parente Horat. de Agã. Arſit Atrides medio in triumpho Virgine rapta. De Menelao Ver. lib. 11. Atrides Protei Menelaus aduſque columna Exulat.

CYCLOPES.

Cyclopes miniſtri fuerunt Vulcani in Sicilia, quos poetæ Monoculos dicũt, Neptuni filios ex Amphitrite. Dicuntur Ioui fulmina conficere apud Lyparam, quę eſt vna ex Aeolijs inſulis. Fabricam ferrariam primùm in Creta repererunt. Omniũ præcipui fuerunt Brontes, Steropes, Pyragmon. De quibus Verg. lib 8 Aen. Ferrum exercebant vaſto Cyclopes in antro, Brontes, Steropes, & nudus membra Pyragmon. Oui. lib. 4 Faſtor. Claud. de 3. Conſulatu Honorij. & Stat li 4. Syl. Hos autem occidiſſe fertur Apollo, propter fulmina Ioui fabricata, quibus perierat filius Aeſculapius. Hinc extruſus deorum contubernio exulauit in Theſſalia, vbi admeti regis fuit armentarius.

CVRETES.

Curetes ſeu Corybantes miniſtri fuerunt Cybeles, quibus ferrariam fabricam non nulli referunt acceptam. Horum nomina citat Eraſmus ex Græcis carminibus, quæ Latina fecit: Illic habitabant Montigenæ Phryges Idæi, gens arte celebris, Celmis Damnameneuſq; ingẽs, Acmõq; ſuperbus, Mõtanę docti cultores Adraſtææ: A quibus ars Vulcania primis eſſe reperta Dicitur, & nigrum nemoroſo in mõte repertum, In varios vſus mõſtratum cudere ferrũ, Impoſitumq; igni, miro ſplendeſcere cultu. Propter hoc inuentum (qđ illis aſcribitur) æra & ferra vocãtur Corybantia. Verg. lib. 3. Aen. Hinc mater cultrix Cybele, Coribantiaque æra. Tertulianus: Iupiter Cretam ſuam Romanis faſcibus conteri ſineret, oblitus illud antrũ Idæũ & æra Corybãtia. Horũ præcipuus fuit Celmis, à quo ferrum ſolidiſſimũ cudebatur. Hinc natũ adagium, Celmis in ferro: de his, qui præter modũ ſuis fidunt uiribus, tanquam inexpugnabiles, aut qui in ſua arte magnopere excellũt. Cuiuſmodi sũt hæc, Roſcius in ſcenea, Antęus ĩ arena, Hercules ĩ claua.

HOMINES PINGVES ET MACILENTI.

Leo Byzantius ſophiſta fuit adeò pingui & obeſo corpore, ut quum ad paccandam factionem Athenis (ubi tum legatus agebat) ſuggeſtum conſcendiſſet, riſum unicuique mouerit. At ille, Quid ridetis, inquit, Athenienſes? an quòd uobis uideat pinguis? Scitote vxorem eſſe mihi longe pinguiorem. Tales tamẽ ac tantos (quũ ſumus concordes) breuis admodum lectulus capit, diſcordes ne tota domus quidem. Quibus verbis tempeſtiuè & pro re adductis, populum reſtituit paci.

Dionyſius Heracleotes tirãnus, fuit adeo ventroſus & corpulentus vt noctu dum quieſceret, cogeretur ſuis lateribus hirudines admouere, qua humorem ſuperfluum paulatim exhaurirent, eoque modo aliquid adimerent de craſſitudine.

Ludouicus Craſſus, Philippi primi filius, & Gallorum rex, fuit adeò uaſta corporis mole, vt ex re ſumpſerit cognomentum.

Iam diximus imperatorem Maximinũ fuiſſet tanta membrorum mole, vt vxoris ſuæ dextrocherio vteretur loco anuli.

Contra uerò Chærephon tragœdiographus (qui res Heraclidarum proſecutus eſt) nocturnis lucubrationibus ſeſe adeò extenuauit, ut per iocum Noctua diceretur. Hinc etiam natum prouerbium, Nihil differs à Chærephonte.

Quàm tenuis & macer fuerit Philetas Cous, uide cap. de Miraculis.

MVTATI IN VARIAS FORMAS SECVNDVM Metamorphoſim poetarum.

Achelonus in anguem & taurum. Acis in flumẽ. Actæon filius Autoneos ĩn ceruũ. Ægeria in fontem. Ægle ſoror Phaetontis in populum arborem. Æſacus in mergum. Æſculapius in draconem. Aglauros Cecropis filia in lapidem. Alcinoe in auem. Alcithoe in ueſpertilionẽ, Anaxarete in lapidem. Antigone in ciconiam. Aconteus mutatus eſt in lapidem. Apollo in paſtorem, Coruum, Accipitrem, Leonem. Appulus paſtor in Oleaſtrum, Arachne in araneam. Ardea in oppidum. Aſcalaphus in bubonẽ. Atalãta in leænam. Atlas in montem. Atys in pinum. Bacchus in caprum, Vuam, Ceruum. Battus in ſaxum. Baucis in arborem. Biblis in fontem. Bura urbs in ſcoppulũ. Cadmus in anguem. Ceneus in auẽ. Caliſto in urſam. Celmus in adamantem. Cercops in ſimiam. Clytiæ nympha in heliotropium. Coronis in cornicem. Crocus & Smilax in flores. Cycnus in auẽ. Cypariſſus in cupreſſum. Dædalion in accipitrem. Daphne in laurum. Daphnis in lapidem. Dercetis in piſcem. Diana in felem. Dryope in Loton. Echo in uocem. Ephyre in ſerpẽtem. Euphorbus in Pytagoram. Galanthis in muſtellã. Harmonia uxor Cadmi in draconem. Hecuba in canem. Heliades, ſeu Phaetontiades in populos. Hippomenes in leonem. Hyacinthus in florem. Io in iuuencam. Iphis puella in puerum. Iphigenia in ceruam. Iuno in anum. Iupiter in taurum, aurũ, arietem, aquilam, cycnũ, ſatyrum, Amphitrionem, ignem, paſtorem, ſerpentem. Leucothoe in uirgã thuream.

ream. Lycaon in lupum. Lycas in ſcopulum. Lyncus in lyncem. Mera in canem. Marſias tibicen in fluuiũ. Menthe nympha in mentham. Mercurius in Ibin. Myrrha in arborem. Nays Nympha in piſcem. Narciſſus in florem. Neptunus in iuuēcum, Enipeũ fluuium, arietem, Delphinum. Niobe in marmor. Niſus in auē. Nyctimene in noctuam. Ocyroe in equum. Olenus in lapidem. Periphas in auem. Perimele in inſulã, Philomela ſoror Prognes in Luſciniam Progne in hirundinem. Prœtus in ſaxum. Saturnus in equũ. Scylla in ſcopulum. Stelles puer in ſtellionem. Talus puer in perdicem. Tereus in vpupam. Tyreſias in fœminam. Venus in piſcem. Vertumnus in anum. Vlyſſis ſocijs in porcos,

Cauſas harum transmutationum, uide apud Ouidium in metamorph. & alios Mythologos.

VERSIFORMES, SEV IN VARIAS formas mutabiles.

Metra filia Eriſichthonis, ut fabulantur poetæ, in uarias formas ſeſe commutabat Ouid. lib 8. Nunc equa, nunc ales, modò bos, modò ceruus abibat. Hinc adagium, Mutabilior Metra Eriſichthonis.

Acheolus dimicans in Herculem pro Deianyra, cum uideret ſe multo inferiorem uiribus, in ſerpentem primò, deinde in taurum, poſtremò in fluuium ſeſe transformauit. Vnde apud Ouid. lib 9. ſic loquitur: Inferior uirtute, meas diuertor ad artes, Elaborque uiro longum formatus in anguem.

Periclymenus Neſtoris frater beneficio Neptuni in quaſcunq; formas ſe commutabat. Idem lib. 12. Mira Periclymeni mors eſt cui poſſe figuras Sumere quas uellet rurſusque reponere ſumptas Neptunus dederat.

Eadem transformatio tribuitur Protheo Oceani & Tethyos filio. Hinc adagiũ, Protheo mutabilior. Vertumnus dicitur a Latinis Ouid. li. 1. Faſtor. Ille ſuam faciem transformat, & alterat arte: Mox domitus uinclis in ſua membra redit.

FORMOSI ET FORMOSÆ, EX Hiſtoricis, Oratoribus, & Poetis.

Achillas puer. Mart lib. 3. Huic comes hærebat domini fugitiuus Achillas, Inſignis forma nequitiaque puer.

Fuit Achantus puer ſpecioſus, quem poetæ fingunt in florem ſui nominis conuerſum fuiſſe.

Adonis Myrrhæ fuit filius, Veneri ob ſpecioſam formam dilectus. Verg Ecl. 10 Et formoſus oues ad flumina pauit Adonis. Ouid. lib. 10. & Propert. lib. 2.

Herodotus ſcribit, Agariſtam, Cliſtenis filiam adeò formoſam extitiſſe, ut ad habēdas eius nuptias celebrata ſint procorum ſpectacula & certamina, quo ſpecioſiſſimi quique Græciæ adoleſcentes confluxerunt.

Ægle nympha Idem Eclog 6. Ægle Naiadum pulcherrima.

Æginam Æſopi regis Bœotię filiam, ob excellentem pulchritudinem adamauit Iupiter, iacuitq; cum ea ſpecie ignis Oui. Aureus in Danaen, Aeſopida luſerit ignis.

Forma primis uiſenda & amabili fuiſſe ferunt inter Græcos Alcibiadem, ſicut inter Romanos Scipionem, Demetrium cognomento Plutarchus in eius uita: Hoc, inquit, Alcibiadi conceſſit natura, ſibiq; cum paucis commune, ut nō modò in pueritia aut adoleſcentia, ſed etiam in omni ætatis gradu maximum ſemper decorē, ac formoſam hominis ſpeciem prætulerit.

Alexis. Idem Eclo. 2 Formoſum paſtor Corydon ardebat Alexim.

Alfus filius fuit Gygari Danorum regis, quem tam excellenti forma ac cæſarie extitiſſe ſcribit Saxo Grammaticus, ut argenteis nitere crinibus putaretur.

Amaracum poetæ fingunt in herbam odoriferam mutatum, idque propter elegantem formam.

Amaryllis puella. Verg. Formoſam reſonare doces Amaryllida ſyluas.

Amphimedon. Calentius: Formoſum Phiale prius arſerat Amphimedontem, Amphimedon

Phimedon Phiales maxima cura fuit.

Antinoo Bithynico, mira pulchritudine adoleſcenti, tanta, tamq; elegans fuit forma, ut Adrianus Imper. (à quo adamabatur) templum ei apud Mantineam conſtituerit, & ciuitatē apud Nilum, eiusq; imaginem fecerit inſculpi nūmis. Propterea Hieronymus Adriani concubinum eum uocat. Volaterranus.

Antiopa filia Nyctei, & uxor Lyci regis Thebarum, ſpecioſiſſimam propter formā à Ioue adamata eſt, ex quo Zetum & Amphionem ſuſcepit Propert. Tu licet Antiopæ formam Nycteidos, & tu Spartanam referas laudibus Hermionem.

Argia Adaſtri Argiuorum regis filia, & uxor Polynicis, fuit itidem mirum in modū ſpecioſa. Stat. lib. 2. Theb. Egregiā, Argiā, nec formæ laude ſecundam Deiphylē.

Ariadne filia minois, forma fuit eleganti, quam propterea bacchus duxit in uxorē. eiusq; coronam ſtellis ornatum in aſtra retulit. Catull. de ea & Theſeo loquens, ſic inquit: Hunc ſimul ac cupido conſpexit lumine uirgo, Regia quam ſuaues exſpirans cuſtos odores.

Aſterius filius fuit Ceteris forma ſingulari, omnium tamen amores reſpuens. Vnde Ouid. in Ibin: Filius ut Cereris fruſtra tibi ſemper ametur, Deſtituasque tuas uſque petitus opes.

Aſtur Verg. Sequitur pulcherrimus Aſtur, Auſtur equo fidēs, & uerſicoloribus armis.

Atalanta puella fuit in Arcadia uenatrix, & Iaſii filia, liberali admodū forma. Ouid. lib. 8. Venit Atalante Schenei pulcherrima uirgo, &c.

Atys puer Phrygius, à Cybele (ut fabulantur poetæ) ob formam adamatus eſt Oui. lib. 5. Met. Erat Indus Atys, quem flumine Cange, &c.

Auētinus. Ver. Victoresq; obſtētat equos ſatus Hercule pulchro Pulcher Auētinus.

Sex. Aurelius ſcribit, Auguſtum fuiſſe mitem, gratū ciuilis animi toto corpore pulchrum, ſed oculis magis, quorum acies clariſſimorum ſiderū modo promicabat.

Barynes meretricis formam commēdat Horat. lib. 2. Car. dicens: Vlla ſi iuris tibi peierati Pœna Baryne nocuiſſet unquam, Dente ſi nigro fieres, uel uno Turpior vngui, Crederem, &c.

Fuit & Batyllus Anacreontis poetæ amaſius liberali forma Vnde Pon. de Stell. Nitea ſic perhibent, & amatum a uate Batylum, Pictum oculis, fuſcumq; coma, toſeumque labellis.

Bellerophon à Sthenobæa Prœti Argiuorum regis uxore propter formam adamatus, & ad Venerem (cui tamen aſſentiri noluit) pollulatus eſt.

Bryſeis fuit adeo formoſa, ut Achilles eius amore conflagrauerit, eàmq; quamuis ancillam, pluſquam puellas omnes adamauerit. Horatius: Prius inſolentē Serua Bryſeis niueo colore Mouit Achillem. Propert. lib. 2. Omnia formoſam propter Bryſeida paſſus.

Credibile eſt Berſabeam, Vriæ vxorem, eleganti fuiſſe forma, quæ ſapientiſſimū illum regem & prophetam, ſanctiſſimum Dauidē uſq; adeo titillauerit, ut ſolitæ religionis oblitus, adulterio & homicidio (Vriam enim deuouit morti) ſuam cōtaminauerit ſanctitatem. Strtoz. pater: Ille ſacri uates operis Ieſſeia proles, Præfecit populo quem Deus ipſe ſuo, Berſabeę captus forma, &c.

Caliſto. Idem Ouid. lib 3 Faſt. Fœdera ſeruaſſet, ſi non formoſa fuiſſet.

Calypſo Oceani & Thetyos filia Ouid. de Ponto: An graue ſex annis pulchram fouiſſe Calypſon, Æquoreæq; fuit concubuiſſe deæ? Idem lib. 2. de Arte: Littore cōſtiterant, Hic quoque pulchra Calypſo.

De Caſtore & Polluce Ouid. lib. 8. Met. At gemini nondum cœleſtia ſidera fratres Ambo conſpicui, niue candidioribus ambo Vectabantur equis.

Catulla. Idem Mat. lib. 8. Formoſiſſima quæ fuere uel ſunt, O quàm te fieri Catulla uellem Formoſam minus aut magis pudicam.

Propertius formā ſuæ Cynthiæ ſic cōmendat: Et quaſcunq; tulit formoſi temporis ætas, Cynthia nō illas nomē hēc ſinat Idē: Illic formoſæ ueniāt chorus heroinæ,

Quas

Quas dedit Argius Dardana præda uiris: Quarum nulla tua fuerit, mihi Cynthia forma Gratior, &c.

Herodotus ait, Candaulis Sardium Tyranni uxorem fœminarum omnium fuiſſe pulcherrimam.

Cænis puella Theſſala, a Neptuno compreſſa. Ouidius libr. 12. Metam. Clara decore fuit proles Elatea Cænis Theſſalidum uirgo pulcherrima.

Ceſtum puerum commendat à forma Martialis: Quanta tua eſt probitas, quanta eſt præſtantia formæ Ceſte puer, puero caſtior Hippolyto, Te ſecum Diana uelit doceatque natare, &c.

Celeno. Idem lib. 4. Faſt. Neptuno Halcyonem & te formoſa Celeno.

De Chione Dædalionis filia idem Ouid lib. 11. Met. Nata erat huic Chione, quæ dotatiſſima forma Mille procis placuit bis ſeptem nubilis annis.

Cydippe ab Acontio ob formam adamata eſt. Ouid. in Epiſt. Aut eſſes formoſa minus petere modeſtè Audaces facie cogimur eſſe tua, &c.

Cyllarus Idem lib. 12. Nec te pugnantem tua Cyllare forma redemit.

De Daphnide Ver. in Buc. Formoſi pecoris cuſtos, formoſior ipſe.

Deianyra Herculis uxor: Ouid. lib. 9 Nomine ſi qua ſuo tandem peruenit ad aures Deianyra tuas, quondam pulcherrima uirgo, Multorumque fuit ſpes inuidioſa procorum.

Deiopeia nympha. Vergilius primo Æneidos: Sunt mihi bis ſeptem præſtanti corpore Nymphæ, quarum quæ forma pulcherrima, Deiopeiam Connubio iungam ſtabili, propriamque dicabo.

Deiphyle uxor Tydei, Adraſti filia. Stat. Lib. 2. Theb. Egregiam Argiam, nec formæ laude ſecundam Deiphylem.

Cælius ſcribit, Demetrium cognomento Poliorcetem forma fuiſſe in primis amabili. Vide Plutarch. in eius uita.

Democles puer Athenienſis fuit adeo ſpecioſus ut ex pulchritudine ſua pulcher Democles ab omnibus uocaretur. Cui (quod paucis admodum formoſis contigit) tanta quoque extitit pudicitiæ cura, ut ad declinandam uim Demetrij (a quo petebatur ad ſtuprum) ſe in plenum feruentis aquæ lebetem (cum aliter effugere non poſſet) coniecerit. Plutarch. in Demetrio.

Diadumenus Auguſti fuit prægustator, puer adeò ſpecioſus ut in formæ certamine (quod fiebat Elidi) meruerit palmam Volaterranus.

Dido. Verg lib. 1. Æn Regina ad templum forma pulcherrima Dido Inceſſit.

Endimiō Lunæ amaſius fuit admodū ſpecioſus. Val. Flac. li. 8. Tū quoq; ſidera clarè proculora iuuēta Lathmius æſtiua reſidet uenator in umbra, Dignus amore deæ.

Fuit in Epheſtione auguſta adeò facies, ut uicti Darii uxor eum pro Alexandro ſalutauerit. Ob quam formam ipſi quoque Alexandro fuit charisſimus.

Euryalus Niſi amicus. Verg. lib. 3. Æn Euryalus forma inſignis, uiridique iuuenta. Idem lib 9

Eurydice Orphei uxor Quintil lib. 2. Orpheos: Hæc ſata Mercurio Eurydice formoſa, puellas Tam uiſa eſt ſuperare pares, cęleſtibus aulis Quàm iucunda Venus diuinas ſupereminet omnes.

De Fabulla Martial. lib. 2. Bella es nouimus & puella, uerum eſt, Et diues: quis enim poteſt negare?

Galathea nympha. Ouid lib. 13.

Candidor folio niuei Galathea Liguſtri,
Floridior prato, longa procerior aluo,
Splendidior uitro, tenero laſciuior hœdo,
Leuior aſſiduo detritis æquore conchis,
Solibus hybernis, æſtiua gratior umbra,
Nobilior pomis, platano conſpectior alta,

Lucidior glacie, matura dulcior vua,
Mollior & cygni plumis & lacte coacto,
Et (ſi non fugias) riguo formoſior horto.

Non aliam ob cauſam poetæ fabulātur Canymedem Ioui miſcere pocula, quàm ob elegantem ſpeciem. Ouid. lib. 4. Faſt. Horat. lib. 3. Carm.

Galetes fuit adoleſcens forma ſpecioſus, decenſq; in primis, regi Ptolomæo propterea uſque adeo charus, ut Ptolomæus ipſe quibuſdam (qui ad ſupplicium trahebantur) eiuſdem patrocinio pepercerit autor Cælius lib. 7. cap. 35.

Glycera Hor. lib. 1. Car. Vrit me Glyceræ nitor Splendentis Pario marmore purius, Vrit grata proteruitas, Et vultus nimium lubricus aſpici.

Veteres fabuloſo confinxerunt inuolucro, Gorgonem propter eximium uetuſtatis decus, mentis inopes & ſtupidos reddentem, ſpectatores in ſaxa deformaſſe. Cælius lib. 13. cap. 9.

Gygis pueri formam deſcribit Horat. lib. 2. Carm. dicens: Vt pura nocturno renidēt Luna mari Gnydiusque Gyges Quem ſi puellarum inſereres choro, Mirè ſagaces falleret hoſpites, Diſcrimen obſcurum ſolutis Crinibus, ambiguoque vultu

Helenæ forma poetis omnibus cātatiſſima, laudem meruiſſet maximā, niſi ea Troiæ ruinam, bellique decennalis cauſam attuliſſet. At nemo eſt, cui non ſit odio, quum tantę cladis & calamitatis uenit in mentem. Paris apud Ouid. formā illius Veneri comparat, dicens: His ſimiles vultus (quantum reminiſcor) habebat, Venit in arbitrium quum Cytherea meum, &c.

Celebratur etiam Hermiones Menelai filiæ pulchritudo. Vide Propertius lib. 1. Tu licet Antiopæ formam Nycteidos & tu Spartanam referas laudibus Hermionem. Pont. lib. 1. Amorum.

Hiera fuit vxor Thelephi, mulier omnium (quas Protheſilaus uidit) maxima & pulcherrima.

Propoſita de muliebri pulchritudine certamina pleriſque in locis legimus: ſicut in Cereris Eleuſinæ feſto prope Alpheum, ubi uictrix Herodice meruit palmam. Cælius cap. 9. lib. 13.

Herodotus ſcribit, Hippoclidem Tyſandri filiū diuitiis & forma inter Athenienſes præcipuum fuiſſe.

Fuit tam elegans & cōcinna Hippodamiæ pulchritudo, ut ad impetrandas eius nuptias, celebrata ſint certamina procorum. In quibus cum uictor euaſiſſet Pelops, puellam duxit uxorem. Propertius: Nec Phrygium falſo traxit candore maritum Auecta externis Hippodamia rotis: Sed facis aderat nullis obnoxia gemmis, Qualis Apellæis eſt color in tabulis. Idem lib. 2. uocat Iſchomachen.

Hippolytus Theſei filius, fuit etiam pulcherrimus. Vergil. Ibat & Hippolyti proles pulcherrima bello Virbius.

Hyas Atlantis ex Æthra filius. Ouid. lib. 5. Faſt. Nondum ſtabat Atlantas humeros oneratus Olympo, Quum ſatus eſt forma conſpiciendus Hyas.

Hylam Thyodamantis filium ob formam adamauit Hercules, & Nymphæ rapuerunt. Mart. Pulcher, Hylas teneram merſit in oramonum. Propertius: Cuius ut accenſæ Dryades candore, puellæ, Miratæ ſolitos deſtituere choros, &c.

Hypſiphile. Stat. lib. 4 Theb. Errantes ſubito pulchram in mœrore tuentur Hypſiphilem. Fuit Thoantis filia, à quo Thoantias appellantur.

Iaſon. Medea apud Ouidium Iaſoni loquens: Et formoſus eras, & me mea fata trahebant, Abſtulerant oculi lumina noſtra tui.

Ioſeph. Mantus in Maria: Sic alacer Samſon, ſic & formoſus Ioſeph.

Iulus filius Æneæ ex Creuſa. Vergilium lib. ſeptimo Æneidos: Primique duces & pulcher Iulus.

Iuuencus Catulli amaſius. Idem Cat. Melliros oculos tuos, Iuuenci, Si quis me ſinat uſq; baſiare, Vſq; ad milia baſiē trecenta, Nec unquam ſaturū inde cor futurū eſt.

Lais

Lais Corinthia meretrix fuit ſpecioſiſſima. Ouid. lib. 1. Eleg. Qualiter in thalamos formoſa Semiramis iſſe Dicitur, & multis Lais amata uiris.

Lamia, autore Plutarcho, puella fuit ſpecioſiſſima, à Demetrio adamata, quæ & tibiis optimè cecinisse dicitur. Hæc primò canēdi modulandiq; ſuauitate gratiam ſibi apud omnes comparauit.

Laodomia. Catullus: Quo tibi cum caſu pulcherrima Laodomia. Et Pont. lib. 2. de Amore coniugali.

Lauiniæ forma fuit origo belli inter Æneam & Turnum, quorum uterque eam ſibi uxorem dari uolebat. Verg. li. 12. flauos eius crines, & roſeas appellat genas.

De lauſo Mezentii filio Verg. lib. 7. Æneid. Filius hunc iuxta Lauſus, quo pulchrior alter Non fuit, excepto Laurentis corpore Turni.

Leda Stroza filius. Formoſæ meruit Iuppiter oſcula Ledæ.

Muſæus poeta formam Leandri pueri ex Abydo (qui Ero puellam adamauit, & ab ea redamatus eſt) multis laudibus commendat.

Catullus de ſua Lesbia ſic inquit: Lesbia formoſa eſt, quæ quum pulcherrima tota eſt, Tum omnibus una omnes ſurripuit Veneres.

Ligurinus Horatij fuit amaſius, forma itidem excellente, ut ipſius poetæ teſtimonio conſtat. Idem quoq; Lycū celebrat, dicens: Et Lycum, nigris oculis, nigroq; Crine decorum.

Lucretiæ formam tanti fecerunt Romani, ut eam ſuis monumentis ubique celebrauerint, & uindicauerint a mortalitate: nec ſolum ob eximiam pulchritudinem, uerum etiam ob caſtitatem, quòd uim Tarquinij gladio ſit ulta.

Lycaſte Priami filia tantæ fuit pulchritudinis, ut Polydamas Anthenoris ex Theano Hecubæ ſorore filius illam ex concubina uxorem ſibi copulauerit. Fuit & alia Lycaſte, quæ ob pulchritudinem Venus uocabatur.

Lycoris Cor. Galli amaſia. Martial. lib. 6. Fœmina præferri potuit tibi nulla Lycori. Propert. libr. 1. Et modo formoſa quàm multa Lycoride Gallus Mortuus inferna vulnera lauit aqua.

Magnes Smyrneus fuit adoleſcēs, omniū ſui ſeculi pulcherrimus, cunctisq; propterea gratiſſimus, ſed maximè Gygi Lydorum regi. Quod ferentes ægrè parētes, capillos ei totunderunt, ut aliquid de pulchritudine minueretur. Indignatus uerò Gyges, bellum mouit in Magneſios. Pauſanias apud Volaterranum.

Maia Atlantis filia. Ouid. lib. 5 Faſt Quarum Maia ſua forma ſuperaſſe ſororis Traditur, & ſummo concubuiſſe Ioui.

Tibullus Marathi amaſij ſui formam uerſibus commendat.

Scribit Ælius Sabinus, tantam pulchritudinem oris fuiſſe in filio Maximini, ut etiā caput eius iam morte nigrum, iam maceratum defluenti tabo, pulcherrimum tamen uideretur.

Narciſſus filius fuit Cephiſi & Lyriopes, a multis Nymphis ob pulchritudinē amatus, cuius deſiderio quum Nymphæ ipſæ intabeſcerent, mutatus eſt in florem ſui nominis. Verg. in Battarum: Non illinc Narciſſus abeſt, cui gloria formæ Igne Cupidineo proprios exarſit in artus. Ouid. lib. 3. Met.

Nearchi formam commendat Horat. lib. 3. Car. Ode 30. ubi ait: Fertur & leui recreare vento Sparſum odoris humeris capillum, Qualis aut Nireus fuit, aut aquoſa Raptus ab Ida.

Nireus fil. Caropi & Alagæ, puer fuit è Naxo admodū ſpecioſus, cuius formam Homerus ſuis carminibus dignatus eſt. Hora. lib. 3. Carm. Qualis aut Nireus fuit, aut aquoſa Raptus ab. Ida Idem in Epodo. Formaq; uincas Nirea Ouid. lib. 4 de Ponto. Propert. lib. 3. & Pontanus lib. 3. de Stellis.

Niſus Magarenſium rex ob pulchritudinē capillos aureos fertur habuiſſe. Tibullus lib. 1. Carmine purpurea eſt Niſi coma.

Omphale regina Lydorum fuit facie adeò præſtanti, ut ei ſe ſubmiſerit Hercules.

Propert.lib 3 Omphale in tantum form æ proceſſit honorem,&c.

Panthea uxor fuit Abradatæ uiri nobilis apud Perſas, quam Cyrus expugnatis Aſſyriorum caſtris duxerat captiuam. Abradata autem abſente, & apud Bactrianos legatum agente, Araſpæ Medo ſeruanda tradita eſt, qui apud Cyrum affirmauit, nondum eſſe ortam, aut omnino inuentam tota Aſia pulchriorem. autor Xenophon apud Cælium lib 7.cap.53.

Fuit & Formoſus Paris dicente Ouidio: Dux Pari Priamide dãno formoſe tuorum.

Parthenopæum Meleagri & Atalantę filium, ſeu (ut aliis placet) Martis & Menalippes forma fuiſſe liberali ſcribit Statius. Pulchior haud illi triſte ad diſcrimen ituro Fons fuit in ſyluis, qualis iam calſide miſſa Parthenopæus erat.

Hominum pulcherrimum fuiſſe prędicant Phaona, quem inter lactucas occultarit Venus. Dicuntq; oblatum eidem ab ipſa Venere alabaſtrum unguenti, quo quũ ſe obliuiſſet factus eſt omnium formoſiſſimus, proptereaq; adamatus à Mitylenæorum mulieribus, ſed maximè a Sappho poetria, Scamandronymi filia. Cælius lib.5.cap 43. Eius formam Ouid ſic deſcribit: Hunc ne pro Cephalo raperes Aurora timebam &c.

Phædrus Eleſis, Socrati Platoniq; familiaris, a domino Lenone (dictu infandum) ob excellentem formam coactus eſt ſe proſtituere, ſuoq; corpore quæſtum facere. Volaterranus.

Plutarchus in Lucullo ſcribit, Pręciam quandam fuiſſe in urbe Roma fœminam, venuſtate formæ nulli ſecundã, quæ ſua pulchritudine. Cethegum ſibi deuinxerit, adeò ut nihil probaretur Cethego, quod Præcia non iuſſiſſet.

De Pyramo & Thysbe Ouid.lib.4. Met. Pyramus & Tysbe, iuuenum pulcherrimus alter, Altera, quas Oriens habuit, prælata puellis, Contiguas habuere domos.

Pſamnaticus rex Ægypti Rhodopen meretricem ob pulchritudinem matrimonio ſibi iunxit.

Magnus Alexander, totius propè Orientis uictor & imperator, Rhoxanam Satrapis barbari filiam matrimonio ſibi iunxit ob ſolam eius pulchritudinem. Vide Curtium lib.5.

Qũ Catullus poeta Epigrammaticus formam Roſcij pueri amaſij ſui his uerſibus celebrat: Conſtiteram exorientem Auroram forte ſalutans, Quum ſubitò à læua Roſcius exoritur Pace mihi liceat cęleſtes dicere veſtra, Mortalis uiſus pulchrior eſſe Deo.

Scribit Cælius, Scipionem cognomento Demetrium, apud Romanos forma fuiſſe amabili & eleganti.

Fuit etiã in Semiramide eximia pulchritudo, & facies imperio digna. Vnde & mortuo marito Perſis imperauit uſq; ad prouectam filij ætatem. Ouid.lib.1.Eleg. Qualiter in thalamos formoſa Semiramis iſſe Dicitur.

Serranus. Vergilius libro 9. Et iuuenem Serrauum illa qui plurima nocte Luſerat inſignis facie.

Siſigambis uxor Darij nulli ſuæ ætatis fœminæ pulchritudine ceſſit, teſte Curtio quam tamen uicto Dario Alexander non ſolum non uiolauit, ſed & ſummam adhibuit curam, ne quis captiuo corpori illuderet.

Spurina fuit egregius adoleſcens, qui quum fœminas uiroſq; ad libidinem ſolo decoro aſpectu prouocaret, pulchritudinem oris ſponte vulneribus deformauit. Val. Maximus de Verecundia.

Saxo Grammaticus lib 8. Danicæ hiſtoriæ ſcribit, Suauildam reginam tantæ fuiſſe pulchritudinis, ut quum uincta loris expoſita eſſet equinis calcibus obterenda, ipſis quoque iumentis horrori fuerit, artus eximio decore præditos ſordidis lacerare ueſtigiis.

Sulpitiæ formam commendat Tibul.li.4. Illius ex oculis quum vult exurere diuos, Accendit geminas lampada acer amor.

Ferunt Albium Tibullum poetam Elegiographum corporis forma admodum præſtanti fuiſſe. Vnde Horat. de eo loquens: Non tu corpus eras ſine pectore, Dij tibi formam, Dij tibi diuitias dederant.

Paulus Diaconus ſcribit, Theodotem puellam, genere Romanam, forma fuiſſe conſpicua & mirabili, flauis promiſſisq; capillis ad pedes vſque pendentibus eaque pulchritudine infeſtatum Cunibertum regem, amore puellæ exarſiſſe.

Thetidem deam maris poetæ niueam & formoſam faciunt, quòd perpetuis aquis abluatur. Catullus: Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine.

Thysbe amaſia Pyrami. Ouid. lib. 4 Metam. Pyramus & Thysbe iuuenum pulcherrimus alter, Altera (quas Oriens habuit) prælata puellis.

Turnum à forma pleriſq; in locis cõmendat Verg. ut lib 7. Petit ante alios pulcherrimus omnes Turnus auis, atauiſq; potens. Item: Ipſe inter primos præſtanti corpore Turnus Vertitur arma tenens, & toto vertice ſupra eſt.

Tyro puella Salmonei filia ob formam Neptuno adamata eſt De hac Prop. lib. 11.

Violantillam Stellæ poetæ vxorem, multis verbis commendat Star lib. 1. Syl. Idem paulopòſt: At tu pulcherrima forma Italidum, tandem merito poſſeſſa marito.

Habuit Xerxes in exercitu 68 myriades, quę ratio habet bis & quinquagies centum octoginta tria millia hominum. Herodotus tamen ſcribit, in tanto mortalium numero neminem fuiſſe pulchriorem rege ipſo, aut proceriore ſtatura.

Sunt alij permulti pueri & puellę, in quibus elegãs fuiſſe pulchritudo memoratur, vt Pyramus, Pelops, Idas, Caſto, Pollux, Iaſon, Artaxerxes, Cyrus, Troilus, Patroclus Hymen. Ex fœminis Paſiphae, Ariadne, Berenice, Hermione, Bryſeis, Penelope, Deidamia, Erſilia vxor Romuli, Ero, Virginia, Anaxarete, Antigone, Arachne, Arethuſa, Arſione, Polyxena, Pelagia, Lycaſte, Iocaſta, Hecuba, Caſſandra, Heſperie, Cleopatra, Chœlia, Ilia, Sibyllæ, Veſtales, Heroinæ, & aliæ propè infinitæ. Quas qui ſcire velet, autore reuoluat.

DEFORMES

Brotheus Vulcani & Mineruæ filius, deformi facie dicitur fuiſſe. Ob quam dum pleriſq; eſſet ridiculus, animi dolore ſe in rogum cõiecit, teſte Ouidio in Ibin: Quodq; ferunt Brotheum fecisse cupidine mortis, Des tua ſuccenſæ membra cremanda pyræ.

Hipponactis poetæ Iambographi deformitatem ſuis tabulis expreſſerunt Bubalus & Anterinus pictores: eamque imaginem, quòd notabili eſſet vultus fœditate, propoſuere in ridentium circulis magno ſuo malo. Indignatus enim Hipponax vtrunque ſuis Satyris tanto. retaliauit fœnore, vt ambo laqueo ſe præfocauerint. Plin. cap. 5 lib 36.

Aiunt & Corytheum quempiam fuiſſe hominem notiſſimæ deformitatis, quiq; liberos ſuſceperit patrem infeliciſſima forma referentes: vnde fluxit adagium, Corytheo deformior. Eraſmus.

Homerus ſcribit, Therſitem omnium qui ad Troiam venerunt, fœdiſſimum fuiſſe, totumque hominem à capite ad pedes ita graphicè depingit, & corporis vicia, & animi morbos, vt dicas peſſimum ingeniũ in domicilio ſe digno habitaſſe, inquit Eraſmus. Vnde adagium, Therſitæ facies. Ouid lib 4. de Ponto.

Damon fluit pedotriba quiſpiam inſigni claudite deformis, qui quum crepidas retortis ſuis pedibus congruentes furto amiſiſſet, imprecatus, eſt, vt eius pedibus cõuenirent, qui ſurripuiſſet. autor Cælius.

Ferunt Æſopum è Phrygia fabulatorem, omniũ quoq; turpiſſimum extitiſſe Fuit enim nigerrimus, vnde illi datum nomen. Nam Æſopus & Aethiops idem ferè ſignificat Corpore prætereа gibboſus, verùm ingenio (quo deformitatem illam penſauit natura) clariſſimus. Cælius lib. 8 cap 474.

Aiunt Socratem philoſophum fuiſſe ſimis naribus, recalua fronte, piloſis humeris & repandis cruribus. Propterea quum duæ vxores Xantippe & Myrrho

zelotypia

zelotypia quadam in contentiones uenirent, illis inter ſe iurgantibus dicebat:
Quid propter me iurgia ſimul exerceris, quem adeò deformem peperit natura?
Epictetus verò philoſophus fuit claudus: vnde ei hoc diſtichon a Macrobio poſitū,
Seruus Epictetus genitus ſum, corpore claudus, Paupertate Irus, dijs & amicus ego.
Hemippus poeta fuit Athenienſis, altero captus oculo. Volat.
Colomanus rex Pannoniorum poſt Ladislaum dicitur fuiſſe ore improbo, luſcus, claudus, gibboſus, & lingua bleſus. Volaterranus.
Vergilius ſcribit Polyphemum cyclopem Siculum fuiſſe monoculum, ubi ait, Et te lo lumen terebramus acuto, Ingens quod torua ſolum ſub fronte gerebat. Idem. Monſtrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum.
Poetæ quoque fabulantur Vulcanum claudum fuiſſe ac toto deformem corpore, dicuntque propterea parentes infanti non riſiſſe, ſuoque cubili admiſiſſe. Ver. Incipe parue puer, cui non riſere parentes, Nec deus hunc menſa, dea nec dignata cubili eſt. Ouidius libro 2. Elegiarum.
Martialis Philenem puellam luſcam fuiſſe, & altero lippam oculo videtur innuere lib. 1. ubi ait: Oculo Philenis ſemper altero plorat, Quo fiat iſtud quæritis modo? Luſca eſt. Item lib. 2. Cur non baſio te Phileni? calua es. Cur non baſio te Phileni? ruffa es. Cur non baſio te Phileni? luſca es.
Idem autor lib. 3. ait, Vetuſtillam tres habere dentes, tres capillos, pectus cicadæ, crus formicæ, rugoſam frontem, mammas aranearum caſſibus pares, os rictibus crocodili ſimile, cantum ranarum, & culicū, noctuæ uiſum, hirci fœtorem, & pleraſque alias deformitatis inhoneſtas notas.
Olim creditum eſt eos ſeptem diebus formoſos fore, qui leporem eſitaſſent. Propterea idem Martialis Gelliæ deformitatis illudens, ait eam nunquam eſitaſſe leporem, his uerbis:

Quum leporem mittis, ſemper mihi Gellia mandas.
Septem formoſus Marce diebus eris.
Si uerum dicis, ſi uerum Gellia mandas,
Edisti nunquam Gellia tu leporem.

Idem Mart. lib. 11. Zoili ſui deformitatem ſic depingit. Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine læſus, Rem magnam præſtas Zoile, ſi bonus es.
Galbæ imperatori corpus fuit gibbo deforme, autore Macrobio.
Afferunt & alia de forma philoſophorum. Zeuſippus dicitur fuiſſe ceruice curua, Aratus panda, Zeno fronte contracta, Epicurus cute diſtenta, Diogenes barba comante, Socrates cadente, Ariſtoteles brachio exorto, Xenocrates crure collecto, Heraclitus oculis fletu clauſis, Democritus labris riſu apertis, Chryſippus digitis propter numerorum indicia conſtrictis, Euclides propter menſurarū ſpacia laxatis, Cleantes propter utrunque corroſis. autor Sidonius lib. 9.

MORBI DIVERSI.

Acrocordona vlcera ſunt uerrucis ſimilia, vbi ſub cute coit aliquid durius, & interdum paulò aſperius.
Albugo eſt macula quædam in oculo à colore ſubalbido, qui ex glutinoſa pituita procedit. Plinius: Qua alligata oculo, albugines tolli dicuntur.
Alopœcia morbus eſt in capite humano ex uitio humorum proueniens, dictus à vulpe quam Græci Alopœca dicunt, quòd crebrò hoc genus morbi patiatur: uel ex proprietate vrinæ eius animalis, qua ut aſperſæ herbæ areſcunt, neque renaſcuntur nouę ita quoque pilos decutit hic morbus, qui poſtea non ſucceſcunt. Vocatur aliter Alopœcialis, & Alopœcades uaſer ſeu uulpio dicitur. Plinius ait, hunc morbum Linguæ herbę radice combuſta & trita emendari.
Plutarchus ſcribit Alphon morbum eſſe quendam, quo quamuis laboret Atoſſa Artaxerxis filia, nihilominus à patre in uxorem ducta eſt.
Amaurosis morbus eſt uiſum impediens incolumi pupilla, ferè citra vllum dolorē.

Amblyopia idem propè eſt cum Amauroſi, quando ita premuntur oculi, ut exerti perſeuerent, & plus iuſto patentes ſunt, ut contingit athletis in certamine compreſſis.

Amphimerinon febris eſt quotidiana, quæ ex humoribus corruptis, ac præſertim pituita, coaleſcit. Plinius capite undecimo, libro 28.

Ancuryſma tumor eſt arteriæ præcluſæ, è ſanguine & ſpiritu cauſam trahens. Fit autem, cum uulnerata arteria pellis nequaquam ſuperinducitur.

Angina morbus eſt acutiſſimus, fauces occupans & ſtrangulans, qui aliter Tonſæ ſeu Tonſillæ dicitur, ab Hippocrate & Galeno Synanche: tracto etymo ab ango uerbo, quod hominem angat Plaut. Vellem me in anginam uerti, ut huic aniculæ fauces præoccuparem. Fit autem quando nec tumor, nec rubor ullus apparet, ſed corpus aridum, & uix ſpiritus trahitur. Arethæus medicus dixit, morbum hunc ex frigore frigiſque potionibus generari. Anginæ genera tria ſunt, Synanche, Cynanche, Paraſynanche. Iulius Modeſtus apud Macrobium teſtis eſt, Angeronæ deæ olim ſacrificatum, quod populus Rom. hoc morbo præmiſſis uotis liberatus ſit.

Anorexia eſt morbus quidam, quo affecti cibum reſpuunt & faſtidiunt, pelliturque olfactu aceti, & alijs odoribus acutis.

Apoplexia ſeu Apoplexis dicitur ſubita percuſſio, & uelut quædam conſternatio, quam qui patiūtur, dicūtur Apoplectici. Hoc morbo perijt. Valentinus ſubiti ſanguinis eruptione. Si fiat in parte corporis tantum, Hemiplagia dicitur. Hunc morbum Latini Stuporem uocant Galenus ait in Apoplexijs totum corpus ſenſu priuari ac motu, ſolumq; ſupereſſe anhelitum, qui ſi prohibeatur, maxima eſt & acutiſſima apoplexia. Fit autem hic morbus interdum fulminis ictu, interdū morbo.

Apophtoſis dicitur prurītus palpebrarum, quum pili earum decidunt, quarum Diabroſis, Diſtochiaſis, Phthiriaſis etiam ſunt uicia.

Apoſtemata dicuntur corruptiones carnium, muſculorum, uenarum & arteriarum quæ initio rubra & dura ſunt: demū quū maturauerunt, multam emittunt ſaniē.

Aphthæ ulcera ſunt in ore ſummo, infantibus plerumque peculiaria, uitio lactis (quo nutriuntur) calido humore corrupti. Oriuntur & in prouectis ætate, quando humoribus calidis concurrentibus tumeſcunt ora aſpectu ſanguineo

Argema eſt morbus oculorum, quum ulcus circulum oculi infeſtat. Græci Irim, & Leucoma à candore nominant: Latini Albuginem. Fit autem, quando ex plaga tenui uenis fractis ſanguis ſuffunditur toti oculo, deinde nigreſcit.

Arquatus morbus dicitur à uarietate colorum arcus cœleſtis, quos affectorum facies reddit. Plinius ſcribit, hunc morbum & Ictericum eundem eſſe cum Regio morbo, ab Icterone aue, quam nos Galgalum dicimus. De hoc Lucretius lib. 4.

Lurida præterea fiunt quæcunq; tuentur
Arquati, quia furoris de corpore eorum
Semina multa fluunt, ſimulachris obuia rerum.
Multaq; ſunt oculis in eorum deniq; mixta,
Quæ contage ſua palloribus omnia pingunt.

Arthritis dicitur articulorum affectio ſicut Pleuritis coſtarum: & Nephritis renum.

Athrophia morbus eſt macrem contrahens quando corpus non alitur, continuo aliquibus decedentibus, & nullis ſuccedentibus.

Aurigo morbus eſt, qui & regius dicitur nomen habet a colore auri quem bilis per totum corpus diffuſa repræſentat. Quo qui laborant, Auriginoſi uocantur.

Batrachus eſt tumor ſub lingua, maximè infeſtans.

Branchus ſpecies eſt Catharri guttur arripientis, quando fauces arteriarum aſperitate læſæ ſunt.

Bubonocele morbus dicitur, quando inteſtinum uſque ad inguen duntaxat erupetit, aut decubuerit.

Bulimus dicitur morbus, quum ob famem ſtomachus deficit, paulatimque adeò frigeſcat

geſcat

geſcit, vt extremæ partes deſtituantur. Curatur autem aceti aut panis calidi olfactu: aut ſi extrema membrorum calida aqua abluantur.

Cachexia eſt malus corporis habitus, omne alimentum corrumpens, quādo corpus longo morbo extenuatum refectionem ob debilitatem non accipit. Prouenit etiā quandoque à retentione excrementi.

Cærium genus eſt ulceris, dictum a faui ſimilitudine, quam habet. Plinius: Ramorū fici teneri caculi cum melle vlceribus (quæ Cæria vocantur) illinuntur.

Calculus morbus eſt in renibus, proueniens ex defectu concoctionis. Fit etiā in ueſica, tum appellatur Lithiaſis.

Cancer cāceris, morbus eſt naſcens in omnibus ferè corporis partibus, ſed maximè in mammis mulierū, quę naturali menſtruo nō purgantur. Ouid. li. 2. Met. Vtq; malum latè ſolet immedicabile cancer Serpere, & illæſas uitiatis addere partes. Cato de Ruſtica, Cancer canceri, ponit in maſculino. Eadem (inquit) braſſica uulnera putrida, Cancroſque purgabit. Aliter Carcinoma, ſeu carcinus dicitur. Crinitus ait Cancrum differre ab Elephantiaſi, quòd Cancer unicum duntaxat membrorum occupet, Elephantiaſis uerò vniuerſum corpus paſſim contagio depaſcatur.

Carbunculus eſt tuber, ſeu uitium prouenięs ex inflammatione, diciturq; ab igneo carbone propter inflammationem Super eum puſtulæ eminent maximè nigrę, interdum ſub liuidæ aut pallidæ, in quibus ſanies eſſe uidetur. Hunc morbum Græci Anthracem uocant. Plinius libro 26. ait Carbunculum in Italiam primum uenisse L. Paulo & Qu. Martio cenſoribus, ac eſſe peculiare Narbonenſis prouincię malum.

Carcinoma, ſunt qui idem eſſe putent cum Cancro, niſi quòd maximè in ſuperioribus partibus circa faciem, nares & aures prouenit. Cato ait hunc morbum ſanari braſica tritta.

Cardicus morbus eſt in ore uētris, qui accidit cum febre acuta, & motu arteriarum frequenti recreaturque flabelli uentilatione.

Caros ſpecies eſt Lethargi, vehementem ſomnum inducens.

Catoche & Catalepſis morbus eſt inter Lethargum & Phreneſim medius, melācholico humore cum febre ueniens, cùm affectus oculos quandoque apertos, quādoque concretos & immobiles habet ſine ſenſu.

Cephalæa morbus eſt acutus & peſtilens, qui totum caput infeſtat. Qui dimidia ſolum capitis parte laborant, hemicranici dicuntur Cephale caput ſignificat.

Calazia morbus eſt præcedenti ſimilis, quando tuberculum album modo grandinis innaſcitur.

Chemoſis morbus eſt oculorum, quando ex tumore uehementi vtræquæ palpebræ connectuntur, ut uix liceat conniuere.

Chiragra dicitur manuum morbus, quo qui laborant, Chiragrici dicuntur. Horatius: Nodoſa corpus nolis prohibere chiragra.

Cion ſeu Cionida tumor eſt in gutture, quando ſcilicet excreſcens caro in faucibus ex rheumate impedit uocem.

Cirſocele morbus eſt coleorum, quum tumeſcentes uenæ ſcortum implent, fitque teſticulorum alter maior altero.

Cœliacus uentris morbus, quum emollita aluo, liquida egeruntur cauſa debilitatis Cauſa morbi eſt ſuperfluus & frigidus cibus, continua frigora, aut calores uehementes.

Comitialis morbus eſt tātam animi conſternationē afferens, affectumq; adeò mēte alienatum & attonitum reddens, ut tremen tibus membris, uenisq; palpitātib. in terrā decidat. Vnde & Caducus dicitur. Vocatur etiam Herculeus, quòd eo laborauerit Hercules. Item, Morbus ſacer, quòd in eam maximè partem ſæuiat, quæ ſit ſanctiſſima. Comitialis autem, quòd primus Romanorum (qui eo laborauit)

affectus

affectus ſit in comitijs. Huic morbo præcipuè ſunt obnoxij uiri, qui atra bile xantur, & ingenio clarent.

Condyloma tuberculum eſt inſanabile, naſcens circa coronam podicis, proueniens ex inflãmatione: in quo ſunt eminẽtes tumores, figura rotunda, nũc molles, nunc duri. Tres aũt præcipui podicis morbi ſunt, Rhadagia, Hemorrhois, Condyloma.

Cophoſis aurium morbus ſurditatem afferens.

Cordapſus morbus tenuioris inteſtini, quem iuniores Iliacum nominant.

Coriago morbus eſt pecoris bubuli, quum pellis ita tergori adhæreat, ut apprehenſa manibus à coſtis deduci nequeat. Prouenit hic morbus, ſi bos ex aliquo languore maciem contraxerit, aut ſudans in opere, poſtea refrixerit.

Coriza morbus humore naſum obturans, Latinè Grauedo.

Crethe eſt tuberculum, quod naſcitur in palpebra, hordei ſimilitudine. Vnde & Hordeolum vocatur.

Cynanche dicitur pituita craſſa in fauces & ceruicem delata, qua maximè laborant canes. Vnde etiam tractum etymum. Tunc uox nihil poteſt exprimere.

Diabetes eſt morbus renum, qui inueteratus ex prauo humore congeſto maximam inducit ſitim. Curatur ſuperflui humoris euacuatione.

Dyſcoia appellatur difficultas aditus.

Dracontium morbus eſt apud Indos & Ægyptios, proueniens in membris muſculoſis, ut gutture, brachijs, coxis, cruribus.

Dyſenteria eſt inteſtinorum exulceratio, qua qui laborãt, uocãtur Dyſenterici. Latinè Tormina dicũtur. Prouenit quãdoq; ex cibo, aut acuto, aut minimè concocto.

Dyſuria uocatur urinæ difficultas, dum ueſicæ paſſiones urinam ipſam ſupprimũt.

Diſpnœa eſt difficultas ſpirandi.

Ectropia morbus eſt oculorum Lagophthalmiæ contrarius, dum palpebrę deorſum conuertuntur.

Elephantus, Elephantia, ſeu Elephantiaſis, morbus eſt ſimilis lepræ, crebras in ſumma corporis parte gignens maculas, ac tumores, rubore paulatim ſeſe in atrum uertente. Hoc affectis morbo omnes corporis partes næuulis quibuſdam rubris inflantur. Nomen tractum ab elephanto animali, cuius cutis vlceroſis uarijs exaratur. Scribit Plin. morbum hunc in Italia non fuiſſe ante Cn. Pompeii tempora. De hoc Lucretius lib. 6. ſic inquit: Eſt Elephas morbus, qui propter flumina Nili Gignitur Ægypti in medio, neq; præterea uſquam. Galen. Elephantiaſim inter inſanabiles morbos numerat. Differt à lepra, quoniam lepra habet cutis impetiginem quandam, & uelut ſcabiem: Elephantiaſis uerò non cutem ſolum, ſed neruos & oſſa uitiat.

Emphyſima eſt ſpiritus inflatio ſub cute. Fit quandoq; in uentre & in intraneis.

Empyeme morbus eſt Thoracis, procedens uel ex ſanguine commaculato, uel alicuius uiſceris ulcere.

Encanthis morbus eſt oculorum, quum in ipſorum angulo tuberculum eſt, quod palpebras parum deduci patitur. Eſt autem nautis frequens.

Emphyſma ſeu Sympyſis dicitur tumor & inflatio palpebrarum.

Enterrocellæ morbus eſt inteſtinorum diffluentium in teſticulos. Mar. lib. 10. Enterrocellarum fertur Podalyrius Hermes.

Ephialtes morbus eſt, quo affecti noctu ſe ſtrangulari putãt, aut membris aliquibus detineri, aut ex alto cadere, aut uoce, & parata uenere prohiberi. Hic ſi inueterauerit, apoplexiam, aut epilepſiam efficeret. Prouenit ex atrabile, & craſſis humoribus ad cerebrum tendentibus.

Epialos ſpecies eſt febris, ex pituita frigida procedens.

Epicauma ulcus eſt ſordidũ, ex cuius purgatione humida, quæ ſunt intus, effluũt.

Epinyctis ulcus eſt aciem hebetans, & in cingulo oculi perpetim humor emanans: quem morbum ait ſanari illitis porri ſectiui foliis.

Epiphora

Hyptaſmus eſt conuerſio ſtomachi ex humore imperante.

Icterus eſt diffuſio bilis per totum corpus, quæ interdum nigra, interdum flaua eſt: diciturq́; ab ictero aue, cuius aſpectu ſanatur. Cognoſcitur hic morbus ex colore oculorum, quando quod album eſt, fit luteum. Procedit tam ex ſplene affecto, quam ex hepate. Eo laborans nulla cibi appetentia mouetur, alba egerit excremẽta. Vocatur aliter Regulus, Arquatus, & Aurigo. Mart lib. 11. Dicet & ictericam ſi fors ſitan altera mœcha.

Ignis ſacer numeratur inter mala ulcera. Cuius duo genera: Alterum ſubrubicundũ, quod fit in pectore, lateribus aut plantis: Alterum in ſumma cutis exulceratione, ſed ſine latim fine. Dicitur ſacer propter admirationem, quòd nihil habet cum alijs morbis ſimile: uel ab Hercule, qui eo laborauit.

Ileos morbus gracilioris inteſtini, quo affecti dicuntur Ileoſi.

Impetigo eſt fœdatio cutis cum prurito. Affert autem morbum ſquamoſum ſcabiei ſimilem, totum corpus dehoneſtantem. Serenus: Si uerò uitium eſt, quod ducit ab impete nomen, Hoc matutina poteris cohibere ſaliua. Aliter Petix, & Petigo dicitur.

Intertrigo fit quando nerui in aliqua corporis parte contrahunt. Cato ait morbum hunc ſanari poſſe, ſi ſurculus abſinthij pontici feratur ſub anulo.

Lagophthalmia morbus eſt oculorum, quãdo contractis ſupernè palpebris apertis dormitur oculis, inſtar leporis.

Leontiaſis capitur pro Elephantiaſi, quod hoc morbo affecti frontem Leonis modo corrugatam habeant.

Lepra morbus eſt idem cum Elephãria, aut non multum diſſimilis. De quo intelligi uidetur Horat. dicens: Vt mala quẽ ſcabies, aut morbus regius urget. Hũc allio exulcerari, ſanariq́; cum origano, teſtis eſt Plin. lib. 20 Similitudinem habet cum Pſora, ſed altius aliquando penetrat, pulmonemq́; adeò corrumpit, & putre facit, vt eo affecti raucefcant, ægreque loquantur, & reſpirent.

Lethargus morbus eſt Phreneſi contrarius, dormitans, & ex atrabile proueniens. Cui conſanguineus Veternus, alter obliuione, alter ſomno ſemiſepultus. In lethargo præter ſomni appetentiam, eſt quædam mentis alienatio, & rerum propè omnium obliuio. Boethius: Lethargum patitur communem illuſarum mentium morbum, ſui paulifper oblitus eſt. Hoc affecti dicuntur Lethargici.

Leucomata maculæ ſunt profundæ in oculis.

Lippitudo uitium eſt oculorum, humorem & lachrimas emittentium, quo Horat. fatetur ſe laboraſſe, ubi ait: Hic oculis ego nigra meis collyria lippus, Illinere.

Lithiaſis uocatur morbus calcularis. Alij oculatem fac ũt in conuerſis palpebris Si in renibus accidat, aut ueſica, procedit ex defectu concoctionis.

Lycantropia ſpecies eſt melancholiæ, quum more luporum affectus noctu in ſomnis ululat.

Lychenes maſculini generis dicuntur oris ulcera, furfurem cutis excitantia, latinè Mentagra dicuntur. Mart. lib. 11. Non vlcus acre, puſtulæve lucentes, Nec triſte mẽtum ſordidiq́; Lychenes. Fuit hic morbus Romanis ignotus uſq; ad principatum Tyberij. autore Plin. lib. 26. c. 1. Aliter etiam uocatur Lychen.

Lyenteria uocatur inteſtinorum diſſolutio, quum cibus non perficitur, ſed egeritur incoctus. Lyenteriam qui patiuntur, dicuntur Lyenoſi.

Melatheam Plutarchus in Phocione ait eſſe morbum, quo laborauerit Dimarchus Corinthius: morbi tamen non exprimit qualitatem.

Mentagra eſt faciei morbus, nomen ſortitur a mento, a quo oritur, occupatq́; interdum totos vultus, oculis tantum immunibus. Deſcendit nonnunquam in colla, pectusque ac manus, fœdo cutis furfure Vocabulo Græco Lychen ſeu Lychenis dicitur. Mentigo uerò morbus eſt pecorum.

Narce eſt alicuius membri torpedo, ſeu labore, ſeu frigore ſtupeſcentis. Narcodes dicitur,

dicitur, qui hoc patitur. A Narco piſce hoc malum inferente, qui & Torpedo appellatur.

Nauſea uocatur ſtomachi faſtidium, ob circunſtantem paruum humorem. Cui propè ſimilis Anorexia, id eſt, ciborum inappetentia.

Nephritis eſt renum morbus, qui inter acutos numeratur, de quo forte intellexit Horatius, dicens, Si latus, aut renes morbo tentantur acuto. Nephritici dicuntur omnes, qui hoc morbo laborant.

Otalgia eſt aurium morbus, quum intus fiunt quidam ſoni.

Ozenia morbus eſt, quum multa ulcera ac cruſtæ ſunt circa nares, quæ fœtidũ reddunt odorem, & olfactum impediunt.

Paralyſis dicitur neruorum diſſolutio, & uiriũ defectus, aliter Pareſis. Hoc morbo qui laborant, uocantur Paralytici. Arguitur autem in hominibus, quum rectum ſeruare inceſſum non ualent, & crura uelut ardua conſcendentes attrahunt, & in ſiniſtrum quandoque dextra circumferunt quandoque è diuerſo.

Priſtmia morbus eſt gutturis & faucium, quando loco gulæ auguſta præcludunt aut nimia uini potione, aut hauſtu ſubito alicuius rei acorem habentis.

Parotides morbi ſunt narium, qui naſcuntur ex capitis honore huc deſcendente & ageſto. Sunt & quandoque ſine tumore.

Patulis dicitur tumor gingiuarum, cui niſi pharmaca occurratur, in pus ueniunt.

Peruio morbo eſt pedum ex frigore proueniens, & maxime calcaneum infeſtans, quem rapo domeſtico, ſi feruens imponatur, ſanari, teſtis eſt Plin.

Petigo maculoſus eſt morbus, totum plerunque uultum præter oculos occupãs. Aliter uocatur Impetigo ab impetendo.

Phrenetis morbus eſt conturbans mentem, & inſaniam plerunque excitans. Fit autem, quum quis uanas imagines accipit. Poſſidonius ſcripſit, Phreneſim tumorẽ eſſe membranarum circa caput cum febri acuta, qui mentem alienat. Prouenit autem ex flaua bile. Si humida eſt, ſomnos facit ꝓfundos: ſi ſicca uigilias: ſi humida cum paruo frigore ſtultitiam.

Phthiſis morbus itidem oculorum quãdo pupilla anguſtior fit, aut latior ex aliquo capitis morbo, ex quo obiecta apparent eſſe maiora quàm ſint. In hoc morbo fit exulceratio pulmonis ex pituita diſtillante à capite.

Phymoſis uitium eſt membri genitalis, quando nudum, eſt aut contectum nudari non poteſt.

Pituita eſt morbus capitis proueniens ex catharro, Græce Phlegma dicitur. Eſt autẽ origo omnium languorum, qui ex diſtillatione fiunt. Quum expirat ex trinſecus uarios humores producit. Intrinſecus uero cohibita, urentes adaceſque morbos parit Horatius in epiſtolis: Præcipuè ſanus, niſi quum pituita moleſta eſt. Pituitoſi hoc morbo affecti.

Pleuritis ſeu Pleureſis eſt dolor laterum, quo affecti dicũtur Pleuritici. Quo morbo periit L. Craſſus eloquentium iuriſperitiſſimus. Affert plerunque febrem, tuſſim & anhelitus difficultatem.

Pneumonia morbus eſt pulmonis quando tumeſcit, proueniens interdum ex uehementi catharro uel pleuritide.

Podagra eſt dolor pedum, quo affecti dicuntur Podagrici Mart. Litigat, & podagra Diodorus Flacce laborat. Plin. ait, hunc morbum ratum fuiſſe in Italia patrũ auorumque memoria, ſuaque etiam ætate, nec eſſe incurabilem. Nam in multis ſpõte deſiuit, & in pluribus curatur. Vide remedia lib. 20. cap. 11. Quamuis Ouid li. 2. de Ponto dicat: Soluere nodoſam neſcit medicina podagrã. Si eſt in genu, uocatur Gonagra ab Hippocrate.

Polypus eſt narium morbus, ita dictus à ſimilitudine polypi animalis. Qui ut acetabulis uenantes inuadit, ita quoque nares iſte occupat, uſque ad ſermonis & anhelitus impedimentum. Ponitur inter carcinomata pene incurabilia. Polypoſi ſunt, quorum

quorũ naſus polypo morbo in fœdam magnitudinem exereſcit. Martialis: Naſutum volo, nolo polypoſum.

Porrigo genus eſt morbi, qui creſcendo porrigitur & extenditur, unde nomẽ traxit. Naſcitur in capillo, barba & ſupercilio. Lucilius: Triſtem & corruptum ſcabie & porrigine plenum. Qui hoc infeſtantur, dicuntur Porriginoſi.

Pſora ſpecies eſt lepræ, quæ in ſumma pelle verſatur. Hac qui laborant, vlcera ſiue puſtulas ſupra modum contingere & ſcalpere cupiunt.

Pſorophthalmia dicitur pruritus palpebrarum.

Priapiſmus morbus eſt, quo genitale membrum citra rei venereæ cupiditatem extenditur. Cui rebus frigidis occurritur, quo perijt Michael Verinus poeta Hiſpanus. Aliter Prurigo vocatur.

Pterygium membranula eſt neruoſa, oriens ſub angulo oculi, quæ interdum ita augeſcit, ut pupillam operiat. Si inueterata ſit, chirurgi manu indiget: ſi mediocris, tantum collyrijs.

Phthiriaſis appellatur morbus pedicularis, quo Sylla, Pherecides, & alij pleriq; (vt iam diximus) perierunt.

Ptoſis oculorum morbus, quum pili ſuperioris palpebræ connectuntur, vel quum decidunt, aut ordine duplici ſupernaſcuntur ex craſſitudine palpebrarum.

Puſtula eſt tuberculum naſcens in ſummitate cutis. Plin. Puſtulas vocat eruptiones pituitæ. Quandoque tamen puſtula ſignificat bracteam argenti. Martia. lib. 8. Et niueum felix puſtula vincit ebur.

Ramex ſpecies eſt Herniæ. Hoc affecti morbo vocantur Ramicoſi. Sanatur Syluestri ruta cum axungia, autore Plinio libro decimo.

Recluuium morbus, quum circa ungues cutis ſe ſoluit. Huic ſimilis eſt Rediuia, quã lana ſuccida ſanat ex aqua frigida.

Regius morbus idem eſt cum Arquato, Aurigine, & Ictericо: uide in præcedentibus. Appellatur autem Regius, quòd eo morbo affecti, apparatu regio, ut conclaui cultiore, ludisque & laſciuia ſanentur.

Sacer morbus vocatur Comitialis, ſeu Caducus, quòd eo laborauit Hercules.

Satyriaſis morbus de ſpecie Elephantiaſis. Quo affecti vlceribus ſcatent, tetro ſunt aſpectu, ore ſqualenti, non ſine dolore & pigritia, neque ulla cibi aut potus voluptate mouentur. Sic autem dicitur, uel quòd laſciui hominibus (quales ſunt Satyri) eueniat, vel quòd ora Satyrorum pictorum referant.

Scotoma eſt morbus, quem nos Vertiginem appellamus, quum tenebre ob oculos voluuntur. Procedit autem ex vaporibus ad cerebrum delatis. Affectis ſolet eſſe oculorum hebetudo, aurium ſonitus, ſemiſurditas. Accidit plerunq; quum ſurgitur è ſomno, vel quũ ſit circũactio corporis, aut ex ebrietate nimia & ſaturitate.

Scyrrum tumor eſt prædurus inſenſibilis, vixque curabilis.

Siriaſis morbus eſt puerorum, & inflammatio circa cerebrum, unde ſequitur ſyncipitis & oculorum incuruitas, & cum pallore & ſiccitate corporis. Plin. libro 22. ſcribit, Heliotropij folia, infantium diſtillationibus, quod Siriaſim vocant, illita mederi.

Sclerophthalmia eſt oculorum morbus, quando præ duritiæ palpebræ uix è ſomno aperiuntur, & ſordes in oculis ſiccæ remanent, oculique propterea fiunt ſubruffi.

Sonticum morbum veteres pro vehementi ac grauiſſima ægritudine acceperunt, quam Plin. ait ſuffitu lapidis (qui uocatur Gagates) deprehẽdi. Habet autem uim nocendi grauiſſimè. Nam Sontire verbum, eſt uehemẽter nocere. Hinc & Sontes rei apellantur.

Spaſmus morbus eſt, qui concreto ferè toto corpore, naſcitur è frigido humore maximè circa ſpinam maſculorum. Ex anteriore corporis parte Hemeproſtoton, & poſteriore Epiſtoton. Signa morbi ſunt, difficultas, a nhelitus, motus arteriarum paruus, tenuis rubor in uultu, oculi tumidi, vrina ferè aquea uel ſãguinea. Spaſtici

dicuntur, quibus aliquid intus conuulſum eſt. Et Spaſmus nihil eſt aliud, quàm neruorum diſſentio, ſiue rigor procedens a ſiccitate nimia in euacuato corpore.

Sphacelus morbi genus eſt, quod ex immodica defatigatione ſolet accidere. Quidā putant eſſe tormina articulorum, quidam oſſium tabem, quum ſcilicet membrū aliquod uſque adeo ſcabie corruptum eſt, ut ſine ſenſu maneat.

Stanguria uocatur urinæ difficultas, quando guttatim egeritur. Latinè dicitur Subſtillum. autor Cato de Re ruſt.

Strophos appellatur inteſtinorum dolor.

Struma tumor, ſub quo concretæ quædam ex ſanie & ſanguine quaſi glandulæ naſcuntur maxime in ceruice, ſub alis, & unguibus manus.

Sycoſis morbus eſt, qui aliter Ficus, ſeu Mariſca dicitur. Vide in dictione Ficus. Fit quando caro excreſcit.

Synanche morbus eſt ſpiritum & fauces occupans, & ſtrangulans, Angina Latinè dicitur. Demoſthenes pecunia à Mileſijs corruptus, cum poſtridie a concione flagitaretur, ut in eos orationem haberet excuſauit Synanchen. Vnus autem è turba ſuſpicatus id quod erat, exclamauit non Synanchen eum pati, ſed Argyranchen, quaſi dicas argentanginam Quibus uerbis ſignificat, ſilentium Demoſthenis pecunia a Mileſiis emptum.

Scyuchyſis eſt oculi confuſio, ad plagam aliquam, ex qua pupilla turbatur.

Syntexis morbus eſt ueneris, quando humoribus eo deſcendentibus, ſimile quidam flauæ bilis excreatur. Generatur à febre, urente omnem intrinſecus humorem. Hoc qui laborant, dicuntur Syntectici.

Therioma ulcus eſt uirilium, interdum etiam aliarum partium, dū multo ac nigro ſanguine mali odoris, arta fit caro, & corroditur.

Tonſillæ morbus eſt faucium, carne durata circa guttur. Dicuntur tonſillæ in homine, in ſuæ glandulæ, autore Plinio.

Tormina morbus à torquendo ſumpſit nomen, quum dolore torquentur inteſtina, exulceratione. Ex his cruor manat frequēs deijciendi cupiditas dolor eſt in ano. Signum tunc eſt mortiferum, ſi carnes egiratur. Nonius Tormine dixit in maſculino. Medici dicunt Tormina non eſſe aliud, quàm quū per mordetur aluus inteſtinorum anfractibus. Si circa umbilicum affligit & lumbos, neſcit medicinam.

Trachoma uocatur palpebrarum aſperitas.

Trichiaſis eſt eruptio pilorum præter naturam in ordine palpebræ, ex rheumate procedens.

Tuſſis morbus eſt arteriarū, qui gignitur uel ex frigore, uel ex pituita in pulmonē deſcendente. Prouenit quandoq; ex uehementi conatu uocis. Interdū ex colore febris inueterata difficile tollitur. Sanatur herba, quæ ppea uocatur Tuſſilago.

Tympanites morbus eſt de genere Hydropiſis, quo affectus tumet, & tympani modo inflatur.

Veternus, morbus eſt ſomnum & marcorē inducēs ex nimio ocio & torpore. Hinc pro pigritia & ſomno plerunque ponitur. Hinc Veternoſi.

Vnguis morbus oculorum, qui à Græcis Pterygium dicitur.

Vomica tumor eſt excreſcens in corpore, ſaniē plerunque, emittens. Vomicā Plaut. crumenam uocant plenam pecunia.

Vredo morbus herbarū, arborū, fruticū, qui in uitibus dr̄ carbūculus, in cæteris rubigo. Plin. Adurit lacteſcētes germinū oculos, quod in flore Carbunculū uocāt.

Vermina ſunt dolores corporis, qui quodam minuto motu, & quibuſdam ucluti ſtimulis uermium inſtar ſcindere & pungere uident̄. Verminare eſt uermib. ſcatere Celſus: Nihil pernicioſus pueris, dum uerminant.

Verrucæ ſunt tumores in uultu, quos Græci Myrmecias uocant. Feſtus Ceſſos appellat. Serpunt uſque ad ceruicem, quandoque dolorem afferentes, & pruritum.

Xerophthalmia eſt oculorum pruritus, tracto nomine a ſiccitate. Eſt enim arida lippitudo,

pitudo, quum nec tument nec fluunt oculi, ſed graueſcunt.

AVCTARIVM.

Alij ſunt morbi numero propè infiniti, qui non doctrinam tantum & elegētiam in ſcriptore poſtulant, ſed experientiam quoque. Nam pleriq; omnes qui de his loquimur, fumum ſolùm attingimus, & nebulas pingimus in pariet. Nō eſt hæc noſtra meſſis. Et dum hoc ſcribendi argumentum ſumimus, nihil aliud aſſequimur, quàm quod peritorum linguas in nos ipſos acuimus. Multi dum ſuæ doctrinę ac famæ dilatare uolunt pomęria, minus multò emerentur laudis, quàm ſi quos nouerūt, remos impellerent. Quo fit ut his relictis, ad mea licia redire uelim. Neq; hoc ipſum de morbis (quantuluncunq; eſt) delibaſſem, niſi fuiſſet animus his quadātenus ſatisfacere, qui ex oī dolio aliquid ſtudēt pitiſſare, quiq; nihil indiſcuſſū relinqui ſibi volunt. Pergamus ergo, & finem facturi breue auctarium cōſuamus.

Morbis induuntur nomina quandoque ab affecto membro, vt Pleuritis à latere, Peripneumonia à pulmone. A cauſis, ut Manię, Melancholiæ. A ſimilitudine, ut Elephas, Leo, Caner, Ictericus, Polypus. Ab artifice, ut Chironium vlcus. Ab his qui laborauerunt, vt Tyloſia, Herculanus.

APPELLATIONES EORVM QVI
uariis laborant morbis.

Apoplęctici Auriginoſi, Anorectici, Apoſtematici, Aſmatici, Alſioſi, Aluini, Carbūculoſi, Carcinomatici, Chiragrici, Chalaziaci, Calculoſi, Cardiaci, Cœliaci, Comitales, Colici, Dyſenterici, Elephantiacì, Epiphoretici, Ectropici, Emphyſmatici, Entheroceli, Erotici, Elioſi, Fabriculoſi, Glaucomatici, Hydropici, Hydrocephali, Icterici, Impetiginoſi, Iſchidiaci, Leproſi, Linterici, Lippi, Lagophthalmi, Leucomatici, Lyncathropici, Lethargici, Lymphatici, Mētagrici, Melancholici, Narcodes, Opiſtomici, Ortopnoici, Phrenetici, Phtiſici, Fituitoſi, Pleuritici, Pedicoſi Podagrici, Porriginoſi, Puſtuloſi, Pſorophthalmi, Polypoſi, Pneumonici, Paralytici, Peripnumonici, Suſpirioſi, Splenetici, Stomachici Strangurioſi, Sontici Spatici, Syntectici, Scotomatici, Strumoſi, Torminoſi, Tetanici, Veternoſi, Verminoſi, Verrucoſi, Xerophthalmi.

QVI MORBIS ALIQVIBVS INFECTI,
& affecti fuerunt.

Plotinus philoſophus Platonicus natione Ægyptius, morbo ſacro fuit obnoxius. Crinitus lib. 25.

Ariſtarchus grammaticus Alexandrinus (qui floruit ſub Ptolomæo Philometore) hydropiſi laborauit.

Heraclitus philoſophus hydropiſi quoque laborauit, neque tamen uti uoluit medicis. Laertius.

Metrodorus philoſophus, Epicuri ſocius, laborauit Tympanite. Eſt autem Tympanites ſpecies hydropiſeos, ut iam diximus.

Ptolemęus Philadelphus rex Ægypti podagrico morbo fuit obnoxius. Plinius libro ſeptimo, ait eum uomica laboraſſe, vulneratoq; pectore (quum mortem in acie quæreret) medicinam inueniſſe.

Idem Plinius ſcribit, perpetuam fuiſſe febrem C. Mecœnati, cui etiam triennio ſupremo, nullo horæ momento contigerit ſomnus.

Antipater Sidonius poeta omnibus annis vno die, natali tamen, corripiebatur febre, & ea conſumptus eſt ſatis longa ſenecta. Plin. lib. 7.

Theopompus phthiſi morbo laborans ab Aſclepiade medico ſanatus eſt.

Diodorum podagricum fuiſſe docet Martialis, dicens: litigat, & podagra Diodorus Flacce laborat.

Cambyſes ab ineunte ætate morbo ſacro affectatus, nunquam poſtea ſatis conualuit Nam pleroſque ſibi familiares per inſaniam occidit. Cælius cap. 20. lib 9.

In eundem morbum (qui propterea dictus eſt Herculanus) incidit Hercules, uel pro

pter immenſos labores, aut imminente Iunone, adeò ut in ipſa animi dementia filios interficeret. Crinitus.

M. Craſſum ferunt ſurdaſtrum fuiſſe. autor Cic. lib. 5. Quæſt. Tuſc.

Vatinius, autore Macrobio, quamuis podagra laboraret, uolebat tamen uideri uitiũ diſcuſſiſſe, & mille paſſus ambulare ſe gloriabatur.

Iulius Viator eques Romanus, coætaneus Volaterrani, laborauit morbo intercutis.

Manilius Cornutus Mentagra laborauit. Ad cuius remedium inueniendum ducẽta ſeſtertia elocauit. Plin. cap. 1. lib. 26.

Seruius Clodius eques Rom. podagra laborauit, cuius dolore coactus eſt ueneno crura perungere. Quo facto, ſenſu protinus caruit Suetonius.

Ennius poeta itidem fuit podagricus, neque tamen propterea abſtinebat a muſis. Pont. de fort

Liuius Druſus Tribunus plebis, quum eo morbo laboraret, Anticyram profectus, ſumpto ibidem Helleboro conualuit. autor Gell. cap. 25. lib. 17.

Iulius Cæſar, extrema ætate animo linqui cõſueuit, atque etiam per ſomnum exterreri Comitiali quoq;, morbo bis inter res gerendas correptus eſt: autor Tranq.

Eunomius præſul Cyzicenus, Arrianæ hæreſeos ſectator (qui ſub Valente imperatore floruit) lepra & morbo regio laborauit.

Galla uidua Romana, Symmachi uiri Patricij filia, laborauit ex carcinomate in mamilla. Volaterranus

Medeius unus ex iis, qui Ioannam puellam Gallicam Anglorum domitricem flammis adiudicauerãt, lepra infectus, miſere expirauit. Valerandus Varanius li. 4. Medeius ſiquidem longo ſermone profatus, Aſtruit eſſe ſcelus flammis & morte piãdum, Multaq; adulandi ſtudio confingit, ut Anglos ſic ſibi conciliet: ſed paucis inde diebus Corpus tabifico reſpergitur ulcere lepræ.

Froila ſecundus, Alphonſi magni filius, lepra correptus, ærumnoſa morte uitã clauſit. Volaterranus.

Audragaſina uirgo, uxor Ausberti cuiuſdam, qui fuerat domeſticus Vandegiſilli comitis Palatini, lepra laborans, cœnobio ſe incluſit. Volaterranus.

Maria filia Amedei Sabaudiæ ducis, uomica laborauit, ac propterea Philippo Mariæ uicecomiti marito ſuo nunquam congreſſa eſt.

Amedeus ſecundus, filius Ludouici Sabaudiæ ducis, morbo comitiali ad mortem uſque laborauit.

Carolus rex Pannoniæ articulari morbo plerunque afficiebatur.

Genoueſam beatam Volaterranus ait, ob uiræ abſtinentiam multis annis ex lepra laboraſſe, quod ego impium & fabuloſum puto.

Beniamin Anchoreta (qui annis 80. durauit in Eremo) fuit hydropicus.

Pontanus ſcribit, Matthæum Aquilanum pedibus & manibus captum fuiſſe: neque tamen à Theologiæ Philoſophiæ profeſſione deſtitiſſe.

Coſmas Florentinus morbo podragæ coactus eſt domi ſe continere. Idem Pont

Ioannes Venetus, diſcipulus Theodori Gazæ, podagra plerunque laborabat.

EVNVCHI ET SPADONES.

Ananias, Azarias & Miſael, pueri nobiles, natione Iudæi fuerunt, quos Nabuchodonoſor captos duxit Babylonem, & ibidem caſtrauit, deditq; Aphanam Eunuchorum præfecto.

Ariſtonicus fuit Eunuchus Ptolomæi. Phileterus Lyſimachi. Dorotheus præſul Antiochenus natura fuit Eunuchus.

Fauorinus quoque philoſophus, Arelate oriundus, fuit Eunuchus, Hadriano principi maximè infenſus. Propterea tria de ſe mira prædicabat, ſe Gallum Græciſſare, Eunuchum mœchum putari, Inimicum Imperatori uiuere.

Narſes fuit eunuchus, Iuſtiniani principis cubicularius, è Chartulario & Bibliopola princeps copiarũ factus poſt Beliſariũ, qui multis rebus præclarè geſtis tandẽ

ſue

ſiue inuidia,ſiue fortuna, ſiue populi accuſatione, in odium Iuſtiniani & uxoris eius deuenit,adeò ut imperator literas ad eum dederit plenas ignominiæ,quibus eum monebat,vt ad colum penſum & lanas rediret.Tum ille iratus: Dneam (inquit) tale penſum,talemq; ordiar telam,quam nõ facile ſit uobis explicare.Itaq; ut iniuriam ulciſceretur,Longobardos Romam iamdiu inuadere cupientes conuocauit.Paul.Diac.

Paronetenus fuit Spado,quem Plinius ait ingenti precio fuiſſe emptum.

Arnaees Eunuchus fuit,quẽ Themiſtocles accepit in deditionem.Plut.in Ariſtide.

Tyreus Eunuchus fuit, & cubicularius uxoris Darii.

Didymus fuit quiſpiam Eunuchus, qui uxoris ſuæ copiam omnibus faciebat, ut eo diteſceret modo.

Photinus fuit Eunuchus Ptolomæi,qui in gratiam Cæſaris uictoris,Pompeium ſua ſit interimendum.Lucan. Auſus Pompeium letho damnare Photinus.

Ganymedes fuit Eunuchus, & nutricius Arſinoes,de quo Lucan.libro 10. A famulo Ganymede dolis peruenit ad hoſtes Cæſaris Arſione.

Bagoas fuit ſpado,qui Alexandrum obſequio corporis ſibi deuinxit. autor Cæl.

Fuit Menophil' Mithridatis Põtici regis Eunuch'.Author Ammian' Marcellinus.

Hyacinthus & Prothus,Eunuchi,fuerunt Eugeniæ filiæ præfecti ſub Maximiano.

Corn.Tacit.ſcribit,Pelagonem fuiſſe ſpadonem, quem Nero Centurioni & Manipulo miniſtrum regium præpoſuerit.

Halotus fuit Eunuchus Agrippinæ,& prægustator Cæſaris Claudii, qui ſuaſu imperatricis,boleto medicato dominum interfecit.autor Suetonius.

Bocchis eunuchus fuit Satyræ & Rhoxanæ,ſororum Mithridatis.

Poſſidius fuit eunuchus Meſſalinæ uxoris Claudii Tyberii,cui imperatrix ipſa poſt triumphum Britannicum inter militatiũ fortiſſimos arma inſignia tanquam par tiei pi uictoriæ dono dedit Author Sex. Aurelius.

Sporus fuit ſpado Neronis, quem Nero ipſe exectum formare in mulierem tentauerat.Hic dominum iuuit ad inferendam ſibi mortem.

Hermotinus Xerxis. autor Herodi.

Candices Æthiops natione, fuit Eunuchus,& Chriſti diſcipulus.

Sylla & Cotta cum unico teſticulo nati ſunt.autor Blondus.

Parthenius & Galocerus eunuchi Tryphonię uxoris Decii, martyres facti ſunt ſub eodem principe.

Amantis fuit eunuchus Iuſtini imperatoris.

B A L B I,

Herodotus in Melpomene ait,Battũ Polymneſti inter Theręos opulenti, & Phronimæ filium balbum fuiſſe,ac propterea conſuliſſe Apollinem,qui hoc modo reſpondetit:Batte uenis uocis cauſa.Dux te iubet ire Lanigeram in Libyen habitatum Phœbus Apollo.

Euripides apud Cęlium ſcribit,Alcibiadi in dicẽdo balbutiem fuiſſe quę uoci illius ſplendorem,& ſermoni gratiam afferre uideretur.

Cicero 3 Philip.ſcribit,M.Fundum neſcio quem cognominatum Bambalionem,ab hæſitantia linguæ.

Eodem nomine Fr.Philelphus Poggium Florentinũ ob uitiũ linguæ inſectatus eſt.

Michael imperator (qui Leoni Armenio ſucceſſit) lingua fuit balbus,dictus proptetea Thraulus a Græcis. Egnatius.

M V T I.

Zoe uxor Nicoſtrati martyres,ſeptem annis muta fuit ex morbo . Demum à beato Sebaſtiano curata.

Ægeles Athlera,quum ſortitione inter pugiles facta uidiſſet fucum ſibi fieri,ac dari uerba,repente in eum qui id faciebat,ſeſe uide re quid faceret, magnum inclamauit.autor Gell. Val. de Mir.

Atys Crœſi filius à principio mutus, uti uidit irruentem in iugulum patris fuit Cyrum, O homo, inquit, ne interficias patrem. autor Herod. & Gell. lib 5. cap. 9.

Q. Pedius, nepos Q. pedii conſularis, fuit natura mutus: quem propterea Meſſala orator pictura docendum cenſuit author Plin. lib. 35. cap. 4.

HOMINES MALE OLENTES.

Euripides poeta oris graueolentia laborauit, quod quum ei obiectum fuiſſet à Dechannico Archelai aulico, excanduit poeta grauius, quam opinaretur quiſpiam. Cæl. cap. 10. lib. 13.

De Gorgonio & Ruffino, Mart. Paſtillo Ruffinus olet, Gorgonius hircum.

LIPPI.

Herodotus in Polyhimnia ſcribit, Euritum & Ariſtodemum ob extremam lippitudinem è caſtris à Leonida remiſſos.

Horatius Flac. varis in locis lippū ſe fuiſſe docet ut Sat. 5. Hic oculis ego nigra meis collyria lippus Illinere. Item: Luſum it Mecœnas, dormitum ego, Vergiliusque. Nam pila lippis inimicum & ludere crudis.

Complexiones quatuor (ut dicitur) humani corporis, Phlegma, Cholera ſeu Bilis, Sanguis, Melancholia.

STRABONES, LVSCI, ET MONOCVLI.

Polyphemus Neptuni ex Thoſa filius, quum duos Vlyſſis comites deuoraſſet, ab ipſo Vlyſſe ſimulata amicitia inebriatus eſt uino, & altero (quia prius erat monoculus) priuatus oculo. Tibull. lib 4. Ceſſit & Ætneæ Neptunius incola rupis, Victa Maronæo fœdatus lumina Baccho. Verg. lib. 1 Æneid. Et telo lumen terebramus acuto, Ingens quod torua ſolum ſub fronte gerebat. Idem: Monſtrum horrēdum informe, ingens cui lumen ademptum. Sidonius: Atque Ithaci ingenio fraudatum luce Cyclopam.

Philippus Macedo ab Aſtere milite ſagitta percuſſus, alteram amiſit oculum. Vnde & Ariſtides Philippum ipſum hoc ridebat ſcommate: Arimaſpis cognatus es. Arimaſpi enim populi ſunt monoculi. Plin. lib. 7. cap. 37.

Acatius orator ſocius Lybanij ſophiſtæ unico tantum uidit oculo.

Cocles Romanus alterum in bello oculum amiſit, nomen propterea inde ſortitus.

De Phileni luſca, Mart. lib. 1. ſic inquit: Oculo Philenis ſemper altero plorat. Quo fiat iſtud quæritis modo? Luſca eſt.

CÆCI, ET EXCÆCATI.

Orta inter Ioue & Iunonē ludicra quæſtione, utri ſcilicet maior eſſet libido, uirône an fœminæ? Tyreſias Thebanus iudex lectus, quum pro Ione ſententiam tuliſſet, dixiſſetque mulierem eſſe laſciuiorem, ab irata Iunone excæcatus eſt. Indignatus Iupiter, cæcitatem uaticinio penſauit. Oui. in Ibin: Qualis erat, poſtquam iudex de lite iocoſa Sumptus Apollinea clarus in arte ſenex. Idem lib 3. Metam.

Politianus ſcribit, cum ideò excæcatum fuiſſe, quod nudā uidiſſet Mineruam, ubi in Ambra ait: Baculum dat deinde potentem Tyriſiæ magni, qui quondam Palladā nudam Vidit & hoc raptam pēſauit munere lucem. Sen. in Oedipode: Tyreſias tremulo tardus accelerat, gradu, Comesq; Manto, luce uiduatum trahens.

Antipater Cyrenaicus fuit pariter defioculus. Cuius cæcitatem quum mulierculæ lamentarentur: Quid agitis, inquit? An uobis nulla uidetur uoluptas eſſe nocturna? autor Cic. lib 5. Quæſt. Tuſc.

Ilus quum in Troia Mineruæ templum arderet, demiſſum cœlo Palladium eripuit ſtatimque oculis captus eſt. Poſtmodum placata ira deæ, priſtinum recuperauit uiſum, autor Dercyllus apud Plutar.

Lycurgus à Thracibus (quibus principabatur) excæcatus eſt, quòd fœminas quaſdā ſequentes Bacchum, ſimulata cum Deo amicitia, interfeciſſet autor Diodor.

Diodorus Stoicus, itidem uiſu priuatus eſt. Verſabatur tamen in philoſophia, & fidibus Pythagoreorum more utebatur, munusque tuebatur Geometriæ, diſcentibus

bus præcipiens, vnde quo, quanquæ lineam ſcriberent.

Aſclepiades nobilis philoſophus, interroganti cuidam, Quid ei cæcitas attuliſſet: Reſpondit, Vt puero vno eſſem comitatior.

Democritus quum exiſtimaret, animi aciem impedire aſpectu oculorum, oculos ipſos ſibi eruit, vt philoſophiæ & rerum naturalium cauſas profundius meditaretur Lucr. lib. 3. Deniq, Democritum poſtquam matura vetuſtas Admonuit, memores motus langueſcere mentis, Sponte ſua letho caput obuius obtulit ipſe. Tertull ait, deo Democritum ſe excæcaſſe, quòd mulieres ſine concu piſcentia aſpicere non poſſet Gell. lib. 10. de cæcitate Democriti ex Laberio Mimographo citat aliquot verſus, quos potes legere.

Hypſæa mulier fuit notatæ cæcitatis, Vnde Hor. lib. 1. Serm. Ne corporis optima lyncεis Contemplere oculis, Hypſea cæcior illa.

Thamyras Philamonis filius, excæcatus eſt à Muſis, quas ad certamen cantus prouocauerat. Prop lib 2 Me licet & Thamyre cantoris fata ſequantur, Nunquam ad formoſa iou. de cæcis ero Polit. in Nutricia. Pont. lib 3 de Stellis.

Steſichorus poeta quum Helenam ſuis carminibus infamaſſet, excæcatus eſt. Vbi tamen palinodiam cecinit, recepit viſum. Polit. in Nutricia. Et damnans Helenã, laudãſq; viciſſim, Amittit, recipitq; oculos, tuus Imera ciuis Steſichorus Suidas apud Volateranum.

Daphnis paſtor, qui carmen Bucolicum inuenit, luminibus captus eſt, quòd ebrius cum quadam fœmina concubuiſſet autor Suid apud Volater.

Homerum cæcum fuiſſe fatentur omnes. Vnde autem cæcitatem illam contraxerit, non ſatis conuenit. Sunt qui dicant, hoc ei ex morbo contigiſſe: alij ex lõga ſenectute Ouid. in Ibin apum aculeis excæcatum ſcribit. & Pontanus de Stellis lib 5.

Xenarchus philoſophus peripateticus, paulò ante mortem viſu orbatus eſt.

Seſoſtris rex Ægypti in extrema ſenectute oculis captus mortẽ ſibi conſciuit Mich. Angl. Niliaca tali cæcus regione Seſoſtris, Vltus adulterij eſt facta nefanda grauis.

Herodotus in Euterpe ſcribit, Pheronem huius Seſoſtris filium, caſu fortuito excæcatum fuiſſe.

Herodotus itidem ſcribit, Anyſim regem fuiſſe Aegypti oculis captum. Pro quo Tortellius Amaſim legit.

Anchiſam Boccacius cæcum fuiſſe ſcribit, ex Seruij teſtimonio, ac propterea Troianorum conſilijs non interfuiſſe. Cæcitatem autem contigiſſet ait, quòd glorietur ſe Veneri concubuiſſe.

Phanus fuit vſurarius quiſpiam cęcus de quo Eraſm. meminit in illo adagio, Phani oſtium.

Timoleon Corinthius (qui expulſo Dionyſio Syracuſas redimit ſeruitute) ætate iam prouectus, morbo cœpit laborer, quo cæcus factus eſt. Plutar. in eius uita.

Ophioneum, Meſſeniorum uatem, Pauſanias apud Cælium ſcribit ſemper à natali ſtatim die luminibus captũ, & priuatim & publicè vaticinia peregiſſe, & poſt uehementẽ capitis dolorem uidere cœpiſſe, ac mox relapſum ad cæcitatem denuò.

Phœnix Amyntoris filius, oculis caruit. Vnde Ouid. in Ibin, Id quod Amyntorides videas trepidusq; miniſter, Prætentes baculo luminis orbis iter.

Oedipus vbi agnouit ſe inceſti matri cõcubuiſſe, & patrem Laium dediſſe morti, ſceleris horrore oculos ſibi eruit. Ouid. in Ibin Seneca in Oedipo.

Phineus ira numinum excæcatus eſt, quòd filios ſuaſu Harpalices excæcaſſet. Sunt qui dicant, Phineum Idæ filiæ Dardani, Scytharum regis, amore vſque adeò captum fuiſſe, vt eius ſuaſu filiis ex Cleoparra ſuſceptis oculos euulſerit. Ouid. in Ibin. Mart. lib. 9. Phineas inuites, afferr & Oedipodas.

De Phinidis à Phineo patre excæcatis, idem Ouid. inquit: Vt duo Phinidæ, quibus idem lumen ademit.

Polymneſtor rex Thraciæ, cùm Polydorum Priami & Hecubæ filium, fidei ſuæ tem-

pore belli Troiani creditum, auri(quod ille habebat) cupiditate occidiſſet, indignata mater Hecuba eidem per ſimulatam amicitiam conuocato oculos eruit. Ouid. in. Ibin. Euripides apud Plut. in Paral.

Polyphemus quum prius eſſet monoculus ab Vlyſſe planè excæcatus eſt. Cauſam iã diximus. Ouid. in Ibin: Paſtor ut Aetnæus, cui caſus antè futuros Thelemus. Eurimens vaticinatus erat.

Herodotus in Erato ait, Erizelum Athenienſem in bello incerta cauſa luminibus captum fuiſſe, neque faucium vlla corporis parte neq; ictum.

Polizellus Athenienſis in bello contra Dachum (alias Darim) ducem Perſarum, incerto caſu cæcus factus eſt. autor Plutarchus in Paral.

Metellus quoque templum Veſtæ incenſum conſpicatus, Palladiũ eripuit, ſtatimq; oculis captus eſt: poſtmodum dea placata, viſum recipit. idem autor.

Valerius Beſtius dum Ruſcium L. Imbrici ſoceri ſui filium, fidei ſuæ creditũ, cupiditate auri interfeciſſet, ab ipſo poſtea Imbrico correptus, & excæcatus eſt. autor idem Plut.

L. Metellus orbam luminibus exegit ſenectutem, amiſſis incendio, quum Palladium raperet ex æde Veſtæ. autor Plin. lib. 7. cap. 43.

P. Cornelius Ruffus, Manij Curij in conſulatu collega, dormiens oculorum viſum amiſit, quum id ſibi accidere ſomniaret. autor Plin. lib 7. cap. 50.

Appius Claudius quamuis cæcus eſſet, tamen in illo ſuo caſu nec publico muneri defuit. autor Cicero.

C. Druſus cæcus fuit, tamen domus eius implebatur conſultoribus, qui in ſuis cauſis cæcum adhibebant ducem. Idem autor, & Valerius Studio.

Cn. Aufidius prætorius in cæcitate, ſententiam in ſenatu dicebat, nec amicis deliberantibus deerat, & Græcam ſcribebat hiſtoriam, & uidebat in literis.

Iuſtinianus Imperator aute Leontinum Gallinico patriarchæ Conſtantinopolitano (cuius dolo imperio fuerat detruſus) oculos eruit Paulus Diac.

Conſtantinus Copronymus Imperator, Atrabaſdum primæ nobilitatis hominem, Imperatorem ab orthodoxis creatum, biennio poſt captum, oculorum viſu cum liberis priuauit. Egnat.

Conſtantinus Imperator Leonis & Irenes filius, Nicephorum imperatorii ſtemmatis hominem (in quem ſuffragia multorum inclinabant) oculorum & linguę vſu priuauit. idem Egnat.

Irene poſtea imperatrix rerum potita, filium Conſtantinum in poteſtatem redactũ, excæcauit. Egnat.

Beliſarius præfectus copiarum Iuſtiniani imperatoris, deletis Vandalis, acto de Perſis triumpho, Italia à Barbaris non ſemel liberata, propter proſperos ſucceſſus ipſi imperatori formidoloſus & ſuſpectus factus eſt, ac propterea ab eodẽ oculis priuatus. Quo facto, tuguriolum in uia frequenti ſibi ſtatuit, vbi uictum a prætereuntibus mendicabat his uerbis: Viator da obulum Beliſario quem virtus, cæcauit inuidia. autor Propertius, & Crinitus cap. 6. lib 9.

Lippum Florentium Pontanus de fortitudine bellica ait, oculis captum fuiſſe, ac nihilominus in cæcitate rhetorum ac philoſophorum auditoria frequentaſſe.

Iſacius Angelus imperator ab Alexio fratre (quem prius magna pecunia à Turcis redemerat) excæcatus eſt, & in carcerem coniectus Egnat.

Didymus Alexandrinus, præſul Cæſarienſis, cæcus fuit a puero. Nihilominus Dialecticam & Geometriam dicit, ſcripſitque comentarios in Pſalmos. Volat.

Lucilla uirgo, filia Nemeſij tribuni, cæca fuit primo. Demum a Stephano pontifice recepit uiſum. Hæc ſub Valeriano paſſa eſt. Volat.

Hataedum quendam principem fuiſſe ſcribit Saxo, qui præ ſenio amiſerit uiſum. Quod etiam de Gormone teſtatur lib 9.

Aribertus rex Francorum Sigibrandum Aſprandi filium oculis priuauit, oẽſq; eius

pro in

propinquos uariis tormentis affecit. Paul. Diacon. de geſtis Long.

Nautulphus puer natura cæcus, precibus ſancti Senoch uiſum recepit autor Gregorius Turonen.

Salaberga puella ex agro Lugdunenſi, (quæ temporibus Dagoberti Francorum regis uita & ſanctitate floruit) cæcitatem ab utero matris attulit.

Antonius Pedianus annis ſuæ ætatis 73. captus eſt oculis. Duodecim tamen poſtea uixit annis.

Cedonius, vnus ex diſcipulis Chriſti, cæcus natus eſt.

Kailla Pannoniæ regina maritum ſuum Vazalem exoculauit.

Endra filius Bazulis Pannoniæ regis, Petro itidem Pannoniæ regi oculos eruit. autor Volaterran.

Bela ſecundus Almi filius, rex Pannoniæ, à Boricho filio notho Colomani itidem Pannonæ regis, excæcatus eſt.

Colomanus rex Pannoniæ poſt Ladislaum. Almo fratri oculos eruit, & eundem occidit.

Fara uirgo (quæ ſub Heraclio Imperatore floruit) dū ab Hagerico patre ad nuptias compelleretur, in tantas prorupit lacrymas, ut inde cæcitatem contraxerit.

Maiolus patria Auernenſis, archidiaconus Matiſconenſis, ex morbo luminibus orbatus eſt uiſum tamen compluribus prodigioſè reſtituit.

C L A V D I.

Vulcanus à Ioua præcipitatus ob deformitatem, uel quod matri opem ferre uellet, incidit in clauditatem. Ad quod alluſit Valerius Flaccus lib. 2. Argon. Acclinem ſcopulo inueniunt, miſerentque fouentque Alternos ægro cunctantem poplite greſſus Pontanus in libro Meteor. Vulcanum fama eſt cœlo quum pulſus ab alto Sub terris ſine honore diu, ſine munere claudum Vixiſſe, & Sicula exilium tranſiſſe ſub Ætna. Item Mar. Capel. Quidam etiam claudus faber uenit. Lactantius: Tum faber claudus Mineruæ nuptias poſtulauit. Germanus Brixius: Deumq; loripidem ſimul arma ad coniurata uocaſſe.

Epictetus philoſophus Hierapolitanus claudus fuit. Vnde apud Macrobiū hoc modo inducitur loquens. Seruus Epictetus genitus ſum corpore claudus, Paupertate Irus, di is & amicus ego.

Ariſtogiton Athenienſis fuit ſycophanta, cuius conciones nihil non martium ſpirabant, adeò ut uentoſa ſua lingua populum in diſcrimina plerunque coniiceret. Proinde cum die quadam exercitū parari, & milites deligi intellexiſſet, innixus baculo clauditatem ſimulauit, ne ad bellum uocaretur. Vnde adagium fluxit in vulgus, Ariſtogiton claudicat. De his qui morbum ſimulant, ne militiā, aut aliud oneris genus ſubeant. Cæl. lib. 3. cap 49.

Lambda mulier Corinthia, Amphionis cuiuſdam filia, & Ectionis uxor, fuit etiam clauda. autor Herod. lib 5.

Philippus Macedo, accepto in coxa lanceæ ictu, incidit in clauditatem, quod laudi ſibi uertebat aduerſus calumniatores. Cæl. libro octauo, c. 5.

Nicomedem Cælius ait fuiſſe quendam claudum, alium a rege Bithyniæ.

Perdix caupo fuit quiſpiam claudus, cuius claudicas prouerbio locum fecit, Perdicis crura. in loripedes & diſtortos. Ariſtophanes apud Eraſmum.

Artemon faber fuit machinarius tempore Periclis, qui quum claudus eſſet, ſuas paſſim machinas circunferebat. Eraſmus in Chiliad.

Colomanus rex Pannoniæ dicitur fuiſſe luſcus, claudus, gibboſus, lingua bleſus, & ore improbo.

Damon Pædotriba fuit quiſpiam claudicans, qui cum crepidas furto amiſiſſet, imprecatus eſt, ut furis pedibus maximè congruerent. Erant autem hæ non rectæ, nec accommodæ: illi tamen pro pedum deprauatorum ratione in primis aptæ. autor Cælius.

Androclidem,

Androclidem, idem Cælius ait, Laconem debilem crure, & inutilem fuiſſe.
Cocles accepto vulnere claudus factus eſt, cui eum cruris uitium obiectaretur, Per ſingulos, inquit, gradus admoneor triumphi mei. Plut. in Public.

FVRIOSI ET MANIACI.

Oreſtes Agamemnonis & Clytemneſtræ filius, propter interfectam matrem furioſus factus eſt, donec ad aram Dianę Tauricæ expiauerit ſcelus. Vergilius libro 3. Æneidos. Et ſcelerum furiis agitatur Oreſtes. Ouid. lib. 1. de Triſtibus.

Vt foret exemplum ueri Phocæus amoris,
Fecerunt Furiæ triſtis Oreſte tuæ.

Idem lib. 4.

Quo poſtquam dubium, eſt pius an ſceleratus Oreſtes,
Exactus furiis uenerat ipſe ſuis. Lucanus lib. 7.

Haud alios nondum Scythica purgatus in ara Eumenidum uidit vultus Pelopeius Oreſtes. Horatius libro ſecundo Serm. Nec ferro ut demens genitricem occidit Oreſtes, Aut tu tectis cum occiſa inſanaſſe parente. Stroz. pater lib. 1. Eroticon. Arſit in Ægyſtho furioſi mater Oreſtis.

Stat lib. 1. Theb.

Vel inanem mentis Oreſtem,
Oppoſito rapidam Pylade uitaſſe Mægeram.

Cælius ſcribit, Oreſtem ui furoris ſibi digitum arroſiſſe & uoraſſe, eoque facto, Eumenidas illi albas ſe ingreſſiſſe, quũ prius nigro colore occurrerẽt formidoloſę. Adagium eſt apud Eraſmum, Oreſti pallium texere: in eum qui parat munus abuſuro Nam Oreſtes per inſaniam ueſtes dilacerabat. Vergilius libro quarto Æn. Aut Agamemnonius ſcænis agitatus Oreſtes. Armatam facibus matrem & ſerpẽtibus atris, Quum fugit, ultricesq; ſedent in limine diræ.

Pentheus dum ſacra Bacchi deſpicatetur, ulciſcente numine in furorem raptus eſt. Vergil. libr. 4. Æn. Eumenidum ueluti demens uidet agmina Pentheus, Et ſolem geminum, & duplices ſe oſtendere Thebas. Lucan. lib 7. Nec magis attonitos animi ſenſere tumultus, Quum fureret Pentheus, aut quum deſciſſet Agaue.

Milo Epyrota quum haſtam in Laodomiam filiam Pyrrhi coniceiſſet, quæ ad aram Dianæ, uelut ad aſylum confugerat, dea uindicante, in furorem raptus eſt, quo intra duodecimum diem periit.

Athamas Æoli filius furiis à Iunone immiſſis, uſque adeò correptus eſt & agitatus ut Learchum filium interfecerit. Ouid. lib 6. Faſt. Hinc agitur furijs Athamas ſub imagine falſa, Tuque cadis patria parue Learche manus. Plin. lib 34. cap. 14.

Agaue Cadmi & Hermiones filia, Bacchio furore correpta, Pentheum filium interfecit. Lucan. lib. 1. Ingens urbem cingebit Erynnis, Excutiens pronam flagranti uertice Pinum, Stridentesque comas, Thebanam qualis Agauen Impulit, aut ſæui contorſit tela Lycurgi Eumenis. Idem libro 7. Nec magis attonitos animi ſenſere tumultus, Quum fureret Pentheus, uel quũ deſciſſet Agaue, Horat. lib. 2. Serm. Quid? caput abſciſſum demens quum portat Agaue Nati infelicis, ſibi tum furioſa uidetur: Seneca in Oedipode: Peior hac genitrix adeſt Furibunda Agaue.

Lycurgus Dryantis filius, rex Thraciæ à Baccho (cuius nomen aſpernabatur) in furorem uerſus, crura ſibi amputauit. Luca. Thebanam qualis Agauen Impulit, aut ſæui contorſit tela Lycurgi Eumenis Ouid. in Ibin: Vtque Dryantidę Rhodopeia regna tenenti, Ingenio diſpar, cui pede claudus erat.

Marſyas dum Apollinem ad tibiæ certamen prouocaſſet, in furorem uerſus, & ab ipſo deo excoriatus eſt. Ouid. in Ibin: Mens quoque ſic furiis uecors agitetur, ut illi, Vnum qui toto corpore vulnus habet.

Hercules uiſa apud inferos Megæra, in furorem uerſus eſt, unde regreſſus filios imprudens occidit. Lucan. lib. 1. Aut qualem iuſſu Iunonis iniquæ Horruit Alcides uiſo iam Dite Megæram.

Alcmæon Amphiarai & Eryphiles filius, propter interfectam matrem furijs itidem agitatus eſt. Proper. lib. 3. Alcmæoniæ furiæ, ant ieiunia Phinei. Poliſanus in Nutricia: Oenideque facem furijs Alcmęona pulſum.

Aiax Thelamonis filius, propter arma Achilli mortui data Vlyſſi in uirtutis præmium, dolore animi & inuidia in furorem uerſus, armenta loro cedebat exiſtimans ſe interficere Græcos. Apuleius lib. 3 Metam. In inſani modum Aiacis armatus, ut non ille uiuis pecoribus infeſtus tota laniauit armenta.

Cleomedes Aſtypalenſis, prodigioſis homo viribus, dum Lachum Epidemniū, athletam, ictu pungi interfeciſſet, interfecti aperuiſſet latera, ac propterea iudices tā tam peroſi feritatem in eum vellent animaduertere, indignatus, & in furorem verſus, columnā (qua ludi literarij domus fulciebatur) diſiecit eaq; ruina pueros omnes adobruit. Sunt qui dicant, hunc furorem eidem irrepſiſſe, quód victoriæ præmio fuiſſet fraudatus. Plutarchus in Romulo.

Cleomedes ſeu Cleomenes fuit alter, quem Herodotus in Erato ſcribit, à Lacedæmonijs (quibus imperabat) primò expulſum, demum priſtinæ dignitati reſtitutū fuiſſe. Nec multo poſt in tantam inſaniam incidiſſe, vt vnicuiq; obuio ſceptrum in facie impingeret. Quod eum facientem propinqui ſoleis lignis illigauerunt & in carcerem coniecerunt. Vbi arrepto cuſtodis & ergaſtularij gladio, ab ima corporis parte ad verticem captis ſeſe diſſecuit.

Prœtides ſeu filiæ Prœti Argiuorum regis, dum Iunoni ſe præferrent, in furias verſæ: ac poſtmodum mutatæ in vaccas finguntur à poetis Verg. Prœtides implerunt falſis mugitibus agros: Vide Seruium.

Charem Plutar. in vita Artaxerxis ſcribit fuiſſe quendam, qui in bello Cyrum vulnerauit, ſucciſa poplitis uena: quem ait inſania poſtmodum fuiſſe correptum, nimia illati Cyro vulneris arrogantia.

Gallus Vibius uir fuit magnæ eloquentiæ, qui dum inſaniam mentiretur, quod aſſimulabat ad uerum redigit. Cęlius lib 6 cap 35.

Euagoram regem Cypriorum Cælyus ſcribit repentino furore correptum fuiſſe.

Vlyſſes quum eſſet Græcorum prudentiſſimus, inſaniam tamen ſimulauit ne ad bellum Troianum proficiſceretur. Vt autem perſuaderet, ſe eſſe uere inſanum, ſolē ſeminabat, uariiſque animalibus arata iungebat. Aſtum hominis explorauit Palamedes, qui aranti Tolemachum filium obiecit. Quem ne læderet ipſe Vlyſſes pater, aratrum ſuſpendit. Vide Ciceronem libro 3. Officiorum.

Timantes Cleonæus athleta, quum ſenio confectus, arcum non poſſet complicare, quem iutendebat iuuenis dolore animi in furorem lapſus eſt, ac propterea ſe interfecit. autor idem Cæl. lib 6. c. p. 15.

Acco mulier iam decrepita, quum faciem (quam ad ſpeculum explorabat) ſenio deformatam conſpiceret, animi ęgritudine in inſaniam lapſa eſt. Alii aliter ſentiūt. Aiunt enim ipſam conſueſſe alloqui ſuam imaginem in ſpeculo, eique ſubridere, comminari, promittere, ſub blandiri, & quicquid confabulantes ſolent dicere. Idem autor.

Piſander eò ueſaniæ lapus eſt, ut timeret, nec ubi animæ ſuę occurreret, à qua uiuus eſſe deſtitutus. Cælius cap. 26. lib 9.

Cambyſes quum Apin (quem Ægyptii pro Deo colebant) violaſſet, ulciſcente numine, lapſus eſt in furias Quibus agitatus, uniuerſam prope familiam deleuit. author Herodotus in Thalia. Poſtremo furore uictus ſeipſum interfecit.

Aio filius Arichis ducis Beneuenti, miſſus a patre ad Rhotharem Longobardorum regem, in Italia ueneno potus eſt, cuius uirtute cœpit inſanire. autor Paulus Diaconus de geſtis Longobardorum.

Harthbenus fuit athleta quiſpiam ex Helſyngia nouem cubitis procerus, quem Saxo grammaticus tantas furias teſtatur cecidiſſe, ut ſummas clypei partes corroſerit, igneos carbonęs uentri mandauerit, raptus ore prunas in uiſcerem ima tranſfuderit.

ſuderit, crepitantia flammarum pericula percurreret, & extremum in ſex athletarum ſuorum præcordia furente manu ferrum conuerteret.

T. Lucretius poeta Phyſicus, ſumpto amatorio poculo in furiam lapſus eſt, qua impellente mortem ſibi conſciuit. Statius: Et docti furor arduus Lucreti. Cælius ca. 26. lib. 9.

Sparſus fuit quiſpiam, quem Seneca ſcribit inter ſcholaſticos inſanum, inter inſanos ſcolaſticum fuiſſe. Vide Cælium.

MORTE SVBITA MORTVI.

Andragoras periit ſubita morte, autore Mart. qui lib. 6. ſic inquit: Lotus nobiſcum eſt hilaris, cœnauit & idem, Inuentus mane eſt mortuus Andragoras.

Argia ſacerdos à Cleobi & Bithone filiis ad Dianæ templũ in curru necta quũ deã oraſſet, ut illis præmiũ daret pro pietate, & quod homini uideretur optimũ: mortuos in lecto manè reperit. Quod fuit argumẽto, matura morte nihil eſſe melius autor Cic. lib. 1. Quæſt. Tuſcul. & Plutar. in Solone.

Trophonius quoque & Agamedes, dum ædificato apud Delphos Apollini templo, Deum mercedem laboris poſtulaſſent, quodque homini eſſet utiliſſimum, paulo poſt itidem mortui inuenti ſunt. Idem Cicero.

Mithridates quoque ſenior rex Ponti, morte repentina interceptus eſt.

Plinius lib. 7. cap. 53. Nullis euidentibus cauſis obire, dum calciantur matutino, duo Cæſares, prætor & prætura perfunctus dictatoris Cæſaris pater: hic Piſis exanimatus, ille Romæ.

Qu. Fabius Maximus in conſulatu ſuo pridie kalendas Ianuarij.

In cuius locum M. Orellius pauciſſimarum horarum conſulatum petijt.

Item Vulcatius Gurges Senator. Omnes adeò ſani atque tempeſtiui, ut de progrediendo cogitarent.

Qu. Æmilius Lepidus iam egrediens, incuſſo pollice limini cubiculi.

C. Aufidius quum egreſſus in Senatum iret, offenſo pede in Comitio.

Legatus quoque (qui Rhodiorum cauſam in Senatu magna cum admiratione orauerit) in limine Curiæ protinus exſpirauit progredi uolens.

Cn. Bebius Pamphilus, prætura & ipſe functus, quum à puero quæſiſſet horas.

A. Pompeius in Capitolio, quum eos ſalutaſſet.

M. Iuuencius Thalna Conſul, quum ſacrificaret.

Seruilius Panſa quum ſtaret in foro ad tabernam, hora diei ſecũda, in P. Penſam fratrem innixus.

Bebius Iudex, dum uadimonium differri iubet.

M. Terentius Corax, dum tabellas in foro ſcribit.

C. Iulius medicus, dum inungit ſpecillum per oculum trahens.

A. Manlius Torquatus conſularis, quum in cęna placentam appeteret.

L. Durius medicus Valla, dum mulſi potionem haurit.

Ap. Saufeius ſcriba, quum a balneo reuerſus mulſum bibiſſet, ouumque ſorberet.

P. Quintius Scapula, quum apud Aquilium Gallum cœnaret.

Decimus Saufeius ſcriba, quum domi ſuæ panderet.

M. Ofilius hilarus hiſtrio, ſumpta poſt cœnam calida potione. Hactenus ex Plinio.

Caninius quoq; primo die ſui conſulatus interiit. Vnde exiit Ciceronis iocus: Vigilantem habuimus Caninium Conſulem, qui ſomnum in ſuo cõſulatu non uidit. Macrob. & Cic. lib. 7. Epiſt.

Fuit & Cn. Carbonis mors multum inſperata qui dum uentrem exoneraret, in latrina occiſus eſt. Plutar. in uita Pompeii.

Sertorium inter epulas incautum iugulauit Perpenna. Idem Plutar.

Ægeas proconſul poſt affectum martyrio Andræam, à malo ſpiritu correptus, momento expirauit.

Nicanorẽ Parmenionis filiũ ſubita correptũ morte, ſcribit Cur. lib. 5. de geſtis Alex.

Ganderìcus rex Vandalorum, dum capta Hiſpali, Betiex urbe, templum uellet prophanare, mortuus repentè concidit. Vol.

Alaricus Imperator apud Conſentiam morte ſubita defunctus eſt.

Alphonſus ſeptimus rex Hiſpaniæ in itinere ſub arbore quadam repentè exceſſit.

Andebuntus rex Anglorum, in cœna nimio uini hauſtu cecidit extinctus.

Ioannes Guilmericus Corbin cus (Corbinium oppidum eſt in finibus Eduorum) vir potens opibus, auguſta maieſtate, & Catoniana propè grauitate, dum in templo ad ſacrificium & orationem ſe reclinaret, incerta cauſa, & inexplorato mortis argumento, repente expirauit, iam plenus annis.

Petrus Calceonus eorum qui Ioannam puellam Gallicam Anglorum expultricem flammis deuouerunt, dum radendam tonſori barbam committeret, in ipſa tonſtrina repentè deceſſit. Valerandus Varanius: Sic & Calceonus (qui ceſuit eſſe cremandam) Pendula dum tonſor ſecat excrementa capilli, Expirans cadit, & gelida tellure cadauer Decubat. vltrices ſic pendent crimina pœnas.

FEBRE MORTVI.

Antipater Sidonius die ſuo natali ſemper febre laborabat, eoq; morbo periit ultima ſenectute. Valerius Maximus de Miraculis.

Alexander Iudæorum pontifex quartana.

Antonius monach. febre itidem correptus quieuit in Domino, ætate beati Greg.

Guido Petramala Vbertinorum princeps, apud Nigrum montem hoc itidem morbo expirauit. Volat.

Columbanus monachus cœnobii Luxouienſis itidem.

Serena Diocletiani uxor dolorem martyrum à marito interfectorum in febrem incidit, quæ extincta eſt.

Tacitus Imper apud Tarſum febri itidem abſumptus eſt autor Sext. Aurelius.

Titus Veſpaſianus in agro Sabino.

Antonius Pius duodecim milibus paſſuum ab urbe, apud Loricos in uilla ſua. Idem Aurel.

Leo Conſtantini Copronymi filius eodem periit morbo.

Cotfredus primus rex Hieroſolymæ, anno uno poſt ipſam urbem captam.

VENTRIS PROFLVVIO.

Traianus dum rediret ex Perſide, apud Seleucam Iſauriæ ex profluuio deceſſit, anno imperii 20

Henricus ſeptimus Imperator itidem.

ARTICVLARI MORBO.

Septimius Seuerus Imp. deceſſit morbo articulari, ſeptuagenario maior.

Iuſtinus Iunior graui pedum dolore, anno imperii ſui undecimo.

INTERCVS MORBO.

Heraclius Imperator periit intercutis morbo, anno imperii trigeſimoſecundo. Volaterranus.

Michael Paphlago eo morbo laborans Michaelem Calaphatem hæredem inſtituit.

Crantor Solenſis, Xenocratis auditor, eadem periit morte. Laertius.

PESTE MORTVI.

Furius Camillus octogenarius, peſtilentia Romæ interiit. Plutarch.

M. Antonius imperator deceſſit peſtilentia, ſexta quam ægrotaſſet die.

Oppianus poeta (qui de piſcibus ſcripſit) Roma in Ciliciam patriam reuerſus, ibidē ingruente peſtilentia ſuffocatus eſt, anno ætatis trigeſimo.

Hoſtilianus Perpenna paulo poſt aſſumptum imperium, eodem periit fato. Sextus Aurelius.

Cælius ſcribit Paralium & Xantippum eodem ſuffocatos exitio Plutarch.

Ioannes Andræas Ioannis Calderini præceptor deceſſit Bononiæ ex peſte.

Lucius ſecundus ſummus Pontifex anno ſui pontificatus X I. peſte conſumptus eſt.

Fatius quoque Piſanorum comes uir iuſtiſſimus, eodem periit morbo.

Zoe imperatrix, & Conſtantinus Monachus eius maritus eodem ferè tempore peſtilentia interierunt.

Volaterranus ait beatum Ludouicum à ſecunda expeditione in Saracenos redeuntem, peſtilentia paſſim caſtra occupante una cum Ioanne filio periiſſe.

Alphonſus undecimus rex Hiſpaniç, dum Saraut & Zibatar oppida obſideret, eodem periit morbo.

Michael Maurocenus, dux Venetorum, eodem periit modo. Volater.

Domitius Calderinus patria Veronenſis natus annos 30. deceſſit ex peſtilentia. Vol.

Hermolaus Barbarus, eodem modo Romæ expirauit, & in fata conceſſit. Crinitus libro primo.

PESTILENTIÆ MEMORABILES.

Conſtantinopol Leone Iſauro imperante, tanta in urbe ſæuitum eſt clade, ut trecenta & amplius ciuium milia peſte & fame conſumpta ſint. Volaterr. & Egnat.

Florentiæ annis uirginis partu 1400. peſtis triginta hominum milia abſumpſit Porrò ſcribit Plin. Locris & Crotonæ peſtilentiam nunquam fuiſſe.

APOPLEXIA MORTVI.

Valentinianus Imperator contra Sarmatas (qui Pannoniam occupauerant) profectus, uoce aliquandiu amiſſa, apoplexia mortuus eſt. Paulus Diacon.

L Annius Verus a M. Antonio ad imperij partem accitus, dum inter Altinum atq; Concordiam iter faceret, apoplexia itidem extinctus eſt. autor Sextus Aurelius.

Paulus Secundus Pontifex, dum poſt cœnam cum architecto Ariſtotele ſermonem haberet, obruente crapula repentè ex apoplexia mortuus eſt.

Franc. Petrarcha in agro Patauino, apoplecticus itidem mortuus eſt.

SANGVINIS FLVXV MORTVI.

Grimaldus decimus Longobardorum rex dum nono die poſt phlebotomiam in brachio factam, dum ſagittam in columbam direxiſſet, erumpente continuo ſanguine expirauit. Diaconus de geſtis Long.

Alexander Imperator, Baſilij filius, erumpente naribus ſanguine.

Attila rex Pannoniæ multo uino potus, dum quieſceret, eruptione ſaguinis (qui ei de naribus ſolitus erat effluere) ſuffocatus eſt. autor Paul. Diacon.

PODAGRA.

Lycon ſeu Glycon philoſophus Socraticus periit podagræ morbo, annos natus lxxiiij. Laertius.

Tyrannion Grammaticus (qui tria librorum milia fertur habuiſſe) deceſſit iam ſenex morbo podagræ. Volaterran.

DYSENTERIA.

Albertus Auſtriæ dux, Pannoniæ & Bohemiæ rex, dum à Turcis in Auſtriam rediret, dyſenteriæ morbo deceſſit, poſtquam biennio imperaſſet. Egnat

Theophilus Imper. poſt Michaelem Balbũ, dyſenteria itidem periit anno 12. Imperij ſui Idem.

Eodem quoque morbo periit eius pater Michael Balbus, ſeu Thraulus.

Sanſonem Chilperici regis filiũ dyſenteria expiraſſe, teſtis eſt Gregorius Turonẽſis.

Idem ſcribit Auſtrigildem reginam eodem modo periiſſe.

LATERVM DOLORE.

L. Craſſus orator, Quæſtor interiit ex dolore laterum, quum in ſenatu contra Philippum conſulem acerrimè declamaſſet. Cic. lib 3 de Oratore.

Bonifacius Nonus anno 14. & menſe nono ſui Pontificatus, eodem periit fato.

MVLIERES PARTVS DOLORE MORTVÆ.

Tulliola Ciceronis filia Dolabellç primum locata eſt, demum Piſoni craſſipedi, ſub quo in partu diem obiit. Volater.

Iulia Cæſaris filia, & Pompeij uxor, cum intuita eſſe ueſtẽ coniugis humano cruore

reſperſam,

reſperſam,atque ex ijs comitij, quibus Pompeius & Craſſus magna ciuium contentione conſulatum obtinuerunt domum temere delatam,grauius aliquid uiro accidiſſe rata,ſubito partus dolore concidit.Valerius de Amore coniugali.

Iunia Clandilla Caij Caligulæ imperatoris vxor,& M.Syllani nobiliſſimi viri filia, itidem in partu diem obijt.Sueton.

PEDICVLARI MORBO MORTVI.

Herodes rex Iudææ poſt trucidatos innocentes,quũ in Apoſtolos Domini ſæuiret, ad extremum tantæ feritatis luit pœnas.Eruperunt ſiquidem in toto corpore uermes,qui dum uniuerſum paſſim corpus eroderẽt,tyranum coegerunt,ut deſperato remedio gladium arriperet,eoque finiret uitam.

Speuſippum Eurymedontis filium,Atheniẽſem philoſophum,ſunt qui dicant mortem ſibi intuliſſe. Plutar.tamen efflœueſcẽtib toto corpore pediculis interijſſe.

Pheretimam Barcæorum reginam,Herodotus in Melpomene ſcribit immani crudelitate fœminam,Deorum ultione,totam uermibus putruiſſe,eoque morbo miſeram euomuiſſe animam.

Antiochum Epiphanem Syriæ regem , ſunt qui dicant,quum Hieroſolymas peteret,curru delapſum,in hanc ſortem incidiſſe,uermibusque fuiſſe abſumptum.

Pherecydes quoque rerum diuinarum ſcriptor, eodem perijt morbo. Pherecydes Syrus(inquit)copia ſerpentum ex corpore eius erũpẽte expirauit. De hoc extat Q. Sereni carmen:Sed quis non paueat Pherecydis fata Tragœdi?qui nimio ſudore fluens animalia terra Eduxit,turpi miſerum quæ morte tulerunt.

Alcmam unus ex clariſſimis Græciæ poetis hac etiam fœditate periit: autoribus Plinio libro vndecimo,& Plutarcho in Sylla,ſcribente:Ex poſterioribus autem,Alcmanem (qui mirificus cõponendis cantilenis artifex fuit)hoc morbo periſſe ferunt.Politanus in Nutricia.

Acaſtum Peliæ filium ferunt ex antiquiſſimis hoc morbi genere(quẽ phthiriaſim appellant)interiiſſe autor Plutarchus.

Calliſthenes quoq; Olynthius,dũ carceris cuſtodia teneretur:præterea & Mumius iuriſconſultus,eadem tabe paſſim membrorum co roſi ſunt. Idem autor in Sylla.

Traditum eſt(inquit idem Plut)eum qui in Cilicia belli ſeruilis autor fuit,Eunum nomine,captum,Romamque perductum,ex phthiria ſi mortem obiiſſe.

Platonem philoſophorũ haud dubiè principem,ſunt qui dicant in celebrãdis amici nuptiis,quum quietus decumberet,animam de repentè exhalaſſe. Nonnulli in morbum incidiſſe, quem à corruptione pediculorum phthiriaſim uocant. Idem autor.

Plinius libro 7 Nat.hiſt.ſcribit Syllam erodente ſeipſo corpore, & ſupplicia ſibi gignẽte interfectum. Plutarchus ſcribit contractam carnis corruptionem in pediculos fuiſſe conuerſam,adeò ut tunicæ omnes,therme,lauacra. pedes illius exundantis ſordis impleuerunt,tanta uis ebulabat. Quo circa per ſingulos dies ingrediebatur aquam ſed nulla erat utilitas. Celeriter enim inualeſcebat permutatio & pedoris magnitudo omnia purgamenta ſuperbat.

Honorificus Vandalorum rex quum octo annis Chriſtianam religionem inſectatus fuiſſet morbo pediculari miſerè periit.autor Volateranus.

Arnulphus imperator poſt Carolum Craſſum,quum ad rapinas & templorum ſpoliationes animum conuertiſſet iuxta numinum ira paulopòſt peculari morbo interiit. Baptiſta Egnatius.

CASIBVS ALIIS DIVERSIS MORTVI.

Hely ſacerdos,quum in filiorum Ophini & Phinees delictis conniueret, eosque relinqueret impunitos,de ſella cadens,fracta ceruice expirauit,domino diſſimulationem ulciſcente.Sabellicus.

Amos propheta ab Oxia filio veſte per tempora transfixus eſt.

Aeſchylus poeta in Sicilia mœnibus(in qua morabatur)egreſſus, aprico in loco reſedit

Adrianus, quoque martyr extinctus eſt crucifragio ſub Maximiano imperatore.

Corona mulier ſub Antonio imperatore arboris ramis per uim reflexis alligata, eiſdem in aerea remiſſis deſcerpta eſt.

Arcadio martyri manus primum, demum pedes, eoq; modo cætera membra ſeriatim amputata ſunt.

Andronicum martyrem Maximus præſes circa uentrem papyris inflammatis fecit exuri, incenſos clauos digitis apponi, ignitũ ferrum in os immitti, dentes excuti confracti maxillis linguam abſcindi, ad extremum puniri.

Baſſius epiſcopus à Perennio præſide in eculeo primum ſuſpenſus, laminis ardentibus circa latera appoſitis excruciatus, fuſtibus & ſcorpionibus cæſus, in ignem, miſſus, duobus poſtremò uerubus a talo aduerticem capitis confixus, ſpiritum Deo reddidit.

Anatholia Virgo iuſſu Fauſtiniani præſidis gladio per latera tranſuerberata eſt.

Gregorius XI Pontifex Maximus, dum annis octo ſediſſet intolerabili ueſicæ dolore conceſſit in fata. Platina.

Pius tertius Pont. Maxim. ulcere cruris (quo diu laborauerat) ad extremum periit.

Arrius Alexandrinus, Armodij filius, dum ſuam hæreſim (qua filium ab æterna patris ſubſtantia conabatur abducere) paſſim diſſeminaſſet, acriusq; ſerperet, & cũdo uites acquireret ipſum contagium, ſuæ tandem impietatis pœnas luit.

Etenim dum Conſtantinopoli ſeceſſum peteret, ut aluis exonerandi cauſa, fluentibus in foricam inteſtinis, miſeram euomuit uitam, eius poſtea iudicium expertu tus, de quo peperam ſenſerat. Volaterranus Sabell.

Carolus paruus, Roberti Siciliæ regis filius, Ioannem fratris ſui Andreæ uxorẽ puluillo ori iniecto enecauit, quòd illa maritum ſuum interfeciſſet. Volater.

Ioannem Scotum. Chriſtianæ Theologiæ diſciplina præſtantem (dũ erudiendiſ in Britannia pueris operam daret) facta conſpiratione diſcipuli ſuis graphiis occiderunt. Crinitus.

AQVIS SVBMERSI.

Pharao rex Ægypti dum Iſraelitas perſequeretur, mare rubrũ uirga Moyſis diuisũ ingreſſum cũ toto exercitu periit, & ſubmerſus eſt. Politia. in Nutricia: Vt rubras ſicco pede tranſiit undas, De merſo inſignem cecinit Pharaone triumphum.

Hylas Thyodamantis filius cũ Hercule (cuius erat amaſius) reliquiſq; Argonautis Clochos nauigans, dum aquam uellet haurire, urnæ pondere ſubmerſus eſt, multiſq; clamoribus ab ipſo Hercule, ſed fruſtra acclamatus. Verg. Ægl. 6. His adiungit Hylã, nautæ quo fonte relictũ, Clamaſſent, quũ litus Hyla omne ſonaret. Iuuen. Et multum quæſitus Hylas, urnamq; ſecutus. Fabulantur poetæ cumà Nymphis ob formam excellentem raptum. Propert. libr. 2. Tandem haurire parat demiſſis flumina palmis Innixus dextro plena trahens humero, &c.

Orontes Troia diruta cum Ænea in Italiam nauigans, naufragium fecit. Vergilius lib. 1. Æneidos: Vnam, quæ Lycios, fidumq; uehebat Orontem. Ipſius ante oculos ingens a uertice pontus In puppim ferit: excutitur, pronusq: magiſter Voluitur in caput eſt illam ter fluctus ibidem Torquet agens circum, & rapidus vorat æquore vortex.

Leucaſpus quoque eadem procella obrutus eſt, eodẽ Vergilio teſte, qui ſexto Æn. inquit: Cernit ibi mœſtos, & mortis honore carentes Leucaſpim, & Lyciæ auctorem claſis Orontem.

Palinurus gubernator nauis Æneæ, dum obrepente ſomno dormitaret, incautus decidit in mare. Neque tamen tunc primum ſubmerſus eſt. Sed quum portui (qui Velinus poſtea dictus eſt) adnaret, ab incolis pro belua marina obrutus eſt. Verg. in fine quinti Æneid. Idem in ſexto Ecce gubernator ſeſe Palinurus agebat, &c.

Ouidius in Ibin: Aut ubi uentoſum ſuperatis naufragus æquor, Contracta per eas ut Palinurus humo.

Æſacus Priami filius agroſetens Heſperiem puellam (quam fugientem inſequebatur) morſu coloribus in herba latentis fuiſſe interfectā, in aquas ſe dimiſit: mutatus poſtea in Mergum, ut poetæ fabulantur. Ouid. lib. 12. Meta. Dixit & è ſcopulo (quem rauca ſubederat vnda) Decidit in pontum.

Tiberinum regem ſe in Tyberim præcipitaſſe, & fluuio (qui prius Albula dicebatur) nomen impoſuiſſe, memoriæ traditum eſt. Ouidius in Ibin & li. 4 Faſtorum. Idē lib. 14. Sed Capys ante fuit.

Anna ſoror Didonis ſe in Numycium fluuium demiſit. Cauſam mortis uide in eorum hiſtoria, qui ſe occiderunt: Ouid. lib. 3 Faſt. Corniger hanc tumidis rapuiſſe Numicius vndis Creditur, & ſtagnis occuluiſſe ſuis.

Helle filia Athamantis regis Thebarum, inſidias nouercæ cum Phryxo fratre fugiēs arietē aurei uelleris conſcendit, ut eo modo Colchos ueheretur. Quos quum per mare ferret aries, contigit ut puella perterrita in pontum caderet, & Helleſponto imponeret nomen, Ouid. lib. 4 Faſt. Dicitur infirma cornu tenuiſſe ſiniſtra Fœmina quum de ſe nomina fecit aquæ. Idem in epiſtolis Hero. Propert. lib. 2.

Icarus Dædali filius a Creta cum patre fugiens, fretus aliarum (quas fecerat pater) fiducia, dum altius in auras euolaret, liquefactis a ſole pennis cereis in mare cecidit, quod ab eius ruina Icarium cœpit dici. Seneca in Hercule Oetheo Ouid. li. 1. Triſtium: Dum petit infirmis nimium ſublimia pennis, Icarus, Icareis nomina fecis aquis. Idem lib 8 Meta.

Leander ſpecioſus puer ex Abydo, cum in Seſton, urbem, non multum remoram nauigaret ad amaſiam ſuam Ero nomine, tempeſtate ſuborta periclitatus eſt. Ouid. lib. 3. Triſtium: Si tibi tale fretum quondam Leandre fuiſſet, Non foret anguſtæ mors tua crimen aquæ. Strozа pater lib. 1. Eroticon.

Cærelia mulier dum Bæias nauigaret, aquis obruta eſt Martialis lib. 1. Dum petit è Bauli.s mater Cerelia Baias Occidit inſani crimine merſa freti.

Ægeus Theſei pater ſe ſubmerſit Cauſam uide in præcedenti capite.

Sappho quoque è Leucate Epyri promontorio ſe præcipitauit. Stat. lib 5. Sylua. Saltusque ingreſſa uiriles Non formidata temeraria Leucade Sappho.

Eupolis Athenienſis poeta Comœdiographus nauigans in Helleſpontum, quo tempore Lacedæmones opprimebantur bello, naufragio periit.

Ino uxor Athamantis ſe cū Melicerta filio demerſit. Rario iam poſita. Val. Flac. li. 8. Attonito qualis pede proſilit Ino In freta, nec paruꝰ meminit conterrita nati. De Melicerta ſeu Palæmone Statius l. br. 2. Sylua. Talis in Iſtmiacos ploratus ab æquore portus Naufragus impoſita iacuit ſub mare Palamon.

Milo Tyrānus Piſæ quum ſubditos multis afficeret tormentis & cruciatibus, ab eiſdem in mare demerſus eſt Ouid. in Ibin; Vtq; Milo, ſub quo cruciata eſt Piſa Tyranno, Viuus in occultas præcipiteris aquas.

Menādet Græcus poeta. Comediographus dum in exiguo nataret fluuio, ibidē ſubmerſus eſt. Ouid. in Ibin: Comicus ut liquidis perij (dū nabat) in undis, Et tua ſic Stygius ſtrangulet ora liquos.

Miſenus Æneæ tubicen, dum Tritonem deum marinum ad tubæ certamen irritaſſet ab eodem in mare deturbatus eſt Verg. lib. 6. Æneid.

Oenomaus ab oraculo mōnitus, ſe tuue periturū, quum Hippodamia nuberet, procis eam petentibus certamen propoſuit, ut cum puella curſu contenderent, quæ propter Harpynnæ & Pſyllæ equorum celeritatem uidebatur inſuperabilis. Conuenerat autem, ut uicti interficerentur, uictores eam ſibi haberent. Quū ergo Pelops puellam deperiret, eius aurigam Myrtilum largitione corrupit: quem propterea Oenomaus in mare (quod ab eo Myrtoum dictū eſt) demerſit Alij volūt Myrtillum ab ipſo Pelope præcipitatum, dū ſuæ proditionis mercedem peteret. Ouidius in Ibin: Proditor ut ſæui periit auriga tyranni, Qui noua Myrtoæ nomina fecit aquæ. Seneca in Thyeſte.

Turnum ab Aenea interfectum licet Vergilius dicat, ſunt tamen argumenta quę inficiantur: imò verò Aeneam a Turno adactũ ad mortem inferunt, ſubmerſumq; in Numycio fluuio, dum inſequentem Turnum fugeret. Quod apud Vergiliu m fateri uidetur Venus pio Aſcanio Iouem orans, deſperato iam Aenea, vbi a it: Aeneas ſanè ignotis iactetur in undis, Et quamcunq; viam dederit fortuna ſeq ua tur: Incolumen Aſcanium liceat ſuperſſe nepotẽ. Quam mortem prius Dido ei imprecata fuerat, ubi ait: At bello audacis populi uexatus & armis, Finibus extorris, complexu auulſus Iuli. Auxilium imploret, uideatq; indigna ſuorum Funera: nec quũ ſe ſub leges pacis iniquæ Tradiderit, regno, aut optata luce fruatur: Sed cadat ante diem, mediaq; inhumatus arena. item Iuuenalis de Romulo fulminato, & Aenea ſumerſo loquens Alter aquis, alter flammis ad ſidera miſſus. Ouid. quoque in Meta. ſic ait: Littus adit Laurens, vbi tectus arundine ſerpit In freta flu minis vicina, Numycus vndis: Hunc iubet Aeneæ quæcunque obnoxia morti Abluere, & tacito deferre ſub æquora curſu. Corniger exequitur Veneris mandata, ſuisque, Quicquid in Aenea fuerat mortale, repurgat Item Tibullus lib. 2.

Britoda filia Martis ſe in mare deiecit, ut ſtuprum Minois regis poſſet effugere.

Ceyx maritus Alcyones ad oraculum nauigans naufragium fecit, in auem poſtea mutatus, ut fabulantur, poetæ. Ouid. in Ibin. Nec tibi ſit tumidis melior Neptunus in undis, Quàm cui ſunt viſæ frater & uxor aues. Seneca in Agamemnone.

Lycas quum venenatam Herculi tunicam attuliſſet, ab eo in mare Euboicum deiectus eſt. Ouidius in Ibin: Quam qui dona tulit Neſſæo tincta ueneno, Euboicasq; ſuo ſanguine tinxit aquas.

Phronyma Puella ab Etearcho patre rege Cretæ ſuaſu nouercæ in aquas præcipitata eſt, Themiſone quodam ſceleris miniſtro autor Herodotus.

Pætum quendam Propert. lib. 3. ſcribit, in Aegyptum cauſa pecuniæ comparandæ nauigantem, fluctibus obrutum fuiſſe. Sic enim pecuniam alloquens ait: Tu Pætũ ad Pharios tendentem linthea portus, Obruis inſano terque quaterque mari.

Argynus puer formoſus (quem Agamemnon habeat in delicijs) itidem ſubmerſus eſt. Idem Propert lib. 3 Sunt Agamemnonias teſtantia littora curas, Qua notat Argyni pœna minantis aquæ.

Marcus Marcellus miſſus ad Maſiniſſam in Aphricam, periit naufragio paulo ante tertium bellum Punicum. Author Liuius Cicero in oratione ad Piſonem: Marcus Marcellus, inquit, qui ter fuit Conſul, ſumma virtute, pietate, gloria militari, perijt in mari.

Decius Imperator a Gotthis cum toto exercitu profligatus fugam arripiẽs, paludis noragine abſorptus eſt, nec poſtea inuentus. autor Sextus Aurelius.

Fredericus Aenobarbus imperator ad expeditionem Hieroſolymitanam profectus, cum aliquot Armeniæ oppida iam cepiſſet, in annis tranſitu periit.

Cæſarius Apher genere, & Iulianus presbyter apud Terracinam ſub Claudio in mare præcipitati ſunt, Calendis Nouembris.

Argyropylus imperator, Zoæ uxoris & Michaelis Paphlagonis eius adulteri dolo, inter balneas aquis immerſus obijt. Bapt. Egnatius.

Edimundum adoleſcentem Anglorum regem Atelſtanus in nauigio ſine remige fluctibus perdendum expoſuit, vno tantum comite. Volaterranus.

Aſtorgius filius Galeoti Foroiulienſium principis, quum longam obſidionem Cæſaris ab Alexandro pontifice patre nuili ſuſtinuiſſet, ad extremũ victus, & Romã ductus in Tyberim noctu præcipitatus eſt.

Clodomyrus Francorum rex Gundebaldo Burgundiæ rege ſuperato, Sigiſmũdum eius filium vna cum ſorore in puteum demerſit.

Sfortia Attendulus dum uni è miniſtris in Aterno fluuio periclitanti vellet ſuccurrere, cum eo naufragium fecit. Fuit is pater Franciſci Sfortiæ.

Marullus poeta Põtani diſcipulus (qui a Polit. æmulo & hoſte ſuo Mabilius dici-

tur,& quem ipſe Ecnomum uocat)in amne Cecina ſubmerſus eſt.

Quintianus præſes(ſub quo paſſa eſt beata Agata)dum flumen cum equis tranſiret ab eorum uno excuſſus,& in aquas proiectus,miſeram exhalauit animam.

Multi quoq; ex martyribus eodem mortis genere extincti ſunt,ut A ſcla. Anaſtaſius Aquileienſis, Florianus Heſychius, ſub Diocletiano: Theogenes ſub Licinio, Claudius Tribunus ſua Numeriano, Calixtus Papa ſub Alexandro Imperatore; Symphoroſa ſub Adriano. Item Apollonius,Philemon, Baſſus, Antonius,Protolycus apud Alexandriam,Calixtus & Chariſius apud Corinthum,Iocundi anus apud Africam Palatinus & Maxima uirgo,& infiniti alij hac morte cœleſtem meruerunt lauream.

Roxana & Satyra Darij filiæ,duæ fuerunt Alexandri uxores ſeu concubinæ. Quarum alteram Roxanam prægnantem Statyra puteum demerſit,ſolo ducta liuore, quòd Macedones præcipuis honoribus eam cumularent. Autor Plut. in Alex.

QVI SVIS CASIBVS AVT NAVFRAGIO nomina aquis impoſuerunt.

geus Athenienſium rex, mari Ægæo. Erythra rex mari Erythræo,ſeu rubro. Helle ſoror Phryxi,Helleſponto. Icarus Dædali filius, Icareo. Myrtilius auriga Oenomai,Myrtoo Heſperides puellæ,Heſperio. Tyrrhenus rex Lydorum,Tyrreno.

Tyberinus rex Tyberi fluuio Thuſcorum Euenus Eueno. Marſyas tibicen Marſyæ. Anius rex Thuſcorum anioni,qui & Anienus & Anien dicitur. Abſyrtus frater Medæ Abſyrto Colchorum.

AB EQVIS OCCISI ET DISCERPTI.

Hippolytus falsò accuſatus & ſuſpectus ſtupri Phædræ nouercæ illati, dum patris Theſei furorem fugeret,arrepta fuga ab equis diſcerptus eſt. Ouid.lib.5.Met.Excutior curru,&c.ibidem lib.3.Faſt.

Hic latet Hippolytus loris diſcerptus equorum,
Vnde nemus nullis illud aditur equis. Idem lib.5.
Hippolyte infelix,uelles coluiſſe Dionem,
Dum conſternatis diriperetis equis. Idem lib.6.
Exciderat curru,loriſq; morantibus artus,
Hippolytus lacero corpore raptus erat.
Idem in Ibin:
Vel tua (ut pœnæ genus hoc cognouerit unus)
Viſcera diuerſis ſciſſa trahantur equis.

Sabinus in Epiſtol a Demophoontis ad Phyllidem.

Non fratrem Hippolytum, cecidit miſerabilis ille,
Præceps attonitis per freta raptus equis.

Seneca in Hippolyto quoque meminit.

Fuit alter Hippolytus martyr Romanus,qui pro Chriſti nomine ſub Decio principe, indomitis item equis alligatus & diſcerptus ſpiritum Deo reddidit.

Glaucus filius Siſyphi (qui apud Poloniam regnauit) dum equas humana carne aleret,ab eiſdem poſtremò deuoratus eſt. Verg.lib.3.Georg.

Scilicet ante omnes furor eſt inſignis equarum,
Et mentem Venus ipſa dedit quo tempore,Glauci
Potniades malis membra abſumpſere quadrigæ.

Diomedes rex Thraciæ,dum equos ſuos humana carne aleret,ab Hercule illac iter faciente,equis ipſis datus eſt in pabulum Ouid.in Ibin: Vt qui Threicij quondam præſepia regis, Fecerunt dapibus ſanguinolenta ſuis Seneca: Suiſq; regem pabulum armentis datum. Claudianus: Diraq; ſanguine uertit præſepia regis, Et Diomedæos graminæ pauit equos.

Neocles Themiſtoclis filius equi morſu interijt.autor Plut.in Themiſtocle.

Hercules regem Eubœæ Pyrrechmen Bœotijs bellum inferentem, uictum equis diſcerpendum

diſcerpēdum expoſuit apud Heraclium fluuium.autor Plut. in Patall.
Abderus unus fuit eorum, qui ab equis Diomedis Thraciæ regis interfecti ſunt & deuorati.autor Aegidius Maſerius in Valerij Argonautica.
Comminius a Gidica nouerca ſtupri falſo accuſatus, metu Comminij patris currū conſcendit,& in fuga more Hippolyti ab equis raptim diſtractus eſt. Doſitheus apud Plutarchum.
Cælius lib. 11. Lectionum antiquarum ſcribit, Taraxippim quēdam fuiſſe in Iſthmo equis interemptum.
Limone puella adulterij comperta, ab Hippomene patre data eſt equo famelico de uoranda. Ouid. in Ibin.
Metius Suffetius dux Albanorum, quoniam in bello Fidenatium pactum & fœdus ſocietatis cum populo Romano perfidè ruperat, captus poſtmodum uiuus quadrigis in diuerſa nitentibus, laceratus eſt, iuſſu Tulli Hoſtilii. autor Liuius, & poſt Liuium Gell. lib. 20. capite 1. Vnde Vergil. lib. 8. Æneid.

Haud procul inde citæ Metium in diuerſa quadrigæ
Diſtulerant (at tu dictis Albane maneres)
Raptabat̨q; viri mendacis uiſcera Tullus
Per ſyluas, ſparſo rorabant ſanguine vepres.

Licius imperator, quum Herinam uirginem filiam ſuam (quod Chriſtiana eſſet) equis dediſſet conculcandam, ab eorum uno morſu interfectus eſt.
Brunelchildis Francorum regina, poſt multa flagitia ſpectante Clothario, indomitis equis alligata, & membratim diſcerpta eſt. Hoc ſcribitur in Hiſtoria Adonis Viennenſis.

EQVORVM LAPSV MORTVI.

Nipheus. Verg. lib. 10. Quin ecce Niphei, Quadrijuges in equos, aduerſaq; pectora tendit. Atque illi longè gradientem, & dira frementem. Vt uidere, metu uerſi retroque ruentes, Effunduntque ducem, rapiuntque ad littora currus.
Leucagus. Verg. Excuſſus curru moribundus uoluit aruis
Ligeris frater Leucagi eodem quoque modo excuſſus eſt. Vergil. ibidem, Frater tendebat inermes Infelix palmas, curru delapſus eodem.
Clenius ibidem: Illum infrænis equi lapſu tellure iacentem Obtruncat.
Remulus. Idem lib. 11. Orſilochus Romuli (quando ipſum horrebat adire) Haſtā intorſit equo, ferrumque ſub aure reliquit. Quo ſonipes ictu furit arduus, altaque iactat Vulneris impatiens arrecto pectore crura. Voluitur ille excuſſus humi.
Thymetes quoque equo ſuo excuſſus in bello interfectus eſt. Idem Verg. lib. 11. Et ſternacis equi lapſum ceruice Thymetem.
Amicus. Idem Verg. in eodem: Turnus equo deiectum Amycum, fratremq; Diorē Congreſſus pedes, hunc uenientem cuſpide longa, Hunc mucrone ferit.
Agenor lapſu equi inſerta ori manu extinctus eſt. Ouidius in Ibin. Vtque loquax in equo eſt eluſus gutture Agenor, Sic tibi claudatur pollice uocis iter.
Bellerophontem quum ad coitum non poſſet inducere Stenobæa Prœti uxor, eum coram marito ſtupri poſtulauit: Stenobææ uerbis fidem adhibens Prœtus, Bellerophontem periculis obiecit, ac primum ad ſuperandam Chimæram miſit. Quā cum uiciſſet, elatus uictoria in cœlum Pegaſo equo alato uoluit conſcendere: ſed ulciſcente Nemeſi decidit. Ouid. in Ibin: Quiq; ab equo præceps alienis decidit aruis, Exitio facies cui ſua penè fuit.
Seleucus Calinicius Antiochi cognomento dei filius, & Syriæ rex ex equo lapſus exceſſit.
Philippo Ludouici Craſſi filiū, equi lapſu itidē periiſſe in Gallorū Hiſtoriis lego.
Fulco Andegauenſium comes, quintus rex Hieroſolymorum, equo in caput uerſu occubuit, quum regnaſſet annis undecim.
Bela rex Pannoniorum, frater Andreæ, & filius Vazulis regum, deceſſit lapſus equo

membris luxatis & diſlocatis, anno regni ſui tertio.

Antonius Vicus Pam Saxus: Non equos Antoni ſæua te morte peremit, Vice, licet corpus preſſerit ille tuum, Fræna trahens ſed tu mortis tibi cauſa fuiſti: Non poteras fato candidiore mori.

A SERPENTIBVS OCCISI.

Laocoon Troianus percuſſa in uterum fatali machina, pœna luiſſe dicitur duobus filiis à ſerpentibus occiſis. Quibus dum præſidio eſſe uellet, eadem periјt morte. Verg. lib. 2. Ouid. in Ibin. Quam puer Hipſiphyles, quàm qui cauta primus acuta Cuſpide, ſuſpecti robora fixit equi.

Eurydice Orphei uxor Ariſteum (à quo adamabatur) fugiens morſu colubri in herba latentis interfecta eſt. Orpheus apud Oui. lib. 10. Cauſa uiæ eſt coniunx, in quā calcatā uenenum Vipera diffudit, creſcentesque abſtulit annos. Idem. Occidit in talum ſerpentis dente recepto. Idem in Ibin.

Heſperie puella Aeſacum Priami filium (à quo itidem adamabatur) fugiens ſerpentis morſu periјt. Ouid. libro undecimo Metamorph. Ecce latens herba coluber, fugentis adunco Dente pedem ſtrinxit, uulnusque in corpore liquit.

Orion cum ſe iactaſſet, nullum à terra monſtrū produci poſſe, quod non cōficeret, terra ipſa peperit ſcorpionem, à quo interfectus eſt Ouid lib. 9.

Opheltes (qui alio nomine Archemorus dicitur,) filius Lycurgi regis Nemeæ, dum negligēter ab Hipſiphyle nutrice cuſtodiretur ſerpentis morſu extinctus eſt. Oui. in Ibin: Quam puer Hipſiphyles, quàm qui caua primus acuta Cuſpide, ſuſpecti robora fixit equi Statius libro 2. Syluarum, & libro quinto Thebaidis.

Xanthus hiſtoriarum autor, tradit apud Plinium lib 25. Tillonem a dracone interfectum ac demum herba (quam balim dicunt) reſtitutum ſaluti.

Sulpitius in Lucanum ait Canopum gubernatorem nauis Menelai, aſpidis morſu apud Canopum Ægypti vrbem occiſum.

Amuyeidem Polit. in Nut. ſcribit in Libya ſerpētis morſu interfectum, ubi ait: Arycidemq; pium, Libycis quem ſtrauit arenis vipera, fatifero fauces accēſā ueneno.

Demetrius Phalereus, auditor Theophraſti & perfectus Bibliothecæ Ptolomæi Soteris, exceſſit ex morſu aſpidis. Ouidius in Ibin.

Oreſtes furore liberatus quum Thiſamenem filium imperio Mycenarū ſuffeciſſet, ſerpentis itidem morſu periit. Ouid. in Ibin: Vtque Agamenonio, &c.

Seneca in Medea ſcribit Idmona à ſerpente in Libya cæſum, ibiq; ſepultum, ubi ait Idmonem (quamuis bene fata noſſet) Conſcidit ſerpens Libycis arenis. Ouidius tamen ſcribit ab apro interfectum, ut poſtea docebimus.

Cleopatra ab Auguſto ſuperata mordendam aſpidi porrexit brachium, ne in triumphum duceretur. Propert. lib. 3 Brachia ſpectaui ſacris admorſa colubris, Et trahere occultum membra ſoporis iter.

AB APRIS OCCISI.

Adonis Cynaræ ex Myrrha filius, Veneri ob formam chariſſimus, dum uenaretur, ab apro interfectus eſt. Ouidius libro decimo Metamorph.

Fixerat obliquo iuuenis Cynare eius ictu.
Protinus excuſſit panda venabula roſtro.
Sanguine tincta ſuo, trepidumq; & tuta petentem
Trux aper inſequitur, totosq; ſub inguine dentes.
Abdidit, & fulua moribundum ſtrauit arena.
Propertius lib. 1.

Dædalum quendam Martial lib. 1. ait feris obiectum, ab apro laniatū fuiſſe. Dædale Lucano quum ſic lacereris ab apro, Quam cuperes pennas nunc habuiſſe tua?

Idmonem uatem licet Seneca dicat a ſerpente interfectum, Ouidus tamē in Ibin, & Politianus in Nutricia, ab apro occiſum uolunt Ouidius ſic Quique Lycurgidem laniauit, ab arbore tractum, Idmonaque audacem, te quoque rumpat aper. Sic Politianus:

Politianus: Quid uel loquar te Glauci ſenex, plenumq; parēte Idmona, fulminei proſtratum dentibus apri.

Anceus filius Aſtypaleæ, Phœnicis & Neptuni filiæ, rex Sami, dum uellet occidere aprum agros ſuos uaſtantem, ab eodem eſt interfectus. Volat.

Brutthem Lycurgi filium ex arbore detractum aper laniauit. Ouid. in Ibin: Quique Lycurgidem laniauit ab arbore tractum, Idmonaq; audacem, te quoque rumpat aper. Volater tamen facit Anceum Lycurgi filium, Domitius uero Çalderinus hoc ad Brathem refert.

A LEONIBVS OCCISI.

Hyas Atlantis ex Æthra filius, dum uenaretur, à leæna interfectus eſt. Ouid. libro 5 Faſtorum: Dumq; petit latebras fœtæ catulosque leænæ, Ipſe fuit Libycæ prçda cruenta leæ. Mater Hyan, & Hyan mœſtæ fleuere ſorores, Ceruiceemq́ue polo ſuppoſiturus Atlas.

Paphages rex Ambraciæ, dum occurriſſe leænæ, catulis ſuis ſtipatæ, ab eadem interfectus eſt. Ouidius in Ibin: Fœta tibi occurrat patrio popularis in aruo, Sitq; Paphageæ cauſa leæna necis.

Satyrus & Perpetua martyres, quum nullis tormentis, nullisq; comminationib. ab orthodoxæ fidei cultu diuerti poſſent, leonibus deuoti ſunt, & ab eis deuorati, Valeriani & Galeni temporibus ſub præſide Tanutio. Volater.

Ignatius Epiſcopus Antiocheni, quum neglectis tormentis conſtans in fide perſiſteret, iuſſu Traian. imperatoris leonibus deſtinatus eſt, & ab eiſdem præfocatus.

A CANIBVS OCCISI.

Linus filius Apollinis ex Pſamara Crotopij Argiuorum regis filia, à matre apud Nemum fluuium expoſitus, ibidem à canibus laniatus eſt. Oui. in Ibin: Quiq; uerecũdæ ſpeculantem membra Dianæ, Quiq; Crotopiadem dir puere Linum. Statius lib. 1. Thebaid.

Neanthus propter chelyn Apollinis temerè affectatam deo uindice a canibus diſcerptus eſt Polit. in Nutricia: Improbus hanc ſtultè chelyn affectare Neanthus Auſus Apollinea pendentem ſuſtulit æde: Quem tamen in ducto ferientem pollice chordas, Vindice diſcerpſit rictu nocturna canum uis.

Euripides poeta noctu rediens a cœna Archelai regis Macedoniæ, canibus à Promero quodam æmulo immiſſis, extinctus eſt Polit. in Nutricia: Quemq; tegit rabidis lacerum pia Palla moloſſis. Ouid. in ibin.

Thraſus puer Delius, Dianæ chariſſimus, à canibus itidem interfectus eſt. Ouidius in Ibin: Prædaque ſis illis, quibus eſt Latonia Delos, Ante diem rapto non adeunda Tharſo.

Conſyngem reginam propter liberiorem cum marito Nicomede rege Bithyniæ ac laſciuiorem iocum, fuiſſe interfectam à regis cane, ſcribit Plin. lib. 7.

Diogenes philoſophus deceſſit ex morſu canis eodem die, quo Alexander Macedo in Babylone mortuus eſt. Volater.

Heraclitus philoſophus, quum eſſet hydropicus, ad remedium ſeno bubulo ſe vnxit, atq; ſoli ſiccandum præbuit. Sepultus itaque ſomno, a canibus laniatus eſt.

Actæon filius Autonoes, dum inter uenandum Dianam in fonte nudam conſpexiſſet, dea ulciſcēte in ceruum mutatus eſt, & a canibus ſuis laceratus. Ouid. in Ibin. Item lib. 1 Metam. Seneca in Thebai.

Lucianus Sophiſta Samoſatenus, qui Traiani temporibus floruit, a canibus laniatus eſt non ſine diuinæ ultionis ſuſpicione. Nam cùm primum eſſet Chriſtianus, à catholica fide poſtea deficiens, religionem inſectari cœpit Volat.

FERARVM MORSV EXTINCTI.

Milo Crotoniates, dum nimia roboris confidentia, arborem in geminas partes uellet diducere, manibus in medio conatu diſtrictis, ibidem retentus eſt, & à feris comeſtus. Pauſanias apud. Cælium ait à lupis fuiſſe deuoratum. Ouid. in Ibin: Vtq;

Milo tobur diducere fiſſile tentes, Nec poſſis captas inde referre manus.

Chratim legimus apud Syrabim, paſtorem fuiſſe, qui quũ in libidinem eſſet procliuior capellarum omnium formoſiſſimam deperire cœpit. Quumque Veneris incẽdio acrius titillaretur, eam frequenter inibat, ac uti amicam gratè amplexabat, non ſine multa ſuauiatione. Quinetiam munuſcula ei offerebat, pabulum uideli cet lætius amœniusq;. Molles quoq; ſubſternebat accubitus, quibus uelut Nympha decũberet, & mollius quieſceret. Quod contẽplatus dux gregis hircus œſtro zelotypiæ agitatus, dormientem adortus eſt, eiq; sinciput illiſit. Hoc ex hiſtoriis Græcis aduocant Volater. & Cæl.

Pyrene puella Bebrycis filia, in Pyrenæo monte ab Hercule compreſſa, atq; à feris ibidem laniata eſt & ſepulta. A cuius nomine monti quoque impoſitum nomẽ.

Gatis regina Syriæ (quæ poſtea Atergatis uocata eſt) piſcibus data & deuorata dicitur. autor Antipater Tarſenſis apud Volater..

Baſilius Macedo Imperator, quum annis 20. imparaſſe, à ceruo in uenatione percuſſus cornu interiit.

Reuocatus & Fœlicitas martyres, à leopardis comeſti ſunt, Imperantibus apud Romanos Valerio & Galeno, ſub Tarnurio præſide.

Saturninus epiſcopus Toloſanus, cum acerrimè pro Chriſtiana fide pugnaret, feroci tauri cornibus alligatus, membris confractis & illiſo cerebro Domino ſpiritum reddidit.

Hatto archiepiſcopus Moguntinus, è muribus in Rheno fluuio deuoratur fert, non ſine maxima diuinæ uindictæ, ſuſpicione, ꝙ multitudinem pauperum (quibus ſe eleemoſynam daturum ſimulabat) tempore famis in horreo feciſſet concremari.

Euphemia virgo Philophronis ſenatoris filia ſub proconſulo Priſco vrſis & leonib. obiecta, ab eiſdem interfecta eſt.

Syluanus Tyri præſul, ſub Diocletiano imperatore, amore Chriſtianæ pietatis non grauatus eſt feris exponi.

Priſcus, Malcus, Alexander martyres apud Cæſaream Paleſtinæ paſſi ſunt ſub Valeriam perſecutione, & pro Chriſti nomine a beſtiis deuorati.

Flocellus martyr temporib. Antonii Imperatoris paſſus eſt apud Auguſtudunũ, & iuſſu Valeriani præſidis feris expoſitus, a quibus deuoratus.

Germanicus ſub M. Antonio & L. Aurelio Smyrnæ paſſus eſt, ac poſt infinita propè tormenta, beſtiis obiectus, à quib. fractim cõminutus, uitã eum morte mutauit.

FVMO AVT VAPORIBVS SVFFOCATI.

Minos rex Cretæ, quum Dædalum ad Siciliam uſq; proſequeretur, à Cocalo eius loci rege (quem Dædalus multis obſequus ſibi demeruerat) per proditionem captus, & in thermis ſuffocatus eſt. Ouid in Ibin.

Qu. Luctatius Catullus orator, collega Marii in conſulatu, ab ipſo Mario mori iuſſus, incluſus in cubiculo candentium carbonum vapore ſuffocatus eſt. autor Valerius Maximus.

Zoe Nicoſtrati martyris uxor à beato Stephano ad catholicam inducta pietatẽ, crinibus ſuſpenſa, fumo ſubter ſuffocante periit.

Thurinum fumi venditorem, fumo necatum fuiſſe ſcribit Eraſmus in illius adagii explanatione, Temeria mala.

IN LATRINIS MORTVI AVT OCCISI.

Cn. Carbo dum in Sicilia uẽtris onus poneret, iuſſu Pomperij in latrina occiſus eſt.

Lampridius ait Heliogabalum naturæ portentum, fato a tali monſtro pœnas repoſcente, in latrina occiſum fuiſſe, dum uentrem exoneraret. Plutarch.

Fœlicula uirgo cũ nullis tormentis aut pollicitationibus à Chriſtiana religione diuerti poſſet, iuſſu Flacci comitis in latrinam detruſa eſt, & ibidem mori coacta.

Ireneum & Albundium martyres Valerianus in cloacam detrudi, & ibidem emori fecit, quòd ſanctæ Concordiæ corpus inde extraxiſſent.

GAV-

GAVDIO ET RISV MORTVI.

Lacedæmonius Cilo immodica periit lætitia, quum filium in complexibus teneret Olympiæ coronatum.

Sophocles & Dionyſius Siciliæ tyrannus, uterq; accepto Tragicæ uictoriæ nũcio. Plin cap. 37. lib. 7.

Sophoclem Lucianus & Sotadis apud Crinitum, contra Plinii ſententiam, dicunt acinio vuæ periiſſe. Val. Flac. tamen & Volater. fouent partes Plinij Quorum vexillum ſequitur Polit. in Nutricia, ſcribens. Quemque ſenem meritæ rapuerunt gaudia palmæ, niſi fortaſſe de Philippide intelligi malis.

Philippides Comœdiographus, quum in certamine poetarum præter ſpem uiciſſet ac propterea lætiſſimè gauderet, inter illud gaudium repente mortuus eſt Gell.

Philiſtion Nicæus poeta Cõmicus (qui Socratis ætate floruit) nimio quoque riſu mortuus eſt. Politianus in Nutricia: Implicitusq; Sophron, riſuq; Philiſtio tandem Perditus.

Diagoras Rhodius, quum tres filios athletas eodem die uincere, & uictores coronari uidiſſet, populusq; gratulabundus flores undique in eum iaceret, in ſtadio ſpectante populo in oculis & manibus filiorum aĩam efflauit præ lætitia. autor. Cic. lib. 1 Quæſt. Tuſc. & Gell. lib. 3. noct. Atticæ quibus in hac re idem eſt cõſenſus, præterquam ꝙ Cicero duos tantum filios Diagoræ coronatos, tres Gellius dicit.

Philæmon poeta uidens aſinum ficus menſe paratas comedentem, tanto diffluxit gaudio, ut eo expirauerit autor Val. Max.

Ariſtoteles apud Gell eſt autor, Policratam nobilem fœminam è Naxo inſula cognitio repentè inſperato gaudio animam expiraſſe Plut. de Claris mulieribus.

M. Iuuentius Thalna cõſul, dum ſacra diis exhiberet in Corſica (quam ſuis auſpiciis ſubegerat) acceptis literis, decretas à ſenatu ſupplicationes nunciantibus, dum intento illas animo legeret, ante focum præ gaudio collapſus, mortuus humi iacuit. autor Val Max. de morte non vulg.

Romana mulier, filio poſt cladem Cannarum incolumi uiſo poſt falſum nuncium.

IN VENEREO ACTV I MORTVI.

Alcibiades Atheníenſis cum Timandra meretrice à Lyſandro interfectus eſt in actu Venereo, ut credibile eſt, incertum tamen. Plutar. & Valer.

Phaon quum eſſet hoĩum pulcherrimus, à Mitylenæorum mulieribus ardenter appetebatur. Vnde factum, ut in adulterio deprehenſus iugularetur. autor Cælius.

Speuſippum philoſophum Tertullianus in Apologetico contra gentiles ait, de Platonis ſchola in adulterio periiſſe.

Cor. Gallus & Q Heterius eques Romanus in Venere obiere autor Pli. lib. 7. Quorſum autem (inquit Valerius) attinet eorum cauillari fata, quos nõ libido ſua, ſed fragilitatis humanæ ratio abſtulit.

Tigillinum præfectum vigilum & prætorii inter ſtrupa concubinarũ & oſcula, ſectis nouacula faucibus inhoneſtam clauſiſſe uitam, Corn. Tac. ait.

Iouianus Pontanus in opuſculo de Obedientia, ait, Beltrandum cognomine Ferterium, Barcellonæ (vrbs eſt Hiſpaniæ) in Venere expiraſſe.

Rodoaldus Longobardorum rex, in libidine deprehenſus cum matrona interfectus eſt. Paulus Diacon.

Ioãnes X I I. pontifex in adulterio cõprehẽſus, itidẽ interfectus eſt. Cuius mors eo turpior eſt, quò ſanctiorẽ eum eſſe oportet, qui dignitate cæteros antecellit. Plat.

CIBO ET POTV NIMIO MORTVI

Anacreon Teius poeta dum aliquãdo liberius Baccho indulgeret, acino vuæ paſſæ ſtrangulatus eſt. Politianus in Nutricia: Tandem acino paſſæ cædis interceptus ab vuæ. Val. Max.

Archeſilaus Prytanæus immodico hauſtu uini periit, anno ſuæ ætatis 75. Hermip. apud Diogenem.

Domitium

Domitium Aprum Euſebius ſcribit, cibi ſuperfluitate redundantẽ, in cœna periiſſe.

Septimius Seuerus Imperator dum membrorum omnium, maximè pedum dolorẽ pati nequiret, loco ueneni, cibum plurimæ carnis incoctæ auidius deuorauit: quẽ dum concoquere non poſſet, cruditatem paſſus, expirauit. autor Sextus Aurelius.

Valentinianus Imperator Quadum legationi reſpondens, uoce impetu ſanguinis amiſſa, ſenſu integer expirauit. Quod ex intemperantia cibi, ac ſaturitate, qua artus diffuderat, accidiſſe multi detulere. Idem autor Sextus Aurelius.

Iouinianum imperatorem ciborum in ſtomacho incoctorum cruditate periiſſe ferunt teſtis Bapt. Egnatius.

Andebuntum Anglorum regem in cœna quandoque tantum uini ſumpſiſſe, vt eo ſuffocatus repentè exceſſerit, à nobis dictum eſt.

Childericum Saxonem, quum aliquando ad ambas vſque aures cibo ſe ingurgitaſſe, eo ſuffocatum fuiſſe, & repertum in lecto mortuum, Gregorius Turonenſis autor eſt.

SITI ET FAME MORTVI.

Eriſichton, vt iam diximus, propter neglecta Veneris ſacra ad tamẽ famem ad actus eſt, ut propriam membra corroſerit. Ouidius lib 8.

Sic epulas omnes Eriſichtonis ora profani
Accipiunt, poſcuntq́, ſimul, cibus omnis in illo
Cauſa cibi eſt, ſemperq́, locus fit inanis edendo,

Pauſanias ab Ageſilao patre inedia conſumptus eſt, quod pecuniam à Xerxè accepiſſet, vt Spartam proderet. autor Chryſermus apud Plutarchum.

Siſigambis Darij Perſarum regis mater inedia extincta eſt, quum cibo aliquandiu abſtinuiſſet. Curtius lib 4 de geſtis Alexandri ait, eam itineris continui labore, animique ægritudine fatigatam, inter manus filiarũ cecidiſſe. Demum li. 9. die quinto extinctam, quo mori ſtatuerat, cibo & luce dedita ſibi ſubſtractis.

Eriſthenes à matre inedia interfectus eſt, ꝙ malle in bello pugnaſſet Ouid. in Ibin.

Obſtrictusq́, famem patiaris lumine tecti:
Vt legem pœnæ cui dedit ipſa parens.

Neocles Sycioniorum tyrannus, à ſuis ob crudelitatem fame & frigore extinctus eſt. Ouidius in Ibin:

Aut ut olim fera quondam & Sicyone profecto,
Sit frigus mortis cauſa, fameſq́, tuæ.

Ariſto Poeta ab Athenienſibus fame extinctus eſt, quod ſuis carminibus eorum laudes fuiſſet inſectatus. Ouidius in Ibin. Vtve parũ ſtabili qui carmine læſit Athenas Inuiſus pereas deficiente cibo. Solent luculenti ſcriptores his multum gloriæ cõparare, quos ſuis dignantur monumentis Contra uerò inepti, qui ſuis modulis ſe non metiuntur, & multa ſupra uires audent, tantum probri & ignominiæ afferunt, quantum illi honoris & famæ. Propterea non uerto crimini Alexandro, quod inſulſum uerſificatorem Chœrilum (quem præconem ſuorum dignabatur facinorum) inedia ſuffocauerit, dicente eodem Ouidio: Incluſusque necem cauea, patiaris, ut ille Non profecturæ conditor hiſtoriæ.

Thaletem philoſophum (dum Gymnicum certamen proſpiceret) æſtu & ſiti abſumptum fuiſſe. Volaterranus anus ait.

Cleantes philoſophus Zenonis diſcipulus, dum cibum ſibi ſubtraheret, ut cuidam morbo (quo laborabat) mederetur, nimia inedia ſuperæmit Laertius.

Pomponius Atticus, Ciceronis amicus, morbo quodam in ſenectute correptus, ſe ipſum abſtinentia cibi itidem ſuffocauit. Cor. Nepos.

Vgolinus Piſanorum comes, quum a ſuis expulſus patriam bello oppreſſiſſet, tandẽ captus per proditionem, una cum liberis fame abſumptus eſt.

Richardus Secundus Eduardi filius puer admodũ ab Angli. fame extinctus eſt, quod inutilis regno uideretur. O duræ ceruicis populum cui ſemper fuit moris ſecundum

dum aut tertium quemque regum crudeliter enecare.

Galbinus presbyter cuius Romanus iuſſu Diocletiani Imperatoris in carcerem con iectus eſt, ibique fame extinctus, quod Chriſtianam profiteretur religionem.

Orator, Fortunatus, Fœlix, & Silinus martyres, apud Alexandriam pro Chriſti nomi ne fame & inedia interfecti ſunt.

Murita martyr ab Elphideforo quodam Arriano in exilium miſſus, ibidem fame & frigore extinctus, uitam cum morte mutauit.

Benedictus Sextus Pontifex à Cincio ciue Romano in carcerem detruſus ibidem fa me enectus eſt, vel (ut alij uolunt) ſtrangulatus.

Bonifacius Octauus, dū inimicitias cū Philippo Gallorum rege exerceret, rex Sciar rem Columnienſem in eum miſit, qui captū Pontificē in carcere fame extinxit.

FAMES MEMORABILES.

Doda Syriæ rege locam in Iudæas obſidente, matres inedia coactæ, filiorum uiſceri bus famem expleuerunt. Triſtis adeò fuit illa Samaritana fames, in qua etiam aſini caput uenijt octogenis nummis argenteis.

Hieroſolymis captis Romani milites (qui merebant ſub Veſpaſiano) repererunt in domo cuiuſdam mulierculæ puerilia membra minutatim diſcerpta, quibus infe lix mater occultè ueſcebatur.

Cābyſes Cyri filius in Aethiopas iugū detrectātes copias mouit, qbus quū deeſſent commeatus & annona, coacti ſunt milites, decimū quemq; ad cibū ſortiri & occi dere. Durauitq; tātiſper illa calamitaſ, dum rex ipſe ſibi metuēs receptui cecineri.

Alexandri exercitus aduerſus Beſſum, Bactrianorum ducem, tanta laborauit fame, ut ſingulæ amphoræ ſucci ex ſi fama, ueuirent ducenis quadragenis denarijs. Sin gulæ uerò mellis amphoræ, denarijs 30. Amphoræ uini totidem Tritici nihil om nino aut exiguum admodum reperiebatur. Itaque frugum penuria milites herbis & piſcibus famem leuabant. His demū alimentis deficientibus, iumenta (quibus onera portabant) interfecerunt, & eorum carne traxerunt uitam. autor Cur. li. 6.

Apud Laconas quodam tempore ſerpentum multitudo emergens, ſequentem por tendit famem, quę tanta extitit, ut Spartiani ipſi annonæ raritatæ ſerpentes illos in cibum commutauerint.

Melus oppidum eſt Theſſaliæ, quod Nicias Athenienſium dux expugnauit, non tā machinis bellicis, quàm fame. Hinc fames Melia, prouerbio locum fecit.

Annibale Caſilinum oppidum (in quo erant Romani milites) obſidente, ueniſſe murem ducentis nummis, cumque qui vendiderat, fame perijſſe, emptorē uixiſ ſe, tradit Plin. lib. 8. cap. 57.

Saguntus urbs Hiſpaniæ, olim amiciſſima Romanis, longa Pœnorū obſidione eo famis redacta eſt, ut ciues extructo in foro igne, ſuas res omnes in eum coniice ret, ſeque ſuos poſtremò liberos eodem pręcipitarēt, ne uenirent in manus ini micorum. Hinc, Saguntina fames, dicitur de extrema rerum penuria. Auſonius: Iam iam pereſam iam Saguntina fame Lucania cū liberet. Hanc autem famē tri ſte prius proteuderat prodigium. Nam quum fortè eu ixa mulier eſſet, infans in uterum regreſſus, ciuitatis excidium ſignificauit. Eutropius.

Calagurium urbs eſt Hiſpaniæ, Quintiliani patria, cuius incolæ à Cn. Pompeio ob ſeſſi, ut fidem Sertorio præſtarent, in tantam famem durauerunt, ut uxores ſuas ac liberos in uſum extremæ dapis conuerterent, quum nullum aliud animal in urbe ſupereſſet.

Saxo ait, Hunnos quadam tempeſtate in tantam famem redactos, ut nec canibus pepercerint, quibus ad paſtum uterentur.

Peruſia oppidum eſt Ethrurię, in quo Antonius obſeſſus ab Auguſto, quum extre mæ fame laboraret, annonæ penuria coactus eſt deditionem facere. Hinc fames Peruſina proprio uocatur Epitheto. Lucanus: His Cæſar Peruſina fames, Mutinæ que labores Accedat fatis.

Gotthi

Gothi cum opprimebant Italiam, fœmina obſcuri nominis filij à ſe interfecti carnes eſitauit.

Sabellicus ait, tantam ſuo tempore rei frumentariæ caritatem incidiſſe in nonnullis Flaminiæ regionibus, & Piceni agri locis, ut rude uulgus & plebecula arborum radicibus, herbisque uictauerit.

Franciſco Sfortiæ filio Mediolanum obſidente, modus tritici uenijt uicenis aureis nummis.

Barulo Apuliæ oppido obſeſſo à Gallis tanta laboratum eſt fame, vt milites detractus ſcutis pelles aqua emollitas abſumerent, herbisque (ſi quas reperiſſent) ueſcerentur.

Athenienſis à Sylla (qui poſtea fuit dictator) obſeſſi, Medimnum tritici melli drachmis emerunt.

Plebeij uerò (quibus tanta erat argenti penuria, quanta annonę) graminibus circa urbem naſcentibus, & calceis coctis auidius ueſcebantur. Eadem urbs à Demetrio Antigoni obſeſſa, modium tritici emit drachmis 300.

Petelini à Pœnis in Italia obſeſſi, coria exſcutis detracta correſere, ut præſtitam Romanis fidem conſeruarent.

Cæterum Græci olim conſueuerant famem uirgis ex ædibus eijcere, dicentes: Foras famem, intro diuitias, & ſanitatem.

Magna fames uocatur Bulimus. Famem Ouid. lib. 4 Met. deſcribit.

FVLMINATI, SEV FVLMINE PERCVSSI.

Chore filius Iſahar, cognatus Moſi ex Leuitarum tribu natus, quum de ſacerdotio cum Aarone contenderet, igne cœleſti periit.

Æſculapius Apollinis ex Coronide filius, Iouiali fulmine percuſſus eſt, quòd Hippolytum mortuum ad uitam reuocaſſet, ut ait Plinius libro 29 cap. 1. Vnde & Verg. lib. 7 Æn. Tum pater omnipotens aliquem indignatus umbris Mortalem infernis ad lumina ſurgere uitæ, ipſe repertorem medicinæ talis, & artis Fulmine Phœbigenam Stygias detruſit ad umbras.

Zoroaſtris rex Bactrianorum, Oromaſi filius, & artis magicæ repertor, igne quoque cœleſtis abſumptus creditur. Volat.

Adimanthus rex Phileſiorum cum Iouem ſuis indignum ſacrificijs indicaret, ab eo fulmine percuſſus eſt. Oui. in Ibin: Quæq; in Adamanthũ Phileſia regna tenẽtẽ. A Ioue uenerunt, te quoque tela petant.

Aſopus Oceani filius, dum propter Æginam filiam à Ioue ſtupratam bellum ſuis undis in aſtra uellet gerere, ab ipſo Ioue fulminatus dicitur. Sta. Donec ui tonitru ſummotus & igne triſulco, &c.

Enceladus gigas Terræ filius à Ioue fulminatus eſt cum cæteris fratribus, quòd Iouẽ ipſum cœlo detrudere uoluiſſet. autor Ætnæ Gurgite Trinacrio morientem Iuppiter Ætna Obruit Enceladum, uaſti quoque pondere montis Æſtuat, & petulãs expirat faucibus ignes. Verg. Fama eſt Enceladi ſemuſtum fulmine corpus, Vrgeri mole hac, ingentemque inſuper Ætnam Impoſitam. Senecæ Hercule Oetæo, Scindetque latus montis aperti, Nondum Enceladus fulmine uictus.

De Typhœo gigante Ouid. lib. 3 Metam. Nec quo centimanum deiecerat igne Typhea, Nunc armatus eo. Lucan. Vndat apex Campana fremens, cui ſaxa uaporat Conditus Inarmes æterna mole Typhœus. De cæteris gigantibus Vergilius li. 6. Æneid. Hic genus antiquum terrę Titania pubes, Fulmine deiecti fundo uoluuntur in imo Seneca in Agamemnone. Quale canebas, quum Titanas fulmine miſſo ſtegere dei.

Aiax Oilus ab expeditione Troiana rediens, a Pallade fulminatus eſt. quod in eius tẽplo Caſſandrã uirginem ſtupraſſet. Verg. libro primo, Aen. Ipſa Iouis rapidum iaculata è nubib. ignem, Diſiecitque rates, euertitque æquora uentis Illũ expirãtẽ trãsfixo pectore flammas, turbine corripuit, ſcopuloq; infixit acuto. Syl li. 14.

Val.

Val Flaccus lib. 1. Argon. Ouid. in Ibin: Politian. in Ambra quoque meminit.

Phaeton Solis & Clymenes filius, dum currum patris temere regendum ſuſcepiſſet equis inſolitum aurigam non audientibus, fecit ut totus conflagraret mundus, ac propterea fulmine percuſſus, in Padum cecidit, qui ab eo Phaetonteus dicitur Lucretius lib 5. Ignis enim ſuperauit, & ambiens multa percuſſit, &c. Claudianus in quartum Conſ. Honorii: Sæu: terque dies, tertiamque & ſtagna propinqui Haurirent radii. Plinius lib. 7. Padus à Græcis dictus Eridanus, ac pœna Phaetontis illuſtratus. Idem lib 37. Phaetontis fulmine icti ſorores mutatas in arbores populos poetæ dixere: Ouidius in Ibin.

Remulus filius Tyberini regis fulmine percuſſus eſt. Ouidius lib. 14. Remulus maturior annis, Fulmineo periit imitato fulminis ictu.

Semeles Bacchi mater Iouiali fulmine tacta eſt, quod Iouem ipſum oraſſet, ut ſeſe tantus quantus cum Iunone iaceret. Propert. lib 3.

Capaneus maritus Euadnes in bello Thebano fulmine percuſſus dicitur. Quod ideo Poetæ fingunt, quoniam quum ſcalis admotis muros uellet conſcendere, ictu lapidum ab inimicis oppreſſus eſt. Ouid. lib. 4. Triſtium: Quum cecidit Capaneus ſubito temerarius ictu. Idem lib. 3. de Ponto. Notior eſt factus Capaneus fulminis ictu. Idem ad Liuiam Et propertius libro 2.

Autolemi fulmine percuſſi mortem Marullus in Epigram. ſic deſcribit: Dixerat Autolemo flammas conſultus aruſpex, Die cauendas poſtero. Credidit, & rerum dubius de mane, ſub annis Delituit Ethruſci uadis. Sed neq; ſic factum effugit. Nam dum innatat Arno Ictus ætematur fulmine.

Salmoneus rex Elidis quum Iouis fulmen in aere mentiretur, ut propterea crederetur deus, ab ipſo Ioue fulminatus eſt Verg. lib 6. Æn. Tid. & crudelis dantem Salmonea pœnas, Dum flammas Iouis, & ſonitus imitatur Olympi. Quattuor hic inuectus equis lampada quaſſans, Per Graium populos mediæq; per Elidis urbem Ibat ouans &c.

Menius Lycaonis filius quum patre in lupum uerſo, & domo conflagrante Iouem deteſtaretur, ab eodem fulmine percuſſus eſt Ouid. in Ibin.

Preſter filius Hippomenis, quũ deos deteſtaretur, itidẽ fulminatus eſt Sabellicus.

Atrax quoque quum Dosithoen uiolatam a Ioue prodidiſſet, deo ulciſcente ictus eſt fulmine. De utroque meminit Ouid. in Ibin: Aut Iouis infeſto telo feriare triſulco, Vt ſatis Hippomene, Doſithoeſque pater.

Porphyrio filius Siſyphi paternam in deos imitatus impietatem, itidem cœleſti ſuffocatus eſt igne. Ouid. in Ibin: Vt ferus Æolides, ut ſanguine natus eodem, Quo genita eſt, liquidas quæ caret Arctos aquis.

Martiam Plinius libro 2. ait, grauidam partu fulmine exanimato ſuperuixiſſe citra vllum corporis incommodum. Idem ſcribit, M. Herennium decurionem ſereno die fulmine ictum fuiſſe.

Tul. Hoſtilium L. Piſo apud eundem Plinium autor eſt, fulmine itidem ſuffocatum, quod quædam parum ritè feciſſet, & ſacrificio Iouẽ ipſum cœlo deuocare uoluiſſet. autor etiam Plut. in Numa Pompilio.

Aurelius Carus quum biennio imperaſſet, in caſtris ſupra fluuium Tygridem exanimatus fulmine, occubuit autor Flaccus Vopiſcus.

Anaſtaſius Imperator, quum iam 7. & 20. imperii annum ageret, ictu fulminis percuſſus interiit.

TERRA ABSORPTI.

Chore, Dathan & Abiron, quum inſurrexiſſent in Moyſen & Aaronem, excitaſſentque populum ad auferendũ huic ſacerdotium, illi principatum: protinus (ut ſcribitur Numeri cap. 16.) dirupta eſt terra ſub pedibus eorum, & aperiendos ſuum deuorauit illos cum tabernaculis ſuis & uniuerſa ſubſtantia eorum, deſcenderuntque uiui infernum, operti humo, & perierunt de medio multitudinis.

Amphiaraus

Amphiaraus uates dum apud Thebas prælia retur, terræ hiatu cum curru (cui inſidebat) abſorptus eſt Prop. lib 2. Non Amphyaraæ proſunt, tibi fata quadrigæ Idem lib. 3. Tu quoque, ut auratos gereres Eriphyla lacertos, De lapſis nuſquam eſt Amphiaraus equis. Ouid. lib 3. de Ponto quoq; meminit. Plut. in Paral.

Romæ quum ingens uorago paulatim excreſceret, & terram abſumeret, reſpõſum eſt ab oraculo, hiatum non poſſe deſinere, niſi quis intrò ſe demitteret. Quo audito Curtius equo inſidens illic deſiluit. Liuius lib. 7 Propet. lib. 3. Ouid. in Ibin.

Anchorus Midæ regis filius idẽ fecit, ut dicemus in eorũ hiſtoria, qui ſe occiderũt.

Paulo Æmilio in Pyrrhum Epyrotarum regem rebellante, quum ab oraculo reſponſum fuiſſet, Romanos fore uictores, ſi quis eorum in uoraginẽ ſe demitteret. Val. Torquatus ſponte ſe obtulit, autor Critolaus apud Plutarchum.

SCALARVM RVINA MORTVI.

Elpenor ſocius Vlyſſis ebrius apud Circen factus, ſcalarũ caſu periit. Mart. lib 11. Pene imitatus obit ſæuis Elpenora fatis, Præceps per longos dum ruit uſq; gradus Ouid. lib 3. de Triſt. & in Ibin.

Philoſtratum quum in Baloeis Sinueſſanis eſſet, nimio hauſtu uini in ebrietatẽ lapſum ſcalarum caſu, non tum primum, ſed poſt extinctum Martialis ait.

Aſclepiadem medicum Pruſienſem ſuprema in ſenecta ſcalarum lapſu fuiſſe exanimatum, Plin. autor eſt lib. 7. Sic qui ægrotis mederi conſueuerat, qui è funere retulerat mortuum, fati inſidias uitare non potuit.

SAGITTIS CONFOSSI.

Achillem poetæ fabulantur nullibi membrorum præterquam in talo fuiſſe vulnerabilem, quod eam parte in mater Thetis non abluiſſet Stygiis undis, ut cæteras. Hunc ergo iaculatus Paris euerſorem Troiæ peremit. Vergilius lib. 6 Æneid. & Ouidius lib. 12.

Lycophron poeta Iambographus à quodam æmulo traiectus eſt Ouid. in Ibin: Vtq; cothurnatum periiſſe Lycophrona narrant, Hæreat in fibris fixa ſagitta tuis. Volaterranus.

Anacharſis Scytha, à Sauleo rege eodẽ modo extinctus eſt quòd alienæ gentis ſacrificia imitaretur. autor Herod. Sunt tamen qui à fratre interfectum uelint.

De Procride ſagitta à Cephalo confoſſa, in Patricidis plura dicemus.

Acron rex Coninenſium, à Romulo uictus, & ſagitta cõfoſſus eſt. Vide Tortellium.

Hyrene uirgo à Sicinnio pro Chriſti nomine hanc oppetiit mortem.

Chriſtina uirgo ſub Iuliano hoc modo paſſa eſt.

Beatus Sebaſtianus ciuis Mediolanenſis, ſub imperatore Diocletiano.

LAPIDIBVS OBRVTI AVT muròrum ruina.

Cebrion Priami filius è Patroclo in bello Troiano, ſaxo obrutus eſt. autor Homerus.

Cycnus Neptuni filius quũ a patre habuiſſet, ut ferro inuulnerabilis eſſet ab Achille apud Troiam lapide extinctus eſt.

Athenienſibus, in Eumolpum bellantibus, dum immineret fames, Pyrander quæſtor à populo ſaxis obrutus eſt, quod triticum parcè ſuppeditaret. autor Caliſt. apud Plutarchum.

Mardonius Perſa (quem Xerxes apud Salaminem uictus cum exercitu reliquit, ut belli reliquias conſoueret) ab Arimneſto Spartiata ſaxo obruptus eſt. Quo fato præmouerat eum periturum Amphiaraus autor Plut. in Ariſtide.

Neocles & Demopolis Themiſtoclis filii, quum Athenienſiũ memoriam refricuiſſent ſuper legibus, quæ aduerſus exules fuerant ſancitæ, a paternis inimicis lapidibus obruti ſunt. Cælius c. 12 lib 8.

Chryſantus Alexandrinus unà cum Daria uxore ſub Numeriano imperatore pro catholica pietate ſaxis obrutus eſt. Volater.

Polydamas Herculani roboris athleta, dũ ſub ſaxo ruinã minãte cum aliquot cõuiuis

nis cœnaret, omnesque ſibi timentes diffugerent, ſolus uirium confidentia remã ſit fore ſperans, ut cadentem molem manibus ſuſtineret, qua tamen oppreſſus eſt. autor Pauſanias apud Volaterranum, & Valerium Maximum.

Pyrrhus Epyrota dum aduerſus Antigonum Argos obſideret, regula, uel (ut mauult Trogus) ſaxo a uetula iacto interfectus eſt, Ouid. in Ibin: Aut ut Achillidem co gnato noĩe clarum, Opprimat hoſtili regula iacta manu autor Plut. in eius uita.

Alidice Alebæ Lariſſæi filia, una cũ uiro Lyconde ruina domus extincta eſt. Ouidius in Ibin: Lapſuramque domum ſubeas ut ſanguis Alebæ, Stella Lyconde cui fuit æque uiro.

Tranquillus ait, Fidenis theatri ruina & uiginti hominum milia periiſſe.

Coeni unum ex Alexãdri ducibus à Miyleneis comprehenſum, & lapidibus interemptum Herodotus ſcribit.

Lycidas ſenator Athenienſis à ſuis interfectus eſt, quòd pecuniam à Mardonio Perſa Athenarum inimico accepiſſe crederetur autor Herodotus.

Romanis in Gallos bellum gerentibus, dum annonæ caritas inualeſceret, Cinna tritici largitionem ſuſcipiẽs, regnum affectaſſe creditus eſt, ac propterea ſaxis obrutus Ariſtides apud Plutar. teſtis.

M. Poſthumius Regilenſis, in Equos Italiæ populos bellum mouens, dum militibus urbis prædã ſpopondiſſet, ac poſtea urbe capta eoſdẽ eluſiſſet certatim ab omnib. ſaxis obrutus eſt autor Liuius.

Vatinium in ludis gladiatoriis fuiſſe lapidatum à populo, Macrobius autor eſt.

Athenæus philoſophus, quum Romam ueniſſet, ruina domus quam habitabat, oppreſſus eſt. Strabo. lib. 14

Siluinus & Falconius famuli Quintiani Siciliæ præfecti, eadem morte perierunt.

S. Stephanus martyrum primus, pro Chriſti nomine lapidus oppreſſus eſt. Ioan. Fr. Mirand. Et lapide Stephano dulces, torrentis amari Mancipiis ſcelerum,

Henricus Alphonſi octaui regis Caſtellæ filius, dum una cum pueris luſitaret, tegulæ caſu periit apud Palantiam urbem.

Ioannes 21 pontifex, ruina cameræ (quam ædificabat) oppreſſus eſt.

Clemente V. Pontifice Lugduni ſolenne ſacrificium celebrante, tantus agminatim cõfluxit populus, ut Ioãnes Britãniæ dux cũ multis aliis muri ruina occubuerit.

Elphegus Cantuarienſis archiepiſcopus, pro Chriſtiana pietate cædẽ ſubiit mortẽ.

Vitalis quoq; Mediolanenſis, Oneſimus, Metranus, Mãmes, Magnus, & Cyriacus martyres, eodem oppreſſi ſunt tormento.

Euſebius, Sardus, præſul Vercellenſis à Conſtantino principe factus, ab Arrianis lapidibus oppreſſus eſt.

Paulina uirgo Romana, Artemii præfecti filia. ſaxis obruta eſt ſub Diocletiano, cũ Candida Matre, idq; pro Chriſti nomine Volat.

VENENO EXTINCTI.

Socrates ab Athenienſibus iniuſta de cauſa morti deuotus, tritum in calice uenenũ hauſit. Cuius uis dum in præcordia & uenas ſerperet, iacuit reſupinus. Cicero. li. 2 Quæſt. Tuſc. Ouidius in Ibin.

Marullus Epigrammatis ſcribit, Biliotum aſtrologũ aſperſis ueneno boletis inſtar Claudii, periiſſe, ubi ait: Dum cauet aſtrologus perituris ſidera nautis, Dũ ſibi boletis non cauet, ipſe perit.

Anaxagoras philoſophus, quum annis 72 uixiſſet, ab Athenienſibus in carcerẽ cõiectus, quòd ſolem (quem illi reuerebãtur) ignitum lapidẽ uocaſſet, ibidem epoto ueneno interiit. Hermippus apud Diogenẽ. Plut. in uita Periclis aliter ſentit.

Ariſtobolus rex Iudææ captus à Gabinio, & Romam ductus, in carcere porrectum hauſit uenenum.

Scribit Eratoſthenes apud Cælium, Demoſthenem præſidio ultimorum caſuum cõſueſſe uenenum geſtare incluſum, quod etiam intrepide hauſerit, ne quid indi-

gnum

gnum ſua uirtute à Macedonibus pateretur. Nam quum in Antipatri (qui Alexãdro ſucceſſit) odium uenißet, ſanxerat Demades, ut capite plecteretur Plut. & Plin lib 33.

Philopœmen Philopœmenes magnus Græciæ Imperator, quũ apud Meſſenios in domicilium ſubterraneum, neque auras neque lucem exterius excipiens, fuißet impactus, hauſto ibidem veneno perijt. Venenum autem prorexit Dinocrates Meſſeniorum dux, parta de illo victoria. Plutarchus in eius vita.

Ararus dux Sicyonies, quum multos tyrãnos ſua virtute ſuſtulißet, Philippo iuniori Macedoniæ regi cœpit eſſe formidoloſus. Propterea veneno lento ac ſenſim dato ab eo potionatus eſt. Plutarchus.

Theramenes Athenienſis philoſophus, iuſſu triginta tyrannorum inſtar Socratis in carcerem detruſus, ibidem uenenũ hauſit. Quo hauſto, Propino (inquit) Critię: quoniam is erat, cuius inſidijs moriebatur. Valerius de Fortit.

Alexander Macedo ab Iola prægustatore Antipatri ad regnum aſpirantis filio, ueneno potus eſt. Vis autem veneni; quod in Macedonia gignitur, tanta eſt, ut ferrum quoque exurat Curtius teſtis eſt, venenum illud per Caſſandram allatũ fuiſſe, tradiiumque fratri Iolę. Conuenit inter ſcriptores, Ariſtotelis infamia & maxima nota excogitatum Ouid. in Ibin: Nec tibi fida magis miſceri pocula poſſint, Quam qui contigero de Ioue natus erat. Luc. 10.

Laodice regina Syriæ, Antiochum, Deum cognomento, maritum ſuum ueneno extinxit, ob ſuperinductam ſibi Ptolomęi ſororem Berenicem.

Themiſtocles quum annum ætatis quintum & ſexageſimum abſoluiſſet, ſpectantibus amicis epoto ſanguine taurino uitam finiuit. autor Plut. in eius uita. Quod eum feciſſe dicunt, ne in patria (qua tamen pulſus fuerat) pugnare ab Artaxerxe cogeretur.

Annibal Amycharis filius poſt multas clades Romanis illatas tandem uictus, quum de Pruſi regis Bithyniæ (ad quem confugerat) fide dubitaret, uenenum hauſit, quod in anulo gerebat.

Lucullum Imperatorem clariſſimum amatorio Poculo perijſſe, teſtis eſt Plinius libro 23 cap. 3.

Cõuenit, Cæſarem Claudium Imperatorem ueneno ab Agrippina uxore occiſum: ubi autem, & per quem dato, diſcrepat. Alij ab Haloto ſpadone præminiſtratũ, alij domeſtico per ipſam Agrippinam conuiuio, quæ boletum medicatum eidẽ talium ciborum auido obtulerat. Quod confirmare uidetur Martialis lib. 1. Epig. dicens: Boletum qualem Claudius edit, edas Et Auſonius: Claudius ambiguo cõcluſit fata ueneno Item Plinius de Boletis loquens. Item Cor. Tacitus lib. 12.

Conradus Imperator Friderici filius periit ueneno, quod medici à Manfredo (qui imperio ſucceſſit) pecunia corrupti dederunt.

Carolum 8 Gallorum regem conſtans fama eſt, atque etiam Volaterranus ſcribit, ueneno ſuffocatum, Quod à ueritate non abhorret, quum in Sphæriſterio præter ſpẽ, ac nihil ſibi timẽs, exanimatus ꝓpè cõcidiſſe, ac paulo poſt expiraſſe dicat.

Conſtantinus Imperator Herculij filius, quum annum unicum rebus pręfuiſſet, Martinæ nouercæ dolo & inſidijs uenenum hauſit, quo ſuffocatus eſt.

Carolus Caluus Imperator, & Gallorum rex, ueneno a Sedechia medico Iudaico ſanguinis dato interiit, quum Mantuæ in ualetudinem incidiſſet.

Henricus ex Luzelburgo Imperator poſt Albertũ a Clement. Pontifice deſignatus, dum ſuperata Hetruria, Florentinis ſalutem iam deſperantibus immineret, ueneno in Euchariſtia & precioſo Chriſti ſanguine dato periit, anno Imperij quarto. Illud autem uenenum datum eſt opera Roberti Siciliæ regis Egnatius.

Iulius Pollio tribunus & uenefica nomine Locuſta, Britannico iuſſu Neronis fratris uenenum dederunt bibendum. Quod ita cunctos eius artus peruaſit, ut pariter & ſpiritus eius raperetur. autor Corn. Tacitus. lib. 13.

Dioeletianum ferunt è Dalmatia oriundum, poſt annum 20. Imperij ſui ueneno extinctum. Cuius autem opera, non conſtat. Volaterranus.

Ludouicus Balbus dum biennio cũ Carolo Craſſo fratre ſuo imperaſſet, ueneno ſublatus eſt, relictis Carolo Simplice, & Carolo Magno liberis.

L. Vectius à Cæſare ſubornatus, & præmiis inductus, ut ſe de inferenda Pompeio nece à Bibulo, Curione, Catone, Lucullo & Cicerone (quos oderat) ſolicitatum profiteretur: quum unum atque alterum, non ſine fraudis ſuſpicione nominaſſe, deſperato conſilii euentu, ab ipſo Cæſare interceptus ueneno creditur autor Suetonius, & Appianus libro ſecundo bell. Ciuilium.

Coſſinus eques Romanus amicitia Neronis notus, quum Lichene laboraret, vocatus Ægypto medicus, ut eius morbo mederetur, quum Cantharidum potum, præparaſſet, interemit. Plin. lib. 29 cap. 4.

Seneca à Nerone præceptore coactus, ut quod uellet genus mortis eligeret, uenas medico præbuit: ueneno demum in balneo hauſto, periit. Suetonius.

L. Tubulus ſacrilegus ab exilio (quo propter multa flagitia miſſus fuerat) reuocatus ne in carcere necaretur, uenenum hauſit. autor Aſconius Pedianus.

Mahomethes rex Arabia ortus, vaſtata Syria, expugnataque Damaſco eius regionis capite, quum Scænitas & Arabas ſuæ adieciſſet ditioni, anno uitæ 40. ueneno à domeſticis dato, periit. Bap. Egnatius.

Ioannes Zimiſces Imperator, poſt Nicephorum Phocam Conſtantinopolim profectus, ibidem poſt annum Imperii ſextum, & ſex menſes potionatus deceſſit.

Lotarius rex gallorum, Ludouici quarti filius, deceſſit ex ueneno, ab uxore adultera (vt fertur) præminiſtrato. Eius quoq; filius Ludouicus V. Blanchæ coniugis opera eodem fato periit. Volater.

Roſimunda Cunimundi Gepidarũ regis filia, interfecto primo marito Alboino rege Longobardorum, ſecundo quoque Helmigem nomine, Rauennę principem, ueneno præſentaneo perdere conata eſt. Cuius partem quum hauſiſſet, ubi ſenſit contagium per uenas ſerpere euaginato gladio, eam coegit reliquam poculi partem bibere. Quo facto ambo ſuffocati ſunt, Paulus Diaconus.

Antharis Longobardorum rex Theolidæ maritus, quũ ſex regnaſſet annos, inſidiis domeſticorum apud Ticinum extinctus eſt uenenato poculo Nonis Semptemb. Paulus Diac. lib 4 de Geſtis Longobardorum.

Ladiſlaus rex Apuliæ, dum Florentinos bello aggredi, ſuæq; ditioni ſubmittere conſtituiſſet, eorum opera & inſidiis ueneno ſuffocatus eſt.

De Cleopatra, Lucretio, Baudicea Britannorum regina, & quibuſdam aliis ueneno itidem præfocatis, conſule titulum de præfocatis.

Victor tertius Pont. Max. quum unicum annum ſediſſet, mortuus eſt non ſine maxima ſuſpicione dati ab Henrico ueneni in calice, dum ſacrificaret. Volater.

Guillelmus dux Veronenſium nocte quadam cum Florentinis Veronam ingreſſus, à Carrarienſib. captus, & ueneno ſublatus eſt. Volater.

MORTEM QVI SIBI VARIIS MODIS conſciuerunt, aut ſe aliis commiſerunt occidendos.

Iudas (ut omnes compertum habent) quum Deum Iudæis prodidiſſet, & exili pecunia expoſuiſſet uenalem, tandem ad ſe rediens, & ſceleris perpendens grauitatẽ deſperata uenia (quæ tamen proditi clementia ſperari poterat) ad laqueum properauit, & notiſſimo diuinæ ultionis argumento crepuit medius.

Quis ambigit diuina factam ultione, vt Herodes rex Iudęę, Antipatri filius, poſt interfecto Alexandrum, Ariſtobolum, & Antipatrum filios, trucidatos item innocentes ad intercipiendum ſacrum uirginis partum, uermibus ad extremum toto corpore ſcatentibus, mortem ſibi conſciuerit? Autor Ioſephus.

Pontium Pilatum patria Lugdunenſem, ferunt nefariæ in Chriſtum ſententiæ meritas dediſſe pœnas, ſibiq; mortem intuliſſe. Autor eſt Gregorius Turonenſis:

Q Tam

Tam tibi ſit mitis Ponti Pilate Megæra,
Danq; tua moueant lacrimæ Plutona ferocem.
Quam merito perijt fato te iudice Chriſtus.

Pyramus adoleſcens & Thysbe puella, incredibili amore flagrãtes, quum impediente, parentum ſuſpicione ſuis uotis ſatis facere nequirent, pepigerunt, ut certo die in remotum locum ſe reciperent. Quò quum prior ueniſſet Thysbe metu leænæ ibidem repertæ profugit in latebras, relicto capitis tegumento. Quod arripiens leæna uenienti poſt Pyramo coniecturam præbuit & argumentũ deuoratæ amaſiæ, mortemque ſibi propterea conſciuit. Thysbe paulo poſt reuerſa, ubi mortuũ amantem conſpicata eſt, longioris uitæ pertæſa, ſuo ſe gladio confodit, &c. Strozza pater lib. 1. Eroticon.

Pyramus exemplum præbet, miſerandaq; Thisbe,
Quos rapit ſimili mors violenta modo.
Item Calentius in Epigrammatis.
Pyramus & Thysbe miſeri ſine crimine amarunt.
Occidit hic propria ſæuus uterq; manu.
Et quos unus amor tetigit, nox una peremit,
Enſis & unus, & hæc contegit urna duos.

Item Architrenius lib. 4. Ibi ſeruum Pyramus enſe Vindicat egreſſum, Thysbe lugubria fati, &c.

Eriſicthonem poetę fabulantur ob neglecta Cereris ſacra in tantam famem redactũ ut propria membra deuorauerit, ſeque ipſum corroſerit. Addunt & filium eius Metram nomine, in uarias formas Neptuni beneficio mutari ſolitam. Vnde natum adagium, Mutabilior Metra Eriſicthonis. Ouid. lib. 8. Met. Ipſe ſuos artus lacero diuellere morſu Cępit & infelix minuẽdo corpus alebat. Idem in Ibin. Vtq; pater ſolitæ uarias mutare figuras, Plenus inextincta conficiare fame. Item Pamphil. Saxus in Ele. talis erat genuina fames, Eriſicthona quondam Impleuit miſerum quum fera peſte ſua.

Dædalionis filia Lychione Dianæ (cui ſe pręferebat) ſagittis confoſſa eſſe. Cuius dũ celebrarentur exequiæ, pater in puellæ rogum ſeſe coniecit. Poetæ fingunt eum ab amicis (ne in ignem deſiliret) impeditum, fuiſſe mutatum in uolucrem. Vnde Ouidius libro undecimo Met. Vt verò ardentem uidit quater impetus illi In medios fuit ire rogos, quater inde repulſus; Concita membra fugæ mandat.

Didonem ſuo gladio incubuiſſe pro comperto eſt: ſed non omnes eandem mortis cauſam aſſerunt. Scribit Auſonius (& ita ſe habet rei ueritas) hoc ab ea factum, ut mortuo marito Sychæo caſtitatem ſeruaret uidualem, & furias fugiens Iarbæ Getulorum regis declinaret. Verba eius ſunt hæc: Sed furias atque arma procacis Iarbæ, Seruati fateor morte pudicitiam. Auſonium ſequutus Marullus Didonẽ ſic inducit loquentem: Nec mihi Phryx nocuit, nec enim Phryga nouimus ullum Cura ſed antiqui caſta tenaxque tori. Quam ne coniugio Lybici uiolare tyranni Cogerer, hac cecidi fortiter uſa manu. Vtrinque ſuccinit Rhemnius, ſeu (ut alijs placet) Priſcianus in Geographia Dionyſij de ſitu orbis, dicens: Qua regnans felix Dido per ſecula uiuit, Atque pudicitiam non perdit carmine ficto. Contra uerò Vergilius hoc ipſum aſcribit impatientiæ doloris, quem ex Æneæ fuga conceperat Quod tamen fabuloſum eſt. Vergilium tamen plerique omnes Poetæ Latini ſecuti ſunt Ouidius in primo lib. 3. Faſtorum, & in Epiſtolis ſic ait.

Præbuit Æneas & cauſam mortis & enſem,
Ipſa ſua Dido concidit uſa manu. *Item 14. Met.*
Idem Sillius libro 2.
Ipſam pyram ſuper ingentem ſtans ſaucia Dido,
Mandabat Tyrijs vltricia bella futuris,
Ardentemq; rogum media ſpectabat ab unda

Dardanus,

Dardanus, & magnis pandebas carbaſa fatis.
Item lib.8. Item Angelus Polutianus
in Manto:
At Phœniſſa rogum ſæuo furiata dolore
Incendit moritura, trucesq; in uota vocabit.
Eumendas, mox & Phrygium (proh triſtia dona)
Ah niueum perfectus aget miſerabilis enſem.

Anna Beli regis filia poſt mortem ſororis ſuæ Didonis, Carthaginem ab Iarba occu
patam relinquens, ad Batrum Melitæ inſulæ regem nauigauit. Quo demum reli
cto, mare ingreſſa in Laurentum littus delata eſt. Ibique ab Aenea cognita, & ho-
ſpitio ſuſcepta eſt non fine mutui cum eo amoris ſuſpicione, adeò ut in odiũ La-
uiniæ ueniret. Cuius inſidias ut declinaret, ſe in Numycum fluuium præcipitauit.
Vnde Ouid. lib 4 Faſt.

Corniger hanc tumidis rapuiſſe Numycius undis
Creditur, & ſtagnis occuluiſſe ſuis.
Item alibi:
Placidi ſim nympha Numici,
Amne perenne latens, Amne perenna vocor.

Euadne Martis filia in rogum mariti ſui Capanei apud Thebas mortui (dũ celebra
rentur exequiæ) ſe coniecit. Ouid. lib. 5. Triſtium: Cernis ut Admeti cantetur &
Hectoris uxor, Auſaque in accenſos Iphias ire rogos? Idem lib 3. de Arte, Accipe
me Capaneu, cineres miſcebimus, inquit Iphias, in medios deſiluitq; rogos item
Mart. libro 4. Epigram. Statius libro 12. Propert. libro 1. Ouidius lib. 3. de Ponto,
Iphias, &c.

Hilonome fœmina Centaura & biformis, mortuo marito Cyllaro gladio ſuo incu-
buit. Ouid. lib. 12

Vt videt extinctum, dictis quæ clamor, ad aures
Arcuit ire meas, telo quod inhæſeras illi
Incubuit, moriensq; ſuum complexa maritum eſt.

Biblis Mileti filia ex Cyane, quum fratrem Caunum miſere deperiret, neque eius
cubitum poſſet aſſequi, urgentibus furiis ſe occidit, & in fontem poſtea Nayadũ
beneficio mutata eſt. Ouid. 1. de Arte.

Biblide quid referam? vetito quæ fratris amore.
Arſit & eſt laqueo fortiter ulta nefas.

Hercules induta tunica Neſſi Centauri cruore tincta, in tantas furias raptus eſt, ut
præ impatientia doloris ſeſe in Oeta monte combuſſerit. Ouid. ad Liuiam, Qua-
lis in Herculeæ colluxit collibus Oetæ, Quum ſunt impoſito membra cremata
Deo. Claud. in 3. conſul. Honorij: Iuga deſeris Oetes, Herculeo damnata rogo.
Item lib. 12. Theb.

Theſeo in Cretam ad Minotaurum nauiganti Aegeus, pater Athenarum rex præce-
perat, ut ſi confecto monſtro incolumis rediret, ad lætitiæ argumentum albis
uteretur uelis, ut proſpectantibus è portu amicis ſuperſtitis uitæ fidem præſtaret.
Theſeum tamen cepit obliuio mandati. Propterea cum ijſdem (quibus uenerat)
remigraret uelis, fecit ut pater nihil de filio ſibi promittens, e ſcopulo in mare ſe
deturbarit, & aquis nouum impoſuerit nomen. Plutarchus. Quam fabulam, uel
(ſi mauis) hiſtoriam Catullus longo admodum proſequitur filo. Calent quoque
lib. 1. Eleg. Item Ouid. in Ibin: Vt qui Theſeæ fallacia uela carinæ Vidit, & Iliaca
miſſus ab arce puer. Huius rei etiam meminit Cælius lib. 10. Lectionem antiqua-
rum, cap 25.

Hæmon Thebanus iuuenis, quum amore incredibili Antigonem Oedipi & Iocaſtæ
filiam deperiret, ad eius tumulum mortem ſibi conſciuit. Fuerat autem Antigo-
ne iuſſu Creontis (qui uetuerat Græcorum cadauera inhumari) iugulata, quod

Q 2 Poly-

Polynicem fratrem mortuum noctu ſepelire uoluiſſet De huius adoleſcentis morte. Propert. lib. 2.

Sappho puella ex Lesbo inſula, è Lucade Epyri promontorio ſe præcipitauit, quód à Phaone liberali forma adoleſcente (quem ſupra fidem hominũ deperibat) mutuò non redamaretur. Stat. lib 3. Syl. Saliusque ingreſſa uiriles, Non formidata temeraria Leucade Sappho Et Politianus in Nutricia: Sed tandem Ambracias temeraria ſaltat in undas. Idem Polit. in Eleg. Maſcula quæque ſuos cantat moritura calores, Leucadij Sappho crimen honorque freti. Vide Volat.

Græcis Thebas obſidentibus quum Tyreſias uates prædixiſſet Thebanos expugnatum iri, niſi eorũ (qui ſerpentinis dentibus prognati fue-ant) aliquis ſe morti deuoueret: Menecœus ut patriæ ſaluti conſuleret, in ipſis Thebarum mœnibus gladio ſe confodit, confoſſum ad hoſtes deturbauit, Quo uiſo protinus abierunt Greci. Stat. lib. 1. Theb.

Ioeaſta filia Creontis, & uxor Laij, uidens filios ſuos Eteoclem & Polynicem mutuis vulneribus interfectos, horrore tanti facinoris mortem ſibi intulit. Statius libro vndecimo Theba.

Annibale Sagunthum urbem Hiſpaniæ Romanis amicam obſidente, Mopſus Cretẽſis fauens Saguntinis, ubi filios uidit interfectos, temperare ſibi non potuit, quin ſe præcipitaret è turri, & filijs comitem daret. Sylius lib. 2. At pater gemino natorum funere Mopſus.

Phædram Hippolyti nouercam furio Veneris uſque adeò terruerunt, ut laqueo ſpiritum ſibi intercęperit, quód priuigni (cuius amore æſtuabit impatienter, pruriebatque) concubitum non poſſet exorare. Moriens tamen ſcelerata mulier, literas reliquit, quibus Hippoytum ſtupri accuſabat, ſuæque mortis uocabat authorem Auſonius: Suaſi quod potuit, tu alios modò conſule, dic quos? Phædra & Eliſa tibi dent laqueum aut gladium.

Athamas rex Thebarum furiis agitatus Learchum filiũ dedit morti. Propterea Ino Cadmi & Hermonis filia & eius uxor ſibi timens, cum altero filio Melicerta ſe in mare præcipitem dedit. Quos in deorum indigitamenta poetæ retulerunt. Cyprianus. Melicerta & Leucothea præcipitantur in maria, & fiunt poſtmodom maris numina. Ouid. lib 4. Metam. Seq; ſuper pontum nullo tardata timore Mittit, onusque ſuum.

Phyllis Lycurgi Thraciũ regis filia ęgreferens ſe relictam & ſpretam à Demophoonte Theſei filio, quem unice deperibat, & ab expeditione Troiána redeuntem hoſpitio exceperat, ui tam laqueo præfocauit, in amygdalum poſtea) ut fabulantur poetæ) conuerſa. Pamphilius Saxus: Exemplum tribuit mortis mihi nobile Phyllis, Pendebat longa corpos inane trabe. Pontan. lib. 3. de Stellis.

Aiax Telamonis filius, ægreferens mortui Achillis arma (quæ ſupra modum appetebar) Vlyſſi data fuiſſe, inuidia motus, & in rabiem cõuerſus mortem ſibi intulit. Ouidius lib. 11. Meram.

Hectora qui ſolus, qui ferrum, igneſq; Iouemq,, &c.

Iphis puer liberali facie, quum Anaxaretem puellam incredibili amore proſequeretur neque tamen redamaretur ab ea, laqueo ſe ſuffocauit, atque onus infelix eliſa face pependit, inquit Ouidius libro decimoquarto. Demum quum celebrarentur exequiæ puella mortui miſerta, ſe quoque interfecit. Pontanus de Stellis libro tertio.

Anticlia Vlyſſis mater, quum falſo nunc audiuiſſet filium apud Troiam occubuiſſe, laqueo uitam finiuit.

Amphiõ Iouis filius, interfectis ab Apolline quatuordecim liberis, ſeipſum gladio interemit. Ouidius in Ibin. Addidit ut fidem miſeris ſua funera natis, Sic tibi ſint uitæ tædia iuſta tuæ.

Althea Thyeſtis (aliàs Teſtij) filia, & Oenei Aetoliæ regis uxor, quum audiuiſſet

Meleagrum

Meleagrum filium ſuis fratribus intuliſſe mortem,ſe præcipitauit, combuſto prius fatali ſtipite,quo cremato Meleagrum ex fato periturum audierat. Boccatius in Genealogia.

Britonia nympha Cretenſis quum eſſet formoſa, perpetuo uirginitatis uoto,ue nationi uacaret,ad uim & ſtuprum Minois regis declinandum ſe in aquas dedit præcipitem.

Brotheus Vulcani filius propter oris deformitatem illuſus in rogum deſilijt,ibiq́ue uitam incendio finiuit. Ouidius in Ibin: Quodq́; ferũt Brotheum feciſſe cupidi ne mortis,Des tua ſuccenſæ membra cremanda pyræ.

Æolus Rex uentorum audito Canaces filiæ cum Machareo fratre inceſtu,ad eã gladium miſit,ut ſcelus uoluntaria morte dilueret,& ulciſcerentur.Quod illa fecit. Plutarchus in Paral.

Ceyx Alcyones maritus , ad oraculum nauigans naufragium fecit,& obrutus eſt aquis,Quod indignanter ferens Alcyone,mortem mariti ſecuta,in mari ſe deturbauit,& in auem ſui nominis mutata eſt Ouidius in Ibin:Nec tibi ſit tumidis melior Neptunus in undis,Quàm cui ſunt uiſæ frater & uxor aues.

Deianyra Herculis uxor,audita mariti morte,ſupereſſe noluit , ac propterea dolore animi ſe peremit. Ouid Impia quid dubitas Deianyra mori.

Heſperie nympha. Eſcam Priami filium(à quo adamabatur) perſequentem fugiens morſu colubri in herba latentis interfecta,fecit,ut Eſacus ipſe uitam ſibi acerbã putauit,& aquis ſe obruerit.

Erigone audita patris Icari morte,laqueo ſe ſuſpendit Ouidius in Ibin.Stat.lib 5. Syluarum:Nec enim Marathonia uirgo Parcius extinctum ſæuorum crimine agreſtum Fleuerat Icarium.

Euenus ægre ferens Mapiſſam filiam ab Ida filio Apharei in certamine curuli ſuperatam , ac propterea ex pacto nuptiis copulatam , ſe in Lycormam Aetoliæ fluuium demiſit,cui & impoſuit nomen. autor Domitius Calderinus. Vnde Ouid. in Ibin : Vtque uel Euenus torrenti flumine merſus,Nominades rapidæ,vel Tyberinus,aquæ. Ad hunc ferè modum Plut. Euenus(inquit) Martis & Steropæ filius,ex Alcippa Oenomai filia Ma phiſſam ſuſcepit filiam. Quam ab Aphare in chorea raptam inſequens,dum comprehendere non poſſet, in Lycormam fluuium ſe præcipitauit.

Iuturna Dauni filia poſt interfectum ab Aenea Turnum fratrem ſuum , mœroris impatiens,ſe dedit in aquas præcipitem.

Ilice Ibyci Lydij filia,dum amores Martis contemneret,Deo factum ulciſcente, in furorem uerſa,è ſcopulo ſe demiſit. Ouid.in Ibin:Lydia ſe ſcopulis ut uirgo miſit ab altis,Dixerat inuito quæ mala verba Deo.

Athenienſes dũ mortui Herculis tutarentur liberos,quos inſectabatur Euryſtheus, ab oraculo acceperũt ſe ab Euryſthei liberatum iri incurſatione,ſi quis è liberis Herculis ſemet inferis deuoueret. Quo audito Macaria eiuſdem filia ſeſe ſponte neæ morti obtulit. Cælius,& Eraſmus in Chil.

Alceſtis filia Perilai ſeipſam interfecit,ut umbra ſua contenti manes,ægroto marito parcerent. Seneca in Medea. Coniugis fatum redimens Pheræi, Vxor impẽdit animam marito.

Tyro mulier Theſſala mortuo marito,ſponte oppetiit mortem . Baptiſta Pius libro 2.Eleg.Carmine conſpicua eſt Tyro Pagaſæa puella. Quæ uoluit propij fata ſubire uiri.

Hercules ab Iole connubio reiectus, Oechaliam puellæ patriam diripuit. Dolore facti Iole ſe præcipitem è muro dedit autor Plut.

Charondas Tyrius quum legem tuliſſet,ne quis armatus ueniret in concionẽ, & tamen ipſe rure ueniens,præter ſpem aliter feciſſet:motus legis ab,eo qui proximè ſedebat, uitam ſponte reliquit, & gladio ſuo incubuit , quum tamen culpam

diſſimulate potuiſſet, aut defendere. Valerius Maximus de Iuſtitia.

De Amata Lauiniæ matre, quomodo & quamobrem ſpiritum ſibi laqueo intercepetit, uide eorum historia, qui ſuſpendio & cruce uitam finiuerunt.

Quum L. Opimius Conſul, Gracchum Agrarias leges cõtra autoritatem ſenatus ferre molientem ſuſtuliſſet, Herennius Siculus (quo & aruſpice & amico uſus ſemper fuerit Gracchus) comprehenſus, dum in carcerẽ traheretur, capite poſti carceris illiſo ſpiritum depoſuit. autor Valerius Maximus.

Coma latro, frater Diogenis latronum ducis ad P. Rutilium ductus, dum interrogaretur de genere belli à ſeruis & latronibus moti, capite in crura demiſſo, ſibijpſi ſpiritum intercluſit. autor Val. Max.

Cleombrotus ſeu Theombrotus ex Ambracia, quum legiſſet opus Platonis de animarum immortalitate a Socrate inſcriptum, ſponte ſe præcipitauit. Oui. in Ibin: Vel de præcipiti uenias in tartara ſaxo, Vt qui Socraticum de nece legit opus Lactantius: Quid (inquit) Ambraciotes ille qui quum eundem librum perlegiſſet præcipitem ſe dedit, nullam aliam ob cauſam, niſi quod Platoni credidit. Quod ſi ſciſſet Plato, ac docuiſſet a quo, & quomodo, & quib. & quæ ob facta, & quo tempore immortalitas tribuatur, nec Cleombrotum inpegiſſet in mortem, nec Catonem. Cicero lib. 1. Quæſt. Tuſc. Callimachi, inquit, Epigramma in Ambraciotam Cleombrotum eſt, quem ait, quum nihil ei accidiſſet aduerſi, è muro ſe in mare abieciſſe lecto Platonis libro.

Annibal Amilcharis filius, dux Carthaginenſium, poſt L. Cornelium Scipionem patrem Scipionis maioris ſuperatum. Sempronium ad Trebiam, C. Flaminium ad Traſimenũ magnis cladibus affectos P. Æmilium apud Cãnas cum toto exercitu deletum, Claudium Marcellum occiſum, à Scipione Iuniore poſtremò uictus & fugatus, ad Antiochum primum, deinde ad Pruſiam Bithyniæ regem cõfugit De cuius fide dubitans, quoniam uidebat Flaminiũ legatum a Romanis miſſum, ac ſe paulatim à militibus circumſeptum, uenenum, quod in anulo gerebat, hauſit.

Aſdrubal dux in tertio bello Punico à Scipione Aemiliano uictus, in medias vrbis flammas ſeſe cum filius iecit. Sed quoniam multi eius nominis fuerunt, uideas quo loquaris, intelligas.

Ariſtarchus, grammaticus Alexandrinus, homo doctiſſimus, quũ hydropiſi laboraret, ſeipſum cibi abſtinentia interfecit, annos natus 72. Hic ille eſt Ariſtarchus, qui ſub Ptolemæo Philometore floruit, Olympiade 156. cuius & filium erudijt. Scripſit cõmentarios ſupra mille. Diſcipulus fuit Ariſtophanis grammatici. Fuit autem cenſura adeò critica, ſeueroque iudicio, ut prouerbio locum penè fecerit. eos enim uocamus Ariſtarchos, qui nihil nõ examinant, & omnia diligenter expendunt Duos habuit filios, Ariſtarcum & Ariſtagoram degeneres, & patri omnino diſſimiles. Fuit alter eiuſdem nominis Tegates poeta, Euripidis coætaneus, quem Aeſculapius morbo liberauit.

Calanus Indus unus ex Brachmanibus (quo nomine dicebantur Indorum philoſophi) ex ipſa India ad Perſidem uſque Alexandrum ſecutus, ultrò & nullo cogente in rogum ſe coniecit Quod uidens Alexander, percõtari cœpit, uellet ne aliquid mãdare moriẽs. Tum ille, Nihil, inquit, propediẽ te uidebo. Nec multis poſt diebus Alexander ueneno interiit. Cic. lib. 2. quæſt. Tuſc. Calanus Indus (inquit) indoctus ac barbarus in radicibus. Caucaſi natus, ſua uoluntate uiuus cõbuſtus eſt. Idem lib. 1. de Diuina. Ad mortem proficiſcens Calanus Indus, quum incederet in rogum ardentem: O præclarum diſceſſum, inquit, è uita, quum (ut Herculi cõtigit) mortali corpore cremato, in lucem animus exceſſerit. Quumq; Alexander eum rogaret, ſi quid uellet, ut diceret: Optimè, inquit, propediẽ te uidebo. Quod ita contigit. Nam Babylonæ paucis poſt diebus Alexander eſt mortuus. Teſtes etiam Val. Max. de Miraculis, & Plutar. in Alexandro.

Cleomenes dux Lacedæmoniorũ ab Antigono uictus, ad Ptolomæum ſe recepit, quo

a quo benignè primũ exceptus, poſtmodum à Nicagora proditionis accuſatus, in carcerem detruſus eſt. Vbi cum aliquot alijs voluntariam oppetiit mortem. Mortuum rex pelle nudauit, & affixit cruci, autore Plutarcho Herod. ait Cleomenem a furiis incipientem, ſed detruncaſſe, carnesque è tibiis ad femora è femoribus ad coxarum uertebras proſcidiſſe, atq; in reſcindendo utero expiraſſe. Plutarchus.

Dinocrates Meſſenius uicto primum Philopomene Achæorũ duce, ab ipſis poſtremò Acheis ſuperatus, mortem ſibi, intulit, ne in eorum ueniret poteſtatẽ. author Plutarch. in Philopomene.

Demoſthenes Athenienſis, dum Antipatri (qui Alexandro ſucceſſit) odium incurriſſet, decerneretq; Demades ut eapite plecteretur, aufugit Calabriam Aegei maris inſulam. Vbi ab Archia Tyrio comœdiographo, & Antipatri ſatellitibus deprehenſus, ſumpto calamo, quaſi prius epiſtolam ad Antipatrum daturus, uenenum illic incluſum ebibit. Habuit Demoſthenes patrem eiuſdem nominis admodum pauperem, ut qui cultellos factitaret. Hic quum non eſſet apta ſatis pronunciatione, multitudinemque & tumultum expaueſceret, propè littoris marini ſonitus dicere ad ſueſcebat. Literam R difficilè enunciabat, quam calculis in os cõiectis proferre conabatur. Nunquam dicebat, niſi præmeditatus: propterea de eo Pythias prædicabat, Demoſthenis Enthymemata lucernã olere. Non ignoro pleriſque hoc uiſum iri ſuperuacaneum. Dabitur tamen uenia. Opera enim dedita excepto, quæ ad doctrinam conferre uideo.

Eratoſthenes Cyrenæus, Callimachi Poete diſcipulus, & præfectus bibliothecæ Ptolemæi, quum diuturno quoque morbo torqueretur, neque remedium inuenitet, cibum ſibi ſubſtraxit, & inedia ſe peremit, anno ſuæ ætatis 70.

Menippes Phœnix Philoſophus Cynicus, quũ eſſet ex eorum numero, qui auri cupiditate pruriunt, & inexplebili rerum libidine torrentur, miſſis diuitiis laqueo uitam finiuit. Autor Diogenes Laer.

Mithridates Iunior, qui annis 56. Bellum cum Romanis varia. geſſit uictoria, poſt occupatam Aſiam, Q. Oppum & Aquileium in uincula coniectos, Rhodum oppugnatam, Athenas per Archelaum præfectũ occupatas, a Lucullo primùm, demũ a Pompeio ſuperatus poſtremò à Pharnace filio adoleſcente ingratiſſimo (qui à patre ad Pompeium defecerat) bello petitus & obſeſſus, venenum hauſit. Quo nihil ad mortem propter ſumptum antidotum proficiens, auxilio Galli cuiuſdam militis Vitigis nomine ſe interfecit.

Monyma Mileſia, & Veronica Chia, duæ Mithridatis vxores, audita eiuſdem miſerabili fortuna, per Bochidem Eunuchum ambæ uitam ſponte reliquerunt. Nam Monyma primum ſe ſuſpendit. ſed quum corporis grauitate confractus eſſet laqueus, O execrandum, inquit, diadema, quo neque in tã triſti miniſterio uti poſſum, Boechidi poſtmodum ſe dedit iugulandam. Veronica uerò calicem ueneni hauſit, quo per uenas ſerpẽte, quũ durius torqueretur & langueret, Bochidis quoque auxilio accelerauit ſibi mortem.

Statyra quoque & Roxana Mithridatis ſorores, quæ annos ferè 40. virginitatẽ ſeruauerant, hauſto ueneno fraternam mortem comitatæ ſunt. Poteſt tamen dubitari an eo perierint: quoniam Plutarchus ſcribit Roxanam a Statyra in puteum demerſam, niſi fortaſſe hoc ad alias eius nominis ſit ferendum.

Critolaus dux Achæorum uictus a Q. Cæcilio Metello apud Thermopylas, veneno ſibi mortem conſciuit. autor Liui. lib 52.

Nicias Dux Athenienſis, Imperator contra Syracuſanos cum Demoſthene miſſus, rebus infeliciter geſtis, captus eſt cum collega: amboque in carcerem detruſi, ſibi manus intulere, ne hoſtibus eſſent ludibrio. Videtur autem hic Demoſthenes alter eſſe ab eo, de quo iam ſumus locuti.

Homerum poetarum omnium facilè principem ferunt, quum iã ſenio cõfectus ad quoſdam natus diuertiſſet, propoſitumque ab eis ænigma nequijſſet diſſoluere,

pudore motum ſe ſuffocaſſe laqueo. Quod ego planè iudicio fabuloſum. Neque enim credibile eſt, uirum illum philoſophiæ peritiſſimum tanta rerum experientia præditum, tam leui, tamque nullo argumēto uitam relinquere uoluiſſe. Nam quæ fuerat ignominia, inanem & friuolam remigum quæſtionem ignorare? Imò uerò prudentiæ maiori tribuitur, nihil abiectis & ſemitariis hoc genus homūculis reſpondere, quum vulgò dici ſoleat, Aſinum plura poſſe percontari, quàm reſpondere philoſophum. Quare neque hoc probo, neque comprobantibus pedariam fere ſententiam.

Athenienſes & Lacedæmonij quum de Thyrætium agro inter ſe contenderent, tādem ita pepigerunt, ut trecentis militibus ſummam rei committerent, qui ſua pugna omnium litem dirimeret. Vbi omnes interfecti ſunt præter vnum Othryadem Lacedæmonium, qui ne ſolus in caſtra rediret, ſeipſum inter hoſtilia cadauera gladio confixit. autor Valerius Maximus de fortitudine.

Themiſtocles Athenienſis Nicoclis filius, inuidia ciuium relegatus, ad Artaxerxē confugit. A quo dum in patriam pugnare cogeretur, uitam cum morte uolens cōmutauit, hauſto ſanguine taurino: quem ideò peſtiferū potu ſcribit Cælius, quòd celerrimè coeat, atque obdureſcat. Porro ſanguis taurinus recens, anhelitus difficultatem ac præfractionem infert cum ſpaſmo præualido.

Midam Plutarchus quoque ſcribit, contracta ex ſomniorum diritate animi ægritudine, quum formidabilis affectio indies augeretur, nec occurreret remedium mali, tauri ſanguine copioſius hauſto conceſſiſſe ab humanis.

P. Terentius amiſſis 108. Fabulis, (quas è Græcis Latinas fecerat, & conuerterat ex Menandro) ſe ſubmerſit. Quod quamuis plerique falſum opinentur, credibile eſt tamen. Si enim permulti amiſſo theſauro ad mortem properauerit, quanta mētis ægritudine uidentur tibi laborare, qui momento perdunt & in ictu oculi, qđ improbo labore, diuturnis uigilijs, magna olei impenſa, longo antè ſeculo fabricauerunt, demum accuratoriè ſtudio incudi reddiderunt, & ad ultimam reuocauerunt limam? eſt (ſi periculum non feciſti lector) inſania & rabies maior, quàm ut fidem poſſit capere.

Theoxena mulier à Philippi Macedonum regis militibus in maria ſepta, quū nullum ſalutis effugium uideret, in mare ſe deiecit, maritum (qui prius eadem morte perierat) ſecuta. Idque ne in regis poteſtatem ueniret. Vide Bononienſem commentatorem in Suetonium.

Democles puer, dubium maiore pudicitia, an forma pulchriore, quum à Demetrio Poliorcete ad ſtuprum traheretur, neque uim tyranni poſſet effugere, ſe in proximum aquæ feruentis lebetem coniecit, atque ibidem enecatus. Pulchrum dii boni facinus, omniumque facundarium magniloquentia dignum.

Hipponax poeta Iambographus & amarulentus, grauiter ferens & indignanter ſe a Bubalo pictore, deformi facie pictum, ad propellendam iniuriam tam grauiter in eum ſcripſit & inuectus eſt, ut laqueo uitam finire coegerit. Vnde Horat. in Epodo: Qualis Lycambe ſpretus infido gener, Aut acer hoſtis Bubalo. Et Hipponactæum preconiū pro infami nota poſuit Cicero in Epiſtolis familiaribus, ita ſcribens: Eumq. addictum iā tū puto eſſe Calui Licinii Hipponactęo præconio.

Cleanthes philoſophus cognita animarum immortalitate, uitam ſponte reliquit, & voluntariam oppetiit mortem. Lactantius, Multi (inquit) ex his (qui æternas eſſe animas ſuſpicabantur) tanquam cœlum migraturi eſſent, ſibi ipſis manus intulerunt, ut Cleanthes & Chryſippus, ut Zeno & Empedocles.

Cambyſes & Zary Dianæ ſacerdotes & magi, miſſi ad inſinuandam Taurino epiſcopo idolatriam, quum operam luſiſſent, ac nihil profeciſſent, gladiis ſuis ſe confoderunt.

Seſoſtris Aegyptiorum rex ſeu ſenio, ſeu morbo, ſeu alia fortuna, oculis captus, ſeipſum interfecit.

Decebalus rex Dacorum à Traiano ſecundum victus,ne in Romanorum poteſtatẽ veniret, ſua manu uſus interiit, mortuique caput Romam perlatum eſt. autor Dion.Caſſius.

Anaxagoras Philoſophus ab Athenienſibus in carcerem cõiectus,quòd Solem(quẽ illi pro deo habebant) ignitum dixiſſet lapidem, venenum hauſit.

Socrates Athenis capitis damnatus,uolens hauſit venenum. Vnde Ouid.in Ibin. Sollicitaque bibas, veluti doctiſſimus olim Imperturbato quòd bibit ore reus.

Adraſtus Gorgii filius, dum Athym Crœſi filium ſuæ fidei creditum in uenatione apri loco percuſſiſſet, ſe ſuper eiuſdem tumulũ confodit. autor Herodotus.

Sargapiſes Thomytis filius à Syro rege Perſarum captus,dum manicas & brachiorũ vincula eximi ſibi inpetraſſe,ſeipſum interfecit. Autor Herodot.

Praxaſpem idem a t,uirum inter Perſas opibus & dignitate pollentem è turi præcipitem ſe dediſſe.

Boges Perſa,amicus Xerxis,ab Atheniẽſibus & Cimone Milciadis filio obſeſſus, licet accepta fide poſſet egredi,abnuit tamen,& ad extremum perſtitit. Inde vbi in mœnibus nihil commeatus fuit reliquum,accenſo rogo,liberos,coniugẽ, concubinas,familiam interemit,eoſque omnes in pyram coniecit. Deinde omne aurum vrbis atque argumentum è muris diſperſit in Strymonem, ac poſtremo ſe in rogum coniecit. Author Herodotus.

Empedocles Siculus poeta immortalitatem nouo mortis genere affectans,ſe in Aetnam coniecit. Vnde Hora.in Arte: Dicam, Siculique poetæ Narrabo interitum. Deus immortalis haberi Dum cupit Empedocles,ardentem feruidus Aetnam Inſiluit. Itẽ Ouid in Ibin: Aut tu Trinacrii ſalias ſuper ora Gygantis, Plurima qua flammas Sicanis Aetna uomit. Item Lactantibus libro tertio de Falſa ſapiẽtia, capite 18. Multi ex his, qui æternas eſſe animas ſuſpicabantur, tanquam in cœlum migraturi eſſent, ſibi ipſi manus intulerunt, ut Cleantes & Criſppus, ut Zeno & Empedocles,qui ſe in ardentis Aetnæ ſpecum in tempeſta nocte deiecit, ut cum repentè non apparuiſſet, abiiſſe ad Deos crederetur. Itẽ Politianus in Nutricia: Ceu maximus illi Aeriſonas, &c.

Sardanapalus Aſſyriorum rex ab Arbacto ſeu Arbace præfecto,ob molliciem,mulieresque mundicias(nam habitum mentitus fœmineũ,inter puellas fuſos tractabat & penſa, omnesque laſciuia anteibat, & libidine) bello petitus: ubi uidit res ſuas profligari:& peſſum ire,etiam ad triarios redigi,ne captiuus traheretur, pyram in regia ingentem extrui curauit, atque vnà cum amicis domino ſuper eſſe uolẽtibus, incendio ſe dedit:& hoc ſolo virũ ſe docuit,quòd non expauerit mortem Iuſtinus hæc Ouid.in Ibin: Inque pyram tecum chariſſima corpora mittas. Quẽ finem vitæ Sardanapalus habet. Sidon. Nõ Medis capur Arſacem profabor Nec quam diuitie(cum refugit hoſtẽ) Arſit Sardanapalus in fauilla Sab.in Hun. orig. Vltimus ille fuit regni corruptor auiti, Cuius delicias & mollia ſceptra ſuperbus Non tulit Arbactus,ſed fortia comparata arma, Aggrediturque ſenem victumque ad nobile factum Compulit.

Archilochus poeta Parius,repudiũ ac repulſam paſſus in nuptiis Neoboles Lycãbis filiæ ſibi promiſſæ, Iambis à ſe primùm repertis ſatyrice adeò & grauiter Licamben ipſum deuouit & inſectatus eſt, vt eum cum filia ad furcam impulerit. Vnde Horat. Archilcoum proprio rabies armauit Iambo. Et Ouid. in Ibin: Poſtmodò ſi perges, in te mihi liber Iambus, Tincta Lycambæo ſanguine tela dabit.

Politianus in Nutricia: Licet acrem effuſus in iram, Ori Lycambidas rabioſo occiderit, ambas Archilochus.

Calluce filia Lyci,hominis ſanguinarii,& hoſpites immolantis, relicta à Diomede (quẽ Troia redeuntẽ benignè ſuſceperat, & paternis liberauerat inſidiis) laqueo ſe ſuſpendit. autor apud eundem Plut. Iubas libro 3. rerum Africanarum.

Bylſatia quoq; puella à Calphurnio Craſſo (quem proditi patris victorem fecerat

relicta,

relicta, ſibi ferro iugulum tranſuerberauit.

Cadica Pomminij Lauteutini vxor, dum Comminum priuignum maximè deperiret, neque eũ ad concubitũ poſſet inducere, ſe ſuſpendit. Doſitheus apud Plur.

Anius rex Thuſcorum dum filiam Saliam à Catheo adoleſcente raptam nõ poſſet comprehendere, in fluuiũ ſe demiſit, quem à ſuo nomine fecit appellari Anionẽ.

Lactantius ait, Democritum ſua ſponte caput obtuliſſe morti.

Superatis ab Alexandro Magno Athenienſibus, Democrates Athenien. (qui Macedonum opibus ſemper obſtiterat) venia deſperata, gladio ſe tranſfixit. Curt. lib. 5.

Dioxippus Athenięſis ſurrepti inter epulas aurei poculi falſo accuſatus, dũ oculorum coniectum & iniuriam ferre non poſſet, gladio ſe interemit. Accuſabatur autem non ſine inuidia. Nam ægre ferebant Macedones, Horratam Macedonem armatum ab eo inermi, ſpectante rege duello uictum, & reſupinatum. autor Curtius lib. 8.

Idem Curtius ait, Boudiceam Britannorum reginam & pœnium Poſthumum eius præfectum a Romanis duce Suetonio ſuperatos, mortẽ ſibi intuliſſe, hũc gladio illam veneno.

Milaſias virgines repente ſine ulla euidenti cauſa volũtatem cepiſſe obeundæ mortis, ac deinde plurimas uitam ſuſpendio amiſiſſe. Cui malo ut mederent Mileſij, decreuerunt, ut quæ corporibus ſuſpenſis demortuæ forent, nudæ cum eodẽ laqueo efferrentur. Quo facto ait, uirgines pudore tam inhoneſti funeris deterritas uoluntariam amplius non petiuiſſe mortem. Plu.

Hippo et Miletia Scedaſi Bœoti filiæ à iuuenibus Spartanis ſtupratæ, & in puteũ coniectæ ſunt, occultandi ſceleris cauſa. Quod ubi reſc uit pater, ad filiarum tumulos ſeipſum confecit. autor Cælius.

Cambleta Lydorum regem eo uoracitatis progreſſum ut nocte quadã uxorẽ quoq; abſumpſerit, quumq; ſummo mane illius manum in ore comperiſſet, ſemet iugulaſſet Xanthus apud Cælium autor eſt.

Timagoras quum Meletem Athenienſem liberali forma adoleſcentem deperiret eiuſdẽ iuſſu ſe dedit in præceps, ut qui in omnibus puero uellet obſecuĩ: cuius rei pœnitentia ductus Meles, eadem quoq; ſubiit mortem. autore idem Cælius.

Timathes Cleonæus Athleta quum & uiribus ſenio def. ctis, & deſuetudine ingentem arcum non poſſet intendere, quum iuuenis lunabat & flectebat, furori adeo indulſit, ut eam tantum ob rem gladio ſe perforauerit. autor Cæl.

Tereum idem ait, perpetrato in Philomelam ſcelere ac Ityn, ſibi mortẽ conſciuiſſe mortuoq; ſacra inſtituta anniuerſaria, in quibus ordei loco, calculis utebantur.

Derceto S. miramidis mater, cum filiam ex adulterio conceptam in deſertis expoſuiſſet, tandem facti & ſceleris pœnitentia in lacum ſe præcipitem dedit. autor idem Cælius.

Mithridates à Pompeio ſuperatus, filiam nomine Diraptim Menophilo eunucho ſeruandum commiſit in caſtello quodam, Sinthorio nomine. Quod quum Manlius Priſcus obſediſſet, defenſoresque deditionem parãtes Menophilus ſentiret, gladium in uiſcera ſua compegit, ueritus ne captiua puella raperetur, & uiolaretur autor Ammia Marcell. lib. 16.

Iuba rex Mauritaniæ à Cæſare ſuperatus, ſibi quoq; mortem conſciuit Cuius filius puer Romam in triumphum ductus.

Circa Celenum Phrygiæ oppidum, quum hiatus terræ, & ingens uorago multos ab ſorberet, eſſetque reſponſum, ab oraculo, uoraginem ipſam non prius clauſum iri, quã ad pacanda numina aliquis eo ſe demitteret: Anchurus Midæ regis filius, datis genitori & Cimotheæ uxori complexibus, equum aſcẽdit, & intro ſe demiſit autor Plutar. in Parall Qui de curtio adoleſcẽte Romano idem cõmemorat.

Cyane puella à patre Cyanippo incognito per uim ſtuprata, ubi tãdem autorem ſceleris agnouit, illum prius, demum ſeipſam interfecit. autor idẽ Plutarchus, teſtẽ

aduocans

aduocans Doſitheum lib. 5. rerum Siculárum.

Lucretia puella, rarum Romanæ caſtitatis lumen, ægrè ferens puriſſimum ſuæ pudicitiæ florem ab infami & turpiſſimo tyranno Tarquinio iuniore, Tarquinij Superbi, Romanorum propterea regum ultimi, filio fuiſſe correptum & ſtupratum, impatiens acceptæ iniuriæ palam ſe occidit fecitque, vt populus ſcelus vlciſceretur, & regum principatum excuteret. Cuius mors quotieſcunq; uenit in mentē, lachrymis nequeo temperare, ſed nec puellæ ſatis miſereri, aut ſtupratorem conuicijs ad ſaturitatem aſpergere ac deuouere. Claud. lib. 1. in Eutropium: Viſceribus fruſtra caſtum Lucretia ferrum Merſit. Stroza lib. 1 Eroticon: Vltra nefas animo, propriaque Lucretia dextra, Inuicto occurret clara pudore tibi. Sabellicus: Nec ferro occumbens caſto traiecta cruore Fœdaſſet patros moriens Lucretia vultus. Liu. lib. 1. Dec. 1.

Lucretius poeta Phyſicus ſumpto amatorio poculo, eò furoris raptus eſt, ut manum ſibi intulerit, natus annos plus paulo quadraginta. Quinetiam eo, priuſquam moreretur, delirio diu antè fertur laboraſſe: neque ad ſcribendum carmen animum appuliſſe, niſi interfecta interuallataque inſania. Politianus in Nutricia:

Nec qui phyltra bibit, uimioque inſanus amore.
Mox ferro occubuit, ſic mentem amiſerat omnem. Cæl. lib 9. cap. 36. & Euſebius in Crinitum.

M. I. Brutus, unus ex his, qui Cæſarem 23. vulneribus in ſenatu confoderunt, ab Auguſto & Antonio Iulij mortem ulciſcentibus apud Philippos expugnatus, deſperata iam uictoria manum ſibi intulit, iuuantem Stratone rhetore, anno ſuę ętatis trigeſimo, ne in manus inimicorum ueniret. Pamphilos Saxus:

Se gladio fodit Brutus, Cato fodit & ille,
Quem timuit Cæſar, quem coluere patres.
Qui rei hiſtoriam auidius ſitiuerit, eat ad Plutarchum.

Portia filia Catonis, audita morte Bruti mariti apud Phippos interfecti, ferrum popoſcit ad inferendam mortem Quod quum amici recuſaſſent, carbones hauſit, & inaudito mortis genere uitam finiuit. autores Plutarchus, & Val. Max. Martial. lib. 1. Epiſt.

Coniugis audiſſet fatum quum Portia Bruti,
Et ſubtracta ſibi quæreret arma dolor:
Nondum ſcitis (ait) mortem non poſſe negari,
Credideram ſatis hoc uos docuiſſe patrem.
Dixit, & ardentes auido bibit ore fauillas.
I nunc, & ferrum turba moleſta nega.

C. Caſſius poſt interfectū Cæſarem ab Antonio & Auguſto bello petitus, caſtra cum Bibnlo iunxit apud Philippos. Verùm quum inclinatam uideret aciem, vltrò ſibi mortem intulit eodem pugione, quo in Cæſarem uſus fuerat, autore Plutarcho: uel (ut alii malunt) Pindaro liberto ingulandum ſe præbuit. Quod probat Iouianus de fortitudine bellica. dicens: Potuiſſet Caſſius (etiam ſi Brutus cecidederit) reparare exercitum, nec tam repentino conſilio, famulo iugulum ſuum præbere.

M. Antonius audita per falſum rumorem Cleopatræ morte, ſeipſum gladio cōfodit partim amore uxoris, partim deſperatione rerum, quòd ab Auguſto uictum ſe ægrè ferret. De hac morte Paulus Oroſius ſic inquit: Antonius ſe ferro tranſuerberauit, ac ſemianimis ad Cleopatram in monumentum (in quod ſe mori certa condiderat) perlatus eſt. Item Propertius libro tertio: Caſtraque Peluſi Romano ſubruta ferro, Antoniique graues in ſua fata manus. Item Sueton. in Auguſto: Obſeſſaque Alexandria, quo Antonius cum Cleopatra confugerat, breui potitus eſt. Et Antonium quidem ſeras conditiones pacis tentantem ad mortē adegit, uiditque mortuum. Item Eutrop. li. 7. rerum Roman. Victus eſt, inquit, ab Auguſto nauali pugna clara & illuſtri apud Actium, qui locus in Epyro eſt, ex quo fugit in

Ægyptum

Aegyptum, & deſperatis rebus quum omnes ad Auguſtum tranſiret, ipſe ſe interemit. Hoc multis verbis proſequitur Plut in eius vita.

Cleopatra mortuo Antonio marito, vbi intellexit ſe ab Auguſto in triumphum reſeruari, cauſa declinandę eius ignominię brachium aſpidi mordendum præbuit, Cæſare Pſyllos ueneficos, qui ſerpentis uenenum è vulneribus hauſtu reuocarét & exurgerent, fruſtra admouente. Plu. ſcribit eam habuiſſe venenum in laminula quadam concaua, quam cũ crine occultabat: ſed tamen neque corpus deformatũ, nec aliud vllum apparuiſſe veneni ſignum, nec aſpidem ab vllo conſpectam, ſed tractus duntaxat viſo, ipſiusque brachium duas notas hauiſſe leuiter impreſſas, & humidas. Quibus Cæſar videtur fidem dediſſe. Nã triumpho, Cleopatræ imaginem tulit cum aſpide mordicus affixa Propert. de ea lib. 3. ſic inquit: Fugiſti tamen in timidi uaga flumina Nili, Accepere tuæ Romula vincla manus. Brachia aſpectaui ſacris admorſa colubris, Et trahere occultum membra ſoporis iter. Itẽ Hor. lib. 1. Car. Fortis & aſperas tractare ſerpentes, ut atrum Corpore combiberet venenum. Deliberata morte ferocior ſæuis Liburnis, ſcilicet inuidens Priuata deduci ſuperbo Non humilis mulier triumpho. Vide Plin li. 21. c. 3.

Nearta & Charmione Cleopatræ ancillæ ſpontaneam dominæ mortẽ imitatę ſunt autore Plutarcho. Ac ſemiuiuæ repertæ reginæ iam mortuæ coronam capite delapſam reponentes, immodico magni animi argumento.

Cato Vticenſis minor, primi pronepos, dolens & grauiter ferẽs Pompeium (cuius partes fouebat) à Cæſare (cui aduerſabatur) ſuperatum, ſuo quoque gladio incubuit, lecto prius Platonis Phędone de animę immortalitate cuius audita morte Cæſarem dixiſſe feruit, & ſe Catonis inuidere glorię, & ſuę Catonem inuidiſſe. Sic autem abiit de uita, ut teſtimonio Ciceronis, cauſam moriendi nactum ſe eſſe gaudere plurimum. Dictus eſt Vticenſis ab Vrina vrbe Africę, in qua ſe occidit, autoribus Plinio libro quinto, & Gellio libro decimotertio. De eius morte plerique meminerũt. Lactãtius: Multi ergo, inquit, ex his, q ęternas eſſe animas ſuſpicabantur, tanquam in cœlum migraturi, ſibi ipſis manus intulerunt. Et Romanis. Cato, qui fuit in omni ſua uita Socraticæ uanitatis immitator. Itẽ pauló poſt, Homicidæ, inquit, illi omnes philoſophi, & ipſe Romanæ ſapiẽtiæ princeps Cato, qui antequam ſe occideret, per legiſſe Platonis librum dicitur, qui eſt ſcriptus de Aeternitate animarum.

C Carbo propter perpetuam in populari ratione leuitatem, morte uoluntaria ſe à ſeueritate ciuium uindicauit. Quoniam autem duo ciuſdem nominis fuerunt, ambo magni oratores, non conſtat mihi ſatis, uter duorum uitam ſponte reliquerit. Cic. de clar. Orat. lib 9 epiſtol.

P. Craſſus, Craſſi oratoris frater, iuriſperitus quum factionem ſequeretur Marianus, ne in manus inimicorum incideret, ſe ipſum interemit Volater.

P. Licinius Craſſus Conſul contra Ariſtonicum Eumenis filium profectus, exercitu ſuo profligato, barbarum quendam ad inferendam ſibi mortem prouocauit, ne ab hoſtibus traheretur captiuus Volater.

Appius Claud. Regillianus, ſtuprata Virginia Virginij cẽturionis filia, in carcerem à populo crimen uleiſcente coniectus, ſibi manus intulit.

Cor. Merula flamen dialis partium Sylla natũ, ingreſſo urbẽ Mario, uenas in Iouis æde ſibi ſuccidit, ut contumelioſæ mortis dannationem effugeret, autor eſt Valer. Maximus. Liu. libro 3.

Dolabella Cæſarianus, interfectorum Cæſaris hoſtis acerrimus, multis prælijs in Syria cum Caſſio congreſſus eſt, à quo poſtremo uictus, gladio ſe tranſuerberauit cauſa declinandæ maioris ignominiæ. Appian. lib. 4. bell. Ciuilium.

Fl. Fimbria ciuis iniquiſſimus, Aſiam prouinciam ingreſſus, arreptis imperij inſignibus, à Sylla poſtmodum Pergami oppreſſus eſt, & à corrupto exercitu deſtitutus. Itaque rerum deſperatione ſibi mortem intulit.

Vxor Aemilij adoleſcentis, zelotypiæ morbo affecta, dum ſuſpicaretur maritũ alterius puellæ rapidi deſiderio, in ſyluas profectum ſecuta eſt. Vbi cum ad explorãdã rei ueritatem, in dumis & vepribus deliteſceret, à canibus feram eſſe oppinantibus laniata eſt. Re cognita, Aemilius ſeipſum interfecit, autor idem Plutarch qui apud Sypharim Italiæ oppidum hoc commemorat factum.

Licinius Macer prætorius repetundarum poſtulatus, vbi per nuncium intellexit, Ciceronem ſibi aduerſari, faucibus laqueo conſtrictis uoluntariæ morte pœnã præuenit. autor Valer. Maxim. de Mortibus non uulg.

T. Manlius, non is qui filium ſecuri percuſſit, ſed alter iuris pontifici peritus, iudex inter Macedones accuſatores & filium Sillanum conſtitutus, audita cauſa ita pronunciauit: Quum probatum ſit, Silanum filium meum pecuniã accepiſſe, ipſum Repub. & prole mea indignum iudicio. Itaque Silanus a patre repudiatus, dolore animi ſe ſuſpendit proxima nocte: eunis exequis neque pater interfuit neq; ſua dentibus ut adeſſet, aures præbere uoluit Autor Val. Max. de Seueritate.

L. Syllanus Claudij principis gener, erepta ſibi Octauia, dataque Neroni præ dolore gladio ſuo incubuit, idque die nuptiarum, ad augendam inuidiam. autor Cornelius Tacit. libro 12.

C. Marius Iunior à Sylla è Mithridatica uictoria redeunt cum toto exercitu fuſus, inoppidum Præneſte ſe recepit Vbi obſeſſus, quum nulla effugij pateret rima, ut uia ſalubris, ſe Pontio Teleſino cræbuit iugulandum autor Liuius. Priuſquã autem Sylla rediret in urbem, Marius uniuerſam propè nobilitatem interfecerat, Quæ res fuit in cauſa, ut ſuperatus ueniam deſperaret. Ferunt Syllam ex eiuſdem exercitu duodecim millia dediſſe.

Cn. Gnorbaſius uictus a Sylla exulauit apud Rhodios. Vbi comprehẽſus ſeipſum interemit. Ideò autem à Sylla bello petitus eſt, quòd eius legatos de pace uiolauerat: autore Liuio.

Oppia Veſtalis ſtupri comperta ſibi mortem intulit, grauioris ſupplici metu, ne ſcilicet uiua ſub terra defoderetur inſtar Floroniæ alterius puellæ.

Oreſtilla M. Palutium maritum in Aſiam cum 60. nauibus profectum, ſecuta, Tarenti ex morbo deceſſit. Cuius dum celebrarentur exequiæ, & cremaretur cadauer, Plautius doloris impatiens, & appetens mortis, in rogum ſe coniecit: quẽ rogatũ calceatũq; corporis uxoris iũxerũt amici. Author Val. Max de Amore cõiugali.

Põponius Attic. eques Ro. Ciceronis amicus, in ultima ſenectute morbo correptus, ſeipſum cibi abſtinentia necauit. Multa fuerunt in eo laude & commendatione digna, quæ quamuis ab inſtituto ſint aliena, placet tamen in medium afferre, vt legentiũ proſint moribus. Tanta imprimis fuit erga domeſticos facilitate, ut iurauerit, cum matre nonagenaria ſe nunquam in gratiam rediſſe. Cum ſorore pariter nullam geſſit ſimultatẽ, dictitãs cũ his minimè iraſci oportere, quos diligas, Abſtinẽtia præterea ſingulari, uitaq; à luxu, ambitione & cupiditate rerũ aliena, ut q pter patrimoniũ nihil unq̃ appetiuerit, nihil ædificauerit, nihil emerit. Fuit & litium maximè fugiens popolareſq; factiones Vatiniano proſequebatur odio Propterea quum uidiſſet Rempub tumultu Cinnano turbatam, Athenas cõceſſit ut illic tranquillè uiueret, nemine ſtudia interpellãte. Eruditis oĩbus munũ in modum fauit, adeò ut pulſum ab urbe Ciceronem, & Brutum fugiẽtẽ magna iuuerit pecunia. Mẽdacium nec dicebat, nec etiam poterat pati Qua propter oẽs inimici res ſuas ei curandas dabant, & ſeruandas. Cor. Nepos eius uita.

Taurea Iubellius Campanus capta à Fuluio Capua, cõiugem primùm ac liberos poſtremò ſeipſum ad pedes Imperatoris gladio trãſfixit, ne quid indignum aut ignominioſum captiuus pateretur. Autor Liuius.

Fannius Cephio deprehenſus in coniuratione aduerſus Auguſtum, ſibi mortem conſciuit, Martial. lib. 2. Hoſtem quum fugeret, ſe Fannius ipſe peremit. Hic rogo non furor eſt, ne moriare mori?

Aria

Aria mater (nam fuit eiuſdem nominis filia) damnato Pæto marito, fodit corpus gladio: quem vulnere educens ipſi Pæto quærint dedit, ut idem poſt faceret. Martialis lib. 1. Caſta ſuo gladium quum traderet Aria Pæto, Quem de uiſceribus traxerat ipſa ſuis. Si qua fides, uulnus quod feci nō doleo, inquit, Sed quod tu facies, hoc mihi Pæte doleo.

Feſtus Domitiani amicus, dum mentagra, uſque ad deſperationem remedij laboraret, gladio ſe traiecit, prius tamen amicos conſolatus. Quam eius mortem Martialis lib. 1 ſic deſcribit Indignas premeret peſtis quum rapida fauces, Inque ipſo vultus ſerperet atra lues, &c.

Cor Gallus poeta elegiographus, Vergilij amicus & coætaneus, ab Auguſto præfectus Ægypti deſignatus, Thebarum ciuitatem ſpoliaſſe dicitur. Propterea quum repetundarum poſtularetur, furtique & populatæ accuſaretur pecuniæ, nobiliū indignationem formidās, ſibi mortem intulit, anno ſuæ ætatis 43. Autor Ammianus Marcellinus, qui libro. 17. rerum geſtarum ſic inquit: Longè autē poſtea Cornelius Gallus res tenens Romanas, Ægyptii procurator, exhauſit ciuitatem plurimis intercepris. Reuerſuſque quum furtorum arceſſeretur, & populatæ prouinciæ, metu nobilitatis acrius indignatę (cui negocium ſpectandum dederat Imperator) ſtricto incubuit fero. Item Ouidius libro tertio Eleg. Tu quoque ſi falſum eſt temerati nomen amici Sanguinis, atque animæ prodigie Gallę tuæ. Item Politianus in Nutricia: Ceu Galli Mima Citheris Perſonam ſalſæ laſciua Lycoridos affert In ſcænam, docto clauſam ſe iacter amanti, Dum miſer ipſe ſuo fodiat præcordia ferro. Itē Propertius lib. 2 Et modò formoſa, qui multa Lycoride Gallus, Mortuus inferna vulnera lauit aqua. Alia tamen cauſa ad inferendā ſibi mortem morū uolunt plerique, quòd ſcilicet Auguſti domo ei fuiſſet interdictum, vt ſcibit Tranquillus. Alij ob linguam nimis infrenem. Quod & Ouidius videtur pro baſſe, vbi ait: Non fuit opprobrio celebraſſe Lycordia Gallo, Sed linguam nimio non tenniſſe mero.

Sylius Italicus poeta, incurabilis morbi tædio, voluntariam oppetijt mortem annos natus 75. Politianus in Nutricia de eo ſic ſcribit: Ipſe obijt plenuſque æui, natoque ſuperſtes, Aſpera congenito fixus veſtigia clauo.

Sophronia Romana, Chriſtiana Lucretia, quum uim Decij principis ſibi quotidie inſidiantis non poſſet declinare, arrepto gladio per conſenſum mariti ſe confodit autor Euſebius.

Nero domitij & Agrippinę filius, fax totius orbis, impuraque ſcelerum omniū ſentina, poſt maiora numero flagitia hoſtis patriæ à ſenatu iudicatus, ne quid ſuis meritis dignum pateretur, aut collo in furcam coniecto uirgis cæderetur (ut ait Eutropius) vrbem ingreſſus, ſequentibus Phaone Epaphrodito, Neophitoque, & ſpadone Sporo, ſemet ictu gladij traſegit, ad quartum vrbis miliarium, adiuuāte trepidantem manum impuro Eunucho. Perijt autem anno ætatis ſuæ 32. Cuius interitu vniuerſa Roma adeò gauiſa eſt, ut plebs induta pileis manumiſſionum, tanquam ſæuo exempta domino triumpharet. Auſonius: Matricida Nero proprij vim pertulit enſis. Sidonius: Matricida Nero proprio ſe percuiir enſe de Stellis lib. tertio. Sic errant miſeri manes, atque vmbra Neronis: Sic Otho, quique in ſe ferrū ſtrinxere nefandum. Suetonius ait, eum in inferenda ſibi morte auditum fuiſſe ab Epaphrodito à libellis, Eutropius à Sporo.

Otho Imperator quamuis molliſſimè ſemper uixiſſet, adeò ut mu liebres accederet mundicias, victus tamen à Vitellio apud Bebriacum, auſus eſt ſibi mortem cōſciſcere quamuis multas haberet copias, poſſet que victoriam ſperare. Quod feciſſe odio bellorum ciuilium dicitur. Proprerea Martialis libro ſexto, eius mortem Catonianæ anteponit. Cato enim interfecit ſe Vticæ, copis iam profligatis, ne in hoſtes incideret: Otho verò adhuc integro exercitu, ne bella ciuilia gerētur. Verba Epigrammatiſtæ ſunt hæc:

Quum

Quum dubitaret adhuc belli ciuili Enyo,
Forſitan & poſſet vincere mollis Otho:
Damnauit multo ſaturum iam ſanguine Martem.
Et fodit certa pectora nuda manu.
Sic Cato (dum uiuit) ſanè vel Cæſare maior.
Dum moritur, nunquid maior Othone fuit?

De huius Imperatoris morte alii quoq; meminerunt. Iouianus libro 3. de ſtellis, ut ſupra. Item Sextus Aurel. Victor: Hic (inquit) à Vitellio primum apud Placentiã, dehinc apud Bebriacum uictus, ſemet gladio transfixit, anno ętatis ſuæ 37. Adeò amabilis militibus propriis, ut pletiq; corpore eius uiſus ſuis manibus mortem ſibi conſciuerint. Itẽ Auſonius: Mox Otho famoſus, ſed clara morte potitus. Trãquillus quoque in eius uita ſic inquit: Poſt hæc ſedata ſiti, gelida aquæ potione, duos arripuit pugiones, & explotata utriuſq; acie, quum alterum puluino ſubdidiſſet, foribus ad opertis arctiſſimo ſomno quieuit. Et circa lucem demũ expergefactus, uno ſe traiecit ictu infra læuam papillam. Irrumpentibusq; ad primũ gemitum, modo celans, modo detegens plagam, exanimatus eſt, & apud Veliternam (ita præceperat) funeratus 38. ætatis anno 95. die imperii.

Petreius dux Pompeianus à Cæſare in Hiſpania ſuperatus, ſe ferro & inedia interemit. Appian. lib. 2.

Labeo Marſus in calamitate Macedonica (quum celer hoſtis premeret) ſenatumq; gladio traiecit, ne uictoris Octaui vultum ſuſtineret, autor Pontanus de Fortitudine bellica.

Gordianus ſenior audita filii morte (qui pro patria in bello occubuerat) laqueo ſe ſuſpendit iã octogenarius: partim dolore amiſſi filii, partim ne traheretur captiuus. Ammianus Marcellinus libro 26. In Africa (inquit) ſuperior Gordianus in imperium raptus, aduentantium periculorum angoribus implicatus, uitam laqueo ſpiritu tutercl ſo profudit.

Galerius imperator quum Chriſtianos omnibus (quibus potuerat) tormentis affeciſſet, tandẽ in morbum incidit, cuius impatientia gladio ſibi latus aperuit. Baptiſta Egnatius ait, illud tædiũ uitæ irrepſiſſe ex genitalibus paulatim putreſcẽtib.

Valerius ad dum cum Valeria Tuſculana filia neſcius concubuiſſet, agnita poſtmodum culpa, ſe præcipitauit. autor Ariſtides apud Plutarch.

Papyrius Romanus, quum ſororem Canuſiam grauidam feciſſet, & illa gladio à patre miſſo ſibi corpus confodiſſet, ſeipſum quoque mortuæ ſorori dedit comitem autor Chriſippus lib. 1. Rerum Italicarum apud Plutarchum.

P. Catienus Philotimus patronum adeo dilexit, ut hæres omnibus bonis inſtitutus, in eius rogum ſe congeſſerit. autor Plinius lib. 7. cap. 36.

M. Lollius infamatus regum muneribus in toto Oriente, interdicta amicitia. C. Cęſare Auguſti filio venenum bibit Plinius libro 9. cap. 35.

Idem Plinius. lib. 36. cap. 24. ſcribit, Cn. Proculeium Auguſti Cæſaris familiarem in maximo ſtomachi dolore, gypſo poto conſciuiſſe ſibi mortem.

Catulus Lactatius orator, qui Marii collega fuerat in conſulatu, & de Cymbris unà triumphum egerat, ab eodem poſtea mori iuſſus incluſus domi, acceuſis carbonibus ſe ſuffocauit. Autor Plutarchus in Mario, & Valerius Maximus.

Agrippina à Trierarcho, aliiſq; Neronis ſatellitibus interfecta, Mneſter eius libertus ſe ferro tranſegit. Incertũ charitate in patronã, an metu exitii. Cor. Tac. li. 4.

M. Portium Latronem præſtanti virum memoria, duplicis quartanæ tædio manum ſibi admouiſſe, atque ita functum fato, annotatum in Cronicis.

Labienus poeta videns libros ſuos ob nimiam carpendi libertatẽ publico decreto comburi, ſuis ſuperuiuere non potuit monumentis ac propterea ſpontaneã oppetiit mortem.

Meſſalla Coruinus orator, ante bienniũ quàm moreretur, ita memoriã ac ſenſum amiſit,

amiſit,ut uix pauca uerba coniungeret. Ad extremum ueto enato circa os vlcere inedia ſe confecit autor Cœlius.

Longinus Adriani Imperatoris legatus à Decebalo Draconũ rege (in quẽ certabat) circumuentus ebibito ueneno ſeipſum interemit. autor Dion. Caſſius.

Adrianus Imperator Maſtorem quendam barbatum (quo propter robur & audaciã plerunq; uſus fuerat in uenationibus) partim minis, partim pollicitationibus im pulit & coegit, ut ęcdem ſibi inferret circumſcripſitque locum ſub mamilla, quẽ Hermogenes medicus demonſtrauerat. Quo lethaliter percuſſo, ſine dolore expirauit. teſtis idem Caſſius. Hoc autem fecit incredibili membrorũ omniũ cruciatu impulſus, qui etiam morbi ſubtercutanei dolore multos è ſenatu prius extinxerat, ut ſcribit Sextus Aurelius.

Sabina imperatrix eiuſdem Adriani uxor ſeruilibus propè iniuriis ab eo affecta, ad mortem cucurrit uoluntariam, quod tam immane ingenium, humaniq; generis perniciem, pertuliſſet. autor idem Aurelius.

Florianus imperator, qui Tacito ſucceſſit, dolens Probum militiæ peritũ à magna exercitus parte fuiſſe electum, ſibiipſi uenas incidit, effuſoque ſanguine conſumptus eſt. autor idem Aurelius.

Iulianus imperator factus in Italia, acto per coſtas pugione, in ignem ſe abiecit, eodem Aurelio teſte.

Diocletianus Imperator à Licinio & Conſtantino grauiter literis obiurgatus, ꝙ Maxentio diceretur fauiſſe, metu ignominioſæ amoris uenenum hauſit. teſtis Aurelius.

Magnentius à Conſtantino Imperatore apud Lugdunum ſuperatus, admota parieti gladio (ut ictum iuuaret) corpus ſibi confodit. Quo audito Decentius eius frater præpoſtera laquei morte uitam finiuit apud Senonas autor Pompon. Lætus.

Pater Licinii Cecinæ, uir prætorius, ob diuturnæ ualetudinis tædium ac dolorem, ſe ſe opio necauit. Plin. lib. 20. cap. 17.

Pętus Thraſeas Patauinus, uir Catoniana diſciplina & ſeueritate, propter ſuſpicionem affectatæ libertatis à Nerone damnatus, ſibi uenas ſoluit.

Nexta quoque uirgo in Salentinis ægreſcens ſe ab eo repudiatam, cui pro coniuge pacta erat, eodem mortis genere uitam finiuit autor Pont. de fortitud.

Argobaſtes quum Valentinianum iuniorem apud Viennam dolo ſtrãgulaſſet, ut eidem in imperio ſuccederet, à Theodoſio mortem ulciſcente ſuperatus, ſua ſe manu percuſſit. autor Paulus Diaconus.

Aſmũda rege Danorum in pugno occiſo, Gunuilda eiuſdem uxor ſpiritum ſibi ferro ſurripuit, utrumq́, fata in ſecura eſt. autor Saxo grammat. lib. 1. hiſt. Danicarũ.

Hadingus rex Danorum ſuſpendio ſe vulgo ſpectante ſuffocauit pię dolore, quem ex Hadingi Suerium regis morte conceperat autor idem Saxo.

Rolno quoque Danorum rex exprobatæ ſibi turpitudinis dolore, uoluntaria morte ſe conſumpſit. Idem autor.

Starcaterus itidem rex Danorum pœnitentia ductus, quòd Lennum quendam per nefas occidiſſet, eius filio Harhero ſe prebuit occidendum

Galeatius Mantuanus, Papiæ quum hybernaret, puella (quam unice amabat) per locum imperante, ſe in fluuium deiecit. autor Pont.

Ecelinus tyrrannus poſt infinita propè flagitia & crudelitatis exempla, tandẽ in bello (quod cõtra Martinum Turianum Mediolani princ:pẽ ſuſceperat) vulneratus more frendentis beluæ vulnus diſcerpſit eoq; m. ſcranit ſ ni t uitam.

Petrum de vineis ex Capua iuriſperitum fuiſſe, Volat. ſcribit, qui dolens ſe ob ſuſpicionem coniurationis à Frederico ſecundo (cui prius erat char. ſſimus) relegarũ capite parieti illiſo, mortẽ ſibi intulerit, cõpoſito prius de conſolat. one libello.

Laurentianus Florentinus citra vllum corporis incommodum (citraque euidentẽ morbi cauſam in puteum ſe coniecit, autore Cælio & Crinito, qui ait ſe audiro

rem

rem eius aliquãdo fuiſſe. Qua etiam morte ſe extinxit Petrus Leonius uir in philoſophia excellens, & inſigni pudentiã. Idem Crinitus.

QVI DIV VIXERVNT.

Vixit Adam annis 930. Eua totidem. Seth. 912. Enos filios Seth 905 Caynam filius Enos 910. Malalehel filius Caynam 895. Iared. filius Malalehel 962. Enoch filius Iared. 965. Mathuſalem filius Enoch. 969. Vnde Mantuanus: Neſtoreos annos & Mathuſalemia ſecla. Lamech filius Mathuſalẽ 777. Noe 905. Sẽ filius Noe 600: Arphaxat filius Sem 338. Sala filius Arphaxat 433. Heber filius Sale 460. Phaleg filius Ieƈtã 239. Reu ſeu Ragau filius Phaleg 302. Sarueh filius Ragau 230. Nachor filius Sarueh. 148 Thare filius Nachor 205. Aram pater Loth 205. Iſaac Abrahæ filius 185 Iacob filius Iſaac 175. Aarõ frater Moyſi 123. Ioſue 100. Heli iudex 98. Salomõ 94. Iob. 183. Abrahã 175. Thobias 112. Sara 127 Iudith 105 Moyſes 120. Ex Plinio, Arganthon Tarceſſiorum rex 150. Sil. lib 3 ait eum uixiſſe 300. ita ſcribens: Argenthoniacos armat Carteia nepotes, Rex proauis fuit humani ditiſſimus qui, Ter denos decies emenſus belligei annos. Mant in Alphonſo: Et uetus ille auri diues, ditiſſimus æui, Heſperiis quondam rex Arganthonius oris. Cyniras rex Cypriorum 160. Æginius 200. Epimenides Gnoſius 157. Pictoreus Aetolus 300. Reges Arcadum 300 Dando Illyricus 590. Impetris Pulutiniorum inſulæ rex 800. Eius filius 600. Perpenna 98. M. Valerius Coruinus 100. Metellus Pontifex 100 Liuia Rutilij 97. Statilia 99. Terentia Ciceronis 107. Clodia Opheli 115. Luceia Mina centum annis in ſcæna pronunciauit. Emoliaria uixit 104 Sammulla 110. Stephanio ultra centum. Hiero rector Siciliæ 80 Maſiniſſa rex Numidiæ ſupra centũ. Gorgias Leõtinus 107. Xenophilus Chaleidẽſis 105. Herodotus ſcribit Aethiopes 130 annos tranſgredi Hippocrates Cous 104 uel 169. Iſocrates 100. Orbilius Beneuentanus 100. Sibyllæ Cumanæ diuturnam uitam aſcribit Ouidius libro 14. his uerbis: Nam iam mihi ſecula ſeptem Actauides: ſupereſt numeros ut pulueris æquem: Tercentum meſſes, tercentum muſta uidere, Tempus erit, quum de tanto me corpore paruam Longa dies faciet, conſumptaque membra ſenecta. De ea Statius libro primo: Tu Troica dignus Secula, & Euboici tranſcendere pulueris annos Fertur enim annos ab Apolline petijſſe pro numero pulueris quem manu prehenderat. Vnde idem Statius alibi. Vel quantos ego Deli popoſci. Ouidius patrem ſuum 90. annos uixiſſe ait libro 4. Triſtium, dicens: Et iam complerat genitor ſua fata, nouemque Addiderat luſtris altera luſtra nouem. Narciſſus præſul Hieroſolymitanus 116. Neſtor 300 Iuuenalis Satyra 10. Rex Pylius (magno ſi quicquam credis Homero) Exemplum uitæ fuit à cornice ſecundæ. Felix heu nimium, qui per ſecula mortem Diſtulit, atque ſuo iam dextra computat annos. Tibullus libro quarto Vixerit ille ſenex quamuis dum terna per orbem Secula fertilibus Titan decurrerit horris. Idem: Terna minus Pyliæ miretur ſecula uitæ. Propertius libro ſecundo, Nectoris eſt uiſus tria ſecla cinis. Idem: At me ab amore tuo deducet nulla ſenectus, Siue ego Tithonus, ſiue ego Neſtor ero. Ouidius in Metamorphoſ. Et ſi quem potu e ſpacioſa ſenectus Spectatorem operum multorum reddere, uixi Annos bis centum, nunc tertia uiuitur ætas. Antonius abbas 105. Alexander epiſcopus Alexandrinus 98 Alexander epiſcopus. Conſtantin. 94. Agilus abbas 100. Titus Pauli diſcipulus 101. Democritus 309 Paulus primũ heremita 113. Paeonius abbas. 110. Proſdocimus epiſcopus 114. Vãdegiſillus comes Palatinus 92. Florentinus presbyter 123. Guarinus pſul Bononiẽſis 110. Viuẽtius cõfeſſor 120. Homerus poeta 108 Hirony. 98 Helias abbas 101. Heroinus 304. Ioan. de tẽporibus 361. De hoc Ioãne intelligit Mantuanus in Alphonſo. dicẽs: Et qui fama refert hyemes uidiſſe trecentas. Maurus abbas 92. Mauilius epiſcopus 90. Romualdus heremita 120. Antonius Caſtor 100. Sytus epiſcopus 132. Zancles Samothracenus 104. Pollio Romulus 100. Saturnius Vo-

Iuſſus 136. T. Fullonius 157. Artaxerxes 94 Plato 81. Cælius ſcribit Marim quendã uixiſſe annos 123. cuius antica corporis humana fuerint, poſtica equina Hyperborei populi mille annis uiuunt Galenus uixit 140. Tithonus (ut fabulantur poetę) ab Aurora adamatus, & in cęlũ relatus, illiusq; ſucco perfuſus, ad tantam peruenit ſenectutẽ ut tandẽ optauerit uerti in cicadã. Lucianus: Atq; ultra Tithonum uiuebat ſenex, Stat. lib. 4 Sylua. Annos perpetua geres iuuenta, Quos fertur placidos obiſſe Meſtor: Quos Tithonia computat ſenectus Propert. lib. 2. At non Tithoni ſpernes, Auroia ſenectam Dorotheus præſul Antiochenus 119. Tyro Tullius Ciceronis libertus 100. Theremõ heremita 100. Carneades philoſophus 100. Cirnæ Indorum uiuunt 140. Terentius Bononienſis 100. L. Tertuleia Ariminenſis 137 Symon Cleophę, epiſcopus Hieroſolymitarum 120 Cronius Anachoreta 155 Appollonius Thyaneus 80. Seneca Cordubenſis 114. Patricius ſecũdus Niuernenſis epiſcopus 122. Gratius Aretinus 104. Richardus quidam temporibus Caroli Magni 406. Helias Anachoreta 120.

Hugo ſucceſſor S Bernardi 117. Porro pleraq; ſunt animalia, uitam hominus longè ſuperantia, ut Cornices, Cerui, Corui, Phœnices. De quibus ſic apud Eraſmum ſcribit Heſiodus:

Ter tris ſecla hominis tranſmittit garrula cornix,
Qua nor at peragit cornicis ſecula ceruus.
Ceruinam ætatem coruus ter præterit ater,
Coruinos anno nouies agit Indici phœnix.
Atqui criſpicomæ ſoboles Iouis alma tonantis.
Egredimur decies Phœnicia ſecula nymphæ. item:
Ter binos deciesq; nouem ſuperexit in annos,
Iuſta ſeneſcentum quos implet uita dierum,
Hos nouies ſuperat uiuendo garrula cornix.
Et quater egreditur cornicis ſecula ceruus.
Alipedem ceruum ter vincit coruus: at illum
Multiplicat nouies Phœnix reparabilis ales.
Quam nos perpetuo decies prævertimus æuo
Nymphæ Hamadryedes, quarum longiſſima uita eſt.

VIRI CELEBRES MORTVI IN ALIENA TERRA.

Samos genuit Pythagorã, texit Metapontus. Ciceronem Arpini ortum, nutritum Romæ, Sinus Caietanus uidit exanimem.

Plinium infantem lauit Atheſis, grandæuum extinxit Veſeuus.

Vergilium dedit Mantua, Brunduſium abſtulit.

Genuit Ouidium Sulmo, ponticum exilium ſuffocauit.

Terentium Carthaginenſem, quem Rom. docuerat, Arcadia ſepeliuit.

Horatium Apulum, Ennium Calabrum, Statium Narbonenſem, Auſonium Burdegalum, duos Senecas & Lucanum Cordubenſes, Plautum Arpinatem, Lucilium Aruncum, Pacuuium Brũduſinum, Iuuenalem Aquinatem, Propertium Vmbrũ, Valerium Antiatem, Catullum Veronenſem, Varum Cremonẽſem, Gallum Forliuienſem, Actium Piſaurenſem, Caſſium Parmenſem, Claudianum Florentinũ, Perſium Volaterranum tumulauit Roma.

Alexandrum Pella genuit, Babylon peremit.

Cyrum Perſis tulerat, Scythia truncum tulit.

Craſſum & Pompeium tulerat Roma. Hunc Ægiptus, illum Aſſyria ſuſtulit.

Catoni principium & nomen dederat Roma, finem & cognomen Vtica.

Cornelios Scipiones Roma genuit, Hiſpania obruit.

Decij extra patriam ceciderunt, pater cum Latinis pugnans, cum Ethruſcis filius.

Aemilium Paulum Cumæ, Claudium Marcellum Venuſia, Tiberium Grachum tumulauit Lucania, omnes natos Romæ.

Druſus obiit in Germania Marcellinus Baionæ, Tarquinius Cumis, Sylla Puteolis expirarunt. Auguſtus Cæſar apud Nolam Campaniæ.

Tiberius apud Campaniæ Miſenum.

Traianus in occidente natus, in Oriente mortuus eſt.

Septimus Seuerus ortum habuit in Aphrica, imperium in Italia, tumulum in Britannia.

Theodoſium ortum in Hiſpania, Mediolanum terra operuit.

Annibalem Africæ lumen cepit vrna Bithynica.

Theſeum, Themiſtoclem & Solonem Athenienſes ſepelierunt Syrus, Perſis, Cyprus.

Hæc exempla debes Petrarchæ lector optime, qui in dialogo de moriente extra patriam hæc affert. Faciamus nunc auctarium noſtro labori.

Sextum Turpilium Romæ natum abſtulit Sinueſſa. Hermolaūm Barbarū natione Venetum, Romæ peſtilentia ſuffocauit. Qu. Cornificium Romanum militaris factio foris abſtulit. Æmylius Macer Veronenſis obiit in Aſia. Cn. Norbanus à Sylla uictus, apud Rhodios volūtariam operiit mortem. Nero extra urbem ſeipſum confodit Otho apud Bebryacum mortuus eſt. Labeonem Marſum Romanum tumulauit Macedonia Magnentium imperatorem uidit Roma, Lugdunum habuit mortuum. Cleomoni Lacedæmonio tumulum præbuit Ægyptus. Demoſtheni Atheníenſi Calabria. Critalo duci Achæorum Thermopyle.

Themiſtocles Athenienſis in Perſide taurinum hauſit ſan. uinem, eoque periit. Iugurtham pepetit Numyda, mortuum uidit Roma. Naſcentem Æneam uidit Simois in Aſia, raptum abſorbuit Numicius in Italia Didoni patria fuit Phœnicia, Carthago tumulus.

Aiacem Otlei rapuit, quem Græcia tulerat.

Leandrum Abydenum, Ægeum Atheniēſem, Aegyptium Pharaonem, Menandrum poetam Palinurum, & Miſenum non ſua, ſed piſcium extinxit patria. Reperirē huiuſmodi exempla numero propè infinita niſi timerem ne nimia copia ſaturis plus æquo ſtomachis nauſeam excitaret.

MORTVI QVI REVIXERVNT.

Glaucum quempiam mortuum fuerunt præter omnium expectationē, guſtato melitio pharmaco reualuiſſe. Alii multi, accurrentibus medicis, herba (quam Draconem uocant) uitæ reſtitutū dicunt, autor Eraſ. in explanatione illius adagii, Glaucus poto melle reſurrexit.

Æſopum ex Phrygia fabulatorem, Tyndareum quoque & Herculem reuixiſſe, teſtis eſt Cælius lib. 8. Lectionum antiquarum.

Palicos Iouis & Thaliæ filios, mortuos ſemel iterum reuixiſſe, Æſchylus apud Volaterranum ſcribit. Vide Macrobium lib. 4

Athena Cataldi (qui poſtea fuit epiſcopus) mater in partu mortua, ab ipſo Cataldo primum nato ad uitam ſolo amplexu reuocata eſt. Quod ſi uerum eſt, mirum in eo futuræ ſanctitatis fuit oſtentum.

Auiola uir conſularis, autore Plinio, in rogo reuixit. Et quoniam ſubueniri non poterat, præualente flamma uiuus crematus eſt. Valerius de Miraculis. Idem de L. Lamia traditur.

Cælium Tuberonem functum præfectura à rogo relatum, idem ait eſt teſtimonio Meſſalæ.

Corfidium funere locato reuixiſſe & locatorum funeris ab eo elatum, idem ait.

Gabienus fortiſſimus claſſium Cæſaris a Sexto Pompeio captus, eiuſdem iuſſu incicſa ceruice iacuit in littore tota die. Deinde quum aduesperauiſſet, petiit ut Pompeius ad ſe ueniret, teſtatus ſe ab inferis remiſſum habere, quod nuciaret. Plinius capite 52. lib. 7.

QVI IN MORTVOS SÆVIERVNT.

Achilles Hectorem Patrocli ſibi chariſſimi interfectorē occidit, occiſum ter circū
Troiæ muros raptauit curru. Quumq; inſtar frendentis beluæ immanitatem ex-
pleuiſſet, Priamo patri uænale cadauer expoſuit. Propert. lib. 2 Et Verg. alibi.

Cyrus rex Perſarum, dum Satgapiſem Thomyris Scytharum reginæ filium bello ca
ptum ad mortem impuliſſet: irata mulier nō prius finem fecit furori, quàm mor
tuum vlta ſit. Contractis itaq, copiis ita conflixit, ut maximam inimicorum par
tem, cum etiamnum rege occiderit. Nec tamen hoc euentu propterea emollita
eſt animi rabies. Mortui enim caput in utrem humano cruore plenū demiſit, his
uerbis inſultans: Filii mei ſanguinem hauſiſti, & meum ſitiuiſti Cyre. At ego te
cruore ſaturabo autor Herodot lib. 2.

Cambyſes rex Perſarū, mortuo Pſammenito Aegypti rege (quē uictū ad hauſtum
cruoris taurini coegerat) è Memphi in urbem Sain abiit, ibiq; Amaſis cadaues è
conditorio reuelli, reuulſum uerberibus cædi & uellicari, ſtimulis denique pūgi,
& contumelia infeſtari, ac poſtremo comburi iuſſit. Herodotus autor.

Idem Camayſes Siſamnem iudicem (quòd iniuſte, pecunia corruptus iudicaſſet) in
teremit, interempto corium detraxit, detractum in lora concidit, eoq; tribunal
(in quo perperam & inique iudicauerat) operuit, atque Otanem eius filiū ibidē
ſedere iuſſit, & periculo patris ab iniquo iudicio cauere. Idem autor.

Cleomenes dux Spartanorum fugatus ab Antigono. ad Ptolomæum ſe recepit. A
quoque benigne primum exceptus mox Nicagoræ cuiuſdam calumnia inſidiarū
ſuſpectus, ſe interfecit. Interfectum rex pelle nudauit, crucique affixit. Plut.

Tarquinius Superbus Seruium Tullum ſextum Romanorum regem (ut regno ſuc-
cederet) morti dedit, cuius filiam nomine Tulliam in uxorem prius duxerat Sce
lerata mulier eadem regnandi libidine, qua maritus pruriens, ubi intellexit patrē
interfectum, uehiculo ſe prope ferri iuſſit, ut interfectori gratularetur. Quum au
tem inter eundem, comperto cadauere, qui & auriga conſtitiſſent, erubeſcerent-
que mortuum conculcare, mulier nefaria currum ſuper faciem mortui parentis
duci iuſſit. Seneca in octauia: Ouid. in Ibin.

Apuleius Saturninus Tribunus plebis, quum Gracchorum leges Agrarias uellet aſſe
rere, à Caio Mario & Lucio Valerio conſulibus in Capitolio obſeſſus, deditionē
tandem facere coactus eſt. Captus autem fuſtibus & ſaxis coopertus, ibidem expi
rauit Mortui caput C Rabirius ſenator per conuiuia in ludibrium circumtulit.
Vide Suet. & Plini. de illuſt uiris.

M. Craſſus facile docet inexplebilem hoīum auiditatem nullis auri cumulis, nulla
bonorum myrmecia, aut drachæ grandini expleri, ſed creſcere ſemper, & auge-
ri copia. Nam quum eſſet ditiſſimus Romanorum haberetq; tantum agri, quan-
tū ne miluus oberret, ſibi tamen modum præſcribere, aut temperare nō potuit,
quin Parthos (quorum opes ſitiebat) aggrederetur. A quibus cum toto exercitu
fuſus, immodicæ libidinis dedit pœnas. Non ſolum. n à Pomaxarte occiſus eſt,
uerum mortuo quoq; inſultarunt inimici. Cauſam ſiquidem agnoſcentes, quæ
bellū ſuſceperat, in caput interfecti aurum liquauerunt, hiſq; irreſerunt uerbis:
Aurum ſitiſti craſſe, aurum ad ſaturitatem bibe. L Florus & Sex. Ruffus.

Sylla rerum potitus corpus Marii iam defuncti reuehit, atque diſiecit. Quapropter
talionem formidans corpora cremari inſtituit autore Plinius, & Cicero libro ſe-
cundo de Legibus.

Antonius odio Ciceronis uſq, adeo exarſit, ut mortui caput in menſa apponi uolue
rit; perq, diem illud aſpexerit, quouſq; tali ſpectaculo animū exatiaſſet. autor
Appianus li. 4. bell. ciuil. Antonij quoq; uxor Fuluia caput ipſum maledictis pri-
mum, ac diris exceiata eſt. Deinceps inſpuēs, gremio ſuo appoſuit, acriusq; deſpi
ciens, linguam illi faucibus extraxit, eamq; acicula plerumque confixit. Vnde
Quintianus in Cleopoli, Latiam foderet nec Fuluia linguam.

Septimus Seuerus Clodio Albino (quem Cæſarem dixerat) tumultuanti caput abſcidit, reliquumque eius cadauere equo refugenti dedit cōculcādum. Spartianus & Capitolinus autores.

Oneſilus Gorgii Salaminorum regis frater, quoniam Cypros induxerat, ut Dario ſe ſubmitterent, comprehenſus ab Amathuſis (quibus id uolebat perſuadere) obtruncatus eſt; eiusque caput ſupra vrbis portas ſuſpenderunt. autor Herodotus.

Aroldus rex Anglorum, Cuntonis filius nothus, patri ſucceſſit: quod ægreferens Andebunthus (qui erat legitimus) mortuum Aroldum refodi iuſſit, refoſſum in mare proiici. Volaterranus.

DE VARIO INHVMANDI RITV.

Inexpiabile quondam ſcelus creditum eſt ſepulchra violaſſe, adeò ut lex ſacratum eſſe locum iuſſerit, ubi corpus hominis demortui iaceret, diceretur, minxiſſe in patrios cineres, cui omnia ſiniſtrè cadebant, & inauſpicatè. Apud nos quoque Chriſtianis damnatur cæremoniis; qui aut lotiū in ſepulchretis egeſſerit, aut aliquid aliud ibidem fecerit immundum. Neque hoc ipſum apud nos ſolum religioſum eſt. Nam nulla propè tam efferata gens eſt, quæ non ſenſerit habendā ſepulchrorum rationem, præter paucos Barbaros: qui quum beluino propè ritu inter ſe degant, nihil mirum, ſi aliorum ueſtigijs nequaquam inſiſtant. Nunc de utriſque loquendum: his ſcilicet, quibus nulla eſt funerum cura, & illis, quibus maxima.

Lothophagi ſuos in mare defunctos abiiciunt, aſſeuerantes parum intereſſe, humo ne an aqua, aut igne abſumantur. Cælius cap 43 lib 9.

Albani olim nefas putabant curam mortuorum agere Cælius.

Sabæi corpora defunctorum eodem quo ſtercus modo, dicebant: quinetiam reges reiiciebant inter ſterquilinia. Cælius ibid.

Troglodytæ mortui ceruicē pedibus alligabant, & raptim cū iocis & riſu efferebant, nullaque habita loci ratione, mandabant terræ.

Scytharum uerò mos longè melior, qui mortuos inter epulas uorare cauſa honoris conſueuerant.

Hircani non ad alium uſum nutiebant canes, quàm ut eis functos uita uorandos obiicerent. autor Cicero.

Athenienſibus tanta fuit ſepulchrorum cura, ut ſi quis dux bello peremptos ſepulchro honeſtare neglexiſſet, capite plecteretur.

Macedonibus nullum fuit tam ſolennæ militiæ munus, quàm ſuos ſepelire.

Apud Hebræos, cautum fuit lege, ne in ſepultum hoſtem relinquerent Celius libro 9 cap. 43.

Aegyptii in domorū ædificatione negligentes, miro ſumptu ſuperbaque magnificentia conſtruere ſepulchra conſueuerant, operæque prodigioſæ pyramides, quod exiſtimarent defunctorum domos ſempiternas: uiuorum uero domicilia eſſe uelut uitæ momento tranſeuntis diuerſoria. Idem mortuos condiunt, & eos domi ſeruant. autor Cicero lib. 1. Quæſtionum Tuſcul.

Perſæ cæra circunlitos itidē condiunt, ut magis diuturna ſint cadauera autor Cic.

Mos era Magorum, non humare corpora ſuorum, niſi prius à feris leniata. autor Cicero.

Pleraq; Aſſyriorum corpora in locis paluſtribus fuiſſe condita feruntur. Cælius.

Apud Gerros, Scytharum populos, quum rex fato conceſſit, corporis auferunt inteſtina poſitisq; inibi aromaticis herbis uentrem demum cōſuunt Idem c 45 li 9.

Perſarum in luctu mos eſt detondere in lugubri ueſte coniuges ac liberos. Ibidem.

Indi pulchrum putant diē fati præuenire: imò uerò ſe uiuos cremari iubent coronatiq; deorū laudes cōcinūt. Nullus honos ſolutis ſenectute corporibus exhibetur.

Solebant plerique Ethnici diebus nouem mortuos flere, unde Nouēdialium ſacrorum manauit conſuetudo.

Apud Tauros quum rex moritur, Chariſſimi quique ſponte ſimul commoriuntur.

Sudi, tot piſces in ſepulchra mortuorum mittunt, quot hoſtes interfecerunt.

Phryges marmoribus pro ſepulchro ſuſpendunt.

Maſſagetæ eos qui morbo pereunt, tanquam impios canibus dant in prædam. Bello uerò interfectos honore maximo proſequuntur.

Mos fuit pleriſque populis mulieres conducticias (præficæ uocabãtur) comparare, quæ in eorum morte lugerent, quibus deeſſent parentes.

Mortuo apud Græcos uel principe, aut quouis alio magnæ autoritatis uiro, duodecim hoſtes uelut uictimæ occidebantur, quemadmodum quoſdam Troianorum Patroclo contumulauit Achilles.

Syllius Italicus lib. 13. varios funerandi ritus deſcribit his uerſibus.

Tumuli, & cinerum ſententia diſcors.
Tellure (ut perhibent) is mos antiquus Ibera.
Exanima obſcœnus conſumit corpora uultur.
Regia quum lucem poſuerunt membra, probatum eſt.
Hyrcanis adhibere canes, Aegyptia tellus
Claudit odorato poſt funus ſtantia ſaxo
Corpora, & a menſis exanguem haud ſeparat umbram.
Exhauſto inſtituit Pontus uacuare cerebro
Ora virum, & longum myrrhata reponit in æuum.
Quid qui recluſa nudos Garamantes arena
Infodiunt? quid, qui ſæuo ſepelire profundo
Exanimes mandat Libycis Naſamones in oris?
At Celtæ, uacui capitis circundare gaudent
Oſſa (nefas) auro, & menſis ea pocula ſeruant.
Cecropidæ ob patriam Mauortis ſorte peremptos
Decreuere ſimul communibus urere flammis.
At gente in Scythica ſuffixa cadauera truncis
Lenta dies ſepelit putri liquentia tabo.

Porrò lege fuit olim ſancitum ne quis ſepulchrũ faceret operoſius, quàm quod homines triduo poſſent abſoluere. Cicero lib. 2. de Leg.

Demetrius lege ſanxit, ut mortui ante efferentur. Cicero ibid.

Funerare in Bella corpora primus docuit Hercules.

In exequiis cupreſſos fores ornare fuit moris, qđ hæc arbor ſit Plutoni ſacra Blon.

Solon mortem ſuam lugeri iuſſit: contra uerò Ennius uetuit.

Cyrus apud Xenophontem inhibet, ne corpus ſuum auro aut argẽto includatur, ſed terræ mandetur protinuus.

Thobias ſepeliendis mortuis uacabat.

Machabæus inimicorum interfectorum cadauera ſepeliri iuſſit.

Alexander Darij interfecti corpus inarti tumulandum præbuit. Plut.

Antiquitus nemini licebat in urbe Roma ſepeliri, niſi his tm̃, qui optimè de Repub. meruiſſent. Propterea ferunt, Adrianum imperatorem aureorũ quadraginta pœnam ſtatuiſſe in eos, qui in ciuitate ſepulchrum feciſſent. Crinitus lib. 21. cap. 12.

P. Aemilii cadauer Annibal hoſtis ſepeliuit.

DE ANIMI SVBSTANTIA DIVERSÆ philoſophorum opiniones.

Empedocles Animum eſſe cenſet cordi ſuffuſum ſanguinem.

Zeno Stoicus ignem. Cicero 1. Tuſcul.

Ariſtoxenus muſicus corporis intẽtionẽ quãdã, uelut in cãtu fidibus, q̃ harmonia dr̃.

Xenocrates numerum, cuius uis in natura maxima eſſet.

Plato triplicem poſuit animam, Rationem in capite, Cupiditatem ſubter præcordia, Iram in pectore.

Dicearchus introducit diſſerentem nihil eſſe animam, nomen inane, nullamq; eſſe animam in homine, aut beſtia. Idem eodem.

Aſclepiades Senſuum coexercitamenta animam eſſe dicit.

Talles naturam irrequietam.

Plato Subſtantiam intellectiuam Plut. de placitis Philoſophorum.

Heraclitus Humidiorum quæ in mundo ſunt expurationem.

Euripides Deum Cic. 1. Tuſc.

Alii cor ipſum. Idem eodem.

Alii Partem quandam cerebri. Idem eodem.

Ariſtoteles poſt quatuor principia quantum naturam ponit, è qua fit Mens. Idem eodem.

Eſſei Iudæi philoſophi animas putant immortales, & de æthere ſubtiliſſimo inſtinctu naturali in corpora permanentes: à corporibus uero abſolutas, ultra oceanũ degere in locis peramœnis. Cæl. lib. 3. cap. 9.

Pythagoras numerum ſeipſum cientem. Plut. in placitis philoſophorum.

Hipparchus animas noſtras dixit partem eſſe cœli. Plin. lib. 2. ca. 26 Cicero corpus modo animæ ſepulchrum, modo carcerum, modo ergaſtulum uocat.

Ariſtoteles entelechiam. Becichemus in Plinium.

Non tacendum interim duximus Auerrois ſententiam, quo toti hominum ſpecie vnicam eſſe animam adſerit, & præter hanc hominum quemque vnam habere ſenſitiuam, brutali paulo perfectiorem. Multaque alia dixiſſe eundem & fœda & falſa, quæ uidebis apud Cæl. lib. lectionum antiquarum ſecundo, c. 2.

Sed præter hæc Seruius (in illud 6. Æneid Et nunc magna mei ſubterras ibit imago.) non uenit ſilentio prætereundus. Tria eſſe dicens, quibus homo conſtet: Animã, quæ ſupernam ſuam petit originem. Corpus, quod in terram deficit: Vmbram, quam Lucretius ſic definit: Supra ſpoliatus luminis aer: quæ ſi ex corpore erret, vnà cum eo perit: deinde aliquod dicitur ſimulachrum, quod inferos petit. Plut. in placitis philoſophorum.

ANIMÆ PRINCIPATVM IN QVA CORPORIS parte philoſophorum iudicia ponant.

Democritus, in toto capite eſſe cenſet.

Strato, in ſuperciliorum interſtitio.

Eraſiſtratus circa membranam cerebri.

Herophilus, in ventriculo cerebri.

Parmenides, in toto pectore.

Epicurus in toto pectore. Plut. de placitis philoſophorum.

Stoici, in corde.

Diogenes, in arteriaco uentriculo cordis.

Empedocles, in ſanguinis concretione.

Pythagoras, Viuificam uim circa cor, intellectiuam uero circa caput poſuit.

Xerxes Perſarum rex animã dixit in auribus habitare autor Berolph. in Apuleium.

Democritus & Epicurus rationem in pectore irrationabilitatem uero per totius cõpaginem ſparſam eſſe dicunt. Plut. de placitis Philoſophorum.

ANIMA QVID RECIPIT ab influxu Planetarum.

A Saturno, Ratiocinationem & intelligentiam.

A Ioue, Vim agendi.

A Marte, Animoſitatis ardorem. Macrob. de Somnio Scipionis.

A Sole, Sentiendi opinandique naturam.

A Venere, Deſiderij motum.

A Mercurio, Pronunciandi, & quæ ſentiat interpretandi uim.

A Luna, naturam plantandi, & augendi corpora.

ANIMARVM SEDES APVD INFEROS NOVEM.

Prima, infantium animas tenet.
Secunda, Eorum qui ſibi per ſimplicitatem adeſſe nequiuerunt.
Tertia, Eorum qui euitantes ærumnas ſibi lethum pepererе.
Quarta, Eorum habet animas, qui amauerunt. Verg. per totum ſextum Aen.
Quinta, Virorum fortium.
Sexta, Nocentum, qui à Iudicibus puniuntur.
Septima, Vbi purgantur animæ.
Octaua, Vbi animæ ita purgatæ ſunt, ut redeant.
Nona, eſt campus Elyſis.

FVRIÆ TRES.

Furias poetæ Acherontis ex Nocte filias uocant. Vergilius: Dicuntur geminæ peſtes, cognomine diræ, Quas & tartaream nox in tempeſta Megæram, Vno eodéq; tulit partu. Propterea Galterus in Alexandreide decenti epitheto eas uocat Noctigenas, libro 12. vbi ait: Hoc ego ſi dea ſum, qua nulla potentior inter Noctigenas, ſi me ueſtram bene noſtis alumnam. Eadem ratione Mantuanus eas uocat Acherontigenas. Apud inferos dicuntur Canes. Lucanus: Iam uos ego nomine uero Eliciam, Stygiaſque canes in luce ſuperna Deſtituam. Apud mortales uocantur Furiæ, quòd furoris ſtimulos hominum præcordiis inculcent. Propterea etiam finguntur iis colubros immittere, quod ad Maniam trahunt. Vnde Vergil. Cæruleis unam de crinibus anguem Conicit, inq; ſinu præcordia ad intima ſubdit, Quo furibunda domum monſtro permiſceat omnem. Dicuntur & Eumenides ſenſu contrario, & per antiphraſim. Eumenis enim Beneuolens dicitur. Ouid. Eumenides tenuere faces de funere raptas. Feruntur & capillorum loco, redimitæ ſerpentibus & colubris. Catullus: Quare facta uirum mulctantes uindice pœna Eumenides, quibus ſanguineo redimita capillo Frons expirantes præportat pectoris iras, Huc huc aduenitate, meas audire querelas. Stat. lib. 12. Et Anguicomæ ducent uexilla ſorores. Mantuan. in Apoll. Exibant de ſede Erebi teterrima monſtra, Tiſiphon, furiæque aliæ multo angue comantes, Quippe quibus dominabantur Plutonides umbræ. Appellantur etiam Diræ. Vergil. At procul ut diræ ſtridorem agnouit & alas, Infelix crines ſcindit Iuturna ſolutos. Idem lib. 4. Aeneid. Vltriceſque ſedent in limine Diræ. Lactan. lib. 6. de Vero cultu, de his in hunc modo ſcribit: Tres ſunt affectus, qui homines in omnia facinora præcipites agunt. Propterea poetæ tres furias eſſe dixerunt, quæ mentes hominum exagitent. Ira ultionem deſiderat, Cupiditas opes, Libido uoluptates.

Furiarum prima eſt Alecto, quam Vergilius depingit lib. 7. Æn. Luctificam Alecto dirarum à ſede ſororum, &c. Quòd autem ſit Noctis filia, teſtis eſt apud eundem Vergilius Iuno, hoc modo loquens: Hunc mihi da proprium uirgo ſata nocte laborem, &c.

Teſiphone ſeu Tiſiphone, ſecunda Acherontis filia, hoc modo ab Ouid. deſcribitur: Nec mora Teſiphone madefactam ſanguine ſumit Importuna facem, fluidoque cruore rubentem Induitur pallam, tortoque incingitur angue, Egrediturque domo: luctus comitatur euntem, Et pauor, & terror, trepidoque inſania vultu. Ouidius libro quarto Triſt. Fecit inde adiectiuum Teſiphonæus, ubi ait: Cupiaſque eradere uitæ Tempora, ſi poſſis, Teſiphonæa tuæ. Hanc filiam eſſe noctis docet Syllius libro ſecundo dicens: Et palmas tendens, hos inquit noctis alumna, Hos muros impelle manu, populúq; ferocem, &c. Mantuanus li 4. Agelar. dicens: Ite, canes ad ſunt Herebi, crinita colubris Teſiphone, ſpiranſque uenenum, ignemq; Megæra &c.

Megæram tertiam Acherontis & Noctis filiam, Claudianus de laudib. Stiliconis deſcribit: Improba mox ſurgit triſti de ſede Megæra, Quam penes inſani fremitus

animiq́ue profanus Error,& vndantis ſpumis furialibus iræ,&c. Mantuan. libr ò ſecũdo de Cala. temporũ Per medias vrbes colubris crinita Megæra, Sanguineiſ que caput unius intorta flagello, &c.

IVDICES INFERORVM.

Iudices inferorum poetæ faciunt, quorum arbitrio & ſentẽtia puniantur animæ,& cogantur fateri, quæ piacula in ſeram noctem diſtulerunt, ut inquit Maro. Caſtigant, dolos audiunt, vmbris ſuas ſedes conſtituunt, nullum ſcelus relinquunt impunitum. De his Seneca. Et qui fronte nimis crimina tetrica. Quærunt, ac veteres excutiunt reos. Eorum nomina ſunt, Minos, Aeacus Rhadamantus.

Minos rex fuit Cretenſium, pater Androgei & Ariadnes, qui propter extremam ſeueritatem (quam viuens exercuerat) poſt mortem Iudex inferorum factus eſt à poetis, ut alij duo iudices. De hoc Vergil. libro ſexto Aen. Quæſitor Minos urnã mouet, ille ſilentium Conſiliumq́ue uocat vitasq́ue & crimina diſcit.

Aeacus Iouis & Europæ filius, propter incorruptam æquitatem iudex quoque inferorum factus eſt. Propert. libro 4. Aut ſi quis poſita iudex ſedet Aeacus vrna.

Rhadamantus Iouis fuit filius & Europæ, frater Aeaci, quem æquiſſimum fuiſſe,& incorruptæ ſeueritatis ferunt Hinc adagiũ, Rhadamantheo pollere iudicio. Propterea orta eſt fabula, conſtitutum fuiſſe illum vmbrarũ iudicem. De hoc Verg. libro 6. Aen Gnoſius hæc Rhadamanthus habet duriſſima regna, Caſtigatque, auditq́ue dolos, ſubigitq́ue fateri, Quæ quis apud ſuperos furto lætatus inani diſtulit in ſeram commiſſa piacula noctem.

SVPPLICIIS APVD INFEROS damnati ſecundum poetas.

Fabulantur poetæ, Tantalum dijs hoſpitio ſuſceptis, Pelopem filium appoſuiſſe comedendum, ut eorum experiretur diuinitatẽ, ac propterea ad inferos perpetua ſiti ac fame torqueri, aquis & pomis oris imminẽtibus, quæ non poſſit arripere. Propert. libro 2. & 4 & Horat. in Epod. Seneca in Octauia.

Siſyphus Aeoli, filius, quoniam ex hoſpitibus alios ſaxo perimebat, alios calce in aquas præcipitabat, hanc apud inferos luit pœnam, ut relabentem ſemper ſcopulum ad verticem montis cogatur voluere. Ouid. lib. 4. Met.

Ixionem Theſſalum rota perpetua uolui dicunt, quòd ſe Iunoni gloriaretur concubuiſſe Tibull. lib. 1. Sen. In Hercule furente.

Tytius Iouis filius propter tentatam ſtupri Latonam, ab Apoline ſagittis confoſſus eſt. Hoc autẽ ſupplicio nunc torqueri dicitur, ut renaſcẽtes eius fibras iecurq; vultur ſemper dilaniet. Ouid. 4 Met.& li. 1. de Ponto,& in Ibin.

Filiæ Danai (quæ ab auo Belo dicuntur Belides) propter maritos noctu, excepto Lino, interfectos, perforatis vrnis aquas apud inferos æternum hauriunt. Ouid. in Ibin. Tibull. lib. 1.

Prometheus Iapeti filius propter ignem Ioui ſurreptum, formatumq́ue luto hominem, à vulturibus roditur ſub Caucaſo. Propert. lib. 2.

Theſeus Aegei filius perpetuo damnatur ocio, quòd cum Pirithóo Proſerpinam rapere uoluiſſet. Verg. lib. 6. Sedet, æternumq́ue ſedebit, Infelix Theſeus. Seneca in Hippolyto Rota reſiſtat membra torquens, Tangat Ixion humum, &c. Idem in Agamemnone: Vbi ille celeri corpus euictus rotæ. In ſe refertur. Vbi per aduerſum irritus, &c.

DE MAGISTRATIBVS

TIT VLVS. V.

REGES DIVERSARVM GENTIVM,
quibus nomiuibus appellantur.

ARgiuorum reges dicuntur Abantiadæ, Perſarum Achæmenidæ, Ægyptiorum Ptolomæi & Pharaones, Latiuorum Murrhauij, Albanorum Syluij, *Syriæ* Autiochi, Arabum Arabarchæ, Lybicorum Lybiarchæ, Thebanorum Labdacidæ, Parthorum Arſacidæ, Romanorum Imperarores, Auguſti, & Cæſares.

TYRANNI PLERIQVE.

Agathocles tyrannus fuir *Syracuſis*, Alexander Pheræus tyrannidem exercuit in Theſſalia: Buſyris in Aegypto: Vterq; Dionyſius, *Syracuſis*: Hierouymus, in Sicilia. Hipparchus & Piſiſtratus eius pater, Atheuis: Periander, Coriuthi: Melanûs eius filius, Epheſi: Polycrates & Syloſon frarres, in Samo: Procopius, Couſtantinopoli. Phalaris, Agrigeuti: Candaules, Sardibus: Creon, Thebis: Clearchus, Heracleæ: Crabriuus, Cremonæ: Milo, Piſæ: de quo Ouidius in Ibiu: Vtque Milo, ſub quo cruciata eſt Pyſa tyranno, Cæſus in æquoreas præcipiteris aquas. Gelon & Hiero, in Sicilia: Ariſtoclides & Erginus, in Orcomeno: Cypſelus, Corinthi: Ariſtomachus & Ariſtippus fuerunt Argiuorum tyrauni: autor Plur. in Arato. Critias, tyraunus Athenienſis: Hecatheus, Cardianorum: Hippo, Meſſanæ urbis: Machanidas, Lacedæmoniorum: Mamercus, Calanæ urbis Siciliæ: Nicocles, Sicyoniorum: Ouabis, Lacedæmoniorum: Arideus, Pamphiliæ: Ariſtagoras, Mileti: Cliſthenes, Sicyonis: Anaxileus, Rheginorum. Inter tyraunos numerantur Tetrici duodecim, Ecelinus, Hiſtieus, Mnaſon, Nabis, Ariſtonicus, Nicocreontes, Hegeſiſtratus, Steneſor, Clea, nder Sabyllus, Strates, Ariſtratus.

RITVS CANDIDATORVM,
ſeu magiſtratus petentium.

Qui magiſtratus populi ſuffragiis petebãt, albam veſtem inducere, & vrbem ſupplicantes ambire ſoliti ſunt: quanquam legem a Tribuno in contrarium aliquando laram ait Liu. lib. 4. Blon lib 8 Rom. triumphorum.

Abſque interiore runica in forum teſte operti deſcendebant, ut eo habitu ad ſupplicandum modeſtiores accederent Plut. iu uita Coriolani.

Deprehenſos dextra ciues benignis orabant uerbis. Idem eodem.

Multi candidati nobiles fecerunt, ut quum minus ſuffragiis ualuiſſent, proſternerẽt ſe populo, fracto animo atque humili ſupplicarent. Cic. pro Plancio.

Candida ueſte induti ambiunt, ad animi integritatem denotandam. uam ſolus hic color ſyncerus & purus, & minimè inquinatus eſt. Blon. vbi ſuprà.

Qui conſulatum petituri in campum Martium candidati deſcendebant, deductores ſuffragatoresq; ſuos circa ſe habebant. Liuius lib. 4. Decad. 2.

Conſueuere candidati qui cicatrices haberent, ad allicienda populi ſuffragia, nudato corpore manifeſtè oſtendere. Plut. ubi ſupra.

In candidatorum ambitum his uerſibus Lucan. inuehitur: Hinc rapti faſces precio, ſectorq; fauoris Ipſe ſui populus lethaliſque ambitus urbi Annua uenali referẽs certamina campo. Vbi ſectorem fauoris polum intelligit uenditorem ſuffragiorum. Annua uerò certamina, quia, ut Plut. ait, non ſuffragiis, ſed arcu, gladio, fundaque

fundaque pro largitore ad comitia deſcendente, & decertare populum cerneres, & tribunalia ſæpenumero ſanguine fœdantem: Adde translatione admodum eleganti ad rerum petitionem transferri candidatum, ut annotauit Beroaldus in primum Aſini aurei, ſicuti Plin. panegyriſta gloriæ & immortalitatis candidatus fidei. Quintiliano cādidatus eloquentiæ, qui eloquentiam auſpiciatur: & Apuleio lib. 1. Aſini aurei lepido dicto candidatus crucis appellatur, qui petit crucem, qui ve futurus eſt iamiam crucifixus.

LEGES SCRIPTÆ QVOMODO, & quibus primum propoſitæ.

Primi qui leges ſcriptas propoſuere, æquandæ libertatis cauſa, Zephyrij fuere, Aiacis Oilei ſocii: deinde Zeleucus, Spartanorū & Cretenſium placita imitatus (qui à Minoe uetuſtas leges acceperat) acerbiores leges conſcripſit, pœnasq; iure debitas, iuris atque iniuriæ regulas ſcripto præfiniuit ut metu iudiciorum & pœnarum à criminibus abſtinerent. Antea enim omnis animaduerſio criminis, nō ſcripto iure, ſed iudicis arbitrio edebatur. Poſtea Athenienſes à Dracone & Solone ſcriptas leges in Prytanio ab eo fixas & propoſitas, iuraque & iudicia acceperūt. Demum Romani moderando iura ſummis infimisque aquando, illorum exemplo ſcripras promulgauerunt.

LEGISLATORES DIVERSARVM GENTIVM.

Ceres dea frugum legem dedit Siculis, vnde & legifera à poetis dicta eſt.

Moſes dedit Caldæis, Prophetæ Aegyptiis Caldæi Babiloniis, Magi Perſis, Zoroaſtes Bactrianis, Zamolſis Scythis, Triſmegiſtus & Bochorus Thebanis, Gymnoſophiſtæ Indis, Minos Cretenſibus. Philolaus & Andronodorus Calcidēſibus, qui ſunt in Thracia, Phido Corinthiis, Hippodamus Mileſiis Charōda Carthagineſibus, Druydæ Gallis.

Philolaus Corinthius lege dedit Thebanis.

Androdamus Rheginus leges condidit Chalcidenſibus.

Protagoras autem Thuriis, quibus poſtea abrogatis & inductis. Metellus deuicta Creta, illas cum Romanis commutauit Lacedæmonii uero non iure ſcripto, ſed moribus tantum uſu annorum comprobatis, pro lege uſi ſunt ideoque Lycurgus leges ſcriptas Spartanis nullas dedit, ſed omnium conſenſus mores, tanquā ſi lex edita fuiſſet, experiundo obſeruarunt. Indi quoque literas non nouere, ſed æquiſſimos mores legis uice habuere, hique adeo tenaces fuere, ut omni ſcripto iuri anteirent.

Charādes Tyrius apud Athenienſes legē tulit, ne quis armatus ueniret in cōcionē.

Cliſthenes Athenienſis primus tulit legem de exilio, primusque exulauit.

Plato ſuis legibus docuit, quales deberent eſſe Rep. ciues. Inſtituit & Remp. imaginariam, inuentu difficilimam, ut eſt perfectus orator Fabii. Vini uſum uſque ad annum 18 nō probabat. Iubebat ut iuuenes coram ſenibus uino uterentur, ut carperentur ſi indulgentius potaſſent. Volebat pueros operam dare muſicæ, ut ſeria negocia honeſto recrearent ocio. Laudabat ueritatem, ut omnium bonorū ducē.

Draco ſuis legibus (quas Athenienſibus dedit) unicuiq; uel minimo furto extremū ſupplicium irrogauit. Vnde dicebat Demades, eum ſanguine, non attamento leges conſcripſiſſe.

Bocchorus Dynaſte Aegyptiis iura conſtituit.

Solon Athenienſibus leges dedit, abrogatis illis quas Draco tulerat. Legē tulit Siſachtheam: qua prohibebat, ne creditores ius haberent in corpora debitorum, ſed bona duntaxat.

DE ÆGYPTIORVM DIVERSIS GENERIBVS.

Primum apud Ægyptios periurij pœna erat maxima ac grauiſſima: qui enim hoc crimine conuictus erat, capite mulctabatur, tanquam qui duplici tenerentur ſcelere, ut qui & pietatem in Deos uiolarent, & fidem inter homines tollerent, maximum

mum vinculum ſocietatis humanæ.

Si quis iter faciens, aut homines à latronib cædi comperiret, aut quamlibet iniuriã perpeti, neq; ueniret auxilio, ſi poſſet, mortis erat reus. Si auxilium ferre non poſſet, denunciare latrones tenebatur, & iniuriam accuſatione proſequi: qui ea negligeret, plagis ad certum numerum plectebatur, triduoq; carebat cibo.

Falſo quempiam accuſans, ſi poſtmodum ad iudicium delatus foret, pœnam calumniatoribus ſtatutam ſubibat.

Si quis iniuſto quæſtu uiueret, aut mentiretur, in mortis pœnam incidebat. Ideoq; cogebantur Aegyptij omnes ſcripta ſua nomina ad præſides regionum deferre, & quo exercitio viuerent, rationem reddere. Quæ deinde lex à Solone ad Athenienſes deducta eſt.

Si quis ſponte aut liberum, aut ſeruum occidiſſet, morte damnari leges iubebãt quę non fortunæ conditionem, ſed conſilium facti perpendẽtes, homines à ſcelerib. deterrebant, & ſimul uindicata morte ſerui, reddebãtur liberi ſecuriores.

Parentibus qui filios occiderent, non erat pœnam mortis indicta, ſed tribus diebus noctibusq; continuis edictum, ut circa defuncti corpus aſſiſterent, publica custodia aſtante. Nõ enim iuſtum putabant eum priuari uita, qui uitæ filiis autor fuiſſet Sed potius continuo dolore factiq; pœnitentia affligi, quo cæteri ab ſimili facto auerterentur.

Exquiſitam impoſuerunt pœnam parricidis. Nam articulatim præacutis calamis ceſos iubebant uiuos ſupra ſpinarum aceruum comburi, maximum inter mortales iudicantes ſcelus, ei mortem per vim inferre, à quo vitam accepiſſet.

Mulierum morti deſtinatarum, ſi ꝑgnantes eſſent, fœtus expectabatur, quam legem multi Græcorum acceperunt, exiſtimantes penitùs iniquum eſſe, eũ qui nihil cõmiſiſſet, vnà cum facinoroſo pęnam pati, aut duos plecti, quum vnus deliquiſſet.

In bellis qui aut ordinem reliquiſſent, aut non parerent ducibus, non plectebantur morte, ſed maxima omnium ignominia, qua poſtmodum uirtute & rectè facto deleta, ad priorem ſtatum redibant. Ea lex & homines aſſuefaciebat, ut id dedecus peſſimum malum, morteq; ipſa grauius cenſerent: & ſimul admonebat, mortuos nil iam uitæ mortalium prodeſſe: ignominia affectos, plurimorum bonorũ uirtutis deſiderio cauſam futuros.

Ægyptij ijs qui belli conſilia, aut ſecreta hoſtibus reuelaſſent, linguam eruebant, ac abſcindebant, ne poſthac nociua linguæ licentia patriæ conciuibus damno eſſent.

Et qui monetam circumcideret, aut adulterinam cuderet, aut pondus uel ſigna immutaret, aut literis inſcriberet, aut deſcripto demeret, aut falſas ſyngraphas afferret, ambæ amputabantur manus, ut quæ corporis pars peccaſſet, per uniuerſam uitam lueret pœnam.

Ei qui mulierem liberam uiolaſſet, uirilia execabãtur, quod uno crimine tria haud parua ſcelera complexus eſſet: iniuriam, corruptelam, & liberorum cõfuſionem.

In adulterio ſpontaneo deprehenſus, uirgis cædebatur ad mille plagas, mulier naſo mutilabatur, quo dedecore uultus incontinentia maculatus ea mulctaretur parte, qua maximè facies exornatur. Fœnus quod ex ſcripto contrahebatur, prohibebant ultra contracti mutui duplum exigi: ſolutio ex bonis debitoris ſolum fiebat, corpus non poterat adduci creditori: putebant enim oportere bona tantum ſubdita eſſe debitis Corpora quorum opera & bello & pace uterentur, ciuitatib. addicta eſſe.

Lex præterea priuatim apud Ægyptios hæc erat, quæ iubebat eos qui furari uolebãt nomen ſuum apud principem ſacerdotum ſcribere, atque è ueſtigio furtum ad eum deferre. Similiter quibus res furto credita erat, ad eundẽ rei ſublatæ tempus, diem ac horam, ſcribere tenebatur. Hoc modo facile inuento furto qui rem amiſiſſet, quarta mulctabatur parte, quæ daretur furi.

DE LACEDEMONIORVM LEGIBVS.

Lycurgus Lacedæmoniorum legiſlator, veſtes ab ancillis præberi ſatis putauit eſſe. Sed liberis quidem mulieribus, cum procreationem liberorum magnum quiddã eſſe cenſuiſſet, primùm nihilominus fœminam quàm marem exerceri corpore inſtituit. Deinde curſus & virium, velut viris, ita & fœminis certamina inuicẽ poſuit. Exiſtimabat enim ex vtriuſque robuſtis ſobolem quoque robuſtiorẽ gigni.

Cùm verò mulier ad virum venit, intuens ille alios primo tempore immoderatius vxoribus commiſceri, ſanxit & huiuſce rei contraria.

Conſtituit namque & ingredientem ad vxorem virum & exeuntem, ne ab alijs videretur, pudore affici. Si autem coeuntes neceſſe eſt, tum ſuauis ſi ſe auidiusq; appete, tum prolem ſi quam generẽt, validiorem reddi hoc modo potius, quàm ſi ad ſatietatem vſque coniugantur.

Statuit præterea ut nemo pro voluntate vxorem duceret, nec niſi cùm in adultam ætatem peruentum iam eſſet nuptias celebraret: id enim plurimum ipſi fœcunditati ac robori conducturum arbitratus eſt.

Atque ſi quidem contingerit, ut ſenex aliquis iuniorem vxorem habebat, ſanxit, ut cuius viri corpore animoque ſenior ipſe magis caperetur, eo adducto ad vxorẽ ſuſciperet prolem. At ſi quis vxorem rurſus nolit ingenuæ aut prolis deſiderio tãgatur, in hancquoque rem legem tulit, ut ſi quam quis fœcundam generoſamq; proſpexerit, ſuaſo eius viro ex ea ſuſciperet natos.

Pro ſeruis & pedagogis, quos priuatim pueris quiſque præficit, virum illis præ eſſe voluit ex eorum numero, è quibus maximi magiſtratus conſtant, quos quoniã pueros moderentur, pedonomos appellauit.

His poteſtatẽ dedit, ut & pueros congregarent, & delinquẽtes pro merito cæderẽt.

Dedit etiam illis ex puberum numero, qui flagra ferrent, ut verberibus, cum opus foret, pueros afficerent, quo factum eſt, ut & multa pueri verecundia tenerentur, & iuſſis facile parerent.

Ne quando autem abſente pædonomo pueri ſine magiſtro ſint, facit ut is, qui ſemper adeſſet ex ciuibus, ius habere, qui quidquid factum optimum videretur, pueris imperaret, ac ſi quid delinquerent, plecteret.

Ad hæc volens quaſi naturalem his pudorem conciliare, imperauit ut in vijs manus intra pallium haberent, ſilentio incederent, ac nuſquam circumſpicerent, ſed humi defixos oculos tenerent.

Præcidit etiam ut in conuiuijs honeſtis ad interrogata tantum pauciſſimis uerbis reſponderent, an loquentibus alijs ſtudioſe auſcultarent.

Cum puberem ætatem ſuperaſſent, ad magiſtratus munia honeſtiores promoueri ſanciuit, atque huius ætatis homines ueneratione vti ſtatuit.

Pro calceamentis autem pedum nuditatẽ inſtituit. Cenſebat enim huiuſmodi exercitatione longè facilius & locum ac cliuem aſcendere quẽpiam poſſe, & tutius decliuem deſcendere, ſaltare reſilire, & celerius diſcalceatum currere.

Inſtituit præterea ut à ſuperfluis ueſtimentis abſtinerent, & uno amictu quotannis aſſuefierent, ratus & aduerſus frigora & calores melius hoc vtique pacto muniri.

Cibi autem tantum habendũ ſtatuit, ut & nunquam crapula grauaretur aliquis, & indigentiam ferre expertus ſciret.

Verùm ne rurſus fame premerentur, furari quædam ſinebat, ut fames leuaretur, vt ſic & ſtomachum latrantem conciliaret, ac ad inſidias, bellicaſque artes redderẽtur inſtructiores.

At cùm efficere uoluiſſet, ut ciues inuicem nihil efficientes mutuo bono aliquo fruerentur, ſtatuit pueris quenque ſuis alienisque iuſta imperare.

Liberos homines uetuit quicquam attingere, quod circa rem pecuniariam uerſaretur. Quæcunque autem libertatem ciuitatibus afferebant, hæc ſola magni ab omnibus facienda putauit.

Dignum eſt præterea & hac in re Lycurgum Spartanorum legiſlatorē admiremur, qui apud Lacedæmonios ſuis legib. & inſtitutis id effecerit, ut honeſtam mortem turpi anteponerent.

Perpulchrè & in hac re legibus ſanxiſſe uiſus eſt, qui ad ipſam uſquem ſenectutem uirtutem excolendam uoluerit.

Permiſit eos qui pubertatis annos tranſcēdiſſent, nutrire comam, ratus hoc pacto & maiores illos, liberaliores grauioresq; uideri.

DE ROMANORVM LEGIBVS DIVERSIS.

A condita urbe ad annum ferè trecenteſimum, populum Romanū ancipiti bello diſt actum, ſine legibus certis, ſuis tantum moribus uixiſſe, neque externas leges conquiſiſſe, ſatis conſtat. Trecenteſimo demum exacto anno poſt finitimos ſuperatos bello, quietis rebus, cum reſpublica legibus formanda uideretur, Decemuiros legum ferendarum cauſa crearunt, qui Athenas profecti ad iura ſtatuenda, ut peregrina inſtituta, ſcita moresque noſcerent, diuino conſilio leges Duodecim tabulis incīs inciſas, in foro propoſuere, excerptas à Solonis legibus quæ axibus ligneis continebantur In his boni æquique iuſta, praui delictorumq; depulſio, tum iudiciorum ordo & bene uiuendi norma pœnaque ac premia conſtituta erant, à quibus poſtea omnis diuini humanique iuris ſanctio manauit. Quæ quidē leges cùm longo temporis abuſu antiquatæ eſſent, & uetuſtate conſeuiſſent, nouis poſtea editis, quæ eadem illa continerent, licet mutatis uerbis, eadem tamen ſcita & conſtituta manſere. Lubet igitur præcipuas leges è tribunis Roman. latas enumerare, quarum hiſtoriarum ſtudioſis, in autorem lectione ſubinde mentiones ſubobſcuræ occurrunt: recitabimus autem ordine alphabetico, ut promptius lector legem quam quærit, inueniat.

Acilius igitur Glabrio de repetundis pecunijs legem tulit, quæ Acilia uocata eſt.

Ælia & Fuſia lege cautum erat ne quis per eos dies quibus cum populo agi liceret, non niſi de cœlo ſeruaſſet, quicquam ageret.

Æmylia lege non ſolū cœnarū ſumptus, ſed ciborū genus & modus prefinitus eſt.

Annaria lex annorum modum præſcribebat, quibus magiſtratus capiendi poteſtas dabatur.

Annonia lege à Clodio Tribuno lata, frumentum, quo antea ſenis æris ac triremib. in ſingulos modios dabatur, gratis ſuppeditabatur.

Apuleia lege cauebatur ſi quis publicam maieſtatem minuiſſet, capitis reus eſſet.

Aquilius legem tulit de dolo malo, de fraude, de deceptione, de ſimulatione.

Aterina lex conſtituit, ut quum mos priſcis fuiſſet irrogandæ mulctæ per magiſtratus ouis aut bouis nomine: ouis ęre deno, bos autē ære cēteno definiri intelligat.

Aurelia lege cōmunicata ſunt iudicia ſenarui, equitib. Romanis & tribunis ærarij.

L. Calphurnius Tribunuſpl. primus legem tulit de repetundis pecunijs, Cenſorino & Manilio conſulibus.

Daſſia lege ſtatutum erat, ut populus per tabellam ſuffragia ferret. Et quem populus damnaſſet, cui ue imperium abrogaſſet, in ſenatu non eſſet.

Cinthia lege cauebatur antiquitus, nequis ob cauſam orandam domum pecuniam ue acciperet.

Clodia lege cautum erat, ne quis per eos dies, quibus cum populo agi licet, de cœlo ſeruaret, contra legem Fuſiam & Æliam.

Cornelia lex, quæ & teſtamentaria dicta eſt, lata eſt in eos, qui teſtamenta aut tabulas alias falſas ſcripſiſſent, recitaſſent aut ſignaſſent. Seruos etiam ultimo affecit ſupplicio, liberos autem deportatione.

Falcidia lege cautum erat, ne plus legare liceret, quam lege Clodia.

Fannia lex ludis Romanis, item Plebei & Saturnalibus, in ſingulos dies cētenos ęris inſumi conceſſit, decemque alijs diebus, in ſingulis menſibus tricenos. Cæteris autem omnibus diebus denos.

C.Fannio

C.Fannio & M Valerio Meſſala cõſulibus, principes ciuitatis iuramẽto adacti ſunt uerbiſq́; cõceptis obligati, non amplius in ſingulas cœnas ſumptus facere, quam centenos uicenoſque æris, præter olus, far, & uinum: neque uino alienigena, ſed patrio uti. Neque argenti in conuiuio plus pondo quàm libras centum inferre.

Gabinius legem tulit, qua bellum Cn. Pompeio de perſequendis Piratis datum eſt, ad uerſus L. Trebellij tribuni plebis interceſſionem.

Cornelia alia lege cauebatur, ne quis legatis exteruarum nationum pecuniam expẽſam ferret Item ne quis in ſenatu legibus ſolueretur, niſi ducenti ad fuiſſent. Nequis cum ſolutus eſſet, intercederet, cum ea de re ad populum ferret. Vt prætores item edictis ſuis ius dicerent.

Corn. Cinna Tribunus pl. legem tulit de reuocandis exulibus. Vnde a C.Octauio collega pulſus, bellum urbi intulit.

Cotta orator legem tulit, ut liceret Tribuni pl alios accipere magiſtratus.

Flauia lex de plagiarijs lata eſt contra eos, qui dolo ſeruum aut pecus a domino, aut filium à patre ſubtraxiſſent.

Frumentaria lex a Sempronio Gracchο lata eſt qua frumentum è publico diſtribueretur populo Romano.

Fabius adiecit pœnam ijs, qui non certo numero, ut antè fuerant definiti, deducerẽt & ſectarentur candidatos in campum Martium, in quo comitia habebantur.

Hortenſia lex præcipiebat, ut eo iure quod plebs ſtatuiſſet, & patricij omnes Quirites tenerentur.

Iulia lex contra adulteros lata eſt, item alia eiuſdẽ nominis de peculatu, in eos qui remp. uel ſacra furati ſunt, uel furantibus auxiliati ſunt, uel furta ſcientes ſuſcepetunt. Alia huius legis capita enumerãtur à iureconſultis, quos cõſulere cõueniet.

Iunia lex a M. Iunio Siluio lata eſt conſule, bello Cimbrico ſæuiente, quod diu prane ſimul & infeliciter geſtum eſt propter diminuta militiæ ſtipendia.

Latoria lege cautum erat in eos, qui pupillorum bona diriperent, aut eorum bona malis artibus alienarent.

Lectoria lex, cum adoleſcentes in contractibus circumueniri ſolent, lata eſt à Q. Lectorio, qui lege pęnam deceptoribus adiecit.

Licinia (quam L. Craſſus diues tulit) erat, ut Calendis, Nonis & Nundinis, cuique liceret triginta tantum aſſes in cibis conſumere, reliquis autem diebus ne amplius apponeretur, quam carnis aridæ pondo tria, & ſalſamentorum libra.

Licinius Stolo, genere Fabij Ambuſti legem tulit, ne quis plus quam quingenta agri iugera poſſideret. Quam quum poſtea infregiſſet comparatis mille iugeribus accuſatus eſt à M. Popilio Lenate.

Manilia lex illos etiam ad magiſtratus gerendos admittebat, quorũ maiores in Romana Rep. magiſtratum non exercuiſſent.

Metellus Macedonicus in cenſura legem tulit, ut omnes uxorem ducere cogerent.

Oppia lex de ſuperfluo mulierum ornatu lata eſt prohibens ne immodico ueſtitu incederent, neue pilentis, id eſt, thedis penſilibus uterentur, ue ue plus unica in auribus appenderent.

C. Orchus Tribunus pl. legem tulit, qua numerum conuiuarum præſcribebat, iubebatque ut ianuis patentibus cœnaretur.

Othonis lex prohibebat, ne quis cum ordine equeſtri in ſpectaculis ſederet, niſi ſeſtertia quadraginta poſſideret: quod ſi contingeret, quiſquis eſſet ingenuus ſiue libertus, inter equites in gradu 14. locum haberet.

Lega Papia cauebatur ut pontificis maximi arbitratu uirgines è populo uiginti legerentur, ſortitioque in concione ex eo numero fieret in cõtrahendis matrimonijs.

Apud Romanos Papyrius regias lege in unum uolumen contulit Cl Regillanus decemuir autor fuit conſcribendarum duodecim tabularum. M Mutius, L. Brutus, & P. Mãlius ius ciuile fundauerunt Q Mutius pontifex maximus ius ciuile in 18. li. redegit.

redegit. Seruius Sulp. 180. libros de iure ciuili reliquit.

Plotius Tribunuſpl. legem tulit, ut qui cum Lepido fuerant, redire in patriã poſſen impunè. c

Pompeius Strabo neteribus incolis Tranſpadanis ius Lætii dedit, & quod cæteræ coloniæ Latinæ habebant (id eſt petendi magiſtratus & ciuitatis Romæ ius adipiſceerentur) conceſſit.

Portia lege non licebat interfici ciuem Romanum uerũ uirgis uerberari. Hoc autem ſignificatur, quod ea re tolleretur dignitas ciuilis, & redigeretur in ſeruum, qui tandem faciebat ſeruum.

Roſcius Otho Tribunuſpl. legem tulit, ut equitibus Romanis in theatro 14 gradus primi aſſeruarentur, atque eſſe quiſpiam, qui auderet præripere. Vnde lex ipſa uocatur Roſcia, ab Horatio.

Statinia lege maſculorum concubitores graui ſupplicio afficiebantur, quos uocabãt arſenocœtas.

Sempronia lege ſtatutum erat, ut frumentum è publico populo Romano, penuria rerum laboranti diſtribueretur.

Sumptuarias leges uocabant Romani, quæ ad cohibendum rerum omnium luxum, & prodigas menſas prohibebant: cuiuſmodi ſunt leges Orthia, Licinia, Fannia, Æmylia, & quædam aliæ.

Lex talionis iubebat reos eadem puniri pœna, quam aliis intulerant, ſi dedita feciſſent opera. Ictus enim conſultus & fortuitus, non cadebant ſub eiuſdem talionis ſimilitudine.

Tutelari lege cauebatur, ne quis tuor per ſimulationem pupillum defraudaret.

Valeia lege, quę a publicola lata erat, nulli magiſtratui licebat corpus Romani ciuis in dicta cauſa condemnare, licebatque iam damnatis ad populum prouocare.

Varia lex lata eſt, ut quęreretur de iis, quorum ope conſilio ue ſocii cõtra populum Romanum arma ſumpſiſſent. Promulgata eſt autem hæc lex à Q. Vario trib. pleb.

Voconia lege cautum erat, ne quis cenſus, hoc eſt pecunioſus, hæredem uicam filiã relinqueret. Erat autem cenſus ille, qui centum millia ſeſtertium in poſſeſſionem detuliſſet.

Q. Volumnius Tribunuſpl. legem tulit, ne quis mulierem hæredem inſtitueret.

TRIBVNITII MAGISTRATVS iura & poteſtates.

Tribuni ſoli magiſtratum purpurati non ſunt. Plut. in Problem.

Tribunorum ianua die noctuque patet. Idem.

Tribunis non licebat unum diem ab urbe abeſſe. Gellius lib. 3 cap. 2.

Tribuni ſenatum non intrant, ſed poſitis ſubſelliis ante ualuas curiæ, decreta patrũ attentiſſima cura examinant. Val. tit. de inſtit. antiquis.

Conſulem à tribuno in carcerem duci poſſe conſtat. Liui. lib 4. Decad. 1.

Tribuni in ius uocandi poteſtatem non habent, ſed prehendendi. Gell. lib. 13. ca. 12.

Tempus comitiorum declarare in poteſtate tribuni eſt Blon. lib. 3. Rom. triumph.

Si alicui cum tribuno lis interceſſiſſet, iudices erant collegæ. Gell. lib. 13 cap. 12.

Si quis tribuno nocuiſſet, eius caput Ioui ſacrum erat, familia ad ædam Cereris, liberi uerò uenundabant. Blon. lib 4 Rom. trium.

Tribuni nec lictores habent, nec in ſella curuli ſedentius dicturi. Plut. in Problem.

Tribuni ſignandorum nummorum habent poteſtatem. Crinit lib. 17. cap 7.

Senatuoſconſulta non prius ualida ſunt, quam interueniente tribuni conſenſu, quæ ſubſcripta T litera a Tribuno uiſa, & approbata oſtenduntur.

IVRA ET POTESTATES CENSORVM.

Cenſores creati ab anſerum ſacrorum cura incipiunt, alimenta locando, & imaginem ſplendorem reparando. Plut. in Probl.

Populi partes in trib. diſtribuũt & pecunias in ciuitatis ordines patiunt, Cic. 2. legũ

Vitam hominum & morum diſciplinam obſeruant Plut.in uita Cat.in Cenſorij.

Cenſura maximæ omnium magiſtratuum reuerentiæ eſt,plurimęq; poteſtatis,cum in alijs rebus,tum maximè ad morum emẽdationem.Plut in uita Pauli Aemylij.

De nuptiis,de liberorum procreatione,de uiuendi ratione, & de conuiuijs diligenter inquirit cenſura.Idem in uita Catonis Cenſorij.

Sacrificiorum precia curare,Cenſorum eſt.Idem eodem.

Deſcriptionibus genera & reipublicæ officia diſtinguere poſſunt.Idem eodem.

Cenſorum eſt,eos qui maiores honores geſſerunt, in ordinem referre ſenatorum. Valerius de inſti.

Vrbis templa,uias,aquas,ærarium,tuentur.Cic 2.leg.

Equitum,peditum ue ſobolem cenſores diſtribuunt,& cœlibes eſſe prohibẽt. Idem eodem.

Altero ex cenſoribus mortuo,alterum ſe oportet magiſtratu abdicare. Blon.libro 3. Rom. trium.

Completo quinquennio cenſoris luſtrabãt,& Taurilia ſacrificia de ſue, oue, & tauro faciebant Pom.Let.de magiſt.

Cum alij magiſtratuum Romanorum annui ſint cenſura quinquennium durat.Vide Crinit.lib.4 cap 3 Cicer.de legibus.

CENSORIA POENA IN QVOS, ET qualis ferebatur.

Qui agrum paſſus fuiſſet ſordeſcere,cenſoria animaduerſione puniebatur.

Qui equum graciliorem aut parum nitidum haberet.

Qui ioco uſus fuiſſet intempeſtiuè.

Qui in cenſorum auditorio ſonorè nimis oſcitaſſet.Gell.lib 4.cap.12.

Senator ſenatu obicijtur.

Eques publicam equum perdit.

Plebeius fit ærarius,& capite cenſus.Crin.lib.4.cap 3.

Huc ſpectat tabulas cærites fuiſſe,in quas referri cenſores iubebant,quos notę cauſa ſuffragijs priuabant:unde erudite Flaccus in epiſtola ad Numicũ dignos cærite cæra dicit Romanos,quoniam luxu & uoluptatibus turpiſſimis tenerentur.autor Gell.lib.16 cap.16 & 17.Crin.lib 7 cap 6

IVDICIORVM, ET SVFFRAGIORVM NOTÆ.

Calculus Albus in abſolutione,in damnatione Niger,dicente Ouidio,Mos erat antiquis niueis atriſq; lapillis,His dãnare reos,illis abſoluere culpa.Oui.15.Met.

Fabæ.Sic Plut.de liberis educandis.

Litera K in damnatione nota fuit.lib.6.cap 6.

Litera A in abſolutione. Idem eodem.

Litera L & N in cauſæ ampliatione,quibus notabatur Non liquet. Idem eodem.

Litera T.Quum tribuni ſenatuſconſulta ſibi placere notabant. Val.de inſt. antiq.

Thita Damnationis nota(Perſio dicente) Et potis es nigrum uitio pręfigere Thita. Perſi.Saty.4.

In comitijs circumferri tabella conſueuit,in qua,puncta ad poſita ſignificarent,cui candidatorum ſuffragarentur.Eraſm in adagio,Omne tulit punctum.

Tolim abſolutionis nota fuit. Aſconius Pæd.in ſuis commentariis.

Pollex preſſus fauoris ſignum eſt.Polit.in Miſcellan.cap.17.

Pollex uerſus,Denegantiam.Idem eod.

Cera m niatula,quæ parum probantur in librorum correctione, notari ſolita ſunt. Cicero lib 16 ad Atticum.

Creta notarunt ueteres,quæ ſequenda forent: quæ uiciſſim fugienda,carbone. Perſius Saty.5.

Pedibus nonnunquam ferri iudicia ſolita ſunt, quum a ſuo loco diſcedentes Senatores ad illorum ſedes pedibus ibant,quorũ ſententiã uolebant ſectari. unde Peda-

tij fortaſſe dict' ſunt: quaquam non me fallit, aliter ſentire Celium Blon.lib.4. Rom.trium.

Obelo, ideſt ſigno oblõgo, in modum haſtæ, improbantur & notantur codicum errores Cicero epiſt. 162.

Signo ungui appoſito ubi quid non placet obſeruantur. Eraſ. in Ada Vngui notatur.

Ægyptii iudices ſententiam ferunt impreſſo ueritatis ſigno quod aurea cathena ex iudicum principis collo pendet. Diod. lib. 2:

Cicero cõſul (ut autor eſt Becichemus in præfatione facta in Pliniũ) docuit p ſigna quædã, & notas multarum ſimul literarũ uim hñtes ſenatorum dicta colligere.

Britannicus, Perſii interpres, à Criniti opinione multum recedit Dicit enim K in abſolutione ſcribi ſolere, quod interpretatur calon, ideſt bonum.

SVPPLICIORVM DIVESA GENERA.

Draco apud Athenienſes unicuiq; & quantulocunq; furto extremum ſupplicium, id eſt mortem irrogauit.

Pauſanias Anchoram ferream eorum ceruicibus ad alligabat, quos crudelius uellet. caſtigare, eaq; affectos ignominia uniuerſo populo uidendos exponebat.

Aporaphanidolis ſupplicium erat, quo Raphani in pudendas reorum partes impingebantur.

Archiuus ſeu Archiunm, locus eſt, ad quem damnati ducebantur, in quo qui legũ placita riſui habuiſſet diebus uiginti uinctus Cyphone perſeuerabat nuda, melle & lacte delibutus, quo moleſtæ eſſent illi apes & muſcæ.

Ad beſtias damnari etiam ſupplicium erat apud antiquos, quo rei cum beſtijs. feriſque agreſtibus & ieiunis depugnabant. Propterea apud Gellium legimus, Androdam a domino datum ab beſtias. Beſtiarij erant, qui beſtijs obijciebantur, aut in eas decertabant. Tertul. Iupiter eſt. Romæ, quem ludis ſuis proluunt ſanguine beſtiariorum.

Colaſis genus erat pœnæ, quæ adhibebatur cauſa caſtigandi, aut emendandi.

Colus maſculi generis tormentum erat carnificinæ ſeueritatis, quo rei flagellabantur. ipſum erat Goriaceum, autore Feſto.

Crurifragium ſupplicium erat, quo crura maleficis mutilabantur, & infringebantur Apul. lib. 9. Tunc uxor egregia diras cum deuotione deprecata, & crurifragium eius abominata exangui formidine trepidantem adulterum abſcondit Eodẽ modo Plautus Lumbifragiũ uocat Lumborum fracturam in Amphit. dicens. Nam ſi me irritaſſis, hodie Lumbifragium hinc auferes me.

Culcus ſaccus erat, in quo Simia, ſerpẽs, canis & gallus gallinaceus cum parricide includebantur, ac demum præcipitabantur in aquas Iuu. Sat. 8. de Nerone: Cuius ſupplicio non debuit una parari Simia non ſerpens unus nõ culeus unus. Valer. ſcribit, M. Tullium duumuirum culeo inſutũ in mare obiici iuſſum eſſe a Tarquinio rege, ob librum ſecreta ſactorum continentem, quem exſcribendum dederat.

Cyphon ligneum erat uinculum aut ferreum, quo maleficorum colla inuoluebantur Cynophiſmus ipſum eſt ſupplicium. Hoc ad huc noſtra ætate uiſitur.

Exilium, ſeu mutatio patriæ, numeratur inter pœnas reorum. Exules aliter dicũtur Relegati & Deportati Differunt tamẽ. Relegatis enim licebat uti bonis propriis in exilio. Deportati uero nihil poſſidebant ex ſuis bonis.

Fuſtuarium dicitur caſtigatio fuſtium, uirgarumque ſupplicium. T. Liuius: Fuſtuarium meretur, qui ſigna relinquit, aut præſidio decedit. Antiquitus in militari diſciplina duo ferunt ſuppliciorum genera, Fuſtuarium, & Décimatio. Eũ qui uirgis cædit, Plautus uirgatorem uocat. Liberum erat, cædi fuſtibus: uirgis, ferule. Erat & Crates ſupplicium apud priores, quo quis deiectus in aquam, Crate ſupernè iniecta, ſaxis congeſtis obruebatur.

Gemoniæ Scalæ ſeu Gemonij gradus locus erat eminens qui gradibus quibuſdã cõſcendebatur.

ſcendebatur. Eò trahebantur damnatorum corpora. Legimus enim M. Claudio (quòd fœdam cũ Corſis pacem feciſſet) adempium libertatem, mox & ſpiritum extinctum. Corpus demum contumelia carceris & deteſtanda gemoniarum ſcalarum nota fœdatum. Dicuntur autem Gemoniæ à loco gemitus & calamitatũ. Suetonius in Cæſare Tiberio: Imputauit etiam, quòd non laqueo ſtrangulatum abiecerit in gemonias.

Gyaros eſt inſula in mari Ægeo, quò mittebantur noxij. Iuuenalis Satyr. 1. Aude aliquid breuibus Gyaris & carcere dignum, Si uis eſſe aliquid.

Ierion erat inſtrumentum, quo martyres cruciabantur.

Ad metalla damnari ſupplicium fuit apud antiquos, quo uincti ſontes in opus metalli trahebantur, ſeu in metallicas mittebantur, fodinas. In Calcariam quoq; & Sulphurariam dãnabantur aliqui. Nam Iuriſconſulti inter pœnas metalli nominant Sulphurariam & Calcariã: hoc eſt, fodinas calcis & ſulphuris. Item Lathomiam, ubi cæduntur lapides Plaut. Tyndarus in Lathonias Lapidarias ab Egione dãnatur. Fuit & Lathomiæ locus carceris Romæ, & Syracuſis carcer. De Metallorum pœna Tranquillus in Caligula: Multo honesti ordinis deformatos prius ſtigmatũ notis ad metalla & munitiones uiarũ, aut ad beſtias condẽnauit, aut beſtiarũ more quadrupedes cauea coercuit, aut medios ſerio diſſecuit. Plin. 1 Epiſt. Erat fuſt.bus caſus, damnatus ad metallium, ſtrangulatus in carcere.

Neruus ferreum erat uinculum, quo impediebantur pedes. Eo etiam ligabantur ceruices. Hinc Cato apud Gellium feſtiuè dicit, priuatos fures in neruo & compedibus uitam agere, publicos auro & purpura niſi.

Paratilmos ſupplicium erat, quo pauperes in adulterio deprehenſi puniebantur. Ditiores enim ſe pecunia redimebant, ut conſtant ex uerbis Ciceronis, qui ſcripſit Saluſtiũ vænalẽ expoſuiſſe domum paternam ut ſe adulterii crimine purgaret.

Rota tormentum eſt, Germanis peculiare. Ariſtophanes apud Cœlium: Rota torquere te illic neceſſe eſt, ut exculpabatur, quod perperam feciſti. Erat autem ſeruile ſupplicium. Rotæ inſerebantur noxii, & membratim radiis rotarum conuulſi lenta morte perimebant.

Stigma dicitur nota, quæ inuritur fronti reorũ in perpetuum probri monumẽtum. Mart. Frons hæc ſtigmate non me notando eſt: Iuuen. Sat. 10. Mirius id ſanè, qd non & ſtygmate dignum Credidit. Quintianus in Cleopoli: Nota nulla doloſi Criminis, hanc preſſo ſignabat ſtigmate frõtem. Suetonius de Auguſto: Valeriũ Catullum (à quo ſibi uerſiculis de Mamurra perpetua ſtigmata impoſita nõ diſſimulauerat) ſatisfaciẽtem eadem die adhibuit cœnæ. Vbi ſtigma metaphoricè poſuit, ꝓ infamia & ſugillatione. A Stigma fit ſtigmaticus i publica notatus infamia Cicero: O miſerum, qui fideliorem & barbatum & ſtigmaticum putaret, q̃ coniugem. Plin. ſcribit columbino fimo deleri ſtigmata.

Suſpendium eſt ſupplicii genus, quo ducti ad furcas malefici faucibus laqueo cõſtrictis infelicem reddunt ſpiritum. Quæ mors maxime erat probroſa. Nam in pontificalibus libris cautum fuerat, ut tales inſepulti abiicerentur. Vnde & Verg de amata Lauiniæ matre ſic ait, Et nondũ informis lethi trabe nectit ab alta. Pleriqué mortem hanc præpoſteram uocant. Ea hodie apud nos puniuntur latrones & homicidæ.

Vncus ẽt nomen eſt tormenti: nam infames multiq; flagitiis adobruti, poſt mortẽ vnco trahebantur in ſentinas, & ſordium receptacula. Mortuo Commodo Imp. ſenatus hunc in modum acclamauit, Qui ſenatum occidit, unco trahatur. Qui templa ſpoliauit, vnco trahatur. Hoc & alia inſtrumenta Carnificinæ quum oſtentaret Carnifex ferunt Neronem ad uoluntariam mortem coactum Sueton. de Vitellio ſcribens, ait: Tandem apud Gemonias minutiſſimis ictibus excarnificatus & confectus eſt, & inde vnco tractus in Tyberim.

Cyprianus apud Cælium prodit, Vngulam fuiſſe tormenti genus, atque Aſcias, & Runcinas

& Runcinas inter ſæuitiæ tormenta reperiri.

IN EXILIVM MISSI.

Clineſtenes Athenienſis (qui primus legem tulerat de exilio) primus exulauit.

Conon dux Athenienſis impatiens cladis, quàm a Lyſandro Lacedæmonio conflictu nauali acceperat, ſpontaneum delegit exilium. Fugitque ad Artaxerxem regẽ Perſarum in Cyprum, cuius auxilia libertati patriam aſſeruit, cuius prius ſeruitutem attulerat.

Demarathus Lacedæmonius quum apud Athenienſes exularet, non potuit tamen furtim non monere patriam belli apparatus, qui Athenis fiebat.

Dion Syracuſanus quum plerunque monuiſſet Dionyſium (apud quem in ſumma dignatione & familiaritate uiuebat) ut patriæ libertatem reſtitueret, factus ei ſuſpectus, & in exilium pulſus eſt. Vbi tamen ad liberandas Syracuſas animum ſemper adiecit. Nam facto Apollini ſacrificio, habitaq; ad millites concione, contra tyrannũ copias, mouit, quem facta deditione coegit exilium capere, quod prius alijs dabat. Hinc adagium natum: Dionyſius Corinthi. De his, qui à proſpera fortuna ad humilem redacti ſunt.

Demoſthenem Athenienſes in exilium miſerunt, quòd pecunia fuiſſet, corruptus ab Harpalo, qui fugerat ab Alexandro, & Athenas ſe receperat.

Egeſiſtratus Epheſius ob tribulis ſui necem exulauit.

Ariſtides Athenienſis poſt multa in Remp. beneficia, tandem ſua uirtute incidit in odium malorum quorum inuidia pulſus in exilium: ubi tamẽ deos precatus eſt, ut omnia Athenienſibus pro uoto & animi ſententia bene ſuccederent.

Hyppiax dux Athenienſis pulſus in exilium, Darium in patriam commouit. Iuſtinus libro 2.

Xenophanes an. 65 exulauit a patria.

Prothagoras Abderites, Menandri filius, & auditor Democriti, accuſatus ab Athenienſibus, quòd Perſarum magiam & religionem didiciſſet, ſponte exulauit.

Philiſtum Syracuſanum (qui res Siculas libris duodecim complexus eſt) Dionyſius ſenior in exilium pepulit, ubi tamen bonam hiſtoriæ partem abſoluit.

Traſybulus dux Athenienſis relegatus eſt à triginta tyrannis, Athenas per uim occupantibus: quos demum collecta aliorum exulum manu, iuuante Lyſandro Lacedæmoniorum duce, expulit, patriæque libertatem peperit.

Thucydides Athenienſis miſſus Amphipolim (quam rex Philippus per uim occupauerat) quum in proditionis ſuſpicionem ueniſſet, & actus eſt in exilium: quã tamen fortunam conſtantiſſime tulit.

Sponte Pythagoras Samon liquit, Athenas Solon, Lycurgus Lacædemona, Romam Scipio.

Interrogatus Socrates cuias eſſet, reſpondit ſe ciuem mundi.

Tarquinius Superbus, qui occiſo Seruio Tullo regnum ſceleſte occupauit, miſſus eſt in exilium cum Tarquinio Collatino filio ſuo, propter ſtupratam ab ipſo filio Lucretiam.

Tullia Seruij Tulli filia, acta eſt in exilium, quòd ſuper faciem parentis mortui currum traxiſſet.

M. Marcellus Pompeianarum partium, ubi uidit Cæſarem uictorem, Athenas, profugit in exilium. Vnde proconſul Africæ, Domitiani tempore damnatus repetũdarum, quòd Africam diceretur expilaſſe, actus eſt in exilium.

Liuius Salinator, quum de Illiriis triumphaſſet, inuidiam ſibi gloria cõparauit. Iudicatus enim reus peculatus, in voluntarium exilium profectus eſt, poſtea tamẽ reuocatus Annibale Italiam opprimente.

M. Æmilius Lepidus, quum uellet exules in urbem reuocare, ipſe urbe detruſus eſt. Reuerſus demum ad obſidionem urbis, a Catulo conſule & Pompeio pulſus, & hoſtis patriæ iudicatur, exulauit in Sardinia, ubi dolore animi perijt.

L. Apuleius Saturninus tribunuſpl cum propter Agrariam legem (quam per uim tu lerat) aliasq; item factiones uideret ſe odioſum pleriſque ſummatibus Rhodum profectus eſt in voluntarium exilium. Liuius lib.69.

P. Rutilus conſ. Cn. Manlij collega, relegatus eſt à Syllanis. Deinde quum reuocaretur: Malo, inquit, ut patria exilio meo erubeſcat, quam reditu mœrat.

L. Opinius poſt Ful. Flaccum uirum conſulatem & C. Gracchum tribunitiũ oppreſſos iudicio circumuentus, & in exilium actus eſt.

M. Pompilium Romani in exilium egerunt, quòd miſſus contra Numantinos, rem ſua culpa male geſſiſſet.

Decius Magius quum Annibali Capuam intranti ſolus aſſurgere noller, ab eodem relegatus eſt quum autem in exilium traheretur, aperto capite uociferans: Habetis, inquit libertatem Campani quam petijſtis. Semper enim patriæ deditionem diſſuaſerat. Liuius lib.23.

P. Nigidius figulus, quẽ lucanus Aſtrologiæ, peritum fuiſſe ſcribit, mortuus eſt in exilio teſte Euſebio.

Mettellus Numidicus (qui de Iugurtha triumphauit) relegatus eſt, ꝙ in legem Apuleiam per uim latam iurare noluiſſet.

T. Ann. Milo Maſſiliæ, exulauit, ꝙ electus fuiſſet Ciceronis, in cã cædis, Clodianæ.

Cicero ob Clodij inimicitiam actus eſt in exilium. Quod ægre adeò tulerunt Romani, ut uiginti hominum milia ueſtem mutauerint. Tandem tamen redijt magno omnium plauſu, & uniuerſa propè Italia illum ſuis humeris reuehente.

Montanum Vatienum oratorem, patria Narbonenſem, Tiberius relegauit ad Baleares.

In exilio ſupra ſeptem annos uerſatus eſt Ouidius, ubi tamen barbaras gentes adeò ſibi demeruit, ut in eius obitu Gethæ ac Tomitã lacrymas cohibere nequiuerint.

Boetius imperante Zenone, exilio damnatus eſt à Theodorico rege, ob affectata libertatis ſuſpicionem.

Hoſtaſius Rauennæ dominus à ſuis ciuibus relegatus eſt, ꝙ in ocio & ignauia torpeſceret, publicæq; admini ſtrationi ineptus uideretur.

Berengarius Imperator, & Albertus eius filius, ab Othone uicti, & in exilium pulſi ſunt. Benedictus Pontif. Maximus ab Othone Imperatore relegatus eſt, ſuffecto Leone Octauo.

Lucifer præſul Caralitanus à liberio Pont. ad Imperatorem Conſtantinum miſſus, relegatus eſt. Palæſtinam.

Euſebius Vercellenſis præſul ob religionem & doctrinam à Conſtantino principe miſſus eſt Capadociam in exilium.

Hylarius præſul Pictanienſis, qui ſcripſit in Arrianos, relegatus eſt in Phrygium.

Ioannes Gothus præſul Gerundenſis, quum ſub Phoca principe Arrianam ſectam oppreſſiſſet, ab hæreticis relegatus eſt.

Meletius præſul, Arrianæ hæreſis, ſectator, ſub Diocletiano pulſus eſt in exilium quòd pręter opinionem fidem noſtram defendiſſet quum tamen Arrianã uellet tutari.

Euſtathius Pamphilus, præſul Antiochenus, ſub Conſtantino principe in exilium pulſus eſt Traianopolim Thraciæ ciuitatem, quòd Arrianorũ placita refelliſſet.

Oribaſius Sardianus mortuo Iuliano principe, quo cum in ſumma familiaritate uixerat inuidia ſuccedentium principũ & bonis ſpoliatus eſt, & in exilium detruſus: ubi tamen in omni calamitate conſtanti manſit animo, ſeq; Philoſophũ uerum exhibuit.

Paulus Diaconus Aquileienſis a Carolo Magno relegatus eſt ad Diomedis inſulam quòd Deſiderio Longobardorum regi eiuſdem Caroli inimico faueret.

IN CARCERIBVS MORTVI.

Syphax rex Numydarum, quum a Romani ad Carthaginenſes defeciſſet, uictus à

Scipione, & in triumphum ductus, Tiburi in cuſtodia mortuus eſt.

Ariſtonicus ob Aquilo conſule in triumphum ductus, & in carcere ſuffocatus eſt.

Iugurtha Manaſtabalis filius nothus, Micipſæ regis Numidarū nepos, propter Adherbalem & Hyempſalem fratres regni conſortes occiſus, à Mario bello petitus, uictus, & in triumphum ductus, poſtremo in carcerem coniectus eſt, ubi expirauit. Plut. in Mario.

Henricus tertius imperator, ab Henrico filio captus, & Leodij cuſtoditus, pædore carceris miſeram exhalauit animam. Baptiſta Egnat.

Aldegiſus Deſiderii Longobardorum regis filius, à Carolo Magno uictus, & in carcerem coniectus eſt, ubi & clauſit uitam.

Celeſtinus V. quum ſummo pontificatu ſe abdicaſſet, à Bonifacio octauo (cui rei ſummam commiſerat) ſucceſſore, in carcerem detruſus, & ibidem extinctus eſt.

Ioannes primus Pontifex, à Iuſtino in carcerem coniectus, ibidem pædore emarcuit, & extinctus eſt.

Ioannes XIIII. à Romanis inedia & pædore in carcere interfectus.

Agatha uirgo Catanenſis, ſub Quintiano conſule in carcere extincta eſt.

Romanus martyr ſub Aſclepiade præfecto in carcere præfocatus eſt.

IVGLATI ET STRANGVLATI.

Dinarchus Corinthius iuſſu Polypercontis iugulatus. Plutarc. autor.

Darius Caudemum Athenienſem (quem de apparatu exercitus percontatus fuerat) recta mouentem iugulari fecit. Curtius lib. 3. de geſtis Alexandri.

Antiſtius, autore Plut. in ſenatu iugulatus eſt, quòd ob Pompeium Syllanam ſequi factionem uideretur.

Sergius Galba, quum Piſonem in conflatæ inuidiæ remedium adoptaſſet, in medio foro ab Othone iugulatus eſt.

P. Cor. Lentulus Prætor urbis comprehenſus coniuratione Catillinæ, iuſſu Ciceronis iugulatus eſt in carcere. Salluſt.

Cethegus, Statilius, Gabinius & Lentulus Catilinarij, in carcere iuſſu Senatus ſtrangulati ſunt. Salluſt.

Commodus poſt tertiumdecimum Imperij annum ſtrangulatus eſt, Læto autore & Martia cōcubina. Sextus Aurel. ait, Martiam priu. tentaſſe, ut eū ueneno pderet.

Apries ab Amaſi ſuperatus, datus eſt Aegyptiis iugulandus. autor Herod.

Gandulphus martyr, ſuaſu uxoris adulteræ (cum qua diuortium fecerat) noctu ab adultero iugulatus eſt.

Lucilla Nemeſij tribuni filia, Romæ in uia Appia ſub perſecutione Valeriani iugulata eſt.

Albanus martyr à latronibus hoc morti genere ſuffocatus eſt.

Galſonda Athanagildi Gothorum regis filia, à Chilperico marito noctu iugulata eſt, ſuaſu Fregundæ pellicis. Volat

Amalaſuntha Gothorum regina, Atalarici mater, à Theodato (quem mortuo filio regni ſocium aſciuerat) in balneo iugulata eſt. Paulus Diac.

Gerontius Comea à militibus ſuis iugulatus eſt, quòd Conſtantem Conſtantini filium feciſſet primi. Idem autor.

DECOLLATI.

Alebas rex Lariſſe urbis Theſſaliæ, à ſuis ſatellitibus ob crudelitatem obtruncatus eſt. Ouidius in Ibin: Quosque putas fidos, ut Lariſſæus Alebas, Vulnere non fidos experire tuo.

Cantharus fuit quiſpiā Athenienſis caupo, quē Athenienſes ipſi ob malefica & impoſturas ſupplicio capitis affecerunt. autor Zenodotus apud Eraſmum. Valer.

Timagoras Athenienſis capitali ſupplicio affectus eſt, quòd Darium (ad quem legatus miſſus fuerat) more Perſarum adoraſſet. Plut.

Sp. Caſſius affectatæ dominationis ſuſpectus, ſupplicio capitali affectus eſt, domo

eius diruta. Valerius de Seueritate Liuius lib. 2.

Sp. Melius ordinis equeſtris, largitione frumenti ex Ethruria aduecti in plebem facta, ad regnum aſpirare creditus eſt, ac propterea a Seruilio Hala obtruncatus. Liuius lib. 4.

Didius Iulianus imperator à Septimio Seuero ſucceſſore ſuo in abditas palatij balneas ductus, extenta damnatorũ modo ceruice, decollatus eſt. autor Sex. Aurel.

Opilius Macrinus ab Heliogabalo uictus, quinquagenario maior obtruncatus eſt.

Patricius Senenſis in factione urbis Romæ ſecuri percuſſus eſt. Plerique martyrum hoc ſupplicio uitam finierunt, ut Auſanus, Agathon, &c.

Theodora uirgo Antiochena, ſub Diocletiano hac extincta eſt morte.

Iulia comes Eulaliæ ſub præſide Diacono capite truncata eſt. Volat.

Magarita uirgo Antiochena, ſub Olybrio eadem morte affecta eſt. Volat.

Victor Præſul Cateiæ urbis Hiſpaniæ ſub Maximiano non procul Mediolano hoc ſupplicio uitam finiuit. Sabell.

Philippus Maria dux Mediolanenſis Italianum Foroliuienſem, vnum ex ſuis ducib. ſecuri percuſſit, quòd cum Florentinis (in quos bellum gerebat) diceretur clàm conſentire. Volater.

PRAECIPITATI.

Troia diruta, Troianisq; profligatis, ne quid ſupereſſet reliquiarum, quod in poſterum urbis & populi ruinam vlciſceretur, Vlyſſes Aſtyanactem Hectoris filium in præceps dedit, mira quidem immanitate. Ouidius lib. 13. Metamorph. & in Ibin. Et Seneca in Troade.

Lycas ab Hercule præcipitatus eſt, quòd ei tunicam cruore Neſſi tinctam, & veneno imbutam attuliſſet Sabell. Ouid. in Ibin.

Lycurgus Trachum rex (teſte Lactantio) à ſuis in mare præcipitatus eſt, quòd primus mero aquam miſcuiſſet.

Aeſopus fabulator Phrygius, quum ueniſſet Delphos, ibidem furti ab æmulis falsò accuſatus (phialam enim argenteam inter eius ſarcinulas clam poſuerãt) de rupe inſons præcipitatus eſt. Plutarch. de ſera numinis uindicta.

Nauplius Palamedis pater, quum intellexit Diomedem & Vlyſſem naufragio liberatos (quibus tamen hoc malum per inſidias machinabatur) ſeipſum præcipitauit. Seneca: Igne fallaci moriturus Argis Nauplios præceps cadit in profundum.

Theſſalus (à quo Theſſalia nomen ſumpſit) Hæmonis filius, ab Euryalo quodam aduena ex Oſſa monte præcipitatus eſt. Ouidius in Ibin: Vtq; dedit ſaltus è ſummo Theſſalus Oſſa, &c.

Sabinis Romam obſidentibus, quum Tarpeia uirgo Capitolium prodidiſſet ob armilliarum & anulorum (quos illi gerebant) pactionem; ubi in arcem introducti ſunt, obſequi immemores puellam præcipitauerunt. Plut. & Liuius teſtes.

M. Manlius (qui Gallos in obſidione Capitolii obrepentes per ardua depulerat) conuictus de regno occupando conſilium iniſſe, damnatus, è ſaxo Tarpeio præceps datus eſt. autor apud Gell. M. Varro. Cor. Nepos ſcriptum reliquit, eum uerberando fuiſſe necatum.

CRVCE ET SVSPENDIO MORTVI.

Omnium qui cruce perierunt, nemo maiori ludibrio affectus eſt, nemo pluribus tormentis afflictus, nemo frequentioribus plagis mutilatus, quàm intemeratæ uirginis innocens filius. Nulla in eo peccati ſcintilla reperta eſt, nihil deliquit unquam, mundus ex munda matre natus eſt. Mundè uixit, iuſtitiam & æquitatem verbo ſemper & opere docuit. Neque tamen puduit uerbos illos & recutitos canes, liuore & inuidia tabeſcentes, cauſam machinari, qua eum morti traderent. Quam licet nullam reperiſſent, agnum tamen primùm flagellis ubique membrorum mutilauerunt, frontem corona ſpinea perforauerunt, faciem immundis deformauerunt ſpinis, colaphis immanibus totũ caput contuderunt, latronis more

uinxerunt,

vinxerunt, uinctum ad maiorem ignominiam traxerunt compitatim, & ad extremum inter latrones ueluti latronem ſuſpenderunt. Quod quum ad mortem non putarent ſufficere, manus & pedes clauis, latus lancea confoderunt.

Illum ego de Libyca natum iurabo leana,
Arcadiaſq; inter delituiſſe lupas.
Cui tua crux lacrymas non mouerit ô bone Chriſte.
Ille erit & ferro purior & chalybe.

Diſmas Aegyptius natione, unus fuit eorum latronum, qui cum Chriſto patibulati ſunt. Huic autem Dominus in cruce pepercit, & ſtatim poſt mortem ſua clementia ad cœlum euocauit.

Beatus Andræas & Petrus pro Chriſti nomine arboribus ſuffixi ſunt: hic ſub Nerone, ille ſub Ægea proconſule: hic capite deorſum demiſſo, ille ſurſum uerſum erecto De utroq; Ioan. Fran. Mirandula ſic ſcribit in hymnis: Extenditq; alacer, figendaq; brachia lætus Porrigit Andræas, uerſaq; ſub arbore pendet. Et caput in terrã ſimili ſub ſtipite Petrus Præbuit, atque Iubens protendit in aere plantas.

Polycrates tyrannus Samiorũ, & pater Siloſontis, quum tota uita feliciſſimus fuiſſet, ad extremum ab Orœte Perſa comprehenſus, & in furcam erectus, docuit eũ Soloni, nihil omni ex parte beatum autor Herod. in Thalia, & Strab. lib. 14. Mãtuanus de Fortuna Gonzagæ: Inuenies unum toto qui uixerit æuo, &c.

Sutaſpes Perſa & Theaſpis filius à Xerxe rege cruci affixus eſt, ꝙ Zopyri filijs Megabyſi filiam uirginem uitiaſſet, quodq; etiã totam Africam nõ peragraſſet, quod ſe feciſſe ad diluendum ſtuprum dixerat. autor Herodotus.

Idem Xerxes Leonidem Spartanorum regem ac principem, bellica uirtute clarum, iuſſit abſciſſo capite in crucem tolli. autor Herod.

Achæus rex Lydiæ quum noua tributa à populo uellet extorquere, in factione populari ſuſpenſus eſt, pedibus ſurſum uerſum erectis, & capite in aquas Pactoli demiſſo, Ouidius in Ibin: More uel intereas capti ſuſpenſus Achæi; Qui miſer aurifera teſte pependit aqua.

Dario in Græcos bellante, Giſtiæus Mileſius, ab Harpago Darij tribuno captus, & cruci affixus eſt. autor Herod.

Artayctes uir Perſa Sexti præfectus, ab Athenienſibus Xantippo Anthiphronis filio duce captus, ſtipiti ſuffixus eſt. autor idem Herod.

Arachne Lydia puella, lanificij peritiſſima, ægre ferens opus ſuum à Pallade (qua cũ certamen ſuſceperat) confractum, laqueo iugulum præfocauit. Ouid. lib. 6 Meta. Non tulit infelix, laqueoq; animoſa ligauit Guttur: appendentem Pallas miſerata leuauit, Atq; ita, uiuce quidem, pende tamen improba, dixit.

Marſya tibicẽ ab Apolline uictus, pependit laqueo. Quod innuit Plin. lib. 16. c. 45. Ibi, inquit, platanus oſtenditur, ex qua pependit Marſya uictus ab Apolline.

Daphitas Gramaticus quum reges conuicijs aſpergeret, & probris notaret, comprehenſus in Thorace monte itidem erectus eſt in crucem. Vnde eſt adagium: Cauere Thoracem. Strabo lib. 14. Eraſ. in Chiliad.

Helena poſt mortẽ Menelai, a Megapentho & Nicoſtrato filijs Oreſtis fugata, in Rhodum ad polyzo uxorem Tlepolemi peruenit. Cui quum ſuſpecta eſſet ob uiri zelotypiam, eiuſdem mundato arbori ſuſpenſa eſt. autor Pauſanias apud Volat.

Alexander Macedo mortuo Epheſtione (quem unicè diligebat) medicum eius Glaucum cruci ſuffixit. autor Plut. in Alexan.

Amata Lauiniæ mater ægreferens filiam Aeneæ copulatam, quam contra uotũ patris Turno nuptam dari uolebat, ſeipſam ſuſpendit, & uitã laqueo finiuit. Amabat enim Turnum adeò, ut cum exiſtimaret eum mortuum, ad mortem ipſa cucurrerit. Verg. 12. Infelix, &c.

Bomilchar Amilcharis filius, Pœnorum dux, ueniens in ſuſpicionem Carthaginenſiũ cum Agathocle conſpiraſſe, in medio foro patibulatus eſt. Feruntaũt, eũ cruci

iam affixum, magnis clamoribus, multisque conuiciis, ſubditorum ingratitudinē obiurgaſſe, & inter clamores ſpiritum emiſiſſe. Iuſtinus libro ſecundo.

Hanno Cartaginenſis (qui Philippi regis Macedonum floruit ætate quum ob potentiam tyrannum uellet induere, captus à ciuibus, uirgis primùm cæſus eſt, deinde effoſſis oculis fractisque cruribus & manibus cruci affixus. autor Trogus.

Val Beſtius à L. Imbrieo affixus eſt cruci, quòd Ruſcium ipſius imbriei filium, ſuæ fidei commiſſum interfeciſſet, ut eius auro potiretur Ariſtot. apud Plut.

Caponia uirgo Veſtalis ſtupri comperta, ſuſpendio affecta eſt. Oportebat enim eas in uirginitate perſiſtere, quæ miniſterio Veſtæ allegabantur.

Symæon filius Cleophæ, poſt Iacobum fratrē Domini Hieroſolymarū epiſcopus, ſub Traiano imperatore crucis patibulo ſpiritum emiſit.

Zoe Nicoſtrati martyris uxor in furcam erecta, ibidem eum morte uitam mutauit: partim crucis tormento, partim fumo (quem carnifices ad arboris radicem poſuerant) ſuffocata.

Petrus Aulanus tempore Diocletiani & Maximiani imperatorum, ſupplicio crucis uitam finiuit, ſub Seuero præſide.

Alexander & Epipodius martyres paſſi ſunt apud Lugdunum, ſub Antonino Vero, & pro Chriſti nomine patibulo crucis affixi.

Claudius quoque, Aſterius & Menon, cùm Chriſtianam profiterentur religionē, & gentilem inſectaretur hæreſim, poſt multa ſuppliciorum genera tandem in crucē erecti ſunt, eaque morte ſpiritum Domino reddiderunt.

S. Agricola Vitalis magiſter, itidem pro fide orthodoxa ſuffixus eſt patibulo, tēporibus Diocletiani & Maximiani imperatorum Sabellicus.

Iulia uirgo Carthaginenſis, dum idola & ſimulachra deorum contemneret, Chriſtianamque profiteretur religionem, eodem mortis genere animam efflauit.

Nemeſius martyr ſententia Aemiliani iudicis apud Aegyptum inter latrones patibulatus eſt.

Neſtor epiſcopus eandem ſubiit mortē ſub Decio Imperatore, & Pollione præſide.

Ludouicus Hutinus Philippi Pulchri filius, rex Gallorum, Enguerranum quendam inter Gallos autoritate & opibus pollentem crucifigi fecit.

Plerique alii uitam ſuſpendio & furca clauſerunt, ut Lycambes, Biblis, Phylis, Monyma Mithridatis uxor, Calluce, Anaxarete, Auctolia, Bubalus, Silanus, T. Mālij filius, Iudas, Erigone. De quibus quoniā iam ſumus locuti, nihil hic repetemus.

Simon puer Tridentinus, ſedente Sixto 4 Pontifice, die Veneris (quo Chriſtus pro nobis in cruce immolatus eſt) ā Iudæis clam comprehenſus, omnibusque tormētis prius affectus demum cruci affixus eſt.

Dorotheus & Gorgonius martyres pro Chriſtiana pietate uitam ſuſpendio finiuerunt, ſub Diocletiano imperatore: mortuorumq́; corpora famelicis canibus obiecta ſunt, quæ illæſa remanſerunt.

Narſes rex Italiæ Sindualdum Brentorum regem prius uictum, donatūque uenia, quum iterum rebellaſſet, captum in trabe ſuſpendit. autor Paul. Diac. lib. 2. de geſtis Longobardorum.

Arnulphus 7. Gallorum imperator, Bergamo capta: Ambroſium eius loci principem ſuſpendio enecauit Sabell.

Hadingus rex Danorum regreſſus è bello Suetico, ubi ærarium pecunia ſpoliique bellicis furto uiolatum comperit, cuſtodem eius Glumerum ſuſpendio affecit. autor Saxo Grammaticus.

COMBVSTI.

Medæa ægreferens ſe ab Iaſone relictam, ſibique Creuſam ſeu Glaucam Creontis filiam ſuperinductam fuiſſe, nouæ nuptæ dona quædam miſit nuptialia, quæ eidem & toti domui incendium attulerunt. Propertius libro 2. Aſpice quid donis Eriphyla inuenit amaris, Arſerit & quantis nupta Creuſa malis. Nigid. tamen

apud Matſerium ait, Corinthi fontem eſſe Galucem nomine, in quem ſe præcipitauit, quum aduerſus Medeæ ueneficia ignesque ſperaret profuturum.

Alexander Mileſius, Polyhiſtor cognominatus, libertus Cor. Lentuli gramaticus apud Laurentes ex incendio crematus eſt, Syllæ temporibus. autor Suidas apud Volaterran.

Alcibiades Clyciæ filius, dum in Phrygia ab Athenienſibus exularet, percuſſorum (qui immiſſi fuerãt) decreto viuus in cubiculo crematus eſt. Ouidius in Ibin: Clyciadæque modo circundatus ignibus atris, Membra feras Stygiæ ſemicremata ne ci. Inſt. libro quinto.

Perillus rogatus à Phalaride Tyranno Agrigentino, ut nouum tormenti genus ad plectendos reos comminiſceretur: taurum æneum excogitauit, quo incluſi flammis ſuppoſitis perirent, & boum mugitus imitarentur. Quàm pœnam primus expertus eſt Ouid. in Ibin: Aere Perillæo veros imittere iuuencos, Ad formam tauri conueniẽte ſono. Idem libro 5. Triſtium: Ipſe Perillæo Phalaris permiſit in ære Edere mugitus, & bouis ore queri. Plin. cap. 8. lib. 14:

Phalaris tyrannus Agrigentinus, dum ciues ſuos mulis torqueret ſupplicijs, à populo una cum liberis & coniuge crematus eſt, & in eodem tauro, quo reos puniebat, lege talionis ſuffocatus. Ouid. in Ibin: Vtque ferox Phalaris lingua prius enſe reſecta, &c.

Nicias fuit inter uenatores quiſpiam uenandi ardore concitatior, dum feras immiſſis canibus ardentius inſectaretur, in carbonariam præceps decidit fornacem. autor Cælius cap. 56. lib. 12.

Plutarchus ſcribit Pythagoram philoſophum viuum fuiſſe à Cylonijs exuſtũ. Laertius air hoc factum fuiſſe in Nicoclis Crotoniatæ domo, à quodam, quem in diſciplinam admittere noluiſſet.

Macedon mulier (à cuius nomine Macedonia dicta eſt) igne cœleſti unà cum marito abſumpta eſt Oui. in Ibin: Vt Macedon icta eſt rapidis cum coniuge flãmis, Sic precor æthere uindicis igne cadas.

Scribit Plin. lib. 7. Nat. hiſtor. Auiolam conſularem in rogo reuixiſſe. Sed quoniam ſubuenire non poterat, præualente flamma uiuum fuiſſe crematum.

Plinius ſecundus quum nihil in maiore negocio haberet, quam rerũ naturaliũ cauſas ſcrutari, perijt in Veſeui montis incendio, dum rationem uellet inquirere.

Fama eſt Cæſium Baſſum poetam lyricum in ſuis prædij, ardente Veſeuo, lateque uagantibus flammis, cum villa ſua conflagraſſe.

Nigrinum quendam Ammianus Marcellinus fuiſſe ſcribit, qui propter excitatum bellum viuus ſit exuſtus.

Valens Imperator, frater Valentiniani, prælio ſuperatus à Gothis, in tugurio (quò ſpe ſalutis confugerat) ab eiſdem crematus eſt. Sex. Aur.

Euſtatius Traiani alienius, dum ceruum in uenatione ſectaretur, viſo inter eius cornua crucis ſimulachro, auditaque hac uoce, Cur me perſequeris. ſtatim conuerſus eſt una cum Theophila uxore. Quod ubi poſtea reſciuit Traianus ambos in tauro æneo comburi iuſſit. Volat

Polycarpus Ioannis diſcipulus, & Smyrnæ præſul, pro Chriſtiana pietate palàm & ſpectante populo in amphitheatro combuſtus eſt. Volat.

Laurentius & Tyburtius martyres pro Chriſti nomine incendiũ uolentes pertulerunt. Io. Fr. Mirandula lib. 2. Hymn. Iucunda incendia Laurens Suſcipit, Empyrea multum irroratus ab unda, Atque per ardentes prunas illæſus abibat, Maiores in corde ferens Tyburtius ignes.

Emerita Lucij Anglorum regis ſoror, pro Chriſtiana itidem pietate flammis extincta, ſpiritum domino reddidit.

Fuerunt & alij permulti, qui incendiò finiuerunt uitam, ut Empedocles, Dido, Euadne, Hercules, Sardanapalus, Catulus, Lactãtius, Aſdrubal, Portia, Dedalion, Brotheus.

theus Quuorum mortem reperies in eorum hiſtoria, qui ſe occiderunt.

Martyrum quoque plurimi hoc mortis genere uitam reliquerunt, &c.

Innocentius tertius iuſſit Almericum hæreticum (qui dicebat Ideas in mente diuina creare, & creari) apud Lutetiam comburi, Volaterran.

Clotarius rex Gallorum cum Conabro Britonum duce bellum geſſit, uictumque interfecit, & Criminum eius filium nothum, una cum uxore & liberis cremauit.

Saxo lib.7. Hiſtoriam Danicarum ait, Frothonem regem incendio conſumptum fuiſſe, & in antro, quo confugerat, flamma & fumo fuiſſe ſuffocatum.

EXCORIATI.

Marſyas ab Apolline (quem ad tibiæ certamen prouocauerat) uictus, & excoriatus eſt. Oui. in Ibin. Mens quoque ſic furijs uecors agitetur ut illi, Vnum qui toto corpore vulnus habet. Idē: Nuda ve direpta pateāt tua uiſcera pelle, Vt Phrygij, cuius, nomina fiumen habet. Claudian. libro ſecundo Eutrop.

Manes hereticus (qui diuinam ſolum in Chriſto naturam ponebat) à rege Perſarum cute direpta interfectus eſt, quòd eius filium morbo laborante interfeciſſet, quē tamen ſanaturum ſe promiſerat. autor Suidas apud Volaterranum.

Bartholomeus Apoſtolus, regis Syriæ filius iuſſa Aſtyagis excoriatus eſt. Vnde Ioan Fr. Mirandola Hymnis: Hinc etiam pellem Ptolemæi filius ardens Depoſuit.

NVNCII ET LEGATI.

Iris fertur eſſe nuncia Iunonis. Virgil. Irem de cœlo miſit Saturnia Iuno.

Mercurius Iouis & omnium deorum. Ouidius lib. 2. Met. Hinc ſeſe ſuſtulerat paribus caduciſer alis.

Cyneas legatus fuit Pyrrhi. Ilioneus Æneæ. Idmon Turni. Ver. lib. 12. Nuncius hæc Idmon Phrygio mea dicta tyranno Haud placitura refert.

Pontius Caii principis. Plin. Pontius legatus Caii principis eas tollere conatus eſt libidine accenſus.

Longinus legatus fuit Traiani. autor Dion. Caſſius.

Agiſis legatus fuit Arſacis regis Parthorum. autor Plut. in Craſſo.

Proculeius Auguſti Cæſaris, vt etiam Thyreus, quem Antonius poſt mutuum cum Cleopatra ſermonem uerberari iuſſit doli ſuſpicione.

Clathis Darii, Hippocrites Chalcidonis, Thaules & Iſidorus Mithridatis, Syllus Ageſilai, Turullius Antonii, fuerunt legati & præfecti copiarum.

NOMINA ET VALORES PONDERVM.

Siliqua primum minimumque pondus granum thecæ incluſum. Scrupulus, Latine Obulus, ſex ſiliquis cōſtat. Dragma trib. ſcrupulis cōficitur. Vncia 8. dragmis cōflatur Libra Italica undecim habuit uncias. Sextertiū antiquū Dipōdius & ſemis.

Sextertium antiquum paruum liberas uiginti quatuor habens.

Talentum Aphticum libras quinquaginta.

Talentum Ægyptium quindecim pondo. Blon. lib. 9. ex Varrone.

Talentum Atticum magnum octoginta libra. & quatuor uncias.

Deunx, uncias undecim, Dextans uncias decem. Dodrans, nonem. Beſſis, octo. Septunx, Septem. Seunx, Sex. Quincunx, Quinque. Triens, Quatuor. Quadrans, Tres. Sextans, duas. Semiuncia, Dimdium unciæ. Sextricula unciæ. ſexta pars.

Reliqua nomina ex cōpoſitione noſcūtur ſatis, ut Theſſis decuſſis, Viceſſis, Triceſſis, Centuſſis, id eſt, tres, decem, uiginti, triginta, centū aſſes continens. Sed aduerte, multa alia fuere talenta, ut Rhodium, Euboicum, Antiochem, Babylonicum, Ptolemaicum, &c. quæ, quia libræ apud alios maiores, apud alios minores fuerūt non idem ubique ualent. Eſtq; de eorum ualore opinionum confuſa diuerſitas: nec me fallit, Plin. li. naturalis hiſt. 21. ca. 34 de Græcis ponderibus dixiſſe, Dragma denarii argentei pondus habet, Denarius ſex continet obulos, obulus 10. calchos. Cyathus pendet per ſe dragmas decem, Hemina dragmas ſexaginta, Mna, quam Minā uocant, dragmas pendet Atticas centum. Præter hæc, Nota nummū

a rgenteum Romanum quatuor ſcrupulis æquipollere, & inde reduc pondera a numerorum uſum & ualorem. Hæc multè plura tibi ſuggeret Budæi noſtræ ætatis doctiſſimi lectio in libro cui titulum fecit de Aſſe & partibus eius.

MENSVRAE QVAEDAM.

Acetabulum menſura eſt contineus quartam heminæ partem, ideſt drachmas 15.

Artaba menſura 72. ſectariorum, de quà Herodotus: Artaba, inquit, Perſica eſt menſura, capacior quàm Atticus Medimnus trib. Chœnicibus Atticis.

Batus Hebraicum eſt uocabulum. Capit. ſectarios 72. Sabellicus: Cui quamdiu opus tenuit, ex Iudæa quotannis Coros tritici viginti millia dono miſit Salmon, totidemque Batorum olei.

Ceramium Græci amphoram uocant.

Chus menſura eſt Attica capiens heminas octo.

Chœnix menſura eſcæ diurnæ. Hinc Chœnici inſidere dicuntur, qui ſuper futuro victu curioſi ſunt. Herodotus in Erato: Regibus ad cœnam non euntibus mittantur binæ Chœnices farinæ, & uini ſingulæ cotylę, ideſt Sextarii. Eſt & Chœnix ſemodium Grammatici aiunt Chœnicas 48. modio cõtineri. Homerus in Odyſ. Chœnica accepit pro cibo, vbi ait: Nam quæcunque mea diguabor Chœnice, protſus Haud ceſſare ſinam, quandam procul aduena fertur. Citantur hi verſus à Budæò.

Congius menſura eſt ſex ſæxtariorum, & eſt pars aphoræ.

Cotyla eſt tertia pars Chœnicis.

Cubitum ſeſquipedale eſt, conſtatq; digitis 15. Græci vocant Pygnon.

Culeus menſura eſt cotinens uicenas amphoras, uel urnas quadragenas Pli. de ninea Palemonis gramatici loquens: Quando & poſtea ſepænumero ſeptenos culeos ſingula iugera, hoc eſt amphoras centenas quadragenas muſti dedere.

Cyatnus Aegyptius grammata 12. Sed alia ſunt menſurarum apud nos vocabula.

Decempeda decem pedum menſura. Cicero: Quã iam peritus metator, & calidus, decempeda ſua, ſaxa diniſerat. Horat. Nulla decempedis Metagia priuatam Porticus excipiebat Arcton. Hinc decempedator, qui pertica decem pedum vtitur.

Dolichos ſtadiorum 12. Hinc Diaulodromi & Dolichodromi.

Drachma Attica pondus habebat denarii argenti, efficiebatq; ſex obolos pondere. Obolus decem calchos. autor Plin. lib 12.

Gruma eſt menſura, qua flexæ uiæ ad lineam diriguntur. Hinc Degrumari, uiam dirigere: & Exgrumari, à uia recedere.

Hemihectum, ſeu Hemihecteum, dicitur ſemiſextarius Medimni.

Hemina menſura dimidiũ ſextarii cõtinent. Gellius: Si ex ſextario hemina fuſa eſt.

Hexapeda ſex pedum pertica aut menſura.

Libra uncias 12. Vncia drachmas 8. Drachma grammata 3. Gramma obolos duos Obolus ceratra 3. & chalcos 8 Ceratium chalchos duos.

Mina Græca habet uncias 16. Romana 20.

Medimnus ſex modios continent. Herodotus: Singulis quoq; calendis inſtantis mẽſis ſingula pecora utriq; è publico dentur Apollini immolanda, & farinæ Medimnum, ideſt ſex modia, & uini Laconicus quartarius.

Metreta decem congios continent Et capitur pro amphora vinaria Mart. Plurimus. Hiſpanas mittat mihi nauta metretas.

Modicus cõtinent duo & uiginti ſeſtertia. Hinc Semodius & Trimodius Colu. Eadẽ quatuor modiis, nonnunquam tribus, etiam duob ac ſemodiũ iugerum occupat.

Orygia ſenum pedum, & quatuor cubitorum menſura.

Palmus maior eſt digitorum 12. Græcè uocatur Spithama, & Latinè Dodrans. Minor 4. digitorum, Græcè Paleſtes. dicitur etiam Palmum, in neutro genere.

Paſſus quinque pedum eſt, ideſt duorum greſſuum.

Paraſanga apud Perſas erat menſura quinquaginta ſtadiorum, Plin. lib. 6 Inconſtã-

tiam

tiam menſuræ autorum diuerſitas facit, cùm Perſæ quoque Schœnos & Paraſangas alia menſura determinent.

Pes eſt 4 Palmorum ſeu .6 digitorum: ſed hæ ſunt uiarum menſuræ.

Plethrum menſura eſt centum pedum, & ſexta pars ſtadii.

Schœnus Aegyptiorum eſt menſura, capiens ſtadia 60. teſte Herodoto.

Semiſſis menſura eſt dimidij aſſis Semiſſem hominem, vocamus uilem & abiectum.

Sextarius continent octo Chœnicas.

Sitometra menſura eſt frumentaria.

Stadium pedum D C.

Stathmos, ideſt manſio, millia continent 28. ſemis, & eſt mẽſurarum maxima Siathmi etiam dicuntur diuerſoria tabellariorum curſorum, ideſt certa ſpatia, quæ uno actu ſolent conficere.

Triens ſeu Hecteus, ſextarius eſt Medimini, capitq́; Chœnices octo. Porrò autem culpam me oportet deprecari, quòd hic varium menſuras, liquorum & aliarum rerum menſuris confude.o. Scribebam enim ut occurrebant uariæ lectiones. Præterea nemo eſt, ut opinor, adeò ſimus & expers naſi, qui prima ſtatim fronte diſcrimen non intelligat. Varia menſurarum genera leges apud doctiſſimum Budæum. Pleraque etiam in antiquis lectionibus Cæl j.

STADIA DIVERSA.

Stadium 12. noſtros efficit paſſus hoc eſt pedes 625. Cenſorinus Italicũ vocat. Olympicum pedibus 600. conſtat. Pythicum circiter mille. Vitruuius ſtadiatas domorũ porticus appellat prælongas, & magnificas.

DE NVMEROSO EXERCITV.

Moſe exercitus habuit 603. millia: imbellis autem popelli 550. millia. Tota ſumma millies mille & centum quinquaginta. Ioſeph lib. 3.

Hieroboam rex Iſraelitarum in exercitu (quem contra Abyam Iudæorum regem duxit) habet 80. millia bellatorum. Abyas verò 40. Bela quarto Andreæ Hieroſolymitani filio apud Pannonios regnante, Tartari cum quingentis armatorum millibus. Pannoniam ingreſſi ſunt, à quibus ſuperatus Bela aufugit. Volater.

Seſoſtris rex Ægypti (qui inſuetam ſeruitij Arabiã ſubegit, maximam Libyæ partẽ occupauit) habuit in pedeſtribus copiis ſexcenta peditum millia, equitum uerò 24 curruum bello aptorum octo milia & uiginti. Diog. lib. 2.

Ninus Aſſyriorum rex, armauit in Bactrianos decies ſepties centena millia peditũ, equitum ducenta, curruum centum millia

Xerxes rex Perſarum, in Græcos dimicaturus, habuit de regno ſuo ſeptingenta millia, de auxiliis trecenta, Roſtratas naues mille & ducentas, Onerarias ad tria millia. Toto numero habuit tria millia nauium, in quibus fuerunt hominum Myriades 23. Terreſtris autem exercitus fuerunt centum & ſeptuaginta Myriades, equitum octo. Herod. lib. 7.

Ad vindicandum Helenæ raptum Græci armauerunt in Troianos 8 6. bellatorum millia. Contra uerò Troiani habuerunt 676. millia. Carinas circiter mille. autor Dares Phrygius.

Mardonius Perſa (quem Xerxes apud Salaminem reliquit, ut diſpalatos milites reſarciret) habuit in exercitu peditum ducenta millia, equitum viginti millia. Victus eſt tamen apud Plateas à Pauſania Lacedemonio, turmis longè minoribus ſtipato, Cælius c. 62. lib. 16.

Achæorum exercitus in Cleomenem ducem Spartanorum, fuit uiginti millium peditum, equitum mille.

Athenienſes in Syracuſanos certaturi duce Alcibiade, habuerunt ſupra 140. triremes, centum & quinq; millia peditum, tum ſagittarios & funditores mille & trecentos. Tormentorum prætereà ac machinarum expugnandis urbibus copiam ingentem. Plut. in Alcibiade.

Artaxerxis exercitus regis Perſarum in Caduſios habuit triginta peditum millia, equites mille. Sabell.

Certaturus in Alexandrum Darius habuit ſexcenta hominum millia. Plut. ſcribit, Dario fuiſſe decies centena millia militum.

Alexandri copiarum qui minimum aſſerunt numerum, trecenta millia peditũ, equitum uero quinque fuiſſe tradunt. Fertur in Aſiam traieciſſe cum millibus armatorum non amplius 48. Iuſtinus lib. 2.

Antigonus Philippi filius, & pater Demetrij Poliorcetis Macedoniæ regis, habuit in exercitu contra Seleucum Syriæ principem, & alios reges ſupra 70. millia peditum, equitum uerò decem millia. Item Elephantos 75.

Seleucus uerò, & Antiochus eius filius, armarunt in ipſum Antigonum 93. millia peditũ, equites ſupra decẽ millia, elephãtos quadringẽtos, currus centũ & uiginti.

Pelopidas dux Thebanorum, duxit contra Syracuſanos ſeptuaginta millia militũ.

Carthaginenſes Siciliam cum ſeptuaginta millibus militum, ducentis triremibus, & mille nauibus inuaſerunt. Quos tamen ſuperauit Timoleon dux Corinthiorũ, eorumq; caſtra diripuit, deſideratis decem millibus.

Demetrius Antigoni & Stratonices filius, & Macedoniæ rex, habuit in copijs peditum decem milia, equitum decem, naues quingentas

Antigoni exercitus habuit peditum uiginti millia, equites trecentos.

Antiochi exercitus 300. millia armatorum, quibus Romanos inuaſit. Falcatis etiam curribus, & elephantis aciem inſtruxit. autor Plut. in Ruffo.

Idem ait, certum non eſſet quantæ fuerint Annibalis copiæ Alii centum millia peditũ, & uiginti equitum fuiſſe dicunt, quidam aiunt addita ex gallis & Liguribus 80. millia peditum, decem equitum Quamuis autem exactus ad fidem numerus dari nequeat, hoc tamẽ argui poteſt, numeroſum habuiſſe exercitum, quod amiſſis in Alpiũ traiectu triginta millibus, adhuc Romanorũ potentiã nõ expauerit.

Perſeo Macedoniæ regi in Paulum Æmylium dimicaturo fuere quatuor millia equitum, peditum uerò 48. millia.

Tigrani regi Armeniæ fuere ducenta quinquaginta quinque armatorum millia cõtra Romanos, qui è tanto exercitum peditum centum millia, equitum uero quinquaginta Lucullo duce interfecerunt.

Mithridates rex Ponti habuit peditum centum millia, equitum decem, currus falcatos nonaginta. Cælius ad hunc modum de Mithridate: Habuit (inquit) equitum quinquaginta, peditum 250. millia; machinatũ uero ac omnis bellici inſtrumẽti par eius ſumma. Depugnabant cum eo reges Dynaſtæque Armeniæ ac Scytharum, qui circa Pontum incolunt, ſupraque Mæotidem paludem.

Eumenes rex Pergami habuit in exercitu contra Macedones 36. millia bellatorum.

Terentius Varro conſul, & Æmylij Pauli collega, habuit in exercitu octo & octoginta hominum millia contra Carthaginenſes.

Quintius Flamminius in bello cõtra Philippum Macedoniæ regem habuit 26. millia hominum.

L. Æmylius & Attilius conſules, principio ſui conſulatus quatuor legiones urbanas in Gallos armauerunt, quarum ſingulis quinque millia & ducenti pedites, equites, uero trecenti iuerant. Habebant & ex ſociorum auxilij triginta millia peditũ equitum uero duo millia. Cui numero Thuſci & Sabini ſeptuaginta addiderunt millia, ubi primum Galli Apœninum tranſire nunciati ſunt. Poſt hos Vmbri & Sarſennatæ Apœnini incolæ uiginti millia contulerunt. Samnites 70. millia peditum, Equitum ſeptem millia. Iapigenſes & Meſapii quinquaginta millia peditũ, equitũ 16. mil. Lucani 30. mil. peditũ, equitum tria millia. Marſi, Maricini, Ferrẽtani & Veſtini peditũ uiginti millia Eoque modo cæteræ totius Italiæ urbes ſuas ſuppetias contulerunt, ita ut numerus excreuerit ad ſepties centene millia peditum, Equitum uerò 70. millia. autor Polybius.

Exercitus Marij & Catuli contra Cimbros habuit quinquaginta hominum millia cum 300. millibus Plut.

Exercitus Craſſi contra Parthos habuit peditum legiones ſeptem, Equitem quatuor millia, ac totidem uelites.

Senonum dux Brennus (qui primus Romanã ſuperbiã retudit) habuit 300. millia.

Bellans in Parthos M. Antonius habuit 60. Romanorum peditum millia & his auxilia equitum adiuncta Hiſpanorum & Gallorum decem millia. Cæterarum nationum equitum peditumque trecenta millia. Plutarchus.

Parthorum uerò exercitus in Antonium habuit 400. millia equitum.

Exercitus Antonii contra Cæſarem habuit peditum centum millia, equitum 12. Naues quingentas.

Exercitus Cæſaris contra Antonium habuit naues ducentas quinquaginta, peditum 80. millia, equitum 22. Plutarchus in Cæſare.

Pompeii in Cæſarẽ dimicantis acies habuit 40 mil. peditũ equitũ in ſiniſtro cornu, ſeptem millia, in dextro quinque. Prætetea Orientis auxilia totam vrbis nobilitatem, Senatores, Prætorios, Conſulares.

Cæſar in acie habuit peditũ 30. millia, equites non amplius mille. autor Eutropius.

Pompeius in bello contra Piratas habuit quingẽtas naues, peditũ 120. millia, equitum quinque Plutar.

Neruii (quos Lucanus rebelles uocat quique noſtro tempore Tornacenſes uocantur) in bello contra Cæſarem ſexaginta hominum millia amiſerunt.

L. Luculli copiæ in Mithridatem Armeniæ regem, fuerunt triginta millia peditum equitum duo millia cum quingentis.

Obſeſſis a Veſpaſiano Hieroſolymis undecies centena millia ferro & fame perierunt. autor Ioſephus.

Radagaſus Gothorũ rex (qui floruit Arcadii & Honorii Imperatorum temporibus) habuit in exercitu ſupra ducenta bellatorum millia. autor Paulus Diaconus.

Theodoricus Clodouei primi filius in Italiam cum 80. millib traiecit, quibus impetu repentino Beliſarii copias fregit, omnemque tranſpadanam ſubiugauit regionem. Volaterranus.

Tamburlanus Scytharum rex Euphratem fluuium cum ſexcentis peditum millibus, equitum uerò trecẽtis traiecit, quo numero Aſiam minorem obtinuit, Regẽ Turcarum Pazaitem captiuum duxit, Scythas, Medos, Albanos, Meſopotamiam, Parthiam, Perſiam, Armeniam ſibi ſubiugauit Volater. in Georg.

Vectiges rex Gothorum, poſt Attalaricum filium Amalaſunthæ reginæ, ad obſidionem urbis Romæ cum ducentis armatorum millibus profectus eſt Volat.

Soli Arueni (modica Gallorum portio) ducenta bellatorũ millia obiecerunt Aemyliano Maximo ad Iſaræ Rhodani confluentia. Strabo.

Heluetiorum in Galliam Aquitanicam irrumpere uolentium, tempore Iulii Cæſaris, exercitus habuit trecenta hominum millia. Volat. in Georg.

Credibile eſt Arioniſtum Germanorum regem numeroſas habuiſſe copias, uel hoc uno argumento, quod à Cæſare uictus octoginta militum ſuorũ millia amiſerit. Autore Plutarcho.

Carolo Marcello Gallorum regi fuerunt trecenta armatorum millia.

Porro autem Lacedæmones prodibãt in bellum cum tibiarum modulatione, ut ſua uiſſimo cantu deliniti non reminiſcerentur periculi.

Pari modo Cretenſes canebant cithara.

Maſſagetæ rubras induebãt tunicas, ne uulneratorum cruor terrorẽ cæteris afferret.

Parthi in fuga ſagittas à tergo iaculantur. Lucanus: Ocyor & miſſa parthi poſt terga ſagitta.

BELLA,

BELLA, IN QVIBVS MVLTVM cruoris effuſum eſt.

Abias Iudæorum rex bellans in Hieroboam regem Iſraelitarum quinquaginta millia ex eius exercitu deleuit. Ioſephus lib 8.

Phaceas rex uno die deleuit ex copijs Achab Iudæorum regis poſt Ioatham 120. millia bellatorum & ducenta utriuſque ſexus millia captiua duxit.

In bello Benadab Syriæ regis contra Achab Iſraelitarum regem perierunt ferro hominum centum millia.

Gedeon nocte una apud Iordanē centum & uiginti millia Madianitarū interfecit.

Cyrus Perſarum rex, traiecto Araxe cum ducentis millibus in Scythas profectus, tā infeliciter bellauit, ut ne nuncius quidem tantæ cladis ſuper fuerit. Idem.

Milciades Athenienſium dux, in Marathonæ Atticæ campo centū millia ex Darij Perſarum regis exercitu profligauit: Sunt etiam qui ducenta, dicant deleta. Sabel.

Coſroes rex Perſarum Paleſtinam cum Hieroſolyma, ac nonagentis millibus Chriſtianorum euertit.

Vſcodomam ſeu Hadrianopolim, Thraciæ urbem, quum cepiſſent Scythę, in ea centum huominum millia iugulata ſunt.

C. Cæſar dictator prædicare ſolitus dicitur, undecies centum & nonaginta millia, præter eos qui ciuilibus bellis perijſſent, ſuo ductu & auſpicijs cæſa Sabellicus in exemplis.

M. Claudius & C. Cornelius conſules, quinquaginta Gallorum millia profligarunt. Volaterranus.

Claudius princeps 300. millia Sarmatarum cæcidit ad Martinopolim.

Claudius Nero & Liuius Salinator ſexaginta Pęnorum millia apud Metaurū Vmbriæ fluuiū cæciderunt, dū Aſdrubal fratri ſuo Annibali ſuppetias ferre conaret.

Q. Fabius Allobrox de exercitu Bituiti Aruenorum regis 120. millia hominum cæcidit. Liuius lib. 6.

Cæſa ſunt ab Alexandro ex Darii exercitu ſupra undecim millia. Cæſa ſunt à Craſſo duodecim millia de Spartaci exercitu. Cæſa ad Cānas Romanorum 50. millia Cæſa ad Granicum flumen a Lucullo ex Mithridatis copiis hominum uiginti millia, præter captos. Cæſa ſunt Pompeio ex liberis 9 millia. Cæſa à Sylla ex Marianis 20. millia Decē millia ex Mithridatis exercitu à Pompeio. Cæſa à Ptolemęo ex Demetrij exercitu 50. millia Cæſa ab Alexandro Perſarum 22. millia Cæſa à Parthis Romanorū decem millia, duce Craſſo. Cæſa ex Scipionis & Catonis exercitu a Cæſare quinque hominum myriades Cæſa à Mithridate ſeptē Romanorū millia. Cæſa à Lucullo ex Tigranis Armeniæ regis exercitu peditū centū millia equitū quinquaginta. Cæſa 8. millia Cillicum a Lucullo Cæſa 80. millia Germanorum ſub Ariouiſto duce a Cæſare. Cæſa Pœnorum 40 millia à Scipione. Cæſa. 15. millia Romanorum ad Thraſymenum. Cæſa 60 millia Neruiorum a Cæſare. Cæſa 30. millia hominum de exercitu filiorum Pompeii a Cæſare. Cæſa in bello Macedonum contra Lacedæmonios quinque millia, & trecenti, ex Macedonibus trecenti & non amplius. Cæſa urbis Hieroſolymitanæ excidio undecies cētena millia Cæſa à Britannis Romanorū 70. millia, ducibus Petilio & Suetonio. autor Cornel. Tacit. Cæſa paulo poſt a Romanis Britannorū 80. millia Quā cladē ægreferens Boudicea eorū regina, ueneno clauſit uitā. Cæſa a Gratiano Impera. triginta Alemanorum millia, apud Argentariū oppidum. autor Sex. Aurelius.

Friola filius Alphonſi Cathalici regis Hiſpaniæ. 50. millia Sarracenorum in bello occidit.

In bello Eduardi 4. Anglorum regis, contra Scotos, perierunt Scotorum 60. millia, Anglorum 7 ſolùm.

In agro Tholoſano Athila rex Hunnorem congreſſus cum Etio & Theodorico Gothorum regibus. In quo conflictu 180. millia utrorum decubuere. Paul Diac.

T Quantam

Quantam ſuorum ſtragem acceperit Ladiſlaus rex Pannoniæ,dum in Amuratem regem Turcarum conflugeret,hinc ſuſpicari licet,quod ex ipſis etiam uictoribus quadringenta millia poſt pugnam deſiderata ſint. Sabell.

Carolus Marrellus Gallorum rex,Abdiramum Viſigothorum regem(qui in Galliã hoſtiliter irrupetat)ad Burdegalam domuit,cæciditq; eius exercitus 350.millia quum tamen Franci non amplius mille perierint. Sabell.

In bello Rhoderici regis Gothorũ cõtra Saracenos 700.millia hominum utrinque perierunt.

BELLICOSI VIRI, CVM ILLVSTRIBVS VICTORIIS.

Gedeon iudex Hebræorum percuſſit quatuor reges Madianitarum,Oreb, Zeb, Zebeæ,& Salmanam.Interfecitque ex eorum exercitu 120. millia hominum apud Iordanem nocte una Ioſephus lib.5

Cyrus Aſtyagem regno Perſarum expulit, tranſlato in Perſas Medorũ imperio Babylonios cum Crœſo Lydorum rege domuit, quem primo uenia donatum,ac ſecundò rebellantem uita & regno ſpoliauit. Subacta Aſia, ac toto Oriente,aggeſſus eſt Scithas,ubi à Thomiri eorum regina uictus eſt,& interfectus.

Darius Hiſtaſpis filius Babylonios perdomuit. Ionas nauali prælio ſuperauit. Athenienſibus congreſſus eſt,ſed magno ſuo incommodo.

Xerxes rex Perſarũ centena millia armauit in Græciam. Athon montem aceto dirupit,dirupum fecit primum uelis. Cum Temiſtocle cõgreſſus eſt,& apud Salaminem ab eodem uictus. Poſt aliquot annos cum Cimone Ateneuſium duce manum conferens,quum fortunam ubiq; nouercam experiretur,uoluptati ſe dedit.

Arſaces obſcuræ conditionis homo,collecta Scytharum exulũ manu, Parthos ſubegit Syriæ regem Seleucum & Hircanos redegit in ſeruitutem.

Cleomenes dux Lacedæmoniorum Aratum ducem Achæorum multis affecit cladibus Argos antea nulli expugnatum in poteſtatem recepit. Annos 14. feliciſſimè imperauit, reliquit multas illuſtres uictorias.

Demetrius Poliocretes, Antigoni Macedoniæ regis filius, traiecto Euphrate Babyloniam occupauit,Athenas Caſſandri & Ptolemæi imperio redimit.Cyprum,expugnato Ptolemæo,naualli bello recipit Bœotios accepit in deditionem Pyrrhũ ab oppugnatione Theſſaliæ repreſſit. Ad extremum fortuna inſidiante uenit in manus Antiochi.

Epaminũdas Thebarum princeps,cum Lacedæmoniis congreſſus,uictorias retulit. Traiectus lancea, & in caſtra ſemianimis relatus, ubi audiuit ſaluum eſſe,ſcutũ ſuum,nec ab hoſtibus raptum, Bene res habet, inquit mortem hanc morior lubes Atque ita ueluti gratulabundus expirauit.

Lyſimachus Agathoclis filius,leoni famelico,Alexandri iuſſu,datus in prædam (ꝙ Calliſteni captiuo ad remedium calamitatis dediſſet uenenum) manum amiculo inuolutum in os leonis intulit,arreptaque lingua feram exanimauit. Quo illuſtri facino re conciliatus eſt Alexandro. Trogus lib 15.

Leonidas Spartanus quatuor,nec amplius ſuorum millibus ſtipatus, auſus eſt manũ conferere cum numeroſo illo omniũ poſt homines natos populoſiſſimo Xerxis Perſarum regis exercitu, apud anguſtias Thermopylarum, ubi parta uictoria, immortale quoque ſi nomen peperit. Idem quoque milites ſolebat, hortari, ut pranderent,tanquam apud inferos cœnaturi: quo uerbo iubebat eos eſſe uacuos metu. Iuſtinus lib.2.

Fecit Themiſtocles filium ſuum Cleophantum in equeſtri facultate adeò ſtrenuum ut equis rectus inſiſteret,& rectus iacularetur, aliaque permulta efficeret ſtupenda. Cælius cap 12.lib.8.

Conon dux.Athenienſis fuit bellica uirtute clariſſimus, qui Lyſandrum Lacedæmoniorum ducẽ terreſtri,prælio uicit,& Athenarum reſtituit libertatẽ. Vnde factũ adagium,

adagium. Bellum Canoni curæ fuerit. Iuſtinus lib 5.

Timoleon dux Corinthus Syracuſus à Dionyſio tyrannide liberauit, tyrannum in exilium miſit. Leontiuorum principem, nomina Icetem, bello captum interfecit Mamercum Catanæ tyrannum in fugam uertit. Lepitum (qui Apolloniam per uim ceperat) captum & uinctum Corinthum miſit. Carthaginenſes in Siciliam irrũpentes ſuperauit, eorumque caſtra diripuit.

Ceneus Theſſalus quum multis interfuiſſet prælij, nũquam tamẽ lædi potuit. Hinc natũ prouerbium, In uulnerabilis ut Ceneus. Neſtor apud Oui. lib. 12. Veſter fuit unicus æuo Contemptor ferri, nulloque forabili ictu Cycnus: at ipſe olim patiẽtem uulnera mille Corpore non læſo Perthæbum Cæneauidi, Cæneam Perthębum, qui factis inclytus Othryn Incoluit.

Archidamus Lacædemoniorum princeps, Methonem ad Athenienſes deficientem recepit. In bello contra Pylon primus è naui proſiliens, nec ulneratus eſt, nec ſcutum amiſit. Aduerſus Amphipolim ſtrenuè decretauit. Tandem inſimulatus, quòd Agnoni Thraciæ regni faueret, damnatus eſt.

Codrus Athenienſium rex, cum in bello Peloponeſiaco accepiſſet ab oraculo, uictricem fore gentem, cuius princeps bello periret: relictis ueſtibus impetatorijs, gregariam ſe finxit militẽ, coque modo inimicis occidendum ſe præbuit.

Idanthyrſus Scytharum rex bello res magna geſſit, multum Aſiæ ſubiugauit, & totam propè Aegyptum peruagatus eſt.

Aratus dux Sicyonius, collecta coniuratorũ manu patriam ſeruitute liberauit, excuſitque Nycoclem tyrannum Compoſito patriæ ſtatu dux Achæorum factus, eorum Rempub. ann. 14 feliciſſimè adminiſtrauit. Locrıdem & Calydoniam depopulatus eſt, Acrocorintum expugnauit, Macedonibus inde repulſis. Argeorum tyrannos Ariſtouicum primò, deinde Ariſtippum bello ſuſtulit. Aetholos Achęis inimicos plerunque debellauit. Sublatus demum dicitur, & ueneno potus a Philippo Macedonum rege, cui erat fomidoloſus.

Seleucus Nicanor, rex Syriæ, Papylonem cepit, Bactrianos expugnauit, penetrauit ad Indiam. Compoſitis in Oriente rebus Lyſimachum domuit, & interfecit. Trogus lib. 15 & Volater. Georg.

Antiochus maximus Syriæ rex, Babyloniam, Aegyptum, & Iudę am patrio adiecit imperio. Græciam cum ſexaginta millibus intrauit.

Mithridates Phraatis filius Parthorum auxit imperium, Armenios nunquam antea ſub iugum miſſos adortus eſt. Babylonis accepit in deditionem fratre interfecto quem ſubditi regno præfecerant ob ipſius Mithridatis crudelitatem. Cum Romanis bellam gerens Craſſum cum filio, ac toto exercitu deleuit.

Gylippus uir Lacedemonius, bello ſtrenus, Athenienſes multis bellis multisque cladibus affecit. Tibull lib. 4 Non magni potior ſit fama Gylippi.

Sunt & alij pleriqne uirtute bellica memorabiles, ut ex Troianis Piramus, Aeneas Hector, Paris, Deiphobus, Troilus Et Gręcus Agamemnon, Menelaus, Achilles, Aiax uterque, Patroclus, Vlyſſes, Neſtor, Diomedes. De Achille, Catullus: Non illi bello quiſquã ſe cõferet heros Hoia. Scriptor honoratũ ſi fortè reponis Achile, Impiger, iracũd. inexorabili, acer. Iura neget ſibi, nata, nihil non arroget armi.

Bellicam Aeneæ uirtutem Diomedes apud Vergil. lib. 11. his aperit uerſibus:

Munera, quæ patrijs ad me portaſti ab oris,
Vertite ad Aeneam: ſtetimus tela aſpera contra,
Contulimusq; manus: experto credite, quantus
In clypeum aſſurgat, quo turbine torqueat haſtam, &c.

His adduntur, Adraſtus rex Argiuorum, Ageſilaus, Brenus, Cambyſes, Catilina, Cimon Athenienſis, Cœſus, Euander, Iugurtha, Iaſon, Hercules, Pacorus rex Parthorum, Preſeus, Theſeus, Pyrithous, Pyrrhus, Achillides, Thideus, Thraſybulus & alij plerıque poetarum carminibus cantatiſſimi.

Pyrrhus Epyrotarum rex, Leuinum conſulem apud Heraclem bellorum nouitate turbauit. Ad uigeſimum ab urbe lapidem caſtra poſuit, Curio & Fabricio cōgreſſus eſt, argos obſedit, ubi tegulæ iactu ad extremum fertur priiſſe.

Philippus Macedo Athenienſes uicit. Traiecit in Illyricū, Lariſſam urbem cepit, expugnauit Theſſaliam, & Methonem Magneſiæ urbē Dux à Thebanis delectus contra Phocēſes, eos diripuit. Olynthios deleuit, Ariſbā Epyri regem regno deiecit. Byzantium obſedit, ubi longa mora cōſumptus ad Piraticā ſe conuertit. Scythas ſtratagemate ſuperauit Rebellantes iterum Athenienſes domuit.

Alexander Macedo, Philippi ex Olympiade filius, tantum nomē bellica uirtute ſibi comparauit, ut recens quoq; ſit ſemper eius memoria. Viginti natus annos Thebas euertit. Traiecto Helleſponto Ilium profectus eſt, ubi animaduerſo Achillis ſepulchro, Achillem ipſum fœlicem prædicauit, quod laudum ſuarum præconem habuiſſet Homerum. Darium Perſarum regem ad Granium flumen perdomuit, cæſis uiginti Perſarum millibus, ubi Darium ipſum cum uxore & filiabus captiuum duxit, quem tamen iterum donauit uenia. Verùm ubi tertiò redintegraſſet copias, uicto regnum eripuit eius tamē interfectorem Beſſum ſupplicio affecit. Scythas demum laceſſiuit. In India Porum regem numeroſis armatum copiis, & quatuor cubitis cum palmo procerum fudit, cui & pepercit. Curtius & Plutarchus autores.

Annibal Amilcharis filius, uiginti annos natus, Saguntum expugnauit. In Italiam quinto menſe, ſuperatis Alpibus, ab Hiſpania peruenit. Apud Ticinum Corn. Scipionem, patrem Africani maioris, occurentem ſuperauit. Sempronium conſulem apud Trebiam ingenti clade affecit. C. Flaminiū quoq; profligauit ad Thraſymenum, interfectis ex eius copiis 25. millibus. P. Aemilyum, & Terentium conſules cum exercitu deleuit apud Cannas, ubi ſenatores 90. alij ad 45. millia perierunt, ubi & annulorum modij tres reperti ſunt. Inde omniū metu acceſſit proxime Romam, & ad tertium uſque lapidem Claudium Marcellum Romanorum ducem iterum fudit: & ad extremum uictus à Scipione, Romam liberauit metu. Liuius.

Manlius Torquatus Gallum prouocantem, ſcuto & gladiis duobus armatum, ornatumque torque & armillis, uiribus, adoleſcentia, magnitudine, & uirtute præſtātem cæteris, occidit, mortuo torquem detraxit, eamque ſanguinolentam collo ſuo impoſuit. Quo facto, ipſe poſteriq; eius Torquati cognominati ſunt. autor Gell. cap. 13. lib 9.

Attilius Regulus conſul fuſis Salentinis triumphauit. Primus Romanorum ducum in Africā claſſe traiecit. Quaſſata Amilcharis claſſe, naues lōgas 63. oppida 200. ac totidem hominum millia cepit. In Africa portentoſæ magnitudinis ſerpentē occidit. Captus demum inſidiis Xantippi Lacædemonii mercenarii militis, miſerabili exitu ab inimicis enecatus eſt.

C. Acilius Cæſaris miles, nauali ad Maſſiliam prælio. iniecta in puppim hoſtiū dextra, & obtruncata, eam læua apprehendit. Nec antè dimicare deſiit, quàm captam profundo mergeret, Athenienſem illum Cynegirum imitatus, qui in conſectanda Xerxis claſſe, idem legitur feciſſe. Herod lib. 6.

Achilinus Beliſarii miles, ſolus ad portam Pintianam Gothorum repreſſit impetū. Procopius.

Furius Camillus Faliſcos obſedit. Veios decēnali obſidione domuit. Gallos Senones Roma pepulit, eisq; uexilla Romanorū extorſit. Quintò dictator Celtas iterū Romam petentes ad Anienem fluuium ſuperauit.

M. Curius Dentatus triumphauit de Samnitibus Iterum de Sabinis Tertiò de Lucanis ouans urbem ingreſſus eſt. Pyrrhum Epyrotarum regem ex Italia pepulit. legaris Sannitum aurum offerentibus, reſpondit, ſe malle imperare aurum habentibus quàm accipere.

T. Q. Flaminius (eius Flaminij filius, qui ad Thraſymenum Annibali inauſpicate cögreſſus, eccidit cũ exercitu) Philippũ Macedoniæ regẽ prælio fudit caſtris exuit Theſſaliã, iouantib. Ætholis & Acarnibus uexauit Ciuitates quæ ſub Philippo erant p præconem liberas eſſe pronunciauit. Demetrium obſidem accepit, quẽ poſtea pecunia multatum in regnum reſtituit. Nabin Lacedæmoniorum tyrannũ ſubegit. Legatus in Græciam contra Antiochum & Ætholos ad cõfirmandas in fide Romanorum ciuitates miſſus eſt.

T. Semptonius Gracchus Gracchorum pater Celtiberos in deditionẽ accepit. Prætor Galliã domuit Subiugauit Sardiniã, cuius ĩcolas plurimos expoſuit venales.

Manlius Capitolinus ob Capitolium à Gallis defenſum, nomen ſortitus, annos 15. natus militem uoluntarium ſe obtulit. Militaris donis 37 a ſuis ducibus donatus eſt Cicatrices habuit 33 in corpore. Plin.

M. Claudius Marcellus Gallos (qui ſe Inſubribus iunxerant) iuxta Padum uicit, interfecto eorum duce Viridomato Annibalem inuictiſſimum ducẽ primus apud Nolam ſuperauit Contra Syracuſas etiam profectus triennio urbem appugnauit. Tandem interfectus eſt ab exercitu Annibalis apud Venuſiam.

C. Marius ſepties conſul, Iugurtham captum triumphum duxit Cimbros in Gallia, Teutones in Italia ſuppreſſit, deq; his triumphauit Apuleium & Glaciam prætores ſeditioſos interemit. Syllam uictum coegit Minturnis delitefcere inter paludes Spiculatorem Gallum ad inferendam ſibi mortem miſſum, vultus maieſtate deterruit Plutarc & Liu.

Scipio Africanus annum agens 17. principio ſcdi bell Punici ductus in caſtra, circũ uentum ab hoſtibus patrem liberauit. Poſt Cãnenſem cladem quum iuuentus de relinquenda Italia cogitaret, ipſe gladio ſupra capita erecto iurare ſingulos cõegit, ſe non relicturos patriam. Mortuo in Hiſpania patre, quum omnes id bellum refugerent, ſpõte ſe obtulir, natus annos 24. ubi Carthaginem nouã uno die expugnauit. Aſdrubalem ſuperauit. Maſiniſſæ nepotem in bello captum auo remiſit. Syphacẽ regẽ uicepit. Annibalem ex Italia accerſitum ſuperauit, Carthaginẽq; Romanis fecit tributariam Reuerſus. Romam triumphauit. Conſul in expeditionem Aſiaticam profectus, omnia ſuis auſpicijs texit: Antiochũ ſub iugũ miſit. Accuſatus demum, quòd prædam Aſiaticam non totam in ærarium contuliſſet. Linternum ſeceſſit in uillam ſuam pertæſus ingratitudinem urbis. Liu.

Scipio Æmylianus, Pauli Æmylij filius, Numantiam euertit, Carthaginem penitus ſuſtulit.

Paulus Æmylius, Æmilij Pauli conſulis, collegæ Terentij Varronis filius, de Liguribus triumpauit, Perſeum Macedoniæ regem cepit, demũ in triumphum duxit. Proconſul in Hiſpania cum Vaſcetanis & Luſitanis aduerſo marte pugnauit. anno tamen ſequenti Luſitanos fudit, cæſis ex eorum exercitu octodecim millibus Captis uero 530.

L. Sicinius Dentatus pp ingentem fortitudinem Achilles Romanus uocatus eſt. Pugnauit in hoſtem 120. prælijs. Cicatricem auerſam nullam, aduerſas 45. tulit Coronis donatus eſt aureis 8. obſidionali una, Muralibus tribus, Ciuicis 4. Torquibus 83. Armillis plus centum & ſexaginta, Haſtis 8 Phaleris item quinquies uiciesque. Triumphauit cum imperatoribus ſuis triumphos nouem. autor Plinius & Gellius

M. Sergius (ut ſcribit Plinius) ſecundo ſtipendio dextram manum perdidit. Stipendijs duobus, ter & uicies vulneratus eſt. Bis ab Annibale captus Bis uinculorum eius profugus 20. mẽſibus nullo nõ die in cathenis & cõpedibus cuſtoditus. Siniſtra manu ſola quater pugnauit, duobus equis inſidente eo ſuffoſſis. Dextram ſibi fecit ferream, atque religata præliatus eſt. Cremonam obſidione exemit. Placentiam tutatus eſt. Duodena caſtra hoſtium in Gallia cepit. Vicit etiã Fortunã, Sotinus & Pontanus de uirtute bellica.

Porſena rex Ethruſcorum dum Tarquinios in urbē reſtituere tentans, Ianiculum cepiſſet, Horatius Cocles pro ponte ſublicio ſtetit, ſuſtinuitque hoſtilē impetū donec pons a tergo frangeretur, quo cum in Tyberim decidit. Sabell. Quique ſibi pontem paſſus poſt terga reuelli, Ipſa licet contra ſtaret Ethruſca phalanx.

M. Scæua Centurio Cęſaris in Gallia ſolus in acie reſtit. Quum in hoſtes rueret, & iam telo femur trausfixus eſſet, contuſusque caput ictu ſaxi, clypeo & galea diſiectis, gladioque fracto duplici lorica munitus, ſe in mare proiecit. Et cum natando perueniſſet ad ſuos, Parce (inquit) imperator, arma perdidi. Tranquillus ſcribit, cum effoſſo oculo, trāſfixisque humeris & femore, ac clypeo cētum, & uiginti foraminibus terebrato, caſtelli commiſſi portam non reliquiſſe.

Pompeius Magnus Syllæ primum partibus adhæſit. Domitium expugnauit, De Iarba rege Mauritanię triumphauit, nondum patientibus annis. Contra Sertorium in Hiſpaniā profectus, metelli copiis ſe coniugens, eum cum tota factione ſuſtulit. Piraticum bellum tribus confecit menſibus. Triumphauit de Mitridate rege Ponti Tigranem uicit regem Armenię, quem tamen ad genua ſua prouolutum regno reſtituit. Iberos, Albanos, Iudęos debellauit, capto eorum rege Ariſtobolo, & in triumphum unà cum filio Tigranis ducto. Reuerſus ex Oriente triumphū egit biduo, pręnotatis uictarum gentium titulis. Ad extremum verſo fortunæ Zephyro, uictus à Iulio Cæſare in campis Philippicis coactus eſt uelut profugus ad Aegypti regem Ptolomęum ſe recipere, ubi hoſpitis (cui ſe commiſerat) perfidia interfectus eſt.

Victor Pompeii Cęſar Galliam omnem decennio ſubegit, eamque redegit in prouincię formam. Germanos, ponte ſuper Rhenum fabricato, maximis affecit cladibus. Aggreſſus eſt Britannos ignotos antea, ſuperatisque pecunias & obſides imperauit. Macedonia trāſgreſſus, Pompeium per quatuor penè menſes, maximis obſeſſum operibus, ad extremum Pharaſalico pręlio fudit: & fugientem Alexandriam perſecutus, occiſum ut deprehendit, cum Ptolemæo rege bellum difficillimum geſſit. Victor Aegypti regnum Cleopatrę, fratriq; eius minori permiſit. Ab Alexandria, & inde Pontū tranſit, urgentibus de Pharnacem nunciis, quem Mithridatis Magni filium, multis iam ſucceſſibus pręferocem intra quintum (quam affuerat) diem una proſtagauit acie. Dehinc Corn. Scipionem, Pompeii ſocerum, & Iubam reliquias partium Africe refouentes deuicit, & Pompei libero in Hiſpania. Confectis bellis quinques triumphauit: Primum triumphum egit Gallicum. Sequentem Alexandrinū, ex uicto & interfecto Ptolomæo. Hinc proximū Africanum ex Iuba debelatto. Deinde Ponticum de Pharnaſſe. Nouiſſimum, Hiſpaniēſem de Pompeii liberis. Refiāte demum Fortuna, quum optimatium partibus eſſet formidoloſus, Bruti, Caſſii, & aliorum coniuratione, tribus & uiginti uulneribus in ſenatu confoſſus eſt. Sueton. & Plu.

M. Antonius Triumuiri, interfecto Cæſare, fœdius cum Lepido & Auguſto contraxis. Brutum & Caſſium Cæſaris interfectores uicit in Macedonia. Profectus in Aſiam, multos in Oriente reges debellauit. Antigonum Iudæorum regem ſecuri percuſſit. Phraati Medorum regi congreſſus, cum uictor euaſiſſet, uictū ad Araxem uſque perſecutus eſt. Armenię regem, Alexandriam duxit in triumphum. Cum ergo uidit ſe poſitum in gremio luxuriantis Fortunæ (in quo parum ſibi cauet mortalitas) deliciis captus incidit in amorem Cleopatræ, quē repudiata Octauia Auguſti, ſorore ſibi copulauit. Hinc fax belli ciuilis. Hinc Auguſti nata indignatio, cui apud Actium congreſſus, & ad extremum uictus profugit in Alexandriam, ibique gladio ſe confodit.

Auguſtus Imp. Cantabros, Aquitanos, Rhetos, Vindelicos, Dalmatas Romano ſubiecit imperio. Sueuos, Cattosque deleuit. Sicambros in Galliam tranſtulit. Pānonios ſtipendiarios adiecit. Getarum populos, Baſternasque laceſſitos bellis con-

cordiam impulit. Obſides accepit a Perſis, creandique regis arbitrium. Ad eum Æthiopes, Indi, Scythæ, Garamantes legatos cum donis miſerunt. Bella ciuilia quinque geſſit, Mutinenſe & Actiacum aduerſus M. Antonium: Philippenſe in Brutum & Caſſium: Peruſinum aduerſus L. Antonium Triumuiri fratrem: Siculum aduerſus Sextum Pompeium Cn. Pompeii filium. In bello Mutinenſi non modo ducis, ſed etiam militis functus eſt munere. Nam aquilifero legionis ſuæ grauiter vulnerato, ipſe aquilam humeris ſubiit, diuq; portauit. Quod fuit argumentum & indicium magnæ fortitudinis.

C. Tacitus prodit, Veſpaſianum conſueſſe antetire agmen, locum capere, cibo fortuito, ueſte habituque uix à gregario milite diſcrepante legiones habuiſſe exercitus bello, noctu ſtetiſſe in Excubii, milites ſtratagematibus doliſq; bellicis inſtruxiſſe. Probus imperator, bello Sarmatico tribunus, tranſmiſſo Danubio multa fortiter fecit Donatus eſt haſtis puris quatuor, coronis uallaribus duabus ciuica, una uexillis puris quatuor, armilis aureis duabus, torque aureo uno, patera una librarum quinque ad rem diuinam. Sabellicus in Elegiis Romanos quoſdam bellicoſos his uerbis enumerat:

Et quem deceptæ plectentem crimina dextræ
Cernere magnanimus Porſena non potuit.
Tercentum Fabios, aſſertoreſq; Camillos,
Nec quibus agnomen Africam terra dedit.
Non Catulos Deciuſq; duos, geminoſq; Catones,
Non Capitolini nomina magna laris.
Nec taceat Coſſum, nec te Marcelle relinquat,
Non Curios porcos, Fabriciumq; ſenem.
Tollat in immenſum Syllum Marioſq; feroces,
Pompeioſq; duos, Cæſareamq; domum.

Aurelius Imp. irrumpentes in Italiam Sarmatas bello fuit, è quibus uno die octo & quadraginta ſua manu interfecit. Zenobiam quoque Palmyræ reginam in triumphum duxit. Profectus in Galliam, Tetricum ſubiugauit. Mox in Ægyptum traijciens, regionem pacauit, ſublato Firmo, factiones ibidem ſuſcitante. Romam poſtremo reuerſus, de his omnibus triumphauit. Fl. Vopiſcus.

Iuſtinianus Imp. Perſas domuit. Vandalorum gentem deleuit Africam Ro. imperio totam reſtituit Gothos iterum in Italiam irrumpens fudit. Mauros Africam intrantes cum Atti la rege ſubiugauit. Quæ magna ex parte auſpiciis Beliſar i geſſit. Propter tot uictoris dicebatur Alemanicus, Gothicus, Alanicus, Vandalicus, Africanus. Paulus Diaconus lib. 8. rerum Rom.

Clodoueus Gallorum rex, Alemanos domuit, Gothos regno ſuo expulit, Alaricum eorum regem cæcidit, aliaque permulta egit facinora, quibus docuit gentem ſuã ad arma natam.

Huius filius Theodoricus Turingiam cum rege ſubiugauit. Traiecit in Italiam cũ 80. millibus armatorum Beliſarii copias repentino fregit impetu. Tráſpadanam regionem uicit. Decem Burgundiorum millia Gothis auxilio miſit.

Carolus Martellus Pipini primi filius Aurelianos uno impetu fudit. Traiecto Rheno Alemanos, Sueuos, Bauaros, regno Frãcorũ adiecit. Saracenos ab Eudone duce in Aquitaniam uocatos profligauit, cæſis ex eodem exercitu 385. millibus. Amorrerũ alterum eorum regem, ſuppetias Athimo apud Narbonem obſeſſo ferẽtem, deleuit. Gothos (qui Hiſpaniam citeriorem Galliæ partem annis iam 300. turbauerant) profligauit. Omnem poſtremò Galliam Francorum regno ſubiecit. Volaterranus.

Carolus Magnus Pipini ſecundi filius, euidens uirtutis Gallicæ reliquit argumentũ In primis Aquitanorum regem Humuldum in deditionem accepit. Acceſſitus ab Adriano Pont. Longobardos cum duce Deſiderio Italia expulit, quum annos

iam 104 poſſederant. Domū reuerſus bellum Saxonum (quod annos propè 34. dur auerat) quamuis interpolatum, proſecutus eſt. Quos ſub iugum redactos, ad Chriſtianæ quoq; pietatis cultum induxit. Aigolandū Sarracenum, Hiſpanosq; malè de Chriſto ſentientes, ſubiugauit. Beneuentanorum (qui duce Araiſo in Romanum Pont. tumultū parabant) repreſſit. Taxilonem Bauariæ ducem, res nouas molientem, ſola pacauit legatione, Hunnos (qui Pannoniam occupauerant) magnis affecit cladibus. Godefredum Normanorum ducem, Francorum ſocios uexantem, in poteſtatem ſuam redegit. Leonem Tertium Pont. a Romanis expulſum, ſuæ ſedi reſtituit. Cui tantæ uirtuti adiecit amorem literarum, quas uſque adeò & amabat & mirabatur, ut Parrisienſem Academiam primus inſtituerit erat corpore procero, uaſtis præter conſuetudinem uiribus.

Tamburlanus Scytharum rex, Medos, Albanos, Meſopotamiam, Perſiam, Parthiā, & Armeniam ſubiugauit. Traiecto cum 600. millib. peditum, equitum uerò trecentis Euphrate, Aſiam minorem obtinuit. Regem Turcarum Pazaitem captiuū in laqueos coniecit, tanta feritate, ut eum inſtar beluæ clatris incluſam ſecū ſemper duxerit, & ſub menſa, in modum canis, micas, & fruſtilla comedere iuſſerit, equumq; aſcenſurus, eius humeros pro ſcabello pedibus conculcauerit.

Amurathes rex Turcarum, Theſſalonicam urbem ui captam, diripuit, Epyrum & Ætholiam ſub iugauit, Pannoniam cum centum armatorum millibus ingreſſus eſt, Pannonios bello bis fudit.

Artutus rex Britanniæ, adeò bellica uirtute excelluit, ut quadringentos & ſexaginta uiros in prelio ſolus interfecerit, ac regna plurima ſuæ adiecerit ditioni. Vtebatur galea aurea, in qua ſculptum draconem præferebat. Ferebat clypeum, in quo picta erat Chriſti paræ genitricis effigies, ut omni diſcrimine, rebus omnib. eam ſemper haberet præ oculis, uelut adiutricem. Vtebatur lancea ardua, & inuſitati ponderis, quam ſecum deferri ſemper uolebat. Cantatiſſima eſt eius uirtus, & recens propè memoria, frequensq; fama in ore omnium.

MACHINÆ QVÆDAM BELLICÆ, & tormenta.

Arcubaliſtæ & Carrobaliſtæ dicebantur minores machinę, quę curriculis ferebatur.

Balliſta bellicum erat tormentum ex ferro, aut taxo, aut olle, quo magni lapides emittebantur, ut ait Sulpicius Ouidius lib 3 de Triſtib. Quam graue balliſtæ mœnia pulſat onus. Cic. lib. 2. Quæſt. Tuſc. Vt enim balliſtæ lapidum, ita reliqua tormenta telorum. Balliſta formabatur ea magnitudine, ut lapides 120. pondo iacularetur. Balliſta maior ſaxa contorquet. Hæc a Phœnicibus reperta eſt. De hac Syl. lib. 1. Phocais effundit uaſtos balliſta molares. Balliſta maior haſtam iacit, & parua ſpicula. De hoc uidetur intellexiſſe Luc. lib 3. dicens: Nec enim ſolis excuſſa lacertis Lancea, ſed tenſo balliſtæ turbine rapta, &c.

Bombarda Galli uocant machinam a bombo & ardeo, ut autumat noſter Nicolaus Beraldus, execrabile prorſus inuentum, quo nihil fulmini magis ſimile, luce, impetu, & odore teterrimo Cuius inuentori (ut inquit ille) robur & æs triplex circa pectus erat, illum parentes crediderim ſui Ceruicem, & penetralia ſparſiſſe, nocturno cruore Hoſpitis, &c.

Graphicam tormenti huius deſcriptionem, uide apud eundem Beraldum in Ruſticum Politiani, ex uerſibus Ioannis Mariæ Cattanei, Ricardus Bartholinus Bombardam uocat turrifragam, nouo, ſed tamen conuenienti epitheto. Volaterran. ait. Bombardam primam a Germanis domo Venetis datam, quū hi apud Clodiā foſſam Genuenſes obſiderent.

Coclheæ dicebantur rotundæ machinæ, in quibus per circuitum obſeſſores conſcēdebant in muros inimicorum.

Exoſtra pons erat turris ambulatoriæ, per quem obſeſſores in muros obſeſſarum urbium tranſmeabant.

Falcea

Falces & Harpagę armorum genera ſunt apta muroru oppugnationi. Siſenna apud Nonium, Falces iniectas comminuat Pluteos proprius collocatis Harpagis deijcitur, mittunt è turribus.

Malleoli erant quædam miſſilia, quæ arcu iaciebātur, materiam habentia ad cōburendum Liuius Aliqui uenerunt ferentes ſtuppiam, picem, & malleolos.

Muſculi dicuntur minores machinæ, quibus protecti obſeſſores urbis foſſarū (uerbum eſt Vegetii) comportatis lignis lapidibus cōplent, & ſolidant, ut turres ambulatoriæ ſine impedimento admoueantur, & applicentur. Minores ſunt uineis, & pluteis firmiores, Vocantur autem à ſimilitudine muſculorum piſcium. Nam quemadmodum illi quum minores ſint, tamen Balænis auxilium adminiculum que exhibent: ita quoque hæ machinæ ſubſidio ſunt ambulatorijs turribus ad parandam uiam, præmuniendaq; itinera.

Phalarica genus erat teli, quod ex phalis, id eſt, turribus ligneis intorquebatur. Erat autem præfixa ualido ferro in modum haſtæ intra tubum, cuius haſta ſulphure reſina, bitumine, & ſtuppis conuoluebantur, infuſo oleo, quod incendiarium uocabant, & è balliſta emittebantur.

Plutei contexebantur ad ſimilitudinem caſſidis è uimine, cilicijs protegabntur, corijs, ternisq; rotulis, quarum vna in medio, duæ in capitibus opponebātur, admouebantur in quamcunque partem, more carpenti, & applicabantur muris: horum munitione protecti obſeſſores, ſagittis, fundis, & miſſilibus obſeſſos de propugnaculis ciuitatis exturbabant, ut ſcalis aſcendendi facilior pateret occaſio.

Sambuca fiebat ad ſimilitudinem citharæ. Nam ut in cithara ſunt cordæ, ita in trabe, quæ turri admouebatur, erant funes, qui pontem de ſuperiori parte trocleis laxabant, vt deſcenderent ad murum, exhibantq; ſtatim bellatores, & per eā tranſeuntes mœnia urbis inuadebant.

Scorpiones machinæ ſunt, quæ Vegetij tempore dicebantur Manubaliſtæ. Ideo autem nomen hoc traxerunt, quod paruis ſubtilibusq; ſpiculis inferrent mortem. Aliter Scorpio uocatur Onager, quòd aſini feri, quum a uenantibus agitantur ita eminus lapides poſt terga calcitrando emittunt, ut perforent pectora ſequentiū aut perfractis oſſibus capita ipſa diſplodant Saxis autem per Onagrum contortis non ſolum equi elidebantur & homines, ſed etiam hoſtium machinamenta frangebantur.

Telenon machina fiebat hoc modo: Trabs vna in terram præaltè defigebatur, in cuius uertice connectabatur altera longior, dimenſa medietate eo libramento, ut depreſſo vno capite, erigeretur alterum. In uno quoque capite cratibus & tabulis contexebatur machina, in qua pauci collocabantur milites. Depreſſo itaq; per funes altero trabis capite, altero uero (in quo erant) eleuato imponebantur in murum.

Teſtudinem machinā fuiſſe bellicam, Vegetius ait, de materia ac tabulis contextā, quæ ne exureretur incendio, corijs, uel cilicis cētonibusq; ueſtiebat. Hęc intrinſecus accipiebat trabem adunco præfixā ferro, quod Falx uocatur, ab eo quòd incurua eſt, ut de muro lapides extrahat. Idē ait, caput eius ueſtri ferro, appellariq; Arietē, ꝙ frontē habeat duriſſimā, quæ ſubruat muros, & arietū more retrocedat, ut cum impetu uehementius feriat. Habet autem teſtudo machina ſimilitudinem cum teſtudine uera: nam ſicut hæc modo reducit modo profert caput, ſic illa interim reducit trabem, & quandoq; exerit. Vnde Ammianū Marcell. quoq; De Ariete Verg. Labat ariete crebro Ianua, & emoti procumbunt cardine poſtes. Ouid. lib. 11. Met. Nec leuius pulſata ſonat, q̄ ferreus olim, Quum laceras aries balliſta ve concutit arces. Hinc Arietare uerbum, id eſt, cū impetu percutere. Verg. Arietat in portas, & duros obice poſtes. De Ariete Pamphilus. Rumpo fores, muros quatio, demolior arces. Cornua ferrata ſub trabe dura gero.

Turræ

Turræ Ambulatoriæ, ſunt machinamenta trabibus tabulatiſque compacta, crudi corij, & centonibus communita, ne hoſtili cremententur incendio. Fiebant interdũ tanta proceritate, ut & muros, & lapideas turres altitudine ſuperarēt. Vehebantur multis rotis arte mechanica ſuppoſitis. Quum muris admouebantur, præſens erat ciuitatibus periculum. Nam ſurſum verſum habebant ſcalas, quibus irrumpebantur in vrbem. Deorſum verſum arietes, quorum impetu diuellebantur muri. In earũ faſtigio collocabantur ſagittarij, qui obſeſſos contis ſaxis miſſilib. proturbabant, & ita capiebant ciuitatē ſine mora. Obſeſſis enim nulla ſpes erat auxilij, quum ſupra ſe aſpicerent altiorem hoſtium murum.

Vineæ (quas aliter Cattos vocant) fiebant hoc modo: De lignis leuioribus machina collegabatur, lata pedibus octo, alta pedibus ſeptem, longa 16. huius tectum munitione duplici tabulatis cratibusque cõtexebatur: latera ſepiebantur uimine, ne ſaxorum telorumque impetu penetrarentur: extrinſecus autem ne immiſſo concremaretur incendio, crudis ac recentibus corijs ac centonibus operiebātur, multas in ordinem iunctis ſe ſupponunt milites, qui tuti penetrant ad excauanda murorum fundamenta. De Vinea Propertius libro 4. Dumque aries murum cornu pulſabat aheno, Vineaque inductum longa tegebat opus.

Inter machinas etiam numerantur Trifaces, Catapharatræ, Plumbatæ, Tribali.

Inter noſtri tempori machinas habentur Colubrina & Serpentina, quòd oblongæ fiant, habeantque effigiem propè Serpentis & Colubri. Pamphilus Saxus: Vis, ſonitus, rabies, motus, furor, impetus, ardor Sũt meeũ, Mars hęc ferreus arma timet.

ARMORVM VARIA GENERA, & bellorum inſtrumenta.

Ancile dicitur breue ſcutum Nonio. Hoc ex utroque latere reciſum erat, ut nullus videretur angulus, & ſummum infimumque latus eius medio pateret. Ferunt, ancylia principante Numa Põpil. cœlitus fuiſſe demiſſa. Ouid. lib. 5 Faſt. Ecce ancyle uocant, quod ab omni parte reciſum eſt, Quaque oculis ſpectes, angulus omnis abeſt.

Capiſtrum & Frænum, vincula ſunt capitis equorum. Martialis: Paret purpureis aper capiſtris.

Cætra ſcutum eſt loreum, quo utuntur Afri & Hiſpani, Lucan. libro 7. Illic pugnaces commouit Iberia Cętras. Vergil. Lęuas Cętra tegit. Cętrati dicuntur, qui utũtur huiuſmodi ſcutis.

Ephippia ſunt ſtragula, quibus equi integuntur, uel ſellæ eis ad inſidiendũ poſitæ. Cato: Fuit mihi equus ſine ephippio. Equi ephippiarij dicuntur, quibus imponuntur ſellæ, ne graui inceſſu uulnerent ſeſſorem: Ephippiati equi, ſuis phaleris ornati. Hora. adagium fecit, Optat ephippia bos piger, optat arare caballus. ubi quis vult ea curare, quorum eſt ignarus.

Galea dicitur caſſis, ſeu ferreum inſtrumentum à galero, quo veteres uſi ſunt. Ouid. in Epiſto. Et galeam preſſa ſubſtinuiſſe coma. Ea ornata criſtis & pennis maiorem ſolet incutere terrorem. vnde Verg. lib. 8. Aen. Terribilem criſtis galeam flãmasque vomentem. Idem ſignificat Caſſis. Dicimus etiam Caſſida. Prop. Aurea cui poſtquam nudauit caſſida frontem.

Lorica dicitur ferreum corporis munimentum, quale apponebatur antiquis regum & imperatorum ſtaturis. Dicitur autem Lorica, velut cõnexa loris. Squallebat ferri laminis, ut ariſtis colchearum. Vitruuius: Non patietur lorica teſtacea lędi latera. Modeſtus: Centuriones nimium bellicoſas loricas tranſuerſis caſſidum criſtis (ut à ſuis facilius noſcerentur) habebant. Martialis: Inuiam Sarmaticis domini loricea ſagittis: Hinc Loricare eſt armare ſeu loricam induere. Plinius de Ichneumone in Aſpidem certaturo. Mox (inquit) ubi pluribus eodem modo ſeſe corijs loricauit, in dimicatione pergit.

Ocreę dicuntur crurum munimenta. Apuleius. Ille galea caput, ille crura Ocreis inuoluit.

uoluit. Hinc Ocreati, ocreis ornati. Plin. Ad reliquos uſus laborioſe euchitur ocreatis cruribus. Vegetius: Pedites ſcutati præter cataphractas, & galeas etiam ferreas, Octeas in dextris cruribus cogerētur accipere. Verg 7 Æn. Aut ocreas leues lento ducant argento.

Parma fuit breue ſcutum, peditib peculiare. Verg. lib. 11. Enſe leuis nudo Parmaque inglorius alba, Dicimus & Parmula Horatius: Tecū Philippos & celerem fugā Senſi relicta non bene parmula.

Pelta dicitur Clypeus Amazonum, in modum Lunæ recuruus. Verg Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis. Stat. lib. 5. Syl. Hinc peltiferæ dicuntur Amazones. Ouid. Qui modo peltiferas fudit Mæotidas, &c.

Phaleræ ornamenta ſunt equorum, qui inde dicuntur phalerati. Ver. lib. 5. Æn. Primus equum Phaleris inſignem uictor habebat.

Pharetra repoſitorium ſagittarum, quanquam & pro ſagittis interim capiebatur. Ouidius primo Metamorph.

Stapedes machinulæ ſunt ferræ, quibus pedes ſuſtinent equitantes.

Thorax dicitur ferrem pectoris munimentum, & quicquid collo ad coexendicam prętenditur in anteriori corporis parte. Thoracati, Thorace induti. Plin. Parrhaſius pinxit Nauarchum, thoracatum, Fiebant olim thoraces cratibus conſtarū ferreis, unde & nexiles uocantur Statio, & multiplices, libro. 12. Multiplicem tenues iterum thoraca cateruæ.

Vmbo dicitur pars eminentior. Capitur & pro toto clypeo. Verg libr. 10. Sed ſuſtinet æreus umbo Stat. lib. 18 Euboicum duris rumpunt umbonibus agmen.

NOMINA DIVERSA AD MILITIAM SPECTANTIA.

Exercitus dicitur magnus militum numerus, ab exercitatione. Cui prę eſt, qui legiones cum ſuis auxilii comminiſtrat. Eiusque officium conſiſtit non ſolum in dāda ſed etiam obſeruanda diſciplina. Is uocabatur à Romanis tribunus militaris, cui iubebantur parere milites. Eius intererat milites in caſtris continere, ad exercitationes producere, clauus portare, uigilias interdum circuire, annonæ & commeatibus conſulere, compeſcere tumultus militares, delicta ſecundum autoritatem caſtigare, audire commilitonum querimonias, & multa id genus alia. Dicebatur autem tribunus a tribu, quoniam Romulus primus milites ex tribu legit. Tribunorum militarium alij dicebantur Ruffuli, qui creabantur in exercitu: alii Comitiat, qui deſignabantur in comitiis. Dicti ſunt & Rutuli, quod Rutilius Ruſſus legem de his creandis ab exercitu quandoque tulerit. Equeſtris ordinis nomen ſępe mutatum eſt. Nam qui ad equitatum trahebātur, primum Flexumines & troſſuli dicti ſunt, quum oppidum in Thuſcis eo nomine ſoli ſine peditatu cepiſſent.

Miles ſuberat Centurioni. Centurio, Tribuno Tribunus, Legato. Legatus, Conſuli. Conſul, Dictatori. Centurio centum peditibus præerat. Is erat, quem nunc primipilum dicimus. Mirias continebat decem millia. Hinc Myriarches, qui decem millibus præ eſt.

Legio à delectu militum dicta eſt, autore. Nonio Romanorum legiones habebāt ſingulæ ſena millia, & interdum amplius, ubi res poſtulabat. Differebant autem ab Auxiliatoribus. Nam Auxiliatores cōducebantur ad præliū ex diuerſis locis, nec diſciplina inter ſe, nec notitia. nec affectione conſentientes, aliisq; inſtitutis vtētes, & diſſimili armorum uſu. Iungebanturq; legionibus adminiculi, non principalis ſubſidii loco. Legio autem proprii cohortibus conſtabant, habebatque grauis armaturæ principes Haſtatios, Triarios, & Anteſignanos. Item leuis armaturæ Ferentarios, Sagittarios, Funditores, Balliſtarios, vt proprios unoq; animo, & pari conſenſu caſtra munientes. Erat in legionibus tanta armorum exercitatio, & fiducia, ut nuſquam legantur plures fuiſſe legiones, quam duæ: Qui legionem matriculis inſeri uolebāt, hoc eſt, numerari inter legionarios, ſolebāt iurare, id que Sacramentum dicebatur. Iurabant autem per Deos & Impera. maieſtatem ſe

fidem

fidem ſeruaturos inuiolatam, æternumque famulatum ſuo principi exhibituros militiam nunquam deſerturos, nec recuſaturus mortem pro Rep. Habebat Legio decem Cohortas. Quarũ prima habebat pedites 1105. Equites loricatos. 132. Secũda pedites 555. Equites loricatos 66 Tertia pedites 555. Equites itidẽ 66. Quarta pedites 600. Equites 66: Quinta totidẽ Hæ autem primæ ordinabantur in prima acie, tanquam magis ſtrenuæ. Sexta pedites 555. Equites 66. Septima pedites 555. Equites 66. Octaua, Nona & Decima, ſingulæ totidẽ. His decem cohortibus perficiebatur legio, quę habebat pedum ſex millia, Equites 732. A numero & ordine legionum milites dicebant Primani, Secundani, Decumani, primæ & ſecundæ, aut decimæ legionis.

Cohors diuidebatur in quinquaginta manipulos Manipulus in 25. milites Manipulũ autem Varro ait, eſſe minimam exercitus manum, quæ unum ſequitur ſignum. De quo uerbo Ouidius: Illa quidem fœno (ſed erat reuerentia fœno, Quantum nunc aquilas cernis habere tuas) Pertica ſuſpenſos portabat longa maniplos, Vnde Maniplaris nomina miles habet. Lucanus lib. 1. Conuocat armatos exemplò ad ſigna maniplos. Hinc Maniplares milites dicti, à manipulo fœni, qđ ſequebãtur

Centuria dicebatur centenarius militũ numerus, cui qui præerat uocabat Centurio Conſtabat Turma ex 32. equitibus. Varro turmam ait dictam eſſe mutata e in u, quaſi ternam, quòd terdeni milites ex tribus tribubus, Lucerũ, Rhamnenſium, & Tatienſium fiebant.

Phalãx dictio eſt Macedonica, quadratam aciem, & cuneum militarem propè ſignificans, quando pes pedi, clypeus clypeo, uir uiro in acie conſerebatur: qui mos erat Macedonum peculiaris Curtius: Macedones, inquit, phalangem uocat pedi tum ſtabile agmen, quum uir uiro, & armis arma conſerta ſunt. Capitur tamen pro quouis exercitu. Verg. lib. 6. At Danaum proceres, Agamẽnoniæq; phalãges. Quoniam autem uocabulum eſt Macedonicum phalanx, proprio epithero uocatur Sariſſigera, à Sariſſis, Macedonum haſtis.

Porrò autem Haſtati dicuntur, qui pugnant haſtis: Pilani, qui pilis.

Ordinarij dicuntur, qui in prælio præſunt, & primos ordines ducunt.

Auguſtales dicebantur, qui ab Auguſto ordinatijs iuncti fuerant.

Aquiliferi, qui portabant aquilam Romanorum inſigne. Luc. Pares aquilas, & pilaminantia pilis.

Imaginarii uel Imaginiferi qui Imperatorum portabant imagines.

Signiferi qui ſigna portant.

Theſſerarij, qui teſſeram per cõtubernia militum nunciant, Teſſera autem uocatur præceptum ducis, quo ad bellum aut aliquod aliud opus mouetur exercitus.

Campigeni dicuntur anteſignani, ideo quòd eorum opera atque uirtute exercitij genus creſcit in campo.

Metatores, qui præcedentes locum deligunt caſtris.

Beneficiarii, qui in tribunorum beneficio promouentur.

Librarii, qui in libro rationes referunt ad milites pertinentes.

Tubicines, Cornicines Buccinatores, qui tuba, æreo cornu, uel buccina committere ſoleant prelium: vt Liticines, qui lituo canunt. Marcellinus: poſt exactam iam diẽ occinente liticine, reuocatus inuictiſſimus miles, prope ſupercilia Rheni tẽdebat Dicuntur etiam Menſores Suetonius in Cæſare. Inter eos (inquit) & ænatores rapta ab uno tuba proſiluit ad flumen. Marcellinus. Quum ſupereſſet exiguum noctis ænatorum clangore ductore urbem, ut mox caſuram terribili corona cinxerunt. Buccinatores, autore Vegetio, ornamentum erant totius legionis in ingreſſu conflictus & eius reditu. Hinc per metaphoram Buccinator pro laudatore ſolet accipi.

Menſores, qui in caſtris demetiuntur loca, in quibus tentoria milites figant, uel hoſpitia in ciuitatibus præſtant.

Torquati

Torquati ſimplares,& Torquati duplares,quib.torquis aureus ſolidis uirtutis fuit præmium,quem qui meruiſſet, præter laudem interdum duplas conſequebatur annonas, duplares duas.

Candidati milites dicuntur,qui priuilegiis muniuntur:reliqui uocantur municipes quòd propter munera facere militiam coguntur.

Antesignani dicebantur milites, qui erant ante ſigna, quos tanquam duces reliqui ſequebantur.Apul.Anteſignani noſtri partem (qua manus humerum ſubit) ictu per articulum medium temperato prorſus abſcidimus.

Vexillarii & Vexilligeri,qui uexillum gerunt.Idem Apul.Tunc itaq̃,(inquit) ſublimis ille uexillarius noſter Lamathus. T.Liuius,Ordo, inquit,ſexagenos milites, duos centuriones, uexillarium unum habebat. Idem autor eſt, ſub uno uexillo fuiſſe homines 180.Vexillationes antiqui nominauerunt alas equitum. Eadem ratione Aquiliferi dicebantur,qui aquilas Romanorum ſigna, ferebant. Suetonius in Cæſare Dictatore: Inclinatam (inquit) aciem ſolus ſæpe reſtituit, obſiſtens fugientibus,retinensque ſingulos,& contortis faucibus conuertens in hoſtem, & quidem adeò plerûque trepidos, aut aquilifero moranti cuſpide ſit comminatus.

Draconarii,qui Dracones ferebant in uexillis,ut aquilas.Claudianus: Stant bellatrices aquilæ,ſæuiq; dracones. Primũ ſignum (inquit Vegetius) legionis eſt aquila quam aquilifer portat. Dracones etiam per ſingulas cohortes à Draconariis feruntur ad prælium.

Primipilus ſeu primipilaris,dicebatur Centurio,qui IIII.cẽturias, ideſt,400.milites regebat in acie prima:eratq; caput legionis.Tranquillus in Tiberio. Quum (inquit) Pollentina plebs funus eiuſdem primipilaris non prius ex foro miſiſſet. Idem in Caligula:Teſtamẽta primipilarum (qui ab initio principatus,neq; illũ, neq; ſe hæredem reliquiſſent)ut ingrata reſcidit.

Manipli ſeu maniplares dicebantur ſigniferi,qui imperante Romulo,quum Romani & Latini ſub uno centurione bellum agreſſuri eſſent,Maniplo herbæ haſtę alligato pro ſigno utebantur Ouid Vnde maniplaris nomina miles habet.

Nauarchus dicebatur nauis princeps,qui in bello nauali remigibus & militib.exercendis quotidianam curam,& iugem exhibebat induſtriam.

Bellatores qui ad decertandum inſtruuntur,armisq; aduerſarium inuadunt.

Imbelles in exercitu dicuntur,qui ſequuntur copias ad alium quam cõflictus uſum ut medici,& tabernarii,& ſerui.

Velites dicuntur leuiſſimæ armaturæ milites.Hi loricam non induebant, nec ocrea muniebantur.Non clypeum aut ſcutum graue ferebant, ſed telis tantum utebantur,& ſagittis. Ouidius in Ibin. A Velitibus fit Velitari uerbum, id eſt,leuiter contendere: & Velitatio, leuis contentio. Aleui armatura Velites aliter dicebantur Expediti.

Peltati leuis armaturæ milites nominabantur,à Pelta breui paruoq; ſcuto, quo utebantur,cum contis Sariſſa paulo breuioribus.

Catafracti dicuntur,qui non ſolùm ſua corpora,ſed etiam equos lorica undiq; muniunt.Hos Marcellinus Catafractarios uocat,ubi ait:Et ne qua interueniret mora,adhibitis Catafractariis ſolis & balliſtariis parum ad tuendum rectorem idoneis,præcurſo eodem itinere ad arua Succorum peruenit. Eſt etiam Cataphracta militaris lorica ſiue thorax.De cataphractis Marcellinus:Sparſit, inquit,catafracti equites (quos Clibanarios dictant) perſonatim thoracũ muniti ligaminibus, & lumbis ferro cinctis.Inter quas,inquit,cataphractariis erant ſagittarii, formidabile genus armorum.

Haſtati dicuntur,qui manus conſerunt,& cominus haſta decertant: unde & Tranquillus in Caligula,Haſticos uocat ludos,qui haſta conficiebantur.

Scutati,Cetrati,& Clypeati,qui ſcuto & clypeo ſe præmuniunt.Nam cætra ſcutum eſt

eſt breue & loteum, quo (ut iam diximus) utebantur Afri & Hiſpani. Syllius. Barbarica plaudentem carmina cætra Frequens eſt apud Liuium Cætratorum mẽtio Scutatos Marcellinus & Scutarios uocat. Nec Scutarios (inquit) adeſſe didicerat. Itẽ Suetonius in Augusto: Affuit & clientib. ſicut Scutario euo cato quõdam ſuo.

Scutigerulus è Plauto dicitur armiger, qui gerit ſcutum domini in bello. De clypeatis Marcel Et incedebat hic inde ordo geminus armatorũ, clypeus & chriſtatus.

Ferentarij equites dicuntur, qui eminus ſolent dimicare: quorum alii iaculis, alli arcu utuntur Ferentarii etiam dicebantur ab auxilio ferendo, erantque leuis armaturæ milites, ex curſu leuæ, armisque grauibus non impediti, enſe tantum & telis inſtructi. Saluſtius: Por quam eò uentum eſt, unde à Ferentariis prælium committi poſſet.

Arcitenentes & Sagittarii, qui arcu utuntur, & ſagittas intorquent. uocantur etiam Sagittiferi.

Vbi pugnabantur Elephantis, qui uni tantũ præerat, uocabatur Zoarchus ab animalis præfectura. Qui tribus, Therarchus. Qui quatuor, Epitherarchus. Qui octo, Ilarcha. Generali uocabulo Elephantorum præfectus dicitur Elephantarcha. autor Helianus.

Chiliarchi dicebãt, q mille militib. præerãt Chilias.n. dicit millenarius numerus.

Tyrones dicuntur noui milites, fortes tamen & robuſti ad præferendos labores militiæ, quorum prima exercitatio uocatur Tyrocinium, uelut rudimentum, unde & Tyrunculi dicuntur ẽt qui ſunt rudes in re aliqua. Tranqu. in Cæſ. Tyrones neq; in ludo, neq; p laniſtas, ſed in domib per equites Ro ac etiam per Senatores petitos armorum erudiebat. Hieronymus in fœminino genere Tyrũculas puellas uocat. Tyrocinium etiam præter illud millitare rudimentum, dicebatur ab eruditis, quum adoleſcentuli togam ſumebant, & ponebant barbam, eloquentiãque in foro auſpicabantur. Nam tunc etiam dicebantur Tyrones. Seneca in declam. Ille in foro primum dicturus, tyro dictus eſt.

Claſſiarii dicebantur bucinatores, qui cornu ducebant exercitum, quique Claſſicum canebant Imperatore præſente. Claſſiarii etiam dicuntur remiges, & frequentius millitantes in claſſibus. Corn. Tacitus: Anicetum centurione claſſiario comitatum. Tranquillus in Cæſare. Tiberio. Vnde damnatos poſt longa & exquiſita tormenta præcipitari coram ſe in mare iubebat, excipiente Claſſiariorum manu.

Roratii teſtimonio Varronis, dicebantur, qui primi omnium in conflictum prodibãt, erantque leuis armaturæ, ut uelites. Nec dimicabant acriter, ſed leui quadã contentione prælium tentabant, quemadmodum ros prius inchoat, quã pluuia.

Exauctorati milites dicebantur, qui obligatione militari & ſtipendio ſoluti erant, habuerantque miſſionem. Hoc autem uerbum quandoque in malã partem capitur, ut apud Lãpridium, qui ſcribit, Alexandrum tumultuantes legiones exauctoraſſe. Nam orta quondam ſeditione militari, non timuit conſcẽdere tribunal, & oratione ſeueriſſima tumultuantes increpare, quamuis omnes armati circunſiſterent. Poſtremò illis adhuc fremẽtibus quum inclamaſſet. Diſcedite, arma deponite: omnes depoſitis armis ſagulisque militaribus ad diuerſoria receſſerunt Tũc vnam legionem totam exauctorauit, quam mox loco ſuo reſtituit. Simile eſt dictũ Tranquilli de Cæſare dictatore ſcribentis: Nonam legionem apud Placentiam, quãquã adhuc in armis Pompeius eſſet, totam cũ ignominia miſſum fecit.

Gregarii milites dicebantur uulgares, non electi Tranquill Auguſto: Nam quũ ſpectaculo ludorum gregarium militem in 13 ordinibus ſedentem excitari per apparitorem iuſſiſſet.

Triarii milites erant omnium fortiſſimi, qui in poſtrema legionum parte collocabãtur: in his autem ſita erat tota ſpes, & ultimum perfugium. Erant omni armorum genere inſtructi Genu poſito ſubſidebant, ut ſi primam aciem uinci contigiſſet, ab his integrato prælio uictoria repararetur. De his Modeſtus ad hunc modum ſcribit:

ſcribit. Hi ut requieti & integri innaderent hoſtes, poſt vltimas acies ſedere cõſueuerũt,& ſi q̃d in primis ordinibus accidiſſet,de eorũ uiribus reparatiouis ſpes tota pendebat. Hinc formatum adagiũ, Res ad triarios rediit: ubi prope deſperatur uictoria, reſq; eo periculi redacta eſt, ut extremo conatu ſummiſq; uiribus ſit enitendũ: quib. ſi nihil proficiatur, iã nullus relictus eſt effugi & ſalutis locus.

Elaphri dicebantur equites leuiter armati, qui diſcurſu faciles erant, iaciebantque miſſilia ſeu ſagitas.

Accenſi dicebantur, qui miniſterio ac ſeruitio publicè adijciebant legionibus, quũ fas nõ eſſet milites (qui pecunia publica alebantur) cuiquam ſeruire, dicebãturque Accenſi uelut accedentes.

Dimachæ dicuntur, qui duplici pugnæ genere decertãt, equo ſcilicet, & ut pedites, ubi regio non eſt apta equitatui. Hos primo ferunt inſtitutos ab Alexandro, qui etiam triginta puerorum millia ad militarem diſciplinam curauit inſtruenda.

Finguntur etiam quandoq; huiuſmodi nomina è nominibus telorum ut Lancearii Doryphori, id eſt, ſpiculatores. Dory enim Græce, lanceã ſignificat Latinè. Tranquillus in Nerone. Et quum affatim deſeuiſſet, ut conficeretur à Doryphoro liberto.

Machærophori à ferendis Machæris gladiis Cicero, Machærophoris centũ ſequẽtibus miros riſus nobis edidere. Enſiferi, à ferendis enſibus.

Sariſophori à Sariſſis, quas Macedonum haſtas eſſe diximus Spatiferi à Spathis.

Mucronigeri, Cultriferi, Cultelliferi, Teligeri, Teligeruli, Iaculiferi, Iaculatores, Spiculiferi, Spiculatores, Haſtigeri, Haſtiliferi, Vibiniferi, eadẽ forma dicuntur.

Tortores quandoque dicuntur qui lapides tormẽtis iaciunt. Vnde & Tortores balliſtarum uocat Ammianus.

Scorpionarii qui ſcorpionibus, ſeu machinis iaculantur. Eiuſdem no: ę ſunt Balliſtarii, Arcuballiſtarii, Colubrinarii.

Funditores, Fundibularii, qui funda lapides intorquent Salluſtius, ipſe cũ expeditis cohortibus ad hue funditorum & ſagittariorum delecta manu.

Pyrobolari: qui ignitas glandes tormentis eiaculantur.

Clauigeri à ferenda Claua, Græcè uocantur Corynophori.

Sunt & quædam principatinũ & præfecturarum nomina ut Imperator, Rex, Dominus, qui in malam partem olim accipiebantur pro tyranno. Vergilius: Vendidit hic auro patriam, dominumq; potentem Impoſuit.

Megiſtanes dicunt proceres & primates Cor. Tacitus, Et Megiſtanes Armenios (q primi à nobis defecerant) pepuli ſedibus.

Monarcha ſeu monarches unicus oĩum princeps, & monarchia principatus ipſe.

Hecatontarchus centum hominum uel ciuitatum princeps.

Dynaſtes dominus regni: Dynaſtia potentatus. Cic. ad Atticum: Erit nebulo iſte cũ iſtis Dynaſtis in gratia.

Nauarchus princeps nauis.

Strategus dicitur præfectus militaris, & Strata, præfectura ipſa. Vñ & legimus Thraciam fuiſſe diuiſam in Strategeas 50. Ita enim uocant præfecturas.

Archipolis princeps ciuitatis.

Demarchus tribunus plebis. Demarchia tribunatus.

Agoranomus apud Plautum nocatur ædilis, ubi ait in Captiuis, Hunc fecerunt ſibi Ætoli Agoranomum.

Eparchus dicitur prouinciæ præſes. Eparchia prouincia.

Ethnearches princeps gentis. Ethnearchia principatus.

Genearcha generis princeps, Geneſis eſt gñatio. Irenarches ſeu Irenarcha, qui præficitur in ciuitate ad auferendas diſcordias, pacandoſq; tumultus ciuiles.

Philarchus amator imperii: Latinè dici poteſt Imperii candidatus.

Coſmuarchus mundi princeps.

Democraticus

Democraticus qui fouet principatum populi. Democratia, populi principatus.
Ephorus dicitur præfectus. & ſuperinſpector Ephori magiſtratus erant tales apud Lacedæmonios, quales apud Romauos Tribuni plebis.
Decharcus, qui decem præeſt militibus.
Tetrarcha, qui quartam regni partem obtinet.
Dubenus apud antiquos capiebatur pro domino. Pacuuius Tum Dubenus ſeruos li garos peſſime uerberat.
Trierarchus præfectus triemis Cic. Actione 3. in Verrem: Qua de re Charidemum Chium teſtimonium priore actione dicere audiſtis, quum eſſet Trierarchus.

SAGGITARII ET IACVLATORES PERITISSIMI.

Inter ſagittarios principem locum obtinet Apollo, quem ideò poetæ Sagittiferum & Sagittipotentem dicunt. Vnde Claudianus, Mars clypeo melior, Phœbus præſtantior arcu. Hor. lib 1. Car. Nec te metuende certa Phœbe ſagitta Val. Flac. Arcupotens aduerte precor nunc denique Apo lo.
Getæ, Scythæ, Ituræi perſæ ſeu Parthi, Sarmatę, Cretenſes, Arimaſpi, & omnes ꝓpe Orientales arcu & iaculis claruerunt.
De Getis Scythiæ populis Ouid. li. 5. de Triſt. Sarmaticæ maior Geticæque frequentia gentis, Per medias in equis itque reditque uias. In quibus eſt nemo. qui non Coryton & arcum, Telaque uiperea Lurida felle gerat. Et lib 1. de Ponto, & 3. & in Ibin.
De Scythis Septentrionalibus populis Claudianus, de ſpoliis Scythicos arcus, aut rapta Gelonis Cingula. Plin. lib. 4 Vt ſit plane arcus Scythici forma.
Ithera ſeu Ithura, urbs eſt in Tauro mõte Parthiã uerſus, cuius habitatores Ithuręi arcu & ſagittis claruerunt, quod quemadmodum in cæteris arguitur poetarum epitheris quum arcum nocant Ithuræũ, ſaggittas Parthicas, neruos Geticos, pharetras Sarmaticas, & ita in cæteris: Sabel. in Oraculo: Quæ turba pharetris Certat Ithuræas ſumptis imitarier artes.
Parthi ſeu Perſæ Orientales populi, ſaggitis adeo claruerũt, ut fugiẽtes a tergo iacularentur, auerſiq; ſequẽtes res hoſtes læderent, perinde ac aduerſi, ut iã diximus. Luc. Ocyor & miſſa Parthi poſt terga ſagittas. Cat. Siue in Hircanos, Arabasque molles ſeu Sacas ſagittiferosq; Parthos. Oui. li. 1. de Remedio: Vince Cupidineas pariter, Parthasq; ſagittas. Io. Fr. Mirand. In molli pharetratæ Perſidos urbe.
A Sarmatis Scythiæ populis doctiſſimis iaculorũ, Arcus uocatur Sarmaticus Ouid. lib: 1. de Ponto, Moris an oblitus patri contendere diſcam Sarmaticos arcus.
Cretenſes omnes hac etiam arte clariſſimi extiterunt. Verg. in Cyri, Attica Cretæ aſternebat rura ſagitta.
Inter inſulæ populos præcipui ſagittarii fuerunt Dictęi, Gnoſiaci, Cydonii à Dicte Gnoſo, Gortyna & Cydone urbibus dicti. De Dictæis Syllius lib. 13 Dictæa per auras Tranat, & in medium perlabitur urbis arundo. Sat. lib 4 Thebaid. Dictæq; te'a Ipſam & Amycleas humeris apraſſe pharetras.
De Gnoſo & Gortyna urbibus Cretæ Lucanus: Gnoſoſq; agitare pharetras Docta, nec eois peior Gortina ſagittis.
A Cydone Cretæ oppido, tela Cydonia dicuntur, quòd eius loci incolæ periti fuerint ſagittari. Vergilius, Ire liber Partho torquere Cydonia cornu Spicula tanquam hæc ſit noſtri medicina doloris. Stat. lib 7. Thebaidos: Cydonias anteibât Geſa ſagittas. Claudia. Quæ uires iaculis, uel quum Gortynia tendis Spicula, q̃ felix arcu, certique petitor Vulneris, & certum mentiri neſcius ictum, Scis quo more Cydon, qua dirigat arte ſagittas Armenius, refugo quæ ſit fiducia Partho.
De Orientalibus populis Val. Flac. lib. 5 Quos neque Iber neque rura ſuis Aurora ſagittis Suſtinet. Per auroram intelligit Orientales Syll. lib. 12. Eois quanquam certet Gortyna ſagittis. Stac. lib. 3 Syll Et Eoas iaculo damnare ſagittas

Lycia regio minoris Aſiæ, populos habuit peritos iaculandi. Vnde Vergilius Lycias uocat ſagittas, lib. 8.

Erithræ quoque, ſiue Erithra, Aſiæ ciuitas arte ſagittandi claruit. Sidonius, Fortè ſagittiferas Euā popularis Erithras. Crinitus ait Scotos (qui uicini ſunt Britannis) in dirigendis ſagittis acres eſſe & egregios.

Paulus Diaconus ait, Gothorum gentem nullo armorum genere magis quam arcubus uti conſueſſe.

Atimaſpi populi iuxta Riphæos in torquendis ſagittis (quarum ſunt peritiſſimi) alterum inflectunt oculum, ut altero melius cernant. Hinc & nomen traxerunt. nam & Ari Scythicè unum, Maſpos, oculum ſignificat.

In Balearibus (quæ ſunt inſulæ maris Hiſpanis) primum repertus eſt uſus fundæ, & adeò celebratus, ut matres filios ſuos alijs auibus ueſci non paterentur, niſi quas funda fuiſſent adepti. Vergil. lib Georg. Stuppea torquentur Balearis uerbera fundæ. Stat. lib. 1. Roboraque & grauitas fundæ Balearis habenas.

Hippocoon, Mneſtheus, Euricion ſagitarij fuerunt, qui teſte Vergilio, contenderūt de palma, & una iaculati ſunt in ludis illis exequialibus, quos Aeneas ad tumulū patris Anchiſę celebrauit, quū relicta Africa in Italiā nauigaturus redit p Siciliā.

Idem Vergil. lib 9. ait, Chorinenm Italum, fuiſſe peritum iaculatorem: Aſylam uerò Troianam, arcu & ſagittis nobilem.

Acaſtus uenator fuit ſagittis clarus, qui cum Meleagro ad occidendum aprum (qui Calydona uaſtabat) profectus eſt. Ouidius libro 8. Metam Leucippusque ferox iaculoque inſignis. Acaſtus.

Fuit Paris adeò ſagittandi peritus, ut Achillem ſolo pede vulnerabilem telo traiecerit. Verg. libro 6 Æneid. Dardana qui Paridis direxit tela. Ouid. in Epiſt Paridem ſic loquentem inducit, Neve putes, non me niſi cominus eſſe t meudum, Fingitur iuſſo noſtra ſagitta loco Stat. libro 3. Syluarum.

De Licota Ouid. lib. 12. Iaculatoremque Lycotam Sternit.

Mopſum Cretenſem ab arte ſagittandi commendat Syl. Iralicus lib. t.

Ilerdes fuit iaculator quiſpiam, qui tam certis iaculabatur ictibus, ut etiam uolucres in medico aere percuteret. Syllius, Iā ſocius uolucresq; uagas deprehendere nube Aſſuetus iaculis idē & bellator Ilerdes Cui ludus nullā curſu nō tollere damā.

Alcon Cretenſis fuit ſagittarius, cuius filium quum rapiſſet Draco, tanta arte ſagittam direxit, ut illæſo filio, Draconem ipſum confecerit. Val. Flac. lib. 1. Argō. Vacua nam laſpus ab arbore, paruum Ter quater ardenti tergo circumuenit anguis Stat. procul intendens dubium pater anxius arcum. Sidonius, Vetuiſſes Caſtore frænos, Pollucem cæſtus, Alconem ſpicula noſſe. Ang. Politianus in Epigram. Vidit ut implicitum puero pater auxius anguem, &c.

Deucalion Hyperæſij filius ex Hypſo nympha, fuit etiam peritus ſagittarius. Eal. Flac. lib. 1. Argon. Deucalion certus iaculis.

Æthalides pręco fuit inſignis, qui propter eloqnentiam Mercurii filius creditus eſt Hinc etiam telis claruiſſe certis eſt V il. Flac. lib. 1.

Catenes miles fuit, qui ictibus adeò certis deſtinata feriebat, ut aues quoque ab ipſis nubibus exciperet. autor Curnus lib 6 de geſtis Alexandri.

Docuit Hercules, quanta ſagittandi arte clareret, dum Centaurum Neſſum, quāuis remotum, & ceruam ænipedem certo traiecit ictu, Harpiasq; uolucres in medio confecit aere, dicente Seneca: Petiit ab ipſis nubibus Stymhalidas.

Eurytus rex Oechaliæ, pater Ioles, Herculem ſagittandi artem docuit.

Fuit Domitianus Imper. Doctus adeò ſagittarum, ut inter diſtentos uiri procul poſiti digitos tela tranſmitteret. autor Sextus Aurelius. Tranquillus ait centenas uariis generis feras, in Albano ſeceſſu, ſagittis plerunq; cōfoſſas multis uidentib. Ex induſtria ita quarundā capita nōnunquā figebat ut duobus ictib quaſi cornua effingeret. Nōnunquam in pueri procul ſtantis præbentisq; pro ſcopo diſpāſam

dextræ manus palmam, ſagittas tanta arte direxit, ut omnes per interualla digitorum innocue euaderent.

Commodus Imperator Fauſtinæ & Marci principis filius centũ ictibus in arena totidẽ feras ſtrauit, tã ualidis uiribus, ut multas uno conficeret ictu. Adeò certa fuit ei manus, ut quicquid oculo deſtinaſſet, iaculo aut ſagitta cõtingeret. Hero li. I.

Saxo Grãmaticus ſcribit Enatum fuiſſe ſagittariũ magno corporis artisq; robore prædítum, qui tanto rigore arcum intendebat, ut excuſſum ab eo iaculum nulla rerum duricia ſiſteret, quo minus citato motu uniuerſum penetraret obſtaculũ.

Nihil erat tam paruum tamque exiguum, quod plumbea ænei tormenti pila non cõcuteret Andreas Agidarius, ſi illud oculo conſequi poſſet.

Toco, miles fuit quiſpiam autore Saxone doctus adeò ſagittator, ut ſermone inter conuiuas temulentibus habito, iactauerit tanto includandi uſu ſe præditum, ut exiguum quolibet pomum, baculo procul & longiſſimè remoto ſuperpoſitum, prima ſpiculi directione feriret.

Pontanus Aſparem quendã Garamanta à præſtantia torquendarum miſſilium his uerbis cõmendat: Hinc Aſpar Garamas, quo non prçſtẽtior alter. Aut torquere manu iaculum, aut dare uulnera funda.

TELORVM BELLICORVM ET gladiorum nomina.

Telorum uocabula Gell. lib. 10. ca. 25. multa ponit ad hunc modum: Haſta pilũ, phalarica, ſemiphalarica, ſoliferrea, geſa lancea, rumigeſti, faces, tragulæ, frameæ, meſanculæ, cateiæ, rompheæ, ſcorpius, ſcibones, ſilices, uerutа, enſes, ſicæ, macheræ, ſphatæ, lingulæ pugiones, clunacula.

Sequentia iaculorum nomina enumerantur a Crinitio, ubi de telorum generibus meminit: Spari, cateię, frameæ caię, rumigeſti, meſanculæ, ſibini, geſa, uerutа, aclides, rompheæ, lanceæ, pila, ſariſſe, ſcribones, tragulæ, telones, haſtæ, ſudes, Phalaricæ, iſſi, faces, ſemiphalaricæ, caſtra, ſoliferrea, ſcorpii.

Aclides, Seruius ait tela eſſe adeò antiqua, ut nec uſquam commemorentur in bello. Legitur tamen, quòd ſint clauæ cubito & ſemis factę, eminentibus hinc inde acuminibus, quæ ita in hoſtẽ iaciũtur religatæ loro uerlino, ut peractis uulneribus poſſint ad dominos redire. Putatur tamen eſſe teli genus, quod per flagellum in immenſum iaci poteſt Verg lib. 7. Aen. Teretes ſunt aclides illis Tela.

Acynacis gladius eſt Parthorum genti peculiaris Horat. lib. I. Car. Vino & lucernis Medus Acynacis immaue quantum diſcrepat. Curt. li 5. de geſtis Alexandri: Strictoq; acynace interfecturos uidebatur, ui propè Beſſus Bactrianiq; deprecarẽtur.

Aeganea ſpecies leuioris iaculi. autore apud Cælium Euſtathio.

Ancyle iaculum quoddam, quo qui uocãtur Ancyliſtæ, quamuis etiam Ancilæ ſignificet anſam iaculi.

Anſatæ ſunt iaculamenta cum anſis.

Cataculta dicitur uelox iaculum, uel ſagitta Plautus: Atque ita te neruo torquebo. ut Catapultæ ſolent.

Cateia gladius eſt falcatus, Germanis olim frequentes Syllius: Panda manus eſt armata Cateia Ponta lib 5. de Stellis: Armaque, Pilaque Cateias.

Clunaculum dicitur a ſciendis uictimarum clunibus.

Copidas eſſe Curtius aut gladios leuiter curuatos, Falcibus ſimiles, quibus appetebant beluarum manus.

Colter ſeu Cyltrũ (utrunq; enim dicimus) propriè dicebatur gladius uictimariorũ, quo ſcindebãtur uictimæ. Hinc Coltarij dicebãtur uictimicidę Propertius: Quũ fallẽda meo pollice cultra forẽt Eius propè generis ſunt Glunaculũ & Seceſpita.

Dolones tela ſunt bellica. a lædendo dicta, autore Donato. Nam dolos Grecè læſio dicitur. Syllius libro tertio: Nec tereti dextras in pugnam armata Dolone. Tranquillus in Claudio Cęſari: Reperti & equeſtris ordinis duo in publico cum

Dolone,

Dolone, ab venatore cultro præſtolantes.

Falces, Harpagones, Fundæ, Fuſtibalæ, Plumbatæ, Onagri, Scorpiones, numerantur à Vegetio inter tela naualia. Fundis qui utuntur, uocantur Funditores.

Framea gladius eſt Mart. peculiaris. Iuuenalis: Et Martis frameam, & Cyrrhæi ſpicula uatis Martian. Capella: Gradiui frameam nõ auſus poſcere falſem. Corn. Tac. ubi de populis Germaniæ loquitur, frameas pro haſtis uidetur accipere, dicens: Rari gladijs, aut maioribus lanceis utuntur. Haſtas, uel ipſorum uocabulo Frameas gerunt, anguſto & breui ferro, ſed ita acri, & ad uſum habili, ut eodem telo, prout ratio poſcit, uel cominus uel eminus pugnet. Et eques quidem ſcuto frameaq; contentus eſt, pedites & miſſilia ſpargunt.

Geſa Gallorum ſunt tela. Vergilius lib. 8. Æneid. Duo quiſque Alpina coruſcant Geſa manu.

Geus ſine Geum, dicitur telum omnino ferreum.

Harpe incuruus eſt Mercurii gladius, quo uſum ferunt Perſeum. Lucanus: Et ſubitus præpes Cyllenida ſuſtulit Harpen: Harpen alterius monſtri iam cæde rubentem. Pontanus lib. 4. de Stellis: Quę Martem clypeo, galeaq; adamantideq; Harpe Inſtruxit.

Haſta dicitur, quod ſtans uel à ſtante ferri ſoleat. Vnde & haſtile deductum. Moris erat antiquitus haſtæ ſubiicere res, quæ exponebantur uænales per anctionem: Hinc Haſtarium, dicebatur auctionaria illa uenditio. Tranquillus in Auguſto Ipſum, bonaq; eius ſubiecit haſtę. Haſtici ludi, qui haſta conficiuntur. Idem auctor Caligulas: Edidit & peregre ſpectacula in Sicilia Syracuſis haſticos ludos. Haſta pura dicitur, nullo ferro præpilata. Vergilius: Ille uides pura iuuenis qui nititur haſta. Suetonius in Claudio: Poſidem ſpadonem Britannico triumpho inter militares uiros haſta pura donauit. Haſtis puris enim milites ob fortitudinẽ donabantur. Hinc ſcribit Plinius, Sicinium Dentatum donatum fuiſſe haſtis puris duodeuiginti.

Iaculum, quicquid iaci poteſt. Hinc Iaculari verbum. Iuuen. Sat. 1. Et quantas iaculetur Monychus ornos. Dicimus etiam Iaculo & Eiaculo.

Lingulam ueteres dixerunt gladiolum oblongum in ſpeciem linguę factum. Cuius meminit Neuius apud eundem Gellium: Sine mihi gerere morẽ, uideat lingula. Domitius in Martialem ait, lingulam etiam capi pro inſtrumento, quod ad ſimilitudinem linguæ conflatum uſui eſſe poteſt ad aromata tractanda, ut in illo verſiculo. Martial. Graciles q; lingulæ, cæreiq;, chartæque.

Machæra Græce gladium, ſeu cultrum Latinè ſignificat. Apuleius: Comminabatur ſeſe conciſurum eum machæra fruſtratim. Plautus: Si tibi eſt machæra, & nobis eſt urbani domi. Quod adagium dici ſolet, quũ malum malo opponitur. Vrbina enim genus etiam eſt teli.

Manobarbulus genus eſt teli, ſimilis plumbeæ pilæ, quo utebantur milites, qui manobarbuli dicebantur.

Materis telum eſt oblongum, breuius tamen lancea. Siſenna: Gallia materibus, Sueui lanceis configunt.

Nouacula culter eſt raſorius, cuius artifices dicuntur Nouacularij Martial. de ferramentis tonſoriis. Tondentis hæc arma tibi ſunt apta capillis, Vnguibus hæc longis utilis, illa genis.

Paltum teli genus eſt, ſeu minoris iaculi, quod in itinere torquetur.

Parazonium gladii genus, quod accingi ſolet zonæ.

Pilum dici poteſt quinque pedum haſtile. Sulp. ait, Pila Romanorũ eſſe miſſilia triũ pedum, utrinque præfixa ferro trigono vnciarum nouem. Luca. Infeſtiſq; obuia ſignis Signa, pares, aquila, & pila minantia pilis.

Pugio genus teli, ſeu gladii breniuſculi, à pungendo dicitur, uel quòd punctim feriat, uel quòd punctum teneatur. Hinc diminutiuum Pugiunculus. Cicer.

Hiſpanienſem Pugiunculum Cn. Piſonem appellabat.

Rompheagenus eſt teli Thraciæ nationis. Val Flac lib 6 Argon. Æquaq; nec ferro breuior nec Romphea ligno. Mantuan. mediam produxit, dicens. Quā gerit aduerſus feriat Romphea cohortes.

Runa teli genus latam habentis cuſpidam.

Sagitta iaculum quod arcu mittitur. Hinc Sagittare uerbum, ideſt iaculari. Hieron. Vt ſagittent in oculis immaculatum. Sagittarius, qui ſagittas intorquet. Trāq. in Flauuio Veſpaſiano: Syriacum præmiſit exercitū. Hinc 40. millia ſagittariorū Sagittarios equeſtres Græci Hipporoxatas uocant Omnium optimi ſagittari ſunt Parthi, qui fugientes & auerſi iaculantur, & lædunt perinde ac aduerſi. Lucanus Ocyor & Miſſa Parthi poſt terga ſagitta. Fiunt etiam compoſita Sagittifer & Sagittipotens. Cicero in Arati Phęnomenone: Menſe ſagittipotens ſolis quum ſuſtinet orbem Ruffus Feſtns: Membra ſagittifero cedunt poſtrema reuecto.

Sariſſa dicitur haſta prælonga Macedonum genti peculiaris. Vnde & Alexandri ſtipatores Sariſſophoros uocat Curtius. Liuius: Prælongas Macedones Sariſſas uocant. Luc 8 Primi Pellæas arcu fregere Sariſſas Ouid. li. 12. Qui clypeo. gladioq; Macedoniaq; Sariſſa conſpicuus.

Seceſpita à ſecando, gladius erat ferreus & oblongulus, manubrio eburneo rotūdo quo Flamines, Flaminicæ, & Pontifices vtebantur ad ſacrificia. Tranquil. in Cęſare Tiberio: Nam & inter Pontifices ſacrificanti ſimul pro ſeceſpita plumbeū cultrum ſubiiciendum curauit.

Sibina ſeu Sibinis, telū eſt uenabulo ſimile Illyriis peculiare. Ennius: Illyriis reſtāt ſicis, ſibinisq; fodentes.

Sigymnum iaculi genus eſt autor Cæl. ex Lyophrone.

Sica gladius eſt occultus, inuaſorius, qui incluſus ligno formam habet bacula Hoc qui utuntur, Sicarii uocantur. Horatius, Si quis erat dignus deſcribi, quòd maius aut fur, Quod męchus foret, aut ſicarius Mart. li. 11. Inuaſit medicus ſica Phreneticus Euclt.

Spara minimi generis ſunt iacula, à ſpargendo dicta. Sunt autem ruſtica tela in modum pedis recurua, Verg lib 10. Agreſtisq; manus armat Sparus. Nam utrumq, dicimus in Maſculino & neutro genere. Salluſt Cæteriq; ut quoſq; caſus armauerat ſparis, aut lanceis: alii præacutas ſudes portabant. Luc. Tum murices portātus tragula porro.

Spatha genus eſt gladii. Iulius Capitolinus de Maximino Imp. Fecit & Spathas argenteas, fecit ēt aureas, & oīno quicquid pulchritudinem eius poſſet iuuare.

Tragula à traijciendo, uel quòd infixa ſcuto trahatur. Metaphorice pro dolo capitur, Plaut Tragulam in te inijcere adornat.

Triphorum dicitur telum longitudine trium cubitorum, quod Catapulta mittitur Ennius, Aut permaneret paries percuſſus triphoro.

Venabulum uenantium haſta lato pręplata ferro. Ouid. in epiſt. Phedrę, Siue tenes lato uenabula cornea ferreo.

Veruina telum eſt ſimile ueru: Sidonius, Cui noſter ſermo erit pro veruina.

Verutum eſt telum breue & anguſtum: autore Nonio. Salluſt 3. Auxiliumque manebant: in modum Veruti militaris.

TELA PROPRIA GENTIVM.

Frammea, Germanorum. Romphea, Thracum. Lancea, Hiſpanorum. Vnde Varro apud Gellium ait, Lanceam non Latinum, ſed Hiſpanorum eſſe uerbum. Pila, Romanorum. Iſſi, Boiorum. Sariſſæ Macedonum Sibini, Illyricorum.

TELA, ET SCEPTRA DEORVM

Claua fuit Herculis telum Ouid. in epiſt. Deianyrę: Inſtruxitq; manum claua domitrica ferarum. Idem lib. 15. Vulnera clauigeri quæ fecerat Herculis arcus.

Frameam

Frameam poetæ uocant Martis haſtam.

Simulachro Apollinis apponebatur arcus, ſagittæ, Clypeus & Lyra. Claudianus. Mars Clypeo melior, Phœbus præſtantior arcu.

Fuſcina telum fuit triſulcum, inſigne Neptuni, ut apud Priapeiam: Neptuni Fuſcina telum. Mart. libro primo. Fuſcina dente minax, nexu fuit anchora cumo. Dicitur & Tridens, uelut tres habens dentes. Neptunus apud Vergil. libro 1. Æn. Et

Harpe gladius eſt falcatus Mercurij. Vnde & Ouidius Harpen uocat Cyllenidem, lib 5. Metam.

Sceptrum & Fulmen Ioui tribuuntur. Vnde & poetæ Iouem appellant fulminatorem, fulmigeram, fulguratorem, tonitrualem, ſceptrigerum. Quintianus in Orpheo: Aſtant cœlicolæ intenti, quæ fulminiger rex Præcipias. Bapt. Pius. Iunxit Agenoridæ ſceptrifer ipſe tonans.

VINCVLA DIVERSA.

Boiæ dicuntur uincula, tam lignea quàm ferrea, quod ſic illaqueant, ut iuga ſuos boues.

Capiſtrum capitis uinculum in equis & iumentis. Martialis. Paret purpureis aper capiſtris.

Cataſta compes erat ſeruilis. Perſius: Capadocas rigida pingues pauiſſe Cataſta Capitur etiam loco, in quo uænales pueri & puellæ ſeruabantur.

Circites circuli ſunt ex ære facti.

Cohum lorum eſt, quo temo bubis iugo adalligatur.

Compes uinculum eſt pedum, quo alligantur rei, ne carceres effugiant. Horatius: Ibericis peruſte funibus latus, Et crura duta compede.

Epidromes funes ſunt, quibus retia tenduntur circa ſummam & imam partem.

Lorum uinculum eſt ex corio: capitur etiam pro retinaculo iumentorum, & cingulo Veneris. Gellius: Videbamus Androdum & leonem loro tenui reuinctum urbe tota circumtabernas ire. Lorarii dici poſſunt carnificum famuli, qui reos loris uinciunt imperantibus dominis.

Manicæ dicuntur propriè manuum uincula. Verg. Ipſe uito primus manicas atque arcta leuari Vincula iubet Priamus.

Numella uinculum eſt ligneum, quo reorum pedes & colla in foramina rotunda immittuntur, & ibidem conſtringuntur, ut ſe nequeant educere. Plautus in Aſina. Qui aduerſum ſtimulos, laminas, crucesque, compedesque, neruos, catenas, carceres, numellas, pedicas, boias.

Panagron appellatur rete piſcatorum.

Pantheron genus eſt retis, ex eo nomen habens, quod omnes aues concludat.

Pedica laqueus pedum. Mantuanus in Bucol. Vt captam pedicis circundat aranea muſcam.

Retia ſeu Reticula, dicuntur caſſes uenatorum, ad illaqueandas feras. Capiuntur & interim pro aliis uinculis.

CORONÆ DIVERSÆ.

Variæ fuerunt olim coronæ, quibus penſabatur hominum uirtus, ut ex ignauis torpor excuteretur & in generoſis uirtus creſceret. Plin. lib 22. numerat Gemmatas, Aureus, Vallares, Murales, Roſtrales, Ciuicas, Triumphales, quibus nobiliorem fuiſſe Gramineam dicit.

Caſtrenſem donabat imperator ei, qui primus hoſtium caſtra pugnans introiuiſſet: habebat autem inſigne ualli.

Ciuica dabatur ei qui ciuem a morte liberaſſet. Fiebat fronde querna, aut ilignea. Cælius. Aduehuntur, inquit, cum iligneа corona & chlamyde. L. Hel. uir Cenſorius cenſuit Ciceronem conſulem hac ornandū corona, quòd eius opera atrociſſima illa Catilinæ coniuratio deleta, uindicataque fuiſſe.

Muralis dabatur ab imperatore ei, qui primus murum ſubijſſet, & in oppidum hoſtium per uim aſcendiſſet.

Naualem merebatur, qui maritimo prælio primus hoſtium nauem ui armatus tranſiluiſſet. Ea roſtris nauium erat inſignita Muralis autem, Caſtrenſis, & Naualis fiebant ex auro.

Obſidionalem coronam dabant obſidione liberati, ei qui liberauerat. Ea fiebat gramine, unde & Graminea dicta eſt Hanc S. P. Q. R. Fabio Maximo dedit, ſecundo bello Punico, quod urbem Romam obſidione liberaſſet.

Oleagina ob conuerſum hoſtem dabatur. De coronis uide Gellium lib. 5. ca. 5. Blondum Foroliuienſem de Roma Triumphante lib. 6. Volaterranum lib 26 Philologiæ, Plinium lib. 16

Oualis corona erat Myrtea: utebantur imperatores, qui ouantes urbem introibant. Ouatio minor erat triumpho. Ouationis cauſa eſt, non triumphi, quum aut bella non rectè in dicta ſunt, nec cum iuſto hoſte geſta: aut quũ hoſtium nomen humile eſt, ut ſeruorum, aut piratarum: aut quum deditione facta, incruenta parta eſt uictoria Hæc fiebat ex Myrto.

Triumphales coronæ erant aureæ, mittabanturq; imperatoribus ob honorẽ triumphi. Hæc vulgò dicitur aurum coronarium, inquit Gellius. Aureis poſtmodum ſucceſſerunt Laureæ: erantque eiuſdem & uirtutis & honoris præmia.

TRIVMPHATORES, SEV QVI DE DIVERSIS regibus, & populis triumphauerunt.

L. Attilius Calatinus triumphauit de Sardis Cn. Comitius de Aruenis & Bathulçorũ duce. Liuius Salinator de Illyriis. M Attilius Regulus de Salentinis. Paulus Aemylius iunior de Liguribus, & Perſeo. Menenius Agrippa Lanatus de Sabinis M. Antonius triumuir de Armeniæ rege. M. Aquilius conſul de Ariſtonico rege. Iunius Bubulcus Brutus dictator Equos ſubegit, ac die octaua de eiſdem triumphauit. Furius Camillus Veios decẽnali obſidione domuit, ac de iiſdem triumphauit Sp. Caſſio duo triumphi contigerunt. M. Curius de Samnitibus & Sabinis. P. Decius iunior de Samnitibus. Cn. Duilius primus de nauali uictoria triumphauit. Fabius Rullianus de Appulis, Nucerinis, Samnitibus, Vmbris, Marſis, ac Thuſcis triumphauit. Fabius Gurges de Samnitibus. Q. Fabius Maximus de Liguribus. C. Fului⁹ Flaccus de Samnitibus M. Fuluius nobilior ouauit de Atholis, triũphauit de Ambracienſib. L. Lucretius Tricipitinus de Volſcis. Marius de Teutonibus, & Iugurtha. Proper. libr 4 Dij melius quantus mulier foret una triumphus. Ductus erat per quas ante Iugurtha uias Q. Ce. Metellus de Iugurtha, & Numidis. L. Mumius de Achæis. M. Horat. Conſul de Sabinis, ſine autoritate. Senatus L. Papyrius Curſor de Sannitatibus. L. Papyrius Craſſus, eius filius, de Priuernatibus. Cn. Põpeius, Magni Pompei pater, de picentib. Pompeius Magnus de Iarba, Mitridate, Ariſtobolo rege Iudæorum Aul. poſthumus Tubero de Volſcis. L. Aemuylius Paulus de Liguribus. Q. Capitolinus quinquies cõſul de Volſcis Scipio Afiicanus de Annibale & Syphace Sulpitius de reliquiis Brenni. L. Valerius Valeſij filius de Veientibus, & Sabinis. Valerius Coruinus (qui ſexies fuit conſul) de Samnitibus. L. Valerius de Volſcis, & Eqs, ſine autoritate ſenatus. M. Attilius Glabrio de Antiocho, & Aetholis, Aurelius Imperator, de Zenobia Palmyrenorum regina. Septimus Seuerus imperator de Aradib. & Adiabenis Dagobertus rex Francorum de Saxonibus Papyrius Naſo de Corſis. Iulius Cæſar confectis bellis quinquies triumphauit, primum triumphum egit Gallicam, ſequentem Alexandrinum, deinde Ponticum, huic proximum Africanum, nouiſſimum Hiſpanienſe. Triumphauit Bacchus de Indis. Tatius de Sabinis Gordianus de perſis. Auguſtus Curules triumphos tres egit: Dalmaticum, Actiacum, Alexandrinum, continuo triduo. Antonius Commodus triumphauit de Germanis Domitianus de Dacis, & Cattis. Papyrius Curſor de Corſis, in monte Albano.

Porrò

Porro autem lege fuit cautum, ne quis triumpharet, qui minus quàm quinq; millia una acie ſuperaſſet. Nulli item licuit triumphare, qui nec Dictator, neq. Prætor, nec Conſul res geſſiſſet. Itẽ nemini prius decernebatur, triumphus, quàm regionem (de qua triumphaturus erat) ſucceſſori pacatam reliquiſſet. Triumphantes auratis curribus uehebantur, quos albi traherent equi. Pompeij tamen currũ in triumpho Africo traxerunt Elephantes: quem imitatus Cæſar, uectus eſt elephantis quadraginta, dextra læuaq; lychnos geſtantibus, autore Tranquillo. Et Gordiano quadrigæ Elephantorum decrétæ ſunt triumphos Perſico. Habuit & Aurelianus currum quatuor ceruis iunctum. Moris quoq; fuit, ut in triumphantum curru ſederent eorundẽ filij. Vnde & Æmylius Paulus ſpecioſiſſimo triumpho filium duxit, quem triduo poſt amiſit. Triumphantes ſequebant laureati milites. Moris item fuit, Imperatores belli ciuilis uictoria, quantumuis magna, non triũphare: quia ciues, nõ hoſtes occidiſſent. Item, ut millites & abiectiſſimi quiq; diuerſis conuicijs triumphantes inceſſerent, ne proſpera illa fortuna plus æquo ſuperbirent & inſoleſcerent. Sic triumphante Cæſare milites dixerunt: Galliã ſubegit Cæſar, Nicomedes Cæſarem. Item: Romani ſeruare uxores. Mœchum caluũ nobis adducimus. Ventidium quoq; Baſſum in Parthico triumpho ſecuti milites decantarunt: Qui mulos fricabat, factus eſt conſul. Porrò lege cautum erat, ne dux ante triumphi initium urbem ingrederetur. Paulus. Oroſius & cũ eo Blondus ſcribunt, Romanos triumphos numero fuiſſe 310.

Omnium ultimus triumphauit Probus Imperator.

Hæc de Triumphis, de quibus qui plura ſcire cupiet, uideat Blondum Foroliuienſem lib. 10. de Roma triumphante.

DE IIS, QVI OB PECVLIARES QVASDAM. virtutes Statuas meruerunt.

Seſoſtris rex Ægypti, ſtatuam prçclaris facinoribus & bellica uirtute apud ſuos adeptus eſt.

Ariſtogitoni & Armodio ſtatuæ ab Ateníenſibus erectæ ſunt, quòd Athenas ipſas tyrannide Piſiſtrati liberaſſent. Plin. lib 34.

Aſtylo Crotoniatæ (quũ tribus continuis Olympicis uiciſſet ſtadio) poſita eſt ſtatua Autolycus Pancratiaſtes ſtatuam habuit in Prytaneo teſtis apud Volaterranus. Pauſanias.

Demetrius Phalereus, auditor Theophraſti, ab Athenienſibus (quorum Remp. ſumma uirtute ac prudentia 10. annos adminiſtrárat) 360. ſtatuis honoratus eſt. Quas cum poſtea inuidia diſiecíſſent, ſatis habuit hæc dicere: At uirtutes non euerterunt, quarum gratia eas erexerant. Laertius & Plinius.

Eunom.o Locrenſi artis citharœdicæ præſtanria ſtatuam peperit, quã Volaterranus adhuc in Italia Locris oſtendi teſtis eſt. Euthymius apud Plinium legitur.

Meru t & ſtatuam Athenis Fauorinus philoſophus, quæ (quum in odium Hadriani ueniſſet) deiecta eſt. Phil. apud Vol.

Iſocrates orator Athenienſis ſua eloquentia ſtatuam in Olympia meruit.

Gorgias Leontinus Delphis in templo ſibi poſuit auream & ſolidam ſtatuam, primus teſte Plin. cap 4 lib 33.

Mithridates Platonis gloria motus eidem ſtatuam dicauit egregium Sylonis opus, quam hoc modo inſcripſi: Mithridates Rhodoatæ filius hanc Platonis imaginẽ Muſis dicatam erexit. autor Plutar.

Pauſanias Cleombroti filius, quum præclaris facinoribus Lacedæmones ſibi demeruiſſet, ſtatua ab eiſdem honoratus eſt, quam tamen poſtea euerterunt, quòd arripere tyrannidem uoluiſſet. Thucydides lib. 1.

Phryne meretrix ſtatua donata eſt ob formam & pulchritudinem cuius cauſa prius in iudicio fuerat abſoluta, quum tunicam a pectore deduxiſſe Quintil. lib. 2.

Ptolemæus Philopator Homero poetarum maximo templum cum ſtatua dicauit. Ælianus apud Volater.

Epicum Athenienſem philoſophum ob doctrinam ſtatuis æreis patria decorauit. Tortellius.

Athenienſes Phocioni ſuo principi mortuo æream ſtatuam dicauerunt, ob plurima in Remp. beneficia, inuentasque eius reliquias publicis ſumptibus tumulo mandauerunt Plut. in eius uita.

Beroſo ob uerisſimas rerum prædictiones ſtatuam poſuere Athenienſes inaurata lingua Plin. lib 7.

Archyas Hyblæus, quum tres ordines Olympia ſimul & Pythia uiciſſet, ſtatuam cũ Epigrammatis inſcriptione meruit Volater. in Phil. 3.

Arcadius & Honorius petente ſenatu, ſtatuam Claudiano poetæ Alexandrino in foro collocari iuſſerunt.

Demoſtheni mortuo Athenienſis populus erexit ſtatuam, cui hoc inſcripſerunt: Si pares ingenio uires Demoſthenes habuiſſes, nunquam Græciæ dominatus fuiſſet Macedo. Plut. in eius uita.

Cononi Athenienſium duci, & Euagoræ, poſitæ ſunt ſtatuę prope Iouis ſeruatoris ſimulachrum. Plut. in Euagora.

Idem in Alcibiade ait, multas Athenis ſtatuas Mercurio fuiſſe erectas.

Polydamas Herculani roboris athleta, qui leonem in Olympia inermis iugulauit, & correptum inuſitatæ magnitudinis taurum, quamuis præ rabido impetu proſilientem retinuit, quadrigasque tota ut concitatas altera manu remoratus eſt, ſtatuam meruit in Olympia. Cælius lib 7. cap. 56.

Cylon quamuis tyrannidem affectaſſet Athenis nihilominus tamen ob excellentẽ formam (quæ nullum non allicit) ſtatua ænea honeſtatus eſt. Cæl. lib. 13. cap. 7.

Oppianus poeta, ex Anaxarbo Ciliciæ ciuitate (qui de piſcibus ſcripſit) à ſuis ciuib. magnifica ſtatua honoratus eſt cum hoc Elogio: Oppianus ſum ſuauiloquens uates, quem crudelis atq; inhumani inuidia fati ante diem eripuit. Quòd ſi longius in luce moras dediſſet, nullus mihi par gloria mortalium in terris foret. Volater.

Numa quoq;, & Seruius ſtatuas apud Romanos ſua uirtute meruerunt autor Plin.

Minutio Augurino ſtatua extra portam trigeminam erecta eſt, populo ſtipe collata, quòd farris precium in trinis nundinis ad aſſem redegiſſet Plin. lib. 18. cap. 5.

Trebius in Aedilitate aſſibus populo frumentũ pręſtitit. Quam ob cauſam & ei ſtatuæ in Capitolio & palatio dicatæ ſunt. Plin. ibidem c. 3. Notatum eſt autoribus, L. Actium poetam in Camœnarum æde maxima forma ſtatuam ſibi poſuiſſe, quũ breuis admodum eſſet. Plin. c. 5. lib. 14

M. Portius Cato fuit Rom. adeò gratus, ut ſenatus ſtatuam ei conſularem in templo collocauerit, cũ inſcriptione reſtitutos ab eo mores teſtãte. Plut. in Catone Cenſ.

Titum Coruncanum quum Teuta Illyricorum regina liberius locutum occidiſſet, mortuum ſenatus ſtatua decorauit. Plin. lib 34. c 6.

M. Attilius Glabrio quum apud Thermopylas Antiochum, Aſiæ regem deuiciſſet, compos uoti factus, ſtatuam auratam patri erexit in æde Pietatis, quod nemini aurea Romæ contigerat. Liu. lib 4. & Valer. de inſtitutis antiquis.

Horatio Cocliti ſtatua fuit, quod Ethruſcorum aciem in Sublicio ponte ſolus ſuſtinuiſſet, donec pons à tergo interrumperetur, quo cum in Tyberim decidit. Plut. ait, fuiſſe poſitam æde Vulcani.

Chlœliæ uirgini Romæ equeſtris ſtatua poſita eſt in uia ſacra, quod armata & equo inſidens Tyberim traieciſſet, ad declinandam uim Porſenæ Ethruſcorum regis. Liu. lib 2 & Plut. in Parall.

Plutarchus in uita Publicolæ ait, poſitam fuiſſe porſenæ ſtatuam iuxta curiam.

M. Claudius Marcellus, quum propter Gallos iuxta Padum, & Annibalem apud Nolam ſuperatos, oppugnatas item Syracuſas, in præmium uirtutis ſtatuam

habuit

habuit in æde Palladis cum Epigrammate.

Mutio Scæuolæ (qui coram Porſena Etruſcorum rege Romam obſidente dextram flammis admouerat, urbemq; obſidione liberauerat) Romani ſtatuã erexerunt, eiq́, prata dederunt trans Tyberim.

Cheronenſes ſtatuam lapideam in foro prope Liberum patrem publice Lucullo cõſtituerunt. autor Plut. in Cimone.

Iunio Ruſtico Philoſopho ſtatuam erexit M. Antonius Imperator. Capitolinus.

Mantuani, mortuo Vergilio multis poſt ſeculis ſtatuã in celebriore ſuæ vrbis loco erexerunt, tanti adhuc uiri memores, quem multis ante diebus ſuffocauerunt Parcæ. Pontanus de Obedientia.

Verrius Flaccus grammaticus, nepotum Auguſti præceptor ſtatuam habuit in Præneſte oppido. Tranquil. de Illuſt. Grammaticus.

Claudio II Romanorũ Imperatori ſtatua cum auro clypeo erecta eſt, quòd Gothos Macedoniam uaſtantes magna attriuiſſe clade. Eutropius.

Octauio oratori Romani S P.Q.R. ſtatuam erexit, ꝙ legatus ad Antiochum miſſus regem ipſum reſpondere ſine cunctatione & mora compuliſſet. Plin. hoc adſcribit Cn Pompilio. Crinitus lib 7. c. 3.

Veſtritius Spurina Lyricus poeta, in Bructerum regem imperator conſtitutus, parta uictoria triumphalem meruerit ſtatuam Plinius. Iunior Epiſt 7. lib, 2.

Nerua Cocceius Imperator ſtatuas & imagines, Soſiæ, Palmæ & Celſo conſtituit, quos uiros præ cæteris coluit, & ſummo in honore habuit autor Dion. Caſſius.

Ioſephus Iudæus pp libros de captiuitate Iudaica ſcriptos, ſtatuã Romæ obtinuit.

Antonio Muſæ medico Roma ſtatuam Æſculapio proximam locauit, ob Auguſtũ morbo ſanatum. Suet. in Auguſto.

Caia ſeu Tranquil. mulier laudatiſſima, & Tarquinij uxor ſtatuã in tẽplo meruit.

ARTES ET ARTIFICES.

TITVLVS. VI.

MVSÆ NOVEM.

MVSAS Poetæ fingunt eſſe Iouis & Memoriæ, ſeu Mnemoſynes filias, quod doctum oporteat fœcunda eſſe memoria. Dicunt inſuper has Muſicæ præeſſe, & carminum inuentrices uocant, ꝙ muſa cantum ſignificat, & Poeſis proximè ad Muſam accedat, quũ præſertim & numeris conſtet, & proſodia. Fingunt earum ſedem eſſe in Helycone, Bœotiæ monte, prope Phocidem, à quo, ut à conſinibus locis diuerſa meruerunt nomina. Vocantur ſiquidem Helyconides & Helyconiades, ab Helycone: Parnaſides, à Parnaſo Phocidis mõte, ubi ẽt fingunt habitare: Aonides. & Aoniæ ab Aonia, quæ eſt propinqua Phocidi: Cytheriades a Cytherone Bœotiæ mõte: Pierides, à Piera regione Macedoniæ, ubi ẽt Muſarũ domus eſſe dr. Theſpiades, à Theſpia oppido Helyconi ꝓpinquo: Pegaſides, à Pegaſo equo Bellerophontis, qui pedũ vngulis fontem è terra dr̃ eliciuiſſe, ſacrum Muſis, nomine Hippocrenem, à quo & Hippocrenides dicuntur: Libethrides, à Libethro Macedoniæ monte ſibi ſacro: Pympleides, ſeu Pymplææ, uel à Pymplæo Macedoniæ fonte, uel monte Orchomenorum: Caſtalides quoque pari ratione, dicuntur à Poetis, à Caſtalio fonte Parnaſi, quem etiam ſacrum Muſis fabulantur. Supereſt ut hæc omnia teſtimoniis confirmemus. Vergil. in Bucolicis: Nymphæ noſter amor Libethrides. Colum li. 1. Nũc vos Pegaſidũ comites Acheloidas oro. Ouidius

dius in epiſt.Saphus: Ad mihi Pegaſides blandiſſima carmina dictant. Idem ibidem Nec mihi Pierides ſubeunt,Dryades ve puellæ, Nec me Theſpiadũ cætera turba iuuat.Lucret.li.3 Adde Helyconiadum comites, quorum unus Homerus. Ouidius libro quarto Faſtorum. Pandite mandati memores Helyconis alumnæ. Statius libro 1.Sil.Nunc opus Aonidũ comites tripodumque miniſtri.Stat.lib 2. Syl.Et ſuper Pymplæa ſitim. Sidonins Hippocreniſatas iungebat Pegaſus alas. Dicuntur etiam Aganippides,& Aganippeæ, ab Aganippe Bœotæ fonte.Marullus:Nec melior uita ſcientia eſt,Exemploque Aganippidum.Item Iliſſiades à flu uio Athenearum:Lygiæ,ob canorũ genus:Corycides, a colle uel antro apud Del phos:Mnemo'ynides,à memoria:Calliope dicit bona uox:Clio,gloria,uel celebritas:Erato,amor,uel cantus moris:Thalia,cantus laſciuia:Melpomene,cãtus: Terpſicore, exultans choreis:Euterpe,concentus ſuauitas:Polyhymnia multitudo cantionum,& hymnorum. Varia ſunt earum inuenta Clio inuenit Hiſtoriã Thalia Georgiam,& circa plantas Pragmatia, Euterpe mathemata, Terpſichore Pediam,Erato Orcheſi,Polyhymnia,lyram,Melpomene cantum,Vrania Aſtrologiã,Calliope Poeſim Muſis in Helicone rem primum diuinam fecerũt Othus & Ephialtes,ſacrumque illis dixerunt montem,quas tres tantum intelligi voluere, Meleten,Mnemen, Adœn. Nouem poſtea fecit Pierius Macedo omnibus(quæ nunc habentur) impoſitis,inquit Cælius capite 8 lib.10.

PRÆCEPTORES, ET PÆDAGOGI.

Cryſippus,Eraſiſtrati.Aſclepiades,Themiſonis Protagoras,Euatli. Agonas,Zoroaſtrix Callimachus,Eratoſthenis.Eratoſthenes, Ariſtophanis. Volcatius, Geſelij Anaxagoras & Damon,Periclis.Molo,Ciceronis.Poſſidoniũ quoque Ciceronis magiſtrum fuiſſe,Cicero in libro de Fato:Eũ audiendi gratia Rhodum adijt,ut in eius uita Plutarchus Socion,Senecæ.Seneca,Neronis. Cebes Phedonis.Philetas Cous,Ptolemæi. Pamphilus Amphipolyta,Apellis.Empedocles, Gorgiæ Plutarchus,Traiani Donatus & Victorinus,Hieronimi.Palemon & Flauius Virginius, Perſij.Architas,Empedoclis Saccas Ammonius,Plotini.Serbidius Scæuola,Papimani.Arnobius,Lactãtii.Linus,Herculis. Lyſias, Epaminundæ Policetus,Argii, Aſopodori, Alexis & Ariſtidis,pictorum Ageladés,Myronis.Seſtratus,Lyſippi. Phydias,Alcamanis,& Colotis Myron,Lycii.Lyſippus,Phœnicis.Euxinidas,Ariſtidis.Eupompus,Pamphili.Theophraſtus,Demetrii Phaleri.Chirõ & Phœnix, Achillis.Lynus,Orphei,Thamirę,& Herculis.Pherecides,Pythagoræ.Marianus Matthęus,Franciſcus Puteolanus Beroaldi:Lyſimachus,& Leonides,Alexandri Connidas,Theſei.Sarpedon, Catonis. Zopyrus,Alcibiadis.Achillas,Ptolemæi. Sadrageſilus,Dagoberti.Sicinus,liberorũ Themiſtoclis.Hopleus, Tydei.Acetes, Pallantis.Hyagenes tibicem,Marſiæ.Põtanus, Marulli.Silenus,Bacchi.Raiuerius Foroliu Bartoli Bartolus,Baldi.Baldus docebat Ticini Paulus Caſtrẽſis,& Antonius Roſellus,Padue. Benedictus Capra, Peruſii.Barbatia Siculus,Bononię. Fuit & Victorinus Ferrinus Gonzagarum pædagogus.Antonius Panormita. Alphonſi Aragonis,Siciliae regis pręceptor.Andronicus Theſſalonicenſis,Politiani.Calcidas, Iouiniani Grammatici. Andalus Genuenſis,Bocatii. Amonius,Origenis. Anacreon,Smerdis filii Polycratis Samiorum regis.Thales Mileſius,Anaximãdri Anaximenis.Anaximenes,Anaxagoræ.Philoxenus, Antigenidis muſici. Socrates Antiſthenis. Antiſthenes,Diogenis.Euphranor,Appionis grammatici. Aſcelpiades,apollodori grãmatici Apollodorus Pergameus,Cæſaris Auguſti.Menecrates. Aurati poetæ.Anaxagoras,Archelai Mileſii.Plato,Ariſtotelis.Socrates, Ariſtippi.Ariſtophanes grãmaticus,Ariſtarchi.Crates, Bionis Hermocrates, Callimachi.Ariſtoteles,Calliſthenis.Anaxagoras,Carneadi.Socrates,Cherephõtis Herodorus,Chœrili.Diogenes Cratis Thebani.Paulus, Dioniſii Areopagitæ Prodicus & Socrates,Euripidis.Docuit Ariſtoteles annis 30.Quintilianus 20. Pomponius Lætus Romę.10.Campanus,Peruſię:Chriſtophorus Landinus, Florentię bonas

arte s

artes profeſſi ſunt. Poſſem infinitos huiuſmodi cōgerere, quos prętermitto, quod hoc ipſum modici uideatur momenti: tum etiam, quòd non putem poſſe fieri, ut quis ex maiori congerie fructum ſibi faciat, cui hæc nihil profuerint.

GYMNASIA.

Gymnaſium propriè dicebatur locus, in quo nudi palæſtritæ oleo perunċti concertabant. Nunc pro quocunque exercitij loco ſolet accipi. Vnde & Gymnaſtes præceptor, Gymnaſiarcha gymnaſii magiſter.

Craneum gymnaſium erat apud Corinthum.

Eſt & Cyllaraũium gymnaſii nomen apud Plutarc. in Cleomene.

Lyceum, Academia, Prytaneum, Canopum, Pœcile, Tempe, gymnaſia Athenis fuere. Nam & Canopum agnoſcit Philoſtratus in Herodis Attici uita. Pœcile uerò porticus uocata à Larinis appellatur. Nobilitata etiã præter picturam Marathonicæ pugnæ, Zenonis Stoici conuentu. Vnde a porticu Stoici dicti. Lyceum Ariſtotelis, Academia Platonis ſcholæ fuerunt. Verſus Ciceronis: Iuque Academia umbrifera, nitidoque Lyceo Fuderunt claras fœcundi pectoris artes. De Prytaneo, Cicero libro 1. de Oratore: Et ut ei uictus quotidianus in Pritaneo publicè præberetur.

MEMORIA CLARI.

Eſdras ſacerdos uniuerſas Hebręorum doctrinas habuit in memoria.

Themiſtocles tanta fuit memoria, ut Simonidi artem memoriæ polliceti, dixeritſe malle artem obliuionis, quod etiam meminiſſet, quæ nollet: & obliuiſci non poſſet, quæ uellet. autor Cicero lib 2 de Finibus.

Carmides in Græcia, quę quis exegiſſet uolumina in bibliothecis, legentis modo repræſentabat. autor Plinius.

Aiunt & Theodectem Ariſtotelis diſcipulum multæ fuiſſe memoriæ.

Cyrus rex nomina cunctorum militum in exercitu tenebat.

Cyneas Pyrrhi legatus Romam à domino miſſus, omnium ſenatorum nomina edidicit uno die, quorum conſeſſum totidem regum ſibi uideri retulit Pyrrho.

Mithridates duarum & uiginti gentiũ, quas habuit ſub ditione, linguas percalluit, earumq́ue gentium uiris ſine interprete locutus eſt. Autores Plin & Gell.

Scipio in exercitu Romanorum tenebat nomina.

Habuit Lucullus diuinam quandam rerum memoriam, maiorem uerborum Hortẽſius autor Cic. lib 4 Quæſt Acad.

Hortenſius ōrationẽ iiſdẽ uerbis ſcriptitabat & pronunciabat, quibus meditabatur.

Tanta fuit Portio Latroni memoria, ut quæ dicturus erat ediſcendi cauſa nunquam relegeret. Edidicerat quum ſcribebat. Dicebat ita, ut in nullo unquam uerbo memoria eum deciperet. Iubebat aliquem nominari ducem, ſtatim illius geſta ad unguem reddebat.

Iulius Cæſar eodẽ tempore quaternas dictabat epiſtolas. Plinius ſcribit eum legere, ſimul dictare, & audire conſueſſe.

Seneca ſcribit, memoriam in ſeipſo adeo excelluiſſe, ut non ad uſum modo ſufficeret, ſed in miraculum uſque procederet. Nam duo millia nominum recitata, quo ordine erant dicta, referebat. Ducentos uerſus ab ultimo incipiens, recitabat.

Aelius Adrianus tanta fuit memoria, ut locos negocia, milites abſentes quoque nominibus recenſeret.

Antonius Rauēnas ętate Antonij Sabellici multa rerũ millia ſtãs percipiebat animo.

OBLIVIOSI, ET QVI MEMORIA EXCIDERVNT.

Atticus Herodis Sophiſtæ filius, tanta fuit ingenij hebetudine, ut ne elementorum quidem nomina perdiſcere, aut retinere unquam potuerit.

Thraces tam obtuſo ſunt ingenio, & adeò infœcunda memoria, ut quaternarium numerando nequeant tranſcendere.

Curio pater tã nulla fuit memoria, ut olim totã cãm in iudicio ſit oblitus: teſte Cic

Meſſala

Meſſala Coruinus morbi diritate ſui nominis oblitus eſt: autore Plinio.
Bamba rex Gothorũ hauſtu ueneni ab Heruigio ſucceſſore dati memoriam amiſit.
Franciſcus Barbarus, Hermolai amicus, Græcas literas (quarum prius erat doctiſſimus) in extrema ſenectute oblitus eſt.
Seneca ſcribit, Caluiſium Sabinum tam fragili, aut nulla potius extitiſſe memoria, ut illi modò Vlyſſis, modò Achillis, modò Priami nomen excideret, quos tamen nouerat optimè.
Orbilius Beneuentanus in extrema ſenectute excidit memoria. Vnde Bibaculus: Orbili ubi nam eſt literarum obliuio?
Georgius Trapezuntius in extrema ſenectute oblitus eſt literarum.

ALII, QVI VERBA FACTVRI, memoria exciderunt.

Theophraſtus apud Athenienſem populum dicturus præ pudore obticuit.
Demoſthenes apud Philippum regem Amyntæ filium, Herodes Atticus coram M. Antonio, Heraclitus Lycius ſophiſta coram Seuero principe uerba facturi præter ſpem obmutuerunt.
Hipparchion ueniens in certamen cum Ruffino citharœdo, ſpe omnium eluſa conticuit. Hinc adagium, Mutus Hipparchion.
Bartholomæus Sothimus nomine ſuæ ciuitatis Alexandro Pontifici maximo gratulaturus, in media propè oratione excidit: ut Fran. Barbarus apud Philippum Inſubrium ducem.

DOCTI VIRI HABITI IN magno precio & honore.

Quanti olim æſtimatæ bonæ literæ, quantumq; doctis ſit conceſſum, nullo certius argumento, quàm ſequentibus patet exemplis.
Daniel propheta Cyro rege (quem Theologiæ myſteria perdocuit) familiariſſimè utebatur: autor Theodoritus Cyrenenſis.
Alexander magnus captos inter ſpolia Darij Perſarum regis unguentorum ſcrinio (quod erat auro, gemmis ac margaritis precioſum) libros Homeri (quos tanto dignos loculo exiſtimabat) incluſit. Plin. lib. 7. cap. 29.
Idem quum Thebas euerteret, & in omnes ſine diſcrimine ſæuiret, Pindari uatis penatibus parci iuſſit.
Idem Ariſtotelis præceptoris ſui nomini Patriã condidit, eique multa hominũ millia parere iuſſit, ad ſcribendos rerum naturalium libros.
Archilochi poetæ interfectores Apollo arguit Delphis.
Sophoclem Tragicum poetam defunctum ſepeliri Liber pater iuſſit, obſidentibus mœnia Lacedemoniis, & Lyſandro eorum rege inquiete ſæpius admonito, ut pateretur humari delicias ſuas. Lyſander ubi intellexit Sophoclem mortuum, pacẽ functo dedit. Solinus.
Platoni Siciliam uenienti Dionyſius tyrannus, quamuis ad ſuperbiam ſæuitiamque natus uittatam nauem miſit obuiam, & egredientem in littore quadrigis albis excepit. Plutarch. in uita Dionis.
Anniceris Cyrenæus eundem ab Æginetis captum, & inter mancipia uænalem expoſitum ne quid indignum pateretur, Minis aliquot mercatus eſt & honeſto comitatu Athenas ad ſuos remiſit. Quam pecuniam quum à Platone ſibi remiſſam intellexiſſet, Profectò, inquit, peccatum uideri poteſt, quod maiore ſumma non iuuerim tantum uirum.
Platonem ipſum tanti fecit Ariſtoteles diſcipulus, ut nomini eius aram in tẽplo cõſtruxerit, ſtatuamque conſecrauerit, in qua ſcriptum erat, hũc eſſe illum, quem probi omnes meritò debeant imitari, & commendare. Vnde extant C. initi. uerſus in Parthenicis, Hæc illa eſt ara floribus redimita ſuaue olentibus, Quam gratus benemerenti ſtatuit diſcipulus ſeni, Tituli que hoc teſtatus animum ſuum, atq; officium

officium Platonem probandum probe à probis.
Viginti talentis unam orationem uendidit Iſocrates.
Æſchines Demoſthenis orationem (qua tamē iu exilium miſſus fuerat) eorum amicis laudauit in ſua calamitate.
Athenienſes Thucydidem rerum ſnarum ſcriptorem ab exilio reuocauere, eloquentiam mirati, cuius uirtutem damnauerant.
Menander Comœdiographus ab Ægypti regibus per legatos magnis præmiis inuitatus eſt.
Cleombrotum medicum Ptolemæus rex centum donauit talētis, ſeruato Antiocho reges patre ſuo. Habeo codicem Plinianum in alterutro mendoſum. nam lib. 7. c. 37. de Cleombroto ſcribit, lib. uerò 16 c. 1. de Eraſiſtrato. Bud 2. de Aſſe.
Olim tantus erat artis oratoriæ quæſtus, ut Gorgias Leontinus auream ſtatuam & ſolidam ſibi poſuerit Delphis. Plin. c 4 lib. 33.
Athenienſes (ut iam diximus) Demetrio Phalereo 360. ſtatuas erexerunt.
Zeuſis tantas opes arte picturæ ſibi comparauit, ut oſtentatione earum Olympię aureis literis palliorum teſſeris intextum nomen ſuum oſtentaret. Plin. lib. 35. c. 10.
Pamphilius pictor neminem docuit minoris talento annis decem, quam mercedē Apelles & Melanthius ei dedere. Plin. 35. cap. 10.
Apelles Alexandro Magno adeo charus extitit ut rex Campaſpen amaſiam ſuam liberali forma puellam eidem dederit. Plin. ibid.
Attalus rex unam tabulam Ariſtarchi pictoris centum talentis emiſſe dicitur.
Argonautus Cyclıæ pictoris tabulam, talentis 140. mercatus eſt Ho t nſius orator. Plin. lib. 35 cap. 11.
Zenonem philoſophum Athenienſes tanto honore proſecuti ſunt, ut apud eum claues urbis deponerēt, ipſumq́; ornarent aurea corona, & imagine ærea. Laertius.
Democritus Diagoram Milecium philoſophum ſeruum mille drachmis emit, ut cū dem erud ret. Apud eundem.
Artaxerxes rex Perſarum Hiſcani præfecto Helleſponti, literis ſcripſi, ut Hippocratem medicum quibuſcunque fieri poſſet præmiis in familiam ſuam inuitaret. Epiſtola ad hunc ferè modum ſe habebat: Rex regum Magnus Artaxerxes Hiſcani S. Hippocratis medici, Aeſculapio prognati, ad me fama peruenit. Da igitur operam ut aurum illi tribuas, quantum cupit, aliaq́; item quorum indiget, & ad me mitte. Erit enim par honore ſummis in Perſide uiris. Et ſi quis alius fuerit in Europa uir clarus, hunc amicum noſtræ domui redde, nec parce pecuniis. Eidem Hippocrati ab Illyrijs redeunti eoſdem honores (quos Herculi) decreuit Græcia ob prædictam peſtilentiam. Suidas.
Philippus Macedo Amynthæ filius, quamuis omni fermè tempore negotiis belli eſſet implicitus nunquam tamen à liberali muſa, ſtudiisq́; humanitatis receſſit. Propterea ſcribens ad Ariſtotelem gloriabatur natum ſibi Alexandrum tanti philoſophi tempore, à quo doctrinam imbiberet cum uirtute. Epiſtola autem extat apud Gellium lib 9
Alcibiades ambitione quadam munera in Socratem cōgerebat, dignam uiri doctrinam multò ampliontbus exiſtimans. Cæl. lib 11 c. 73.
Euripides Tragœdiographus Archelao Macedonum regi ſola uirtutis admiratione fuit familiaris, adeout frequentibus conuiuiis ab eo exceptus fuerit, & aureo donatus poculo. In eius quoque gratiam Syracuſani pleroſque Athenienſium (qui apud ſe ſeruitutem ſeruiebant) libertate donatos domum incolumes remiſere. Cęl. lib. 13. cap. 7.
Lampſaco urbi Helleſponti pepercit rex Perſarum propter Themiſtoclem. autor Marcel. lib. 22.
Phalaris Agrigentinus tyrannus, aliàs ſæuiſſimus, templum Steſichoro ædificandum curauit. ſuaſitq́; diuinos illi honores in vrbe patria habendos, quem tamen olim

olim capitalem inimicum habuerat. Pontide Obedien.
Democedes medicus à Dario (quem ſanitati reſtituerat) duobus aureorum compedum paribus, & ab uxoribus ipſius Darii aureis phialis donatus eſt. autor Herodotus in Thalia.
Ptolemæus Philadelphus ſenes 70. Bibliacæ hiſtoriæ ſcientiſſimos ab Iudæa uſque in Aegyptum uocauit, quos regia urbe acceptor, hoſpitaliter & benignè aluit, magniſque muneribus donato dimiſit. Sab.
Propter Ialyſij imaginem à Protogene pictam, Demetrius Rhodon non ſuccendit, ne ſimul tabulam conflagraret. Plin. lib. 35.
Candaules rex, Bularchi picturam Magne tũ haud mediocris ſpacii rependit auro: Plinius cap. 8 lib. 35.
Scipio Africanus ſtatuã Ennii poetæ (quẽ in ſuis expeditionibus comitem ſemper habuerat) ſepulchro ſuo imponi iuſſit, cui uiuenti hortos ſuis proximos donauerat Ouid lib. 3. de Arte Politianus in nutricia.
Ciceronem ab urbe pulſum Pomponius Atticus ſeſtertiis ducentis, & qudraginta millibus iuuit, & proſecutus eſt. Cornel. Nepos in uita Attici.
Cęſar Dictator duas Timomachi tabulas 80. talentis emit in templo Veneris dicaturus Plin. 35 cap. 11.
Cn. Pompeius Poſſidonii ſapientiæ profeſſoris domum intraturus, fores percuti de more à lictore uetuit, & faces lictoris ianuæ ſubmiſitis, cui ſe Oriens Occidenſque ſubmiſerat. Vide Strabonem lib. 11.
Auguſtus carmina Vergilii cremari contra teſtamentis eius uerecundiam uetuit. Eidem in theatro recitanti uniuerſus populus Rom. perinde ac Imperatori aſſurrexit Hactenus Plin. lib 7. Eiuſdem Vergilii diem natalem (qui fuit Idib. Octobr.) quotannis celebrabat, & quibuſdam uelut cæremoniis uenerabantur. Syl.
Conſtantinus Imp. Ablabium Aegyptium philoſophum, prætorii ſui præfectum, & unà cum Conſtantino filio imperii rectorem conſtituit Eunapius apud Volat.
Frontoni philoſopho M. Antonius princeps ſtatuam erigi fecit, autore Capitolino, quem Auguſtus quoque conſulari ornauit dignitate.
Anaxenori Citharœdo è Tiana ciuitate M. Antonius tributa quatuor ciuitatum legenda præbuit. Strabo lib. 14.
Auguſtus Alexandrinus (in quos bellum gerebat) tribus de cauſis faſſus eſt ſe pepercíſſe. Ob Alexandri memoriam, Vrbis pulchritudinem, & amorem Arrii philoſophi. Plutarchus in uita Antonii.
Iam diximus erectã Claudiano ſtatuã Archadii & Honorij imperatorũ patrocinio.
Dionẽ Pruſæum ſophiſtam & philoſophum, Traianus curru ſuo plerunq; dignatus eſt, Romam etiam ingreſſus cum triumpho. Suid. apud Volat.
Iulius Calidius poeta, quum a Publico Voluſio in proſcriptorum numerum relatus eſſet, ab Attico prpopter ingenium & elegantem eruditionem, abſolutus eſt. Cornel Nepos in uita Attici.
Cor. Gallus Elegiographus fauore Auguſti ad pręfecturæ gradum conſcendit, tribunuſque cohortium effectus eſt. Crin.
Veſpaſianus tantum conceſſit Saleio Baſſo poetæ Lyrico, ut propter ingenium ſingularemq́ue eruditionem auri quinquaginta ſeſtertia eidem fit elargitus. Tacit. in Dialogo de Oratoribus.
Statium Domitianus magnifico atque paratiſſimo donauit conuiuio, coronaque in ſigni & aliis muneribus honeſtauit. Crinit. de Latinis Poetis.
Eiuſdem Imp. beneficio Syllius ad tertium conſulatum prouectus eſt. Vnde Mart.
Auguſto pia thura uictimasq;
Pro noſtro date Syllio Camœnæ:
Biſſenos iubet en redire falce, &c.
Stertinius vir clariſſimus tantũ cõceſſit. Martialis ingenio & doctrinæ, ut ei adhuc uiuenti

uiuenti imaginem more ueterum in ſua bibliotheca poſuerit. Crin.

Auſonius Cæſ. Gratiani (cuius filiū Gratianum iuniorem erudierat) beneficio & honeſtiſſimis ſuffragiis dignitatem adeptus eſt conſularem. Idem.

Aurelius Pruden. beneficio Theodoſij Imp. ad præfecturam milit prouectus eſt.

Lenæus ludi magiſter in urbe Roma ob ingenium à Pompeio manumiſſus eſt. Plin. de illuſtribus Grammat.

Ouidius quum ſeptem annis apud Getas in exilio duraſſet, diis iubentibus in fata cōceſſit. Cui mortuo gens illa quamuis barbara & inelegans, & à manſuetioribus muſis prorſus aliena, ſolemnes tamen exequias celebrauit, & ſepulchrum erexit magnificum Pontanus de Magnificentia.

Quid? nonne mirum eſt, hiſtriones maiore quondam in precio habitos, quam nunc habeantur uel egregiè literati, quum Roſcio actori Theatrico annulum aureum cum cenſu equeſtri donauerit Sylla? Quem etiam ferunt mercedem diurnam de publico mille denarios ſine gregalibus accepiſſe. Cic quoq; elegantiſſima oratione populum Rom. obiurgauit, quod Roſcio geſtum agente tumultum mouiſſet. Macrob. lib 3 cap. 7.

Decius Laberius quū in ſpectaculis mimos ſuos egiſſet palam, donatus eſt quingentis ſeſtertiis, cum anulo aureo, qui erat in ſigne cenſus equeſtris. autor Tranquil.

Quintilianus ex Hiſpania ueniens ſtipendium à fiſco accepit ab Euſebio ſub Domitiano. Bud. lib. 2. de Aſſe.

Oppianus poeta, quum Antonio Imperatori, Seueri principis filio poema de Piſcibus nuncupaſſet, ab eo totidem aureis donatus eſt nummis, quot illic erant uerſus. Volater.

Plinius Iunior referebat potuiſſet ſe (quum procuraret in Hiſpania) uendere ſuo cōmentarios Largio Licinio quadringentis milibus numum. Quis nunc regum (inquit noſter Budæus) emere bibliothecam confertiſſimam decem autorum milli bus uelit, quāti à Plinio ciuis unus priuatus regeſta quædam ex temporanea licitari auſus eſt Plin. lib 3 Epiſt.

Iunio ruſtico philoſopho M. Antonius Imperator publica omnia, priuataque conſilia ſolebat credere: quem poſtea conſulatu, & mortuum ſtatua decorauit. Iulius Capitolinus.

M Pompilius Andronicus opuſculum quoddam annalium 16. millibus numum uēdidit. Tranquill. de Gram. illuſtrib.

Arrianum Hiſtoricum (qui hiſtoriam Mag. Alexādri ſcripſit) Adrianus & Antonius propter literas ad honorem conſularem euexerunt: Heliconius apud Volat.

Aſinius Pollio Varronis imaginem in bibliotheca collocauit.

Cyrus Panopolyta poeta, beneficio Theodoſij iunioris, & Eudoxiæ eius uxoris, præſul factus eſt. Suid. apud Volat.

Thadeus Florentinus medicus, tanta fuit nominis celebritate, ut ad curam ægrotorum extra urbem uocatus, non uilius quàm quinquaginta aureorum mercede in ſingulos dies peregrinaretur: uocatusq; ab Honorio Quarto centū ſibi ſtatui uoluit, à quo curato decem millium reportauit. Volaterran.

Ioanni Campegio Bononienſi in Patauium Gymnaſium (quò ad publicam literarū profeſſionē fuerat inuitatus) proficiſcēti, ab urbis magiſtratib. Gymnaſiarchisq; magna hominum frequentia obuiam itum eſt Sabell.

Vincentia ciuitas Sabellicum argentea patera magni ponderis donauit.

Matthias rex Pannoniæ, Ioan. Monteregium, hominem Germanum, & Ephemeridū ſcriptorem multis auxit honoribus & diuitijs Volat.

Quum Hermolaus Barbarus Venetorum legationes obiret in Italia, & ad urbem Florentiam accederet, Laurentius Medices tanto uiro cum multis amicis obuiā proceſſit, quamuis podagricus, eumq; in Caiana uilla honorificentiſſimè excepit quam cum inſtructiſſima bibliotheca eidem obtulit. Crin lib. 15. cap 9.

Robertus

Robertus Siciliæ rex Fr. Petr. omneſq; eruditos viros in precio habuit. Vol. in Phil.

LITERARVM ET LITERATORVM qui fuerunt amantiſſimi.

Anaxagoras omne patrimonium ſuis conceſſit, remq; omnem publicam & priuatam neglexit, ut liberius uacaret philoſophiæ. Laert. & Val. Max. de ſtudio.

Nauigauit in Ægyptum Democritus in Perſide vſque ad rubrum mare, vt & Caldæos conſuleret, & melius philoſopharetur. Idem quoq; oculos ſibi eruit, quòd rerum naturalium & diuinarum contemplationi impedimento eſſe viderentur. Exiſtimabat enim, cogitationes commentationeſq; animi ſui contemplandis naturæ rationibus vegetiores & exactiores fore, ſi eas uidendi illecebris, & oculorum impedimentis liberaſſet. Vt autem commodius amplecteretur ſtudia, diuitias omnes reliquit, quæ tantæ fuerunt, ut pater eius Xerxes exercitui epulum dare potuerit, autores Gellius cap. 17. lib. 10. Cicero lib 5 de Finibus. Val. de ſtudio.

Pythagoras ad perdiſcēdum philoſophiā ſolum uertit, exilio ſuſcepto uerius quàm peregrinatione. Profectus ad Perſas magorum prudentiæ ſe formandum tradidit, à quibus ſiderum motus curſuſque ſtellarum didicit. Cretam deinde & Lacedæmona nauigauit, quarum moribus & legibus inſpectis ad Olympicū certamen deſcendit. Quod & de Empedocle ſcribit Plinius lib. 30.

Alexander quum eſſet legendi & diſcendi percupidus, Iliadem Homeri (quam rei militaris uiaticum ſolebat appellare) Ariſtotele exponente perdidicit: eam ſemp vnà cum pugione ſub puluino iacentem tenere ſolitus. Oneſcritus apud Plut. in Alexandro.

Euclides Magarenſis, quum diſciplinæ Socraticæ percupiens eſſet, neq; tamen Athenas (ubi profitebatur Socrates) auderet ire, quòd capitale ferret, ſi quis Megarenſium Athenis, aut Athenienſium Megaris, propter mutuum utriuſq; urbis odiū, deprehenderetur, ſub noctē tunica longa muliebri inditus ad ipſum philoſophū commeabat, ut uel noctis aliquo tempore conſiliorum ſermonumque eius fieret particeps. Rurſus ſub lucem eadem indutus ueſte redibat. Gellius lib 6 cap. 10.

Ferunt Platonem quum tenui admodum eſſet pecunia, tres tamen Philolai Pythagorici libros decem millibus denarium mercatum, quòd precium à Dione quodā Syracuſano acceperat. Idem octogenario moriens ſub capite Sophronis numeros habuiſſe fertur. Sic nec extrema quidem eius hora agitatione ſtudij uacua fuit, inquit Val Max. de ſtudio Gell. lib 4 cap. 17.

Ariſtotelem quoque traditum eſt, pauculos Speuſippi libros poſt mortem eius emiſſe talentis tribus Atticis. Gell. lib 4 cap. 17.

Fuit Hippocrates diſcendæ medicinæ adeò ſtudioſus, ut eum non puduerit uel retrimenta guſtare, ut inde morbi naturā perſentiſceret. Quod tamē aliqui Æſculapio aſcribunt. auto. Cæl. cap. 12. lib. 16.

Monymus Corinthii cuiuſdam Trapezitæ filius, quum phioſophiæ amore caperetur, cuperetq; magnopere dare operam Diogeni, neque tamen hoc ipſum à domino poſſet impetrare: ſimulata inſania monetam cœpit ſpargere, eoque modo dimiſſus, ad philoſophiam ſe conuertit, Diogenemque ſecutus eſt Laertius.

Ptolemæus rex Alexandrinus doctiſſimos quoſque ad ſe uocatus, ſalariis doniſque proſequutus eſt. Pont.

Dionyſius Syracuſanus Heliconem Cyzenum talento donauit, quòd Solis deliquiū prædixiſſet.

Lyſander ob pauculos uerſiculos Antiochi poetæ pileum argento impleuit Pont.

Carneades philoſophus quum cibi capiēdi cauſa recubuiſſet, philoſophicis cogitationibus interdum uſque adeò inhærebat, ut manum ad menſam porrigere obliuiſceretur. Idem cum Chriſippo diſputaturus helleboro ſe antè purgabat ad exprimendum ingenium ſuum attentius, & illius refellendum acrius. Val Max.

Captus Syracuſis Marcellus Archimedis philoſophi precibus parci iuſſit, cuius tamē

machinationibus

machinationibus uictoriam ſuam multũ ac diu inhibitã ſenſerat. Pli.lib.7.c.37.

Confectus ſenio Socrates fidibus tractandis operam dedit, ut iantis doctrinæ ſuæ diuitijs muſicæ rationis adderet elementum Cic.de Senectute.

Chryſippus 80 Iſocrates quartum & 80. nati annos opera ſcipſerunt: hic Panathenaicon, ille Logicon acutiſſimæ ſubtilitatis volumen Valerius.

Clehantes quæſtu extrahendæ aquæ nocturno tempore inopiam ſuam ſuſtentabat diurno Chryſippi præceptis precipiendis operã dabat. Idem quum centeſimũ attigiſſet annum, auditores tamen erudiebat.

Sophocles centum propè natus annos Oedipodem tragœdiam conſcripſit. Cicerõ in Catone Maiore: Sophocles, inquit, ad ſummam ſenectutem tragœdia fecit.

Simonides poeta octogeſimo anno & carmina docuit, & in eorum certamen deſcẽdit. Valerius.

Scipio in mediis difficilimi belli apparatibus bonarum artium ſtudia non prætermiſit, philoſophorum ſcholas crepidatus frequentans Et ne poſt tot inſignes uictorias animum ſibi inſoleſcere proſperis ſucceſſibus rerum permitteret, cum literis & literas frequens uerſabatur. Pont.de Fortitudine.

Scipio Africanus Pædiam Cyri de manibus non ponebat. Beroaldus autor.

Cato cenſorius anno 86. ætatis cauſam pro ſe egit, aduerſus temerariam iuuentutem Literas Græcas didicit, & ius ciuile. Defendit Galbam oratorẽ accuſatum. Flauius lib.4. & Val.de ſtudio.

Cato Vticẽſis ne quid temporis, abſque aliqua exercitij parte effluerret, in curia Grææ lectitabat, tantiſper dum cogeretur Senatus. Cic lib. 3 de Finibus.

Liuius Druſus ætatis uiribus & acie oculorum in defectus, ius ciuile tamen populo ĩterpretat⁹ eſt qđ cupiẽtib. diſcere vtiliſſima cõpoſuit monumẽta Val. de ſtudio.

Publius Craſſus quum in Aſiam ad Ariſtonicũ regem debellandum Cõſul ueniſſet tantum Grecę linguæ ſtudium impendit, ut eam in quinque diuiſam genera per omnes partes ac numeros didicerit. Valerius & Blondus lib.4.

Terentius Varro annos ſeculi ſupergreſſus interiit ſcribendo Blondus.lib.4.

Iulius Cæſar (ut eſt apud Suetonium) omnes medicinæ & liberalium artium. profeſſores ciuitate donauit, ut libentius urbem incolerent.

Veſpaſianus Imp. ingenia & artes maximè fouit. primusque è fiſco Larinis Grçciſq; rhetoribus. annua centena conſtituit præſtantes poeras muneribus ornauit, & bibliothecas incendio abſumptas reparauit Suet & Blondus lib.4.

Gordiano Imperatori bonæ literę adeò placuerunt, ut pluris fecerit librorum, quã auri uel argenti, ſibi theſaurum comparare. Habuit enim in bibliotheca 62. millia librorum Iul.Cap.

Adrianus Imperator impenſe adeò Græcæ doctrinæ inuigilabat, ut a pleriſque Gręculus uocaretur. Sextus Aurelius.

Tacitus Imperator Cor. Taciti uiri cõſularis hiſtoriam de Romanis imperatoribus non modò in omnibus bibliothecis iuſſit collocari, ſed etiã edicto cauit, vt decies quotannis ad uſum publicum trauſcriberetur, atque in bibliothecis poneretur. Falauius Vopiſcus.

Nemo ſtudia bonarũ artiũ fouit indulgentius, q̄ Carol. M. ut qui Parthiſienſe gymnaſiũ & Papienſe acceiſitis undecunq; doctiſſimis uiris inſtituerit. Bap Egnatius.

Fuit & Carolo Craſſo ſingularis beneuolentia in literatos homines, quos ad ſcribendum ſolebat adhortari. Idem Egnatius.

Sigiſmundus Imperaror doctos homines etiam fouit, & magnis honeſtauit dignitatibus Accuſauit etiam plerunque Germanos principes, qui latinas odiſſent literas Reprehenſus a quibuſdam, quòd uiros humiles, ſed literatos foueret: Ego (inquit) eos amo, quos uirtutibus & doctrina (quibus nobilitatem merior) cæteris antecellere uideo. Bap. Egnatius.

Antonius cognomento Pius, Rhetoribus ac philoſophis non ſalaria modo, uerum

X etiam

etiam honores ac prouincias decreuit. Pontanus de Liberalitate.
Alexander Seuerus non modo literatorum genus omne, verum aruſpices, & archi tectos (in quo quiſque elnceſceret) profecutus eſt. Idem autor.
Cyprianus diem nullum ſine Tertulliani lectione Permittebat affluere, cuius libros cum peteret, dicere ſolebat, Da magiſtrum: autor D. Hieronymo.
Beatus Hieronymus Romæ primum, mox in Bizantio & Antiochia, demum apud Solymos diſcendi ſtudio varijs præceptorib. operam dedit. Habuit in literis Hebræis Barbanum & Nicodemum Iudæos. in humanioribus literis Donatum & Victorinum: in ſacris Gregorium Nazianzenum, Apollinarem Antiochenum, & Didymum Alexandrinum Crin. cap. 6. lib. 6.
Auguſtus liberalibus ſtudijs, præſertim eloquentia, in tantum incubuit, ut nullus, ne in procinctu quidem laberetur dies quin legeret, ſcriberet, declamaret.
Carolus 7. ſexti filius Gallorum rex, ſolenni Epiſcoporum cōcilio Pragmaticam inſtituit ſanctionem, ut qui magni olei impēſam euaſiſſent literati, ad ſacerdotia proueherentur. Prius enim curæ animarum (quas uocant Beneficia) mulionibus, aut etiam leonibus præſulum dabantur: ita ut vilius multo uideretur, in aulica uita eius rei gratia paraſitari, & ſcurram agere, quam ſtudium literis impertiri. Aſini enim portabant myſteria. Doctos oportebat ſua fama cōtentos uiuere, nec aliud ſperare quicquam.
Beſſarionis presbyteri Cardinalis (qui ſub Eugenio quarto floruit) domus fuit liberalium artium officina, doctiſſimosque uiros ſemper aluit, atque fouit. Nec minus ipſe in literis uerſabatur. Platonem in primis obſeruabat, in cuius defenſionē commentarios edidit contra Trapezuntium peripateticum Volater.
Abundauit uiris doctis Nicolai Quinti Pontificis Maximi, & Alphonſi regis alua: quorum hic Antonium Panhormitam ob ſcriptū de dictis ac factis ſuis librum mille aureis donauit Poggium Florentinum quingentis, ob conuerſum è Græco in Latinum Xenophontis librum, qui Cyri pædia inſcribitur. Idem.
Iulius Maſſanienſis Alphonſi regis cenſui rationibus præpoſitus, ita Iouianum Pontanum poetam elegantiſſimum iuuit, vt Pontanus ipſe omnia ſua eidem referat accepta ibidem.
Ferdinandus rex grandem pecuniæ ſummam quotannis ex ærario pendendam ſtatuit Rhetorib. Medicis, Philoſophis & Theologis, qui publicè Neapoli docerēt. Egregium ſanè factum (ait Pontanus) ingenia proſequi, virtutes ornare, & ad colendos animos excitare iuuentutem.
Borſus Ferrar enſium princeps, ingenijs magnopere fauit, quæ vundecūque acceſſita domi alebat, & in his T. Strozium poetam Florentinum, Ioannem Aurispam, Hugonem medicum, & Petrum Bonum lyriſtem egregium Volat. in Geog.

INDOCTI, ET QVI LITERAS ODERVNT.

Herodes Atticus, quum ingenio & eloquentia nulli ſecundus haberetur, filium habuit adeò hebetem, ut ne prima perciperet elementa. Philoſtratus in eius uita.
Cælius ſcribit, Heraclidē Lycium habebit fuiſſe ingenio, & ad literas, politiorēq; cultum ineptiſſimo.
Philonides fuit Melitenſis quiſpiam prægrandi corpore, cæterùm inſulſus & indoctus. Vnde adagium fluxit Eraſmo poſitum: Indoctior Philonide.
Licinius imperator fuit literis adeò infeſtus, ut uirus ac peſtem publicam eas appellaret. Sed cur, inquit Bapt. Egnat. eas non odiſſet, quarum adeò expers erat, ut ne decretis quidem ſubſcribere poſſet?
Valentinianus quoque imperator, Gratiani filius, magno literarū odio cōflagrauit.

MVLIEBRES DOCTÆ.

Delbora mulier de tribu Effraim uaticinio claruit.
Minerua Iouis primi filia, non aliam ob cauſam relata eſt in numerum deorū, quàm propter bonarum artium (quarum fuit inuentrix) peritiam. Vnde & ueteres illæ

Athenæ ſui nominis immortalitatem mutuatæ ſunt.

Corinnæ tres fuerunt. Prima Thebana, ſeu Tanagræa, Archelodori & Proccatiæ filia & Myrtidis diſcipula, quæ Lyricorum principem Pindarum quinquies uiciſſe & Epigrammatum quinque libros edidiſſe fertur. De hac Propert. lib. 2. Et ſua cum antiquæ committit ſcripta Corinnæ. Stat. lib. 5 Syl. Secunda fuit Theſpia, ueterum quoque monumentis celebrata plurimum. Tertia floruit Ouidij temporibus, poetæ chariſſima.

Erinna poetria Teia, aut Teia (eſt enim Telos inſula prope Gnydon) floruit Dionis Syracuſani temporibus. Scripſit Dorica lingua elegans poema, trecentis uerſibus abſolutum aliaq; item Epigrammata. Feruut eius carmina ad Homericam acceſſiſſe maieſtatem. Mortua eſt annos 19 nata. De hac Propert. lib 2.

Sappho Leſbia Lyrica, floruit temporib. Alcæi & Steſichori poetarum. Maritum habuit Cercylam ditiſſimum uirum ex Andro, ex quo filiam ſuſcepit Clio nomine. Scripſit Lyricorum libros 11 Præterea Epigrammata, Elegias, Iambos, & Monodias. Carmini Sapphico (cuius inuentrix fuit) dedit nomen. Sunt qui dicant aliã fuiſſe Leſbiam poetriam quoque, quæ adoleſcentem Phaonem adamauerit, & è Leucade in aquas ſe dimiſerit. Vtracunque fuerit, unam tantum commendant Latini poetæ. Stat. lib. 5. Syl. Steſichoriusque ferox ſaltusque ingreſſa uiriles, Non formidata, &c.

Aſpaſia mulier Mileſia, magna doctrinæ fama claruit: in ſtudiis philoſophicis abũdè promouit Rhetoricen exercuit. Fuit Periclis magiſtra, & tandem uxor. Plutarch. in Pericle.

Cleobulina Cleobuli Lindii (qui fuit unus ex ſeptem ſapientibus Græciæ) filia, ſcripſit ænigmata quædam uerſibus hexametris, quorum uuum adhuc extare fertur: Eſt unus genitor, nati bona pignora bis ſex, Triginta cuius natæ, ſed diſpare forma Hæ niueæ aſpectu, nigræq; coloribus illæ. Atq, immortales omnes moriuntur ad unam. Laertius.

Hypathia mulier Alexandrina, Theonis Geometræ filia, & uxor Iſidori philoſophi uixit imperante Arcadio. Scripſit in Aſtronomiam, profeſſa Alexandriæ uaria diſciplinarum genera magno & frequẽti auditorio, conuolantibusq́, turmatim, & undecunque diſcipulis. Suidas apud Volat.

Leontium Græca adoleſcentula, philoſophicas diſciplinas adeò ſectata eſt, ut etiã non dubitauerit cum magni ſui nominis laude in Theophraſtũ philoſophũ alioqui laudatiſſimum, ſcribere.

Praxilla Sicyonia fuit poetria, quæ in ſuis carminibus Adonidem inducit ab inferis interrogatum, quid apud ſuperos pulcherrimum reliquerit? reſpondere, Solem, cucumeres, mala. Quod quum uehementer inſulſum uideretur, cucumeres & mala cũ ſole componere, fluxit inde prouerbium, Stultior Praxillæ Adonide: in homines nullius iudicij Vide Eraſmum.

Phemonoe primã Apollinis Delphici uates fuiſſe, carmenq́; heroicum inueniſſe dicitur. Suidas apud Volat.

Soſipatra uates fuit Lyda, multis diſciplinis cumulatiſſima, quam propterea creditũ eſt à numinibus quibuſdam fuiſſe educatam. Eugapius apud Volat.

Theano mulier fuit apud Locros, in Lyricis præcellens. Alia fuit Metapontina, ſeu Creſſa genere, mulier Pythagoræa, uxor Brotini Crotoniatæ: quæ ſcripſit commẽtario in Philoſophia, de uirtute: Poemata quoq; & Apophthegmata Pythagoræa Laertius.

Zenobia regina Palmyreorum, Græci Ægyptiiq; ſermonis fuit peritiſſima, & Latini non ignara. Scripſit epitomen in Orientalem Alexandrinamque Hiſtoriam. Herennianum & Timolaum filios, literis erudiit. Elegantiſſimas orationes ad lites ſuos plerunque habuit, quas galeata recitabat. Pollio Trebellius

Manto Tyreſiæ uatis filia (quæ Mãtuæ nomen indidit) doctrina, quoq; & uaticinijs

 claruit,

claruit, adeò ut ex pecudum fibris, extorumque intuitu, futura præſentiſceret ac præſagiret.

Nicoſtrata ſeu Carmentis, Græcas literas impenſe docta pleraſq; ex Latinis primū reperit. Quo conie&ctare licet, mulierem uerſatili ingenio, uariaq; doctrina fuiſſe præditam.

Themiſtoclea ſoror fuit Pythagoræ, cuius placitis & opinionibus pleriſque in locis uſus eſt Pythagoras.

Iſtrina Scytharum regina, Aripithis uxor, Sylem filium Græcam linguam literaſq; edocuit, autor Herod. in Melp.

Amalthex Sibyllæ Cumanę libris non ſecus ac diuinis oraculis in imperij administratione populus Ro. ſemper uſus eſt.

Damophila Græca, uxor Pamphili, ſocia Sapphus poetriæ, poemata ſcripſit amatoria, & Dianæ laudes Theophraſtus in uita Apollonij.

Laſtheniam Mantineam, & Axiotheam Phliaſiam Platone uſas pręceptore ſcribit Plut. ornatuq; interim uirili auditorium ingreſſas Laertius.

Michaele Centaurea mulier, docuit Theſſalas remedium amoris. Seneca.

Diotima & Aſpaſia mulieres adeò in philoſophicis promouerant diſciplinis, ut alteram Diotimam appellare magiſtram, alterius lectionibus intereſſe non erubuerit Socrates, philoſophorum omnium longè optimus. Plato in Symp. & in Menex.

Lactantius ait, philoſophos nullas unquam mulieres philoſophari docuiſſe, præter unam ex omni memoria Themiſtem Sed quæ nam hæc & cuias fuerit, nō docet.

Arête mulier eo doctrinæ conſcendit, ut filium etiam inſtitueret, qui appellatus eſt Ariſtippus: fuit Cyrenaica, & Ariſtippi patris Socratici dogma ſequuta eſt. Mortuo patre ſcholam texit in philoſophia magno & frequenti auditorio

Dama Pythagoræ filia & ipſa philoſophiæ ſectatrix, ingenium & doctrinam in exponendis paternis ſententiarum inuolucris exercuit.

Thargeliam quoque fœmiñam ſola illuſtrauit philoſophia. Plut. in Pericle

Feruni & Muſeam poetriam fuiſſe Lyriam, quæ & epigrammata ſcripſerit, & Lyricos nomos. Cæl. lib 8 c. 1.

Fuit multorum carminū autor Charixena, cuius meminit Ariſtophanes Comicus, Celebratur item Mœro, condito in Neptunum hymno.

Fuit Agallis Corcyræa illuſtris in arte Grammatica, cui inuentum pilæ nonnulli adſcribunt. Cælius ibidem.

Teleſillam in poetica illuſtrem celebrat Pauſanias, cui etiam apud Argos ante Veneris templum ſtatua erecta. Hanc Fulgoſus Theſellidem nocat Plut. in lib. de uirtutibus mulierum.

Philoſophicis quoque diſciplinis ualde excelluit Hipparchia mulier Gręca. Laert. de Hipparchia

Caſſandra Priami filia, uaticinio & doctrina illuſtris habita eſt, & apud hoſtes in Lacedæmone templo fuit inſignita.

Luceia Mima, autore Plinio, centum annis in ſcena pronunciauit.

Fabiola Romana mulier, quum magno ſtudio ſacras literas amplecteretur, Prophetias, Euangelia, & Pſalmos frequentiſſimè reuoluebat ut iterata plerumq; lectio amorem diuinæ religionis (qua deflagrabat) augeret magis. Vnde & D Hieronymus librum de ueſte ſacerdotali eidem nuncupauit.

Marcella Romana propter ſacras literas (quas egregie callebat) frequētibus epiſtolis à D. Hironymo ſalutata eſt. Ad eam enim ſcripſit de Mundi contemptu, De decem nominibus quibus apud Hebręos dicitur Deus, De fide noſtra, & hęreticorum doctrina, De blaſphemia in Spiritum ſanctum, De Studio Theophili epiſcopi Alexandrini & alia id genus permulta.

Cornelia uxor Africani & Gracchorū mater, ornatiſſimè ſcriptas reliquit epiſt. uō

& filium

& filiorum, fluxit eloquentia Vnde Quint. Nã Graechorum eloquentiæ (inquit) multum contuliſſe accepimus Corn. Matrẽ, cuius doctiſſimus ſermo in poſteros quoque eſt epiſtolis traditus.

Idem de filiabus Lælij, & Qu Hortenſij ſic inquit: Lælij filia reddidiſſe in loquẽdo paternam eloquentiam elegantiorem dicitur. Et Qu Hortenſij filiæ oratio apud Triumuiros habita legitur, non tantùm in ſexus honorem.

Liciniarum quoque in dicendo lepos patre L. Craſſo emanauit.

Mutiæ duæ filiæ ab utroque parente eloquentiam didicere.

Cornificia ſoror Cornificij poetæ, elegantiſſima ſcripſit Epigrammata.

Statius Papinius uxorem habuit nomine Claudiam, magno ingenio, doctrinaque non vulgari præditam.

Polla Argentaria, Lucani fuit uxor (teſtimonio Martialis: Hæc eſt illa dies, quæ magni conſcia partus Lucanũ populis, & tibi polla dedit) tanta dicitur fuiſſe doctrina, ut maritũ iuuerit in emendandis tribus primis libris Pharſaliæ. Stat. lib. 2. Syl. Hue caſtæ titulum decusque Pollæ Iucunda dabis allocutione.

Euſtochium Paulæ mulieris Romanæ filia Latinarum, Hebraicarum & Græcarum literarum ſtudijs plurimum excelluit. Vnde & ſuo tempore nouum orbis prodigiũ uocata eſt. Ingenium ſacris literis deuouit maximè, atque adeo, ut Pſalmos Hebraicè legeret curſim & mira celeritate. Quã in re amorem beati Hieronymi multum ſibi demeruit.

Proba Valeria Romana puella, Græcis Latinisq́ue literis eruditiſſima, trũcatos Vergilij uerſus, ad fidem & myſteria Catholicæ religionis conuertit: fecit de Chriſti geſtis & eius morte opus nobiliſſimum, quod Centones appellauit.

Eudoxia Theodori iunioris uxor præter egregiam formam ſingularemq́ue pudicitiam etiam literis excelluit, adeò ut librum quendam emiſerit. Egnat.

Catherina uirgo, Coſti Alexandriæ regis filia, ſacris literis partim ſtudio, partim diuini ſpiritus afflatu adeò fuit imbuta, ut accerſitos a patre undecunque doctiſſimos uiros & philoſophos ad perſuadendam idolatriam, refellendamq́ue unius dei religionẽ, uiuaciſſimis terruerit argumentis, ſuæque opinioni attraxerit, nedum non ſuccubuerit eorum rationibus.

Ioanna Anglica ab ephebis uirum mentita, Athenas ſe contulit, ubi literis ſtudioſè adeò operã impertiuit, ut Romã rediẽs, paucos haberet doctrina pares i ſacris literis. Vnde tantum apud omnes beneuolentiæ & autoritatis ſibi demeruit, ut artibus illis Pontificatum ſit adepta poſt Leonem quartum, quum uir eſſe crederetur. Sabell. lib. 9 En.

Alpaides uirgo, quum religionem magno cultu amplecteretur, cœlitus meruit, ſcripturæ ſacræ bibliorumq́ue ſenſum percipere.

Anaſtaſia diſcipula Chryſogoni martyris fuit, & uxor Publij Romani, cuius thorũ ſimulato morbo euitauit Scripſit epiſtolas ad Chryſogonum quibus conquerebatur facultates ſuas à ſacrilego uiro abſumi, ſeque in carcere detineri Hæc ad palũ cremata eſt, quod ſanctis miniſtraret. Volat.

Genebria mulier natione Veronenſis, tempore Pij II Pontificis Romani, ſua egregia eruditione meruit nomen immortale Epiſtolas ſcripſit luculentas & maxima refertas doctrina. Recitabat decoro geſtu, uoce uirili permixta ſuauitate.

Conſtantia Alexandri Sfortiæ uxor numeratur inter claras mulieres, & excellentes doctrina. Ab infantia bonis diſciplinis operam dedit, adeò ut imparata quoque diſertiſſimè loqueretur. Habebat aſſidue præ manibus opera Hieronymi, Ambroſij, Gregorij, Ciceronis & Lactantij. Valebat etiam ſcribendis ex tempore carminibus, non ſine magna multorum admiratione. Quod ſine præceptore ferebatur didiciſſe. Nec defuit tam illuſtri fœminæ germen ſimile. Habuit enim filiam Baptiſtam nomine tanta doctrina, ut doctiſſimos quoſque ſua terreret eloquentia. Polit. in Nutricia pleraſque mulieres doctas & eruditas carminibus enumerat.

Elizabeta Abbatiſſa Germanica, multas orationes ad ſui conuentus ſorores conſcripſit, opusque de uiis quibus ad Deum itur.

Baptiſta prima Galeatii Malateſtæ piſaurienſis principis filia, & Guidoni Monteſeltreno, Vrbinatium Comiti matrimonio copulata, cum doctiſſimis uiris plerunq; magna ſui laude diſputauit. Libros quoque de humana fragilitate, & de uera religione conſcripſit.

Iſota Nouarrola, Veronenſis, philoſophiam uerbo & opere profeſſa eſt. Scripſit quãdoque ad Nicolaum Quintum, & Pium ſecũdum pontifices. Scripſit quoque dialogum, quo diſputatur uter grauius peccauerit Adam ne, an Eua. Quib. literarum laudibus adiecit perpetuum uirginitatis uotum.

Politianus magnis laudibus commendat Caſſandram Fidelem, Venetam puellam, quam ait pro lana librum, pro fuſo calamum, ſtylum pro acu tractaſſe. Latinasq; epiſtolas ſcripſiſſe. Sic enim de ea principio cuiuſdam epiſtolæ meminit. O decus Italiæ uirgo, quas dicere grates. Quaſve referre parem, quod etiam honore metuarum literarum non dedignaris, &c.

QVI MVLTA SCRIPSERVNT.

Scripſit Theophraſtus trecẽta librorum uolumina Chryſippus ſeptingenta. Seruius Sulp. 180. libros de iure ciuili. Ateius Capito 60. Empedocles tria & quadraginta. Galenus 130. Beda 36. Ariſtarchus grammaticus, Ariſtophanis grammatici diſcipulus, ſcripſit commentarios ſupra mille.

QVI DE MODICIS REBVS OPERA SCRIPSERVNT.

Syneſius Byrenenſis ſcripſit de laudibus Caluitii. Dion. cognomento Chryſoſtomu librum de comæ laudibus.

Batrachomachiam luſit Homerus.

Buſiridem tyrannum laudauerunt Polycrates & Iſocrates.

Iniuſtitiam Glauco.

Therſiten & quartanam febrem Fauorinus

Muſicam & Paraſiticam Lucianus.

Scripſit Plutarchus Grylli cum Vlyſſe. Dialogum.

Lucianus & Apuleius aſinum

Themiſon de laude plantaginis herbæ.

Homerus librum unum de laudibus uini.

Ephreu Syrus de uituperatione riſus.

Marcion Græcus de raphano.

Hippocrates librum unum de laudibus ptiſanæ.

Orpheus & Heſiodus de ſuffitionibus multa ſcripſerunt.

Iuba rex de Euphorbio herba magno præconio uolumen edidit.

Lyſimachiam herbam ſcriptis celebrauit Eraſiſtratus.

Anonymos herba ab Iceſio medico celebrata eſt.

Democritus numerum quaternarium uolumine decorauit. Idem de Cameleonte animali aliud uolumen conſcripſit.

Pythagoras librum unum compoſuit de bulbis. Diocles magnis laudibus rapam extulit. Chriſippus medic. braſſicæ uolumen priuatim dicauit.

Muſeus & Heſiodus Palion herbam multis uerbis commendauerunt.

Phanias phyſicus condidit laudes urticæ.

Potemis herba magnis laudibus celebrata eſt ab Aſclepiade. Idem librum unum de muſto compoſuit.

Cato Braſſicæ laudes cecinit.

Meſſala ſingulos libros de ſingulis literis.

Maro Culicem & Moretum, atque ẽt de apibus animalium ferè minimis ſcripſit fuſiſſimè.

Seneca Claudii apotheoſim.

LABORIOSI ET VARIARVM ARTIVM PERITI.

Cleantes philoſophus inopia mercenarium ſe fecit, ac noctu quidem in hauriēdis aquis uictum ſibi comparauit, interdiu liberalibus ſtudiis dedit operam. Pinſebat quoque farinas ſæpenumero, ut Pæniam illam, neceſſarium pleriſque malum, excuteret.

Legimus, Alexandrum Magnum (quum dormitaret) brachio extra cubile protēſo pilam tenuiſſe argenteam ſuppoſita pelui, ut quum neruorum rigorem ſopor laxaſſet infuſus, geſtaminis lapſi tinnitus abrumperet ſomnum. author Ammianus Marcellinus lib. 16.

Sophocles, Plato, Iſocrates, Hieronymus, & alii complures ad extremam ſenectutē ſcribentes labores ſubierunt, finemque dicendi cum uita fecerunt. Volater.

Gelius Hippias ſophiſta præter literarum ſtudia (in quibus ætate ſua nulli fuit ſecūdus) Olympicis ludis Zonam, ueſtem, calceos, ampullam, anulum, gemmam (in qua ſignum inſculpſerat) ſibi fecit, habuitque artem multarum rerum, quæ mortales plurimos ornare potuiſſet. Quintilianus lib. 12. inſtit. orat.

Diodorus Siculus ne in deſcriptione orbis (ut alij plerique) erraret, bonam Aſiæ & Europæ partem ſuo incommodo peragrauit.

Virtuti maximæ tribuendum eſt Niclauæ Aegypti & Aethiopum reginæ, quòd audita Salomonis ſapientia, ab extremo Arabiæ Iudæam iuerit, ut eum audiret.

Apollinus Tyanæus, ut Bragmanum ſcientiam haurire poſſet, Perſas, Caucaſum, Albanos, Scytas & Maſſagetas prætergreſſus, in Idiam penetrauit. Quibus auditis per Elamitas, Babylonis, Chaldæos, Meddos, Parthos, Aſſyrios, Phœnicas, Arabes & Palæſtinos, in Aegyptum rediit, ut quaqua tranſiret, ibidem à doctis (ſi qui eſſent) proficeret, & aliquid decerperet. Tranſiuit & in Aethiopiam ad Gymnoſophiſtas.

Antiſthenes audito Socrate, ſtatim conuerſus ad diſcipulo, monuit, ut alium quærerent præceptorem, ſibi ſe inueniſſe dictans. Quo facto, relictis omnibus for unis, Socratem locutus eſt.

Porcius Latro incœpta ſemel ſtudia non poterat interrumpere, ubi ſe ad ſcribēdum concitaſſet: iungebantur noctibus dies & ſine interuallo ſibi inſtat, nec deſinebat, niſi deficiebat. Quum ſe ſylnis & montibus tradiderat, omnes illos agreſtes in ſylnis & montibus natos laboris patientia ac uenandi ſolertia prouocabat. Cæl. cap. 35 lib 5.

Iulianus imp dimidiata nocte ſemper exurgebat, nōn è plumis perdicū ſubalarib. ut Heliogabalus, aut ſtragulis ſericis ambiguo nitore fulgentibus ſed ex aſperis, in quibus vix decumberent abiectiſſimi uernæ. Marcell. ibidem.

Turanius fuit quiſpiam exactæ diligentiæ ſenex, cui quum Cæſar poſt 90 annū procurationis uacationem vltrò indulſſet, id ægrè ferens, componi ſe in lecto, & uelut exanimem à circumſtante familiam plangi iuſſit. Nec antè triſtitiæ finē fecit, quàm priſtino labori ſit reſtitutus Cæl lib. 6. Marcell. 16.

Iulius Cæſar conſumptis in re bellica diebus noctes tamen ad tripartita diuidebat, officia: quietis ſcilicet, publicæ rei, & muſarum. Marcell. 16.

Adrianus imp fuit Arithmeticæ peritiſſimus, & Geometriæ. Pinxit egregiè, Muſicē tenuit, Aſtronomiæ ſcientia omnes ætatis ſuæ facilè ſuperauit.

Fuit Aurelius Alexander optimus aruſpex, excellens Augur, Muſicis inſignis, & utramque oratione eruditiſſimè ſcripſit. Quibus rebus tantam impendit operam ut conſueuerit in conuiuiis uel legentes audire, uel aliis ueſcentibus legere.

Nihil unquam legit Plinius, quin excerperet: nec in bibliotheca tantum, ſed in mēſa, ſed in lectica, ſed equitans quoque uel ſcribebat. uel ſcribendum aliquid dictabat.

Pugnabat Plautus in paupertatem dies & noctes. Scribebat. n. fabulas ſitas interdiu noctu uerò operam locabat, piſtori, & in agendis molis (quas truſatiles uocat)

qualecunq; faciebat quæſtum. Tario apud Gell. cap. 3. lib. 3.

Alphonſus Aragonius Siciliæ rex iam quinquagenarius, præceptori tamen ſe ſubmiſit, ne loquendi uſu careret.

BIBLIOTHECÆ MEMORABILES.

Tyrannion Grammaticus (qui floruit ætate Magno Pomp.) ſupra tria librorum millia poſſedit Plut. in Sylla.

Gordianus imperator coaceruauit in bibliotecha 62. millia voluminũ. Capitolinus.

Plutarchus in Antonio ſcribit, Pergamenas bibliothecas habuiſſe ducenta librorũ millia.

Porrò ex antiquis Bibliopolis vnicus ferè Triphon celebratur. Mart. lib. 4. Non habeo, ſed habet bibliopola Triphon. Hic ille eſt, ad quem ſcribit Fabius in liminari Inſtitutionem oratoriarum epiſtola.

MAGI ET ALII VENEFICI.

Ioſephus lib 8. antiquitatum ſcribit Salamoni à Deo conceſſum fuiſſe, vt artem cõtra dæmones diſceret ad hominum ſalutem: curationes item inſtitueret, quib. ægritudines poſſent mitigari. Quam edoctus artem Eleazarus, ſpectãte Veſpaſiano, eos curabat, qui a dæmonibus uexabantur. Porrò vim artis magicę Ouid. exprimit his uerbis: Carmine læſa Ceres ſterilem vaneſcit in herbam, Deficiũt læſi carmine fontis aquæ Ilicibus glandes, cantataq; vitibus vua Decidit, & nullo poma mouente fluunt. Quanto autem in precio fuerit primis ſeculis, vide apud Pli. lib. 30 natur. Hiſt. cap 1.

Simon Samaræus magicis artibus & ope dæmonum ſuffultus, egregiè adeò Romanos luſit & faſcinauit, ut pleriſque fecerit ſe numen, meruerìtq; inter duos pontes ſimulachrum, hoc titulo: SIMONI DEO SANCTO.

Ceteius magus fuit cuius augurio Boerebiſta rex Getarum Romanos vicit.

Dardanus fuit ſceleratiſſimus quiſpiam magus, à cuius nomine artes magicę vocãtur Dardanię. Colum. At ſi nulla valet medicina repellere morbum, Dardanię veniunt artes. Hinc etiam Dardanij dicuntur propolę, qui omnia prę emunt, vt carius poſtea uendant. Latinè Reuenditores Hic Dardanus libros de magia ſcripſit, quos ſe pulchro ferunt conſtituiſſe Eos Democritus editis commentarijs illuſtrauit, diſcipl namque ex illis reconditam accepit.

Conuenit inter autores, Magicam artem in Perſide à Zoroaſtre inuentam, qui etiã centum millia uerſuum de ea ſcripſit, quę Hermippus commentarijs explanauit. Præceptorem in ea uanitate habuit Zoroaſtres Agonacem, qui aliquot annorum millibus floruit ante bellum Troianum, autore Plin. Nam ſi uera eſt Coſmographorum ſupputatio, Troia capta eſt, annis 4020. poſt mundi creationem.

Plinius inter primi ſeculi magos recenſet, Apuſcorum & Zaratum Medos, Babylonem Marmaridium, Hippocum Arabem, & Aſſyrium Zarmocenidam, quorum tamen nulla extant monumenta. De Magia etiam commentatus eſt Hoſthanes, Xerxem regem Perſarum bellum inferentem Græciæ comitatus Cuius artis ſemina adeò diffudit, vt quacunque commearet, inficeret & interficeret plurimos.

Pythagoras, Empedocles, & Democritus ad eam perdiſcendam exilium patriæ ſibi propoſuerunt, quam reuerſi prædicauere, & uelut myſterium aliquod in arcanis habuere. De ea etiam ſcripſerunt Apollonices & caprdenes, quorum opera Democritus ſuis commentarijs locupletauit circa bellum Peloponneſiacum.

Plinius ait, aliam fuiſſe Magicæ artis factionem, quã exercuerit Moſes, ſed multis annis poſt Zoroaſtrem.

Fuit Hoſtanes ſecundus Alexandri Magni comitatu exornatos, qui huic arti autoritatem & incrementum addit profeſſione. Eam etiam apud Gallos exercuerunt Druydæ eorundem philoſophi.

Plinij téporibus Britanni tantis cæremonijs eã celebrabãt, vt dediſſe Perſis videri

poſſent,

poſſent, quibus tamen eius artis commentum refertur acceptum, nũc apud Chriſtianos iam deſinit ea vanitas.

Tyridatem regem Armeniæ magum fuiſſe, iudicant uerba Plinij, qui ait: Neronẽ ab eo cænis magicis initiatum, adeo ut maior citharæ aut canthus libido non ei fuerit, quàm eius artis.

Ferunt & Appollonium Tyanæum arte magica inſignẽ fuiſſe teſte Lactantio: adeò ut cum Domitianus eum punire uellet, repente in iudicio nõ comparuerit.

Medaurienſis quoque Apuleius non aliam ob cauſam fingitur commutatus in aſinum quam ob earum uanitatum peritiam.

Cobares natione Mœdus, magicæ artis profeſſione celeber habitus eſt, quo tempore Alexander bellum mouebat in Bactrianos. autor Curtius lib 6.

Ægyptij crediderunt Amphiona Thebanum magicæ artis peritũ fuiſſe, ac propterea factum eſſe fabulam de arborib. auritisq́; ſcopulis eius cantui obtemperãtib.

Gobrias fuit Magus, a quo Socrates multa didicit de pœnis animarũ, & beatitudine. Idem dicebat, mortalium animas in occultiorem locum ſub terrã demigrare, in quo Iunonis eſſet regia Crinitus cap. 11. lib 5.

Craca mulier, Thor & Othinus, nomina ſunt magorum apud Saxonem. Quorum illa, ut ait, appoſitas dapes in aliarum rerum formam commutabat: hi ludificatis idiotarum mentibus, diuinitatis faſtigium ſibi arrogabant.

Cynops magus fuit, qui Ioanni reſiſtens fingebat ſe ſuſcitare mortuos, & dæmonibus colloqui in Pathmo inſula, quæ eſt una ex Sporadibus Mirãdula in hymnis. Et Cynopem magiæ confiſum depulit altæ Mentis Ioannes.

Arnuphis Ægiptius philoſophus, arte magica & dæmonũ præſtigijs in aera ſe ſublimabat. Idem tempore M. Antonij principis, quum Ramanorum exercitus aquarum ſitiret penuria, imbrẽ cum fulgure & tonitru æſtiuo tpe fertur ſuſcitaſſe.

VENEFICI.

Venefici apud Perſas hac pœna legibus puniebantur: ampla erat petra, in qua capita eorum impoſita alia petra feriebant, quoad faciem & caput infregiſſent. Quo mortis genere Gyge interijt. autor Plut. in Artaxerxe.

Veneficarum autem uis eſt, ut ſuis cãtibus homines in porcos commutent, fruges excantent, ſcabiem & uelut peſtem quandam armentis eorum (quos oderunt) immittant, herbas cogant areſcere, mentes illaqueent, oculos faſcinent, membra illigent, manus & pedes ſic perſtringant, ut ſuum ſatis officium nequeant facere dureſcere faciant limum, ceram liqueſcere, quoſdam tabeſcere ſenſim emorientes, umbras ſepulchris eruere, accerſere cacodæmones, deducere lunam cœlo, & alia relatu mira, & creditu difficilima facere. Cuiuſmodi ſunt ea, quæ Tibullus memorat lib. 1. dicens: Hanc ego de cœlo ducentem ſidera uidi, &c.

Circe ſolis & Perſæ nymphæ filia, quum uenefica eſſet peritiſſima, poetarum fabulis dicta eſt commutaſſe ſocios Vlyſſis in porcos. Habitauit autem nõ procul à Caieta Campaniæ urbe. Verg in Bucol. Carminibus Circe ſocios mutauit Vlyſſis Tibullus lib 2. Quicquid habet Circe, quicquid Medea ueneni.

Marſi populi Italiæ. a Circe oriundi, herbarũ uires & ueneficia apprime calluerunt vnde Syll. lib. 8. Ac Marſica pubes, Et bella e manu, & Chelydris cantare ſoporẽ Vipereũq́; herbis hebetare & carmine dentẽ, &c. Gell. lib. 16 c. 11. Gens in Italia Marſorum, orta fertur à Circes filio Marſo. Propterea Marſis omnibus ui quadã genitali datum, ut ſerpentum uiruleatorum domitores ſiut, & incantationibus, herbarumq́; ſuccis faciant medelarum miracula.

Pſylli populi fuerunt in Africa Naſamonib. contermini, quorum terra quum Auſtri flatu exaruiſſet, collecto exercitu ſumptisq́; armis, in auſtrũ ipſum perinde ac hoſtem, profecti ſunt. Cõtra uero uẽtus magno ſpiritu occurrens, eos oẽs arenarum cumulis adobruit. Quod priuſquam accidiſſet, ferunt eos eadẽ ui & potẽtia eadem in ueneficijs præditos fuiſſe, qua & Marſos. De Pſyllis Plin. lib. 7 ſic ait

Horum

Horũ corpori ingenitũ fuit uirus exitiale ſerpẽtibus. ex cuius odore ſopirẽt eas.

Crates Pergamenus apud Plinium teſtis eſt, Ophiogenes populos eſſe in Helleſponto, ſerpentum ictus contactu leuare ſolitos, & manu impoſita uenena extrahere corporibus.

Populi ſunt in Triballis & Illyrijs, qui uiſu effaſcinant & interimunt, quos diutius intuentur iratis præcipue oculis. Huius generis & potentia ſunt fœminæ in Scythia, quæ uocantur Vitiæ.

Vmbro fuit ſacerdos, è gente Marrubiorum prope Fucinum lacum habitantium, adeo peritus ueneficij & herbarum potens, ut hydros ſopiret, & innocuos ſerpentes tractaret manibus. Verg. lib. 7 Quin & Marrubia uenit de gente ſacerdos, &c.

Guthrune fuit uenefica, quæ ſuis incantamentis pleroſq; excæcauit, nulla mo tibi cauſa apparente.

Onomacritus ſortilegus fuit apud Athenẽſes, & Muſæi ſocius, quem Hipparchus, Athenis expulit. autor Herodotus in Polyhymnia.

Medea filia Aeetæ regis Colchorum & Ipſeæ, ac ſoror Circes, multarum herbarum ac radicũ uires inuenit, eamq; artẽ didicit à ſorore, & adeo exercuit, ut tauros flammam faucibus eructantes, draconemq; peruigilem aurei velleris cuſtodẽ ſopiuerit, ne rapturo vellus ipſum Iaſoni incommodarent. Quo beneficio permotus Iaſon, eam ſibi copulauit vxorem. Vbi autem ambo in Theſſaliam peruenerunt, Medea Æſonem patrem Iaſonis iam ſenio confectum, ſuis artibus reduxit ad iuuentutem. Nihilominus Iaſon obſequij oblitus, eam poſtea repudiauit, & Creuſam filiam Creontis regis Corinthiorum ſuperinduxit. Qua ingratitudine permota Medea, nouæ nuptæ diſſimulato odio pallam venenis infectã muneri miſit: quam quum illa induiſſet, ſubito flagrauit incendio, pariq; exitio perierũt Creon, & eius regia. Quo facto Medea filios ex Iaſone ſuſceptos laniauit, palã demum à Draconibus in aerem ſubleuata Athenas deuolauit, ibiq; iterum nupſit Ægeo, cuius filium Theſeum potauit Cerberi ſpuma: ac demum nubes carminibus excitauit, quibus cum Medo filio (quem ex Ægeo ſuſceperat) inuoluta peruolauit in Aſiam. Hęc ſunt notiſſima omniũ Medeæ ueneficia. Ouidius lib. 7. eam inducit loquentem ubi artis ſuæ peritiam fatetur, deos omnes alloquẽs, ut Æſone iuuentuti reſtituant, Tuque triceps Hecate, quæ cœptis conſcia noſtris: &c. Idem in Epiſt. Barbara narratur uenisse uenefica tecum. Propert. lib. 2. Non hic herba ualet, non hic nocturna Cithæis, Non per Medeæ gramina cocta manus. Idem lib. 3. & Val. Flac. lib. 8. Contra tartareis Colchis ſpumaré uenenis, Cunctaque Lethæi quaſſare ſilentia rami Perſtat. Plin. lib. 25. Certe quid non repleuere fabulis Colchis Medea, aliæque.

Mycale nomen eſt uenefica mulieris apud Ouid. li. 12. ſcribentem: Mater erat Mycale, quem deduxiſſe canendo, Sæpe reluctantis conſtabat cornua Lunæ.

Erictho maga fuit Theſſala, multis ueneficijs famoſa, qua Lucan. lib 6 Hos ſcelerũ ritus, hæc diræ carmina gentis, Effetæ damnarat nimiæ pietatis Erictho, &c.

Si quis appetit uidere graphicam ueneficiæ artis narrationem, uideat apud eũdem Lucanum. Nemo Latinorum Poetarum melius rem aperuit.

Dipſas nomen eſt uetulæ uenefica apud eundem Ouid. lib. 1. Elegiarum ſcribentẽ, Eſt quædam, quicunque uolet cognoſcere lenam. Audita eſt quædam nomine Dipſas anus.

Paſetes fuit quiſpiam præſtigiarum & magiæ peritiſſimus, qui ſuis incantamentis faciebat, ut repente conuiuium omnibus epulis inſtructiſſimum appareret. Rurſus quum uolebat, omnia iubebat euaneſcere. Quum quid emebat, precium & nummus redibat à uenditore ad emptorem. teſtis Eraſmus in explanatione illius adagij, Paſetis ſemiobolus.

Exagonus legatus Oblogenum (qui populi ſunt in Cypro) quum Romam ueniſſet, ibique de herbarum uiribus multa diſſereret, uolens coniectus eſt à conſulibus in

dolium plenum ſerpentibus experimenti cauſa, ubi ſerpentes ipſi non ſolum nō cum mordebant, at etiam demulcebant linguis. autor Plinius lib. 28.

Eriphila uenefica fuit, & faſcinatrix, quæ cum aliquod animal inſpiciebat, illi accidebat mali quidpiā. Hinc adagium, Anus Eriphus: in mulierem excantatricem.

Thracia fuit nympha ſaga & faſcinatrix, quæ propter peritiam herbarum & ueneficiorum habita eſt loco numinis apud Thraces, quorū etiā regioni dedit nomen.

Neuri populi fuerunt in Scythia, incantatores maximi, ut qui ex hominibus in lupos ſe uerterent. autor Herodotus.

Choatræ populi (quos Plinius circa Metim locat) fuerunt etiam incantatores maximi. Vnde Val. Flac. lib. 6 Argon. Centoras, & diros magico terrore Choatras.

Apud eundem Choaſtes nomen eſt ueneſici, ubi ait maximus hos inter Stygia uenit arte Choaſtes.

Harcalo uenificus fuit, qui innocuos leones impunè attrectabat manibus. Syl lib. 1. Harcalo non pauidus fœdas mulcere leænas. Apud eundem Atyr nomen eſt incātatoris, qui ſerpentes ſolo tactu ſopibat, de quo ſic ait: Nec non ſerpentes diro exarmare ueneno Doctus Atyr, tactuque graues ſopire Chelydros, Ac dubiam admoto ſobolem explorare Ceraſte.

Paryſatis mater Cyri, famulam habuit Gygem nomine, quā utebantur ad ueneficia.

Locuſta apud Cor. Tacitum nomen eſt mulieris ueneficæ, quæ boletos uenenis infecit, quibus Agrippina Claudium maritum ſuffocauit. Capitur etiam Locuſta proquacunq; uenefica. Iuuenalis Sat. 1. Inſtituitq; rudes melior Locuſta propinquas.

Canidia Neapolitana fuit unguentaria, faſcinatrix & uenefica. Horat. in Epod. Annalas Canidia tractauit dapes. Idē: Canidia breuibus implicata uiperis Crines & incōptū caput, Iubet ſepulchris caprificos erutas, Iubet cupreſſos funebres, &c.

Apud eundem Sagana, Veia & Folia nomina ſunt ueneficarum, quæ Varum puerum prætextatum ſuis ueneficiis incantarunt, De Sagana ſic inquit: At expedita Sagana per totam domum Spargens auernales aquas horret capillis. De Veia: Abacta nulla Veia cōſcientia, Ligonibus duris humum Exhauriebat, ingemens laborib. De Folia: Non defuiſſe maſculæ libidinis Ariminenſem Foliam, & ocioſa credidit Neapolis.

De Mœri uenefico Vergilius in Bucolicis ſic ait: Has herbas, atque hęc Ponto mihi lecta uenena Ipſa dedit Mœris, naſcūtur plurima Ponto: His ego ſæpe lupum fieri & ſe condere ſyluis Mœrim, ſæpe imas animas excire ſepulchris, Atque ſatas aliò uidi traducere meſſes.

ASTROLOGI.

Babylonii primi omnium aſtrologiam dicuntur inueniſſe, omnemque curam in cōtemplatione ſiderum collocaſſe Lucretius lib 5. Vt Babylonica Chaldæū doctrina refutans Aſtrologorum artem. Ab his Græci polum, gnomonem, & duodecim horas diei didicerunt.

Anaximander Mileſius, Thaleti diſcipulus, ſphęram conſtruxit, horologium & gnomonem inuenit. Conuerſiones, ſolis notauit & equinoctia Plin lib. 2.

Apollonius Tyaneus ſcripſit libros de Aſtrologica diuinatione quatuor.

Eudoxus Gnydius, nobilis fuit aſtrolog*, Platonis æqualis. Scripſit poeticè de Aſtrologia. Habuit etiam cum Aſtrologia Geometriam quoque & Medicinam.

Thales Meleſius aſtrologiæ ſecreta penetrauit omniū primus. Primùs Solis eclypſim prædixit, & de Vrſa minore diſſeruit.

Theon philoſophus Alexandrinus ſcripſit de aſtrologia & commentarios in Ptolemeum. Item paruum Aſtrolabium.

Ideò poetæ fingunt, Atlantē cœlum humeris ſuſtinuiſſe, quod ſyderali ſcientia clariſſimus extiterit. Sunt enim qui Sphæræ inuentum eidem referant acceptum.

Cœli ſigna primus dicitur aperuiſſe Cleoſtratus, autore Plinio.

Sidus Veneris, quod naſcentem Solem præuenit, & in ortu Lucifer, in occaſu refulgens

Ptolomęus Aegyptius (qui floruit Antonini temporibus) in Aſtrologiæ ſcientia antiquos omnes æquauit. Primus apud Græcos cęli rationem omnem explicuit inuentaq; ab Hipparcho inſtrumenta, clarius illuſtrauit. Edidit compoſitionem illam, quam Almageſtum vocant. Scripſit & de his, quę ad practicam aſtrorum prognoſtecam ſpectant & alia permulta.

Iulius Hyginus familiaris Quintiliani, ſcripſit de mundi & ſphæræ ratione. Præterea de ſignis cœleſtibus libros 4. Item commentarios in Verg. qui non extãt, & librum nomine Gnomaticon, de modo obſidendarum vrbium, & caſtrorum.

P. Nigidius Figulus ſecta fuit Pytagoræus, Aſtrologię & Medicinę peritiſſimus. De quo Lucan. lib. 1 At Figulus cui cura deos, ſecretaque mundi Noſſe fuit, quẽ nõ ſtellarum Aegyptia Memphis Aequaret viſu, numeriſq; mouentibus aſtra.

Tarnutius vir fuit tum philoſophiæ, tum mathematicę inprimis ſtudioſus, qui cũ in Aſtrologia putaretur excellere huic impoſuit Varro, ut Romuli conceptionẽ in diem & horã deduceret, in ſpectiſq, eius vitę inſtitutis ac rebus geſtis, ex illis cõſequẽtiam colligeret veluti geometricarum propoſitionum reſolutione, præcipiunt. autor Plut. in Romulo.

C. Manilius Antiochenus, primus poetarum Latinorum aſtrologiam uerſib. aggreſſus eſt, quòd opus nuncupauit Auguſto, Hipparcum, Eudoxũ & Aratũ ſequutus.

Sulpitius Gallus in exercitu Pauli Aemylij contra Perſeum, deprehenſam noctu eclipſim Lunę mirantibus militibus enarrauit. Plin. c. 12. lib. 12.

Sulla fuit mathematicus, qui Caligulę conſulenti de genitura ſua certiſſimam necẽ appropinquare affirmauit Noſtro ſeculo magna literarię Reip. vtilitate emerſit Iouianus Pon. poeta (parcant mihi, qui ſolam mirantur & ſuſpiciunt antiquitatem) cum hominibus ſuperioris ſeculi citra ſcrupulum conferendus, qui de Stellis libros 5 Meteororum vnum ſcripſit eruditè non minus quàm doctè, quamuis tamẽ argumentum ipſe ægrè cultum ſermonis, & verborũ phaleras admittat.

Marullus ait Biliotum fuiſſe Aſtrologum, extinctum boletis. Hęc eius verba: Dũ cauet aſtrologus perituris ſidera amicis, Dum ſibi boletos non cauet, ipſe perit.

HYADES.

Hyades filiæ fuerunt Atlantis ex Aethra, quę nomen traxerunt ab Hyante fratre, quem a leæna interfectum quum aſſiduis deflerent lachrymis, deorum commiſeratione relatę ſunt in ſtellas pluuioſas, uel quòd Hyas Græcè pluuiam ſignificet Latinè. Locatæ ſunt autem in Tauri frõte. Ouidius: Ora micant tauri ſeptem radiantia flammis, Nauita quas Hyades Graius ab vrbe uocat. Pars Bacchum nutriſſe putat, pars credidit eſſe Thetyos has neptes Oceaniq; ſenis.

Alio nomine uocantur Suculæ. Plin. li. 2. Qualiter in Suculis ſentimus accidere, quas Gręci ob id pluuio nomine Hyadas appellant.

Earum ortus pluuiam portendit. Claudianus in Ruff. Imbribus humeſcant hœdi, nymboſaque taurum Ducat Hyas, totuſq; fretis deſcendat Orion.

Alia earum nomina ponuntur à Cælio ex Heſiodi teſtimonio, Phæolæ, Coronis, Celeia, Phęa, Eudora.

HESPERIDES.

Heſperus Iapeti filius, tres habuit filias, quę a patris noĩe dictę ſunt Heſperides. Earum nomina ſunt Aegle, Heretuſa, Heſpertuſa Poetę fabulantur hortum eis fuiſſe auriferis arboribus conſitum, cui cuſtodem adhibuerint Draconem peruigilem, quo tamen uel ſopito, uel occiſo Hercules aurea poma ſuſtulerit. Vnde Pontanus Heſperides uocat pomicolas Sen. in Aga, Arboriq; pomis fertilis aureis Extimuit manus. Lucret. lib 5. Aureaque Heſperidum ſeruans fulgentia mala, Aſper acerba tuens immani corpore, ſerpens. Diodorus lib 5.

PLEIADES.

Pleiades filię fuerunt Atlantis ex Pleione, à qua traxerunt nomen. De his Ouidius: Pleiades incipiunt humeros reſerare paternos, Quę ſeptem dici, ſex tamen eſſe ſolent:

ſolent: Seu quòd in amplexum ſex hinc uenere deorum. Nam Steropē Marti con cubuiſſe ferunt neptuno Alcionem : & te formoſa Celeno, Maiam, & Flectram, Taygetamq; Ioui Septima mortali Merope tibi Siſyphe nupſit Pœnitet, & facti ſola pudere latet. Hoc autem ait Oui Nā ut Mathematici uolunt, una eſt earum obſcura quæ nunquam apparet, ut cæteræ. Re uera Pleiadem ſtellę ſunt in genu Tauri, quę circa ęquinoctium uernum oriuntur. Vnde Latini eas Vergilias uocant Sunt autem pluuioſę, & moleſtę nautis. Lucan. lib. 8. Et imbrifera ſiccas cū Pleiade Thebas.

Dicuntur etiam Atlantides. Seneca in Hercule fur. Illinc timendum ratibus ac ponto, gregem, Paſſim uagantes exeunt Atlantides. De his uidi Cęl. Lect. antiquatū cap 16 lib. 9.

GEOMETRÆ.

Archimedes Syracuſanus Geometriā adeo exercuit, ut ductus aliquando ad balnea dū ungendus in labro thermulario conſtitueretur, p corporis ungueuta figuras & lamamenta digito inſcriberet Plut. in uita M. Marcelli.

Archytas Tarentinus etiam Geometrię operam dedit, in qua diſcipulū habuit Platonem. Primus Mechanica expoſuit, cubumq; reperit, teſte Diogene.

Dicearchus Siculus Ariſtoclis auditor Geometria fuit ętate ſua clariſſimus, qui ſcripſit de Rep Lacedęmoniorum Hic cura montes permenſus eſt, ex quibus altiſſimum prodidit Pelion. 1252. paſſuum, ratione perpendiculi nullam eſſe eam por tionem uniuerſę rotunditatis colligens teſtis Plin. cap 67 lib. 2.

Dionyſius Afer, ex Byzante ciuitate, ſcripſit Geographiam uerſibus hexametris, quos Priſcianus latinos fecit.

Eudoxus Gnydius primus Geometrię rationes difficilesq; demonſtrationes per ſenſum & inſtrumentorum exempla edidit una cum Archita præceptore Qua propter ambo conuincia à Platone paſſi ſunt, quòd Geometriæ dignitatem ſuſtuliſſent, à cogitatione & rebus incorporeis, ad ea quæ ſenſib. perciperentur, declinantes.

Eupompus Macedo, Zeuſis coætanus, Arithmeticæ & Geometriæ fuit peritiſſimus, ſiue quibus negabat artem poſſe perfici.

Marinus Tyrius Geographiam ſcripſit, ex qua Ptolomęus ſuam detorſit.

Pappus Philoſophus Alex. ſcripſit de ſitu orbis, de fluuijs Africę & commētarios in Ptolemęum.

Pauſanias Cęſarienſis ſcripſit uniuerſę Gręcię Geographiam cum eius hiſtorijs.

Polemon Helladicus, ſcripſit de origine ciuitatum, & Lacedęmonię Geographiā, & de curſu ſolis libros tres.

Ptolemęus Aegyptius prętet libros de Syderali ſcientia editos, ſcripſit etiam de Geographia.

Scylax Gariandęus (Carianda ciuitas eſt Carię) ſcripſit circuitum menſuramq; maris extra columnas Herculis. Suidas apud Volateranum.

Steſichorus poeta fratrem habuit Mamertinum Geometram. Tymoſthenes præfectus claſſis Ptolomęi Philadelphi Geographus fuit nobilis. Scripſit de portubus libros decem.

Dionyſiodotus fuit quiſpiam geometrica ſcientia nobilis, in cuius mortui ſepulchro affines reperiſſe dicuntur epiſtolam eius nomine ad ſuperos ſcriptam, Peruenisſe eum à ſepulchro ad infimam terra, eſſeque eo ſtadiorum 42. millia. autor Plinius in fine ſecundi.

Leguntur etiam aliorum nomina qui in hac arte prętiterunt, ut Euclides, Hippias Eleus, Theodorus Cyrenæus, Leodamas Thaſius, Eratoſthenes, Plato, Proculus Theon, Nicephorus Iſacius, Cenſorinns, Boetius

Geometriam aūt inuenerunt Ægyptij in Nili auctu ac dimenſione. Sita eſt in phātaſia, non opinabili, ſed certa ex apparentibus ſpeciebus notitia.

SOPHI-

SOPHISTARVM NOMINA.

Adrianus Phœnix, patria Tyrius, docuit Athenis magno cultus uictuſque ſumptu. Amatus eſt magnopere à M. Antonio, & Romam ab eodem ductus.

Aelianus Romanus ſophiſta, qui ſcripſit de Aīalib. de uaria hiſtoria & de re militari.

Antiochus fuit ſophiſta ſecutus in figuris uehemens in accuſationibus uenuſtus in defenſionibus, in demonſtratiuis potens. In forenſibus ſophiſtica, in ſophiſticis forenſis utebantur oratione.

Aphthonius ſophiſta ſcripſit p̄exercitationes in Rhetorica, & in artē Hermogenis.

Apſines Gadaræus Smyrnæ præceptorem habuit Heraclidem Lycium, Nicomediæ.

Baſilium. Docuit Romæ Maximiani tēpore, cuius beneficio adeptus eſt cōſulatum.

Ariſtides Myſius docuit Smyrnæ.

Ariſtocles Pergamenſis ſophiſta floruit ſub Adriano. Scripſit de arte Rhetorica, Epiſtolas & declamationes. Sectæ fuit Peripateticæ, horridus aſpectu, uoluptatibus tamen & lyræ poſtea indulſit.

Aſpaſis Rauennas, Demetriani filius, & auditor Pauſaniæ, profeſſus eſt Romæ ſub Alexandro Mameæ, Scripſit diuerſas orationes contra Ariſtonem & maledicos.

Alia ſophiſtarum nomina ſunt: Auſonius quidam.

Bemarchus Cæſarienſis, qui ſcripſit res geſtas Cōſtantini principis libris decē. Chreſtus Bizantius, qui quamuis eſſet deditus uino, cæteris tamē in rebus erat cōtinēs.

Damophilus, qui ſcripſit ad. Lollium Maximum de uita priſcorum.

Damianus Epheſius.

Dias Epheſius, qui floruit ætate Philippi Macedonis.

Dion Pruſiæus, Traiano familiaris, qui ſcripſit de Homero contra Platonem lib. 4. Item de uirtutibus Alexandri Magni libros decem & laudem Herculis.

Ecbolius Conſtantinopolitanus.

Epiphanius Petreus, qui ſcripſit præexercitationes, & declamationes in genere demonſtratiuo.

Heraclides Lycius, qui Smyrnæ docuit.

Hermocrates Phocenſis, qui floruit principante Seuero.

Hermogenes Euodianus Smyrneus, Ariſtotelis diſcipulus, qui profeſſus eſt Romæ.

Euſtephius Aphrodiſæus, qui ſcripſit declamationes.

Euſtochius Cappadox, qui ſcripſit ad Conſtantem principem de Cappadociæ, aliarumque gentium antiquitate.

Gorgias Leontinus artis ſophiſticæ parens.

Hippodromus Lariſſæus, qui Athenis docuit.

Iſæus Aſſyrius, qui adoleſcentiam uarijs corporis uoluptatibus tradidit: deinde uir factus frugaliſſimus omnium fuit.

Iulianus Cappadox, ad quem, dū Athenis profiteretur, gregatim omnes cōuolabāt.

Libanius Anthiochenus, floruit ſub Iuliano principe. Athenis audiuit Diophātum philoſophū. Exercuit ſe in declamationibus. Conſtantinopolim profectus ibidē ludum aperuit. Vnde propter laſciuum in pueros amorem pulſus, Nicomediam uenit: indeque eandem ob cauſam reiectus, in patriam reuerſus eſt. Scripſit declamationes, Progymnaſmata, orationes, & Epiſt.

Lucianus Samoſatenus, floruit ſub Troiano principe, primùm Chriſtianus, demum fidei deſertor.

Marcus Bizantius, Iſæi auditor.

Menander Laodicæus qui ſcripſit commētarios in artem Hermogenis, & præexercitamenta Minutiani.

Minutianus Athenienſis ſcripſit artem Rhetoricam, Præexercitamenta, & diuerſas orationes.

Nicetes Smyrnæus, quem Aadrianus Ægyptio Muſæo aſcripſit.

Plutarchus Athenienſis præceptor Syriani.

Polus

Polus Agrigentinus, auditor Gorgię, ſcripſit eorum genealogiam & catalogum, qui ad bellum Troianum profecti ſunt.
Polemon Laodicæus, æqualis Herodis Attici.
Priſcus Panites, magiſter epiſtolarum Theodoſij iunioris. Scripſit hiſtoriam Conſtã tinopolitanam, & Athilæ libros octo. Præterea declamationes & epiſtolas.
Procopius ſcriba & comes Iuſtiniani.
Protagoras Abderites diſcipulus Democriti, cuius meminit Gellius.
Phrynicus Bithynicus, qui ſcripſit de Atticis dictionibus.
Ruffus Corinthius.
Sabinus qui floruit ſub Adriano.
Scopelianus Clazomę, Herodis Attici præceptor.
Sopater Iamblici diſcipulus, Conſtantini Magni conſiliarius.
Theon Sidonius.
Theodorus qui Herodis Attici tempore præfuit Atenienſium ſcholæ.
Traſimachus Carthaginenſis Iſocratis diſcipulus.
Varus Perſa. Zenodotus docuit Romæ ſub Adriano: ſcripſit Epitomen prouerbiorũ Didymi, & genethliacum in Adrianum. Præterea conuertit in Græcum ſermonẽ hiſtoriam Saluſtij.

ORATORVM QVORVNDAM NOMINA.

Actius Piſaurienſis: Acatius è Cæſarea Paleſtinæ ſodalis Lybanij ſophiſtæ: M. Æmilius Lepidus: Aeſchines Athen. Sp. & L. Albini Numij filij: C. Albutius Silus, Nouarienſis: Alexander Epheſius: Anaximenes Lampſacenus, diſcipulus Diogenis Cynici, pceptor Alexãdri Magni, & in expeditionibus comes: Andocides Athenienſis, Leogori filius: Antipho Rhamnuſius, qui Athenis præcepta dicendi tradidit: M. Antonius auus triumuiris: Ariſtides Athenięſis: Ariſtogitõ Athenienſis impudens qui ſcripſit apologiam ad Demoſthenem ducem contra Timotheum, ad Lycurgum contra Tymarchum, & contra Hyperidem: Aſinius Pollio, Auguſti amicus, qui declamationes ſuas nunquam populo commiſit, uir alioqui naſutiore iudicio: carpebat enim in Liuio Patauinitatem, in Cęſaris commẽtarijs infidelitatem, in Saluſtio uerba obſoleta, in Cicerone ſtylum nimis exanguem & elixum. Hic primus Romæ Bibliothecam publicauit.

Licinius Caluus: Carbones duo: Chariſius Athenienſis, filius ſororis Demoſthenis, qui multas ſcripſit orationes Attico genere: Caſſius Seuerus eloquentiſſimus in agendo, ſed minoris multo uirtutis in declamando: Qu. Luctatius Catulus, Marij collega in conſulatu: M. Cælius Ciceronis diſcipulus, acri turbulentoq; ingenio: Cephalus Athenienſis, qui primus proœmia & epilogos induxit: C. Cęſar: M. Corn. Cethegus: P. Cornelius Cethegus: Cyneas legatus Pyrrhi: Cleon Halycarnaſſæus: Cleomachus Magneſius: Clodius pulcher: Clodius Quirinalis: Cordus Cremutius declamator: C. Cotta preſſus in dicẽdo, in cuius oratione nihil erat niſi ſyncerum, nihil niſi ſiccum & ſanum. L. Craſſus, in quo, teſte Tullio, erat cũ grauitate iunctus facetiarum & urbanitatis lepos. Curiones tres continua ſeriæ in una familia.

Demades Athenienſis: Demetrius Phalereus, auditor Theophraſti: Demochares nepos Demoſthenis: Dexippus Herẽnius Athenienſis. Domitius Apher: Demoſthenes Athenienſis. Hic quum multitudinem & tumultum in theatro expaueſceret & excideret mente, prope ſonitum littoris marini aſſueſcebat dicere. Literam R, difficile enunciabat, quam calculis in os coniectis pronunciare conabatur. Nunquam dicebat niſi præmeditatus. Propterea Pytheas dicebat, Demoſthenis Enthymemata lucernam olere.

Egeſias Magneſius: Epicrates Athenienſis, qui barbam ad pectus propenſam ſolebat ferre. Hermagoras rhetor, qui ſcripſit de Rhetorica li. 6. de diligẽtia orationis, de decoro, de elocutione, de figuris: Herodes Attic. Eudemus, pceptor Philipomeni s.

Sergius

Sergius Galba tempore ſuorum eloquentiſſimus: L. Gellius: Caius & Tiberius Gracchi: Georgius Niſſenus.

Hyperides Athenienſis, æmulus Demoſth.

Iſocrates Athenienſis, dulcis & numeroſus in dicendo: Ieſus Aſſyrius: Iſocrates Amyclas: Iulius Africanus, concitatus & in cura verborum nimius.

Latro Portius. Cn. Lentulus. P. Lentulus. C. Lælius. Lyſias Syracuſanus, æqualis Demoſtheni.

L. Magius, T. Liuij gener. Manlius Torquatus. Marcellus Pergameus, qui ſcripſit librum de Regno, quem Adriano principi nũcupauit. Marius Aterius declamator. Marinus Neapolitanus, Procli diſcipulus. Melitus Athenienſis, æmulus Periclis in Repub. Menippus Stratonicenſis, præceptor Ciceronis. Metellus Macedonicus. Meſſalę duo. Mouranus Narbonenſis, relegatus à Tiberio principe. Qu. Mutius Scæuola iuriſconſultorum eloquentiſſimus.

Nicoſtratus Macedo æqualis Ariſtidis. Numius, qui ſcripſit ad Adrianum orationẽ conſolatoriam de Antinoo. Oneſimus, Cyprius qui tempore Conſtantini Magni ſcripſit in Rhetorica, item de ſtatuum differentia, Præexercitationes & Declamationes. Qu. Hortenſius.

Pericles Athenienſis, quem ueteres poetæ Olympũ uocabant, quod tonare in concionibus uideretur, & fulminare. M. Calphurnius Piſo. Pyſiſtratũ Athenienſis.

Pytheas Athenienſis. L. Numacius Plancus. Plotius Gallus. Polyænus Sardianus. Cn. Pomponius. Potamon Mitylenæus. Procopius. Pherecydes Syrus. Philoſtratus ſenior. Philiſtus Mileſius, Iſocratis diſcipulus, qui ſcripſit de Rhetorica, & orationes nonnullas. L. Philippus.

Quintilianus rhetor, qui inſtitutiones oratorias ſcripſit.

Virginius Ruffus. Rutilius Geminus, qui fecit libros pontificales.

Clodius Sabinus declamator: Serapion Alexandrinus, q̃ ſcripſit orationes in gñe deliberatiuo. Symmachus Ro. L. Siſenna Rom. Sophron Syracuſanus. P. Sulpitius.

Corn. Tacitus, Theodectes Cilix. Theopõpus Gnidius. Theodorus Gadareus. Sext. Titius. Titianus præceptor Maximini principis, qui ſcripſit libros prouinciarũ. Hic uocatus eſt ſimia ſui tẽporis qui omnia probe imitaretur. Trachalus. M. Tullius Cicero pater eloquentiæ Romanæ.

Qu. Varius. Varus Geminus Declamator, qui Cæſari dixiſſe fertur: Cæſar qui apud te audent dicere magnitudinem tuam ignorant: Qui non audent humanitatem. Zenodotus Adramytenus.

Vide aliorum nomina apud Ciceronem de perfecto oratore.

DE POETIS LATINIS.

Petrus Crinitus homo non pęnitenda, neq; aſpernabili doctrina, iam ſcripſit opuſculũ de Latinis poetis, doctè ſ. tis, & crudite. Propterea ne acta agere uideamur, in compendioſam redigemus epitomen, quod multis ille uerbis cõſecutus eſt. Latinis demum adijciemus Græcorum nomina.

Liuius Andronicus Epicus poeta Latinas fabulas primus docuit Romæ 16 annis poſt obitum Sophoclidis & Euripidis ſecundo bello Punico. Eius carmina per vrbem decantarunt uirgines ad iram deorum placandam. Geſta populi Rom. 18 libris complexus eſt. Scripſit & hymnos deorum.

Ennius poeta natus Rudijs Salentinorũ oppido, Romã uenit ætate M. Planti & M. Catonis oratoris clariſſimi. Dicebat tria eſſe ſibi corda, q̃ Græcã linguã, Oſcã, & Latinã calleret. Demũ habuit in Auẽtino colle. Vixit parco & tenui uictu, contentus unus unius ancilla miniſterio. Scripſit libros Annaliũ, Satyras, Comedias & Tragœdias. Nomina quarundã fabularũ eius ſunt, Telephus, Ambracia, Eumenides, Alcmeõ, Andromachi, Thyeſtes, Medea, Phœnix, Telemõ, Hecuba, Achilles, Pancratiaſtæ, Epicharmus, Creſiphon. Idem in Latinum ſermonem trãſtulit Euhemerum poetam Græcum. Primus apud Latinos coronã ex Helicane aſſum

pſit. Proeliis fuit in pocula. Scipionem Africanum maximè coluit, mutuaq; ab eo beneuolentia redamatus eſt, ut iam docuimus. Mortuus eſt articulari morbo, ſeptuagenario maior, ſepultusque eſt in monumento Scipionis.

M. Plautus natus eſt in urbe Vmbriæ, cui nomen Saſſina. Operam primum piſtori locauit ad comparandum uictū in agendis molis illis, quas truſatiles uocant. Cō poſuit in ipſo piſtrino quaſdam fabulas. Eius 25. comœdiæ numerantur ueteribus cum paucis aliis. Secutus eſt Græcos Demophilū, Philemonem, & Epicharmum Siculum. Scribendi elegantia clarus in tantum, ut Epius Stolo diceret Muſas Plautino ſermone fuiſſe locuturas, ſi Latine loqui uoluiſſent. Volcat. Sedigitus de ordine Comicorum ſcribens primas tribuit Cæcilio, Plautum cæteris omnibus præponens. Mortuus eſt paucis annis poſt Ennium.

Cn. Næuius Comœdiographus patria fuit Campanus. Tertius in ordine Comicorū ponitur a Volcatio. Stipendia fecit bellis Punicis. Eius uolumen Octauius Lampadio grammaticus diuiſit in 7. libros. Scripſit præter Punicum bellum Tragœdias & Comœdias. Nimia in carpendis hominum, præcipuè Metellorū, uitiis uſus eſt licentia. Propterea ob immoderatam uerborum petulantiam coniectus eſt in uincula. Mortuus eſt Vticæ, quum factione nobilium Roma fuiſſe eiectus.

M. Pacuuius nepos Q. Ennii, fuit ex Brunduſio Calabriæ urbe. Secutus eſt amplum ac ſonorum dicendi genus, clariſſimus grauitate ſentētiarum, uerbū pondere, & autoritate perſonarum. Nomina tragœdiarū eius ſunt, Periboa, Hermonia, Atalanta, Iliona, Antiopa, Taucer, Medea. Citatur etiam in Chryſe, Oreſte, & Armorum iudicio. Senior fuit Accio docuitque iiſdem ædibus quibus Accius ipſe. Mortuus eſt Tarenti propè nonagenarius.

Statius Cæcilius natus in Gallia, principem inter Comicos locum, iudicio Volcatii ſibi meruit. Vixit ſumma familiaritate cum Ennio. Amatus eſt etiam a Terentio. Scripſit comœdias 30. & amplius, quarum hæc præcipuè citantur, Nauclerus, Syracuſæ, Pauſimachus, Hippobolymeus, Epiclerus, Cratinus, Plotius, Aſotus, Epheſtion, Fallacia, Andria, Annales, Fœnerator, & quædam aliæ. Mortuus eſt uno anno poſt Ennium.

Accius Tragœdiographus iunior Pacuuio, natus eſt parentibus libertinis, Macrino & Setano conſulibus. Decius Brutus tanti eum æſtimauit, ut ex eius uerſibus templa & monumenta ornauerit. Idem quum Pacuuio ſuam Atreum oſtendiſſet, & ille laudaſſet quidem, ſed tamen dixiſſet, quędam uideri ſibi duriuſcula & ſubacida. Accius uerum eſſe confeſſus eſt, nec tamen ſe pœnitere, quoniam idem fermè ingeniis ſolet accidere, quod pomis, quæ dura admodū & acerba naſcuntur, poſt fiunt mitia & matura. Cæterum Accius imaginem ſuam collocauit in æde Camœnarum prægrādi forma, quum tamen eſſet ſtatura admodum breui.

Terentius Comicus patria Carthaginēſis Romam puer ductus, diligentia Terentii Lucani patroui accuratè liberalibus diſciplinis eruditus eſt, ac propter ingenium ab eodem manumiſſus. Amauit Statium Cæcilium, cui & ſuas comœdias recitauit. Sex autem compoſuit, quas ab Apollodoro & Menandro Græcis in ſermonē Latinum conuertit. Tantus in fabulis uſus eſt arte, neque ad tragicam magnitudinem intumeſcat, neque abiiciatur ad hiſtoriam. Sunt qui dicant, eum periiſſe in Arcadia dolore amiſſarum comœdiarum.

Lucillus Satyrographus, ex Arunca urbe Italiæ, fuit primus apud Rom. qui cœpit ſcribere Satyras, quibus maximè inſectatus Rutilium Lupum, Carbonem. & L. Tubul. Scripſit Satyrarū lib. 30. & amplius. Vocatur ab Horatio luculētus. Adrianus tamen eum omnibus. Satyrographis præponebat Metrophanem ſeruum habuit, cuius fidem commendauit in Satyris. Mortuus eſt Neapoli, quum annum ætatis 46. impleuiſſet.

Sext. Turpilius Comœdiographus floruit ſeculo Terentii, cuius familiaritate uſus eſt. Septimum locum inter comicos meruit iudicio Sedigiti. Perijt in urbe Sinueſſana

ueſſana iiſdem temporibus, quibus natus eſt Furius Bibaculus.

Cn. Martius Mimographus ſcripſit opus verſibus hexametris de Iliade. P. ç er:a Mimos quorum hi citantur: Iam tonſiles tapetes ebrii fuco, Quos concha purpura imbuens uenenauit. Item, Sinu amicam reficere frigidam caldo, Columbatim labra conferens labris, quapropter edulcare conuenit uitam, Curaque acerbas ſenſibus gubernare.

L. Afranius Comicus Romæ floruit Terentij ætate. Scripſit Togatas fabulas, in quibus primũ obtinuit locũ. Imitatus eſt Menãdrũ a quo & multa ſumpſit. Culpatur a Quintil. ꝙ in ſuis argumenti amores proprios paulo impudentius vulgauerit.

Fabius Dorſenus numeratus eſt inter comœdiographus.

M. Attilius fuit tragœdiographus, quem Licinius ſcriptorem ferreum appellauit.

Q. Trabeas octauum locum obtinuit inter Comicos, autore Volcatio. Ex eius uerſibus his præcipuè commẽdantur, Lena delinita argento nutum obſeruabit meũ, Qui uelim, quid ſtudeam. Aduenlens digito impellam ianuam, Fores patebant, de improuiſo Chryſis ubi me aſpexerit, Alactis obuiam ueniet, complexum exopians meum, Mihi ſe dedit, fortunam ipſam anteibo fortunis meis.

Cn. Aquilius Comędiographus, pleraſque comœdias tranſtulit à Menandro.

Licinius Imbrex fuit Comędiographus, cuius hi afferuntur verſus, Nolo ego Neeram te vocent, ſed Nerienen, Quum quidem Marties in connubium data.

Q. Nonius ſcriptor fuit Attellanarum.

T. Lucretius eques Mimographus, floruit ætate Cæſaris. In ſuis Mimis habuit non minus ſentẽtiarũ, quàm lepiditatis, quos egit non niſi in magna hominũ turba.

Q. Catulus ſcripſit Epigrãmata. Fuit animo facili & procliui ad amores & delitias. Amatus eſt a Cor Cotta & L. Craſſo propter elegantiam ingenii & morũ ſuauitatem. Amauit Roſcium, & Theotimum puerulos, quorum formam ſuis uerſibus commendauit.

Q. Atta ſcriptor fuit togatarum. Periit Romæ, ſepultuſque eſt in uia Prænestina.

Publius Syrus edidit mimos. Floruit ætate Ciceronis. Manumiſſus eſt a domino ꝓpter gratiam & decorem formæ. Iulius Cæſar mimos eius Laberianis prætulit. Præcipuè eius ſententię citantur iſtæ: Tam deeſt auaro quod habet, quàm quod non habet. Deſunt luxuriæ multa auaritiæ omnia. O uita miſeris longa, felicibus breuis. Pars beneficii eſt, quod petitur, ſi belle neges. Beneficium dando accepit, qui digno dedit. Cui plus licet quàm par eſt, plus vult quam licet. Feras, non culpes, quod uitari non poteſt. Nunquam periculum ſine periculo vincitur. Comes facundus in uia pro vehiculo eſt. Heredis fletus ſub perſona riſus eſt. Ita amicum habeas poſſe ut hunc fieri inimicum putes. Importunè Neptunum accuſat, qui iterum naufragium facit. Veterem ferendo iniuriam inuitas nouam.

Portius Licinius fuit epigrammatiſta. Ex eius verſibus ſequentes probantur maximè: Cuſtodes ouium teneræque propaginis agnum Quæritis ignem? ite huc, quæritis? ignis homo eſt. Si digito attigero, incendam ſyluam ſimul omnẽ: Omne pecus flamma eſt, omnia quæ video.

Val. Aedituus ſcripſit epigrammata. Amauit Pamphilam & Philerotem, quas ſuis celebrauit carminibus.

Q. Val. Catullus natus eſt Veronæ, Terentii Varronis ætate. Scripſit de paſſere ſuæ Lesbiæ ad Vergilium. Celebrauit nuptias mallii: amauit Ipſithillam & Clodiã q̃ ficto nomine Lesbiam uocat. Opus ſuum miſit ad Cor. Nepotem, quod in tres partes diuiditur, in Lyricos, Elegiacos, & Epigrammata. Elegiam de coma Berenices ex poeta Callimacho conuertit in numeros Latinos. Præter ea quæ habemus, ſcripſit etiam Amatorium carmen de incantamentis, & carmen Ithyphallicum. Cæſarem, Mamurram, & Nouium Strumam ſuis uerſibus maximè inſectatus eſt. Mortuus eſt Romæ anno circiter trigeſimo.

Cor. Licinius Gallus fuit breui ſtatura & exiguo corpore. Amauit puellam Quintiliam. Excelluit in ſcribendis Iambicis. Inimicitias aliquandiu exercuit cũ M. Tullio ſuper eloquentiæ principatu.

Q. Cornificius Epigrãmatiſta floruit ætate Salluſtii. Verſatus eſt in militia, in qua quum milites ignauos ad ſubeunda belli diſcrimina, galeatos vocaſſet lepores, ab iiſdem interfectus eſt.

Aetate Cornificii floruit Haluius Cinna, ſcriptor Epigrammatum. Scripſit opus titulo Smyrnæ, in quo nouem annos conſumpſit.

M. Furius Bibaculus natus Cremonæ, uerſatus in carmine Iambico. Amicos habuit Gallium poetam & Valer Catonem.

Terentius Varro Attacinus, natus eſt temporibus Ciceronis & Hortenſij. Scripſit Argonautica, ſecutus Apollonium Rhodium, quod opus libris 4. abſoluit. Scripſit etiam Epigrammata, & carmen Elegiacum, in quo decantauit puellam nomine Leucaſtiam, quam præcipuè dilexit.

Tricida ſcripſit Epigrammata tempore Val. Catuli. Amauit Metellam, quam mutato nomine uocauit Petillam.

Furius Antias compoſuit Annales uerſibus hexametris. Vtebatur quandoque uerbis nouis, ut indicant ſequentes eius uerſus. Sanguine diluitur tellus, caua terra luteſcit, Omnia nocteſcunt tenebris caliginis atræ, Increſcũt animi, vireſcit vulnere uirtus, Spiritus Eurorum virides quum purpurat herbas, Quo magis in patriis poſſint opuleſcere campis.

L. Iulius Calidius poeta Romæ claruit ætate Pomponii Attici.

Laurea Tullius M. Tulii libertus, ſcripſit epigrammata. Quædam eius carmina citantur a Plinio.

Vergilius Maro natus eſt Mantuæ in vico, qui Andes vocatur, Idibus Octobris, M. Craſſo & Cn. Pompeio conſulibus. Cremonæ primũ, deinde Mediolani, poſtremò Neapoli vacauit literis, audiuitque Orbilium & Scribonium Aphrodiſiũ. Induit uirilem togam eo die quo mortuus eſt Lucretius. A modeſtia & uerecundis moribus uocatus eſt Parthenias In Bucolicis imitatus eſt Theocritũ, in Georgicis Heſiodum, in Aeneide Parthenium, Piſandrum, Apollonium Rhodiũ, ſed præcipuè Homerum Idem ſcripſiſſe fertur opuſcula, vt Cyrin. Aetnam, Moretũ, Culicem, Catalecton, Priapeia, Copam, Epigrãmata, & Diras Eius carmina mirũ in modum placebant Auguſto. Fabius vocat eum poetarum omnium longè principem. Garbilius tamen grãmaticus librum compoſuit eſt Virgilianis erroribus, cui titulus fuit Aeneidomaſtix Moriens iuſſerat Aeneid. ſuã cõburi vt incaſtigatã. Sed obſtitit Auguſtus tãtæ literarũ iacturæ Amauit Aſiniũ pollionẽ, Cor. Gallũ, Quintiliũ Varũ Horatiũ. & Mecęnatẽ. Eidẽ in theatro recitãti vniuerſus populus Rom. aſſurrexit perinde ac Auguſto. Habitauit in Eſquiliis prope hortos Mecenãtis Tardus fuit ĩ loquẽdo, adeò vt doctus uideretur, & egreſſis. Periit Tarẽti, uel ut alii volũt, Brũduſij Mortui cad. uer delatũ eſt Neap ibiq; ſepultus ẽ.

Q. Horatius Flaccus natus eſt ĩ Venuſio, Apuliæ oppido, patre libertino, duobus annis ante coniurationem Catilinæ. Puer dedit operam Orbilio Beneuentano. Prouectior factus Athenas ſe contulit, vt philoſophiæ vacaret. Moribus fuit impudicis, naturæ in iram propenſa, ſed tamen facilè placabili. Tribunitiã Romę adæptus eſt dignitate. Præter cæteros coluit Mecęnatem, a quo plurimum etiã amatus eſt, Compoſuit libros carminum 4 Epodon, & Seculare carmen, libellum de Poetica, duo Satyrarum, ac totidem epiſtolarum volumina. In Satyris imitatus eſt Lucilium Eius carminibus ſumme oblectabatur Ouid Statura fuit breui, corpore obeſo, oculis lippis. Mortuus eſt anno 53 ætatis ſuæ.

T. Valgius Romæ natus ſcripſit aliquot Elegias.

Albius Tibullus natus eſt ẽt Romæ Hircio & Panſa conſulibus. Parentes habuit ex equeſtri ordine. Forma fuit elegãti, maximè amatus eſt à Meſſala Coruino, cuius

etiam

etiam laudes celebrat. Amauit etiam Horatium & Macrum. Præterea Marathum & Cherinthum pueru los, ac Deliam Sulpitiam Neeram Nemeſim & Plautiam quam ficto nomine uocauit Deliam Scripſit Elegiarum libros 4. Obijt adhuc iuuenis.

M. Manilius Romæ natus imperante Auguſto ſtudiũ poſuit in mathematicis diſciplinis Scripſit lib. 5. de aſtronomicis carmine hexametro in quibus Hipparchũ, Eudoxum & Aratum ſecutus eſt.

Cor. Gallus patria Foroliuienſis fuit Elegiographus. Auguſti fauore conſcendit ad gradum Præturæ. Euphorionem Græcum in ſermonem Latinum tranſtulit. ſcripſit 4. libros Amorum ſuorum de Cytheride Fuit primum amicus Octauij. Poſtea tamen ſuſpicione coniurationis, quum in eius odium impegiſſet conſciuit ſibi mortem, anno ætatis ſuæ 43. Cytheridem volumnij liberam quam dilexit, mutato nomine uocauit Lycorim.

Sext. Aurelius Propertius ex Meuania oppido Vmbriæ oriundus, quum patrẽ puer amiſiſſet Romam ſe contulit, ubi propter ingenium ſtatim amatus eſt a Cor. Gallo & Mecœnate, Magnam in elegijs laudem promeruit, quarum 4. lib. edidit. Hoſtiam puellam affectu dilexit incredibili, quam ficto nomine Cynthiam appellauit. In ſuis operibus ſecutus eſt Callimachum & Philetam Græcos. Mortuus eſt anno ætatis ſuæ 41.

L. Varius poeta Epicus maxime præſtitit in ſcribendis tragœgijs. Eius Thyeſtẽ laudat Cor. Tacitus. Vnus fuit eorum, quibus Octauius curam impoſuit emendãdæ Aneidis Vergilianæ.

C Mecœnas, a regibus Ethruſcis oriundus, ſcripſit Tragœdias & alia uarii generis poemata, Gratiſſimus fuit Octauio, & omnibus poetis. Fuit molli animo, & veſtibus ſolutis nimiumque ſinuoſis & fluentib. non ſine Mollicei ſuſpicione. Scripſit tragœdiam Prometheum, & elegias complures Laudatur hoc eius carmen de cõtemnendo ſepulchro: Nec tumulum curo, ſepelit natura relictos. Hortos habuit pulcherrimos in Eſquilis. Obijt ætate ſatis matura.

Ouidius Naſo natus eſt in Sulmone Pelignorum oppido, Aprili menſe, eodem die quo Tibullus. Puer adhuc quum magnopere procliuis eſſet ad carmen, ad oratoriam facultatem à patre diuerti non potuit, niſi per quædã interualla. Tres habuit uxores. Primam in adoleſcentia dimiſit, & cum ea diuortium fecit. Secundã parum ſtabili connubio ſibi cõiunctam naturè dimiſit. Tertia fuit Perilla, quã maximè omnium dilexit, & in arte poetica docuit. Scripſit uaria poematũ genera: In Metamorphoſi ſecutus eſt Parthenium. Chiũ poetam. Scripſit ſex Faſtorũ libros quos, ad Germanicum Druſi filium miſit Idem tamen ait duodecim a ſe compoſitos de amoribus libros tres, libros Artium amandi & Remediorũ. Præterea in Ibin. de obitu Druſi. Epigrammata Opus de natura piſcium, & quædam alia. Scripſit & Tragœdiam, Medeam nomine Relegatus eſt ab Auguſto in Põtũ, uel propter libros de amoribus, quòd laſciu ores eſſent: uel propter adulterium cũ Iulia imperatoris filia. Verſatus eſt in exilio annos 7. & amplius, in quo tãtũ gratiæ apud barbaras gentes ſibi meruit, ut in eius obitu Getæ & Tomitani lacrymas cohibere nequiuerint. Quum Geticum ſermonem & Sarmaticuum didiciſſet, poemata ſcripſit Getica lingua Mortuus eſt in exilio.

Caſſius Seuerus Patria Parmenſis, ſcripſit Elegias & Epigrammata.

Domitius Marſus ſcriptor fuit epigrammatum. Idem compoſuit bellum Herculis contra Amazones. Dilexit Melenem puellam, quam ſuis celebrauit operibus.

Iulius Montanus ſcripſit poemata uerſibus hexemetris & pentametris. Nonnulli eius uerſus citantur a Crinito.

C. Germanicus Auguſtus, Druſi filius, Græcas comœdias reliquit, & opus Arati de Rebus cęleſtibus latinum fecit. Non. ẽ meruit a Germanis deuictis Autor fuiſſe fertur ſequẽtis Epigrãmatis de puero Thracenſi: Thrax puer aſtricto glacie dum

Iudere Hebro, Frigore concretas pondere rupit aquas. Orba quod inuentũ mater,dum conderet urna,Hoc peperi flammis,cætera,dixit,aquis.

Cæſius Baſſus relatus eſt inter poetas Lyricos. Floruit ætate Claudij principis. Scripſit aliquot libros uario & multiplici carmine. Amauit Ouidium, Perſium. Conflagrauit in uilla ſua ardente Veſeuo.

Aemylius Macer Veronenſis,floruit ætate Meſſalæ Coruini: Scripſit opus de Bello Troiano,libros de Venenatis animantibus,& de Herbis, ſecutus Nicãdrum poetam Colophonium. Obijt in Aſia paucis annis poſt Verg.

C.Rabirius poeta Epicus Satyras ſcripſit.

L.Anneus Seneca Hiſpanus patria Corduben ſis ſcripſit tragœdias 10. Euripidem,& Aeſchylum imitatus.

C Aſinius Gallus,Aſinij Pollionis uiri conſulatis filius,fecit Epigrãmata,& carmen de Pomponio grammatico. Dilexit Hippolytum puerum. Interfectus eſt à Tyberio principe.

Aulus Perſius Flaccus, natus eſt Volaterris oppido Ethuriæ. Floruit ſpectante Domitio Nerone In grammaticæ præceptorem habuit Rhemnium Palemonem, in Rethoricæ Flauium Virginium. Probis fuit moribus,& egregia uitę integritate. Cõpoſuit ſex Satyras, in quibus teſtimonio Martialis maiorem promeruit laudem, quàm Marſus in tota ſue. Amazonide. In his imitatus eſt Lucilium. Mortuus eſt nondum completis annis 30.

Cor. Seuerus poetæ Epicus,uerſatus eſt etiam in agendis declamationibus. Scripſit opus de Bello Siculo,quod non abſoluit,propter obitum importunum. Fecit ẽt carmen de Aetna monte. Verſus eius de obitu Ciceronis citantur à Crinito.

M.Anneus Lucanus natione Hiſpanus patria Corduben ſis, natus Cæſare Germanico,& L.Cæſiano conſulibus Patrem habuit Anneum Melam Præceptores Rhẽnium Palæmonem & Flauium Virginium,ſub quibus tantum profecit,ut Grçce ac Latine declamaret. Condiſcipulos habuit Salcium Baſſum,& Perſium. Prouectus eſt ad dignitatem quæ ſturæ,& in augurũ collegium aſcitus. Vxorẽ habuit Pollam Argentariam,nobilem eruditione & doctrina. Præter opus de Bello Cæſaris.& Pompeij,ſcripſit etiam Saturnalia,Syluarum libros decem, Tragœdiam Medeam,de incendio urbis,de Incendio Troiæ cum Priami calamitate. Tres primos Pharſaliæ libros emendauit cum uxore,reliquos emendaturus, ſi per Neronem,licuiſſet,cuius mandato uenas medico ſecundas præbuit, quum annos 30. nondum attigiſſet.

Pomponius Secundus ſcripſit Tragœdias. C.Plinius duos libros compoſuit de eius uita & moribus Gratiſſimus fuit Germanico.

Gn. Getulicus ſcripſit Epigrammata. Amauit Cæſenniam puellam.

Sextilius Hæna natione Hiſpanus,patria Corduben ſi, ſcripſit inter alia carmen de laude & interitu M.Tulli.

Salei' Baſſus ingenium exercuit ĩ ſcribẽdis. Heroicis carminib. Modica fuit facultate.

Clodius Sabinus Elegiographus primum tempus poſuit in cauſis & declamationibus Scripſit opus de bello Troiano,& aliquot epiſtolas. Periit immatura ætate.

C·Pedo Albinouanus,floruit ſub imperio Neronis Scripſit Epigrãmata. Ouidium maximè dilexit.

Volcatius Sedigitus librum compoſuit de poetis Latinis,ſenariis uerſibus.

Pub. Statius Papinius heroicus poeta patrem habuit Papinium ob uirtutes Neapoli donatum in qua urbe natus Statius. Vxorem habuit Claudiam doctam & eruditam Scripſit Thebaidem libris 12. nuncupatam Cæſari Domitiano, in quo opere ſecutus eſt Antimachum. Scripſit & Achilleidem,& Syluarũ li.5 Domitianus eũ magnificis interdũ conuiuiis excepit,inſigniq, corona & aliis donauit muneribus. Filiũ amiſit ĩ ętate adhuc tenera,cui' ĩteritũ defleuit Mortuus ẽ ætate iã prouecta.

Sillius Italicus ex Hiſpania oriundus,natus eſt Romæ,& educatus. Factus eſt proconſul

conſul Aſię. Gratiſſimus fuit Domitiano, cuius fauore ad tertium coſulatum pductus eſt. Virgilij natalem quotannis celebrabat. Opus compoſuit ſecũdo bello Punicio libris decem & ſeptem. Prædium habuit in agro Neapolitano, in quo nõ nunquam feriebatur. Septuagenario maior ſeipſum interfecit dolore claui cuiuſdam inſanabilis.

Val. Setinius Patauinus, iuxta Aponam natus, ſcripſit Argonautica ad Cæſarẽ Domitianũ, multo plura ſcripturus, niſi immatura morte correptus fuiſſet. Imitatus eſt Apollonum Rhodium. Cenſu fuit mediocri. Amauit Amazoniũ puerum.

Decius Iunius Iuuẽalis patria fuit Aquinas. Natus eſt patre libertino. Floruit imperante Domitiano. Præceptorem habuit Frontonem grammaticum. Operam dedit ſcribendis Satyris, & carpendis hominum uitijs. Mutuo amore proſecutus eſt Martialem.

Aruntius Stella natus eſt familia conſulari. Floruit eo tempore, quo Flauij cæſares Romæ imperarunt. Violantillam puellam Neapolitanam in uxorem duxit, quã Mart. Ianthidem Græce uocat. Scripſit elegias, & opus de Aſteride & poema de Interitu columbæ. Prætor Romæ creatus eſt, & duũmuit.

M. Val. Martialis genere Hiſpanus, ex Bilbili oppido Celtiberiæ, Romã puer profectus, omnem inſumpſit operam in ſcribendis Epigrammatibus. Acri fuit ingenio, habuitq; in ſcribendo plurimum ſalis & fellis, nec minus candoris. Aelius Verus imperator uocabat eum ſuum Vergilium. Donatus eſt equeſtri dignitate, & Prætura. Scripſit libros Epigramaton 12. quibus adiecit Xenia, & Apophoreta. Eum tanti fecit Stertinius, ut eius adhuc uiuentis imaginem in ſua bibliotheca poſuerit. Mortuus eſt tandem in natali ſolo.

Sentius Augur Romæ natus, ſcripſit Epigrammata, in quibus ſecutus eſt Val. Catul. & Licinium Caluum.

Veſtritius Spurina, Lyricus, floruit ætate Veſpaſianorum. Idem factus eſt imperator in Breueterum regem, quo ſuperato, honoratus eſt ſtatua. Filium Cocceium adhuc iuuenem amiſit. In ſuis lyricis imitatus eſt Horatium.

Voconius Victor Romę floruit Adriano imperante. Scripſit Elegias & Epigrammata. Amauit Teſtylum puerum. Huius poetę mortui ſepulchrum Adrianus ſequẽti ornauit carmine. Laſciuus verſu, mente pudicus erat.

L. Paulus Paſſienus, oriundus ex Vmbria, claruit ſcribendis elegiis, in quibus Propertium, ſecutus eſt. Scripſit & Lyricos. Prędium habuit in agro Vaticano.

T. Annianus compoſuit Feſcenninos verſus, uarii iocis & ſalibus refertos.

M. Marullus Mimographus, Romę floruit imperante Antonio Cęſare. Tanta fuit in ſcribendo licentia, ut non dubitauerit notare principes ciuitatis, eosq; nominatim ſuis carminibus perſtringere.

Aulus Serenus Lyricus poemata ſcripſit uario & multiplici carmine.

Vergilius Romanus Comœdiographus, floruit imperantibus Adriano & Antonio. Scripſit mimos, quibus ſecutus eſt Cn. Marlum.

Ruffus Feſtus Auienus floruit imperante Diocletiano. Aratum è Græco in Latinos conuertit numeros. Compoſuit etiam librum de orbe terrarum uerſibus hexametris, imitatus Dionyſium Grecum poetam. Scripſit etiã de Maritimis, uerſibus iãbicis. Præcipuè ſecutus eſt Hecãtheum Mileſium, Hellanicum Lesbiũ, Philouẽ Athenienſem, & quoſdam alios: fecit, Vergilianas fabulas uerſibus iambicis.

Alphius Auitus libros fecit, qui inſcripti ſunt Excellentiũ, uerſib. diametris iãbicis.

Septimius Afer librum compoſuit de laudib. Iani, in quo imitatus eſt Callimachum.

Calphurnius Siculus, ſcripſit carmen Bucolicum. Floruit imperante Domitiano. Modicis uixit facultatibus.

Aur. Olympius Nemeſianus, Afer genere, patria Carthaginenſis, floruit ſub Numeriano & Diocletiano Cęſaribus. Scripſit Cynegetica, Nautica, & Alieutica. Cal-

phurnius eidem opus ſuum nuncupauit.

Maurus Terentianus, Afer natione, patria Carthaginenſis, ſcripſit Iambos. Opus cō poſuit vario multiplicią, carminū genere de literis, ſyllabis, pedibusq; & uariis metris. Filium habuit Baſſum, & generum Nouatemum.

Claudianus patria Alexandrinis, floruit ſub Honorio & Arcadio. Scripſit de raptu Proſerpinæ libros 4 Item epiſtolas in Ruffinum, de laudibus Stiliconis, Panegyricos, Epigrammata de victoria Theodoſij contra Eugenium Gallorum regem.

Decius Auſonius Gallus, patria Burdegalenſis, vixit imperantibus Valentino & Valēriniano. Gratianū Cæſarē literis & diſciplinis erudiit. Patrem habuit Auſoniū ꝓfeſſione medicū. Gratiani patrocinio prouectus eſt ad cōſulatem dignitatē. Scripſit librū epigrāmatū ex Græcis in Latinos cōuerſum numeros. Celebrauit puellam nomine Biſſulā. Scripſit de fluuio Moſa Faſtorum libros abſoluit, auſpicatus à principio urbis conditæ vſq; ad ſua tempora. Scripſit & quaſdam epiſtolas.

Damaſus natione Hiſpanus floruit eodem tempore quo Eutropius & Oroſius. Creatus eſt Romæ Pont. Max. Scripſit complures Hymnos, & librum de Romanis pōtificibus oratione ſoluta. Periit ſub Theodoſio, quum annum 80. ageret.

Iuuencus Hiſpanus, floruit imperantibus Conſtantino & Conſtante. Scripſit 4 Euāgelia uerſibus hexametris, & hymnos.

Aurelius Prudentius Clemens, genere Hiſpanus, primam ætatem poſuit in agendis cauſis & ciuilibus officiis, demum ad Præfecturam Theodoſij patrocinio cōſcendit Scripſit opus de his, qui pro Chriſtiana pietate ſe deuouerunt. Item de Natali Domini, de Geſtis & miraculis Chriſti, de Expiandis animis, de Conflictu uitiorum & uirtutum.

Pontius Paulinus patria Burdegalenſis, floruit ſub Cæſare Gratiano. Scripſit hexametris uerſibus poema de regibus, ex Suetonio collectis.

Licentius Afer, patria Hipponenſis uerſatus eſt cum Auguſtino ſumma familiaritate. Scripſit hymnos & epiſtolas.

Venātius Honorius fortunatus, Rauēnæ eruditus, ob eruditionē Pictauorū factus pōtifex, ſcripſit hymnos & libros 4 de Geſtis beati Martini verſibus hexametris.

Fauſtus Gallus floruit ætate Claudiani. Scripſit Epigrammata & Hymnos de rebus ſacris. Probis fuit moribus, & magna in accuſandis vitiis ſeueritate.

Sidonius Apollinaris, patria Aruernus, honeſta & illuſtri natus familia, præceptorem habuit Flauium Nicetium, doctiſſimum tunc temporis grammaticum. Scripſit per multa & ſoluta oratione, & vario carminum genere. Libros 9. Epiſtolarum, Hendecaſyllabos, Panegyricos, & verſus hexametros.

Sunt & Neotericorum nonnulli, qui in ſcribendis poematibus non mediocrē meruerunt laudem. Primus omnium Iouinianus Pontanus ſcripſit tanta dexteritate, vt veteres proximo ſequatur interuallo, præripereтque laudem multis antiquis, niſi obſtaret ridicula quorundam hominum opinio, quibus omnia putent, quæ non olent vetuſtatem. Scripſit hic Poeta libros Amorum tres, Tumulorum duos, de Diuinis laudibus, libros Baiarū duos, verſus Iambicos & Lyricos, duos libros qui inſcribuntur Eridanus, libros de Stellis quinque, librum vnum Meteororum, duos de Hortis Heſperidum, Pompam lepidinam, Meliſcum Meonē, de Virtutibus, Grammatica, & alia.

Pontanum mea ſententia ſubſequitur Politianus, vtroq; genere dicēdi doctiſſimus.

Politianum Marullus Tarchaniota.

Marullum, duo Strozæ, pater & filius.

Strozas & Mantuanus, cuius Bucolica tanti facio, vt Vergilianis conferam.

Stare debebant in ſuo theatro Philelphus & Petrarca, q̄m modicum laudis ſibi meruerunt in ſcribēdis poematib. Sunt & noſtro ſeculo nōnulli, qui magna ſui noīs celebritate poeticē profitentur, vt Quint. Stoa, cuius familiaritate & colloquio vſus ſum aliquandiu, quum degeret Lutetiæ, ibiq́ue ſuam Cleopolim excuderet.

Nunc

Nunc Salmonius Macrinus, familiaris & amicus meus, uerſus conficit tanta dexteritate tamq. felici genio, ut naſcēs uideatur habuiſſe Muſas obſtetrices, quę poeticum manna eius labellis inſtillauerint. Excellit maximè in ſcribendis hendecaſyllabis, in quibus tam ſimilis eſt Pontano, ut eodem ouo prognati uideantur. Germanus quoq; Brixius inter noſtri temporis Poetas meritò conferendus eſt. Scribit enim doctè & eruditè, terſa & facili uena.

Omittendi non ſunt duo ætatis noſtræ doctiſſimi uiri, & linguæ Latinæ principes vexillarii, Helias Gemelus, & Baptiſta Candelarius Conſul Rothomagæus.

POETÆ GRÆCI.

Sediam veniamus ad poetarum Græcorum nomina

Achæus Erethriæus Poeta Tragicus paulò iunior Sophocle, floruit Olymp. 74. docuit tragœdias 44 vicit vna

Acgemon poeta ſcripſit bellum Leuctricum, Thebanorum & Lacedæmoniorum.

Aeſchron Mitylenæus, inter Alexandri comites familiaris fuit Ariſtoteli.

Aeſchylus Athenienſis tragicus, primus grauitate Athenatū, & coloris diſtinctione vſus eſt. Primus in lucem protulit tragœdias De hoc Horat. Poſt hunc perſonæ, pallęq; repertor honeſtæ Aeſchylus, & modicis inſtrauit pulpita tignis, Et docuit magnumq; loqui nitique cothurno. De eius interitu iam diximus.

Alcman Lyricus, inuentor carminis amatorij, floruit Olympiade 37. Scripſit lingua Dorica.

Alcæus Athenienſis fuit Lyricus, de quo Horatius; Lesbio primum modulare ciui. Polit. in Nutricia: Exatósq; canis pugnax Alcæe tyrannos, Aeolium docto pertentans barbiton auro.

Alcimenes Megarenſis, poeta fuit tragicus.

Alexis Terius, poeta comicus floruit ante Menandrum. Filium habuit nomine Stephanum itidem comicum.

Alexander Aetolus, poeta fuit tragicus.

Amipſias Athenienſis, comicus.

Anacreon Teius Lyricus, fuit in honore apud Polycratem Samiorum regem. Eius poema fuit Amatorium. Amanit Bathyllum puerum, ut iam diximus. De hoc Ouid. lib. 2. Triſt. Quid niſi cum multo Venerem confundere vino Præcepit Lyrici Teia muſa ſenis.

Anaxandrides Rhodius, poeta comicus, floruit ætate philiphi Macedonis. Docuit fabulas 65. vicit vna.

Anaxippus poeta nouæ comędiæ, floruit ſub Antidono, & Democ. Poliorcete.

Antimachus poeta fuit Colophonius, qui dum quoddam poema obſcurum in auditorio recitaret, omneſq; propterea diſcederent, excepto Platone, Legam. inquit, nihilominus, quoniam vnicus Plato eſt mihi pro omnibus.

Antiphanes fuit poeta nouæ comędiæ.

Antipater Sidonius, verſus faciebat ex tempore. Floruit oratoris Caſſi temporib.

Apollodorus Athenienſis Comędiographus floruit Menandri tempore.

Apollodorus Tarſenſis fuit Tragędiographus.

Apollonius Rhodius, Callimachi diſcipulus ſcripſit Argonautica.

Aratus Menecratis diſcipulus floruit Olymp. 124. Scripſit Phęnomena, Hymnos in Paua, de Moribus, Epigrammata quædam in Antigoni uxorem, Epicædium in Cleombrotum, Epiſtolas, Commentarios in Odyſſeam, & pleraque alia. Culpatur tamen à Quintiliano his uerbis: Arati materia motu caret, ut in qua nulla ueritas, nullus affectus, nulla perſona, totuſq; in nominibus abſumitur. Sufficit tamen operi, cui ſe parem credidit vel æqualem.

Architas poeta fuit Epigrammatum.

Archilochus Parius repertor fuit Iambici carminis, quo Lycamben ſocerū ad mortem impulit. Horat. Archilocum proprio rabies armauit iambo. De Archiloco

Quintilianus

Quintilianus ſic ait: Archilochus primus inter eos, qui Iambos ſcribere Summa in eo uis, elegantes ſanè uibrantesque ſententiæ, plurimum ſanguinis atque neruorum. Floruit principante Romulo.

Ariſteas Proconeſius, ſcripſit tribus libris carmina quæ uocātur Arimaſpea. Præterea Theogoniam uerſibus mille. Floruit Crœſo Cyro regnantibus. Inuulgata eſt de eo fabula, quod animam reſumeret quotieſcunque uellet.

Ariſtophanes Comicus poeta, inuētor fuit tetrametri & octometri. Docuit fabulas 45. Aemulus fuit Socratis. Tres habuit filios omnes comicos.

Ariſtomanes Athenienſis, ſcriptor fuit antiquæ comœdiæ.

Ariſtonymus Comœdiographus, præfuit bibliothecæ Philadelphi poſt Apolloniū. Mortuus eſt è ſtranguria annos natus 75.

Arrianus poeta ſcripſit Metaphraſim Georgicorum Vergilij, opus de Geſtis Alexandri libris 24. & quædam poemata in Attalum Pergamenſem.

Archippus Comicus Athenienſis, ſcriptor fuit antiquæ comœdiæ

Ariſtarchus Tegeates floruit eodem tempore, quo Euripides docuit tragœdias 70. uicit duabus uixit annos 80.

Aſtidamas ſenior Athenienſis Tragicus docuit Tragœdias 42 uicit 5. Fuit & Aſtydamas iunior Tragediographus poeta.

Augeas fuit comicus Athenienſis.

Bachilides Lyricus Cous.

Callias Athenienſis fuit comicus, filius Leſimachi

Callimachus poeta Cyreneus, fuit filius Batti, diſcipulus Hermocratis. Vixit apud Ptolomæum Philadelphū præfuitque regię bibliothecę. Omne poematis genus attigit Scripſit in aduerſarium, quem ficto nomine Ibin appellat, acerbiſſimum poema. Item Elegia, Epigrāmata & Hymnos Huius meminit Ouid. lib. 2. Triſt. dicens: Nec tibi Battide nocuit, quod ſæpe legēti Delicias uerſu faſſus es ipſe tuas: Item Propertius libro 2 Et non inflati ſomnia Callimachi.

Carcinus Agrigentius, poeta Tragicus, floruit paulo ante Philippum Macedonem, docuit fabulas 98.

Cælius Argiuus ſcripſit de piſcibus.

Chæremon poeta fuit comicus.

Cœrilus poeta Samius floruit Olympiade 75. Scripſit Athenienſium victoriam contra Xerxem, ſingulorumq; uerſuum ſingulós Stateres aureos accepit. Scripſit & res Lyſandri Lacædemonij, & Alexandri magni. Hunc Horatius ut malū & ineptum poetam culpat, ubi ait: Gratus Alexandro magno regi fuit ille Chœrilus, incultis qui uerſibus & malè tortis Rettulit acceptos regale numiſma Philipp. Et in Arte Sic mihi qui multum ceſſat, fit Chœrilus ille, Quem bisterque bonum cum riſu miror, & idem indignor.

Chœrilus Athenienſis fuit Tragœdiographus, qui docuit tragędias 160. uicit 13.

Cineſias Thebanus ſcriptor fuit Tithyramborum, pigro corpore, & fracto crure.

Cleon Curieus ſcripſit argonautica.

Clephon Athenienſis fuit tragicus.

Corinnus Ilienſis, ſcripſit Iliada ante Homerum, literis Doricis, tunc primum inuentis à Palamede, cuius fuit diſcipulus Scripſit & bellum Dardani contra Paphlagonas Floruit tempore belli Troiani.

Crates Athenienſis Comicus antiquæ comediæ, auditor fuit Platonis philoſophi.

Cratinus Athenienſis, veteris comœdiæ ſcriptor, docuit fabulas 22. uicit 9. Vir fuit uoluptarius & amator puerorum.

Chriſtodorus ē copto, Aegypti vrbe poeta, Anaſtaſij imperatoris tempore, ſcripſit Iſaurica, ubi ſcribit Iſauriam ab Anaſtaſio fuiſſe captam.

Damozenus fuit Athenienſis comœdiographus.

Demolchus fuit Syracuſanus comicus. Floruit Olympiade 73. Filius Epicarmi me

dici

dici. Docuit fabulas 14. lingua Dorica.

Dicæogenes poeta ſcripſit Tragedias & Dithyrambos.

Diodorus fuit Comicus poeta, ut Dioxippus & Diocles Athenienſis.

Egemon Carcenus ſcripſit bellum Leuctricum, Thebanorum & Lacedęmoniorum.

Epicrates poeta fuit Comicus, ut Eriphus.

Euangelus poeta comicus ſcripſit de Re militari.

Eubulus Cettius Athenienſis fuit comœdiographus.

Eumolpus Eleuſinus, filius fuit Muſęi, & Orphei diſcipulus, poeta magni nominis.

Euphronius poeta, ſcripſit carmen Priapi: ubi deum Orneatem eum appellat.

Eupolis Athenienſis, ſcriptor fuit ueteris comędiæ, qui mira uſus eſt licentia in carpendis hominum uitijs: Horatio teſte.

Euripides Athenienſis Tragœdiographus, natus eſt eo die, quo Xerxes ab Athenienſibus fugatus eſt. Diſcipulus fuit Prodici in Rhetorica, Socratis in Philoſophia. Ad tragœdiam conuerſus, ſecutus eſt Anaxagoram. Veneris fuit omnino abſtinens. Vixit ſumma familiaritate apud Archelaum Macedonię regem, à cuius cęna dũ noctu reuerteretur, iugulatus à canibus, à quodam æmulo immiſſis, annum agẽs 75. Scripſit Dramata 75. uicit 5. Matrem habuit agreſtia uendentem olera. Annos natus 18 Tragœdiam ſcribere aggreſſus eſt in quadam ſpelunca apud Salamina. Cicero eius uerba totidem putauit ſententias.

Entiches comicus fuit poeta.

Hermippus Athenienſis, poeta ueteris Comœdiæ, ſcripſit fabulas 40.

Heſiodus poeta Cumæus, ſeu Aſcræus, ab Aſcra Bœotiæ uico, ſcripſit poemata, Theogoniam, Aſpida, Heroidum mulierum catalogum, Epicedium in quendam Batrachum, & quædam alia. Iugulatus eſt ab Antipho & Crimeno fratribus. Primas agriculturæ præcepta tradidit. Primus fabulas ſcripſit.

Hero Ferreus Athenienſis, ſcripſit quædam poemata, quæ Plut. in Nici ad ætatem ſuam teſtatur perueniſſe.

Hipparchus fuit comicus poeta.

Hipponax Epheſius ſcriptor fuit Iamborũ, qui patria pulſus ab Athenagora & Comia tyrannis, Clazomeni, uixit.

Homerus iunior, patria Bizãtius patrẽ habuit Andromachũ. Scripſit Tragędias 57.

Homerus poetarum maximus floruit Olympiade 23 annis poſt Troiam captã quingentis, poſt Romam conditam 68. Patria fuit Męon. Natus eſt adulterio matris. Critheidis uirginis Cumanæ apud fluuium Melem, unde ab initio uocatus eſt Meleſigenus Grammaticę pręcepta primus dedit, quum antea quiſque ſermone ſcriberet, ſimul & loqueretur uernaculo. Puer literis imbutus eſt ab Ariſteo Proconeſio, ſeu Fannio Grammatico. Factus paulò prouectior, quum flagraret deſiderio uiſendarum regionum, ductus eſt per diuerſa orbis loca a mercatore quodam, q dicebatur Menthes, a quo tamen relictus eſt apud Ithacam, propter morbũ oculorum, quo ibidem laborare cœperat.. Conualeſcens demum Colophonem profectus eſt, ibiq; renaſcente eodem morbo, incidit in cęcitatem, ac tum primum uocatus eſt Homerus, apud Cumęos & Ionas, qui cęcos uocant Homeros. Vnde autem cæcitatem illam contraxerit, iam diximus. Veniens Athenas in ętate iam matura, quum in littore quieuiſſet, ſparſo protinus de eius aduentu rumore, hominum multitudo turmatim ad eum uidendum conuolauit. Quò quum eandem ob cauſam diuertiſſent piſcatores, littori appulſos ſtatim rogauit, haberẽtne aliquid. Illi uerò per ęnigma reſponderunt, Se quęcunque cepiſſent, reliquiſſe: quę uero nõ cepiſſent, habere. Significabant enim ſeſe purgaſſe pediculis, quorum captos in aquis reliquiſſent, non captos haberent in ueſtimentis. Quod intricatum & perplexum ęnigma Homerus ad piſces tantum reſpiciens, quum diſſoluere nequiuiſſet, pudore nimio (vt nonnulli ſuſpicantur) incidit in morbum, quo paulo poſt perijt. Sed quid opus eſt cauſam mortis comminiſci, quum iam matura eſſet

ętate

grate? iam enim uixerat annos 108. Scripſit pcipua duo poemata, Iliadē & Odyſſeā. Ilias continet bellum Græcorum in Troianos, propter Helenæ raptum Odyſſea Vlyſſis in patriam redeuntis labores. Duo hæc eius poemata innumerum uerſuum diuiſa & diſtincta ſunt ab Ariſtarcho grammatico Sunt qui eidem tribuant Batrachomyomachiā, quorum opinioni repugnat Plutarchus. Habitus eſt apud antiquos in tanto precio, ut ſeptem urbes eum ſibi uendicauerint eiuſq; uerſus habiti ſint prouerbiorum loco.

Idæus Rhodius, opus Homeri iterauit, carmen carmine reddens. Scripſit etiam res Rhodiorum tribus carminum millibus.

Laſus Hermineus, primus ſcripſit de Muſica, primusque Dithyrambos in certamen protulit.

Lycophoron Chalcidenſis poeta, ſcripſit Alexādrā poema ualde obſcurum, in quo meminit de uaticiniis Caſſandræ Exorſusque ab Hercule & rebus Troianis, proſequitur uſque ad Alexandrum Macedonem.

Magnes Athenienſis, poeta ueteris comœdiæ, floruit Epicharmi tempore. Docuit fabulas undecim.

Melanthus poeta fuit Elegiographus, Cimonis ducis Athenienſium familiaris.

Melithus fuit Tragœdiographus, quem Ariſtophanes taxauit ut nimis durum.

Menander Athenienſis, comicus, flagrauit amore mulierum Scripſit fabulas 88. & Epiſtolam unam ad Ptolemæum regem. Fabius deo ſic meminit: Menander meo iudicio diligēter lectus ad cūcta quæ præcipimus efficienda, ſufficit: ita omnē in uita imaginem expreſſit, tanta in eo inueniendi copia, eloquendi facultas, ita eſt omnibus rebus, perſonis, affectibus accōmodatus, ut omnibus eiuſdem operis autoribus tenebras induxerit Porrò tanto fuit in precio, ut etiam inuictatus ſit a regibus Ægypti, oblatis magnis honoribus & diuitijs.

Menalippides Melicus ſcripſit Dithyrambicorū libros, poemata, Epica & Elegias.

Huius nepos Menalippides iunior ſcripſit Lyrica & Dithyrābica. Mortuus eſt apud Perdicam regem.

Menecrates fuit comœdiographus.

Menelaus Aegeus ſcripſit Thebaida libris ſex.

Mymnermus Colophonius poeta fuit Elegiographus, qui dicebat nihil eſſe iucundū ſine amore & iocis. Hora. Si Mymnermus uti cenſet, ſine amore iocisque. Nil eſt iucundum, uiuas in amore iocisque. Propet. lib. 1. Plus in amore ualet Mymnermi uerſus Homero.

Mneſimachus ſcriptor fuit comœdiæ.

Moſchus Syracuſanus ſcripſit carmen Bucolicum.

Morychus Tragicus fuit poeta, quē Ariſtophanes gulæ, & nimię uoluptatis notauit

Moſimus fuit Tragicus, quem Ariſtophanes inſectatus eſt.

Muſæus Eumolpi filius, primus omnium Athenis deorum genealogiam uerſibus tradidit. Scripſit amores Hero & Leandri uerſibus hexametris.

Muſæus Eleuſinius, Antiphemi filius, & diſcipulus Orphei, ſcripſit uitæ præcepta ad Eumolphum filium tribus uerſuum millibus.

Muſæus Thebanus filius Thamyræ, poeta Melicus, ſcripſit Hymnos & Cantica.

Muſęus Epheſius poeta Eumenis & Attali regum Pergami tempore, ſcripſit res Pergamenſes, & de Perſide libros 10.

Neſtor è Lycia regione, pater Pyſandri poetæ, tempore Seueri principis, ſcripſit Iliada. Tryphiodorus uerò Odyſſeam ad imitationem Homeri.

Nicandrus Colophonius edidit uerſibus Prognoſtica Hippocratis.

Nicochares Athenienſis, Philonidis comici filius, coęnus Ariſtophanis, ſcripſit multas fabulas.

Nicoſtratus fuit comicus.

Nicomachus Phrygius, ſcripſit Tragędias undecim.

Nicomachus

Nicomachus alter Athenienſis fecit Euripidem & Theagenem.

Nonnus Panopolita, ſcripſit euangelium Ioannis, Græcis hexametris.

Olympius Myſius, poeta Melicus & Elegiographus, diſcipulus Marſyæ, floruit ante bellum Troianum.

Oppianus ex Anaxarbo Ciciliæ ciuitate, ſcripſit poema de Piſcibus, quod Antonio Seueri filio nuncupauit.

Orpheus Crotoniata, uixit apud Pyſiſtratum tyrannum Scripſit Argonautica.

Palephatus Athenienſis poeta ſcripſit de ſitu orbis, & contentione Mineruæ cũ Neptuno, ad mille uerſus. Veneris quoque, & Amoris ſermones quinque millibus verſuum. Item de crine Latonæ, & quædam alia.

Pamprepus Panopolita, floruit ætate Zenonis principis. Scripſit de Etymologiis & Iſaurico, ſoluta oratione.

Panolbus fuit Epicus poeta.

Parthenis Nicæus, poeta Elegiographus, captus à Cinna in bello Mithridatico, & ob ingenium manumiſſus Vixit uſque ad Tiberium Cæſarem. Scripſit elegias in Venerem, & Epicedium in Aretem uxorem ſuam, deq; eius laudibus lib. 3.

Parthenius Chius, Theſtoris filius, ſcripſit uerſus in laudem patris.

Perſes Aſcræus poeta, frater fuit Heſiodi.

Phædimus Bizantius, fuit Elegiographus poeta.

Pherecrates Athenienſis comicus, militauit ſub Alexandro Mag. Docuit fab. 17.

Phidamus Epicuræus, poeta fuit admodum laſciuus.

Philemon Syracuſanus, poeta nouæ comœdiæ, tempore Alex. Mag. ſcripſit ſex fabulas Vixit annos 90. Periit nimio riſu.

Philemon iunior, eius filius, itidem comicus docuit fabulas 54.

Philetas Cous, floruit ætate Philippi & Alexandri Macedonum. Præceptor fuit Ptolemæi Philadelphi Scripſit Elegias & Epigrammata. conterraneus fuit Hippocratis medici. De eo & Callimacho ſic ſcribit Fabius: Elegiæ princeps habetur Callimachus ſecundas confeſſione plurimorum Philetas occupauit. Propert. libro 7. Tu fatius memorem muſis imitere Philetam.

Philocles Athenienſis, filius ſororis Aeſchyli, Tragicus fuit poeta.

Philoxenus Cytherius poeta Lyricus, ſcripſit Dithyrambos 24. Obiit Epheſi. Scripſit carmine Lyrico Aeacidarum genealogiam. Coniectus eſt à Dionyſio Syracuſano in Latomias, quòd eius carmina & tragœdias non probaret.

Philiſtus Cercyreus, Tragicus poeta, uixit apud Ptolemæum Philadelphum.

Philiſtion Nicæus poeta Comicus, floruit ætate Socratis.

Philippides Comœdiographus quum ætate iam prouecta in certamine poetarum prçter ſpem uiciſſet, inter illud gaudium repentè mortuus eſt: autore Gellio.

Phoclydes Mileſius, floruit poſt bellum Troianum, Olymp. 58. Scripſit elegias, & quaſdam Sententias ad uitæ inſtitutionem.

Phocinordes fuit comicus.

Phormus Syracuſanus Comicus, Geloni tyranno fuit familiaris, eiuſque filios erudiuit. Docuit fabulas 7.

Phrynicus Athenienſis Tragicus. Theſpiadis diſcipulus, primus vultum mulierum protulit in Scænam, & Tetrãmetrum reperit. Filium habuit Polyphradmonem poetam tragicum. Docuit tragœdias nouem.

Phrynicus Athenienſis fuit Comicus.

Pigres Halicarnaſſçus frater Artemiſiæ uxoris Mauſoli, ſcripſit uerſus elegos in Iliadem Homeri.

Pindarus Thebanus Lyricorum princeps, floruit Aeſchyli tempore Scripſit lingua Dorica Olympia, Pythia, Nemça, Iſthmia. De Pindaro ſic meminit Hor. Pindarũ qd qs ſtudeat çmulari, Iule, cæratis ope Dædalæa Nititur pẽnis, vitreo daturus Nomina ponto. Primas meruit inter nouem Lyricus, quorum hæc ſunt nomina:

Alcæus,

Alcæus, Sappho, Steſichorus, Ibicus, Bacchylides, Simonides, Almam, Anacreon, & Pindarus ipſe.

Piſandrus Camyreus poeta antiquior Heſiodo, ſcripſit facta Herculis duob libris.

Piſandrus Larandæus poeta, ſub Alexandro Mammeæ, ſcripſit verſibus uariam hiſtoriam lib 66.

Plato Atheniẽſis, poeta priſcæ comœdiæ, floruit tẽpore Ariſtophanis & Eupolidis.

Polyzelus comicus fuit.

Poſidippus Caſſandræus comicus, docuit anno tertio poſt mortem Menandri. Scripſit fabulas 30.

De Sappho poetria diximus in capite de mulieribus doctis.

Simonides Ceus, poeta Melicus floruit Olymp 55. Vixit annis 79. Scripſit Dorica lingua Cambiſis & Darij res geſtas, & Xerxis bellum maritimum. Præterea Threnos, Encomia, Epigrámata, Pæanus, Tragœdias, Nenias, & quædã alia. Primus etiam artem memorandi fertur inueniſſe, quum cœnaret in Theſſalia apud Scopam opulentum hominem Præcipuè eius virtus fuit in commendanda commiſeratione. Nam inter cæteras funebres laudationes ſingulari carminum cõmiſeratione proſecutus eſt conuiuas ſuos, apud Scopam illum, de quo nunc diximus, cœnaculi ruina colliſos Catullus: Mœſtius lacrymis Simonidæis.

Simonides Teius Iambicus ſcripſit Græcorum apud Aulidem conuentum, & Trimetrorum libros duos.

Simonides Magnes, ſcripſit res geſtas Antiochi magni, & bellum aduerſus Galatas.

Sophocles Athenienſis Tragicus, coætaneus & collega Periclis in prætura, docuit Tragœdias 23. Deceſſit ſex annis poſt Euripidem. Appellatur Apis, ob linguæ dulcedinem Filii eum ab adminiſtratione rei domeſticæ ſummouerunt, ut delirantem: at ille Tragœdiam protulit coram iudicibus, vt uiderent, an eſſet opus deliri ſenis. Propterea reſtitutus eſt, & ſapiens iudicatus.

Fuit & Sophocles alter ſuperioris nepos, qui docuit Tragedias 4. Atque etiã ſcripſit Elegias.

Sophilus Sycionius fuit comicus.

Soſitheus Syracuſanus, æmulus fuit Homeri tragici.

Sotades Maronites, poeta fuit Iambographus impuriſſimus & plenus laſciuiæ. Hinc Sotadicos verſus vocamus pathicos & libidinoſos.

Sotericus Aſites ſcripſit Encomium Diocletiani, & Dionyſiaca, & uitam Apollonij Tyanei.

Steſichorus poeta Lyricus ex Hymera Siciliæ ciuitate ſcripſit Helenæ uituperationem. Ob quam rem exoculatus palmodiam cecinit, & uiſum recuperauit. Primus cum citharæ cantuchorum inſtituit. Vnde inditum illi nomen. In eius ore, quum infans eſſet, cantauit luſcinia.

Thales Cretenſis, fuit Lyricus poeta, qui quum Spartam veniſſet, Lacædemoniorũ animos ſuis uerſibus adeò deliniuit, ut feritatem illam exuerint, quam ex ſeueris Lycurgi legibus imbiberant.

Tamyras Trax poeta, ſcripſit verſus in theologia ad tria millia. Eximia fuit pulchritudine, & amore puerorum deflagrauit. Theognetus Comicus.

Theogenes Megatenſis floruit Olymp 59. Scripſit Elegias, & alia poemata. Fuit alter Theogenes Trag.

Theodectes Cilix, diſcipulus Platonis, ſcripſit fabulas o. Præterea artem Rhetoricam uerſibus, & quædam alia.

Theodoſius Tripolitanus, ſcripſit verſibus in Æſtatem.

Theocritus Syracuſanus patrem habuit Praxagoram, Philinam matrem. Floruit ſub Ptolemæo Lag. Scripſit Dorica lingua Bucolicum poema.

Theophilus ſcriptor fuit priſcæ comœdiæ.

Terpander Lesbius poeta Lyricus, Heptachordũ & Lyrici carminis canonẽ ſcripſit

Theſpis

Theſpis Atticus,poeta Tragicus,primus inſtituit, ut Tragœdiæ agerentur in plauſtris Vnde Horatius:Ignotum tragicæ genus inuexiſſe camœnæ Dicitur,& plauſtris ueniſſe poemata Theſpis,Quæ canerent agerentque peruncti faecibus ora.

Timon Apolloniates,ſcripſit Tragœdias,Comœdias,Satyras & alia permulta.

Timolaus Lariſſæus,diſcipulus Anaximenis Lampſaceni, ſcripſit poema de bello Troiano.

Timocles Atenienſis fuit comicus.

Timotheus Mileſius ſcripſit uerſibus de Muſica lib. 17.præterea Hymnos,Encomia & Dithyrambos.

Tyrteus Athenienſis poeta, quem quum Lacedæmonii certantes in Athenienſes principem ſibi delegiſſent,ita eorum animos inflammauit ſuis carminibus,ut omnes periculi & mortis immemores in hoſtem furioſi ſe coniecerint, eoque modo uictoriam ſibi pepererint.Horat.in Arte.Tyrteusq; mares animos in Martia bella Verſibus exacuit.

Triphiodorus Ægyptius,ſcripſit Marathoniam,excidium Ilij, & poema de laboribus Vlyſſis.

Xenophanes Colophonius ſcripſit poema de Pſyllis.Prętetea Elegias & Iambos cõtra Heſiodum & Homerum,improbans quæ de diis ſcripſerunt.

Xenophanes Lesbius fuit Iambographus.

Xenarchus fuit poeta comœdiographus.

Zenodotus Epheſius poeta diſcipulus fuit Philetæ. Floruit ætate Ptolemæi primi cuius liberos erudit. Primus Homeri libros correxit,& in ordinem redegit.

SYNONYMA QVÆDAM POETICA.

Achaia regio aliter uocatur Ægyalos, ab Aegyalo rege.

Achelous fluuius prius Thoas dicebatur. Mutauit nomen ſub Acheloo rege.

Achilles, Acaides,Pelides,Chironis alumnus,idem.

Aegina urbs ad aceus Peloponneſo,aliter uocatur Oenopia.Ouid.lib.7.Met.Oenopiam ueteres appellauere,ſed ipſe Aeacus Aeginam genitricis nomine dixit.

Aegyptus aliter uocatur terra Memphitis,tellus Nilotica,& Delta.

Aegyptii aliter uocantur Paretonii a Paretonio Aegypti urbe. Mareotici a Mareoti de lacu eiuſdem loci. Ouidius libro 9. Iſi Paretonum Mareoticaque arua Pharonque,Quæ colis Claſſis Mareotica,ideſt,Aegyptia,qua uehebatur Cleopatra Iſia ei ab Iſi filia Inachi,quam pro dea coluerunt.Ouid.lib.1.de Ponto:Vidi ego Niligenæ numen uiolaſſe fatentem Iſidis Iſiacos ante ſedere focos. Memphitici & Mẽphitici,à Memphi Aegypti urbe.Oui.lib.1 de Arte. Ne fuge Niligenæ Mẽphitica ſacra iuuencæ. Lagæi a Lago primi Ptolemæi patre à quo Nilus uocatur Lagęus. Lucan.li 1.Quà mare Lagæi mutatur gurgite Nili. Idem l.5. Vltima Lagææ ſtirpis,perituraq; proles Niliaci, Nilotici,Niſicolæ,& Niligenæ,a Nilo fluuio. Luc. libro 5.Te niſi Niliaca propius non uidit arena. Idem libro 9. Rege ſub impuro Niliotica regna tenente.Peluſij & Peluſiaci,à Peluſio Nili hoſtio. Luc lib.8.Qua diuidui pars maxima Nili In uada decurrit Peluſia ſeptimus amnis. Ptolemęi a Ptolemęo Lagi filio,à quo deinceps Aegyptii reges omnes idẽ traxerunt nomẽ. Vnde & Pharon Ptolemæam poetæ appellaut. Pharij à Pharo Aegypti inſula. Cleopatriei à Cleopatra regina. Vnde & Sidonius dapes Cleopatricas appellat.

Aeolia inſula dicitur etiam Aeolis.Bapt.Pius:Vt Liparæus ager,utque Aeolis inſula flagrat. Aeoliæ inſulæ prius etiam dicebantur Epheſtiades & Vulcaniæ.

Aelus Hippodates,id eſt,nepos Hippotæ cuiuſdam Troiani. Ouid lib.11.Quòd ſocer Hippodates tibi ſit,qui carcere fortes Contineat uentos.

Aeſculapius,Epidaurius anguis, quoniam in Epidauro colebatur in forma colubri.

Aetna inſula,Ioeſia.

Aetoli,populi Græciæ,Epyro & Acarnaniæ finitimi,aliter uocantur Calidonij a Calydone urbe. Hinc Calidones,eius loci mulieres, Stat.lib.2. Thebaid. Centum ibi

virgineis

Arcadiæ paſtore,cuius precibus Hercules leonem interfecit.
Argonauis,aliter uocatur Pinus Theſſala & Pagaſæa,a Pagaſea Theſſaliæ ciuitate.
Argos & Hippium,idem ſibi uolunt:autore Plinio.
Ariadna,Minois,quod ſit Minois filia.
Aſcanius filius Æneæ,aliter uocatur Iulus, & Ilus Vergil.libro 1.Æneidos:At puer Aſcanius,cui nunc cognomen Iulo Additur,Ilus erat,dum res ſtetit Ilia regno.
Athenienſes in primis dicantur Attici, Athenæi, Actæi, Theſęi, Theſidæ, Cecropij, Cecropidæ, Munichii. Mopſopii, Arcadię, Erichthæi, Erichthonij, Ægidæ, Marathonij, Cranai, Erichthidæ, Codridæ. Athenienſes, & Athenæi a Minerua, quæ Athena Græcè dicitur. Attici & Actæi ab Attione rege Ouid.lib.1.Met.Sperat Aonios Actæis Phocis ab aruis. Theſæi,& Theſeij, & Theſidæ, a Theſeo filio Ægei Athenarum regis Verg.lib.2.Georg.Præmiaque ingentes pagos & compita circum Theſidæ poſuere. Martial eadem ratione ſauos Theſæos uocat, id eſt, Atticos,ubi ait:Maſſica Theſæis tam bene uina fauis.Cecropidæ a Cecrope rege. Vergil.l b.6 Aen.Tum pendere pœnas Cecropidæ iuſſi Munychia erat Athenienſium nauale,unde & Munychii dicti ſunt.Ouid.lib.2.Met.Munychiosq; uolens agros,gratamq; Mineruæ Deſpiciebat humum.Mopſopij a Mopſo Athenarum rege.Oui.lib 5 Met.Mopſopium iuuenem ſacros agitare iugales.Aeacidę ab Æaco.Idem Ouid.lib.8.Dant placidi curſum redeuntibus auſtri Aeacidis Erichthæi, & Erichthonii & Erichtheo & Erichthonio regibus Ouid.lib.8.Erichthæas Tritonidos ibat ad arces. Eadem ratione uocantur Erichthidæ. Aegidæ ab Aegeo Athenarum rege.Ouid.in Epiſt. Inter & Aegidas media ſtatuaris in urbe. Marathonij a Marathone Atticæ campo. Vnde Star.lib.5 Syl.Erigonem uocat Marathoniam.Sillius lib 14.Armaque fixa deis,aut quæ Marathonius hoſtis Perdidit.
Cranai,à Cranao rege Athenarū.Codridæ,a Codro rege,qui ſe pro patria deuouit.
Attica, Mopſopia, Ionia, Poſſidonia, Cecropia,Cecropis,Attis,Acte,idem ſibi uolunt.Athenienſes etiam dicuntur,Pandionij a Pandione rege Erichthonii filio.
Aurelia prius uocabatur Genabum.
Aurora Memnonis mater.Eos idem Seneca in Hercule Oetęo:Noctesque duas contulit Eos.
Auſter,Notus,idem.Plin.lib.18.Hæc auſtrum uentum dabit,quem a Gręcis Notum diximus uocari.
Bacchus,Liber,Iacchus,Euam, puer Semeles.
Beleares,Gymneſiæ.
Belgæ, Belgici.
Belides, Danaides.
Bellona,Pallas,Enyo.
Bellouaci,Bellouacenſes.
Bithynia aliter uocatur Mygdonia,a Mygdono rege:& Bebrycia a Bebrice. Ouid.in Epiſt.Nunc quoque Mygdonia flabilis aſtar humo.
Bithynii aliter uocantur Bithynici,Tynniaci, Mygdonij,Bebriaci.
Biturici Bituriges.Sidonius:Spectabilem uirum epiſcopum ſibi flagitat populus Biturix ordinari.
Bizantij,Bizantini,Bizantium,Ligos.Plin.lib.4 In quo oppidum Bizantium liberę conditionis, antea Ligos dictum.
Bononia, Felſina.
Boreas, Aquilo.
Briareus, Aegeon.
Burgundi, Burgundiones.
Bœotia, Ania, Ogygia, Hyantis.
Bœotii,aliter Bœoti.Lucanus lib.3.Bœoti coiere duces.Phocæi & Phocaici, a Phocidæ propinqua regione. Hyāthæi a uetuſtis Bœotiæ populis.Sta.li.1.Theb.Exul

Hyanthæos inuenit regna per agros Teumeſij a Teumeſo Bœotiæ, monte. Stat.libr. 2. Theb. nō alias tacita iuuenis Teumeſius iras Mēte acuit Meleagri, a Meleagro. Vñ & Pleuton Meleagria uocatur a Statio. Theſpiaci a Teſpijs oppido eius loci Stat.lib.2.Syl.Centum Theſpiacis odora lucis Stent altaria: Helyconij ab Helycone monte Bœotiæ Muſis ſacro Stat.li.7 Horrent Tyrrhenos Helyconia plectra tumulthus. Cyrrhæi, a Cyrrha oppido Phocidis. Idē Stat.li.7. Mænia Cyrrhæa mōſtrauit Appollo iuuenca Hippocrini ſati, ab Hippocrene fonte. Vocabulū eſt Sidonij Appollinaris Aganippæi, ab Aganippe fonte eiuſdem locij. Aonij & Aonidæ, quoniam Aonia pars eſt Bœotiæ. Caſtalij, a Caſtalia fonte.

Cantabri, Cantabrici.

Capitolinum, ſedes Tarpeia, Templum Iulium.

Cappadoces, Cappadoci.

Carmentis, Nicoſtrata.

Cares aliter Bubaſij. Ouid. lib 9 Bubaſides uidere nurus.

Carteia urbs Hiſpaniæ, Tatiſſa.

Carthago ipſa nocatur Byrſa, & Calcedon. Verg. lib. 1. Aen. Mercatique ſolum facti de nomine Byrſam. Claudianus in Eutropium: Bacchatus per opera tremor Chalcedona mouit.

Char haginenſes Vocautur Tyrij a Tyrijs colonis, quos illuc adduxit Dido poſt Sychæi mortem Vergilius: Vrbs antiqna fuit, Tyrij tenuere coloni, Chartago. Cadmæi quoniam Tyrij & Phœnices deſcenderunt a Cadmo Syll. libr. 1. Sacri quum fida pacti Gens Cadmæa ſuper regna certamina mouit. Aſdrubaliani ab Aſdrubale duce: uerbum eſt Sidonij Eliſæi ab Elyſa Didone. Byrſici, quoniam Carthago prius dicebatur Byrſa, a corio. Sidon Spernus Eliſeæ Briſica tecta domus.

Colchi, Cholciaci, Phaſiaci, Aeætæi, Aætij Cytæi.

Corinthij, uocantur Corinthæi, & Corinthiaci. Ouid. libr. 15. Iamque Corianthiaci carpebam littora ponti. Cyſelidæ, a Cypſedo Ixionis filio. Verg. in Cyri. Cypſelidæ magni, florentia regna Corinthi Ephyræi & Ephyrali, quoniam Corinthus primo uocabatur Ephyre. Luc. lib. 6. Inſedit caſtris, Ephyræaque mœnia ſeruat. Iſthmici & Iſthmij, ab Iſthmo terra anguſta prope Corinthū, quæ ſeparat Aegeū mare ab Ionio. Stat. lib. 2. Syll. talis in Iſthmiacos ploratus ab æquore portus. Cēchræi a Cenchro portu. Stat. lib. 4. Theb. It comes, Inoas Ephyre ſolata querelas, Cenchreæque manus.

Corſica, Cyrnos. Plinius: In mari Liguſtico & eſt Corſica, quam Græci Cyrnon appellauere.

Creta inſula aliter uocatur terra Curetis, à Curetibus, qui in ea habitarunt. Ouidius lib 8 Vt egreſſus ratibus Curetida terram Contingit. Terra Gortynis uocatur ēt Aeria, & Macaros. Plin. li. 4 Maleotes Crates primum Aeriam dictam, deinde poſteri Curetim Appellauere: & Macaron nonulli a temperie cœli appellatam exiſtimate.

Cretenſes aliter dicuntur Cretæi. Verg. lib. tertio Aen. Tertia lux claſſem Cretæis ſiſtat in oris. Creſſij Idem libro 4. Quam procul incautam nemora inter Greſſia fixit Paſtor agens telis. Creſſi. Idem libro 5. Creſſa genus Pholoe. Gnoſij a Gnoſo urbe Cretæ. Verg. lib. 6. Aeneid Gnoſius hæc Rhadamantus habet duriſſima regna. Gnoſiaci. Ouid. libro 8 Gnoſiacæque hęret comes indiuiſa carinæ Dictæi a Dycte urbe Cretæ Verg. libro 3. Aen. Dictæa negat tibi Iupiter arua. Lyctij Lyctio urbe Cretę. Verg. lib. 3 Aen. Et Salentinos obſedit milite campos lyctius Idomeneus. Cydonęij, & Cydoniaci, a Cydone urbe Cretę. Ouid. libro 8. Armaque, equoq;, habituſq; Cydoneaſq; pharetras. Stat li. 4. Theb Terga Cydoniaca Coritos arundine pulſat. Ariadnęi ad Ariadne. Minois filia. Minoti à Minoe rege. Oui. i epi. Phędrę: En ego nūc ne forte parū Minoia credat. Androgeonæi ab Androgeo filio Minois Gortynij, & Gortyniaci, a Gortyna urbe. Sta. li. 4. Theb. Arbi

ter hoc dura verſat Gortynins vrna. Dorici & Dorienſes, quoniam tempore belli. Troiani Dorici venerunt in Cretam, duce Althemene, ibique decem vrbes condiderunt.

Cumani aliter Cumæi Chalcidici, Eboici.

Cynoſura, Helyce, Arctos, Parrhaſis urſa.

Danubins, Iſter, adubanus.

Delos, Ortygia, a multitudine Coturnicũ. Ver. lib. 3. Aen. Linq mus Ortygiæ portus.

Diana, Cynthia, Luna.

Dido, Elyſſa, Phęniſſa. Dalmatæ, Dalmatici.

Dyrrachium, Epidamnum. Plin. Epidamnum colonia propter inauſpicatum nomen a Romanis Dyrrachium appellata.

Eduenſes, Edui, Auguſtudunenſes

Elæi ab Elea oppido Arcadiæ prope Tegeũ, vbi Minerua fanum habuit. Stat. lib. 4. Syll. Aut Eleæ due s vidit. Tegæa ſacerdos. Erymantii & Erymantæi ab Erymanto monte. Stat. lib. 5. Theb. Affuit Hippomedon, rectorque Erymantius, id eſt, Parthenopeus. Cyllenij, a Cyllene Arcadiæ monte, a quo Mercurius vocatur Cyllenius. Cleonij a Cleone oppidulo. Caliſtonij, a Caliſto filia Lyaconis, regis Arcadiæ.

Elis, Epia.

Elienſes, Elæi, Epei.

Euboia, terram Eubois. Statius in Achil. Quatitur naualibus Eubois ora.

Euboici, Capharæi, Abantij, Tanagræi, a Tanagreo.

Euphrates, Pixyrates autore Plinio.

Equus Troianus, equus Durateus, Epei machina.

Epyrotæ, Epyrotici, Leucadij, a Leucade promontorio: Actij & Actiaci, ab Actio oppido: Phoeæi. Phociaei, Chaonij, Dodonigenæ verbo Sidonii, Moloſſi, Pyrrhidæ, idem.

Epyrus, terra Chaonis.

Flora, Chloris, Zephyritis, dea florum, vxor Zephiri.

Gades, Gadera, Cotynuſa.

Galli, Gallicani, Galligenæ Galatæ, Sequanidę, Sequanici.

Garamantes, Garamantici.

Gigantes, frattes Phlegæi, Titanes.

Gorgon, Meduſa, Gorgoris, Habis.

Gratiæ, Charites.

Græci, Graii, Graiugenæ, Argæi. Verg. in opuſ. Septima iam Argæis ſtabulis impenſa laboris Argiui, Argolici, Dorici, Dorienſes, Pelaſgi, Pelopeii, & Pelopeiadæ, a Pelope filio Tantali. Verg. lib. 2. Aen. Vltrò Aſiam magnam Pelopœa ad mœnia bello Venturum. Stat. lib. 10. Ad patrias fuſę Pelopeides aras. Achillei, & Achillidę ab Achille. Argolę apud Euripid. Achęi, Achiui, Achaici, Inachęi, Inachi i, Inachidę ab Inacho Argiuorũ rege, patre Iſidis. Ou .lib. 5. Faſt. Litrus ad Inachiũ puluis inanis eã. Stat. li. 2. Theb. Qua noſtrę cecidere animę ſtupet Inacha pubes. Idẽ lib. 5. Lectiq; potẽtes Inachidę. Agamemnonii, Agamemnonidę ab Agamemnone. Verg. lib 6. Aen. At Danaum proceres, Agamemnoniaq; Phalanges. Acriſionęi ab Acriſio rege Argiuorũ, Abantius filius Ouid lib. 4. Met. Acriſionęas Prętus poſſederat arces. Abanthęi & Abantiadę, ab Abante Argiuorum rege, patre Acriſii Ouid. lib. 15. Nuper Abantęis templo Iunonis in Argis. Thyeſtęi a Thyeſte. Mycenæi a Mycenis urbe Ouid. in Epiſt. Briſ Nulla Mycenęum ſociaſſe cubilia mecum Iuro. Menelai, a Menelao. Phoronidę & Phoronęi, a Phoroneo Inachi filio, & Argiuorum rege. Stat. lib. 2. Syll. Iſi Phoronęis quondam ſtabulata ſub antris Perſęi, a Perſeo Acriſii nepote. Stat. lib. 1. Theb. Perſęos aliter in agros Scinditur. Danaęi. Idem: Tunc ſedet Inachias urbes, Danaæaq; regna. Dolopeii

à Dolopibus Græciæ populis. Val.Flac. Vidiſſe putant Dolopeiaque buſta. Iaſidę,
ab Iaſio Argiuorum rege. Tantalidæ, à Tantalo. Achillæi, Achillidæ, ab Achille.

Heraclæa, Tyris, Trachin autor Plin.

Hiſpania, tellus Tarteſſia, Iberia, idem.

Hiſpani, Iberi, Iberici, Iberiaci. Virg. lib 7. Tyrrhenoque boues in flumine lauit Ibe-
ras. Sidonius: Terrarum indigenas Ibericarum Syl.lib.12. Omen Iberiacis victa
Carthagine terris. Beticolæ, & Betigenæ. Syl. lib. 1. Beticolaſque viros ſpaciis
agitabat iniquis. Idem lib.9. Betigenæque viri celſus media ipſa coercent. He-
ſperij, Tarteſſij, & Tarteſſiaci, à Tarteſſo vrbe Gadibus vicina.

Hyades, Suculæ.

Hyrcani, Caſpij.

Iaſon, Aeſonides, ab Aeſone patre.

Ilua inſula, Aethala.

Illyrici, Illyrii, Taulantij. Syl.lib.15 Quaq; per Illyricum Taulantius incola littus.

Inarime, Aenaria, Pythecuſa: authore Plin. Aenaria, à ſtatione nauium Aeneæ. Ho
die vocatur Iſchya.

India terra Gangetis, terra Euphratis, Euphratidis. Sidonius. Ripa Euphratide vix
putat tuendam.

Indi, indici, Gangetici, quòd prope Gangem habitent. Syl.lib.3. Hinc laxos archus
olim Gangetica pubes Summitter. Dicuntur etiam Nyſęi, à Nyſa vrbe indiæ. Ida-
ſpæi, ab Idaſpe. Sidonius: Frangat Idaſpæas àries impactas Erithras.

Infernus, Infernalis, Auernus, Auernalis, Tartareus, Herebæus, Plutonius, Cocy-
tius, Acheruſius Phlegentontæus, Stygius, Acherontæus, Letheus, Orcius.

Iphigenia, Iphinaſſa Lucretius: Iphinaſſæo turparunt ſanguine fœde.

Italia Heſperia maior, ab Heſpero Hatlantis fratre. Oenotria ab Oenotro rege Sabi
norum. Virg. Eſt locus, Heſperiā Graij cognomine dicunt, Oenotrij coluere vi-
ri, nunc fama minores Italiam dixiſſe ducis de nomine gentem. Idem lib.7. Hinc
Italæ gentes, omniſque Oenotria tellus In dubijs reſponſa ferunt. Latium, ꝙ
ibidem Saturnus lauerit, Arma Iouis fugiens & regnis exul ademptis. Idem Ver
g. l.lib 8 Latiumq; vocari Maluit, his quoniam latuiſſet tutos in oris. Saturnia à
Saturno. Ouid.lib.1.Faſt. Inde diu genti manſit Saturnia nomen. Dicta quoque
eſt Latium terra latente Deo. Terra Auſonis, & Auſonia, ab Auſone Vlyſſis filio.
Ouid.lib. 2. Faſt. Captaque erat lyricis Auſonis ora ſonis. Terra Italis. Ouid. li.2.
de Ponto: Mœſtiſque cadentes Excepit lacrimas Italis ora genis.

Itali, Italidæ, Italici. Ouid.lib.14. Littore in Italico Meſſenia mœnia contra. Lau-
rentes, Lauinij, Laurenti, Tyrrheni, Laurentii, Latiales, Auſones, Auſonii, Auſo
nidæ. Luc.lib.9. Grata uice mœnia reddent Auſonidæ: Phrygibus.

Iudæi, Iudaici.

Lacedæmon, Sparta, idem.

Lacedæmones, Lacedæmonij, Tyndarei, à Tyndaro rege Oebaliæ, & Helenæ pa-
tre. Vnde & Syllius Tarentum vocat Tyndarium. Spartani, Spartiaci, Spartiatæ:
Sidonius: Spartiatæ ruptum uariararum poſuere cruſtas.

Laconia prouincia in Peloponneſo, aliter vocatur Oebalia, & Tænaris a Tænario
promontorio. Ouid. in Epiſt. Paridis: Tenaris eas claſſi terra petita meæ. Idem
in Epiſt. Helenæ. Excepit portu Tenaris ora ſuo.

Laconcs ipſi, ſeu Laconici uocantur Oebalii, & Oebalidæ. Ouid.lib.1.Faſt. Protinus
Oebalii retulit arma Tati. Stat.lib.5. Theb. Ambigno viſus errore laceſſunt Oe-
balidæ gemini. Therapnæi à Therapnis vrbe Laconiæ, patria Helenæ. Ouid.li-
bro 5 Faſt Prima Therapnæo feci de ſanguine florem. Thenarii, & Tenaridæ, à
Tenaro promontorio.

Latini, Faunigenæ. Syl.lib.8. Faunigenæ ſonio in bello inuaſere Sicano.

Leucadia peninſula, prius uocabatur Neritis. Idem autor.

Libya

Libya terra Libyſſa. Ouid.lib.9.Terræque in fine Libiſſæ.
Libyci,Libyſſini. Marmarici,a Marmarica regione Africę Syllius lib 3.Marmaricis ales populis reſponſa canebar.Naſamonii,& Naſamoniaci, a Naſamonibus populis Libyæ.
Liguria ora Liguſtiea,idem.
Ligures,Liguſtici,Liguſtii,Genuenſes. Idē Sidon.Qui Liguſtiis, Euganisque montibus oriebantur.
Lipara inſula, prius Longonis & Meligunis vocabatur: Autor Plin.lib.3.cap.8.
Locrenſes,Heſperij, Ozolæ.
Lucani,Tanagræi,a Tanagro fluuio Lucanię.Statius: Tanagræumque Phalantum.
Lucifer, Veneris ſtella, Phoſphorus, Cythereius ignis. Syl.lib.12.Haud ſecus Oceano rediens Cythereius ignis Veſper, Veſperugo, Heſperus, Sydus Veneris.
Lutecia, Parphiſij, idem.
Lycens,Pataræi,quoniam Patara eſt urbs Lyciæ Stat.lib.1.Theb. Seu te Lyciæ Prætereà nmoſis Exercent dumeta iugis.
Lydia uocatur Tyrrhenia, Mœnia Ouid.lib.14 Concurrit Latio Tyrrhenia tota.
Lydi ſeu Lydii,populi maioris Aſię,aliter uocantur Mæonij, Mæones, & Męonidę. Vitru.lib 8.O Mæoniæ delecta iuuentus. Idem lib 12. Ducis exemplum euentumque ſecuti Męonidæ recurrũt.Idem Męoniei. Ouid.in Epiſt.Deianyrę: Męonieas inrer calarhum tenuiſſe puellas Ethruſci,& Tyrrheni,quoniam Tyrrhenus Atys filius Coronos ex Lydia duxit in Italię regionem, quæ nunc uocatur Ethruria.Gygei,a Gyge rege,ut Crœſij a Crœſo. Stat.lib.12 Si patrium Marathona metu,ſi tecta leuaſti Crœſia.
Macedones, Pallenæi a Pallene urbe,ubi geſta eſt Gigantomachia Stat.lib 4. Syluar Et Pallenæos Phœbum laudare triumphos.
Mantuani,ſeu Mantoi,dicti ſunt à Manto Tyreſiæ filia. Aliter uocantur Bianorei, & Bianoridæ,à Bianore Mantus filio,qui aliter uocatur Ocnus, Vergil. in Buc. Nāque ſepulchrum Incipit apparere Bianoris.Ocnæi ab Ocno filio Mantus.Stroza filius:Orbita & Ocnęis euexit ad aſtra lacunis. Mineiadę, Mincigenæ a Mincio fluuio propinquo. Pontan. Vos Minciadæ,uos o mihi manes Eſte boni.
Mare rubrum, Erithræum.
Mars, Mauros, Marſpiter, Gradiuus.
Marſi, Celenæi. Stat.lib 2.Theb. Fœda Celenæa committere prælia buxo.
Mediolani, Mediolanēſes, Inſubres. Placet hic obiter aperire etymum dictionis huius Mediolanum. Nam non temerè reperias,qui hoc ediſſerat. Certum eſt imprimis urbem hanc a Gallis conditam: cuius fundamentis iaciendis dum excauarentur foſſæ, ferunt in terræ uiſceribus inuentam fuiſſe (mirum dictu) ſuam dimidiarim lanatam,a quò portento indirũ ſit Mediolanæ urbi nomen. ad qđ alluſit Claudianus de nuptijs Honorii & Nariæ ſcribens. Continuò ſublime uolans ad mœnia Gallis Condita, Lanigeræ ſuis oſtentantia pellem eruenit. Item Sidon Rura paludicolæ tenuis populoſa. Rauennæ, Et quę lanigero de ſue nomen habet.
Megarenſes, Megarici, Lelegii. Oui.lib 8 Met. Interea Minos Lelegio littora uaſtat.
Mercurius, Hermes.
Meſſana, Zancle.
Meſſenii, Pylij.
Miletus, Lelegies, Phitiuſa, Anactoria. autor Plin.
Mineruia, Pallas, Athena.
Moloſſi, Epyrotici, Chaonij, Leucadij, Idem.
Muſæ, Camœnæ.
Myſij, Theutrantæi, Theutrantij.
Naſamones, Naſamonij, Naſamoniaci.

Naxos, Dia. Catullus: Namque fluenti ſono proſpectans littore Diæ.
Neapolitani, Parthenopæi.
Neapolis, Parthenope, Eubois. Stat. lib. 1. Syl. Nitidũ cõſurgat ad ętherea tellus Eubois.
Neptunus, Ennoſigæus.
Nilus, Melo.
Niobe, Tantalis, a Tantalo patre.
Normani, Neuſtrici.
Normania, Neuſtria.
Padus, Eridanus, Phaerontius amnis, a Phaeronte ibidem ſubmerſo. Syll. lib. 7. Nunquam Phaerontius amnis Sanguinea Pontum curuaſſet decolor unda. Padoſa, Meſſanicius, Bondicus. Vide cauſam horum nominum apud Plin. lib. 3. cap. 15.
Pannonia, Pannonis.
Parcæ, deæ fatales, fata.
Parnaſus, Larnaſus prius dicebatur.
Parthi, Parthici, Achæmenii, & Achemenidæ, ab Achæmene rege. Ouid. lib. 4. Met. Rexit Achæmenias urbes pater Orchanus. Arſacidæ ab Arſace 1. Parthorum rege. Luc. lib. 1. Plus illa uobis acie quam creditis, actum eſt Arſacidæ.
Pella urbs Macedoniæ, Bunomus, Bunomea.
Peloponneſus, Apia, Pelaſgia, arx Helladis.
Penelope, Icaris, Icariotis.
Perſæ, Gazetici. nam Gaza Perſarum eſt opulentia. Sidonius: Vina mihi non ſunt Gazetica, Chia, Falerna.
Peſtum, Poſidonia. autor Plinius.
Petragorij, Pettagorici.
Phaerontiades, Climenides, a Climene matre. Heliades, a patre Sole, qui helios Grecè dicitur. Ouid ad Liui. Sic fleuit Climene, ſic & Climeneides altæ.
Phocæi, Phocenſes, Phocaici, Cyrrhæi, Caſtalij.
Phœnices, Pygmalionæi, Agenoridæ.
Pictones, Pictauenſes.
Puteolani, Dicarchæi, a iuſtitia adminiſtrationis. Syll. lib. 8. Prole Dicarchæa multo cum milite Gratia.
Piratæ, Cilices.
Occidentales, Occidui. Ouid Veſper & Occiduo quæ littora Sole tepeſcunt. Tarteſij a Tarteſſa urbe Gadibus propinqua. Ouid. lib 4 Preſſerat occiduus Tarteſſia littora Phœbus. Tarteſſiaci. Syl. lib. 6. Iam Tarteſſiaco quos ſoluerat æquore Titan. Heſperii.
Orientales, Eoi, Auroræ populi. Memnonij, a Memnone Auroræ filio. Nabathæi, a Nabathæa regione. Ouid. lib. 1. Met. Eurus ad Aurorã, Nabathæaq; regna receſſit.
Romani, Romulei, Romuli, Romulidæ. Aeneadæ ab Aenæa: Iulæi ab Iulo. Lucan. lib. 1. Phrygijsque penates Gentis Iuleæ. Latiales, Romulares.
Sabini, Sabelli, Sabellici, Samnites.
Salamini, Salaminiaci.
Samos, Parthenia.
Sardinia, Incuſa. Syll. lib. 12. Inde Ichnuſa prius Graiis memorata colonis, Mox Libyni Sardus generoſo ſanguine fidens, Herculis ex ſeſe mutauit nomina terræ. Sandaliores.
Sardinij, Iolenſes.
Scythæ, Scythici, Riphei. Vergil. lib. 2. Geor. Gens effræna uirum Riphæo tunditur, Euro, Mæotici a Mæotide palude. Thermodontei & Thermodontiaci, a Thermodonte fluuio. Stat. lib. 12. Thermodontiaco lætum temeare triumpho. Boryſthenidę ab eiuſdem regionis fluuio. Mœotij, Tanatici a Tanai fluuio. Sidon. Tellutis Tanaiticum rebellem Boſphorani. Idem: Plaudentes ſtupere Boſphorani.

Sacæ, Aramei. Plin. lib. 6. Vltra ſunt Scytharum populi. Perſæ illos Sacas uniuerſos appellauere à proxima gente, antiqui Arameos.

Sicilia, Sicania, Trinacria, Trinacris, Triquetra, Triquetris uocatur. Oui. lib. 5. Met. Vaſta Gigantæus iniecta eſt inſula mēbris Trinacris. Stat. lib. 2. Serm. Quid militibus promiſſa Triquetra. Lucr. lib. 1. inſula quam Triquetris terrarum geſſit in oris.

Siculi, Sicani, Scicanij, Lilybæi a Lilybæo promontorio. Verg. lib. 3. Aen. Et vada dura legno ſaxis Lilybæia cæcis. Ennæi, ab Enna urbe. Lyparei & Lyparenſes, a Lypara inſula. Sido. Strauit ſub Lyparenſibus caminis. Taurominitiani a Tauromínio monte Siciliæ. Arethuſij & Aretuſęi ab Arethuſa fonte Siciliæ. Syll. lib. 14. Erigitur ſubitas in ſpes Arethuſia proles. Claudian. lib. 2. de Rapto. Quas Arethuſæi latices, quas aduena nutrit Alpheus. Agatoclæi ab Agatocle rege Siciliæ Syl. libro 14. Hic Agatoclæis ſedes ornata trophæis. Aeolij, Drepanitani, a Drepano promōtorio iuxta Siciliam. Sidonius: Agonem Drepantianum Troianæ ſuperſtitionis imitari. Catanenſes a Catana urbe Siciliæ, de qua Syll. lib. 14. Tum Catinæ nimiū ardenti uicinia Typhœo.

Symplegades, Cyaneæ.

Syracuſani, Syracuſij Arethuſidæ.

Syria, Palæſtina, Iudæa, Phœniciæ.

Syrii, Paleſtini, Orontæi.

Strôphages, Plotæ.

Tarteſſus Carteia.

Taurus mons, Imaus, Edigis, Paropaniſus, Cricius, Cambades, Pharphariades, Choatras, Oreges, Oroandes, Nyphates. autor Plin. lib. 5. cap. 27.

Tempſa, Temeſe.

Thebani, Echionii, Echionidæ. ab Echione Cadmi ſocio. Ouid. lib. 5. Triſt. Victor Echionias ſi uir penetraſſet in arces Hiātii Hiantæi, Iſmenti, Iſmenidæ, ab Iſmeno fluuio. Learchei a Learcho Athamantis filio. Oui. 6. Faſt. Mœſta Learcheas mater tumulauerat, umbras Athamantęi, ab Athamante. Cadmæi, a Cadmo. Labdaci & Labdacidæ, a Labdaco rege patre Laij. Statius libro 2. Theb. Labdaciumq́ue ducem præmiſſæ conſona nocti. Ogygij, Ogygidæ, ab Ogyge rege. Teumeſii, a Teumeſo Bęotiæ monte. Statius: Subit ore cauo Teumeſia cornus. Eryphilæi, ab Eryphile Amphiaria uxore. Statius lib. 4. Theb Sic Eryphilæos aurum fatale penates Irrupit, Oedipodionij, Oedipodionidæ ab Oedipo rege Laii filio. Stat. lib. 7. Aſt. ego non proprio diros impono labori Oedipodionidas. Negarei, à Megara Creōtis filia. Stat. li 12. Magno Megareia præceps Arua capit paſſu. Agenoridæ ab Agenore patre Cadmi Stat. lib. 12. Exanimes ī terga reducit P illos Agenoridas. Draconigenę, dentibus ſerpentinis a Cadmo ſatis, quibus nati ſunt homines armati. Sidon. Quęque draconigenę portas non clauſerat hoſti. Eadem ratione uocantur Ophionij. Nam ophis Gręcè ſerpens dicitur Latinè. Senec. Cadmęa proles, atque Ophionius ciuis. Amphionij ab Amphione.

Theſſalia, Hęmonia, Pharſalia, Aemathia, Aemathis, Theſſalis ora, Driopis. Macedonia, Pyrrhea.

Theſſaliei, Theſſalidæ, Iolchiaci, ab Iolcho Theſſaliæ ciuitate. Verg. in Cyri: Regis Iolchiaci animum defigere uotis. Meliboei & Melibenſes, a Melibœa, urbe Theſſaliæ. Pegaſæi a Pegaſa urbe. Ouidius libro ſeptimo: Iamq́ue fretum Minyæ Peſæa puppe ſecabant. dAtracij, Atracidæ, ab Atracio, qui magicas artes ibidem edocuit. Peneii, à Peneo fluuio. Ouidius libro duodecimo: Exigit Atracides, Peniaque arua pererrat. Lapythei, a Lapythis populis Theſſaliæ. Idem Ouidius: Et tum Lapytheia tecta Intrarant. Pelethronij, a populis eiuſdem nominis. Peliaci, a Pelio monte. Ouidius libro 1. Faſtorum: Summaq́ue Peliacus ſydera tangat apex. Pheręi. Senec. Paſtor Pheræos Delius pauit greges. Amphryſiaci ab Amphryſo fluuio.

Statius lib. primo Syluarum: Aut Amphryſiaco paſtor de gramine carpſit. Pharaſalii, Pharſalici Lucanus lib ſexto: Qua iuga deuexus Pharſalica porrigit Hemus. Hęmonij, Hæmonidæ Magneſſi, Maſij Horatius lib 3. Carminum. Magneſſam Hippolytem dum fugit abſtinens. Flacus lib. 6. Stant littore fixi Hęmonidæ Lariſſęi, Lariſſa. Centaurei à Centauris Statius: Sperchius que manax, centaurus que Lycotmas Lapythonii, à Lapithis. Idem Statius: Contudere modos puerum, Lapythonia nympha: Oſſei, ab Oſſa monte Statius lib. 12. Nec Oſſæi bello cecidere bimembres.

Pholoetici à Pholoe. Sidonius: Non ſic Pholoetica monſtra, Atq; Peletronios Lapythas Semelius Euan Miſcuit Aemathii, Philipæi, à Philippis cadis Theſſaliæ. Lucanus: Romanas acies iterum uideri Philippi.

Thracia, Biſtonidis Sythonis, terra Aedonis.

Thraces, Thracii, Thraicij, Mantini, à Mantinis Thraciæ populis. Ver. in Cyrl: Vos Mantina ſi qui de gēte uenet s. Iſmarij, ab Iſmaro mōte. Pangæi, à Pāgæo Thraciæ promōtorio. Ouid. li. 3. Faſt. Iamque erat ad Rhodopen Pangęaq; flumina uētū, Odriſij à populis eiuſdem nominis. Rhodopheij, à Rhodope monte Abderitani, ab Abdera urbe Thraciæ. Mar li 10. Abderitanæ pectora plebis habes Biſtones Biſtonij, Biſtonidæ, à Biſtone fluuio. Oeagri, ab Oeagro fluuio Thraciæ Hinc Orpheus Oeagrius Aedoni, ab Aedone Thraciæ mōte. Boſphorani, Boſphorei. Sidon. Boſphoreis Elephas inglorius ora tributis. Boryſthenidæ, à Boriſthenes fluuio Thraciæ, Bap. Pius: Mitior ad ſeuos aura Boriſthenidas.

Thuſci. Ethruſci, Tyrrheni.

Troia, Teucria, Ilion, Ilios, Dardania, Pergamus.

Troades, Iliades, Teuerides, Dardanides mulieres Troianę.

Troiani, Troes, Troiei, Troiugenæ. Erichthonij, ab Erichtonio filio Dardani Ver. in Culice: Vrit Erichthonias oriens non ignibus arces. Idem: Erichthonias proſtrauit ignibus arces. Idæi, ab Ida monte. Ilii, Iliaci, Iliadę, Aenęadę Hectorei, Hectoridę, Dardani, Dardanii, Dardanidę, Sigei, Teucri, Teucrigenę, Phryges, Phrigij, Rhętheì, Pergamei, Laomedōtęi, Laomedontiadę, Anchiſiadę, Priamęi (Priamidę.

Tyrij, Sarrani.

Tyros, Sarra.

Tybris, Tyberis, Tyberinus, Albula Ouid. lib. 2. Faſtorum: Albula, quem Tyberim merſus Tiberinus in undis Reddidit.

Veneti, Eneti.

Zephyrus. Fauonius.

POETICA ARGVMENTA AB impoſſibili, ex diuerſis poetis.

Vergilius Aegloga prima.

ANte leues ergo paſcentur in æthere cerui.
Et freta deſtituent nudos in litore piſces,
Ante peretratis amborum finibus exul,
Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim,

Idem Aegloga 8.

Iungentur iam Gryphes equis, æuoq; ſequenti
Cum canibus timidi ueniens ad pocula damæ

Idem in Bættarum.

Ante lupos rapiens, uituli ante leones.
Delphini fugient piſces, aquila ante columbas,
Et conuerſa retro rerum diſcordia glicet.

Idem

Idem ibidem.
Pallida flaueſcant æſtu ſitientia prata,
Immatura cadant ramis pendentia mala,
Deſint & ſyluis frondes, & fontibus humor,
Idem ibidem.
Flectite currentes nymphas vaga flumina, retrò
Flectite, & aduerſis curſum diffundite campis,
Incurrunt amnes paſſim remeantibus undis.
Idem ibidem.
Dulcia amara prius, fient, & mellia dura,
Candida nigra oculi cernent, & dextera læua,
Migrabunt caſus aliena in corpora rerum.
Ouid. lib. 13. Met.
Ante retrò Simois fluet, & ſine frondibus Ida.
Stabit & auxilium promittet achaia Troiæ.
Idem lib. 14.
Prius, Inquit, in æquore frondes,
Glaucus, & in ſummis naſcentur montibus algæ.
Idem lib. 15.
Deſines ante dies, Phœbus anhelos.
Æquore tinget equos.
Idem lib. 1. de Ponto.
Nam prius incipient turres uitare columbæ.
Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas.
Ouid lib. 2. de Ponto.
Longa dies citior brumali tempore, noxq́,
Tardior hyberna ſolſtitialis erit.
Nec Babylon æſtum, nec frigora Pontus habebit,
Calthaq́, Pæſtanas uincet odore roſas?
Quàm tibi noſtrarum ueniant obliuia rerum.
Idem in eodem.
Cinyphiæ ſegetis citius numerabis ariſtas,
Altaq́, quàm multis floreat Hybla *thymis,*
Et quot aues motis nituntur in aere pennis.
Quotq́, natent piſces æquore, certus erit.
Idem in eodem.
Nam caput e noſtra citius ceruice recedet.
Et patiar foſſis lumen ab ire genis,
Idem in eodem.
Nominis ante mei uenient obliuia nobis.
Idem lib. 4. de Ponto.
Nam prius umbroſa carituros arbore montes,
Et freta ueliuolas non habitura rates,
Fluminaq́, in fontes curſu reditura ſupino.
Gratia quàm meriti poſſit abire tui.
Idem in eodem.
Et prius hinc nobis nimium conterminus Iſter.
In caput Euxino de mare uertet iter.
Vtq́, Thyeſtææ redeam ſi tempora menſæ,
Solis ad Eoas currus agetur aquas.
Idem in eodem.
Sed prius huic deſint & bellum & frigora terra.

In viſus nobis quæ duo Pontus habet.
Et tepidus Boreas, nec ſit præfrigidus Iſter.
Idem in Epiſt. Oenones ad Paridem.
Ad fontem Xanthi verſa recurret aqua.
Idem in Epiſtola Helenæ.
Terra precor vultus obruat antè meos.
Idem lib. 3. Eleg.
Antè vel è membris diuidar ipſe meis:
Idem lib. 1. de Arte.
Vere prius taceant volucres, æſtate cicadæ,
Mænalius lepori det ſua terga canis.
Idem in Ibin.
Deſinet eſſe prius contrarius ignibus humor.
Iunctaq; cum Luna lumina Solis erunt.
Parsq; eadem cœli zephyros emittet & Euros.
Et tepidus gelido flabit ab axe Notus.
Et noua fraterno veniet diſcordia fumo,
Quam vetus accenſa ſeparat ira pyra.
Et Ver Autumno, Brumæ miſcebitur Aeſtas.
Atque eadem regio veſper & ortus erit.
Idem lib. 3. Triſtium.
Spiritus hic vacuas prius extenuandus in auras
Ibit, & in tepido deſeret oſſa rogo.
Idem lib. 4. Triſt.
Vere prius flores, æſtu numerabis ariſtas.
Poma per autumnum, frigoribusq; niues.
Idem lib. 5. Triſt.
Cana prius gelido deſint abſynthia Ponto,
Et careat dulci Trinacris Hyblathymo,
Immemorem quam te quiſquam conuincat amici.
Lucanus lib. 1.
Omnia mixtis
Sydera ſyderibus concurrent, ignea pontum
Aſtra petent, tellus extendere littora nolet.
Excutietq; fretum. Fratri contraria Phœbe
Ibit, & obliquum bigas agitare per orbem
Indignata, diem poſcet ſibi, totaq; diſcors
Machina, diuulſi turbabit fœdera mundi.
Horat. lib. 1. Carminum.
Sed prius Appulis
Iungentur capreæ lupis,
Idem in Epodo:
Priuſq; cœlum ſidet in inferius mare
Tellure porrecta ſuper.
Idem ibidem.
Simul imis ſaxa renarint vadis regnata.
Proper. lib. 1.
Nulla prius vaſto labentur flumina ponto,
Annus & inuerſas duxerit antè vices.
Idem lib. 2.
Nam citius pateres caput hoc diſcedere collo:
Idem in eodem.

Terra prius falſo partu deludet arantes,
 Et citius nigros Sol agitabit equos:
Fluminaq; ad caput incipient reuocare liquores:
 Aridus & ſicco gurgite piſcis erit.
  Idem lib 5.
Flamma per incenſas citius ſedetur ariſtas,
 Fluminaq́; ad fontis ſunt reditura caput,
Et placidum Syrtis portum, & bona littora nautis
 Præbeat haſpitio ſæua Malea ſuo.
  Idem lib. 2.
Tu prius & fluctus poteris ſiccare marinos,
 Altaq; mortali deligere aſtra ſono.
  Perſius Satyra 5.
Sambucam citius caloni aptaueris alto.
  Iuuen. Sat. 10.
Promptius expediam, quos amauerit Hippia mœchos
Quot Themiſon ægros Autumno occiderit uno,
Quot Baſſus ſocios, quot circumſcripſerit Hylus
Pupillos, quot longa uiros exorbeat uno
Maura die, quos diſcipulos inclinet Am llus,
Percurram citius quot uillas poſſideat nunc,
Quo tondente gr uis iuueni mihi barba ſonabat.
  Stat. Lib 13. Syl.
Hybernos citius numeraueris imbres,
Syluarumq́; comas.
  Idem lib. 15 Syl.
 Potius fugientia ripas
Flumina deuincas, rapidis aut ignibus obſtes
Quam miſeros lugere uetes.
  Stat. lib. 17. Theb.
Antè hæc excuſſo frondeſcet lancea ferro,
Inachus antè retrò noſterq́; Achelous abibunt.
  Idem lib. 8.
Citius me fulmina contra
(Infandum) ruere, & magno bellare parenti
Aſpicias.
  Idem lib 3. Achil.
Sed pater antè igni ferroq́; exciſa iacebit.
Scyros, & in tumidas ibunt hæc verſa procellas Mænia.
 Claud. in Conſ. Manlij Theodori.
Promptius imponam glaciali Pelion Oſſæ.
 Idem de victoria Stiliconis in Alaricum.
Irriget Aegyptium Tanaris, Mæotida Nilus,
Eurus ab occaſu, Zephyrus ſe promet ab Indis,
Caucaſeisq́; iugis calidoq; nigrantibus Auſtro,
Getulas Aquilo glacie conſtringat arenas.
  Idem in Conſulatu Probi.
Antè dabunt hyemes Nilum, per flumina dama
Errabunt, glacieq. niger damnabitur Indus,
Antè Thyæſteis iterum conterrita menſis
Interciſa dies refugo uertetur in ortus.
 Pamphilus Saxus Elegia 12.

Sydera quum radios ſpargent tellure ſub ima.
Aera quum piſcis, cum colet æquor auis
Quum ceruus pauidus Maſſylla per arua leones.
Pellet, hyems tepidi tempore ueris erit.
Strozapater lib. 1. Eroticon.
Ergo prius tellus alimenta negauerit orbi.
Et nouus Heſperio *ſurget ab axe dies.*
Ante Pado *Tagus, atq́ Atheſi miſcebitur Iſter.*
Idem lib. 5. Erot con.
Ergo Scylla prius, Scyllæq́ aduerſa Carybdis.
Præbuerint feſſis puppibus hoſpitium.
Ante ſuo Nereus gelidas admiſerit Arctos
Aequore, *terra polus fiet, & ignis aqua.*
M*utatæ prius accipient noua corpora formæ.*
Seneca in Hercule furente.
Prius extinguet ortus, referet occaſus diem.
P*ax ante fida niuibus & flammis erit.*
Et Scylla Siculum iunget Auſonio latus.
P*riusq́, & multo uicibus alternis fugax*
Euripus unda ſtabit Euboica *piger.*
Idem in Thyeſte.
Aethereas prius
P*erfundet Arctos pontus, & Siculi rapax*
C*onſiſtet æſtus unda, &* Ionio *ſeges*
M*atura pelago ſurget, & lucem dabit*
N*ox atra terris.* Ante *cum flammis aquæ.*
Cum morte uita, cum mari ventus fidem
Fœdusq́ iunget.
Idem in Thebaide.
Ipſa ſe in leges nouas
Natura uertet, regeret in fontem citas
R*euolutas undas amnis, & noctem afferet*
P*hœbea lampas, heſperus faciet diem.*
Idem in Hippolyto.
Ig*nibus iungens aquas,*
E*t amica ratibus ante promittet unda*
I*ncerta Syrtis.* Antè *ab extremo ſinu*
Heſperia Tethys lucidam attollet diem,
E*t ora damis blanda præbebunt lupi.*
Idem in Oetæo.
I*ungentur ante ſæua ſyderibus freta.*
E*t ignis undæ, tartaro triſti polus,*
Lux alma tenebris, roſcidæ nocti dies,
Idem in Hercule Oetæo.
Antè *ab occaſu dies*
N*aſcetur Indis, ante glacialem polum*
Scythaſue tepida Phœbus *officiet roſa.*
Idem.
Deſcendat aſtris Luna deſertis licet.
E*t bruma meſſes uideat, & cantu fugax*
Sit deprehenſum fulmen, & uerſa uice
Medius coactus fugerit ſtellas dies.

Idem ibidem.

Ante naſcetur ſeges in profundo,
Vel fretum dulci reſonabit unda.
Ante deſcendet glacialis urſæ.
Sydus, & ponto vetito fruetur.

Idem ibidem.

Mutetur urbis, vallibus currat nouis.
Iſter nouaq; Tanais accipiat vias.

Eraſmus in Adagijs.

Acanthida vincet Cornix.

Calphurnius apud eundem.

Aſtyle credibile eſt, ſi vincat acanthida cornix.
Vocalem, ſuperet ſi turpior ædona bubo,
Prius teſtudo leporem præuerterit.

Calentius lib. 2. Eleg.

Ante per ignotos errabunt ſidera fluctus,
Paſcenturq; leues æquora lata boues.
Ante à ſquamiferis habitari piſcibus æquor.
Deſinet, ante freto currere curua ratis.
Ante polos ſimilis populus inſidiabitur, ante
Proximus in uetitas corruet anguis aquas.

Pontanus lib. 1. de Stellis.

Sed prius Herculei torrentia ſidera monſtri.
Solſtitio vicina domus, locaq; edita cæli.
Diffundent terris hyemem glacialibus Euris.
Ante & conſpicui ſummo de cardine mundi
Flama Lycaonio ſurge Palantias axe,
Atque diem auerſo ſubtertuet auſter Olympo,
Stabunt & cæli ſeptem labantia ſigna.

Baptiſta Pius.

Nam prius in colles retro vaga flumina ferri,
Et mixto æripedi ſemine Gryphes equo.

Idem.

Sythonio prius orbes tepeſcere credam.
Memnonio, & tingi poſſe colore niues.
Excelſæq; magis undabunt piſcibus Alpes,
Nullaq; Atlantæi gurgitis unda fluet.
Heſperioq; nitens Phœbus conſurget ab axe,
Atque pari Euphrates Tygris & ore ruent.

Idem

Ante caput Nili deprendes & ore Seſoſtris.
Depones virus & Stygis unda ſuum.

Idem.

Promptius expediam, quot fulgeat ignibus æther,
Et quota in Oceani bellua mole natet.
Aſtra ſagittiferum præcedent fulgida miram,
Solis & obſcura nocte vehentur equi.
Magnaq; nigrantem lux irradiabit Auernum,
Luror & æthereos cinget vbiq; polos.
Et ſuperum iurare (licet metus urgeat illos)
Sancta cohors Stygias non dubitabit aquas,
Per ſyluas volitare canes, volucreſq; ferarum

Germ[illegible]

Cernemus duri luſtra habitare ſoli,
Commi'ent lupi damæ ſua corpora roſtro,
Et lepus Arcadico roſtra habitata cani
Et Phaetonæi cynus nonammemor axis,
Fulmineaſq; cupies ſcandere poſſe domos.
Deſines æquoreis caput obiactare procellis
Aeſacus, & rapidi non petet in amaris,
Turbaq; Memnonidum canet exequi alia mitis.
Iuſta, neque hæc tumuli ingeſtherilis humum.
Congeret aerianidum ſuper arbore perdix,
Thysbeas linques blanda columba palas.
Diliget immitem pia Dædaliona coturnix.
Fida gemelipara quæ tulit auxilia.
Cui volueris ſubito data verſicoloris imago.
Dum fugis omniuoli dulcia fata Iouis.
Labilis audaci congro murena relinques,
Et cum ſquamigeris Barre feres odium.
Nilicolamq; feram cantus Crocodilon Ichnemon.
Diliges, infidam rex Halietus auem.

Palladius Soranus.

Deſines ergo prius fragili mihi gutture lingua.

Idem.

Mella prius fierent quæ ſunt contraria dulci.
Duraque ſpectares mollia ſaxa prius.

Idem.

Ergo mella prius fient contraria dulci.
Mollia dura prius fient & maxima parua.
Aut freta poma dabunt ſemper redolentia, flores,
Paſcua, rura, domos, viuentia cuncta fouebunt.
Et piſce quin terra feret quam natura prudens,
Sulcabit, tumidos fluctus quæ concita tollet.

Petrarcha.

Tum noſtro Galatea tuum de pectore nomen
Exibit, fugient proprijs dum ſedibus aſtra.
Mellis apes ſtudium linquent nidosque columbæ,
Coniugium turtur, prædam lupus, arbuta capræ,
Cuſtodita dolor mulier, mendacia ſeruus.

Idem.

Validum prius ægra leonem
Sternet ouis, prius armigerum philomela tonantis
Vixerit.

POETICA DESCRIPTIO, QVA docemus aliquid longè lateq́ue fieri.

Lucanus lib. 2.

VNde venit Titan, & nox ubi ſidera condit,
Quaque dies medius flagrantibus æſtuat horis,
Et qua bruma rigens, ac neſcia uere remitti.
Aſtringit Scythicum gracìali frigore pontum.

Ouidius in fine Metam.

Quaque patet domitis Romana potentia terris.

Horat. lib. 3. Car.

Dicar,

Dicar, quà uiolens obſtrepit Aufidus,
Et qui pauper aquæ Daunus agreſtum
Regnator populorum.

Statius lib. 4. Syl.

Ibis, quà vagus Hercules & Euan
Vltra ſidera, flammeumq́; Solem,
Et Nili caput, & niues Atlantis.

Tibullus lib. 2.

Quà ſua de cælo proſpicit arua Ceres,
Quaq́; patens ortus, & quà fluitantibus vndis
Solis anhelantes abluit amnis equos,

Seneca in Hercule furente.

Qua lucem premit
Aperitq́; Tethys, quà ferens Titan diem,
Binos propinquam tingit Æthiopes face. Idem.
Et quod occaſus uidet, & quod ortus. Idem.
Auroram inter & Heſperum.
Et qua ſol medium tenens,
Vmbras corporibus negat,
Quodcunque abluitur cælum,
Longas Tethys ambitu.

Idem Theba.

Qua læta terris ſpacia frugiferis iacent,
Et qua tranſiens opulenta Pactolus uada.
Inundat auro rura.

Idem in Hippolyto.

Quæq́; naſcentem uidet ora Solem.
Quæq́; ad occaſus iacet ora ſeros.
Si qua feruenti ſubiecta Cancro eſt,
Si qua maiores glacialis urſæ,
Semper errantes patitur colonos.

Idem ibidem.

Qui terra mari cingitur alto, quaq́; æthereo
Candida mundo ſidera currunt.

Idem ibidem.

Quicquid Oceanus vagis
Complexus undis, ultimo fluctu tegit.

Idem in Troade.

Quicquid Sol oriens, quicquid & occidens
Nouit, caruleis Oceanus fretis.
Quicquid uel ueniens, uel fugiens lauat,
Aetas pegaſeo corripiet gradu.

Idem in Medea.

Quodcunq́; placidis flexibus Phaſis rigat,
Pontusq́; quicquid Scythicus à tergo videt,
Paluſtribus quà maria dulceſcunt aquis.

DESCRIPTIO MAGNI, ET frequentis numeri, per ſimilitudines & comparationes.

Vergilius lib. 4. Georgicorum,

QVàm multa in folijs auium ſe millia condunt,
Veſper ubi aut hybernus agit de montibus imber.

Idem

Idem lib.6.Aeneid.

Quam multa in ſyluis Autumni frigora primo
Lapſa cadunt folia, aut ad terram gurgite ab alto
Quam multæ glomerantur aues, ubi frigidus annus
Trans pontum fugat, & terris immittit apricis.

Idem lib.7.Aeneid.

Quam multi Libyco uoluuntur marmore fluctus,
Sæuus ubi Orion hybernis conditur undis.
Vel quum Sole nouo denſæ torrentur ariſtæ,
Aut Hermi campo, aut Lyciæ flauentibus aruis.

Idem lib.6.Aen.

Quantus ab occaſu ueniens, pluuialibus hædis
Verberat inde humum, quam multa grandine nymbi
In uada præcipitant, quum Iuppiter horridus auſtris
Torquet aquoſam hyemem, & cęlo caua nubila rumpit.

Ouid.lib.11 Met.

Somnia vana iacent, totidemq́ quot meſſis ariſtas,
Sylua gerit frondes, eiectat littus arenas.

Idem lib 4 Triſtium.

Meq; tot aduerſis cumulat quot littus arenas,
Quotq; fretum piſces, ouaq; piſcis habet.

Idem lib.4 Triſt.

Quot frutices ſyluæ, quot flauas Tybris arenas,
Mollia quot Martis gramina campus habet.
Tot mala pertulimus. Idem ibidem.
Littora quot conchas, quot amœna roſaria flores,
Quotue ſoporiferum grana papauer habet,
Sylua feras quot alit, quot piſcibus unda notatur,
Et tenerum pennis aera pulſat auis:
Tot premor aduerſis, quæ ſi comprendere coner.
Icariæ numerum dicere coner aquæ.

Idem ibidem.

Quam multa madidæ celantur arundine foßæ,
Florida quam multas Hybla tuetur apes.
Quam multæ gracili terrena ſub horrea ferro
Limite formicæ grana reperta ſolent,
Tam me circumſtat denſorum turba malorum.

Idem lib.4.de Ponto.

Quæ numero tot ſunt, quot in horto fertilis arui
Punica ſub lento cortice grana rubent.
Africa quot ſegetes, quot Tmolia terra racemos.
Quot Sicyon baccas, quot parit Hybla fauos.

Idem lib.1.de Arte.

Gargara quot ſegetes, quot habet Methymna racemos,
Æquore quot piſces, fronde teguntur aues.
Quot cœlum ſtellas, tot habet tua Roma puellas.

Idem lib.1.de Arte.

Quot lepos in Atho, quot apes paſcuntur in Hyble,
Cærula quot baccas Palladis árbor habet,
Littore quot conchæ, tot ſunt in amore dolores.

Idem lib.3.

Sed neque ramoſa numerabis in Ilice frondes,

Neque

Neque quot apes Hyblæ, nec quot in Alpe feræ.

Idem.

Quot noua terra parit flores, quum vere tepenti
Vitis ait gemmas, pigraq; fugit hyems.

Stat. lib. 5. Syluarum.

Hybernos citius numeraueris imbres
Syluarumq; comes.

Syllius lib. 7.

Quam multa affixus cælo ſub nocte ſerena,
Fluctibus e medijs ſulcator nauita ponti
Aſtra videt, quam multa uidet feruoribus atris,
Quum Calabros urunt ad pinguia pabula ſaltus,
Vertice Gargani reſidens, incendia paſtor.

Marullus.

Non tot Attica mella, littus algas.
Montes roboræ, ver habet colores.
Non tot triſtis hyems riget pruinis,
Autumnus grauidis tumet racemis.
Non tot ſpicula Mædicis pharetris,
Non tot ſigna micant tacente nocte.
Non tot æquora piſcibus natantur,
Non aer tot aues habet ſerenus,
Non tot Oceano mouentur undæ,
Non tantus numerus Libyſſæ arenæ,
Quot ſuſpiria, quot Neæra pro te
Veſanos patior die dolores.

Catullus.

Quam magnus numerus Libyſſæ arenæ.
Laſer piciferis iacet Cyrenis.

Propertius lib. 2.

Non tot Achæmenijs armantur Suſa ſagittis,
Spicula quot noſtro pectore fixit amor.

Seneca in Hercule furente.

Quamuis incedit populus per urbes
Ad noui ludos auidus theatri,
Qualis Eleum ruit ad tonantem,
Quinta quum ludos reuocauit æſtas.

Idem in Oedipo.

Non tot caducas fronde Oeta,
Nec vere flores Hybla tot mea creat.
Quum examen alte nititur denſum globo,
Fluctusq; non tot frangit Ionium mare,
Nec tanta gelidi Strymonis fugiens minas
Permutat hyems ales, & cælum ſecans,
Torpente Nilo penſat Arcteas niues.

Baptiſta Pius.

Cærula quot piſces, quot Lesbi terra racemos.
Maſcula quot tellus thura Sabæa parit,
Palmiferas quot habet uolucres agitabilis aer.
Gargara quot meſſes, uina Phalernus ager. Idem.
Promptius expediam, quot fulgeat ignibus æther,
Et quota Oceani bellua molle natet,

DESCRIPTIO CVRSVS LEVISSIMI & miræ celeritatis.

Verg.lib.10.Æneid.

Fugit illa per undas.
Ocyor & iaculo & uentos æquante ſagitta.

Lucan.lib.1.

Et torto Balearis uerbere fundæ.
Ocyor, & miſſa Parthi poſt terga ſagitta.

Idem lib.5.

Ocyor & cæli flammis & tygride fœta.

Idem lib.9.

Calido non ocyus auſtro
Nix reſoluta tepet.

Horat.lib.2.Car.

Ocyor ceruis, & agente nymbos
Ocyor euro.

Stat.lib.6.Theb.

Quæ bello ſic tela uocant, quæ nubila cælo
Amnibus hybernis minor eſt Iouis impetus igni,
Tardius aſtra cadunt, glomerantur tardius imbres.
Tardius in ſummos decurrunt flumina montes.

Idem ibidem.

Credas è plebe Cydonum
Parthorumq; fuga totidem exiliiſſe ſagittas.
Non aliter celeres Hircana per auia cerui,
Quum procul impaſti fremitum accepere leonis,
Siue putant rapi attonitos fuga cæca, metuſq;
Congregat, & longum dant cornua mixta fragorem.

Sidonius.

Non ſic fulminis impetus triſulci.
Non pulſa Scythico ſagitta neruo,
Non ſulcus rapide cadenti auſtri,
Non fundis Balearibus rotata
Vnquam ſic liquidos poli meatus
Rumpit plumbea gladium procella.

Seneca in Thebaide

Sagitta qualis Parthica uelox manu
Excuſſa fertur, qualis inſano ratis.
Delapſa cælo ſtella, quum ſtr ingens polum
Rectam citatis ignibus rumpit uiam.

Idem in Hippolyto.

Fuit inſanæ ſimilis procellæ,
Ocyor nubes glomerante cauro,
Ocyor curſum rapiente flamma,
Stella quum uentis agitata longas. Corripit ignes.

PRÆCONES.

Archias præco fuit, qui tres Olympiadas uicit, & ſtatuam meruit.
Talthybius fuit Agamemnonis præco. teſtis Herodotus.
Æthalis fuit præco, cui quãdoq; inter uiuos q̃nq; inter mortuos eſſe conceſſum eſt.

DE MVSICA ET INSTRVMENTIS MVSICIS.

Apollinem & Mercurium muſicæ & citharæ inuentores faciunt poetę. Vnde Ouid. Me fide conſpicuus Troiæ munitor amauit. Valer. Flach. Muſarum chorus, & citharæ

citharæ pulſator Apollo. Plinius: Item Apollinem citharœdum, ſerpentem quæ eius conficit ſagittis.

Pana deum fiſtulæ repertorem faciunt. Virg. Pan primus calamos cera coniungere plures Inſtituit. Eandem ob cauſam Sidonius Panas uocat cicuticines, ubi ait. Alta cicuticines liquerunt Mænala Panes, Poſtq; chelyn placuit fiſtula rauca Ioui.

Sambucam inſtrumentum muſicum reperit Ibycus Rheginus. De tribus citharœdis omnium præſtantiſſimi meminit Pacificus his uerbis.

Orpheus Eurydicen cithara reuocauit ab Orco,
Eq; ſuis mouit ſaxa nemusq; iugis.
Piſce fuit pelagus per longum uectus arion.
Hac etiam Amphion mœnia ſtruxit ope.

Porrò armoniæ rationem primus extulit in lucem Ariſtoxenus repertis etiam inſtrumentis, deinde Ptolemæus, Nicephorus & Gregoras. Commentatores in ea fuerunt Pappus, Theon, Alypius, Gaudentinus, Iſacius, Apuleius, Boetius.

Liram trium chordarum inuenit Mercurius Aegyptius. Quintam chordam Corœbus Atys filius. Sextam Hiagnis Phryx. Septimam Terpander. Lyram primus attulit in Græciam Cadmus Agenoris filius. Lyra plectro & digitis percutiebatur. Parum antiquitus differebat a cithara. Hoc inſtrumentum factum in formam teſtudinis, utramque nunc exigit manum.

Epigoneum inſtrumentum erat muſicum, ab Epigono inuentore dictum: hoc ſine plectro pulſabatur chordis 40. Toſi non chordis 35.

Monochordum fuit Arabum, Pentechordum Scytharum. Pſithyros Lybicorum Pſalterium exercebatur in hymnis, Barbyton tetrachordum Anacreontis inuentum in Lyricen Pſalterio canens uocatur Pſaltes & Pſalmicen à Sidonio.

Olim Magada uocabatur a Magado inuentore. Magades apud Anacreontem cithara eſt 30. chordarum.

Sambuca ſoni erat acutiſſimi, à Sambuco inuentore nominata. Ea utebantur Parthi & Troglodytæ.

Tribus præbebat uſum trium cithararũ, ut tres citharœdi concordes uiderentur pulſare. Habebant enim triplicem harmoniam.

Cymballa & Crotali agitabãtur manib. Fuit olim multiplex Tibia: Threnetica, qua utebãtur ad luctus Thebani eam ex ceruinis oſſibus factitãbãt, Scythæ ex oſſibus aquilarum & vulturum, Ægyptii ex calamis. Anthippus in tibiis reperit harmoniam Doricam & Lydiam, Nichophales Athenam tibiam ſacram Mineruæ.

Odontiſmus erat quatuor foraminum.

Parœnię erant tibiæ, quibus utebantur in conuiuiis ut Spondiacæ aptæ erant hymnis. Choricę, dithyrambis. Hipertelіæ, uirorum choris: Paraihretæ, threnis.

Nauilium erat muſicum inſtrumentum Organo ſimile, Monaulon erat cõuiuiorũ. Caulas poſuit Philemon. Volater. eas putat, quas hodie cornumuſas uocant. Phœnix fiebat inſtar coni galeæ, Fiſtula compingebatur ex cannis, lino & cæra. Cornibus, Tubis, Lituis & Buccinis utebantur in bello. Nunc etiam Tympano.

Lacedæmonii inſtrumentis muſicis ſuorum animos ad bellum euibrabant.

Pandura apud Lambridium, nomen eſt inſtrumenti muſici, quod qui pulſat, uocatur Panduros. Tibicines, Fiſtulicines, Cicuticines, Pſalmicines, Citharœdi, Citharistę, Lyriſtę, Choraulæ, Tympaniſtæ dicũtur, qui his muſicis inſtrumẽtis utunt.

Iulius Pollux multa inſtrumenta ad hanc artem facientia, enumerat: Inter ea quæ pulſantur, inquit, ſunt Lyra, Cithara, Barbiton, Pſalterium, Phœnix, Spadix, Lyrophœniciũ, Clepſiambus, Pariãbus, Iambice, Scindapſus, Epigonæũ, Hypoſpadius. Cælius ait Naulum alio nomine Pſalterium dici. Fuit & Crembalum organum. De generibus tibiarum Cęlius lib. 5. lec. an. cap 23 25. & 26.

MVSICI ET CANTORES.

Laſus Herminęus (qui floruit principante Dario) Primus de Muſica ſcripſit, & di

thyramborum certamen primus protulit.

Nicomachus fuit etiã Muſicus quem Plinius ſcribit multas gemmas habuiſſe, ſed nulla peritia electas, ſed forte quadam.

Chryſogonus fuit modulator, qui tanta arte remigium manus dirigebat, ut quũ remorum pulſum Chryſogoni cantib. ac commodarent, delectabilem & iucũdam redderent harmoniam.

Terpander Lesbius accerſitus à Lacedæmonijs, qui ſeditionibus inter ſe tumultuabantur ſuauitate cantus eorum animos adeo deliniuit, ut redirent in amicitiam, & a ſeditione deſiſterent. Vnde Lesbij cantores primas ſemper meruerunt Spartanorum iudicio.

Thimotheus Mileſius muſicus decimam & vndecimam Lyræ chordam addidit, & antiquam muſicam in meliorem modum mutauit. Eius ſono excitatum fuerunt Alexandrum, & ad res bellicas alacrius euibratum. Huius Timothei meminit Cicero lib. 2 de Legibus.

Xenophilus muſicus fuit patria Chalcidẽſis, qui annos 107. uixit citra ullum corporis incommodum, quæ magna eſt homini felicitas Plin.

Scylax Cariandæus mathematicus, claruit etiam arte muſica.

Simon Magneſius inſignis muſicus neglecto ſuperiorum muſicorũ more, Simodiã introduxit, ſicut & Lyſis Lyſiodiam.

Plutarchus ait Menedemum fuiſſe muſicum, & diſcipulum Ariſtotelis.

Ariſtocenus genere Italus, patria Tarentinus cognominatus eſt muſicus, propter peritiam eius artis autor Putarchus in Ariſtotele.

Ialemus Calliopes fuit filius, muſicus quidem, ſed infelix, & in cantu multum frigidus. Hinc Ialemi cantilenam, pro depiſcabili & abiecta poſuerunt.

CITHAROEDI INSIGNES.

Orpheum Appollinis & Calliopes filiũ poetæ faciunt principẽ muſæ Lyricæ, adeò vt fabularent delinitas eius cãtu arbores, ſuis ſe locis exiuiſſe, ſenſificatas cautes egiſſe choros, fluuios curſum cohibuiſſe, exarmatas feras poſuiſſe feritatẽ, & alias id genus incredenda. Quod idõ fictũ eſt, qm̃ agreſtes & beluino ꝓpe ritu degẽtes hoĩes ad meliorẽ uitæ cultũ redegiſſet. Vñ Horat. in Arte Syluestres homines ſacer interpresq; deorũ Cædibus & fœdo uictu deterruit Orpheus, Dictus ob hoc lenire tygres, rapidosq; leones. Fingit et inferis cãtu ſuo exoraſſe Euridicẽ uxorẽ, ea lege, ut ſequenrẽ à tergo non ꝓſpiceret, priuſquã ad ſuperas auras ambo redijſſent. Cui legi quũ amor nimius ſtare nõ p̃miſiſſet uatẽ, Euridicẽ demũ euanuiſſe fuerũt Verg. lib. 6. Ænei. Si potuit manes accerſere coniugis Orpheus Threitia fretus citharã, fidibusq; canoris. Ab Orpheo Lyra uocatur Hæmonia, Threicia, Orphea, Biſtonia & Biſtonis, quòd Thrax fuerit natione. Ouid. libro 4. Triſt. Hemonia curas attenuaſſe Lyra. Idem in Epiſto. Threiciam digitis incrcpuiſſe Lyram.

Doreeus cantu citharæ apud Thraces ſecundam poſt Orpheum meruit palmã Vali. Flac. lib 3. Argon. Protinus inſignem cithara cantuq; fluenti Dorcea, qui dulci feſtis aſſiſtere menſis, &c.

Amphionem poetæ fabulantur Lyriæ adeò peritum fuiſſe, ut ſequentibus cantum ſcopulis Thebarũ muros condiderit. Horatius in Arte: Dictus & Amphion Thebanæ cõditor urbis Saxa mouere ſono teſtudinis, & prece blãda Ducere quò uellet. Martianus Capella: Nam Orpheus, Amphion, Arionq; doctiſſimi, aurata omnes teſtudine conſonantes flexanimum pariter reddidere concentum.

Philamon fuit Apollinis filius, clarus cithara. Ouid. libro 11. Naſcitur è Phœbo (namque eſt enixa gemellos) Carmine uocali clarus citharaque Philamon

Linus Apollinis & Vraniæ filius, Lyricæ muſæ fuit peritiſſimus, in qua magni nominis diſcipulos habuit, Orphea, Thamitam & Herculem. De hoc Propert. li. 2.

Tunc

Tunc ego ſim Inachio notior arte Lino. Hunc ab Hercule plectro & cithara occiſum ferunt, dum eum ruſticus canentē acerbè nimis corripuiſſet. Cæl ca. 63. li. 10.

Arion Methymnæus citharœdus & poeta Lyricus, dum Lesbon patriam peteret, uideretque inſidias & coniurationem parari ſibi a ſociis (quibuſcū nauigabat) propter opes, quas ferebat ſecum, rapta cithara, nonnihil prius modulans, in mare ſe coniecit, Cuius cantu illectus Delphin, dorſo exceptum portauit ad littus, & exemit a periculo. In cuius rei monumentum erecta ſtatua cum Græco epigrammate, quod Volaterranus latinum fecit hoc modo: Cernis amatorem, qui uexit Ariona, Delphin, A Siculo ſubiens pondera grata mari. Ouid. li. 2 Faſt. de eo abūdè meminit. De hoc etiam loquuntur Gel. lib 6 ca. 19 & Hero. in Clio. Ab arione, lyra uocatur Arionia. Idem Ouid. 3. de Arte: Quamuis mutus erat, uoci fauiſſe putatur Piſcis Arioniæ fabula nota lyræ.

Carneus fuit Cithariſtes, qui Terpandrum uiciſſe legitur.

Stratonicus fuit citharœdus, qui habuit in ludo nouem Muſarum imagunculas, & Apollinis unam, diſcipulos duos. Propterea interroganti cuidam, quot haberet diſcipulos, Cum diis, inquit, duodecim. Idem ridere ſolebat, & cauillis nonnunquam afficere duos alios ſua ætate cithariſtas, Propin Rhodium & quendam qui Bos uocabatur, quod imperiti eſſent & rudes in arte.

Conus fuit fidicen, quo præceptore hac in re uſus eſt Socrates, qui apud platonē de eo ſic meminit: Vnum tamen uereor, ne his dedecori ſim, quemadmodum Cono Metrebii filio cithariſtę, qui me etiam in fidibus docet. Pueri igitur condiſcipuli me quotidie rident, & Conum ipſum ſenum magiſtrum nuncupant.

Epicles fuit cithariſta, magno quondam in precio apud Athenienſes, quem Themiſtocles orauit, ut apud ſe artem exerceret. Volebat enim domum ſuam a multis frequentari.

Pylades fuit citharedus, qui quoſdam Timothei uerſus audiente Philopemene cantauit ad citharam. Quorum ſequens citatur a Plutarcho, Hoc duce libertas Græcas ornauerat urbes.

Philomelus nomē eſt citharędi apud Martial. lib. 3. Plus habuit Didymus, plus Philomelus habet.

Ariſtonus citharędus fuit, qui quum ſexies Pythia uiciſſet; ut Lyſandri amicitiā demereretur, pollicitus eſt ſeruum eius palam proclamaturam, ſi denuò uinceret.

Hipparchion & Ruffinus præcipui fuerunt apud Græcos citharędi, qui quum ſolennibus ludis inter ſe certaturi eſſent, contigit ut theatri tumultu & ſtrepitu cōmotus & attonitus Hipparchion obticuerit. Vnde natum prouerbiū, Mutus Hippachion: de his qui repentè ſilent, a quibus tamen grande aliquid expectatur.

Clinias philoſophus fuit ſecta Pythagoreus qui ſi quando ad iram concitaretur motus animi ſumpta protinus cithara leuabat. quod & Achillem feciſſe prædicant.

Corębus filius Atys regis Lydorum in cithara quintam chordam inuenit.

Eunomius Citharędus Locrenſis ſtatuam meruit, quæ inſidentem citharæ cicadam habebat. Nam quum in certamine (quod cum Ariſtone regio muſico de cantu ſuſceperat) chorda una fracta defeciſſet, cicada ſuperuolans uocē fertur ſuppleuiſſe

Phrynis Mitilenæus diſcipulus Ariſtoclidis, primus apud Athenienſes pulſauit citharam, & uicit Panathenea.

Nicoſtratus & Laodocus citharędi fuerunt, qui quum in certamen ueniſſent, Nicoſtratus dixit, Laodocum eſſe in magna arte paruum, ſe uero in parua magnum.

Aſpendius fuit cithariſtes, qui omnia ſibi intus ceciniſſe dicitur.

Moſchus citharędus fuit imperitus. qui citra reſpirationem diu & in longum producebat uocem, neque tamen ſonabat aliquid, quod ad ſtomachum auditorum faceret. Hinc adagium natum, Moſchus canens Bęoticum: in multiloquos & intempeſtiuos locutores. Bœoticum genus erat cantionis. Eraſmus.

Demodocus fuit citharędus, quem Homerus inducit canentē in cōuiuio Alcinoi re-

gis Phæacum, ubi Alcinoos ipſe Demodocum uocat diuinum cantorem.

Iopas nomen eſt citharœdi apud Verg. lib. 1. Æn. ſcribentem: Cithara crinitus Iopas Perſonat aurata, docuit quæ maximus Atlas. Idem, lib 9 facit Cretea quendã Philomuſum & Lyricum, ubi ait: Et Clycium Aeoliden & amicum Cretea muſis, Creta Muſarum comitem, cui carmina ſemper Et citharæ cordi, numeroſq; intendere neruis, Semper equos, atque arma uirum, pugnasque canebat.

Apud eundem Iapys nomen eſt auguris & citharœdi lib. 12. ubi ait: Iamque aderat Phœbo ante alios dilectus Iapys Iaſides, acri quondam cui captus amore Ipſe ſuas artes, ſua munera lætus Apollo Augurium citharamq; dabat, celeresque ſaggittas.

Thamyras citharœdus fuit Thracius, Lini diſcipulus, quem poetæ à Muſis fabulant excæcatum: quòd eas ad certamen cantus irritaſſet.

Conna fuit citharœdus, ſeu lyriſta, extremæ ſortis, qui deuorato patrimonio factus eſt pauperrimus, & homo nihili. Hinc adagium, Connæ calculus. hominem nullius momenti, cuiusq; opinio nihili æſtimatur.

Forliſſimus Græcorum Achilles muſicis cantibus oblectabatur adeo, ut è Chirone Theſſalo harmoniam lyricam uoluerit edoceri, qua mergẽtes animi curas diſcutere, & priſtinæ ſerenitati reſtituere ſe ſibi poſſet. Sciebat enim nihil eſſe utilius mortalium uitæ, quam remedium habere ad abigendas ægritudines mentis, medullarũ, & omnis lætitię populatrices. De Chirone & Achille, Horat. in Epodis: Nobilis ut cecinit grãdi Centaurus alũno, uide caput de Præceptoribus virorũ illuſtriũ. De Chirone, Sidõ. Apollinaris. Hos ĩter Cbirõ ad plectra ſonãtia ſaltãs.

Achillem imitatus Alexander Macedo citharæ dedit operã, ut haberet unde ſerias de monarchia & principatu meditationes quandoque reprimere, aut exercitio maiore fatigatum corpus ſubleuaret.

Hermogenes fuit citharœdus, qui Iulio Cęſari ſuauitate cantus admodum placuit, apud Martialem nomen eſt furis mapparum. Apud Horat. lib. 1. Ser. nomen cãtoris ubi ait: Vt quãuis tacet Hermogenes cantor, tñ atq; Optimus eſt modulator.

Terpinus fuit citharœdus, cuius cantu oblectatum. Neronem ſcribit Tranquillus his uerbis: Statim ut imperium adeptus eſt, Terpinum citharœdum, uigentẽ tũc, prętei alios acceſit, diebusq; continuis poſt cęnam canenti in multam noctem aſſidens, paulatim & ipſe meditari exercitatique cępit, nec eorum quicquam omittere, quę generis eius artifices uel conſeruandę uocis cauſa, uel augẽdę factitatent.

Fuit & Tarpeius citharœdus Veſpaſiani tempore autor Tranquillus.

Diodorus cithariſtes fuit tempore Veſpaſiani, cuius arte princeps delectatu, multis eum donis cumulauit. Mar. Tarpeias Diodorus ad coronas Romam quum peteret, Pharo relicta.

Anaxenori citharœdo M. Antonius tributa quatuor ciuitatum legenda conceſſit, propter eius artis peritiam.

Echion & Glaphyrus nomina ſunt citharœdorum apud Iuuen. Sat. 6. ubi ait: Accipis uxorem, de qua citharœdus Echion, Aut Glaphyrus fiat pater Ambroſiusq; Choraules. Hic Choraules proprium eſt nomen fiſtulicinis.

Hydimeles nomen eſt etiam citharœdi apud Iuuen Sat. 6 ſcribentẽ. Quo tenet Hydimeles operam dedit, hũc tenet, hoc ſe Solatur, gratoq; indulget baſia plectro.

Amœbeas citharœdus fuit caſtiſſimus, qui vxorem nunquam attigit.

Tonius nomen fiſtulicinis pagani apud Mantuanum, ſcribentem in Bucolicis: Et cum multifori Tonius cui tibia buxo, Tandem poſt epulas & pocula multicolorem Ventriculum ſumpſit, buccasque inflare rubentes Incipiens oculos aperit, ciliiſque leuatis Multotiesq; allis flatu a pulmonibus hauſto Vtrum implet, cubito uocem dat tibia preſſo. Nunc huc, nunc illuc digito ſaliente uocauit Pinguibus a menſis iuuenes ad compita cantu. Saltidico, dulciq́ue diem certamine clauſit.

TIBICINES.

Philiſtus Mileſius, muſicæ primùm operam dedit, euaſitque clariſſimus tibicen. Ad oratoriam demum conuerſus, auditor fuit Iſocratis.

Olympius Myſius tibicen citharę legem dedit, modosq; pulſandi repertt & docuit.

Marſias tibicen, Phryx natione, tibiis à Minerua inuentis, auſus eſt Apollinem ad certamen prouocare, à quo victus & excoriatus eſt. De quo Ouid. lib. 6 Met.

Mymnermus Colophon poeta fuit Elegiographus, & tibicē clariſſimus. Strab. li. 4.

Euceius fuit tibicen, natione Alexandrinus, ut eſt apud Cor. Tacitum.

Batalus fuit Epheſius tibicen, qui calceamentis fœmineis primus omnium in ſcena uſus eſt, fractisque cantibus tibiarum artem emolliuit. Hinc Batalos uocamus mulieroſos, & parum uiros homines.

Agathon fuit tibicen, cantilenarum ſuauitate commendabilis, ſed mollicici nota famoſus. Ab eo Agathonia cantio dicitur oratio blanda magis, quàm fructuoſa.

Babys frater fuit Marſyæ, quem quum Apollo excoriato Marſya vellet quoque perdere, ſupplicium deprecata eſt Minerua, dicens: Babym abiectorem eſſe, & infelicius canere, quàm vt dignus eſſet ſupplicio. Quibus uerbis pacatus Apollo, Babym contempſit, ſuaque inſcitia grauiter ſatis punitum credidit. Hinc adagium, Peius Babys tibia canit.

Lamia mulier fuit ætate Demetrii formoſa, quæ tibiis optimè fertur ceciniſſe, & canendi ſuauitate magnam apud homines promeruiſſe gratiam. Qua arte ſic Demetrium ineſcauit, vt ille nihil haberet charius, & quod maiore beneuolētia proſequeretur. autor Plut.

Hiſmenias tibicen fuit periciſſ. Antigenis diſcipulus, qui teſte Boetio, multis ægritudine laborantib. omnes animi moleſtias abſterſit. Solitus erat gemmis uti fulgentibus & precioſis, ut ea oſtentatione artes Muſicæ pluris æſtimarentur. Antiſthenes quum audiſſet Hiſmeniam optimū habere tibicinē: At inquit, eſt homo nequam. Nō enim (ſi probus foret) tibicen eſſet. Quo dicto muſicos arguebat, ut unguentarios & miniſtros uóluptatū. Idem feciſſe fertur Philippus, qui cum accepiſſet filium ſuauius alicui ceciniſſe, tacitè cum obiurgauit: Non te pudet, inquiens, quòd tam bene canere ſcias?

Hiſmeniæ æqualis fuit Dionyſiodorus & æmulus: Plinio teſte.

Hippomachus fuit tibicen, qui quum uideret à plebe laudari diſcipulū, quem tamē in arte peccare cognoſcebat, baculo tactum deſiſtere iuſſit, dicens, Maximū erroris argumentum eſſe, quòd ab ignara turba laudaretur.

Antigenides Thebanus fuit muſicus & tibicen, Philòxeni diſcipulus, qui calceamē tis Mileſiis, & laſciuioribus primus uſus eſt. Huius meminit Plinius. Idem (ut eſt apud Ciceronem in Bruto) diſcipulo frigenti ad populum, dixit: Mihi cane, & Muſis. De eo uide non nihil apud Gellium.

Pronomus tibicen fuit, qui barba utebatur promiſſi, & ueſtitu nimis accurato, adeò ut mollicici ſuſpectus haberetur.

Tellen fuit tibicen, qui ſuauitate cantus ſequenti prouerbio locum fecit: Cane ea quæ ſunt Tellenis, quòd optima fuiſſent.

Macrobius ſcribit Octauium Herennum fuiſſe quempiam prima adoleſcentia tibicinem, qui arti ſuæ diffiſus, mercaturam poſtea inſtituerit.

Canus fuit choraules & tibicen, qui multas pecunias accepit à Galba, quum cū in cœna delectaſſet. Mart. lib. 10. Et concupiſcat eſſe Canus aſcaules. Tranq. Cano autem choraulæ mirè placenti, denarios quinque donaſſe, prolatos manu ſua peculiaribus loculis ſuis.

TVBICINES.

Miſenum Aeolidem Virg. ait fuiſſe tubicinem Hectoris: mortuo demum Hectore, adhæſiſſe Aeneæ comitem, & laudem à Tritone deo ſubmerſum, quòd ad certamen tubę deos marinos irritaret, Verba Virgilii ſunt hęc: Atque illi misenum

in littore ſicco. Vt venere, vident indigna morte peremptum, Miſenum Aeolidē, quo non præſtantior alter Aere ciere viros, Martemque accendere cantu. Hecto ris hic magni fuerat comes, &c.

Triton fertur eſſe deus & tubicen marinus. Ouid. lib. 1. Met. Cæruleos habet unda deos Tritona canorum.

Stentor fuit tubicen in bello Troiano, cui Homerus ferream & inuictam tribuit uocem Iuuen. Sat. 13. Tu miſer exclamas, vt Stentora uincere poſſis. Homerus apud Eraſmum: Stentoris in ſpecie ualidi, cui ferrea uox, quinquaginta alios æquas clamore ſonoque.

Olympius Phrygius tubicen fuit ætate Midæ regis.

Aglais Megalis filia tubicino uitam ſonit.

Agyrtes nomen eſt tubicinis apud Statium in Achil. lib. 4. ſcribentem: Tecum lituo bonus adſit Agyrtes, Occultanſque tubam tacitos apportet in uſus.

SYRENES.

Syrenes filiæ fuerunt Acheloi & Calliopes Muſæ, quarum primam uoce, ſecundam cithara, tertiam tibiis aiunt canere. Hæ cantus amœnitate dicuntur ſopire nautas, ſopitos demum ſubmergere: unde & pro meretricibus accipi ſolent, quæ uerborum lenociniis blandiuntur, ut totum exugant hominem. Corpus habent ſupernè fœmineum ad umbiculum uſque, infernè deſinunt in piſces. Earum autem nomina ſunt, Agaloſi, Thelcipoi, Piſno, Iliais, Sunt qui Parthenopen urbē dictam uelint ab earum una, quæ ibidem tumulata ſit, nomenque habuerit Parthenopeia. Alij Leucoſiam & Ligiam nymphas faciunt.

HISTORIOGRAPHI PLERIQVE
Græci & Latini.

Ablabius Gothus, ſcripſit de bello Gothorum.

Aeliodorus præſul Triccenſis, quæ ciuitas eſt Theſſaliæ, ſcripſit Aethiopicam hiſtoriam lib. 11.

Aelius Lampridius ſcripſit de Geſtis Imperatorum ad Conſtantinum magnum.

Agathias Græcus hiſtoriam Francorum.

Ammianus Marcellinus uitam quorundam Imperatorum.

Anaſtaſius Lateranenſis, ſcripſit hiſtoriam Eccleſiaſticam uſque ad ſua tempora.

Andronicus ſcripſit res Alexandri.

Antipater Iolai filius, & Philippi Macedonis miles, ſcripſit hiſtoriam Perdicæ, & res Illyricas.

Appianus Alexandrinus 22. libros hiſtoriæ Romanæ cōpoſuit, & geſta Imperatorū.

Apollon. Aphrodiſeus, ſcripſit res Carias, de Trallib. de Orpheo, eiuſq; miniſterijs.

Arrianus ſcripſit hiſtoriam Alexandri Magni 8 libris. Emicuit Romæ ſub M. Antonio, & Adriano principibus: à quibus ob literas conſulatem meruit dignitatem.

Aſellius Sempronius, ſcripſit bellum Numantinum.

Aufidius Baſſus, ætate Quintiliani ſcripſit bellum Germanicum.

Baiton hiſtoricus, ſcripſit breuiarium rerum ab Alexandro geſtarum.

Bemarchus Ceſarienſis, ſcripſit res geſtas Conſtantini principis, libris decem.

Blondus Foroliuienſis de Roma triumphante.

Boccatius ſcripſit de Caſibus virorum illuſtrium.

Cadmus Mileſius, ſcripſit hiſtoriam de Mileto, ac totius Ioniæ regione, libris 4.

Caliuius Syrius, de geſtis Alexandri: vt etiam Calliſthenes Olynthius.

Caliſtus ſcripſit heroico verſu hiſtoriam Iuliani principis.

Capron Lycius, compoſuit hiſtoriam Iſauricam lib. 8.

Charon Lampſacenus, ætate Darij primi ſcripſit Aethiopica libris duobus. Creten-ſia item, & Græcanica.

Charon Carthaginenſis, ſcripſit tyranno quotquot in Aſia atque in Europa fuere. Item uitas clarorum uirorum libris 4. Illuſtrium fœminarum libris totidem.

Charon

Chæreon Naucratica, ſacerdores Aegypti, & reges q̃ fuere ab initio in qualibet gente
Chœrilus Samius, ſcripſit Atheníenſium victoriam contra Xerxem, & pro ſingulis verſibus ſingulos ſtateres aureos recepit.
Clearchus Solenſis ſcripſit de varia hiſtoria.
Clitarchus comes fuit Alexandri, qui eius geſta conſcripſit.
Criſpus Salluſtius ſcripſit bellum Catilinarium, & Iugurtinũ & Romanas hiſtorias inſtar Liuii, in quo opere citatur ſepæ numerò ab antiquis. De hoc Martial. Criſpus Romana primus in hiſtoria.
Crito Pieriota (ciuitas eſt enim Macedoniç Pieria) ſcripſit res Perſicas, Siculas & Macedonicas.
Qu. Curtius ſcripſit de geſtis Alexandri Magni. ſed opus eius mancum eſt, & imperfectum.
Damaſcius Sigiæus, ſcripſit de rebus in Grçcia geſtis. Præterea de parentibus eorum qui ad Troiam profecti ſunt. Item de poetis & Sophiſtis.
Dares Phrygius, Græcè ſcripſit bellum Troianum, cui ipſe interfuit.
Dexter Barcinonenſis, ſcripſit omnimodam hiſtoriam.
Dion Caſſius ſcripſit Romanam hiſtoriam li. 80. Præterea geſta Traiani principis, & uitam Arriani philoſophi. Hiſtoriam eius integram non habemus.
Dion Pruſiæus, ſcripſit uirtutibus Alexandri Magni libros decem.
Diogenes Laertius ſcripſit de uita & moribus philoſophorum.
Diodorus Siculus ſcripſit hiſtoriam, quam Bibliothecam inſcripſit. Cõtinet autem res Romanas, & varias libris 46 Floruit Auguſti ſeculo.
Dionyſius Haliacarnaſſæus Auguſti tempore Romanam ſcripſit hiſtoriam.
Dionyſius Mileſius ſcripſit res Perſicas, & quæ poſt Darium ſecuta ſunt.
Egeſippus ſcripſit hiſtoriam eccleſiaſticam libris quinque.
Ephippius Cumæus, auditor Iſocratis, ſcripſit hiſtoriã ab exilio Troiæ, vſq; ad ſua tempora libris 30.
Ephorus Cumæus, ſcripſit Galeni principis hiſtoriam libris 27. Præterea Corinthiaca, & quædam alia.
Eumerus Meſſanus, hiſtoriam finxit titulis & inſcriptionibus ſacris.
Euſebius ſcripſit hiſtoriæ libros decem, de Præparatione Euangelica, & Epitomen temporum.
Euſtathius Epiphaneus, ſcripſit temporum Epitomen ab Aenea uſque ad Anaſtaſiũ principem.
Eutropius Afer, diſcipulus Auguſtini, ſcripſit Epitomen Romanæ hiſtoriæ ab urbe condita vſque ad Valentem principem & Iouinianum.
Feſtus Ruffus ſcripſit Epitomen rerum Romanorum.
Florus ſcripſit hiſtoriã Romanam ſuccincta breuitate. Itẽ Epitomẽ in libros Liuii.
Fortunatus præſul Pictauienſis geſta ſanctorum partim pedeſtri, partim ſoluta conſcripſit oratione. Gargilius Mart. uitas Imper. tempore Alexandri principis, cuius uitam diligentius perſecutus eſt
Gennadius Maſſilienſis, ſcripſit de Viris illuſtribus Theodoſij tempore.
Herodianus Alexandrinus, ſcripſit imperatorum hiſtoriam, quæ ad nos integra nõ peruenit.
Herodotus ſcripſit hiſtoriam libris nouem, ex numero & nominibus Muſarum, incipiens a Cyro Perſarum rege.
Heſychius Mileſius compoſuit hiſtoriam libris ſex, in quibus complectitur impuratorum, tyrannorum, & diuerſorum gentiũ res geſtas, vſque ad ſua tempora.
Hieronymus Rhodius, ſcripſit res geſtas à Demetrio Poliorcete.
Ibicus Rheginus hiſtoricus, uixit apud Polycratem Samiorum tyrannum.
Ioannes Scilax, ſcribit de Imperatoribus Conſtatinopolitanis.
Ioſephus Iudæus conſcripſit Græcè antiquitatis Iudæorum hiſtoriam lib. uiginti,

ab

ab exordio mundi uſque ad 13. annum Domitiani. Bellum verò Iudaicum cum Romanis geſtum libris 7.
Irenæus præſul Lugdunẽſis hiſtoriam ſcripſit eccleſiaſticam.
Iſidorus præſul Hiſpalenſis, ſcripſit de vitis illuſtribus. Hiſtoriam præterea ab Adamo uſque ad ſua tẽpora & res Longobardorũ, & breuẽ quandã Coſmographiam.
C. Iulius ſenatores Romanas Græcè ſcripſit.
Iulius Cordus ſcripſit uitas imperatorum.
Iuſtinus fecit epitomen in Trogum tantaſtyli felicitate, ut alienum propè inuentũ ſibi uendicarit.
Iuſtus Tiberienſis, texuit hiſtoriam rerum Iudaicarum.
Leo Alabandæus, ſcripſit hiſtoriam de Caribus libris 4. De Liciis, duobus Artẽ Rhetoricam, bellum Phoſcenſium, & Bœotiorum.
Leo Biſantius, ſcripſit res Bizantii à Philippo geſtas.
Liuius Patauinus, ſcripſit hiſtoriam Romanam.
Marius hiſtoricus, ſcripſit principum Romanorum uitas.
Marſya Pelleus, ſcripſit res Macedonias libris 10. à primo rege uſque ad Alexandrum. Item de rebus Atticis lib. 11.
Milliſandrus Mileſius, ſcripſit bellum Lapitharum & centaurorum.
Menechmus Sicyonius ſcripſit hiſtoriam Alexandri Magni.
Nicolaus Damaſcenus, ſcripſit hiſtoriam uniuerſalem lib. 20. & uitam Auguſti ſeparatim, apud quem in tanta fuit dignatione, ut imperator ipſe placẽtas ab amicis acceptas uocaret Nicolaos.
Nimphis Heracleotes, ſcripſit hiſtoriam Alexandri, & eius ſucceſſorum, libris 24. De Heraclea 13. uſque ad euerſionem tyrannorum.
Oneſcritus, Alexandri incunabula & originem ſcripſit.
C. Oppius commentarios Iulii Cæſaris continuauit, ſcripſitque bellũ Hiſpanienſe.
Paſæphaius Abydenus ſcripſit Cypriaca, Attica & Arabica.
Paulus Forolivienſis hiſtoriam ſcripſit Longobardorum.
Paulus Oroſius reliquit hiſtoriam ab initio mundi vſque ad Honorii principis tempora deſcribens.
Pauſanias Cæſarienſis ſcripſit vniuerſæ Græciæ geographiam, cum eius hiſtoriis.
Pherecydes Lerius, ſcripſit de Clero, de Iphigenia, de feſtis.
Philo Herenius biblius genere grammaticus, ſcripſit de ciuitatibus, & uiris claris, libros 30.
Philochorus Athenieſis ſcripſit libros Attidis 17. qui continent res Athenienſium, & reges, magiſtratus, uſque ad Antiochum, Deum cognomento.
Philiſtus Syracuſanus, propinquus Dionyſij tyranni, ſcripſit res Siculas libris 12.
Phlegon Trallianus libertus Auguſti, ſcripſit hiſtoriam Olympiadũ libris 16. vſq; ad olymp. 29. De factis Romanorũ libros 4. Item de nominibus locorum urbis Romæ. & Epitomen Olympionicarum, libris duobus.
Piſandrus Larandæus, ſub Alexandro Mammeæ ſcripſit uariam hiſtoriam uerſibus & libris 4.
Pyſiſtratus Laryſſæus, fuit hiſtoriarum ſcriptor.
Plinius II. ſcripſit hiſtoriam naturalem, opus apprime utile, ſi careret mendis.
Plut. Cheronæus, ſcripſit uitas multorum illuſtrium uirorum. Item Apophthegmata. Parallelas, & alia plurima.
Polemõ Helladicus, ſcripſit de origine ciuitatũ Phocidis, Ponti, Lacedemonię Geographiam, de Curſu ſonis libros tres.
Polybius Scipionis Africa. præceptor ſcripſit Romanam hiſtoriam libris quadraginta, quorum pauci ad nos peruenerunt.
Poſſidonius Olbiopolita, ſcripſit poſt Polybium hiſtoriam libris quinquaginta duobus uſque ad bellum Cyrenaicum, & Ptolomæi. Præterea declamationes rhetoricas,

eas,& argumenta in orationes Demoſthenis. Floruit ętate Strabo. Priſcus Panites,magiſter epiſtolarum Theodoſij iunioris, ſcripſit hiſtoriam Cōſtantinopolitanam & Athilæ,libris 8.Præterea declamationes & epiſtolas.

Proſper præſul Rheginus,ſcripſit de uita ſolitaria,de temporibus ab Adam uſque ad ſuum ſeculum.

Prudentius quoque hiſtoriam ab Adam carmine exorſus eſt.

Ptolemæus Lucenſis,ſcripſit hiſtoriam pontificum uſque ad Celeſtinum quintum, cuius tempore ipſe floruit.

Robertus Gaguinus hiſtoriam Gallorum regum , quem noſtra ætate imitatur Paulus Aemylius

Sabellicus hiſtoriam uniuerſalem ab exordia mundi ad ſua tempora.

Sabinus Maſarius,ſcripſit Faſtorum & rerum memorabilium libros.

Saxo Grammaticus ab hinc paucos annos ſcripſit hiſtoriam regum Danorum,magna uerborum elegantia.

Secundus Tridentinus,ſcripſi Longobardorum hiſtoriam.

Socrates Conſtantinopolitanus , hiſtoriam eccleſiaſticam à tempore Apoſtolorum uſque ad Chryſoſtomum compoſuit.

Solinus de Mirabilibus mundi.

Sozomenus presbyter piſtorienſis,hiſtoriæ uniuerſalis ampliſſimum uolumen.

Steſimbrotus Thaſius,ſcripſit res geſtas Cimonis ducis Athenienſium.

Suetonius Tranquillus uitas duodecim Cæſarum.

Themiſtogenes Syracuſanu . hiſtoriam Cyri regis Perſarum.

Theophanes Lesbius ſcripſit res à Pompeio geſtas.

Theocritus Chius ſcripſit hiſtoriam & epiſtolas quaſdam.

Theodorus Gothus ſcripſit hiſtoriam ſuorum temporum.

Theodorus Conſtantinopolitanus,ſcripſit hiſtoriam eccleſiaſticam à tēpore Conſtantini uſque ad Iuſtinianum.

Thucydides Atheniēſis patrem habuit Olorum, matrem Egeſipylam. Scripſit bellū Peloponneſiacum. Fuit adeò ſtudioſus inquirendæ ueritatis hiſtoricæ,ut ijs mercedem præberet,qui nunciarent quæ acta eſſent in bello.

Timagenas Mileſius ſcripſit de Heraclea ponti,& uiris in ea claris libros tres.

Timæus Siculus,res Græcas & bellum Thebanum.

Timoſthenes p̄fectus claſſis Ptolemæi Philadelphi, ſcripſit de Portub. libros decē.

Traianus patricius ſub Iuſtiniano principe ſcripſit temporum epitomen.

Val.Antias hiſtoricus,plerunque citatur ab antiquis autoribus.

Valer.Maximus ſcripſit dicta & facta memorabilia ad Tiberium Cæſarem.

Vincentius ordinis prædicatorum,ſcripſit hiſtoriam uniuerſalem,ab exordio mundi uſque ad Hieroſolymitanam expeditionem Ludouici regis Gallorum.

Volaterranus Geographiam,Anthropologiam & Philologiam.

Volcatius Terentianus,ſcripſit hiſtoriam Gurdianorum.

Vulcatius Gallicanus,ſcripſit uitas Imperatorum ad Diocletianum.

Xanthus ſcripſit hiſtoriam Lydorum libris quatuor.

Zeno Rhodius ſcripſit hiſtoriam Rhodiorum.Fuit & alter Zeno qui Pyrrhi geſta in Italia,Epitomenque Romanorum & Carthaginenſium compoſuit.

Zonaras ſcripſit hiſtoriam uniuerſalem ab exordio mundi uſque ad tēpora Michaelis imperatoris Conſtantinopolitani.

Pontificum Romanorum hiſtoriam ſcripſerūt Anaſtaſius, Paulus Diaconus,Guida Rauennas,Sigisbertus monachus,Hugo Florianus,Sicardus præſul Cremonenſis Gotfredus Viterbienſis,Vincētius præſul,Martinus Carſulanus,Lādulphus canonicus Carnorenſis,Sozomenus, Geruaſius Ricobaldus, Ptolemęus Lucenſis,Antonius præſul Florentinus,Platina.

Vitas Imperatorum ſcripſere Cor.Tacitus,Marius Maximus, Iulius Cordus,Tranquillus,

quillus, Suetonius, Optatianus, Gargilius, Martialis, Fabius Marcelus, Iul Capitolinus, Ælius Lampridius, Flauius Vopiſcus, Eutropius, Oroſius, Ex Græcis Herodianus Dion, Appianus.

MEDICI, PHARMACOPOLAE ET CHIRVRGI.

Acron Agrigentinus medicus, Athenis philoſophatus eſt cum Empedocle. Fuit antiquior Hippocrate: ſcripſit de medicina librum unum. Suid. apud Volat.

Aceſis fuit imperitus medicus, qui dum cuidam podagrico mederi uellet, morbum & dolorem auxit. Vnde natum adagium, Aceſias medicatus eſt: vbi res in deterius uergit. Eraſm. in Chil.

Æſculapio Apollinis filio plerique inuentum medicinæ referunt acceptum, in qua adeò excelluit, ut mortuum Hippolytum finguntur ad uitam reuocaſſe & Androgeum Minois filium ab Athenienſibus interfectum. Propertius lib. 2. Et deus extinctum Creſſis Epidaurius herbis, Reſtituit patrijs Androgeona focis.

Agron medicus fuit, qui peſtilentia Athenas paſſim occupante, affectorum pleriſq; opem attulit ſalutarem, accenſis in proximo ignibus. Cælius cap. 22. lib. 13.

Alcon ſeu Aleōtius, medicus fuit vulnerum, centum ſeſtertijs a Claudio condemnatus, & exul miſſus in Galliam, demum reſtitutus. Neſcio an is ſit, de quo loquitur Mart. lib 6. Oſtendit digitum ſed impudicum Alconi, Daſioque Symmachoque. Auſonius de alio Alcone itidem medico loquitur, qui Diodorum aruſpicē uaniloquũ fecit. Amython Melampodis pater inter claros medicos olim habitus eſt.

Antonius muſa medicus fuit Aug. de quo Hor. meminit lib. 1. Epiſt. dicens: Nam mihi Baias Muſa ſuperuacuas Antonius. Apollo Æſculapij pater, medicinæ uſum primus dicitur attuliſſe, ac propterea meruiſſe deitatem. Ouid. 1. Met. Inuentum medicina meum eſt, opiferque per orbem Dicor, & herbarum ſubiecta potentia nobis. Idem lib. 1 de Remedio. Apollodori duo fuerunt, Scyllæus & Tarentinus, ambo medici. Plinius lib. 20. cap. 4.

Arabs Apollinis fuit filius & Babylonis, quē Plin. lib. 7 medicæ artis apud Ægyptios repertorem dicit.

Ariſtogenes Thaſius medicus floruit temporibus Antigoni Macedoniæ regis ad quē libros plurimos ſcripſit de medicina. Suidas apud Volat.

Ariſtogene alter Gnydius, Chryſippi philoſophi ſeruus fuit, itidem medicus, qui magnam adeptus eſt famam ex curatione Antigoni Gonatæ cognomento.

Artemon fuit medicus, qui caluã interfecti, igneque cremati, propinauit aquam è fonte noctu comitialibus morbis: autore Plinio cap. 1. lib 28.

Aſclepiades Pruſienſis. Cn. Pompei familiaris, rationem primus reperit, qua uinum ægris mederetur, relato è funere homine & conſeruato. Dicebat ſalutem conſtare cibi potusq; abſtinentia: præterea geſtatione, ambulatione & fricatione. Scripſit ad Mithridatem uolumina: autore Plinio. Mortuus eſt ſcalarum lapſu in extrema ſenectute. Idem blandimenta & lenocinia commentus eſt ad ægrotorum gratiã & iucunditatem Siquidem & balneorum conſuetudinem fecit, primusque lectulos ex cogitauit ſuſpenſiles, quorum molli iactatione irritaretur & obreperet ſomnus. autor Pli lib. 7. cap. 3.

Attalus medicus apud Plinium affirmat, ſcorpione uiſo ſi quis dicat duo cohiberi, nec uibrare ictus.

Baſilius Ancyranus profeſſione fuit medicus. Floruitque imperante Conſtantino. apud Volat.

Caſſius Hemina apud Pliniũ teſtis eſt, Archagathum Lyſaniæ filium Peloponēſem, primum è medicus ueniſſe Romam, L. Æmylio, & M. Liuio conſulibus. Eiq; ius Quiritum datum, & tabernam in compito Acilio emptam. Ob id publicè uulnerarium fuiſſe eum tradunt uocatum, mireque gratum aduenarũ eius ab initio: mox à ſe uitia ſecãdi urendique nomē carnificis meruiſſe. Plin. ca 7. li. 25 & ca 5 li. 30.

Caſtor medicus docuit Piperitim herbam (quam alij Siliquaſtrum uocãt) bibi, cōtra

morbos

morbos comitiales amouet. Plin. lib. 20. Idem ſcripſit ſuccũ radicis ferularum, oculorum claritati multum conferre.

Carmis ex eadem Maſſilia fuit medicus, qui priores medicos & Balnea damnauit. Frigidaq; hybernis algoribus lauari perſuaſit. Merſit ægros in lacus adeò ut Plinius dicat, ſed uidiſſe capulares ſenes uſque in oſtentationem rigentes.

Cherias Athenienſis fuit medicus, qui apud Plinium teſtis eſt, radicẽ cardui ex aqua decocta potatoribus ſitim facere, ſtomachum corroborare, & vulneris aliquid conferre, ut mares gignantur.

Chiron Saturni filius ex Phillyra herbarum naturas primus inueniſſe, Achillemque & Æſculapium docuiſſe fertur. Phœnici Amyntoris filio oculis capto uiſum reſtituit. Prop. lib. 2. Tarda Philoctetæ ſanauit crura Machaon, Phœnicis Chiron lumina Phillyrides. Verg. li. 3. Georg. Quæſiteq; uocent artes, ceſſere magiſtri, Phillyrides Chiron, Amythaoniuſque Melampus. Ab eo nomen ſumpſit herba, quæ Centaurea dicitur. Plin. cap. 6. lib. 25.

Chryſermus fuit medicus, qui Bulbi radice in uino decocta Parotidas curabat.

Cleempum Plin. ſcribit fuiſſe medicum, cui Pythagoræ librũ de magicis herbis nõnulla aſcripſerunt.

Cleophãtus autore Plinio medicus fuit, qui uini rationem illuſtrauit. Hic apud Plinium ait ſemen paſtinacæ erraticæ dyſentericis prodeſſe.

Idem autor ſcribit, Chryſippum, Eraſiſtrati præceptorem, medicum fuiſſe, qui Hippocratis, Æſculapij & Prodici medicorum placita ingenti garrulitate mutauerit.

Cornelius Celſus libros de medicina ſcripſit oratorio more. Florauit paulo ante Fabium Quintilianum.

Crinas Maſſilienſis fuit medicus, qui ad ſiderũ motus ex Ephemeride mathematica cibos dabat, horaſque obſeruabat. Plinius ſcribit, hunc centum ſeſtertia reliquiſſe, muris patriæ non minore ſumma extructis.

Critobolus medicus fuit, cui ſingularẽ peperit laudẽ ſagitta ex oculo Philippi Macedonis, citra oris deformitatem, euulſa. De quo abunde Curtius meminit li. 8. de geſtis Alexandri. Plin. lib. 7. cap. 37.

Daſius medici nomen eſt, cuius meminit Martialis lib. 6 dicens: Oſtendunt digitũ ſed impudicum, Alconi, Daſioque Symmachoque:

Democides medicus Polycratem Samniorum tyrannũ curauit talentis duobus, ſcripſitque liberũ de medicina. Herodotus in Thalia ſcribit, Democidem Taliphõtis Crotonienſium principis medicum fuiſſe, atque duobus aurearum compedũ paribus à Dario donatum.

Democrates Seruilius citatur à Plinio lib. 25 Primusque medentium herbam dicitur inueniſſe, quam appellauit.

Idem lib. 24 ait, Democritum fuiſſe medicum, qui in ualetudine Conſidiæ, M. Seruilii conſularis filiæ, omnem curationem auſteram recuſantis, diu efficaciter uſus ſit lacte caprarum.

Dexipus Cous, Hippocratis fuit diſcipulus, qui ſcripſit librum unum de medicina.

Diocles Caryſtius floruit temporibus Darij Hiſtaſpis: reliquit commentarios. Plinius multis locis.

Epicharmus Cous fuit auditor Pytagoræ. Scripſit de rerum natura ac medicina cõmentarios, quos adhuc extare in bibliotheca Vaticana.

Eraſiſtratus medicus fuit, qui primus cognouit morbum Antiochi ab amorem Stratonices nouercæ. Plinius ſcribit hũc fuiſſe diſcipulum Chryſippi, ex Ariſtotelis filia agentium cui Antiocho rege ſanato, centum talenta donauerit filius eius Ptolemæus. Hunc citat Gellius lib. 16.

Eribotes Teleontis fuit filius, medicinæ periti ſſimus, ut q Oilei vulnus à Stymphalidibus illatã ſanauerit. Teſtis Orpheus apud Aegidiũ Maſeriũ in Argonauticis.

Euphorbus medicus, Euphorbiæ herbæ nomen impoſuit, autore Plin. lib. 25.

Galenus

Galenus medicus è Pergamo ciuitate Aſiaticæ, floruit Traiani temporibus. Hunc Auicenna, cæteriq; omnes medicorum principem fatetur. Scripſit de medicina libros complures, & in opera Hippocratis Cæl.lib.19.

Glaucias medicus fuit in cognoſcenda cadauerum natura diligentiſſimus. Plinius & Cæl.cap.29.lib.16.

Hippocrates Cous Democratis fuit auditor, vixit in ſumma familiaritate apud Perdicã Macedonum regem. Suſcepit filios Theſalum & Draconem. Hunc Artaxerxes magna mercede ſummisq; honoribus in familiã ſuam inuitauit, autore Valerio. Familiaris fuit Democrito, quem vt inſania curaret, plerunq; ad eũ ſcripſit. Amauit Greciam, ex qua nunquam egreſſus eſt Lariſſæ natus annos 104.

Hermogenes fuit medicus, qui Adriano Imperatori, ſe interficere volẽti, circũſcripſit locũ ſub mamilla, quo lethaliter pcuſſo, celerius expiraret. autor Diõ. Caſſius

Iulianus fuit quiſpiam Pharmacopola herbariæ artis peritiſſimus, quem Volateranus ætate ſua floruiſſe ſcribit.

Lucas Antiochẽſis medicus fuit, Pauli apoſtoli ſectator, à quo edoctus, ſcripſit Euãgelium & Acta apoſtolo. Exceſſit natus annos 84.

Lycus Neapolitanus Atriplicem (nomen eſt herbæ) contra cantharidas bibendum cenſet, apud Plin.cap.20.lib.20.

Machaon Æſculapii filius, & frater Podalyrii, medicus fuit clariſſimus. Baptiſta Pius lib. 4 Eleg. Cura Machaoniam maior & iſta manu eſt. Hic Philocteten Pœantis filium, Herculis ſagitta Hydræ veneno tincta uulneratum, ſanauit. Propert. lib.2. Tarda Philoctetæ ſanauit crura Machaon.

Martion Mitylenæus de ſimplicibus effectibus ſcripſit. Item apud Plinium rumpi ſcolopendras marinas ſputo, ruberas item, aliasq; ranas ſcribit.

Meges fuit chirurgus quiſpiam, quem Volat. citat in Philologia.

Melampus Amythaonis filius, filias Prœti Argiuorum regis ab inſania purgauit. De hoc Vergil. lib 3. Georg. Ceſſere magiſtri, Phillyrides Chiron, Amythaoniusq; Melampus. Meminit & Herodotus in Euterpe. Et Plinius libro 25.

Menecrates Syracuſanus medicus, nullam ab his mercedem accipiebat, quibus medebatur. Curabat imprimis morbum ſacrum hac lege, ut liberati ſe eſſe ipſius ſeruos faterentur, eumq; Iouem appellarẽ. Feruntq; in id tumoris fuiſſe euectum, ut quandoq; ad Ageſilaum Spartę regẽ hoc modo ſcriberet: Menecrates Iupiter Ageſilao regi ſalutem. Subridẽs Ageſilaus reſpondit: Ageſilaus Menecrati ſanitatem. Plutarch. in Apoph & Cæl.cap.38 lib.6.

Mycon apud eundẽ teſtis eſt, aduerſus ſerpentes nihil eſſe efficacius hippomaratho

Nicerotes unguentarius fuit Syrius, à cuius nomine Martialis uocat Nicerotiana libro ſexto, dicens: Quòd ſemper Caſia, Cynnamoque, Et nido niger alitis ſuperbæ, Fragras plumbea Nicerotina. Idem lib.10.

Nicias Pyrrhi medicus fuit, qui ad Fabricium ueniens, promiſit ſe domino mortem illaturum. Quod flagitium auerſatus Fabricius, Pyrrhum, quamuis inimicũ, literis monuit, ut à Nicia caueret. Gellius uidetur hoc aſcribere Timochari apud Gellium, Quadrigarius Niciæ. Vter uter fuerit, parum refert nomine. Claud. lib.3. in Ruffinum.

Nicomachus Stagyrites Machaonis filius, & Aeſculapii nepos, ſcripſit de medicina libros ſex. Fuerunt eius nominis duo alii, pater & filius, ambo medici Quorum filius ſcripſit Commentarios in Phyſicam patris, & octo libros Ethicorum ad Eudemum. autor Volat.

Ocularius medicus fuit in Ægypto pręſtantiſſimus, qui floruit ſub Amaſi rege. autor Herodotus in Thalia.

Oribaſius Sardianus, Iuliani principis familiaris, ſcripſit libros medicinæ 53 ad ipſum Iulianum. Suidas apud Volateranum.

Pæõ uir medicæ artis peritiſſimus, à cuius noïe Pæonia herba nomẽ ſumpſit. Archi

trenius

trenius lib. 2. Pæonijs animo medicina potentior herbis.

Plinius ait lib. 20. Petriclium fuiſſe medicum, qui Ophiaca ſcripſerit.

Philippus medicus fuit Alexandri, eique ſumma familiaritate & amicitia iunctus: nam cum Parmedio literas ad Alexandrum dediſſet, quibus eum monebat, ut ab inſidijs Philippi, uelut ab hoſte Dario corrupti, ſibi in ægritudine caueret, Alexāder exploratam habens medici fidem, poculum ab ipſo Philippo datum hauſit, demum literas Parmenionis eidem legenas conceſſit.

Philiſtron Locrenſis fuit medicus, quem Gellius lib 17. cap. 11. citat.

Philon medicus fuit nobilis, qui quum medicamenta quędam ad medendi uſum exquiſitiſſima concinnaret, & regias quaſdam Alexipharmacas poteſtates, eas Deorum manus appellabat, uelut diuinas & ſalutares. Cæl lib. 16 cap. 10.

Podalyrius filius fuit Æſculapij, & frater Machouis, medicæ artis peritiſſimus, qui cum Græcis ad Troiam, profectus dicitur, Baptiſta Pius lib 4. Eleg. Depoſito non præſtat opem Podalyrius ægro.

Prodicus, Plin autore, fuit medicus, Æſculapii diſcipulus, Selymbriæ natus, medicinam inſtituit, quam Iatralepticen uocant

Sinalus fuit medicus quiſquam, de quo Syll. Ital. lib. 5. ſic inquit: Ipſe olim antiquo primum Garamanticus Amnon, &c.

Themiſon medicus fuit magni nominis Aſclepiadis diſcipulus, autore Plinio, quē pleriſque in locis citat Plinius ipſe. Iuuenalis: Quot Themiſon ægrotos autumno occiderit uno. Baptiſta Pius lib. 4. Eleg. Omnibus hoc anno morbis, noxaque carebis, Contemnesque piam ſic Themiſonis opem. Fuit eius nominis alter quē Martialis ſcribit cōſuetudinem Veneris habuiſſe cum ſorore, ubi lib. 12. ait: Quare non habeat Fabulle quæris uxorem Themiſon, haber ſororem.

Theombrotus fuit medicus, quem Ptolemæus rex Megalenſibus ſacris donauit centum talentis, ſeruato Antiocho rege. autor Plin. lib. 7. cap. 37.

Theſſalus eodem autore, medicus fuit Neronis temporibus, qui cuncta maiorum placita tranſilinit, & rabie quadam in omnes æui medicos perorauit.

Vectius Valens adulterio Meſſalinæ Claudij Cęſaris nobilitatus, pariterq; eloquentiæ aſſectator, ſuo tempore nouam medicorum inſtituit ſectam.

Sunt & plerique alij quorum nomina & placita quandoque aduocātur à Plinio lib. 29. cap 1. ut Ariſtogicon, Athamas, Callimachus, Clepolemus, Damion, Diuces, Diodorus, Petronius, Dorotheus, Dionyſius, Salluſt. Heſius, Hiceſius, Herpophilus, Icethidas, Iollas, Latis, Leneus, Metrodorus, Nymphodorus, Opion, Praxagores, Pliſtonice, Seſtius, Simus, Soſimenes, Sotacus, Q. Stertinius. Quorum nuda nomina ad nos peruenerunt.

Porrò multiplex eſt medicina: Pharmaceutice, quæ medicamentis curat. Empyrice quæ ſolum experimentis conſtat. Itrapletice, quæ unguētis. Clinice, quæ uictu & uenenis corporibus medetur.

VNGVENTA QVÆDAAM, ET PHARMACA.

Amaracinum Amaraco flore odoratiſſimo conſicitur. Vnde adagium natum: Nihil cum amaracino ſui. Lucretius: Poſtesque ſuperbos Iungit amaracino, & foribus miſer oſcula figit. Idem li. 2. Porrò Sampſucinum aliter uocatur, quoniam Sampſucus eadem eſt herba, quæ & Amaracus de qua Ver. li. 1. Æn. Vbi mollis Amaracus illum Floribus, & dulci aſpirans complectitur umbra. Amaracus fuit puer regius unguentarius, qui caſu lapſus dum ferret unguenta, maiorem ex confuſione odorum creauit odorem, inquit Seruius. Vnde optima unguenta dicuntur Amaracina. Laudabile fuit hoc unguētum in Co inſula. Poſtea eodem loco prælatum eſt Melinum. Optimum eſt & Mitylenis & in Cypro, ubi plurima eſt ſampſucus autore Plinio.

Amomum etiam arbuſcula eſt uenoſo frutice, palmi altitudine, cuius quoq; ſucus inter magni precij unguenta numeratur. Frequens eſt in Aſſyria. Vnde Verg. Aſſyrium

ſyrium uulgo naſcetur Amomum Syll lib. 1. Nec crinem Aſſyrio perfundere pugnet Amomo Habet & Armenia. Mant. in Catharina: Circumfluus aer Fragrat & Armiento carcer luſtratur Amomo.

Apyron uocatur unguentum ex auro. autor Plin. lib. 21.

Atharis medicamentum eſt utiliſſimum infantibus, quod fit Olyria herba decocta Idem libro 22.

Balanus herba eſt unguentaria, cuius ſucco unguentum componitur Balaninum, quod expeditiſſimum olim fuiſſe, ſcribt Plin. Reſinaque ſolitum miſceri. Balanatus, à Perſio dicitur oleo delibutus, ubi ait. Tum cum maxillis Balanatū Gauſa pectis. Myrobalanum uocat Mart. vbi ait: Quod nec Vergilius, nec carmine dixit Homerus, Hoc ex unguento conſtat & Balana. Glans autem qua conficitur, præcipuæ bonitatis eſt in Troglodytis, Thebaide, & Arabia.

Balſamum arbuſcula eſt ſoli Iudææ conceſſa, frequens in collibus uina. Suſtinet ſe ſine adminiculis. Trima iam fructifera eſt. Proceritatem habet duorum cubitorum: Eius lignum uocatur Xylobalſamum, ſuccus (qui habetur unguenti loco) Opobalſamum, lac coagulans, & in ueſte nullas faciens maculas. Carpobalſamū uocatur eius arboris fructus. Hoc ungaentum uiris conuenire ſcribit Martialis, quum Aſſyria unguenta magis deceant mulieres. Sic autem ait: Balſama me capiunt, hæc ſunt unguenta uirorum, Delicias Nini uos redolere nurus. A balſamo fit adiectiuum Balſameus, quo uſus eſt Sidonius.

Botryon erat medicamentum compoſitum ex cinere excrementorum, quo Aeſchynes Athenienſis Anginis medebatur & Tonſillis. autor Plin. lib. 28.

Ceroma erat unguentum, ex oleo & cœno, quo utebatur iuuenes ad robur lacertorum. Hinc Ceromatici eo delibuti uocatur. Mart. lib. 4. Seu lentum Ceroma teris, tepidumque Trigona. Idem lib 6. Vara nec iniecto Ceromate brachia tendis.

Collyrium dicitur oculorum medicamentum. Horatius: Hic oculis ego nigra meis Collyria lippus illinere.

Crocinum ſpecies eſt unguenti, quod efficitur Croci commixtione. Propert. Sit menſæ ratio, uoxque inter pocula currat, Et Crocino nares murrheus ungat Onyx. Alio nomine Crocomegma dicitur. Fiebat autē ex crocotrito, & uino dulci. Hoc Romani non ſolum corpora delibuebant, ſed & ſpargebant pulpita. Vnde idem Propert. pulpita ſolennes non oluere crocos. Crocinum, autore Plinio, in ſola Cilicia diu maxime fuit laudata, mox Rhodi.

Cynnamomum unguentorum omnium eſt craſſiſſimum. Vocatur ab eiuſdem nominis frutice, qui in Aethiopia, Sabæis & auſtrali India frequens eſt. Huic unguēto adijciuntur Balanum oleum, Xylobalſamum, Calamus, Iuncus, Balſami ſemina, Myrrha, Mel odoratum.

Cynnamum eadem eſt arbuſcula, quæ & Cynnamomum qua etiam conficitur unguentum eiuſdem nominis. Hoc uidentur habuiſſe Thraces Clau. de Nu. Honorij & Mariæ Cynnama uocat Pangæa, a Pangæo Thraciæ monte. A Cynnamo fit adiectiuum Cynnameus, quo uſus eſt Baptiſta Pius: Cynnameos nimium laceraſte pharetriger artus.

Cyprinum, unguentum ex Cypro, fiebat Omphacio, Cardamomo, Calamo Aſpalatho, Ambrotano. Fuit optimum in Sidone, mox in Aegypto.

Diapaſmata dicuntur unguenta ex ſiccis odoribus. Mart. lib. 1. Quid quod olet grauius mixtum Diapaſmate uirus.

Dropax unguentum depilatorium, ſeu euellendis pilis idoneum: Mart. lib. 3. Pſilothro faciemque lauas, & Dropace caluam.

Elaterium Plinius ait eſſe medicamentum, quod fit ex cucumere ſylueſtri, ſucco expreſſo è ſemine.

Epilima unguentum eſt utiliſſimum, quo paſſim utebantur ueteres.

Plin. li. 12. ait, medicamentum eſſe, quod à Græcis Euhemō dicitur, ſingulari effectu

contrahendis

contrahendis vulnerum cicatricibus.

Irium Plin. unguentum fuiſſe ſcribit, quod diu Corinthi placuerit, poſtea Cyzici.

Magmata uero dicuntur fęces unguentorum, ut ſcoria ferri, amurca olei.

Malobathum unguentum eſt odoris frangrātiſſimi, quod afferebatur ex Aſſyria Eo Romani ſuos capillos ungebāt in delicijs, ut uidetur innuere Horat. lib. 3. Carm. Od. 7 Malobathrus a Sidonio nocatur, qui hoc unguento delibutus eſt. Malobathrum, teſte Plinio, urinam cit. Oculorum Epiphoris uino expreſſum utiliſſimè imponitur. Item frontibus, dormire uolentibus.

Megalium ſucceſſit ex oleo Balanino, Balſamo, Calamo, Iunco, Xylobalſamo, Caſia, Reſina.

Melinum unguentū fit è malis Cotoneis admixtis Omphacino, Cypriano, Samio, balſamo, Iunco, Caſia, Ambrotano.

Mendeſium eſt unguentum, quod fiebat in Mendeſo Ægypti urbe.

Metopium fuit unguentum, cuius præcipuam laudem meruit Ægyptus, mox abſtulit Phœnicia.

Mithridaticum, ſeu Mithridatios uocatur antidotū, quo Mithridates rex ponti aduerſus inſidias uenenorum conſueuerat ſe tutari. Eius compoſitio fit è duabus nucibus ſiccis. Item ficis totidem, rutæ folijs uiginti ſimul tritis addito ſalis grano. Quod qui ieiunus ſumet, eum ueneno ſecurum forè toto die promittit Plinius lib. 23. cap. 8. Antidoti nomen adhuc manet ætate.

Myrrha per ſe unguētum facit ſine oleo, Stacte duntaxat, i. diſtillatione, Nam ſtacto uerbum Græcum, i. diſtillo. Vnde Cataſtagmos morbus a Græcis dicitur, quē nos diſtillationē dicimus. Et Luc. lib. 2. Myrrham appellat Stactam, i. diſtillaticiā, ubi ait: Sicut Amaricini blandum Stactæque liquorem. Eſt autem Myrrha genus arboris odoriferæ, de qua ſuccus manat fragātiſſimus. Oui. li. 10. & 1. Faſt. Hae abūdant Arabia, Achaia, Orontes, Aſſyria. Propterea Verg. Myrrham uocat Arabam: Achaiam, Culumella: Orontidem, Sydonius: Oronteam, Bapt. Pius. A Myrrha fit adiectiuum Myrrheus. Horat. lib 6 Car.

Narciſſinum uocatur unguentum, quod componitur ex Narciſſo flore delicatiſſimo. Conſtat generibus odorum. Sed iam componi deſijt, autore Pli. lib. 13.

Nardinum dicitur unguentum, quod fit ex Nardo, quod alio nomine uocatur Foliatum. Eſt autem Nardus ſeu Nardum frutex odoris optimi. Tibullus: Illius puro diſtillent tempora nardo. Frequens eſt in Perſide. Vnde ab Horatio in Epodo uocatur Achæmenium, ubi ait: Nunc & Achæmonio Perfundi nardo iuuat Indiciū Plinius lib. 12. uocat: Inuenta nuper in Thracia herba eſt cuius folia nihil ab Indico nardo diſtant. Pont. Arabium uocat. Hieronym. Balbus Aſſyrium. Lucr. lib. 2. Et nardi florem nectar qui naribus halat.

Alias Foliatum & Spicatum dicitur. Conſtat Omphacio, Iunco, Balano, Coſto, Nardo, Amomo, Myrrha, Balſamo

Nicerotianum uocatur unguētum odoratiſſimum, cuius autor fuit Nicerotes Pharmacopola. Martial. Egras plumbea Nicerotiana. Idem lib. 10.

Odontoſtimma unguentū eſt quo cōfricātur dentes, ut albeſcant, & Exuā rubiginē.

Oenanthinum unguentum eſt, quod fit ex Oenante, id eſt, labruſæ flore. Laudabile fuit in Cypro, deinde in Ægypto præpoſitum. autor Plin.

Oporice medicamētum eſt, quod fit ad Dyſentericos, ſtomachique uitia, in congio muſti albi, lento uapore decoctis malis Cotoneis quinque cum ſui ſeminibus, Punicis cum totidem, & Sorborum Sectario. autor Plin. lib 24.

Panathenaicum fuit unguentum Athenienſibus peculiare, a quibus nomen ſumpſit. Plin. lib. 13. Panathenaicum ſuum Athenæ perſeuerauter obtinuerunt.

Panchreſtum genus eſt medicamenti. De quo Tul. Cicero Actione 4. in Verrē, Quū (inquit) omnes eius comites iſte ſibi ſuo illo Panchreſto medicamento amicos redemiſſet.

Pardalium laudabile in Tharſo, cuius compoſitio & mixtura obliterata eſt. Dicitur autem a Pardali animali, cuius odorem reddit.

Pſilothrum unguentum erat ad depilandum corpus fiebatque ex uarijs rebus modò ex thini ſanguine, felle & iecore, modò ex ſanguiſugis coctis in uaſe fictili & aceto illitis Prius tamen euellebatur pili, autore Plinio: poſt adhibebatur Pſilothrũ ne renaſceretur, ac repullularent Mart. ad Gargilianum: Pſilotho faciemque lauas, & Dropace caluam, Nunquid tonſorem Gargiliane times?

Regale unguẽtum uocat Plinius, quo Parthorum reges utebantur. Fiebat autem Myrobalano, Coſto, Amomo, Cynnamomo, Comaco, Nardi ſpica, Mario, Myrrha, Caſia, Styrace, Ladanó, Opobalſamo, Calamo, Iunco, Syrico, Oenanthe, Malabathro, Sericatho, Cypro, Aſpalathro, Panace, Croco, Cyprio, Amaraco, collato Melle, Vino.

Stomathice medicamentum eſt utiliſſimum oris uitijs, narium, aurium, oculorum caligini, Pterygijs, & genitalibus. Plinius, lib 33.

Suſinum cõſtat ex Liliis, Balano, Calamo, Mello, Cynamomo, Croco, Myrrha, & eſt omnium tenuiſſimum.

Telinum fit ex oleo recenti, Cypro, Calamo, Meliloto, Fœnogræco, Melle, Mello, Oraro, Amaraco. Fuit ætate Menandris poetæ celeberimum.

Thalaſſomeli unguentum, quod fit æquis portionibus Maris, Mellis, Imbris, fictilique uaſe & depicato conditur.

AVCTARIVM.

Porro unguenta quandoque fiunt ex floribus ut Roſaceum, Leucanum, Suſinum: Aut ex folijs, ut Nardinum, Amaricinũ. Vnguentis ueteres multis modis uſi ſunt: Ad ſalubritatem, ut natantes, & lauantes: Ad neceſſitatem, ut certantes Ceromate ungebantur: Ad luxuriam, ut delicati cauſa Veneris & menſarum. Græci mixtum unguento uinum bibere non erubeſcebant, quod dicebatur Myrites. Bathilli populi unguentis madent. huius luxuriæ inuentum Perſis refertur acceptũ. Vnde Horatius: Perſicos odi puer apparatus. Eius rei fidem facit ſcriniu unguentorum laudatiſſimorum, quod expugnatis Darij caſtris reperit Alexander. Cyprij quoq;, Cyziceni, & Corinthij eadem mollicie effœminati ſunt. Cõſtat uſum unguentorum, aliarumque rerum ad delicias repertarum, uſque ad Iulii Cæſaris tempora Belgis fuiſſe ignotum: cũ imperator ipſe. Belgas fortiſſimos dicat, quod ad eos non commearent mercatores, qui quæ ad effœminandos animos pertinent, illuc comportent. Inuaſit hic luxus totam paulatim Italiam, adeo ut M. Otho Neroni monſtrauerit ueſtigia pedum unguentis tingi hiſq; balnearum parietes quãdoque aſperſi ſint. Caium quoque principem ferunt unguento ſolitum lauari. Anno poſt urbem conditam 565. Licinius Craſſus, & Iulius Cæſar cenſores edixerunt, ne quis uenderet unguenta exotica. L Plotius, Plotii Conſulis frater, proſcriptus a Triumuiris, in Salernitana latebra unguenti odore proditus eſt. In confeſſo eſt, Heliogabalum Imperatorem triclinia, quandoque lectos & porticus, omni florum genere ſtrauiſſe, ut Lilijs, Violis, Hyacynthis, & Narciſſis ac per eos ambulaſſe, ſeque unguentis omniũ fragrantiſſimis nudum ſæpenumero perunxiſſe. Quem ſecuti Imperatores, propè nullam molliciem ſibi non permiſerunt, nullũ uoluptatis proculum reliquerunt inguſtatũ Quod ego in Romanis principibus, quamuis damnem plurimum, non tamen admodum miror, cum etiam apud eos abiectiſſimi homunculi idem ſibi indulſerint.

DE OLEO.

Reperit & portentoſa hominum luxuries in Oleo uoluptatem, quo plerique ad nitorem cutis, alij ad confirmandas corporis uires ſe perunxerunt. Fuit autem multiplex. Amygdalinũ, quod ex amaris nucibus areſactis, & in offam cõtuſis, aſperſum aqua, & iterum tuſis exprimebatur. Mollit corpora, cutem erugat, nitorem cõmendat. Varos cum melle tollit a facie. Prodeſt auribus cũ Roſaceo & melle, & punici

punici mali germine de coctum. autor Plin. Vide alias virtutes apud eundem lib. 28. cap. 4. Oenantinum fiebat ex Oeanthe herba. Cicinum bibebatur ad purgationes nentris cum pari caldæ menſura. Laurinum vtilius eſt, quo recentius, & viridius colore. Illinitur Paralyticis, Spaticis, Iſchidiacis, & pleriſque aliis morbis. Cupreſſinum à Cupreſſo arbore, vt Myrteum à myrto. Citreum a citro. Balaninum ex Baláno glande, de qua iam diximus. Repurgat Varos, Furunculos, Lentigines, Gingiuas. Omphacium prodeſt Gingiuis. Si contineatur in ore, colorem dentium cuſtodit, magis quàm aliud, & ſudores cohibet. Narciſſiuum dicitur à narciſſo flore. Raphaninum à raphano: Phthiriaſes tollit, ſcabricies cutis, in facie emendat. Seſaminum aurium dolores ſanat, & ulcera, quæ ſerpunt. Balſaminum contra omnes ſerpentes eſt efficax. Lilinum tenibus vtiliſſimum eſt, ſudoribusq́, euocandis. Seleucrium neruis utile eſt. Picenum prodeſt ad quadrupedum ſcabiem. Hæc omnia, & multo plura his docet Plinius.

POTIONES DIVERSÆ.

Amyſtis erat quædã potio apud Thraces, quæ clauſis oculis bibebatur. Horat. li. 1. Carm. Nec multi Damalis meri Baſſum Threicia vincat Amyſtide.

Bua infantilorum potio, à ſono ſictum vocabulum. Cato: Quum cibum ac potionẽ Papas & Buas uocent, & matrem mammam, & patrem tatam. Ex frugibus inquit Plin. lib. 22. fiunt potus ſimiles, Zithum in Aegypto, Cælia & Cærea in Hipania, Ceruiſia & plura genera in Gallia, quorum omnium ſpuma cutem fœminarum in facie nutrit. Idem lib. 14. Ægyptus, inquit, è fruge ſibi potus ſimiles excogitauit. Nullaq́; in parte mundi ceſſat ebrietas. Bibitur Ceruiſia mera, non diluta inebriat inſtar vini.

Oxyhalme erat potio, quæ fiebat ex ſale & aceto recenti aduerſus ſerpentes.

Oxyſacaron potio ex ſaccaro & aceto. Saccarũ aũt eſt mel in arũdinibus collectum, gummi inſtar candidum ac fragile.

Promulſis potio ex mulſo condita. Cicero: Non eum quem tu es ſolitus promulſide conficere. Hinc Promulſidaria vaſa, quibus mulſum continetur.

Ptyſana eſt itidem potio à Græcis inuenta, quæ ex hordeo fieri ſolet. Mart lib. 12. Frumentum, milium, ptyſanamq́; ſamabamq́; ſolebas uendere.

Pyratium fiebat ex pyris, & loco vini ſumebatur. Hieronymus cõtra Iouinianum: Timotheo dolenti ſtomachum uinum ſuadet bibere, non Pyratium.

Sabia eſt potus in Illyrico paupertinus, ex hordeo & frumento in liquorem conuerſus. autor Ammianus Marcell. lib 66

FÆCES ET EXRCEMENA
diuerſarum rerum.

Acus aceris, purgamentum frumenti. Col. lib. 8. Nam ſuburbanis lactens porcus acere nutricandus eſt.

Analecta ciborum ſunt purgamenta, quæ ſcoparij pauimentum uerrentes colligũt, vel pro ipſis inſtrumentis ad colligendas cœnarum reliquias ex pauimentis. Nã ut ſcribit Plinius, purgnmenta cœna euerri ſolent in pauimento velati relicta.

Amurca fex eſt olei. Idem Plin lib. 15 c. 3. Oliuæ conſtant nucleo, oleo, carne amurca. Sanies eſt hæc eius amara. Columella: Palladia ſine fruge ſalis conſpergere Amurca. Idem: Nam eſt inimiciſſima oleo amurca, quæ ſi remanſit in bacca, ſaporem olei corrumpit,

Apluda uocatur purgamentum milij, panici, & ſiſamæ. Plin. lib. 18. Nat. Hiſt. cap. 10. Milij & panici, & ſiſamæ, Apludam uocant purgamenta.

Boliton uocant ſtercus bubulum. Hinc adagiũ, Boliti pœnã luere. i. puniri pro minimo delicto. Solon. n. ſuis legib. eos puniri iuſſit, q ſtercus bubulũ furto ſuſtuliſsẽt.

Flaces purgamẽta ſunt oliuarũ. Plin. In amurca & flacib. hæ sũt carnes, & illæ feces.

Floces, purgamenta uini & vuarum. Cæcilius. Ædepol ego neq; florẽ, neq; floces uolo mihi, vinum. volo Romæ vetus quidam homo & celebratus in cauſis (inquit

 Gellius)

Gellius) quum apud præfectum urbis uerba faceret, & dicere uellet, quendam inopi miſeroq; uictu uiuere, & furfureum panem eſitare: Hic, inquit, eques Romanus apludam edit, & floces bibit.

Furfur farinæ purgamentum, Hinc panis furfurei. Varro lib. 2 de Re ruſt. Commode paſcuntur farre, & furfuribus ordeaceis.

Graſum ſignificat lanarum ſordes in ouibus.

Magmata, vnguenti feces dicuntur: autore Plin. lib 13. cap 2.

Oetys purgamentum eſt ceræ, quo partem aluei priorem apes illinunt.

Muccus, narium ſordes, Catullus: Muccus & mala pituita naſi.

Præſegmina & reſegmina, quæ ex vnguibus amputantur, a præſecando & reſecando. Pli. Omnia perſecuti ſumus vſque ad reſegmina unguium.

Scoria ſpurcitia in omni metallo vocatur, inquit idem lib. 33 cap. 4. Itẽ li. 34. c. 11.

Et Scoria æris (inquit) ſimili modo lauatur, minor effectu quàm æs ipſum.

Scidia fragmenta lignorum, quæ reiiciuntur ab abietarijs.

Sciri dicuntur ſordes & ſpurcitiæ, caſei. Item fragmenta, quæ ex operibus deijciunt marmorarij, Aſſulas Vitruuius uocat.

Scoriam in argento Græci uocant Helcyſma, cuius uis eſt aſtringere, & refrigerare. Plin lib. 33.

Sparylen hominis retrimenta Cæl. vocat, nos Merdam, ſed aliarũ etiam rerum. Horā Merdis caput inquit albis Coruorum.

Tartarum fæx uini.

Aſini retrimenta Cælius ait dici Onida & Onthon: Suis, Hypeleuthron. Ouium, Oipoton: Caprarum Spyrada, & Spyrathiam: Murium, Myſeeledra.

GRAMMATICI.

Acron Grammaticus Horatium poetam enarrauit.

Aelius Meliſſus librum edidit de Loquendi proprietate.

Aelius Præconinus Grammaticus nobiliſſimus, orationes ad vnum quemque ſcribebat. Hic Metellum Numydicum in exilium comitatus eſt.

Alexander Mileſius Polyhiſtor cognominatus, libertus Corn. Lentuli Grammaticus fuit, qui docuit Romæ Syllæ temporibus.

Andromachus Grammaticus docuit Nicomediæ, Diocletiani tempore.

Apollodorus Athenienſis Grammaticus diſcipulus Panteij Rhodij, & Ariſtarchi Grammatici ſcripſit hiſtoriam Athenienſem.

Appion Alexandrinus, Didymi magni alumnus, docuit Romæ Tiberij & Claudij temporibus Scripſit annales, & alia complura.

Apollonius Alexandrinus, ſcripſit de compoſitione partium orationis.

Arcadius Antiochenus, ſcripſit nonnulla in grammatica.

Archibus Alexandrinus, docuit Romæ ſub Troiano principe. Scripſit commẽtaria in epigrammata Callimachi.

Archimedes Trallianus, ſcripſit mechanica & commentarios in Homerum.

Ariſtarchus Alexandrinus, floruit ſub Ptolemæo Philometore cuius filium erudiit. Scripſit Commentarios ſupra mille. Diſcipulus fuit Ariſtophanis Grammatici.

Ariſtonicus Grammaticus Alexandrinus, ſcripſit in Theogoniam Heſiodi.

Ariſtophanes Bizantius grammaticus diſcipulus fuit Callimachi.

Aſclepiades Anazarbæus Grammaticus, ſcripſit de fluminibus.

Aſinus Capito Grammaticus, reliquit librum epiſtolarum.

Aſinus Pollio Trallianus, docuit Romæ tempore Pompeii magni, Succeſſit ſcholę Timagenis Scripſit etiam bellum ciuile Cæſaris & Pompeii.

Aul. Gelius tempore Traiani ſcripſit noctes Atticas. Fauorinum maximè coluit.

Calias Metymnæus, Grammaticus, Alcei & Sapphus poemata enarrauit.

L. Cæcilius Epyrota, Attici libertus, ludũ Grãmaticę Romę aperuit, primusq; Vergilium, & alios nouos poetas cœpit proſiteri. Vnde Domitius Marſus: Indicat

Epyrota

Epyrota tenellorum nutricula natum.

Craſsitius cognomento Paſcilles, Romæ ludum Grammaticæ aperuit. Docuit Iulianum Antonium, Antonij Triumuiri filium.

Crates Malotes æqualis Ariſtophanis, floruit ſub Ptolomæo Philometore. Scripſit in Homeri Iliada & Odyſſeam lib. 9 cōmentariorum. Primus ſtudium grammaticæ Romæ intulit eo, ferè tempore, quo mortuus eſt Ennius.

Demetrius Ixion Adramicus, docuit Pergami. Diſcipulus fuit Ariſtarchi. Scripſit Enarrationem in Homerum.

Demoſthenes Thrax Grammaticus, Iliada Homeri, & Heſiodi Theogoniam in ſolutam uertit orationem.

Dicæarchus Lacedæmonius grammaticus: fuit Ariſtarchi auditor.

Didymus Calchenterus, Grammaticus Alexandrinus, ſcripſit lib. ſupra 3500.

Diogenianus ex Heraclea, Grāmaticus ſub Andriano principe, ſcripſit Dictionariū per ordinem literarum, & quædam alia.

Diomedes ſcripſit quædam in Grammatica, quæ adhuc extant.

Dioyniſius Alexandrinus Grammaticus præfuit bibliothecæ & epiſtolis Traiani. Habuit præceptorem Chæremonem philoſophum.

Dioſcorius Mireus, Grāmaticus, prefectus fuit prætorij Leonis Imperatoris, & præceptor filiorum eius.

Domitianus inſanus Grammaticus in urbe Roma, id cognomentum adeptus eſt, ꝙ eſſet intractabilis, & ualde moroſus.

Donatus Grammaticus, præceptor Hieronymi, ſcripſit libellum, quem pueri hn̄t in manibus Commentarios item in Terentium & Vergilium.

Ennius Grammaticus duos libellos de literis & ſyllabis, ac metris conſcripſit.

Epitherſes Bithynicus, ſcripſit de Atticis dictionibus.

Eugenius Phrigius docuit Conſtantinopoli, imperante Anaſtaſio.

Helladius Grammaticus Alexandrinus, ſub Theodoſio iuniore ſcripſit Lexicon ex ordine literarum. Item de Laudibus Theodoſij, & quædam alia.

Heracleon Ægyptius, docuit Romæ, ſcripſit enarrationem in Homerū, & Lyricos.

Hermolaus Conſtantinopolitanus Grammaticus ſcripſit ad Iuſtinianum Imp. Epitomen in librum Stephani Grammatici de Vibibus.

Herodianus Alexandrinus, Grāmaticus, Apollinij Grammatici filius & diſcipulus, floruit ſub M. Antonio principe. Scripſit de Grāmatica, & imperatorum hiſtoria.

Hyperchius Alexandrinus Grammaticus, ſub Martiano Imper. ſcripſit de Verbis, & nominibus, & Orthographia.

Luctatius Daphnis Q. Catuli libertus, profeſſus eſt Romæ.

C. Meliſſus Spoletinus, a Mecœnate ob ingenium libertate donatus eſt.

Mithecus Grammaticus ſcripſit de Obſonijs, & de Canibus.

Moſcus Grammaticus ſcripſit carmen bucolicon.

Naucratita Grammaticus docuit Athenis ſub Commodo principe, ad quē ſcripſit Onomaticon libris 10.

Neſtor Alexandrinus Grammaticus, Marcellum Auguſti ſororis filium erudijt.

Nicanor Alexandrinus Grammaticus, ſcripſit de Punctis & dictionibus, quibus utimur in ſcribendo.

Nicias Grammaticus docuit Romæ, fuitq; familiaris Pompeio & Ciceroni.

Orbilius Beneuētanus ꝓfitebatur Romæ Ciceronis tpe, vir in diſcipulos plagoſus.

Pacatus Minutius, ſcripſit de Lingua Alexandrinorum. Item proprietate Atticæ & Doricæ linguæ.

Palamedes Eleates ſcripſit de Tragicis & comicis dictionibus, & Commentarios in Pindarum.

Pamphilus Alexandrinus, ſcripſit Dictionarium, quod uocat Pratum.

Pamphilus Sycionius, ſcripſit de Pictura, & claris pictoribus.

Papia ſcripſit Dictionarium Latinum ex ordine literarum.
Pauſanias Cęſarienſis ſcripſit de Conſtructione. uixit Romæ Adriani principis tpe.
Philetas Cous Grammaticus fuit admodũ Criticus, tẽpore Philippi & Alexandri, præceptor Ptolemæi Philaldelphi. Scripſit elegias & epigrammata.
Philoxenus Alexandrinus Romæ ſcripſit de Verbis monoſyllabis, & de Græciſmo, & de Genere linguarum.
Pompeius Leneus, Pompeii magni libertus, ſcripſit de herbis & plantis.
M. Popilius Andronicus ſcripſit opuſculum Annalium.
Priſcianus Cæſarienſis, claruit Athenis tẽpore Iuſtiniani principis. Scripſit de arte grãmatica ad Iulianũ conſulẽ, & ad Coſroẽ Perſarũ regẽ, de naturalib. q̃ſtionib.
Rhennius Palemon, profeſſus eſt Romæ ſub Tiberio & Claudio principibus.
Scribonius diſcipulus Orbilij, docuit eodem tempore, quo Verrius.
Sophocles Grammaticus enarrauit Lycophronem & quoſdam alios poetas.
Solibus Grammaticus fuit Laconicus.
Spurius Carbilius Romæ ludum grammaticæ aperuit mercede docens. Idem G literam primus inuenit, quum prius C litera prius uteretur.
Telephus Pergamenſis ſcripſit ferè omnia, quæ ad Grammaticã pertinent. Inter cætera collationes Epithetorũ unicuiq; rei cõgruentiũ ad paratũ elocutionis copiã.
Terentius Scaurus floruit Adriani temporibus, ſcripſitque librum de Cæſelij uindicis erroribus.
Timagenes Alexãdrinus ſub Pompeio Magno captiuus Romam ductus, a Gabinio eſt emptus. Docuit Romæ uſque ad Auguſti tempora.
Timotheus Gazeus floruit ætate Anaſtaſij principis.
Tryphon Alexandrinus Auguſti tempore ſcripſit de Copia orationis, de orthographia, & quædam alia.
Tyrannion docuit Romæ ætate Magni Pompeij. Habuit tria librorum millia.
Val. Cato grammaticus Romæ docuit multos & nobiles, tempore Syllæ, tantumque nominis ſibi comparauit, ut ſequentes uerſus in eius laudẽ vulgò prædicarentur:
Cato grammaticus Latina Syren,
Qui ſolus legit & facit poetas.
M. Val. Probus Romę docuit. Scripſit Syluam obſeruationum Latini ſermonis.
Verrius Flaccus ſcripſit de uerbis Gręcis. Romę docuit Auguſti nepotes. Profeſſus eſt in atrio domus Catilinę tanta omnium beneuolẽtia, ut ſtatuã meruerit.
Volcatius Epidius Grammaticus, ſcripſit res geſtas Põpeij Magni & eius patris. Ludum aperuit, docuitque M. Antonium & Auguſtum.
Zenodotus Epheſius docuit filios Ptolemæi primi, ac præfuit Alexandrinæ bibliothecæ: primus qui Homeri libros correxit, & in ordinem redegit.
Inter neotericos numerantur Seruius, Valla, Nebriſſenſis, Nicolaus Perottus, Calepinus Tolentinus, Bebelius, & Deſpauterius, & bonæ (ſi diis placet) doctrinæ Alexander Theopagita.

EXEMPLA ALIQVOT HIEROGLYPHICARVM.
notarum, quibus Ægypti utebantur.

Serpens caudam ſibi mordens, Annum, aſtra, eorumque diſcurſus ſignificat.
Figura Leonis, Furorem. Anteriores partes Leonis, Fortitudinem denotant.
Muſca, Impudentiam.
Formica, Cognitionem, & prouidentiam.
Caput Leonis, Vigilantes, aut cuſtodes.
Cœlum pictum rorem eme ens, Diſciplinam uel artem.
Apol onius interpr. te Beroaldo.
Pellicani forma Inſidiantem.
Cucufæ effigies, Gratitudinem.
Ciconia, Parentum amantes deſignat.

Columba, Ingratitudinem.
Vipera, Mulierem viro inſidiantem.
Hyena picta, Inconſtantem hominem.
Pellis hyenæ, Fortunæ & calamitatis contemptorem.
Capræ figura, Optimè audientem
Anguilla, Omnibus inuiſum Camelus, Pigrum
Apis effigies, Regem indicat. Crinitus lib. 7. cap. 2.
Vultur, Genium & maieſtatem Idem eodem.
Bouis figuram, Terram. Mac. lib. 2. cap. 27.
Sceptrum oculi ſpecie, Oſyrim ſeu Solem.
Idem eodem.
Perdices, Contumelioſos homines. Cælius lib. 16 cap. 25.
Hippotami vngulæ deorſū uerſæ, Impiū iniuſtū q; ſignificāt. Idē autor eodē loco.
Accipiter, Rem denotat citò factam.
Oculus, Iuſtitiæ ſeruator, & corporis cuſtos interpretatur. Diodorus lib. 4.
Dextra manus paſſis digitis, Libertatem deſignat.
Siniſtra cōpreſſis, Tenacitatē. hęc tñ quatuor vltima de Aethiopib. diodorus intelli
Crocodilus, Malum notat. Bap. in annotationibus prioribus. (git.
Literarum hieroglyphicarum memini Luc. lib. 3. his uerſibus.
Nondum flumineas Memphis contexere biblos
Nouerat & ſaxis tantum uolucresq; feræque,
Sculptaque ſeruabant magicas animalia linguas.

Et Apul. lib. vlt. A ſin. aur. his uerbis: De opertis adyti quoſdam libros literis ignorabilibus prænotatos, partim figuris huiuſcemodi animalium concepti ſermonis compendioſa uerba ſuggerentes, partim nodis & in modum rotæ tortuoſis, capreolatimque condenſis ait curioſitate prophanorum lectione munita. uide Bap. Pij annotat. priores.

DE HISTRIONIBVS AC FABVLARVM ACTORIBVS.

Hiſtriones uocātur Ludiones & geſticulatores, qui oculos ſpectatorū ſuis oblectāt ludis. Theatricorum enim artificū alii uocātur Gymnici, alii Scenici. De Gymnicis nōnihil dictū eſt in Athletis Scenic. uocantur qui ſcenicos agonas exercent, aliter Dionyſiaci uelut patri Libero dicati. In his ſunt Comœdi & Tragedi, id eſt, fabularū actores. Itē Mimi, Pantomimi, Archimimi, Ethologi, Ethopœi, qui oēs ſignificant alienæ pſonæ ſimulatores & hypocritas Latinè Hiſtriones uel ab Hiſtria ex qua primū uenerūt, uel ꝙ Hiſter uocabulo Thuſco ſignificet ludionem. Mimi dicūtur imitatores, qui dicta, facta moresq; hominū & naturas imitantur. Quamuis ēt Mimi dicantur poemata ſine reuerentia laſciuiā imitantia, ut apud Ouid. Scribere ſi fas eſt imitantes turpia Mimos Pantomimi omniū perſonarum imitatores & effictores. Suet. in Cali. Neſtorem Pantomimum ēt inter ſpectacula oſculabatur. Bibaculus ſcriptor egregius ob eximiā imitationē Pātomimus vocabatur. Si Venus leporē in horoſcopo reſpexerit, faciet Pantomimos,, & Mimologos, inquit Iulius Maternus. Archimimi ſunt hiſtrionū princeps. Ethologi ſūt effictores morū & affectuū cuiuſcunq; perſonæ. Cicer. lib. 2 de Or. Mimorum eſt enim ethologorum, ſi nimia eſt imitatio, ſicut obſcœnitas. Quibus uerbis Cicero nimiam & uelut Mimicā in Oratore culpat imitationē. Sunt & Ethopœi hiſtriones, qui mores imitātur eius perſonæ, quā ſuſtinēt. Vnde Ethopœia, morū alienorū imitatio dicitur, quæ ēt aliter uocatur Mimeſis Inter Scenicos quoq; ponuntur Thymelici, Saltatores, Chironomi. Thymelici ſunt Citharœdi, Cithariſtæ, Lyriſtæ, Tibicines. Thymelici actiones ſuas in Orcheſtra peragebant: Comici & Tragici in ſcena. Thymelici autem dicuntur uel a Thymele muliere, quę prima ſaltationē docuit, vel ꝙ apud Græcos hiſtrionicā ſignificet. Martialis lib. 1. Chironomi ſunt geſticulatores & Chironomia, ſaltatio geſticulatrix. Iuuen. Sat. 6.

Chironomon Lædam molli ſaltāit Batyllo. vbi Læda nomē eſt ſaltationis, Batyllus hiſtrionis. Idē Sat. 5 Saltantē ſpectas & Chironomōta uolāti Cultello. Saltationis ſpecies antiquitus fuerunt Pyrrhica, quæ & ęnopolia à quibuſdā dr̄. i. pacata. Hinc Pyrrhicarij, Pyrrhiciſtæ dn̄r ſaltatores armati. Tranq. in Cæſare dictatore: Furius Leptinus ſtirpe prætoria, & A. Calpenus ſenator quondam actorque cauſarū Pyrrhicā ſaltauerunt. Nomen aūt ſumpſit à Pyrrho inuentore. Cordax ſaltatio eſt obſcœna & comica. Tertiū genus ſaltationis Sicinnis appellatur, quæ ſatyrica eſſe dicitur. Plin. lib. 1. Saltationē armatā Curetes docuere, Pyrrhicē Pyrrhus. vbi armatā à Pyrrhica diſtinguit, quas tamē eaſdem eſſe ſentit doctiſſimus Budæus, à quo bonam horum fragmentorum partem emendicaui. Eſt & alia ſaltatio, quæ Eumelia dr̄, id eſt pacata. Produnt hiſtoriæ Rom. hiſtriones pulſos Italia à Nerone, quū propter eos uariæ factiones ortæ eſſent, & adeò vehemētes, vt ad compeſcendam fautorum contentionem milites theatro aſſidere iuberētur. Vnde & Tranquillus: Pantomimorū, inquit, factiones ſimul cum ipſis relegatæ. Reſtituti ſunt demum per Neruam, ſed iterum poſtea ſublati à Traiano.

Fuit Theocrines primùm tragœdiarum actor, deinde calumniator & ſycophanta. Vnde & Demoſthenes in oratione pro Cteſiphonte, Aeſchinem tragicum Theocrinem uocat. Eraſmus in Chil.

Cyliſcus nomen eſt tragœdi apud Plin lib. 35. cap. 10.

Thymele mulier prima ſaltationem docuit. Hinc Thymelici dicuntur ſaltatores mimi. Mar Qua Thymelen ſpectas, deriſoremq; Latinum. Iuuen. Attendit Thymele, tunc ruſtica dicit.

Aſtydamas fuit hiſtrio Morſimi filius, cui ſtatua ī theatro ponēda decreta erat, ꝙ in agēdo Parthenęū ſeſe gnauiter ac ſcitè geſſiſſet. Itaq; titulū conſcripſit, quo ſuas ipſe laudes cōplectebat. Vnde natū adagiū, Laudas teipſum Aſtydamæ in modū.

Nicoſtratus fuit Comœdiarum actor talis apud Gręcos. qualis apud Romanos fuiſſe traditur Roſcius. Propter cuius artis peritiam reliquit locum ſequenti prouerbio, Ego faciam omnia more Nicoſtrati.

Fuit & Satyrus apud Græcos hiſtrio, qui Demoſthenis lingua præpediti, ac propterea ingrati populo, ſic formauit vocem, vt non prior Demoſthenes, ſed alter videretur. autore Plut.

Cytheris fuit Mima, cum qua M. Antonius poſt Pharſalicam pugnam uectus eſt curru, quem generoſi ſpiritus leones trahebant. autor Plin. lib. 8.

Idem ſcribit M. Ofilium fuiſſe hiſtrionem & comœdum, qui quum populo admodum placuiſſet natali die ſuo, conuiuiumq; haberet, edita cœna calida potionē in pultario popoſcerit, ſimulq; perſonam eius diei acceptam intuens, coronam è capite ſuo in eam tranſtulerit, taliq; habitu rigens nullo ſentiente expirauerit.

Saculio nomen eſt hiſtrionis apud Plutarchum, quem Brutius in bello contra Antonium captiuum cepit.

Polus hiſtrio fuit fama celebri in terra Græcia, qui geſtus & uocis claritudine & uenuſtate cæteris anteſtabat. Egit tragœdias poetarū: Athenis et Electrā Sophoclis poetę urnā cū Oreſtis oſſibus geſtantē. Quem actū ſcitè adeò & doctè abſoluit, ut imagines rerū uerbis exprimēs, ſpectatores ad fletū & lachrymas concitauerit.

Fuit Callipedes geſticularius tragœdiarum hiſtrio inter Græcos clarus, qua in re plurimum ſe mirabatur. Itaque ubi Ageſilao regi occurriſſet, arrogantius cum ſalutauit, ſubinde illi ſe oſtentans, arbitratus fore, ut comiter à rege exciperetur. Verùm quum ſenſis rex intenderet, nec animaduerteret ad Callipedem, Non admodum, inquit, noſſe me uideris, ò rex. Tum ſubridens Ageſilaus: At nō, inquit, Callipedes ille diceliſtas? id eſt mimus Spartanorum uocabulo. Quibus uerbis ludionis tumorem retudit. Fuit autem Callipedes adeò geſtuoſus, ut Simia geſticuloſiorem Græci eum dixerint. Quamobrem, pronunciatio illa tam elegans & arguta, reddebat hominem tardiorem.

Roſcius Gallus comœdus fuit ut omnium peritiſſimus, ita & notiſſimus, qui geſtus & pronunciationis exercitatione eò venit præſtantiæ, ut ſi quępiam in arte ſua perfectum uelimus dicere, eum uocemus uelut Roſcium in ſcena. Perſona primus uſus eſt in ſcena, quòd obliquis eſſet oculis turpiq; aſpectu. Scripſit librum, quo hiſtoriam comparauit eloquentiæ. Cicero grauiſſima oratione populum ob iurgauit, quòd agente Roſcio tumultum mouiſſet. Idem lib 2. de Oratore: Quā ſoleo, inquit, ſæpe mirari eorum impudentiam, qui agunt in ſcena geſtum ſpectāte Roſcio Quis enim ſe commoueret poteſt, cuius uitia ille nō aduertat? Porrò autem fuit Roſcius L. Syllæ adeò charus, ut anulo aureo ab eodem Dictatore donatus ſit. Tanta præterea tum gratia, tum gloria, ut mercedem diurnam de publico mille denarios ſine gregalibus acceperit. Horatius de eo ſcribit: Clamēt periiſſe pudorem Cuncti penè patres, ea cum reprendere coner, Quæ grauis Aeſopus, quæ doctus Roſcius egit. Macrob lib. 3 c. 7.

Aeſopus fuit tragœdius amicus Ciceronis, qui ex hiſtrioua tantas opes ſibi comparauit, ut patinam haberet ſexcentis ſeſtertiis taxatam, filiumq; reliquerit adeò di uitē & prodigum, ut uniones aceto liquefactos cœnis apponeret. Plinius ait patrē poſuiſſe in patina aues cantu aliquo aut humano ſermone uocales, millibus ſex ſingulas coemptas, nulla alia inductum ſuauitate, niſi ut in his imitationem hominis mandaret, dignus prorſus filio, à quo deuoratas diximus margaritas.

Dion Caſſius prodit, Neruam Cocceium gladiatoribus theatris mimisq; & ſaltatoribus maximè oblectatum, è quibus unum præcceteris (cui nomen erat Pylades) dilexerit Fuit hic Pylades hiſtriouica clarus. Hylam diſcipulum vſque ad ęquali tatis contentionem eruditione prouexit. De utroque abundè meminit Macrobius lib. 2. Saturnalium. Auguſtus Cæſar, autore Tranquillo, Hylam Pantomimum in atrio domus ſuæ nemine excluſo flagellis uerberauit, prætore licentiam Hiſtrionis culpante. Pyladem quoque urbe atq; Italia ſummouit, quòd ſpectatorem (quo exibilabatur) demonſtraſſet digito, conſpicuumque feciſſet.

Stephano etiam nomen eſt hiſtrionis, quem Suetonius Togatarium uocat, quòd primus togatus ſaltauerit fabulas, dicente Plinio: Minus miror Stephanionem, qui primus togatus ſaltare inſtituit. Hunc Auguſtus per bina theatra virgis cæſum relegauit, quòd circuntōſam in puerilem habitū matronā ei miniſtraſſe cōperiſſet.

Rubrius apud Plinium hiſtrio dicitur, cui L. Plancus cognomen impoſuit.

Paris hiſtrio, libertus fuit Domitiæ, Neronis amicæ, qui ſolitus erat luxus Neronis intendere tempore cœnæ, eiusq; animum demulcere: autore Cor. Tacito, de hoc intelligit Iuuen Eſurit, intactam Paridi niſi vendit Agauen, &c. Tranquillus ait eum à Nerone occiſum, quaſi grauem aduerſarium. Idem ſcribit Domitianum repudiaſſe uxorem, Paridis hiſtrionis amore perditam.

Fauo fuit Archimimus, qui in funere Veſpaſiani Imperatoris perſonam eius tulit, viriq; (moris erat) facta & dicta imitatus eſt. Interrogatis itaq; ab eo procuratoribus exequiarum, quāti cē ſtaret funus: ut audiuit, ſeſtertiū cēties, exclamauit, centū ſibi ſeſtertia darēt, ac ſe uel in Tyberim proicerent. Quibus uerbis taxabat Imperatoris auaritiā, qui indignaretur tantā impenſam in funere ſuo factā fuiſſe.

Spinter fuit hiſtrio, à cuius nomine uocatus eſt Lentulus Spinter, quòd eius ſimilitudinem referret maximè.

Caſtor & Docilis hiſtrionum ſunt nomina apud Horatium in epiſtolis ſcribentem Ambigitur quid enim Caſtor ſciat, an Docilis plus.

Geneſius Arelatenſis patria, minus fuit apud Domitianum, qui Chriſtianos turpiſſimis geſtibus irridebat. Tandem & ipſe ſub Imperatore paſſus eſt.

LVDORVM DIVERSA GENERA.

Aſtragalus latinè Talus ludus, ex Oſſiculorum pedis coniunctura, quibus Apollonius in Argonauticis puerum Cupidinem ludentem ponit. Volaterranus ait Germanos & Tranſpadanos hunc adhuc ludum obſeruare. Homerus ſcripſit

Elpenora

Elpenora lapſu ſcalarum exanimatū eſſe, quum fregiſſet Aſtragalon, id eſt iuguli coniunctarum.

Ludus pilæ repertus ab Anagali puella Cercyræa, uel à, Pytho quodam ſecundum Plinium, aut Lydis ſecundum Herodotum. Vocatur aliter Sphæriſterium. Tranquillus in Flauio Veſpaſiano: Valetudine proſpera uſus eſt, quamuis ad tuendam eam nihil amplius, quàm fauces cæteraque membra ſibimet ad numerū in Sphæriſterio defricaret Pila primum luſit Phacia inuentus. De hoc ludo Homerus in Odyſſea locutus eſt cuius uerſus lat nos fecit Volateranus, Ille pilam dextra miſſurus ad aſtra reflectit Terga retrò, rurſusq; ad magnum protinus ictum Conſurgens terram procumbit pronus ad imam.

Eſt & Ludus Latronum ſeu Latrunculorum, de quo Mart. Inſidioſorū ſi ludis bella latronum, Gemmeus iſte tibi miles, & hoſtis erit Seneca: Latrunculis ludimus. Volateranus ait Magiolinum Florentinum fuiſſe in eo ludo adeò exercitatum, ut memoriter per alium luderet, minimè reſpiciens, aduerſario tamen diligenter aduertente.

Aleam Palamedes reperit in caſtris Græcorum contra Troianos, dum eſſet in ocio. Luſoria tabula uocatur Phimium, ſeu Alearorium Aleæ teſſera 12. habet puncta. Mart Hic tibi biſſeno numeratur teſſera puncto, Calculus hic gemino diſcolor hoſte perit. Aleatorium etiam quādoque pro aleæ ludo ſumitur. Sidonius: Atque illic Aleatorium laſſis conſumpto Sphæriſterio ſatiat. Qui alea luduut, uocantur Aleatores & Aleones. Catullus. Niſi impudicus & uorax & aleo. Suetonius ſcribit, Domitianū imperatorem (quoties ocium eſſet) alea ſe oblectaſſe. Alea Romanis legibus erat uetita. Horatius: Seu mauis uetita legibus alea. Hinc Cicero Lēticulum colluſorem Antonii, de alea condemnatum fuiſſe ſcripſit. Quum autem Alea dicatur omnis ludus in uarietate fortunę conſiſtens, factū eſt, ut pro periculo periculique dubitatione accipiatur. Lucanus: Placet alea fati Alterutrum merſura caput. Plinius: Indubiam imperij ſeruitijque aleam imus. Cæſar dubitans an traiecturus eſſet copias ultra Rubiconem aduerſus Pompeium, tādem relicta cunctatione, Eatur (inquit) quò deorum oſtenta & inimicorum iniquitas uocat iacta eſt alea. Petronius Arbiter tradit Cæſarem dixiſſe: Iudice Fortuna cadat alea. Aleam iacere ille dicitur qui ſe periculis Fortunæque cōmittit Dicimus ludere aleam, & alea. Tranquillus in Auguſto: Aliquando ut vincat, ludit aſſiduè aleam.

Turricula ſeu Fritillus, id eſt, quod apud Græcos Pyrgus dicitur. Erat enim uaſculū in modum turriculę, quo incluſæ teſſeræ iactabantur ad tollendam ludentis fraudem. Martialis: Quæ ſcit compoſita manus improba mittere talos, Si per me miſit, nil niſi uota facit Fritillus autem dicitur tabula luſoria, quo teſſeræ coniectę agitatęque mittuntur in alucolum. Iuu. Saty. 14. Paruoque eadem mouet arma fritillo Mart Dum blanda uagus alea decemb. Incertis ſonat hinc & hinc fritills. Mart li. 13. Hæc mihi charta nuces, hæc eſt mihi charta fritillus.

Ludere par impar moris fuit antiquitus, quod illo carmine Horatiano conſtat: Ludere par impar, equitare in arundine longa.

Ludere nucibus noſtri temporis puerulis ab antiquis didicerunt. Nam & maiores hoc uſos fuiſſe ludo, docet illud Perſianū· Et nucibus facimus quæcūque relictis Quū ſapimus patruos Nuces autem relinquere, eſt omiſſis ſtudijs & nugis puerilibus ad grauiora magisq; ſeria conuertit. Hinc etiā ortæ illę dicendi figurę. Nūquam à nucibus recedere, Redire ad nuces, Nuces obijcere, Nuces intermittere, Nucibus indulgere, Nuces repetere

Chartarum, Sortium ac Diuinationis ludi à perditis hominibus inuenti ſunt, qui quamuis noſtro quoque ſeculo damnentur adeò, ut piaculum uideatur, illis tamen adhuc luditur.

Sortiri digitis ludus fuit Italorum, maximè paſtorum, ut repentè porrectis digitis utrique numerum diuinet. Mantuanus Eclog. 1. Sortiri digitis res iniucunda uoluptas,

ſuptas, Magna prius tãti, dum mens erat inſcia morbi. Simile eſt illud: Micare digitis Cice. lib. 2. de Diuinatione: Quid eſt enim ſors? Idem propemodum quod micare, quod talos iacere, quod teſſeras. M. Varro Micandũ erit cum Græco utrũ ego illius numerum, an ille meum ſequatur. Nemeſianus: Digitos iactare micantes. Vnde natum adagium, dignus quo cum in tenebris mices, id eſt, cui ſecurè credas, & in iurato fidem habeas. Is enim quo cum in tenebris micamus, poteſt nos fallere, ſi uellit.

Porrò autem ueterum monumentis proditur ſummos uiros, & multa laude præſignes, luſu non abſtinuiſſe. Nam Herculem illum portentorum domitorẽ, Iouis & Alcmenæ filium, ferunt eum puerulis ſæpius colluſiſſe, eoque modo curas animi remiſiſſe. Ab Alcibiade quandoq; deprehenſus eſt Socrates, cum Lampocle infantulo colludens. Ageſilaus cum filio arundinem interdum equitabat, qui puerulis mos eſt, alludente Horatio: Ludere par impar, equitare in arundine longa. Tarentinus Archytas cũ pueris de famulicio luſus agitabat, hiſque oblectabatur plurimum, dum agitaret conuiuia. Volaterranus ait Coſmum Medicem iam ſenem & patriæ principem, nepotibus paruis colluſiſſe, & ex his cuidam auenam in medio foro aptaſſe.

SPECTACVLORVM VARIA NOMINA.

Actia ludi fuerunt quinquennales, inſtituti apud Actium Epyri promontorium ab Auguſto, poſt Antonium & Cleopatram ſuperatos, in honorẽ Apollinis Actiaci.

Æcea fiebant de Æaco apud Æginam.

Bubetiæ lupi fuerunt à bobus appellati, quoniam à ueteribus gratia boum inſtituti ſunt. Vocantur etiam Boalia.

Circenſes ludi qui fiebant in circo, ubi loca erant, & ſubſellia equitibus patribuſque deſignata. Primus circum deſignauit Tarquinius Priſcus. Spectaculum faciebant equi, pugileſq;, ex Ethruria maximè acciti. De his Tranquillus in Cæſare: Circẽſibus, inquit, ſpacio circi ab utraque parte producto in gyrum, Euripo addito, quadrigas, bigas, & equos deſultorios agitauerunt nobiliſſimi iuuenes. Troiam luſit turma duplex maiorum & minorum puerorum. Troia autem erat equeſtre ſimulachrum, ſeu umbratica equitum pugna, in qua equis in orbe ſe inuicem petebant. Huius ludi originem Verg. lib. 5. deſcribit.

Dionyſia fiebant in honorem Bacchi, ubi maxima bibendi licentia permittebatur. His intererant populus & Athletæ paſſim coronati. Omnium certaminum præcipua quatuor fuerunt genera, Olympia, Pythia, Nemæa, Iſthmia: quorum præmia erat Oleaſter, Laurus, apium, pinus. Fiebantque in honorem Pelopis, Apollinis, Archemori, & Palamonis. Aliqui ad Iouem & Neptunum Olympia & Iſthmia referunt. Vnde Stat. lib. 1. Theb. nõ aliter q̃ Piſæo ſua luſtra tonanti Quũ redeũt.

Gladiatorij inſtituti ſunt ad exercendam armis iuuentutem, ut iuuenes ipſi (ſi quando res poſtularet) aſſueſcerent non expaueſcere congreſſum hoſtilem.

Iuuenalium uocabulo Cor. Tacitus ſcribit Neronem inſtituiſſe ludos in quibus nõ nobilitas ulla non ætas, aut acti honores erant impedimento, quo minus Græci Latiniq́ue hiſtriones artem exercerent uſque ad geſtus modoſq́ue parum uiriles. Quin & fęminæ illuſtres deformia meditabantur. Fieri quoque iuſſit conuenticula, & canponas ubi poſita erant irritamenta luxus, unde corruptis moribus acceſſit libidinum colluuies poſt natos homines longè maxima.

Marathonea ob taurum à Theſeo interfectũ, ubi phiala argentea dabatur præmium. Thebis etiam fiebat Heraclea. Oenomaus primus apud Elidem ludorum ſpectaculum, equorumq́ue curſum edidit. Apud Romanos Romulus in Sabinarum raptu. Vnde Ouidius: Primos ſolicitos feciſti Romule ludos. Ad Certamina Gymnica non admittebantur fœminæ. Vnde Statius: Excluſæq́ue expectant præmia matres: In ludis illis certabatur quinque generalibus, Diſco, Haſta, Saltu, Iaculatione, Luctatione, qui omnibus uincebat, uocabatur Pentathlus.

Nemæa

Nemæa fiebãt in honorem Archemori Lycurgi regis Thracum filij, quem ab Hypſiphile nutrice in herba relictum ſerpens interfecerat.

Olympia ludos in honorem Iouis conſtituit Hercules, apud Elidem & Piſam, Græciæ oppida ubi Gymnicum certamen fiebat quinto quoque anno. In his qui dimicabat, uocabatur Olympionices. Hic Hercules ſtadium fecit tanto cæteris maius, quanto menſura pedis eius cæteris præpollebat.

Plebeij inſtituti ſunt exactis regib. ꝓ libertate plebis, quos poſtea L. Sylla inſtituit.

Pythia uocabantur ludi Apollinares, inſtituti in honorẽ Apollinis poſt interfectũ Pythona ſerpentem Horat. Qui Pythia cantat Tibicen, didicit primũs, extimuitque magiſtrum Sabellicus.

Scenici ludi dicuntur à ſcena, in qua celebrantur à theatricis actoribus. inſtituti ſunt ob peſtilentiam, accitis ex Hetruria ludionibus ad tibicinis modos ſaltantibus. Ludi ſcenici fiebant in theatris. Venationes & Gladiatorij in Amphitheatris. Ludicros & ſcenicos actores Cenſoria damnauit nota, ut improbos mente & nihil homines.

Seculares ludi honorem Apollinis & Dianæ inſtituti, fiebant centeſimo quoque anno, præcone per compita clamante: Venite ad ludos, quos nemo mortalium uidit, neque uiſurus eſt. Hos inſtituiſſe fertur Val. Publicola propter exactos reges. Celebrauit Philippus Imp. anno poſt Vrbem conditã mileſimo. In quibus fuerũt Elephanti 30. Alces 10. Tygres 10. Leones mãſueti 40. Leopardi mãſueti 30. Hyenæ 10. Gladiatorum fiſcalium paria mille, Hippotamus quoque, Rhinoceros, Arcoleontes, Camelopardi, Onagri & Equi feri.

Taurij ludi fiebant in honorem deorum inferorum.

Venationes erant ſpectacula, in quibus poſitæ in theatro feræ, ut Tygres, Elephanti, & Leones Gladiatoribus congrediebantur uſque ad mortem & caſum alterutrius partis. Suet. Venationes editæ per dies quinque, ac nouiſſimè pugna diuiſa in duas acies, quingentis peditibus Elephantis uicenis, tricenis equitibus hinc & inde commiſſis. In uenationibus & Gladiatorijs ſoli conducti, aut damnati & ambitioſi ad oſtentationem ſuarum uirium adhibebantur, quoniam maximum uitæ diſcrimen imminebat.

SPECTACVLA VARII GENERIS à diuerſis edita.

Spectacula uarii generis edita ſunt à diuerſis principib. Cæſar inhibuit munus Gladiatorium. Ludos etiã regionatim urbe tota & per omnium linguarum hiſtriones. Item Circenſes Athletas. Naumachiam in foro depugnauit. Furius Leptinus, ſtirpe prætoria, & Q. Calpenus ſenator quondam actorque cauſarum Pyrrhicam ſaltauerunt. Venationes edidit per dies quinque, ſublatis metis quo latius dimicaretur. Athletæ certerunt per triduum. Defoſſus eſt in monte Cælio lacus ad nauale prælium in quo biremes ac triremes Tyriæ & Ægyptiæ claſſis magno puguantium numero confixerunt. Ad quæ ſpectacula tãtum confluxit hominum, ut præ turba eliſi & exanimati ſint plurimi, & in his duo ſenatores.

De ſpectaculis Auguſti ſic ſcribit Tranquillus: Spectaculorum aſſiduitate & magnificentia omnes anteceſſit. Fecit nonnunquam uicatim Athletas quoque extructis in campo ſedilibus igneis, Nauale prælium circa Tyberim. Ad ſcenicas quoque & gladiatorias operas equitibus Romanis quandoque uſus eſt. Milites ſecreuit a populo. Multis è plebe ordinem aſſignauit. Prætextatis cuneum ſuum, & proximũ pædagogis. Fœminis Gladiatores uidere ſolum ex ſuperiore loco cõceſſit. Virginibus Veſtalibus locum in theatro ſeparatum contra Prætoris tribunal dedit. Voluit primum ſubſelliorum ordinem uacuum ſenatoribus relinqui. Athletarum ſpectaculo muliebrem ſemouit ſexum. Athletis priuilegia cõfirmauit. Hiſtrionũ licentiam compeſcuit. In circo aurigas, curſoreſque & confectores ferarũ produxit. Troiæ ludum frequentiſſimè puerorum delectu edidit. Exhibuit Rhinocerotem

rotem apud ſepta, Tygrim in Scena. Anguem quinquaginta cubitorum pro comitio. Nulli Græco certamini interfuit, quo non pro merito certaminum quemque honorauerit. Spectauit ſtudioſiſſimè pugiles, maximè Latinos, nec legitimos & ordinarios ſolum, ſed & cateruarios oppidanos, inter anguſtias vicorum pugnantes temerè ac ſine arte.

Caligula Imp munera edidit gladiatoria, quibus inſeruit cateruas Afrorum & Campanorum pugilum ex utraque legione electiſſimorum. Nec ſpectaculis ſemper ipſe præſedit, ſed interdum magiſtratibus, aut amicis præſidendi munus iniūxit Scenicos ludos uarii generis fecit, quoſdā nocturnos accenſis tota urbe luminibus. Panaria cum obſonio viritim dedit. Aedidit & circenſes plurimos à mane uſque ad ueſperam, interiecta modò Africanarū venatione, modo Troiæ decurſione. Minio & Chyſocolla conſtrauit circum. Haſticos ludos egit Syracuſis, in Gallia Lugduni Miſcellos, id eſt, multi iugis ludictis uariſq; ludionibus refertos. Itē certamen Græcæ Latinæque facundiæ, in quo victoribus uicti præmia contulerunt, & eorundem laudes componere coacti ſunt. Qui autem maximè diſpliciuiſſent, ſcripta ſua ſpongia linguave delere iubebantur, niſi ferulis obiurgari, aut in propinquo flumine mergi maluiſſent. Idem Imper. Mirmillionem rudibus ſecum dimicantem, & ſponte proſtratum non fodit ferrea ſica, & more uictorum cum palma diſcurrit.

Cæſar Claudius fecit ſeculares ludos quaſi anticipatos ab Auguſto, nec legitimo tēpore reſeruatos Circo maximo mormoreis carceribus auratiſque metis exculto, propria Senatoribus conſtituit loca promiſcuè ſpectare ſolitis, & ſuper quadrigarum certamina, Troiæ luſum exhibuit. Exhibuit & Theſſalos equites, qui tauros per ſpacia circi agebant, inſiliebantque deſeſſos, & ad terram cornibus detrahebant Item Pantheras, quas conficiebat equitum Prætorianorum turma ducibus tribunis.

Nero edidit Iuuenales, Circēſes, & Scenicos ludos. Item gladiatorum munus Iuuenalib. ſenes quoq, cōſulares, anusq́, matronas recepit ad luſum. Circenſibus loca equiti ſecreta cæteris. Exhibuit & Camelorum quadriga. Ludos pro æternitate imperii ſuſceptos appellari maximos voluit, in quib pleriq; ex utroq: ordine & ſexu partes ludicras ſuſtinuerunt Nouiſſimus eques Rom. p Catadromū decurrit inſidens elephanto Fabulā Afranii togatā, Incendium nomen (quo Troiç ruina cōrinebatur) indixit, cōceſſitq; ſcenicis, ut ardentis domus ſupellectilē diriperent, ac ſibi haberent. Sparſit & milſilia omniū rerū. i. uarii generis munera, quæ etiā occupanriū. Singula quotidie millia auiū cuiusq; generis. Exhibuit ēt ad ferrum quadringentos ſenatores, ſexcentoſq; equites Rom. ad cōficiendas feras in arena. Itē Naumachiā aqua ex mari proximo inducta in qua innabāt beluæ. Itē, Pyrrhicas ſaltationes per ephebos, quibus peracta ōpera, diplomata & priuilegia ciuitatis Romanæ ſingulis obtulit. Fecit ēt ut taurus Paſiphaen in ligneo iuuēcæ ſimulachro abditam iniret, quod multi ſpectanriū crediderunt. Inſtituit & quinquennale certamen more Græco triplex, muſicum, gymnicum, equeſtre.

Domitianus ſpectacula edidit magnifica & ſumptuoſa in Amphitheatro & Circo, ubi præter bigarum & quadrigarū curſus duplex ēt cōmiſit prælium equeſtre ac pedeſtre: & in Amphitearro nauale quoque, Venationes, & Gladiatores exhibuit, noctib. ēt ad lychnos. Pugnas prǽterea nō uirorū modò, ſed & fœminarum. Toto Gladiatorii ſpectaculi tēpore habuit ante pedes ſuos puerulū coccinatū, portentoſo paruoq; capite, cum quo plurimū fabulabatur. Edidit nauales pugnas effoſo circa Tyberim lacu, quas inter maximos imbres ſpectauit. Fecit & ludos ſeculares. Inſtituit quinquennale certamen Capitolino Ioui triplex, Muſicum, equeſtre & Gymnicum. Fecit certamen Græci Latinique ſermonis. Celebrauit & in Albano monte quotannis quinquaginta Mineruæ.

Adrianus Imper. fabularum recitationem omnis generis in theatro ad ſcenam &

Orcheſtram dedit. Hiſtriones aulicos publicauit. In Circo multas feras, & ſæpe centum leones interfecit.

Antonius Pius munera edidit, inquibus Elephãti, Crocutæ, Rhinocerotes, Crocodili, Hippotami, & omnia ex omni terrarũ orbe animalia, etiã Tygres fuerẽ. In munere publico tam magnanimus fuit, ut centum leones una miſſione ſimul exhiberet ſagittis interfectos.

Gordianus Imp 12 populo Rom. ſpectacula per ſingulos 12. dies dedit ita ut gladiatorum nonnunquam quinquaginta paria, & nunquam minus centum quinquaginta feras Lybicas uno die, quandoque mille ediderit. Erat ei ſylua, in qua habuit ceruos ducentos, Britannos equos feros 30. Oues feras albas mille. Decem aureas capreas quas inaurari fecerat. Strutiones Mauros miniatos 300. Onagros 30. Apros 150. Ibices 200. Damas 200. Quæ omnia populo diripienda cõceſſit, die muneris, quod ſextum edebat.

Philippus Arabs Imp. ſeculares ludos & munera edidit Circenſia. In quibus dati ſunt Elephanti 32. Tygres 20. leones manſueti 60. Hyenæ 100. Gladiatorum fiſcalium parium mille. Rhinoceros unus. Archoleontes 10. Camelopardali 10. Equi feri 40. Leopardi manſueti 30.

Heliogabalus quaternos canes ad currũ iunxit, eoq; modo uectatus eſt. Idẽ iunctis quaternis ceruis in publicum proceſſit. Sed & leones coniunxit, ſe Cybelem appellans. Iunxit & Tygres, ſe Liberum patrem uocans. Iunxit etiam quaternas mulieres, nudusque à nudis uectus eſt.

Firmus Imperator uectus eſt ingentibus Strutionibus, adeò ut magis uolare, quàm geſtari uideretur.

ATHLETARVM VARIA GENERA.

Athletæ dicuntur pugiles & luctatores, aliter Pancratiaſtæ, à Pancratio ludogymnico. de quo Propertius, Et patitur duro uulnera Pancratio. Gellius ait vnum ex liberis Diagoræ Rhodiſuiſſe Pancratiaſtem. Athletarum nomine dicebantur, qui manibus pedibusque quaſi omni ope, omnibusque (vt dicitur) vnguiculis cõnexi certabant.

Palæſtritæ uocantur etiam à palæſtra luctatione, de qua Verg lib. 6. Aen. Pars in graminεis exercent membra paleſtris.

Palæſtrici item dicuntur, qui motus geſtusque formant, ut in paleſtra brachia recta ſint, nec indoctæ ruſticæ ve manus, ne qua in proferendis pedibus inſcitia, ne caput oculique ab alia corporis parte diſſidcant. Hæc ars Chironomia dicitur, quã ueteres ingenuis liberis neceſſariam putauerunt, ideturque nonnihil ad hiſtrioniam ſpectare, & oratoriam.

Apaleſtri, hanc qui non didicerunt, uocantur, quòd motu flexuque corporis, ac omni habitu nullam omnino uenuſtatem leporemque præ ſe ferant.

Pictæ in Gymnicis artificib. ſunt etiam, id eſt pugiles: & Dromeis, id eſt curſores, quales à Vergil. ponuntur lib 5. vbi ad patris Anchiſæ tumulum exequiales celebrat ludos. Sunt & alia permulta Athletharum genera, ut:

Diſcoboli, qui diſcum in ſublime iaculantur, qui frequens erat antiquis ludus.

Haltici qui curſus pernicitate contendunt, qualis Vergilianus ille pedibus longẽ melior Lycus.

De antiqua puerorum inſtructione Plautus: Ante ſolem (inquit) exorientem niſi in palæſtrãm uenerat gymnaſii profectò haud med ocreis pœnas penderes. Ibi curſu, luctando, haſta, diſco pugilatu, ſaliendo ſeſe exercebant magis, quàm ſcorto. Sed hæc fuerunt Græcorum exercitia, quibus non utebantur Romani.

Gymnici Agones dicebantur, in quibus nudis exercebantur Athletæ, quos in Arcadia primus reperit Lycaon.

Gymnaſia hinc uocantur exercitii loca, quæ à corporis ad animarum exercitia poſtea traducta ſunt. Athenis tria fuerunt Gymnaſia, Lyceum, Academia, Cynoſarges

ges.Fuit Lycęũ Ariſtotelis ſchola,Academiæ Platonis. Apud Cynoſarges pueri exercebantur,qui nec à patre,nec à matre ciuitatis ius habebãt.Porrò moris erat ut luctaturi ceromatæ,id eſt,oleo cærato perfunderẽtur:quos qui ungebant,uocabantur Ceromatiſtæ. Vnde Lucanus liquidam vocat paleſtram lib.9.dicens: Arcados autoris citharæ,liquidæq; paleſtrę. Vnctam.Stat.lib.6.Theb. Ante alios erat uncta Pales. Eadem ratione madidam oleo palæſtram uocat Calentius Poſt unctionem demum inſpergebantur puluere, ut corpora ceromate & ſudore lubrica mutuas luctantiũ prehenſiones admitterent. Hinc factus prouerbio locus, Citra pulueris tactum: ubi dicimus rem aliquem ſine diſcrimine & labore partam. Puluis ille uocatur Aphe Cæterum ubi Fabius libro 2. Inſtit. ait bonum eſſe, ut futurus orator Palæſtricis det operam.non de his loquebatur, quib.pars uitæ in oleo conſumebatur,ſed de illa Chironomia, quæ eſt formandorum geſtuũ ac motuum norma, quam ab Athletica palæſtra multum diſtare conſtat. Palæſtræ tamen appellatione rem athleticam omnem complectimur.Pugilatus (qui Græcæ Pygmen dicitur) cęſtibus fiebat Cuiuſmodi fuit illa Daretis in Entellum con certatio apud Vergil..Qui ſaltu certabant,plumbeis quibuſdam pilis & maſſulis (Halteres Græci uocant) utebantur,quibus utraq; manu ſe librabant.Hoc adhuc noſtri temporis faciunt Hiſtriones funambuli,qui ne corporis mole in hanc uel illam partem rapiantur,pr epilatis perticis uellationem impediunt. De his intelligit Iuuena'. Et lata manu crediderunt Brachia miſſa.

Curſorum alij Stadiodromi uocabantur,qui ſtadium percurrebant,& quieſcebant in limite. Alij Diaulodromi qui peracta meta eo demum reuertebãtur,unde curſum inierant. Dolichodromi dicebantur,qui ſexies ſtadium curriculo obibant. Inter Athletas etiam erant Acrochiriſtæ, qui ſummis inter ſe manibus depugnabant,nullo complexu hęrẽtes.Qui quinq, certabãt generib. Lucta,Pugillatu,Saltu,Curſu & Pancratio,Penthali uocabantur.Xyſtici, qui per hyemem exercebantur in porticu Nam Xyſtos latam porticum ſignificat.Sciamachi dicebantur,qui ſub tectis umbratilem pugnam fingebant,non ueram,quæ fiebat in ſole & puluere,qualis eſt Laniſtrarum pugna,qui digladiandi artem profitentur,qu.q; numeros omnes impetendi,cædendi,inferendiq; & uitandi vulnera, atque etiam ubi punctim cæſimque feriendum ſit,diſcipulos docent,ut ſi quando in puluerẽ prodeundum ſit,& vulnificum certamen, tutentur ſe melius, & inimicos inuadant cautius Panis quo utebantur athletæ,dicebantur Colyphium.

ATHLETÆ AC PVGILES PRÆCLARI.

Nunc ad eorum nomina ueniendum eſt,qui uel unico palæſtræ genere, aut multis clari extiterunt.

Ouidius lib.5.Meta facit Broteam & Ammonem pugiles cæſtibus claros, ubi ait: Hinc gemini fratres Broteaſque & cæſtibus Ammon inuicti,uinci ſi poſſent cæſtibus enſes.

Ex duobus Tyndaridis alter fuit equitatu clarus,alter pugilatu Idẽ Ouid.li.8. Tyndaridæ gemini præſtantes caſtibus alter, Alter equo Idem alibi: Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil.

Fuit Amyllus Bebryciorum rex, filius Neptuni, cæſtibus clarus,quibus interficiebat Hunc occidit Pollux.Sidonius: Sparta Terapnæa pugilem cũ Gymnade pinguẽ Stratum Bebrycijs Amycum ſuſpexit arenis Val.Flac.lib.4.Argo.

Cæſtibus ergo ualuerũt Amycus à Polluce interfectus,Butes Amyci filius, & Eryx, quem Hercules dedit morti.

Butes Amyci filius,& Eryx Butæ,illuſtres fuerunt pugiles. Butem Dares interfecit. Eryx magiſter fuit Entelli,cuius cæſtus Entellus ipſe in Dareta certaturus protulit.Fertur etiam Eryx in Herculem certaſſe,uictuſque ſuccubniſſe. De utroq; Vergil.libro quinto, Victorem Butem immani corpore qui ſe Bebrycia ueniẽs Amyci de gente ferebat, Perculit & fulua moribundum extendit arena.Idem: Vbi nũc

nobis deus ille magiſter Nequicquam memoratus Eryx.

Eurimus Pyctes fuit patria Locrenſis,qui ſaxum miræ magnitudinis ad Locrēſium portas humeris uexit,ut iam diximus.

Neſtor(ut apud Homerum) quū adhuc iuuenis eſſet,uicit pugnis Clytomedea,lucta Ancæum,Iphyclum pedum uelocitate,Philea & Polydorum iaculatione.

Ageſidamus Locrenſis Olympionica,quem ab inimico prope uinctum, quū iunxiſſet illas ſocius,acrior ad conflictum rediens euaſit uictor.In cuius laudem Pyndarus ſcripſit hymnum.

Fuit & Ægeſias Syracuſanus,Soſtrati filius,nobilis Olympionica.

Archias Hyblæus fuit preco,qui tres ordine uicit Olympiades,& Pythica ſtatua cū Epigrammate ob uirtutem illam decoratus.

Asbilius Olympionices fuit Crotoniata,ter in Olympia continua ſerie uictor,quē perpetua uirginitate fuiſſe præditum ferunt.

Autolycus nobilis fuit Pancratiaſtes, cui ſtatua poſita eſt in Prytaneo:id erat locus Athenis in arce digniſſimus,ubi iudices de negotijs republicę pertractabant.

Cleomedes athleta Aſtypalenſis genere.De cuius robore iam diximus in capite de Viris prodigioſo robore.

Cleomachus fuit pugil Magneſius,de quo nihil reperitur,pręterquam qđ in cuiuſdam Cinędi,& ancillę amorem incidens corrupriſſimus euaſerit moribus.

Clitomachum Paleſtriam non tam commendant uires,quàm pudicitia: quòd tiā coeuntes canes ſine horrore non poſſet aſpicere,aut in conuiuijs aliquid impudicum permittere. Ælianus apud Volat.

Corœbus patria Elienſis,primus curſu uicit in prima Olympiade.

Democratem athletam,facto in paleſtra circulo,dimouere nemo poterat.

Ferunt,Demarchum Parthaſium Olympionicam guſtans pueri (qui immolabatur) extis in lupum fuiſſe commutatum. Decimo demum poſt anno priſtinę formę reſtitutum.

Diagoras Rhodius, uictor in Olympia,quū eodē die tres filios uictores coronari uidiſſet,expirauit gaudio.autor Gell.

Epitherſes Metrodori filius,uicit in quatuor certaminibus.

Ictio Tarentino palęſtritę tanta fuit glorię libido, ut toto uitę tēpore caſtus vixerit,ne Venereo concubitu corpus eneruaret,fieretque propterea inutilior ad certamen.

Ergoteli athletę Cretenſi Pyndarus hymnum conſecrauit ob eximias uires. Curſu uicit in Olympia.

Hypenus athleta primus diaulo uicit.Marullus fuit athleta, qui relicta poſtmodū phalęſtra ludum Romę aperuit, fuitq; Latini ſermonis exactor diligentiſſimus.

De Milone Crotoniata prodigioſiſq; eius uiribus,ſtolida temeritate iam diximus.

Nicedorus Mantineus Pyctes ab adoleſcentia totum ſe palęſtrę deuouit, ubi maximam promeruit laudem. Factus ſenior, cœpit philoſophari legibusque & inſtitutis conſulere. Polydamas Pancratiaſtes leonem occidit inermis, taurū apprehēſo pede retinuit, inſiluit in equos aurigis deiectis agitatos miro impetu detinuit currus:ſaxo ad extremū in cauerna oppreſſus eſt, dum eius ruinę ſeſe ſatisfacere poſſe cōfideret. Theagenes patria Thaſius 140.coronas è certaminibus retulit uictor. Androgeus Minois regis Cretæ filius,quum omnes palæſtra ſuperaret ab Athenienſibus & Megarenſibus hanc gloriam inuidentibus, interfectus eſt. Cuius mortem Minos pater ultus eſt bello. Tort Antæus gigas Lybycus,& egregius luctator,anſus eſt cum Hercule in certamen deſcendere:cui quum Terra mater uires tactus augeret conſtrictis in aere mēbris & faucibus,& ab ipſo Hercule iugulatus eſt. Hanc eorum luctam deſcribit Politianus hoc modo: Incaluere animis dura certare palæſtra, Neptuni quondam filius,atque Iouis. Non certamen erat operoſo ex ære lebetes,Sed qui uel uitam,uel ferat interitū.Occidit Antæus,

Ioue

Ioue natum uiuere fas eſt, Eſtque magiſtra Pales Græcia, non Lybia.
Pythodemus luctator fuit egregius, cuius ſtatuam fecit Dynomeues. Plinius.
Daretem Vergilius finxit fuiſſe neſcio quem iactanticulu n, ſuisque uiribus immo dicè fidentem, qui in ludis illis (quos ad Anchiſæ tumulum celebrabat Æneas) quum ſibi nimium blandiretur, ut unumquenque magnifico ſermone laceſſeret, ad extremum coegit Entellum, quamuis capulatem, & propè uiribus effœtum, ceſtus arripere. A quo magna nominis infamia ſuperatus, propè ſemianimis in caſtra ſuorum relatus ſit Vnde natum adagium Hieronymo poſitum, Dares Entellum prouocat.
Corycus luctator, quum neminem reperiret priorem, aut parem, cuiusque uiribus ſuccumberet, etiam adagio ſequēti fecit locum, Luctari cum Coryco, de his qui aliquid ſupra uires moliuntur.
Patrobius libertus Neronis, tanto palæſtræ ſtudio tenebatur, ut arenam à Nilo uſq; iuberet ſibi afferri in theatrum, qua ſpargeretur. Plin. cap. 12. lib. 25.
De Hyla, Phegeo & Lyco Auſonius ad hunc modum ſcribit: Doctus Hylas cæſtu, Phegeus catus arte palæſtræ, Clarus Olympiacis eſt Lycus in ſtadiis, &c.
Ægres Olympionica dum in ſacro certamine ſortitio inter ipſos & aduerſarios non bona fide fieret, repentè (quum prius eſſet mutus) in eum qui id faciebat, ſeſe uidere quid faceret, magnum inclamauit, orisque uinculo ſolutus rectè poſtea ſemper locutus eſt. Gellius.
Fuit Glaucus Caryſtius Pyctes coronatus 25. Olympiade, quem Pythia ter uiciſſe ferunt Iſthmia decie . Is in agro colendo uomerem (qui ab aratro caſu exciderat) manu loco mallei in ſuum locum reſtituit. Ductus poſtea patre in Olympiam, quum ab aduerſariis conficeretur plagis, & iam ſuccumbens deficeret, inclamauit proſiliens pater, Percute qua aratrum Quo ille ſtimulo concitatus irruensque uiolentius, uelut impetu capto, aduerſarium uicit, ſtatuamque meruit. Cæl. cap. 28. lib. 6.
Fuit Eurydamas Pyctes Cyrenæus patria qui aduerſariis plagarum ui & frequentia dentes ſæpenumero excutiebat.
Ferunt Heraclidem fuiſſe pugilem infiniti propè cibi potusque capacem Non reperiebatur illi par in potando. Alios ad ientaculum inuitabat, alios ad prandiū, ad cœnam alios, poſtremos ad comeſſationem. Recedentibus primis iungebantur ſecundi, omnibusque ſufficiebat ſolus. Cælius lib 16. cap. 16
Lachus Epidamius fuit Pyctes, quem Cleomedes Aſtypalenſis ictu pugni interfecit ac demum interfecti lateribus apertis, inteſtina exeruit.
Iſchomachus Crotoniates uictor fuit in ſtadio, quo tēpore M. Valerius & P. Poſthumus Tubertus conſules Romæ creati ſunt.
Topſius luctator fuit egregius, Dionis Alexandri frater.
Buthus athleta uicit in Pythiis ludis. Idem bouem integrum uno die deuorauit, qđ de Milone Crotoniata dicitur.
Starcatherum Saxo Grammaticus prodit athletam fuiſſe qui nulli mortaliū ſuo tēpore uiribus & uirtute ceſſerit. De cuius præclaris facinoribus multa cōmemorat.
Hama apud Saxones Gymnicis palmis clariſſimus habitus eſt, adeò ut magno militaris pompæ tripudio ductus ſit ad conflictū, & Starcathero, inter Danos fortiſſimo, ſed capulati oppoſitus. Quum ergo in conflictum ambo deſcendiſſent, aſtarentque hinc & inde numeroſi ſpectatores, ut ſuæ partis uictori gratularentur: Starcatherus primo quidem inſultu propter inualidas uires pene reſupinatus eſt. Verum ubi pudore reſumpſit uires, & ſe ſibi reſtituit, medium Hamæ corpus diſſecuit Saxo lib 6.
Phailus fuit athleta fortiſſimus in cuius honorem Alexander Macedo multas exuuias dono Crotoniatis miſit.
Cylon fuit Olymphionices Athenienſis affectatæ tyrannidis compertus

Callias Athenienſis tyranni Piſiſtrati inimicus in equorũ curſu palmam obtinuit, in quadrigario fuit ſecundus, in Pythiis primas meruit.

Pyrechmen luctator fuit Ætholus, qui Degmenum Epeum ſingulari certamine uicit. Herodot. lib. 6.

Auenicon fuit pancratiaſtes ex Anthedone urbe.

Phrynon dux fuit Athenienſium, pancratiaſtes clariſſimus, quem Pyttacus Mitylenæus ſingulari contendens certamine, rete ſub clypeo latente inuoluit, atq; hoc modo ſuperauit.

Gylcon nomen eſt luctatoris fortiſſimi apud Horat. in epiſtolis ſcribentem: Et qua deſperes inuicti membra Glyconis Nodoſa corpus noli prohibere chiragra.

In honorẽ defuncti Archemori (qui filius fuit Lycurgis regis Thracum) annui Agones inſtituti ſunt. Stat. lib. 6 Theb. quoſdam enumerat ex his, qui ibidem certauerunt, quorum hæc ſunt nomina: Hippomedon iactu diſci præſtans, Phlegias, Alcidamas Lacon, Capaneus Æthoius, Agylleus, Tydeus, & alii nonnulli.

GLADIATORVM DIVERSA GENERA.

Gladiatorum genera ſunt Retiarij, Secutores, Mirmilliones, Hoplomachi, Thraces. Horum magiſtri dicuntur Laniſtæ: hi gladiaturam domi exercebant, inſtituebantque tyrrones, quos uendebãt munerariis. Erant Munerarii ſpectaculorum exhibitores, qui ludos gladiatorios populo exhibebant a Græcis dicuntur Agonothetæ. Martialis: Suſpectam uelut emptior aut laniſta Retiarii pugnabant in Mirmillonem, vocabulo a rete deducto, quod ſub ſcuto ferebant, ut inuoluerent inimicum. Mirmillones nomen habuerunt a Mirmillonio genere armaturæ Gallicæ, quo utebatur. Retiarii tunica utebantur & fuſcina. Iuuen. Vicit & hoc monſtrum tunicati fuſcina Gracchi. Suet. Retiarii, in tunicati quinque numero gregatim dimicantes ſine certamine, totidem ſecutoribus ſuccubuerant: quum occidi iuberentur, unus reſumpta fuſcina, omnes interemit. Secutor galeam ferebat, & clypeum falcemque ſupinam, Retiarius galerum tantum, De hoc Iuuenal. Sat. 8. Nec galea frontem abſcondit, mouit ecce tridentem, &c.

GLADIATORES PRÆCIPVI NOMINIS.

Inter gladiatores præcipui habentur Bithus & Bacchius, qui pares fuerunt arte, & pares audacia. Hinc natum adagium, Bithus & contra Bacchium quum duo æqualiter improbi contendunt inter ſeſe. Horatius: Vt non compoſiti melius cum Bitho Bacchius Nam quum multos interfeciſſent, tandem congreſſi mutuis uulneribus ſe confoderunt.

Erſenius & Pacidianus gladiatores itidem fuerunt nobiliſſimi. A quibus natũ adagium præcedenti ſimile, Erſenius cum Pacidiano. Cicero de perfecto Oratore: A me autem (quo maximis minima conferam) Gladiatorum par nobiliſſimum inducitur Æſchines tanquã Erſenius, non ſpurcus homo, ſed doctus & acer. Cum Pacidiano hic componitur, optimus longè poſt homines natos.

Spartacus gladiator fuit, Thrax genere, magnis uiribus præſtans, qui una cum Chryſo & Oenomato, effracto Lentuli ludo gladiatorio, Capua erupit cum .70. gladiatoribus Qui omnes collecto exulum & fugitiuorum non paruo exercitu, bellũ ingens concitarunt, adeo ut mitti Craſſum oportuerit: qui perditos eorum conatus reprimeret Horat. Æmula nec uirtus Capuæ, nec Spartacus acer.

Tubo faciens genitiuum Turbonis, nomen eſt gladiatoris apud Horat. lib. 2. Sermõ. Corpore maiorem rides Turbonis in armis.

Martianus nomen eſt gladiatoris apud Plutarchum in Galba.

Idẽ ait, Spiculũ fuiſſe gladiatorẽ, quẽ Romani Nerõ ſtatuis ſubiectũ ĩ foro pdiderit.

Horat. facit Veianium gladiatorẽ in principio epiſtolarum, ubi ait: Veianius armis Herculi ad poſtẽ fixis latet abditus agro, Ne populũ extrema toties exoret arena.

Gracchus nomen eſt Retiarii apud. Iuuen. Sat 8. ſcribentem: Nec clypeo Gracchum pugnantem aut facile ſupina: Damnat enim tales habitus & damnat & odit.

CVRSO·

CVRSORES VELOCISSIMI.

In ludis exequialibus(quos in Sicilia ad Anchiſæ tumulum celebrauit Aeneas)ſtadriodomi, ſeu decurſorem in ſtadio fuerunt Eurialus, Nyſus, Diores, Salius, Patròn, Helymus, & Panopes.

Camilla regina fuit Volſcorum, cuius celeritatem deſcribit. Vergilius in fine 7. libri dicens:

Illa vel intactæ ſegetis per ſumma volaret.
Gramina, nec teneras curſu læſiſſet ariſtas,
Vel mare per medium fluctu ſuſpenſa tumenti
Ferret iter, celeres nec tingeret æquore plantas.

De Achille, Catullus: Naſcetur nobis expers terroris Achille, Qui perſæpe vago victor certamine curſus Flammea præuerreret celeris ueſtigia ceruæ.

Bellerophon in expeditione contra Chimeram uſus eſt equo Pegaſo, ſanguine Meſæ nato.

Perſeus verò in Meduſam certaturus, accepit a Mercurio talaria & enſem, quibus adminiculis ambo per aerem ferebantur Propert. lib. 2. Non ſi Pegaſeo uectaris in aere dorſo: Nec tibi ſi Perſei mouerit ala pedes. Sidon. Ac iuuenem Stenobæa tuum, cui terga uetuſtas Pennati largitur equi.

Poetæ fabulantur, Dędalum incluſum labyrintho, propter liberatum Theſeum, cũ iudicium capitis expaueſceret, alas ſibi confinxiſſe, eoque remigio periculum euaſiſſe. Verg. lib 6 Aen. Dedalus(ut fama eſt) fugiens Minoia regna, Præpetibus pennis auſus ſe credere cœlo, Inſuetum per iter gelidas enatauit ad Arctos.

De Atlanta uenatrice Arcadica Ouid. lib. 10. Metamorphoſeos: Forſitan audieras aliquem certamine curſus Veloces ſuperaſſe uiros, non fabula rumor Ille fuit: ſuperabat enim, nec dicere poſſis, Laude pedum, formæ ne bono præſtantior eſſet. Stat. lib. 6. Theb. Quis Menaliæ Atlanteæ Neſciat egregiũ decus, & ueſtigia cunctis Indeprehenſa procis. Hanc enim dicunt certaſſe curſu in Hippomenẽ, dum ab eo in uxorem peteretur. Vnde idem Ouid. Dum talia ſecum Exigit Hippomenes, curſu uolat alite uirgo: Quæ quanquam Scythica non ſegnius ite ſagitta Aonio uiſa eſt, iuueni, tamen ille decoris Mirator magis eſt, curſus facit ipſe decorem, Aura refert ablata citis talaria plantis. Hanc curſus concertationem Sidonius deſcribit, dicens: Emicuit pernix populo trepidante uirago, Nil toto tactura gradu, quũ pallidus ille Reſpiceret mediũ poſt ſe decreſcere cãpũ, Et lõgas ad ſigna uias ſtatuq; propinquo Preſſus in hoſtili iã curreret anxius umbra, Donec ad anfractũ metæ iam iamq; relictus Concita ter ſparſo fregit ueſtigia pomo.

Mermeros centaurus fuit pedum leuitare præſtantiſſimus. Ouid. lib. 12. Quiq; pedum nuper certamine uicerat omnes Mermeros, accepto tum uulnere tardior ibas. De Phædimo & Dimante, Stat. lib 6. Theb. Et ait iu Iſtmiacę uictor clamatus arena Phędimus, alipedumque fugam prægreſſus equorum Anie Dimas.

Claruit Opheltes nauta curſu uelociſſimo Sidonius: Qui vigor in pedibus fruſtra tibi natus Ophelte Sicaniam tribuit palmam, plantasque ſuperbas.

Thalus fuit quiſpiam, quem Iupiter æreis pedibus finxiſſe dicitur, cuſtodemque Europæ adhibuiſſe ac celeritate ter quotidie Cretam obiuiſſe. De quo nonnulli uolunt Catullũ intellexiſſe illo carmine: Non cuſtos ſiego fingar ille Cretũ. quãuis alii ad Dædalum referant.

Philippides 160. ſtadia ab Athenis Lacedæmonem biduo cucurrit.

Caniſtius curſor Lacedæmonius & Philonides Alexandri magni Sicyone Elin uno die 1200 ſtadia cucurrerunt.

Iuba apud Plinium teſtis eſt. Troglodytarum gentem miræ uelocitatis eſſe.

Ladas curſor fuit Alexandri uelociſſimus. Mart. lib. 2. Quid ſi per glaciales uias petauri Inuitum iubeas ſubire Ladam. Petauri autem dicuntur homines agiles, qui ſe per circulos immittunt, naſcunturque ſub Delphine. Idẽ Matt. lib. 12. Habeas

I[c]ebit alterum pedem Ladæ, Inepte fruſtra crure ligneo curres.

Aras puer Vipſano conſul à meridie ad ueſperum 75. millia paſſuum cucurrit, magna omnium admiratione. Mart. lib. 4. Siue leuem curſu uincere quæris Atan.

Philippus Lyſimachi frater regem per ducenta ſtadia uectum pedes comitatus eſt, quum etiam lorica indutus arma geſtaret. autor Curt. lib. 7.

Iphiclus Philaci & Climenes filius tanta fuit corporis agilitate & pedum celeritate, ut curreret ſuper triticeas ariſtas, nec oblæderet. Demaratus uerò etiam per mare inceſſiſſe prodidit. autor Cel. cap. 5. lib. 5.

Orion Neptuni filius ex Euryale Minois filia natus fuit, cui conceſſum eſt, vt ſuper fluctus curreret perinde ac in terra ſuper ariſtas ferret, nec eas comminueret. Higin.

Mithridates rex Ponti, ad ultimũ uitæ tẽpus equitabat, iaculabaturq́; & p mille ſtadia, diſpoſitis p interualla eqs vna die diſcurrebat. Currus ſex & decẽ eqs agitauit.

De Lycaſte Dianæ comite, Claud Et curſu Zephiris nunquam ceſſura Lycaſte.

Echion Ouid. lib. 8 Met Impiger Eurytion, curſuque inuictus Echion.

Tiberius Nero uehiculis tribus ad Druſum fratrem in Germania ægrotantem feſtinans, ducenta paſſuum millia emenſus eſt.

Heraldus quidam nonnulla inuſitatæ agilitatis ſpectacula exhibuit: nam duobus equis in ſtadium admiſſis utroque metam prior tenuit. Geminis ſiquidem bacillis inter currendum innixus, crebris ſaltibus corpus concitabat. autor Saxo.

PICTORES DIVERSI.

Fuit Phidias initio pictor, pinxit Clypeum Athenis.

Paneus eius frater pinxit Aegidam Mineruæ.

Bularchus Magnetum prælium.

Hygiemon primus in pictura marem fœminamque diſcreuit.

Eumarus Athenienſis figuras omnes imitari auſus.

Cimon Cleonæus eius inuenta excoluit, obliquaſque imagines inuenit, articulis mẽbra diſtinxit, venas protulit, in ueſte rugas & ſinus inuenit.

Pyrhis certauit in Timagoram Chalcidenſem de præſtantia picturæ.

Polygnotus Thaſius primus mulieres lucida ueſte pinxit, inſtituit os adaperire, dentes oſtendere, vultum ab antiquo rigore uariare. Pinxit Delphis ædem & Athenis porticum, cuius partem etiam mercede pinxit Mycon.

Mycon alter minor filiam habuit Timareten pictricem.

Olympiade 90. fuerunt Aglaophon, Cephiſodotus, Phrylus, Euenor pater Parrhaſij pictoris.

Apollodorus Athenienſis primus ſpecies exprimere inſtituit, primusq́; gloriã penicillo contulit. Fecit ſacerdotem adorantem, & Aiacem fulminatum.

Zeuſis artis picturæ tantas opes ſibi comparauit, ut in earum oſtentatione Olympiæ nomen ſuum aureis intextum literis oſtentaret. Poſtea opera ſua donare inſtituit, vt Alcmenam Agrigentinis, Pana Archelao, quòd nullum precium putaret eſſe illis dignum Fecit & Penelopem & Athletam, adeoque ſibi in illo placuit, ut uerſum ſubſcriberet celebrem ex eo, inuiſurum aliquem facilius, quàm imitaturum. Fecit & magnificum Iouem in throno aſtantibus Diis, & Herculem infantẽ dracones ſtrangulantem, Alcmena matre coram pauente, & Amphytrione. tãta fuit diligentia, ut Agrigentinis facturus tabulam (quam in templo Iunonis Laciniæ dicarent) uirgines eorum nudas inſpexerit, & quinque elegerit, ut quòd in quaque laudatiſſimum eſſet, pictura redderet.

Aequales eius, & æmuli fuerũt, Timanthes, Androcides, Eupompus Parrhaſius deſcendit in certamen cum Zeuſide: & quũ Zeuſis detuliſſet vuas adeò ingenioſe pictas, ut ad eas aues deuolarent, Parrhaſius lintheum attulit, ueritate adeò repræſentata, ut Zeuſis alitum iudicio tumens flagitaret, remoto lintheo oſtendi ſibi picturã, & intellecto errore, palmã concederet: qm̃ ipſe aues fefelliſſet, Parrhaſius uerò ſe artificẽ. Idem Zeuſis poſtea pinxit puerũ vuas ferentẽ, ad quas quũ deuo-

laſſent

laſſent aues, iratus eſt operi ſuo, quod voas pinxiſſet melius, quàm puerum. nam ſi puerum conſummaſſet, aues timere debuerāt. Pinxit quoq; Helenam & Marſiā religatum. Parrhaſius primus Symmetriam picturę dedit, primus argutias uultus, elegantiam capilli, uenuſtatem oris expreſſit, & artificum confeſſione in lineis extremis palmam adeptus eſt. Vide alia eius opera quamplurima apud Plin. ſuperatus eſt tamen a Timante in Aiace.

Pinxit Timantes Iphigeniam aris immolandam, parentibus prodè lacrymantibus, uelato patris eius uultu, quem dignè non poterat oſtendere. Item Cyclopem dormientem. alii in hac arte celebres fuerunt, Euxinida præceptor Ariſtidis, Eupompus Pamphili, Apellis Pamphilus, qui neminem minoris talento docuit annis decem. Quam mercedem ei dederunt Apelles & Melanthius. Clari etiam extitere Echion, Terimachus, quos omnes ſuperauit Apelles uoluminibus editis, quę etiā doctrinam continent. Cedebat tamen Amphioni de diſpoſitione, Aſclepiodoro de menſuris. Idem nauigauit Rhodum ad uidenda opera Protogenis, pictoris excellentiſſimi. Apelli autem fuit perpetua conſuetudo nullam diem, quibuſcunq; negocijs occupatam prætermittere, quin lineam aliquam duceret, ducendo exerceret artem. Ad eius officinam frequenter uentitabat Alexander, qui et iàm edicto uetuit, ne ab alio pingeretur. Venerem Cois inceptam moriens reliquit imperfectam, nec repertus eſt qui tam egregio operi uellet ſuccedere. Pinxit Alexandrū M. fulmigerum in templo Dianæ Epheſiæ talentis 20. Numeroſa inſuper opera, quæ ponuntur a Plinio.

Ariſtides Thebanus æqualis fuit Apelli. Primus animum pinxit, & ſenſus omnes expreſſit. Vnam eius tabulam Attalus rex centum talentis emiſſe fertur.

Aſclepiodorum in Symmetria mirabatur Apelles. Et Mnaſon tyrannus pro 12. Deis dedit in ſingulos Minas tricenas. Idem dedit Theomneſto in ſingulos heros Minas centenas.

Nicomachus Ariſtodemi filius, pinxit raptum Proſerpinæ item Vlyſſem pileatum, Apollinem, Dianam, Deum matrem leoni inſidentem, & nobiles uaccas arrepantibus Satyris, & Scyllam fuit in ea arte omnium uelociſſimus. Diſcipulos habuit Ariſtidem fratrem, Ariſtoclem filium, & Philoxenum Eretrium, qui ultimus pinxit prælium Alexādri cum Dario. Itē Laſciuiā, in qua tres Sileni comeſſantur.

Nicophanes fuit elegans & concinnus.

Apellis diſcipulus fuit Perſeus.

Ariſtidi diſcipuli fuerunt Niceros & Ariſtippus, qui pinxit Satyrum cū ſcypho coronatum. Ariſtippi Atorides & Euphranor.

Pyreicus humilia ſecutus, humilitatis tamen ſummam adeptus eſt gloriam. Pinxit tonſtrinas, ſutrinas, aſellos & obſonia.

Seſapion pinxit ſcenas, & homines pingere non potuit.

Dionyſius nihil præter homines pinxit, unde & Anthropographus dictus eſt.

Callicles parua quædam pinxit.

Antiphilus Heſionem, Alexandrum & Philippum cum Minerua, Liberum patrem, Cadmum, Europen, Gryllum.

Aurelius floruit Romæ pauló ante Auguſtum.

Amulius Mineruam, quæ ſpectantem ſpectabat, quacunque áſpiceretur.

Poſteum in precio fuere Cornelius, Pinus & Actius Priſcus.

Pauſanias Sicyonius, Brieris filius, diſcipulus fuit Pāphili, qui primus Lacunaria pingere inſtituit. Paruas pingebat tabellas, maximè pueros Pinxit Gliceram coronarum inuentricem (quam amabat) ſedentem cum corona.

Euphranor Iſthmius fecit Coloſſos, & Marmora, ac Scyphos ſculpſit. Scripſit uolumina de Symmetria & Coloribus.

Euphranoris coætaneus fuit Cyclias, cuius tabulam Argonautas, Hortenſius orator mercatus eſt talentis 144 ut iam diximus.

Antidotus diſcipulus fuit Euphranoris, fecit Clypeo dimicantem, & Luctatorem, & Tibicinem.
Antidoti diſcipulus fuit Nicias Athenienſis, qui mulieres diligētiſſimè pinxit. Eius opera multum probabat Apelles.
Maronites Glauciōnis Corinthij diſcipulus pinxit Achillē habitu uirgineo occultatum Vlyſſe deprehendente, & alia quædam.
Metrodorus pictor fuit, & Philoſophus magnæ celebritatis quem Athenienſes miſerunt L. Paulo Æmilio, poſt Perſeum deuictum petenti probatiſſimum Philoſophum, ad erudiendos liberos, & pictorem ad triumphum excolendum.
Timomachus Bizantinus pinxit Cæſari dictatori Aiacem & Medeam, tabulas octoginta talentis uenundatas. Fecit inſuper Oreſtem, Iphigeniam, & quædam alia.
Ariſtolaus Pauſiæ filius & diſcipulus, pinxit ædem Apollinis Delphis.
Antiphilus puerum ignem conflātem, & lanificium, in quo properabant omnium mulierum penſa, Satyrum cum pelle Panthetina, & alia multa.
Alcimachus pinxit Dioxippum, qui Pancratio uicerat in Olympia.
Ctelilochi opus fuit Iupiter Bacchum parturiens, & ingemiſcens muliebriter inter obſtetrices & dearum clamorem.
Teſtidemus fecit Oechaliæ expugnationem, & Laodomiam.
Cleſides reginæ Stratonices iniuriam a qua nullo honore fuerat exceptus. Pinxit & uoluptatem cum piſcatore, quem regina dicebatur amare.
Cratinus Comœdus athenis Pompeium pinxit.
Eubides bigam regis cum uictoria.
Iphis Neptunum & Victoriam.
Habron Amicitiam, & Concordiam, & deorum ſimulachra.
Niccarchus Venerē inter Gratias, & Cupidinē Herculē triſtē inſaniæ pœnitentia.
Nealces Venerem, Naumachiam Ægyptiorum & Perſarum Item Aſellum in littore bibentem, & Crocodilum ei inſidiantem. Aliorum nomina ſunt Oenias, Philiſcus, Phalerion, Simonides, Simus, Theodorus Leontius, Theron, Tauriſcus, Erigonus, Paſias, Ariſtonides, Anaxander, Ariſtobolus, Syrus, Arceſylas Tiſicratis filius, Coribas Nicomachi diſcipulus, Carmanides Euphranoris, Dioniſiodorus Colophonius, Diogenes, Eutymedes, Heraclides, Macedo, Midon Philomachi ſtatuarij diſcipulus, Mnaſitheus Sicyonius, Mnaſidemus, Neſſus, Polemon Alexandrinus, Theodorus Samius, Tadius, Xenon Neoclis diſcipulus.

MVLIERES PICTRICES.

Mulieres pictrices fuerūt Timarete Mycaonis filia, Irene Cratini pictoris filia & diſcipula, Ariſtarete. Nearchi filia & diſcipula Lala Cizicena. Martia M. Varronis Hæc omnia decerpta ſunt ex Plinio, ne quis forte opinetur me ex aliena opera laudem promereri velle.

PIGMENTA.

Inter pigmenta numerantur Minium, Armenium, Cymbaris, Chryſocolla, Indicū, Purpuriſſum, Synopis, Rubrica, Parethonium, Melinum, Eretria, Auripigmentū Orcha, Ceruſſa, Sandaraca, Sandix, Syricum, Atramentum, Appianum.

COLORES.

Colorum nomina ſunt Andriccion, Oſtreon, Braſinon, Crocodes, Cyaneus, Cynabari, Xanthus, Phæus, Phlogoleucus, Leucophæus. Genera colorum apud Gelliū lib. 2. ca. 25. ſunt, Ruffus, Ruber, Flauus, Fuluus, Rubidus, Phœniceus, Rutilus, Luteus, Spadix, Cæſius.

SCVLPTORES, CÆLATORES,
Statuarij, & Marmorarij.

Phidias ſculptor Athenienſis claruit minoribus ſimulachris ſculpendis. Idem fecit ſtatuam Mineruæ ex auro & ebore amplitudine 26. cubitorum: in cuius ſcuto cælauit prælium Amazonum, & Gigantomachiam: in ſoleis pugnā Lapythatū & Cen-

& Centaurorum. Plinius eum uocat artiſicem nunquam ſatis laudatum. Fabius: Phidias, inquit, dijs quàm hominibus efficiendis melior. In ebore uerò longè citra æmulum, uel ſi nihil niſi Mineruam Athenis, aut Olympium in Elide Iouē feciſſet. Mart. lib. 3. Artis Phidiacæ toreuma clarū, Piſces aſpicis, adde aquam, natabunt. Lyſippus Sicyonius adeò claruit ſculptura, ut ab eo ſolo fingi uoluerit Alexand. quemadmodum pingi à ſolo Apelle. Horat. Edicto cauit, ne quis ſe præter Apellem pingeret, aut alius Lyſippo duceret æra. hunc Plin. ait feciſſe ad 610. opera.

Praxiteles marmore nobilitatus eſt, duplicique Venere, Coa & Gnydia, ſed Gnydia præcipuè, cui ob elegantem formam noctu congreſſus eſt puer, relictis maculis tantæ libidinis indicibus. Quintianus: Cedat Praxiteles, cuius muliebris imago procacem impulit ad coitum iuuenem Sunt tamen qui hoc dicant de alio ſimulachro. Scripſit quinque uolumina nobilium operum in toto orbe Speculum argenteum primus fecit.

Theodorus & Teladeus fratres, Samii, Rœci filii, ſculptores celeberrimi fuerunt, quorum Teladæus Pythii Apollinis ſignum in Samo incœpit, Theodorus Epheſi alio ſaxo abſoluit: quibus ſimul compoſitis, ita cohæſit & conuenit, ut ab unico artifice & eodem lapide factum uideretur. Fuit etiam Theodorus nobilis archi-tectus, qui ſuaſit ut carbones ſubiicerentur fundamentis templi Dianæ Epheſię. Idem primus ferrum fundere docuit, & ex eo ſtatuam fecit ferream.

Timotheus ſculptor unus fuit eorum, qui Mauſolæum Arthemiſiæ celauerunt.

Arceſilas ſculptor fecit ſimulachrum Dianæ, in quod Simonides luſit epigramma.

Callimachus ſculpturam in tenuiorem exquiſitoremq́, diſciplinam reduxit. Nam ipſe primus lapidem perforauit, minutatimq́ue tractauit.

Dipœnus & Scybis Cretenſis, Sicyonem ſe contulere, ubi fuit quondam præcipua omnium metallorum officina, ibiq́ue ſculpendo marmori primi claruerunt.

Epitherſes diſcipulus fuit Lyſippi.

Alchimedon nomen eſt cælatoris & uaſcularii apud Vergilium dicentem: Pocula ponam Fagina, cælatum diuini opus Alchimedontis.

Alcon nomen eſt argentarii, qui Aeneæ pateram cælauit.

Plinius ſcribit proximos à Mentore fuiſſe Bœtum & Agraganta. De Alconæ & Bœto Verg. in Culice: Nec pocula gratum Alconis referunt Bœtiq́ue toreuma.

Eurycion nomen eſt fabri argentarii apud Verg lib. 10. Quæ bonus Eurycion multo cælauerat auro.

Polycletus ſtatuarius fuit, Ageladis diſcipulus, qui quantum reliquos ſuperauit in forma Hominum ad ueritatem effigianda, tantum abfuit ab autoritate reddenda formæ Numinum, quod Phidiæ & Alcameni datum eſt Signa fecit ex ęre nobilitata ſcriptorum præconio, ut Aſtragalizontes, id eſt talis ludentes. De eo & aliis Mart. lib. 8. Quis labor in Phiala, docti Myos? an ne mironis? Mentoris an manus eſt, an Polyclete tua?

De Euphranore Fabius lib. 12 ſic ait, Euphranorem admirandū facit, quod & cæteris optimis ſtudiis inter præcipuos & pingendi fingēdique idem mirus artifex fuit. Iuuen. Sat 3. Hic aliquid præclarum Euphranoris & Polycleti.

Mentor primus claruit argento cælando, qua in re magnam promeruit laudem. Teſtimonium laudis ei perhibuit Capitolinus Iupiter & Epheſia Diana, quibus cōſecrata fuerunt artis eius uaſa, Iuuenalis Sat. 8. Multus ubiq́ue labor, raræ ſine Mentore menſæ.

Inter omnium opera præcipuam laudem meruerunt Tabula Ariſtidis Thebani pictoris, quam centum talentis licitatus eſt rex Attalus. Medea & Aiax Timomachi, quas tabulas Cæſar dictator emit talentis octoginta. Candaulex rex Heraclidarum Bularchi picturam, in qua erat Magnetum pręlium, pari rependit auro. Rhodiis pepercit rex Demetrius, ne Protogenis tabulam cremaret. Velatus amor

pueri Gnydiam Venerem maximè nobilitauit. Immortale nomen peperit Phidiæ Iupiter Olympius, vt Mentori Capitolinus & Diana Epheſia, Diadumenus molliter iuuenis Polycleti centum talentis nobilitatus.

Cycliæ tabulam Argonautas talentis 144 mercatus eſt Hortenſius orator. Nicias Atheniẽſis dictam Homeri neq; Romanũ uendere uoluit Attalo regi talentis. 60. Zeuſis pinxit Archigallum, quam picturam 60. ſeſtertiis æſtimatam Tiberius princeps cubiculo ſuo incluſit.

Myro ſtatuarius fuit numeroſior in arte quàm Polycletus. Vtebatur ære Deliaco. Ageladis fuit diſcipulus. Hunc maximè nobilitauit Bucula celebratis verſibus.

Fecit & Canem, & Diſcobolon, & Perſea & Priſtes, & Satyrum admirantem tibias, & Mineruam, & Delphicos pentathlos Pancratiaſtas. Ipſe tamen corporum tenus curioſus, animi ſenſus non expreſſit. Iuuen. Sat. 8. Et cum Parrhaſii tabulis ſignisque Myronis.

Calamis cælator fuit, cuius manu cœlata duo pocula Germanicus Cæſar donauit Caſſio Syllano. Fecit & Apollinem poſitum in hortis Seruilianis.

Scopas cælauit Mauſolæum cum Bryaxi, Timotheo, & Leocare. Ab oriente cælauit Scopas, à Septentrione Bryax, à Meridie Timotheus, ab Occaſu Leocares.

Pythis in faſtigio Mauſolæi quadrigam fecit marmoream altitudine pedum 140. quæ totum opus incluſit.

Fecit Meneſtratus Herculem, & Epheſi in templo Dianæ Hecaten, tanta marmoris radiatione, ut in eius contemplatione æditui admonerent parcere oculis.

Socrates ſculptor fecit Charites in Propyleis Athenienſium.

Papippus Praxitelis diſcipulus fecit Zethum & Amphionem Dircem & Taurum.

Eutychides Liberum patrem. Timarchides fecit Apollinem canentem cithara.

Philiſcus Venerem in Octauiæ porticu. Item Latonam, Dianam, Muſas nouem, & nudum Apollinem.

Polycles & Dionyſius filius Timarchidis Iouem in æde proxima.

Heliodorus Pana & Olympum luctantes.

Polycharmus Venerem lauantem ſeſe, & Dædalum aſtantem.

Lyſias Quadrigam, currum, Apollinem, & Dianam ex uno lapide.

Amphiſtratus ſimulachrum Calliſthenis hiſtoriarum ſcriptoris.

Ageſander, Polydorus & Athenodorus, Rhodii, ex uno lapide fecerunt Laocoontem & liberos, draconumque mirabiles nexus.

Chatherus cum Pythodoro, Polydectes cum Hermolao, Pythodorus cum Artemone palatinas Cæſarum domos repleuere probatiſſimis ſignis.

Diogenes Athenienſis & Cariatides, decorarunt Pantheum Agrippæ.

Arceſilaus fecit Leænam marmoream, quam Varro dixit ſe habuiſſe. Item aligeros ludentes cum ea Cupidines, quorum alii religatam tenerent, alii è cornu cogerent bibere, alii calcearent ſoccos, omnes ex uno lapide.

Coponius fecit 13. nationes, quæ ſunt circa Pontum.

Canacus ſtatuarius ſimulachra fecit marmorea.

Sauros & Bathraces Lacones, fecerunt templa Otauiæ porticibus incluſa.

Myrmecides Quadrigam fecit cum agitatore, quam cooperuit alis muſca.

Callicrates Formicas, quarum pedes & alia membra uideri non poterant.

Mys cælator fuit argẽtarius. Mar. Quis labor in Phiala? docti Myos anne Myronis?

Pyrgoteles ſculptor fuit gemmarius, à quo ſolo in gemma ſculpi ſe voluit Alexander.

Alcimenem Athenienſem docuit Phidias, ſculptorem nobilem, cuius permulta opera Athenienſes in ſacris ædibus poſuere, præclaramque Veneris imaginem extra muros, quæ appellatur Aphrodite Exapolis: huic ſupremam manum impoſuit Phidias.

Agoracritum Parium docuit Phidias, quem adeò amauit, ut eius nomini pleraq; ex

ſuis

ſuis operibus donauerit. Certauit Agoracritus in Alcmanem de Venerē facienda, vicitque Alcmanes non opere, ſed ciuitatis ſuffragijs contra peregrinum ſuo fauentis. Quare indignatus Agoracritus ſignum ſuum uendidit, ea lege, ne Athenis eſſet, appellauitq; Nemeſim. Quod ſimulachrum poſitum eſt in Rhamnūte pago Atticæ, quod M. Varro omnibus ſignis prætulit.

Antipater Satyrum in Phiala grauatum ſomno collocaſſe verius quam cælaſſe dictus eſt. Inter eos, & qui in argento cælando claruerunt, ſequentes numerantur a Plinio, Mentor, Acrages, Boetus, Mys, Antipater Stratonicus, Cyzicenus, Tauricus, Ariſton, Onichus, Hecateus, Praxiteles, Poſſidonius, Epheſius, Lædus, Stratites, qui prælia & armatos cælauit.

Zopyrus qui Areopagitas, & iudicium Oreſtis cælauit in duobus ſcyphis 12. pondo æſtimatis.

Pytheas cuius duæ vnciæ uiginti venierant: Vlyſſes & Diomedes erant in Phialæ emblemate Palladium ſurripientes. Fecit & iocos in paruulis potorijs.

Habuit & Teucer. Cruſtarius famam.

Zenodorus Mercurij ſtatuam fecit in ciuitate Galliæ Aruenis. Item mandato Neronis coloſſum 110. pedum longitudine dicatum Soli.

Phidiæ æmuli fuere Alcamenes, Critias, Neſtocles, Hegleas Deinde Agelades, Callon, Polycletus, Phragmon, Gorgias, Lacor. Mycon, Pythagoras, Scopas Perelius.

Polycletus diſcipulos habuit Arginm, Aſopodorum, Alexim, Ariſtidem, Phrinonē, Dinonem, Athenodorum, Dameam, Clitorum, Myronem, Lycium. Olympiade 90. floruere Naucydes Dynomedes, Canachus, Patrocleus.

Olympiade 102. Polycles, Chephiſiodorus Leocrates. Epaiodorus. Olympiade 104. Praxiteles, Euphranor. Olympiade 107. Echion, Therimachus. Olympiade 114.

Lyſippus, Lyſiſtratus, Sthennis, Euphronides Soſtratus, Ion, Syllanion nullo doctore nobilis factus: qui diſcipulos habuit Theutim & Iadem. Olympiade 120. Eutychides, Eutycrates, Lahippus, Chephiſiodotus, Timarchus, Pyromachus. Olympiade 155. Antheus, Calliſtratus.

Pythagoras Rheginus Panacratiaſtem Delphis poſuit. Hunc uicit Leontius, qui fecit Stadiodromon Aſtylon, qui Olympiæ oſtenditur. Et Lybin puerum nudum tabellas tenentem & ferētem mala Syracuſis autem claudicantem, cuius ulceris dolorem ſpectatores videbantur ſentire. Item Apollinem citharœdum. Priamus neruos, & uenas & capillum diligentius expreſſit.

Pythagoras Samius Pythagoræ Rhegini diſcipulus fecit ſigna fortunæ ſemiunda.

Lahippus, Beda, Butycrates diſcipuli fuerunt Lyſippi. Eutycratis diſcipuli fuit Thyſicrates Sicionius.

Telephanes Phocæus habitauit in Theſſalia, vbi opera eius latuerunt. Fecit Lariſſā, Spitarchum Penthathlon, & Apollinem.

Ariſtides Polycleti diſcipulus fecit quadrigas & Bigas.

Iphicrates Lenam meretricem, quæ Ariſtogitonem & Harmodium tyrannicidas nullis vnquam tormentis adacta voluit prodere.

Aliorum & Sculptorum & Statuariorum nomina ſunt Creſilas, Pericles Olympius, Cephiſidorus, Cheteas, Creſilaus, Temetrius, Dædalus, Dynomenes, Eutychides, Hegias, Butyreus, Lycius, Myronis, diſcipulus, Menechmus, Naucreus, Niceratu, Polyces, Pyrrhus, Phœnix Lyſippi diſcipulus, Sypax Cyprius, Syllanion Theodorus author Labyrinthi Samij, Zenocrates Tyſicratis diſcipulus, Ariſtor, Callaſes, Deſias, Cantharus Sicionius, Dionyſiodorus Critiæ diſcipulus, Deliades, Euphorion, Eunicus, & Hecateus.

Argenti cælatores Lesbocles, Prodorus, Pythodicus, Polygnotus, Scinus, Apollodorus, Androbolus, Aſclepiodorus, Antimachus, Anthenodorus. Alia ſunt in infinita huiuſmodi nomina apud Plin. lib 34.

FABRI,

FABRI, ET ALII ARTIFICES

Vulcanum Poetæ faciunt fabrum deorum,& Iouialium fulminum artificem Idem Solis currum feciſſe fertur.Ouid.lib.2.Metam Genitor cunctatus ad altos Deducit iuuenem Vulcania munera currus. Aureus axis erat,temo aureus,aurea ſummæ Curuatura rotæ,radiorum argenteus ordo. Per iuga chryſoliti, poſitæque ex ordine gemmæ,Clara repercuſſo reddebant lumina Phœbo.

Dædalus primus in formis animalium (quas veteres plaſtæ cæcas fingebant & immobiles)oculos induxit,& additis quibuſdam neruis effecit, ut huc & illuc mouerentur adeò ſcitè,ut ſpectantibus uiuere & ingredi viderentur. Idem ligneam Venerem fabricaſſe dicitur, quæ argento uiuo infuſo moueretur. Fecit inſuper Cretæ labyrinthum, quo incluſus, alis ſibi & nato confictis per viam mortalibus negatam periculum effugit Hinc opera Dædalia vocantur ingenioſa. De eius Labyrintho Ouidius lib.8.Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis Ponit opus,&c.

Phereclus abietarius faber Paridis ad Helenæ raptum nauigaturi naues feciſſe dicitur Hinc nauis Pherecléa dici ſolet.Ouid.in epiſt.Paridis:Hac duce Sigæo dubias a littore feci, Longa Phereclæa per freta puppe uias.

Callicrates fuit minutorum opuſculorum fabricator,qui muſcam fecit alis quadrigam cum agitatore tegērem. Fabricauit & nauem,quā auicula pennis integebat.

Myrmecides fecit formicas tam tenues,ut uix membra uideri poſſent.

Myron artifex nobilis buculam fecit æneam, Græcis primum, deinde Auſonianis verſibus celebratam.Propert Atq; aram circumſteterant armenta Myronis,Quatuor artificis uiuida ſigna boues.

Architas faber ſimulachrum columbæ fecit ex ligno librameutis ita ſuſpenſum,& aura ſpiritus incluſa atque occulta concitum,vt ipſum volaret. autor Gell.libro 10.cap 12.

Thelephanes faber fuit lignarius,victum ſibi quæritans in factitandis curribus,quē tamen poſtea felix fortuna ad Lydorum regnum euexit.

Diphilus architectus fuit tardiſſimus in perducādis ad finē ſuſceptis operibus. Vnde factus adagio locus,Diphilo tardior.

Tericles calices torno faciebat ex Terebintho autor Plin.

Ferunt Harmonidem,Troianum fabrum,fuiſſe unum ex eorum numero, qui Paridis Spartam ituri naues fabricauerunt.

Epeus autor fuit illius machinæ, qua deliteſcentes Græci Troiam noctu ceperunt dolo.Verg.lib.2.Aen.Et Menelaus,& ipſe doli fabricator Epeus.

Didymaon autor fuit cuiuſdam clypei, quem Aeneas dediſſe fertur Niſo curſori peractis,ludis,qui fiebāt in Sicilia ad Anchiſæ tumulum. Verg.Et clypeum efferri iuſſit Didymaonis artes, Hoc iuuenem egregium præſtanti munere donat.

Lycaon Gnoſius faber fuit & artifex enſis,quem Aſcanius dedit Euryalo. Verg.lib. 9 Humero ſimul exuit enſem Auratum,mira quem fecerat arte Lycaon Gnoſius, atq; habilem vagina aptarat eburna

Aceſæus natione Patarentis, & Helicon Cariſtius, duo fuerunt celebrate artis artifices,qui Peplū Palladis Poliadis(q̄ in arce Athenienſium colebatur)contexerūt. Hinc adagiū natū,Aceſæi & Heliconis opera:de his quę ſingulari fiunt artificio.

Glaucus Samius primus æris ferruminationem inuenit.

Sothericus faber fuit lignarius,cuius opera priſcā illā & rudem ſimplicitatē præferebant Hinc natū prouerbium,Sotherici lecti:de re vili,& minimè ambitioſa.

Elico faber fuit,qui autore Plinio ob artem fabrilem Romæ commoratus eſt.

Artemon faber fuit ſcripes: autore Plut.in Pericle.

Staſicrates fuit artifex Alexādro Macedoni gratiſſimus, qui dicebat Thraciæ montem Athon in hominis ſtatuam formari exculpique poſſe.

Perillus reperit ęneum taurum,ad torquēdos ſontes,vt eo ſuppoſitis flāmis incluſi mugitum

mugitum bouis imitarentur. Quod genus tormenti ipſe primus expertus eſt, mandante Phalaride. Prop. lib. 2. Nonne fuit ſatius duro ſeruire tyranno, Et gemere in tauro ſæpe Perille tuo?

Mamurius faber ærarius fabricauit Saliorum Ancylia, qui propterea nomẽ eius ſolebant canere ſuis carminibus. Vertumnus apud Propert. lib. 4. ſimulachrum ſuum à Mamurio ex ære formatum dicit: ideòque precatur, ut eius cineri terra ſit leuiſſima. Hæc autem Vertumni uerba: Stipes acerbus eram properãti falce dolatus Ante Numam grata pauper in urbe deus. At tibi Mamurri formę cælator ahenæ, tellus artifices ne terat Oſca manus, Qui me tã docilis potuiſti fundere in uſus, Vnũ opus eſt, operi non datur unus honos.

Vatinianus Beneuẽtanus fuit artifex Calicũ uitreorum. Hinc Vatinia uocantur uaſa uitrea. Mart. lib. 10. Vatiniorum proxeneta fractorum. Idem in diſtichis. Vilia ſutoris Calices monumenta Vatini Accipe. Is fuit diſtorti corporis Sutrinæ alumnus, edidítque munus gladiatorium Beneuenti: autore Cornelio Tacito.

Eligius Nouionẽſis epiſcopus artem aurificum exercuit, in qua quicquid lucri faciebat, erogabat pauperibus.

ARCHITECTI NOBILES.

Spintharus Corinthius Delphicum templum conſtruxit.

Cteſiphon templum Dianæ Epheſiæ: ubi ſimulachrum ipſius deæ uirgineum fuerat Plinius: Operi, inquit, præ fuit Cteſiphon architectus.

Meleigenes fanum Mineruæ Prienenſis,

Theodorus Phocenſis fecit Tholum Delphicum.

Philo Athenienſis armamentarium Pyrei.

Hermogenes ædem Doricam Iunonis Magneſiæ.

Sugilas mauſoleum Artemiſiæ.

Zenodotus nobile pauimentum Pergami.

Democrates Alexandriam metatus eſt.

Mneſicles architectus arcem Athenis ædificauit. autor Plutarch. in Pericle.

Nicon pater fuit Galeni, geometriæ & architecturæ periti ſſimus.

Eupalinus Megarenſis, filius Nauſtrophi, Rhœcus, Philei, filius, & Mandrocles, Samius, nomina ſunt Architectorum apud Herod.

Hermodorus nomen eſt architecti, qui obeliſcum fecit.

Zmilus, Rholus & Theodorus architecti, fecerunt Labyrinthum Lemnium.

Valerius Oſtienſis architectus fuit, qui theatrum Romæ texit.

Apollodorus Traiani forum, Methoneum & Gymnaſium Romæ fabrefecit. Hunc interfecit Adrianus.

CONDITORES DIVERSORVM locorum, & ædificiorum.

Neptunus muros Troiæ. Verg. lib 9 Æneid An non uiderunt mœnia Troiæ Neptuni fabricata manu conſidere in ignes?

Diomedes, Arpos, oppidum Apuliæ Vergil. lib. 10. Atque iterum in Teucros Ætolis ſurgit ab Arpis Tydides. Aliter uocatur Argyripa. Idem lib. 11. Ille urbem Argyripam patriæ cognomine gentis Victor Gargani condebat Iapygis agris.

Cadmus Thebas Bœotias. Ouid. lib 3 Metam Hos operis comites habuit Sidonius hoſpes, Quum poſuit iuſſam Phębæis ſortibus urbem.

Amphion muros Thebarum Horatius in Arte: Dictus & Amphion Thebanæ conditor urbis.

Dido Carthaginem. Verg 4 Æn Fœmina quæ noſtris errans in finibus urbem Exiguam precio poſuit. Dido apud eundem ſic loquitur. Vrbem præclaram ſtatui, mea mœnia uidi.

Dardanus Troiam Verg. lib. 9. Æn. & lib. 8. Et Troiæ Dardanus autor.

Danae Acriſij filia Ardeam urbem Italię. Verg. lib. 7. Quam dicitur urbẽ Acriſioneis

Danae

Danae fundaſſe colonis. Plin. lib. 3. Ardea à Danae Perſei matre condita.
Capys Capuam. Syll. lib. 11. Tum Capys ut primus dederit ſua nomina muris. Verg. Et Capys hinc nomen Campanæ dicitur urbis.
Telegonus filius Vlyſſis, Tuſculum oppidum Italiæ. Prop. lib. 2 Quid petis Aeæi mœnia Telegoni.
Semiramis Babylonem. Prop. lib. 3. Perſarum ſtatuit Babylona Semiramis urbem.
Buſyris Thebas Ægyptias.
Ogdous Memphion urbem Ægypti.
Archias Syracuſas.
Cleopes rex Ægypti Pyramidem magnificentiſſimam.
Maſſilienſes Niceam.
Alexander Alexandriam urbem Ægypti. autoribus Plinio & Curtio.
Amazones, Epheſum.
Mithridates, Eupatoriam.
Alexander, Heracleam: Antiochus, Laodiceam: Darius, Suſas urbem Perſidis Phoroneus, Argos: Ninus, Niniuen. Sichẽ, Sidonem. Ocnus, Mantuam. Agenor, Tyrum. Amyclas filius Lacedæmonis regis, Amyclas urbẽ Lacbnię. Neleus pater Neſtoris, Pylon Ouid. in Epiſt. Nos Pylon antiqui Neleia Neſtoris arua Miſimus. Romulus Aſylum. Ouid. lib. 3. Faſt. Romulus ut ſaxo lucum circum dedit alto, Quilibet huc, dixit, confuge, tutus eris. Peranus Phœnicum dux, Maſſiliam. Pylii Metapontum Iapygas, Iapix Dædali filius. Cotam, Dardanus. Agyllam, Pelaſgi Diomedes, Beneuentum.
Catillus Arcas, Tybur oppidum Romę uicinum. Verg. lib. 7 Tum gemini fratres Tiburtia mœnia linquunt, fratris Tyburti dictam cognomine gentem.
Cæculus Præneſte. Vergil. lib. 7 Nec Præneſtine fundator defuit urbis.
Arcades Pallantæum oppidum, ſitum in monte Palatino. Verg. li. 8. Arcades his oris genus à Pallante profectum, Delegere locum, & poſuere in montibus urbem Pallantis proaui de nomine Pallanteum.
Antenor condidit Patauium urbem. Verg lib. 1. Æu. Hinc tamen ille urbem Pataui ſedesque locauit Teucrorum.
Philoctetes Petiliam urbem Brutiorum. Verg. lib. 2. Aen Parua Philoctetæ ſubnixa Petilia muro. Romulus Romam Verg. libro 1. Æne. Inde lupæ fuluo nutricis tegmine lætus Romulus excipiet gentem, & Mauortia condet Mœnia, Romanosq; ſuo de nomine dicet. Aſcanius Albam.
Munacius Plancus, uir conſularis, & prætorius, & Ciceronis diſcipulus, Lugdunum urbem.
Cæſar Auguſtus Nicopolim ciuitatem in memoriam uictoriæ ſuæ de Antonio & Cleopatra. autor Suet.
Galli Mediolanum. Claud. Continuo ſublimè uolans ad mœnia Gallis Condita lanigerę ſuis oſtentantia pellem.

SEPTEM ORBIS MIRACVLA.

Septem fuerunt ædificia toto orbe cantatiſſima, quæ propter operis magnitudinem & ſumptũ incredibilem extitere loco miraculi, ut nihil diuinius ars humana poſſet confingere aut excogitare. Fuerunt autẽ hæc: Pyramides Nili, Turris Pharia, Muri Babylonis, Templum Dianę Epheſiæ, Simulachrũ Mauſoli, Coloſſus Solis apud Rhodios, & Simulachrum Iouis Olympici, quibus nonnulli addunt domũ Cyri Mœdorum regis.
Pyramides in primis erant ſtructuræ, & moles lapideæ infernè quadratæ ſurſum uerſum acutæ, quas Ægypti reges ſuperponendas tumulis erigebant, aut ad inanem diuitiarum oſtentationem, aut ut populi torporem excitarent. Earum una ſaxo naturali fuit elaborata & rubrica, cuius ambitus per frontem centum duos pedes colligebat, longitudo erat 143. pedũ, altitudo 62. Alia fuit ex Arabicis lapi-
dicinis,

dicinis, quam ſexcenta hominum millia viginti annis conſtruxiſſe memorantur. Tres aliæ fuerunt annis 78. & menſibus quatuor factæ. Plin. ſcribit 1800. talenta fuiſſe erogata in raphanos, allium & cepas, quibus artifices veſcebantur in extruenda earum una. Quo argumento conijcere eſt, quanta, quamq; prodigioſa fuerit aliarum rerum impenſa. Omnium ampliſſima continebat octo ſoli iugera, quatuor angulorum paribus interuallis per 883 pedes. ſingulorũ laterum altitudo pedes viginti quinque. Secundæ ſingula interualla per quatuor angulos pares 737. pedes comprehendebant. Tertia erat minor prædictis, ſed multò ſpectatior, Aethiopicis conſurgens lapidibus, trecentis ſexaginta tribus pedibus inter angulos. Omnium minimam fecit Rhodope meretricula; Aeſopi fabulatoris conſerua, diuitijs illis, quas meretricio quæſtu ſibi comparauerat. Herodotus in Euterpe ſcribit, Cleopem Aegypti regem feciſſe Pyramidem ex Arabicis lapidibus, cuius longitudò erat quinque ſtadiorum, latitudo decem paſſuum, altitudo octo paſſuum in qua decem annos fuiſſe conſumptos memorat. Fecit & aliam viginti annis abſolutam, in qua tantum profudit pecuniæ, ut nimio ſumptu attritus, filiam (quam habebat formoſiſſimam) coactus ſit proſtituere. Ea eſt in qua 1800. talenta in cepis & raphanis erogata prædiximus. Herodotus alias cum plures memorat, quas uolens omitto, quoniam prædictæ ſatis arguunt, quàm ocioſa fuerit illorum regum & opera & prodigentia. De Pyramidibus Lucan. lib. 8. Quũ Ptolemæorum manes ſeriemque pudendam Pyramides claudant indignaq; Mauſolea. Martial. Barbara Pyramidum ſileat miracula Memphis.

Memoratur etiam turris illa, quam Ptolomæus fecit in Pharo inſula, non ad alium uſum quàm nocturnos ignes nautarum curſui oſtendendos. Hanc autem conſtituit talentis 800. Soſtrato architecto, qui ſtructuræ tantæ ſuum inſcripſit nomen. His miraculis annumerantur Babylonis muri, quos Semiramis condidit, aut ſal. tem ruinoſos reparauit, coctilib lacterculis, & bitumine ferruminatis, ducentum pedũ altitudine, latitudine verò quinquagenum pedũ, adeò ut quadrigas inter ſe occurrentes reciperent, turresq; hẽrent 300 plures multò habituri, niſi aliqua ex parte paludes pro mœnibus fuiſſent. Huic aũt operi portẽtoſo adhibita ſunt trecenta hominũ millia. De Babylone Propet. lib. 3. Perſarum ſtatuit Babylona Semiramis urbẽ, Vt ſolidum cocto tolleret agere opus. & duo in aduerſum miſit p mœnia currus, Ne poſſent tacto ſtringere ab axe latus. Duxit & Euphratẽ medioũ, qua cõd.dit arces, Iuſſit & imperio ſurgere Bactra caput. Herodotus ſcribit muros Babylonis habuiſſe craſſitudinem quinquaginta cubitorum regiorum, celſitudinem ducentorum. Per ambitũ centum portæ ſtabant æreæ, omnes cum cardinibus.

Templum Dianę Epheſiæ factum eſt à tota Aſia ducentis & uiginti annis. Hoc autem in ſolo paluſtri fecere, ne terræ motum ſentiret, aut hiatus timeret. Et ne in lubrico & inſtabili tantæ molis fundamenta locarentur, antè calcatis ea ſubſtrauere carbonibus, deinde uelleribus lanæ. Templi longitudo erat 425 pedum, latitudo 220. Columnæ in eo centum viginti ſeptem à ſingulis regibus factæ, ex quibus 36. erant cælatæ. Operi præfuit Cteſiphon.

Artemiſia regina Cariæ Mauſolo marito mortuo ſepulchrum erexit inter orbis miracula annumeratum, cuius altitudo attollebatur viginti quinque cubitis; cingebatur columnis 36. Patebat ab auſtro & ſeptentrione 63. pedes. Toto circuitu continebat pedes 411. Ipſum ab oriente cælauit Scopas, à Septentrione Briax, à meridie Timotheus, ab occaſu Leocares. Regina opere nondum abſoluto conceſſit fatis: Artifices tamen non receſſerunt, niſi eo conſummato. Ab hoc ſepulchro omnia regum & imperatorum monumenta, quæ precioſa ſunt, vocantur Mauſolæa. De hoc Propertius libro tertio. Nec Mauſolæi diues fortuna ſepulchri Mortis ab extrema conditione vacat. Mart. lib. 1. Aere nec uacuo pendentia Mauſolæa Laudibus immodicis Cares ad aſtra ferant.

Coloſſus Solis apud Rhodios fuit 70. cubitorum altitudinis, qui poſt quinquageſimū ſextum annum terræ motu proſtratus, iacens quoque fuit miraculo. Pauci pollicē eius amplectabantur. Maiores erant digiti, quàm pleręque ſtatuę. Vaſti ſpecus hiabant defractis membris. Spectabantur intus magnæ molis ſaxa. Factus eſt hic Coloſſus annis duodecim, trecentis talentis. Artifex fuit Chares Lyndius Lyſippi diſcipulus. Soldanus Aegypti quū inſulam Rhodum inuaſit, ex ære huius ſtatuæ 900. camelos oneraſſe fertur. Ab hoc Coloſſo Rhodij uocantur Coloſſenſes, & Rhodos Coloſſicola.

Inter orbis miracula recenſetur ſimulachrū Iouis Olympici, quod Phidias fecit ex ebore. Propertius lib. 5. Nam neque Pyramidum ſumptus ad ſidera ducti, Nec Iouis Elei cœlum imitata domus.

Sunt qui addant domum Cyri Medorum regis, quam fabricauit Memnon, illigatis auro lapidibus.

De his miraculis & alijs quibuſdā ædificijs Politian. in Manto ſic inquit: Nec uetus immenſum fuerit quæ ſparſa per orbē Gloria ſeptena celebrat ſpectacula fama. Nam neque belligeris Babylon pulſata quadrigi &c.

ALIA OPERA, ET ÆDIFICIA ſumptuoſa & magnifica.

Regiam Solis deſcribit Ouidius lib. 2. Met. his uerbis: Regia ſolis erat ſublimibus alta columnis, Clara micante auro, flammasque imitante Pyropo. Cuius ebur nitidum, faſtigia ſumma tegebat, Argenti bifores radiabāt lumine ualuæ. Materiam ſuperabat opus unam Mulciber illi Aequore cælarat medias cingētia terras, Terrarumque orbem, cœlumque quod imminent orbi.

Vergilius ſcribat Didonem feciſſe Templum Iunoni donis opulentum, Aerea cui gradibus, ſurgebant limina, nexæque Aere trabes, foribus cardo ſtridebat ahenis.

Eodem authore Iarbas rex Getulorum Templa Ioui centum latis immania regnis centum aras poſuit, uigilemque ſacrauerat ignem Excubias diuum æternas.

Idem libro 7. ſcribit, domum Latini regis centum columnis fuiſſe ſublimem, & cedrinis auorum ſimulachris ornatam.

Obeliſci uocantur ſtructuræ minores Pyramidibus, deorſum uerſum ſpecie quadrata, in anguſtum uerticem deſinentes, & paulatim gracileſcentes. Aegypti reges quatuor fecerunt obeliſcos 480. cubitorum longitudine.

Ramiſes rex Aegypti (cuius ætate captum eſt Ilium) obeliſcum fecit quadraginta cubitorum & altum longitudine undecenis pedibus, per latera cubitis quatuor, quem feciſſe dicuntur uiginti hominum millia. Cuius operis admiratione factū eſt, ut quum Syenem oppidum expugnaret Cambyſes rex, uentumque eſſet incēdio ad crepidines obeliſci, extingui ignem iuberet, molis reuerentia.

Obeliſcum poſuit Phius 45 cubitorum.

Ptolemæus unum Alexandriæ 80 cubitorum.

Alij duo fuerunt Alexandriæ, quos excidit Meſphes rex, 42. cubitorum.

Alius fuit exciſus à rege Semneſerteo 125 pedum.

Neucoreus filius Seſoſtris unum fecit 50. cubitorum.

Dædalus Labyrinthum fecit in Creta tanta uiarum perplexitate, ut introeuntibus non pateret reditus. Vergil. lib 6. Hic labor ille domus, & inextricabilis error.

Fuit & Aegyptius, Labyrinthus, lapideis è Paro columnis introitu, reliquis Syenitis Fuit & tertius in Lemno, quartus in Italia, omnes lapide polito, fornicibus tecti. Lemnius habebat 150 columnas, quarum in officina turbines ita librati pependerunt, ut puero circum agente tornarentur. Eius architecti fuerunt Emilus, Rholus & Theodorus. Italicum ſibi fecit Porſena rex Ethruriæ loco ſepulchri, quō ſi quis improperaſſet ſine glomere lini, exitum inuenire nequiſſet. Suprà erant Pyramides quinque, quatuor in angulis, & in medio una, in imo latæ pedū 70 altæ pedum 150. ita faſtigiatæ, ut in ſummo orbis æneus, & pegaſus unus omnibus ſit

impoſitus

impoſitus,ex quo pendebant iuncta cathenis tintinabula.

Ægyptiæ Thebæ centum portis nobiles coniecturam miræ amplitudinis reliquerunt uniuerſæ poſteritati. Iuuen. Ecce uetus Thebæ centum iacet obruta portis.

Pergama ſeu muri urbis Troiæ feruntur habuiſſe in ambitu 40. millia paſſuum. Nec aliam ob cauſam aſcribuntur Deis autoribus, quàm propter magnificentiā. De his Lucan lib. 8. Nunc uetus Iliacos attollat fabula muros, Aſcribatque deis.

Nitocris Aſſyriorum regina (quæ multis annis poſt Semiramidē floruit) Euphratē fluuium, qui mediam Babylonem rectus præter flueb it, fecit tortuoſum, ſupraq; pontem erexit trium ſtadiorum, difficillimum factu propter paludes quæ urbē ambiunt. Fecit & ingentes cauernas ad excipiendum fluminis impetum, egeſſitq; quicquid erat limi, adiac enda fundamenta autor Herodotus & Curtius.

Supereſt magnificum illud Templum, quod anno regni ſui quarto ædificare cœpit Salmon, Dauidis filius. Triginta imprimis hominum millia cædendis arboribus ut cedris & cupreſſis, ſunt in Libanum deſtinatæ. Lapicidarum uero extiterunt octogiuta millia. Latitudo templi fuit uicenum cubitorum. Sexagenum longitudo altitudo fornice diſtincta centenum & uicenum. Inferioris ſtructuræ materia erat excedenti ſaxo. Amplitudo ueſtibuli denum cubitorum. Cellæ erant uicenæ per medio inter ſe uſu, & aliæ his ſuppoſitæ. Trabes erant cedrinæ, cedrina concameratio auro illita, ut parietes omnes. Sanctior locus a reliquo tēpli corpore diſtinguebatur muro in quo erant ianuæ ſculptæ, uela ductilia, uariis mæandris & floribus intexta. Duo cherubini (ita enim dici ſolent) ex puro auro. Pauimentū pedalis aureis inſtructum. Ianuæ uicenū cubitum altitudine auro corruſcātes. Ante ueſtibulum erant duæ columnæ æneæ 18. cubitorum altitudine ambituq, duodenum. Erat & uas æneum tantæ magnitudinis, ut ab te nominatum ſit mare quod uituli duodecim diuerſas mundi plagas terni ſingulas proſpectantes circū ſtabant. Fuit uas illud triū milliū batorum capax. Erant & aliæ figuræ, quas longum eſſet recenſere. Altare fuit æreum denum pedum altitudine, lōgitudine duplo maiore. Item mēſa aurea. Phialæ & pateræ aureæ decem millia. Argenteæ quadruplo maiore numero. Candelabra decem millia ex auro & argento fabricata. Circa templum aula capaciſſima, in qua profanus populus conſiſteret. Hoc autem opus ſeptem annorum ſpacio ad finem perductum eſt.

Fecit & Salomon ſibi regiam candenti pauimento, triplici intus materia, cedro, argento & auro. Quod opus abſoluit tredecim annorum ſpacio.

Fuit & Coloſſus Apollinis Tuſchanicus quinquaginta pedum á pollice, dubiū ęre mirabilior, an pulchritudine.

Ambitus Mēphis urbis Ægyptiorum ab Ogdoo rege ædificatæ fuit 150. ſtadiorum.

Alexander Macedo tabernaculum fecit, in quo centum lecti ſternebantur, aureæ columnæ fulſt nebant uerticem aureum uarijs textum ornamentis. In eo cōſiſtebant mille Perſę, millia ſagittarii Macedones, & quingenti cum ſcutis argēteis. In medio aūt erat ſella aurea, ſup quā ſedebat Alexauder ſtipatus ſuis Satriſophoris.

Inter mirabilia hominū opera ſunt, Athos factus à Xerxe nauigabilis, iſthmos cœptus à multis perfodi, nec abſolutus, Alpes aceto diuiſę, Lucrinus lacus undecim annis à triginta hominum millibus exiccatus Lucullana uillæ ubi exciſo mōte Euripus admittebatur.

Murus Byzanthii urbis fuit olim Mileſio quadrato lapide, adeo indiſcreta laterum ſtructura, ut una prope muri compages ſpectantibus uideri poſſet.

Coloſſus fuit Tarenti, quadraginta cubitorum factus a Lyſipo.

Fuit in Capitolio Coloſſus Appollinis translatus à Lucullo ex Apollonia Ponti urbe 30. cubitorum, factus talentis 150.

M. Æmylius. Scaurus, Syllæ priuignus in ædilitate ſua Theatrum fecit altitudine 360 columnarum, cuius pars ſcenæ erat è marmore, media è uitro, columnæ imæ 48 pedum. Erant inter columnas ſigna ærea 300. numero. Cauea capiebat

bat hominum 70 millia autor Plin lib.36.

In M. Scauri uillæ incendio bis mille ſeſtertium abſumptum legitur.

P. Clodius quem Milo occidit, domum habuit ſeſtertijs 147. millibus emptam.

L. Lepido uiro conſulari, & Q. Catuli collegæ, fuit olim domus omniũ in urbe pulcherrima, quę tamen intra annos 35 centeſimum locum non obtinuit.

Amphitheatrum Põpeii capiebat 40. millia hominum. Theatrũ hoc Nero in vnũ diem auro operuit, ut Tyridati regi Armenię illud oſtenderet.

Agrippa fecit in ędilitate ſua 700. lacus Fõtes 150. Caſtella 230. Signa 300. ęrea aut marmorea impoſuit Columnas 400. ex marmore. Fecit & aquarũ ductus memorabiles: alios item incœpit Caius Cęſar, quos peregit Claudius in omnes montes urbis leuatos in quos influebant Curtius & Cęruleus fontes. Erogata in id opus 555 milia ſeſtertia.

Cicero non minoris quinquaginta millibus aureis habitauit. Quam pecuniã furto & rapina comparatam ſcripſit Saluſtius in ſua contra eum inuectiua.

Cęſar uno die pontem in Arari conſtituit alium ſupra Rhenum mira celeritate, quẽ decem diebus abſoluit.

Iulius Cęſar circum fecit longitudine trium ſtadiorum, latitudine unius, ſed cũ ędificiis iugerum quaternum, ad ſedem 260. millium. Idem ſolum tantum foro extruendo ſeſtertijs mille ducentis emiſſe dicitur.

Aurea Neronis domus tanto ſumptu, tantoq; rerum omnium apparatu constructa eſt, ut ad eam peragendam Otho quingenties ſeſtertium, id eſt, duodecies cẽtena & quinquaginta millia aureorum noſtrorum attribuerit, quum tamen nihil deeſſet operi: atque hoc tam prodigioſum ędificium a Theatro M. Scauri uictum cõtendit Plinius. Habebat illa Neronis domus ſtagnum inſtar maris, uineta, ſyluas cum omni pecudum genere & ferarum. Item aues argenteas, quę in modum cœli mouebantur. In ſolarijs lapidẽ quendam Sphengitem, quo perpetuus dies illucebãt. De hac domo intellexit Mart. li. 1. dicens: Hic ubi ſydereus propius uidet aſtra Coloſſus. Et creſcũt media pegmata celſa uia, Inuidioſa feri radiabant atria regis, Vnaq; iam tota ſtabat in urbe domus. Hic ubi cõſpicui uenerabilis amphitheatri Erigitur moles ſtagna Neronis.

Ætate Plinii Zenodorus fecit coloſſum Mercurii in ciuitate Gallię Aruennis, ſeſtertijs 400.

Idem quum ueniſſet Romã ſimulachrum fecit mandato Neronis 110. pedum lõgitudine, quod poſtea Soli dicatum eſt.

Traianus lapideum pontem fecit in Danubio, in quo uiginti ex quadrato lapide erant pilę quarum altitudo 150. pedum pręter fundamenta extabat. Latitudo ſexaginta pedes continebat. Diſtabant inter ſe 170. pedibus, fornicibus uero coniungebantur; quum tamen fluuius ipſe ſit ad modum pręceps & impetuoſus, & nonnunquam imbrium mole concitatus ripas longius ſubmoueat: & ubi anguſtior eſt, ibidem ſit ferox, & uorticoſus. Hac tamen poſtea molem ſeu liuore maligno, ſeu alia cauſa, diripuit Adrianus autor eſt Dion. Caſſius.

Martialis lib. 1. Domitiani imperatoris Amphitheatrum omnibus miraculis, ſuperbisq; ædificiis antepoṅit, dicẽs: Omnis Cęſareo cedat labor amphiteatro, Vnũ pro cunctis fama loquatur opus.

Sabellicus ędificia quędam & magnifica loca ſequentibus uerbis enumerat: Nunc uetus Ogygios attollat Gręcia muros, Aſcribatque deis Neptunia męnia, laudẽt Mirenturque ſuos Parthi Babylona labores, Nec ſileat Pharios iam barbara Mẽphis honores, Aeternumq; ſui memoret pia buſta tyranni Caria diues opum, magnum vulgata per orbem Tercentum populi celebrent delubra Dianę.

TEXTRICES, ET LANIFICÆ.

Pholoe Cretenſis fuit fœmina, lanificii & texturę admodum petita Ver. l. b. 5 Aen. Olli ſerua datur operum haud ignara Mineruę Creſſa genus Pholoe, geminique

ſub

ſub ubere nati. Prima telas texere, easque retorqueri inuenit in Co. Pamphile mulier, platis filia. autor Plin. lib 11 cap. 22.

Arachne (ut fabulãtur poetę) quum eſſet lanificii peritiſſima, auſa eſt Mineruã eius artis inuentricem ad certamen prouocare. A qua uicta in arenã mutata eſt, quæ nunc quoque nere non deſinit, ſuisque filiis hæret adhuc penſilis. Architrenius: Nobile ſurgit opus leuius quam torſit Archane: Pollice Lyda manus & ueſtibus impulit aurum, Pectinis ingenio nulli ceſſura.

Fuſos in lanificio reperit Cloſter, filius Arachnes. Linum & retia, Arachne ipſa autore Plin.

Fuit & optima textrix Penelope poetarum teſtimonio. Ouidius: Nec mihi quærenti ſpacioſam fallere noctem, Laſſaret uiduas pendula tela manus. Vnde & Tela Penelopæa, & Icariotis dicitur, quod Icari filia fuerit Penelope. Idem Ouid. li. 3. de Ponto. Morte nihil opus eſt, nihil Icariode tela.

TONSORES, AC VARII APVD VARIOS tondendi ritus.

Maxies Aphricæ populi dextram capitis partem comatam geſtant, ſiniſtram uerò tondent.

Machiles occiput crinitum geſtant, tonſa anteriori parte. Herod. lib. 4.

Anſes (uel ut Strabo uult, Anaſes) anteriorem partem, crinitam habent, occiput uero tonſum.

Macæ ſummum capitis uerticem radunt, in medio capillus creſcere ſinentes, hinc atque hinc in orbem.

Apud Athenienſes uetus fuit conſuetudo, ut qui ephebis exceſſiſſent, delati in Delphos de comis Deo primitias darent, anteriorem capitis partem abradendo. Plut. in uita Theſei.

Abantes, ne ullas hoſtibus ad capiendum anſas darent anteriorem capitis partẽ tondere conſueuerunt. Idem eodem.

Thraces quidam a re acrocomæ uocati, antias in frontem muliebriter demittunt. Cæl. lib 4 cap. 23.

Euboici comã per tergũ fuſam alunt, atq; ideo Opeithocomę uocantur. Idẽ eodem.

Intonſi capitis conſuetudo a Lycurgi legibus, ut multi arbitrantur, proceſſit, qui dictitare ſolitus eſt, eorum qui honeſta facie forent, accedente coma, decorum magis augeri: at iis qui deformes eſſent, ex ea plus terrori ineſſe. Plutarchus in uita Lyſandri.

Romani ad 454 annum uſque intonſi fuere, donec adducente. P. Ticinio ex Sicilia tonſores uenerint. Pliu. lib. 7 cap. 59.

Alexander in exercitu ſuo nihil aliud deſiderari dicebat, niſi ut Macedonibus barbæ raderentur. nullum eſſe meliorem in pugna, quam barbæ captum aſſerens. Plut. in Apophthegmat.

Genas fœmini radi duodecim tabularum interdicto cautum eſt Plin. lib. 11. ca 37.

Tranquillus in uita C. Caligulæ, de eius inuidia contra omnes ſcribens, eum ait, pulchros & comatos, quoties ei occurrerent, occipitio raſo ſolitum deturbare.

FVLLONES.

Anaſtaſius Aquilienſis, qui ſub Diocletiano paſſus eſt, artem fullonicam prius exercebat.

Cleſippus fuit etiam fullo: cuius meminit Plin. lib. 34 cap. 3.

FIGVLI.

Debutades Sicyonius primus fuit figulus Corinthi, qui ex creta docuit fingere: primusque perſonas tegularum extremis imbricibus poſuit. Vide Pliu. lib 35. cap. 12. Sunt qui in Samo primos omnium plaſticen inueniſſe Ideochum & Rethum, & Theodorum tradant. autor idem Plin.

Encirapus & Eugrammus Italiæ plaſticem tradiderunt. Hominis imaginẽ gypſo ex ipſa facie primus omnium expreſſit, eratq; in eam formam gypſi infuſa emẽdare instituit Lyſiſtratus Siconyus, frater Lyſippi. Hic & ſimilitudinem reddere instituit, de ſignis effigiem exprimere inuenit.

Plaſtæ laudatiſſimi fuerunt Dimophilus & Gorgaſus. Cacoſthenes cruda opera fecit Athenis.

Thericles figulus fuit Corinthus, à cuius nomine fictilia quædam uaſa Thericlea dicta ſunt.

Praxiteles plaſticem matrem ſtatuariæ, ſculpturæ & celaturæ eſſet dixit. Neque unquam aliud fecit, antequam finxit.

M. Varro tradidit, ſibi cognitum Romę Poſſunium, qui tubas & piſces fecerit, quos aſpectu diſcere a ueris non potuiſſes.

Idẽ magnificat Arceſilaũ, Luculli familiarẽ, cuius propalaſtice pluris ueniebat ab artificibus ipſis quã aliorũ opera Idem fecit Venerẽ genitricẽ in foro Cæſaris.

Turianus Iouis effigiem fictilem in capitolio dicauit fecit & Herculem eadem materia. Tales enim effigies deum tunc erant laudatiſſimæ. Hæc oĩa hẽt Plin. li 35.

Vatinius Beneuentanus calices uitreos faciebat. Hinc uaſa Vatinia dicuntur uitrea Mart. lib. 10. Vatinio. ũ proxeneta fractorum. Idem in Diſtichis: Vilia ſutoris calices monumenta Varini Accipe.

DE RE NAVTICA.

Nauem primi excogitarunt Riphys & Argonautæ: uel Tyrii, ut mauult Tybullus ſcribens: Prima ratem uentis credere docta Tyros Danaus nauem primus in Gręciam ex Ægypto aduexit. Nam prius ratibus nauigabatur in mari Rubro ab Erithra repertis. Antiquitus fiebant ex corio circumſuetæ in Oceano Britannico. In Mylo ex papyro, ſcirpo & arundiue Longa naue primum Iaſonem nauigaſſe, teſtis eſt Philoſteph. Egeſias hoc tribuit Parthalo, Cteſias Samiræ, Stephanus Semiramidi, Archimachus Ægeoni, Bibliographi Noæ. Onerariam Hippus Tyrius inuenit, Lembum Cyrenenſes, Cymbam Phænices, Celocem Rhodij, Cercurum Cypri, Siderum obſeruationem in nauigando Phœnices, Remum Copæ, Latitudinem eius Plateæ, uela Icarus, Malum & Antemnam Dędalus, Tectas longas Thaſii, Roſtra Piſęus, Tyrrheni Anchoram Anacharſis Harpagones, Adminicula Tiphys, Claſſe de pugnauit Minos.

NAVTÆ NONNVLLI.

De Tiphy licet ſatis dixerimus adhuc tñ teſtimonia adiiciemus. Verg. Ægloga 4 Alter erit tũ Tiphys & altera q̃ uehat Argo Delecto heroas. Oui. in Epiſt. Quid mihi cũ Minyis, quid cũ Tritonide pinu: Quid tibi cũ patria nauita. Tiphy mea. Seneca in Medæa: Quæq; domitorẽ freti Tiphyn noua formare docuiſti ratẽ Idẽ Auſus Tiphys pandere uaſto Carbaſa, Ponto, legesq; nouas ſcribere uentis.

Mneſteus, Sergeſtus, Cloantus nautæ fuerunt Æneæ. Verg lib. 4. Æne. Mneſtea, Sergeſtumq: uocat, fortemque Cloantum.

Fuit & Palinus gubernator nauis Aeneæ. Verg. lib. 3. Ipſe gubernator puppi Palinurus ab alta.

Telonem Maſſilienſem Lucanus nauigandi, aſtrorumque peritia laudat li. 3 ubi ait Dirigit huc puppim miſeri quoq; dextra Telonis, Qua nullam melius pelago turbante carinæ Audiuere manum, nec lux eſt notior illi Craſtina, ſeu Phœbum uidear, ſeu corua Lunæ, Semper uenturis componere carbaſa uentis.

Idem cõmendat Phoceum quendam urinatorem adeo norandi peritum, ut mergeret ſe, ac demum emergeret quum uellet. Hæc eius uerba: Pugna fuit unus in illa Eximius Phoceus, animam ſeruare ſub undis, Scrutarique fretum, ſi quid merſiſſet arenis, Et nimis affixos vnci conuellere morſus, &c.

Ophel tes fuit nauta & circumuentor ſceleſtiſſimus. Sidonius: Qui uigor in pedibus fruſtra tibi natus Ophelte. Canopus, autore Plinio, fuit gubernator nauis Menelai, à

lai, a quo hoſtium Nili Canopicũ nomẽ ſumpſit, ubi ictu aſpidis mortuus eſt ille.
Fuit Saro quiſpiam nauta, qui moribus ſuis inteligentibus & inurbanis ſequẽti adagio locũ fecit: Sarone magis nauticus. Simonides apud Plutarchũ teſtis eſt, Amat ſyadem Phereclum fuiſſe gubernatorem Theſei in Cretam ad Minotaurum nauigantis Philochorus vbi ait, Nuſitheum & Phæacem rectores fuiſſe eius nauis.
Idem in Themiſtocles ait, Ariomenem Xerxis fuiſſe nauarchum. Eodẽ teſte Petitius fuit gubernator nauis, in quam Pompeius poſt fugam conſcendit.
Aceſſæus fuit ignauus quiſpiam nauta, qui ut nauigationem prorogaret, dicebat ſe Lunam magis opportunam expectare. Vnde natũ adagiũ, Aceſſæi Luna: in comperendinatores, qui ſemper cauſam comminiſcẽtur, quo negotium differant.
Mandro fuit quiſpiam nauicularius, qui aſpirantè fortuna, tandem factus eſt imperator, unde etiam factus adagio locus, Fuit & Mandroni ficulna nauis: in eos, qui præter meritum ad opes euecti, priſtinæ conditionis non meminerunt.
Amyclas nauta fuit, ad quem tempore belli ciuilis acceſſit Cæſar, ut ab eo trãſueheretur in Italiam. Luc. lib. 5. Molli conſurgit Amyclas, Quem dabat alga, toro.
Gerodotus in Melpomene ait, Colæũ fuiſſe gubernatorẽ cuiuſdam nauis Samiorũ.
Phereclus fuit architectus, qui naues Paridis ad raptum Helenæ ituri fabricauit, vnde & nauis proprio epitheto Pherclæa dicitur.
Pelorus fuit gubernator nauium Annibalis fugientis.

ARGONAVTARVM NOMINA.

Argonautæ dicuntur Heroes illi, qui in Argo naui Colchos profecti ſunt ad rapiendũ uellus aureũ. Sũt qui dicant fuiſſe duo & quinquaginta numero. Alij quatuor addũt. Sed parũ refert de numero. Val. Flac. li. 1. ſeriatim multos enumerat. De Zete & Calai. Oui li. 6. Met. Vellera cũ Minyis nitido radiãtia uillo Per mare nõ notũ prima petiere carina Proper. li. 2. Hunc duo ſectati fratres, Aquilonia proles, Hunc ſuper & Zetis, hunc ſuper & Balais. Omnium ſummi & principes fuerunt Tiphis & Iaſon. Vnde Ouid. 1. de Arte: Tippys in Aemonia puppe magiſter erat.

PERICVLA MARINA.

Charybdis periculum eſt marinum, in Sicilia, prope Tauromiritanum littus, quod crebris aquarum uorticibus infremere, aſſiduisque fluctuum concurſibus rapta abſorbere dicitur. Ouid. libr. 4. de Ponto: Nec potes infeſtis conferre Carybdim Achæis, Ter licet epotet, ter uomat illa fretum.
Scylla, ſaxum eſt in mari Siculo, mare ipſum reddens importuoſum & plenum periculi, quod aſſiduis aquarum concurſibus latratum uidetur emittere. Poetæ fabulantur, Scyllam Phorci filiam mutatam in monſtrum ſupernè uirgineum, infernè vero piſcem, & ſex caninis capitibus latrans, cum ſe lauiſſet in fonte, quem Circe ueneno infecerat. Ouidius 7. Met. Cinctaque ſæuis Scylla rapax canibus Siculo latrare profundo. Plin. libro 3. In eo freto eſt ſcopulus Scylla. Item Charibdis, mare uorticoſum, ambo clara ſæuitia. Cicero Actione 6 in Verrem: Non enim Charybdim tam infeſtãm, neque Scyllam nautis, quàm iſtum in eodem freto fuiſſe arbitror.
Malea promontorium eſt Laconiæ ſcopuloſum, quod per quinquaginta millia paſſuum in mare protentum periculoſam reddit nauigatorem, propter aduerſos uentorum flatus. Hinc natum prouerbium, Quum ad Maleam deflexeris, domeſticos obliuiſcere. Eſt autem penultima dictionis indifferens. Verg. Ionioque mari, Maleæque ſequacibus undis Statius lib. 4. Theb. Item in Achill.
Caphareus mons eſt Euboię altiſſimus, Helleſpontum uerſus, importuoſus & formidoloſus propter ſcopulorum frequentiam, & crebros undarum uortices. Hic Nauplius rex Euboiæ, mortẽ filij Palamidis Vlyſſis dolo interfecti, ultus eſt. Nã cum Gręci Troia redirent, Nauplius facem in uertice montis poſuit, ut locus fidem portus faceret. Quo cum ueniſſent, multi naufragium fecerunt: Statius in Achil. Quum reduces Danai, nocturnaq; ſigna Caphareus Exercet.

Syrtes duo ſunt loca in finibus Africæ Aegyptuuerſus, ubi mare fertur eſſe uadoſum & importuoſum, propter aquas reciprocas. Sene. Et amica nauis autē promittet uada Incerta Syrtis. Syll. lib 17. Et ſemper naufraga Syrtis.

Ouid. lib. 12. Eleg. de quibuſdam ſic inquit:

Cum domina Lybicas auſim prærumpere Syrtes,
Et dare non æquis uela ferenda Nothis.
Non quæ uirgineo portenta ſub inguinem latrant,
Nec timeam ueſtros curua Malea ſinus.
Nec quas ſumerſis ratibus ſaturata Charybdis
Fundit, & effuſas ore recepta aquas.

NAVIGIORVM DIVERSA GENERA.

Acatium nauis erat actuaria Iulius ait, fuiſſe Pollus uelum in naui maximum, ſicut minimum Dolonem.

Actuariæ naues dicuntur agiles, & præſtantes celeritate. Salluſt. His actuariæ naues circiter 30. Onerariæ decem erant.

Anchr:nomachus nauigiū eſt aptū ferēdis anchoris, cæteriſq; nauticis inſtrumētis.

Baris erat cymba, qua Aegyptij ſuorum cadauera ad tumultum comportabant. Propert. lib. 3 Romanamque turbam crepitanti pellere ſiſtro, Baridos & contis roſtra Liburna ſequi. Herod. lib. 2.

Cataſcopium dicitur nauis exploratoria, ut Cataſcopus circūſpector, quod etymo dictionis cognoſcitur. Cæſar in Cōmentariis: Literis celeriter in Siciliam conſcripſit, & per Cataſcopium miſſis.

Celox dicitur breue nauigium, à celeritate. Apuleius: Qui celocem regere nequit, onerariam petit. Plautus in Aul. Quò hanc celocem conferam? Varro: Nautæ remiuagam mouent celocem.

Corbita nauis eſt tarda & grandis. Plaut. in Pœnulo: Tardiores quam Corbitæ ſunt in tranquillo mari Dicuntur autem Corbitæ, quòd in earum malo corbes pro ſigno ſuſpenderentur.

Cydarum Calepinus ait, eſſe nauiculæ genus: ſed quale, ut in pleriſque, tacet.

De Cymba Verg. lib. 6. Aen. Gemuit ſub pondere cyma Sutilis. Ouid. lib. 4. Met. Occupat hic collem, cymba ſedet alter adunca.

Cyrceus nauis eſt prægrandis Aſiana. Plaut. apud Nonium: Quum percontor portitores, ecquæ nauis uenerit ex Aſia: negant ueniſſe. Conſpicatus ſum interim Cyrcerum, quo me maiorem non uidiſſe cenſeo. Idem. Aedificat nauium Cyrcerum, & merces emit.

Damenam Plut. in uita Periclis ait, eſſe quandam nauim rotundam & cōcauam, & in uentris ſimilitudinem formatam, ut mare percurrere, ac celeriter cōuerti poſſit. Atque hoc illi inditum nomen, quòd in Samo primū reperta ſit, & à Polycrate tyranno ibidem ædificata.

Embolum genus eſt nauigij uelociſſimi: Alij ponunt pro roſtro æreo, quod ex prora nauium eminet.

Faſellus eſt nauigium Campanum, eodem Nonio teſte. Salluſt. li. 3. hiſt. Et fortè in nauigando cohors una, grandi faſello uecta, à cæteris deerrauit.

Geſeotta nauis eſt, quam nonnulli Proſumiam uocant.

Halius dicitur breuis ſcapha.

Hippago ſeu Hippagiū, nauis eſt lata & expāſa, qua equi & currus tranſmittuntur.

Horiam Nonius ait, nauim eſſe piſcatoriam Plautus in Rudente: Mea opera labotur & Rete & horia Diminutiuum eſt Horiola. Idem: Malo hunc alligari ad horiolam, ut ſemper piſcetur, etſi ſit tempeſtas maxima.

Lembus dr̄ nauicula breuis, & uelociſſima. Plautus: Dum hęc aguntur: Lēbo aduehitur tuus pater pauxillulo. Verg. Lembum ſi fortè remiſit, Atque illum in præceps prono rapit alueus amn. Plin. lib. 7. ait, Cyrenenſes fuiſſe repertores Lembi.

Leunculus

Lenunculus dicitur nauis piſcatoria. Salluſt. apud Nonium: Primo inducit forte per noctem in Lenunculo piſcantis.

Liburni dicebantur bellicæ naues, & uelociſſimæ, a Liburnia Dalmatiæ parte, cuius exemplo fabricantur, uel quod Liburni populi olim nauibus citiſſimis Ionium mare inſulasque prædarentur. Hinc naues leuitate præſtantes Liburnicas dixerunt: Horat. in Epod. Ibis Liburnis inter alta nauium Amice propugnacula. Dicimus & Liburnica. Sueton in Auguſto: Vtrobique parte Liburnicarum demerſa. Dicuntur etiam Liburnæ. Luc. Ordine contentæ geminio creuiſſe Liburnæ. Veget. li. 4.

Linter dicitur nauicula, cauatis arboribus facta. Hac utebantur quondam Germani Danubium habitantes. Nonius ait, Lintres naues eſſe fluminares. Ouidius ad Liuiam: Quem ſemel umbriſera nauita lintre tulit. Sidonius: In Pugnam Pirata coit, pars Lintre cauata.

Monoxylon dicitur nauis ex integro ligno, & non conciſo in trabes. Monon enim unum, & xylon lignum dicitur.

Myoparo genus erat nauigij, quo utebantur piratæ. autore Nonio. Cic. li. 3. de Rep. Nam cum quæreretur ex eo, quo ſcelere impulſus mare haberet infeſtum uno Myoparone: Eodem (inquit) quo tu orbem terræ. Salluſt. lib 4. hiſtor. Mariq; placido a duo perdonnm Myoparonibus circumuenta.

Oenariæ naues dicuntur negociatoriæ, & propter onera tardæ.

Parones erant genera quædam nauium Varro: Iamque duos Parones habebant inſtructos. Budęus ait, Paronem hodie uocari Brigautinum.

Pontones dicuntur, quibus pontium loco utimur in traijciendis fluuiis. Apul. Et ſi uado non poterunt, pontonibus tranſibunt.

Proſumia genus eſt nauigij ſpeculatorij Cæcilius apud Noniũ: De nocte ad portũ ſum profectus ꝓſumia. Idē: Qui ꝑ gubernatore ſe gerēt prope uertit ꝓſumiam.

Scapha nauicula eſt in ligno cauata. Horat. lib. 3. Car. Tum me biremis præſidio ſcaphæ Tutum. Veget. Scaphas quoque de ſingulis trabibus excauatas cum Longiſſimis funibus, iuterdum etiã ferreis chatenis legio portat. Nonius ait, Scaphas nauiculas eſſe, quæ maiores naues conſequuntur.

Schedia Nauigium eſt rude & impolitum, & trabibus inter ſe connexis factum cuiuſmodi ſunt rates.

Sorrillum nauigium eſt Iſtricum, quod lino & ſparto conſeritur & condenſatur.

Stlata nauis eſt lata, quales forte ſunt, quibus equi & currus tranſuehuntur. Antiqui ſtlatam & ſtlites, pro ſatum & lites dicebant.

Trieris nauis eſt magna, quam remiges tribus utrinque remorum ordinibus impellunt. Latine Triremis dicitur, & trium ordinum nauis quemadmodum Quadriremes & Quinqueremes apud antiquos leg mus, & apud Græcos Epteres, Enneres & Deceres, quæ naues ſeptenum, nouenum, denumque ordinum ſignificant Biremē primum fecere Damaſthenes, autore Plinio. Triremem, Ammocles Corinthus Quadriremē, Carthaginenſes. Quinq. remem inſtituit Neſichron Salaminius. Sex ordinũ, Xenagoras Syracuſanus. Decem. remē, Neſigiton. Inſtituit Alexander Magnus ad duodecim ordines, Ptolomæus Sother ad 15 Demetrius Antigoni ad 30. Ptolomæus Philadelphus ad 40. Ptolemæus Philopator ad 50.

Nauiũ appellationes apud Gell lib. 11 ca. 25 ſunt Gaulli, Corbitæ, Caudicæ, Hippagines, Cercuri, Celoces, Oriæ, Remiculi, Actuariæ, Proſumiæ, Geſeortæ, Oriol es Cattæ, Scapha, Põtones, Nuctuciæ, Mediæ, Phaſelli, Parones, Myoparones, Lintres, Caupulica, Mareplacide, Cydarum, Ratariæ, Cataſcopium.

PROPRIA QVÆDAM NAVIVM NOMINA.

Argo dicitur fuiſſe prima nauiũ, qua Iaſon, Tiphys, Caſtor, Pollux & alij (quos in de Argonautus dicimus) profecti ſunt Colchos ad rapiendnm uellus aureũ Sumpſit autem nomē ab Agro architecto. Vnde Val. Flac. lib. 1. Ad charum Tritonia Argũ, Moliri hunc puppem iubet & demittere ferro Robora, Peliacas ēt comes

-gxit ad umbras. Vel ab Argiuis, qui in ea nauigarunt. Hanc nauim poetæ multis ornant epithetis. Vocant imprimi, fatidicam & loquaculam, quod beneficio Mineruę facta ſit ex quercu Dodonęa, quam Sophocles tradidit fuiſſe non tantũ uerboſam, at ẽt futuri præſagam, ut in periculis Argonautas moneret, unde Claud. Licet omnia uates In maius celebrata ferant, ipſumq́ue ſecandis Argois tradibus iactẽt ſudaſſe Mineruã, &c. Arbore præſaga tabulas animaſſe loquaces. Val. Fla. prima demum magis canimus freta parua nautis, Fatidicamq́ue ratem. Vocatur præterea Pegaſea, a Pegaſa urbe Theſſaliæ apud quam fuit ædificata Item Pelias a Pelio monte. Tritonis, quoniã beneficio Mineruæ & ingenio facta eſt. Magnesis ſeu Magneſias a Magneſia regione Macedoniæ proxima. Argoa & Argina, ab Arginis nautis. Hęc ex autoribus confirmari poſſunt, ut Oui. lib. 7. Met. Val. Flac. lib. 1. & 8. Stat lib. 5. & Pont. lib. 5. de Stellis, & Propert lib. 1.

Priſtis, Centaurus, Chimera, Scyila nomiua ſunt nautum apud Verg. lib 5 Æn. de Priſti & eius rectore Mneſteo ſic inquit: Velocem Mneſtus agit acri remige Priſtim. de Chimera: Ingentemq́, Gygas ingenti mole Chimeram. De Centauro & Scylla: Sergeſtusque (domus tenet a quo Sergia nomen) Centauro inuehitur magno, Scyllaq́; Cloanthus Cærulea.

Apud eundem lib. 10. Tygris nomen eſt nauis, cuius rector fuit Maſſicus. Hæc eius uerba: Maſſicus ærata princeps ſecatæ æquora Tygri.

Eſt & Centaurus nomen alterius nauis, cuius rectorem uocat Cupauonem, ubi ait: Filius ęquales comitatus claſſe cateruas, Ingentem remis Centaurum promouet.

Triton nauis fuit cuiuſdam Auleſtis. Idem: Hunc uehit immanis Triton.

Cælius ex teſtimonio interpretum Ariſtophanis ait, duas Athenis naues fuiſſe publico muneri deſtinatas, ex quibus Salaminia euocatos ad iudicium ſubueheret, Paralus uero eueheret Delphos ad rem diuinam.

VOCABVLA AD REM NAVTICA SPECTANTIA.

Anchora ferrum eſt repandum, & utrinque acutum, quo ſiſtuntur naues: unde adagium, Nauis tua fulta eſt duabus anchoris.

Antemnæ inſtrumenta ſunt amnem anteſecantia, uiamq́ue nauibus facientia. Verg. Cornua uelatarum obuertimus antemnarum.

Carbaſus linum eſt tenuiſſimum, quo uela nauium fiebant quondam: unde & Carbaſa pro uelis accipi ſolent.

Carina dicitur concauitas nauis, & capitur pro tota naui. Verg. Frondentesq́ue ferunt remos, natat uncta carina Carinare, inſtar carinæ formare,

Celeuma dicitur clãmor nauticus.

Claſſis capitur pro multitudine nauium, & quandoque pro unica naui Verg. Et Lyciæ ductorem claſſis Orontem.

Helciarij, qui maiores naues funibus trahunt canabinis aduerſus undas.

Nauis uocabulum eſt generale. Naualia, nauium ſtationes Nauarchus, nauis princeps Nauclerus, ſeu Naucleriacus, ductor. Nauta & Nauita, idem.

Naulum & Portorium merces nautarum & portitorum.

Naumachia uocatur pugna nautica. Naumachiarii, qui nauale pręlium committũt. Suetonius in Claudio: Sed cum proclamantibus Naumachiariis Aue imperator, morituri te ſalutant.

Puppis pars poſterior nauis, Prora anterior. Proreta, rector proræ.

Rates dicuntur rudes & impolitæ trabes, inter ſe connexæ. Ratis tamen capitur pro naui. Oui. li 4 de Põt. Et freta ueliuolas nõ habitura rates. Ratiarii, ratis ductores.

Remiges nautæ qui remos agunt. Remigare, remos agere.

Rudentes dicuntur funes nautici. Luca. lib. 8. Aut laqueum collo, tortosq́ue aptare rudentes.

Tranſtra tabulæ ſunt, in quibus ſedent remiges, uel per quas ad regimen nauis deambulant.

Vela

Vela dicũtur linea vel canabina, tegmina, quæ diſpaſſa malo nauis alligantur, ut uẽtos recipiant. Hinc mare ueliuolum.

Vrinatores dicuntur natatores ſubaquatiles Vrinari, ſeu urinare, ſub aquis natare.

PISCATORES, ET VRINATORES

Ichthiophagos Plin. ait populos Troglodytis uicinos, natare ceu maris animalia.

Scyllam Herodotus ait, fuiſſe urinatorem Sicyonium Themiſtoclis ætate, qui etiã in naufragio ad Pelium facto multam pecuniam Perſis ſeruauerit, plurimumque ſibi lucratus ſit.

Dyctis fuit piſcator quiſpiam, qui educauit Perſeum, de quo Stat. lib. 2. Syl. Fluctiuagus uolucrem comebat Perſea Dyctis.

De Herminio Syll. lib. 5. Nec minus Herminium primis obtruncat in armis, Aſſuetum Thraſimene tuos prudentibus hamis Exhaurire lacus, patriæq; alimenta ſenectæ Ducere ſuſpenſo per ſtagna latentia lino.

Nicolaus quidam Calapiſcis cognominatus, ex Apulia oriundus, à puero aquis aſſuetus, degebat inter marinas beluas multos dies continuos illæſus, & profunda pelagi ſcrutabatur, futurasque tempeſtates prædicebat.

PISCINARII.

Piſcinarij dicuntur, qui piſcinas habent refertas piſcibus, eaſq; magno ſtudio curãt. Oſtrearum viuaria, primus omnium Sergius Orata inuenit, optimumque ſaporẽ Lucrinis adiudicauit.

Licinius Murena reliquorum piſcium uiuaria primus inſtituit.

Lucullus ad piſcium receptacula montẽ excidit iuxta Neapolim, maiore impẽdio, quàm uillam ædificauerat, adnuſſo mari.

Varro ſcribit, M Catonem Vticenſem (cum hæres teſtamento Luculli ſeu Lucilij eſſet relictus) piſces de piſcina eius 49. millibus uendidiſſe.

Murenarum viuaria excogitauit C. Hirrius, qui cœnis triumphalibus dictatores Cæſaris ſex millia murenarum mutua appendit, & dedit in pondus.

Vedius Pollio quum piſcinas magno ſtudio coleret, ſolebat ſeruos ſuos occidere, eoſq; piſcibus vorandos præbere, ut hominum cruore paſti delicatiores eſſent.

Curauit & piſcinas Hortenſius Orator, Murenamq; adeò dilexit, ut mortuam multos dies atratus fleuerit.

Antonia Druſi Murenæ, quam diligebat, inaures addidit. Cochleatum uiuaria primus inſtituit Fuluis Hirpinus.

VENATORES.

Dianam poetæ fingunt perpetuo venandi ſtudio duci, quod ideo fabulantur, ut doceant magnopere his cauendam eſſe deſidiam, quibus curæ eſt uirginitas. Nã (ut inquit Seneca) amor iuuentæ gignitus luxu, Ocio nutritur inter lætæ fortunæ bona. Et Ouid. Otia ſi tollas, periere Cupidinis arcus. De Diana Ouid. lib. 2. Faſt. Mille feras ſyluis Phœbe venata redibat.

Arethuſa virgo fuit uenatrix Dianæ comes. Vnde Verg. 4. Georg. Et tandem poſitis velox Arethuſa ſagittis.

Orion uenator (ut fabulantur poetæ) quum viribus fidens gloriaretur, nullam eſſe feram, quam non conficeret, diis inſolens uerbum ulciſcentibus contigit, ut terra ſcorpionem pareret, à quo vulneratus occubuit Pamphilus: Errauit, quoniam cecidit venator Orion. Idem: Valle ſequebatur iaculis uenator Orion, Sæpe vagas iſta retibus atque feras.

Hippolytum ferunt Theſei ſeſe in conſectandis feris exercuiſſe, ſtudio uirginitatis & otij uitandi cauſa. Phædra apud Ouid. Si venerem tollas, ruſtica ſylua tua eſt. Et apud Senecam in tragœdijs.

Carnem Ouid lib. 5. Faſt. ait, fuiſſe nympham luſtrandis ſyluis deditam. Hæc eius verba: Inde ſata eſt nymphe, Cranem dixere priores, Ne quicq̃ multis ſepæ petita pcis: Rura ſeq̃ iaculiſq; feras agitare ſolebat, Nodoſaſq; caua tẽdere valle plagas

Adonis Cynaræ ex Myrrha filius, dum venaretur, ab apro interfectus eſt. Ouid. lib. 2. de Arte: Cura deæ ſyluis aptus Adonis erat.

Cephalus Athenienſes, Procridis maritus, venator fuit, quem poetæ fabulantur ab Aurora adamatum. Ouid in Epiſt. Phædræ. Clarus erat Cephalus ſyluis, multæq; per herbam Conciderant illo percutiente feræ: Nec tamen Auroræ malè ſe præbebat amandum, Ibat ad hunc ſapiens à ſene diua uiro. & lib. 1. Met. inducit Cephalum ſic loquentem: Sum nemorum ſtudioſus, ait, cædiſq; ferinæ.

Eius quoq; uxor Procris uenationi uacaſſe arguitur, teſtimonio eiuſdem poetæ ſcribentis: Montibus errabat ſtudijs operata Dianæ. De Cephalo Stroza pater: Aenati Cephalo cura minor non fuit?

Atalanta mulier fuit Arcadica, quæ tumentes uteros fœminarum, laboreſq; conceptuum peroſa, uirginitati ac uenationi ſe totam deuouit, adeò ut immanem aprũ toti formidoloſum Arcadiæ prima percuſſerit cum Melagro. Ouid 8. Venit Atalanta Schœnei pulcherrima uirgo, &c.

Abas Centaurus inter uenatores reponitur uerbis Ouidij, lib. 11. ſcribentis: Et Pholus & Melaneus & Abas prædator aprorum.

Helymus & Panopes Aceſtæ regis Siciliæ comites, uenatores fuerunt, teſte Verg. li. 5. Aeneid. Tum duo Trinacrij iuuenes Helymus Panopeſq; Aſſueti ſyluis, comites ſenioris Aceſtæ.

Fuit & Lauſus Mezentij filius, ferarum debellator maximis. Verg. lib. 7. Aeneid. Lauſus equum domitor, debellatorque ferarum.

Idem uocat Amycum ferarum vaſtatorem lib 9. vbi ait: Inde ferarum Vaſtatorem Amycum, quo non felicior alter Vngere tela manu, ferrumq; armare veneno.

Idem lib 11. Ornitum quendam inter venatores reponit, his uerbis: Procul Ornitus armis Ignotis, & equo uenator Iapige fertur.

De Mopſo Cretenſi uenatore diximus in cap. de Sagittarijs.

Caliſto Lycaonis regis Arcadiæ filia, uenatrix fuiſſe dicitur, qđ docet Oui. lib. 2. Faſt.

Nota eſt Acteonis fabula, qui Ariſtæi filius, indignatione Dianæ (quam inter uenãdum nudam repererat) mutatus in ceruum, & à ſuis canibus dilaniatus dicitur, ut ſcribit Ouid. lib 3. Metamor.

Amimone Danai filia, & uenatrix fuit, quæ dum in ſyluis iaculo ſe exerceret, Satyrum læſit, & poſtmodum à Neptuno ibidem compreſſa eſt.

Britona nympha, Martis filia, inter uenatrices puellas, & Dianæ comites numeratr.

Crocum poetæ dicunt uenatorem fuiſſe, Muſarum precibus in aſtra relatum.

Hippe mulier Chironis Centauri filia, in Pelio Theſſaliæ monte ſeſe exercitu uenãdo, ubi deorum commiſeratione in equam mutata eſt, cum patris indignationem expaueſceret: Alio nomine Thea dicitur.

Philoctetes cum cruciaretur non ferendis doloribus, propagabat tamen uitam aucupio ſagittarum, configebat tardus celeres, ſtans uolates, pennarumq; cõtexta corporis tegumenta faciebat: autor Cic. lib. 5. de Finibus.

Nicias fuit venator quiſpiam, qui dum venandi ſtudio feras immiſſis canib. præceps inſectaretur, in fornacem carbonariam decidit, ubi canibus circumgannientibus, & rapta ueſte conantibus dominum educere, crematus eſt. autore Cælio.

Perdix uenator fuit, qui infanda correptus libidine matri congreſſus, fecit, ut Perdicis libido in prouerb. abiret. Cæl. cap. 15. lib. 16.

Melanionem quendam ferunt odio mulierum, & ſeruandæ caſtitatis deſiderio, conſectandis feris ſe totum deuouiſſe, nec unquam à ſolitaria illa & umbratili uita reuocari potuiſſe.

Endymiona paſtorẽ poetæ dicũt quãdoq; in mõte Lathmo uacaſſe cõſectãdis feris. Val. Flac. li. 8. Argon. Lathmus æſtiua reſidet uenator in umbra, Dign⁹ amore deę.

Mithridatem fuerunt uenandi ſtudio adeò intentum fuiſſe, ut ſeptem annis neq, urbis, neque ruris tecto uteretur.

Carpophorus fuit Romanus quiſpiam, Imperatori Domitiano chariſſimus, propter uenandi peritiam. Nam imperator ipſe eo ſtudio delectabatur adeò, ut ſi quando eſſet ocium, nihil curaret ardentius, quàm feras inſequi. De Carpophoro Martialis lib. 1. Summa tuæ Meleagre fuit quæ gloria famæ, Eſt quota Carpophori portio fuſus aper.

Idem lib. 12. ad Priſcum uenatorem hoc modo ſcribit: Parcius utaris moneo rapiẽte uerendo Priſce, nec in lepores iam uiolentus eas. Sæpe ſatis fecit prędæ uenator, & acri Decidit excuſſus, nec rediturus equo. Aconteum uenatorem fuiſſe docet Stat. lib 7. Theb.-- Donec flammatus Aconteus ſtrage virum. cui ſueta feras proſternere uirtus. Syll. lib. 16.

Horatius lib. 1 Epiſt. ait, Gargilium uenatorem fuiſſe, qui ſpectante populo ceruos cum plagis & uenabulis per medium forum iubebat tranſire, ac demũ demptũ aprum palam referre, ut ce piſſe aliquid uideretur. Hæc eius uerba: Venemur, ut olim Gargilius, qui mane plagas, uenabula, ſeruos Diſſertum tranſire forũ populumq; iubebat. Venus è multis populo ſpectante referret Emptum Mulus aprũ.

Cæterùm Caſſes, Plagæ, Retia Venabula, inſtrumenta ſunt uenatoria. Eſt & Podoſtrabe, uenatorium inſtrumentum capiendis feris concinnum.

AVRIGÆ, ET EQVORVM DOMITORES.

Phaeton Solis filius, dum currum patris regendum ſuſcepiſſet, equis ignotũ aurigã excutientib. cecidit in Padum, cœlo paſſim conflagrante Hinc equi Phaetontis, pro equis Solis ſolent accipi. Verg. lib. 5 Aen. Auroram Phaetontis equi iam luce uehebant. Ouid. 11. Met. Hic ſitus eſt Phaeton currus auriga paterni.

Idæus fuit auriga Priami. Verg. lib. 7. Aen. Idæum etiam currus, etiam arma tenẽtẽ. Metiſcus Turni. Idem lib. 12. Aurigã Turni media inter lora Metiſcum Excutit. Auſonius Nec celeres mulas ipſe Metiſcus agas.

Naubolus Laii regis Thebarũ. Stat. Naubolus Hippaſides tuus ò mitiſſime Lai Hoſpes adhuc currrus ſecuraque lora tenebat.

Cirnus Melãpodis, Durius Pelori, Arhlas Cãphaſi, Iberus Pãchatis equorũ fuerunt aurigę. De Cirno Syl li. 16 Quò Cirneruis (nã Cirnus agebat) Verbera dimitte, & reuocat moderatus habenas. Iberus ad Pãchatem apud eundẽ ſic loquitur: Te ne Aſtur ceriãte feret quiſquam æquore palmam Erepto? conſurge, vola, perlabere, campũ. Durius ad Pelorũ: Quò ruis, aut quiſnã hic rabidi certaminis eſt mos?

Ferunt etiam, Iolaum Herculis fuiſſe aurigam.

Arceptolemus, Enipeus, Cabrion Hectoris aurigæ fuiſſe memorantur. Mortuo Arceptolemo, ſucceſſit Cabrion eius frater.

Myrtillus auriga fuit Oenomai, cuius ruina mari Myrtoo nomẽ impoſuit. Ouid. in Ibin: Proditor ut ſæui periit auriga tyrãni, Qui noua Myrtoæ noĩa fecit aquæ.

Tortellius ait, Menonem fuiſſe aurigam Idomenei, Mneſteum Diomedis, Mydonẽ Pylemenis, ducis Paphlagonum.

Amphitus & Telchius Caſtoris & Pollucis aurigæ fuerũt, teſtimonio Plin. li 6. ſcribentis: ſunt qui conditam eam ab Amphito & Telchio, Caſtoris & Pollucis aurigis, putant. Ammianus, Vbi (inquit) inter ciuitates alias Phaſis eſt nomine fluuii dictitata, & Dioſcurias nũc vſq; nota, cuius autores Amphitus, & Telchius Spartani traduntur, aurigæ Caſtoris & Pollucis. Alii dicunt, Caſtoris & Pollucis aurigas fuiſſe nominatos Rhecam & Amphiſtratum. Strab. lib. 11.

Legitur in Træzeniorũ hiſtoria, Spherum fuiſſe Pelopis aurigam, quanquam alii in Olympia fuiſſe Cyllam tradãt. In Illyria ciuitas fuit Harpia, prope Enchelias, in quam Amphiarai auriga Baton abſorpto domino ſe contulit. autor Cel.

Cebares fuit equiſo, cuius aſtu Darius regnum Perſarum adeptus eſt. Nã quum magi inter ſe pacto cõueniſſent, ut is, cuius equus primus hinniret, regno potiretur: Cebares manum nuluæ equinæ prius admotam, naribus equi prębuit olfaciendã. Quo odore irritatus equus primus dedit hinnitum. Autor Herodotus.

Paty-

Patyramphis fuit Xerxis auriga. Idem Herodotus: Poſt quem, inquit ipſe Xerxes vehebatur curru equorum Niſeorum præcedente auriga, cui nomen erat Patyramphi, Othonis filio.

Poetæ Bellonam Martis aurigam faciunt, flagello armatū ſanguineo, ut docet Stat.

Automedon fuit Achillis auriga. Verg. lib. 12. Aen. Vna ingens Periphas, & equorum agitator Achillis Armiger Automedon. Ouid. lib. 5 de Triſt. Nunquid Achillæos inter fera prælia fidi Deſeruit leuitas Automedontis equos. Idem lib. 1. & 2. de Arte amandi.

Picus fuit equorum domitor, dicente Verg. lib. 7. Læuaq́ue Ancile gerebat Picus equum domitor.

Idem de Meſapo lib. 7. Aen. At Meſapus equum domitor Neptunia proles.

Anniceris Cyrenæus nobilis fuit equorum agitator, qui artem Platoni oſtentaturus, ante Academiam currus iunxit, ſępeq́ue eundem curſum iiſdem ueſtigiis nihil delirando reperit.

Erichthonius Athenienſis quadrigas primus iunxit. Pont. li. 3. de Stell s: Qualis Erichthonius currus & quatuor auſus Iungere equos, rapidisq; rotis inſiſtere uictor.

Aſtir Menonis fuit auriga, à cuius noīe Auſtres populi Gallęcis pximi dicti ſunt.

Conſtat Felicem Ruſſatum fuiſſe aurigam, uerbis Plinii lib. 7. ſcribentis: Inuenitur in actis Felicis Ruſſati aurigæ, iam igne illato, in rogum eius unum è fauentibus iecisſe ſeſe.

Inter eos (qui equitatu claruerunt) Caſtor principem locum obtinuit. Poli. Vixq́ue boum frenis Caſtora frater amet.

IANITORES.

Butes armiger fuit Anchiſæ, & Ianitor. Verg. lib 9 Formatum uertitur oris Antiquū in Buten, hic Dardanio Anchiſæ Armiger antè fuit, fidusq; ad limina cuſtos.

Cerberum poetæ fingunt eſſe cuſtodem & ianitorem inferorum. Verg. lib 8. Aen. Te Stygii tremuere lacus, te ianitor Orci.

Ammianus Marcellinus ait, Eunum fuiſſe ergaſtularium quendam, qui duxerit in Sicilia fugitiuos.

PORTITORES.

Cælius ſcribit, Phaonem fuiſſe portitorem, eoque ſe fouiſſe artificio. Hic quum Venerem tranſuexiſſet, unguentum ab ea fertur accepiſſe, quo delibutus, factus eſt hominum pulcherrimus.

Phorcus Græcè Porthmeus, Latinè portitor dictus eſt, quòd per mare deferret colonias, teſte Beroſo.

Charon dicitur portitor inferorum. Verg. lib. 6 Portitor ille Charon. Idem: Portitor has horrendus aquas & flumina ſeruat Terribili ſqualore Charon. Proper. lib. 3. Portorium, Porthmeum, Telonarium, Minerual, ſtips Charonica, Naulum dicitur portitorum merces. Seneca de Charonte: Hinc ſeruat amnem cultu & aſpectu horridus, Pauidosq́ue manes ſqualidus geſtat ſenex. Idem in Oedipo: Quinque capaci turbida cymbo flumina ſeruat durus ſenior nauita Charon.

PASTORES, ET ARMENTARII.

Apollo priuatus deorum ambroſia ob interfectos Cyclopes, pauit armenta Admeti regis Theſſaliæ. Tibul. lib. 2. Pauit & Admeti tauros formoſus Apollo.

Crathis ſeu Chrathides, paſtor fuit apud Sybarim, quem infando amore, capręexarſiſſe iam diximus.

Sybotes fuit Suarius, qui Vlyſſem profugum & iam ſuis ignotum, in patriam deduxit.

Oebares fuit equiſo, & armentarius Darii, cuius aſtu Darius ipſe regnum Perſarum aſſecutus eſt.

Alſus nomen eſt paſtoris apud Verg. lib. 12. ſcribentem: Sic rigido latus enſe ferit, Podalyrius Alſum Paſtorem.

De

De Amynta paſtore Mart.libro.11.Idulget pecori nimium dum paſtor Amyntas, Et gaudet fama luxuriaque gregis.
Tytornus fuit bubulcus mirandæ fortitudinis,qui cum Milone certauit.
Mithridates apud Herodotum nomen eſt paſtoris, cuius uxor Spaco nomine Cyrũ infantem (qui poſtea rex fuit Mœdorum)ab Aſtyage deuotum feris,aluit.
Daphnis fuit paſtor,qui carmen Bucolicum reperit.
Gyges beneficio cuiuſdam anuli rex è paſtore factus eſt.autor Cic..
Sophi (qui poſtea rex fuit Turcarum) in adendis armentis uictum puer quæritauit.
Philetius fuit bubulchus Vlyſſis, & Eumeus porcarius. De his intelligit Ouid.in Epiſt Vlyſſis.Hoc faciunt cuſtosque boum, lõgæuaque nutrix,Tertius immundę cura fidelis haræ.
Tilippus fuit paſtor,qui Lycaſtum & Parthuſiũ à Philonomia matre expoſitos educauit.autor Plutar.
Tamburlanus primum fuit bubulcus. Demum tamen adeò fauentem reperit fortunam,ut ad imperium Scytharum conſcenderit.
Fauſtulus fuit paſtor cui Amulius dedit Romulum & Remum exponendos. Aliis placet,Fauſtulum eum fuiſſe,qui expoſitos nutriuerit.teſtis Plut in Romulo.
Actius Nauius, augur clariſſimus,ob paupertatem ſues pauit.autor Cicero lib.1.de Diuinatione.
Mirmillo fuit armentarius,cuius ſimilitudo obiecta eſt Caſſio Seuero celebri oratori.Teſtis Plin lib.7.
Euthycus apud Suetonium nomen eſt Aſinarii,ubi ait:Apud Actium deſcendenti in aciem aſellus cũ aſinario occurrit.Homini Euthycus,Beſtiæ Nicon erat nomen.
Primiſlaus è bubulco factus eſt Bohem.rex.

COCI.

Phyrnis Lesbius coquus fuit Hieronis Syracuſani,datus poſtea Ariſtoclidi.
Myſtillus & Taratalla,nomina ſunt coquorum apud Martialem ſcribentem: Si tibi Myſtillus coquus Æmiliane uocatur,Dicetur quare non Taratalla mihi.
Perdix fuit caupo quiſpiam claudus,qui ſequenti prouerbio locum fecit, Perdicis crura:in homines diſtortis cruribus.

VESPILLONES.

Sunt autem Veſpillones tumulatores cadauerum,qui mortuos efferũt ad ſepulchrum Suetonius de Domitiano loquens: Cadauer eius populari ſandapila per ueſpillones exportatum.Aliter dicuntur Libitinarii,& Sandapilarii.
Plutarchus in Phocione ait, Cympionem fuiſſe quẽdam inter Athenienſes hominum culum,qui in tumulandis efferendisque cadaueribus quæſtum faceret.Is interfectum Phocionem accepta mercede in Eleuſinam deportauit.
Diaulus nomen eſt Veſpillonis apud Martialem lib.1.ſcribentem:Chirurgus fuerat nunc eſt ueſpillo Diaulus.

MANGONES, ET ALIÆ professionis homines.

Ganymedem poetæ faciunt Iouis prægustatorem.
Cadmus fuit quiſpiam notæ impietatis carnifex Horatius.Tũc Syridamæ, aut Dionyſi filius audes Deiicere è ſaxo ciues,aut tradere Cadmo?
Apud eundem Lycinus nomen eſt tonſoris,ubi in: Arte ſcribit: Si tribus Antycitis caput inſanabile,nunquam Tonſori Lycino commiſerit.
Fuit Diadumenus pincerna Auguſti.
Secundus(id proprium eſt uiri nomen)pincerna Nicomedis regis Bithyniæ.
Carpophorus magno fuit temporibus Domitiani,alius ab illo uenatore,de quo ſcribit Martial. Eſt quota Carpophori portio fuſus aper.
Thoranius fuit magno,qui uẽdidit Marco Antonio duos eximia forma pueros,alterum Aſiaticum,alterum Gallicum,ut geminos & uterinos,tanta erat formę uni-

tas & ſimilitudo. De eodem ſic ait Macrobius. Delectatus erat Auguſtus inter cœnam ſymphoniacis Thoranii mangonis, atq; eos frumento donauerat. Meminit & Suetonius: Qui matres familias, inquit, & adultas ætate uirgines denudarent, atque perſpicerent, tanquam Thoranio mangone uendente. Erant autem mangones ſeruorum & puerorũ liberali forma diuenditores, quibus moris erat, medicamentis puerorum uænalium pubertatem & barbam coercere, ut formoſi ſemper apparerent. Hoc autem faciebant Hyacinthi radice bulbacea, quæ uino dulci illita nõ patitur pilos erumpere. Mangoniũ, uocatur ipſum mangonis artificiũ. Plinius: Nec tamen in hoc mangonio quicquam totum placet.

Alphenus nomen eſt ſutoris apud Horat. lib. 1. Ser. dicentem: Vt Alphenus uafer omni Abiecto inſtrumento artis clauſaque taberna Sutor erat ſapiens operis.

DENOMINATIONES A VARIIS ARTIVM, profeſſionibus, ordine literarum.

Abietarii dicuntur fabri lignarii, ab abiete arbore. Abiegnę trabes, abiete factæ.

Acupictores uocantur Phrygiones, qui aurum, & colores ueſtibus intertexunt.

Actuarii ſiue ab Actis dicuntur notarii, qui ueloci ſtylo acta actionesq; deſcribunt.

Acupedarii optimi curſores, à pedum acumine.

Agaſones equorum ductores. Horat. Si patinam pede lapſus frangat agaſo.

Aliptes corporũ unctor. Idem ferè ſignificant Veſpillo, Sandapilarius, Libitinarius. Iuuenal. Sat 3.

Alutarii ſutores coriarii, ab aluta, id eſt pelle, quæ à luteo colore dicitur.

Amphorarii pincernæ, ſeu pocillatores, ab amphora uaſe uinario.

Apiarii qui curant apes. Aliter uocantur Mellatores.

Aquarii qui aquam circumferunt uenalem. Idem autor.

Arcarii arcarum fabri. author Cælius. Appellantur & Scriniolarii. Apud autores paſſim obuiam.

Architectus primarius faber.

Arcularii arcularum & ſcriniorum fabri.

Argentarii dicuntur căpſores ſeu nummularii. Budeus: Argentarii Romæ tabernas in foro publico conductas habebant. Aliter uocantur Menſarii, Menſularii, Trapeſitæ, Collybiſtæ, Monetarii.

Argyrognomones minutuli nummularii: quaſi pecuniæ ſpectatores.

Aſinarii qui aſinos paſcunt, hoc uocabulo utitur Cato de Re ruſtica.

Atrienſes cuſtodes atriorum, ſeu Veſtibularii.

Aucupes qui aues capiunt.

Auiarii qui auium curam gerunt. Colum. Sic tamen illuſtria ſint loca, quæ commodius habitet Auiarius.

Aurarii qui aliquid inaurant.

Aurifices dicuntur aurarii Aurificina aurificis taberna.

Aurigæ, curruum & uehiculorum ductores.

Balneatores, balneorum miniſtratores Vnde & apud Eraſmum eſt adagium, Aſinus balneatoris.

Bractearii qui Bracteas faciunt, quique aurum malleis tuſum, & ad quamuis tenuitatem ductile rebus inaurandis reducunt. Budæus.

Bubulci & Bubſequæ boum cuſtodes.

Calceolarii, qui calceos conſuunt & conficiunt. Vocantur aliter, Alutarii, Goriarii, Crepidarii, Sandaliarii.

Calones militum ſerui, qui clauas ligneas, haſtas & fuſtes ferunt à tergo dominorũ. Hor. Hunc perminxerunt calones atque caballi.

Capſarii capſarum & crumenarum cuſtodes, uel artifices.

Carnarii carnium uenditores, à Græcis Creopolæ dicuntur, & Creurgi.

Carnicoctores qui coctas carnes exponunt uænales.

pentarii, fabri lignarii, qui carpenta conficiunt.
Caupones, eſculentorum poculentorumque uenditores.
Celeuſtes qui remiges hortatur, quaſi nauigationis moderator. Et Celeuma nauticus clamor dicitur Budeus.
Cellarii qui aſſeruando penu præſunt.
Cæmentarii dicuntur Cæmentorum, id eſt, ædificiorum (quæ ex lapidibus fiūt) ſtructores. Hieronym. uocat fabros murarios.
Ceroplaſtæ cerearum imaginum artifices.
Chirurgi medici uulnerarii.
Cinclidarii quibus atrii & ueſtibuli cōmittitur cuſtodia Cinclidas enim Græci appellant ualuas duplices aut foramen, quo immittitur clauis.
Cinerarii & Ciniflones dicuntur tonſores, à conflandis calamiſtrorum cineribus, in quibus calamiſtra ad iuuenum puellarumque capillos uibrādos calefaciebāt. Catullus: Nunc tuum Cinerarius tondet os.
Ciniflones qui modum docent criſpandorum capillorum calamiſtris.
Ciſtiferi uaſculorum aut capſarum uectores.
Clitellarii qui ſarcinas ferunt clitellis. aliter uocantur Mulumariani.
Codonophori, id eſt, attati anteambulones, & ferales præcones tintinabula geſtantes. Budæus.
Collybiſtæ dicuntur nummularii. Nam Collybus dicitur nummus.
Conchyliarii, qui conchylia mari conquirunt.
Condi qui recondunt in cellam penuariam bona domeſtica.
Copiarii qui legatis foris profecturis pecuniam ſuppeditant neceſſariam.
Coronarii qui coronas conficiunt. Pli. lib. 21. Coronarii quidē & ſpino flore utūtur.
Coſmetæ dicuntur unguentarii, a Coſmo medico, ut opinor, ſicut Coſmiani.
Crepidarii qui crepidas conficiunt. Aliter uocantur Calceolarii, ſutores.
Crocatarii qui croceino colore ueſtes inficiunt. Plautus: Qui incedunt infectores Crocatarii.
Cubicularii cubiculorū famuli. Sueton. in Iulio. Manſitque apud eos non ſine ſumma indignatione prope 40. dies cum vno medico, & cubicularis duobus.
Cupedinarii uenditores ciborum lautiorum, qui vocantur Cupediæ.
Dardanarii dicuntur propolæ, qui omnia præemūt, ut carius poſtea uendant: à Dardanio quodam mago, qui hoc facere conſueuerat.
Decupa qui uinum quotidie minoratim uendit. Cicero: Vinum à decupa & propola quotidie ſumit.
Dulciarii dicuntur paſtores placentarii, quos Poſtillarios dicimus.
Epibatæ dicuntur, qui ob hoc tantum ſunt in naui, ut uehantur. autor Budæus.
Eſſedarii dicuntur fabri eſſedorum uehiculorum. Sueton. in Auguſto: Quum eſſedario (ꝓ quo quatuor filii deprecabātur) magno omniū fauore indulſiſſet rudē.
Fartores qui farcimina faciunt ex inſecta carne & adipe. Terentius: Cupedinarii omnes, cetarii, lanii, coci fartores.
Ferales præcones, dicuntur atrati illi anteambulones, qui cadauera (quæ efferūtur) cum tintinabulis præcedunt.
Ferramentarius, ferramentorum confector. Iulius Firmicus utitur.
Flammearii dicuntur infectores flammei coloris uiolæ luteæ, quæ flammeola appellatur. Hinc Flammea, coloris lutei ueſtimenta.
Fœniſecæ qui ſecant fœnum. Columella utitur.
Fullones dicuntur qui maculas è pannis detergunt. Eorum ars uocatur Fullonica. Mar. lib. 7. Tam malè Thais olet, quàm non fullonis auari Teſta uetus.
Furnarii qui ex furno, panisque coctura quæſtum faciunt. Vocantur & Fornacarii.
Gangabæ à Perſis dicuntur, qui humeris onera portant. author Curtius lib. 3. de Geſtis Alexandri.

Manſuetarii qui ſylueſtria animalia manſuefaciunt,& cicurant,& ex feris domeſticos reddunt. Aliter Exarmatores dici poſſunt. Lampridius.

Margaritarii,margaritarum aliarumq́; gemmarum uenditores & negociatores. Dicuntur & Gemmarii.

Mediaſtinus eſt mancipiū abiectum,quod uiliſſima & ſordidiſſima miniſteria obire domi cogitur:ut domum uerrere, purgamenta efferre, ligna cōgerere, & huiuſmodi alia facere. Ita aūt dicitur,ꝙ in media domo ad imperiū omnium, nutusq́; excubare ſoleat. Hor. in Epiſt. Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas.

Medicamentarii & medici,à medendo dicuntur,qui morbis afferunt remedia. Plinius Herbarias & medicamentarias artes dixit.

Mellatores qui curam mellis & apum gerunt. Aliter uocantur Apiarii. Volat. Ad hæc propellanda diligens mellator remediis inſtabit.

Melliſones ſeu Mellarii, qui mella & apes curant: Aliter Mellatores & Apiaria,ut iam diximus.

Menſarii & Menſularii dicuntur collybiſtæ,ſeu monetarii & trapezitæ.

Mercenarii qui cauſa mercedis operam nobis præſtant,à mercede hoſtimento.

Meſonauta nomen eſt utilis mancipii in naui: diciturque is,qui iubente Nauarcho quæque munia ſubire cogitur.

Metallici qui metella eruunt aut conficiunt Plin. lib.13.cap.16.

Mollitores uulgo molendinarii,qui frumenta molunt in piſtrino. Aliter Piſtrinarii dici poſſunt.

Muliones qui mullorum habent curam. Apud Martial. Mulio capitur pro eſſedario ubi lib 9 ait: Nec pigri tota quaſſa mulionis.

Myropola unguētorum uenditor, & Myropolium, officina unguentorum & pharmacorum.

Nauta ſeu Nauitàm magiſter & ductor nauis. Eodem etymo uocatur Nauclerus.

Nouacularii qui nouaculas ſeu cultros raſorios conficiunt.

Obſtetrices & Obſtetriculæ,quæ parturientiū curam habent,quod ſua peritia dolori obſtent Obſtetricare,eſt partum adiuuare.

Odorarii qui odores conficiunt,& uendunt: à Græcis uocantur Aromatopolæ.

Oeconomi dicuntur cuſtodes & diſpenſatores frugum,pecuniæ,& omnium rerum quas dominus poſſidet. Vnde Oeconomia,rei domeſticæ adminiſtratio.

Oenopolita uini uenditor. Oenopolium,taberna uinaria. Plaut. Tuum à piſtore panem petimus,uinum ex Oenopolio.

Olitores qui hortum oleribus conſitum exercent & curant. Aliter uocatur Hortulani. Olitor etiam dici poteſt, qui uendit olera.

Organici & Organarii dicuntur organorum artifices. Lucret. lib.2. Organici quę mobilibus digitis expergefacta figurant.

Oſtiarii cuſtodes Oſtiorum. Vocantur aliter Atrienſes, Æditui, Ædituenſes, Æditipii, Claſtarii, Clauſtritimi, Ianitores, Liminarii, Liminarchæ, Veſtibularii.

Oxypotopoli,qui cibos uendunt aceto confectos Plin. in eo uſus eſt, Et Oxyporopoli ſeruant,addito dulci ad crementum aceti temperantes. Et Oxypora dici poſſunt eſculenta aceto condita. Vnde idem Plin. li.20.cap.23 Idipſum cōdimentis prope omnibus inſeritur, Oxyporis etiam aptiſſimè

Panifices ſeu Panifici,qui panem conficiunt. Panificum panis confectio dicitur.

Pecuarii pecorum cuſtodes,qui & Armentarii uocantur. Pecuariam rem facere,eſt armenta gregesque alere.

Pegaſarii dicuntur curſores,qui ſtatis locis manſiones ſuas poſitas habent, quorum diuerſoria Stathmi uocantūr. debeo Budæo.

Pelliones qui ueſtes pelliceas,aut alia quæuis opera pellibus cōficiunt. Phrygioſtes dicuntur,qui acu pingunt,aut ueſtes auro intexunt. Phryges enim primi inuenerunt aurum telæ intertexere.

Pharmacopolæ

Pharmacopolæ medicamentorum uenditores. Et Pharmacopolium amuletorum officina.

Pigmentarii qui pigmenta uendunt, aut conficiunt. Hierony. in Exod Compoſuit & oleum, & ſanctificationis unguentum, & thymiamata de mundiſſimis aromatibus opere pigmentarii. Cælius inter eos, qui corporis curam agunt, recenſet Tonſores, Balneatores, Piliere pos, Alipilos, Mediaſtinos, Mãgones, Coronarios, Coſmetas, & id genus alios.

Piſcarii qui piſces uendunt. Var. Inter piſcarios nemo uendebat.

Piſcatores qui piſces inquirunt. Aliter uocantur Hamiotæ, ab Hamis, quibus eſca opertis piſces decipiuntur.

Piſcinarii qui piſcinas curant, cuiuſmodi fuerunt Sergius Aurata & Licinius Murena, qui captorum piſcium lætabantur uocabulis. L quoque Philippus & Hortenſius piſcinas habuerunt precioſiſſimis piſcibus refertas, quos propterea Cicero piſcinarios appellat.

Piſtores ſeu Piſores dicuntur furnarii panifices, à pinſendo, qui proprio & decenti epitheto nocantur Farinulenti.

Placentarii qui placentas & cibos dulciarios conficiunt. Vocantur etiã Officinarii.

Plumarii qui acu pingunt. Aliter uocantur Polymitarii. Opus plumarium acu factũ Vitruu. lib. 6. de Archit. cap. 6. Non minus, inquuit, pinacotheca, & plumariorum textrinæ, pictorumque officinæ, utri colores eorum in opere propter cõſtantiam luminis immutata maneant qualitate.

Pollinctores dicuntur funerum curatores. Pollincere enim eſt mortuos curare. Plautus in prologo Pœnuli: Eorum alter uiuit, alter eſt mortuus. Propterea apud uos dico confidentius, quia mihi pollinctor dixit, qui eum pollinxerit. & in Sticho: Hodie pollinctura eſt.

Pocillatores dicuntur pincernæ, & prægustatores, qualem poetæ fabulantur eſſe Ganymede aſſiſtentem Ioui aliter Propinatores dicuntur Nam quamuis propinare ſignificet præbibere, aliquando tamen eſt dare bibere. Pli. 21. ca. 20 Medici in uino decoquunt recens uel aridũ, illinuntq;, ut Spleneticis propinẽt ex aceto. Idẽ lib. 18. Arremon propinauit aquam è fonte noctu Comitialibus morbis. Vbi (ut in pleriſque aliis locis) propinare pro dare bibere ponitur. Sunt tamẽ neſcio qui ridiculi, qui nihil probant, niſi quod in puridis quibuſdam autoribus legerint: quaſi uero linguæ Latinæ copiam debeant, aut poſſint eis circumſcribere pomœriis ſuę ignorantiæ.

Popinones ſunt, quos Tabernarios dicimus, uel luxurioſi, qui popinas amant, qualẽ. Horat. uillicum ſuum arguit, quod rure uelit redire Romam, deſiderio popinæ Budæus decenti epitheto delicias uocat popinales.

Porcarii dicuntur porcorum cuſtodes. Alio nomine dicuntur Suarii. Porculatio porcorum nutritio, & porculena merces ipſius.

Portitores dicũtur transfretatores, a portu Verg. li. 6. Portitor has horrendus aquas & flumina ſeruat Terribili ſqualore Charon. Vocantur aliter Telonarii. Portoriũ merces, & ſtips, quam merentur.

Præcones enũciatores publici, qui iuſſu magiſtratus publicè aliquid enunciant Horat. Vt præco ad merces turbam qui cogit emendas. domeſticus pręco dicitur, qui ſe ipſum laudat.

Promi dicuntur, qui præſunt promẽdis cibariis, aliisq; rebus domeſticis. Auſonius: Promus quam condus magis.

Propolæ à Græcis dicuntur, qui à nobis Reuenditores, qui aliquid præemunt, ut carius poſtea uendant Lampridius: Imitatus propola circunforaneos, equos curules ſibi comparauit. Vocantur aliter Dardanarii, ut iam docuimus.

Proreta dicitur, q. proræ pręfectus eſt. quẽadmodum Gubernator, qui puppi Plautus in Rudẽte: Si tu proreta iſti naui es, ego gubernator ſuero. Refero acceptũ Budęo

Proxenetæ

Proxenetæ licitatores uendendarum comparandarumque mercium mediatores.

Purpurarii purpurarum piſcium piſcatores, qui Conchiliarii dicuntur: poſſunt etiã dici Infectores purpuræ.

Putearii qui puteos excauant. Plin. lib. 31. cap. 3. Depreſſis puteis ſulphura, uel aluminoſa occurrentia putearios necat: Puteorum excauatores Græci Phreorychos uocant. Eorum inſtrumentum dicitur Teureſis. Organum quo ex puteo hauritur aqua, Celonium, uel Ciconia. Puteos aperire apud Iureconſultos eſt ex cauare. Cæl. lib. 6. cap. 17.

Quadrigarii qui quadrigas agunt, aliter uocantur aurigæ & Eſſedarii.

Quæſtoros pecuniæ publicæ collectores, & qui curam habent ærarii. Magiſtratus uocatur Quæſtura.

Ratiarii a rate, ut nauicularii a naue, dicuntur negociatores, qui ex ipſa rate quæſtum faciunt.

Sagarii dicuntur, qui uẽdũt ſaga: Eſt aũt Sagũ ueſtis militaris, ut poſtea docebimus.

Salarius qui cibos ſalſos uendit, Mart. Quod uiles pueri ſalariorum.

Salſamentarii dicuntur uenditores ciborum ſale cõditorum. Alio nomine Salarii.

Sandapilarii dicuntur rerum funebrium & exequiarum curatores. Aliter uocantur Veſpillones, Libitinarii, Nectophori, & Funerarii. Eſt enim Sandapila, autore Fulgentio, feretrum ſeu loculus mortuorum, quo non corpora nobilium, ſed Plebeiorum, atque damnatorum cadauera portabantur. Sidonius: Hanc non ueſpillonum ſandapilariorumq; miniſteria ominoſa ſimulauere. Sueton. ſcribit, cadauer Domitiani populari ſandapila per ueſpelliones exportatum.

Scoparii, miniſtri, quorum intereſt pauimenta ſcopis deuerrere, & mundare domũ. Hinc Hiero. Aquilonem uiarum ſcopam appellauit, quod difflando perpurget quicquid in uia puluerulentum obiacet. Vlpi. Tit. de fundo.

Scripturarii dicuntur tabelliones, quos Clericos & Commiſſarios uocant: dicuntur & Scribæ.

Segmentarii qui aurum ueſtibus intertexunt: à ſegmentis, id eſt, bracteolis, orbiculisque uariegantibus. Ouid. lib. 3. de Arte: Quid de ueſte loquar? nam non ſegmẽta requiro, Nec quæ de Tyrio murice lana rubet.

Sellurarii dicuntur, qui opus aliquod ſedendo conficiunt: qui & Sedentarii.

Sericarii textores ſericorum. Sericati homines, pannis ſericis induti.

Solearii ſolearum ſutores, qui & Crepidarii dicuntur. Plaut. in Aul. Solearii aſtant.

Sphæriſterici & Sphæriſtæ dicuntur ſtudioſi ludi pilæ, & periti. Sphærizo, ideſt, ludo pila. Sphæriſterium, ludus pilæ. Lampridius in Alex. Poſt lectionem operam palæſtræ, aut ſphæriſterio, aut curſui, aut luctaminibus mollioribus dabat.

Statuarii qui ſtatuas fingunt, Græcè Idoloplaſtę uocantur, Quales fuerunt Lyſippus, Praxiteles, Myron, Polycretus.

Suarii qui ſues paſcunt. Aliter uocantur Porcarii, ut iam diximus.

Suffarranei dicũtur, qui ferra & frumenta in caſtra conuehunt, crebris & uilibus inſtitorum uecturis.

Sutores dicuntur calceolari, aut ueſtimentorum artifices, qui melius Sarcinatores appellantur.

Telonarii dici poſſunt tributorum collectores, qui & Telones uocantur.

Thermularii dicuntur, qui thermis præſunt & ex his quæſtum faciunt.

Tonſores lanæ aut capillorum dicuntur inciſores. Hor. in Epiſt. Si curatus inæquali tonſore Capillos Occurri rides. Hinc culter tonſorius dicitur.

Vascularii qui uaſa conficiũt, & uendunt, aurea & argentea. Nam inter Aurifices numerantur Vaſcularii, Cælatores, Inauratores, Bracteari.

Vehicularii uehiculorum ductores: Carrucarii, carrucæ: Eſſedarii, eſſedorum.

Veſpillones dicuntur funeratores, & curatores cadauerum. Suetonius in Domitiano: cadauer eius populari Sandapila per ueſpilliones exportatum.

Veſtiſpici famuli, quorum intereſt mundare ueſtes dominorum. Veſtiſpicæ ancillæ, eodem modo dicuntur

Veteramentarii, dicuntur ſutores Crepidarii, qui ueteres calceos reficiunt. Plaut. Euclio multa eiuſmodi commemorat in Aulu. ubi ait:

Stat fullo Phrygio, Aurifex, Lanarius.
Caupones, Patagiarii, Indufiarii, Flamearii,
Violarii, Garinarii, Manulearii, Myrobrechartii,
Propolæ, Lintheones, Galceolarii;
Sedentarii, Sutores, Diabathrarii,
Solearii aſtant, aſtant Molochinarii,
Petunt fullones, Sarcinatores petunt.
Strophiarii aſtant, aſtant Semizonarii,
Terceni quum ſtant Phylaciſtæ in atriis.

Textores Limborarii, Arcularii dicuntur.

Vexillarii qui in exercitu ferunt uexillum: dicuntur etiam Anteſignani, Primipili & Vexilligeri.

Vinarii uini uenditores, à Græcis Oenopolæ dicuntur. Sueton. Quum de uinariis, aut lamis ageretur, exclamauit in curia.

Vinitores ruſtici uinearũ cultores. Verg. Aut cuſtos gregis, aut maturæ uinitor uuæ.

Viſceratores dicuntur carnium diſtributores. Et Viſceratio ipſa diſtributio.

Vnguẽtarii qui unguenta exponunt uænalia, aut conficiunt. Plin lib. 12. Ipſiq́, unguentarii digerunt haud difficulter. Idem lib. 21. Et unguentarii propter colorem eo maximè utuntur.

Vulnerarii qui vulneribus medentur, ut Chirurgi.

OFFICINÆ ARTIFICVM.

Laniena laniorum & bouicidarum.

Myropolium unguentoriorum & pharmacopalarum.

Oenopolium officina uinarii.

Pinotheca ſeu Pinacotheca pictorum eſt tabula in qua pictæ tabulæ reponuntur. Vitruuius lib 6 Nõ minus pinacothecæ & plumariorũ textrinæ, pictorũq; officinæ uti colores eorum in opere pp conſtantiã luminis immutata maneant qualitate.

Sutrina dicitur Sutoris officina.

Textrina textoris. Plau Ipſa per ſe tenax ratio textrinæ.

Theſmopolium officina, in qua eſculenta & poculenta calido uenduntur. Plau Sẽper uideas bibentes in thermopolio.

Tonſtrina tonſoris.

Vſtrina metallici. Pli. 36. ca. 21. In uſtrina terſiccãtur, ita ut torreãtur carbone puro.

REPOSITORIA DIVERSARVM RERVM.

Armamentarium repoſitorium armorum & nauium.

Atramentarium atramenti.

Bibliotheca librorum.

Calamarium calamorum.

Catteria inſtrumentorum nauticorum.

Dactylotheca gemmarum repoſitorium Plin. li. 36 Dactylothecam, inquit, primus habuit Romæ priuignus Syllæ Scaurus:

Granariũ, id eſt, horreũ, ſeu repoſitoriũ granorũ Varro de Lingua Latina: Panariũ, ubi panem ſeruabãt. Granarium, ubi granum: in quo aliqua conduntur, horreum.

Myrothecium, ubi ungenta conduntur.

Panarium panis repoſitorium. Stat. lib 1 Syl. Hi panaria candidaſque mappas Subuectant, epulaſque lautiores.

Veſtiarium dicitur ueſtimentorum repoſitorium. Plin. lib. 15. Veſtiarium contra teredines ac noxia animalia, amurca aſpergi.

DIVER-

DIVERSORVM ARTIFICVM OPERA, ET primum quidem de ciborum diuerſis ſpeciebus.

Bellaria cibi dicuntur ſecundæ menſæ. Apponuntur ad irritandam gulam. Vocantur à Græcis Tragemata,& Pemmata.

Botulus ſe Botellus,genus farciminis ex uilla carne. Mart.lib 11.Botollos imitatur & boletos. Fiebat Botolus initio hyemis gratus quidem omnibus menſis,ſed maximè celebratus in Saturnal.b. Idem Mart Qui venit Botulus medio tibi tempore brumæ, Saturni ſeptem uenerat ante dies. Bucellatum cibus erat militaris, ita dictus,quòd in bucellas & fruſta conſectatus eſſet Ammianus, Frumentū ad uſus diuturnitatem excoctum,Bucellatum,ut uulgò appellant, humero impoſuit libentium militum.

Carica genus eſt ficuum,uel ficus ſicca Ouid lib.1 Faſt Quid uult palma ſibi rugoſaq;carica?.lbi Caricas antiqui uocabāt eſculentū lautū, & nariis cōditū cupedijs Carica enim genus erat cibi Lydii,multiiugis lauticiis. & ſauguine cōfectū.

Cariotydes dicuntur palmarum fructus, qui delicatis olim menſis adhibebantur. Statius:Et muſtaceus,& latente palma Prægrandes Caryotides cadebant. Nam Caryota ſpecies eſt palmæ.

Coccentum edulium erat ex melle & papauere.

Conchis edulium eſt ex faba,u l leguminis genus.Vocatur aliter Concha, ut Conchus Iuuen.Sat 14 Alterius concham æſtiu cum parte lacerti Signatam.

Epidipnides appellantur dapes,quæ poſt d pnon,id eſt cœnam apponuntur. Idem Mart.H c ſeras,epidipnidas parabit,Hinc piſtor ſartcas facit placentas.

Epityrum genus eſt edulii,ſeu caſei Siculi.

Forbea erat quidam cibus,qui calidus abſumebatur.

Fritilla cibus erat ex pulte.

Irceus genus erat farciminis.

Mattya condimentum eſt carnium unctū,à uerbo Græco matto,id eſt,oblino.Hoc genus edulii excogitauerunt Macedones Mart lib.10 Diues, & ex omni poſita eſt inſtructa macello Cęna tibi,ſed te mattya ſola iuuant.

Merenda uocatur cibus poſtmeridianus. Calphur Seraque uidetur hoc merendæ.

Minutal eſt genus edulii,quod Perſius Minutum uocat. Eiebat Ceto marino piſce liquamine,oleo,uino,porris & coriandro Iuuen. Sat.14.Heſternum ſolitus medio ſeruare minutal Septembri. Vocatur autem Minutal,quòd minutatim conciderentur,& particulatim.

Lucanica genus farciminis,quod porcina carne fieri conſueuit.Mart.lib.4.Et lucanica uentre cum faliſco.

Obſonium dicitur omnis cibus,qui per ignem præparatur.

Ozimum edulium erat redolens,quod fiebat ex inteſtinis. Aliqui ozimū uocant ab eiuſdem nominis herba citò in hortis creſcente.Perſius Sat 4. Cùm bene diſcincto cantauerit ozima uernæ.

Pernam antiqui,& lardum,& Petaſonem ſumebant ex porco Idem Saty.Non lardum,graue,debilisve perna.

Pulmentum capitur pro pulte,aut cibo aliquo facto inſtar pultis. Plaut. in Pſeud. Ego pulmento utor magis uinctiuſculo.

Pulpamentum capitur pro cibo lautiore. Terent.in Euno. Tute lepus es, & pulpamentum quæris.

Pulpa cibus eſt minutatim conciſus,qui & minutal dicitur. Apul. Quæ ſuis dominis parabat iuſcum fartim circumciſum,& pulpam fruſtatim conſectam.

Sagina uocatur cibus pinguefaciens,& reddens obeſum corpus. Hinc Saginare,uerbum Pontanus in pompa Lepidinæ: Ecce uenit pingui multum ſaturata ſagina.

Tomacula edulia fiunt iecore porcino ſemicocto,& minutatim cōciſo, permixtis ouis crud.s,caſeo,liquamine, pipere,aniſo & gingibere, teguntur q; e tomento

Caces Ægyptiorum panes, ut inquit Strabo, ad ſiſtendum aluum utiles erant.
Canicaceus panis furfureus eſt Pacuuio.
Capyria ſunt placentæ, ut Athenæo placet, quæ alio nomine cruſtæ dicuntur.
Catillus ornatus Romanorum placenta, ut Atheneo placet; ita fingi ſolet: Lactucæ eiotæ igni ferueſcunt, & iniecto uino in mortario teruntur, ex preſſoq; ſucco cũ ſiligine ſubiguntur, ubi conciderint paulatim inter terẽdum, nonnihil ſuilli adipis & piper adijciuntur: ea rurſum contra colliguntur in lagana, q̃ placentaceas formas extracta, in feruentiſſimum coniecta coquũtur.
Chariſios Ariſtophani placenta eſt, panis uero Eubolo, præmium hoc in peruigilijs dabatur. Suntq; qui putent, chalbiſiones quaſi chariſiones appellari eſt amygdalis ſaccaro, nec alia fert materia, quam Mazapenes, ſed oblongi faſtigiati que in medio, quaſi dehiſcente cruſta tument.
Chondripos, uide Collabum. Ciuicum panem, quem cibarium & ſecundarium dictus audio appellari, cum albo conuenire ferunt.
Choriniæ placenta a ſuibus.
Chryſocollæ ex lino & melle fiebant.
Clibanites. Vide Artopititium.
Cueſtos panis habetur à ſudore. Cuius mentionem facit Ioannes Rubellius de Natura ſtirpium lib. 2. cap. 14.
Coeccora celebrantur miram in modum, quorum meminit Demoſthenes in oratione pro Cteſiphone, continet autem ficos & nuces tres.
Coha panis, quem ſubcinericium nonnulli interpretantur.
Collabus, ſiue, quod idem eſt, collix, & per diminutionem Colliphioni, ex caſeo recenti conſtat, hic & trimatias & Chondripos quoque dicitur. Sunt & Maconides uocati.
Collabi a ſimilitudine quadam Collaborum in cithara dicuntur. Sunt autẽ clauiculi, quibus circumnectuntur fides.
Collyriæ minuti erant panes.
Coliphium genus panis. Plautus: Coliphia mihi ne incocta detis.
Cohos fiebat ex uuis paſſis & amygdalis.
Copta & Coptaplacunta Samis & Rhodia placenta inſignis duritia, & accipit hæc papauer & mel.
Cotyliſcus ab hemina, qui ex tertia chænicis parte fictus erat, unde & nomen ſumpſit.
Creion placenta erat quam apud Argiuos ſponſæ ad ſponſum ferebant, in carbone coquitur, decerſebantur & amici, & cum melle præſentabatur.
Cribanæ placentæ ſunt ſpecie mammoſa.
Cribanites præfertur omnibus ſanitatis uſu a Galeno ſiue quod idem eſt, clibanites a clibano, quem Attici clibanum appellant.
Crimnites è crimno ſiue farinæ utriculo fiebat.
Cubi ſunt quadranguli aut etiam quadrati ex oleo, anetho, caſeo, quanquam Athenæus eos qui Romæ quadrati uocarentur, inciſuris præcinctos & blomiaios appellari Græcis prodit.
Cyllaſtis ex hordeo, uel ut Herodotus uult, ex ſiligine fiebat.
Cyllaſtin uocant Ægyptij panem acidum & ſquaroſum, qui Græcè Oxyleipes uocatur ab Ætio, febricitantibus eum dante, quibus uenter profluat.
Cymbanæ Lacedæmoniis ſunt propriæ, in conuiuiis fœminarũ circũferri ſolitæ, cũ uirgo a choro muliebri commendanda laudibusque decantanda pronuntiatur.
Dipyros ſiue Dipyrites ab Hippocrate panis delicatus ſimile traditur. Verum cum dipyrites ad aquam intercutem cibo utilis exiſtimarur, cõiectari licet pro biſcocto capiendum eſſe.
Domeſticum & familiarem nominant Galli tertiarũ, q proxime ſuccedit Ciuico.
Doratos panes uocant quidam non fermentatos, quod alii Azymos.

Libi genera Latina ſunt,& ſacris dicata, quæ ſartum & ſtrues appellantur. Vnde Struſecani qui ea ferre conſueuiſſet.

Maeonides. Vide Collabum.

Magno & ſordidos panes cilicios uocabant, & a calore ſubnigro phæos ſicut agelætos, qui Gallis Gregarij & ciberis dicuntur

Maza uocatur rigidus panis, qualis eſt quo utuntur nautæ: Plebecula Biſcoctum vocat. Fuit tamen ſpecies præſtantis edulij. Hinc adagium Græcis uſurpatum, Supra mazam: in eos qui diſſuaderet delicijs. Fiebat ex farina, oleo, aqua, & lacte.

Melicerides a melle placentam vocant.

Mola ſalſa roſum far ſale conſperſum, quo uictimæ perfundabantur, Volochyton Græcè dicta.

Myllos Syracuſani celebrāt, ſeſamo & melle, muliebris pubis ſpecie, quas fœminę dearum focis & altaribus circumferebant.

Myſtile uocabatur panis ſorbitionis gratia excauatus

Muſtaceus ſeu Muſtaceum, erat libum, quod fiebat ex farina ſiliginis muſto conſperſa. Iuuen. Cauſa nec eſt, quare cœnam & muſtacea perdas.

Nanos placentarius panis eſt, caſeo & oleo conſtans.

Naſti panes, ſeu Sacti, fiebant ex melle, vuis paſſis, & aromate, quorum artifices vocabantur Naſtocopi.

Naſtos è nucibus & ſeſtinis & fartilibus adiecto melle fit, atque lacte, vnde naſtos quaſi fartum dicitur.

Nauticum panem intelligimus qui uetus ſit & ſiccus, fortaſſe bis coctus. quem Græci diephton vocant.

Obelicæ panes Baccho ſacri, ita dicti, uel quòd ab obolo Alexandriæ uenirent, vel quòd in veru torrerentur.

Oedepæſa Coi celebrant.

Orinda panis eſt factus ex orindio ſemine Aetiopico.

Ornides ab Oryza, ſine ab ſemine quodam Aethiopico tam ſimili ſeſamo, ut difficile poſſit inter-noſci.

Ortoſtrates erat ſacer panis.

Pancarpia Alexandrinis celebratur in madum rotæ papyro innoluta, diuturnitatis gratia: ſed hęc ſunt cum melle trita, & poſt cocturam in orbem coacta, & tenui charta, quo diutius reſeruentur, obducta.

Pelani communes erant dijs omnibus. Fiebant ex tenuiſſima farina.

Phacinos panis fiebat de lente, popularis Alexandriæ.

Pityriæ panes ſunt viliores, ut furfurei. Triticei appellātur Pyrini Sitanij qui fiunt ex quadrimeſtri tritico Calliſtei apud Aegyptios uocant panes in acurū formati.

Pitrites & bromites panis idem eſt, qui Furfuraceus, a quibuſdam Euconos appellatus.

Placenta libum farinaceum, caſeo & melle conditum, cuius piſtores uocantur Placentarii. Mart. lib. 4. Nec te libia iuuant, nec ſectæ quadra placentæ.

Placentarum ſpecies ſunt Ames, Ametidais Pyramus, Sextamius, Erichytus, Erirhrya, Strecta, Cotyliſcus, Phthœdia, Crepis.

Alia placentarum genera numerantur a Cælio: vt, Tarentinum, Craſſianum, Siculum, Cluſtrum, Plicium, Mortianum ex uino & caſeo. Erant & Tyrocoſcimon, Coptoplacus, Pancarpia, Polton, Pyanion. Ex caſeo fiebant hæ placentæ. Enchyros ſeriberiſſus. Bitulus Fit & ex Halita ſubitullus, ſpira ex caſeo.

Aam luculentæ argyro tryphomata, libi, circi ſiue circuli, æxaphæ, cruſtoplacuntes, oryzitæ, phthoes, quæ ita fiunt. Præſus caſeus teritur, & æneo cribro colatus. Dein mel & ſiliginis hemina in vnum ſubacte coguntur.

Poltos ab Alexandrinus dicta placenta, quam nos uocamus pultem. in Catone quidem punicæ fit pultis menatio inter placentas, forte libo, non diſſimilis ei quod

Ee 4 punicum

punicum ea ratione uocabant, quòd ex Africa ueniſſet.

Popanum erat lata placenta, quam ueteres offerebant diis. Iuuen. Sat. 6 Scilicet & tenui popano corruptus Oſyris.

Pſothia, ſiue ut alij, pſathyria, ſunt qui placentæ genus fecerunt, alij micas panis interpretantur, quas & Attarragos.

Punica placenta alii uocant Poltos, ut iam dictum eſt.

Pyramides placentæ erant, quæ in peruigilijs dabantur quaſi præmia, iis qui nocte tota inſomnes excuſabant. Fiebant ex torrefacto tritico & melle irrigato.

Pyramuntes à tritico nomen duxerunt, & ab iis diuerſæ ſunt pyramides, quæ in peruigiliis dabantur.

Rubidũ panem uocat Plautus, quem nos alio noĩe nauticum appellamus, bis coctũ.

Sauillum panis eſt, quem Athenæus Sobityllum nominat.

Scribilita erat cibus omnino placentæ ſimilis, præterquàm quòd ſine melle coqueretur, & abſumeretur adhuc calida. Mart. lib. 3. Circumlata diu menſis ſcribilita ſecundis, Vrebat nimio ſæuo calore manus. Secundarius ſeu Secundus Panis dicitur plebeius. Horat. Paſtus ſiliquis, & pane ſecundo Sueton. de Auguſto: Cibi minimi erat atque vulgaris, ſecundarium panem, & piſculos minutos, & caſeum bubulum manu preſſum, & ficos uirides biferas maximè appetebat. Semidalites panis è ſimila fit. Dictam uerò ſimilia à Cerere putant, quam Syracuſii ſimalida nominat & Sitanam.

Seſamides panes ex melle & ſeſamo torre factis, adiecto oleo orbiculata pilarique ſpecie formabantur.

Sordidus panis erat, quo Neronem uſum legimus. Idem ferè eſt panis qui Syncomiſtos, quanquam Paulus ſeparet.

Sordidos panes uocabant cilicios, alio nomine, ut diximus antè, Magnos.

Spodites idem uidetur eſſe cum Branchylo.

Spoleta, ut Athenæus author eſt, panem Græci vocant, quo neceſſarii duntaxat cognati qui ueſcuntur.

Stetites ex pinſita conficitur, quæ liquida in patellis funditur adiecto melle, ſeſamo & caſeo, ut Hierocles tradit. Sunt tamen qui in pingui melle, caſeo & ſeſamo factitari prodant.

Stilo ſublucũ uocari ſcribit Aelius libi genus, ex halita oleo, atq; melle, ut Feſt. igt.

Streptius ſiue Streptos ex lacte, oleo, pipere conficitur, aut olei loco adipe.

Strues dicebantur placentæ digitorum coniunctorum ſimilitudinem, qui ſuperiecta panicula in tranſuerſum continebantur.

Subſana erant liba farinacea facta in modum rotæ.

Syncomiſtos is eſt, quem alio nomine uocari autopyron Galenus eſt autor, quòd ex omnibus ſuæ farinæ partibus citra ullam detractionem conſtet; inter furfuraceum & ſimilagineum medius. Syncomiſtos quaſi cõfuſaneus dictus, quoniam caſtratus non ſit, ſed omnia ſimul tulerit, furfures, utriculos & ſimilam.

Tabarites puſillus erat, Achenes pergrandis, quo Teſmophorijs utebantur Atticæ mulieres.

Taganitæ à patellis & ſartagine dicuntur, quæ cum accepto melle coquuntur, ac tepentes bulliunt.

Tagenitæ quos epichytas & anites uocari Pamphilos autor eſt, an idem ſit genus, qđ apud Cratonem uocatur enchyton, in dubio eſt. Phocion nihil diſtinguit, Iulius Pollux diſtinguere uidetur.

Teſtuaceus Varroni dicitur, quòd in teſto calido coqueretur. namq; quod clibanũ Græci, Latini teſtum dixere. Vſas eo com talibus matronas ſcribunt.

Thalyſius panis eſt, q primus nouella meſſe fingitur. Alioq; noĩe uocãt Thargelos.

Thargelos qui & Thalyſius eſt, ita dici panem uolunt, qui primus, ut iam diximus, nouella meſſe fingitur.

Thiagones in Aetholiā dicuntur panes deo dicati.
Tractæ ſunt placentæ, quæ alio nomine Capyriæ dicuntur.
Triangularis placenta, a matronis Gallicis conficitur, ex ſimila, cum ouis, lacte & butyro, in panificium ſubacta, capaci intus uentre, quem per hiſcentem rimulā uere complent caſeo & furno, dum eliqueſcat & torreatur caſeus.
Tyrocoſcinæ placentæ dicuntur a caſeo & uſu cribri.
Tyrouites à caſeo nomen habet, Eucti di ſimilis eſt Phyſicillus, quo Spartani utebantur in ſacris epulis rapi effigie.
Zymites, hoc eſt fermentatus, qui & naſtos dicitur, quāquam naſto quibuſdam placentæ genus ſit.

AVCTARIVM.

Alia quoq; habentur genera Oracites, Attaciæ, Amylon, Thyroiſtinon, cuius parandi ratio hæc eſt. Præſſum bene caſeum in uas mittito, & per æreum cribrū ſuper poſitum cernito, cum offerendi tempus aderit, ſatis mellis ſuperponito.
Varia panis genera ponunt à Plin. li. 8. vt Artolagania delicijs Speuſici à feſtinatione. Furnacei vel Artopeſij à coquēdi rōne. Picentini panes fiebāt ex alicę materia nouem diebus macerata, decimo ad ſpeciem iacta, & ſubacta uuæ paſſæ ſucco.
Panes hi probātur Iulio Polluci, Cribanitæ, Obelliæ, Collices, Collabi, Naſti, Amyli, Collyræ, Zymetes, Sigamitæ, Charíſis, Cāchridæ, Maza, Melictuti, Hyglea, Anthema, Thridacine, Phyſtæ, Oemita, Ephieras, Dandalis, Loledia, Comon, Iupe.
Artopteum officina coquendi panes.
Buccellam panis Pſomon, Enthelin, & Blomon uocant.
Arcam panariam Ariſtophanes Sypiam uocat. Inſtrumentum ſubigendæ farinæ idoneum Mactram.
Tripodes & Magades uocantur menſarum fulcra.
In caſtris menſas habebant quadratas, quas Cibilas uocabant, domi verò rotundas.
Monopodia dicuntur menſæ, quæ unico pede fulciuntur.
Abacus menſa uaſcularia & uinaria.
Antiquitus tres tantum adhibebantur conuiuæ ex numero Gratiarum. Deinde nouem ex numero Muſarum.
Cyrus conuiuas ſiniſtro lateri admouebat, ut cordi propinquiores & chariores.
Antiquitus Prandere & Cœnare in propatulo uerecundię non erat.
Conuiuii locus uocatur Syppoſium, Andron, Syſſition, Triclinium.
Conuiuas Græci Sympotas, Homoſitos, Syſſitos, Sinuſiaſtas, Thiaſotos, Thiſitas, Ilapinaſtas & Eraniſtas, uocant. Sunt prouerbiales quædam locutiones, quibus delicatum cibum poſſumus exprimere, cuiuſmodi ſunt iſtæ, Deorū cibus, deorū ambroſia, Cœli ſte manna, Iouis cerebrum. Qualia purpurei comedunt obſonia reges, Pontificalis cœna, opipara, dapſilis, adiicialis, dubia, ſaliaris.

CIBI ELECTILES ET DELICATI.

Genera eduliorum aliis præſtantia hæc ponuntur à Gellio, ex teſtimonio Varronis. Panus è Samo, Prygia Attagena, Grues Melicæ, Hœdus ex Ambracia, Pelamis Chalcedonia, Helops Rhodius, Scari Cilices Palma Aegyptia, Glans Iberica
Horatius electiles cibos enumerat his uerbis: Non me Lucrina iuuerint conchylia Magis ve rhombus aut Scari, Si quos Eois intonata fluctibus Hyems ad hoc uertat mare. Nō Afra auis deſcendat in uentrē meū, non Attagen Ionicus iucūdior.
Stat. lib. 1. Syl. inter mēſarum delicias ponit Adorea Bellaria, nuces Pōticas, palmas Idumæas, Pruna Damaſcenā, Eboſiæ Zacharū, Gaiolos, & Laguneulos, Pyra Ametina, Muſtaceum, & Caryotides.
His annumerandæ ſunt lauticiæ, quas habuit Vitellius in patina. Tranquillus ait, fuiſſe Scarorum iecinora, Phaſianorum & Pauonum cerebella, linguas Phœnicopterum, Murenarum lactes à Carpathio uſq; freto per Nauarchos petitarum.
In ueterū quoq, luxu fuerunt Rhōbus, Placēta Samia, Murena Tarteſſia, Thynnus Tyrius,

Tyrius, Ceſtreus ex Sciatho, Cenche Pelorinæ Mænidus ex Lipara, Rapæ apud Mantineam Crenes Methymnæi, Galeus Rhodius, Pſetæ Eleuſiniæ Cythinius & Siculus cæleas, Sal Tragaſeus, à Tragaſa Epyri loco, Faba Ægyptia.

Scriptorum monumentis probantur Rauennæ Aſparagi, Aegyptium acetum. Attilius Padi, Anguillæ, Benaci, Gāgis & Timaui Auratę Actiacæ, Anthiacæ, Aurhia maris Rubri, Alloſæ Tyberis, Bulbi Megarici, Caſei Lunenſes & Veſtini, Lucrinæ conchę, Cumarum capę, Benaci carpiones, Petragoricorum caſtaneæ, Gallinę Numydicæ, Venetiarum Gobius, Circellarū lactucę, lac Saſſinę, Arcadię Muſculli, Melones Oſtienſes, Auellanę nuces & Tarentinę. Napi Amiterni, oleum Venafranum, Velitrarum Oua, Poma Phęacum & Phaliſcorum, Porri Aricię & Tarenti, Placentę Picentinę, Capuę Pepones, Rhombus Adriaticus, Germanię Raphani, rapa Nurſina, Salmo Aquitanicus.

CIBI QVIBVSDAM HOMINIBVS GRATI, cum diuerſo populorum uictu.

Plato gaudebat ficubus, unde & Philoſycon cum dixerunt nonnulli.

Philippus & Alexander dicti ſunt Philomeli, à pomis, quę auidè eſitabant.

Gaudebat lupinis Protogenes.

Ante uſum frugum Arcades ueſcebantur glandibus, Argęi pyris, ficubus Athenienſes, pyris ſyluestribus Tirinthii, Palmulis Carmani milio Męotici & Sauromatę, Perſę cardamo. Nomades Aethiopię ueſcuntur elephantis, ut Symbari: Cynocephali populi lacte: Agriophagi pantheris & leonibus: Anthropophagi humana carne: Mandi locuſtis, ut etiam Parthi. Solitę piſcibus Ophiophagi ſerpentibus Apęi baccis: Aetate Hieronymi carnes humanas eſitabant Scoti.

Amazones lacertis olim ueſcebantur, unde & Sauropatidas Gręcis eas appellarunt, nam Sauras lacertas uocant.

Nero gaudebat porris, quibus uocis gratia omnibus ęſtatis diebus permixto ueſcebatur oleo, nihilque aliud prętcr panem eſitabat. autor Plin. lib. 19.

Claudius imper. gaudebat Scarapiſce. Iulia quotidie inula herba ueſcebatur.

VESTIMENTORVM GENERA.

Abolla ueſtis erat tragica, & grauiorum perſonarum. Ea utebantur externi reges, erat enim magni ſplendoris & precii. Mart. lib. 4 Cętcę quē nudi tegit uxor Abolla grabati. Idem lib. 8. Neſcit cui dederit Tyriam Criſpinus abollam. Suet. ſcribit Pompeium quendam baculo percuſſum fuiſſe à Caligula, quòd ſpectácula ingreſſus, conuertiſſet omnium oculos fulgore purpureę Abollę. De hac Iuuen. Sat 3. Atque audi facinus maioris Abollę.

Adaſus tunica erat ab humeris non conſuta.

Amictorium indumentum erat pectoris, quo dormientes ſe integebant, ne nocturno frigore offenderentur. Erat autem ex lino, mulieribusque maximè in uſu.

Amphitapę dicuntur ueſtes, uillos utrinque habentes. Lucilius apud Noniū Amphitapę uillis ingentibus molles, & ſi aliud quid deliciarum.

Anaxyrim Gellius ait indumentum fuiſſe Perſis peculiare. Nos Pileum dicimus.

Arſineum autore Feſto, ornamentum erat capitis mulieris.

Aulęa teſte Nonio, genus erat veſtis peregrinę. Nos Aulęum dicimus uelamen bellatis intextum Picturis. Aliter dici poteſt Peripetaſma, Periſtroma & tapes ſeu Tapetū. Verg. lib. 1. Aeneid Aulęis iam ſe regina ſuperbis Aurea cōpoſuit ſpōda.

Bardocucullus ueſtis erat Gallica, unicuique tempori idonea, cum qua milites imbrium tempore iacebant in caſtris, & in agris ruſtici. Lucan. lib 1. Vibica Lingonicus, Tyrianthina bardocucullus.

Batrachides ueſtes erant uiriles & floridę, quę nomen traxerunt à colore ranæ, quæ Batrachos Græcè dicitur Similis propè erat Bardiacus, ſed ſine cucullo, ideſt capitis ligamento

Birrigenus eſt ueſtis Gallicæ, quo capita integuntur.

Braccha ueſtimentum erat Gallis quõdam peculiare. Vopiſcus: Gallicis, inquit, brachis ornatus Tetricus in triumphum eſt ductus: Lamprid. ait Alexand. principem inter militaria ueſtimenta brachas donaſſe hoc etiã utebantur Sarmatæ. Brachialia dicuntur brachiorũ tegumenta, ut Tibialia tibiarum. Pli. lib. 25. Nec ullo malo medicamẽto lædi poſſe, aut ueneno (ſi quis in brachiali habeat) arbitrant magi.

Erat & Burthanicum genus cuiuſdam ueſtis.

Calantica tegmen erat capitis muliebre. Tullius in Clodium: Quum calanticam capiti accommodares.

Colaſiris fuit itidem Perſarum ueſtis omniũ pulcherrima. Herod. in Euter. Veſtibus amiciuntur lineis circa crura fimbriacis, quas Calaſites appelãt, ſuper quas candida ferunt amicula tanquam ſuperiecta.

Caliga tegumentum eſt tibiarum. Hinc Caligati, caligis induti. Impetaror Caligula nomẽ ſumpſit à caligis, quas margaritas refertas primus portauit. Auſonius; Caius cognomẽ caligæ cui caſtra dederunt.

Caltula ueſtis nomen ſumpſit à Calta herba uiola coloris lutei. Calyptra genus erat ueſtimenti, quo mulieres integebant ſua capita.

Campeſtre dicitur lumbare, ſeu ſubligar, quo integuntur lumbi. Horat. lib. 1. Epiſt. Penuli ſolſtitio, campeſtre niualibus auris.

Candys indumentum erat Perſicum, & regis quidem Haliporphyros. Plutarch. in Alexandro Magno Nunquam tamen ut Mœdorum amictum barbarum nimis & ab ſe alienum aſſumeret, induci potuit, ſempẽr anaxyridas, candyn. tyaramque repudians.

Capidulum idem ſignificat quod capitium.

Capitia dicuntur tegumenta capitum. Varro apud Noniũ. Nec capitia, nec ſtrophia neque zonas.

Capytis tunica erat, Perſarum manicata.

Carbaſus (inquit idem) pallium eſt, quo flumina amiciuntur, aut opulentiæ. Sericeũ erat, aut lino tenui Verg lib. 8. Eum tenuis glauco uelabat amictu Carbaſus.

Caſiaca nomen eſt ueſtis, qua utebantur Græci milites Caſianam uocauit Euſtatius, a nomine Caſij montis.

Caſtula dicebatur palliolum, quo puellæ nudæ infra papillas præcingebantur. Varro Caſtulam mulier ſumpſerat pro ſuccula Hæc etiam Perizonium & Pręcinctorium appellatur.

Cauſia ſeu Caſea, tegmen eſt capitis ad calores. Valerius Maximus. Quemadmodum Antigonus caput Pyrrhi texit Cauſia, qua uelatum caput more: Macedonum habebat.

Cæſitum lintheolum erat purum & candidum ſic dictum, quod aras haberet circuncæſas, autore Nonio.

Cento ueſtis eſt craſſa, uariiſque pannis & partibus conſuta, ad quã alluſiſſe uidetur Hora. in Arte, dicens: Purpureus latè qui ſpendeat unus & alter Aſſuitur pannus. Iuue. Sat. 6. de Meſſalina Imperatrice: Intrauit calidũ ueteri Cẽtone lupanar. Nomades autore Strabone, tentoriis utuntur Centonum inſtar piloconcretis Centones per ſimilitudinem uocantur carminis genus, ex diuerſis carminibus, & carminum fragmentis, hinc atque illinc acceſſitis, conſutum: qualis eſt Auſonij Cento nuptialis, ex Vergilianis carminibus concinnatus. Hinc natum adagium, Farcire centones: id eſt, commentitiis nugis auditores ludere. Plautus in Epidico: Quintu, iniquit, alium quęras, cui Centones farcias: id eſt, quem tu glorioſis mendaciis expleas.

Chaſalis tunica erat laxa & muliebris, uel (ut aliis malunt) nodus tunicæ muliebris quo connexa circa ceruicem tunica ſumitur.

Chirodita uocatur tunica prolixa, ultra brachia manus operiens. Peculiaris eſt Dalmatarum genti Eius pannum Galli Damaſcum uocant.

Chiton ueſtis erat prætenuis & ſimplex, quæ fiebat lino. Capitur etiam pro thoracetur de & Homerus Chalcochitonas Achæos uocauit, tanquam æneis præmunitos tunicis.

Chlamys dicitur ueſtis militari pallio ſtrictior & breuior. Val. Flac li. 6. Nō auro dipicta chlamys, non flaua galeri Cæſaries. Plautus ad ornatum militis ait opus eſſe ch amyde, machæra & petaſo. Tranquillus in Tiberio accepit pro ueſte puerili munera, inquit, quib. à Pompeia, Pompeii ſorore, in Sicilia donatus eſt, chlamys & fibula In Caligula uerò poſuit pro ueſte militari, dicēs: Vt ſæpe chlamyde, pelta q; & galea armatam, & iuxta adequitantem militibus oſtenderit. Chlamydati dicuntur induti Chlamyde. Plautus in Pſeud. Quis hic homo chlamydatus eſt, aut unde eſt?

Chlæna ueſtimentum erat, quod aliis omnibus ſuperponebatur. Nos Lenā dicimus.

Cinctus Gabinus toga erat ſic in tergum reiecta, ut lacinia eius reuocata hominem cingeret Ea utebantur Romani conſules bellum inducturi. Verg lib. 7 Æn. Ipſe Quirinali trabea cinctuque Gabino Inſignis reſerat ſtridentia limina conſul. Porro Cinctus uirorum erat, Cingulum mulierum.

Colobium tunica erat ſine manicis, qua utebantur quondam Romani.

Conopeum genus erat tentorii ad culices prohibendos, quo maximè utebantur Alexandrini, qui Conopeis lectos operiebant, ne a culicibus infeſtarentur. Prop. li 3. Fœdaque Tarpeio Conopea tendere ſaxo. Horat. in Epod. Interque ſigna turpemilitaria Sol aſpicit Conopeum.

Crocoton genus eſt ueſtis rotundæ ac fimbriatæ, qua utebātur diuites matronæ. Numeratur à Feſto inter delicatas ueſtes. Hinc adagium natum, Feli Crocoton datæ: quum indignis honor exhibetur.

Crocotula ueſtis crocei coloris. Plau. Patagiatam, Caltulam, aut Crocotulam.

Cucullus ueſtis erat quę implicabatur collo. Noſtri monachorum geſtamen uocant quod relinquere planè ſit nefas. Cucullam tamē dicere malunt fratres heremitani. De Cucullo Mar. li. 10. Pullo Meuius alget in cucullo Iuu. Sat 6. Sumere nocturnos meretrix Auguſta cucullos. Georg. Valla ait breue eſſe tegmen, & uile, quo caput humeri que ad arcendam pluuiam conteguntur.

Culcitram Nonius ponit inter genera ueſtimentorū. Eſt autem tela illa, ſeu lintheū, quod dormientibus nobis ad quietem ſupponimus, cuique plumam inculcamus Mar. Fraudata tunicat facilis tibi culcitra pluma.

Cyclas ueſtis eſt fœminea & in rotunditatem formata Sidonius ait pronubā Cyclade honorari, ſicut toga ſenator honoratur Alexāder Roman. Imp. (auctore Lampridio) dicere ſolebat, matronas regias contentas eſſe debere Cyclade, quę ſex unciis auri, plus non haberet. De Cyclade Iuue. Sat 6. Hæ ſunt, quæ tenui ſudant in Cyclade. Cycladati dicuntur induti Cyclade. Tranquil. de Caligul Sæpe depictas gēmatasque indutus Penulas, manuleatus & armillatus in publicum proceſſit: aliquando ſericatus & Cycladatus.

Dalmatica genus eſt ueſtis, quæ à Dalmatis populis (apud quos frequens fuit eius uſus) nomē ſumpſit Hac dictione uſus eſt Lampridius Dalmaticatus, inquit, poſt cœnam ambulabat.

Dextrocheria dicuntur dextrarum manuū ornamenta Alio nomine uocantur Dextraniola: Iulius Capitolin ſcribit, Maximinum Imperatorem pollice fuiſſe ita uaſto, ut uxoris dextrocherio uteretur pro annulo.

Diphthera paſtorum uūm erat indumentum ex pellib. Herodotus ſcribit, Ionas Biblos dicere Diphtheras, quod aliquando Biblorum ſeu papyri penuria, pellibus uterentur tum caprinis, tum ouilis Alio nomine uocatur Beta.

Diplois dicitur duplex pallium, ut dictio monſtrat. Diplodion Cælius numerat inter ueſtes mulierum proprias.

Eudromis ueſtis erat hirſuta & longiore uillo, quib. utebantur in gymnaſio & thea

tro ad munera arenæ exercenda. Mittebatur autem ex Gallia ob peritiam textorum, qui illic habebantur præſtantiſſimi. Mart. lib. 4. Dona peregrinam mittimus Endromidem. Hæc veſtis exigui erat precii, licèt à diuitibus rarùm uſurparetur: nam ſoli diuites in gymnaſiis ſolebant exerceri. Idem Martialis: Pauperis eſt munus, ſed non eſt pauperis uſus, Hanc tibi protogula mittimus Endromidem.

Ephestris à Græcis dicitur, quam milites ſuperponunt.

Epitogium dicitur pallium, quod ſuperponitur togæ. Verbum eſt bigenum, ex Græco & Romano compoſitum.

Exomides erant ueſtimenta quædam quæ aliis tunicis ſuperponabantur. Sunt qui Comicorum eſſe putent.

Feminalia ſeu Femoralia dicuntur feminum ſeu femorum tegumēta. Femina enim pro femoribus capiuntur, Plin. Prioribus pedibus femina onerant, propter id natura ſcabra De feminalibus. Suet. in Auguſto: Hyeme quaternis cum pingui toga tunicis & ſubucula & thorace laneo, & feminalibus & tibialibus muniebatur.

Flammea erant indumenta capitis, quibus matronæ & nubentes utebantur ad uelandum pudorem in nuptiis. De his uidetur intellexiſſe Seneca, Cui coniugio corpora uelas captiue pudor. Lucan. lib. ſecundo. Lutea demiſſos uelârunt flammea vultus.

Forenſia veſtimenta erant, quibus Romani utebantur in foro. Aliter uocantur togæ forenſes. Sueton. in Auguſto. Forenſia autem & calceos nunquam non intra cubiculum habuit.

Gabaniū habitus eſt Græcanicus oblongis manicis, quo nunc utuntur pleriq; Itali.

Galericulum capitis indumentum, quo crines operiebātur. In uſu erat palæſtritis, ne capilli eorum cæromate contaminarentur. Suetonius ſcribit, Othonem Galericulum capiti propter raritatem capillorum adaptaſſe: ubi Galericulum accipit pro adulterina coma, quæ ex alienis capillis inſtar galeri compingitur, & ita graphicè capiti annectitur, vt à uera coma internoſci nequeat. De hoc Mart. Ne lutet immundum nitidos cætoma capillos, Hac poteris madidas condere pelle comas.

Galerus dicitur capitis tegumentum, factum inſtar galeæ Poetę fingant, Mercuriū in ferendis Deum mandatis uti galero. Claud. lib. 1. de Raptu. Cyllenius aſtitit ales Somniferam quatiens uirgam, tectusque galero.

Gauſapina ueſtis erat uilloſa, non tamen oneroſa. Martialis: Et dolet, & queritur, ſibi non contingere frigus, Propter ſexcentas Baccara gauſapinas.

Hemitogium dicitur media pars togæ. Ratio dictionis nota.

Hypotiechos dicitur ſubucula, eſtq; pontificum. autore Hieronymo.

Iāthina dicitur ueſtis uiolacea. Mart. Coccina formoſæ donas & Ianthina mœchæ.

Ias nomen eſt ueſtis apud Herodotum ſcribentem: In quas quum alia ratione animaduertere non poſſent, ueſtem illarum in Iadem mutauerunt.

Impluuia ueſtis erat, qua ſacerdotes per imbrem utebantur. Varro: Salium quoque ſereno tempore Impluuia amictum fuiſſe criminabantur.

Induſium ueſtis erat, quæ ſuper ſubuculam induebatur. Induſiatus, ideſt, induſio ueſtitus.

Inſulę dicebantur faſcię factæ inſtar diadematum, à quibus utrinque depēdebant vittę. Verg. Nec te tua plurima Panthu Labentem pietas, nec Apollinis infula texit. infulati dicuntur infula operti. Inſtita erat faſciola, quę partem unam ſtolæ ambiebat. Horat. Sunt qui nolunt tetigiſſe niſi illas, Quarum ſubſuta talos tegit inſtita ueſte.

Lacerna veſtis erat militaris, & coccinea. Erant & Lacernę albę apud veteres, quibus utebantur in ſpectaculis, & ad uſus theatrales. His albentes togas (vt indicat Epigrammaticus) contegebant. De his intellexit Suet. in Auguſto, dicens: Ne quem poſthac de cętero paterentur in foro circoue, niſi poſitis lacernis togatum

conſiſtere

conſiſtere Plin lib.16. Statimque augent lacernarum precia. Prop. lib 3 Tu tamen iniecta tectus Veſane Lacerna: ubi militari intelligit. Idem lib 4 Texitur hæc caſtris quarta lacerna tuis. A lacerna fit lacernatus. Iuuenal Ipſe lacernatæ quum ſe iactaret amicæ.

Latuſclauus ueſtis erat ſenatorij ordinis inſigne, & Calceus lunatus. Tunicæ purpuram Plinius Latumclauum appellat. Suetonius in Augusto: Sumenti uirilem togā tunica laticlaui reſuta ex utraq; parte ad pedes decidit. Clauus etiam & Latuſclauus (quod etiam Laticlauium dicitur) capitur pro ſenatoria dignitate: ut Ius annulorum aureorum, pro equeſtri ordine. Ouid. Curia reſtabat, claui menſura coacta eſt. Tunica laticlaui texi cœpit Plinij temporibus, qui latiore clauo Tullū hoſtilium è regibus primū uſum prodidit. Dictus eſt autem à textura, qua in mappis uſos fuiſſe docet Martial. Et lato uariata mappa clauo. Ab hoc ueſtimento Laticlauij dicuntur ſenatores & ſenatorum filij Suet in Auguſt Binos plerunque laticlauios propoſuit ſingulis alis.

Læna ueſtimentum erat, quod ſuperponebatur tunicis omnibus Verg Tyrioque ardebat murice læna Demiſſa ex humeris. Græci Epigraphon dixere. Ab huius uſu nomen traxerunt Lænates Romani.

Leuidenſa genus ueſtis uile raro tenuique textu. Hinc Munus Leuidenſæ prouerbiali figura dicitur munus minimi precij Cic Dolab. lib. 9 Epiſt Sed ego hoſpiti ueteri & amico munuſculū mittere uolui Leuidenſæ, craſſo filio, cuiuſmodi ipſius ſolent eſſe munera.

Limbus erat ueſtimentum muliebre, purpuram in imo conſutam habēs Verg. lib. 4. Aen. Sidonia picto chlamidem circundata limbo.

Lumbare quo integuntur lumbi. Hieronymus: Sicut tu poſuiſti lumbare iſtud ad lūbos tuos.

Mamillare indumentum erat ad compeſcendas papillas mulierum mammoſarum. Mart. Taurinó poteras pectus cōſtringere tergo, Nam pellis mammas non capit iſta tuas.

Erat & Mandya ueſtimenti genus, quo ſe ut lorica muniebā Latini Mantellū dicūt.

Manicæ dicuntur manum tegumenta Hinc Manicatæ ueſtes quæ olim probio datæ ſunt, & mollicici. Ver Et tunicæ manicas, & habent redimicula mytræ.

Mantile dicitur lintheum, quo terguntur manus. Verg Tonſiſque ferunt mantilia uillis. Dicimus & mantellum. Plaut. Nec his ſycophantis, nec fucis ullum mantellum obuiam eſt.

Maſtrugæ ſeu Maſtrucæ veſtes erant Sardis peculiares. Plautus: Maſtrugatus & plenus puluere.

Mollicina ueſtis à mollicie nomen ſumpſit.

Myoton Armeniorum fuiſſe ueſtimentum dicunt, muris figura uarie ornatum.

Multicia ueſtes erant tenues & lucidæ & delicatis aptiſſimæ. Fiebant ſerico. Dicebātur autem Multicia quòd ſuauitate ſua mulcerent. Iuuen. Sat. 2. Non facient alij, quum tu multicia ſumas.

Nebrides ueſtes erant uilloſæ, factæ pellibus ceruorum, quibus in ſacrificijs Bacchi utebantur. Sidonius: Rotat Enthea thyrſum Baſſaris & maculis Erithreæ Nebridos horrens.

Otho apud Homerum nomen eſt candidi amiculi ex lana, non ex lino Cælius.

Palla dicitur honeſtæ mulieris ueſtimentum Stat. lib 7. Theb Et fibula radijs auro Tænariam fulua mordebat Iaſpide pallam. In Gallia uiri etiam utebantur palla. Mar Dimidiaſque nates Gallica palla regit.

Pallium ueſtimentum erat Græcis peculiare. Hinc Palliatæ comœdiæ, quæ ſcriptæ ſunt ſecundum ritus & habitu Græcorum palliatorum. Palliati & palliolati dicūtur induti palio. Suet in Cæſare Dictatore; Vno quo ſagati palliatiue, altero quo togati cū illuſtrioribus prouinciarum diſcumberet. Mart. Hanc uolo quę facilis,

quæ

quæ palliolata uagatur. De pallio Suet. in Auguſto: Togas inſuper & pallia diſtribuit. Idem in Cæſare Tiber. Redegitque ſe depoſito patrio habitu ad pallium & crepidas pallidum quoq; ueſtimentum erat philoſophicũ. Herodes (ut eſt apud Gellium) quendam barbatum palliatumque (qui ex eo habitu philoſophus uideri uolebat) ita taxauit. Video barbam & pallium philoſophum nondũ uideo Diminutiuum eſt Palliolum. Iuuenal Satyra 3. Vxorem comœdus agit, uel Doridã nullo Cultam palliolo A Palliolo fit aduerbium Palliolatim. Plautus. Palliolatim amictus ſic incessi ludibundus.

Paludamenta ornamenta erant, & inſignia militaria. Ideo quũ ad bellũ exijt imperator, Paludatus dicitur proficiſci. Cic. in Piſonẽ & Gabinium: Exierunt duo paludati vulturi. Paludamenta dicunt à palam, ꝙ his induti palam conſpicerentur. Plin. ſcribit, Coccum fuiſſe dicatum paludamẽtis imperatoris. Licet aũt bellicũ & caſtrenſe imperatoris eſſet indumentum, paludati tamen erãt lictores. Liuius Cum paludatis lictoribus profectus ab vrbe Brunduſiũ uenit. Paludati (ut iã exẽplis docuimus) dicuntur paludamentis ornati. Iuuen. sat. 6. Cumq; paludatis ducibus præſente marito. Ipſa loqui recta facie, ſtrictiſque mamillis Paludamentũ hodie Cottam armorum uocamus, inquit Budæus.

Patagiacides ueſtes erant puellares. Teſtis apud Nonium Varro.

Patagium erat chlamys aurea, quæ pretioſis tunicis ſuperindui ſolebat. Patagiarii dicuntur ueſtimenti huius textores Patagiari, eo induti.

Penulæ ueſtes erant ſeruorum, & pauperiorum. Optimæ texebantur ex lana Appula. Ea utebantur ad arcendam pluuiam, ſed nunquam imperatores. Galba amico roganti Penulam, Non pluit, inquit, non opus eſt tibi: ſi pluet, ipſe utar. De Penulis Lampridius in Alexandro Seuero: Penulis intra urbem frigoris cauſa, ut ſenes uterentur, permiſit, quum id ueſtimenti genus ſemper itinerarium aut pluuiæ fuiſſet. Matronas tamen intra urbem penulis uti uetuit, in itinere permiſit. Horat. lib. . Epiſt. Incolumi Rhodos & Mytilene pulchra facit, quod penula ſolſtitio brumali niualibus auris. Notatus eſt Caligula, quòd penulis uteretur, q̃ imperatorem minime decebant. Sueton. Sæpe depictas, gematasque indutus penulas, manuleatus & armillatus in publicum proceſſit. Auguſtinus Penulã accepit pro grammaticorum indumento lib. 1. Confeſ. ubi ait: Quis penultorũ magiſtrorũ, inquit, audit aute ſobria, ex eodem pluete hominem clamantem & dicentem, fingebat hæc Homerus. Vulpianus iuriſconſ. inter communia ueſtimenta (quibus uir & mulier promiſcue utuntur) penulas numerat Penularium dicitur penulę repoſitoriũ, Penulati penulis ueſtiti. Mart. lib. 2. Nõ ipſe codrus alpha penulatorũ.

Peplum ſeu Peplus, ueſtis erat ſolẽnis, quæ uiro uel fœminæ iniiciebatur. Plaut. Nũquam ad ciuitatem uenio, niſi quum infertur peplũ hodie. Verg. Crinibus Iliades paſſis, peplumque ferebant. Lactantius grammaticus ait, peplum dici ueſtẽ candore eximio, aureis diſtinctam clauis, ſine manicis, quam ueſtitores deorũ ſimulachris iniiciebant, Peplum primo inſtituerunt Athenienſes, Texebatur matronarũ manibus, intraque triẽnium numini offerebatur, ſed Mineruæ in primis. Seruius ait, Peplum palliam eſſe fęmineam Mineruæ conſecratam. Xenophon ſcripſit, Peplum etiã conueniſſe uiris. Lactantius Peplos dixit in maſculino genere His Peplos (inquit) & indumento precioſa, quibus uſus uelaminis nullus eſt, his aurũ & argentum conſecrat.

Perimeſa antiqui uocabant indumenta, quorum extremitatibus aſſuta eſſet purpura, quadam inſulæ imagine.

Periſcelis dicitur pectoralis mulierum faſcia ſeu ſimile aliquod indumentũ puellare: aut (ut alii uolunt) brachiorum ornamentum, quod aliter Dextrocherium vocatur. Horat. lib. 1. Epiſt. Nola refert meretricis acumina, ſæpe catellam. Sæpe Periſcel dem raptam ſibi flentis. Menãder ſcripſit, puellas geſtare periſcelidas. Gremialia uocat Cælius.

Petizonium

Perizonium pallium eſt præcinctum, quo nudæ uirgines infra papillas præcinguntur. Aliter Præcinctorium uocatur.

Petaſus dici poteſt capitis tegmē, ſeu vmbraculum ad inſtar pilei, formatum. Suet. in Auguſto. Domi quoque non niſi petaſatus ſub dio ſpaciabatur. Cicero ad Caſſium: Sed tabellarii petaſati ueniunt, comites ad portus expectare dicuntur. Plin. lib 36 ſcribit, in ſummo labirinthi Italici Petaſſum unum omnibus pyramidibus impoſitum fuiſſe.

Phelonem pro quodam tuniculæ genere accipit Cęlius.

Pileus ſeu pileum, dicitur uirile tegumētum. Perſius: Hanc nobis Piſea donant. Cel. Sabin iuriperitus teſtis eſt apud Gellium, pileatos ſeruos uænum ſolitos ire: quo indicabant ueteres, uenundandi legem nō eſſe operiendā. Corona ſignum erat captiuorum uænalium. Pileus uero impoſitus demonſtrabat, eiuſmodi ſeruos uenundati hinc Pileus interim pro libertate capitur, cuius inſigne eſt. Liuius: Poſtero die ſerui ad pileum uocati, & carcere uincti, emiſſi Sueton. in Nerone: Tantūq; gaudium publice præbuit, ut plebs pileata tota urbe diſcurreret. Idem in Tiberio. Seruis ad pileum fruſtra uocatis in Siciliam profugit. Serui enim (qui manumittebantur) accipiebant pileum capite raſo Sex. Aurelius: Omnis (inquit) Roma adeo interitu Neronis exultauit, ut plebs induta pileis manumiſſionum, tanquā ſæuo exempta domino triumpharet: Mart. lib 1. Permittis puto pileata Roma. in Saturnalibus ad exprimendam libertatem pileata erat Roma: unde idem Martial. Dūque decent noſtrum pilea ſumpta Iouem.

Poderis dicitur talaris tunica duplici ſyndone. Ioſephus Byſſinam uocat. Hæc adeo arcta eſt, & ſtrictis adeo manicis, ut nulla ſit in ueſte ruga. Tales interdum habēt milites, ut onere expediti aptiores ſint torquendis haſtis, aut, uibrandis ſagittis.

Polimitus nomen ſumpſit a multiplici liciorum uarietate: nā mitos Græce, filum dicitur Latine. Hinc Polymita ueſtis dicitur multis licijs contexta Plinius. Plurimis uero licijs texere, quæ Polymita appellant Alexandria inſtituit. Polymitarij dicuntur, qui huiuſmodi ueſtimenta conficiunt.

Prætexta ueſtis erat patriciorum, ab eo dicta, quod purpura prætexebatur. Hinc prætextatus Papyrius dictus eſt, ob loquendi tacendiq; prudentiam in ætate prætexta. Et Prætextatus ſermo dictus ab antiquis, qui nihil haberet obſcœnitatis Pōpeius Sextus libro 16 de Verbis priſcis: Nefas, inquit, apud ueteres habitum eſt, uti prætextati pueri uerbis obſcœnis uterentur, ideoque prætextatum ſermonē appellatum, qui nihil obſcœnitatis referret. Quam ſententiam apud Macrobiū uidetur probare Vectius prętextatus: Nam toga, inquit, prętexta ea ratione pueris additur, ut ex colore purpurę ingenuitatis pudor regeretur. Diuq́ę negatum libertinis fuit uti prætexta. Vnde et Prætextatæ fabulæ apud antiquos dictæ ſunt quibus præcepta & monitiones ad optimos mores pueris tradebantur Horatius in Arte: Vel qui prętextas, uel qui docuere togatas. Cōtra tamen Sueton. in Tito Veſpaſiano, verba prætexta, uocat impudica, qualibus ſolent uti laſciuientes pueri: Erat, inquit, dicacitatis plurimæ, & ſic ſcurrilis ac ſordidæ, ut ne prætextatis quidem uerbis abſtineret. M. Tull. in oratione pro Murena ſcribit filios triūphantium maxime prætextatos ſedere conſueſſe in equis triumphatoris.

Puluinar, Puluinus, & Pulluillus dicitur, quod dormientiū capitibus ſupponitur, à plumis pullorū, quibus fit. Catullus poſuit pro plumeo lecto, & geniali thalamo in quo noua nupta quieſcit cum ſponſo, ubi ait: Puluinar uero diuæ geniale locatur. Idem: Puluinar complexa ſuo uelabat amictu.

Ralla ueſtis dicta eſt à raritate filorū. Plaut' apud Noniū. Tunica Ralla, toga ſpiſſa.

Recinium ueſtis fuit antiquiſſima quadrata, cuius mediam partem iaciebant poſt humeros. Eadem Ricinus & Ricinium dicitur à reijciendo. Feſtus: Recinium eſt omne ueſtimentum quadratum.

Rechidimna ſeu Recidipna, ueſtes erāt peregrinæ, quibus utebantur in Gymnaſijs.

Iuuenalis Sat. 2. Ruſticus ille tuus ſumit tecidipna Quirine.

Regilla ueſtis erat regia, unde etiam tractum nomẽ. Ea erat auro & purpura intexta & regibus peculiaris Plautus Baſilicam an Regillam induam tunicam.

Reticulum capitis tegmen muliebre. Varro: Suisque ſuſpendit lambus marinas molles pillas, Reticula & ſtrophia Capitur etiam pro quodam inſtrumento, quo antiquitus panes ferebantur. Iuue Sat 12 Mox cũ reticulis, & pane, & uentre lagenę.

Rhenones ueſtes erant pelliceæ, quibus autore Cæſare, Germani utebantur. Sidonius: Viridẽtia ſaga limbis marginata puniceis, penduli ex humeris baltei uel gladii balteis ſuper currentibus ſtruxerat clauſa bullatis latera Rhenonibus.

Richa ueſtimentum erat, quod nos ſudarium dicimus. Serenus: Aut zonulam, aut aurem, aut richam.

Rhiza ueſtimentum fuit Thracium.

Sagulum diminutiuum eſt a ſago, Verg. lib. 8. Æn. Virgatis lucent ſagulis, tum lactea collo Auro inuectuntur. Hinc etiam Sagulati ſagulo induti. Suet. in Vitellio: Vrbem quoque ad Claſſicum introiit paludatus, ferroque ſuccinctus inter ſigna atque uexillæ ſagulatis militibus.

Sagum erat militare ueſtimentum, quod teſte Cicerone, ſumi ſolebat in bello. Et quando in ſagis tota ciuitas erat, conſulares uiri ſolebant eſſe togati. Mart. lib 1. Ibis ab excuſſo miſſus in aſtra ſago. Plin. li. 27. Sacerdos candida ueſte cultus arborem ſcandit, Falce aurea demetit, Candido id excipitur Sago Iuuen. Saty. 6 An ſaga uendenti nubat caupone relicto. Sagati dicuntur ſago induti Sagarii dicuntur uenditores ſagorum.

Semitogium uocatur breuis & dimidia toga. Vnde Semitogati dicuntur.

Singuliones genus erat ueſtis barbaræ, inquit Baptiſta Egnatius.

Stola erat talaris tunica, qua matronæ utebantur. Tibul. lib. 1. Quamuis nec uitta ligatos Impediat crines, nec ſtola lõga pedes. A ſtola, pudor dicitur Stolatus, id eſt, matronæ conueniens. Mart. lib 1. Et ſtolatum permittit meretricibus pudorem.

Stragulum ueſtis erat, qua lecti ſternuntur, colorum & figurarum multitudine uariegata. Tibullus lib 1. Nam neque tunc pluuiæ, nec ſtragula picta ſoporem, Nec ſonitus placidæ ducere poſſet aquæ. Martialis: Stragula purpureis lucent uilloſa tapetis. Idem tamẽ accepit Stragulũ pro ephippio, ubi ait: Stragula ſuccincti uenator ſume ueredi. Varro: Quicquid inſternebant, a ſternendo ſtragulum appellabant Hieronymus poſuit pro ueſte muliebri: Stragulatam (inquit) ueſtẽ fecit ſibi, Byſſus & purpura indumenta eius.

Strigium ueſtis erat Hiſpanica. Plaut. Nudus eſt, Iurat ſe ſtrigium oppigneraſſe.

Strophium dicitur faſcia pectoralis ad deuinciẽdas puellarũ mammas. Nonius ait, Strophiũ breuę eſſe faſciam, quæ uirginearum papillarum coercet errorem. Martialis Faſciam uocat pectoralem, ubi ait: Faſcia creſcentes dominæ compeſce papillas, Vt ſit quod capia noſtra tegatq; manus. De Strophio Catullus: Non tereti ſtrophio lactantes uincta papillas Capitur etiam Strophium quo religioſa quadã corona, qua utebantur antiqui ſacerdotes. Plin. Tenuioribus corona utebantur antiqui, ſtrophia appellantes Diminutiuũ eſt Strophiolũ. Autor hymni (qui in honorẽ diui Ioannis Baptiſtę canitur) poſuit ſtropium pro uilloſo corporis tegumento, ubi ait: Prębuit hirtũ Tegimẽ Camelus Artubus ſacris Strophiũ bidẽtes.

Subarmalia ſaga erant & chlamydes, quibus arma ſuperinducbant.

Subligaria ueſtes erant, quæ coxas uſque ad umbilicum a genibus contegebant. His utebantur Mimi in theatro. Mart. lib 3. Iuuen. Sat 6. Aliter uocatur ſubligaculũ. Cicero in Offic. Scenicorum quidem mos tantã habet ueteris diſciplina uerecundiã, ut in ſcena ſine ſubligaculo prodeat nemo Imperitus ſubligaculum indutus omnibus id oſtentat. Adagium eſt in eos, qui propter inſolentiam etiam ineptiſſimis rebus efferuntur.

Subucula ueſtis erat interior, quæ ſub alia inducbatur. Varro: Poſtquã binas tunicas

habere cœperunt, inſtituerunt uocare ſubuculam Horat. lib. 1. Epiſt.-- Rides, ſi forte ſubucula pexæ Trita ſubeſt tunicæ, uel ſi tega diſſidet impar.

Sudarium dicitur lintheum ad detergendum corporis ſudorem, & purgandas nares Sueton. in Nerone: Neque quicquam ſerio iocove egerit, niſi aſtante Phonaſco, qui moneret, parceretq; arteriis ac ſudariũ ad os applicaret. Ex Setabi Hiſpanię urbe mittebantur optima linthea, quæ Sud.ria dicebantur. Catullus: Nam ſudaria Setaba ex Iberi Miſerunt mihi munera Fabullus & Verannius. Diminutiuum eſt Sudariolum. Apul. Quanti ſudores innocentibus hoc uno ſudariolo affetantur, poſſum equidem p'uribus diſputare.

Supparus ſeu Supparum dr̃ leuis & anguſta toga. Feſt. ait, ueſtimentum eſſe puellare ex lino. Nos Subuculam & Camiſiam dicimus, Nonius ait, Supparum eſſe lintheum femorale uſq; ad talos pendens, ꝙ ſubtus appareat De ſupparo Afranius: Puella non ſum, ſupparos ſi induta ſum. Luc. lib. 3.- Humeriſq; hærentia primis Suppara. Seneca ꝓ uelis accepit in Medęa: Et alto rubicũda tremũt ſuppara uelo.

Syndones ueſtes erant candidæ ex lino, quibus magi utebantur. Erant autem ſubtiliſſimæ, & tenuiſſimis filis intextæ. Mar. li. 4 Nec ſic in Tyria ſyndone tutus eris. Syndones uero populi ſunt in Mœotidis confinio, teſte Pomponio Mela.

Syntheſis genus eſt ueſtis breuis, & negotiis aptæ, qua Romani omnes toga depoſita in Saturnalibus utebatur. Conſuta erat & compoſita quadam compoſitione uerſicolori, unde inditum nomen. Mart. De noſtra praſina ſyntheſis empta toga. Syntheſiatus hac dicitur indutus ueſte.

Syrma ueſtis erat, quæ in recitandis grauioribus poematis trahebatur ab hiſtrionibus. Mar li 4 Muſa nec inſano Syrmate noſtra tumet. Ea ueſte maximè utebantur Tragœdi, quod etiam inuenit illud diſtichon Mar. lib. 12. Tranſtulit ad tragicos ſe noſtra Thalia cothurnos, Aptaſti tragicum tu quoque ſyrma tibi.

Tapetum ſeu Tapes, uocatur tegmen diuerſis coloribus & figuris uariegatum, quo præcipuè aulæ & cubicula diuitum ornari ſolent. Aliter uocatur Aulæum, periſtroma, peripetaſma. Verg. 7. Inſtratos oſtro alipedes, pictis tapetis.

Tibialia dicuntur Tibiarum indumenta, atque etiam arma, quibus crura muniũtur. Sueton in Auguſto: Subucula & thorace laneo, & feminalibus, & tibialibus Muniebatur. Paulus Iuriſ. Si tibiale, uel humerale miles alienauit, caſtigari uerberibus debet.

Toga communis erat Rom. ueſtis, qua utriuſque ſexus homines utebantur. Accipitur interdum pro peculiari habitu clientum & ſalutatorum qui togati ſalutatum ibant, ut ſportulam conſequerentur. Mart Mane uel a media nocte togatus ero.

Toga prætexta ueſtis erat magiſtratuum. Togatæ fabulæ, quæ ſcriptæ ſunt ſecundũ ritus & habitus Romanorum. Earum ſcenici actores uocantur Togatarii. Toga pura & uirilis dicebatur, quam adoleſcentes tyrocinii die poſita prætexta puerili, ſumebant in capitolio. De toga Mart. lib 3. Gallia Romanæ nomine dicta togæ. A Toga Romani dicuntur togati. Ver. Romanos rerũ dominos, gentẽq; togatẽ.

Trabea ueſtis erat togata purpura circunducta ſub tegmine puniceo, quam aureæ fibulæ annectebant. Verg. Ipſe Quirinali lituo, paruaq; ſedebat Succinctus trabea. Oui. 1. Faſt. Hoc igitur uidit trabeati cura Quirini. Trabeatus dr̃ trabea indutus.

Tunica ueſtis erat breuior, & ſine manicis, qua utebantur uiri. Manicata decebat fœminas, ut arguit illud Verg. Et tunicæ manicas, & habent redimicula mytræ. Plautus: Manuleatam tunicam habere hominem decet. Gel l.b. 7. Tunicis (inquit) uti uirũ prolixis ultra brachia, & uſq; in primores manus, ac ꝓpe in digitos, Romę atque omni in Latio indecorum fuit. Propterea Pub. Afric. Pauli filius, P Gallo, homini delicato, probro dedit, quod tunicis uteretur manus totas operientibus. Diminutiuum eſt. Tunicula. Gell. lib. 1 Elegans illa ueſtis & molles tuniculæ ab æmulis aduerſariiſque probro datum. Tunicati dicuntur tunica induti. Hor. lib. 1. Epiſt. Vilia uendendũ tunicato ſcruta popello. Trãquillus in Auguſto: Vt ſtare

interdum

interdum per totum diem iuberet ante prætorium tunicatos.

Tyara tegumentum erat capitis, Perſarum genti peculiare, quo reges & ſacerdotes utebantur Simile propè erat mytræ aut galero. Iuuen.Sat 6. Et Phrygia ueſtitur bucca tyara. Hieron ad Fabiolam, Quartum genus eſt ueſtimenti rotundum pileolum, quale pictum in Vlyſſeo conſpicimus, quaſi ſphæra ſit diuiſa, & pars una ponatur in capite: hoc Græci & noſtri Tyaram, nonnulli Galearum uocant: Nō habet acumen in ſummo, nec totum uſque ad comas caput tegit, ſed tertiam partem a fronte in opertam relinquit. Atque ita in occipitio uitta conſtrictus eſt, ut facilè labatur ex capite. Eſt autem Byſſinum, & ſic fabrè operatum lintheolo, vt nulla acus ueſtigia forinſecus pateant. Ouid.lib 11. Tempora purpureis tentat Velare Pyaris. Reperitur etiam in maſc. genere & frequētiſſimè. Verg. Sceptrūq; ſacerque Tyaras.

Tyrianthinæ ueſtes erant purpureæ ſumpto nomine a Tyriis, qui uſu purpuræ claruerunt. Mart. Vibica Lingonicus, Tyrianthina bardocucullus.

Venſica tegumentum erat & mitella capitis ſubtiliſſima, qua Germanorum crines contegebantur. Mart. lib. 8. Fortior intortos ſeruas uenſica capillos.

Ventrale, uentris tegumentum, ut femorale femoris, brachiale brachii, humerale humerorum, tibiale tibiarum. Pli. Patris mei memoria cœpere Amphimala noſtra, ſicut villoſa etiam uentralia.

Vmbella itidem erat indumentum capitis, quo radii ſolis arcebantur. Mart. lib. 11. Vmbellam luſcæ Lygde feras dominæ.

Xerapellinæ veſtes erant matronales, dictæ ab ampelino colore, qui medius eſt inter coccum & muricē, Merula ait Atrabicas fuiſſe appellatas. Iuu. Sat. 6. Xerapellinas veſtes donauerit ipſi.

Xyſtus autore Cælio, dicitur talaris tunica & muliebris Alii Tragicum putant indumentum Xyſtus uerò appellatur lata porticus, in qua athletæ Hyberno tempore exercebantur. Vnde & Xyſtici athletæ dicti ſunt. Suet in Aug. Nec tamen eo minus aut Xyſticorū certationes, aut gladiatorū pugna ſeueriſſimè ſemper exegit.

Porro acu veſtes facere Phryges inuenerunt, ideoque Phrygiones appellati. Aurum intexere in Aſia inuenit Attalus rex Pergami, unde nomen Attalicis Colores diuerſos picturę intexere Babylon celebrauit, & nomē impoſuit. Martialis Nō ego prætulerim Babylonica picta ſuperbæ Texta, Semiramia quæ uariantur acu. Plurimis licijs texere, quæ Polymita appellant, Alexandria inſtituit; Scutulis diuidere, Gallia: autore Plinio libro octauo, capite quadrageſimo octauo. Veſtimētorū ſunt omnia aut lanea, uel linea, uel ſerica, uel bōbicina Omnia itē aut uirilia, aut puerilia, aut muliebria, aut cōmunia, aut familiaria. Afri, Mauri, Saraceni, Scythę, gaudent colorū uarietate, Græci crepidati incedebant. Fuerunt & priuatæ quorūdam ueſtes. Adam & Eua priuſquā peccaſſent, degebant nudi, poſt peccatū texere folijs uerēda, crudis pellibus humeros amicti. Ioannes Zachariæ filius in heremo utebatur veſte camelorum ſetis contexta, ſcorteaque cingebatur zona Vnica fuit Chriſto ueſtis inconſutilis, quę nullo uſu detrita eſt. Pallium Bartholomęi per annos 20. neque ſordes ullas, neque vetuſtatem ſenſit. Iacobus Apoſtolus qui à corporis ſimilitudine frater Chriſti dictus eſt, lineo vtebatur amiculo. Idem intōſus uixit, nunquam cinctus, nunquam balneo uſus. Paulus primus heremita ueſtem habuit palmaceis cōtextam foliis. Mortui exuuias induit Antonius abbas diebus ſolum feſtis. Capilli texerunt Timotheum Anachoretam, & adeo deformarūt, vt à Panutio in ſolitudine repertus, fera primo aſpectu ſit creditus, non homo. Onophrius heremita cōſūpta ueſte nudus egit, folijs uerēda tegentib. Frāciſcus Aſſiſias craſſi pāni tunicā induit, quā funiculo compreſſit, nudis pedib. ligneos ſubiecit ſocculos. Maria Aegyptia conſumptis ueſtibus, nuda egit in heremo. Herculē Nemæi leonis exuuio indutum Græcia fabulata eſt Diogenes ūnico pallio uixit contentus. Portius Cato nunquam toga uſus eſt pluris q̄ centū drachmis empta.

Pythagoras alba vtebatur ueſte, & coronam geſtabat auream. Empedocles Agrigẽtinus vtebatur veſte purpurea, æreiſq; calceamentis. Hippias & Gorgias purpureis. Porphyrius à purpura nomen ſumpſit, quũ Malchus diceretur. Fuit Ariſtoteles uictu ueſtituq; delitioſus, & ob id Platoni aliquantulum infenſus. Cethegi exerto nudoq; erant brachio. Cæſar laxiore tunica. Auguſtus hyberno tẽpore thorace laneo, tibialibus & quaternis tunicis. Mecœnas mollioribus ueſtibus, vnde & Malacinus ab Auguſto cognominatus eſt. Demoſthenẽ Gellius ſcribit fuiſſe cultu corporis nitido, & nimis accurato: Hortenſium quoque multa cum mũdicia & circumſpectè fuiſſe indutum.

De coloribus ueſtimentorum nunc aliquid adiiciamus. Cymatilem colorem dixerunt marinum & cæruleum. Glaucus pro viridi ponitur, habetque uirori commixtũ alborem. Hinc glauci oculi, glaucæ ſalices oliuæ. Impluuiatus color, quaſi fumato ſtillicidio. Crocinus & Croceus à Croco. Hinc crocota ueſtis. Cerinus à ceræ colore. Ferrugineus, à ferro. Oſtrinus ſubruber. Murex fuit purpureus, Anthracinus niger. Anthrax Grecè dicitur carbo. Amethyſtõ, ut uiola propè purpureum ponit Plin. Molochinum dixerunt colorem ſimilem maluæ. Luteum croceum à lutho herba.

VESTES GENTIVM PROPRIÆ.

Pallium Gabinium. Caſiaca Græcorum. Toga & Prætexta Romanorum. Maſtruga Sardorum. Braccæ Bardocucullus Gallorum. Germanorum Rhenones. Aulæa Britannorũ. Strigium Hiſpanorum. Acſineum, Tyara, Candis, Capyris Perſarum. Chorteus Maſſilienſium. Mycoton Armeniorũ. Dalmatica Dalmatarum. Peplum Troadum. Caunaces Babyloniorum.

VESTES QVÆDAM MEMORABILES.

Antiſthenes Sybarita veſtem elaborauit, in qua variæ deorum effigies erant depictæ. Hæc quotannis in Liciniæ Iunonis templo ſuſpendi miraculi cauſa ſolebat. Athenienſes magno precio eandem ſibi compararunt.

Lollia Paulina tunicam habuit ex margaritis æſtimatam quadringentis ſeſtertiis.

Tranquinius Priſcus aurea triumphauit tunica teſtis Verrius apud Plin.

Habuit nero tricilinaria Babylonica 400. millibus empta Syloſon veſtem habuit, quam quum Dario Hyſtaſpis filio dono dediſſet, totam ab eo & urbem & inſulã Samiorum in hoſtimentum muneris accepit. autor Valer Max. de Gratitudine.

Saxo Grammaticus ſcribit, Frontoni cuidam veſtem fuiſſe, qua circũamictus nullo telorum acumine lędi poterat.

CALCEAMENTORVM GENERA.

Calopodium genus eſt calceamenti lignei, alio nomine dicitur Soccus.

Carpatinę calceamentum erat ruſticũ, quod fiebat ex recentib. coriis bubulis, ſic appellatũ à Caribus, ut ſcribit Iulius Pollux lib 9. ad Cõmodum Cęſarem Ariſtoteles in 2 de Animalium hiſtoria ſcribit, camelos calceari carpatinis, in exercitu lõgiore fatiſcant itinere. Catul. Cullos & crepidas lingere Carpatinas. Sunt qui Crepidas carpatinas dicant eſſe calceamenta ſtercorata.

Carpicum ſeu Carpiſculum, genus eſt calceamenti, autore Flauio Vopiſco, qui ait Aurelianũ abſentem à ſenatu uocatum fuiſſe Carpicum. Hodie quoque Itali Scarpos vulgò crepidas vocant.

Cothurnus aptus eſt utriq; pedi, fiebatq; in modũ crepidarũ. Hinc adagiũ natũ, Cothurno uerſatilior ĩ hoĩes incõſtãtes. Cõgruebat hoc calceamẽtũ uiris pariter & mulierib. Verg Purpureoq; altè ſuras uincire cothurno. Quòd interim ꝓ tragico uerſu accipiat, uaria docẽt exẽpla. Sta. lib. 5. Syl. Terrifico ſuperintonuere cothurno.

Crepida Grecanicum fuit calceamentũ coriaceis ſuperuinctũ ligulis Perſius: Non hic qui in crepidis Graiorum ludere geſtit. Gellius lib: 13. cap. 20 ait Crepidas & Crepidulas eſſe, quas Romani ſoleas uocant. Cic. apud eundẽ Gallicas uocat, dicens: Cum Gallicis & lacerna cucurriſti. Eius item ſutores Crepidarios dixerũt.

Sempronius Aſellio lib.14.rerum geſtarum, Crepidarium, inquit, cultellum a crepidario ſutore.

Cuprezia autore Cælio, tibicinum ſunt calceamenta.

Harpides calceamenta ſunt multiplici ſutura, ſimiles ſunt crepidis.

Hopiſtocrepides genus eſt calceamenti fœminei.

Hypodeſis ſeu hypodema, calceum latinè ſignificat.

Mullei primū fuerūt calcei regū Albanorum, purpurei coloris qui poſtea patriciorum, Voſpicus, Calceos mulleos, & hederaceos, & albos uiris omnibus abſtulit mulieribus reliquit.

Nymphides calceamenta ſunt muliebria & ſponſalia.

Peronem Seruius ait eſſe ruſticum calceamentum è crudo corio. Verg.lib.7. Crudus tegit altera Iuuen.Sat.14. Nil uetitam fecisſe uolet, quem non pudet alto Per glaciem perone tegi. Peronatus dicitur perone indutus.

Phæcaſii dicebantur ſacerdotum calcei.

Sandalium genus eſt calceamenti Etruſcis peculiare, ut docet Iul. Pollux. Legimus in lib Iudith, quemadmodum illa induit ſandalia in pedibus ſuis, aſſumpſitq; de crariola & inaures. De Sandalio Terentius, Comminuam tibi Sandalio caput.

Apollo Sandaliarius dictus eſt, a uico einſdem nominis, ubi Athenis colebatur.

Sandaliarii etiam dicuntur calceolarii.

Sculponeæ calcei ſunt ex lana confecti. Plautus, Qui quæſo potius, quam Sculponeis, quibus batuatur tibi os Næuius Sculponeis batuenda ſunt latera. Cato ſcribit Sculponeas bonas alternis annis dari oportere familæ ruſticanæ.

Socci dicuntur calceamenta Comœdorum, ut Tragœdorum Cothurni. Actores enim Comœdorum, proſcenium inerabant cum ſoccis, ut hi cothurnis. Hinc ſoccus plerunq; capitur pro uerſu comico Hor.in Arte: Hunc ſocci cepere pedem grandesq; cothurni. Diminutiuum eſt Socculus Idem Sueton.in Vitellio, Pro maximo munere a Meſſalina petiit, ut ſibi pedes præberet excalceandos, detractumque ſocculū dextrū inter togā tunicasq; geſtauit aſſiduè, nonnunquā obſculabūdus.

Solea calceamentum eſt, quo calces plantarum obteguntur, cæteris pedum partibus propè nudis, ipſis tamen pedibus coriaceo uinculo ſupernè uinctis. Plau. Date iā ſoleas, atque intrò me actutum ducite. Fiunt etiam ex ferreo, quæ pedibus equorum & mulorum ſubiiciuntur. Solea interdum pro calceo ponitur. Proper. Proſilit in lata nixa pedem ſolea. Soleari ſoleis induri.

Tauripellium calceamentum eſt ferratum, quo extenduntur Pelles.

Græganici calcei ex Polluce ſunt Baſilides, quibus utebantur Athenis. Crepides geſtamen militare Empades ſumptuoſum calceamentum. Crotopezium ligneū calceamentum, dictum a ſonitu Sunt item Schiſtæ, ſingæ, Compodes, Aſircæ, Embades, utrique ſexui communes Hypoceſma uirile calceamentum, Proſchema ſenile, Peribates ancillarum, Polearia & Acouria meretricum, Rhadia natiū & circūuolutum erat. Baucides ſumptuoſorum. Rurſus Crocotides, Aphraſtra, Opiſtocrepides, Amphiſphyra, Acroſphyra, Cauobia, Gynepodia, Nyclipedeces, Meſoperſicæ, Phyrtraeides, Seleucides, Niſlides, Ambracides, muliebria fuerant. Vtriq; ſexui communia, Phares, Lægarium, Chiton, Xiſtis.

VASORVM DIVERSA GENERA.

Achana uas erat, quo recondebatur eorum cibaria, qui ad Theorias, id eſt, rem diuinam Delphos mittebantur.

Aconita Græcis dicuntur uaſa nō illita, quæ calido diluta humore aquā in ſe trahūt.

Ahenum uas eſt ære factum, Horat. Sub noctem gelidum lignis calefactat ahenum. Verg. Aut folijs undam tepidi deſpumat aheni.

Alabaſter ſeu Alabaſtrum, dicitur perlucidum marmor, quo antiquitus uaſa fiebant unguentaria Interdum tamen pro ipſo uaſe capitur. Mart.lib.11. Quod Coſmi redolent alabaſtra, focique deorum. Cic.lib.3. Quæſt. Acad. Quibus etiam alaba-

ſter plenus unguenti putere uidetur.

Amphitetum fuit poculi genus, ita factum, ut quāuis ex parte poſitum ſtaret, nullumque certum haberet fundum. Hinc ſumptum eſt adagium. Ex amphitheto bibiſti: in eum, qui liberius potaret, ac meracius.

Amphora vas eſt vinarium, quod qui ferunt, uocantur Amphorarij. Horat. in Arte: Amphora cœpit Inſtitui, currēte rota, cur urceus exit? Mart. Amphora non meruit tā precioſa mori. Reperio et Amphoras dictas fuiſſe de uaſis aut foricis excrementicijs. Monumētis enim proditur, Romę in Angiportis & angulis uicorū amphoras fuiſſe colocatas in quibus trāſitores ebrij & vinolenti meiere ſolebāt. Quod indicat Caius Titus Lucilij coætaneus, in oratiōne, qua legem Fanīā ſuaſit: Cum meiunt (inquit) nulla eſt in angiportu amphora, quā non impleant, quippe qui veſicam uini plenam habeant. Ad hoc faciunt uerba Suetonij ſcribentis, Veſpaſianum nouum ſordidumque tributum reperiſſe, pro amphoris in urbe reficiendis, quibus ueſicæ commeantium exonerarentur.

Amphorum uas erat, utrinq; Anſatum. Ampulla uas erat olearium, quo in balneis utebantur. Apuleius in Floridis: Hippias prædicauit ampulam quoq; olearium (quam geſtabat) ſemet ſibi fabricatum. Hoc genus uaſis turgidum erat, & uentroſum. Hinc Horatius in Arte ampullas uocat uerba turgētia, ubi ait: Proijcit ampullas & ſeſquipedalia uerba Suetonius in Domitiano, Ampullā accepit pro vaſe vitreo, vbi ait: Quoties otium eſſe, alea ſe oblectabat, etiam pro feſtis diebus matutinisq; horis, ac lauabat de die: prandebatq; ad ſatietatem, ut non temere ſuper cęnā præter Martianum malum, & modicā in ampulla potiunculā ſumeret.

Amula uaſculum erat, quo ferebatur aqua Luſtralis cauſa religionis expiandorū ſcelerū. Sumpſitque nomen ab amoliendis, id eſt auferendis malis. Vnde & Amuletum remedium aduerſus inuidiam & veneficia vocabatur.

Ancæſa dicebantur ab antiquis vaſa cælata a circuncidendo. Quæ ſignis erant aſpera, vocabantur Aneglypha.

Antlia vas hauriendi aquis idoneum. Hinc exantlare verbū, id eſt haurire. Mart. lib. 9. Curua laboratas antlia tollit aquas.

Ariſanas, Ariſteras, & Aryſticos pro cyathis inueniri ſcribit Cælius facta ab hauriēdo nomenclatura.

Ariſtophorum dicitur vas, quo prandium defertur. Latine vocatur Diſcus.

Armillum vas vinarium, aptum ſacris ita dictum, quòd armo, id eſt humero portaretur. Varro apud Nonium: Etiam pocula, quæ vocāt capulas & Capides, quod eſt poculi genus: item armillum, quod vrceoli genus vinarium.

Bacchar vas eſt vinarium, quod & Baccharum dici pōt, a Baccho, vt etymū docet.

Eſt & Bacchium nomen vaſis uinarij, quo in ſacrificijs Bacchi vtebantur.

Baſcauda vas fuit peregrinum, & Britannis peculiare. Martial. Barbara de pictis veni Baſcauda Britannis, Sed me iam mauult dicere Roma ſuam.

Batris vas eſt longo manubrio, quod Trulam nonnulli uocant.

Eſt & Batiola nomen vaſis. Plau. apud Nonium: Batiolam auream octo pondo habebat, accipere noluit.

Brochus vas eſt vinarium, Gallis peculiare, deorſum uerſum rotundum & capax, ſurſum verſum vero anguſtū. Broccbus (inquit Budæus) vas fundendo vino accommodatum, implendis depromendisque culeis & vaſis conditorijs.

Cacabus appellatur vas, in quo pulmentarium coquimus. Nomē traxit a ſono, quē ſupra ignem poſitus facit. Apicius: Capita porrorum ſimul elixabis in cacabo nouo, vt aqua ad tertiam defer ueat.

Cadus vas eſt vinarium, quo vinum ipſum conditur. Verg. in Coppa: Eſt & Vappa cado nuper diffuſa picato. Ouid. lib. 5. Faſt. promit fumoſo condita vina cado Ruſtici cados ligneos circulis cinctos primi in Alpibus excogitauerunt. Diminutiuum eſt Cadiſcus, ſignificatque vaſculum, quo ſuffragia colliguntur.

Calathus

Calathus uas eſt uimineum,in quo mulieres ſuos fuſos & penſa reponunt,aut uiolas. Vnde Ver.de Camilla:Nō illa collo,calathisve Minervæ Fœminea aſſueta manus. Idē in Buc.Tibi lilia plenis Ecce ferūt nymphæ calathis. A Calathus fit diminutiuū calathiſcus eiuſdē ſignificationis cū primitiuo Catullus: Vellera uirgati cuſtodiebāt calathiſci.Polit.in Ruſt. Aut ciſta exportāt aut raſis lib. calathiſcis.

Caldarium dicitur ahenum,quo calida hauritur aqua. Nam Caldam , ueteres calidā aquam dixerunt.

Calix uas eſt uinariū,licet Varro dictum velit ab aqua calida,quam ueteres in eo bibebant:conuiuiis enim antiquitus calida & frigida adhibebantur. Iuuen.Calidę gelidæq; miniſter. De Calice Mart. lib.4. Prodat perſpicuus ne duo uina calix. Interdum Calix accipitur pro uaſe,in quo legumina coquuntur.Ouid lib 5.Faſt. Stant calices,minor inde fabas,olus alter habebat.

Calpar uas eſt fictile ſeu dolium. Varro apud Nonium : Quia antequam nomen dolii prolatum, quum etiam id genus uaſorum Calpar diceretur.

Caniſtrum ſeu Caniſter,dicitur ciſta,ſeu fiſcella contexta uimine.Ouid.lib.8. Met. Prunaque & in patulis redolentia mala caniſtris.

Cantharus propriū eſt Liberi patris poculū. Verg de Sileno: Et grauis attrita pendebat cantharus anſa.Nomen autē ſumpſit à ſimilitudine nauigiis eiuſdem nominis. Nā Cantharū nomen eſſe nauigii,oſtendit Macrob.ex Menandri teſtimonio.

Capis capidis,nomen eſt poculi,dicti à capiendo.Diminutiuum eſt Capidula.Hac dictione uſus eſt M.Cato.

Capruncùlum vas eſt fictile,detorto à capacitate etymo.

Capſa à capiendo dicitur, ſignificatque loculamentum ſeu uaſculum, quo aliquid includitur.Diminutiuum eſt Capſula.

Capſaces capitur pro Lecytho & oleario uaſe Cyprianus lib.2. Epiſt Fidelia farris non deficiet,& capſaces olei non minuetur.

Capula vas eſt in uinarium,quo utebantur ueteres. Anſatum erat,& manu facilè capiebatur:unde inditum nomen. Varro:Capis & minores Capulę à capiendo nominantur,quòd anſatæ ſint. Eſt & aliud eiuſmodi, quod Capiſterium dicitur.

Carcheſium poculum erat forma procera,& circa mediam partem compreſſa, anſis à ſummo ad infimum pertingentibus.Nomen & formam accepit à ſimilitudine cuiuſdā nauigii.Nā mediam ueli partem Carchelon, ſummam verò Carcheſium uocabāt ueteres. Macrob. ait, Carcheſiū poculū Gręcis tātummodo fuiſſe notū. Cui hac in re nō eſt adhærendū.Nā Liuius Andronicus, Latinorum poetarū uetuſtiſſimus, hoc uerbo uſus eſt,ubi ait: Florē amlabant liberi ex Carcheſiis. Pherecides apud eundem Macrobium ait,Iouē Alemenę preciū concubitus Carcheſium aureum dono dediſſe. De Carcheſiis. Verg. Cape Mæonii Carcheſia Bacchi, Oceano libemus, ait. Idem, Hic duo ritè mero libans Carcheſia Baccho.

Carthallum Hieronymus in Deuteron poſuit pro caniſtro. Tolles (inquit) de cunctis frugibus tuis primitias,& pones in Carthallo.

Catinus ſeu Catinum,uas dicitur, in quo uirulentum aliquid ad eſcariam menſam reponitur Hor.lib.2.Serm.Auguſtoq; uagos piſces urgere Catino.

Chytra ſeu Chytron Latinè dicitur olla. Idē libi volūt Chytrapos & Chytrapida.

Ciboria propriè dicuntur Colocaſię folia,in quorum ſimilitudinem pocula facta, idem traxerunt nomen Hor.lib.2.Car Obliuioſo leuia Maſſico Ciboria exple.

Cirnea uas eſt uinariū Plau.in Amphitrione,Cadus erat uini, inde impleui Cirneā.

Ciſſimbium dicitur ligneum poculū ex hedera,quod Hom.Cyclopi ab Vlyſſe datū ſcribit Huius poculi Euripides & Callimachus apud Macrob meminerunt.

Ciſta uas erat myſticum,quo utebantur in ſacrificiis Bacchi. Catullus, Pars obſcura cauis celebrabant orgia ciſtis Nunc pro capſa capitur,aut uaſe negociatorio. Iuuenalis:Iamq; vetus Gręcos ſeruabat ciſta libellos.hinc Ciſtifer Mercenarius dicitur Mar.lib.5. Nupſiſti Gellia ciſtifero.Diminutiuum eſt Ciſtella,capiturq; pro

uaſe, qua ſuffragia populi in creandis magiſtratibus, legibuſque ferendis colligebantur. Cic. ad Heren Saturninus legem ferre cœpit, collegæ intercedere: ille nihilominus ciſtellam detulit.

Clepſydra dicebatur uas uitreum modico foramine pertuſum, horas dimetiens, in cuius fundo erat canalis guttatim aquam emittens. Nunc Clepſydras plerique uocant ea uaſcula multis ſubter foraminibus pertuſa, quibus æſtiuo tempore horti irrorantur.

Coculum uas æneum aptum coctionibus. Plautus: Aeneis coculis excocta eſt mihi omnis materia. Marcus Cato utitur.

Colum uas eſt uinarius, contextum uiminibus, dictum à colando. Verg. Colaque prælorum fumoſis diripe teſtis.

Concha ab eodem Horatio pro uaſe ponitur, ubi ait: Funde capacibus Vnguenta de conchis.

Cophinus Græca eſt dictio. Corbem Latinè interpretatur Priſcian. Iuuen. Sat 3. Iudæis quorum Cophinus, fœnumque ſupellex.

Corbis ciſta eſt uiminea, qua utuntur meſſores. Proper. lib. 4. Corbis in impoſito pôdere meſſor eram. Cic. in oratione pro Seſtio: Meſſoria ſe corbe contexit. Diminutiuũ eſt Corbula Cato dicit Corbulas amerinas quatuor uillico neceſſarias eſſe, ideſt, ex amerina ſalice contextas. Fuit enim Amerina urbs Vmbriæ, quondã ſalicibus ferax, unde Ver. Atque Amerina parat lentæ retinacula uiti.

Cottabus uocitur phiala ſeu peluis ænea. Interdum capitur pro genere potionis.

Cotyla uas eſt aptum bibendæ aquæ aut uino, quo Diogenem uſum fuiſſe ferunt. Capit autem ſex uncias. Mart. lib 8. Poſt hunc in Cotyla raſa ſe libra data eſt. Capitur etiam Cotyla pro manus concauitate. Cotyla animalia dicuntur garrula.

Cratanion, Cranion, Cylichnides, pocula ſunt apud Cælium. apud Lacones fuit Cothon. Vnde Acracothonas uocant merum ubertim haurientes. Et ebrietas Cotoniſmus dicitur. Sunt & Cononiæ, de artificis nomine.

Crateram Nonius ait eſſe uas uinariũ: Craterem uerò olearũ. Ego differentiã hanc credo nihili fieri ab autoribus. Verg. Crateras magnos ſtatuunt, & uina coronãt. Idem: Craterasq; duos ſtatuam tibi pinguis oliui. Ouid. 2. Faſt. Coruus inauratũ pedib. cratera recuruis Tollit. Rariſſimè Cratera fœmineum repetitur, ſi reperiat.

Cratera uas eſt aptum hauriendæ aquæ, nos ſitulam uocamus. Neuius apud Noniũ: Vidimus præter amnem creterris ſumere aquam ex ponte.

Croſſus uas eſt, cui oleum & unguenta imponuntur. Plut in Ariſtide: Subſequuntur lactis & uini libationes iam amphoris: Olei quoque ac unguenti Croſſos liberi adoleſcentes deferunt.

Cucumæ uaſa ſunt ænea ad calefaciendum aquam. Ambroſ. Dii tui aut ætei ſunt, ex quibus Cucumæ melius fiunt ad uſus hominum.

Culigna uas eſt potorium. Cato: Culignam in fœnogræco ponito, ut bene oleat. In eo uinum tantum reponebatur.

Cululli calices erant fictiles, quibus põtifices uirgineſq; Veſtales in ſacris utebantur. Horat. lib. 1. Carmin. Diues & aureis Mercator exiccet Cululli Vina. Idem in Arte: Reges dicuntur multis urgere culullis, Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborant.

Cumera uas eſt frumentarium, ſeu quo frumenta reconduntur. Horat. lib. 1. Sermõ. Cur tua plus cumeris laudes granaria noſtris.

Cuppæ dicuntur maiora uaſa ex ligno ad condiendum uinum, in quibus uinitores pedibus primùm vuas calcant. Lucan. lib. 4 Namque ratem uacuæ ſuſtentant vndique cuppæ.

Cyathus paruum eſt poculum uinarium. Hinc Cyathiſſare Plautinum uocabulum, ideſt, bibere. Stare ad cyathum dicuntur pincernæ & prægustatores, qui principibus uinum præminiſtrãt. Horat. Puer quis ex aula capillis Ad cyathum ſtatue

tur

tur unctus?C Memmius obiecit Iulio, quòd ad cyathum & vinum Nicomedi ſte tiſſet. autor Tranq.

Cympium poculum eſt uinarium à cymbæ ſimilitudine nuncupatum. Alij Cymbiō per ſyncopam dictum putant, quaſi Ciſſymbium, ut eſt apud Macrobium. Varro apud Nonium: Item erant, inquit, uaſa uinaria, ſicut cymbium, Aquillinæ pateræ, gutti Sextarij. Eſt tamen Cymbium lactis quoque poculum. Verg. Inferimus tepido ſpumantia Cymbia lacte.

Cypellum dicitur à Græcis poculum ad interna proclinatum. Vocatur & Amphicypellum, uelut undique intrò inflexum.

Cyrtum uas eſt piſcatorium, quod in aluteorum anguſtijs terræ infigitur, ut eò ſe intromittant piſces.

Decemmodiæ & Trimódiæ, vaſa ſunt ruſtica, quibus ruſtici in ſerendo frumento vtuntur. His uocabulis utitur Columella.

Depeſta fuit poculi genus, quo utebantur uetuſtiſſimi.

Diota uas erat fictile, & utrinq; anſatum, aptiſſimum ſeruando uino. Hor. lib. 1. Car. Atque benignus Deprome quadrimum Sabina O Taliarche merum diota.

Diſcus vas eſt eſcariū, in quo reponuntur carnes & alia cibaria. Apul. Cœnarum reliquijs diſcus ornatus. Capitur etiam pro ludo & rotundo lapide, quem in ſublime iaculabantur iuuenes. Oui. lib. 10. Splendeſcunt, latique ineunt certamina diſci, Quem prius aerias libratum Phœbus in auras miſit, & oppoſitas diſiecit pōdere nubes.

Dolia (inquit Nonius) uaſa ſunt grandia, in quibus uinum reconditur. Cato de Re ruſtica. Eos conculcatos in dolia picato indito.

Fideliam Nonius ait uas eſſe Samium ad plurimos uſus. Plaut. in Aulularia.: Mulſi congialem plenam tibi faciam fideliam.

Faſcina uas eſt uimineum, aut iunco textum. Plin. Frondarias fiſcinas quatuor implere fundatorem, iuſtum eſſe autumat. Eſt autem propriè uaſculum illud, quo exicantur caſei Verg. in Coppa, Sunt & caſeoli, quos iuncea fiſcina ſicca. Diminutiuum eſt Fiſcella, itidem uaſculum uirgulteum ſignificans, quo lac colatur, dum caſeus imprimitur. Verg.--Et gracili fiſcellam texit hibiſco. Tibul. lib. 2. Tunc fiſcella leui detexta eſt uimine iunci. utraque etiam dictio capitur pro uaſe, in quo maioris ſummæ pecunia reponitur. Aſconius: Sportæ, Sportulæ & Sportellæ nummorū ſunt receptacula. Et Sacci, Sacciculi, & Saccelli, Crumenæ Manticæ & Marſupia. Item Fiſci, Fiſcinæ & Fiſcellæ.

Frixorium dicitur ſartago, in qua quid frigitur. Nomen à ſono deductum.

Futis uas erat aquarium, quo aqua in triclinium infundebatur.

Gabatæ uaſa erant concauata, in quibus reponebātur pulmentaria & edulia. Mar. lib 7. Tranſcurrunt Gabatæ, uolantq; lances, Has uobis epulas habete lauti.

Gaſter, genus eſt uaſis Gaſterium dixit Ariſtophanes Quali eſſet forma, non reperi.

Gutturinum uas eſt gutturoſum, ex qua aqua guttatim manat ad laudans manus. Fluit autem ſtillatim propter oris anguſtias.

Guttus poculum erat, quo in ſacrificiis utebantur, quòd fortè oris eſſet anguſti, & guttatim diſtillaret Pli. lib. 16. c. 39 Manius Curius iurauit ſe ex præda nihil attigiſſe, præter guttum faginum, quo ſacrificaret.

Heracleum dici uolunt poculum, in quo enauigauerit Hercules, ac eſſe Solis proprium. In eo genere ſunt Ethanium & Hemitomus. Fuit & Holmō poculi genus Creatio ſimile.

Hydriam Latinè uocamus urnam aquariam Budæus: Lagena uas eſt ea forma, qua hydriæ fictiles hodie à Bellouacis importantur.

Iſthmus poculum erat Cypriis peculiare. teſte Cælio.

Labrum uas eſt aptum balneis aut thermis. Dictum a lauando. Cice. in Epiſt. Labrū ſi in balneo non eſt, fac ut ſit.

Lagena uas eſt fictile, ad formam hydriæ: à tereti enim collo diſtentam laritas ſenſim ad imum gracileſcit. Mart. Nulla catenatis pila eſt præcincta lagenis.
Lanx uas eſt latum & rotundũ, minus excauatũ quàm patina. Apta erat lanx rebus diuinis, Verg. lib. 2. Geor. Lancibus & pandis fumantia reddimus exta. Capitur etiã pro uaſe eſcario. Iuuen. Aſpice quàm magno diſtendat pectore lancem.
Larcos uas eſt, in quo feruntur carbones.
Laſanum uaſculum eſt ad euacuãdum uentrem. Horat. Te pueri Laſanum portantes Oenophorumque.
Lecythus uocatur ampulla olearia. Hinc prouerb. Lecytho pinguior. Hieron. lib 3. Reg. Hydria farinæ non deficiet, & lecythus olei non eſt imminutus.
Læbaſium & Lesbium Cælius reponit inter pocula, & Lyciurges inter phialas.
Lebetes dicuntur uaſa ænea apta coquendis carnibus, aut alijs rebus.

Ouidius libro 12.

--Et prima pocula pugna
Miſſas uolant fragileſq; cadi, curuiq; lebetes.

Verg. l. lib. 3. Aeneid.

Ingens argentum Dodonæosque lebetes.

Lepiſta uas eſt ampullæ ſimile. Varro de uita patrum apud Nonium. Aliqui uenditant oleum.
Lepiſtæ etiã nunc Sabinorum fani, pàuperioribus pleriſq; aut fictiles ſunt, aut ęneę.
Linter genus eſt dolij ruſticani.

Tibullus libro primo:

Aut mihi ſeruabit plenis in lintribus uuas.
Eſt etiam lignum cauatum inſtar nauiculæ. Vnde & pro naui ſolet accipi.
Luter uas eſt, quo diluitur uinum, & immiſcetur aqua. Hieronymus in Iouinianum utitur.
Malluuium ſeu malluuiæ, vas eſt, in quo lauantur manus.
Manſiſterna urceus eſt aquarius.

Plautus: Effer manſiſternam cum aqua foras.

Maſtas à Paphiis nuncupatur poculum.
Matallides qnoque eiuſdem ſunt uſus.
Matella uas eſt urinariũ, & in quod emittitur lotium. Mar. li. x. Diſpereã ſi tu Pyladi præſtare matellã Dignus es, aut porcos paſcere Pirithoi. Diminutiuũ eſt Matellio eiuſdem ſignificationis. Varro: Poſtularet Trulleum matellionem, peluim.
Mergus mergoris, nomen eſt uaſis à mergendo dicti. Capitur fortè pro ſitula.
Metaniptrum calix erat, quo poſt cœnam utebantur ueteres, ubi lauiſſent.
Metreta nomen eſt menſuræ. Interdum accipitur pro amphora uinaria, ſeu alio uaſe. Mart. lib. 5.
Plurimus Hiſpanas mittet tibi nauta metretas. Iuuen. Saty. 3. At hic tignum capiti incutit, ille metretam.
Miſtarius uas quo uinum aqua miſcebatur. Lucil. Vrceus aut gemina longus miſtarius vrna.
Mortarium vas eſt in quo aliquid tunditur piſtillo. Plaut. in Aul Cultrum, ſecurim, piſtillum, mortarium, quæ utenda uaſa ſemper uicini rogant Aquam in mortario tundere, adagium eſt de inani opera.
Mulctra quandoq; capitur pro vaſe in quo mulgetur. Verg lib. 3 Georg. Quã magis exhauſto ſpumauerit vbere mulctra, Lęta magis preſſis manabunt vbera mãmis.
Nanum uas eſt breue & latum. Calepinus ait, aliter dici Situlum barbatum.
Naſiterna uas eſt aquarium, anſatum ac patens. Varro de re Ruſtica: Vt es ære, ahenã, vrceos, naſiternam faceret.
Naſſa vas eſt piſcatorium, quo quum intrauit piſcis, egredi nequit.
Cic. ad Attic. li. 15. Ex hac naſſa exire cõſtitui, nõ ad fugã, ſed ſpẽ mortis meliorem.

Neſtorida Cælius ait poculum fuiſſe, quo ſit uſus Neſtor.
Obba genus eſt poculi Pontia Leppidina: Obbā lactis, & hæc fumāti farta caniſtro.
Oenophorum uas eſt uinarium, aptum ferēdo uino, Græca compoſitio docet. Iuuē.
Tandem illa uenit rubicundula totum Oenophorum ſitiens.
Olla genus eſt uaſis. Varro: Cato ait uuam uimineam in ollis commodiſſimè cōdi.
Plin lib. 34. Quidam in ollis fictilibus ruſam urunt, ac lauant in mortariis, poſtea ſiccant. Aula in eadem ſignificatione poteſt accipi. Vnde Plautinæ Aululariæ inditum nomen.
Onyx calix erat ligneus.
Orca uas eſt capaciſſimum, Hiſpanis peculiare, quo ſalſamenta, uinum & oleum, & ſalgama condebantur. Nomen traxit ab Orcæ marinæ ſimilitudine. Perſius: Anguſtæ collo non fallier orcæ. Item Varro apud Nonium.
Oxybaphum dicitur uas acetarium. Cratinus poſuit pro poculo.
Panaria dicuntur uaſa uiminea, quibus panes inferuntur ad menſam.
Statius lib. 1. Syl.
Hi panaria, candidasque mappas.
Subuectant, epulasque lautiores.
Diminutiuum eſt Panariolum. Martialis.
Cum panariolis tribus rediſti.
Panathenaicum nomen eſt poculi, apud Poſſidoniū, quo etiā in genere ſunt Pelicę.
Paropſis uas eſt eſcarium. Mar. Cui portat gaudens ancilla paropſide rubra Alecem.
Patella uas eſt latum & aptum condendis obſoniis. Horat. lib. 1. Epiſt. Nec modica cænare times olus omne patella.
Patera poculum eſt latum ac patens Verg. lib. 4 Æn. Ipſa tenens dextra pateram pulcherrima Dido.
Patina uas eſt, in quo dapes elixæ & iurulētæ feruntur ad mēſam, à patendo, ut liquet.
Pellæ ſeu Pellides, naſa ſunt quibus excipitur lac dum mulgetur.
Peluis uas eſt aquarium, in quo propriè pedes lauantur, quamuis etiam dicatur de aliis rebus.
Pelluuium ſeu Pelluuia uas quo lauantur pedes, à perluendo.
Periſſum uas erat picatum, in quo ſeruabantur unguenta.
Phiala uas erat uinarium, aut aquariū. Iuuenalis Sat. 5. Virro tenet Phialas, tibi non committitur aurum. Conflabatur enim auro. Noſtri Phialas uocant naſa uitrea, in quibus acetum, aut aliquid ſimile reconditur.
Poculum uas quo bibit. Verg Pocula bina noua ſpumantia lacte quotannis. Idem libro 2. Georg. Pocula ſi quando ſæuæ infecere nouercæ Diminutiuum eſt Pocillum. Plautus, Tecum una poſtea, tecum æquè pocilla potitet. Hinc Pocillatores dicuntur pincernæ.
Inter pocula etiam numerantur priſtis, Prochytis.
Pollubrum uas aquatile ad lauandas manus. Fabius Pictor apud Nonium, Aquam manibus dato, pollubrum ſiniſtra manu teneto.
Præferriculum nas erat ęneum ſine anſa, & patēs, quod in ſacrificiis ſolebāt p̄ferre.
Pſycter uas eſt ad uſum menſæ celebre, teſte apud Cælium Polluce. Ipſum refrigerādis commoditatibus deſtinatum erat. Pſycteres tamen Nicander poſuit pro umbroſis locis. Plu. pro uaſe, in uita Alexandri magni. Glaucū medicum (inquit) in Theatro nactus abſentem, capū prandit aſſatō, & ingentē uini Pſycterē hauſit.
Pyrſophorum uas eſt grandius, cui ſuccenſa imponuntur ligna. Pondoniptrum uas eſt, in quo pedes lauantur, unde uocabulum inditum à Græcis.
Qualus uas eſt uimineum, per quod uinum è prælo guttatim defluit, quum calcatur uua. Vergilius: Tu ſpiſſo uimine qualos, Collaq; præloru fumoſis diripe tectis. capitur etiam Qualus pro calatho, in quo uirgunculæ ſuos reponunt fuſos.
Rhytium uas eſt lunari ſpecie. Mart. In Rhytio poteris Phœbe lauare pedes.

Sagana

Sagana dicitur uas in quo aliquid teritur. Nomen eſt etiam ueneficæ apud Horat.

Salinum uaſculum eſt, in quo ſal reponitur, ad menſæ uſum aut ſacrificia. Hora. Viuitur paruo bene, cui paternum Splendet in menſa tenui ſalinum. Perſius. Purum & ſine labe ſalinum.

Sartago dicitur patella, in qua caro frigitur, aliter uocatur Frixorium. Hieronymus, Iuſſit ignem admoueri, & adhuc ſpirantem torreri in ſartagine.

Seleucides Athenæus pro poculis poſuit. Seria uas eſt oblungum & fictile. Liuius: Et in uico hiſtrio, fontem tanta ui aquæ fluxiſſe, ut ſeries doliaque (quæ in eo loco erant prouoluta) uelut impectus torrentis tulerit.

Scaphium uas eſt excrementitium, & ad recipiendam corporis fecem. Aliter uocatur Matella. Iuuen. Saty 6. Et ride poſitis ſcaphium cum ſumitur armis. Capitur quandoque pro omni uaſe lati orifici. Luc. lib. 6. Et ramenta ſimul ferri, furere intus ahenis In ſcaphiis.

Scutra ſeu Sutula, uas eſt forma rotunda, aliquando minor diſco. Martia. accepit pro uaſe octo unciarum, lib. 8. dicens: Beſſalem ad ſcutulam longo peruenimus æuo. Nos etiam Scutellam dicimus.

Scutriſca uas itidem rotundum, quod à ſcuta uidetur deduci. Conſule Catonem de Re ruſtica.

Scyphus uas eſt potorium Herculi dicatũ quo ueteres in conuiuiis & ſacrificiis utebantur. Cælius ait, Scyphos quaſi Scythos, à Scythis populis, quibus frequens eſt ebrietas. Hinc Scythiſſare, ideſt, inebriari. Inter Scyphos laudantur in primis Bœotii, quibus Hercules primum in expeditionibus uſus eſt. Deinde Rhodiaci, ſequẽtibus Syracuſis. De Scypho Ver. Et ſacer impleuit dextram ſcyphus.

Sinum uas erat ſinuoſum, aptum condendo lacti. Verg. Sinum lactis, & hæc tibi liba Priape quotannis.

Sitarchia uas eſt repoſitorium cibi. Hiero. lib. 1. Regum: Panis deficit Sitarchiis noſtris, & Sportulam non habemus.

Situla ciſta erat, qua ſuffragia populi colligebãtur in creãdis magiſtratibus legibuſque ferendis. Dicimus & Sitella. Cic. pro Cornelio: Neq; maius eſt legere codicẽ, cum intercedatur, quam ſitellam ipſam ipſo cum interceſſore deferre. Situla etiã capitur pro uaſe, quo aqua hauritur. Plaut. Si hanc ſitulam accepero, omnem illi puteo animam intertraxero.

Solium uas erat, quo lauabantur, qui nolebant in thermis ſudare. Factum eſt olim tã to ſumptu, ut eſſet argenteum, quo mulieres lauabantur. Mart. lib. 2. Zoile quid ſolium ſubluto podice perdis.

Sporta ſeu ſportula, uas eſt uimineum, caniſtro non diſſimile. Aliter poteſt uocari Corbis. Salluſtius lib. 2. Hiſt. E muris canes ſportis demittebant. Capitur etiã pro diſtributione pecuniæ in populum, aut cibis ipſis qui diſtribuebantur. Iuuen. Satyra 1. Nunc ſportula primo Limine parua ſedet.

Stamnium a polluce numeratur inter uaſa uinaria.

Strigilecula eſt genus uaſis. Apul. Iuxtaq; honeſtam ſtrigileculam recta faſtigiatione clauſulæ flexa tribulatione ligulæ, ut & ipſa in manu capulo moraretur, &c.

Suturnium urceolus eſt, ſeu gutus, ex quo aqua in pelluuium diſtillat.

Sympiuium uas erat uinarium, quo utebãtur in ſacrificiis. Iuue. Sat 6. Sympiuium ridere Numæ, paruumque catinum.

Synthesis uas eſt fictile, ex diuerſis uaſis compoſitum Statius lib. 4. Syl. Vnam mittere ſyntheſin qui horres Alborum calicum, atque cacaborum.

Syriſcum uas erat plexile, in quod coniiciebantur fici.

Syrtopes Syrtopedis, uas eſt fictile tribus fultum pedibus.

Talarus uocatur calathus, qui contexitur uiminibus, in quo coagulatur caſeus.

Tepidarium uas eſt, in quo aqua temperatur.

Targelus dicebatur olla, in qua recoquebant fructuũ primitię in honorẽ Apollinis.

Thericlæum poculum eſt uinarium, in quo bibitur, à Thericle quodā inuentore nominatum. Hinc natum adagiū, Thericlæi amicus: in paraſitos & amicos menſę.

Tinnia apud antiquos uaſa fuerunt uinaria.

Tragelaphum Cælius numerat inter pocula.

Triental uas eſt, tertiam partem ſextarii capiens.

Trua, ſeu diminutiuum Trulla, genus eſt uaſis, dictum à terendo. Eo uaſe aqua fundebatur in lauatrinam. Fiebat Trulla ex ære Corinthio, & argento. Mart. poſuit pro Scaphio lib. 9. dicens: Clinicus Herodes Trullam ſubduxerat ægro. Hora pro uaſe potorio, dicens: Qui Veientanū feſtis potare diebus Campana ſolitus Trulla, uappamque profeſtis.

Trulleum uas eſt latum & aquatile, quo perluuntur manus. Varro apud Nonium: Itaque ea ſibi modò ponere ac ſuſpendere, quæ utilitas poſtularet. Trulleum, metallionem, peluim, naſiternam.

Vannus fœminei generis, uas eſt latum & uimine contextum, quo ſordes à frumentis auferuntur. Alii cribrum cereale uocant. Columela: Ipſæ autem ſpicæ melius fuſtibus tunduntur, uannis expurgantur.

Vrceus uas, quo aqua effunditur in urnam. Diminutiuū eſt Vrceolus. Cato de re Ruſtica, de hoc & aliis compluribus ſic ait, Item in cella olearia hæc opus ſunt: Dolia olearia, & opercula, & labra olearia 14. Cōchas maiores duas, & minores duas. Trullas æneas tres, Amphoras olearias duas, urceum aquarium unum, urnā quinquagenariā vnam, ſeſtarium olearium unum, Labellum unum, infundibula duo, Spongias duas, Vrceos fictiles urnales duos, Trullas igneas duas.

Vrna uas eſt fictile, quo auritur aqua Pontanus: Non riui crepitantis opem, non fictilis urnæ. In urna etiam quandoque uinum & oleum reconduntur. Cato de re Ruſtica: Vrnæ oleariæ, urcei aquarii, uinariæ urnæ, & alia uaſa ænea Capuę. Dicimus etiam Vrnatium. Teſtis apud Nonium Varro.

SACCVLORVM NOMINA.

Fiſci Fiſcinæ & Fiſcellæ dicuntur marſupia, in quibus reconduntur pecuniæ publicæ. Vnde confiſcare uerbum. Iuuen Sat. 3. Res fiſci eſt, vbicunque natat.

De Hippoperis Anneus Seneca in Epiſtolis: Cantherio (inquit) uehebantur, impoſitis quidem hippoperis, ut ſecum utilia portarent.

Loculus ſeu Loculamentum dicitur capſa, in qua ſeruatur pecunia. Mart. Hos niſi de flaua loculos implere moneta Non decet, argentum uilia ligna ferent. Ouid. lib. 6. Faſt. Gramina continuo loculis depromit eburnis.

Mantica dicitur pera uiatoria.

Marſupium, Cato: Maiorem curam habere marſupii noſtri, quàm uitæ.

De Paſceolo Plautus in Rudente: Nummi, inquit, octingenti auri in marſupio inferunt, præterea centum denaria Philippea in paſceolo ſeorſum. Idem de Sacciperio & Vidulo: Quænam balæna, inquit, meum uorauit uidulum, aurum atq; argētum ubi omne compactum fuit? Eadem illa credo quæ meum marſupium, quod plenum argenti fuit in ſacciperio.

Pera capitur pro ſacculo. Erat autem peculiaris Cynicis. Mart. lib. 4. Cū baculo peraq́, ſenē. Idem in Diſt. Dormiat & tetrico cum cane para togat. Compoſitum eſt Hippopera equeſtris capſa. Et Sacciperium, ex pera & ſacco.

Saccus in primis dicitur Culleus, ſeu maius marſupium, in quo frumentū, aut quid aliud reconditur. Diminutiua ſunt Sacculus & Saccellus Iuuen. Sat. 11. Sacculus è cœlo deſcendit. Saccus niuarius dicebatur pannus lineus, quo niues attenuabātur, unde refrigerabantur uina. De hoc Mart. Attenuare niues norunt, & lintea noſtra.

Saccularii dicuntur latrones & inciſores marſupiorum. Plaut. appellat zonarios ſectores. Græci Balantiotomos. Aeſchinus apud Cælium: Adducent, inquit, illum ueneficum, Balantiotomum, qui Rempub. incidit.

SVBSELLIORVM GENERA.

Subſelliorum uocabula ſunt Tripodes, Stratum, Hemicyclum, Trochus, Exhedra, Lectica, Cathedra, Hypodion, Thorus, Sigeſtria, Scabellum, uel (ut alii malunt) Scamellum, Silicaſtrum, Sella, Biſſellium, Scimpodium, Gellius Græcienſæ uocat, quòd frequens fuerit in Græcia. Offendimus, inquit, Frontonem Cornelium in ſcimpodio Græcienſi cubantem, quum pedes grauiter ægrotaret. Erant & Styb adia, thori humi iacentes, ex libris ramisue ſtructi. Accubita, & Accubitæ, ſedilia ſunt accumbentium, ut etiam Sponda. Verg. --Aulæis iam ſeſe regina ſuperbis Aurea Compoſuit ſponda.

VEHICVLORVM GENERA.

Arcirna plauſtrum eſt exile, aptum ferendis hominibus. Blondus Arcetam vocat, aitq; ruſticũ eſſe plauſtrum, tectum undique, quo ſenes & ægroti uectari ſolent. Phauorinus apud Gellium: Si homo in ius uocatus, morbo aut ętate æger ad ingrediẽdum inualidus eſt, arcera nõ ſternitur, ſed ipſe auferẽ, & iumento imponitur.

Batterna uehiculum eſt itinerarium, quod mollibus ſtramentis compoſitum à duobus equis, aut aliis animalibus deportatur. Ammianus Marcellinus: Quo comitatu, inquit, matronæ complures copertis capitibus & batternis per latera ciuitatis cuncta diſcurrunt.

Benna uocabulum eſt Gallicum ſignificans quoddam uehiculi genus, in quo qui vehuntur, dicuntur Combennones, id eſt, ſedentes in eadem benna. Biga currus dicitur duobus equis uolubilis, ut Triga tribus, Quadriga quatuor. Diciturque Biga quaſi Biiuga. Plin. Bigas primùm iunxerunt Phrygii, Quadrigas Ericthonius. Auguſt. Vinctos duos equos bigas uocamus. Suetonius in Tiberio: Natalem ſuũ plebeis incurrentem Circenſib. uix unius bigæ adiectione honorari paſſus eſt: Nota argentei nummi fuerunt bigæ atque quadrigæ. inde Bigati & Quadrigati dicti. Grammatici contendunt Bigas pluratiuo ſolum numero dici debere, quoniam multitudinis numero tenentur. Nam ſicut quatuor equi iũcti quadrigas faciũt, ita iunctos duos equos bigas uocamus. Grammaticorum autem opinioni reſragatur autoritas ueterum, qui bigam & quadrigam ſingulari numero dixerunt. Statius: Roriferum gelida tenuauerat aera bigę Plin. In ſummo mauſoleo eſt quadriga marmorea A Triga fit Trigarium, id eſt trigarum certamen Plin. Ne equos quidem in trigarijs præferri ullis uernaculis animaduerto. De Quadrigis ſic ait Gel. Quadrigas Cæſar (etiamſi currus unus equorum quatuor iunctorum agmen unum ſit) pluratiuo ſemper numero dicendas putat.

Birotum uehiculum eſt duas habens rotas, ut aperta dictionum monſtrat cõpoſitio.

Burdones fuerunt uehiculi genus, unico homini ferendo idoneum.

Eſt & Cantherium genus uehiculi. Seneca epiſt. 3. M. Cato Cẽſorinus, inquit (quẽ è Repub. tam fuit naſci, quam Scipionem: alter enim cum hoſtibus noſtris bellũ, alter cum moribus geſſit) cantherio uehebatur Aethiopico. Canthus uerò ferrum eſt, quo rotæ uinciuntur, teſte Quintiliano. Perſius Saty. 5. Nam quamuis propè te, quamuis temone ſub uno Vertentem ſeſe fruſtra ſectabere Canthum.

Carpentum uehiculum eſt Petorito propè ſimile, dictum quaſi Carmentum, mutatione unius literæ, à Carmenta Euandri matre. Vnde Ouid. lib. 1. Faſt. Nam prius Auſonias matres Carpenta uehebãt, &c. Corn. Tacitus, Suum quoque faſtigium, inquit, Agrippina altius extollere, carpento Capitolium ingredi, qui mos ſacerdotibus & ſacris antiquis conceſſus, uenerationem augebat fœminæ.

Carruca uehiculum eſt, cuius actores dicuntur Carrucarii. Spartianus de Alexandro Seuero, Carrucas Romæ & rhedas ſenatoribus omnibus, ut haberent argẽteas permiſit: intereſſe Romanæ dignitatis putans, ut his tantæ urbis ſenatores uectarentur. Antiquitus Carrucæ ex argento cęlabantur. Plin. Carrucas quoque ex argento cælari inuenimus. Nero nunquam paucioribus mille carrucis iter feciſſe dicitur. Mart. lib. 3 Aurea quòd fundi pretio carruca paratur.

Ciſium vehiculū eſt duabus rotis uolubile. Vnde Ciſiarius, id eſt Carrucarius Cicero 2. Phil. Inde Ciſio celeriter ad vrbem aduectus, domū uenit capite inuoluto. Vitruuius. Sunt innumerabiles moderationes machinamentorum, ut ſunt rotæ, folles fabrorum, Rhedæ, Ciſia torni.

Comba Sabinorum lingua, ſignificat lecticam.

Couinus currus erat Britannicus, qui ſine auriga equis puſilis trahebatur. Mart. lib. 12. O iucunda Coruine ſolitudo, Carruca magis, Eſſedoque gratum. Sulpitius ait couinum currum eſſe camerarum Gallorum lingua ubi carmen illud Lucani ex lib. 1. Pharſ. declarat, Et docilis rector monſtrati Bulga Couini.

Currus dicitur uehiculum, quo veteres ad curſum utebantur. Hoc proprie veteres in bello, ruſticisque, & alijs neceſſitatibus vtebantur. Plut. tamē de Cæſare, Quū per Italiam, inquit, Cæſar curru ueheretur, ſemper Antonium vna ſecum habuit Diminutiuum eſt Curriculus, uel Curriculum. Curtius: Aliorum turbati equi in amnem præcipitauere curricula. Capitur etiā pro curſu. Ci. pro Rabirio: Exiguu nobis uitæ corriculum natura circunſcripſit.

Eſſeda currus erant Britannis peculiares, quibus vtebantur in bello. Vnde & Cæſar in Commentariis, Eſſedarios uocat milites Britannos, qui ex Eſſedis pugnabāt & ex his interim deſiliebāt, rotarumq; ſtrepitu Cæſarianorum ordines conturbabant Propertius lib. 2. Eſſeda cælatis ſiſte Britanna iugis. Ouid. Paruaque quam primum rapientibus Eſſeda Mannis. Horum tamen curuum inuentū Gallis acceptum refertur. Proprerea Verg. lib. 3. Geor. inquit: Belgica vel molli melius feret Eſſeda collo. Interim Eſſedū promiſcue pro quouis curru accipit. Tranquillus in Auguſto: Nos in Eſſedo panē & palmulas guſtauimus. Eſſedarii uocantur ductores eſſedorum. Idem in Caligula: Quum quodam die muneris eſſedario Porio ob proſperam pugnam ſeruum ſuum manumittenti ſtudioſius plauſum eſſet.

Lectica frequentiſſimum fuit apud priſcos uehiculum, quo nobiles uiri & fœminę utebantur. Integebatur uelis oculos à puluere, ſole, & uentorum flatu defendentibus: quorum aliqua erant denſiora, ad arcendam pluuiam, grandinem, & alios rigores hyemis. Erat duorum capax, ea tamen vnicus homo quādoq; ferebatur. Sueton. de Nerone: Matris ſæpe Lectica per publicum ſimul uectus eſt. Ei ſuccollabant deni duodeniq; ſerui quibus longo in itinere uicarium in laborē, alii ſuccedebant, conficiebanturque eo uectationis modo & longa ſimul, & inquieta, & quam libuiſſet accelerat itinera Seneca: Non faciet te beatū turba ſeruorum, lecticā tuā per itinera urbana aut peregrina portantiū. Iuuen. Namq; facit ſomnū clauſa Lectica feneſtra Diminutiuum eſt Lecticula. Sueton. in Auguſt. A cœna in lecticulam ſe lucubratoriam recipiebat. Lecticarij dicuntur ſerui, qui dominū in lectica portant. Idem in Caligula: Ad primum tumultum Lecticarii cū aſſeribus in auxilium accurrunt Curtius ait, Alexandrum magnum crure vulneratū, vſum fuiſſe Lectica militari in expeditione.

Octophorum fuit octo rotarum uehiculū, quo ſolus vſus eſt Caligula Vnde Suetonius: Interdum ſegniter & delicate inceſſit, ut Octophoro ueheretur. Alii octophorum uocant lecticam delicatam, quam octo ſerui humeris ſuis ferebant, iacētibus reſupinis ibidē magnatibus. Martial. Octophoro ſanus portatur Auite Philippus, Hūc tu ſi ſanū credis Auite, furis. Vt etiam Hexaphorum lecticā, quę ſex miniſtris ferebat. Mart. lib. 2. Laxior hexaphoris tua ſit lectica licebit. De hac intellexiſſe uidetur Iuuen. ſcribens: Quum iam ſexta ceruice feratur, Hinc atq; inde parens.

Petoritum Gallica uox eſt, autore Gellio, ſignificans aliud quoddā uehiculi genus quatuor rotis ductile Plin. lib. 34 Cœpere deinde & eſſeda, & uehicula, & petorita exornare. Horat. 1. Ser. Atque caballi Paſcendi, ducenda petorita, nunc mihi curto Ire licet mundo.

Pilentum uehiculum erat, quo ferebantur matronæ. Erat cōſimile Petorito. Varro, ſcribit,

ſcribit ipſum veniſſe in conſuetudinem ſua primum ætate. Ita autẽ fiebat, ut ibi dem conſidentes in puluinis fœminæ penſiles eſſe uiderentur, & in aere agitari. His aut ſimilibus adhuc vtuntur Italæ mulieres. Olim quatuor rotis volucbatur unde nomen illi inditũ lingua Oſcoru volunt. Nam impetora Oſci quatuor vocant Solæ caſtæ utebantur. Pilentis. Penſilia geſtoria ſunt, quos tremulos currus vocamus.

Plauſtrum currus dicitur, in quo palam eſt & patens quicquid uehitur. Vnde tracta eſt origo nominis. Sunt qui ploſtrũ dicãt propter cognationem, quæ eſt inter au, & o, ut Aulla & Olla, Laurus, pro Lotus: & contra Auſculum, pro Oſculum, Cautes pro Cotes. Propterea Veſpaſianus (ut eſt apud Tranquillum) quũ uideret Florum uellet emendare conſuetudinem priſcorum vocabulorum, & Plauſtrum dicere, quum prius Ploſtrum diceretur, die poſtero Flaurũ ſalutauit Horat. Ploſtellum dixit lib. 2 Ser. vbi ait: Ædificare caſas, ploſtello adiungere mures.

Rheda vocabulum eſt Gallicum, ſignificans carrucã, vnde Rhedarius, id eſt, Auriga. Erat Rheda duarum ſemper rotarum, ſed multiplicium quandoq; iugorum qua omnibus etiam abiectiſſimis uti licuit, & multi ſimul ea commode uehebãtur, dummodo mularum & equorum iuga adhiberentur, qua ſufficere poſſent oneri. Cicero pro Milone: Quum hic Milo cũ uxore ueheretur in Rheda penulatus, magno & impedimento, ac muliebri & delicato ancillarum puerorumq; comitatu. Porro mulis ad uehicula uſos fuiſſe ueteres oſtẽdit Lampridius de Cõmodo Imp. ſcribens: Dedit & vehicula cum mulabus & mulionibus & iuncturis argẽteis, vt ita à conuiuio redirent. A Rheda fit uocabulum cõpoſitum & bigenum ex Græco & Gallico Epirhedium, ſignificãs idem aut ſimile vehiculi genus. Verg. Tritoq́ue trahunt Epirhedia collo.

Saracum uehiculum eſt, quo ligna & lapides vehi conſueuerũt. Iuu. Sat. 3. in Scindũtur tunicæ ſartæ, modo longa coruſcat Sarraco veniente abies, atque altera pinũ Plauſtra vehunt.

Staticulum vehiculi genus fuit. Plinius: Cœpere inde Eſſeda & uehicula & petorita exornari. Simili quoque modo ad aurea quoque & argentea ſtaticula luxuria peruenit.

Thenſæ ſacra erant vehicula, quæ in Circenſi pompa deferebãtur. Tran. in Aug. Accidit votiuis Circenſibus. vt correptus valetudine lectica cubans Thenſis deduceret Ser. ait, Thenſam currum eſſe, quo Deorum portantur ſimulachra. Cic. in vlt. Verr. in Oẽs Dij, qui vehiculis Tenſarum ſolemnes cętus ludorum initis. Thenſæ autem dicuntur, ꝙ ante eas linthea tenderentur, quæ manu tangere gaudebãt ductores. Aſc. Thenſæ, inquit, ſunt ſacra vehicula pompa ordinum & officiorũ. Sic hodie vocari poſſunt geſtatoriola, quibus Euchariſtia & ſanctorum reliquiæ in ſupplicationibus circunferuntur.

Traha vehiculum ſine rotis, quo vtũtur coloni dictum à trahendo. Virg. Tribulaq; trahæque, & iniquo pondere raſtri.

Tribula, ſeu Tribulum, vehiculum à tribus nuncupatum lateribus quo frumenta terũtur in area. Aug. Sub eadem tribula teſtæ comminuũtur. Vectabulum à vectãdo dicitur, & accipitur pro lectica volubili, qua circumferuntur mulieres. Veha dicitur plauſtrum, quo quid vehitur: etymo ſatis noto.

Vehes etiam dicitur, vt placet nonnullis, qui apud Plin. legunt & ſcribunt li. 36 ca. 15. Amplitudinem cauis eã feciſſe proditor, vt Vehem fœni large onuſtam tranſmitteret. Idem ſibi vult Vehiculum.

INVENTORES DIVERSARVM RERVM.

Pan inuenit fiſtulam. Vet. Pan primus calamos cæra coniungere plures Inſtituit.

Minerua oliuam. Verg. 1. Geor. Adſis o Tegeæe fauens, oleæq; Minerua Inuentrix. Syl. lib 3 Qua virgo (vt fama eſt) bellatrix edita lympha Inuento primã Libyẽ perfudit oliuo. Triptolemus, vel vt alij malunt, Oſyris aratrum. Verg li. 1. Geor.

Vncique

Vncique puer monſtrator aratri. Sidon. Non cum Triptolemo verendam Eleuſin, Quũ primas populis dedere ariſtas.

Ceres cultum terræ & fruges. Verg. 1. Ge. Prima Ceres ferro mortales vertere terrã Inſtituit, cum iam glandes, atque arbuta ſacræ Deficerent ſyluæ, & uictum Dodona negaret.

Peletronij Theſſaliæ populi fræna. Verg. Frena Peletronij Lapithæ, gyroſq; dedere Impoſuit dorſo, atq; equitem docuere ſub armis Inſultare ſolo, & greſſus, &c.

Belgæ eſſeda uehicula. Verg. lib. 3. Aen. Bulgica vel molli melius ferret eſſeda collo.

Ariſteus rex Arcadiæ apũ & mellis vſus Verg lib. 4. Geor. Tempus & Arcadij memoranda inuenta magiſtri. Pandere, quoq; modo cæſis iam ſæpe iuuẽcis Inſincerus apes tulerit cruor. Ouid. inuentum mellis Baccho tribuit libro 3. Faſto. Liba deo fiunt, ſuccis quia dulcibus idem Gaudet, & Baccho mella reperta ferunt.

Achates ignem ſilice excutere Verg. lib. 1. Aen. Ac primum ſilicis ſcintillã excudit Achates Secundum Pyrodes Cilicis filius.

Ægyptij ſiſtrum. Verg. lib. 8. de Cleopatra. Regina in medijs patrio vocat agmina ſiſtro. Oui. lib. 3. Eleg. Quid nunc ſacra iuuant, quid nunc Aegyptia proſunt Siſtra.

Apollo medicinam. Vnde Ouid. lib. 1. Met. ſic loquitur: Inuentum medicina meum eſt, opiferque per orbem Dicor, & herbarum ſubiecta potentia nobis.

Aegyptij linum. Ouid. lib. 1. Met. Nunc dea linigera colitur celeberrima turba Secũdum alios Arachne.

Talus puer ſerram. Oui. lib 8. Ferroque incidit acuto Perpetuos dentes, & ſerræ repperit vſum Primus.

Iaſon & Tiphys nauim, ſecundum eccleſiaſticos Noe. Ouid. libr. 1. Met. Primæque ratis molitor Iaſon. Tibullus hoc inuentum Tyrijs aſcribit dicens: Prima ratem ventis credere docta Tyros. Mercurius lyram. Stat. in Syluis: Vocalis citharæ repertor Arcas.

Græci trochum Horat. lib 3. Carminum: Venarique timet, ludere doctior Seu Græco iubeas trocho, ſeu malis vetita legibus alea.

Archilochus iambicum carmen. Horat. in Arte: Archilochum proprio rabies armauit iambo.

Bacchus vinum. Ouid. l b 15. Victa racemifero lyncas dedit India Baccho.

Zoroaſtres artem magicam, Stroza pater: Nec Zoroaſtreas, magicive requiram Carminis auxilium.

Purpuram Hercules. Politian. in Ruſt. Aut bis in Herculea Mileſia vellera concha Verſantur.

Alcman poeta carmen amatorium.

Anaximander Mileſius horologium & ſphæram.

Bizes Nazius tegulas.

Sp. Carbilius grammaticus G literam.

Claudius Gentinianus R. literam.

Daphnis paſtor carmen Bucolicum.

Palamedes Nauplius ordinem literarum.

Corax & Crebas Siculi, artem & præcepta Rhetoricæ.

Ibicus Rheginus Sambucam.

Perillus taurum æneum, qui propterea dicitur Perillæus. Ouid. Ipſe Perillæo Phallaris permiſit in ære Edere mugitus, & Bous ore queri.

Pyſeus & Tyrrheus æneam tubam.

Phemonoe carmẽ hexametrũ. Polit. Et Delphica lõgos Phemonoe cõmẽta pedes

Simonides Ceus artem memoriæ.

Amphion rationem muſicam.

Ariſteus lactis coagulum.

Atreus ſolis eclypſim. Aeſculapius dentium euulſionem.

Aregiſſus quadrigam in Græcia.
Amphitrion ſomniorum interpretationes.
Anagallis puella ludum pilæ.
Palamedes aleam.
Tages artem auriſpicinam.
Capaneus ſcalas.
Cadmus lapidicinas, auri & metallorum conflaturam.
Cyclopes ferrariam fabricam.
Cecrops coniugium apud Athenienſes.
Dædalus fabricam lignariam, aſciam, & perpendiculum.
Empedocles artem oratoriam.
Epimetheus ſtatuam ex luto.
Etholus iaculum.
Gorgoris mellis uſum apud Hiſpanos.
Anaximenes umbrarum rationem.
Cadmus ſolutam orationem.
Belus ſcientiam ſyderalem.
Ethruſci prætextas ueſtes.
Idæi Phryges acu ueſtes facere, Aurum Attalus intexere, Alexandrini colores picturæ intexere, Galli ſcutulis diuidere.
Fuluius Hirpinus uiuaria inuenit, L. Sergius Orata Oſtrearum, Licinius Murena reliquorum piſcium, C. Hirtius murenarum, Deliaci gallinas ſaginare.
M. Lelius auiaria.
Cn. Matius nemora tonſilia.
Argeus agrorum ſtercorationem.
Numa deorum cultum apud Romanos.
Mercurius Moly herbam: Hercul Heracleon herbam, Mercurius parthenion, Achilles Achillaon, Melampus Melampodion, Teucer Teucrion, Gentius rex Gentianam, Lyſimachus Lyſimachiam, Iuba rex Euphorbiam, Scythæ Scythicen, Thraces Iſchemonem, Vetones Betonicam, Seruilius Democrates Hiberidem Hirūdines Chelidoniā, Canes canariā, Ciruę Elaphoboſcō, Sardonia Peucedanū herbas.
Ancus Martius Salinas.
Seruius rex æs ſignare.
Caſſias Athenienſis minium.
Aſinius Pollio bibliothecam apud Roman. Glycera coronas.
Dibutades plaſticem. Græci ſubdialia.
Annus Ægyptius uſus clibanorum, in quibus panes coquerentur.
Apollodorus pictor umbrarum imitationem.
Staphilius uinum aqua diluere.
Glaucus ferruminationem.
Atracus artem magicam in Thracia,
Attalus tapetes, qui propterea dicuntur, Attalici.
Dipclus, ſculpturam marmoris.
Dithirambus Thebanus uerſus dithyrambicos.
Endymion curſum Lunæ.
Iphitus Olympia 'e n.
Meliſſus rex Cretenſis, deorum ſacrificia.
Paralus, longam nauem.
Pilunus Iouis filius, & Dauni pater, piſendi frumenti uſum.
Prometheus, ignem in ferula ſeruare.
Thon apud Æyptios medicinam.
Thymele mulier ſaltationem ſcenicam Mart. Qua Thymelē ſpectas, deriſoremq́ue

Latinum

Latinum Illa fronte precor carmina noſtra legas.
Aegyptii uel Cleantes picturam.
Rhopij Clocem nauem.
Cinyras tegulas.
Aegyptij ciuitatem regiam.
Hoſtilius rex latum, genus ueſtimenti.
Craſſus coronas argenteas.
Danaus puteos.
Bacchus diadema. Nicias artem fullonicam. Cloſter fuſos.
Hanno Carthagienſis leonum manſuefactionem.
Chiron artem herbariam.
Salaminij hyppagium.
Hortenſius pauos occidere.
Dædalus malum nauis.
Thraſon muros urbium.
Typhis adminicula nauium.
Nero aquæ decoctionem.
Perſæ unguenta. Rhadamanthus leges.
Zeno Eleates & Alexamenes dialogos
Sp. Coruinus diuortium. Prometheus oues occidere.
Boetius artem ſutrinam. Thales horologium apud Mileſios.
Bacchus triumphos. Cyclopes turres.
Phryges uehiculum quadrirotum. Icarus uela.
Lycurgus munus humandi. Oppidum Cecrops.
Rhadamanthus Aſſyrias literas: Anubis & Memnon Aegyptias: Phœnices Græcas:
Carmenta Euandri mater Latinas.
Copæ populi remum. Plateæ populi latitudinem remi.
Phædon nummum & menſuras. Vulcanus fabricam.
Minerua artes. Meſon comicus perſonam.
Damon Athenienſis remiſſam harmoniam. Clonas elegiographus tibicinicas regu-
las, & concentus. Terpander citharœdicas. Polymneſtus Colophonius, carmina
heroica: ſecundum alios Phemone: ut aliis placet, Delphi in honorem Apolli-
nis poſt interfectum Pythonem. Sabel. - - Heroica carmina Phœbo Delphica poſt
cæſum cecinit Pythonia iuuentus. Olympius Phryx legem tibialem. Hyagnis ti-
biam lugubrem. Cecrops ſimulachra. Pelaſgus tuguria. Lycaon Lycæa. Rhœcus,
& Theodorus Samii, artem æris fundendi & conflandi ſtatuas. Theuth numeros,
ſupputationem geometriam, talorum & alearum luſum.
Artaxerxes Longimanus legem uenationis.
Chalybes ferrum.
Combe puella, Aſopi filia armaturam Aeneam.
Anacharſis folles anchoram, bidentem, figuli rotam.
Pyxodorus uſum marmoris.
Aſclepiades medicos lectos penſiles:
Archytas crepitaculum.
Cteſibius hydraulicas machinas.
Pollux palæſtram: ad quod alluſit Stat. lib. 2. Syl. Siue cathenatis curuatus membra
palæſtris Stareret Amyclæa conceptum matre putares.
Chus filius Cham, idololatriam. Ninus bellum.
Vulcanus fulmen. Pontanus: Tum deus ignipotens inuento fulmine primum Ipſe
ſuum miratur opus.
Lydi ludum teſſerarum. Darius tributa.

mirãdæ repertor, Ipſe tuũ præſens imbue dixit opus. Claudianus lib. 1. in Eutrop.

Sic opifex tauri tormentorumq́ repertor.
Qui funeſta nouo fabricauerat æra dolori.
Primus inexpertum Siculo cogente tyranno
Senſit opus, docuitq́ ſuum mugire iuuencum.

Phalaris quoque tyrannus, eodem poſtea tauro incluſus, & crematus eſt, quo alios prius ſuffocauerat. Ouid. in Ibin: Vtque ferox Phalaris lingua prius enſe reſecta, More bouis Paphio clauſus in ære gemas.

Pygmalion frater Anthæi quum immolationem hoſpitum docuiſſet, deorum áras ſuo ſanguine inſtar cæterorum imbuit. Ouid. in Ibin: Frater in Anthæi, quo ſanguine debuit aras Tinxit, & exemplis occidit ipſe ſuis.

Diomedes ab Hercule datus eſt in pabulũ ſuis equis, quos humano prius ſanguine ipſe pauerat. Ouid. in Ibin: Vt qui terribiles pro gramen habentibus herbis, Impius humano uiſcere pauit equos. Scyton latro in Attica, Theſeo in mare præcipitatus eſt, quo prius hoſpites ipſe deturbabat: cuius oſſa mutata dicuntur in ſcopulos. Icarus pater Erigones, quum Atticos uſum uini docuiſſet, ab eis in ebrietatẽ lapſis interfectus eſt. Oui. in Ibin: Muneribusque tuis læderis, ut Icarus, in quem Intulit armatus ebria turba manus. Agesta Siciliæ fuit oppidum, in quo principatus eſt Æmylius Cenſorinus, qui noui tormenti inuentores muneribus cumulabat. Cui quum Aruntius Paterculus equum ex ære factum ad fontes perimẽdos excogitaſſet, eiuſdem iuſſu primus eo coniectus eſt, & ibidem enecatus. autor Ariſtides Mileſius apud Plut.

DE VARIIS VIRTVTIBVS AC VICIIS.

TITVLVS VII.

RELIGIOSI.

PEricles ſuggeſtum aſcenſurus diis uota faciebat ne uerbum aliquod inconſultè & imprudenter euomeret. Alexander Macedo mane ante omnia diis ſacra faciebat.

Numa inſtituit deos fruge colere, & mola ſalſa ſupplicare.

L. Albius uxorem & liberos in uia pedibus ire iuſſit, ut ueſtales cum ſacri curtui ſuo imponeret.

Tempore bellorum Sylla Apollinis imagunculam ferebat in ſinu, quam imminente diſcrimine oſculabatur, & uelut adiutricem inuocabat: autore Plutarcho.

Ludouicus Craſſus, Francorum rex, ſacerdoti Euchariſtiam afferenti obuiam proficiſci uoluit, quamuis grauiſſimo affectus morbus.

DE CHARITATE IN PATRIAM EXEMPLA.

Quũ Lacedęmonii ob interfectũ cõtra ius gentiũ Xerxis legatũ peſte laborarent ad finem mali reperiendũ utile fore duxerunt, ſi quis ex Lacedæmone facinus indignum ſua penſaret morte. Quod audientes Spartius & Bulides læti ſe obtulerunt, & ad Xerxem profecti cultris deuorauerũt iugulos, ut uiolato iuri ſatisfacerent.

Ageſillaus filium ſuum Pauſaniam inedia conſumpſit, quod quinquaginta auri talenta accepiſſe Xerxe, ut Spartam proderet.

Eadem ratio impulit Caſſium ad inferendam Craſſo Bruto filio ſuo mortem, ꝙ is

portas vrbis Romæ dicta mercede Latinis voluiſſet aperire. Vtriuſq; exempli te ſtis eſt Plutarchus.
Dion Syracuſanus vſque adeo patriæ ſtudioſus habitus eſt, ut animum ſemper adiceret eam liberandam a Dioniſij tyrannide. Quod tandem fecit virtute, pulſo in exilium tyranno.
Demarathus Lacedæmonius patria pulſus, quum Athenis exularet, non potuit tamen ſuos non munere belli, quòd tacite parabant Atenienſes.
Aratus Sicyonius patriam liberauit à Tyrannide.
Erecteus in Eumolpum bello contendens, conſultis oraculis reſponſum habuit, futuram ſibi & patriæ victoriam, ſi filiam immolaſſet. Quod quum audiſſet, filiæ vitam abſtulit vt afferret ſalutem patriæ.
Cleomenes dux Spartanorum, contracto cum Ptolomæo fœdere aduerſus Antigonum & Achæos, in pignus fidei perpetuæ matrem eidem Ptolomæo dedit obſidem. Quæ cum reſciſſet honeſtiſſimas pacis cõditiones Cleomeni filio offerri ab Achæis, literis eum monuit, ne propter carioſum vetulæ corpus pacem illam renueret, quam intelligeret utilem patriæ.
Regnante apud Phrygios Myda, quum prope Celenas vrbem dehiſcens terra ſeſe aperuiſſet, erupiſſetq; ex ea voragine vis aquarum plurima, propinquas domos eruens, rex oraculo conſulto, quid ea in re faciendum eſſet, reſponſum habuit, Hiatum illum non prius clauſum iri, quàm quis intro ſe demitteret ad pacandã iram numinum. Quod uidens Ancurus, Midæ filius, dato patri & uxori oſculo in voraginem præceps deſilijt autor Plutarch.
Argiuis Thebas obſidẽtibus Mœneceus Thebanus pro patriæ ſalute ſe è muris præcipitem dedit, gladio iam per foſſus. Stat. lib. 10. Inſignemque animam mucrone corruſco Dedignantem artus pridem, mœſtamque teneri Arripit, atque uno quæſitam vulnere rumpit. Sanguine tunc ſpargi turres & mœnia luſtrat. Seque ſuper medias acies nondum enſe remiſſo Iecit, & in ſæuos cadere eſt conatus Achiuos.
Vlyſſes apud Calipſo, patriam prætulit immortalitati. autor Cicero in orationibus his uerbis: At ſi nos patria delectat, Quirites, cuius eſt tantus amor, vt Ithacam vir præſtantiſſimus, nidulũq; illũ affixum ſaxis immortalitati prætulerit. multi tamen extra patriam melius rem geſſere.
Cretinus Magneſius bello Mithridatico aduerſus ipſum Mithridatem delegit imperatorem Hermiam, quo cum tamen priuatas gerebat inimicitias, profeſſus ſe interim iturum in exilium, ne quis tumultus ob illam duorum factionem ſuboriretur. Quod ſi patria mallet Cretinum imperatorem, quàm Hermiam, orauit vt interim exularet Hermias. Aduerſarij modeſtia permotus Hermias, ſponte exulauit.
Quum Athenienſes à Dorienſibus bello premerentur, adeo ut reſiſtere non poſſent diffidentia humani auxilij ad Appollinis oraculũ confugerunt. Conſultus deus ſuper futuro rerum ſtatu & victoria, reſpondit, Partem illã victricem fore, cuius rex occumberet in ipſo bello. Quod reſponſum quum vtrique exercitui innotuiſſet, utrinque edictum eſt, ne quis regem hoſtem interficeret. Id vbi cognouiſſet Codrus Atenienſium rex, depoſitis inſignibus imperij familiarem & abiectũ cultum induit, diffuſis hoſtibus ſe obijciens, vnum ex his falce percuſſum in cędẽ ſuam compulit. Quo facto victoriam ſuis reliquit. Horat. lib. 3. Car. Codrus pro patria non timidus mori.
Thraſybulus tanta fuit in Athenas charitate vt parua ſtipatus militum manu animum adiecerit ad eam liberandum a triginta tyrannorum teterrima dominatione. Cui intentum operi quum quidam interrogaſſet hoc modo: Quantas tandem tibi Athenæ per te libertatem conſecutę gratias debebunt Traſybule? Reſpõdit: Dij faciant, vt quantas ipſe illis debeo, videar retuliſſe.
Themiſtocles

Themiſtocles Athenis patria pulſus coactus eſt ſe recipere ad Xerxem Perſarũ regem, quem prius debellauerat A quo mira exceptus beneuolentia & hoſpitalitate, quum poſtea ſolicitaretur ad inferendum ingratę patrię bellum, mortem ſibi conſciuit, epoto ſanguine taurino.

Quum Carthaginenſes & Cyrenenſes diſceptantes de finib. agrorum, mutuis bellorum cladib. ſe attriuiſſent, ad dirimendam armorum cauſam in hoc fœdus coiuerunt, ut certo die vtrinque legati domo proficiſcerentur, & quo in loco obuij inter ſe fuiſſent, communis vtriuſque populi finis haberetur. Miſſi ſunt igitur ex Chartaginenſib. duo fratres nomine Phileni, qui quum ſeu feſtinantiſſima celeritate, ſeu greſſu citra horam conſtitutam maturato in longius terminos promouiſſent: Cyrenenſium iuuenes de fallacia eorum queſti optionem fecerunt Carthaginenſibus, vt uel illi quos fines populo ſuo peterent, ibi uiui obruerentur, uel cõditionem hanc ſibi relinquerent Phileni conditione probata, uitam ſuam Reipublicę condonauere, & uiui obruti ſunt. Carthaginenſes in rei memoriam mortuis arás poſuerunt, hiſque honores diuinos domi conſtituerunt.

Ariſtoteles Athenis in lectulo iacens non potuit tamen nõ eſſe ſolicitus de patria. Quam quum euertiſſet Alexander, ab eodem literis obtinuit, vt inſtauraretur.

Theſeus quamuis Aegei Athenarum regis (aut, ut placet Ciceroni & Plutarcho, Neptuni) eſſet filius, nõ grauatus eſt tamen deuouere ſe Minotauro, ut patriam ſeruitute eximeret. Catul. Ipſe ſuũ Theſeus pro charis corpus Athenis Proiicere optauit, potius quàm talia Cretam Funera Cecropię, ne funera portarentur.

Protogenia & Pandora filię Erichthei Athenarum regis, ingruente Bœotico bello, ſe pro patrię ſalute vltrò iugulandas obtulerunt, & immolandas. Quod factum eſt in pago Hyacintho, vnde & virgines Hyacinthides ſunt cognominatę.

Quodam tempore quum annonę caritas Atticam premeret, conſulta oracula cecinere finem malo non prius futurum, quàm aliqua immolaretur puella Id vbi reſciuit Leos Orphei filius publico permotus bono filias ſuas, Phaſitheam, Theopem, Eubulen, exhibuit immolandas.

Macaria quoque Herculis filia pro incolumitate publica ſe deuouit.

M Lepidus Pont. Maximus & M Fuluius in cenſura collegæ priuatas inimicitias ad patriæ vtilitatem poſuerunt.

P. Seruilius & M. Lucullus priuata quoque odia reliquerunt in adminiſtratione Reipublicæ.

Tres fuerunt Decij, qui pro ſalute patriæ ſeſe deuouere. Pater, quum Latino bello Romanorũ aciem inclinatam penè, & iam proſtratam videret, ſeipſum deuouit, ac protinus concitato equo in medium hoſtium agmen, patriæ ſalutem, ſibi mortem petens, irrupit. Filius in quarto conſulatu Q. Fabij collega aduerſus Gallos & Samnites profectus, pro patriæ fortiſſimè pugnans, occubuit. Nepos periit in bello Pyrrhi, quod geſſit pro Tarentinis. De his Cic. lib. 1. Quæſt. Tuſc. Si mors, inquit, timeretur, non cum Latinis pater Decius decertans, cum Ethruſcis filius, cum Pyrrho nepos hoſtium telis occubuiſſent. Idem in 1. Paradoxo de his & quibuſdam aliis.

Romanus populus Cannenſi clade attritus, quum nihil niſi de fuga, & patriæ cogitaret exilio: Scipio Africanus adhuc admodum iuuenis ſtricto gladio mortem vnicuique minitans, iurare omnes, nunquam ſe relicturos patriam, coegit. De Attilio Regulo, Coclite, Fabiis, Epaminunda & Lyſandro uariis in locis, uti res poſtulauit, locuti ſumus.

Quum in vrbe Roma hiatus terræ paulatim excreſcẽs accidiſſet, Curtius amore patrię intrò ſe demiſit, ac patriam à crudeliſſima peſte liberauit.

P. Rutilium pulſum Roma, & exulantem, quum neſcio quis monuiſſet ad inferendũ patriæ bellum, quo facilius reditum aſſequeretur: reſpondit, ſe ciuium ſalutem pluris facere, quam reditum ſuum, & malle ut exilij ſui puderet Romanos,

quàm propter reditum defleret patria. Monitus in ſomnis. M. Marius cõſul, ſe ex Cymbris victoriam reportaturum, ſi filiam Calphurniam ſacrificaſſet, arrepto cultro paruit nocturnis phantaſmatibus, & filiam immolauit. autor Plut ex teſtimonio Doſithæi Græci. Quam Cæſar odio Pompeij patriam vellet opprimere, M. Brutus ipſi Pompeio adhæſit, à quo tamen ſciebat patrem ſuum bello Syllano interfectum fuiſſe Murinæ, condonauitque priuatas iniurias patriæ.

Nihil Caſſium Cheream compulit ad inferendum Caligulæ ſanguinario principi mortem, præter charitatem patriæ, quam ille multis homicidiis, probroſiſque flagitiis contaminabat

Petronius Granius, centurio octauæ legionis, ſub Cæſare Gallico bello militans, Gorgoniæ portus tantiſper ab hoſtili protexit impetu, dum ſociis ad fugam tẽpus dederit. Reuertentibus demum iiſdem ad ſubſidium, vulneribus deficiens, Ite nunc, ait incolumes.

AMOR CONIVGALIS.

Idas auſus eſt in Apollinem certare, propter ereptam ſibi Marpiſſam vxorem.

Orpheus, vt fabulantur poetæ, deſcendit ad inferos, non alia cauſa, quàm ad repetẽdum Eurydicem vxorem, quam prius multis lachrymis defleuerat. Verg. lib 4. Geo- Ipſe caua ſolans ægrum teſtudine amorem, Te dulcis cõiunx, te ſolo in littore ſecum, Te veniente die, te decedente canebat.

Alceſtis maritum ſuũ Admetũ regẽ Theſſaliæ tãto amore dilexit, ut quum Admetus ipſe morbo laboraret, cõſultaq; oracula reſpõdiſſent, futurũ eũ incolumẽ, ſi quis amicorum pro eo mori uellet: ſola uxor, recuſantib. pietatẽ illã cæteris amicis, pro viri ſalute morti ſe deuouerit. Propterea poeta fabulati ſunt, reuiuiſcendi munus ei à diis conceſſum Admetus uerò beneficij memor, perpetuas defunctæ nænias inſtituit. Iuuen. Sat. 6. -Spectant ſubeuntem fata mariti Alceſtim.

Tantus fuit Penelopes in Vlyſſem amor, ut eo abſente per annos viginti caſtitatem ſeruauerit impollutam, nulliſque procorum blandimentis ſuccubuerit. Propert. lib. 2. Felix Admeti coniunx, & lectus Vlyſſis.

Capanei apud Thebas mortui dum celebrarentur exequiæ, vxor Euadne in rogum mariti ſe coniecit. Ouid lib 3. de Arte, Accipe me Capaneu, cineres miſcebimus, inquit Iphias, in medios deſiluitque rogos. Martialis: Aiſerit Euadne flammis iniecta mariti.

Quum Belides omnes facta coniuratione maritos interfeciſſent, ſola Hypermeſtra pepercit marito Lino ſeu Linceo.

Proteſilaus, ſub cuius imperio fuerunt Antron, Phylaca & Lariſſa, vrbes Theſſaliæ, primus Græcorum interfectus eſt apud Troiam à Dardano quodam. Quod quũ reſciuiſſet Laodomia, in ſolatium mœroris optauit, vt mortui vmbram videret. Quod quũ impetraſſet, in illius amplexibus expirauit. Propert. Illic Phylacides iucundæ coniugis heros Non potuit cæcis immemor eſſe locis: Sed cupidus falſis attingere gaudia palmis, Theſſalis antiquam venerat vmbra domum.

Artemiſia Mauſolo marito ſuperſtes in perpetuo luctu & mœrore uixit, quo etiam confecta contabuit. Amoris eius fidem facit ſepulchrorum illud memorabile, quod erexit mortuo. Sunt qui velint eam cineres cadaueris vino mixto hauſiſſe, quorum opinio arridet Architrenio. Darius exiſtimans vxorem ſuam ab Alexandro victore fuiſſe interfectam, eiulatibus impleuit caſtra, atque hae verba prorupit. Quod ego tantum nefas commiſi Alexander? Quem tuorum propinquorum necaui, ut hanc vicem ſæuitiæ meæ reddas? Odiſti me non quidem prouocatus Sed finge iuſtum intuliſſe bellum Cum fœminis ergo agere debueras? Quibus verbis conijcere eſt, quantus fuerit Darij amor in vxorem.

Panthea vxor Abradatæ viri Perſæ, quum audiuiſſet maritum in bello perijſſe, arrepto pugione ſeipſam interfecit.

Hipſicratea Mithridati marito in omni bellorum diſcrimine fuit adiutrix,eumque armata in expeditionibus ſecuta eſt, raſis etiam capillis, quo commodius uteretur galea.Stroza pater:Nec Mithridateas quę comitata uias

Pericles Aſpaſiam uxorem adeò dilexit,ut nunquam egrederetur domo, quin eam diſſuauiaretur. Vnde ueteres comędiographi Deianyram & Iunonē eā uocabāt.

Vxorem adeò dilexit Periander Corinthius,ut etiam mortuæ ſe commiſcuerit.

Antimachus poeta Græcus Lyſidicem uxorem adeò dilexit,ut eius mortem lamentabili defleuerit Elegia qua omnes Heroum calamitates enumerabat.

Portia Catonis filia, quum audiſſet maritum Brutum apud Philippos interfectum, hauſtis carbonibus ſe ſuffocauit.Pamphilus: Vixiſſet Brutus, tunc non tam clara fuiſſet Portia.

M Plautius in Aſiam cum 60.nauibus proficiſcens,quum Tarentum ueniſſet,Oreſtillam uxorem (quam ſecum duxerat) ibidem morbo abſumptam amiſit. Cuius dum celebrarentur exequiæ, impatiens mœroris Plautius pugione ſe confodit.

Publius Rubrius Celer uixit cum Caia Ennia uxore ſua anno 43. menſes 8. ſine ulla querella.

Aemilius adoleſcens ſeipſum interfecit, quòd deliteſcentem in uepribus uxorem, pro fera interfeciſſet. autor Plutarch.

Idem quoq; fecit Cyanippus Theſſalus propter uxorē à canib.dilaniatā. autor idē.

M.Lepidus Apulei uxoris charitate,poſt repudium obiit.

Iulia Cæſaris filia,& uxor Pompei,quum uidiſſet ueſtem mariti ſui cruentam & infectam ſanguine quorūdam,qui iuxta Pompeium ipſum mutuis uulneribus ſe læſerant, ſubito pauore conſternata, & exanimis collapſa eſt, ex eaque turbatione partum edidit immaturum.Autor Plut Albutius uixit in coniugio cum Terentia na Valentia annos 25 ſine ullo iurgio Antonius Pius uxorem Fauſtinam tanta dilexit fide, ut mortuæ diuinos honores inſtituerit,& ſtatuas erexerit.

Antonium quū ſuperaſſet Auguſtus Cleopatra animi dolore mortē ſibi conſciuit.

Saxo Grammaticus ait, Gunildam fuiſſe mulierem,quæ quum uideret exequias Aſi mundi mariti ſui,ſpiritum ferro ſibi ſurripuerit.

MARITI VXOREM INTERFECTORES.

Mithridates rex Ponti uxorem Laodicem (qua mortua Hypſicratem duxit) cum ſorore, matre,fratribus ac liberis interfecit autor Herodotus.

Procris mulier exiſtimans Cephalum maritum alteram deperire puellam, eundē in ſyluas profectum ſecuta eſt,ut obſeruaret quid faceret.Quum ergo in dumis deliteſceret,ac uepres concuteret,Cephalus opinatus eſſe feram, ſagittis eam confodit.Ouid.lib.7.Metam.Adagiū apud Eraſmum,Procridis telum:de certis iaculatoribus,aut ictu eſt ſententia iacto.

Miratur Sabellicus,nec ſanè mirum quòd miretur, Periandrum Corinthium inter eos numeratū,quos Græcia ſapiētes appellauit,qui Lyſidem uxorem (alij Meliſſam ſcribunt) in pellicis gratiam interfecerit, ſciens uolenſque eū Cratea matre concubuerit,filium relegarit, & Corcyrenſium natos Haliatti excæcandos præbuerit,ut Herod.ait.

Plinius lib.14.ſcribit,Egnatij Metēnini uxorem,quod uinum bibiſſet è dolio, interfectam fuiſſe à marito,eumque cædis à Romulo abſolutum. Egnatius

M.Cæcillius apud eundem Plinium libro uigeſimo ſeptimo accuſat Calphurnium Beſtiam,quòd dormientes uxores ueneno peremerit.

Nero Sabinam Poppeam uxorem calcis ictu,quamuis prægnantem interfecit,nulla impellente cauſa,ſed ſolabile & iracundia motus. autor Cor.Tac.lib.16.

Conſtantinus Imperator,Conſtantii & Helenæ filius uxorem Fauſtam (cuius ſuaſu Criſpum filium prius interfecerat) in balneas ardentes coniectam interemat aut. Sext. Aurel.

Dacianus

Dacianus præſes Alexandriam uxórem, à beato Georgio ad fidem conuerſam, ſuſpendi fecit, & interfici.

Chilpericus Clotharii filius, Glonſindam uxorem Athanagildi Gothorum regis filiam, ſuaſu Fredegundæ pellicis noctu iugulauit. Volater.

VXORES QVÆ MARITOS OCCIDERVNT.

Circe venefica mulier Sarmatarum regem (cui nupſerat) ueneno itidem fertur occidiſſe, arreptoque regno ſubditos multum oppreſſiſſe. Sabell.

Redeuntem ab expeditione Agamenonem Clytemneſtra uxor interfecit auxiliante Aegyſto, quo cum ſtupri conſuetudinem habebat. Verg lib. 11. Aen. Ipſe Mycenæus magnorum ductor Achiuum coniugis (infandũ) prima intra limina, dextra Oppetit, deuicta Aſia ſub ſedit adulter. Seneca in Agaménone: Rex ille regum, ductor Agamemnon ducum, Cuius ſecutę mille uexillum rates, Iliaca uelis maria texerunt ſuis, Poſt dena Phœbi luſtra deuicto Ilio; Adeſt daturus coniugi iugulum ſuæ. Idem alibi: Adeſt cruenta coniugis uictrix ſui. Iuuenal. Sat 6.

Donatus Beli fil. quinquaginta habuit filias, quæ totidem Aegyſti filiis nupſerunt, factaque ſimul coniuratione omnes maritos nocte una interfecerunt, præter Hypermeſtram, quæ Lynceo uiro pepercit. Seneca in Hercule Furent: Nunc nunc cruentæ regis Aegyſti nurus Adeſt multo ſanguine infectæ manus. Ouidius lib. primo de Arte:

Semyramis quum à marito Nino impetraſſet, ut diem modò unum in regio ſederet tribunali, obiretque regium munus iuridicundo, faciendoque quæ uidetentur: exploratis ſatellitum animis, Ninum ipſum apprehẽdi iuſſit, & in uincula cõijci, ac poſtremò interimi. aut Cœl.

Alexander Pheræus Theſſaliæ tyrannus, quum uxorem Thebem cuidam barbaro nudam plerunque oſtendiſſet, ab eadem factum ægrè ferente, dormiẽs iugulatus eſt Ouid. in Ibin: Inque tuo thalamo iuguleris more Pheræi, qui datus eſt letho coniuges enſe ſuæ.

Antiochus Deus cognomento, rex Syriæ, ab uxore Laodice ueneno interfectus eſt, ob inductam alteram Berenicem Ptolemæi ſororem. Val. Max.

Scribit Volaterranus Albinam quandam Syriæ regi filiã duas & triginta habuiſſe ſorores, quæ totidem maritos interfecerunt: expulſaſque propterea a patre ueniſſe in Britanniam, & a nomine Albinæ inſulam uocaſſe Albionem.

Curtius lib. 7. Ait Barbarum quẽdam Spiramenem ſomno & uino ſepultum, ab uxore in caſtris Alexandri fuiſſe interfectum.

Fabia mulier Fabium Fabricianum interfecit, ut liberius poſſet laſciuire cum Petronio Valentino liberali forma adoleſcentulo, quo cum adulterij conſuetudinem habebat. Plut. in Parall. Agrippina Tiberium Claudium principem maritum ſuũ ueneno ſuſtulit. autor Plinius lib. 32 cap. 22.

Antonius Verus imperator perijt ueneno à Lucilla vxore propinato, ob Fabiæ conſuetudinem, ad quam frequenter itabat. Volater.

Gandulphus (qui in Burgundia pro fide martyrium paſſus eſt) dum uxorem adulterij inſimularet, eiuſdem opera ab adultero interfectus eſt.

Albionus rex Lõgobardorum, Cunimundo Gepidorum rege interfecto, eius filiam nomine Roſimundam ſibi copulauit. Cui quum aliquãdo inter pocula, patris caluaria per iocum propinaſſet, irata puella non prius machinari deſtitit, quam eum curauerit interficiẽdum. Quo mortuo alium maritum Helmigen nomine ſibi copulauit, quem poſtea ueneno ſuffocauit.

Andræas filius Caroli Pannoniæ regis a Ioanna uxore, regina Siciliæ, interfectus eſt: quòd ignauus, & regno inutilis uideretur. Volater.

Galeotus Forolinij princeps Ioannis Bentiuoli filiam, duxit in uxorem. A quo dum ſperneretur puella, ſimulata ægritudine ſicarios ſubornauit medicos, qui eũ adorti cubiculo confoderunt. Volater.

AMOR, ET INDVLGENTIA parentum in liberos.

Niobe filios ſuos ab Apolline interfectos tantis defleuit lachrimis, ut in ſcopulum diriguerit. Propert. lib. 2. Nec tantum Niobe bis ſex ad buſta ſuperba Sollicito lachrymans defluit à Sipylo.

Hecuba Polymeſtori regi Thraciæ genero ſuo oculos eruit, quod Polydorum eius filium interfeciſſet.

Valerius Beſtius ſimili modo excæcatus eſt à L. Imbrico ſocero ſuo, quod eius filius Ruſcium interfeciſſet.

Nauiganti in Cretã Theſeo, quum Ægeus pater iuſſiſſet, ut ſi confecto Minotauro reuerteretur incolumis, albis ueheretur uelis, ac Theſeus uerborum patris immemor, reuertens nigrũ tetendiſſet lintheum, pater eo procul uiſo in mare ſe coniecit, quod putaret actum eſſe de filio. Fabulam hanc, ſeu ſi mauis, hiſtoriam ſuffiſime deſcribit Catull.

Nihil magis curabat Æneas, quam Aſcanium ſuum. Vnde Verg. lib. 1. Æneid. Omnis in Aſcanio chari ſtat cura parentis.

Confectus ſenio Priamus ubi uidit filium ſuum Polyten à Pyrrho Achillis filio interfectum, non potuit iræ aut uoci parcere, quin homicidium inſectaretur conuiciis, licet in eadem eſſe alea, ut docet Verg. lib. 2. Æneid.

Auctolia Sinonis filia & uxor Laertæ, quum falſo nuncio intellexiſſet Vlyſſem filiũ apud Troiam in bello decubuiſſe, impatientia mœroris uitam proiecit.

Iam diximus Niobẽ in ſcopulũ diriguiſſe, propter liberos ab Apolline interfectos. Idem quoque dolor impulit Amphionem Niobes maritum mortem ſibi conſciſcere. Ouid. in Ibin: Addidit ut fidicem miſeris ſua funera natis. Sic tibi ſint uitæ tædia iſta tuæ.

Euenus Martis & Steropæ filius, quum ſtupratorem filiæ Mapiſſæ Aphareum nomine comprehendere non poſſet ad ſupplicium, coniecit ſe in Lycormam fluuiũ animi dolore. autor. Plut.

Thomyris Scytharum regina filium ſuum Sargapiſem adeò dilexit, ut non prius ſibi conſtiterit quam mortem eius uita ſit ſeueriſſimè. Comprehenſum enim interfectorem Cyrum, cruci affixit, teſte Diodoro, & ablatum mortui caput demerſit in utrem ſanguinis.

Mycerinus rex Ægypti, filiam quam habebat unicam, adeò dilexit, ut mortuæ cadauer incluſerit aureo bouis ſimulachro, quod in templis proxime deos poſuit, floribusq; ornauit, quotidie admota noctu perpetua lucerna. autor Herod.

Anius Thuſcorum rex filium habuit Saliam nomine, quem quum rapuiſſet Catheus adoleſcens, iratus pater, in fluuium Anienem, inde cognominatum, ſeſe proiecit. autor Plut. in ethus.

Artaxerxes Darium filium adhuc uiuens regem conſtituit, contra morem Perſarũ.

Pythius Bithynius animi dolore quem cõceperat ex morte filii, à Xerxe interfecti, relicto uxori regno in mortui monumentum ſe contecit, atque inibi quod ſupererat uitæ, flebiliter compleuit.

Antiochus Soter, rex Syriæ, Stratonicen nouercam, cuius amore perijebat, indulgẽtia patris Seleuci Nicanoris obtinuit.

Hippo & Miletia, filiæ fuerunt cuiuſdam Scedaſi inter Bœotios ditiſſimi, quas quũ impudici adoleſcentes per uim cõſtupraſſent, ac demum occultandi ſceleris cauſa in puteum demerſiſſent, pater impatiens mœroris ad earum tumulos ſeipſum confecit.

Attedius Melior duos habuit liberos Bleſum & Glauciam nomine, quos adeò dilexit, ut diem Bleſi mortui natalem ſingulis annis celebraret. Mar. li. 8. Præſtat hoc Melior ſciente fama, Qui ſolennibus anxius ſepulti Nomẽ nõ ſinis interire Bleſi, Et de munifica profuſus arca Ad natalicium diem colendum Scribarum memori

piæque turbæ Quod donas, facis ipſe Bleſianum.

Mater Antiſtæ, quum uidiſſet filiam à C. Pompeio repudiatam, ſuperinducta Æmylia, mortem ſibi conſciuit.

Blauus quum audiſſet filium a Triumuiris interfectum ab iiſdem impetrauit, ut interficeretur, & filio mitteretur comes.

Gordianus ſenior, audita filii morte, ſeipſum ſuffocauit laqueo.

Orodes rex Parthorum, ubi reſciuit Pacorum filium in bello contra Ventidiũ periiſſe, animi dolore uerſus eſt in rabiem.

AMOR LIBERORVM IN PARENTES.

Icarum patrem Erigones quũ agreſtes Attici interfeciſſent, filia doloris impatiens laqueum implicuit collo. Oui. in Ibin: Quodq; dolore necis patris pia filia fecit, Vincula per laquei fac quoque guttur eat.

Atys filius Crœſi quum eſſet natura mutus, ubi tamen uidit hoſtilem gladium imminentem paterno iugulo, ſolutis dentiũ clauſtris, prorupit in uerba, quibus docuit affectum animi ſui. autor Gell.

Amphinomus & Anapius, Siculi fratres, quum Ætnæ incendio Catana urbs, & omnia propè Siciliæ loca deflagrarent, parentes humeris ſuperpoſitos, periculo ſubduxerunt. Syllius: Tum Catane nimium ardenti uicina Typhœo, Et glomeraſſe pios quondam celeberrima fratres. Autor Ætnæ: Amphinomus fraterque pari ſub munere forte qnũ iam uicinis ſtreperent incendia tectis Accipiunt pigrũq; patrem, matremque ſenilem, &c.

Simili exemplo laudatur pietas Æneæ, quod flammis uniuerſam Troiam populantibus, inualido patri humeros ſubincuruauerit, relictisq; diuitiis, unicum pignus redemerit ab incendio. Claudianus: Quod ſi notus amor prouexit in aſtra Lacones, Æneam Phrygio raptus ab igne pater.

Lauſus Mezentii Tyrrheni filius, patrem in bello aduerſus Æneam ſeruauit, eoque liberato ipſe ab Ænea interfectus eſt. Statius:

Et Lydi pietas temeraria Lauſi.

Artaxerxes rex Perſarum patris ſui interfectorem dedit morti, mutata de induſtria cum eo lorica.

Antigonus quum ingenti prælio ſuperaſſet hoſtem, præmium belli tranſtulit ad patrem, & imperium illi tradidit. Cypri.

Antigona patri ſuo Oedipo exoculato ducem ſe præbuit.

Cleobis & Biton fratres Agiam ſacerdotem matrem ſuam curru inſidentem equorum penuria ob oppido traxerunt ad phanum, ſeque iugo alligarunt: quod ius eſſet ſacerdotem ipſam ad ſacrificium curru uehi. autor Cic. li. 1. Quæſt. Tuſc. Clau. Si uetus Argolicos illuſtrat gloria fratres, Qui ſua materno colla dedere iugo.

Scipio adhuc puer patrem Pœnis hoſtibus circumſeptum, liberauit apud Tycinum ſeu Trebiam. autore Liuio. Stat. lib. 3 Syl. Quique tener ſæuis genitorem Scipio pœnis Abſtulit.

Oppium à triumuiris proſcriptum (dum ad ſupplicium quæreretur) filius humeris extulit, & incolumem peruexit in Siciliam.

Roſimunda filia Cunimundi Gepidarum regis, maritum ſuum Alboinum regẽ Longobardorum ueneno ſuffocauit, quòd is Cunimundum bello uictum interfeciſſet, & ex interfecti ceruice feciſſet ſibi poculum.

Leo iunior, quum annum unicum præfuiſſet imperio, Zenoni patri manibus ſuis diadema impoſuit, ipſumque deinceps imperare iuſſit.

Alphonſus patrem ſuum Ferdinandum decem ac ſeptem aureorum millibus funerauit, magno pietatis argumentu.

PARENTES LIBERORVM INTERFECTORES.

Tantalus (qui in Phrygia regnauit) deis hoſpitio ſuſceptis, Pelopen filium coctum membratim comedendum appoſuit, ut eorum diuinitatem experiretur Seneca in

Thyeſte.

Thyeſte:Exceptus gladio paruulus impio, Dum currit patrium natus ad oſculũ, Immatura focis uictima concidit, Diui usque tua eſt Tantale dextera, Menſas ut ſtrueres hoſpitibus deis.:

Progne Pandionis filia ægreferens ſororem ſuam Philomelã a Tereo marito fuiſſe ſtupratam, Itym filium eidem comedendum appoſuit Ouid.6. Met. Tendentéq; manus, & iam ſua fata uidentem, Et mater, mater clamantem, & colla petentẽ, Enſe ferit Progne, lateri qua pectus adhæret Idem lib 2. Eleg. idem lib. 1. de Remedio. Sidonius: Siue prandia quis refert Thyeſtæ, Diſcerptum aut puerum, cibumque factum.

Peſimele puella uim & ſtuprum ad Acheloo paſſa, ab Hippodamante patre deteſtã te facinus præcipitata eſt. Ouid. 8. Met. Quod pater Hippodamas ægre tulit, inq; profundum Protulit è ſcopulo perituræ corpora natæ.

Althea ægrè ferens fratres ſuos ad à Meleagro filio interfectos, fatalem cõbuſſit ſtipitem de quo Parcæ prædixerant Meleagrum non prius periturum, quam ſtipes ipſe igni fuiſſet abſumptus. Hoc itaque modo natum emori fecit. Ouid lib. 1. Triſt. Vtq; cremaſſe ſuũ ferũ ſub ſtipite natũ Teſtias, & melior matri fuiſſe ſoror.

Aidona vxor Zeti, Ithilum noctu imprudens occidit, dum unum ex filiis Amphionis (cuius vxori inuidebat) interficere vellet.

Artaxerxes Mnenon cognomento, Perſarum rex, Darium filium cum quinquaginta filiis interfecit, quòd ab eis inſidiis peteretur Trogus lib 10.

Cambyſes Cyri filius, Perſarum rex, filium ſagitta occidiſſe fertur, furore correptus quo prius fratrem & grauidam ſororem dederat morti. Sabellicus.

Medea ab Iaſone (quem hoſpitio ſuſceperat, & modum rapiendi uelleris docuerat) reiecta, filios ex eo ſuſceptos Dyndimum & Theſſandrum interfecit. Verg. Aegl. 8. Sæuus amor docuit natorum ſanguine matrem Commaculare manus. Idem in Culice. Ouid. lib. 7. Metam. Vtroque ſanguine natorum perfunditur impius enſis. Idem lib. 2. Elegia. Idem lib. 2. de Arte. Proper. lib 3. Nam quid Medea referam, quo tempore matris Iram natorum cæde piauit amor.

Athamas rex Thebarum furore correptus, Learchum & Euryclеam liberos pro leonibus occidit. Ouid. lib 4 Metam. Deque ſinu matris ridentẽ, & parua Learchũ Brachia tendentem rapit, & bis terque per auras More rotat fundæ: rigidioq; infantia ferro Diſcutit ora ferox. Idem lib. 6 Faſtorũ. Stat. lib 2. Syluarum: Toruus adhuc Athamas inſanos flecteret arcus Idẽ lib. 1. Theb. Claudianus lib. 1. in Ruffinum: Hæc Athamanthεæ direxi ſpicula dextræ. Bapt. Pius 2. Eleg Qualis ad abſumptum per tela paterna Learchum, Deſiluit lachrymis ſancta facta parens. Pli. quoque lib. 34. capite 14 de hoc nonnihil meminit.

Boges Perſa ab Athenienſibus obſeſſus, vbi nihil habuit commeatus in caſtris, liberos cum vxore primùm, demum ſeipſum interfecit. autor Herod. lib. 7.

Perſis Græciam infeſtantibus, Pauſanius Lacedæmoniorum dux 50 auri talenta, ut Spartam proderet, a Xerxe acceperat. Quod ubi reſciuit Aegeſilaus pater, filium in tempo Palladis incluſum inedia conſumpſit: idem autor.

Idomeneus Deucalionis filius, & Cretenſium rex, quum vouiſſet ſe immolaturum eum, qui primus Troia redeunti occurreret, filiam fortè fortuna repertam immolauit. Volater.

Darius rex Perſarum Ariobarſanem filium interfecit, quòd is Alexandro promiſiſſet, ſe patri inſidiaturum, & mortem intentaturum. Plutarch. in Paral.

Læus Athenienſis ab oraculo monitus Athenas ipſas perituras, niſi tres filios immolaret, maluit oraculo, quàm ſuis parcere? Volater. autor.

Agaue Thebana mulier Pentheum filium Bacchanalia deſpicantẽ, cum cæteris Mænadibus interfecit. Verg. in Culice: Quo quondam uicta furore, Venit Nyctileum fugiens Cadmęis Agaue, Infandas ſcelerata manus, & cęde cruenta. Ouid. lib. 3. Met. Stat. lib. 12. Theb. Seneca in Thebaide: Egit ſorores mater, & gaudens malo,

Vibrante

Vibrante Thyrſo prætulit fixum caput. Idem in Oedipode.

Euriſthenes quum malè in bello pugnaſſet, ac propterea domui ſuę ignominiá peperiſſet, inedia conſumptus eſt à matre Ouid. in Ibin: *Obſtrictuſque necem patriaris lumine tecti, Ac legem pœnæ cui dedit ipſa parens.*

Steſimbrotus ab Epaminunda patre Thebanorum duce interfectus eſt, quòd contra mandatum patris manum cum hoſtibus Lacedæmoniis conſeruiſſet, quãuis parta victoria. Idem Plut.

Apteras uetuſtiſſimus Græcorũ Saturnus patrem caſtrauit, filios interemit, fratrib. bella & ferrum intulit. Annius in Beroſum.

Erichtheus bellum cum Eumolpo gerens, quum ab oraculo accepiſſet futuram ſibi victoriam, ſi filiam diis immolaret: peruit, & conſenſu Praxithæ uxoris puellam cæcidit. Euripides apud Plutar.

Hippomenes Athenienſium princeps, filiam Limonem in adulterio deprehenſam, vnà cum equo feroci concluſit, nec huic, nec illi cibum præbens. Equus igitur fame in rabiem actus, puellam deuorauit. Hinc ortum adagium à Diogeniano poſitum: Magis impius Hippomene Ouid. in Ibin:

Solaque Limone pœnam ne ſenſerit illam,
Et tua dente ferox viſcera carpat equus.

Pyræus inſula quum maxima laboraret peſte, propter interfectum ibidem ab Athenienſibus aprum Dianæ ſacrum, conſultum oraculum reſpondit, Finem mali futurum, ſi quis filiam immolaſſet Summi. Vnus autem repertus eſt Embarus, qui filiam ſolemni ritu ornatam ſacrificauerit. Eraſmus in Chiliadibus.

Orchamus Leucothoam filiam ab Apolline ſtupratam, uiuam defodit. autor Domitius in Ibin: Ouid. item lib. 4. Metam.

Lyſimachus rex Pergami Agathoclem filiũ fortiſſimũ (cuius præcipua opera multa bella feliciter geſſerat) nouerca Arſinoe Ptolemæi ſorore inſtigante ueneno ſuſtulit. autore Trogo. Ptolemæus Euergetes à ſuis ob crudelitatem regno pulſus, filium quẽ ex Cleopatra ſorore ſuſceperat, in Cypro occidit, eiuſque caput & pedes matri pro munere natalitio remiſit. Liu lib. 56.

Ptolemæus Auletes regno ſuo redonatus (quo ob flagitia fuerat eiectus) Cleopatrã filiam & Archelaum eius maritum (quos Aegyptii in regnum aſciuerant) occidit. Strab. lib. 17.

Deiotarus quum multos ſuſcepiſſet liberos omnes, excepto tantum vno, iugulauit: vt qui ſuperfuturus erat, potentior fieret, & maieſtatis auguſtioris Cælius.

Mithridates ſanguinolentus ac crudelis in omnes fuit. Nam matrem, fratrem, & filios tres impuberes, ac totidem filias interfecit. autor idem Cæl.

Arpiages filiam comedit. Ouid. in Ibin: *Vt puer Arpiagæ, referas exempla Thyeſtæ, Inque tui cæſus uiſcera patris eas.*

Etearchus rex Cretæ ſuaſu ſecundæ uxoris, Phronymam filiam per negociatorem quendam nomine Themiſonem, ſubmergi fecit. autor Herod.

Manlius Torquatus itidem filium ſecuri percuſſit, quòd in Samnites contra edictũ pugnaſſet, quamuis hoſte profligato ad ſuos victoriam retuliſſet. Vnde Verg. lib. 6. *Sæuumque ſecuri,* &c. Liu. lib 8.

Brutum a Rom. expulſum, quum filius prodere uoluiſſet, paterna cecidit manu. autor Ariſtid. apud Plut.

Romanis in Latinos certãtibus, Caſſius ſignifer Craſſum Brutum filiũ occidit, quòd is patrem prodere, & hoſtibus portas aperire voluiſſet: autor Plut.

Virgineus filiam Virginiã Icilio deſponſatam ſpectãte populo & palàm interfecit, vt Appium Decemuirũ (qui eam ſtuprare velut ſeruam tentauerat) in odium & inuidiam populi traheret. Quod & factum eſt. Namque vt propter illarum Lucretiæ ſtuprum Romani reges deſierunt, ita quoque immoderate Appij libido finem fecit Decem virorum magiſtratui. autor Liuius, & Syl. lib. 13.

Marius quoque Cymbrico bello profligatus, quum intellexiſſet ſe fore uictorem, ſi Calphurniam filiam diis daret uictimam, dedit, ut patriæ conſuleret.

Aulus Poſthumius Tubero filium ſecuri percuſſit, quod occaſione rei bene gerendę iniuſſus pugnam tentaſſet. aut. Val. de Diſcip. mil. Liuius li. 4 Mauult tamen hoc credere de M. Torquato, quam de Poſthumio.

Antonius Caracalla Imperator Iuliam nouercam in uxorem duxit, cuius filium Getam nomine paulo poſt interfecit. author Ælius Spartianus.

Conſtantinus Mag. Criſpum filium cum Licinio ſororis ſuæ marito, incerta cauſa, morti dedit. Sextus Aurelius prodit, hoc eum feciſſe ſuaſu Fauſtæ coniugis.

Herodes rex Iudææ præter innocentium cædem, tres quoque ex liberis ſibi ſuſpectos, Alexandrum, Ariſtobolum & Antipatrem morti dedit. Macrob. lib. 2.

Dioſcorus pater beatæ Barbaræ filium multis prius tormentis affectum, ad extremũ ſupplicio capitis affecit, quod ad idololatriam flecti non poſſet.

Deuteria mulier timens ne filia ſua (quam nubilem & formoſam habebat) a Theodoberto rege corrumperetur, eam in flumen præcipitauit apud Viridunum ciuitatem. autor Gregorius Turonenſis.

Lenogildus rex Hiſpaniæ filium Hermogildum, quod a ſecta parentum abhorret, & Childeberti Francorum regis orthodoxi filiam duxiſſet in uxorem, morte affecit. Volat.

LIBERI PARENTVM INTERFECTORES.

Ozias Amos prophetam patrem ſuum uecte per tempora transfixit, quod cõtra mãdatum Hieroboam regis uerbum Domini prædicaret.

Oreſtes Clitemneſtram matrem interemit, in ultionem patris Agamemnonis, quẽ a Troia redeuntem illam cum Ægyſto adultero interfecerat. Ouid. lib. 5. Eleg. Et uindex in matre, patris malus Oreſtes, Auſus in arcanas proſcere tela deas Horat. libro 2.

Peliam ſenio confectum, dum filiæ a Medea perſuaſæ uellent ad iuuentutem reuocare, lebeti feruenti impoſitum occiderunt. Eraſmus in Chil.

Alcmæon Eriphylem matrem interfecit, quod illa Amphiaraum patrem (qui in bello Thebano terrę hiatu abſorptus eſt) Polynici ꝓdidiſſet, accepto monili aureo. Ver. lib. 6. Mœſtamq; Eriphylem Crudelis nati monſtrantem uulnera cernit. Seruius & Diodorus lib. 5.

Perrhæborum rex Triopas dum tyrannicè nimis imperaret, à Carnaba filio tantæ ſeritatis impatiente occiſus eſt. Cælius.

Trogus ſcribit, Theſſalonicem ab Antipatro filio interfectam, quum tamen uitam per ubera materna deprecaretur: idque quod Alexandro fratri magis, quam ſibi faueret.

Semiramidem a Nino filio interemptã produnt, quod eius concubitum & congreſſum optaſſet, ꝗ prius equi amore conflagrauerat. Cæl. c 37. li. 12. & Iuſtinus lib. 1.

Ptolemæus Euergetes à Ptolemæo filio interfectus eſt, qui propterea (inquit Iuſtinus) Philopator, id eſt, patris interfector uocari cœpit.

Ptolemæus filius Epiphanis matrem Cleopatram dedit morti. Vnde & Philometor eadem ratione dictus eſt, qua præcedens Philopator.

Oedipus cum Laio patre ignoto apud Phocidem congreſſus, ipſum neſcius interemit. Ouid in Ibin. Nec plus aſpicias, quam quem ſua filia rexit. Expertus ſcelus eſt cuius uterque parẽs. Seneca in Thebaidẽ. Genitorẽ adortus impia ſtraui nece.

Cyane puella patrem Cyanippum (quod ab eo per uim ſtuprata fuiſſet) gladio confodit. Medullina quoque ab Aruntio patre ebrio uiolata, eidem mortem intulit. Plut. in Paral.

Oui. li. 5 Met. ait, Agyrtem fuiſſe quendam, qui patrem interfecerit. Regisq; Thoactes Armiger, & cæſo genitore infamis Agyrtes.

Redeuntem Troia Vlyſſem Thelegonus filius ut ignotum occidit. Horat. lib. 3. Car.

Decliue

Decliue contempleris aurum,& Thelegoni iuga patricidæ.

Coſroes rex Perſarum ſenio confectus,dum Medarſem filium regni hæredem inſtituiſſet ab altero Siroche natu maiore interfectus eſt. Idem Volat.

Ab Euandro quoque occiſum fuiſſe patrem quidam prodiderunt,ut ſcribit Cæl.lib. 6 Lectionum antiquarum.

Polydice Pterelam patrem Thebarum regem Creonti prodidit, & occidi fecit, ut Nyſus a Minoe obſeſſus proditione Scyllæ filiæ crinem amiſit fatalem, atque ita interfectus eſt. autore Seruio.

Orodes rex Parthorum,amiſſo filio Pacoro,in furorem propè uerſus,ab altero filio qui in bello contra Ventidiũ occubuerat,Phraate occiſus eſt, Volat.in Geograph.

Nicomedes Pruſiam patrem,Bythiniæ regem dominandi libidine uita ſpoliauit.

Mithridates,autore Cælio,tantæ fuit impietatis,ut matrem,fratrem,filios tres,ac totidem filias interfecerit.

P.Malleolus, teſte Liuio, matre interempta primus omnium inſuto culeo in mare præcipitatus eſt.

Poſt Annibalis bellum L. Oſtius fertur primus patrem occidiſſe. autor Plutarch.in uita Romuli.

Fabricianus matrem Fabiam interfecit,quod illa Fabiũ Fabricianũ maritum ſuum occidiſſet,ut liberius adulterium cum Petronio adoleſcente committeret. autor Dositheus apud Plutarch.

Nero cum Agrippina matre facta ſua exquirẽte acerbius, & corrigente grauaretur, eam uariis modis perdere tentauit. primo ueneno: ſed cum ſentiret, eam antidotis præmunitam, ſolutilem nauem (cuius uel naufragio, uel cameræ ruina periret) commentus eſt: ſimulataque amicitia, Baias euocauit. Quã nando euaſiſſet ut cõperit, inops conſilii eam interfici iuſſi, quam prius ſtupro contaminauerat. Suet.

Heraclius Imp. Phocam patrem multis prius contumeliis effectum, poſtremò interfecit, dominandi (ut credibile) libidine. Volaterranus.

Fredericus Imp. Panorum profectus, Manfredi filii dolo interfectus eſt, quũ annos. 32. præfuiſſe Bap. Egnatius.

Iul. Manſuetus ex Hiſpania rapaci legioni additus, impuberem filium domi reliquerat. Is mox inter ſeptimanos a Galba conſcriptus, obiatum forte patrem,& uulnere ſtratum, dum ſemianimem ſcrutatur, agnoſcens, cognoſcensque,& exanguem amplexus, uoce flebili precabantur placatos patris manes, ne ſe ut parricidam inſectarentur. Cor. Tacitus.

Friſcus Actium Ferrariæ principem patrem ſuum in carcerem coniecit, atque ibidẽ fecit emori, cum ob inductum nouercam, tum libidine dominandi. Volat.

Guillermus Iacobini Carrarienſis filius patrem occidit, quod ab eo ſpurius fuiſſet appellatus.

Ioannes Maria, Ioannis Galeatij filius dum Mediolani, Catharinam matrem facta ſua acerbius obiurgantem, in turri concluſit,& ibidem mori fecit. Volat.

DE MVTVO FRATRVM ET ſororum amore.

Hyama a leone deuoratum ſorores Hyades lamẽtatione miſerabili proſecutæ ſunt, adeo ut mœrore uitam finiuerint. Deorum demum commiſeratione relata ſunt in ſtellas. Pont. Mox Hyadum chorus Eois emerget ab undis, Fratris Hyæ quas perpetuus dolor indidit aſtris.

Sorores Phaetontis, quæ Heliades & Phaetontiades appellantur, fratrem cœlo deturbatum tantis lachrymis deplorauerunt, ut deorum commiſeratione in arbores commutatæ ſint Ver. in Culice: At quibus inſigni curru proiectus equorum Ambuſtos Phaeton luctu mutauerat artus, Heliades teneris amplexæ brachia truncis, Candida fundebant lentis uelamina ramis.

Anna apud Verg. conqueritur, quod ſorori ſuæ Didoni comes non fuerit in morte,

ad ſimile genus mortis ſibi conſciſcendũ. Hæc autem Annæ uerba ad Didonem ex 4. Æn. Comitemne ſororem Spreuiſti moriens? Eadem me ad fata uocaſſes, Idem ambas ferro dolor, atque eadem hora eſſe tuliſſet.

Antigone Oedipi filia fratrem ſuum Etheoclem in bello peremptum ſepeliuit, inuito Creonte tyranno. Oui. lib. 3. Triſt. Fratrem Thebana peremptum Suppoſuit tumulo rege uetante ſoror.

Cleomenes Lacedæmonius fratrem Euclidiam ſecũ regnare permiſit authore Plu.

Contra uero mutuo cõflagrarunt odio Romulus & Remus, Etheocles & Polynices, Atreus, & Thieſtes, Æta & Perſeus.

Fuit maximus amor inter Caſtorẽ & Pollucem, Qui Strozæ pater: Talis Amyclæos non iunxit gratia fratres, Alterna quorum uita redempta nece eſt.

P. Rutilius leui morbo impeditus, nunciata fratris repulſa in petitione conſulatus, ilico expirauit. autore Plinio.

Dagobertus Francorum rex, conſortem regni fratrem Aripertum conſtituit, donata ei Aquitania.

Ramyrus Veremundi filius, Hiſpaniæ rex, conſortem regni aſſumpſit Garſiam fratrem adhuc impuberem.

FRATRVM ET SORORVM INTERFECTORES.

Inuidia (quæ alienã proſperitatem oculo irretorto neſcit proſpicere) fuit in cauſa, cur Cayn fratrẽ Abelem (cuius uictimas dño uidebat gratias) nefariè interfecerit.

Ioram rex Iudææ ſuaſu Athaliæ uxoris fratres interfecit, & nullum ſceleris genus omiſit, a nullo abſtinuit flagitio.

Ioannes Iudæ pontificis filius, quintus Hebræorum pontifex, fratrem Ieſum nomine, quem affectatæ dignitatis habebat ſuſpectum morti dedit.

Ariſtobulus rex Iudææ, Antigonum fratrem (quem prius regni conſortem fecerat) falſo poſtea inſimulatum interfici iuſſit. Volater.

Iſis demum Oſiridis fratris mortem ulta, Typhonem alterum fratrem auxilio filii (qui Oros dicebatur) occidit. Annius in Beroſum.

Typhon Ægyptius fratrem ſuum Oſiridem peremit, inuidia accenſus. Autores Beroſus & Seneca de ſacris Ægyptiorũ. Diodorus item: Compertum eſt (inquit) Oſiridem Ægypto iuſtè regnantem a Typhone fratre impio ac nefario interemptum Quem in 26. partes diſſectum, cuilibet eorum qui tanti ſceleris participes fuerãt partem dedit, ut ipſos defenſores cuſtodesque regni fidos haberet.

Orta inter Dardanum & Iaſium contentione, Dardanus ſuperior fratrem peremit.

Adeò conſortem neſcit poteſtas, adeo rara eſt inter neceſſarios charitas, ubi illa dominandi libido mentes hominum titillat.

Oedipus rex Thebarum moriẽs, filiis ſuis Etheocli & Polynici regnum alternis annis dimiſit regendum. Verùm quum Etheocles maior natu peracto anno fratri cedere noluiſſet, moto propterea bello, contractis utriuſque copiis ambo mutuis ſe uulneribus interfecerunt. Verg. in Culice: Ac diſcordãtes Cadmeo ſanguine fratres, Iam truculenta ferunt infeſtaque lumina, corpus Alter in alterius iamq; aduerſus uterq; Impia germani manat pro ſanguine dextra.

Helenus Priami filius dum uenaretur, neſcio qua fortuna, Chaonem fratrem, a cuius nomine Chaonia dicta eſt, imprudens peremit. Seruius in 3. Æneid.

Medea cum Iaſone fugiens, Agyalcum fratrem membratim diſcerpſit, diſcerptum per agros paſſim proiecit, ut Aeetem patrem ſe perſequentem in colligendis filii oſſibus remoraretur. Ouid. in Ibin: Et tua ſic latos ſpargantur membra per agros, Tanquam per patrias detinuere uias Idem lib. 3. Triſtium.

Menalippus Oenei filius, dum in ſyluis aprũ Calydoniũ uenaretur, a Typeo fratre imprudẽte occiſus eſt. Sta. li. 2. Theb Pollutus placuit fraternò ſanguine Tydeus.

Polytes quoque fuit quiſpiam, qui fratrem peremit, Stat. lib. 7. Theb. Cæſoque infamis fratre Polytes.

Cambyſes ſororem interfecit, quòd illa Simerdis fratris ſui a patre occiſi mortem ſu gerret velut inultam. autor Herodotus.

Polyphontes rex fratrem interfecit, quòd ab eo inſidias & mortem parari ſibi intellexiſſet. autor Gell. lib 4 cap. 3.

Critolaus Tegeates ſororem interfecit, quòd ſibi è uictoria redeunti non gratularetur, quum tamen cæteri omnes ei applauderent. autor Demarathus apud Plut.

Cambyſi Perſarum regi viſus eſt per quietem nuncius adeſſe, dicens, Mergiden fratrem ſolio ſedere regio. Qua ille viſione conſternatus, Perxaſpem Perſam ad eũ interimendum miſit. autores Trogus & Herodotus. Cui flagitio ſororis quoque mortem adiecit

Orodes Phraatis filius, Parthorum rex, Mithridatem ſecundum fratrem ſuũ Babyloniæ obſedit factaq́, deditione in conſpectu omnium quamuis ſupplicem interfecit. Deus te perdat ambitio, Quæ fratres armas in fratrum viſcera, quæq; Securum a nato non finis eſſe patrem.

Learchus Archeſilaum fratrem, Cyrenæorum regem ægrotantem veneno potauit, & eo modo ſtrangulauit. Learchus demum ab Eryxo Archeſilai vxore lege talionis interfectus eſt. autor Herodotus in Melpomene.

Leucon ab Oxilocho fratre Ponti interfectus eſt, ꝙ cum eius vxore adulterij & inceſtus conſuetudinem haberet. Ouidius in Ibin: Aut pia te cæſo dicatur adultera ſicut Qua cecidit Leucon vindice, dicta pia eſt.

Mamertes quũ Siſaphonis Corinthi fratris ſui filios regnandi libidine peremiſſet, ab ipſo Siſaphone mẽbratim laceratus eſt. Ouid. in Ibin. Trunca geras ſæuo mutilatis partibus enſe, Qualia Mamertis membra fuiſſe fuerunt.

Heſiodus poeta Aſcræus noctu iugulatus eſt ab Antipho & Crimeno fratribus: non tñ opera dedita, ſed per errorem, dũ illi ſororis ſuæ interfectorem eſſe putarent.

Rheſus Maximi & Ameriæ filius, fratrem Simulum in venatione volẽs interfecit, ac propterea ei paterna domo interdictum eſt. Ariſtides apud Plut.

Anacharſis philoſophus, Scytha genere, dum Athenienſium leges apud ſuos introducere conaretur, vt patriæ conſuleret, a Caduido fratre eius loci rege per liuorem ſagitta confoſſus eſt autor Laertius.

Ptolemæus Philadelphus Argæum fratrẽ (a quo inſidias parari ſibi intellexerat) interfecit & alteri fratri Magæ nomine (qui Cyrenis imperabat) bellũ intulit. Pauſanias apud Vola.

Ptolæmeo Philopatori non ſatis fuit patrem interficere, niſi in fratrem quoque & amicos gladio ſæuiret.

Ardicus Pamphyliæ tyrannus patrem ſenio confectum, & fratrem natu maiorẽ interfecit. autor Plato lib. 10. de Rep.

Iam diximus tantam in Mithridate rege Ponti fuiſſe, feritatem, vt matrem, fratrẽ & ſex liberos infecerit autor Cæl lib. 16. lectionum Antiq.

Antiochus Mag. Seleuci filius mortuo patre fratrem vita exuit, vt ſolus principaretur, & regno frueretur. Romulus cum ad extruendos vrbis muros, uallum aratro duxiſſet, uetuiſſetque, ne quis illud trãſiliret, Remus in ludibrium fratris auſus eſt tranſilire: Quod iniquo ferens animo Romulus, eidem eripuit vitam. Liu. vnde Luc. Fraterno primi maduerunt ſanguine muri. Ouid. in Ibin: Vtque Remo muros auſus tranſire recentes, Noxia ſint capiti ruſtica tela tuo.

Primus apud Romanos Horat ob ſororẽ interfectam, perduellionis reus factus eſt de in abſolutus. autor Liuius.

Iugurtha Manaſtabalis filius nothus, fratres ſuos Adherbalem & Hiempſalẽ, Micipſæ patrui ſui filios, interfecit, ut ſolus Numidis imperaret. Salluſt.

Lucilla, M. Antonij & Fauſtæ filia, à Commodo fratre, in quem coniurauerat, deprehenſa, ab eodem interfecta eſt. autor Herodianus.

Maximianus Diocletiani filius Artemiam ſororẽ gladio percuſſit, quòd relicta idololatriæ

Iolatoriæ hæreſi,ad fidm ſe conuertiſſet.

Henricus cognomento Clericus,Anglorum rex,Robertum fratrem hoſtem habuit, quem in bello captum,oculis primùm auulſis in carcerem detruſit,ac demum pę dore & inedia ibidem emori fecit.Volat.

Iſacius Angelus Imperator ab Alexio fratre(quem a Turcis captum redemerat)per ſummum ſcelus,oculis,imperio,& uita priuatus eſt.

Frotho Danorum rex tres habuit liberos,Haldanum,Roen,& Scatonem.Quib.mortuo,patre æqua inceſſit regnãdi cupiditas. Quo factũ eſt,ut Haldanus natu maximus duos iuniores interfecit,& regnũ paricidio ſuſceperit.autor Saxo Gramm.

Feugo quoque Horuendilium Danorum regem fratrem ſuum inſidijs circumuenit: atque ubi patricidio datus eſt locus,cruenta manu funeſtam mentis libidinem ſatiauit,ut eo mortuo regnaret.Idem lib.3.

Idem Saxo lib 6. hiſtoriæ Danicæ,meminit cuiuſdam Statchateri,quẽ inuſitata fortitudine,uiribusq; pdigioſis ait fuiſſe,ut qui nouẽ fratres Athletas ſimul pugnãtes interfecerit,decẽ & ſeptẽ uulnetibus acceptis,amiſſaq; maiori uiſcerũ parte.

Hermiue fredus Bertarium fratrem ui oppreſſit,ut ſoli ſibi tranquillius & ſecurius apud Thoringos liceret regnare. Autor Greg.Turonen.

Theodebertus Chilperici filius Francorum rex a Theodorico fratre bello petitus,& ad extremum interfectus eſt.Volat.

Fernandus rex Caſtellæ,Sanctii filius,Garſiam fratrem regem Nauarræ peremit, ut Nauarram ipſam ſuo adijceret regno. Vſque adeò libido principandi non præſcribit ſibi modum.

Athila rex Pannoniæ reuerſus è Gallia, Budam fratrem (qui regnum occupauerat) de medio ſuſtulit.

Bela rex Pannonię,Polonorum copijs inſtructus, Andręam fratrem bello aggreſſus eſt,partaque uictoria interfecit uictum.

Mempricus filius Maddan rex Britaniæ, Malym fratrem exuit uita, ut eo mortuo principaretur.Cunedagius quoque non alia ratione fratrem Morganum occidit quo tempore Roma condita eſt,ut ſupputat Volat.

Franciſcus & Ludouicus Gonzagæ, Vgolinum fratrem,ſimulata amicitia, ad cœnã inuitatum adorti ſunt,& interfecerunt, ſola ad facinus inuidia moti, quòd Guido Gonzaga pater, Mantuanorum dux,ei ſoli principatum reliquiſſet. Volater.

Boleſlaus Vratiſlai Bohemorũ regis filius,fratrem Vuenceſlaũ æquitatis & religionis obſeruantiſſim. & Abeli iuſto perſimilem,interfecit,Draomitia matre ſceleris conſcia. Idem Volat.

Friola Alphonſi Catholici filius,rex Hiſpaniæ,ab Aurelio fratre interfectus eſt., cũ annos duodecim regnaſſet. Volat-

Canſignorus Veronenſium princeps moriens Antonum & Barptolomæum filios reliquit hæredes. Quorum Antonius Barptolomæum fratrem de medio ſuſtulit quem in pricipatu conſortem aut parem ferre non poterat. Volat.

Canis grãdis Veronenſium princeps,fratrem Etiganum(qui dum abeſſet,Veronam inuaſerat)foris reuerſus obſedit,obſeſſum uicit,uictum dedit morti.

Hẽricus Alphonſi undecimi filius,Petrum fratrem multis homicidiis famoſum,tãdem interfecit magno omnium plauſu. Volat.

Petrus Fregoſus Genuenſium princeps, Nicolaum fratrẽ,doctrina moribusq; inſignem,ob ſuſpicionem affectati principatus interfecit.

Pinus Ordelaphus Foroliuienſis,ut ſolus regnaret, Franciſcum fratrem trucidauit, eius liberis in exilium miſſis. autor Volat.

ALII PARICIDÆ.

Tydeus Oenei filius, Alcatum & Lycothæum nepotes apud Calydonem interfecit, ac demum Argos aufugit.

Thyeſtes Pelopis & Hippodamię filius Europam,ſeu Aeropẽ fratris ſui Atrei uxo-

re ſtuprauit, & ex ea duos ſuſcepit liberos, Tantalum & Plyſthenem, quos Atreus ipſe interfecit, interfectos fratri comedendos appoſuit. Seneca: Tantalus prima hoſtia eſt, &c.

Pygmalion rex Tyri, & frater Didonis, cum eſſet auri cupidiſſimus Sichæũ ſororis ſuæ maritum, agri inter Phœnices ditiſſimum interfecit, ut mortui diuitias arripe ret. Verg. lib. 1. Aen. -- Ille Sichæum Impius ante aras atque auri cæcus amore Clàm ferro incautum ſuperat, ſecurus amorum Germanæ.

Pelops Tantali filius ex Hippodamia duos ſuſcepit liberos, Atreum & Thyeſtem. Ex Danaide puella Chriſippum patri cæteris chariorem. Quem quum nouerca Hippodamia odio proſequeretur, eius cruore manus impias contaminauit. Doſitheus apud Plutarchum.

Aegyſtus Thyeſtæ filius Atreum patruum ſuum dultus interfecit, mortemque Plyſthenis & Tantali fratrum ſuorum ab ipſo Atreo interfectorum ultus eſt.

Acriſius Abantis filius, cum ab oraculo accepiſſet, ſe eius manu periturũ, qui ex Danae filia naſceretur, natum poſtea ex ea Perſeum iuſſit exponi & ſubmergi. Compertus tamen in littore Perſeus, a piſcatore quodam nutritus eſt. inde ubi adoleuit, ſuamque reſciuit originem, Acriſium ipſum interfecit Volat.

Xerxes ob res interfeliciter in Græcia geſtas, adeo inter ſuos euiluit, ut Artabanus ſpẽ nactus occupandi regni, eum in regia interfecerit. Autor Trogus.

Mamercus Corinthius, filios fratris ſui Siſaphonis regnãdi libidine interfecit maximo ſuo malo. Nam vbi Siſapho factum reſciuit, cum membratim diſcerpſit. Autor Ouidius in Ibin.

Nucetia uxor Heb j, cum Firmum priuignum maligno perſequeretur odio, filios ſuos ad inferendam ei mortem incendebat. Quod quum illi facere per pietatem abnuerent, dormientem gladio adorata eſt. Autor Doſitheus apud Plutarchum.

Polymneſtor rex Thraciæ Polydorum Priami ſoceri ſui filium iugulauit. Mant. lib. 1. de Cala. Verg. lib. 3. Aeneid.

tolemæus Auletes a Romanis regno Aegypti redonatus, quo propter flagitia eiectus fuerat, Archelai Cappadociæ regis filium, filiæ ſuæ Cleopatræ maritum (quẽ Aegyptus regem ſibi delegerat) unà cum ſorore interfecit. Strabo lib. 17.

Proca rex Albanorum duos filios habuit Amuliũ & Numitorẽ, quibus regnũ alternis dimiſit regendum. Quum autem prior Amulius regnaſſet, peracto anno fratri cedere noluit: quinetiam Lauſum eius filium interemit, & Iliam eius ſororẽ (ne qua inde maneret proles, quæ facinus ulciſceretur) inter Veſtales incluſit. Ouid. lib 4 Faſtorum.

Spoliante Campanos Annibale, L. Imbricus filium Ruſcium cum magno auri pondere Valerio Beſtio genero ſuo ſeruandum commiſit: quem tamen Valerius auaritia ſtimulante obtruncauit, ut auro poriretur. Plutarchus.

Conſtantinus Heraclij filius, quum annum unum imperaſſet, Martinæ nouercæ, laborantis filium imperare, ueneno interfectus eſt Bap. Egnatius.

Conſtantinus Magnus Licinium ſororis ſuæ maritum, pugna ſæpius oppreſſum, & tandem apud Nicodemiam uictum interfici iuſſit. Eutr.

Domitianus, autore Tranquillo, Flauium Clementem patruelẽ ſuum (cuius filios etiam paruulos ſucceſſores palam deſtinauerat) interfecit.

Sextus Aurelius ſcribit Aurelianum Imperatorem ſæuum fuiſſe & ſanguinarium, ut qui ſororis ſuæ filium interfecerit.

Albertus Imp. dux Auſtriæ, dũ ſuaſu Bonifacij Pont. & Rodulphi Imperatoris exercitum pararet in Gallos, a Ioanne fratris ſui filio interfectus eſt.

Orcanes rex Turcarum, Calapini filius, a Moſe patruo (cuius fidei pupillum commiſerat) interfectus eſt, & regno ſpoliatus.

Draomitia Bohemorũ regina, Ludmilliã ſocrũ religionis obſeruantiſſimã interfici iuſſit. Cuius ſuaſu Boleſlaus filius Vueceſlaũ fratrẽ iã interfecerat. Autor Volat.

Io. Galeatius

Io. Galeatius Barnabam ſocerum Mediolani ducem per proditionem cepit, coniectumq; in carcerem mori coegit, ut eo mortuo principatum arriperet.

Tyberius Nero Caligulæ nepotis, imperandi libidine conflagrantis, aſtu & dolo perijt anno ætatis 78. imperij uero 23. Egnatius.

Childepertus Clodouei primi filius, fratris ſui Clodomyri filios pupillos & clientes ſuos ad ſe venire iuſſos, interfecit, vt eorum patrimonio potiretur.

Sigisbertus Clotarij filius bellum cum Chilperico geſſit, in quo Theodobertū eius filium poſt alia multa crudelitatis exempla interfecit. Gaguinus.

Egebertus Sycoberti filius, rex Anglorum, fratres filios (quos patre mortuo educebat) impuberes occidit. Volater.

Eduardus ſecundus rex Anglorum venatu rediens, ab Afrida nouerca venenato poculo interfectus eſt. Volebat enim ſcelerata mulier Ecelderum filium ſuum ſeptennem principari. Volater.

Childebertus Clodouei filius in Almarichum Gothorum regē, ſororis ſuæ Clotildis maritum bellum mouit, ac victum victor obtruncauit, quòd Clotildē ipſum iurgiis & verberib propter cultum orthodoxæ fidei quotidie inceſſeret. Volater.

SERVORVM AMOR AC PIETAS IN DOMINOS.

Aeſopus libertus Demoſthenis patronum ſuum adeo dilexit, vt nullo tormenti genere potuerit cogi ad reuelandum adulterium domini. autor Macrobius.

Celeuci ſeruus quum ſeruiret amico eius, à quo dominus fuerat interemptus, cœnātem in vltionem domini confodit.

Mycithus ſeruus Anaxilai Meſſenij, acceptum à domino regnū eiuſdē liberis, vbi adoleuerunt, reſtituit, ſumptoq; exilii viatico cum ſumma tranquillitate conſenuit Olympiæ.

Neæra & Charmione ancillæ fuerunt Cleopatræ reginæ, quæ ſpontaneam dominæ mortē imitatæ ſunt, ac ſemiuiuæ repertæ, dominæ iam mortuæ coronam capite delapſam reponentes.

Antium Reſtionem proſcriptum, & noctu fugientē ſeruus eiuſdē ſecutus eſt, abditumq; miniſterio ſuo aluit. Quum deinde perſequentes adeſſe ſenſiſſet, ſenē (quē caſus primū obtulit) iugulauit, & in cōſtructā pyrā eiecit. Eadē accenſae's occurr t, qui Reſtionē inquirebant dicens damnatum ſibi pœnas luiſſe, multoque acrius à ſe uexatū, quā ipſe uexabat, Quo factū eſt, ut Reſtio liberatus effugeret.

C. Gracchum ex Auentino fugientē Europus ſeruus qua potuit ratione tutatus eſt Super occiſum deinde animam ſciſſis proprio vulnere viſceribus effudit.

Cluentium Pelignum Italicenſem, comprehenſum ab inimicis, ſeruus occidit, ne traderetur Pompeio hoſti: ac ſe, ne domino ſuperſtes fieret, interemit.

Cæpionem morti adiudicatum, quòd inſidias paraſſet Auguſto, ſeruus ad Tyberim in ciſta detulit, peruectumque Hoſtiam in agrum Laurentem ad villā patris nocturno itinere perduxit. Cuius deinde nauigationis naufragio vna expulſum dominum Neapoli diſſimulāter occuluit, exceptusq; à Centurione nec precio nec minis potuit adduci, vt dominum proderet.

Vrbinum in agro Reatino deliteſcentem quum milites ad mortem inquirerent ſeruus eius dn̄i ornamentis indutus in eiuſdem cubile ſe reclinauit, vt irruentes hoſtes Vrbinum eſſe ſuſpicarentur, & ita primo impetu iugularent. In cuius rei monumentum Vrbinus mortuo erexit ſtatuam, cum titulo & inſcriptione, quæ tam memorabilem teſtaretur fidelitatem.

AMICI ARCTISSIMI.

Inter paria amicorum numeranturetiam Hercules Theſeus. Nam hic illius virtutem & facta ſemper imitatus eſt: & hunc in inferis captiuum redimere conatus eſt ille. Ambo in Amazones amati ſunt, in Scythiam. Phrygiamque vna profecti, eiſdem armis inſtructi, eodem telorum genere muniti, ſimilibus ſtudiis paribusque exercitationibus vſi, ex geminis ſi atribus geniti. Hercules ex Ioue,

Theſeus ex Neptuno, ſecundum Plutarchum.

Fuit & mutuus amor inter Herculem & Neſtorem. Nam Hercules Meſſenem dedit Neſtori, & Neſtor primum inſtituit iuramentum per Herculem.

Statius Dimanta & Hoppleum amicitia inſignes fuiſſe memorat. Syll. Marium & Caſpium lib. 9. dicens: Sacro iuuenes Præneſte creati, Miſcuerant ſtudia, & iuncta tellure ferebant. Velle ac nolle ambobus idem, ſociataque toto mens æuo, ac paruis dites concordia rebus, Occumbere ſimul, uotiſque ex omnibus unum, Id fortuna dedit iunctam inter prælia mortem.

Quum Oreſtes & Pylades uenisſent in regionem Tauricam id deponendas furias, quibus Oreſtes laborabat propter mortem occiſam, eſſentq; a rege comprehenſi, quod ſimulachrum Palladis inde auferre uoluiſſent, rex Oreſtem (quem andiuerat eſſe autorem furti) damnauit capitis. Quum uero neſciret uter eſſet Oreſtes, Pylades eum ſe affirmabat, contendebatq; ut pro ſocio interficeretur. Oreſtes uerò nolebat irrogari ſibi ſupplicium, nomen ſuum accuſans & furtum. Cicero in Lælio: Quum ignorante rege, inquit, uter eſſet Oreſtes, Pylades ſe Oreſtem eſſe diceret, ut pro illo necaretur: Oreſtes autem ita ut erat, Oreſtem eſſe perſeueraret, ſtantes plaudebant in re ficta. Ouid. lib. 4 de Triſt. & lib. 2. de Ponto.

Damon & Pythias Pythagoræ condiſcipuli, arctiſſima inter ſe amicitia coaluerũt. Nam quum alterum eorum Dionyſius Saracuſanus interficere uellet ſuſpicione proditionis, alter ſe mortis uadem præſtare non dubitauerit, tantiſper dum is qui rapiendus erat ad ſupplicium, reuerteretur a componẽdis rebus domeſticis. Quũ autem adeſſet hora morti deſtinata, & iam obſes proximus eſſet ſupplicio, unuſquiſque ſtultitia tam temerarium ſponſorem damnabat At is nihil ſe de fide amici dubitare prædicabat. Eodem autem momento quo ſupplicium tyrannus indixerat, qui diſceſſerat ſuperuenit obſidem liberaturus De his Cicero in Officiis.

Metrodorus Lampſacenus annis 17. nunquam diſceſſit ab Epicuro.

Phydias ſtatuarius Agorantum Parium diſcipulũ ſuum adeò dilexit, ut nomen eius ſuis operibus inſcripſerit pleriunque.

Galetes puer uſque adeo amatus eſt a Ptolemæo, ut quum uideret reos ad ſuppliciũ trahi, ſalutem eis & impunitatem exorauerit a rege.

Hiſpides Menedemo ſocio a Spitamene inimicis occidendum ſe præbuit, quum tamen liberum eſſet periculum declinare. Curtius.

Timagoras Meletẽ Athenienſem uſq; adeò dilexit, ut eo iubente ſe præcipitauerit.

Theſeus cum Pyrithoo amicitiam iureiurando confirmauit, autore Plutarcho, quę nunquam diuelli potuit. Propterea finguntur a poetis comitatu indiſſolubili ad inferos deſcendiſſe ad rapiendam Proſerpinam Ouidius: Pyrithoum Theſeus Stygias comitatus ad umbras. Horat. Nec Lethæa ualet Theſeus abrumpere fido Vincula Pyrithoo.

Solebant Spartiatæ & Meſſenii uirgines ad ſeſe mutuo mittere, ad confouendas ſemper amicitias.

Amelius cum Plotino philoſ. annos ſupra uiginti ſumma familiaritate uixit.

Darius uſque adeo amauit Megabyzum Perſam, ut diducto malo punico optauerit ſibi tot Megabyzos, quot illic eſſent acinorum. teſtis Herodotus.

Quanta in Xerxem regem Perſarum beneuolentia fuerit Boges, quoque modo eius cauſa ſuaque omnia morti & flammis deuorauerit, alibi diximus.

Conſtituerat Achilles nunquam redire ad bellum Troianum, propter ereptam ſibi ab Agamemnone Briſeidem: ubi tamen intellexit Patroclum amicum ab Hectore fuiſſe peremptum, mutato propoſito bellum adiit: nec prius quieuit ex animo quam ſocii mortem uindicauerit. Vnde mortuo Patroclo, ſic apud Homerum loquitur, Nunquam pari dum uiuam, dolore afficiar. Proper. lib. 2. Stat. lib 4. Syl. Et lacerum qui circa mœnia Troiæ Priamidem cæſo ſolatia traxit amico.

Nyſus Hyrtaci filius & Euryalus, amici fuerunt arctiſſimi, qui pro Ænea certauerunt

runt in Turnum quorum alterum Euryalum quum Rutili interfeciſſet, Niſus qui periculum curſu euaſerat, rediit tamen ad ulciſcendam ſocij mortem Quod cum feciſſet, ſuper mortui corpus ſe confodit, & exanimem proiecit. De his Ver. libro nono: His amor unus erat, pariterque in bella ruebant. Idem de Nyſo, Tum ſuper exanimem ſeſe proiecit amicum Confoſſus, placidaque ibi demum morte quieuit.

Achates perpetuus Aeneæ comes & ſocius fingitur à Vergil. ſic ut alter altero ſemper comitatus abeat. Stroza pater: Nec minus hunc colui, quàm dux Troianus Achatem, Qui in rector Graiæ Neſtora militiæ. Nam & maxima fuiſſe fertur amicitia inter Neſtorem & Agamemnone.

Caſtor & Pollux fratres fuerunt, filij Lædæ: hic ex Ioue, ille ex Tindaro Propterea poetæ fabulantur, Caſtorem fuiſſe mortalem, quem immortalis Pollux ſuo interitu fraterna redemerit pietate. Quod ideó fingitur, quia eorum ſtellæ ſic ſe habent, ut una occidente, oritur altera, Seruio teſte. Verg. lib. 6. Æn. Si fratrem Pollux alterna morte redemit, Itque reditque uiam toties.

Alexander tanta fide coluit Epheſtionem, ut eo mortuo propugnacula urbium diri equos mulos tonderi, pleroſque gregarios homines interfici ad mœroris argumentum iuſſerit, idque uocauerit Epheſtionis inſerias. In eius quoque exequijs decem millia talentum profudit. autor Plut. & Arrianus.

Cyziceni adeò fideles Romanis extitere, vt in bello Mithridatico diutiſſimè obſeſſi, neque fama, neque tormentis vllis ad deditionem cogi potuerint. autore Plutarcho.

Nicomedes rex Bithyniæ, tam propenſo fuit in Romanos animo, ut raſo capite pileum ſumpſerit, & ſe Romanorum libertum uocauerit.

Licinius Surra tanta familiaritate & beneuolentia coniunctus fuit Traiano, ut imperator ipſe poſt delationem domum eius uenerit, pranſuſque cum illo eius medico oculos tentandos exhibuerit, tonſoriq; operam dederit. Mox ad amicos cõuerſus, Ecquid accuſare Surram amplius poteſtis? inquit. Eidem mortuo ſepulchrum fieri, & ſtatuam poni iuſſit.

Quum ſenatus Rom. Caium & Tiberium Gracchos, ob grauiſſimas ſeditiones, quas in populo concitauerant, hoſtes patriæ iudicaſſet, iuſſiſſetque cõprehendi, & interfici cum omnibus eorum aſſeclis: Bloſius, qui Tiberium ſecutus fuerat, in ſenatũ uenit, culpam deprecatur apud Lælium, quod tanti Gracchum feciſſet, ut quicquid ille uellet, ſibi faciendum eſſe putaret. Cui Lælius: Dic, inquit, ſi Gracchus te in Capitolium faces ferre uoluiſſet, nunquid defeciſſes? Tum ille: Nunquam id quidem uoluiſſet Gracchus: ſed ſi uoluiſſet, paruiſſem. Quæ uox quantam uim amicitiæ promittat, unicuique relinquitur coniectandum.

Pomponius & Lectorius tanta fide C Graccho adhæſerunt, ut ad eius ſalutem morti ſeſe obtulerint. Nam quum L. Opimius Gracchum ipſum fugientem cũ armata manu uelut hoſtem patriæ inſectaretur, Pomponius & Lectorius perſequentium furori ſeſe obtulerunt, ut ille ſalutem fuga ſibi quæreret. Nec prius ceſſ unt impetu, quam telis & uulneribus undique profeſſi expirarent.

Seruilium Cepionem in uincula coniectum L. Rheginus, ui amoris impulſus, cuſtodia liberauit, & fugæ illi ſe comitem dedit.

Volumnius tam effuſis charitatis habenis M. Lucullum cõplexus eſt, ut quum Antonius Lucullum interfeciſſet, quòd adhæſiſſet Caſſio & Bruto Cæſaris interfectorib Volumnius amico mortuo noluerit ſupereſſe, cũ tñ facilè poſſet euadere.

Cælius à Cinna & Mario Placentiæ obſeſſus, ne in eorum poteſtatem ueniret, Petronium amicum ſuum orauit, ut inferret ſibi mortem Petronius quum ab ea ſententia amicum non poſſet, auertere interfecit ſeque ibi comitem dedit.

Non minora beneuolentiæ indicia præſtitit; Terentius Decio Bruto: nam quũ Antonius ſpiculatores miſiſſet, q Brutũ interficerẽt Seruius Terẽtius, ut eũ a morte

 liberaret,

Timochares, ſeu ut alijs placet, Nicias, Pyrrhi Epyrotarũ regis medicus, quum ad Fabricium acceſſiſſet, promiſiſſetq; ſe pacta mercede præminiſtraturũ Pyrrho nene nũ: Fabricius non tantum auerſatus eſt facinus, at etiam Pyrrhum hoſtem literis monuit, vt à domeſticis caueret inſidijs. autor Valerius Antias apud Gell.

Quum Philippus in tribunali dormitãs aduerſus Machetam quendam pronunciaſſet, ubi uigilantior factus cognouit factam Machetæ iniuriam, non reſcidit quidem iudicium, ſed iniuſtam ipſe exoluit mulctam.

Idem rogatus ab Harpalo, ut Crateta eius familiarem iudicio liberaret: Eũ, inquit, rectius eſt, quàm nos ipſum malè audire.

Alexander Seuerus Imp. tanta fuit æquitate, ut nullas unquam ſanciret leges, nullã conſtitutionem ſacraret ſine uiginti iuriſpetitis, & doctiſſimis ac ſapientibus uiris: nec ulla in re iudicium ferret, quin prius iret per ſententias ſingulorum, & ſcriberetur quid quiſq; dixiſſet. Quum de iure aut negotiis tractabat, ſolos adhibebat doctos & diſertos. Si de re militari, milites ueteres & ſenes. Si unquam furem uidiſſet iudicem, partum habebat digitum, ut illi oculum erueret. Tãto odio proſequebatur iudices, qui furtorum fama laboraſſent, ut ſi eos caſu aliquo uideret, commotione animi choleram ſtomacho euomere, toto vultu inardeſcente autor Lampridius.

Camillo Phaliſcos obſidenti ludi magiſter liberos Phaliſcorum, tanquam ſpaciandi cauſa, extra murũ eductos tradidit: dicens repetendis obſidib. ciuitatem imperata facturã. Camillus nõ ſolũ ſpreuit perfidiã, at magiſtrũ reuinctis poſt terga manibus, pueris dedit uerberandum, & ad parentes cum plagis reducendum Phaliſci ob hanc iuſtitiã ſpõte deditionem fecerũt. Claudianus in Ruffinum: Ductosque Camillus Trans murum pueros obſeſſæ reddidit vrbi.

Cato & Phocion ſæpius amicis quandoq; aduerſabantur cauſa ſeruandæ ęquitatis.

T. Manlius iuris pontificalis peritus, iudex inter Macedonas accuſatores & filium conſtitutus, audita cauſa, ita pronunciauit: Quum probatum ſit Silanum filium meum pecuniam accepiſſe, ipſum repudio, & prole mea indignum iudicio protinusque à conſpectu abire iubeo.

Tranquillus ait, Auguſtum tanta fuiſſe æquitate, ut nulli vnquam genti ſine iuſtis & neceſſarijs cauſis bellum intulerit.

Vrſus Nolanus tãta fuit iuſtitia, ut ne lapis quidem vnus in Nolanas ędes (quas inchoauerat) niſi ſoluta mercede conuectus fuerit.

INIVSTI.

Pilatus Hieroſolymorum præſul autorem noſtræ ſalutis adiudicauit morti, ne in Cæſaris offenſionem impingeret.

Themiſtocles monitus à quadam, ut æqualem ſe præſtaret in iudicio: Abſit, inquit, ut ego dum potero, non magis amicis faueam cunctis in rebus.

Panis rex Calcidis Heſiodum Homero prætulit, ut Midas agreſtem Panos cantilenã Apollinis muſicæ.

Siſamnes nomen eſt illius iudicis, quem ob iniquam ſententiam à Cambyſe excoriatum prædiximus. Eius uerò filius uocabatur Othanes. teſtis Herod.

Amulius Numitorem fratrem regno expulit, & paruulos nepotes perdendos in Tyberim deuouit. Ouid. lib. 3. Faſt. Hoc ubi cognouit contemptor Amulius ęqui Nã raptas fratri uictor habebat opes, Amne iubet mergi geminos.

Vltimus regum Romanorum Tarquinius, uir fuit iniuſtus, ut docet Ouid. lib. 1. Faſt. dicens. Vltima Tarquinius Romanæ gentis habebat Regna, uir iniuſtus, fortis ad arma tamen.

PRODITORES, PERIVRI ET PERFIDI.

Ptolemæus Iudæus, Abobi filius, ſocerum ſuum Simonem Iudæorum principem, conuiuio exceptum cum duobus filiis interfecit, regnandi cupiditate.

Laomedon Neptuno & Apollini murorum Troiæ conditoribus pactam denegauit

mercedem

mercedem. Verg. lib. 4. Laomedonteæ ſentis periuria gentis.

Pelops filius Tantali periurio decepit Myrtilũ in Hippodamiæ certamine, ut fabulantur poetæ. Catullus: Periuri Pelopis uaſtabit tertius hæres.

De perfidia Theſei in Ariadnã, Iaſonis in Medeam, Demophontis in Phillidem, Aeneæ in Cydonem, iam diximus in capite de Ingratis.

Zopyrus Perſa benignè à Babylonijs exceptus, urbem eorum Dario prodidit.

Harpagus Aſtyagem dominum ſuum prodidit Cyro regi Perſarum.

Myrtilus Hippodamiam Oenomai filiam curuli certamine dimicantem prodidit, pacta mercede corruptus à Pelope Seneca: Deceptor dominæ Myrtilus.

Helena Deiphobum Troianum, cui poſt mortem Paridis nupſerat, dormientẽ Græcis prodidit, foribus eius apertis. autore Vergilio.

Iolas Alexandri pincerna dominum ſuum ueneno ſuffocauit.

Eriphyle capta aureo monili, quod ferebat Adraſtus, maritum ſuum Amphiaraum deliteſcentem prodidit, ut prius dictum.

Qua perfidia Paris Menelaum hoſpitem eluſerit rapta eiuſdem uxore, iam diximus Hora. Paſtor quum traheret per freta nauibus Idæis Helenam perfidus hoſpitam.

Vlyſſes Calyſpo nympham, cuius hoſpitio ſeptem annos fuerat uſus, fide uiolata deſeruit. Propertius lib. 2. Sic à Dulychio iuuene eſt eluſa Calyſpo, Vidit amatorem pandere uela ſuum.

Qua perfidia Polymneſtor rex Thraciæ Polydorum interfecerit, ductum eſt in capite de Auaris.

Conuenit inter hiſtoriographos, Troiam ab Ænea, Antenore & aliquot alijs, qui poſtea profugi multis fuerunt annis, proditam fuiſſe Græcis.

Cillicon Milleſius prodita Prienenſibus Mileto patria, inhoneſtè dicatus.

Laſthenes Olynthum prodidit Philippo Macedoni.

Cleomenes Spartanus Argiuos induciarum fiducia conſpitos noctu inuaſit, aliosq; contrucidauit, alios duxit captiuos.

Phrynicus fuit quiſpiam Lacedæmoniorum proditor.

Eurybatus miſſus à Crœſo dum multa pecuniarum ui, ut contraheret exercitum, ad Cyrum Crœſi hoſtem defecit.

Apollonius Samios, quibus erat præfectus, Philipo dedit occidendos.

Sinonem Verg. fabulatur fuiſſe Græcum neſcio quem periurum, qui ſuis mẽdacijs & perfidia Troianos eluſerit, & fatalem machinã uatibus nequicquam reclamãtibus intra muros duxerit. Verg libro 2. Talibus inſidijs periurique arte Sinonis Credita res, &c.

Dion Syracuſanus interfectus eſt proditione cuiuſdam Calicratis, quo cum ſumma familiaritate prius uixerat.

Annibal ſenior appellatus Aſdrubalis filius, cum primo bello Punico totam Italiã uaſtaret, Cornelium Aſinam cõſulem ſpe pacis uocatum ad colloquium, punica fraude interfecit.

De Nicia Phyrri medico, eiuſque in dominum proditione iam diximus.

Tarpeia puella Capitolium Tatio regi Sabinorum tradidit.

Metius Suffetius, cùm apud Albanos ſummam rerum teneret, à Romanis in auxiliũ contra Fidentes uocatus iure ſocietatis uenit quidem, ſed in ipſo prælio ad hoſtes defecit. Propterea Tull. Hoſtilius parta uictoria cum religauit ad binas quadrigas hiſque diuerſa rapientibus membratim diſcerpſit.

Nilo Epyrotarum urbem Papyrio Curſori ſpe mercedis prodidit.

Cethegus Romanus cum Catilina in Remp. coniurauit.

Perpẽna conſul. Marianarum partium, Quintum Sertorium, quo cum prius magna amicitia dimicauerat, inter epulas nihil ſibi timẽtem interfecit, ut ſolus imperio potiretur in Hiſpania.

Aulus Poſthumius Albinus miſſus ad debellandum Iugurtham, pecunia ab eodem

corruptus,

corruptus, fœdiſſimam contraxit pacem.

De perfidia Septimuleii in T. Gracchum in capite de Auaris iuuenis.

Cn. Domitius Bituitum Aruernorum regem ſpecie colloquii comiter inuitatũ uinxit, ligatumque Romam miſit.

Fl. Fimbria Valerium Flaccum in Aſia curauit interficiendum corrupto exercitu.

M. L. Druſus Magulſam Mauritaniæ principem, quem hoſpitio ſuſceperat, Boccho prodidit, pecunia corruptus.

L. Magius, & L. Fannius legati à Mithridate ad Sertorium miſſi, defecerunt ad populum Romanum.

Curio cum prius eſſet inimiciſſimus Cæſari, mutata poſtea uoluntate, factus eſt acerrimus eius propugnator, cum ab eo liberatus eſſet maximo ære alieno. Vnde Lucanus: Audax uænali comitatur Curio lingua. Et alibi de eodem: Gallorum captus ſpoliis & Cęſaris auro. Seruius ait, Curionem uendidiſſe Romam Cęſari 26. milibus aureorum.

Boleslaus tertius rex Bohemorum Moſchonem regem Poloniæ ſimulatione colloquii exoculauit.

Cocalus rex Siciliæ Minoem regem Cretæ, qui Dædalum perſequebatur, ad colloquium prætextu amicitiæ inuitatum, per proditionem in thermis ſuffocauit.

Grimoaldus Pipini filius, Dagobertum, Sigisberti ſecundi filiũ fidei ſuæ poſt mortẽ patris eius commiſſum, interfecit, ut Auſtraſiæ regnum, cui præerat pupillus ſibi uendicaret.

Sedechias medicus Carolo Caluo regi ac domino ſuo uenenum præminiſtrauit.

Io. Galeaticus dux Inſubrium Barnabam ſocerum ſuum, quem ſimulabat ſe ſalutare uelle, obuiam prodeuntem in itinere per proditionẽ cepit, coniecitq; in carcerẽ.

FIDELISSIMI.

Maluit Attilius Regulus ad ſupplicium redire, quàm datam Carthaginenſibus fidem uiolare, ut iam docuimus. Syll. lib. 6 Seranus clarum nomen, tua Regule proles, Qui longum ſemper fama gliſcente per æuum, Infidis ſeruaſſe fidem memorabere Pœnis.

De fide Penelopes in Vlyſſem, & Zopyri in Darium, ſuis locis iam diximus.

VERACISSIMI.

Pomponius Atticus nec mendacium dicebat, nec pati poterat.

Benius abbas, qui in Thebaidis ſolitudine uixit, nunquam uiſus eſt iurare, nunquam mentiri, nunquam iraſci, nunquam uerbum ocioſum dicere.

Hor abbas nunquam mentitus eſt, nunquam cuiquam maledixit.

ASTVTI ET FRAVDVLENTI.

Vlyſſem & Siſyphum uafros admodum fuiſſe pro comperto eſt, unde Homerus apud Eraſmum Siſyphus in terris, quo non aſtutior alter.

Cyrus Maſſagetis in ſe irruentibus caſtra reliquit diripienda, ut cibo potuq; graues & ſomno deditos poſtmodum aggrederetur, & uinceret, ut accidit.

Iſmenias Thebanus legatus ad regem Perſarum miſſus, quum ſciret ex conſuetudine gentis nihil ab ipſo rege impetrari poſſe, niſi quis prius adorans procumberet: ubi in eius fuit conſpectu, annulum de induſtria ad pedes cadere permiſit ut in eo colligendo reclinatus uideretur adoraſſe regem.

Athenienſibus in expeditionem Siciliæ nauigaturus, Meſon Aſtrologus inſaniam mentitus eſt, ut onus detrectaret.

Pyſiſtratus timens primores Athenienſium, uoluntariis affectus plagis in publicum proceſſit, ubi de principum crudelitate queſtus populum concitauit ad ulciſcendam factam iniuriam.

Quo aſtu uſa ſit Phryne meretrix in Apellem, iam diximus in capite de Meretricib.

Scyllis Sicyonius tanto aſtu claruit, ut quo tempore Xerxes imminebat Græciæ, Perſarum nauium rudentes & anchoris natando & urinando præſcinderet.

Dionyſius

Eſaias propheta uiuus in duas partes ſectus,tam conſtanti fuit animo, ut nihil patienti ſimilis uideretur.
Ananias,Azarias & Miſael pueri in fornacem ignis coniecti,hymnum domino ibidem cecinerunt.
Excrementicia hirundinum fece excæcatus Thobias, ſiniſtrum illum caſum tulit conſtantiſſimè.
Quum Stephanus protomartyr lapidibus obrueretur, non potuit tamen de percuſſorum ſalute non eſſe ſolicitus.
Diuus Hieronymus in heremo degens,aſinum ſibi ablatum æquo animo tulit.
Femella Amatriciana quum intellexiſſet filium demiſſo nimis animo ad ſuppliciū trahi,eidem occurrens iuſſit,ut exuto periculi metu, cœlum & ſolem ſuſpiceret. Quod quū feciſſet,An,inquit,ignoras fili,te cōfeſtim in arces illas emigraturū.
Marcellinus martyr Diocletiani iuſſu ſtipitibus cum fratre affixus, Pſalmum illū cecinit:Ecce quàm bonum,& quàm iucundum,habitare fratres in unum.
Agathæ uirgini Catanea cum mandato Quintiani Siciliæ proconſulis euellerentur mammę,puella tortori pauca hæc uerba ſatis habuit dicere. An te non pudet Quintiane me laniaſſe,quod te in matre aluit?
Seuerianus Adriani iuſſu moriens,ignem petijt,& accenſo thure,Vos,inquit,dij teſtes eſtote,nihil à me morte dignum eſſe commiſſum. Tantum hoc precor,ne cum mori uelit,poſſit.
Pigmenius presbyter Romanos Deo gratias egit,quòd utroque captus eſſet oculo, ne eccleſiæ inimicos uideret.
Symphoroſa Getulij martyris uxor mortem ſeptem filiorum pro catholica fide occumbentium patientiſſimè tulit,quinetiam ad martyrium affirmauit.
Parem filiorum numerum Felicitas mulier Romana pro religione Chriſtiana ſub Antonio emori læta conſpexit.
Sophia mulier tres filias ſub Adriano iugulari uidit cum gaudio.
Socrates uxoris ſuæ Xantippes conuicia & iniurias domi conſtantiſſime ferebat, ut aliarum mulierum inſolentiam foris pari diſceret. Idem ſitim & famem tolerantiſſimè perferebat. Nudis pedibus glaciem & pruinas calcabat facilibus,q̄ calceati milites.Quātuſcunq; foret hyemis rigor,nihil addebat quotidianis aeſtimētis.
Diogenes Cynicus in conuiuio quodam ab inſolenti iuuenum cœtu cruentis affectus plagis,contumelioſam illam iniuriam tolerauit conſtantiſſimè. Idem in maxima ui frigoris æneam ſtatuam frigidiſſimam ſolebat amplecti.
Pericles duobus filiis intra quatriduum ſpoliatus, iiſdem diebus uultu priſtinum habitum retinente concionatus eſt.
Xenophonti philoſopho Grylli Athenienſis filio ſacrificante, quum nunciatum eſſet,alterum eſt filiis natu maiore in acie cecidiſſe,coronā tantum depoſuit. Percontatus demum,quonam modo occubuiſſet? ut audijs fortiſſimè pugnantem cecidiſſe,depoſitam capiti repoſuit,numina teſtatus,ſe maiorem ex filij uirtute lætitiam,quam ex morte mœrorem ſentire.
Anaxagoras audita filij morte nuncianti: Nihil,inquit,nouum memoras. Ego.n illum ex me natū ſciebam eſſe mortalem. Strozza pater: Viderat hoc celeber famiæ telluris alumnus, Hoc & magnanimus ſenſit Anaxagoras, Hoc Xenophon ſenſit,quem non reuocauit ab aris Filius extinctus,nec doluiſſe ferunt.
Zeno Eleates à Phalaride tyranno correptus,atque in foro cruciatus, ut coniurationis participes aperiret, conſtantiſſimè reluctatus eſt, ſociosq́ue tyranni amicos eius facti ſuſpectos reddidit.
Theodorus nullus verberibus aut tormentis ab Hieronymo tyranno cogi potuit,ut tyrannicidi conſcios proderet. Fingens tamen ſe cruciatibus tandem conuictum,Thraſonem tortorem coniurationis ignarum declarauit,qui protinus ad ſupplicium raptus eſt.

Anaxarchus quum in lapidea pila iuſſu Anacreontis Cyprij tunderetur ob ueteres iniurias, nullum doloris pręſe tulit indicium: quin cõuerſus ad carnifices, Tundite, inquit, pilam Anaxarchi, nam Anaxarchum non tunditis. Ouid in Ibin: Aut ut Anaxarchus pila minuaris in alta, Iactaque pro ſolitis frugibus oſſa ſonent.

Ariſtippus cuidam, qui ob iram in uerba uenerat, dixit: Ne quæſo à uerbis propter iram diſcedamus, ſed potius ab ira propter uerba. Idem cuidam maledicẽti ait: Tu maledicendi dominus, ego audiendi

Ageſilaus Lacedæmoniorum dux, in caſtra Xerxis regis profectus, Mardoniũ Perſam occidit, putans ſe regem occidiſſe. Raptus igitur ad ſupplicium, quum poſt uaria tormentorum genera nullum ſuſpirium prorſus emitteret, conſtantia illa meruit impunitatem.

Thraſeas Stoicæ diſciplinæ ſtudioſus, cùm damnatus à Nerone ſolutis uenis moreretur, magna conſtantia ſuorum fletum compeſcuit, libauitq́ue ſanguinem Ioui liberatori. Huius meminit Mart. lib. 1. dicens: Diuitior Criſpo, Thraſea conſtantior ipſo.

Plinius ſcribit, Gymnoſophiſtas Indorum philoſophos ab exortu ad occaſum perſtitiſſe contuentes ſolem immobilibus oculis, atque etiam feruentibus arenis toto die alternis pedibus inſtitiſſe.

Phormio dux fuit quiſpiã in perferendis militiæ incõmodis notæ patientiæ Hinc natum adagium Eraſmo poſitum, Phormionis tori. De ſtratis minimè delicatis.

Phocion Atheníenſis ruri ac militiæ nudis ſemper inceſſit pedibus.

Ariſtodemus Cydathençus nudo itidem pede ſemper uiſus eſt.

Lygus fœmina quum metu militum filiũ occultaſſet, & illi per cruciatus interrogarent, ubinam occuluiſſet? uterum oſtendens, ibidẽ reſpondit latere: nec ullis tormentis cogi potuit, ut conſtantiam uocis egregiæ mutaret. autor Cor. Tacitus.

Theramenes philoſophus iuſſu 30 tyrannorum in carcerem miſſus uenenũ cõſtantiſſimè hauſit, dicẽs: Propino hoc Critiæ. Fuerat is cauſa mortis eius. Iocabatur in morte uir ille fortiſſimus. Thucydides Athenienſis hiſtoricus à ſuis in exiliũ miſſus ob proditionis ſuſpicionẽ, fortunam illam æquo animo tulit. Neque unquam flere aut queri uiſus eſt, neq; Braſidã exilij ſui autorẽ ſcriptis ſuis carpere.

Harpalo in conuiuium regis Perſarum accito quum appoſiti eſſent filij, finitaque cęna, rex interrogaſſet, an cœna ipſa fuiſſet oppipara? ubi dolum & ſæuitiã agnouit Harpalus, lachrymas tamen tenuit, dolorem ſuppreſſit, uocem coercuit, atq; etiam placido uultu, & gratias agenti ſimilis, cœnam laudauit.

Albutius æquiſſimo animo Athenis philoſophabatur, Marcellus Mitylenis.

Ariſtidæ quum improbus quidam os ſputo coinquinaſſet, riſit hominis improbitatem, ſatisque habuit eum monere, ne poſtea ſimile quicquam faceret.

Ruditis Athenienſium legatis, & iam Athenas remigraturis, quum Philippus rex dixiſſet. Eſt ne aliquid obſequij, quod à me proficiſci ualeat in ciuitatem ueſtrã Demochares legatorum unus: Si te, inquit ſuſpenderis. Quod uerbum procax & ingratiſſimum Philippus ipſe quieto pertulit animo, quum tamen poſſet ulciſci, & deberet iure.

Quum Cambyſes rex Perſarum, filium Prexaſpis (à quo monitus fuerat uitandæ æbrietatis) ſagitta confodiſſet, pater dolorem ſuppreſſit, atque etiam regem laudauit, ut peritum artis ſagittariæ.

Lycurgus à temulento quodam iuuene altero priuatus oculo, non tantum non permiſit eum a ciuibus puniri, at blande ſubmonuit.

Clitomachus Carthaginienſis non tantum forti animo tulit excidium patriæ, ſed ciues quoque cohortatus eſt ad perferendum.

Stilbon Megarenſis, patria capta ac direpta, interroganti Demetrio, quid perdidiſſet, Nihil ſe amiſiſſe, reſpondit.

Dion Alexandrinus in conuiuio probris cuiuſdam loquaculi, & infamibus ue thiemultum

multum laceſſitus, maledictis nihil penitus reſpondit. Cęterum ubi rediit domũ, comitantibus pleriſque & conuiciorum contemptum ſuadentibus, reſpõdit, Ne Gry quidem. Quòd ægrè ferens conuitiator iuuenis, laqueo ſe præfocauit.

Dion in cubiculo cum amiculis ſedens, ubi audiſſet filiũ è ſummo culmine domus prolapſum & exanimatum, nullo ſigno mœroris dato, illum ad ſepulturam ferri iuſſit, ſermonemque inſtitutum continuauit.

Rex Antigonus mortem Alcionis filii adeò conſtanter tulit, ut diceret illum ſerius aliquanto, quam putaſſet, occubuiſſe.

Leęna meretrix Attica nullis tormentis à Piſiſtrato cogi potuit, ut armodũ & Ariſtogitonem tyrannicidas proderet.

Æſopo in neruo apud iudices captiuitas animi firmitatem non abſtulit.

Paſcaſius tyrannus quum Luciæ Syracuſanæ nũciari iuſſiſſet, ſe illius amore captũ, & oculorum pulchritudine illectum: nihil morata uirgo, oculos ſibi eruit, ac tyranno miſit.

Manſiniſſa rex Numydarum, nonaginta natus annos, nudis pedibus inceſſit, nec imbre ullo aut frigore potuit adduci, ut operto eſſet capite. autor Cic. de Senectute.

Mutius Scæuola tam pertinacis fuit conſtantiæ, ut in conſpectu porſenæ Ethruſcorum regis manum flammis dederit comburendam, quòd regem ipſum non interfeciſſet. Lucan. lib. 2. Te quoque neglectum uiolatæ Scæuola dextræ. De hac conſtantia Mart. li. 1. Dum peteret regem decepta ſatellite dextra, Iniecit ſacris ſe peritura focis, &c.

Scipionem Africanum tanta in exilio comitata eſt patientia, ut audita fratris morte animum retinuerit.

Mors filii non deterruit L. Syllam, quo minus aduerſus hoſtem rem egregiè gereret.

Scriptorum monumentis, laudatur Attilij Reguli conſtantia, quòd ad ſupplicium redire maluerit, quàm Carthaginenſium captiuos redimi.

Qu. Fabius Maximus fraudatus pecunia, quam pro captiuis Annibali publicè numerauerat, publicè tacuit. Compluribus etiam laceſſitus iniuriis ſemper eodem uultu manſit.

Metellus in exiliũ ire, quã Saturnini tribuniplebis iniquiſſimas leges ferre, maluit.

Æmylia Sciponis uxor non modo diſſimulanter tulit ancillam ſuam haberi à uiro in delitiis: uerum Scipione mortuo manumiſſam eam liberto ſuo dedit uxorem.

Horatius Puluillus pontifex, quum in capitolio Ioui ædem dedicaret, atque inter ſacra mortuum eſſe filium audiſſet: neque templi dedicationem interrupit, neq; uultum à publica religione ad priuatum dolorem flexit.

Paulus Æmylius quum quarto die ante triumphum ſuum Macedonicum alterum filiorum amiſiſſet, alterum tertio poſt triũphum die, iacturã illã æquo animo tulit. Progreſſusq; ad populum, fortunæ gratias egit: deosq; precatus eſt, ut ſi quid diſcriminis Reipub. immineret, ſua eſſet calamitate deciſum.

Cato quoque nullis caſibus unquam mutatus eſt, nulli ſuccubuit calamitati.

Cornelia quum poſt amiſſos duodecim partus, Tyberiũ & Caium ęęſos & inſepultos miſera à matronis prædicaretur: Nũquam, inquit, me ego felicem nõ dicam quæ Gracchos pepererim.

Rutilæ poſt amiſſum filium Cattam (quem in exilium fuerat ſecuta) lachrimas nemo uidit.

Bibulus audita duorum filiorum morte, ita ſeipſum uicit, ut die poſtero ad ſolita reip. officia proceſſerit.

Q. Martius rex amiſſo magnæ ſpei filio, dolorem tãta animi magnitudine compreſſit ut peractis exequiis curiam ſtatim petiuerit, & uocauerit ſenatum.

C. Marius ruſticanus uir, quum ſecaretur, uetuit ſe alligari, tormentumque ſolutus pertulit conſtantiſſimè, nec ullo rigore ſupplicii corpus immutauit. Idem autor libro ſecundo, Quæſt. Tuſcul.

Gloriari

Gloriari ſolitum ferunt Sertorium, ducem Romanum, ob amiſſum in bello oculũ, quod (ut dicebat) cæteri fortes ſua ſpolia bellica domi relinquerẽt, ipſe ſua ubique haberet.

Aſinius Pollio intra quartum diem quam filium amiſerit declamauit.

Pompeius à Gentio rege interceptus, quum ſenatus conſilia prodere comminationibus tormentorum ſolicitaretur, digitum lucernæ admouit cõburendum. Qua patientia regi ſpem quicquam cognoſcendi abſtulit, & expetendæ populi Romani amicitiæ cupiditatem ingenerauit.

Iugurtha regno amiſſo Romam captiuus ductus ad carceris hoſtiũ iocatus dicitur.

P. Ouidius exilium non tantum fortiter tulit, at etiam multa in eo ſcripſit.

Auguſtus ſparſos de ſe in curia famoſos libellos nec expauit, nec eorundem autores requiſiuit. Ei etiam in ſenatu uerba facienti quum à multis reclamatum eſſet, id manſuetiſſimè pertulit. Tiberius Cæſar auditis quibuſdam maledicorum conuiciis, reſpondit, In ciuitate libera liberas eſſe linguas oportere.

M. Antonius tanta fuit animi conſtantia, ut nullo unquam affectu, nullis rerum fortunis uultum immutauerit.

Val. Homullus interrogatus ab Antonio, unde colũnas prophiricas ſibi comparaſſet? reſpondit: Imperator quum in domum alienam ueneris, & ſurdus & mutus eſto. Quod tamen inſolens uerbum Antonius non tantum non moleſtè tulit, at etiam habuit præcepti loco.

Homullus quidam quum Romæ cauſam ageret, audita filii morte, inſtitutum non interrupit ſermonem.

Herodotus ſcribit, Seuerũ Imperatorem iter facere ſolitum ſine ulla intermiſſione neque labores ullos curaſſe. Fuiſſe inſuper frigoris & æſtus patientiſſimum, media quandoque bruma, & agris omnibus gelũ conſtrictis, aut niue, & pruina albicantibus, in montes altiſſimos iuiſſe aperto capite, ut ſuo exemplo milites ad laborem & alacritatem induceret.

Adrianus ſeruum qui in ſe irruerat armatus, non ſolum non puniuit, uerum & curari iuſſit, quod eſſet furioſus.

Turbo præfectus prætorianorum ſub Adriano tanta fuit conſtantia & animi magnitudine, ut nec morbo laborans domi ſe contineret, præpoſitos rerum ſtantes mori oportere dicens.

Gallieno Imperatori tanta fuit in acceptis cladibus patientia, ut in his etiam iocari non dubitauerit. Nam quum accepiſſet, Ægyptum à Romano imperio deſciuiſſe: Quid, inquit, ſine lino Ægyptio eſſe non poſſumus? Perdita Gallia ridens, Et non eſt, inquit, tuta reſp. ſine trabeatis ſagis? Aſia Alemanorum & Scytharum incurſationibus uaſtata, Quid? inquit, ſine Aphronitis eſſe non poſſumus?

Carolus Malateſta uictus, captusque à Philippi Mariæ Mediolanenſis militibus, admirabilem in captiuitate animi firmitatem retinuit.

Pallas Strocta Florentia pulſus, Paduæ ita uixit, ut exilium ad ocium literarum conuertiſſe uideretur.

Mauritius ſeruus quum a Neapolitano prætore candenti forcipe concideretur, traheretúrque per urbem ad maius ſupplicium, quod liberum hominem occidiſſet, nullos unquam eiulatus miſit, neque uultum mutauit, neque ſtatum corporis.

Petrus Clareuallenſis abbas, amiſſo ob ægritudinem altero oculo, non ſolum non uiſus eſt conqueri, imò uerò plurimum lætari, quod ex duabus corporis partibus ſibi inimiciſſimis alteram amiſiſſet.

Ioannes Aragoniæ rex, candens chirurgi ferrum adeò conſtanter tulit, ut ſuprà quã oportebat, uereretur. Alphonſus rex Neapolitanorum captiuus, ea fuit conſtãtia, ut libertatem non uideretur amiſiſſe.

Alphonſus Tarraconenſis, rex Siciliæ, nunquam niſus eſt iratus.

Gabriel Brixienſis, ordinis Minorum, & cardinalis presbyter, iurare ſolebat, ſe an-

nos

nos 30. nulli mortalium ſuccenſuiſſe.

Federicus Vrbinas tam æquo ferebat animo alterum oculum ſibi deeſſe, ut interdũ in deformitatem illam iocaretur.

Antonius Panhormiota multos annos tormina & urinæ difficultatẽ tam patienter tulit, ut etiam diſſimularet ægritudinem.

Fran. Foſcarus, Venetorum princeps, filium flagitioſis criminationibus infamẽ relegati conſtantiſſimè paſſus eſt.

MAGNANIMI.

Socrates accuſatus ab Anyto, nec patronum quæſiuit ad iudicium capitis, nec iudicibus ſupplex fuit, adhibuitq; liberam contumaciam, a magnitudine animi inductam, nõ a ſuperbia. Et paucis antè diebus quum facilè potuiſſe educi è cuſtodia noluit. Quumque mortiferum in manu poculum iã teneret, ita locutus eſt, ut nõ ad mortem trudi, ſed in cœlum uideretur aſcendere. autor idem Cic. lib. 1. Quæſt. Tuſculanarum.

Epaminũdas quum uiciſſet Lacedæmonios apud Mantineam, ubi accepto ibidẽ uulnere Exanimem, & iam morti proximum ſe uidit, percontari cœpit, an ſaluus eſſet clypeus, & fuſi hoſtes. Quum autem audiuiſſet quod cupiebat, auelli iuſſit eã (qua erat transfixus) haſtam, & ita multo ſanguine profuſo in lætitia & uictoria mortuus eſt.

Leonidas rex Lacedæmoniorum ſe in Thermopylis, trecentosq; alios, quos eduxerat Sparta, oppoſuit hoſtibus, quum propoſita eſſet aut fuga turpis, aut glorioſa mors. autor Cic. lib. 2. de Finibus.

Antidonus Philippi regis miles fortiſſimus in obſidione Perinti catapulta confoſſus, nõ prius eã euelli paſſus eſt, quam hoſtem fugatum intra mœnia compuliſſet.

Mithridates rex Ponti tanta fuit animi magnitudine, ut filiis, præſidiis, & uniuerſo principatu deſtitutus, quum nec amplius Romanorum uirtuti poſſet obſiſtere, nihil tamẽ humile aut abiectũ conceperit animo. Quinimo ad Celtas profectus, cogitauit una cum illis in Italiam irrumpere.

Ea fuit animi fortitudine Scytharũ regina Tomyris, ut amiſſo exercitu & filio quẽ Cyrus interfecerat, animũ tamen non remiſerit aut deſperauerit uictoriam. Nam quo tempore lugendus erat filius, & exequiis uacandum, incredibili uirtute fœmina uictorem tam glorioſum, & nihil ſibi non promittentem, regno iuſſit excedere per legatos. Quod mandatũ quum nihili feciſſet Cyrus, non prius ſuos hortari, & ad profligandum barbarum deſijt animare, quam ſimulata fuga hoſtem in meditulliũ regni ſui pellexerit, pellectum numeroſa militum caterua circumſepſerit. circumſeptum uicerit, uictum interfecerit, interfectum coniecerit in utrẽ plenum ſanguinis, ut eo ſe ſaturaret, quem tantopere ſitiuerat. Herod. hæc.

Boges Perſa Xerxi chariſſimus, quum ab Atheuienſibus & Cimone Miltiadis filio obſideretur, liceretque ei accepta fide egredi, & in Aſiam remeare: tamen abnuit, ne regi præmetu ſubterfugiſſe uideretur. Propterea ad extremum uſque perſtitit. Atqui ubi nihil in mœnibus cõmeatus reliquum fuit, rogum accendit, cui liberos, coniugem, concubinas, familiam iniecit, totumque urbis aurum & argentũ è muris proiecit in Strymonem. Quo facto ſeipſum poſtremum incendio dedit.

Hegeſiſtratus Elæus, captus a Lacedæmoniis, & in uincula coniectus, rem fecit uniuerſæ poſteritati commendabilem. Nam quum ferratis ſoleis uinctus eſſet, dimidium pedem præcidit, ut ſe compedibus illis eximeret: demum ſibi uiro muro periculum effugit, deceptis excubitoribus. autor Herodotus in Calliope.

Alcibiades Athenienſis, dum una cum ſociis in uia luſitaret, accedentem cum quadriga bubulcum monuit, ut plauſtrum ſiſteret tantiſper dum abſolueretur ludus. Quod quum ille recuſaſſet facere, Alcibiades in terram ſe ante boues proſtrauit, bubulco monito, ut ſi uellet ſupinum corpus boum pedibus & rotis quadrigæ conculcaret. Idem quum a ludi literarii magiſtro Homericum aliquod opus

petiiſſet, atque is reſpondiſſet, non eſſe ſibi: colaphum eidem infregit, dictitans non oportere biliothecam literati hominis tantis operibus eſſe immunem.

Cyrus adhuc puerulus, rex per iocum inter paſtores creatus, eos qui erraſſent, uerberibus ſeuerè caſtigabat. Propterea accuſatus a quodã (quem acerbius depalmauerat) apud Aſtyagem regem Medorum quum ab eodem carperetur, quod in tam tenera ætate, uilibusque pannis iam imperium exerceret: reſpondit, regem intereſſe, ut delinquentis corriperent: unde & ex eo tempore Aſtyagi factus eſt ſuſpectus. Ariarathes rex Cappadociæ, a Pordica obſeſſus, quum iam deſperaret effugium, ne quid fructus aut trophæorum accederet inimicis, urbem incendit, ſibiq; & ſuis omnibus conſciuit mortem.

Leonides Spartanus ad Thermopylas Perſarum expectans congreſſum, Eurychum militem domum remiſit, Propter cæcitatem, quam quodam oculorum orbo contraxerat. Diſcedens Euthycus pœnitentia & rubore cœpit affici, quod ſociis periculum expectantibus ſolus ſubterfugium uideretur inquirere. Propterea ſeruo ducere egreſſus in prælium, ut cunque poterat pugnando interiit.

Thelefis Argina mulier Argos oppidũ Græciæ, a Cleomene Spartanorum rege obſeſſum, una cum cæteris mulieribus, quum deeſſent uiri, tutata eſt.

Iuba rex Mauritaniæ ſuperatus a Cæſare mortem ſibi conſciuit, ne in triumphum raperetur.

Aſdrubal capta Sicilia Romanis bellum indixit, in quo L. Glaucus præcipua nobilitate comprehenſem Aſdrubalis nauem non prius dimiſit, quam utramque amiſerit manum. teſtis Plutarchus.

Horatius Cocles Porſenæ regis Tuſcorum tumultu repentino & inſperato Romã inuadentis, ſolus impetum ſuſtinuit, donec a tergo pons ſolueretur a ſociis: quo ſoluto, armatus & uulneratus in Tyberim ſe coniecit.

Chlœlia eidem regi ad cõditionem pacis obſes data, traiecto Tyberi Romam rediit, ſeq; exemit captiuitate. De hac puella & Coclide Verg. lib. 8 Æn. Pontem auderet quod uellere Cocles, Et fluuium uinclis innaret Chlœlia ruptis.

L. Poſthumius Albinus dum in conflictu cõtra Samnites accepto uulnere cecidiſſet, nocte concubia accepto ſpiritu ſurrexit, & ex interfectorum hoſtium clypeis trophæum erexit, tinctaque cruore dextra titulum inſcripſit. Romam de Samnitib. Ioui. in cuius poteſtate ſunt trophæa. autor apud Plut. Ariſtides.

Fabius Maximus dum in conflictu contra Pœnos, ſuos omnes quingentos numero amiſiſſet, ipſe mortifero accepto vulnere uehementi curſu irruit in Annibalem, eique diadema abſtulit, demum iacuit ſupinus.

Cn. Pompilius legatus ad Antiochum miſſus regem ipſum differentem reſponſum, uirga circumſcripſit, & priusquam egrederetur circulo illo, reſpondere compulit magno dubium fortitudinis an temeritatis argumento. autore Plinio.

Maluit Metellus exulare, ut iam diximus, quàm in pernicioſas Apuleii Saturnini leges iurare.

M. Scæuæ Centurionis fortitudinem iam diximus in capite de Bellicoſis.

Quintus Sertorius accepto in bello uulnere deformatus gloriabatur, atque hoc ipſum tribuebat laudi, & æterno fortitudinis monumento. Alia fortitudinis & magnanimitatis exempla iam poſui diuerſis in locis. Super ſunt tamen plurima quę omittenda putauimus, quoniam nullus eſt delectus, ubi de multitudine certatur.

CONTEMPTORES HONORVM ET DIVITIARVM.

Cimon dux Athenienſis ſpolia uictis hoſtibus erepta ſuis ciuibus partitus eſt.

Phocioni quum Alexander ex Perſica gaza bello parta magnum auri pondus miſiſſet, recuſauit, ille.

Crates Thebanus non paruum auri & argenti cumulum proiecit in mare, quo melius philoſopharetur citra impedimentum.

Democritus agros ſuos reliquit, eoque paſcua publica fieri paſſus eſt.

Lyſander rex Lacedæmoniorum, veſtimenta magni precij filiabus ſuis a Dionyſio miſſa recuſauit.

Aeneas militis cuiuſdam Turno adhærentis (cui nomen erat Magus) diuitias ſpreuit, quas offerrebat, vt veniam conſequeretur victus. Aeneas apud Verg lib. 10 Argenti atque auri memoras quæ multa talenta, Natis parce tuis.

M Curium rapam in foco torrentem cum legati Samnitum reperiſſent, eique multum obtuliſſent auri: Malo, inquit, hæc in fictilibus meis comeſſe, & aurum habẽtibus imperare.

Legati Samnitum Fabricij domum ingreſſi, quum viderent multa ad ſplẽdorem & tanti uiri deeſſe maieſtatem, magnam uim auri eidem obtulerunt. Quam repudiauit vltrò, teſtis eſt Gell lib 1 cap. 14.

Maior Scipio publicam rerum adminiſtrationẽ ſponte reliquit, ut priuatus ageret.

Sextum Aelium Catum, virum conſularem, quum legati Aetholorum vaſis fictilibus prandentem reperiſſent, eidem vaſa argentea miſerunt, quæ tamen recuſauit. Neque aliud argen ti ad extremum vitæ diem habuit, quàm duo pocula accepta a L. Paulo ſocero ſuo. autor Plin.

Maximianus princeps relicto imperio uitam quoque priuatam elegit.

Diocletianus relicto ſponte imperio propriis agris conſenuit.

Theodoſius Atramytenus imperator, poſt Artemium pertæſus belli ciuilis ceſſit imperio, monaſticamque uitam amplexus eſt.

Lotharius imperator & rex Gallorum imperio ſponte ſe abdicauit.

Meſſala primus omnium Romæ urbis præfectus conſtitutus, die ſexta ab ea dignitate ſe abdicauit

Berta Eugenia relictis opibus paternis cœnobio ſe incluſit.

Ethurga filia Eduardi ſenioris regis Angliæ, relicta itidem paterna domo clauſtrum ingreſſa eſt, in quo ad mortem durauit ſanctiſſimè.

Homobonus ciuis Cremonenſis opes nundinariis & negociatoriis partas laboribus reliquit, ut ſpirituali conſuleret lucro.

Nicolaus Pataræus Smyrnæ antiſtes patrimonium pauperibus impertiuit.

Raimundus, Io. Germanus, Vmbertus Vienenſis, Albertus magnus, ſe ſuis epiſcopatibus abdicarunt ultrò.

Clotildis ſeu Batildis uxor regis Clodouei, dimiſſis opibus, & regno, cœnobio ſe incluſit.

Iudocus regis Britonum filius relicto principatu, cui poſt patrem erat ſucceſſurus, byſſum & purpuram in pannoſas & uiles commutauit tunicas.

Antonius anachoreta ne eligeretur epiſcopus, læuam ſibi auriculã ferro præſecuit.

Tuditanus patrimonium populo diripiendum ſparſit.

Michael Curoplates, imperator poſt Stauratium, Leoni Armenio curam imperii reliquit ultrò.

Manuel quoque habenas imperii Alexio reliquit, monaſticam ſecutus vitam.

Idem fecit Ioannes Catucuzenus imperator, qui ſucceſſit Andronico iuniori.

In Tygris alueo oppidum eſt Babythace, cuius incolæ mortaliũ ſoli aurum in odioi contrahunt.

Arſenius Romanus patricius, quum uocem hanc incerto autore audiuiſſet, Fuge, tace & quieſce: relicta paterna hȩreditate ad cœnobium properauit.

Rachis Longobardorum rex regno ſe ſponte abdicauit, ut monachum ageret.

Placidia uirgo, Valentiniani Imperatoris & Eudoſiæ filia, repudiatis opibus nulli rei præterquam ſaluti inhiabat.

Agnes vxor Henrici tertij Imp. omnibus & diuitijs & honoribus ſe abdicauit, ut religioni daret operam.

Amurathes Turca dimiſſa filio regni cura priuatus egit.

Petrus rex Angliæ, dimiſſo ſuis regno Romã venit, vbi in paupertate priuatus vixit.

ARROGANTES, SVPERBI, GLORIOSI & ambitioſi.

Poetę fabulantur Caſſiopem, Cephei filiam, Nereidib. ſe prætuliſſe, ut Niobem Latonę, Antigonā filiam Laomedontis Iunoni, Lychionem filiā Dedalionis, Dianæ.

Myxus fuit Dianę ſacerdos glorioſus, & virtutum ſuarum eximius pręco.

Narciſſus puer liberali forma tantæ fuit ſuperbię, vt pueros omnes & puellas à quibus adamabatur, nihili faceret. Ouid. lib. 5. Met. Multi illum iuuenes, multę cupiere puellę: Sed fuit in tenera tam dura ſuperbia forma, Nulli illum iuuenes, nullę tetigere puellę.

Martialis illudit cuidam Soſibiano, quòd patrem appellaret dominum, qui tamen erat ſeruus. Sic autem ait: Et ſeruo ſcis te genitum blandeque fateris: Quum dicis dominum Soſibiane patrem.

Seſoſtris rex Aegypti, fuit adeò ſuperbus, ut domitos reges ad currū iungeret, eoq; modo triumpharet.

Zeuſis adeò ſibi placuit in Helena, quam pinxit, vt non expectato aliorum teſtimonio, hos uerſus ipſe adiecerit: Haud turpe eſt Troas fulgentesq́, ęre Pelaſgos Cōiuge pro tali diuturnos ferre labores: Aeternis facies nimis eſt ęquanda deabus.

Senecio fuit quiſpiam, qui grandia ſemper cupiebat dicere. Idem ſeruos nolebat habere niſi grandes, & argentea uaſa non niſi grandia. Concubinam habebat ingentis ſtaturæ. Summis inſiſtebat digitis, quum diceret, quò grandior videretur. Themiſon Cyprius Hercules dici volebat, rem eoque nomine ſibi diuinam fieri patiebatur.

Callipedes Græcus fuit Tragœdiarum hiſtrio, qui in ea re plurimum ſe mirabatur. Propterea quum Ageſilao regi occurriſſet, arrogantius eum ſalutauit, ſubinde illi ſe oſtentans, & inter aſtantes ſeſe intrudens, arbitratus fore, ut comiter à rege exciperetur. Verùm is quum grauioribus intenderet, ac ne Callipidem reſpectaret, Non admodum, inquit, noſſe me uideris, ò rex, nec qui ſim inaudiſſe. Ridens Ageſilaus, An non eis, inquit, Callipides ille mimus?

Varus Pergęus fuit quiſpiam, qui uerbis aſſentatorum corruptus, perſuaſit ſibi, ſe eſſe omnium formoſiſſimum, arte quoque & robore in palęſtra omnes excellere, imò ne Muſas quidem cantare ſuauius.

Salmoneus tonitrua aſtutè finxit, vt Deitatis opinionem ſibi uendicaret.

Acco mulier ad ſpeculum ineptè ſibi blandiebatur.

Sabor rex Perſarum, uocabat ſe regem regum, participem ſyderum, fratrem Solis & Lunę.

Appion Grammaticus Alexandrinus tanta fuit arrogantia, ut ei immortalitatem polliceretur, cui opera ſua nuncupaſſet.

Demetrius Poliorcetes, Antigoni Macedonię regis filius, tanta fuit inſolentia, vt Athenienſ. legatos biennium ſuſpēſos tenuerit ſine colloquio, ac demum re infecta reuerti iuſſerit.

Marſyas tibicen notatur hoc uitio, quòd Apollinem ad tibię certamen prouocauerit, ut fabulantur poetæ.

Menecrates medicus nullam ab his mercedem ſolebat accipere, quibus medebatur. Sed hoc tantum petebat, ut liberati ſe ipſius ſeruos eſſe faterentur, eumque Iouem dicerent.

Dares, ut eſt apud Vergilium, fuit neſcio quis glorioſus, qui in ludis & certaminibus (quæ Aeneas ad Anchiſæ patris tumulum celebrauit in Sicilia) inani brachiorum oſtentatione gloriabatur, & immodicis laudibus ſe prædicabat, unumquenq; ad duellum prouocans, & ſuā unius uirtutem extollens immodicè. Verg. lib. 5. Aen. Nec mora, continuò uaſtis cum uiribus effert Ora Dares, magnoque uirum ſe murmure tollit.

Miſenus fuit Aeneæ tibicen, qui deos marinos ad certamē tubæ auſus eſt irritare.

Numamus Remulos fuit quiſpiam Rutulus, qui quum multum ſibi tribueret, & im modice placeret, Troianos in Italia obſeſſos arguebat imbelliæ & mollitiei. Verba Vergil. ſunt hæc. Is primam ante aciem digna atq; indigna relatu Vociferās, tumidusq; nouo præcordia regno Ibat, & ei ingentem ſeſe clamore ferebat. Eodem reſte.

Murrhanus fuit quiſpiam, qui antiqua generis nobilitate gloriabatur. Sic autem ait lib 8: Murrhanum hic atauos, & auorum antiqua ſonantem Nomina per reges actum genus omne Latinum Præcipitē ſcopulo atq; ingenti turbine ſaxi Excutit.

Polydamas athleta ea fuit animi confidentia & temeritate, ut ruinam ſcopuli, quē præuidebat caſurum, expectauerit, exiſtimans ſe poſſe reſiſtere: quo tamen obrutus eſt, ut iam diximus. Tamyras poeta, Thrax natione auſus eſt cum Muſis de cātu certamen ſuſcipere, ab eiſdem propterea exoculatus.

Iam diximus Theagenem Caprum pauperem fuiſſe, qui haberi uolebat diues.

Timæus Siculus hiſtoricus gloriabatur ſeſe Thucydidem & Philiſtum in hiſtoria ſuperaturum. autor Plut.

Auſa eſt Arachne certare cum Minerua de lanificio, ut teſtantur Poetarum fabulæ.

Heraclides philoſophus Ponticus draconem aluit, quem feretro ſuo poſt mortē imponi iuſſit, ut ex hoc putaretur ad deos migraſſe.

Empedocles Agrigentinus poeta in Aetnam ſe coniecit, ut ad ſuperos conuolaſſe putaretur.

Suffenus fuit ineptiſſimus poeta qui in ſuis operibus mirabatur ſe plurimum, ſibiq; blandiebatur & arridebat. Catullus: Quem non in aliqua re uidere Suffenū poſſis.

Amulius Numitorem, Artabanus Xerxem, Athalia vniuerſum Dauidis ſemen inter fecerunt ut apud ſuos dominarentur.

Heroſtratus nominis & famæ libidine templum Dianæ Epheſiæ incendio dedit. autor Gellius.

Remnius Palæmon grammaticus gloriabatur ſecum natas eſſe literas, ac ſecum denuo morituras. Idem M. Varronem porcum appellare non ueritus eſt.

Alexander Macedo Iouis Ammonis filius dici voluit.

Annibal Cannenſis pugnæ ſucceſſu elatus, neminem ſuorum ciuium admiſit in caſtra, nec vlli reſponſum dedit, niſi per interpretem.

Hanno Carthaginenſis aues capere ſolebat, quas hanc edocebat vocē, Deus eſt Hāno. Adultas demum & doctas quaquauerſum emittebat, ut eādem emitterentq́ vocem. Hoc Eraſmus refert in quendam Pſaphonem.

Marcus Druſus tanta fuit arrogantia, ut L. Philippum Conſulem, quia ſe interpellare concionantem auſus fuerat, obtortagula per clientem ſuum adeo uiolenter in carcerem detruſerit, vt multus è naribus eius cruor profunderetur. Quū ſenatus ad eū miſiſſet, vt in curiā veniret: Quare nō potius, inquit, ipſe ad me venit? Cneius Pópeius alneo egreſſus ante pedes ſuos proſtratum Hiſpcū ambitus reū, nobilem ac ſibi amicum, iacentem relinquit contumelioſa voce proculcatum.

C. Neuius Comœdiographus, ſuperbiam ſuam teſtatus eſt Epithaphio, quod ſepulchro iuſſit inſcribi. Erat autem tale: Immortales mortales ſi foret fas flere, Flerēt diuæ camēnæ Neuium poetam. Itaq; poſtquam orci traditus eſt theſauro, Obliti ſunt Romæ Latina loquier lingua autor Gellius.

Conſtantinus Imperator Irenem matrem expulit, vt imperaret ſolus.

Iulius Cæſar dicebat, debere homines pro legibus habere quæcunque diceret, eoq; arrogantiæ progreſſus eſt, vt auriſpe triſtia & ſine corde exta quondam nuncianti, futura diceret lætiora, quum uellet.

Domitianus iactabat in ſenatu patri ſe & fratri Imperium dediſſe, illos ſibi reddidiſſe. Gaudebat appellatione Domini, atq; etiam Dei. Vnde Euſebius: Primus, inquit, Domitianus Dominum ſe & Deum appellari iuſſit. Hinc fluxerunt duo uerſiculi cuiuſdā poetæ aſſentatoris: Edictū Domini, Deiq;, noſtri, Quo ſubſellia

etriora ſunt. Vnde inſtitutum eſt ab eo, ut ne ſcripto quidem, aut ſermone cu iuſdam aliter appellaretur. Statius ſibi in Capitolio non niſi aureas, & argenteas poni permiſit. Setembrem & Octobrem menſes ex appellationibus ſui Germani cum Domitianumque tranſnominauit, quod altero ſuſcepiſſet imperium, altero natus eſſet.

Caius princeps ſeipſum inter Diuos retulit, & Iouis maximi nomine ſtatuas erigi ſibi imperauit.

Perpenna Conſul regnandi cupiditate Sertorium inter epulas incautũ occidit, ut ſo lus principaretur in Hiſpania.

Adrianus fuit adeo cupidus famæ & laudis ut libros a ſe ſcriptos de ſua uita, libertis ſuis literatis dederit, qui eos ſuis nominibus publicarent, autor Ælius Spart.

Ducebatur Nero æternitatis perpetuæque famæ cupidine: unde & menſem Aprilẽ Neronem appellauit, & Romã Neropolim conſtituit appellare. autor Suetonius.

Maximinus iunior tanta fuit arrogantia, ut manus & pedes ſenatoribus præberet oſculandos.

Heraclius Phocan interfecit, ut ſolus imperaret.

Iugurtha fratres ſuos Hiempſalem & Adherbalem morti dedit, ut Numydarum regno ſolus potiretur.

Sellus fuit quiſpiam, qui quum eſſet pertenui fortuna, uolebat tamẽ haberi diues.

Actius poeta in Camœnarum æde maxima forma ſtatuam ſibi poſuit, quum tamen breuis admodum eſſet. author Plin. lib 34.

Solebat Calliphanes poeta diuerſorum carminum & orationum initia conſcribere ad tres aut quatuor uerſus, eaque pronuncia & oſtentare, ut commentum ignorantibus multiſcius & eruditus uideretur.

Maricus quidã ex plebe Boiorum auſus eſt ſe Deum facere. author Cornel. Tacito.

Erat Athila rex Panuoniæ ſuperbis inceſſu, huc atque illuc oculis circumferens, ut elata potentia in ipſo corporis motu appareret.

Neſtorius hæreticus factus præſul Conſtantinopolitanus, orationem poſtero die ha buit ad populum arrogantiæ plenam & ſuperbiæ, qua cœlum ſe unicuique datu tum promittebat.

Manes hæreticus prædicabat ſe natum uirgine, deitatiſque numen ſibi uendicabat.

Paulus Samoſatenus hæreticus, diues factus è paupere, excreuit in ſuperbiam intole rabilem. Nam incedens per uicos & compita, doctrinam & literas oſtentabat pu bicè, & notariis in propatulo, quicquid primum in Buccam ueniſſet, dictabat.

Spitigneus rex Bohemorũ dominandi libidine bellum geſſit cum fratre Vratiſlao.

DE IRA ET ODIO.

Saul quum audiſſet Dauidem ſibi odioſum ab Abimelecho in Nobea ciuitate hoſpi tio ſuſceptum, ira & odio ciuitatem & hoſpitem incendit, hominibus utriuſque ſexus interemptis.

Anna ſocer Cayphę pontificis, audita a Chriſto ueritate, ueſtem a pectore diſſecuit, quaſi blaſphemiam audiſſet.

Semiramidi circa cultum capitis occupatæ, quum nunciatum eſſet Babylonem defeciſſe ira feruens, altera crinium parte incompta ad eam expugnandam cucurrit.

Olympias Alexandrini mater, tanta fuit iracundia, ut Iolam pincernam (qui Alexã dro uenenum præminiſtraſſe ferebatur) mortuum, & iam tumulatum refodi iuſſerit, ac refoſſum minuatim diſcerpi.

Cleomedes Athleta, poſt interfectum & exenteratum Lachum Epidamnium pugilẽ quum a iudicibus in ius uocaretur, indignatus columnã, qua fulciebatur domus ludi literarii, diſiecit, eaque ruina extinxit plurimos.

Etheocles & Polynices mutuo odio in tantum exarſerunt, ut mutuis quoque uulneribus, fruſtra renitẽte Iocaſta matre, ſe conferint dominandi ambitione. Quinetiam pertinax ille odij tenor apparuit in cadaueribus: nam dũ cremarẽtur, rogus

ipſe

ipſe in duas partes ſe diuiſit. Vnde Ouid. Scinditur in partes, geminoque cacumine ſurgit, Scinditur in partes atra fauilla duas.

Aeſchines orator Demoſthenem ſibi infenſum mordaciſſimis orationibus inſectatus eſt.

Chærephon Athenienſis philoſophus, impetuoſa fuiſſe fertur iracundia. Hinc adagium natum, In Palladis ueſtigiis nihil Chærephontis gubernabit.

Hercules ob nimiam bilem ſacro morbo fuit obnoxius.

Bellerophon ob mœſticiam ſolus in campis uagabatur.

Socrates quoque & Plato atra bile dicuntur laboraſſe.

Malacho poetæ Syracuſano immoderata bilis plerunque uſum rationis auferebat. Eratq; eum præſtantior in abſoluendo carmine, dum erat alienatus mente.

Archelaus Macedonum rex ſic atra bile afficiebatur, ut ſpei plenus ſibi maiorem in modum confideret.

Philagrus ſophiſta Cilix, auditor Lolliani, fuit iracundus maximè. Nam & dormitanti quandoque auditori pugnū in malam fertur impegiſſe, & infregiſſe colaphum.

Cotys rex Thracum natura fuit prærapidus ad iram, & ad ultionem præceps, & impetuoſus in ſeruorum delictis. Propterea accepta à quodam fictilia uaſa, precioſa quidem, & tornatili opere conſpicua, ſed tamen fragilia & obnoxia iniuriæ, penſauit collato precio: poſtea tamen fregit, ne ſi à miniſtris fracta eſſent, temperare non poſſet ab inferendo ſupplicio.

Eurilochum (qui Elienſem Pyrrhonem audiuit) tam biliroſum & iracundum fuiſſe conſtat, ut quum in Elide uariis quæſtionibus agitaretur, eſſetq; reſpondendo fatigatus, abiecto pallio Alpheum flumen traiecerit: interdum quoque ſumpto cū carnibus verum ad forum uſque cucurrerit, coquum ſuum perſequens.

Seuſippus Eurymedonis filius ira aliquando percitus catulum in puteum deiecit.

Perſeus rex uictus à Paulo Aemylio, duos ex domeſticis uictum ſolat i uolentes, ira & dolore præcipitantibus ſenſim morti dedit.

Alexander ira percitus Clitum nutricis ſuæ filium conuiuio adhibitū ferro cōfodit.

Hipponax poeta tanto odio Bubalum pictorem inſectatus eſt, ut eum ſuis ſcriptis ad laqueum perpulerit.

Promerus domeſticus Archelai regis Macedoniæ, Euripidem vſque adeò inſectatus eſt, ut eidē à regis cœna redeūti furtim canes immiſerit, q poetā ipsū diſſiparūt.

Tantum fuit Annibalis in Romanos odium, ut annos octo natus, altaria tenens iurauerit, ſe quum per ætatem liceret, acerrimum hoſtem populo Romano futurū.

Martius Sabinus ægrè ferens Hoſtilium ſibi prælatum in regno, cui aſpirabat, tanto furore exarſit, ut tædio uitæ mortem ſibi conſciuerit.

Simili exemplo Valer. Publicola, dolens Lucretium Collatinum collegam Bruto in conſulatu fuiſſe deſignatum, ſenatoriæ dignitati, cauſarumque patrociniis & clientelis renunciauit.

Q. Metellus quum utranque Hiſpaniam conſul, & demum proconſul, ſubegiſſet, ægrè ferens Q. Pompeium conſulem (quem ſummè oderat) ſibi ſucceſſorem mitti: ira percitus exercitum diminuit, commeatus & hortea militibus relinquit diripienda, arcus & ſagittas confregit, elephantis cibaria uetuit, nihil denique (quo ſe tueretur Pompeius) dimiſit.

Cornelius Sylla C. Marii reliquias, apud Anienem ſitas, diſſipari iuſſit, ſolo motus odio. Propterea moriens primus apud Rom. cremari uoluit, talionem ueritus.

Cottæ apud Romanos dicti ſunt ab iracundia & oris toruitate.

Vatinius propter flagitia adeò fuit odioſus Romanis, ut in prouerbium flexerit, Odium Vatinianum Catullus: Munere iſto odiſſem te odio Vatiniano.

Vedius Pollio fuit uſque adeo iracundus & præceps in choleram, ut ſeruum qui criſtallinum ruperat, ad ſupplicium rapi iuſſerit, & murenis dari prædam. Et iā actū erat de ſeruo, niſi ad Cæſaris pedes ſe prouoluiſſet, non mortem deprecaturus,

ſed mortis genus. Demiratus crudelitatem Cæſar, ueniam exorauit puero. Quanto Cic. odio deflagrauerint M. Antonius & Fuluia, literarum monumentis traditum eſt. Nero audita Galliarum defectione, diſcumbens præ nimio dolore menſam ſubuertit, fregitque duo immenſi precii pocula. A

Commodus Imp. ira percitus balneatorem in fornacem ardentem coniecit, quòd balneum intratuius tepidiuſculum inueniſſet.

Septimius Seuerus Clodium Albinum prælio uictum interemit. Nudũ eius corpus propalatio proiici iuſſit, ac poſtremò equum abhorrentem calcaribus adactum coegit ſupinum cadauer conculcare. Qua rabie nondum contentus ipſum retinuit, quoad fœtore compulſus iuſſerit in flumen præcipitari.

Heliogabalum populus Rom. ita odit, ut mortuum proiecit in cloacã, mox in Tyberim cũ matre Semide traxerit, eiusque nomen è publicis monumentis eraſerit.

Clotarius ſeruatis per decennium odij fauillis, Galterum Yuetorum Rothomagenſem, ſanctiſſima illa die & paraſceue (qua Chriſtus pro noſtra omniũ ſalute mortem paſſus eſt) ad genua prouolutum, ita feruens interfecit, in ſacro illo ſacello, quod eſt Lutetiæ

Horatius fatetur, ſe ſuapte natura iracundum fuiſſe, facilè tamen placabilem. vbi ait: Iraſci facilem, tamen ut placabilis eſſem.

Fuit Auſonius poeta in irã propẽſus, quod ſuo ipſe fatetur teſtimonio, dicens: Iraſci promptus properaui condere motum, Atque mihi pœnas pro leuitate dedi.

Mortuo quoque Michaeli Palæologo Imperatori populus Romanus ſepulturæ locum denegauit.

Ecelinus tyrannus tanto interdum furore correptus eſt, ut acceptum in bello uulnus, frendens in mortem ſæuientis feræ unguibus dilaniauerit.

Machometes Othomanus quum duos cucumeres in horto pubeſcentes foris rediẽs decerptos inueniſſet, protinus duos iuuenes eleganti forma præditos (quos ad uſum nefariæ libidinis domi enutriebat) ſe decerpſiſſe negantes, gladio traiecit.

Stephanus Sextus pontifex Formoſum Pontificem (quem in petitione pontificatus aduerſum habuerat) mortuum iuſſit erui è ſepulchro, ademptisq; Pontificis ornamentis extra eccleſiam ſepeliri, abſciſſis prius digitis.

Pari odio Sergius tertius Põtifex Formoſum ipſum inſectatus eſt. Eius enim corpus denuò erutum palàm in foro capite multauit, ac deinde in Tyberim proiecit, in gratiam Lotharii Gallorum regis, cui Formoſus ipſe odioſus fuerat uiuus.

Quo die ſacra Ciner itia celebrantur à catholicis, quum presbyteri Cardinales ad genus Bonifacij Pontificis de more ſe recliuaſſent ad excipiendos cineres, pontifex ipſe paropſidem cum cineribus proiecit in faciem Procheti Genuenſis Archiepiſcopi, cuius odio conflagrabat, uerbisque immutatis dixit: Memento homo, quia Gabellinus es, & cum Gebellinis morieris. Erat autem Gebellinorum factio Guelphis (quos amabat Pontifex) inimica.

INVIDI.

Cain uidens Abelis fratris ſui fortunas feliciore ſemper incremento quàm ſuas augeri, eundem gladio traiecit.

Dathas & Abyrus eodẽ morbo laborantes, Aaroni ſacerdotiũ adimere conati ſunt.

Ioſeph uenditus eſt in ſeruum à fratribus, quòd patri eſſet charior illis.

Fecit liuor, ut Herodes multa puerorum millia morti dederit, ad intercipiẽdũ uirginis partum, futuræ cuius gloriæ inuidebat.

Hyacinthum Poetæ fabulantur liberali forma iuuenem, quẽ diſco luderet, à Borea interfectum, quòd Apollinem charius diligeret, quàm ipſum Boream.

Simili figmento aiunt, fulminatum à Ioue Aeſculapium, quòd Hippolytum reuocaſſet. Vnde Quintianus in Cleopoli: Iuppiter Hippolyto ſtygia a fornace redẽpto: Et quid Apollineam retonanti fulmine prolem Opprimi?

Paridis iudicium, & Ganymedis raptus tantam Iunoni inuidiam conflauerunt in

Troianos,

Troianos, ut eoſdem multis procellis naufragos ſemp agitauerit, & auerterit, ab Italia, ut fabulatur Maro.

Circe uenefica inuidens Scyllam nimpham à Glauco amari, fontem (in quo ſe laua bat) infecit veneno cuius uirtute Scylla in monſtrum marinum mutuata eſt.

Bauius & Meuias ineptiſſimi poetæ, Vergilio ſuam inuiderunt gloriam. De quibus ipſe Verg. in Buc. Qui Bauium non odit, amet tua carmina Meui.

Aiax Telamonius inuidens arma Achillis interfecti data præmium Vlyſſi, uerſus in furias ſe interemit.

Laboratus hoc morbo Zoilus Homerum poetarum maximum cõuiciis lacerare nõ deſtitit. Mart. Ingenium magni liuor detraxit Homeri: Quiſquis ex illo Zoile nomen habes.

Dædalus Telon diſcipulum ſuum interemit ob inuidiam, quòd figuli rotam & ſerã excogitaſſet.

Hyarbita Maurus, dum Timaginem philoſophum inter pocula declamantem uellet imitari, & non poſſet, inuidia crepuit. Horat. lib. I. Epiſt. Rupit Hyarbitã Timagenis æmula lingua, Dum ſtudet urbanus, tenditque diſertus haberi. Inter Xenophontem & Platonem tacitæ cuiuſdam æmulationis liuor extitit, quum hic illius nuſquam operum ſuorum meminerit. Contrà uerò Xenophon ipſius Platonis libros de Optimo ſtatu reipub. adminiſtrandæ mutuis ſcriptis impugnauerit.

Sunt qui dicant, Ariſtotelem præceptori ſuo Platoni adeò inuidiſſe, ut bonam eius operum partem flammis & incendio dederit.

Drances fuit Rutilus, qui Turni gloriæ ſemper inuidit. Verg. lib. II. Tum Drances idem Infenſus, quem gloria Turni Obliqua inuidia ſtimulisq; agitabat amaris.

Cato Vticenſis uictoriam Cæſaris ęgrè ferẽs, eiusq; principatui inuidẽs, ſe occidit.

Mutios fuit quiſpiam apud Romanos maleolus, & alienam poteſtatem adeò ægrè ferens, ut quum Publius eum ſolito triſtiorem aliquando uidiſſet, ſtatim dixerit: Aut Mutio neſcio quid incommodi acceſſit aut neſcio cui aliquid boni.

Nec mutua caruerunt inuidia Salluſtius & Cicero, quum ille huic impingat, quòd eloquentiam pudicitiæ iactnrã apud M. Piſonem perdidicerit, uxoremq; ſacrilegam, & filiam matris pellicem habuerit. Hic uerò illi, quòd impudiciſſimi corporis queſtu uictum ſibi parauerit, patrem mori coegerit, quòd eo nondum mortuo pro herede omnia decoxerit, bis item ad iudicium ſubſellia tractus in extrema ſteterit fortuna.

Aſinius Pollio adeò fuit infenſus nomini Ciceronis, ut eius laudes audire nequiuerit. Nam quum Sextilius poeta carmen hoc retuliſſet, De Pendus Cicero, patriæq; ſilentia linguæ: Aſinius ea re permotus audire noluit.

Didymus Alexandrinus liuore motus ſex libros in Marcum Tullium edidit, dictus propterea Ciceromaſtix

M. Varroni (quem Maurus Terentianus uirus undecumq; doctiſſimum appellauit) adeò inuidit Rhemnius Palemon grammaticus, ut eum porcum appellauit.

Catullus poeta inuidioſus fuit cuidam Siconio, quem his uerſibus inſectatur: Siconi arbitrio populi tua cana ſenectus Spurcata impuris moribus intereat. Non equidem dubito, quin primum inimica bonorum Lingua exerta auido ſit data vulturio. Effoſſos oculos foret atro gutture coruus, Inteſtina canes cætera membra lupi. Cæſar ægrè ferens Catonem ſibi inuiſum, a M. Tulio multis celebratum laudibus, duos libros in eundem ſcr pſit, qui à re Anti catones inſcripti ſunt, in quibus omnia propè Catonis uitia collegit, & inter alia ebrietatẽ, ut maximum probrum, illi obiecit.

Caligula inuidia motus Torquato torquem, Cincinnato crimen, & Cn. Põpeio ſtirpis antiquæ Magni cognomentum abſtulit. Eſium quoque proculum formoſiſſimum adoleſcentem iugulari fecit.

Adrianus

Adrianus Traiani gloriã adeò inique tulit, ut Armenia, Aſſyriam, Meſopotamiam ab illo acquiſitas, Parthis conceſſerit, & pontem ſupra Danubium (quem ille magno conſtruxerat impendio) furioſus euerterit.

Illud porrò adijciendum eſt, multos patria ſponte exceſſiſſe ad declinãdum inuidiã & in aliena terra uixiſſe. ut fecit Iphicrates in Thracia, Conon in Cypro, Timotheus in Lesbo Chabrias ĩ Aegypto, Chares in Sigæo. Apud Romanos Pompeius poſt tot triumphos & imperia, domi aut ruri ſe continebat, raró in publico prodiens Syll. 13. de inuidia hoc modo ſcribit: O dirum exitium mortalibus, ó nihil unquam Creſcere, nec magna, patiens exurgere laudes Inuidia. Ouid. lib. 2. Met. Pallor in ore ſedet, macies in corpore toto.

ALIENÆ LAVDIS AVT uirtutis æmuli.

Nihil maiore uoto ſtuduit Theſeus, quam Herculis imitari uirtutem. Quod ut faceret, monſtra plurima conſecit in terra Græcia: Scytonem, Procuſtem, & Scinin latrones, Creonem tyrannum, Minotaurum bicorporem, & Centauros oppreſſit, Thebas domuit, ad inferos penetrauit.

Themiſtocli Athenienſi Milciadis trophæa ſomnum excutiebant.

Salmoneus apud Elidem Græcię, & Alladius apud Albam Italiæ, Iouis fulmen & tonitrua mentiri & cõfingere uoluerunt. Alexander uiſo Achillis ſepulchro, propemodum collacrymari cœpit, ſtudio gloriæ & æmulatione uirtutis: eumque felicẽ prædicare, cui contigiſſet habere laudum ſuarum præconem Homerum.

M. Craſſus apud Romanos æmulus fuit rerum a Pompeio geſtarum.

Iulius Cæſar quum ueniſſet Gades, animaduerſa apud Herculis templum Alexandri Magni imagine, ingemuit, & quaſi pertæſus ignauiam ſuam, quód nihil dũ à ſe memorabile actum eſſet in ætate, qua iam Alexander orbẽ terrarũ ſubegiſſet.

LITIGIOSI.

Parnus fuit quiſpiam, qui ob amiſſam nauiculam obuijs quibuſq; litigabat. Hinc adagium, Diſceptare ſcaphulam: ideſt, ob res minutulas, multum mouere litium & querelarum.

Solebat Patacion bonis uiris caluminas ſtruere, eoq; turpi quæſtu rem domeſticam augere. Hinc adagium, Patacione calumnioſior.

Anus quępiam fuit Ptolomais, quæ quoad uixit, lites agitabat, nec unquam ab agendis cauſis feriebatur. autor Diogenianus apud Eraſmum.

Eurymnus fuit calumniator, qui diſſidium inter Caſtorem & Polucem conatus eſt ſerere, alterum apud alterum inſimulans.

Hyperbolus fuit quiſpiam mirum in modum appetens litium. Hinc adagium, Vltra Hyperbolum.

Gellius ſcribit, Xãtippam Socratis uxorem moroſam fuiſſe admodum, & iurgioſã: quod etiam de altera eius uxore Myrtho Ariſtidis filia pręd icatur. Ambę enim in muliebres contentiones propter ipſum Socratem deueniebant.

Herodotus ſcribit, Heuriſthenem & Proclem fratres ubi adoleuerunt, per omne uitæ tempus inter ſe diſſenſiſſe, & eorum poſteros itidem perſeueraſſe.

Empedoclem aiunt ijs fuiſſe moribus, ut aſſidue ſimultatem cum aliquibus ſuſciperet, easque pertinaciſſimè exerceret.

Notum eſt, quemadmodum Etheocles & Polynices fratres mutuo diſſidio ad certamen & mutuam mortem uenerint regnandi libidine.

Cornelius Tacitus ait, Verginium ſeditionibus obnoxium fuiſſe.

Plinius ſcribit, diſcordiam ignotam eſſe Hyperboreis uitiũ gregatimq; degentib.

Fuit Pomponius Atticus tanta erga domeſticos facilitate, ut iurauerit, ſe cum matre nonagenaria nunquam in gratiam rediiſſe, cum ſorore pariter nullam geſſiſſe ſimultatem.

AVDA

AVDACES ET TEMERARII.

Poetæ Phaetontis arguunt temeritatem, quod patris currum acceperit regendum, quum tamen non eſſet idoneus auriga. Oui. li. 1. Triſt. Vitare cœlum Phaeton ſi ui aeret, & quos Optauit ſtultè, tangere nollet equos.

Gigantes auſi ſunt Iouem armis laceſſere, & in eum ſcopulos iaculari, ut uolũt Mythologorum fabulæ. Autor Ætnæ: Tentauere (nefas) olim detrudere mundo Sydera, captiuiq́ue Iouis transferre Gigantes Imperium, & uicto leges imponere mundo.

Theſeus & Pyrithous finguntur irremeabiles umbrarum domos irrupiſſe, ut dominam Ditis thalamo deducerent.

Icarus confictis à patre Dædalo pennis ſupra modum intumeſcens, auſus eſt mediocrem parentis uolatum deſerere, & in ſublime niti, donec liquefactis a ſole pennis, præceps deciderit in mare. Ouid. lib. 1. Triſt. Dum petit infirmis nimium ſublimia pennis Icarus, Icariis nomina fecit aquis.

Bellerophon inſidens Pægaſo per medium aerem ferri uoluit.

Iaſon & Typhis uitam uentis primi commiſerunt, & uias maris (quas natura negat teſte Claudiano) aggreſſi ſunt, Triſtes Hyadas rabiemq́; noti, infames ſcopulos, Acroceraunia, & mare turbidum, ut ait ille, ſiccis oculis proſpicientes.

Fuit & in primis temerarium Sinonis facinus, qui fatalem machinã in medios Troianos duxerit ſolus in utramque paratus aleam autore Verg.

Milo Crotoniates nimia roboris confidentia tentauit arbores diducere.

TIMIDI ET METICVLOSI.

Iurauerat Petrus Apoſtolus, ſe non defecturum à Domino, etiamſi Apoſtoli omnes hoc feciſſent; ubi tamen uentum ad diſcrimen, ſubduxit ſe periculo, & ſecutus eſt à longe, captumque ter ante gallicinium negauit, impietatis Iudaicæ metu.

Archilochus ſcripſit, ſatius eſſe clypeum abiicere, quàm mori. Vnde & Lacedæmonii ſuis eum finibus iuſſerunt excedere.

Cleonymus notatur apud Ariſtophanem, quod abiecerit clypeum.

Theagenes fuit adeò ſuperſtitioſè timidus, ut domi haberet Hecates ſimulacrũ, nec uſquam pedem moueret, niſi illo conſulto.

Artemon apud Græcos metu fractus & ſtupidus, & diu intra domus ſepta ſe continuit, duobus ſeruis æreum ſcutum ſupra eius caput ſuſtinentibus, ne quid noxiũ ſupernè excideret Si quando autem tecto egredi cogeretur, lectica tecto adoperta geſtabatur.

Piſander timebat, necubi animæ ſuæ occurreret, a qua uiuus eſſet deſtitutus.

Dionyſius eo formidinis progreſſus eſt, at cultros metuens tonſorios, candente carbone ſibi adureret capillũ. Quin & tondere filias docuit, ferro tamen remoto: inſtituitq́ue ut candentibus iugland um putaminibus barbam adurerent.

Ariſtogiton fuit Athenienſis quidam ſycophanta, qui Martẽ habebat in lingua, & nunquam non loquebatur de bellis, ut propterea bellicoſus appareret, quum tamen re ipſa foret meticuloſus. Proinde quum die quadam intellexiſſet exercitum parari, & conuocari milites, ſimulata ualetudine crus obligauit, & baculo innixus in publicum ſe protulit claudicatem ſimulans. Quod ubi primum conſpicatus eſt Phocion, cognita primo intuitu hominis uafricia, exclamauit: Ariſtogiton claudicat.

Ariſtophanes & Lucianus induxerunt Plutum quendam omnia formidantem.

Demoſthenes pro ignauo & maximè timido accuſatus eſt, quod in propria cauſa dicturus, prius aufugerit, quàm deuenerit in iudicium.

Lycas furentem fugiens Herculem, complexus aras tremebunda manu mortem metu conſumpſit, ut nimio de metu exanimatus mortem ſenſiſſe non uideatur.

Taurea Campanus, uerbis quam re ferocior, Claudium Aſellum militem Romanũ ſuperbis comminationibus ad duellum irritauit ultrò; ubi autem uentum eſt ad

conflictum, repentè concitato equo fugam arripuit, & aufugit Capuam.

Perſes rex Macedoniæ fractis opibus regni, humiliter & abiectè prouolutus iacuit ad Æmylii pedes.

Cn. Vatienus ſiniſtræ manus digitos ſibi amputauit, ne bello Italico militaret.

Diocletianus quum multos idolis ſacrificare uolentes morti dediſſet, unus omniũ Macellinus pontifex ad ſimulachra dæmonum, metu mortis immolauit.

Anaſtaſius Alexandrinus antiſtes, impar Arrianorum inuidiæ, ſex annos in profundiſſimo ciſternæ lacu metu mortis delituit.

MOLLES, EFFOEMINATI & elegantes.

Syri olim malè audierunt ob morum molliciem. Vnde adagium, Syrus quum non ſis, ne Syriſſa.

Bacchi mollicië Seneca in Hercule furentes his exprimit uerbis: Non erubeſcit Bacchus effuſos tener Sparſiſſe crines nec manu molli leuem Vibraſſe thyrſum, quũ parum forti gradu Auro decor Syrma Barbaricum trahit.

Ariſtagoras quidam Mileſius quum in concionem prodiiſſet, inſolita apud Lacedæmonios ueſtitus mollicie, quidã ex Ephoris hoc eũ dicto ſubmonuit: Domi Mileſia.

Agathon fuit quiſpiam tibicen, cantilenarum ſuauitate aures maiorem in modum deliniens, quem infamia mollicie laboraſſe, teſtis eſt apud Eraſmum Zenodotus.

Sardanapalus ob inſignem molliciem prouerbio locu fecit. Fuit deliciis uſq; adeò effœminatus, ut inter eunuchos & puellas ipſe puellari cultu deliteſceret.

Stratonem Sidoniũ Theopõpus ſcripſit mortales oẽs ſuperaſſe deliciis & mollicie. Ad quod alluſit Mirandula in hymnis: Quã quæ Sidoniũ uelabat purpura regẽ.

Battalus fuit neſcio quis tibicen, qui laſciua & uinolenta carmina complexus eſt, fecitq; adagio locum, Battali ſimius. Cæl. ait, hunc primum omniũ calceis fœmineis in ſcena uſum fuiſſe artemque tibiarum omnino remolliuiſſe. A quo fluxos, exoletos, & parum uiros Battalos uocant. Nitarum quendam fuiſſe Cælius ſcribit, mollicie pluſquam muliebri infamem.

Dionyſius apud eundem Cælium teſtis eſt, Ariſtodemum tyrannum apud Cumas in Romanis antiquitatibus mollem fuiſſe cognominatum, quod parum uir eſſet ac pudicitiam ſubſtrauiſſet.

Andramytem Lydorum regem ferunt omnium primum fœminas eunuchas feciſſe, eiſque eunuchorum uice uſum.

Ariſtoteles gaudebat mundo cultu & elegante, comamque delicatius contendebat: annulis præterea digitos onerabat, & in hoc placebat ſibi nimium. Quo factum eſt, ut mollicie ſuſpectus haberetur.

Philoſtratum Ariſtophanes quendam laſciniuſcule ſe ornantem Cynalopeca uocabat, uocabulo ex cane & uulpe concinato.

Demoſthenem tradunt cultu corporis nitido nimis & accurato fuiſſe adeo, ut molles (quibus laſciuiebat) tunicul æ ab æmulis probro date ſint. Quinetiam notatus eſt ut parum uir, quodque polluto eſſe ore.

Lyſicrates abiit in uulgi fabulam, quod iam ſenio confectus capillos fucaret, ut ſpecioſus uideretur & iuuenis. Cuiuſmodi ridentur apud Martialem Ollus apud Horatium uxor pauperis Ibyci.

Maſſilienſes luxu perditi muliebrem in modum ornabantur comis unguento delibutis, capilliſque religatis. Hinc ortum adagium, E Maſſilia ueniſti in molles:

Argyrphius fuit dux quiſpiam effœminatus, nihil habens uiri, præter barbam.

Diadumenus fuit quiſpiam elegans iuuenis, cuius effigem Polycletus expreſſit iuuenta molliore.

Miracles neſcio quis fuit concinnatulus, qui unguentatos auratoſq; capillos fertur habuiſſe. De hoc Val. Flac. lib. 1. Argon. Simul armiger ibat Semiuir, impubemq; gerens ſterilemque iuuentam.

Artemonem

Artemonem quendam aiunt fuiſſe mollem adeò & ſolutum deliciis, ut nunquam pedibus itaret, ſed ſemper lectica circūferretur, haberetq́; duos utrinq; famulos peluim æream ſupra caput ferentes, ne quid ſupernè noxium excideret. Propterea factus eſt prouerbio locus, Artemon uerſatilis. Crin. lib. 16 c. 11.

Fuit & Abron quiſpiam uitæ adeò corruptæ & effœminatæ, ut locum parœmiæ ſequenti reliquerit. Abronis uitam agens. De molliter ac delicioſè uiuentibus.

Cliſthenes comicorum conuiciis laceratus eſt, quòd parum uir haberetur, ſeque cultu indecoro uelut in mulierem transfiguraret. Quod feciſſe dicitur Aſſyriorum rex Sardanapalus, ut liberius inter fœminas laſciuiret.

L. Sylla Im. chlamydato ſibi & crepidato Neap. ambulare deforme nō duxit Va. M.

C. Duellius (qui de Pœnis triumphauit) quotienſcunq; epulaturus erat, ad funalem cæreum præeunte tibicine & fidicine à cœna domum reuerti ſolitus eſt. autor Valerius Max.

Clodius Pulcher eneruē & frigidam iuuentam egit, perditoq́; amore vulgatiſſimę meretricis infamis fuit.

Hortenſius orator probroſi laceratus eſt Satyris, quòd circunſpectè & moroſe indutus eſſet, quodq́; manus eius inter agendum eſſent argutæ & geſtuoſæ. Sed & L. Torquatus eum Dionyſię ſaltatriculæ nomine appellabat. autor Gell.

Iulius Cæſ. fuit adeò effœminatus, ut Curio pater quadam cum oratione omnium mulierum virum, & omnium uirorum mulierem appellauerit.

Auguſtus ad Mecœnatem ſcribens, eiuſdem molliciem & delicias multis expreſſit locis, ſed hoc maximè: Vale Mecœnas melgentium, ebur Ethruriæ, laſar Arretinum, Tyberinum margaritum, Cilneorum Smaragde, Iaſpi figulorum, Berille & carbunculum Porſenæ. Annæus quoque Seneca Mecœnatē uocat diſcinctum, molliſſimasque eius delicias, & portentoſam orationē. Idem: Magnum, inquit, Romanæ eloquentię daturus exemplum, niſi illum eneruaſſet felicitas. Macrob. lib. 2. & Crinitus lib. 24.

Attidius Melior Domitiani tēporibus tantæ fuit mollicei, ut nitidius appellari meruerit. Vnde Statius: Stat quæ perſpicuas Nitidi Melioris opacet Arbor aquas.

Traditum eſt, Heliogabalū (qui ſupra omnia prodigia fuit molliſſimus) uerſatilia triclinia habuiſſe, in quibus amicos quandoq, ponere conſueuit, eosq; uiolis & floribus opprimere, ſic ut aliqui animam effluerint. autor Lāpridius. Idem quoque quaternos canes ad currum iunxit proceſſit & in publicum, iunctis quatuor ceruis: coniunxit etiam Leones & Tygres, Cybelem ſe & Liberum patrem uocās: habuit uehicula gemmata & aurata: atq; ut inſaniam libidini adderet, iunxit etiam quaternas mulieres, nudusq́; a nudis uectus eſt.

STVLTI, ET INSIPIENTES.

Pſylli populi, dum Auſtrum uentus plus nimio haberent inuiſum, ut ſibi & ſuæ terræ noxium, ſumptis armis in eum hoſtiliter profecti ſunt, ceu uiuum aliquem hominem, & non rem incorpoream peterent. Herod. lib. 4. & Gell. lib. 16. cap. 11.

Corœbi filii Mygdonis Phrygij ſtultitia vulgi fabulis celebrata eſt, qui maris undas numerare conabatur, quum non poſſet ultra quinque numerare autores Euſtat. Lucianus apud Eraſmum. Bagas fuit quiſpiam ſtupidę mentis & attonitæ. autor Plutar. in collectaneis. Vnde ortum adagium: Vt Bagas conſtitiſti.

Melitides fuit ſtultus, ab Homero celebratus qui euerſa iam Troia ueniſſe legitur, auxilium laturus Priamo. Lucianus apud Eraſmum Melitidem aut Corœbum me putas per deos.

Amphiſtitides tantę fuit ſtultitię, ut ignoraret, utro ex parente prognatus eſſet.

Accon uetulana laborauit delirio (ſicuti iam diximus) ut ſolita ſit ad ſpeculum cum imagine ſua, perinde ac cū alia muliere confabulari. autores Cęlius & Eraſmus, ex aduocatis Græcorum teſtimoniis.

Cippius ſimulabat ſe dormire & ſtertere, quo facilius eius vxor mœcharetur. Quod arguit

arguit eum à zelotypia longè fuiſſe alienum Vnde natum uidetur adagium Ciceroni in quadam ad Fabium Gallum epiſtola poſitum: Non omnibus dormio. autor Lucillus apud Berroaldum.

Zenophantius fuit quiſpiam ſtultus, qui quò magis riſum cohibere nitebatur, hoc ridebat profuſius.

Midas Gorgii filius, quum agreſtem Panos dei cantilenã Apollinis carminibus prętuliſſet, indignatus Apollo, aſininas auriculas eidem indidit, quibus poſtea abiit in riſum. Vide Ouid. lib. 11.

Claudius princeps inter ſtultos numeratur, quòd Domitium Neronem adoptauerit, quum Britannicum legitimo toro natum haberet. Sabellicus.

Enthuſiaſmus eſt quidam mentis ſtupor, quo laborauit Mammachutus quiſpiã ſola inſignis fatuitate Vnde Mammachuti dicuntur hiantes & ſtupidi. autor Ariſtophanes apud Cæl. lib 9. c. 28.

CRVDELISSIMI HOMINES.

Saul rex Iudæorũ, audita ab aratro ſuorum hominũ legatione de Hammonitarum iniuria quærentium, bobus (quos præ ſe agebat) ſuccidit crura, præfatus ſic omnes perituros, qui ſibi eodem die ad Iordanẽ fluuium præſtò non eſſent in armis.

Abimelech Gedeonis filius regnandi cupiditate 70. fratres crudeliter occidit, vno duntaxat excepto, qui fuga & pedibus ſalutẽ ſibi reperit. Idem Sichimitas (quòd ab his urbẽ & tribu electus fuiſſet) uectu adoratus, omnes trucidauit, nulla ſexus aut ætatis habita ratione. Vrbem vi captam diruit, & in eius area ſalẽ ſparſit pro ſemine. Eos uerò qui ſpe ſalutis ad templa ſe receperant, facta lignorum congerie ibidem flammis & fumo necauit.

Athalia fœminarum ſæuiſſima, omnem Dauidis ſtirpem ſuſtulit, ne quis ſupereſſet à quo prohiberetur dominio.

Herodes multa puerorũ millia occidi iuſſit, ut autorem noſtrę ſalutis interciperet.

Progne Pandionis Athenarum regis filia, Ityn filium marito ſuo Tereo Thracum regi appoſuit comedendũ, quod ſtuprum intuliſſet Philomelę eiuſdẽ Prognes ſorori. Verg in Buc. Quas illi Philomela dapes, quæ dona parari. Vbi Philomelã poſuit pro Progne.

Medea fratrẽ Abſyrtã & alios Iaſone ſuſceptos membratim diſcerpſit. Oui. 1. Ibin: Et tua ſic latos ſpargantur mẽbra p agros, Tanquam quæ patrias detinuere vias.

Tydeus arroſit caput Menalippi. Idem Ouid. Nec dapis humanæ tibi erunt faſtidia, quaque Parte potes, Tydeus temporis huius eris.

Gerion Mercurio natus patri hoſpites immolabat: autore Plut.

Eryx filius Veneris & Butæ, ſolebat hoſpite crudeliter enecare. Hunc Hercules occidit Mart. lib. 5. Et grauis in Siculo puluere fuſus Eryx.

Diomedes & Buſyris equos humana carne pauerunt. Ver. lib. 3 Georg. Quis aut Euryſthea durum, Aut illaudati neſcit Buſyridis aras? Ouid. lib. 3. de Triſt Sæuiores triſti Buſyride, ſæuior illo, Qui falſam lento torrunt igne bouem.

Dirce Thebana mulier, qui ſenſit Lycum maritum captum amore Antiopæ Nictei filiæ pu l à tauri ceruicib a ligau t, ſuſpẽſis à cornib. tædis ardentib. ut bos tormento furioſior, Antiopam ipſam per abrupta & ſcopulus tractam diſcerpſeret.

Damaſippus homo nulla præditus uirtute, nobiliſſimos ciues (qui Syllanis partibus adhæſerant) inter victimas tanquam beluas crudeliter enecauit. Aruinæ tribuni plebis truncum in ſublime elatum per ora uulgi deferri iuſſit, tandem à victore Sylla obtruncatus

Scytæ exenteratis animalibus uiuos homines includebant eminentibus ſolis capitibus, ut cibo capto diutius languerent, uiuerentq; donec putrefacti animalibus exereſcerent uermes, à quibus conſumerentur. Præcedentia hæc exempla habet Valerius Maximus.

Tomyris Scytharũ regina, quũ Cyrũ Perſarum regem ſuperaſſet, caput eius abſciſ-

ſum

ſum demerſit in vtrem ſanguinis plenum,eiq; his illuſit uerbis: Satia te ſanguine quem tantopere ſitiſti Cyre.

Apteras fuit quiſpiã,q patri teſtes eruit,& filios occidit.autor Annius in Beroſum.

Cleomedes athleta Lachum Epidamnium ictu pugni interfecit interfecti latera ad apeũit,& iniecta manu intineſtina eduxit.

Termerus fuit quiſpiam,qui humana capita confringebat. Hunc Hercules interfecit claua.

Hippomenes Athenienſium princeps, Limonem filiam in adulterio deprehenſam, equo feroci & famelico præbuit abſumendum. Ouid.in Ibin: Solaq; Limone pœnam ne ſenſerit illã, Et tua dente ferox uiſcera carpa equus: Ortum eſt hinc adagium, Magis impius Hippomene.

Orodes rex Parthorum, Mithridatem fratrem, quamuis ſupplicem, in cõſpectu omnium interfecit.

Orœtes Perſa Polycratem Sammiorum tyrannum affixit cruci.autor Herod,

Paryſatis mater Cyri iunioris, rationem commenta eſt, qua humana corpora ſibi gignerent uermes, a quibus demum lenta morte conſumerentur.

Cambyſes rex Perſarum blande ſubmonitus à Prexaſpe domeſtico, ut ab ebrietate, & potu nimio caueret, quòd id malum quandoq; rationis uſum auferat: ſtatim furore correptus, filium eiuſdem ſagitta confodit. Idem Cambyſes templa & leges ludibrio habuit, deorum ſimulachris illuſit. Recluſis conditorijs mortuorum inſpexit cadauera Amaſis cadauer è monumento reuulſum uerberibus cædi iuſſit, & omnibus probris affici, demum cremari. Duodecim Perſarũ primores nulla penitus cauſa interfecit, uiuós in caput defodiens.

Cambyſes fratrem & duas ſorores occidit, Apim bouẽ ferro uiolauit. Captis inimicorum urbibus, neque pepercit templis ueque ſimulachris deorum.

Sapor rex Perſarum, quum Aurelianum Imperatorem bello uictum cepiſſet, equũ aſcenſurus curuatos eius humeros premebat ſuppedanei loco.

Xerxes maximum filiorum Pythii. Bithonii hominis ditiſſimi, à quo tamen cũ toto exercitu fuerat hoſpitio ſuſceptus, medium diſſecari iuſſit.

Amaſtris Xerxis uxor, uxorem Maſiſtæ Bactrianorum præſidis excarnificauit. Eius mamillas præcidit, quas obiecit canibus. Item nares, aures, labra, linguã inhoneſtiſſimi deformauit plagis.

Darius rex Perſarum conſtituturus, cum populo iureiurando affirmaſſet, ſe nullum ex ſeptem principibus (qui coniuraueiãt aduerſus Magos) ueneno, ferro aut inedia oppreſſurum. ut religione ſolutus uideretur, locum parietibus cinxit cineribus, plenum ſuperque ſuſpenſum impoſuit lignum, cui principes ipſo benigne cibo & potione exceptos inſidere iuſſit, ut ſomno ſopiti deciderent in inſidioſos illos cineres.

Ochus Artaxerxes Ochám ſororem, eandem & ſocerum, uiuam capite defodit. Patruum eum centum liberis & nepotibus telis imperauit transfigi, quòd in his maximam apud Perſas probitatis laudem uidebat conſiſtere. Creon tyrannus militũ in bello mortuorum cadauera uetabat ſepelire, & inhumari. Hunc Teſeus interfecit. Ouid.in Met. Prohibentem buſta Creontem Atticus Ægides rupit Marathonide quercu,

Ptolomæus Philopator, rex Ægypti, patrem fratrem & amicos fere oẽs interfecit.

Achilles interfectum Hectora currui ſeu equinæ caudę alligauit, & circum muros urbis Troiæ ter exanimem pertraxit. Deum uænale cadauer expoſuit parenti. Priamo. Verg. lib. 1. Aenei. Ter circum Iliacos raptauerat Hectora muros, Exanimumque auro corpus uendebat Achilles.

Scinis latro Corinthius, arbores complicabat, hisq; alligabat hominum brachia, ut in ſublime redeuntes lacera membra diſcerperent. Propert lib. 3. Arboreasq; cruces Sciniçis, & hoſpita Graijs Saxa, & curuatas in ſua fata trabes.

Atreus

Atreus Pelopis filius uxorem habuit Meropem, quam quum ſtupraſſet Thyeſtes frater, & grauidam feciſſet, ſuſceptos ex ea liberos Atreus decoxit, & conuocato per ſpeciem beneuolentiæ fratri appoſuit comedẽdos. Quod facinus adeo Sol exhorruit, ut refugus matutinum repetiuerit cubile. Vide Ouidium lib. 1. de Ponto.

Therodamas fuit neſcio quis carnifex, qui leones paſcebat humano ſanguine. Oui. in Ibin. Therodamantæos ut qui ſenſere leones.

Phineus rex Arcadiæ, filios ſuaſu ſecũdæ vxoris exoculauit: ꝓpter quod facinus vltricem numinum uindictam paſſus eſt amiſſo paulo poſt uiſu. Ouid. lib. i de Ar. Quid fodis immeritis Phineu ſua lumina natis?

Cleomenes Lacedæmoniorum dux, ab Antigono uictus profugit ad Ptolomæum, a quo benignè primum exceptus eſt, demum tamen Nicagoræ cuiuſdam calũnia ſuſpectus regi factus eſt, & ab eodem excoriatus.

Arpiages fuit quiſpiam, qui filium comedit. Ouid. in Ibin: Vt puer Arpiage referas exempla Tyeſtæ, Inq; tui caſus uiſcera patris eas.

Thrax fuit quiſpiã, qui filiis ſuis omnibus oculos effodit quòd neglecto patris mãdato, Xerxem ſecuti, aduerſus Græciam militaſſent.

Mamertes, Syſiphonis Corinthij fratris ſui filios interfecit cupiditate dominandi.

Dionyſius tyrannus Marſiam quendam interfecit, ea tantum cauſa, quod is ꝑ quietem iugulare ſe Dionyſium exiſtimauerat.

Phalaris tyrannus Agrigentinorũ, non contentus exquiſitiſſimis cruciatibus, æneo uſus eſt tauro, quo miſeri mortales incluſi boum mugitus effingerent. Oui. Ipſe Perillæo Phalaris permiſit in ære Edere mugitus, & bouis ore queri.

Alexander Pheræus, uiuos homines obuerſis in ſe faciebus ſepeliebat, alios urſorũ pellibus inuolutos dabat conficiendos uenatoribus, & feris confodiendos. Polyphrantem auunculum interemit haſta, quam ſacrauit, & feſta præcinxit corona.

Athenienſes Æginetis adoleſcentibus, nauticarum artium peritis, pollices ꝓciderunt, ne in certamen nauale ſecum deinceps deſcenderent.

Perillus excogitauit æneum taurum, quo incluſi ſubditis ignibus longo & abdito cruciatu mugitũ bouis imitarentur, ne eiulatus ſimiles humanæ uoci Phalaridẽ tyrannũ ad miſericordiam inducerent. Quod teterrimũ artis ſuæ opus primus artifex incluſus expertus eſt. Ouid. in Ibin: Acre Perillæo ueros imitere iuuẽcos, Ad formam tauri conueniente ſono.

Ethruſci uiuorum corpora ſauioſis & tabidis mortuorum cadaueribus alligabant, ora oribus, manibus manus, & pedes pedibus componentes. Feritatẽ hanc in Mezentio notat Verg. lib. 8. dicens. Mortua quinetiam iungebat corpora viuis, Cõponens manibusque manus, atque oribus ora. Tormenti genus, & ſanie taboque fluentes Complexu in miſero longa ſic morte necabat.

Mithridates rex ponti vna epiſt. 80. millia Romanorum per Aſiam diſperſa mandauit interfici.

Cyſenis filia Diogyridis Thraciæ regis, viuos homines diſſecabat medios, & parẽtibus comedendos apponebat liberos.

Ptolemæus Phiſco, rex Aegypti, filium ſuum Memphitem (quem ex Cleopatra vxore eadem & ſorore ſuſtulerat) occidi iuſſit. Interfecti demum præciſos pedes, caputque & manus ciſta concluſos pro munere natalitio matri miſit. Idem quum animaduerteret ſe ſuis oĩbus odioſum eſſe, ut periculo poſſet obſiſtere, freqnens iuuentute gymnaſium armis & igni circundedit, incluſosq; omnes partim ferro partim flamma necauit.

Carthaginenſes Attilium Regulum palpebris ante reſectis in machina referta aculeis incluſerunt, ibiq; inaudito mortis genere necauerunt. Claud. Prorogat æternam feritas tibi Punica palmam Regule. interfecto demum duce, milites fundo nauium ſubſtratos enecauerunt.

Annibal horum dux pontem humanis cadaueribus in Gelo flumine conſtruxit, ſuperque

perque exercitum traduxit. Ouid. in Ibin. Vt quos dux pœnus merſit putealibus undis, Et iacto canas puluere fecit aquas. Idem Annibal captiuos Romanorum iti nere feſſos prima pedum parte ſucciſſa relinquebat in itinere: quos uero in caſtra perduxerat, ferro cogebat decernere, paria fratrum & propinquorum iungens.
Nec antè explebatur feritas, quam ad unum uictorem omnes redegiſſet.
Tullia filia Tarquinii currum ſuper faciem mortui parentis duxit, equis etiam refu gientibus. Ouid. li. 6 Faſt. Filia carpento patrios initura penates, Ibat per medias alta feroxq; uias: Corpus ut aſpexit, lachrymas auriga profuſis Reſtitit, hunc tali corripit illa ſono: Vadis, an expectas precium pietatis amarum? Duc inquam in uitas ipſa per ora rotas Certa fides facta eſt dictus ſceleratus ab illa Vicus, & æter na res ea preſſa nota eſt.
Manlius Torquatus conſul, dum cum Latinis bellum gereret, edictũ eſſe, ne qu s ex tra ordinem pugnaret filium ſecuri percuſſit, quod a Geminio Metio Tuſculano rum equitũ profecto laceſſitus manum conſeruiſſet, licet parta hoſte uictoria.
Qu. Mutius Scæuola, Tribunuſplebis, nouem collegas duce Sp. Caſſio ad dominatio nem aſpirantes, uiuos crèmauit. autor Valerius de Seueritate.
Lucius Sylla, Romam & uniuerſas Italiæ partes, ciuilis ſanguinis fluminibus inun dauit. Quatuor legiones contrariæ partis, miſericordiam implorantes, obtrunca ri iuſſit. Prænestinos (qui iuniorem Marium receperant) poſt factam P. Cethego deditionem extra mœnia iuſſit occidi, ut eorum corpora per agros ſpargi. Qua immanitate perierunt quinque millia hominum Quator millia & ſeptingentos diræ proſcriptionis edicto iugulatos in publicas tabulas referri uoluit, ne tanti fa cinoris deleretur memoria. Virorũ; cædibus non ſatiatus ſæuiit in mulieres. Ab ſciſſa miſerorum capita afferri ſibi iuſſit, ut diro illo aſpectu ſatiaretur feritas. M. Marium prætorẽ non prius uita ſpoliauit, quam oculos eidem erueret, & ſingu las corporis partes confringeret. M Pletorium (quod ad ſupplicium Marii exani mis cecidiſſet) mactauit protinus. C. Marii erutos cineres in Anienem ſparſit.
C. Marius urbes potitus poſt exilium, cum Cinna, Carbone & Sertorio ſtatim ad cæ dem principum animum conuertit. Octauii conſulis caput expoſuit pro roſtris. Antonii conſularis caput mẽſis appoſuit. Cæſarem & Fimbriam in penatibus do morum ſuarum trucidauit. Craſſi pater & filius in mutuo alter alterius aſpectu iu gulati ſunt Bebius & Numitorius per medium forum uncis carnificũ tracti ſunt Catulus Luctatius hauſtis carbonibus hoſtili ſe exemit ludibrio, Archarius & Me rula flamen dialis confoſſi ſunt. Quæ omnia feritatis exempla a Ianuarii Cal. in tra Idus abſoluit.
Septimuleius exciſum C Gracchi caput liquato plumbo reſperſit.
Auidium Caſſium Romani alterum Catilinam uocarunt, quod cruoris eſſet cupi dus Is inauditum & nunquam prius uiſum tormenti genus commentus eſt Tra bem enim longitudine 80. aut 100. pedum infixam terræ erigebat, cui a ſummo ad infimas partes alligatos homines flamma & fumo ſuffocabat.
Æmilius Cenſorinus, Ægeſtæ urbis Siciliæ tyrannus, multis muneribus eos perſe quebatur, qui inauditum aliquod tormenti genus excogitaſſent. Spe igitur lucri commotus quidam Aruntius Paterculus, equum ex ære fabricatum ei dono de dit Ille autem muneris autorem primum ibidem concluſit, & emori fecit.
M. Antonius allatum ſibi Ciceronis caput in menſa apponi uoluit, perq, diem illud aſpexit, quouſque tali ſpectaculo animam exatiaſſet.
Eiuſdem Antonii uxor Fuluia caput ipſum maledictis ac diris execrata eſt, demum inſpuens gremio ſuo appoſuit, acrius inſpiciens linguam illi e faucibus euelht, eamque frequenter confodit acicula, qua tunc ad ornamento capitis utebatur.
Vedius Pollio quũ piſcinas magno ſtudio ac diligentia coleret, ſeruos ſuos occide bat, eosq; piſcibus dabat in prædam, ut hominũ cruore paſti delicatiores eſſent.
Numatius Flaccus, Pompeiani nominis defenſor, obſeſſus a Cæſare in Hiſpania, &

incluſus Attinguenſium mœnibus, omnes eius oppidi ciues (quos Cæſari ſtudere intellexerat) iugulatos è muris præcipitauit. Fœminas quoque uirorum (qui in contrarijs erant) cum liberis inſecit. Alios infantes in conſpectu parentum humo infixit, alios ſuperiactos pilis excipi iuſſit.

Domitius Nero, domitij Aenobarbi, & Agrippinæ filius, matrem interemit. Octauiam & Sabinam Poppeam in matrimonium duxit, uiris earũ trucidatis, ipſasq: Demum uxores dedit morti. Petro & Paulo uitã abſtulit. Antoniam filiam Claudij, recuſantem ſibi nubere poſt Poppeæ mortem, occidit. Item Aulum Plauciũ iuuenem, quem ante mortem per uim conſtuprauerat Ruſſum Criſpinum priuignum, Poppea natum, impuberem adhuc ſubmerſit. Tuſcum nutricis filium relegauit. Senecam præceptorem ad necem compulit. Pleroſque liberos diuites & ſenes (quos ſemper fautores inuenerat) occidit. Caſſio Longino iuriſconſulto oculos effodit. Polyphago cuidã Aegyptij generis, crudam carnem mandare aſſueto uiuos homines laniandos obijciebat, & abſumendos. Populo & mœnibus patriæ non pepercit. Vrbem enim palam incendit, quaſi offenſus deformitate ueterum ædificiorum: quod incendium lætis oculis proſpexit è Mecœnatiana turri. Inflãmatis iam domibus nemini permiſit ire ad reliquias rerum ſuarum.

Tiberius uero, tertius Romanorum imperator, teſtamentum matris pro irrito habuit. Tres ex Germanico nepotes, Neronem, Druſum & Caiũ, uarijs modis afflixit. Neronem ad mortem compulit, quum ei laqueos & uncos oſtentaret carnifex. Druſum in ima Palatii parte ſublatis alimentis adeo macerauit, ut ille tormẽtum è culcitra tentauerit mandare. Ex uiginti uiris patricijs (quos elegerat conſilii cauſa) uix duos aut tres incolumes requirit, cæteros diuerſis cauſis necauit. Seleucum Grammaticum ad mortem compulit. Piſcatori, qui ſibi ſecretum aliquid agenti nullum in opinanter obtulerat, perfricari eodem piſce faciem iuſſit, & os locuſta lacerari. Militem prætorianum ob ſurreptum è uiridario pauonem capite puniuit. Nullus a pęna hominum ceſſauit dies, ne religioſus quidẽ ac ſacer. Multos accuſauit & damnauit cum uxoribus ac liberis ſuis. Interdixit, ne capite dãnatos propinqui lugerent. Nemini delatorum fidem abrogauit. Pleriq; citati ab eo ad dicẽdam cauſam partim ſe domi vulnerauerunt, partim in media curia venenum hauſerunt, quos tamen colligatis vulneribus & ſemianimes in carcerẽ rapi imperabat. Puniti omnes in Gemonias vnco tracti ſunt. Viginti vno die abiecti tractiq;, nulla ætatis aut ſexus habita ratione. Virgines pleræq; prius a carnifice uiciatæ, demum ſtrangulatæ ſunt. Mori volentibus, uim adhibebat uiuendi. Mortem adeo leue ſupplicium putabat, ut quum audiſſet quendam Carnuliũ eam anticipaſſe, exclamauerit. Carnullius me euaſit. Furiatus dolore quẽ ex morte filij ſui Druſi conceperat, multo nulla cauſa interfecit. Rhodienſem hoſpitem quem benignis literis Romam euocauerat, ubi aduenit, torqueri iuſſit, & occidi. Carnificinæ locum habuit Capreis, vnde damnatos poſt exquiſita tormenta præcipitari coram ſe in mare iubebat, excipientibus deorſum claſſiarijs, & cadauera remis elidentibus.

Domitianus multa crudelitatis exempla exercuit. Diſcipulũ Pantomini puberem occidit nullam aliam ob cauſam, quàm ꝙ magiſtro ſimilis eſſet forma. Itẽ Hermogenem Tarſenſem propter quaſdam in hiſtoria figuras. Interemit & multos ſenatores, in his aliquot conſulares, vt Ciuicam, Cerealem Aſiæ proconſulẽ Saluidienum, Ortoſitum, Acilium Glabrionem, Aelium: Lamiã ob ſuſpicioſos iocos Metiũ Pompoſianum, ꝙ habere imperatoriam geneſim vulgo ferebatur, & alias quaſdam ob cauſas leuiculas. Præterea Salluſtium, Lucullum Britanniæ legatũ, & Iuniũ Ruſticum. Philoſophos omnes vrbe Italiaq; ſubmouit. Occidit & Eluidium filium, ꝙ ſub perſona Paridis & Oenones diuortium ſuum cum vxorẽ traxaſſet. Flauium Sabinum, quod cum præco non conſulem, ſed imperatorem ſalutaſſet. Aretinum Clementem conſularem capitis condemnauit.

Claudius

Claudius Cæſar (qui interfecto Caligulæ ſucceſſit in imperio) tormenta quęſtionū.
pœnaſq́, parricidarum repræſentabat, & exigebat palàm. Gladiatores retiarios
habebat interfici, ut expirantium faciem uideret. Beſtiarijs meridianiſq́; gladia
toribus adeò delectabatur, ut à prima luce ad ſpectaculum deſcenderet, & meri-
die dimiſſo ad prandium populo perſederet.

Aulus Vitellius nobiles uiros & condiſcipulos, omnibus blanditijs ad ſocietatem
imperij allice factos, uario genere fraudis occidit, & in his unū ueneno manu ſua
porrecto in aquæ frigidæ potione, quam is febre affectus popoſcerat. Portitorem
quendam nulla penitus culpa interfici iuſſit, uelle ſe dicens oculos paſcere. Duos
item iuuenes patri ſupplicium auertere conantes. Quendam equitem Rom iugu
lari mandauit cum liberto. Item plebeios quoſdam, qui Venetæ factioni maledi
xerat. Venit & in ſuſpicionem matri uenenum porrexiſſe, quod audiuiſſet à Catta
muliere uaticina, diutiſſimè ſe imperaturum, ſi ſuperſtes parenti extitiſſet.

Caligula auiæ Antoniæ defunctæ nullum exhibuit honorem, proſpexitq́; ſiccis ocu
lis è triclinio ardentem rogum. Fratrem Tiberium interemit. Syllanum ſocerum
ad ſecandas nouacula fauces compulit. Cum omnibus ſororibus ſuis ſtupri con-
ſuetudinem fecit, easq́; (quod eſt omnium longè turpiſſimum) exoletis ſuis pro-
ſtrauit. Ptolemæum regis Iubæ filium, conſobrinum ſuum, item Macronem &
Enniam (quos habuerat imperij adiutores) pro meritorum gratia penſauit mor
te. Multos ex ſenatoribus interfecit. Quæſtorem ſuum in coniuratione nomina-
tū flagellauit ueſte detracta. Multos honeſti ordinis prius ſtigmate deformatos,
ad munitiones uiarum, ad metalla, aut ad beſtias condemnauit, aut beſtiarum mo
re quadrupedes cauea coercuit, aut medios ſerra diſſecuit: idq́; ob leuiſſimā cul-
pam, aut nullam potius. Parentes ſupplicio filiorum cogebat intereſſe, quorum
vni ualetudinem excuſanti, lecticam miſit. Curatorem munerum & uenationum
per continuos dies in conſpectu ſuo catenis uerberatum, non prius occidit, quā
offenſus putrefacti cerebri odore. Comœdiographum quendam ob ambigui ioci
verſiculum igni cremauit in ipſo ſtatim amphitheatro. Equitem Rom. obiectum
feris, cùm ſe innocentē proclamaſſet, reduxit, abſciſſaque lingua induxit rurſus.
Quēdam ab exilio reuocatum, cùm interrogaſſet, quidnam ibi facere cōſueſſet:
quum per adulationem hæc reſpondiſſet, Semper oraui ut periret Tiberius, & tu
imperares: capta ex eo uerbo coniectura exules ſuos mortem ſibi imprecari, miſit
qui uniuerſos contrucidarent. Præter facta, uerbis utebatur feritatem immanem
ſpirantibus. Dicebat omnia ſibi in omnes licere. Gallis Græciſque aliquot vno
tempore condemnatis, gloriabatur Gallogræciam ſe ſubegiſſe. Quos torquebat,
minutis ictibus plecti iubebat, quo diutius langueret, addito etiam pcepto, Cura
te ut ſe mori ſentiant. Iactabat & illud tragicum: Oderint dum metuant. Optauit
plerunq; ut populus Rom. unicam haberet ceruicem. Querebatur & dolebat ſua
tempora nullis calamitatib. publicis inſigniri. Optabat exercituū cædes, famem,
peſtilentiam, incendia, & hiatum aliquē terræ. Puteolis declinatione pontis mul
tos è littore ad ſe inuitatos, oēs præcipitauit. Quoſdam gubernacula apprehēden
tes, cōtis detruſit in mare. Publico epulo ſeruū ob detractam legis argenteā lami
nā carnifici cōfeſtim dedit, ut manib. abſciſſis, & ante pectus è collo pēdentibus,
p cœtus epulantium circunduceretur, præcedente titulo, qui cauſam pœnæ indi-
caret. Mirmillonē ſecum rudib. certantem, ſpōte proſtratum, confodit ferrea ſica.
Admota altarib. victima elato malleo cultrarium maſtauit. Inſiſtens Iouis ſimu-
lachro, quum Apellem tragœdum interrogaſſet, uter illi maior uideretur, cūctā-
tem flagellis diſcidit. Vxorem aut amiculam quum oſculabatur, addebat, Iam bo
na ceruix, ſimul ac iuſſero, demetur. Hæc omnia ex Tranquillo.

Traiano imperante, Iudæi, duce Andræa, multos ex Græcis & Romanis obtrunca-
runt. Qua cæde non contenti, humanis carnibus ueſci cępere, ſeq́; occiſorum in-
teſtinis, ſtillante adhuc ſanguine, incingere, eorūdem pellibus obuolui: Multos

item per medium uſque ad uerticem diſſecuerunt: multos obiecerũt beſtiis lanian dos. Alios inter ſe digladiari coegerunt, ut ducenta & amplius hominum millia eo furore, & armis Iudæorum, interierint. autor Dion. Caſſ.

Diocletianus paucis diebus 17. milia Chriſtianorum uarijs ſupplicijs affecit.

Antonius Commodus, gladiatoriis cædibus adeò Romanorũ atriuit imperium, ut nomen gladiatoris vulgò meruerit. Idem, teſte Lampridio, homines qui pedibus debiles forent, ſagittis ſolebat conficere Claua multos etiam affixit, Herculem ſe fingens. Sacra Mithriaca homicidio polluit. Irridentes ſe feris obiecit. Eũ qui Trãquilli librum vitã Caligulæ continentem legerat, feris obiecit. Si quis ſe mori uelle prædixiſſet, hũc inuitum iubebat præcipitari. Obeſi corporis hominem medio uentri diſſecuit, ut eius inteſtina ſubitò funderentur.

Septimius Seuerus imperator poſt Didium Iulianum, Clodium Albinum tumultuãtem interfecit, & capite eius Romam miſſo, corporis truncum equo refugienti conculcandum præbuit.

Romanus Iunior Imp. matrem Helenã à ſe reiecit, & ſorores, quas ablatis imperialibus pannis incluſit cœnobio.

Baſilius huius filius, imperator poſt Ioannem Zimiſcem, Bardam Silerum unum ex ſuis ducibus rebellantem cùm uiciſſet, oculis priuauit. Bulgaros tumultuãtes cum in poteſtatem ſuam redegiſſet, quindecim millibus captis oculos effodit, uno tãtùm incolumi relicto, qui excæcatos ad Samuelem eorum ducem dirigeret.

Macrinus Imp. ꝓdigioſi fuit animi ĩ exhibẽdis ſupplicijs. Nã geminos boues miræ magnitudinis aperiri iuſſit, hisq; milites ſingulos (q ancillæ hoſpitis pudorẽ uiolaſſe ferebantur) incluſit, capitib boum exectis, ut facilius unà colloqui poſſet.

Maximianus Imp. tam crudelis fuit animi, ut Cyclops, Buſyris, Gyges & Typhon diceretur: Vnde ſequentib. uerſibus eiuſdem ſeuitiæ illuſum eſt. Et qui ab uno non poteſt occidi, a multis occiditur. Tygris acerrimus eſt, & tamen occiditur. Caue multos, ſi ſingulos non times.

Irene imperatrix, uxor Leonis quarti, Conſtantino ſexto, filio ſuo in carcerem coniecto, oculos eruit, quòd ab ipſo prius fuiſſet expulſa.

Spendius fuit quidam Italici generis, Capua oriundus, qui captiuos in bello beſtijs laniandos obijciebat. autor Polybius.

Tamburlanus Scytharum rex, nihil habebat iucũdius, quàm animi feritatẽ humano cruore oblectare. Cuidam roganti cur in omnes uſque adeò ſæuiret, toruo aſpectu retorisq; oculis fertur reſpondiſſe, An tu me hominem putas, & non Dei irã potius, ad hominum perniciem in terris agentem?

Tamburlanus rex Scytharum, Pazaitem principem Turcarum, bello captum caueis incluſit, & catenis uinctum, ſub mẽſa inſtar canis comedere, & mandare ciborum analecta.

Sanctius quartus Hiſpaniæ rex, patrem ſuũ Alphonſum decimum, è Germania redeuntem, occupato regno non admiſit. Quatuor hominũ milia trucidari iuſſit, quòd in tumultu quodam Alphonſum fratris ſui filium regem appellaſſent.

Atila rex Pannoniæ, undecim uirginum millia in expugnatione Coloniæ interfecit. Fratrem Budam morti dedit. Aquileiam diruit.

Tartari Pannoniam ingreſſi, Varidano oppido capto, fœminas templis incluſas cremauerunt, & Belam, quartum eius populi regem, ſic terruerunt, ut ad præſidium ſalutis, latebras inquiſiuerit.

Colomanus rex Pannoniæ, Almo fratri oculos eruit.

Totila rex Gothorum, capta Roma tertiam partem murorum diſiecit. Capitolium incendit omnia diripuit. Et tanta paſſim feritate debacchatus eſt, ut Dei flagellũ diceretur.

Vitoldus princeps Lituaniæ, hoĩes morti deſtinatos mira crudelitate urſinis includebat pellibus, eoq; modo inuolutos canibus dabat concerpẽdos. In bellicis expeditionibus

peditionibus arcum ſemper habebat intentum, ut ordine aberrantem ſagitta cõfigeret. Multi tantæ feritatis metu ultro ſine carnifice animas proiecerunt.

Ecelinus (qui circa Taruiſiũ, & in Euganeis exercuit tyrannidem) caſtrabat pueros, ſtupro uiciabat uirgines, matronis adimebat mammas, prægnantum ſecabat uteros, partus exertos in ignem mittebat. Biſſena Patauinorum millia ſub ſuo uexillo merentia ad unum interfecit, audita Patauii defectione.

Othomanus Turcarum princeps, anno Salutis 953. Conſtantinopolim cepit. Conſtantini Imperatoris mortui caput ad ludibrium palo affixit, & totis caſtris geſtauit. Mares & fœminas illuſtres iugulauit, aut ad uſum nefariç libidinis reſeruauit.

Egebertus Sicoberti filius, & poſt patrem Angliæ rex, fratres filios enecauit.

Clodomyrus Clodouci primi filius, Sigiſmũdum, filium Gundebaldi regis Burgundię, bello captum una cum liberis & uxore in puteum coniecit.

Phildebertus huius frater Almaricum regem Gothorum, ſororis ſuæ Clotildis maritum obtruncauit, & Toletum urbem (in qua ille ſe tutabatur) diripuit. Duos item fratres Clodomyri filios ſimulata beneuolentia conuocatos interfecit.

Clotharius horum duorum frater, & Clodouei filius, Conabrum ducem Britonum interfecit, & Crominum eius filium cum uxore & liberis igne cremauit.

Sigiprandus Ariſprandi filius, & Longobardorum rex. Aripetto (quo cum certabat) oculos eruit, uxorem eius naſo auribusq́ue truncis dehoneſtauit.

Alboinus Longobardorum rex, ex capite Cunimundi Gepidarum regis bello uicti, craterem ſibi fecit.

Narſes Italiæ præfectus, Sindualdum Britonũ ducẽ armis domitũ trabe ſuſpendit.

Boleſlaus tertius Bohemorum rex, Moſconi regi Poloniæ ſuperato oculos, eruit, ut etiam Odoalricus Boleſlai frater alteri fratri Iamuro.

Atelſtanus rex Angliæ, Edimum adoleſcentem in nauigio ſine remige fluctibus perdendum expoſuit.

Alphonſus tertius rex Hiſpaniæ, quatuor fratribus oculos eruit.

Alphonſus primus rex Luſitanię, matrem coniecit in uincula, quod mortuo primo marito ſecundas tentaſſet nuptias.

Amalaſuntha mater Atalarici regis Gothorum, mortuo filio adiutorem ſibi delegit Theodatum, a quo tamen in balneo ſtrangulata eſt.

Ioãnes Maria, dux Mediolanẽſis, quotidie nouo tormẽti genere ciues opprimebat. Idẽ matrẽ (a qua interim corripiebatur) in carcerẽ detruſit, & ibidem mori coegit.

SEVERISSIMI, ET MAXIME TETRICI.

Herodes Antipas filios ſuos Ariſtobulum & Alexandrum falſos accuſatos & ſuſpectos inſidiarum iuſſi interfici. Propterea dicebat Auguſtus, Malle ſe Herodis porcum eſſe quam filium.

Socrates fuit eodem ſemper vultu: nec aut hilari, magis, aut turbato.

Zaleucus legem ſtatuit Locris, ut in adulterio deprehenſis eruerentur oculi. Quam legem quum filius, eius temeraſſet, eidem oculum excuti iuſſit, & ſibi alterum, ut eã probaret firmius. Hinc Zaleuci lex abiit in prouerbiũ de tetrico nimis edicto.

Æacum, Rhadamanthum & Minoa, poetæ fecerunt iudices inferorum ob incorruptam & inexorabilem ſeueritatem. Ouid lib. 9 Quum uideat feſſos Rhadamanthon & Æacon annis, Et Minoa queri, &c.

Tenes fuit quiſpiam, qui legem induxit, ut a tergo iudicis aſtaret ſpiculator, ſecurim tenens, ut qui perperam aliquid in iudicio dixiſſet, eum protinus ſecuri percuteret. Hinc orta parœmia, Tenedius homo.

Ælianus ſcribit, Anaxagoram Clazomenium nunquam riſiſſe.

Epaminundas uictorem filium interfecit, ꝙ præter edictũ congreſſus eſſet inimicis.

Artaxerxes rex Perſarum cum ſenſiſſet parari ſibi inſidias a quinquaginta filiis, Darii ſuaſu, omnes extremo effecit ſupplicio.

Vſcuncaſſanus rex Perſidis & Armeniæ, filium ſuum Maſſubeum ſceũ ſemper duxit

 catenatum,

catenatum,& ad extremum adegit ad mortem , quia cum fratre ipſius regis Gurlumonech (qui ab eo deſciuerat) ſenſiſſe uidebatur.

Phœnix Amyntoris filius,matri gratificaturus patris interfecit pellicem.

Simili exemplo Oreſtes matrem Clitemneſtram interfecit,quod ille Agamemnonem eiuſdem Oreſtis patrem occidiſſet maritum ſuum.

Damatriona Spartana mulier filiûm occidit,quod eum ignauo eſſe animo,& inutilem bello accepiſſet.

Talantia alia Spartana,quum audiuiſſet filium ſuum Pedaretum iniquè apud Chios ptincipari his ad eum uerbis ſcribit:Aut temelius in Chii adminiſtratione gerito aut iſtic maneto.Nam ſi Spartam redieris,non eſt quod ultra te ſperes uicturum.

Tigranes rex Armeniæ,collapſus equo ſuo inter uenandum,ſtatim ut ſurrexit,alterum ex filiis maiorem natu interfecit,quod parenti dextram non porrexiſſet.

Mithridates rex Ponti, filium ſuum catenis uinctum mori coegit , quod eius opera Boſphoranos & Colchos putabat defeciſſe.

Lucius Brutus filios ſuos, Tarquinii dominationem a ſe expulſam reducentes, comprehenſos primum uirgis cædi iuſſit,hinc ad palum ligatos ſecuri percuti. Verg lib.6. Natosq; pater noua bella mouentes Ad pœnã pulchra pro libertate uocabit.

Sp.Caſſius filium itidem uerberibus affectum necari iuſſit,ꝙ eum eſſet Tribunuſ ple. legem agrariam primus tuliſſet,multaque,largitione animos hominum ſibi conciliauiſſet,ſenatui propterea & populo ſuſpectus affectatæ tyrannidis.

T.Manlius Torquatus filium Syllanũ expilatæ Macedonię,quam habebat prouinciam accuſatum & cõuictum,ſua ſententia publicè damnauit, ac deuouit morti.

Dum apud Atheſim Romani impetu Cimbrorum exterriti diffugerent, M.Scaurus filio ſuo ullius cõſternationis & fugæ participi miſit,qui dicerent,ſe libentius in acie eius interfecti oſſibus occurſurum,quam ipſum tam deformis fugæ reum uiſurum. Quo audito,filius animi dolore gladio ſuo ſe confodit.

Aulus Fuluius filium ſuum,prauo conſilio amicitiam Catilinæ ſecutum , & in eius caſtra temerario impetu ruentem,itinere abſtractum ſupplicio mortis affecit:præfatus,nõ ſe Catilinæ filiũ aduerſus patriã,ſed patriæ aduerſus Catilinã genuiſſe.

M.Craſſus tanto fuit animi rigore,ut ſemel tantum in uita riſerit. Sidonius: Tã Cenſorius haud fuit uel ille, Quem riſiſſe ſemel ferunt in æuo.

Auguſtus Herothen Ægypti procuratorem malo nauis iuſſit configi,quod coturnicem aliarum uictricem comediſſet.

Peſcennius Niger quum Galliam regeret, imperante Septimio,tribunum quendam lapidibus obrui iuſſit,quod is militum ſtipendia decimaret.

Sextus Aurelianus ſcribit,Philippũ imp.(qui Gordiano ſucceſſit) tam ſeueri triſtis fuiſſe animi,ut iam tum a quinquenni ætate nullo cuiuſquam commento ad riſum ſolui potuerit,aut ab inflexibili naturæ toruitate dimoueri.

Federicus ſecundus Imp.filium ſuum Henricum peremit carcere , quod ſuſpicabatur eum fauere Gregorio pontifici,quo cum bello ipſe ſuſceperat.

Orbilius beneuentanus ludimagiſter fuit Romæ , tanta in diſcipulos ſeueritate, ut plagoſus appellaretur, & uulnerarius.

Fuit in Tamburlano Scytharum rege tanta maieſtas,& in coercendis militibus ſeueritas,ut gregariũ militem (qui muliereulæ cuidam lac furto ſuſtuliſſe ferebatur) mandauerit interfeci,apertis inteſtinis,uiſceribus lac epotum extrahi.

Apud Turcas Ioannis Huniadis ducis fortiſſimi nomẽ uſq; adeo fuit terrificum,ut nutrices ad cõprimendos infantulorũ uagitus in Huniadẽ adeſſe ſemper cõfigãt.

Lenogildus Gothorum rex,& hæreſis Arrianæ ſectator quum reſciſſet filium ſuum Hermogildum ex Arriana catholicum effectum,eũdem crudeliſſimè interfecit.

Matthias Coruinus,rex Hungariæ,tonſori ſuo barbam & naſum deſecuit quod uxoris ſuæ poſteriores ueſtium partes per iocum mutilaſſet.

CLEMEN-

CLEMENTES ET HVMANI.

Moſes Aegypto fugiens Ioſephi ſecum oſſa tulit.
Tobias ſepeliendi mortuis uacabat.
Machabæus poſt pręliũ in Gorgię cõmiſſum,iuſſit ut occiſorũ corpora ſepelirẽtur.
Iehu rex Iſrael hoſtem ſuum Iezabelem fecit ornari tumulo.
Pericles mortuos in bello Peloponneſiaco primus oratione publica laudauit.
Darius eos obiurgauit,qui Heſtiei caput truncauerant.teſtis Herodotus.
Antigonus Alcioneum filium,Pyrrhi ad ſe caput deferentem, baculo percuſſum reiecit,ut barbarum & pollutum inclamans oculoſque abduxit,ne lugubri fœdaretur aſpectu. Multis inſuper lachrymis inimici mortem proſecutus eſt.
Demetrius claſſe Ptolemæi (qui prius fuerat uictor) ſuperata, eorum qui ceciderãt, corpora ſepeliri iuſſi,& captiuis omnibus liberum conceſſit reditum.Ptolemæus rex fugato Demetrio quoſcũque Demetrij amicos cepit, captiuos una cum eius ſuſpellectile remiſit.
Antiochus rex captum Scipionis filium remiſit ſine precio.
Cydon Corinthius fuit hoſpitalitate adeò inſignis,ut eius fores omnibus eſſent per uiæ Hinc adagium natum Semper aliquis in Cydonis domo.
Polycrates matres militum, qui in bello periſſent,opulentioribus ciuibus dabat nutriendas.
Maras Fuit quiſpiam apud Berœam Syriæ ciuitatem ditiſſimus,hũmanus & officioſus in omnes tum ciues,tum hoſpites.
Dromocheres Getarum rex, Lyſimachum hoſtem bello captum,mira clementia dimiſit illęſum.
Alexander capto Dario Leonatũ ex pupuratis ſuis miſit,qui eius matrem, uxorem, aliaſque fęminas conſolaretur,& lachrymis auerteret,& impediret. Arq; etiam matri Darij (cui nomẽ erat Siſigãbis) permiſit,ut quos uellet bello extinctos milites patrio more ſepeliret.Eius uerò uxorem (quam nulla id ætatis fœmina corporis pulchritudine uicit) non ſolum non uiolauit:at ſummam adhibuit curam, ne quis captiuo corpori illuderet. Omnem inſuper cultum fœminis reddi iuſſit, necquicquam ex priſtinę fortunę magnificentia adimi. Et (quod omnium maximum humanitatis argumẽtum) Darium ipſum amiſſo iure belli regno reſtituit.
Pyrrhus captiuos Romano populo reddidit.
Annibalem Capuã tenẽte, Faucula Clunia captiuis egẽtibus ſuppeditauit alimẽta.
Annibal inuentum Aemylij Pauli cõſulis,& collegę Terentij Varronis cadauer,honorificè tumulauit.
L. Aemylius Paulus,huius Aemylij filius,Perſeum Macedoniæ regem u inctum flenit,& aſſidere ſibi iuſſit.
Scipio Hiſpanos captiuos ſine precio dimiſit.
Pompeius Syllæ cadaueri honorem exhibuit. teſte Plutarcho.
Fabricius Cornelium Ruffinũ quem hoſtiliter oderat,iuuit in petitione cõnſulatus.
L. Craſſus orator tãta fuit clemẽtia,ut murenã mortuã mulros dies attatus fleuerit.
Lucius Albinus quum animaduertiſſet uirgines Veſtales ſub ſacrorum onere laborãtes,& ope hominem deſtitutas: ſtatim exonerato ſarcinis curru, uxore & liberis iter pedibus facere iuſſis,uirgines cum ſacris,conſcendere currum imperauit.
Cæſar captis apud Pharſaliam Pompei ſcrinijs,epiſtolas oẽs incluſã bona cremauit fide,nulla earum lecta.autor Plin lib.7. Idem Imperator ſimult ates contra nullos tam graues accepit nunquam,ut non occaſione oblata deponeret lubens.C.Mẽmio (cuius maledictis probroſiſq; uerbis fuerat laceſſitus) fuit in petitione conſulatus.C.Caluo poſt famoſa epigrãmata de recõciliatione per amicos agẽti,ultro & prior ſcripſit. Valeriũ Catullum (cuius uerſiculis ineluibile ſtigma receperat) ſatisfacientem eadem die adhibuit cœnæ hoſpitioq; patris eius,ſicut cõſueuerat, uti perſeuerauit.Cornelio Phagitę (cuius inſidias uix effugerat) nocerinõ pmiſit.

Statuas Syllæ & Pompeij inimicorum à plebe diſiectas depoſuit. Si qua grauius in ſe dicerentur, inhibere maluit, quam uindicare. Nocturnos coniuratores ſatis habuit monere, ne perſeuerarēt. Criminoſiſſimis Auli Ceccinnæ & Pitholai ſcriptis laceratam ſuam famam ciuili animo tulit.

Fl. Veſpaſianus Vitellij hoſtis ſui filiā ſplēdidiſſimè maritauit, dotauitq; & inſtruxit. Nullius unquam cæde lætatus eſt. Iuſtis etiam ſupplicijs illacrymauit & ingemuit.

Traianus ſolebat ægrotantes amicos uiſere exinanita imperatoria maieſtate. autor Auſonius.

Titus Veſpaſianus duos in urbe clariſſimos uiros (quos habebat cōpertos inſidiarū in ſuā uitam) non tantùm non puniuit, at etiam ſibi aſſidere iuſſit. Fratrē Domitianum inſidias quoq; parātem flens ſæpe obteſtatus eſt, ne parricidio eſſequi cuperet, quod breui eſſet habiturus. Idem laborantes morbo, & ægrotātes ſuis paſcebat manibus, & ſuorum moribus afflictos conſolabatur.

Antonius Pius fuit adeò mitis, ut quum ob inopiæ frumentariæ ſuſpicionem lapidibus à plebe Romana perſtringeretur, maluerit placare, quàm ulciſci ſeditionē.

Iulianus Imperator Nebridium Conſtantij (in quem ille bellabat) fautorem ad genua ſua prolapſum paludamenta protexit, ne à militibus interficeretur.

Domitianus inter initia Imperij ſui adeò ab omni cæde abhorrebat, ut edicere deſtinauerit, ne boues immolarentur. autor Suetonius.

M. Aurelius Antonius Imperator Auidio Caſſio, alijsque compluribus (à quibus inſidias parari ſibi cognouerat) pepercit, immemor furoris & uindictę, qua tamē ſummi principes debacchari ſolent, ſi uel fracta nuce, aut ungue prauè ſecto offendantur.

Probus Imper. Arradionem (quem ſingulari certamine pugnans confecerat) magnificentiſſimo honeſtauit ſepulchro.

Beatrix Romana uirgo corpora martyrum occiſorum in agro ſuo furtim ſepeliebat, quod etiam feciſſe feruut Bibianam uirginem.

Cyprianus Afer diuitias omnes pauperibus erogabat.

Criſpus & Criſpinianus quicquid lucri faciebant, arte ſutoria, quam exercebāt. pauperibus impartiebantur.

Anaſtaſia Chryſogoni diſcipula ſanctis (qui in carceribus tenebantur captiui) tacitè uictum miniſtrabat. Idem quoque fecerūt Praxedes & Pudentiana ſorores.

Lodouicus Pius, Gallorum rex, quum quatuor libros uarijs principatibus honoraſſet, ab his tandem incommoda multa paſſus eſt, atque etiam coniectus in carcerem. Quod tamen animo adeò ciuili & manſueto pertulit, ut eum his poſtea redierit in gratiam.

Ladiſlaus rex Pannoniæ, uictum à ſe inimicum regnare permiſit. Quin etiam ſi per proceres licuiſſet, oblatum recuſaſſet principatum.

Alphonſus expugnatæ per uim Neapoli noceri uetuit, pepercitq; ciuibus, à quibus tamen fratrem ſuum ſciebat interfectum fuiſſe. Præterea cuidam homini uerboſo (cui iure plurimum ſuccenſuerat) non modò ueniam petenti dedit, at quinque etiam talenta ultrò obtulit.

Philippus Maria Mediolanenſis captum nauali pugna Alphonſum cum duobus fratribus, non libertate ſolum, at etiam multis honeſtauit muneribus.

Petrus Urſeolus Venetiarum princeps, pauperum ægrotantium cubicula ſolebat furtim uiſere, & opib. ſuis iuuare. Idē Xenodochium ſuo unius ſumptu extruxit.

MODESTI ET VERECVNDI.

Temiſtocles iacentem hoſtem armis pulcherrimis indutum ſequenti militi exuendum reliquit, quum ab eiuſcemodi facto ipſe abhorreret.

Quum Mitylenæi Pyttaco multum agri offerrēt gratuito munere, tantum ſumpſit, quantum haſta percuteret: ut apud Romanos P. Claudius, quantum uno die araſſet.

Cimon Athenienſis reip. munera caſtè ſemper, & incorruptè obiit, & ab omni genere expilationis abſtinuit.

Peſcenius Niger ſic ſe ipſum & milites rexit, ut nihil à prouincialibus, nõ oleum, non lignum operamue extorſerint.

Agathocles rex Siciliæ nullo vnquam luxuriantis fortunæ zephiro auerti potuit à recordatione figulinæ patris officinæ. Quamuis enim haberet auri & argẽti abundẽ, ſemper tamen abacum uaſis fictilibus onerabat. Auſonius: Fama eſt fictilibus cœnaſſe Agathoclea regem, Atque abacũ Samio ſæpe oneraſſe luto. Quærenti cauſam reſpondit: Rex ego qui ſum Sicaniæ, figulo ſum genitore ſatus. Fortunam reuerenter, habe, quicunque repentè Diues ab exili progrediere loco.

Cato ob modeſtiam nullam ſibi ſtatuam erigi paſſus eſt, dicens: Se malle, ut poſteri percontarentur, cur Catoni poſita non eſſet ſtatua, quàm cur poſita.

Fab. Gurges, Fab. Pictor, C. Numerius & Q. Vgolinus legati ad Ptolæmæum miſſi, accepta ab eodem munera in ærarium retulerunt.

Q. Cincinatus dictatura ſe ſponte abdicauit. Quod etiam L. Silla fecit ultrò.

Cn. quoque Plancus cenſuram uolens exuit.

M. Fabius cõſul deuictis Veijs oblatum triũphũ renuit ob fratris & collegę mortẽ.

Terentius Varro delatam ſibi ab uniuerſo ſenatu & populo dictaturam recuſauit, ꝙ rempub. confregiſſet Canuenſis pugnæ temerariæ congreſſu.

Cicero ius quum prætorijs Comitijs Cn. Scipioni ſuperioris Africani filio competitori omnium ſuffragijs præponeretur, erubeſcens ſe tanti uiri filio prælatum, ex competitore ſuffragatorem ſe fecit.

Pompeius oblatam ſibi ab Hebræorum rege menſam & ſedem auream, deferri iuſſit in publicum ęrarium.

Pompeius in acie Pharſalica uictus à Cæſare, quum poſtero die Lariſſam intraret, oppidique illius uniuerſus populus obuiam ei proceſſiſſet. Ite, inquit, & iſtud officium præſtate uictori.

Iulius Cæſar tribus & uiginti uulneribus coniuratorum mucronibus confoſſus, à uerecundia abſterreri non potuit. Nam eo tempore quo ſpiritus à mortali corpore ſecernebatur, togam utraque manu demiſit, ut inferior pars corporis tecta collaberetur.

Spurina egregius adoleſcens quum ſua forma complurium fœminarum ſolicitaret oculos, uerecundia motus oris decorem uulneribus deformauit.

TACITVRNI.

Pythagoræ diſcipulorum nemo minus biennio conticuit.

Agatho lapidem in ore tenuit per triennium, ut ſilere diſceret.

De ſilentio Secundi philoſophi uide caput de Inceſtuoſis.

Zeno quum legatos Antigoni regis miſſos Athenas cum nonnullis philoſophis ad cœnam inuitaſſet, ac cæteri omnes uerborum multitudine doctrinam ſuã oſtentarent, ſolus ipſe tacuit. Silentij cauſam percontantibus legatis reſpondit, difficillimum omnium eſſe, tenere ſermonem.

Paulus Simplex, Pauli primi Anachoretæ diſcipulus, magiſtro iubente, integrum triennium obſtinatiſſime tacuit.

Thomam Aquinatem condiſcipuli bouem appellabant, quòd ſemper taceret, audiretque tantùm.

HOMINES LIBERÆ ET IMPORTVNÆ loquacitatis.

Lara fuit nympha, cui Iupiter linguã abſtulit, ꝙ furtiuos ei⁹ amores Iunoni reuelaſſet. Oui. li. 2. Faſ. Iupiter ĩtumuit, quaq; ẽ nõ uſa modeſtẽ, Eripit huic linguã, &c.

Tantalum apud inferos damnatum aiunt, quòd deorum ſecreta hominibus reuelaſſet. Ouid. quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit.

Anaxarchum ob petulantes iniurias Anacreon Cyprius in pila contundi iuſſit.

Calliſthenes liberius cum Alexandro locutus, eiuſdem mãdato adiudicatus eſt morti. Hæc aũt eius uerba ad Alexandrum fuiſſe feruntur: Si Deus es, beneficia largiri mortalibus, non ſua debes eripere. Si homo, id quod es, ſemper te eſſe cogita.

Lacedæmonij libros Archilochi ob ſolam dicacitatem, & ingen iuirulentiam ab urbe ſua ſummouerũt, ne illorum lectione corruptum aliquid imbiberẽt lectores.

Dionyſio inquirenti, ubi nam terrarum exquiſitius haberetur æs: Antiphon Sophiſtes reſpondit, optimum ſe noſſe Athenis, ubi ſtatuas habebant Armodius & Ariſtogiton tytannicidæ. Innuebat autem Antiphon, Dionyſium eſſe dignum, qui ab huiuſmodi omnibus interficeretur. Quæ petulans & uerboſa dicacitas homini malè ceſſit.

Suſarion, Machnes, Cratinus, Ariſtophanes & Eupolis, Græci poetæ, flagitia hoĩum tanta libertate inſectabantur, ut opus fuerit lege, quæ maledicam illam & effrẹnẽ mordendi licentiã cohiberet & cõprimeret. De quibuſdã hoĩum meminit Horat. dicens: Eupolis atque Cratinus, Ariſtophanesq; poetæ, Atque alij, quorũ comẹdia priſca uirorum eſt. Si quis erat dignus deſcribi, quòd malus aut fur, Quod mœchus foret, aut ſicarius, aut alioqui Famoſus, multa cum libertate notabant.

Daphitas grammaticus in Thorace monte cruci affixus eſt, quòd reges maledicis carminibus inceſſeret.

Zoili quoque mordacitas prouerbio locum fecit. Nam & poetarum principem Homerum auſus eſt ſuis ſcriptis laceſſere.

Nullum opus tam abſolutum eſſe poterat, quod non calumniaretur Momus. Idem Sandalium Veneris Praxitelicæ culpauit, quum Venerem ipſam non poſſet.

Oſcus fuit quiſpiam natus ad contumelias omnium ingenijs impingendas. Nulli non iuſſit notam. autor Seneca.

Medius fuit quidam ex Alexandri adularoribus, qui calumnias in quemuis iactabat, & alios ad idem opus hortabatur.

Tymagenes hiſtoricus Auguſtum & uniuerſam eius familiã maledicis uerbis, probroſiſque conuiciis auſus eſt denigrare. Benignus tamen imperator ad uindictã ſatis habuit ei domo ſua interdicere.

Staterius ætate Marci Tullij, ob conuicioſa uerba & mordaculo ſermones re capitalis iure damnatus eſt

Theon fuit poeta quiſpiam rabioſæ loquacitatis, petulantiſſimæque maledicẽtiæ. Hinc adagium, Dente Theonis rodi.

Hipponax poeta fuit Iambographus amarulentus, & notæ mordacitatis. Hinc Hipponacteum præconium ceſſit in parœmiam.

Antigonus rex Theocritum Chium occidit propter falſum & mordax ſcomma ab eo de ſe dictum. Quum enim quaſi puniendus ad Antigonum raperetur, ſolãtib. cum amicis, ac ſpem pollicentibus, ꝙ omnino clemẽtiã regis experturus eſſet cũ ad eius oculos ueniſſet, reſpondit, Ergo impoſſibilem mihi dicitis ſpem ſalutis. Quo uerbo illudebat regi, quod altero orbatus eſſet oculo autor Macrob.

Æſuphus Delphos profectus gentis illius iram in ſe conuiciis & cõtumelioſis apologis concitauit.

Neuius Metellos ac Scipiones ſuis uerſibus auſus eſt proſcindere. Propterea Metellus conſul hoc ei uerſiculo reſpondit. Dabunt malum Metelli Neuio poetæ. Tandem autem propter nimiam illam in ſcribendo maledicentiam à triumuiris in uincula coniectus eſt, & in carcerem detruſus.

Audax fuit & licentioſum C. Memmij uerbum, qui auſus eſt obijcere Cæſari tanquam pathico, quod ſtetiſſet, ad cyathum Nicomedi regi inter exoletos.

APOPHTEGMATA CONVICIA retorquentium.

Iphicrates Harmodio ignobilitatẽ exprobranti reſpondit: Mei generis nobilitas à

me incipiet, tua autem in te deſinet. Plutar. in Apoph.

Agathocles Siciliæ, rex quum urbem obſideret, & aliqui conuiciarentur, dicentes: O figule, quomodo militibus ſtipendia ſolues? reſpondit: Quum urbem veſtrã ce peto. Idem eodem.

Androclidas increpatus à quodam, quod claudus in aciem deſcẽderet: Pugnare, nõ fugere, propoſitum eſſe ſibi, reſpondit. Valer. de fiducia ſui.

Anacharſis exprobanti illi Attico, quòd Scytha eſſet reſpondit, Mihi quidem probro eſt patria, ſed patriæ tu. Diogenes lib. 1.

Antagoras congrũ quũ coqueret, & Antigonus illi adſiſtens dixiſſet: Putaſne Homerum Agamemnonis & Græcorum deſcribendis rebus intentum, quo congri melius ſaperent penſitaſſe? reſpõdit, Opinaris (ò rex) Agamemnonem ſolicitius perſcrutatum, acquis in exercitu congrum coqueret? Plut. in Apopht.

Diogenes olera lauans, Ariſtippo dicenti, Si Dionyſio adulari uelles, non iſta eſſes reſpondit, Imò tu ſi iſta eſſe uelles, Dionyſio non adulareris. Valer. de contin.

Cato cuiuſdam probris vexatus reſpondit: Impar mihi tecum certandi cõditio eſt: nam ut male dicere, & male audire tibi facilimum eſt: ſic mihi malè dicere inſuaue eſt, & male audire inſuetum. Plutarchus in uita eius.

ADVLATORES, SCVRÆ ET PARASITI.

Tymagoras Athenienſis, Darium regem Perſarum (ad quem legatus miſſus fuerat) adulando more Perſarum adorauit. Quod ubi reſciuerunt Athenienſes, eundem ſupplicio capitis punierunt.

Darij Babilonem obſidione prementis fauorem & gratiam aucupari volens Zopyrus Perſa, Faciem & nares inhoneſto vulnere ſibi deformauit, ut Babylonis (ad quos ſe receperat) fidem faceret & mentiretur ſe perpetuam Darium inimicũ fore, a quo tam turpiter mutilatus eſſet. Quibus uerbis moti Babylonij eum in ſuã vrbem admiſerunt, quã paulo poſt tradidit ſuo regi. Hinc adagium, Zopyri talẽtum: de his qui plurimum ſibi nocent, ut alijs afferant emolumentum.

Ariſtippus Cyrenæus, Socratis auditor, meruit nomen regij canis & aulici, ꝙ adularetur Dionyſio, & ſequeretur quaquauerſum iret ille, ſaginandi ventris cauſa. Vnde Horat. Si pranderet olus patienter, regibus uti Nollet Ariſtippus.

Quum Alexander Iouis filium appellari ſe voluit, & More Perſarum, proſtratis humi corporibus à Macedonibus ſalutari, talia concupiſcenti protinus acceſſerunt Gages Argiuus, peſſimus carminũ autor poſt Cherilum, & Cleo Siculus quos maximorum exercituum principatibus anteferebat. Hi cum intelligerent nutum dñi, & quid creparet pollice cœperũt ꝓtinus plenis eũ buccis immodicè ꝑdicare & iam tum ante mortẽ deum facere. Adiecerunt inſuper Herculem, Bacchũ, Pollucem cum Caſtore nouo numini ceſſuros. Horum fumis permotus, Alexander, conuiuium omni opulentia exornauit, cui non Macedones tantum, ſed & principes Græci interfuerunt. Quum autem omnes vna cũ rege diſcubuiſſent, Cleo inſtitutum & præmeditatum ſermonem cum admiratione laudum eius exorſus eſt: enarratisque meritis, quibus eum noua Apotheoſi dignum prædicabat, iã unumquemque cœpit hortari, vt regem inter deos colerent. Quod ne quis recuſaret, obtulit ſe primum, qui proſtrato humi corpore regem adoraret. autor Cælius.

Philoxenus fuit paraſitus quiſpiam, qui cœna quadam vbi atriorem panem vidiſſet apponi, Ne multum, inquit, attuleris, ne tenebras nobis inducas.

Apollophanes Antigoni fuit adulator.

Cypriæ mulieres translatæ in Syriam currum incenſuras regum vxoribus humeros ſubincuruabant, vt eis ſuppedanei loco gradum ſtruerent, & ſcalarem præberent vſum. Cælius cap. 13. lib. 1 t.

Dromeas fuit paraſitus, à quo quũ quæſiſſet neſcio quis in vrbe, an apud Chalcidẽ lautius pararetur conuiuium: reſpondit, Iucundius ſibi uideri Chalcidenſis cęnę procemium, oſtreorum numero & uarietate.

Patroclides

Patroclides aſſentator fuit Philippi.

Demagoram Athenienſes decem talentis multauerunt, quòd Alexandrum deum appellaſſet.

Euagoram uero interfecerunt, quòd eundem adoraſſet.

Cliſophus Philippi Macedonis paraſitus, claudum ſe fingebant, quòd Philippus fractum crus haberet. Os & oculos eodem modo & iiſdem geſtibus contorquebat, quibus dominus.

Nicelias quum uideret Alexandrum magnum petitũ à muſcis: Quanto, inquit, hæ cæteris præſtant, quæ ſanguinem tuum deguſtant imperator. Idem quum uulneratum eum conſpiceret, illud Homericum ſtatim protulit, Qualis diuorum per currit corpora ſanguis.

Chariſophus uidens Dionyſiũ (cuius erat paraſitus) ſeparatim cum amicis ridentẽ, procul quoque ridebat. Interrogatus aũt ab ipſo Dionyſio, quid rideret. Quod, inquit, ea putem digna riſu, quæ dicitis.

Andromachus Carrenus fuit adulator Craſſi, quem tamen Parthis prodidit.

Cælio oratori quum quidam cliens omnia cõcederet, longa aſſentatione faſtiditus Cælius: Dic, inquit, contra, vt duo uideamur.

Decius Laberius actor mimorum inuitatus à Cæſare vt in ſcenam prodiret, reſpondit, ſe neceſſario coactum, nihil tanto uiro denegare poſſe, cui & ipſi dij omnia tribuiſſent.

Venienti ab expeditione Galliarum Cæſari, & in Pompeium copias paranti, Curio ob uiam approperauit, multis eundem blanditijs confricans, Ait enim ſe inuito ſenatu Cæſaris partes fouiſſe, tãtiſper dum coactus bello ſiluiſſent leges. Præualẽte demum Pompeio ſe expulſum Roma velut exulem, ſed tamen exilium nõ grauate pertuliſſe, propter Imperatorem. Vnde ſic apud Lucanum inducitur li.1. Dum voce tua potuere iuuari Cæſar ait, partes, quamuis nolente ſenatu, Traximus imperium, tuncquum mihi roſtra tenere Ius erat, & dubios in te trãsferre Quirites At poſtquam, &c.

Audita curionis oratione Lælius primipilus ſtatim Cæſari ad quæcunq; diſcrimina ſeſe obtulit, teſtatus nullum eſſe flagitium, quod non cõmittere lubens, ſi imperator iuberet. Hæc eius uerba ponit idem Luc. Iuſſa ſequi tã uelle mihi, quàm poſſe neceſſe eſt Nec ciuis meus eſt, in quem tua claſſica Cæſar Audiero.

Adulationes uero adeo & repreſſit & neglexit Auguſtus, ut ſe Dominum appellari ne à liberis quidem & nepotibus ſuis uel ſerio uel loco ſuſtinuerit. Atque huiuſmodi blanditias inter ipſos etiam prohibuit.

Sarmentus fuit Romanus eques ſcurilitate notiſſimus ſub Auguſto Cæſare.

Fuit & Apitius Galba nobilis ſcurra ſub Tyberio Cæſare. De utroq; Iuuen. Sat. 5 Si potes illa pati, quæ nec Sarmentus iniquas Cæſaris ad menſas, nec uilis Galba tuliſſet. De Sarmento Horat. in Serm. Nunc mihi paucis Sarmenti ſcurræ pugnã Meſſique Cicerri Muſa uelim memores, & quo patre natus uterque Contulerit lites Meſſi clarum genus Oſci.

Rhynthon fuit vtiliſſimus nugator Tarentinus, de quo Var. & Galba meminerunt.

Tectius Caballus ſcurilitate claruit apud Romanos. De eo & (quem nunc diximus) Galba, Mart. lib. 1. Qui Galbam ſalibus tuis, & ipſum Poſſes vincere Tectium Caballum.

Cæſar quoque Tyberius adulationes adeo auerſatus eſt, ut neminem ſenatorum aut officij aut negotii cauſa ad lecticam ſuã admiſerit. Conſularem uero ſatisfacientem ſibi ac per genua orare conantem, ita ſubfugerit, ut caderet ſupinus. Idẽ ſi quid in ſermone uel oratione blandius de ſe quicquam audiſſet, interpellabat & cõmutabat protinus. Domini appellationem ut maledictum nomẽ exhorruit. Quendam dicentem ſacras eius occupationes, alium autore eo ſenatu ſe adiiſſe uerbis mutatis iuſſit dicere ꝓ autore ſuaſorẽ, ꝓ ſacris occupationibus laborioſas.

Butra fuit quidam ſcurra, natione Hiſpanus, quem Sigiſmundus Imperator in conuiuio argento onerauit, adeò ut ſub pondere iam fatiſceret.

LIBERALES ET MAGNIFICI.

Abdias centum prophetas in ſpelunca metu Iezabelis uxoris Achab deliteſcentes, occultè pauit.

Darius Hyſtaſpis filius inſulam Samon & omnes ex ea prouentus Syloſonti dedit ob acceptam ab eo ueſtem quandam magna precii.

Cimon Athenienſis hoſtiles exuuias ciuibus ſuis contulit. Parabat quotidie domi cõuiuium, quò pauperes tatim conueniebant. Famulis iubebat, ut ſi quem paupertate laborantem animaduerterent, eũ collata furtim pecunia adiuuarẽt. Agrorũ ſuorũ & prædiorũ ſepes auferri, iuſſit ut omnia fructibus impunè uteſcerentur. Hanc eius liberalitatẽ commendant Plutarchus & Lactantius de Vero cultu.

Dido Troianis in Africã appulſis miſit uiginti tauros, ſuesq́; totidem, totidẽ agnos cũ matribus fides eſt. Ver. lib. 1. ſcribenti, Nec minus interea ſociis ad litora mittit Viginti tauros, magnorum horrẽtia centũ Terga ſuum, pingues centum cum matribus agnos, &c. Eoſdem quoque excepit epulo & cõuiuio, cuius apparatum idem poeta deſcribit his uerbis. Dant manibus famuli lymphas Cereremq́; canistris expediunt, tonſisque ferunt mantilia uillis. Quinquaginta intus famulæ, quibus ordine longo Cura penum ſtruere, & flammis adolere penates, &c.

Idem lib 4. Æn. ſcribit, Iarbam Getulorum regem centum Ioui delubra, & aras totidem poſuiſſe, ignemq́ue uigilem & perpetuum ſacra uiſſe.

Alexander Magnus cuidam Perillo quinquaginta talenta numerari iuſſit, ad dotem pauperculæ filiæ, quum illa decem, non amplius talenta poſtularet.

Alexander Taxilæ regi mille talenta contulit, uaſa item conuiualia ex auro & argẽto plurima: item ueſtes Perſicas, &c. equos 30. ſuis inſignibus ornatos.

Idem Porum hoſtem ægrum curauit, & in amicorum numerum recepit, & amplioré donauit regno, quàm prius tenuiſſet. Bis Perſarum ciuitatem ingreſſus, toties mulieribus erogauit numos, prægnantibusq́ue munus duplicari iuſſit.

Africanus Scipio nõn prius è foro ſolebat diſcedere, quàm unum aliquem ex his quibus congrederetur, beneuolum ſibi & amicum efficeret. Et quamuis eius poteſtate uicta fuiſſet Carthago, moriens tamen argenti libras 33. auri duas duntaxat reliquit, tanta in omnes exercerat munificentia.

Proculeius fratres ſuos Scipionem & Murenam impendiis bellorum ciuilium attritos & ſpoliatos partito iuuit patrimonio. Vnde Horat lib. 2. Car. Viuet extento Proculeius æuo Notus in fratres animi paterni: Illum aget penna metuente ſolui Fama ſuperſtes.

M. Scauri magnificentiam iam docuimus in capite de Sumptuoſis ædificiis.

Pomponius Atticus fugientem è patria Ciceronem ſeſtertiis 240. millibus donauit. Cedenti Italia Bruto ſeſtertia centum millia muneri miſit. Tam multa in P. Volumnium contulit, ut plura proficiſci à parente non potuerint. Idem publicam Athenienſium inopiam ſuis opibus ſubleuauit.

L. Lucullus tanta fuit in omnes, eruditos præcipuè liberalitate & beneuolentia, ut domus eius Græcorum Romam uenientium potius diceretur.

Auguſtus opera publica multa Romæ extruxit, ut forum cum æde Martis, templũ Apollinis in palatio, ædẽ tonãtis Iouis in Capitolio. Principes ſæpe hortatus eſt, ut monumentis uel nouus, uel refectis urbem adornarent. Spacium urbis diuiſit in uicos & regiones. Aduerſus incendia excubias nocturnas commentus eſt. Ad coercendas inundationes alueum Tyberis laxauit. Aedes ſacras uetuſtate collapſas, aut incendio abſumpta refecit, & donis ornauit. In cellam Capitolini Iouis 16. millia pondo auri, gemmasq́;, & margaritas quingenties ſeſtertium una donatione contulit. Tot deniq́ue ædificia uel erexit, uel diruta reparauit, ut gloriaretur, urbem marmoream ſe reliquiſſe, quam lateritiam inueniſſet.

Flauius

Flauius Veſpaſianus fecit tēplum pacis foro propinquum. Item amphitheatrum in media urbe. Expleuit cenſum ſenatorium. Conſulares inopes quingentis ſeſtertiis annuis ſuſtentauit. Plurimas per totum orbem ciuitates terræ motu aut incēdio afflictas in melius reſtituit. Primus è fiſco Græcis Latiniſque Rethoribus annua centena conſtituit. Præſtantes poetas & artifices comit. Coloſſi refectorem magna mercede donauit. Cuidam ſumptum increpanti reſpondit, Sineret ſe plebeculam paſcere pane. Dedit Apollinari tragœdo 400. ſeſtertia. Tarpeio Diodoroq; citharœdis ducenta. Apophoreta dabat uiris in Saturnalibus, & fœminis calendis Martiis.

Fuit in Tito Veſpaſiano liberalitas adeò magnifica, vt die quadam ueſperi recordatus nihil ſe cuiquam præſtitiſſe, dixerit, Amici perdidimus diem. Monētibus domeſticis quòd plura polliceretur, quàm præſtare poſſet, reſpondit, Non oportere quenquam a ſermone principis triſtem diſcedere. Non ſolùm nihil negauit petentibus, at etiam hortatus eſt ultro, ut quæ nollent, peterent. Plebem quandoque admittebat in thermas, quibus lauabatur. Ciuitates incendio Veſeui in Cāpania dirutas reparauit. Afflictis morbo nullam non adhibuit opem & medelam, inquiſito omni ſacrificiorum remediorumque genere.

Iulianus Imperator aras multo uictimarum ſanguine profundebat, & tantos quandoque immolabat centenos, & innumeros narii pecoris greges.

Gallienus Imp. Valeriani filius nihil unquam cuiquam petenti denegauit.

Antoninus Pius (qui ſucceſſit Adriano) magnam theſauri partem amicis & militibus impartiuit. Eutrop. teſte.

Traianus urbes trans Rhenum in Germania reparauit. Nihil iniuſtum ad augendū fiſcum egit. Publicè & priuatè omnes ſibi fauoriles muneribus cumulabat, & honoribus; multas immunitates ciuitatibus tribuit.

Plinius orator, Hiſtorici nepos, Quintiliano rhetori dedit abundè pecuniæ, qua nubilem dotaret filiam. Quod ad ipſum ſcribens edocet his uerb s. Et tanquam parens alter puellæ noſtræ confero quinquaginta millia numum.

Mecœnas eques Ethruſco de ſanguine regum omnes eruditos ſui ſeculi amauit plurimum, multiſque iuuit muneribus.

Theodericus qui mortuo Odoacre Serulo Imp. totius Italiæ adeptus eſt ditionem, Romanis ſingulis annis dedit uiginti millia modiorū tritici. autor Paul. Diacon.

Caligula Imp. abſoluit templum Auguſti, & theatrū Pompeii. Inchoauit aquæductum & amphiteatrū Syracuſis. Collapſa uetuſtate mœnia, & deorū ædes refecit.

Cæſar Claudius Caligulæ ſucceſſor, perfecit aquæductum ab ipſo Caligula incæptū. Riuum Anienis lapideo opere in urbem perduxit, diuiſitque in plurimos lacus. Per tria paſſuum millia montem effodit, & excidit ad emittendum Fucinū lacū, quod opus ægrè abſoluit poſt undecim annos, quamuis triginta hominum millia ſine intermiſſione operantia adhibuiſſet. Congiaria populo ſæpiſſimè dedit.

Domitianus congiarium populo nummorum 300. ter dedit, & inter ſpectacula muneris largiſſimum epulum. Septimontiali ſacrorum die ſenatui & equitibus panaria & ſportellas cum obſonio diſtribuit. Sparſit & dona miſſilia in populum. Multa opera incendio abſumpta reſtituit, ut Capitolium. Excitauit ædem in Capitolio cuſtodi Ioui & forum.

Marcus Aurelius uocatus à matre ad diuidendum cum ſorore patrimonium, uniuerſum ſorori conceſſit.

Ageſilaus delata ad ſe Agidis bona, inter cognatos inopia preſſos diuiſit.

Probus Auguſtus plurimis uictoriis nihil præter tela & arma ſibi retinuit. Cætera militibus conceſſit liberè.

Aurelianus tunicas uiritim per populum dedit. Item frumētum & oleum cū uino.

M. Antonius Triumuiri filius munerum magnitudine Philotam quēdam adeò terruit, ut ille capere reformidaret.

Nerua imp. ad ſuſtentādam ciuium uitam decies & quinquagies centena millia nū mū erogauit, & quoſdam ſenatorii ordinis delegit, qui agros emerent eosq; egenis partirentur. Vnde inops pecuniæ factus, ueſtes, uaſa & uniuerſam ſupellectilē auctioni ſubiecit, agrosque & domos uendidit. autor Dion Caſſius. Quicquid antea pœnæ nomine tributis acceſſerat, indulſit. Afflictas ciuitates releuaui. Puellas & pueros natos parētibus egeſtoſis ſumptu publico per ſingulas urbes Italiæ foueri iuſſit teſtis Aurelius Victor.

Adrian' nulli iniuſtè pecunias abſtulit. Multa publicè & priuatim multis elargit' ē.

Otho tertius imp. diuendito patrimonio, Germaniam multis ornauit cœnobiis.

Ludouicus Craſſus, Franc. rex cœnobium S. Victoris in ſuburbiis Lutet.

Philippus Auguſtus cœnobium apud Syluanectum excitauit, & ciuitatem Andegauenſem dirutam reſtituit.

Alexius Comnenus orphanotropheion erexit, in quo puellas & pueros parentibus orbatos ſua pecunia refouebat. Fecit & Muſæum, in quo alios iubebat erudiri, pecunia ex regio uectigali data.

Apollonius cōfeſſor mendicis morbo laborantibus operā & paſtum ſuppeditabat.

Andoenus epiſcopus, qui floruit regnante apud Francos Lothario, cœnobium patrimonio ſuo erexit.

Innocentius tertius Xenondochium S. ſpiritus fecit in Saxia Altare S. Petri Romæ exornauit. Sixti templum reſtituit Turrim maximam erexit.

Anaſtaſius 4 pontifex Max pauperes pauit ſua pecunia, quum uniuerſam propè Europam publica torqueret fames.

Alexander V pontifex tanta erat munificentia, ut prędicaret per iocum ſe diuitem Epiſcopum fuiſſe, pauperem Cardinalem, mendicum Pontificem.

Alphonſus 10. rex Hiſpaniæ in nuptiis filii ſui & Blanchæ, diui Ludouici filiæ congiarium populo dedit, & pauperes ueſtimentis uiritim ornauit, Imperatorem Cōſtantinopolitanum a Soldano captum ingenti redemit pecunia.

Alfredus rex Anglorum permulta conſtruxit cœnobia.

Batildis ſeu Clotildis, Francorum regina, duo cœnobia conſtruxit.

Theodericus filius Clodouei, ædem ſancti Modeſti Atrebatenſis.

Tiberius Secundus, qui ante Mauritium Cappadocem imperauit, Narſetis theſauros in puteo repertos egentibus impartiuit.

Clotarius rex Francorum condidit templum ſancti Medardi Sueſſionenſe.

Cunto Anglorum rex, cœnobia quatuor erexit. Tria ordinis ſancti Benedict, Quartum in honorem diui Eduardi regis.

Dagobertus rex Francorum fecit cœnobium beati Dionyſii in Francia.

Etharus rex Angliæ ſingula erexit monaſteria ſingulis quibus regnauit annis.

Cyprianus Afer facultates ſuas omnes pauperibus impertiuit.

Eligius Nouionenſis epiſcopus, quum antè aurifex eſſet, quicquid ea arte conſequebatur lucri, dabat pauperibus.

Epiphanius præſul Salaminiæ epiſcopatus ſui fructum dabat mendicis.

Egidius Athenienſis ſpoliauit ſe ueſte, ut repertum in uia pauperem operiret.

Paula Romana mulier, marito mortuo, ſuas facultates indigentibus erogauit.

Plato martyr, qui paſſus eſt imperante Maximiano, paternam hæreditatem conceſſit pauperibus.

Nicolaus epiſcopus Pataræ ſua pecunia iuuit paupertatem cuiuſdam hominis, qui rerum penuria decreuerat formoſas quas habebat filias proſtituere in lupanaria, ut quæſtum facerent ſuo corpore, & uictum ſibi compararent libidine.

Conſtantinus Monomachus Imp. templum inſtituit, in quo grauati ſenio, & ad laborem inutiles, fouerentur.

Lupus Senonenſis Archiepiſcopus, tanta erat in pauperes munificentia, ut nullum ſibi relinqueret theſaurum, ſed totum ſe hauriret,

Sedente

Sedente in pontificatu Bonifacio 9. Ludouicus rex Pannoniæ Caroli regis filius, Romam ad annum iubileum profectus, quatuor aureorū millia ærario Petri obtulit.
Germanus præſul Antiſiodorenſis, uas argenteum à Placidia Valentiniani matre ſuſceptum pauperibus dono dedit.
Lucina uirgo Romana Chriſtianos ſuis iuuabat ſumptibus, & affectos martyrio in agro ſuo ſepeliebat.
Paula Buſa fœmina exercitum populi Romani ex fuga cladis Canenſis frumento iuuit, & uiatico. Liuius.
Pudentiana & Praxedes uirgunculæ pauperes Chriſtianos ſuis nutriebant ſumptib.
Valdo (a quo pauperes quidam Lugdunei Valdenſes appellari ſunt) uniuerſum patrimonium pauperibus erogauit, dictitans omnia inter Chriſtianos communia eſſet oportere.
Petrus Vrſeolus dux Venetorum, templum diui Marci incendio abſumptum reſtituit, & pauperum xenodochium extruxit.
Theolinda, Longobardorum regina, multas ſacras ædes erexit, multas ruinæ iam proximas reparauit.
Robertus Hugonis Capeti filius, Francorum rex, plurima religioſa loca excitauit, apud Aureliam cœnobium S Anniani, in ſylua Aquiliana S Medardi, & ſancti Leodegarii in Viretaco caſtro, S. Regalis in ciuitate Syluanectenſi, apud Auguſtudunum ſancti Caſſi.
Vuenceslaus rex Bohemorum, regni ſui pauperes egregia fouebat munificentia.
Vſus Comes Nolanus, ſingulis annis, quibus Nolæ præfuit, auri & argenti uim nō paruam contulit ad dotem paupercularum uirginum.
Alphonſus rex, populorum aut regum oratoribus publico aut priuato nomine aduenientibus, ædes iubebat exornari, & gratuitas epularū delicias miniſtrari, nec unquam abire permittebat indonatos.
Vide liberalitatem multorum in eruditos, in hiſtoria de precio literarum. Suppetūt mihi alia de liberalibus & magnificis uiris, infinita penè exempla, quæ ex induſtria miſſa facio: quòd non ignorem, ex nimia quandoque abundantia faſtidium prouenire: quodque (ut inquit Horatius) Omne ſuperuacuum pleno de pectore manet. Qui alia id genus deſiderabit exempla uideat Val. Max. Sab. & Fulgoſium.

HOSPITALES.

Ariadne ſuſcepit hoſpitio Theſeum profectum in Cretam, & Minotauro deſtinatū.
Phyllis Lycurgi regis Thracum filia, Demophoontem ab expeditione Troiana redeuntem & uentis pulſum in Thraciam. Prop. Paruo dilexit ſpacio Minoida Theſeus, Phyllida Demophoon, hoſpes uterque malus.
Hypſiphile Thoantis fil. & Medea filia Æetæ regis Colchorum, Iaſonem ſuſceperunt hoſpitio. Prop. Nec ſic Æſonidem rapientibus anxia uentis, Hypſiphile uacuo conſtitit in thalamo. Hypſiphile nullos poſt illos ſenſit amores, Vt ſemel Hæmonio tabuit hoſpitio.
Alcinous rex Phæacum Vlyſſem Troia redeuntem ſuſcepit hoſpitio.
Molorchus paſtor, Herculem Martialis li. 4. Tam comi patet hoſpitalitate, Credas Alcinoi pios penates, Aut facti modo diuitis Molorchi.
Pholus Centaurus, fuit Herculis hoſpes. Luc. lib. 6. Hoſpes & Alcidæ magni Phole.
Fuit & Midas hoſpes Bacchi, teſte Ouidio.
Caliplo naufragum Vlyſſem ſuſcepit in Ogygia inſula. Prop. lib. 1. At non ſic Ithaci digreſſu mota Calypſo Deſertis olim fleuerat æquoribus.
Eodem modo Ianus excepit Saturnum, Euander Æneam, Canuſina Romanos à clade Cannenſi redeunte, Raab apud Hebræos Dei populum.
Contra uerò inhoſpitales fuerunt Thraces, Polymeſtor, Diomedes, Buſiris, Scythæ.

ILLIBERALES, AVARI, ET FOENERATORES.

Simon fuit auarus, qui a Petro Spiritus ſancti gratiam mercari uolebat. Vnde Simoniæ inditum nomen.

Pygmalion rex Tyri, Sichæum ſororis ſuæ Didonis maritum interfecit, ut eius auro potiretur. Vergil. libro primo: Aenedi.-- Ille Sychæum Impius ante aras, atque auri cæcus amore Clam ferro incautum ſuperat, ſecurus amorum Germanæ.

Achilles ductus auaritia, cadauer Hectoris Priamo expoſuit vænale. Verg. li. 1. Aen. Exanimumque auro corpus vendebat Achilles.

Polymeſtor rex Thraciæ, Polydorum Priami & Hecubæ filium, fidei ſuæ tempore belli Troiani commiſſum interfecit, ut eius auro potiretur. Verg. lib. 3. Aene. Fas omne abrumpit, Polidorum obtruncat, & auro Vi potitur.

Menippum philoſophum, genere Phœnicem, aiunt fœneratorem extitiſſe.

Carictes nomen eſt fœneratoris apud Plutarchum in Phocione.

Temeſeus fœnerator fuit quiſpiam, quem Etymus Locrenſis athleta coegit reddere quicquid illicito vſuræ quæſtu ſibi comparauerat.

Ochus rex Perſarum, auaritiæ nota adeo laborauit, vt urbem nunquã iniret, ne mulieribus cõgiarium impertiretur. Nam Cyrus lege ſanxerat, ut ubi primum Perſarum rex ingrederetur, mulieres quotquot adeſſent, ſingulos auri nummos ab ipſo rege acciperent.

Semiramis in monumento, quo poſt mortem erat recondenda, hæc inſculpi iuſſit; Quicunque regum poſt me futurorum pecunia indiguerit, recluſo conditorio, ſumat inde quicquid uiſum fuerit. Id quum perlegiſſet Darius auri cupiditate ſepulchrum iuſſit recludi, in quo tamen pecuniam inuenit nullam, ſed hoc tantum literis ſculptum: Niſi malus fores, & auarus, mortuorum loculos nõ moueres. autor Hero.

Condalus domeſticus Mauſoli regis Cariæ, tanta laborauit auaritiæ nota ut ſi qua ardor in uias procumberet, fructus ipſe decerperet, & exponeret vænales Eidem regionem peragranti ſi quis ouem aut uitulum attuliſſet danti imperabat ut domum referret, & nutriret. Longo demum poſt tẽpore ipſum repetebat, & ſi quid inde foret natum emolumenti.

Eriphyle deſiderio habendi monilis aurei, quod ferebat Adraſtus rex Argiuorum, Amphiaraum maritum ſuum prodidit, qui ſe occuluerat, ne Thebas ab bellũ raperetur, quòd ex vaticinio præuideret ibidem ſe periturum.

Alemæon, Megaclis filius, quum legatos Crœſi Lydorum regis, Delphos ad oraculũ itantes humaniſſimè frequenter accepiſſet: Crœſus ut reſponderet tantæ humanitati, & beneficium reponeret, eum donauit tanto auro, quantum ille corpore ſuo ferre poſſet. Tum Alemæon talarem tunicam laxosq; cothurnos induit quos ærarium ingreſſus impléuit pecunia. Quin etiam os referſit, & ramenta quædam alligauit ſuis capillis, adeo ut oneri ſuccumberet homine conſpecto, crœſus irrupit in cachinnum, eumque tanto inſtructum munere dimiſit. author Herod.

Apollonius Tyanæus arguebat Platonem auaritiæ, quòd pecuniæ cauſa ſecutus eſſet Dionyſium in Siciliam.

Huius ſceleris ſuſpectum ſe ſuis uerbis fecit Simonides poeta, quòd rogatus a quodam, ut Encomium in eius ſcriberet laudem, gratiam loco muneris accepturus: reſponderit, duas ſe habere arcas, vnam gratiarũ, alteram argenti. Hanc quum aperiret, communem plenamque reperire, illam uero inanem & uacuam.

Demoſthenes habitus eſt auarus, quòd pecuniam a rege Perſarum acciperet ab Harpalo corruptus, vt ageret contra Philippum.

Achæus rex fuit Lydorum qui quum noua tributa a ſubditis uellet extorquere, ob auaritiam populari factione ſuſpenſus eſt elatis pedibus, & demerſo in Pactolũ

e pice. Quid in Ibin: Morte uel intereas capti ſuſpenſus Achæi. Qui miſer auriferas teſte perpendit aqua.

Arimaſpi populi Thraciæ, aſſiduum gerunt bellum cum Gryphis auri cupiditate.

Patroclum quendam taxauit Ariſtophanes, quod in ſumma rerum opulentia ſordidè & immundè uiueret, ne faceret ſumptum.

Quo tempore Annibal opprimebat Campanos bello, Valerius Beſtius Ruſcium, Imbrici ſoceri ſui filium, quem acceperat ſeruandum, auaritia ſtimulante morti dedit ut eius auro potiretur. autor Plut.

Quùm Brennus, Senonum dux, Epheſum obſideret, Demonica mulier auiditate monilium, quibus ille ornatiſſimus enitebat, urbē ipſam prodidit. Brennus uerò urbem ingreſſus, iacto auro fœminam onerauit, ut dedita opera oppreſſerit uiuam, muliebrem illam pertæſus auaritiam. Eandem ob cauſam Tarpeia uirgo Romana, Capitolium Sabinorum regi Tatio prodidit.

Q. Caſſius in Hiſpania Syllium & Calpburnium occidendi ſui gratia cum pugionibus deprehenſos, quinquagies ſeſtertium ab illo, ab hoc ſexagies pactus dimiſit.

L. Septimuleis C. Gracchi (cui prius erat familiaris) caput abſcidit, & per urbem pilo fixum ferre ſuſtinuit, quia Opimius conſul auro id ſe repenſurum edixerat.

Non ſatis fuerunt Craſſo numeroſæ illa (quarum iam meminimus) diuitiæ, niſi & aurum Parthorum eſuriret.

Gellius ait Cornelium Ruffinum, manu quidem ſtrenuum & bellatorem bonum fuiſſe, ſed furacem & arci auaritia.

Cato Vticenſes inſimulatus eſt auaritiæ a Cæſare, quum Martiam coniugem, Hortenſio amico roganti conceſſiſſet, eamque poſtea Hortenſij recepiſſet hæredem. Dimiſit, inquit ut locupleren receperet.

Aulus Poſthumius Albinus miſſus ad inferendum Iugurthæ bellum, pecunia corruptus deſtitit.

Cæſar in Hiſpania a proconſule & a ſociis pecunias accepit emendicatas in auxiliũ æris alieni. Et Luſitanorum quædam oppida, quanquam nec imperata detrectarent, & aduenienti portas patefacerent, diripuit hoſtiliter. Templa deum donis referta expilauit. Vrbes diruit ſæpius ob prædam, quam ob delictum. In primo cõſulatu M M M pondo auri furatus eſt è Capitolio. Societates & regna precio dedit. & x milia talentorum ſuo & Pompeii nomine Ptolemæo abſtulit.

Tiberius Cæſar fuit adeò parcus & tenax pecuniæ, ut comites expeditionum & peregrinationum cibariis tantum iuuerit, non ſalario.

Caligula ſororum ornamenta, & ſuppellectilem, & ſeruos magno precio uendidit. Vectigalia noua & inaudita exercuit, nullo rerum aut hominum genere omiſſo, cui non tributi aliquid impoſuerit. Pro eduliis (quæ tota urbe uenibant) certum ſtatutumque exigebat.

Nero tabernulas effringebat, & expilabat. Exhauſtus pecunia animum calumniis & rapinis intendebat. Matronam purpura cultam ueſte & bonis omnibus exuit. Templus compluris dona detraxit. Simulachra ex auro uel argento fabricata, conflauit.

Sergius Galba ciuitates Hiſpaniarum & Galliarum, quæ cunctantius fecerant deditionem, grauioribus tributis puniuit. Iouis coronam aureã librarum 15 conflauit. Milites aquilam & ſigna flagitantes decimauit. Germanorũ cohortem, à Cæſarib ad cuſtodiam corporis inſtitutam, diſſoluit, & ſine ullo cõmodo remiſit in patriam. Appoſita lautiore cœna ingemuit, quaſi ſumptum ægre ferens. Ordinario diſpenſatori, breuiarium rationum offerẽti, nihil præter paropſidem leguminis pro ſedulitate ac diligentia porrexit.

Fuerunt in Flauio Veſpaſiano, de quo iam diximus, auaritiæ argumenta. Nã omiſſa ſub Galba uectigalia reuocauit. Noua etiã & grauia addidit, & auxit tributa prouinciis, nõnullis ẽt duplicauit. Auiditate lucri negotiationes, uel priuato homini

pudendas,

pudendas, palam exercuit. Candidatis honores, reis abſolutiones uenditauit. Procuratorum rapaciſſimos ad ampliora officia promouebat ex induſtria, quò locupletiores mox condemnaret: Quibus propterea dicebatur uti pro ſpongiis, quòd quaſi ſiccos madefaceret, & exprimeret humentes. Hæc Suetonius. Nec eum puduit uectigalia ex urina colligere.

Eutropius ſcribit, Flauium Veſpaſianum auidiſſimum fuiſſe pecuniæ.

Domitianus operum & munerum impenſis exhauſtus, nihil penſi habuit bona uiuorum prædari, & mortuorum. Si qualecunque factum aut dictum aduerſus maieſtatem principis alicui obiectum eſſet, confiſcabatur eius hæreditas. Stipendia ab his exigebat, qui Iudaicam uiuerent vitam.

Iuſtinianus iunior tanta fuit cupiditate, ut ciuibus & ſenatoribus aurum & argentum extorqueret, quod capſis ferreis ad hunc uſum factis includebat.

Didius Iulianus Imp. porcellum atque lepuſculum ad ſe muneri miſſum in triduanas partiebatur cœnas: prandebatq; interim, paucis oleris & herbulis contentus.

Ælius Pertinax imp. dimidiatas lactucas aut carduos conuiuiis ſolebat apponere. Et ſi quid interdum uellet amicis mittere, binas tantùm offulas, aut paucula mittebat poma. Aut ſi quando lautius uellet facere, dabat lumbos gallinaceos.

Iulius Capitolinus ſcribit, Antoninum Pium Imperatorem fœnus trientarium, hoc eſt minus uſuris, exercuiſſe, ut patrimonio ſuo plurimos adiuuaret.

Alphium Horatius fœneratorē uocat, vbi ait: Hæc ubi locutus fœnerator Alphius, Iamiam futuris ruſticus. Omnem redegit idib. pecuniam.

Vmidij auaritiam deſcribit Horat. lib. 1. Ser. dicens: Vmidius quidam (non longa eſt fabula) diues ut metiretur nummos, ita ſordidus, ut ſe Non unquam melius ſeruo ueſtiret, adusq; Supremum tempus, ne ſe penuria uictus Opprimeret, metuebat, at hunc liberta ſecuri Diuiſit medium fortiſſima Tyndaridarum.

Fufidium fœneratorem idem arguit his uerbis: Fufidius uappæ famam timet ac nebulonis, Diues agris, diues poſitis in fœnore nummis, Quinas hic capiti mercedes exiget, atque Quantò perditor quiſque eſt, tantò acrius urget.

Eodem modo Martialis notat auaritiæ Saleianum quendam, qui fingebat ſe triſtari de morte uxoris, quum tamen lætaretur plurimum, ut ſolus potiretur bonis.

Strozæ pater eandem murit notam cuidam Scauro, ubi ait: Scaurus habet uillas, urbana palatia, nummos, Pinguiaque innumeris prædia bobus arat. Huic tamen aſſiduè maior ſuccreſcit habendi Nunquam diuitiis exatiata fames.. Ditior eſt igitur patrio contentus agello, Qui uiuit nullo fœnore Fabricius.

Martinus Pont. Maximus clanculum cereos in templis ſolebat extinguere, gratia nocturni numinis. Idem ut oleo parceret, inſtituit crudos piſces dari domeſticis à diſpenſatore.

Pontanus ſcribit, Angelottum ſacerdotem Cardinalem particulam hordei ſingulis ab equis clàm è præſepibus ſurripere conſueſſe, donec è magiſtro ſtabuli pro fure deprehenſus in tenebris uapulauit.

Philippus Auguſtus Gallorum rex, decimas imperauit, reclamantibus Innocentio IIII. & uniuerſo Galliarum clero. At hoc uitium nunc adeò frequens eſt, ut nemine iam obmurmurante tranſierit propemodum in legem.

Euclio apud Plautum nomen eſt auari, qui quum haberet ollam pecunia refertam, & abditam terra, domo non audebat egredi, ne quis ſuffuraretur. Omnes qui ad eum itabat, habebat ſuſpectos furti.

Claudianus auaritiam Ruffini his inceſſit uerbis. Plenus ſæuitiæ lucrique cupidine feruens Non Tarteſſiacis illum ſatiaret arenis Tempeſtas precioſa Tagi, non ſtagna rubentis Aurea Pactoli totumq; exhauſerit Hermum, Ardebit maiore ſiti. Volat. ait, Leonardum Aretinum auaritiæ maculam contraxiſſe.

PRODIGI.

Demetrius Antigoni & Stratonices filius 250. talenta ſcortis dari iuſſit, autore Plu.

Agrigentinorum tantus fuit in omni re luxus, ut Plato diceret, eos ædificare, ac ſi nẽ ẽtuti perpetuò forent: ita demũ cõuiuari, uelut ſemper morituri. Vtebantur lecythis & xiſtris argentei, habebant & lecticas totas ex ebore. Græci adeo ſibi indulſerunt, ut mixtũ unguento uinum (quod dicebatur Myrites) largius haurirent.

Batylli populi unguentis madent, autore Plinio, vt Cyprii, Cyzizeni, Corinthii & Parthi.

Alexander Macedo Promachum bibaciſſimum hominem, uictorem in uini certamine, aurea corona donauit

Agamenecelus Alexandri magni præfectus, aureis clauis ſuffigebat crepidas.

Belfiorius Siculus, homo priuatus, domum inchoauit tanto ſumptu, ut fundamentis modicè adhuc ob humo extantibus pecunia ſit exhauſtus, quam tamen multis annis improbo labore ſibi comparauerat.

Cleopem Aegypti regem ſumptu Pyramidis eo redactum inopiæ, memoriæ traditum eſt, ut coactus ſit filiã exponere vænalem ad meretricium quæſtum.

Æſopi tragœdi filius tanta fuit prodigentia, ut uniones aceto liquefacto cœnis apponeret. Horat lib 2. Serm. Filius Æſopi detractam ex aure Metellæ, Scilicet ut decies ſolidum ex ſorberet, aceto Diluit inſignem baccam.

Baſſam fœminam Mart. lib. 1. notat, quòd excrementa corporis aureo exciperet vaſe, ubi ait: Ventris onus miſero (nec te pudet) excipis auro, Baſſa, bibis uitro, carius ergo cacas.

Cinnæ cuiuſdam luxum idem Mart. lib. 9. ita arguit: Nam tu dum metus, ne quid poſt fata relinquas, Hauſiſti patrias luxurioſus opes.

Albidius fuit adoleſcens perditiſſimæ uitæ, qui decocto uniuerſo patrimonio, unas (quæ ſupererant) ædes rerum deſperatione incendio dedit. Quod uidens Cato, Hic, inquit, Proterniam facit.

Phocus Phocionis filius quum paternas opes prodigio lux dilapidaſſet, Athenienſibus uſque adeò factus eſt odioſus, ut occurrentes omnes, diffamatorem ſui generis illum nuncuparent.

Callias fuit quidam, qui conſectandis meretricibus uniuerſum dilapidauit patrimonium. Hinc per iocum dicebatur a ſcottis depulmatus.

Cleopatra ultima Ægypti regina cœnam parauit Antonio, in qua centies ſeſtertiũ ideſt 250. millia aureorum uno ferculo ſecundæ menſæ conſumpta ſunt. Vnde Sidonius Cleopatricas dapes uocat.

C Curtio tribuni ſplebis ſexcenta æris alieni ſeſtertia debuiſſe ferunt. autor Valerius Maximus.

M. Liuius quum omnia per luxum dilapidaſſet, ſtultitiæ ſuæ per iocum illudebat, dicens: ſe nihil cui quam reliquiſſe, præter cœlum & cœnum. itaque quum pecunia egeret, multas per ſcelus commiſit.

T. Auium Milonem ſeſtertia 700. millia æris alieni debuiſſe, inter prodigia animi humani ducit Plin. lib 36.

Licinius Craſſus quum omnia decoxiſſet, occurentium tamẽ cachionis uocabatur diues, his uerbis: Qui ĩ Parthos militauit, nõ fuit appellat[us] diues primus, ſed hic.

M. Tigellius Hermogenes fuit adeò ꝓdigus, ut tabicines, hiſtriones, paraſiti, gnatones, mimi, epulones, balatrones, medici, unguẽtarii, caupones, reliquiq; ocioſæ & perditæ uitæ homines, mortẽ eius multis lachrymis defleuerunt. Horat. lib. 1. Ser. Ambubaiarum collegia, pharmacopolæ, Mendici, mimi, balatrones hoc genus omne Mæſtũ ac ſollicitũ eſt cãtoris morte Tigelli, Quippe benignus erat.

Rhemnius Palemon Grammaticus luxuriæ ita indulſit, ut ſæpius in die lauaretur, nec ſufficeret ſumptibus quamuis ex ſchola quadragena annua caperet, & non multo minus ex re familiari.

Plinius ſcribit, felicem Arabiam non tantùm Cynnomi, Caſiæ, aliorumque odorũ annuo fœtu parere, quãtũ Nero princeps nouiſſimo ꝓpæ ſuę die concremauit.

Idem

Idem ſordidos uocabat, & parcos, quibus ratio impenſarum conſtaret. Eos uerò lautos ac magnificos laudabat, qui abuterentur & perderent. Mirabatur auunculum Caium Caligula, quòd ingentes a Tyberio relictas opes in breui ſpacio prodegeſſit. In Tyridatem regem Armeniæ octoginta nummum millia diurna erogauit. Abeunti ſuper ſeſtertium millies cõtulit. Menecratem citharœdum & Spiculum Mirmillonem triumphalium uirorum patrimoniis ædibusque donauit. Cercopithecum panerotem fœneratorem propè regio extulit funere. Nullam ueſtem bis induit. Quadragenis in punctum ſeſtertiis aleam luſit. Piſcatus eſt reti aurato, purpura & cocco funibus nexis. Nunquam carrucis minus mille iter fecit. Mulos argenteis crepidabat ſoleis, & Canuſina operiebat lana. Theatrum auro totum operuit in honorem ipſius Tyridatis. Idem cubicula uiatoria unionibus cõſternebat. Annis 13. quibus imperio præfuit, bis & uicies donationibus effudit: id eſt, quingenties & quinquagies centena millia aureorum.

Poppea Neronis uxor iumentis ſuis ſoleas auro inducebat.

Omnium ferè luxum & prodigentiam nepotinis helluationibus ſuperauit Apicius, de quo Mart. lib. 5. Dederas Apici bis trecenties uentri, Sed adhuc ſupererat centies tibi laxum. Hoc tu grauatus, ne ſitim & famen feres, Summa uenenum potione duxiſti. Quod ſic interpretatur Budæus: Apici ſexcenties ſeſtertium, id eſt, quindecies cẽtena aureorum coronatorum millia in explebili iſta ingluuie belluatus quum poſſes adhuc 250. millibus (quod cẽties laxum appellat) uitam lauto & eleganti uictu producere: tamen uenenum miſer hauſiſti, ne patrimonia tanto ſuperſtes eſſes, quod iamiam te deſerturum uidebatur.

Catullus Formianum quendam inceſſit ut decoctorem, & ęre alieno oppreſſum, ubi ait: Iſta turpiculo puella naſo Decoctoris amica Formiani.

Galienus Imp. Valeriani filius, gemmatas ferebat caligas, exemplo Caligulæ, qui inde traxit nomen.

Antonius Sopus in contumeliam naturæ, uilitatem auro fecit.

C. Galigula opes immenſas a Tyberio congeſtas, ac uicies ſepties millies ſeſtertium intra annum abſumpſit. Idem Liburnicarum nauium gemmatis puppibus utebatur, & diuerſi coloribus uelis, in quibus thermas, porticus & triclinia ſtatuit magna laxitate, diſpoſitis iam pomiferis arbuſculis.

Singuli Vitellii apparatus nõ minus quadringentis millibus conſtiterunt. In cęna eidem a fratre data duo millia lectiſſimorum piſcium, ſeptem auium appoſita traduntur. Idem Vitellius in ſuo principatu ducentis ſeſtertiis condidit patinam, cui faciendæ fornax in campis ædificata erat. Habuit autem in ea patina ſcarorum iecinora, phaſianorum & pauonum cerebella, linguas Phœnicopterum, murenarũ lactes, a Carpathia uſque fretoque Hiſpaniæ petitarum, autor Suetonius.

Heliogabalus inuitatis ad prandium ſummis uiris, croco menſam ſternebat, dicens ſe fœnum pro eorum dignitate exhibere: Idem triclinia, lectos & porticus omni florum genere ſtrauit, liliis, rosis, hyacinthis & narciſſis, quos flores pedibus conculcabat. Naues precioſis merſibus onuſtas mergi in portum iuſſit. Aureo utebatur uaſe ad corporis excrementa. Gemmas ab optimis ſculptas artificibus in calceamentis ferebat, quas nunquam iterabat. Precioſas ueſtes ſæpe conſcidit. Minxit etiam in Myrrhinis & onychinis uaſis. Omnibus meretricibus ſine effectu libidinis multos quandoque dedit aureos nummos.

L. Neratius homo egregiè improbus, autore Gellio, quum pro delectamento haberet, os hominis liberi manus ſuæ palma uerberare: ſeruum comitem habebat, crumenam plenam aſſium portitantem. Et quencunque depalmauerat numerari ſtatim ſecundum duodecim tabulas 25. aſſes eidem iubebat.

Cæſar Alexandri pontificis filius, quotidianis epulis ducentos aureos dicauit. Paraſitis ueſtes duorum millium donauit. Exercitum octo millium hominum uiuente patre ſemper aluit.

Galeatius filius Ioannis Galeatii primi Inſubrium ducis, in filiæ nuptiis (quibus interfuit Petrarcha) ad centum mil. nummum erogaſſe fertur.

Petrus presbyter Cardinis, ſedente in pontificatu Sixto, duobus annis trecenta aureorum millia luxu prodegit, & uanitatibus.

Alphonſus, rex Neapolitanorum quum multa per luxum prodegiſſet, conflatoque ingenti ære alieno, iam non haberet, unde creditoribus ſatisfaceret, dolore & ira permotus pleroſque ſuis ſpoliauit bonis.

INGRATI.

Theſeus Ariadnam Minois filiam, cuius beneficio labyrinthum euaſerat, reliquit in Chio inſula. Ouid. lib 8. Comitemque ſuam crudelis in illo Littore deſtituit.

Paris Helenam rapuit uxorē Menelai, a quo tñ benignè ſuſceptus fuerat hoſpitio.

Athenienſes Miltiadem pro Marathoniis tropęis carcere macerarunt.

Siracuſani Dionem, cuius opera libertatem receperant, eiecerunt: ac deinde reuocatum interfecerunt.

Ariſtidem Athenienſis in exilium miſerunt, beneficiorum eius immemores.

Darius conſilium cepit de interficiendo patre Artaxerxe, a quo tamen rex per indulgentiam creatus fuerat.

Crœſus Lydorum rex, Cyrum Perſarum regem, a quo primum uictus, & impunitatē & ueniam acceperat, armis iterum laceſſiuit.

Demophoon Theſei filius, Phyllidem reliquit, & ad laqueum impulit, cuius tamen hoſpitio fuerat uſus, quum ab expeditione Troiana rediens, delatus eſſet in Thraciam.

Iaſon quoque Medeam, cuius opera uellus aureum ſurripuerat, & draconem effugerat, abdicauit, ſuperinducta Creuſa filia regis Creontis.

Hercules adhuc puerulus præceptorem Linum interfecit, quum ab eo ob tardius ingenium culparetur. autor Ioan. Annius in Beroſum.

Phraates patrem ſuum Orodem regem Parthorum interfecit.

Diomedes direpta Troia rediēs in patriam uentis delatus eſt in Libyam, ubi Lycus rex Marti hoſpites immolabat. Calliri hoc uero Lyci filia Diomedē, cuius amore flagrabat, liberauit ab inſidiis paternis. At ille ſpreto ſalutis autore enauigauit, unde puella dolore animi ſe ſuſpendit.

Calphurnius Craſſus eodem modo Balſacciam puellam reliquit, cuius tamen beneficio mortem euaſerat in Maſſilia.

Xerxes filium Pythii Bithynii medium diſcindi iuſſit, quum tamen pater regem ipſum cum toto exercitu hoſpitio ſuſcepiſſet.

Alexander immemor primæ nutricationis & lactis, quod ab Hellanice nutrice infans biberat, eius filium Clitum interfecit.

Æneæ in Didonem magna fuit ingratitudo, ſi poſt benignum eius hoſpitium, oblataque ultro nuptias eam reliquiſſet, ut Vergilius fabulatur.

Tatius rex Sabinorum, Tarpeiam puellam uiuam defodit, cuius tamē beneficio Capitolium expugnauerat.

Quam ingrata fuerit Tullia in parentum atque inhumana, iam in capite de Crudelitate diximus.

M. Portius Cato ſeruos ſenio confectos tanquam bruta ſolebat eiicere, & exponere uænales.

Romani Scipionem illum Africanum, cuius auſpicio æmulam imperii ſui Carthaginem ſub iugum redegerant, & Aſdrubalem ſuperauerant, accuſatum a Petilio in ius vocauerunt atque proſcripſerunt, quod pecuniam Aſiaticam non totam in ærarium retuliſſet.

Pharnaces in amicitiam a Pompeio receptus Mithridati parti ſuo bellum intulit.

Cicero iuſſu M. Antonii Triumuiri interfectus eſt a Pompilio, quem tamen capitis reum defenderat.

Cæſar Tyberius toto triennio quo viuente matre abſuit ab urbe Roma, & moram trahit in ſeceſſu Caprearũ, ſemel omnino matrem, nec amplius quã uno die pauciſſimis uidit horis. Mortuam demum quum intellexit, non prius acceſſit ad exequias, quàm corrupto & tabido corpore: Funeratam prohibuit conſecrari, eiusq; teſtamentum pro irrito habuit, atque unum ex his interfecit, quibus illa moriens funeris ſui curam demandauerat.

Decebalus rex Dacorum, uictus a Traiano, & uenia donatus, Imperatorem denuò ſolicitauit ad bellum.

Iuſtinianus Imp Beliſarium ducem exoculauit, cuius tamen ductu Perſas in oriente, Vandalos in Africa, & Gothos in Italia ſuperauerat.

Henricus quintus Imperator Henricum patrem macerauit carcere.

Ludouicus Pius, Caroli Magni filius, a filiis in carcerem coniectus eſt.

Commodus Imp. interfectus eſt inſidijs Martiæ concubinę ſuæ.

Conſtantinus Leonis filius Irenem matrem imperio deiecit.

Michael Calaphates Imp Zoen matrem imperio ſpoliauit.

Michael Thraulus Leonum Imp. de medio ſuſtulit, cuius tamẽ beneficio multas dignitates fuerat aſſecutus.

Romanus iunior matrem a ſe reiecit, & animi dolore, quem illa de filij ingratitudine conceperat, ad mortem compulit.

Lucius Oſtius tempore bellorum ciuilium patrem ſuum Annalium proſcriptũ, quẽ triumuiri ad ſupplicium perquirebant, latentẽ prodidit, ut eius bona acciperet.

Amalaſuntha Gothorum regina interfecta eſt opera cuiuſdam Theodori, quem tamen regni conſortem delegerat.

Iſacius Angelus Imp. ab Alexio fratre, quem captum a Turcis redemerat, per ſummũ ſcelus oculis imperioque priuatus eſt.

Thraſimundus Pharoaldo patri ſuo, Spoletanorum duci, caput in modum presbyteri raſit, ut principatum arriperet. autor Paulus Diaconus.

Friſcus filius actij Ferrariæ principis, patrem in carcerem coniectum ibidem mori coegit, ob inductam nouercam.

Alexius demum interfectus eſt a Murziphlo quodam ignobili, quem tamẽ ad ſummum dignitatis gradum extulerat.

Alphonſus primus rex Luſitaniæ, Tireſiam matrem coniecit in uincula, quod poſt mariti mortem ſecundas tentaſſet nuptias.

LATRONES. ET SACRILEGI.

Mercurium furem poetæ faciunt, atque etiam Deum furum. Lactantius: Fur ac nebulo Mercurius, quid ad famam ſui reliquit, niſi memoriam fraudum ſuarum? Mantuanus: Thetidosque cubile Peleus inceſſat, rector Neptunus aquarum Phorcida Deucalidem fraudis furumque magiſter Mercurius.

Prometheus Deucalionis pater, & Iaperi filius poſt factos homines, auxilio Mineruæ aſcendit cœlum, ignem ferula de rota Solis furripuit, quem hominibus indicauit. Quapropter irati dij febres & morbos terris immiſerunt. Prometheum autẽ p Mercuriũ Caucaſo alligauerũt adhibita aquila, quæ eius cor exederet. Verg. in Bucol. Caucaſeasque refert uolucres furtumque Promethei.

Cacus Vulcani filius, boues & armenta ſuffurabatur in Auentino monte, quæ uerſis veſtigijs cauda trahebat in ſuam ſpeluncam, ut furtum non agnoſceretur. Hunc Hercules dedit morti Prop. li 4. Sed non infido manſuerunt hoſpite Caco Incolumes, furto polluit ille locum, &c.

Auctolius Mercurij & Lychiones filius, euaſit clariſſimus latro, imitatus patrem.

Procuſtes latro fuit inſignis in Attica, qui hoſpites interimebat Tandem & ipſe interfectus ab Hercule Ouid lib. 7. Vidit & immitem Cephesias ota procuſtem.

Scinis latro fuit in Iſthmo Corinthiaco qui homines arboribus alligatos diſcerpebat in fruſta Hunc Theſeus interemit.

Scyron latro fuit prope Athenas, qui hoſpites è ſaxo præcipitabat in mare. Hunc interfecit Theſeus, & in mare deiecit, ubi eiuſdem oſſa mutata ſunt in ſaxa, quæ propterea uocantur Scyronia.

Autolycus Mercurij fuit filius, qui proxima Parnaſo loca furtis infeſtauit. Mar. lib. 8, Non fuit Autolyci tam picatæ manus.

Mart. lib. 12. inceſſit Hermogenem & Maſſam fures; hunc numerorum, illum mapparum, ubi ait. Hermogenes tantus mapparum Pontice fur eſt, Quantus nummorum uix puto Maſſa fuit, &c.

Spartacus fuit latro quiſpiam, & gladiatorum princeps, qui collecta fugitiuorū & perditorum hominum manu, bellum Romanis intulit, Hūc uicit P. Craſſus. Luc. lib 2. Vt ſimili cauſa cadetes, qua Spartacus hoſtis.

Tyrrigias latro fuit, & plagiarius in Arcadia, qui res alienas (quas furto abſtulerat) uendebat, eoq; quæſtu diues factus eſt.

Cercyon Atticam regionem latrocinijs infeſtauit. Ouid. Cercyonis lethum uidit Cerealis Eleuſis.

Capiton latro quum aliquandiu latrocinijs uacaſſet, pertæſus uitæ illius, tranſiuit ad heremum, ubi annis quinquaginta durauit in quodam antro.

Siſyphus Aeoli filius, latro fuit in Iſthmo, quem Theſeus occidit.

Stammatus homo Cretenſis, Sancti Marci theſaurum Venetijs expilauit. autor Volaterran.

Dauid latro fuit apud Hermopolim, qui cum alijs triginta prædonibus quæſtum ſolo parabat furto. Tandem meliore ductus ſpiritu, incluſit ſe monaſterio, ubi ad mortem uſque ſanctiſſimè uixit.

Argiui antiquitus furacitatis infamia laborarunt: unde adagium, Argiui fures.

Eurybates latro fuit aſtutia ſingulari, quem deprehenſum quum cuſtodes uellēt cogere, ut oſtenderet quibuſnam modis conſueſſet domos conſcendere: ille aptatis ſpongijs, & ſtimulis, ferreisq; retinaculis irrepſit in parietem & ſpectātibus illis artificiſq; nouitatem mirātibus prehenſo laqueari per tegulas effugit, eoq; modo periculum euaſit. Hinc Eurybatiſſare uerbum, ideſt, malis moribus uti.

Attabas & Numenius latrones fuerunt famoſiſſimi, qui ſequenti adagio locum fecerunt, Conuenerunt Attabas & Numenius: quoties improbus aggregatus cum improbo autor Diogenianus apud Eraſmum.

Dionyſius Siciliæ tyrannus fana deorū expilauit, eoſdem iocularibus uerbis irridēs. Nam (ut eſt apud Valeriū) quum fano Proſerpinæ Locris ſpoliato, ſecūdo uento ueheretur, ridēs amicis, Videtis ne, inquit, quā bona nauigatio ab ipſis dijs immortalibus, ſacrilegis tribuatur? Valer. Max. de Religione.

Pyrrhus è theſauro Proſerpinæ Locrenſis pecuniam ſuſtulit. Vlciſcente demum numine, ſaxis illiſus in mari naufragium fecit.

Harbalus fuit etiam inſignis & felix prædo, qui, autore Tul. li. 3. de Natura deorum, dijs illudebat, quòd in illa fortuna tandiu uiueret.

Sambicus latro templum Dianæ expilauit in Elide. Quod flagitium quū fateri nollet, annum perpetuū exquiſitiſſimis cruciatibus ad mortem uſq; tortus eſt. Hinc adagium, Sambicio grauiora pati.

Bargulus nomen eſt latronis apud Ciceronem lib. 2. de offic. qui propter æquabilem prædæ partitionem magnas opes aſſecutus eſt.

Fuit & Viriatus Luſitanus latro, cuius ferocitatē Lælius prætor fregit & cōminuit.

Ammianus Marcellinus ſcribit, Arſacem Parthorum regem inter adoleſcentiæ rudimenta doctorem fuiſſe latronum, uerùm mutato poſtea in melius propoſito, multa glorioſè & fortiter regiſſe, ſuperato etiam Nicanore Seleuco Alexandri ſucceſſore.

Amaſis, Herodoto teſte, quum pecunia uoluptati non ſufficeret ſolebat circumeundo furari. Et quum repoſceretur ab his, quos expilauerat, eoſdem ad oraculum

ſiſtebat,

ſiſtebat, à quo tamen ſæpe conuictus eſt, & frequenter abſolutus. Neque tamen deorum templa habuit curæ, qui furtis eius pepercerant.

Brennus dux Senonum, cupiditate prædæ inflammatus, Apollinis Delphici templum inuaſit. P. opert. lib. 3. Torrida ſacrilegum teſtantur limina Brennum, Dum petit intonſi Pythia regna Dei.

Martial. lib 6. Epigrammatum arguit furti Cilicem quendam his uerbis: Fur notæ nimium rapacitatis Compilare Cilix uolebat hortum.

Fuluius Flaccus Cenſor tectum marmoreum Iunonis Laciniæ ſpoliauit, ut ædem (quam dedicauerat Equeſtri Fortunæ) tegeret. Liuius lib. 42.

Voranus fuit Q. Luctatij Catuli furaciſſimis libertus, quem numularius nummos de menſa ſubtrahentem, & in calceos infarcientem, deprehendit.

C. Verres Siciliam compilauit, ſublatis deorum ſimulachris, ornamentisque fanorum. Eum propterea Cicero comparauit Dionyſio.

Nero expilauit prouincias, ſpoliatis etiam in urbe templis, quòd triumphis & religioni uniuerſus populus Rom. in metu ſacrauerat. Per Aſiam & Achaiam nō dona tantum, ſed ipſa etiam numinum ſimulachra quantuliſcunque ornata diuitiis abripuit. autor Cor. Tac.

Tetrinius, teſte Suetonio, fuit latro, qui quum poſtularetur, & qui poſtularent Tetrinios eſſe ait Caligula Imper. hoc eſt, ipſos accuſatores latrones eſſe, & tales, qualis dicebatur Tetrinius.

Leo Imp. fil. Conſtantini Copronymi, coronam à Mauritio principe Deo dicatam, nefario capiti impoſuit, captus gemmarum & auri ſplendore. Bap. Egnatius.

Baliſta ludimagiſter quiſpiam ob infamiam latrociniorum lapidibus coopertus eſt, in quē Verg. hoc diſticho luſit: Monte ſub hoc lapidum tegitur Baliſta ſepultus, Nocte dieque tuum carpe uiator iter.

Barrabam fuiſſe latronem docent ſacroſancta Euangeliſtarum uerba.

L. Tubulus fuit homo admodum flagitioſus & rapinator egregius, qui quòd multis ſacrilegiis & peculatibus uitam infamaſſet, multamque pecuniam malo cepiſſet dolo, Lucilij ſatyris notatus eſt. Aſconius Pedianus autumat fuiſſe prætoriū ætate patrum Ciceronis, qui propter multa flagitia de exilio accerſitus, ne in carcere necaretur, uenenum hauſerit.

Pamphilus ueteris Comœdiæ conuicijs notatus eſt, quòd ærarium expilaſſet.

Diſmas fuit latro, qui ad Chriſti dexteram in cruce pependit, & ſcelerum ueniam impetrauit.

Marcylam Tortellius ait fuiſſe latronem in ſylua Dodonæa.

PYRATÆ.

Pyratæ dicuntur prædones marini, qui nauigia cum mercibus inuolant, eoque furto quæſtum faciunt. In his Baſilius à Lucano ponitur, ubi ait, Et Baſilium uidere ducem noua furta per æquor.

Cerpalum Tortellius inter piratas numerat.

Icarion quoque nomen fuit ſæuiſſimi piratæ.

Mnas quoque fuit pirata, qui ſub Sexto Pompeio oras Italiæ & omne circum pelagus prædatoria claſſe infeſtabat.

Sextus Pompeius, Pompeij Magni filius, piraticam itidem exercuit. Idem Lucan. Sextus erat magno proles indigna parente, Qui mox Scyllæis exul graſſatus in undis, Polluit æquoreos Siculus pirata triumphos.

Rothonem quendam Saxo Grammaticus inter piratas numerat: Ea tempeſtate, inquit, Rotho Rutenorum pirata patriam noſtram rapinæ & crudelitatis iniuriis profligabat.

Thorias & Bero eodem teſte piraticum munus exercuerunt.

SOBRII ET TEMPERANTES.

Porus rex Indorum, aqua & pane uiuebat contentus.

Maſiniſſa

Maſiniſſa rex Numydarum iam nonagenarius, ſemel tantum interdiu ueſcebatur, ſine pulmento.

Mithridates rex Ponti iam ſenex cibum capturus non accumbebat, uerum ſtans ueſcebatur.

Viriatus princeps Luſitaniæ, ubi bellum aliquod mente conceperat, non prius accũbebat menſæ, aut in lecto quieſcebat, quàm propoſitum abſoluiſſet.

Lacedæmonij nullam diſciplinam abſtinentia habuerũt potiorem Pinguis & obeſi uentris adoleſcentes inedia macerabant.

Aegyptia iuuentus Amaſis edicto non prius cibum capiebat, quàm centum octoginta ſtadia percurriſſet.

Platonis frugales erant cœnæ. Propterea dicebat Timotheus bene cum his fore, quos Plato excepiſſet conuiuio. Delicatiores epulas & opipara ſpreuit conuiuia. Viuebat contentus oliuis academicis, pane item & aqua.

Auguſtus fuit breuiſſimi cibi. Ad medias interdum epulas ſatiatis iam conuictoribus accedebat, primusque ſurgebat menſa.

Socrates minimo uiuebat ſumptu. Veſcebatur pane & lacte.

Socrates tanta fuit temperantia, ut omnia ferè uitæ ſuæ tempora ualetudine inoffenſa uixerit.

Rugatianus ſenator ſemel tantum interdiu dabat operam cibo.

Epaminundas Thebanus erat obeſis & corpulentis adeò infeſtus, ut quendã aqualiculo portentoſo ſummouerit ab exercitu, quòd ad tegendum eius uentrem uix clypei tres ſufficerent. Ipſe uerò uictu fuit adeò parco & tenui, ut à uicino ad cœnam inuitatus, quum dapſilem & affluentem deliciis menſam reperiſſet, iratus receſſerit, dicens Ego te opinabar rei diuinæ operam dare, nou de contumelia cogitare.

Lycurgus dicebat non eſſe utendũ maiore cibo, quàm qui ad repellendum famem ſufficeret, amota crapula.

Aegyptiorum ſacerdotes præparci erant in uictu uſque ad ſtuporem. Carnibus & uino abſtinebant. Pane etiam rarò ueſcebantur, ne onerarent ſtomachum. Oleũ tantùm in oleribus nouerant. Ouum quoque & lac uitabant pro carnibus. Triduique inediam ſuſtinebant.

Perſarum Magi nihil in cibum præter farinam & olera recipiebant.

Indorum Gymnoſophiſtæ alebantur pomis aut farina.

Diogenes nunquam pendebat de craſtino, ſed in præſentem modo horam ſibi corrogabat cibum.

Pericles Athenienſis à cœnarum & conuiuiorum apparatibus abhorrebat adeo, ut nec apud amicos cœnaret.

Anacharſis apud Ciceronem, Mihi, inquit, pulpamentum fames, cubile ſolum, ueſtis Scytharum tegmen.

Epictetum ſunt qui putent delitiis & uoluptati ſemper indulſiſſe, fuit tñ temperãs

Venetius monachus herbis diu uictitauit.

Zeno crudis duntaxat ueſcebatur, & pallium prætenue ferebat. Aquam bibebat loco vini, ut diſcipulos ſuo exemplo ad temperantiam inuitaret. Hinc exiit prouerbium, Zenone temperantior.

Telemachus Acarnenſis uictitabat fabis.

Demetrius Chidonius, vir Græcus, abſtinẽtia ſingulari multo dies pſiſtebat ieiunus.

Iulium Cæſarem uini parciſſimum fuiſſe, nec inimici negauerunt. Vnde dicebat M. Cato, Vnum ex omnibus Cæſarẽ ad euertendam rempublic. ſobrium acceſſiſſe. Fuit & circa uictum adeò indifferens, ut quondam ab hoſpite conditum oleum pro uiridi appoſitum, aſpernantibus cæteris, ſolus largius acceperit, ne hoſpitem aut negligentiæ, aut ruſticitatis uideretur arguere.

Conſtantium Imperatorem Marcellinus ſcribit nũquam guſtaſſe pomum, nunquã

nates

nares in publico extersiſſe, nūquam ſpuiſſe. Idem ſuperatus à Perſis fruſto panis à quadam uetula perrecto inediam repulit.
Columba virgo Peruſina ſolis fructibus reprimebat famem.
Hieronymus annos ferè 60 durabit incredibili aſtinentia.
Hilarion modicis ficubus aridis & exiguo pane decrepitam fouit ſenectutem.
Nicolaus quidā inter Heluetios, ſinē vllo penitus cibo multis annis durauit inter vaſta ſolitudines, incredibili ſanctitatis fama.

ALII HOMINES TEMPERANTISSIMI, vitæq́ue auſteræ ac ſolitariæ.

Timon Athenienſis congreſſus & ſocietatem hominum refugiebat. autor Cicero in libello de Amicitia.
Helias prope torrentem Carith vixit in ſolitudine, paſtus coruorum miniſterio.
Maria Magdalena 30. annos. heremū incoluit, cœleſti cibo refocillata. Nec interim hominum vidit, aut ab vllo viſa eſt.
Primus heremita a Paulus anno 16. natus ſucceſſit in latebras nemorū, in quibus durauit annos 97. ſpelunca breui contentus. Eſtabat fructus palmarum, bibebat aquam palmacea tunica nudum contegebat corpus: nullum in ſolitudine hoīem videre voluit, præter Antonium Vſus eſt miniſtetio corui dimidiatum panē quotidie afferentis.
Antonius qui Paulum hunc tumulauit, vixit etiam in ſolitudine annos 20. pane & aqua famem refocillans.
Hilarion in deſertis Syriæ locis breuiſſimū habitanit tuguriū, iunco & carſcibus cō textum: Denos demum annos arctiſſima cellula & ſepulchro ſimillimo vſus eſt
Onophrius adeo ſolitariæ nitæ fuit ſtudioſus, vt annos 60. homine non videret: Vnde & ex illa ſolitudine agreſtis adeo factus eſt, vt in ſuperiore corporis parte barba totus & capillis integeretur, uerenda foliis & arborum cortice adopertus. Vixit annos 30. herbis & baccis ſylueſtribus contentus. Eidem cœlitus quotidie dimidiatus panis afferebatur, vt Paulo: hunc quum reperiſſet Pafnutius, extimuit Satyrum eſſe ſuſpicatus.
Conuentus hominū & populi frequentiam Hieronymus habebat carceris loco, ſolitudinem vero pro paradiſo. Vnde ſacco amictus Syriæ latebras, feris & ſcorpionib. infeſtas numeroſis prætulit ciuitatib. humi cubās herbisq́, victitās & aqua.
Maria Ægyptiaca heremi cultrix durauit et in ſolitudinē incredibili vitæ abſtinentia, vbi cubitali altitudine inter orandū ſublimis à terra in vacuo pēdere viſa eſt.
Amomius tanta fuit abſtinentia, vt nunquam niſi panem aſſum ederet, nūnquā iratus nunquām mentitus fuerit.
Hoſpitius apud Nicenſem vrbem antro ſe incluſit, perpetuo cilicio carnem macerans corpore ferreis catenis ligato. Veſcebatur pane. Tempore Quadrageſimæ ſolas herbarum radices eſitabat.
Patroclus Anachoreta vſque adeo quādoque ieiuniis corpus atterebat, vt diuturna inedia incideret in morbum. Aſtinebat vino, bibebat aquam melle perfuſam. Cilicium ferebat acutiſſimum, & proximum corpori.
Menas inter Samnites natus, ſolitudinem mire amabat, in qua ne quid per ocium peram faceret, apes curabat.
Amos Ægyptius, pater fuit 150. monachorum, quos ore operto menſæ iubebat accumbere, ne parce comedentium virtus appareret. Vxorem quam inuitus duxerat, nunquam attigit.
Agatho lapidem in ore triennio continuit, vt tacere diſceret. Dicebat tria eſſe neceſſaria ad Dei cultum: Silentium, orationem manſuetudinem.
Andræas & Theadeus heremitæ durauerunt in ſolitudine annis quinquaginta.
Arnulphus Metenſis epiſcopus, relicto Lotharingiæ principatu, heremum ingreſſus eſt.

Alcippiades martyr omnem cibum auerſabatur. Aquam bibebat inſperſo ſale, ne corpori eſſet pernicioſa.

Tota uirgo nunquam vti voluit noua tunica, nunquam nouis calceamentis.

Amara vero limen cœnobii (quo ſe incluſerat) annos 40. nũquam egreſſa eſſe. Pane viuebat & oleribus.

Aucebius præſul Pamphilienſis uitam ſolitariam in Epiſcopatu non deſeruit.

Amodeus Hiſpanus, vnica opertus tunica nudis Ambulabat pedibus. Semel tantum interdiu veſcebatur, contentus aqua & pane. Cauernam montis incolebat.

Baſolus abbas in finibus Rhemorum heremiticam egit vitam, habuitq; ſpeluncam montis annos 40.

Beniamin vixit in deſerta ſolitudine annos 80.

Timotheus in Ægypto ſpeluncam montis intrauit, in qua durauit annos 30. nulli cognitus.

Theremon abbas cẽtenarius deceſſit in ſolitudine. Hic aſſiduis orationibus adeo incuruauit ſibi humeros, vt in ætate decrepita repere magis videretur, q̃ ambulare.

Carilephus in deſerta ſolitudine omnem mulierum aſpectum refugit.

Coſmas Græcus tota ſuæ ſolitudinis tempore ieiuniis ſemper dedit operam.

Symeon Apud Anthiochiam annis quadraginta delituit in antro cuiuſdã concauæ columnæ. Veſcebatur aqua, pane, & radicibus herbarum idque ſemel tantum in hebdomade. Corpus vinculis & cathenis adeo conſtringebat, vt cicatrices ipſæ ſubter putrefierent. Quinetiam multis annis durauit in quodam puteo aqua vacuo, in quem ſe dimiſerat volens. Femora eius putruerunt, aut ex pędore ſpeluncarum quas habitauit, aut inedia nimis pertinaci.

Stephanus Anachoreta ſolitarius manſit in heremo annis 60.

Sata mulier, imperante Theodoſio ſeniore, durauit ad ripam cuiuſdam fluminis annos 60.

Siſinnius monachus, diſcipulus Elpidii, ſepulchro ſe incluſit, in quo pane & aqua vixit contentus ad mortem uſque.

Serapion pater fuit decem millium monachorum, quos oẽs tempore meſſis precio conducebat, ut ſua opera iuuarẽt laborem pauperum. Viuebat ipſe pane & aqua, vnica veſtes contentus.

Zozimas in regione Palæſtinæ 53. annos abſoluit in heremo, contentus cibo tenuiſſimo. Mariam Ægyptiam ad bonam frugem reuocauit, & mortuam tumulauit.

Pion 30. annis ſolitariam egit vitã ſub Hilarione. Comedens deambulabat, ne quã in cibo voluptatem perſentiſceret. Sororem morbo laborãtẽ clauſis adiit oculis.

Helias Anachoreta fuit ſub Antonio, mira ſanctitate, qui vixit annis 116.

Moſes Aethiops latro annis 75. durauit in ſolitudine. Cellula ſua annis 7. nunquã egreſſus eſt.

Paſtor presbyter, matrem ad ſe venientem clauſa repulit cella.

Dorotheus Aegyptius ſex tantum panis vncias cum paucis oleribus quotidie eſitabat. Dicebat ſe nunquam dormiuiſſe, aut comediſſe ad ſaturitatem. Congeſtis lapidibus quotannis extruebat habitaculum ad excipiendos peregrinos. Mãſit in ſpelunca annis 60.

Elpidius Cappadox durauit in quodam antro annis 25. vbi bis tantum veſcebatur in hebdomade.

Hor. abbas præſtitit admiratione digna. Nunquam mentitus eſt, nunquam circa neceſſitatem locutus, nemini vnquam maledixit.

Gadanus apud Iordanẽ magna conſenuit abſtinentia, ſub dio degens, & nullo opertus tecto.

Epiſius interrogatus à Ioanne anachoreta, quid tota vita egiſſet memorabile: Annis quadraginta, inquit, nunquam ſol vidit me comedentem. Tum Ioannes, Nec me ait, iraſcentem.

Auguſtinus

Auguſtinus Afer quum in quadam ſpelunca degeret, offenſus multitudine populi eo confluētis, remotiore antro ſe incluſit, ubi tugurium inter ſaxa ſibi breuiſſimū fecit, uixitque magna ſanctitate.
Vlfranius Archiepiſcopatu Senonenſis ſponte ſe exuit, ut ſolitudini uacaret.
Hugo abbas Cartuſienſis annis quinquaginta faciem mulieris non uidit.
Domitianus Hiſpanus humi iacebat, annis decem abſtinuit uino.
Iordanes inſtituit ſilentium menſæ.
Adam felix fuit in ſolitudine: comitatus fœmina, factus eſt infeliciſſimus.
Abraham in ſolitarijs tabernaculis & conuallibus Deum meruit Collocutorem.
Sylueſter pontifex latuit in ſoracſtis monte.
Egidius Athenienſis ſolitudinis ſtudio genus, patriam & opes reliquit, blandientis ceruæ lactæ in heremo nutritus.
Nareiſſus Hieroſolymorum epiſcopus multos annos in deſertis locis egit.
Eucherius ordinis ſenatorij dignitate conſpicuus ſpeluncam dumis horidam & tutam nigro lacu habitauit in agro Lugdunenſi.
Vrſatius apud Niceam Bithyniæ ſolitarius egit.
Celeſtinus relicto ſummo pontificatu, ad ſolitariam uitam ſe contulit.
Ioannes Baptiſta adhuc infans, relictis hominum turbis, ad heremū perrexit, ubi pelle cameli opertus, ſanctitatem præſtiuit, qualem nemo poſt homines natos.
Maiorus epiſcopatui ceſſit, ut in ſolitudine uiueret.
Domitianus abbas ſolitariam egit uitam in agro Lugdunenſi.
Diogenes Antonij diſcipulus uixit & mortuus eſt in ſolitudine.
Euagrius presbyter annis 14. manſit in ſolitudine, contentus pane & oleo. Si quando uenereis titillaretur aculeis, demergebat ſe in puteum, ut aquæ frigiditas libidinis feruorem compeſceret.
Ethbinus honeſtiſſimis parentibus inter Britannos natus, tugurium ſibi fecit in ſylua, in quo ad finem uitæ durauit conſtantiſſimè.
Paulus Simplex Antonij fuit diſcipulus, cuiꝰ mādato tacuit trieniū, nemini loquēs.
Paulus abbas pater fuit quingentorum, monachorum in Lybia Nunquam ueſcebatur, quin prius 300. orationes exoluiſſet Domino.
Phyllorhonius presbyter extruxit ſibi cellam in ſolitudine, in qua fortiſſimè cōflixit aduerſus uoluptates & illecebras corporis. Nam annos 18. cathenis ferreis corpus macerauit, eoque tempore abſtinuit pane cocto. Annos 32. nullo pomorū genere uſus eſt. Metu mortis per ſex annos ſupulchro ſe incluſit. Pauit pauperes, & affectos morbo, labore ſuarum manuum.
Syluia uirgo, filia Ruffini præfecti, Alexādriæ annos 60. abſoluit in ſolitudine, quo tempore nullam corporis partem lauit, præter digitos. Non in lecto iacuit, ſed humi tantum.
Diocles heremum quandam Thebaidis habitauit, ibique multos annos cella cōcluſus delituit.
Capiton latro ſcelerum penitentia ad heremiticam uitam conuerſus antro latuit incluſus annos 80.
Vacchoris rex Aegypti, relictis diuitijs, humi iacuit.
Vuenceslaus filius Vratis regis Bohemorum per media brumam, & medias niues diſcalceatus petebat templum, horasque obibat canonicas.
Nicolaus Tollentinas abſtinentiſſimus omnium ſui temporis, pane & aqua ſemel tantum in die ueſcebatur, procul ab omni ocio, & uerborum uanitate.
Nathanael Anachoreta ſtudio uitæ ſolitariæ incluſit ſe cella, qua annis triginta ſeptem nunquam egreſſus eſt.
Liberalis confeſſor ſingulis diebus Dominicis ſacram ſumebat euchariſtiā, qua refocillatus, nihil ferè aut parum cibi capiebat tota hebdomade.
Maxentius abbas Pictauenſis pane ordeaceo tantum & aqua ueſcebatur.

Federicus

Federiens Eduēſis ſemel tantum in hebdomade cibum capiebat,& perpetuo cilicio carnem domabat.

Marinus cōfeſſor annum integrum in ſpelunca delituit, nec faciem hominis uidit. Aqua erat illi potus,agreſtes herbæ cibus.

Richarius cōfeſſor panem comedebat ordeaceum,quem aſpergebat cinere,ne præ ſe ferret ſuauitatē. Aquam lachrymis ſuis repeſaciebat,eaque faciebat balnea,quibus abluebat lepros & ſe poſtremum.

ABSTEMII.

Iacobus minor uinum aut ſiceram non bibit,carnes nunquam manducauit,oleo nūquam unctus eſt, nunquam uſus balneo,nunquam nouacula raſus.

Locrenſis Zephiri uino uti capitale ducebant.

Anchimolus & Moſchus ſophiſtæ Elienſes,tota uita hydropotæ fuerunt,ſoliſq; ficis deſiderio uentris ſatisfecerunt.

Apollonius Tyaneus à uino & carnibus abſtinebat.

Fulgentius epiſcopus Ruſpenſis, nulla unquam neceſſitate adduci potuit,aut cogi, ut reſitaret carnes, aut uinum biberet.

Emericus filius S.Stephani regis Pannoniæ,uinum tota uita non deguſtauit.

GVLOSI, EDACES ET VINOLENTI.

Holofernes ebrius ab uxore Iudith interfectus eſt.

Ariſtippus Cyreneus ſummum bonum locabat in uoluptate. Idē principes ſolebat comitari,ut paraſitus & amicus menſæ. Propterea Diogenes Canem regium cum appellabat.

Ariſtoxenus Cyreneus adeò gulæ ſtudioſus extitit,ut horrēſes lactucas ueſpere mulſo irrigaret,quo luxurioſus creſcerent,& ſaporis eſſent delicatioris.

Sanctra nomen eſt guloſi, de quo Martial.lib 7.ſcribit:Nihil eſt miſerius,nec guloſius Sanctra.

Aſtydamas Mileſius à Perſa Ariobarzane uocatus ad conuiuium, ſolus deuorauit, quicquid conuiuiis omnibus fuerat præparatum.

Cambles rex Lydorū eo uoracitatis euectus eſt, ut nocte quadā uxorē abſumpſerit.

Niſæus Syracuſarum tyrānus ubi ab aruſpicibus didiciſſet,breui ſe periturum, quicquid ſuperfuit uitæ,comeſſationibus impendit, & ebrietati.

Bitias apud Diodonem Vergilianum ſic hauſit merum,ut eo ſe totum proluerit.

Antiochus Magnus dies totos dormire ſolebat ob uinolentiam, pugnatus in Rhodios,captus amore puellæ Chalcidēſis,nuptias etiam ipſo belli tempore celebrauit,& totam hyemem cum ea uino indulſit & Veneri.

Darium uinolētum fuiſſe arguit inſcriptio ſepulchri eiuſdem,quæ talis erat:Potuit & multum uini potare, & hoc probe ferre.

Alcæus,Ariſtophanes & Cratinus, quum ebrij forent, erant tamen ad ſcribendum carmen idonei.

Timocreonti Rhodio propter cibi & uini auiditatem epithaphium ſequens inditū eſt:Multa bibens,tum multa uorans,malè denique dicens: Multis, hic iaceo Timocreon Rhodius.

Lacedemonij eundem calicem in conuiuiis circumagebāt, ut ſitim & uini auiditatem irritarent.

Bizantios Manander poeta notauit ut ebrios.

Parthos Plinius ait,tantò magis ſitire,quantò plus biberint.

Promachus fuit homo bibaciſſimus,quem Alexander talenti corona donauit,quòd in uini certamine euaſiſſet uictor.teſtis Plut.

Xenocrates uini choam hauſit,cū Dionyſius præmiū obtuliſſet ei, qui hoc faceret.

Dionyſius iunior uſque ad oculorum uitium mancipatus eſt ebrietati.

Ariſtoteles tradit, ebrietatem in Syracuſanorum luxu diebus quandoque nonaginta non fuiſſe interpellatam.

Conna tibicen fuit uinoſus, qui in conuiuiis coronatus potabat aſſiduè.
Herculem & Vlyſſem polyphagiæ & edacitatis uota famoſos fuiſſe, ſcribit Cæl.
Theagenes athleta taurum uorabat ſolus.
Aglais tibicina, Megaclis filia, decem carnium minas, & quatuor panum chœnicas abſumebat. Hauriebat & choam uini.
Theſſalis inuſta uoracitatis nota, ut etiam Pharſalis. Mneſimachus apud Celium: Pharſalorum uenit aliquis, ut menſas uoret ipſas.
Philoxenum Eryxidis & Gnathonem Siculum inter gulæ proceres & cupediuoros poſuit antiquitas, quòd conuiuiis adhibiti ſeſe in paropſides emungerent, ut abſtinentibus cæteris largius ſoli afruerentur. Aiunt & Philoxenum ipſum optaſſe ſibi collum gruis, quò maiorem in bibendo perciperet uoluptatem. Hoc tamen nonnulli tribuunt Melanthio, ut apud Cæl. Clearchus.
Philoxenus Dithyrambicus polypum edit duum cubitorum.
Inter Polyphagos & edaces etiam numerantur Pityreus Phryx, Cleonimus, Piſander, Charippus, Mithridates rex Ponti, & Eriſichthon, qui ſua ipſa membra corroſit.
Alcman poeta ſuis uerbis ſeſe pamphagum nominauit.
Mithridatem ferunt illis certa conſtituiſſe præmia, qui plures cibos uentri deſtinaſſent, aut maiore ſe ingurgitaſſent uino, ut ſui ſimiles haberet. Idem omnes ſui têporis mortales hauſtu uini longè exceſſit.
Heraclides Pyctes infiniti prope cibi, potuſq; fuit capax. Nec parem reperit in bibêdo. Alios adientaculum inuitabat, alios ad prâdium, quoſdam ad cœnam, quibus omnibus ſine interſtitio ſufficiebat ſolus.
Philoſtratus quum eſſet in balneis Sinueſſanis, tantum uini potauit, ut ebrius factus, ſcalarum lapſu penè extinctus ſit Mart. lib. 11. A Sinueſſanis côuiuia Philoſtratus undis Conductum repetens nocte iubête larem. Penè imitatus obit ſæuis Elpenora fatis, Præceps per longos dum ruit uſque gradus.
Polyphemus cyclops hauſto largius uino, dum in ſomnum concidiſſet, ab Vlyſſe excæcatus eſt.
Lauſellam Iuuenalis, ut temulentam inceſſit.
Videns Andocides Alexâdrum procliuem in pocula, intemperantiam eius his uerbis cohibebat, Vinum potaturus rex momento te bibere terræ ſanguinem. Nam ſicut uenenum eſt homini cicuta, ſic & uinû. Quibus præceptis ſi ille obtêperaſſet, amicos in temulentia non interemiſſet, ut fecit. Idem Alexander ex hac uinolentia biduum ſæpe obdormiuit integrum. Hinc prouerbium natum, Alexandrû bibendo regem præcellis. Inter pocula amicos indignatione rapida ferro tranſuerberabat.
Archeſilaus philoſophus immodico uini hauſti exceſſit.
Cleomenes rex Spartanorum, quum Scytharum uinolentiam imitari cuperet, in inſaniam redactus eſt. Solent autem Scythæ & Thraces liberius compotare uſque ad certamen temulentiæ. Vnde Horatius: Natis in uſum lætitiæ ſcyphis Pugnare Thracum eſt.
Cambyſes quum per temulentiam quandoq; ratione excideret, monitus à Praxaſpe domeſtico, tantam caueret infamiâ, eius filium percitus furore, iaculo confodit.
Lacydes philoſophus ex nimia côpotatione côcidit in paralypſim, qua mortuus eſt.
Armitus & Cyanippus Syracuſani potu nimio inebrietatem lapſi, filio ſtupro contaminauerunt autor Plut.
Demetrius Phalereus ducenta quotannis talenta abſumebat in luxu & compotationibus.
Famam apud Græcos ex ebrietate meruit Alcybiades autor Plin.
Diotimus Athenienſis infundibulo ori admoto inceſſanter uinum hauriebat.
Xenarchus Rhodius ex bibacitate Metretes cognominatus.

Homerum uinolentum fuiſſe arguit Horat.lib.1.Epiſt.dicens: Laudibus arguitur uini uinoſus Homerus.

Ariſtoteles philoſophus ab initio opſophagus & decoctor fuit.

Hercules cum Leptea rege de gula contendit, uicitq́ue, tauro paulatim deuorato.

Syti populi & Aſiatici continuo erant in conuiuiis, balneis & unguentis:

Prubas rex Bithyniæ popinas ſemper adamabat.

Elpenor uino largius hauſto impos animi factus, ſcalarũ lapſu exanimatus eſt. Oui. lib.14. Eutilochumque ſimul, nimiique Elpenora uini.

Erycion fuit quiſpiam Centaurus, ebrietatis infamia notatus. Oui.lib.2. de Arte. Occidit Eurycion illuſtè data uina bibendo.

Anacreõ Teius poeta arguitur ut deditus uino, cui quum liberalius indulgeret, uuæ acino ſuffocatus dicitur. Ouid.lib 3.de Arte: Sit quoq; uinoſi Teia muſa ſenis.

Hilæus Centaurus deditus fuit ebrietati. Horat.lib.1.Carm. Nec ſæuus Lapithas & nimium mero Hilæum.

Bœotii ab Athenienſibus uocabantur fatui, pingues & rudes, propter inexplebilem edendi auiditatem.

Gathis regina Syriæ edicto cauit, ne quis piſcem comederet, quin ipſa adeſſet.

Theodotus ſcribit, Milonem Crotoniatam carnium minas 20.deglutiſſe, & panis totidem. Vini choas perſiccaſſe tres. Idem in Olympia quadrimum ſolus abſumpſit taurum, quem per ſtadium retento anhelitu portauerat ſuis humeris.

Domitium Afrum Euſebius prodit cibi præter modum accepit ſuperfluitate redundantem in cœna periiſſe.

Abronis luxus & delitiæ trito ungatiq; ue adagio locum fecerunt.

Gnoſippus hac uoracitatis infamia adeo laborauit, ut Athenienſes libetis ſuis interdixerint, ne cum eo ueſcerentur.

Vedius Pollio ſeruos conücibat in piſcinas, ut piſces ipſi humano cruore paſti delicatiores eſſent.

Ennius poeta nunquam accingebat ſe ſcribendis carminibus, niſi multo madidus uino. Item Horat. Ennius ipſe pater nũquã niſi potus arma Proſiluit dicenda, &c.

M. Varro apud Plinium teſtis eſt, Mezentium regem Ethruriæ auxilium Rutulis cõtra Latinos tuliſſe, mercede uini.

L. Piſo maiorem noctis partem conuiuiis & temulentiæ impendebat. Biduo per potationem continuauit. apud Tiberium principem.

M. Antonius librum edidit de ſua ebrietate, quo patrocinari ſibi uoluit, ut ea probaret mala, quæ per temulentiam orbi intuliſſet.

Cato minor (qui proauum habuit Catonem maiorem) quamuis omni uirtute eſſet cumulatiſſimus, interdum tamen cum amicis dabat operam cum potationibus tota nocte ad auroram. Horat.lib.1.Carm. Narratur & priſci Catonis Sæpe mero caluiſſe uirtus Hoc ebrietatis uitium precipuè illi Cæſar duobus libris, quos uocauit Anticatones.

Pub. Gallonius homo fuit poſtremæ gulæ, in cupediis aſſidue uerſatus, unde à Lælio gurges dictus eſt. Hunc præconem fuiſſe ſcribit Horatius. Cuius menſam acipẽſere magno infamem notat Lucilius his uerbis: Lælius præclarè & rectè Sophos illeq; uere, O publi Gurges Galloni, es homo miſer, inquit, Cœnoſti in uita nunquam benè, cum omnia in iſto Conſumis ſquilla, atque acipenſere cum decumano. Tertullianus Curii aleam, Apicii gulam, Gallonii ſumptum, & Antonii ebrietatem inceſſit.

Qu. Hortenſius orator ſtudio gulæ primum omnium Romanorum pauonem appoſuit menſis.

Cicero iunior M.Tullii filius binos congios ſimul hauriebat.

Clodius Albinus tam profunda fuit uentris ingluuie, ut quingentas ficus centum Campana perſica, melones Oſtienſes decem, uuarum Labicanarum pondo uiginti,

ginti. ficedulas centum, oſtrea 40. vna deuoraret cœna.

Caligula maximam partē à theſauri Tiberio relicti cœnis & comeſſationibus cum lenonibus & ſcortis deuorauit.

Heliogabalus nunquam minus centum ſeſtertiis epulatus eſt.

Neronem ferunt quandoque a meridie ad mediam noctem, uſque epulas protrahere conſueſſe ad inexplebilem uentris ingluuiem Cœnitabat inter ſcortorum ambubaiarumque miniſteria.

M. Apitius nepotum omnium fuit altiſſimus gurges, ut iam diximus. Is cum audiuiſſet, grandes chaticas naſci in Lybia, nauigauit illuc: quod demū quum falſum deprehendiſſet, Libyā, eiusq; inhabitatores diris imprecationibus deuouit. Hic oīum primus iudicauit, linguā phœnicopteri eſſe optimi ſaporis. De Apitio Mar. li. 2. Ipſe quoq; ad cęnā gaudebat Apitius ire, Quū cęnaret, erat triſtior ille domi. Hic & congiaria principum, & ingens Capitolii uectigal comeſſationibus hauſit.

Nouellius Tricongius Mediolanenſis meruit cognomen a tribus uini congiis quos uno impetu hauriebat ſpectāte miraculi cauſa Tiberio principe. Autor Pli. li. 14.

Tiberius Nero propter nimiam uini auiditatem in caſtris pro Tiberio Bibetius, pro Claudio Caldius, pro Nerone Mero uocabatur. Idem cum Pomponio Flacco, & L. Piſone noctem continuumque biduum epulando potandoq́, conſumpſit. Aſellio Sabino ſeſtertia ducenta donauit pro dialogo, in quo Boleti, & Ficedulæ, & Oſtreæ & Turdi certamen induxerat.

Claudius Cæſar conuiuia celebrauit palam, tanta populi frequentia, ut plerunque ſexcenti ſimul diſcumberent. Cibi & uini fuit appetentiſſimus Sedens in tribunali cum olfeciſſet nidorum prandii, quod in proxima Martis ęde parabatur a Saliis deſerto foro cōmeauit ad Salios ipſos, & una diſcubuit. Nec unquam a triclinio abſceſſit, niſi diſtentus & madens.

Vitellius epulas trifariam aut quadrifariam partiebatur. In ientacula, prandia, cœnas & comeſſationes, ſolus omnibus ſufficiens vomitandi conſuetudine. Suetonius teſtis eſt, eum fuiſſe non profundæ modò, ſed & intempeſtiuæ. & adeò ſordidæ gulæ, ut carnes holocauſtorum non peractis ſacrificiis ante aras abſumeret. Sidonius: Mihi fœda Vitelli Intulit ingluuies uentrem.

Bonoſus bibit, autore Flauio Vopiſco, quantum hominum nemo. De hoc Aurelianus dicebat: Non ut uiuat natus eſt, ſed ut bibat. Si quando legati barbarorum ad eum ueniſſent, ipſis propinabat, ut eos inebriaret, & ab his per uinum omnia cognoſceret, & extorqueret ueritatem. Quantumlibet bibiſſet, ſemper ſecurus uidebatur & ſobrius. Præterea tantum mingebat, quantum biberat, ſic ut eius ueſica nunquam grauaretur. Poſtea cum a Probo ſuperatus laqueo uitam clauſiſſet, emanauit iocus. amphoram perdere, non hominem.

Feſcenniam Mar. lib. 1. arguit ut uinolentam, dicens: Ne grauis heſterno fragres Feſcennia uino, Paſtillos Coſmi luxurioſa uoras.

Myrtale uinolenta mulier uino commiſcebat folia lauri, ne uinum oleret. Mart. lib. 3. Fœtere multo Myrtale ſolet uino: Sed fallat ut nos, folia deuorat lauri.

P naretum potorem, idē lib. 6. arguit, quod ſolus ampliſſimā uini lagenā exiccaſſet.

Maximinus iunior bibebat uini amphoram carnis libras undecim comedebat.

Heterognatus ob uoracitatem utraque mandibula alternatim commandebat.

Phago fuit quiſpiam adeò guloſus, ut adhibitus menſæ Aureliani, aprum integrum centum panes, ueruecem, & porcellum uno die comederit biberit que Orcam uini. autor Flauius Vopiſcus.

Galba erat imperator cibi plurimi, quem hyberno tempore capiebat ante lucem. Inter cęnam verò vſque eo abundauit, ut congeſtas per manus reliquias circumferri iuberet, ſpargique ad pedes ſtantibus.

Bela ſecundus Almi filius, Pannoniæ rex, corruptiſſimę fuit temulentiæ.

Nicolaus quintus Pōtifex maximus nimio bibēdi ſtudio tenebatur. Exigebat enim

diuerſa uinorum genera, & quæ magis ad palatum facerent eligebat.
Andebuntus rex Anglorum, conuiuio quodam tãtum cibi deglutiuit, & uini, ut eo ſuffocatus repente animam efflauerit.

CASTISSIMI.

Iudith mulier uidua, cum ad recens cõnubium impelleretur, cilicium ornatum prætulit, obiecitq; libidini ieiuniũ, uigilias ſomno, & ocio laborem, inquit Sabellicus.
Anna Phanuelis filia poſt ſeptimum cõnubii annum uidua facta, ad quartum uſque & octogeſimum caſtè uixit. Idem in exemplis.
Abſalon Ammon fratrem occidit, quod immodeſte Thamar ſororem communem deperibat, eique uim intulerat.
Eſſeni populi Syriæ, uitam olim duxerunt alienam ab omni mulierum commercio, Venere abdicata, inquit Plin. lib. 5. cap. 17.
Penelope Icari filia, nullis procorum blandimentis, nullis pollicitationibus adduci potuit, ut abſente per uiginti annos marito Vlyſſe caſtitatem corrumperet. Vnde Propert. lib 3. Hæc etiã clauſas expugnant arma pudicas, Quæque rerunt faſtus Icarioti tuos. Idem: Nec fida Euadne, nec dia Penelope. Idem lib. 2. Penelope poterat bis denos ſalua per annos Viuere, tam multis fœmina digna procis. Oui. li. 3. Ele. Penelope mãſit (quãuis cuſtode careret) Inter tã multos itemerata porcos.
Daphne Penei filia fuit ſeruandæ caſtitatis adeò ſtudioſa, ut procos omnes reiecerit ipſumque Apollinem, quamuis perpetua iuuenta, intonſisq; crinibus ſpecioſum. Guid. lib 1. Met. Multi illam petiere, illa auerſata petentes Impatiens, experſque uiri nemora auia luſtrat, Nec quid hymen, quid amor, quid ſint connubia curat.
Plato de Republica teſtis eſt, Aſbylum athletam Crotoniatam perpetua uirginitate praditum fuiſſe ob ſtudium curſus.
Cyane uirgo Syracuſana uiolatam ab ebrio patre pudicitiam ægre ferens, apprehenſum capillis ſtupratorem ad aram traxit, cumque pro uictima cæcidit, ad pacandam peſtem, qua propter facinus Syracuſæ laborabant. autor Plut. in Parall.
Medullina quoque uirgo Romana ab ebrio patre in tenebris uiolata, ut ſtupri autorem agnoſceret, digito eius annullum detraxit. Vbi ex pignore patrem eſſe comperit, eundem ad aram gladio confodit. Idem.
Alexandrum Macedonem ſunt qui libidinis arguant. Contra tamen repeiuntur exempla, quæ hoc ipſum refellant, & in eo doceant caſtitatem. Nam & uicti Darii uxorem filiasque captiuas non ſolum nõ corrupit, at etiam edicto cauit, ne quis aliquid in eas moliretur. Præter uxorem & Berſanem Damaſchi uiduam, regiam mulierem, nullam aliam complexus eſt. Puerorum inſuper abſtinentiſſimus, quorum uiginti millia ad militarem diſciplinam iubebat erudiri, quum tamen ętatis illius homines maſcula & præpoſtera libidine paſſim obbruteſcerent. Curtius. lib. 3. & Gell lib. 6. & 8.
Democles puer, dubium maior pudicitia, an forma corporis elegantiore, quum uideret ſe ad ſtuprum ſolicitari a Demetrio Poliorcete, nec aliter uim tyranni importunam poſſet effugere, in proximum feruentis aquæ lebetem ſe coniecit, ibique ad mortem durare maluit, quam quid inhoneſtum perpeti. Plutarchus.
Amœbeas citharœdus tãta fuit caſtitate, ut uxorem (quam habebat formoſam) nunquam attigerit. Ælianus apud Volater.
Apollonius Tyaneus phyloſophus a puero titillationes Venereas adeo repreſſit & contudit, ut præ ſignis in eo naſceretur caſtitas a qua nunquam poſtea reclinauit. Gell. lib. 8. cap. 6.
Fuit in athleta Clitomacho tanta caſtitas, ut ſi fortè canes uidiſſet coeuntes, ſtatim uultum auerteret.
Diogenes Tragœdus ab uxoris congreſſu perpetuò abſtinuit.
Hippo Græca mulier, capta a nautis, cũ pudicitiæ ſuæ ſtuprũ & inſidias parari ſenſiſſet, noctu ſe ĩ aquas pcipitẽ dedit, maluitq; mori pudica, q̃ impudica uiuere. Val.
Syntha.

Syritha Synaldi regis Danorum filia, tantæ fuit pudicitiæ, ut quum ob elegantium formæ procorum frequentia peteretur, neminem tamen inſpexerit. Saxo lib. 3.

Dryas Fauni filia aſpectū uirorum vſq; adeo refugit, ut in publicū prodire nunquā uiſa ſit. Quo factū eſt, ut uetitū ſit ne eius ſacris intereſſent mares. autor Plut.

Chiæ mulieres tanta fuerunt caſtitate, ut neque adulterium, neque illegitimus concubitus apud eas nunquam prodatur accidiſſe. Plut. de Virtutibus mulierum.

Melanio quidam odio mulierum in ſolitudinem demigrauit, perq́ue auia montiū & nemorum cane uno feras inſectari ſolitus eſt, nec unquam domū reuocari potuit. Vnde natum adagium, Melanione caſtior.

Rhodogune Darij filia, mortuo marito, nutricē dedit morti ſecūdas nuptias ſuadētem.

Xenocrates philoſophus, quum magnā caſtitatis opinionē ſibi cōparaſſet, acceſſit ad eum Phryne meretrix, petijtq́; partem lecti, quam conceſſit. Nec tamen ullo noctis tempore attigit puellam, quamuis formoſiſſimam. Hinc illa manè rediēs, dixit ſe non a uiro, ſed a ſtatua uenire. Quod argumentum eſt magnæ caſtitatis: nam proximæ uoluptates magis titillant, & multo (quorum mores in tuto poſiti uidentur) ſeducunt & euerberant. Laertius, & Val. de Continentia.

Ictus Tarentinus athleta nobilis, quum certò ſciret corporis uires eneruari libidine, toto uitæ tempore durauit expers ueneris, ut palæſtricis ludis eſſe accommodatior. Volater.

Hippolytus Theſei filius, quum a Phædra nouerca adamaretur ſupra fidem, nullis tamen precibus adduci potuit vt ei congrederetur. Seneca: Exoſus omne fœminæ nomen fuit Immitis annos cœlibi uitæ dicat.

Zenobia regina Palymireorum tanta fuit caſtitate, ut ne cum uiro ſuo quidem, niſi prolis cauſa congrederetur. Trebellius Pollio.

Euripides fertur perpetuo mulierum odio conflagraſſe, ſiue quia natura eſſet talis, abhoreretq́ue a mulierum cœtu, ſiue quod duas haberet uxores ſimul, pro Athenienſium decreto: quarum matrimonij quum pertæduiſſet, toti ſexui bellū indixit. Cel. lib 13. cap. 10.

Triptolemo Cereris filio, quum pleræq; virgines ampliſſima offerrent dotē, ut cum eo nuptias contraherent, aſpernabatur omnes & reijciebat. Ouid. in Ibin: Filius Cereris fruſtra tibi ſemper ametur, Deſtituatq́ue tuas uſque petitus opes.

Bellerophon Glauci Corinthiorum regis filius, quum a Stenobea uxore Prœti Argiuorum regis afflictim adamaretur, nullis tamen precibus induci potuit, ut cum ea ſtuprum committeret. Tortellius.

Pauſanias Macedo per uim ſtuprum paſſus ab Attalo, prouocauit ad Philippū, iniuriamq́; non ſine magna querimonia ad eum detulit. Quem quum ridentem facinus, eoque riſu probantem conſpiceret, iram in eum conuertit, exegitq́; ultionē ab iniquo iudice, quam a ſtupratore non poterat. Trogus lib. 9.

Sophronia Romana mulier, quum uim & ſtuprum Decii principis non poſſet effugere, gladium mariti conſenſu arripuit, eoque corpus ſibi confodit Euſeb. teſte.

Cæſti puer caſtitatem & formam. Mart. lib 8. cōmendat his uerbis: Quanta tua eſt probitas, quanta eſt præſtantia formæ, Cæſte puer, puero caſtior Hippolito. Te ſecum Diana uelit, doceatq́ue matre, Te Cybele ſecum uellet habere Phryga.

Lucretia ob acceptum à Tarquinio ſtuprum, temeratamq́; pudicitiam, facinus ſua morte uendicauit.

Pudiciſſima fœmina ſemel matronarum ſententia iudicata eſt Sulpitia Paterculi filia. autor Plin. lib 4. Val. vlt. cap. 8 lib. 1.

Publius adoleſcens, L. Papirij cliens & libertus, quum domini ſtuprum pati nollet, in uincula & carcerem coniectus, & multis poſtremò plagis effectus eſt. Maluit tamen egregius adoleſcens omnia tormenta corporis experiri, quam præpoſtera illa uenere contaminari.

P. Scipio Africanus expugnata Carthagine Hiſpaniæ ciuitate, virginem tempeſtiuā

ſorma egregia, & nobilis uiri filiam productam ad ſe, patri inuiolatam reddidit autor Gel. lib. 6 cap. 8.

C. Gracchus quandiu Sardiniam prouinciã adminiſtrauit, nulla meretrix introiuit eius domum, nulli pueri eximia facie ei ad cyathum ſteterunt. Idem Gell.

Trebonius pudicæ ſanctitatis miles Luſium Marij ex ſorore nepotem, caſtitati ſuæ ſtuprum & inſidias molientem dedit morti. Plut. in Apopht.

Biblia uxor Duilli Romani (qui primus nauali certamine triumphauit) tantæ fuit pudicitiæ, ut ſuo ſeculo caſtitatis norma & ſpeculum uideretur.

Theutonicorum coniuges captiuæ, Marium uictorem orarunt, ut ab eo uirginibus Veſtalibus dono mitterentur, affirmantes æquè ſe atque illas uirilis concubitus expertes futuras. Quare non impetrata, laqueis ſibi nocte proxima ſpiritum eripuerunt. Valerius & Hieronym. in epiſt. ad Gerontiam.

Pontius Aufidianus ubi reſciuit filiam a Faunio Saturnio pędagogo ſuo corruptã, vtrumque puniuit morte. Valer. Maximus.

Publius Meuius libertum (quem unicè diligebat,) propter illatum filiæ iam nubili oſculum interfecit. Idem de Pudicitia.

Q. Fabius Seruilianus quum ſuſpectam haberet filiæ pudicitiam, eam morti dedit, demum uoluntario ſeceſſu conſpectum patriæ uitans exulauit. Valer.

Pub. Attilius Philiſcus, filiam ſuam interemit, quod ſtupri ſe crimine coinquinaſſet. Idem Valer.

Iulianus Imperator tanta enituit caſtitate, ut poſt amiſſam coniugem nihil unquã Venereum attigerit. autor Ammianus Marcel. lib. 25.

Conſtantinus Imp. Criſpum filium capite puniuit, quòd nouercam Fauſtam ſtupri compellaſſet.

Henricus primus Imp. perpetuam in matrimonio ſeruauit caſtitatem cum uxore Sinegunda. Bapt. Egnat.

Corn. Tacitus ſcribit, Pontiam quandam Romanam fœminam nullis uerborum lenocinijs aut pollicitationibus ad adulterium cum Octauio tribuno plebis committendum impelli potuiſſe, quin ab eodem interfici maluiſſe.

Spurina adoleſcens, quem egregia ſua forma decoroque aſpectu uiros & mulieres ad libidinem concitaret, faciem & pulchritudinem oris ſponte uulneribus defœdauit. autor Val. Max. de Verecundia.

Veturius carcerem, plagas, diuerſaque tormenta maluit pati, quàm Cęlio Plocio ſtuprandum ſe committere. Valer. de Pudicitia.

Noluit beatus Auguſtinus habitare cum ſorore, ne aliqua titillatio carnis aut prurītus ſuborietur. Interrogatus cur hoc faceret: Quoniam, inquit, malum uidere fęminam, peius alloqui, peſſimum attingere.

Baldraca puella generis obſcuri, peregrinęque conditionis, quamuis multarum rerum ob paupertatẽ eſſet indiga, noluit tamen corporis ſui copiam facere Othoni Imperatori, quamuis montes & maria (quo aiunt) promittenti.

Iſacius Conuenus Imp. tanta fuit continentia, ut uxorem nunquam inire uoluerit poſt prolem ſemel ex ea ſuſceptam: quamuis tamen ad morbi remedium medici conſulerent, ut coitu frequentiore uteretur.

Origenes Adamantius uirilia ſibi amputauit, ne moleſtam ſibi Venerem experiretur. Imitatus Hierophantas Athenienſium ſacerdotes, qui ſorbitione cicutæ ſe caſtrabant, quo mundius in ſacerdotio uiuerent.

Iulianus martyr, & Baſiliſſa uxor impolluti quoque manſerunt in coniugio.

Amos Aegyptius mulieri (quam in matrimonium duxerat) nunquam congreſſus eſt, quinetiam eidem amorem uirginitatis in animum induxit.

Amianus Alexandrinus epiſcopus, beati Marci Euangeliſtę diſcipulus, oculum ſibi perforauit, quòd intuitu parum pudico tranſeuntes fœminas aſpexiſſet. Sabellicus in exemplis.

Chryſanthus

Chryſanthus Alexãdrin^9^,eiuſq; uxor Daria nomine,uirgines mãſerunt in cõiugio.
Nulla unquam fœmina Ioanne Anachoreta uiſa eſt,nec ab ulla uideri uoluit.
Arſenius abbas uiros omnes iuxta & fęminas ad ſanctiorem uitæ cultus refugiebat.
Pion Auſonii abbatis diſcipulus, dum congreſſum quo mulierum ſolicitè declinaret, precibus expugnatus,ut ſororem morbo laborantem inuiſeret,alieno ductu clauſiſque oculis eius domum ſubiit, ac retrò abiit.Sabellicus.
Vrſinus Nurſiæ presbyter moriens,quum uxorem (quam multis antè annis ad ſe uenire nulla de cauſa permiſerat) admotam ſibi cognouiſſet, Faceſſe,inquit,mulier nondum penitus extinctus eſt ignis.Idem.
Hilario abbas ingentiam corpori concupiſcentiam alloquens, dicere ſolebat:Conficiam te inedia,ut de cibo cogites,non de uoluptate.
Euagrius quoque Abbas ad reprimendam Veneris tentiginem, uaria tormenta membris ſuis irrogauit. Nam & corpus inedia confecit,& hybernas pleruunque noctes in puteis egit, ut Bernardus Abbas in lacu, Aniumarus Tamanenſis in uepribus, Franciſcus Aſiſias in hybernis niuibus autor Sabellicus.
Hieron.Syracuſanus Epicharmum poetam multauit, quòd præſente ipſius coniuge laſciuós recitaſſet uerſus.
Marcia Varronis filia,quum ſuo ſeculo ſculpendi pingendiq; inſignis haberetur,abſtinuit ſemper ab effingenda uirili figura,ne pudibunda quoq; exprimeret.
Eugenia uirgo,Philippi proconſulis Alexandrini filia,cum ab imperatore Commodo ſtuprum ſibi timeret,Monachi habitum mentita eſt,& nomen.
Ioannes Malateſtas uxorem nomine Franciſcam,in complexu Pauli Malateſtæ fratris ſui deprehenſam,gladio transfixit una cum adultero.
Ludouicus quoque Normaniæ ſeneſchalus Carlottam uxorem cum Ioanne Lauerno eius adultero morti dedit.
Franciſcus Gonzaga Agneti adulteræ caput adimi iuſſit.
Rudulphus quoque Gonzaga,quum uxorem adulterii compertam haberet, eã una cum adultero in concubitu deprehenſam occidit.
Paſtor presbyter & Anachoreta,matrem ad ſe uenientem cella clauſa repulit,cauſa ſeruandæ caſtitatis.
Hugo Carthuſienſis per annos 15.mulieris faciem nunquam uidere uoluit.
Dula maluit a milite quodam interfici,quam ab eodem uiolari.
Euphroſyña uirgo Alexandrina, uirum mentita domum patris Pannutii reliquit,ut ad nuptias cogeretur.
Edeltrudis regina,duobus in Anglia regibus nupta, caſtitatem ſemper illibatam ſeruauit,utroque ad pudicitiam inducto.
Eduardus tertius Anglorum rex uxorum (quam duxerat) nunquam attigit. Matrem Euinam (quam adulterii ſuſpectam habebat) in cœnobium relegauit.
Petrus Vrſeolus dux Venetorum,poſt ſuſceptum filium, uxorem nunquam attigit. Quod utriuſque uoto factum eſt. Volaterranus.
Vandegiſillo Comiti. Palatino (qui ſub Dagoberto rege floruit) cum per uim data eſſe uxor,eam ad amorem caſtitatis induxit. Quo factum eſt, uterque in cœnobio ſe incluſerit.
Fara uirgo fuit Gallica,clariſſimis orta natalibus, Heraclio imperante: quam dum parentes,Hagerricus & Leodegunda per uim cogere uellent ad matrimonium in tantas prorupit Lachrymas,ut inde cæcitatem contraxerit.
Vuenceſlaus filius Burſioni regis Bohemorum perpetuam ſeruauit caſtitatem.
Cazimirus quoque rex Poloniæ perpetuò celebs & caſtus manſit.
Amator (qui poſtea Altiſſiodorenſis fuit antiſtes) quùm uxorem eleganti forma clariſque natalibus ortam duxiſſet,eam tamen ad ſtudium caſtitatis induxit,tantum aberat,ut ei congrederetur.Sabell.
Leo pontifex manũ (qua aliquando oſculũ matronæ contigerat) ultro ſibi abſcidit,

Mm 3 quòd

quòd inde ſecuta eſſet tacita quædam libidinis appetentia. Sabell.

Benedictus abbas ad inceſtam recordationem mulieris a ſe uiſæ caſtigandam, vſus eſt crebra corporis volutatione ſuper ſentes. Idem.

Timoclia mulier Thebana, ſtuprum a quodam Barbaro Thracum principe per vim paſſa iniuriam hoc modo vlta eſt: Odio enim diſſimulato, dixit ſtupratori ſe ſcire locum, vbi plurimum eſſet auri, perductusque eſt ab ea ad profundiſſimũ puteum, qui fuit in remotiore domus parte. Quo cũ thrax explorabundus ueniſſet, & iamiam pronus immineret puteo, a Timoclia (quæ a tergo ſtabat) deiectus eſt in præceps, & ſaxis & obrutus. autor Sabellicus.

Damon Perrpolita inſigni forma adoleſcens, videns Romanum quendam præfectũ Cherone ſtuprum ſibi per vim machinari, quia prius blandiendo nihil profeciſſet, ad pudicitiæ munimen aliquot ſocios conuocauit, qui omnes fuligine tincti, ne agnoſcerentur, præfectum in foro ſacrificantem obtruncarunt.

Ludouicus epiſcopus Toloſanus, Caroli, ſecundi Sicilię regis filius, ea fuit caſtitate vt nulli prorſus fœminæ, præter quam matri & ſororibus, verba faceret: ne colloquio ſanctitatem corrumpere.

Olim tanta fuit Parauinarum mulierum caſtitas, ut non niſi operta facie prodirent in publicum. Cæl. 7. ca. 27. Vnde Mart. Tu quoque nequitias noſtri luſusq́, libelli Vda puella leges, ſis Parauina licet.

Alphonſus ſecundus, Alphonſi Catholici nepos, & Hiſpaniæ rex, nunquam vxori congreſſus eſt. Vnde & caſti meruit cognomen. Vola. in Geograph.

Etelfrida Angliæ regina poſt primum partum abſtinuit a viro.

LIBIDINOSI, ET LASCIVI.

Orpheum ferunt Thraca deteſtandæ in mares libidinis principem & repertorẽ fuiſſe, quum tamen aſpernaretur fœminas Ouid. lib 10. Met. Cæl. cap 30. lib. 8.

Xerxes rex Perſarum eo laſciuiæ ſe demiſit, vt Spintrijs nouarumque voluptatum repertoribus præmia conſtituerit. autor Valerius Maximus.

Semiramis Aſſyriorum regina, quæ maſculam virtutem ſemper ferè præ ſe tulit, & omnium calculis laudata eſt ad extremum tantis delicijs, tantoque prurìtu libidinis incaluit, vt mortuo marito, non admiſerit ſolum, at etiam prouocauerit pleroſque ſuis militibus, qui forma eſſent elegantiore, quos poſtea crudeliter necabar. Produnt & nonnulli, eam a Nino filio interemptam, quum eius congreſſum appeteret. Et (quod omnium longe turpiſſimum eſt) equum ab ea adamnatum vſque ad coitum, Iuba teſtis eſt apud Plin.

Amythone, Theleſippa, Megara, Atthys, Cidno, ancillæ fuerunt Sapphus, quibus. Sappho ipſa ad libidinem utebatur. Eas enim ſubagitabar, & mutuo ab eis patiebatur. Vnde in eius epiſtola ad Phaonem legitur. Vilis Amython, uilis mihi candida Cidno. Non oculis grata eſt Atthys, ut ante, meis,

Paſiphae Solis filia, & vxor Minois regis Cretæ, taurum ad coitum uſque fertur adamaſſe ex quo & biforme illud monſtrum Minotaurum ſuſceperit. Proder. Vxorem quandam magni Minois (ut aiunt)

Corrupta torui candida forma bouis. Idem lib 3.

Fuit in Aiace Oilei filio rantus libidinis feruor, ut temperare ſibi nequiuerit, quin Caſſandram Priami filiam in templo Palladis oppreſſerit. Quo factũ eſt, vt Dea iniuriam vlciſcente fulminatus ſit in mari cũ aliquot alijs Græcis, ut docet. Ver. lib. 1. Aeneid.

Immoderatam Cæliæ libidinem notat Mar lib. 7.

Das Cattis, das Germanis, das Cælia Dacis,
Nec Cilicum ſpernis, Cappadocumq́, toros.
Et tibi de Pharia Memphiticus vrbe fututor
Nauigat, à rubris & niger Indus, aquis.
Nec recutitorum fugis inguina Iudæorum, &c.

Celmus

Celmis unus fuit ex Idæis Dactilis, qui matrem deorum Rheam uiolauit ſtupro. Sueton. apud Eraſ. Omnes libidinum uoluptates experire uoluit Aſſyriorum rex Sardanapalus, dū uiriles peroſus tunicas in mulierem ſe transformauit, relictaque regni cura laſciuiæ ſe totum deuouit, ac perdendum commiſit. Trogus lib. 1. & Cic. lib 5. Quæſt. Tuſcul.

Qui iam mirum debet uideri, ſi cōcinna & elegans puellarum forma uiros torreat, & ad Venerem titillet, quū & reperiantur, qui inanimatarum rerum amore & deſiderio intabuerint; Aiunt enim Pygmalionem quendam fuiſſe, qui ſtatuam formoſam dilexerit, eamque cum egregiam aliquam Nympham, & frequētib. oſculis ſuauiatus ſit, & lecto dignatus. Vnde Quintianus in Cleopoli Cōcedat honori Pygmalion licuit cui eburnea membra puellæ Complecti, & pulchro componere corpora lecto.

Athenienſis adoleſcens quoque ſpecioſum Fortunæ ſimulachrum ad tātam adamauit inſaniam, ut ipſum & arctiſſimè complecteretur, & ſuauiaretur blandiſſimè. Quo deſiderio quum indies acrius intabeſceret, impatiens amoris perrexit ad ſenatum, extentisq; precibus regnauit fieri ſibi ſtatuæ poteſtatem, largum auri cumulum paratus erogare. Qua in re quum repulſam paſſus eſſet, ad ſtatuam ipſam corpus confodit. Cæl. cap. 32. lib 7.

Eſt & aliud ſimile exemplum apud Pli. de puero, qui Praxiteles ſimulachro cōgreſſus ſit. Cuius cōcubitus relictæ maſculæ fuerunt indices. De hoc Quintia. Cedat Praxiteles, cuius muliebris imago proceam Impulit ad coitum iuuenem.

Aeſchines criminoſa & uirulenta oratione Timarchum de impudicitia accuſauit, apud Athenienſes. Gell. cap. 3. lib 18.

Conuenit inter multos, Socratem (qui tamen Apollinis oraculo mortalium ſapientiſſimus eſt habitus) Athenis in ius uocatum, & ab Anyto accuſatum, quòd puerorum mores corrumperet. Quod etiam Tertulianus confirmat.

Ariſto Epheſius genus fœmineum peroſus cum aſina cōcubuit, ex eoque concubitu gentia eſt puella, cui a cruribus aſininis nomen inditum eſt Onoſceli. autor Plutarch. in Parall.

Idem ait Publium Siellum (quem Fuluium alij uocant) mulierum odio equæ ſe cōmiſcuiſſe, ex qua formoſam ſuſceperit puellam, Hipponam nomine.

Demetrius Poliorcetes Antigioni filius, Democli laudabilis formæ adoleſcentulo ſtuprum inferre uoluit. Quod cum per inualidas ætatis uires puer non poſſet aliter effugere, in proximum feruentis aquæ lebetem ſe cōiecit, ibique mortuus eſt. Idem Demetrius Lamiæ aliiſque ſcortis talenta 250 erogauit, autore Plut.

Sunt qui dicant Thamyram primum flagitioſis puerorum amoribus, ac præpoſteri concubitus fœditate pollutum, quum cępiſſet afflictim depetire Hymenæum, Calliope & Magnetis filium. Alii tamen Thaloni Cretenſi rei tam probroſæ initia contribuunt, qui Rhadamantum adamarit. Cæl. lib 8. cap. 30.

Ariſtoteles prodit, permiſſam fuiſſe in Creta maſculā Venerem, lata quoq; de hoc lege. Traditum eſt & Chalcidenſes in Euboia, puerſles amplexari ad ſtuporem vſque. Cæl ibidem.

Ariſtoteles fuit in amore tam infelix, ut pellici ſacra faceret. autor eſt Mirandula ſuper hymnos.

Hercules tanta in fęminas licentia fuiſſe fertur, ut quinquaginta uirgines una nocte dicatur ſtupraſſe. autor Ioan. Franciſ Mirandula.

Periander Corinthius (qui tamen inter ſeptem ſapiētes Græciæ numeratur eſt) rem habuit cū Mileſia uxore, uel (ut aliis placet) meretrice mortua autore eſt Her. li. 5.

Alchidas Rhodius formoſo cuidam ſimulachro ſe commiſcuit, reliquique indices tam immoderatæ libidinis maculas. autor Plin.

Anthia uxor Pręti regis Argiuorum Bellerophontem ad ſtuprum uoluit inducere.

Teſtatum eſt Græcorum monumentis, Pindarum nouem Lycorum principem in-

gremio dilecti pueri mortuũ gymnaſio repertum. Valer. Maximus de moribus non vulgaribus.

Ferunt & Agathoclem Siciliæ tyrannum, forma & venuſtate corporis præeminentem, diu u tam ſtupri patientia exigiſſe. Propterea Timeus dixit illum primæuo ætatis flore ſcortum promiſcuum, impudẽtiſſimo cuiq; expoſitũ. Iuſtinus li. 22.

Crathis paſtor, quum in Venerem eſſet procliuior, capram omnium formoſiſſimã deperire cœpit cui congrediebatur frequenter, demumque uti amicam gratè amplexabatur, cum multa ſuauitatione. Quod contemplatus hircus zelotypiæ œſtro concitatus, dormientem Carthim cornibus inuaſit, & interfecit. Hoc ex Græcis aduocant Cæl & Volat.

Pauſanias dux Lacedæmonius Argillum forma conſpicuum adoleſcentem mirè dilexit, ſed amore Venereo Habebat enim puerum pro ſcorto. Cæl. cap 62. lib. 16.

Hipparchus Piſiſtrati filius, quum Armodium & Ariſtogitonem excellenti forma pueros per uim prædicaſſet, coniurationem in ſe concitauit. Iuuenes enim probrum ægreferentes, non prius finem inſidijs fecerunt, quàm eum de medio ſuſtulerint, libidinem hominis magis quàm tyrannidem pertæſi. autor apud Volaterranum Thucydides.

Dionyſius iunior quum ſe in Locrenſium urbem contuliſſet, per ſummam lætitiam virgines eius loci conſtuprabat, quas pulſo paulò poſt in exilium tyranno ciues peremere, impactis ſub ungues acub. oſſibusq; in mortario atritis. autor Cæl.

Philippus Macedo habuit Alexandrum adoleſcentem, Olympiadis uxoris ſuæ fratrem, non ad alium uſum, quàm ad ſtupri conſuetudinem. Trogus lib 8.

Herodotus apud Cælium teſtis eſt, Perſas a Græcis didiciſſe pueris abuti. In quos debacchari ſolitum Alexandrum ſcripſit Athenæus, quum etiam Bagoam inſpectãte theatro uniuerſo ſuauiari pleruuque non erubuerit. Contra tamen pletique ſentiũt, ferūtque tanta caſtitate præditum fuiſſe, ut præter uxorem & Borſanẽ è Damaſco uiduam mulierem, nulla aliam complexus fuerit.

Bagoſa Spado deuinxit ſibi Alexãdrum, nec alio obſequio, quam impudica ſui corporis copia. Propterea quum Orſines Perſa nobiliſſimus Alexandrum eiusq; amicos muneribus cumularet. ſoli Bagoæ nihil honoris detulit Rogatus cauſam, reſpondit, ſe amicos regis, non ſcorta colere. Cæl. lib. 8 cap. 30.

Sotades poeta fuit Iambographus impuriſſimus, qui uerſus adeò Pathicos, Cinædicamque Venerem ſpirantes conſcripſit, ut ab eius electione caſti abhorterent ceu li. Quo factum eſt, ut Sotadica poemata prouerbio locum fecerint. Politianus in Nutricia: Pars quoque Sotadicos ceu proſtituere Cinædos.

Surinas Parthorum ditiſſimus & ſecundus a rege, ducentas pellices habebat in caſtris. autor Plutar.

Sophocles & Aeſchylus hac peſte famam ſuã corruperunt, non tacentibus theatris.

Palemonẽ Grammaticũ flagraſſe libidinibus in mulieres uſq; adoris infamiã, ferũt.

L. Papyrius Publium adoleſcentẽ in uinculis tenebat, & afficiebat, plagis. quòd eius ſtuprum pati nollet. Re ad ſenatum delata, damnatus eſt Papyrius, lata lege, nequis in corpora libera ob æs alienum ius haberet. Liu. lib. 8.

Idem in M. Vatinium adoleſcentem feciſſe dicitur C Plotius. Valerius Maximus.

P. Clodius præter ſtupratas ſorores, mulierem mentius inter publicas Bonæ deæ ceremonias ad Pompeiam Qu. Pompeij filiam furtim penetrauit, eamque adulterauit. Plut in uita Ciceronis.

Qu. Flaminius uir conſularis, puerum impudicè deperijt, adeò ut quocunque proficiſceretur, nunquam ab eius latere diſcederet. Quoque magis inſeruiret amaſio, quendam in cõuiuio ſecuri percuſſit, cum puer aliquem ſe præſente optaſſet interfici: licet hoc in fœminæ gratiam factum dicant nonnulli. Volat.

Craſſus Romanorum ditiſſimus, uno è fratribus mortuo, illius uxori congreſſus eſt, & ex ea filios aliquot procreauit. autor Plutarchus.

Appius Claudius decemuir Virginiam puellam plebeiam, ſed forma excellentem (quā Virginius pater L. Icilio Tribunitio uiro, & expertæ uirtutis homini deſpõderat) per uim ſtuprauit, quū nec precio, nec ſpe poſſet allicere. Quæ fuit cauſa abrogandi magiſtratus decemuirorum, quemadmodum reges prius ob ſtupratā Lucretiam eiecti fuerant. autor Liuius, & Cic. lib. 2. de Finibus.

L. Torium Balbum Cic. lib. 2. de Fin. ait ita uixiſſe, ut nulla tam exquiſita poſſet inueniri uoluptas, qua non abundaret.

Gemellus Tribunitius lupanar domi ſuæ inſtituit, in quo Mutiam & Fuluiam fœminas illuſtres, nobilemque puerum Saturninum proſtituit.

Catilina fecit multa ſtupra cum uirgine nobili, & cum ſacerdote Veſtæ. Poſtremò, ut Aurelia Oreſtilla frueretur, filium eius ueneno ſuſtulit: quòd is iam adultus terrori eſſet matri, ne ſecundum nuberet. Salluſt. & Val. autores.

Ciceroni Salluſtius impingit, quòd filiam habuerit pellicem matris. Sed inimici uerba fidem non capiunt.

Cæſari nihil propè, quod uirum perfectum decet, defuiſſet, ſi pudicitia famam ſeruaſſet tenacius. Verum ſeu malis artibus ſiue natura hoc cacoethes peſtilensque uirus uſque adeò inhæſit, ut Curio pater quadam eum oratione omnium mulierum uirum, & omnium uirorum mulierem appellauerit. Quod (ut cætera taceamus exempla) portentoſam eius libidinem ſatis arguit. Sueton.

Nicomedes rex Bithyniæ ſtuprum Cæſari intulit, non ſine maxima utriuſque nota, theatricisq; conuiciis. Extant enim C. Licinij uerſus: Bithynia quicquid & prędicator Cæſar unquam habuit. Dolabella quoque Cæſarem ipſum pellicem reginæ uocabat. Curio ſtabulum Nicomedis, & Bithynicam fornicem. Et Bibulus proſcripſit collegam ſuum Bithynicam, cui dicebat regem antea fuiſſe cordi, nunc eſſe regnum. Et C. Memmius obiecit ad ciathum & uinum Nicomedis ſtetiſſe, cū reliquis exoletis pleno conuiuio accubantius. Gallico deniq; triumpho milites eius cætera carmen illud pronunciauerunt: Gallias Cæſar ſubegit, Nicomedes Cæſarem. Sueton.

Auguſtum ferunt inter duodecim Catamitos, totidemque puellas accubare ſolitū. Idem abiecta uxore Scribonia, amore alieni coniugis poſſeſſus, & Liuiam quaſi marito concedente ſibi coniunxit. Quumque eſſet luxuriæ mancipium eius tamen uitij ſeueriſſimus fuit ultor. Teſtis Sextus Aurelius. M. Antonius dicebat, eū adoptionem auunculi ſtupro meruiſſe. Fertur & Aulo Hircio in Hiſpania trecentis millibus nummum ſe ſubſtrauiſſe. Idem ſolitus eſt ſuburere crura nuce ardenti, quo mollior pilus ſurgeret. Sueton.

Coactus eſt Auguſtus Iulias filiam & neptem, omnibus libidinum probris contaminatas relegare. Conſtat filiam infamem fuiſſe uulgatis per urbem adulteriis.

Hoſtius princeps quidam fuit obſcœnitatis perditiſſimæ, præferuidæque libidinis Auguſti temporibus utrique Veneri, maſculæ ſcilicet & muliebri, deditiſſimus: qui fecit ſpecula eius notæ, ut imagines multæ redderent maiores. Quum ergo Veneri ſe daret, ea ita diſponebat, ut quum uirum pateretur omnes admiſſarij ſui motus in ſpeculo uideret, ac deinde falſa ipſius membri magnitudine tanquam uera gauderet.

Tiberius Cæſar, autore Tranquillo, cellariam excogitauit ſedem arcanarum libidinum: in quam accerſit puellarum & exoletorum greges, monſtruoſique concubitus repertores triplici ſerie connexi inceſtarent ſe coram ipſo. In ſyluis quoque Venereos locos excogitauit cōmētusq; eſt, quib. impenetrabar proſtantes. Inſtituit & pueros primę teneritudinis (quos piſciculos uocabat) ut natanti ſibi inter femina verſarētur ac luderēt, lingua morſuq; ſenſim appetētes: eosq; quaſi infantes fir miores, necdū tamē lacte depulſos, inguini ceu papillę admouebat. Fertur & in ſacrificādo quodā facie miniſtri acerrā præferētis nequiſſe abſtinere, quin penè uix dum re diuina peracta ibidem ſtatim ſe ductum conſtupraret, fratrēq; eius

eius tibicinem: quibus tamen poſtea crura infregit, quòd flagitium mutuò exprobrabant.

Quum multa ſint exempla crudelitatis in Nerone, libidinis quoque non pauciora turpiſſimam eius vitam infamant. Quorum hæc præcipuæ: Rubriæ Veſtali uirgini uim intulit. Puerum Sporum exectis teſtibus in muliebrem naturam transfigurare conatus eſt, quem & ſolenni nuptiarum officio ad ſe cum dote perductũ pro uxore habuit. Propterea emanarat iocus, bene agi potuiſſe cum rebus humanis, ſi Domitius eius pater talem habuiſſe uxorem. Præterea matris concubitum appetiit, cum qua (dum in lectica unà ueheretur) libidinatus eſt. Viros & fœminas ad ſtipites quandoque deligauit, ut eorum inguina & inuaderet, & delamberet. Doryphoro liberto (ſicut ipſi Sporus fecerat) denupſit, noces & eiulatus uim patientium uirginum imitatus. Hæc Tranquillus. De hac eius portentoſa libidine Cornel. Tacit. abundè ſcribit.

Caluia Criſpilina fuit magiſtra libidinum Neronis, digna diſcipulo magiſtra. Idem Tacit. lib. 17.

Agrippina filij Neronis concubitum deſideraſſe fertur. Plin. apud Tacit lib. 4.

Tigillinus fuit quiſpiã inter Romanos uitæ corruptiſſimæ qui per impudicitiã multa à Nerone conſecutus eſt, quem ad omne corruperat. Corn. Tacit lib. 17.

Meſſalina Claudij Cæſaris coniunx ad certamen Veneris elegit nobiliſſimam ex proſtitutis ancillam mercenariæ ſtipis, eamque die ac nocte ſuperauit quinto ac uiceſimo concubitu autor Plin. lib. 19 cap. 62.

Idem Plin. ſcribit Arellium celebrem fuiſſe Romæ pictorem paulo ante diuum Auguſtum qui ſemper alicuius amore fœminæ flagrauerit.

Aufidius crebris fuit adulteriis famoſus, & matronarum frequentiſſimus corruptor apud Romanos Iuuen. Saty. 9. Notior Aufidio mœchus celebrare ſolebat. Mart. Procuratorem uultu qui proferat ipſo, Acrior hoc ucius non erit Aufidius.

Non erubuit Imper. Caligula ſororibus ſuis congredi, quarum ambas exoletis ſuis proſtrauit, quo facilius eas in cauſa Aemylij cõdénaret, tanq̃ adulteras. Liuiã Horeſtillã, C. Piſon. nuptã, ſibi iunxit, & intra biénium repudiauit, repudiatã relegauit. Lolliam Paulinam C Memmio ablatam coniunxit ſibi, breuique miſſam fecit, interdicto cuiusq; in perpetuum coitu. Ceſoniam adamauit, quã amicis plerunque oſtendit nudam M Lepidum & M. Neſtorem pantominum dilexiſſe ferunt commercio mutui ſtupri. Val. Catullus conſulari familia iuuenis, ſtupratum ſe ab eo, & latera ſibi contubernio eius defeſſa uociferatus eſt autor Sueton.

Commodus Imperator ſorores conſtuprauit, ſuasque concubinas uidens, ac nolés, ab amicis conſtuprari paſſus eſt. Adoleſcens infamauit omne genus hominum, quod erat ſecum, & ab omnibus eſt infamatus. Habuit in delicijs homines appellatos nominibus uerendorum utriuſque ſexus, quos libentius oculis ſuis applicabat. autor Lamprid.

Idem Commodus cum 300. concubinis, quas ex matronarum meretricumque delectu ad formæ ſpeciem conſtituerat, ac trecentis alijs puberibus exoletis (quos ex plebe & nobilitate collegerat in palatio) bacchabatur & laſciuiebat. Idem Lampridius.

Exercuit Imperator Domitianus aſſiduitatem nimiæ libidinis, quam Clinopalẽ, id eſt lecti palæſtram uocabat. Inter uulgatiſſimas meretrices quandoque nataſſe dicitur Fratris filiã adhuc uirginem alteri collocatam uiro corrupit. Sueton.

Heliogabalus collegit naturę mõſtrum lenones, meretrices, exoletos & ſubactores propè innumeros, quibus adiecit naſatos homines, ideſt muroniatos, quoniam his ad libidinem & flagitium utebatur ſceleſtiſſimè. Quocirca Lãpridius ad Cõſtantinum Imperatorem, de prodigioſa eius uenere ſcribẽs, ait. Quis ferre poſſet principem per cuncta caua corporis libidinem recipiẽtem, quum ne beluam quidem talem quiſquam ferat Romæ? Habuit inſuper emiſſarios, quibus nihil aliud

erat

erat negocii, niſi bene naſatos perquirerent, eosque ad aulam perducerent, ut illis ſe compolluceret.

Gordianus Iunior (qui cum patre imperauit) totus fuit mulieroſus, ac libidini deditus. Concub:nas habuit 22. & ex omnibus ternos & quaternos liberos. Vnde & Priamus ſui ſeculi uocatus eſt, & a nõnullis per cauillũ Priapus. autor Capitolin.

Antonius cognomento Caracalla, Iuliam nouercam in matrimonium duxit. Aelius Spartianus.

Proculus Imp. centum Sarmatas uirgines bello captas diebus 15. (ut ipſe gloriabatur) grauidas reddidit, magno libidinis argumẽto. Flaccus Vopiſcus & Sabellicus in exemplis.

Luſius Marii ex ſorore nepos, quum Trebonio pudicæ ſanctitatis militi uim & ſtuprum uellet inferre, ab eodem interfectus eſt.

Victorinus tyrannus (qui Galeni temporibus Gallias rexit) cauſa libidinum in matronas interfectus eſt apud Agrippinam. Trebell. Pollio.

Ruſſi cuiuſdam Bononienſis libidinem Catullus amarulentè lacerat, quòd mulieris magæos irrumaret.

Satyrus felle aſpergit quendam Gellium patrui ſui irrumatorem, matriſq; & ſororis ſtupratorem.

Gallum quendam conuiciis quoque proſcindit, qui ut facilius poſſet fratrum ſuorũ liberos & uxorẽ in ſuam libidinẽ allicerer, ipſe leno eos ſtupra cõmittere docuit. Hæc autem Catulli uerba: Gallus homo eſt bellus, nam dulces iungit amores Cũ puero, ut bello bella puella cubet. Gallus homo eſt bellus, nec ſe uidet eſſe maritũ Qui patruus patrui monſtret adulterium.

Papilium quendam Mart. lib. 7. taxat uelut cunilingum & irrumatorem.

Auſonius inuehitur ſuis carminibus in quendam Eunum, quem liguritorem & irrumatorem taxat.

Childericus Francorum rex ob libidinem in matronas regno pulſus eſt, demum tamen reſtitutus.

Vguiius princeps Florentinus interfectus eſt à ciuibus, ob procliuem in fœminas libidinem. Volaterranus.

MERETRICES QVÆDAM.

Mintham fingunt fabulæ Plutonis fuiſſe pellicem, quam Proſerpina dolis circumuenerit, & in hortenſem mentam commutauerit. Huius meminerunt Strabo lib. 8. Cælius cap. 22. lib. 6.

Rhodope meretrix fuit Ægyptia, quæ tantas opes meretricio quæſtu ſibi comparauit, ut ſuberbam & magnificam in Ægypto pyramidem conſtruxerit. Eam Sappho Doricam uocat & fratris ſui Charaxi amicam, his uerbis, Arſit inops frater uictus meretricis amore Mixtaque cum turpi damna pudore tulit. Sunt qui putent alteram fuiſſe Rhodopen Thraciam genere, quam Xanthus Samius in Ægyptum detulerit, itidem meretricem Pyramidis illius autorẽ, & Æſopi fabulatoris Phrygii conſeruam Cui opinioni aſtipulatur Plinius lib. 36 Natur. Hiſt De hac etiam meminit Plutarchus in Nicia, & Herodot. Euterpe.

Lais meretrix fuit Corinthia, ad quam propter formę elegantiam Græci omnes turmatim conuolabant. Claudianus in Eutropium: Haud aliter iuuenum flammis Ephyreia Lais, Et gemino ditata mari. Ariſtippo Cyrenaico cum ea fuit cõſuetudo: quod tamen flagirium philoſophus ſic defendebat, ut diceret multum inter ſe & cæteros Laidis amatores intereſſe, quod ipſe haberet Laidem, alii uero haberẽtur à Laide. autor Lactantius, qui etiam hoc ait: Quid ergo interfuit, quo animo philoſophus ad meretricem famoſiſſimam commearet, quum eum populus & riuale, ſui uiderent omnibus perditis nequiorem? Ab hac meretrice quum Demoſthenes petiiſſet, ut ſui copiam faceret, & illa decem drachmarũ millia pro cõcubitu popoſciſſet, pecunię magnitudine deterritus & expauidus philoſophus, Pœnitere,

nitere, inquit, tanti non emo. autor Gell. & poſt hunc Macrobius.

Thais fuit itidem meretrix, quæ Atticam iuuentutem in ſui amorem pellexit Hanc ſuis carminibus celebrauit Menander poeta Græcus, unde & Menandræa dicta eſt. Propert. Turba Menandreæ fuerat nec Thaidos olim Tanta in qua populus luſit Ericthonius.

Phryne meretrix Theſpienſis (quæ ciuitas eſt Bœotiæ) olim in iudicium uocata, dũ ſibi timeret à ſentẽtia iudicium, ſublatis tunicis corpus denudauit. Cuius pulchritudine permoti iudices, liberam abire permiſerũt. Neque tam pro fuit puellæ Hyperidis actio & patrocinium, quàm uenuſtas formæ, autore Quintil.

Eidem quum Praxiteles dediſſet optionem eligendæ imaginis omnium (quas haberet) pulcherrimę nec tamẽ ipſe prodere uoluiſſet, quę nam eſſet pulcherrima, hoc fabricauit commentum: Subornauit enim qui Praxiteli nunciaret officinam cum ſignis & tabulis conflagrare, quo triſti nuncio permotus Praxiteles percontari cępit, Eſſet ne ſaluus ſuus cupido. Hoc itaque dolo explorauit meretrix, quęnam eſſet tabula omnium ditiſſima. De hac meminit Propertius libro primo: Nec quæ deletas potuit, &c.

Glycerium Theſpienſis fuit meretrix, quæ tabulam Cupidinis (quam à Praxitele gratis acceperat) Theſpienſibus quoque dono dedit.

Leontium Gellius ſcribit fuiſſe meretricem, quæ Theophraſti libris doctiſſimè reſponderit.

Sinope ſcortum fuit nobile, celebrataq́ue laſciuiæ hinc Sinopiſſare uerbum, eſt libidinari & laſciuire. Eraſmus in Chiliad.

Eriſicthon quidam Theſſalus, quum abſumptis facultatibus ad extremã deueniſſet inopiam, coactus eſt filiam (quam habebat liberali forma) Metram nomine proſtituere. Ad quã qui commeabant adoleſcentes corporis copiam non aſſequebãtur, niſi equos, boues ampliſſimaq́ue deferrent munera: quia nondum id temporis repertus fuerat gemmarum uſus. Porrò Theſſali per iocum dicebant, Metram Eriſicthonis uerti in ea omnia, quæ illi ab amatoribus donabantur. Vnde fluxit prouerbium, Mutabilior Metra Eriſicthonis.

Philenis meretrix fuit, quam Philocrates poeta Græcus ſuis carminibus lacerauit. De hac etiam meminit Mart lib. 7.

Verrius apud Lactantium teſtis eſt, Faulam Herculis ſcortum fuiſſe.

Alcen quandã fuiſſe meretricẽ, palàm eſt ex uerbis Gellii lib. 4 ſcribẽtis. Dicebat Pythagoras ſe Euphorbum primò fuiſſe, deinde Pyrandrũ, deinde Callidenam, deinde fœminam pulchra facie meretricem, cui nomen fuerit Alce.

Ferunt ſcortum quoddam fuiſſe nomine Cyrenem, quæ in peragenda Venere duodecim figuris uſa ſit. autor Eraſ. in explanatione illius adagii, Duodecim artiũ hõ.

Aſpaſia meretrix fuit, cuius gratia & ſuaſu Pericles Samios expugnauit. autor Plut.

Pithonicam idem in Phocione ſcribit fuiſſe meretricem, quam Harpalus Alexandri domeſticus ſupra modum adamauerit.

Eodem teſte Alcibiades Athenienſis meretricem habuit chariſſimam, Tymandram nomine, quæ mortuo tumulum pro facultatibus ſuis magnificum erexit. Cũ hac oppreſſus eſt Alcibiades ipſe à Lyxandro.

Plinius ſcribit Campaſpen meretricem fuiſſe forma admodum liberali, quã Alexãder Apelli pictori eam depereunti dono dederit.

Autorum monumentis celebratur Leæna meretrix, quæ nullis tormẽtis cogi potuit, ut Armodium & Ariſtogitonem tyrannicidas proderet: in hoc Anaxarchum imitata, qui quum ſimili de cauſa torqueretur, præciſam dentibus linguam in tortores expuit autores Plin. & Lactantius, & Crin lib. 9 cap 8.

Pandemus meretriculæ cuiuſdam fuit nomen, autore Cælio.

Ariſtophanes in comœdijs ſcripſit Cynnam Salauacham, & Caſauriam fuiſſe Athenis celebres & forma exuperanti metriculas.

Abrotonum meretricis nomen eſt, quam Themiſtoclis fuiſſe matrem, Amphicrates apud Cælium prodit, in libro de Viris illuſtribus.

Anticyra fuit meretrix, quam inde nuncupatam ferunt, quòd cum mentis emotæ hominibus furentibusque diſcumberet: uel quòd Nicoſtratus medicus moriens hellebori uim ei magna reliquerit. Cælius cap. 6 li. 13.

Heremia fuit meretrix, cui præ nimio amore ſacra fecit Ariſtoteles, eiusque laudibus hymnos dicauit, unde ab Eutimedõte ſeu Demophilo accuſatus, relictis Athenis (ubi 30. annos docuerat) Chalcidem ſe recepit. autor Origenes.

Herodotus in Euterpe ſcribit, Archidicem Grecam fuiſſe meretriculã, cuius amore inſaniens Charaxus frater Sapphus Mitylenem redierit.

Inter Corinth. meretrices noĩantur Lais, Cyrene, Leæna, Sinopę, Pyrrhiue Sicyone.

Apollodorus prodit, meretriculas quaſdam fuiſſe Aphias, id eſt, Apuas cognominatas, quòd minutulæ forent albæque oculis grandioribus. Nomina eis fuere Stagonium & Anthis. Cælius cap. 19. lib 5.

Scribit Cælius, Sapphon è Lesbo meretricem fuiſſe, ſed non poetriam: quoniã Lyrica Scandronymi fuit filia, altera à ſcorto.

Faucula Clunia meretrix fuit alioqui tamen pientiſſima Nam Annibale Capuam tenente alimenta captiuis egentibus furtim ſuppeditabat Liuius lib. 26.

Flora meretrix fuit, quæ populum Romanum conſtituit hæredem. Vnde Floralia ſacra eidem conſecrata ſunt alio nomine Larentia uocatur. De hac uide Gelliũ lib 6 cap 7.

Mannulia fuit meretrix, cui Hoſtilius Mancinus diem dixit ad populum, quòd de ambulacro eius noctu lapide ictus eſſet. autor Gell.

Baryne Romana fuit meretrix, quã Horatius ſuis carminib. illuſtrauit, dicẽs: Vlla ſi iuris tibi peierari Pœna Baryne nocuiſſet unquam Simili modo Mart. de Spatale ſcribit Nouit Loturos Daſius numerare, popoſcit Mammoſam Spatalem pro tribus, illa dedit.

Aphra fuit meretrix in Creta, quæ unà cum tribus ancillis, Dimna Eugenia & Eutropia, cunctis ſe proſtituebat. Tandem tamen à Narciſſo Hieroſolimorum epiſcopo ad bonam frugem reuocata, uoluptati repudium miſit, & Chriſtianam ſecuta eſt religionem, pro qua etiam martyrium paſſa eſt.

odem modo Maria Magdalena, Syri & Euchariæ filia, Lazarique & Marthæ ſoror aliquot annis uoluptatibus indulſit, adeò ut peccatricis meruerit nomen. Demũ tamen ubi ad Chriſti in Simonis Leproſi domo recumbentis, pedes ſe prouoluiſſet, ſuisque rigaſſet lachrymis, capillisque abſterſiſſet, & delibuiſſet unguento, ueniam impetrauit.

Niceta & Aquilina ſorores, quum corporis quæſtu mererent miſſæ ſunt à rege Dagnæ ad corrũpendum Beatum Chriſtophorum, inculcandumque ei falſæ religionis cultum. Verum aliter res ſe habuit. Nam & ipſæ ad fidem conuerſę ſunt, & iuſſu regis interfectę.

Chione nomen eſt ſcorti apud Mart lib. 1. dicentem. A Chione ſaltem, uel Laide diſce pudorem, Abſcondunt ſpurcas hęc monumenta lupas Lyciſca apud eundem notatur ut felatrix & lupa, his uerbis: Facere in Licyſcam Paule me iubes uerſus, Quibus illa lectis rubeat, & ſit irata O Paule malus es, irrumare uis ſolus. Item apud Iuuenal Nomen mentita Lyciſcę.

Cæliam Mart. lib 7. Epigram. notat, quòd cuicunque petenti coroporis ſui copiã faceret. Vide ue ſus in hiſtoria de libidinoſis.

LENONES ET LENÆ.

Dipſas nomen eſt lenę, quam Ouid 1. Eleg ſuis carminibus inſectatur, quòd puellã ſuam meretricia arte inſtrueret. Sic aũt ſcribit: eſt quædã (quicũque uolet cognoſcere lenam Audiat) eſt quædam nomine Dipſas anus, &c.

Crobylus leno fuit ſceleſtiſſimus: is duo ſcorta domi alebat, quorũ lenociniis quã

plurimos

plurimos adoleſcentes in perniciem alliciebat allectos compilabat furto. Vnde natum adagium, Caobyli iugum: quod de cõuentu & ſocietate duorum hominũ, qui pari ſunt improbitate, dici conſueuit. Eraſmus in Chalidibus.

Timeus apud Eraſmum teſtis eſt, Cinarum quempiam fuiſſe, patria Selinuſium, arte Leonem, qui quoad uiuebat pollicebatur ſe facultates omnes Veneri conſeruaturum. Cæterum moriens populo diripiendas expoſuit.

Catullus inuehitur in quendam Silonem quem ut lenonem arguit.

Aphra meretrix (quam diximus à Narciſſo Hieroſolymorũ epiſcopo à turpi & immundo quæſtu reuocatam fuiſſe) matrem habuit Hylariam, quæ ſolis lenocinijs uictum ſibi comparabat.

HOMINVM AMASII.

Minos rex Cretenſium ſuſceptas cum Athenienſibus inimicitias, ob mortem filij ſui Androgei, lubens depoſuit, amore Theſei (quem deperibat) ineſcatus.

Laius à Pelope hoſpito ſuſceptus filium eius Chryſippum ita adamauit, ut ſecũ Thebas rapuerit. Praxilla tamen apud Cælium teſtis eſt, hoc à Ioue perpetratum.

Gyges Lydorum Magnẽtem Smyrnæum, eximia pulchritudine clarum uſque adeo dilexit, ut bellum in Magneſios mouerit, quòd puero capillos totondiſſent, quo uidetur deformior.

Ariſtogiton Athenienſis Armodium inſigni forma adoleſcentem etiam deperijt autor Thucydides lib 6.

Philoclem eximium adoleſcentem amauit Epicurus, ad quem ſolitus erat hoc modo ſcribere. Conſumor ac deficio amabilem tuũ ac diuinum ingreſſum ſuſtinens.

Argilium Pauſianas Lacedæmonius autore Cęlio, ſpecioſa pulchritudine adoleſcẽtem amore Venereo dilexit.

Cælius lib. 19 cap. 11. citat hos Platonis uerſus amatorios de ſuo Agathone, quẽ uti meritorium dilexit: Suauia dans Agathoni animam ipſe in labra tenebam, Aegra etenim properans tanquam abitura fuit. Amauit quoque Stellam ob ingenii ſuauitatem & elegantiam, de qua, autore Plutarcho, ſequentes uerſus luſit: Ardentes ſtella lucens mea Stella tueris, Cælum utinam fierem, te ut multo lumine cernã.

Item: Stella prius ſuperis fulgebas Lucifer, at nunc Heſperus ab fulges manibus occiduus. Hæc nouiſſima ſcripſit poſt eius mortem.

Batyllus fut Anacreontis poetæ delicium. Vnde Horat. in Epod. Non aliter Samio dicunt arſiſſe Batyllo Anacreonta Teiũ. Ab eodem quoque adamatus eſt Megiſtheus puer De utroque Politian. in Ruſtico: Nunc Samium celebias (iubet Adraſtæa) Batyllum, Nunc teneram Eurypilem, tenerumque Megiſthea laudas, Tandẽ acino paſſæ cadit interceptus ab uuæ.

Aſinius Gallius poeta, filius Aſinij Pollionis uiri conſularis, pari quoque affectu dilexit Hippolytum liberali forma adoleſcentem.

Voconius Victor poeta, habuit in deliciis Teſtylum puerum eleganti forma Vnde Mart. Teſtyle uictoris tormentum dulce Voconi, Quo nemo eſt toto notior orbe puer: Sic etiam poſitis formoſus amere capillis, Et placet uati nulla puella tuo.

Ligurinus Horatij fuit delicium. Vnde lib 4 Car. ſcribit: Sed cur heu Ligurine, cur manat rara meas lachryma per genas? Cur facunda parum decoro inter uerba cadit lingua ſilentio? Nocturnis ego ſomniis iam captum teneo, iam uolucrẽ. Amauit & Lyciſtum, de quò ſic ſcribit in Epodo: Nunc gloriantis quamlibet mulierculã Vincere mollicia amor Liciſtime tenet. Arſit Euripides tragœdiographus Agathonem puerulum, quẽ adultiorem quoque amplexabatur arctius, ſuauiabaturq́; etiam ſpectante populo, & in conuiuijs.

Aratus poeta Cilix Philinum adoleſcentulum deperijt, pro cuius reditu è Chio inſula, deos multa precatus eſt.

Catullus ſuos amores in Iuuencium his exprimit uerbis: Surripui tibi (dũ ludis) mellite Iuenci, Suauiolum dulci dulcis ambroſia. Verùm id non impunè tulit nãq;

amplius

amplius horum Suffixum in ſumma me memini eſſe cruce. Quæ carmina plena ſunt pruritus, multamque ſe ferunt laſciuiam.

Antinous puer fuit elegantiſſimæ formæ ex Claudiopoli Bithyniæ ciuitate, quem Adrianus Imperator ad infamiam uſque adamauit, ut etiam mortuo ciuitatem conſtruxerit, templumq́; erexerit cum ara, & eius effigiem curauerit imprimendam. Spartianus ait puerum illum ab Imp. muliebriter defletum. Dion Caſſius.

Roſcium adoleſcentem amauit Qu. Catullus Epigrammatiſta, de cuius forma hũc in modum ſcripſit: Cõſtiteram exorientem auroram fortè ſalutans, Quũ ſubito à læua Roſcius exorit, Pace mihi liceat cœleſtes dicere veſtra, Mortalis viſus pulchrior eſſe deo. Amauit & Theotimum, de quo ſic ſcribit: Aufugit mi animus, credo ut ſolet, ad Theotimum Deuenit, ſic eſt, perfugium illud habet.

Lycum puerum adamauit Alcæus poeta Lyricus, de quo Horat. lib. 1. Car. Liberum & muſis, Veneremq́; & illi Semper hærentem puerum canebat, Et Lycum nigris oculis, nigroſq́. Crine decorum. Polit. in Nutritia.

Amauit Valgius poeta elegiographus Myſten, cuius mortẽ multis lachrymis defleuit, dicente Hor. Tu ſemper urges flebilibus modis Myſten ademptum, nec tibi ueſpero Surgente decedunt amores, nec rapidum fugiente Solem.

Habuit imprimis Val. Flacc. poeta Setinus in delicijs Amazonicum puerum, cuius formam commendat Martial.

Tibullus ſuum Cherinthum, de quo lib. 4. ait: eſt qui te Cherinte dies dedit hic mihi ſanctus, Atque inter ſanctos ſemper habendus erit. De quo lib. 2 ſic ait: Heu heu quàm Marathus lento me torquet amore. Lygdum adamauit Pamph. Sextus, vñ lib. 4 ait: Sed peterent Lygdum, Lygdus mea uita, meum cor, Lux mea qui facie vulnera mille gerit. Eius quo formam multis locis magnopere extollit.

Catullus facit Auſilenum Cœlii cuiuſdam Veronenſis amaſium, ubi ait: Cælius Auſilenum, & Quintius Auſilenam Flos Veronenſium depereunt iuuenum. Inter meritorios pueros et ponuntur Eurialus Virgilian. Parthenopæus Statian. Cottalus Siculus Anacreontis Harmodius Hippiæ, After Platonis, Piſo Galbæ.

DEORVM ET HOMINVM AMASIÆ.

Daphnen Penei fluminis filiam adamatam Apollini teſtatur Sapho ad Phaonẽ: Et Phœbus Daphnem, & Gnoſida Bacchus amauit.

Tyro Salmonei filia adamata eſt a Neptuno, & ab eodem compreſſa. Prop. lib. 1. Nõ ſic Aemonio Salmonida miſſus Enipeo Tenarius facili preſſit amore deus.

Herben Deam iuuentutis amauit Hercules. Idem Prop. lib. 1. Nec ſi cœleſtẽ flagrans amor Herculis Heben Senſit in Oeteis gaudia prima iugis. Amauit quoq; Iolen & Omphalem reginam Lydorum. Idem Prop lib. 3.

Aliæ Deorum & horum amatiæ fuerunt, Ariadne Minois filia, Bacchi: Syrinx Nympha, Panos. Ero, Leandri: Phillis filia Lycurgi regis Thracũ, Demophoõtis: Ariadne, Theſei. Atalanta, Meleagri: Cydippe, Aconthii: Iphis, Patrocli: ſimilax, Croci autor Plin. lib. 16. cap. 36 Glycero, Pauſiæ Sicionii pictoris. Plin. li. 21. cap. 2. & li. 35. cap. 10. Papho, Phaonis.

Campſace, Alexandri, quam Alexander ipſe muneri dedit Apelli pictori, Plin. li. 35. cap. 10. Philace, Statoclis, autore Plu. Rhoxane, Alexandri Plut. & Curtius. Echo Narciſſi. Auſonius. Commoritur Narciſſe tibi reſonabilis Echo. Calentius. Riſit Liriopes flagrantem filius Echo.

Thysbe Pyrami. Stroza pater: Non magis infelix Thysbe dilexit amantem.

Tyro Salmonei filia, Enipei. Prop. li. 1. Teſtis Theſſalico flagrans Salmonis Enipeo.

Phœbe Caſtoris, Ilaria Pollucis, quæ fuerunt Leucippi filiæ Prop. lib. 1. Non ſic Leucippi ſuccendit Caſtora Phœbe, Pollucem cultu non Ilaria ſoror.

Cloris ſeu Flora, dea florum, Zephyri, à cuius nomine dicitur Zephyritis.

Galathea nympha Polyphemi. Prop. li. 3 Quinetiam Polypheme fera Galathea ſub Aetna Ad tua rorantes carmina flexit equos.

Berſabea

Berſabea Dauidis. Idem Stroza: Ille facinuates operis Ieſſeia proles, Præfecit populo quem Deus ipſe ſuo, Berſabeæ captus forma tibi magno cupido Ceſſit.
Helena Paridis. Prop. lib. 2. Ipſe Paris nuda fertur periſſe Lacæna, Quū Menelaeo ſurgeret è thalamo.
Acme Septimii: Catullus: Acmē Septimius (ſuos amores) Teneus in gremio, mea, inquit, Acme, Nite perdite amo, atque amare, porro omnes ſum aſſiduè paratus annos, Solus in Lybya Indiaq; toſta Cæſio veniam obuius leoni.
Aufilena Quintii. Catullus: Cœlius Aufilenum, & Quintius Aufilenā Flos Veronē ſium depereunt iuuenum.
Atalanta Mimalionis Arcadici Propert. Mimalion nullos fugiendo Tulle; labores Sæuitiam duræ contulit Iaſidos &c.
Antigone Hæmonis Bœotii, quam quum iugulari feciſſet Creon, Hæmon ad mortuæ tumulum ſe interfecit. Prop. lib. 2 Quid? nō Antigones tumulo Bœotius Hæmon Saucius ipſe ſuo corruit enſe latus?
Briſeis Achillis Horat. Prius inſolentem Serua Briſeis niueo colore Mouit Achilē Prop li. 2. Omnia formoſam propter Briſeida paſſus, Tantus in erepto ſæuit amore dolor. Idem Nec non exanimem amplectens Briſeis Achillem, Candida ueſana uerberat ora manu.
Rhodope Charaxi, fratris Sapphus. Sappho ad Phaonem: Arſit inops frater uictus meretricis amore, Mixtaque cum turpi damna pudore tulit.
Andromeda Perſei. Sappho ad Phaonem: Candida ſi non ſum, placuit Cepheia Perſeo Andromede, patriæ fuſca colore ſuæ.
Heſperie, Nympha, Aeſaci.
Lesbia Catulli. Catullus Nulla poteſt mulier tantū ſe dicere amatam Vere, quantū à me Lesbia amata mea eſt. Hæc uero nomine uocabatur Claudia. Amauit etiam Ipſithillam.
Quintilia Calui Licinii. Catullus: Certe non tanto mors immatura dolori eſt Quintiliæ, quantū gaudet amore tuo. Prop lib. 2. Hoc etiam docti confeſſa eſt pagina Calui, Quum caneret miſeræ funera Quintiliæ.
Lyde Callimachi: Batthis Philetæ. Ouid. lib. 1. de Triſt. Nec tantū Clario Lyde eſt dilecta poetæ, Nec tantum Coo Batthis amata ſuo.
Beatrix Dantis Aligeri Aureta Petrarchæ. Lycinia Horatii. Hor. li. 2. Car. Me dulcis dominæ muſa Lyciniæ Cantus, me uoluit dicere lucidum Fulgentes oculos, & bene mutuis Fidum pectus amoribus Amauit & Glyceram. De qua li. 3. Car. Me lentus Glyceræ torret amor meæ.
Stella Platonis. autor Plut.
Violantilla Stellæ poetæ Hæc Græce Hiantis dr. Mart. lib. 6. Perpetuam Stellæ dum iungit Hiantida uati, Læta Venus dixit, plus dare nō potuit. Aliter uocatur Aſteris. Vide Statium in Syluis.
Leucadia Terentij Varronis Atacini Hinc fluxit illud diſtichon: Hæc quoq; perfecto ludebat Iaſone Varro, Varro Leucadiæ maxima flamma ſuæ.
Dælia, Sulpitia, Nemeſis, Neæra, Tibulli. De Nemeſi notum eſt illud. Vrit amatorē Nemeſis laſciua Tibullum, In tota iuuit quem nihil eſſe domo.
Hoſtia ſeu Cynthia, Propertii. Prop. ipſe lib. 1. Illa uel anguſta mecum requieſcere lecto, Et quocunque mō maluit eſſe mea Quàm ſibi dotatæ regnum uetus Hippodamiæ, Et quas Elis opes ante pararat equis. Idem lib. 1. Cynthia prima ſuis miſerum me cepit ocellis, Contactum nullis ante cupidinibus. Mart Cynthia facūdi carmen iuuenile Prop. Accepit famam, nec minus ipſa dedit.
Melenes Domitii Marſi. Martialis: Nota tamen Marſi fuſca Melenis erit.
Ceſennia Cn. Getulici epigrāmatiſtæ. Biſſula Auſonii Galli. Metella Ticidæ epigrāmatiſtæ. Cyteris, ſeu Lycoris Cornelii Galli Hinc illud manauit: Gallus & Heſperiis & Gallus notus Eois, Et ſua cum Gallo nota Lycoris erit. Pamphilia Valerii

Aeditui. De qua ſic apud Gellium ſcribit: Dicere quum conor curam tibi Pamphila cordis, Quid mi abs te quæram? membra labris abeunt: Per pectus miſerũ manat ſubito mihi ſudor, Sic tacitus, ſubitus, duplo ideo pereo.

Cryſis Q. Trabeæ comœdiographi, de qua ſic ſcripſit: De improuiſo Chryſis ubi me aſpexerit, Alacris obuiam mihi ueniet complexum exoptans meum, mihi ſe dedet, Fortunam ipſam anteibo fortunis meis.

Neæra Lycinii Imbricis, idem Comœdiographi: de qua afferuntur hi uerſus: Nolo ego Nearam te uocent, ſed Nerienem, Quum quidem Marti es in conubium data. Propertius lib. 2. de pleriſque Poetarum amaſijs ſcribit.

Item Sidonius Apoll lib. 2. de aliis meminit: Siſque oppidò meminens, quòd olim Martia Hortẽſio, Terẽtia Tullio, Calphurnia Plinio, Prudentilla Apuleio, Ruſticana Symmacho, legentibus meditantibuſque candelas, & candelabra tenuere. Reminiſcere quod ſæpe uerſum Corynna cum ſuo Naſone compleuit, Lesbia cũ Catullo, Ceſennia cum Getulico, Argentaria cum Lucano, Cynthia cum Propertio, Delia cum Tibullo.

His addi poſſunt Lamia Demetrii, Phryne Timothei, Flora Pompeii, Aſpaſia Periclis, Rhodope Pſamuitici, & Antonijs Cleopatra.

PROCI DIVERSARVM MVLIERVM.

Hippoclides Tyſandri fuit filius, qui cũ multis aliis iuuenibus Cliſthenis Sicyonij filiam ambiuit. autor Herodotus, qui filiam illam Agariſtam uocat, alioſque eius procos enumerat, Smyndridem, Sybaritem, Syritanum, Damnaſum, quo ab Italia ad certamen ueniſſe ſcribit. Venerunt eodem ex Ionio ſinu Amphimneſtrus, Epidamnius, Ætolus, Meges. E Peloponneſo Leocides Phidonis Argiuorum tyranni filius, Amianthus, Archas, Arcas, Laphanes, Heleus. Ex Attica Megacles Alcmæonis filius. Ex Ethruria Lyſanias. E Theſſalia Diactorides, Cranonius. Ex Moloſſis Alcon. Cõuenerant autem in Græciam, ut Olympico certamine uires ſuas oſtentarent, quoniam pater puellæ Cliſthenes Ariſtonymi filius proclamauerat, ſe daturum filiam, quem in certamine præſtantiſſimum reperiſſet.

Proci Hippodamiæ Oenomai filiæ numerãtur Marmax, Alcathus Parthaonis filius Euryalus, Eurymachus, Crotalus, Acrias Lacedæmonius, Capetus, Lycurgus, Laſius, Chalcodus, Tricolonus, Ariſtomachus, Prias, Pelagus, Æolius, Cronius, Erythus Leuconis filius. Alij tamẽ enumerantur Mermnes, Hippotous, Pelops, Opõtius, Acarnã, Eurymachus, Eurylochus, Automedõ, Laſius, Chalchõ, Tricoronus, Alcathus, Ariſtomachus, Crocalus Cœlius ſcribit, Marmaca omnium primum neniſſe Hippodamiæ procum, & ante alios ab Oenomao necatum. Equaſque eius tradunt uocatas Partheniam & Eripham: quas quum iugulaſſet Oenomaus, iuſſit ſepeliri.

Abſente Vlyſſe proci ex diuerſis locis conuenerunt, ut caſtitati Penelopes inſidiatẽtur fueruntque Dulichij 52. Samii 24 Zacynthii 20. Ithacẽſes 12. ex quibus hi ab Homero nominantur, Antinous, Eurinous, Eurymachus, Leocritus, Neſo, Pyſander, Heſippus Agalus, Leocles, Ampinomus Democtholomæus, Medon præco, Euphemus citharædus. Quos omnes reuerſus Vlyſſes occidit. Ouidiana Penelope nõnullos his uerbis enumerat: Dulichij, Samijq;, & quos tulit alta Zacynthos Turbarunt in me luxurioſa proci. Quid tibi Pyſandrum, Polybum, Medontaque dirum, Eurimachiq; auidas, Antinoiq; manus. Atq; alios referam? quos oẽs turpiter abſens Ipſe tuo partis ſanguine rebus alis. Irus egens, pecoriſq; Melãthius autor edẽdi, Vltimus, accedunt in tua dãna pudor De Antinoo, Prop li 4 meminit: Penelopen quo neglecto rumore mariti, Nubere laſciuo cõgeret Antinoo.

Hippomenes fuit unus ex procis Atalantæ uirginis Arcadicæ, quę cum amatoribus certabat curſu. Vnde Stat. lib. 1. Syl. Vidi ego & immitti cupidum decurrere campo Hippomenem.

Claudianus lib. 1. de Raptu, facit Martem & Apollinem Proſerpinæ (priuſquam a

Nn Plutone

Plutone rapta fuiſſet) procos, ubi ait: Perſonat aula procis, pariter pro uirgine certant: Mars donat Rhodopen, Phœbus largitur Amyclas: Mars clypeo melior, Phœb. præſtantior arcu.

Vergilius, Ouidius & Auſonius inter procos Didonis numerant Hiarbam Getulorum regem. Propterea Dido ipſa apud Auſonium ſic loquitur. Sed furies fugiens atque arma procacis Hiarbæ, Seruaui, fateor morte pudicitiam.

Otharum quendam Saxo Grammaticus facit fortiſſimum, procem Sirithæ uirginis pudiciſſimæ: Hildiſſeum uero Theutonicum Sygnis puellæ, Sigari cuiuſdã filiæ.

RIVALES, SEV EIVSDEM PVELLÆ AMATORES.

Anauſis (de quo meminit Vale. Flac. lib. 6. Argon.) riualis fuit Stiri Albani.

Excandeſcit Catullus in Raudum riualem, ut puellæ ſuę furem, ubi ait. Quę nam te mala mens miſelle Rhaude Egit præcipitem in meos iambos?

Idem Catullus ęgre fert Lesbium riualem ſibi ob pulchritudinem à Lesbia propoſitum ubi ait: Lesbius eſt pulcher, quid ni, quem Lesbia malit, Quàm te cũ toto genre Catulle tua.

Idem Catullus uocat Mamurram Phormianum & Cęſarem ſocios riuales. Quàm durum ſit autem, & intolerabile riualem pati, Propertius docet illis uerſibus.

The ſocium uite, te corporis eſſe licebit,

Te dominum admitto rebus amice meis.

Lecto te ſolum, lecto te deprecor vno.

Riualem poſſum non ego ferre Iouem.

RAPTORES DIVERSARVM PVELLARVM.

Acreſte nutrix fuit filiarum Adaſtri. Stat. lib. 1.

Appollo rapuit Marpiſſam Eueni filiam, & Idę uxorem. Idem Propert. Non Idę & cupido quondam diſcordia Phœbo Aucta externis Hippodamia rotis.

Rapuit Pluto Proſerpinam Cereris filiam, unde à Claudiano infernus raptor dicitur. Ouidius: Raptor agit currus & nomine quemq; uocando Decortatur equos. Syll. lib. 14.

Axus Oceani filius rapuit Perhibiam, Iupiter Europã. Seneca: Modo per fluctus raptam Europam, Taurum tergo portaſſe trucem.

Hercules Augen Idem Seneca: Arcadia nempe uirgo Palladios choros Dũ nectit Auge, uim ſtupri paſſa excidit.

Dryope Nympha Hylam.

Caſtor Phœben, Pollux Ilairam ſorores, Leucippi filias, Propert. lib. 1. Non ſic Leucippi ſuccendit Caſtora Phœbe, Pollucem cultu non Ilaira ſoror.

Eurritus Centaurus Hippodamen rapuit. Oui. lib. 12. Eurit tus Hippodamen: alii quam quiſque probabat, Aut poterat, rapiunt.

Theſeus Ariadnam Minois regis filiam, & Helenam ipſam prius quam Paris, non offenſa tamen eius uirginitate. Ouid: Te quoque qui rapuit, rapuit Minoida Theſeus Idem lib. 1. de Arte. Forma uiros neglecta decet, Minoida Theſeus Abſtulit, a nulla tempora comptus acus.

Paris Helenam, unde fax belli Troiani ſecuta eſt. Oui. lib. 12. Victus es a timido Graiæ raptore maritæ. Idem in Epiſtol Hermiones: Tydaris. Ideo trans æquora ab hoſpite rapta, Argolicas pro ſe uertit in arma manus.

Telamon Græcus Heſionem puellam Troianam, & Achilles Briſeida Oui. in Epiſtola Acontii: Heſionem Telamon, Briſeida cepit Achilles, Vtraq; ultorẽ nempe ſecuta ſuum Idem: Achilles rapuit Diomedam Phorbantis filiam a Lesbo.

Boreas Orithyam filiam Erithei Athenarum regis. Ouid. lib. 1. Eleg. Si ſatis es raptæ Borea memor Orithiæ. Prop. lib. 3. Infelix Aquilo raptæ timor Orithyiæ.

Iaſon Medeam, Æetæ Colchorum regis filiam quam poſtea reliquit ſuperinducta Creuſa.

Hercules Pyrenem uirginem Bebryciam, a cuius nomine montes Pyrenæi nomen ſumpſerunt.

ſumpſerunt. Syllius: Nomen Bebrica duxere a uirgine colles, Hoſpitis Alcidæ crimen, &c

Pyrrhus Achillides Lanaſſam Herculis neptem, & Andromachen.

Aiax Telamonis filius Tegmeſſam. Horat. Mouit Aiacem Telamone natũ Forma captiue dominum Tegmeſſæ.

Aiax Oilei filius Caſſandram. Ouidius in Ibin: Vtque ferox periit & fulmine & æquore raptor.

Neſſus Centaurus Deianiram Herculis uxorem, ut ſcitè docet idem Ouid. lib 9.

Euenus Martis & Stropæ, filius, ex Alcipa Oenomia filia Marpiſſam ſuſcepit, quam Apharetus raptam ex chorea rapuit. autor Plutarchus in Parall.

Simili modo Catheus nobiliſſimus adoleſcens Saliam uirginem, Anii Thuſchorũ regis filiam, adamauit uſque ad raptum. Idem teſtis.

Tlepolemus Aſtyochiam ex Ephyra Peloponnenſi urbe rapuit.

Romulus Sabinas, & Hereſiliã. Oui. de Arte: Primus ſolicitos feciſti Romule ludos, Quum iuuit uiduos rapta Sabina uiros Pamphil. Romani ſi fortè duces rapuere Sabinas.

Tranquinius Sextus Lucretiæ uirginis Romanæ pudicitiã per uim expugnauit. cuius rei dolore manum ſibi intulit puella Hunc raptum graphicè deſcribit Ouid. lib. 1. Faſt. Seneca in Octauia: Nata Lucreti ſtuprum ſæui paſſa tyranni.

ZELOTIPI.

Circe filia Solis, uenefica, ęgrè ferens Scyllam nimpham amatam à Glauco deo marino, fontẽ (quo illa ſe lauare cõſueuerat) infecit ueneno. Quo factum eſt, ut Scylla in monſtrum marinum ſit conuerſa.

Phanus quum uxorem haberet adulterij ſuſpectam, atrii fores ſic occluſit, ut non niſi cum ſtridore ſonituque poſſent aperiri. Verùm quum illa per tegulas adulterũ intromitteret, uicini per iocum dicebant, Phani hoſtium. Quo prouerbio innuebant aliquid ſeruatum fruſtra.

Procris ſuſpicata maritum Cephalum alterius fœminę amore captum, eundem in ſyluas ſecuta eſt delituitque in dumis, ut obſeruaret clanculum, quid maritus faceret Quum autem uepres (in quibus latebat) aliquantũ mouiſſet, Cephalus arbitratus eſſe feram, eam iaculo confodit. Plut. in Parall. Idem memorat de uxore Cyanippi, & uxore Aemilii adoleſcentis.

Dirce ubi ſenſit maritum ſuum Lycum amore Antiopę captum, puellam raptã tauri ceruicibus alligauit Quo tormento cruciata Antiopę, tantiſper uociferata eſt, dum à uicinis ſit concurſum. Eraſ. in adag.

Memmius Romanus quum ageret Tarracinę, deperiebat in quandam mulierculam non ſine Largio quodam riuali. Cum hoc igitur quum aliquãdo rixa inciſſet, eò iracundię prouectus eſt Memmius, ut ipſi Largio brachũ mordicus attribuerit unde fluxit adagium in uulgus Lacerat laceitum Largii mordax Memmius.

Helena poſt mortem Menelai à Megapenthio & Nicoſtrata filiis Oreſtis fugata in Rhodum, ad Polyzo uxorem Tlipolemi peruenit, quę iuſſit eam arbori ſuſpendi ob uiri zelotypiam.

ADVLTERI, ET ADVLTERÆ.

Dauid lumen ſapientię & religionis ſpeculum, cum Berſabea uxore Vrię adulteriũ commiſit, cui ſceleri adiecit ipſius Vrię mortem, quem bello perdendum expoſuit.

Paris quod Helenam Menelai uxorem rapuerit, & Helena quòd maritum reliquerit, inter adulteros numerantur. Oui. in Epiſt. Sit facie quamuis inſignis, adultera certè eſt, Deſeruit ſocios hoſpite capta deos. Idem Quid petitur tanto, niſi turpis adultera, bello? Horat. Iam nec Lacenę ſplendet adulterę famoſus hoſpes. Clytemneſtra amore Aegyſti, quo cum mœchari conſueuerat, maritum Agamemnona Troia redeuntem interfecit. Propert. lib. 3.

Homerus poetarum max. natus eſt ex adulterio matris Critheidis, uirginis Cumanæ autor Plutarch.

Hippomenes filiam Limonē in adulterio deprehenſam equo famelico deuorandā expoſuit Ouid. in Ibin: Solaq; Limone pœnam ne ſenſerit illam, Et tua dente fe rox uiſcera carpat equus Idem Vrq; nouum paſſa eſt genus Hippomeneia pœnę.

Alcibiades Athenienſis cum Thimea Agidis regis uxore libidinari ſolitus eſt. Plut.

Phonem Cælius ſcribit, ſpectabili forma adoleſcentem à Mitylenæorum mulieribus ardenter adamatum. Vnde factum, ut in adulterio deprehenſus iugularetur.

Molurum quendam Hyettus uir quidam Argiuus, in adulterio cum uxore deprehēſum interfecit. autor idem Cæl.

Phauorinus Philoſophus, quum eunuchus foret & Androgynus, adulteraſſe tamen uiri Conſularis uxorem creditus eſt. Idem teſtis.

Fabia Fabii Fabricani uxor, dum Petroniū Valētianum, liberali forma adoleſcentē (quo cum adulterij conſuetudinem habebat) maximè deperiret, maritum interfecit, ut adultero frueretur ſecurius. Plut. in Parall. Scribit Macrobius, Aeſopum libertum Demoſthenis cōſcium adulterii (quòd cum Iulia patronus commiſerat) tortum diutiſſimè perſeueraſſe non prodere patronum, donec aliis conſciis coarguentibus Demoſthenes ipſe fateretur.

Plato in 2. de Rep. ſcribit, Gygem ſtupraſſe Candaulis Lydorum regis uxorem, quod & confirmat Herodot.

Suetonius ſcribit, Iul. Cæſarē diuortium feciſſe cū Pōpeiā uxore, Q. Pompeii filia, & Syllæ nepte, ꝙ fama ferret, eam à P. Clodio inter ſacra Bonæ deæ adulteratam,

Iulius Cæſar corrupit plurimas illuſtres fœminas, Poſthumiā Seruii Sulpitii Lolliā Auli Gabini, Tertullam M. Craſſi, & Cn. Pompeii Mutiam Sed ante alias dilexit M. Bruti Seruiliam matrem, cui ſexagies ſeſtertium gemmam mercatus eſt Corrupit quoque Seruiliæ filiam Iuniam tertiam M. Craſſi uxorem, Dilexit & Reginas. ut Euneem Mauram Bogudis uxorem, ſed maximè Cleopatram, cum qua & cōuiuia in prima lucem ſæpe protraxit, & eadem naue thalamoque pene Aethiopia tenus Aegyptum penetrauit. autor eſt Suetonius.

Exercuit & Auguſtus adulteria, ut cum Liuia, quam quum grauidam reddidiſſet, tegendi ſceleris cauſa nuptias feſtinauit, ut obiecit Antoninus. Abduxit & fœminā conſularem è triclinio, uiro coram, quam rurſus ad cōuiuium rubentibus oculis & incomptiore capillo reduxit. Rem quoque habuit cum Tertullia, Terentilla, Druſilla, Saluia, & Citiſcenia autor Suetonius.

Iulia Agrippina mater Neronis adulterii conſuetudinem fertur habuiſſe cū Domitiano Iuuen Quum tot abortius fœcundam Iulia uuluam Solueret.

Qui Imperatorum uitas ſcripſerunt, teſtantur Phocam Imperatorem diuerſis adulteriis infamem fuiſſe.

Zoe imperatrix Romanum Argylopylum maritum interfecit, quo liberius mœcharetur cum Michaele Paphlagone, qui imperio ſucceſſit. Bap Egnat.

Conſtantinus Monomachus Imp. concubinam egregia admodum forma loco legitimę uxoris habuit, quam efflictim deperijt Idem Egnat.

Meſſalina uxor Claudij Tiberij primo clam, mox Paſſim, quaſi iure, adulterijs utebatur. Ex facto plures metu abſtinentes extincti ſunt. Dehinc atrocius accenſa nobiliſſimas quaſque nuptas & uirgines turpitudinis ſuæ comites delegit, cogitq; mares ut adeſſent. Quòd ſi ſuis recuſaret, ficto crimine in ipſum omnemq; eius familiam iubebat ſæuiri. Quinentiam (quod turpius eſt multo ꝓuocauit ad lecti palæſtram unam ex ancillis, quæ meretricio quæſtu uictum ſibi quæritabat. De hac Iuuenal. Sat. 6. Claud. audi quæ tulerit, dormire uirum quū ſenſerat uxor. &c. Vide Sextum Aurelium.

Plinius lib. 29 ait, Victum Valētem medicum fuiſſe adulterio Meſſalinæ imperatricis nobilitatum.

Idem ait, adulteria fuiſſe in domibus principum, ut Eudemi in Liuia, Druſi Cæſaris & Valentis medici in Meſſalina.

Neminem mulierem Martialis arguit, quod caſta uenerit Baias, & adultera redierit. Hæc eius uerba: Incidit in flammas, Veneremque ſecuta relicto Coniuge, Penelope uenit, abiitq; Helena. Idem quoque arguit adulterii Paulam aliam fœminam.

Idem lib. 2. de Theleſina ſcribit: Vxorem nolo Theleſinam ducere. quare? Mœcha eſt. Sed pueris dat dat Theleſina, uolo. Idem lib. 6.

Proculina quoque, Lectoria & Gellia ab eodem notantur ut adulteræ, ut a Catullo notatur Aufilena.

Hippia. Iuuen. Promptius expediam, quot amauerit Hippia mœchos.

M. Varro apud Gellium teſtis eſt, C. Saluſtium hiſtoriarum ſcriptorem deprehenſum in adulterio ab Annio Milone, & lori, cęſum, dataque pecunia dimiſſum. Cicero improperat ipſi Saluſtio, quod paternam domum uendiderit, ut adulterii pœnā declinaret.

Conradinus Imp. Conradi filius, ut uxore comitis Caſertani poti etur, uirum honoris ſpecie ablegauit.

Aripertus Clotarii filius, Francorum rex, ob amorem in ancillas, cum uxore diuortium fecit.

Quum turpiſſimū ſit ab his uirtute nos ſuperari, quos antecellimus dignitate, nihil ominus Ioannes 12. Pont. Max. e rupta morum honeſtate, relegataque uerecūdia, greges meretricum aluit. Quibus flagitiis non defuit ultio. Ad extremum enim deprehenſus in adulterio, ibidem interfectus eſt. Platina.

Vgolinus Gonzaga, princeps Mantuę cum Iſabella uxore Luchini, Vicecomitis Italiæ mœchatus eſt. Volat.

Ludouicum Gonzagam in adulterio deprehenſum, Mantuani capite punierunt.

Saxa Grammaticus ait, Frigam Othimi Danorum regis uxorem cuidam familiarii ſe ſtupro ſubieciſſe.

Gregorius Turonenſis ſcribit, Deuteriam quandam fœminam a Theodeberto Frāc. rege adulteratam. Idem ait Dagulphum abbatem in adulteria admodum procliuem fuiſſe.

Egica rex Hiſpaniæ Faſillam ducem Tudenſem (ut eius uxore potiretur) interfecit.

Solon ſuis legib. uoluit, fas eſſe deprehēdenti mœchum, interficere in ipſo adulterio. Adulterii pœnam apud Roman. uide Gell. lib 10. cap. 23.

Zaleucus legem tulit, ut quiſquis mœchus aut adulter deprehenſus fuerit, erutis oculis pœnas lueret.

INCESTVOSI.

Fuit Ioui deorum maximo ſtupri frequens conſuetudo cum Cerere & Iunone ſororibus, ut uolunt poetæ: qui quum Deorum furta carminibus ſuis detegunt, nihil aliud faciunt, quam quod indicant, nō eſſe ijs credendum, quos ſtupris, inceſtib. & adulteriis contaminatos eſſe docent.

Fabulatur poetæ, Nereū maris deum iacuiſſe cum Doride ſorore, & ex ea ſuſcepiſſe Nymphas, quas Nereides uocant.

Aruntius quum Bacchi ſacra deſpicaretur, ulciſcente numine in ebrietatem lapſus, filiam Medulianam corrupit. Quod ægrè ferens puella, patrem ipſum interfecit. Plut. Parall.

Idem quoque contigit Cyanippo, qui ulciſcēte Baccho (cuius ſacrificia itidem ſpernebat) lapſus in ebrietatem, Cyanem filiam ſtuprauit, a qua poſtea interfectus eſt. autor Plut. in Parall.

Valeria Tuſculana Valerio patri (quem deperibat) fraude ancillæ concubuit. Quod ubi reſciuit Valer. intulit ſibi mortem. Idem autor.

Tereus rex Thracum Martis filius ex Biſtonide nympha, Philomelē filiam Pandionis regis Athenarum, uxoris ſuæ Prognes ſororem, ſtuprauit. Ouidius 6 Metam.

Faſſuſq; nefas & uirginem & unam ui ſuperat,fruſtrà clamato ſæpe parente. Au ſonius: intulit inceſtam tibi uim Philomela ferus Thrax.

Menephron iacuit cum matre. Ouid. lib. 7. Metam. Dexerra Cyllene eſt, in qua cum matre Menephô Concubiturus erat, ſquarum more ferarum Quintianus in Cleopol. Flagrét ſi matris amore Menepron.

Caunus Mileti ex Cyane filius, quum eſſet forma liberali, adamatus eſt, ſorore Biblide ad inceſtum uſque, cuius pœnitentia poſtea ſe interfecit. Ouidio. libro 9. Biblis Apollinei correpta cupidine fratris, Non ſoror ut fratrem, nec qua debebat, amauit. Idem lib. 1. de Arte.

Myrrha Cynaræ Cypriorum regis filia, rem habuit cum patre, & ex eo concubitu ſuſcepit Adonidem Ouid. lib. 10. Accipit obſcœno genitor ſua uiſcera lecto, Virgineosque metus leuat hortatuique timentem. Plena patris thalamis excedit, & impia diro Semina fert utero, conceptaque crimina portat.

Macareus filius Æoli rem habuit cum ſorore Canace. Ouid. lib. 2. Triſt. Nobilis eſt Canace fratris amore ſui. Idem in Epiſ. Canaces: Cur unquam plus me frater quã frater amaſt. ?Et tibi non debet quod ſoror eſſe, fuit? Idem in Ibin: Vtque ſua Macareus, ſic potiare tua.

Oedipus mortuo patre Laio (quem ignotum occiderat) neſcius & imprudens duxit Iocaſtam matrem ſuam, ex qua ſuſcepit Etheoclem & Polynicen. Stat. li. 1. Theb. Scandere quin etiam talamos his impius hæres Patris, & immeritæ gremium inceſtare parentis Apertj, proprios monſtro reuolutus in ortus. Ouid. in Ibin: Nec plus aſpicias, quàm quem ſua filia rexit, Expertus ſcelus eſt cuius uterque parans. Claudium in Eutropium.

Thyeſtes rem habuit cum Europa fratris uxore, & cum Pelopeia filia. Ouid. Filia ſi fuerit, ſi quod Pelopeia Thyeſti: Myrrha ſuo patria, Nictimeneq; ſuo.

Hypermeſtra concubitum fratris, quem deperiebat, nocturno tempore aſſecuta eſt. Ouid. in Ibin: Quæque ſui Venerem iunxit cum fratre mariti Locris in ancillæ diſſimulata necem.

Phœnix Amyntoris filius rem habuit cũ patris pellice. autor Domitius Calderinus in Ibin Ouidij.

Hæmõ Rhodopem filium pro uxore habuit. Dijs inceſtum uindicantibus ambo in montes conuerſi ſunt. Ad quod alluſit Oui. in Ibin: Nec tibi ſi quid amas, felicius Hæmone cedat.

Anchemolus filius Rheti, Marrhuiorum regis, nouercam ſuam Caſperiam ſtuprauit. Verg. lib. 10. Hinc Sthenelum petit, & Rheti de gente uetuſta Anchmolum thalamos auſum inceſtare nouercæ.

Perdix uenator fuit infando matris Polycaſtis amore correptus, quã & cõtaminauit. Vnde Perdicis libido abijt in prouerbium, pro efferata, turpi ac infami autor. Cœl.

Artaxerxes puellam Atoſſam perditiſſimè adamauit, quo factum eſt, ut poſt frequẽtem Veneris conſuetudinem, eam in matrimonium duxerit contemptis Græcorum legibus. autor Plutarch.

Syſimithritas Perſarum ſatrapa, duos ex matre liberos ſuſcepit. Nam, autore Curtio, apud Perſas parentibus ſtupro coire liberis fas eſt.

Cambyſem regem Perſarum Herodotus ſcribit, uni ex ſororibus ſtuprum intuliſſe, eaq; mortua, alteram iuniorem itidem uiolaſſe, & uxorem duxiſſe, quam poſtea interfecit.

Scytes rex Scytharum, Opœam nouercam duxit in matrimonium. autor idẽ Herod.

Ptolemæus Euergetes Berenicem ſororem adamatam in matrimonium duxit.

Ptolemæus Philadelphus ſtupri conſuetudinem fecit cum Arſinoe ſorore, ut Herodes Antipas cum Philippi fratris uxore.

Secundus Philoſophus quum matri neſcienti eſſe filium ſe commiſcuiſſet, & illa facto cognito, ſceleris horrori intuliſſet ſibi mortem: ipſe quoq; quũ inceſtus pœnitentia,

teutia tum dolore maternæ mortis æternum tacuit, ut ulciſceretur nocem, qua concubitu matri innotuerat. autor Diog.

Antiochus Soter rex Syriæ, quum Stratonicem nouercam impatienter deperiret, indulgentia patris obtinuit. autor Volat.

Cleopatra a fratre (quem pro marito habebat) polluta eſt. Vnde Lucan. lib. 8 Degener inceſtæ ſceptris ceſſuræ ſororis. Et lib. 10. Miſcuit inceſtam ducibus Ptolemæida noſtris.

Phineus duos habuit filios qui nouercam Cleopatram Dardani Scytarum regi filiã uiolarunt. Vnde & a patre excæcati ſunt. autor Ouid. in Ibin.

Nicteus rex Aethiopiæ cum Nictimene filia concubuit.

Leucon interfecit Oxilochum regẽ Ponti fratrẽ ſuum, ut eius uxore frueretur.

Martialis ſcribens ad Fabulam lib. 12. arguit Themiſonem quendam inceſtus cum ſorore, ubi ait: Quare non habeat Fabullæ quæris vxorem Themiſon? habet ſororem.

Tutiam uirginem Veſtalem inceſtam fuiſſe, teſtis eſt Plin. lib. 28 cap. 2.

Copronia uirgo ueſtalis comperta inceſtus, laqueo ſuffocata eſt.

Papyrius Romanus nomine, Papyrij Volueris filius, ſororem nomine Canuſiã grauidam fecit. Rei certior factus pater, utrique gladium miſit, quo ſe interfecerũt.

M. Antonius Imperator conſuetudinem ueneris habuiſſe dicitur cum Fauſtina ſorore, ex qua Lucillam genuit, quam L. Antonio fratri copulauit.

M. Tullius Cicero poſtulauit P. Clodium inimicum inceſtus cum ſororibus: Ait enim, eum non pluris feciſſe bonam deam, quàm tres ſorores.

Claudius Cæſar Agrippinam Germanici fratris filiam nouercam duobus liberis ſuper induxit, cuius inſidiis & uenenis poſtea interfectus eſt. Sextus Aurelius.

Scribit Corn. Tacitus, Agrippinam ſe plerũque ad inceſtum obtuliſſe. Neroni filio, per uinum & epulas incaleſceret.

Caligula tres ſorores ſuas ſtupro contaminauit: ob quem inceſtum Iouem ſe uocabat. authores Sex. Aurelius, & Tranquillus, cuius uerba ſunt hæc: Cum omnibus ſororibus ſui ſtupri conſuetudinem fecit, plenoque conuiuio ſingulas infra ſe viciſſim collocabat, uxore ſupra cubante. Ex his Druſillã uitaſſe uirginem prætextatus adhuc creditur.

Commodus quoque Imp. (qui natus eſt eo die quo Caligula) ſorores conſtuprauit, concubinasq́ue ſub oculis ſuis conſtuprari ab amicis iubebat. Lamprid.

Antonius Caracalla Imp. quum Iuliam nouercam impotenti amore deperiret, Vellem, inquit, ſi liceret. Quibus uerbis oſtendebat, ſe eius concubitum appetere. Tũ illa, Si libet, licet, reſpondit: Leges dat Imp. non accipit. Quibus uerbis audacior factus Caracalla, nouercam ipſam ſibi copulauit, cuius filium Getam paulo antè interfecerat. authores Sextus Aurelius, & Aelias Spartian.

Cydonem quandam Stat. lib. 9 Theba. ait adamatum a ſorore. Eius uerba ſunt hæc: Et malè dilectum miſeræ Cydona ſorori.

Aufilena quædam proſcinditur à Catullo, quòd patruo ſe proſtituiſſet, & ex eo genuiſſet liberos Hæc ſunt eius uerba: Aufilena uiro contentam uiuere ſolo Nuptarum laus eſt laudibus eximiis. Sed cuius quamuis potius ſuccumbere fas eſt, Quàm matrem fratres efficere ex patruo.

Gidica Pominii Laurentini uxor, Cominium priuignum adamauit uſque ad inceſtum. A quo repulſam paſſa, laqueo ſe ſuſpendit. Quo mortis genere periit Phædra ab Hippolyto priuigno itidem ſpreta.

Theodericus Francorum rex, fratris à ſe interfecti filiam duxit in uxorem.

Ioannes Arriminenſis ſororem ſuam duxit uxorem autor Pontanus de Obed.

Philippus frater Alphonſi, decimi Hiſpaniæ reg s, Chriſtianum Daciæ regis filiam & fratris ſui vxorem ſibi per uim copulauit, ſpreta religione ac ſacerdotio, quum eſſet abbas & præſul Hiſpalenſis.

CINOEDI, PAEDICONES, ET PATHICI.

Iupiter, ut poetæ fabulãtur, Ganimedē ob formā præſtantiſſi. fœdo amore cõplexus eſt, ut Naſo cecinit lib. x. Rex ſuperū quōdā Phrygij Ganimedis amore arſit, &c.

Cretenſes adoleſcentū & puerorū amores primi uidentur uſurpaſſe: atque his deditū eſſe, nihil apud illos turpitudinis atq; ignominiæ habebat. Hera in Politiis.

Laium aiunt primum formoſorum puerorū ac iuuenum amoribus arſiſſe, & Chryſippum filium Pelopis rapuiſſe, ex quo factum eſt, ut honeſtum apud Thebanos haberetur, ſpecioſos & elegantes amare. Ælian. lib. 13.

Phędon philoſophus quum adoleſcentulus Athenis eſſet in ſeruitute, a domino in lupanari conſtitutus eſt, ut proſtaret, & corpore faceret quæſtum.

Demetrius Democlem pulcherrimum adoleſcentem, eius ſtuprum abeuntem, in balneum proſequutus eſt, ut eius amore potiretur. Verum Democles cum eius libidinem aliter effugere nequiret, ſe in proximum feruentis aquæ lebetem præcipitauit. Volat. lib. 10. Anthrop.

Chariton Agrigentinus pulchritudinis amator, & circa formam iuuenum infeliciter uerſatus, ardenti deſiderio Menalippum amauit adoleſcentem honeſtum, ac pulchritudine in primis inſignem. Ælian. de uaria hiſt. lib. 2.

Ageſilaus Lacedæmoniorum rex Magaberam perſam formoſiſſimum adoleſcentem, Spartanorum more turpiſſimē amaſſe dicitur. Fulgoſus lib. 4. cap. 3.

Bacchus Ampelon puerum formoſiſſimum, ut poetæ fabulantur, amauit.

Melanthius ob gulam ac turpiſſimos amores in maſculos notatur apud Suidam.

Hipparchus Piſiſtrati filius, ſtuprato Armodio Ariſtogitonis puero, utriuſque coniurationem in ſe concitauit.

Libanius Sophiſta Antiochenus Conſtantinopoli ob impudicos amores puerorum pulſus eſt. Demum Nicomedia (quo ſe receperat) eandem ob cauſam detruſus.

Agathoclem poetam fœdo amore Pauſanias figulus amauit, de quorum amatoriis contentionibus lege Ælianum lib. 2 de uaria hiſtoria.

Cleomenē nefando illo omnibusq; modis deteſtādo amori operam dediſſe, ex eius ad Nicagoram reſponſo colligimus apud Polybium lib. 5. Nam poſtquam Nicagoras ad eum in Alexandriam nauigans, equos generoſos ac ad bellandum utiles ſe aduehere dixiſſet, Cleomenes reſpondiſſe dicitur. Mallem cinædos ſambucasque nobis aduexiſſes.

Attalus Pauſaniæ adoleſcenti ſtuprum per uim intulit, in conuiuiis etiam pro ſcorto uſus eſt. Trogus.

Pauſanias Lacedæmonius habuit ſtupri conſuetudinem cum Argilio adoleſcente.

Eraſmus in adagiis ait, Cleocritum ueteris Comœdiæ ſcriptorem maledictis proſciſſum, quòd Cinędus eſſet. Quam notam Argyrrhio cuidam inurit.

Armodio & Ariſtogitoni apud Athenienſes mutua erat Veneris conſuetudo.

Cratinus Athenienſis Comœdiographus notatus eſt etiam Pæderaſtiæ, ſeu obſcœnī in pueros amoris.

Sotades Meronites Cynedus & poeta ſcripſit iamborum libros, quos appellauit Cinędicos, eo quòd uarios amorū modos in his deſcriberet. Huius meminit Mart. & Volat. lib. 19. Anthrop.

Pindarus poeta laborauit hac infamia, qui in gremio pueri adamati obdormiſcens uitam efflauit, teſte Valerio.

Alexāder Abonotichites copiam ſui corporis mercede faciebat, autor Lucian.

Theophraſtus philoſophus Nicomachum Ariſtotelis filium ad præpoſteram uſque uenerem adamauit. Ferunt, Ibycum hiſtoricum patria Rheginum, inſano puerorum amore exarſiſſe.

L. Quintus Flaminius uir conſularis, puerum ardebat, à cuius latere nunquam diſcedebat. Quin etiam ad eius uotum hominem quendam ſecuri percuſſit, dum ille coram ſe aliquem optaſſet interfici.

L. Papy-

L. Papyrius Publium adoleſcentem in uinculis tenuiſſe, plagiſque & contumelijs (quòd ſtuprum pati noluiſſet) affeciſſe dicitur. Quare ad Senatum delata, damnatus eſt, lege lata, ne quis in corpora libera ob æs alienũ ius haberet. Volebat enim hoc ſibi licere Papyrius, quòd Publius eidem eſſet debitor.

Cœlius Plotius cum T. Veturium adoleſcẽtem propter æs alienum uinculis ligaſſet, uerberibusque (quòd fœdo amori conſentire nollet) tractaſſet: a Veturio accuſatus, pœnas dedit, ſtatimque lex lata eſt, ne quis ob æs alienum quempiam ligaret in poſterum. Val. Max. de Pudicitia. Volater. lib. 10.

Romani Alcæum & Philiſcum Epicureos ex urbe eijcerunt, eo quòd multarum flagitioſarumque libidinum autores eſſent. Aelianus lib. 9.

Aemylii cuiuſdam cinœdi obſcœnos amores, molleſque delicias, poſtremo infinitas libidines notat Catullus.

Idem in Naſonem quendam pathicum his inuehitur uerbis: Multus homo es Naſo, neque te cum multus homo, ſed Deſcendis Naſo, multus es & Pathicus.

Gargilianum quendam Mart. lib. 3. arguit, ut Cinœdum mollem, quem depilatoriis unguentis faciem lauare conſueſſe dicit.

Catullus in Thallum adoleſcentem impudicum his uerbis inuehitur: Cinœde Thalle mollior cuniculi capillo, Vel anſeris medulla, uel hinnulla molli cella. Idẽ quoque Portiũ & Socrationẽ ſuis uerſibus infamat, quòd ſtupri meritis à Piſone Prætore præpoſiti ſint duobus aliis adoleſcentulis, ſcilicet Veraniolo & Fabulo.

Mamurram Formianum & Cæſarem idem notat ut Cinœdos & Pathicos, dum ait. Pulchrè conuenit improbis Cinœdis, Mamurræ pathicoque, Cæſarique: Nec mirũ maculę pares utriſque: Sed & Suetonius ait, nihil famam pudicitiæ Cæſaris læſiſſe, præter Nicomedis regis Bithyniæ contubernium.

Nero imperator Sporum puerum in muliebrem conatus eſt naturam uertere, exectis teſtibus. O imperatorem Romanum ac gentium dominum inſignem, qui rerũ naturę iam nefariè inſcius, marem in fœmineam transformare ſtimulante fœda libidine tentare auſus eſt, magna ac perpetua Romani imperij ignominia Pontanus lib. De immanitate, cap. 17.

Sigiſmundus Malateſta, qui Romandiolę dominus fuit, Robertum filium ſuum ad nefarium concubitum ſæpenumero tentare auſus eſt. Pontanus de immanitate.

Huc aliqua ex parte referri poſſunt, quæ annotata ſunt titulis de deorum ac hominum amaſijs.

ANIMALIVM, ET ALIARVM, rerum amatores.

Semiramis adamauit equum, ut diximus. Paſiphae dilexit taurum. Ariſto Epheſius aſinæ ſe commiſcuit. Fuluius equæ.

Hortenſius orator amauit murenam, quã atratus multos dies fleuit. Ariſtomachus Solenſis tanto apum amore captus eſt, ut duo de ſexaginta annis nihil aliud fecerit. Hiliſcus quoque Thaſius apes coluit in deſertis. Morum arborem ætate Plinij adamauit Paſſienus Criſpus bis conſul, obſculari complectiq́ue tam ſolitus, atq; etiam cubare ſub ea, uinumque illi affundere. Mu torum quoque licetis proditũ eſt amatum à Xerxe platanum. Iam diximus Chratidem paſtorem amore capræ exarſiſſe, puerum Athenienſem & Pygmaleonẽ ſtatuas adamaſſe, Alchidã Rhodium ad ſtatuam ſe polluiſſe. Iunius piſciculus ſimulachrũ unius à Teſpiadibus pari feruore complexus eſt. Antonia Druſi murenam adeò dilexit, ut ei inaures & monilia addiderit. Cypariſſo tãtus fuit ĩ ceruã amor, ut ea mortua præ dolore quoque expirauit. P. Pylatus legatus Caii principis, imagines Atalantæ & Helenæ nudas a Cleophanto Corinthio pictas, earum libidine captus, rapere conatus eſt.

AB ANIMALIBVS DIVERSIS AMATI.

Egeſidemus apud Plinium teſtis eſt, Hermiam puerum adamatum à Delphino, uectumq; per maria: quumque tẽpeſtate ſuborta periiſſet Hermias, amaſii perditi

dolore

dolore piſcem in ſicco expiraſſe. Varia ſunt ibidem exempla de pueris ab huiſmodi piſcibus adamatis. Argis puer Olenus nomine, adamatus eſt ab anſere. Glauce quędam cithariſtria ab ariete. Lacydi philoſopho anſer adhæſit perpetuus comes, nuſquam ab eo non in publico, non in balneis, non noctu, non interdiu digreſſus. Plinius cap. 22. lib. 10. Apud Cilicæ ſolos Xenophontis puerum forma præcellentem dilexit canis. Cælius libro 7. Spartæ quoque adoleſcentem graculus. Nicander apud Cælium teſtis eſt gallo gallinaceo eſſe amoris intellectum in hominem. Quod ne cui uideatur fabulò ſum ait. Secundum (qui Pincerna regius fuit in Bythynia) à Gallo amatum eximiè, cui nomen foret Centaurus. Pueri nomē fuit Amphilochus, genere Olenius. Inter Leucadia uirginem in tantum adamauit Pauo, ut ea mortua commoreretur. Educata à uirgine apud Seſton urbem Aquila retulit gratiam, aues primò, mox deinde uenatus aggerens. Quin dum mortuæ uirginis cremarentur oſſa, in defunctæ rogum ſe coniecit uolucris, ſimulq; conflagrauit. autor Plin. lib. 10. cap. 5.

Vrſus filiam cuiuſdā patris familias in agro Suetico cum ancillulis luſum egreſſam, deturbatis comitibus rapuit, exceptamque unguibus præ ſe leniter ferēs, ad notā nemoris latebrā deportauit. Cuius egregios artus nouo genere cupiditatis aggreſſus, peritam laniatu prædam in uſum nefariæ libidinis uertit. Effectus enim ex raptore amator, famem concubitu ſoluit, ardoremque gulę Veneris ſatietate penſauit. autor Saxo Grammaticus libro 10 Hiſtorię Danicę.

OCIOSI.

Solon eos qui ocio ac malis artibus hominibus moleſti erant, grauiſſima ſemper pœna afficiendos putauit. Alex. lib. 3.

Draconis lege cauebatur ocium, in quo deprehenſus capite luebat. Alex. ab Alex. lib. 3. cap. 13.

Sardoa lex in ociosos conſtituta eſt, quę pœnas ignauię & ſcordię infligebat, & unūquemque laborum, uictus, totiusque uitę rationem reddere cogebat. Aelianus lib. 4 de uaria hiſtoria.

Apud Athenienſes homines ignaui & inertes, non aliter mulctabantur, quàm ſi delictum aliquod magnum perpetraſſent Val. Max. libro 2. de Inſtitutis antiquis. Stobæus ſerm. 42.

A Nabathęis ſeruatum legimus, ut negligens, remiſſus & ocioſus, ac is qui paternas opes ignauia minuiſſet, pœna mulctaretur. Alex. ab Alex. lib. 3. cap. 13.

Lucani ut aliorum criminum, ſic etiam ocij cauſas agunt, & ſi quis homini ocioſo ac uoluptatibus dedito mutuaſſe aliquid uincatur, priuatur apud eoſdem mutuo dato. Nicolaus de moribus gentium, & Stobęus ſermone 42.

Maſſilienſes eos omnes, qui per religionis ſimulationem alimenta inertię quærebant, ſuoque ocio cęteris oneri erāt, è finibus ſuis ambigebant. Val. Max. lib. 2. de Inſtitutis antiquis.

Apud Perſas & Indos, ut Socratea autor eſt perpetuò liberi in ocio degunt: at contra negociis intenti ſunt Lydi & Phryges, qui perpetuò ſeruiunt, ut eſt apud Aelianum & Volat. lib. 19.

Herudas quidam quum Athenis ocii damnatus eſſet, noluit eum ſibi oſtendi, qui in cauſa liberali conuictus fuiſſet Plut. in Apophthegmatibus Laconicis.

Attalus Eumenis frater, ocio adeo ſolutus eſt, ut ſagine traditus, imperij onus in Philippomenem è familiaribus unum reiecerit, Cęl. cap. 23. lib. 6.

Herondas, quum Athenis quidam ocij damnatus foret, iuſſit eum ſibi oſtendi, qui in cauſa liberali conuictus foret Plut. in Apoph. Laconicis.

Vatia Seruilius, uir prætorius, nulla alia re, quàm ocio notus conſenuit. Propterea à tranſeuntibus dici ſolebat, Vatia hic ſitus eſt. Seneca in Epiſt. & Cęl 29.

Domitianus Veſpaſiani, & Domicillę filius, & Titi Germanus, cū in Cęſarē Rom. electus eſſet, ſummo ocio uitam agens, muſcas ſtyllo hinc inde confodere ſolitus erat.

erat. Eutropius lib 9 Vide prouerbium: Ne muſca quidem.

Conſtantinus Romanorum imp. licet liberalis in pauperes & templa fuerit, tantæ ta mē erat ignauiæ, ut propter eius ſocordiam Romanum imperio maxime peſſum ire cœperit Volat. lib. 23.

Alexander Baſilij Macedonis Romanorum imperatoris filius, imperator & ipſe, viginti annorum iuuenis, ſingulari deſidia, rebus grauioribus omiſſis, tantū uenationi, equis & canibus operam dedit. Volat. lib. 23.

Romanus iunior, nepos Romani Laucapeni ſenioris ex filia, uir fuit omnium ignauiſſimus, vino tantum, ocio ac uoluptatibus omnibus deditus. Vnde cuidam Ioſepho Bringæ præfecto imperii cura ob Cæſaris ignauiam tradita eſt. Volat. lib. 23.

Carolus Ludouici Carloni Francorum regis filius, & ipſe, quoq; poſt obitum patris rex declaratus, ob inſignē ignauiā dictus eſt Maleferiatus, cum ſerium nihil ageret: unde ex ocio contabuit, & propere fato functus uacuā filio regiam relinquit. Ritius Neapolit lib. 1. regum Franciæ.

Veneeslaus Romanorum Imperator tam ignauus fuit, ut propter pigritiā adminiſtrandi, ab imperio deiectus ſit. Volat.

SOMNOLENTI.

Poetæ fabulantur Endymionem beneficio Lunæ (à qua adamabatur) impetraſſe, ut perpetuum dormiret ſomnum immortalis & expers ſenij: Hinc adagium natū, Endymionis ſomnum dormire: in homines ſomnolentos & deſides Cicero lib. 1. Quæſt. Tuſc. Endymion uero (ſi fabulas audire uolumus) quando in Lathmo obdormiuit, qui eſt mons Cariæ, nondum opinor eſt experrectus. Mart. lib. 10. Quid tibi dormitor proderit Endymion? poetæ propterea Somnum & Soporē uocant Endymionæū. Auſonius:--Qualis per Lathmia ſaxa Endymonæos ſolita affectare ſopores.

Epimenides Gnoſius annis 62. dormiuiſſe fertur in ſpelūca Hinc adag. Vltra Epimenidem dormire.

Scipio ſomno nimium deditus fuiſſe traditur & adeo quidem, ut populus Romanus ſomnolentiam ei ſubinde exprobraret. Plut. in Polit.

Maximianus, Malchus, Martianus, Dyoniſius Ioannes Serapion, Conſtantinus, nomina ſunt eorum quos Eccleſiaſtici ſeptem dormientes appellant. Dormierunt autem annos 196.

MINISTRI SOMNI.

Poetæ Somnum deum faciunt (ut uidere eſt in fine quinti Æneidis Herebi filiū cui & miniſtros aſſignant quorum hæc ſunt nomina, Morpheus, Icelon, ſeu Phabetor, & Panthus.

Morpheus ille eſt, qui dormientibus uaria phantaſmata, & multiplices rerū imagines obijcit. Ouid. lib. 11. At parer è populo natorum mille ſuorum Excitat artificē ſimulatoremque figuræ Morphea, non illo iuſſos ſolertior alter Exprimit inceſſus, vultumque ſomnumque eloquendi: Adijcit & ueſtes, & conſuetiſſima cuiq; Verba, ſed hic ſolus homines imitatur.

De Icelone ſeu Phabetore, Idem:-- At alter Fit fera, fit volucris, fit longo corpore ſerpens: Hunc Icelone ſuperi, mortale Phabetora vulgus nominat.

De Phanto ſeu Phantaſo, idem: Eſt etiam diuerſę tertius artis Phantaſos, ille in humum, ſaxumq;, undamq;, trabemque, Quęque uocant anima fallaciter omnia tranſit, Regibus hi, ducibusque ſuos oſtendere vultus nocte, ſolent, populos alij plebemque pererrant.

DE SOMNI AC MORTIS affinitate atque cognatione.

Anaxagoras aiebat duas eſſe mortis doctrinas, alteram tempus antequam nati ſumus, alteram ſomnum. Stobęus ſermone 117.

Gorgias Leontinus iam morti vicinus omnibus viribus deficiens, ſenſim in ſomnū delapſus

delapſus iacebat. At quum à familiaribus interrogaretur, ut ualeret, reſpondit: Bene quidem valeo, ſomnus enim iam me incipit fratri ſuo tradere. Stobæus ſermone 113.

Diogenes Cynicus cum periculoſe ex morbo grauiſſimo decumberet, & lethali iam ſomno expergefactus, ac à medicis interrogatus, quomodo ſe haberet? Recte, inquit habeo, nam frater fratrem iamiam amplectitur: alludens ad homerum, qui θάνατον & ὕπνον germanos finxit. Laert. lib. 6.

Socrates dicere ſolebat, mortem eſſe ſimilem profundo ſomno, aut diuturnæ peregrinationi. Somnus enim profundior adimit omnem ſenſum & animum, à corpore digreſſus, aliquando in ſuum domicilium rediturus eſt.

F I N I S.

CORNVCOPIAE IOANNIS RAVISII TEXTORIS EPITOMÆ.

Quæ res quibus orbis locis abundè proueniant, alphabetico ordine complectens.

R. F.

AMphitryoniadem monui Calydonius amnis,
Fortia pro molli prælia Marte gerens.
Non tulit Alcides inuictum tam malè vinci,
Quàm bene victori Deianira ſuit.
Dum ſugit in formas, tauriq; in imagine pugnat,
Et victus mugit trux Achelous humi,
Iam ſimul & pulchram cum cornu perdit amicam:
Nonnihil at laudis frons lacerata dedit.
Fudit opes uarias pleno bona copia cornu,
Et ſacrata ſuis pendet adusque tholis.
Quam reparat Textor totum dum permeat orbem,
Omnia perluſtrans vt meliora ferat.
Hos texit flores ſolus quos nouit Apollo,
Quoſque ſuis hortis clara Minerua legit.
Victor Alexicacus domitor virtute laborum
Pandit textori quò via laudis erat.

AD DOCTISSIMVM VIRVM BLASIVM MADRONETVM RAVISII TEXTORIS EPIGRAMMA.

Nulla ne librorum poterit ſatiare ſupellex,
Nulla tuam Blaſi bibliotheca ſitim?
Non adeò feruet, quem læſit aquatica dipſas,
Aut bibitis Hydrops inſaturatus aquis:
Vt tibi perpetuus ſtudijs furioſa cupido,
Creſcit, & ad Muſas impetuoſus amor.
Si facis hoc, multo ut poſſis diteſcere lucro,
Magnarumq. tibi creſcat aceruus opum.
Deſine: te noſter poterit ſaturare libellus,
Sis licet immani Craſſus auaritia.
Omnia munifico dabit hæc tibi copia cornu,
Et Phrygio poteris ditior eſſe Mida.
Vis aurum & gemmas? Eſt gemmis diues & auro.
Vis ferrum & chalybem? ferrum habet, & chalybem.
Fingere uis ſtatuas? Bimaris dabit æra Corinthi.
Quæris habere roſas? floret ubique roſis.
Vis armenta? dabit Spartani armenta Galeſi.
Quæris mella? dabit quicquid Hymettus habet.
Vngere uis crines, uel corpus aromate? plena eſt.
Quæris aues? auibus plena & operta ſonat.
Quæris opes alias? Rhodium tibi proferet imbrem,
Vis ceraſos? ceraſis plurima ubique rubet.
Vis menſas? Mauri citrum tibi mittet Atlantis.
Pruna? dabit quicquid priſca Damaſcus alit,
Dat cedros Libani, dat quas parit Ida, cupreſſos.
Cinnama, quæ mittet diues odoris Arabs.
Lucrini conchas, Graiæ Sicyonis alutam.
Hic dabit Argos equos, India diues ebur.
Electrum Aethiopes, fruges Cerealis Eleuſis,
Hybla fauos: flores Enna, uetusq. Samos.
Oſtram antiqua Tyros, lanas imbelle Tarentum,
Saſſina lac, Memphis ſtamina, Sparta canes.
Ne tua maiores remorentur ſeria nugæ,
Hoc, licet exiguo, munere diues eris.
Non tot opes habuit Babylon, non priſca Corinthus,
Non tot ſceptriferi poſſidet arca Iouis.

COR-

CORNVCOPIAE IAONNIS RAVISII TEXTORIS EPITOMÆ.

PRAEFATIO.

NOn uideo; unde ſequens opuſculum (quod à rerum multitudine Cornucopiæ appellare libuit) commodius, ac decenter magis auſpicari liceat, quàm ab Auro Scribit Plinius, Senatum Romanum longo tempore exiguum habuiſſe aurum: adeò, ut quum à Gallis capta urbe pax emeretur, non plus quàm mille pondo dari potuerint. Homerus ſcribit Viros olim crinibus aurum implicuiſſe: ut nunc frequens eſt, & peculiare Anglis, aureas catenas collo inuolutas oſtentare. Gallos cum auro pugnare ſolitos, Torquatus eſt in indicio. In Quintiorum familia aurum nec fœminas quidem habere moris fuit Romani, auxiliares externos torquibus aureis donauere, ciuicos non niſi argenteis. Creuit paulatim omnium rerum luxuria, quum homines guſtato uoluptatis ſucco lapſi ſunt in ebrietatem. Nam Bruti temporibus, mulieres pedibus aurum geſtare cœperunt, nedum collo & digitis. Poppea Neronis uxor ſoleas aureas ſuis equis feciſſe legitur. Antonius Triumuir corporis excrementa non niſi uaſis aureis excipiebat. Ferunt Agomencelum, Alexandri Magni præfectum, aureis clauis crepidas ſuffixiſſe Aureus nummus poſt annum 62. percuſſus eſt, quàm argenteus. Spartiacus interdixit caſtris ſuis, ne quis aurum haberet, aut argentum. In Tygris alueo oppidum eſt Babytace, cuius incolæ mortalium ſoli aurum in odio contrahunt. Eſſeni quoq; (ut idem teſtatur lib. 5.) ab occidentali littore ſine ulla fœmina & ſine pecunia degunt. Quod utinam imitarentur noſtrates. Non tot inſidijs humana uita circumueniretur. Non eſſet tam frequens uenenorum uſus. Omnes maiore animi tranquillitate uiuerent, & profundiore dormirent ſomno. Ceſſarent, quæ inde enaſcuntur, belli contagia. Neq; aliena proſperitas retorto limaretur oculo. Sed ſurdis cano: Si me rupero, quod iam inualuit malum, non ſolùm non abolebo, ſed nec minuam quidem. Auro nihil igne dederit. Propterea tutum eſt ab incendijs & rogis, durante materia. Quinimò quo ſępius arſit, proficit ad bonitatem Aurum ubi ignè probatum eſt uocatur obryzum & purum. Si auro liqueſcenti gallinarum membra miſceantur, con ſumunt illud in ſe, ita hoc uenenum auri eſt, inquit Plinius. Verrius apud eundem teſtis eſt, Tunica aurea triumphaſſe Tarquinium Priſcum. Nunc ueniendum eſt ad inſtitutum, dicendum de ijs locis, in quibus plurimum auri quondam repertum eſt.

LOCA DIVERSIS REBVS ABVNDANTIA.

Auro & Aurifodinis.

HIſpaniam metallis omnibus, nedũ auro abũdare docet Plinius. Metallis, inquit, plumbi, æris, argenti, auri, tota fermę Hiſpania ſcatet. Et lib. 33 Vicena, inquit, millia pondo auri, ad hunc modum annis ſingulis Aſturiam atq; Galleciam & Luſitaniam præſtare quidam crediderunt, ita ut pluimum Aſturia gignat. Item Strabo: Aurum, inquit, argentum, æs, ferrum, nuſquam terrarum, neque tantum, neque tam probatum generari ad Tyberii uſque tempora compertum eſt.

Iberia pars eſt Hiſpaniæ, quæ intra Iberum fluuium continetur, quam aurifodinis claram eſſe, præter quę iam diximus, docet etiam carmen Papinii li. 3. Syl. ſcribentis: Quicquid ab uriferis eiectat Iberia foſſis.

Poſidonius ſcibit M. Marcellum exegiſſe tributum ex Celtiberia Hiſpaniæ parte ad talenta 600. Ex quo coniecturam facere eſt (inquit noſter Budæus) Celtiberinam gentem numeroſiſſimam fuiſſe, & pecunia abundantem. Eandem ob cauſam Catullus Celtiberiam uocat Cuniculoſam, id eſt Cuniculis, ſeu fodinis refertam, ubi ait: Cuniculoſæ Celtiberiæ fili.

Quis inficiabitur Toloſam Galliæ oppidum auri plurimum habuiſſe, quum Trogi teſtimonio, in eo reperta ſint auri centum & decem millia pondo, argenti quinquies decies centena millia? quæ ſumma quanti ſit æſtimanda, hinc licet obſeruare, quod ſingula pondo minoris centum aureis ſolaris æſtimari nequeant. Hoc autem oppidum quum Qu. Cepio conſul diripuiſſet, quiſquis ex ea direptione aurum attigit, miſero cruciabiliq; exitu periit, inquit Gellius. Vnde natum Adagium, Aurum habere Toloſanum: in calamitoſos.

Dalmatia regio eſt Illyrica, in qua aurum inuentum eſt principatu Neronis, tanta quidam copia, ut quinquagenas quotidie libras effunderet. Stat. lib. 1. Syl. Robora Dalmatico lucent ſatiata metallo.

Dardæ populi ſunt Indiæ, auro fertiliſſimi: ut Sætæ populi argenti. Autor idem Pli. lib. 6. In eorum regione formicæ aurum ex cauernis egerunt cuius raptores ſi corripiant, lacerant.

Pangæus mos eſt Thraciæ, quem auri fertilẽ eſſe docet Herodotus in Polyhymnia Hac iter (inquit de Xerxe loquens) præter eos montes à manu dextra relinquẽs mõtẽ Pangæum, magnum atque excelſum, in quo aurea ſunt & argentea metalla. Pli ſcribit, Auri metalla & cõflaturã a Cadmo Phęnice in Pãgęo mõte reperta.

Capitalia mons eſt Indiæ, auri itidem ferax. Plin. lib 6 de Indo loquens. Nareæ, inquit, deinde quos claudit mons altiſſimus Indicorum, Capitalia. Huius incolæ alio latere auri & argenti metala effodiunt.

Italiam auri fertiliſſimam fuiſſe contendit Verg. lib. 2. Georg. dicens: Hæc eadem argenti riuos, æriſq; metalla oſtendit uenis, atq; auro plurima fluxit.

Clitarchus apud Plinium teſtis eſt, Aethiopici maris inſulas adeò fuiſſe opulentas, ut in earum vna incolæ equos talentis auri permutarent.

Laureo eſt regio Atticæ, auri uenis frequens. Vnde natum adagium, Noctuæ Laureoticæ: de pecuniarum copia, quoniam numiſmatis Laureoticis Noctuarum figura inſculpebatur. Hoc debemus Eraſmo.

Plin. lib. 33. c. 3. ſcribit, Suanorum gentem auria copia uſq; adeò abundare, ut regnũ ipſum uelleribus aureis, trabibuſq; & columnis aureis & argenteis ubiq; ſcateat.

Dathus fuit Thaſiorum colonia, quæ quod auri uenas habuerit, prouerbio ſequenti locum fecit, Dathus bonorum: de conferta rerum opulentia, inquit Eraſ.

Thaſus inſula (cuius incolæ Thaſii dicuntur) aurea quondam uocata eſt a copia auri, quod ibidem effodiebatur.

Inter loca auri feracia, nonnulli etiam fluuii numerantur, ut Tagus Hiſpaniæ, Padus Italiæ, Hebrus Thraciæ, Pactolus Aſiæ, Ganges Indiæ. authore Plin. libro 33. cap. 4 Quibus adduntur Hermus, Iberus, Idaſpes. De Gange, Pamphilus Saxus de laudibus Veronæ: Sic Benace tuos æquant pater optime piſces, Diuitis ut fuluas marmora Gangis opes. Benacus nomen eſt lacus. De Hermo, Mart. lib 8. Non illi ſatis eſt turbato ſordidus auro Hermus, & Heſperio qui ſonat amne Tagus. Hinc opes Hermææ dicuntur a poetis. De Tago, Claud. lib. 1. in Ruff. Non Tarteſſiacis illum ſatiaret arenis Tempeſtas precioſa Tagi. Item Plin. lib. 4. cap. 22. Tagus, inquit, auriferis arenis celebratur.

De Pactolo, Claudian. de Conſulatu Probi: Quantus per Lydia cultu Deſpumat rutilas diues Pactulus arenas.

Iberus quoque Hiſpaniæ fluuius auri tamẽta quãdoq; fertur habuiſſe. Vnde Claud. de Conſulatu Manlii Theodori: Lentus Arar, Rodanusq; celer, & diues Iberus.

De Idaſpe, Sta lib. 8 Thebaid Ceu modò gemmiferum Thyrſo populatus Idaſpem.

Hytanis flumen eſt Carmeniæ, portuoſum & auro fertile, inquit Plin. lib 6 cap. 23.

Strabo ait, Turpitanorum, Hiſpaniæ populorum, gentem opulentiſſimum, ut quæ a Carthaginenſibus quondam inuenta ſit præſepibus utens argenteis.

Aſtures populi ſunt Hiſpaniæ, Calæcis proximi, aurifodinis quõdam nobilitati. Syllius: Sed ſcelerum cauſas aperit deus improbus Aſtur, Viſceribus laceræ telluris mergitur imis, Et redit infelix effoſſo concolor auro.

Argento, & argentifodinis.

Præter quæ iam diximus loca, ſunt & alia uenis argenti memorabilia. Strabo ait, Alyzones populos eſſe iuxta Pharnaceam inſulam, qui habẽt uenas argenti, & ferri. Interpres Strabonis: Hinc & Alyzonas Odiusq; & Epiſtrophus una longinqua ex Alyba ducunt, argenti ubi uena eſt.

Alyba regio eſt non procul Myſia, in qua Homerus ait eſſe argentifodinas.

Satas Indiæ populos argento abundare docet Plin. lib. 6. Fertiliſſimi (inquit) ſunt auri Daidæ, Satæ argenti. Sed omnium in India propè, non modò in hoc tractu, potentiam claritatemque uincunt Praſi, ampliſſima urbe, ditiſſimaq; ac Palibotra.

Chryſas & Argyras idem Plin. Indiæ populos facit auro & argento fertiles. Quod etiam utriuſque dictionis etymologia comprehenditur.

Sardiniam argento fertilem eſſe, docet Architrenius illo carmine: India ebore, argẽto Sardinia, & Attica melle.

In Saxonia, ſalinæ ſunt ubertimæ Præterea argentifodinæ apud Goſlardam oppidũ, a Othone primo inuentæ autor Volater.

In Auguſtunorum, ſeu Eduorum Diœceſi pagus eſt Cithriacum nomine, frequentibus argentifodinis clarus. Sunt & loca eidem agro uicina, itidem argenti uenis laudatiſſima, ut Mayerium, Calcimontium. Eſt & ibidem alius locus argenti feraciſſimus, Boquinium nomine.

Aere.

Politianus in Nutricia Amyclas uocat Æriſonas, quod ære (ut coniicio) claruerint. Sic autem ſcribit.

Ceu maximus ille Æriſonas pedibus, qui quondam induxtus Amyclas.

Themeſe oppidum eſt Cypri, in quo præſtantiſſima æris metalla fuiſſe, docet carmẽ illud Papinii lib. 1. Syluar. Et quis ſe totis Themeſe dedit hauſta metallis.

Fuit & eiuſdem nominis oppidum in Brutiis Italiæ, conditum ab Auſon. Latinis Tempſa dicitur, cui hanc metallorum laudem aſcribunt nonnulli.

Corinthus vrbs Achaiæ, à Siſypho latrone condita, uſq; adeò ęris præſtantia nobilitata

rata eſt,ut eo facta uaſa in delicijs haberentur, auriq; & argenti precium tranſcē- derent. Vnde Corinthiarius à Tranquillo in Cæſare Auguſto, uocatur amator huiuſmodi uaſorum immodicus. Ouid lib. 6. Orchomenosq́ue ferox, & nobilis ære Corinthus. Plinius ait, celebritatem æris eſſe in Aſia, fuiſſe quondam in Cam pania, nunc eſſe in Bergomatium agro.

Idem Plinius ſcribit, in Caryſto inſula, marmoris optimi feracc, æs primum repertum fuiſſe.

In Dodona Moloſſorum ciuitate fuit oraculum, & officina æris præſtantiſſimi: qđ cum optime reſonaret, fecit locum prouerbio, Ære Dodonæo loquacior.

Armentis.

Galeſum, fluuium Calabriæ, armentis abundare arguit Stat. lib. 2 Syl. dicens: Et lacædemoni pecuaria culta Caleſi:

Britanniæ (quæ nunc Anglia dicitur) terra eſt frugifera, pecore abundans, auro, argento, ferro, plumbo, pellibus, mancipijs, canibus etiam uenaticis, ut inquit Strabo Cicero tamen in Epiſt. ad Treb. ei tantam ſterilitatis notam inurit, ut ne ſcrupulum quidem argenti in ea reperiri dicat. At nunc res aliter ſe habet.

Gellius lib. 10. Noct. Attı. Coniectare (inquit) ob eandem cauſam poſſumus, quòd Italia olim eſſet armētoſiſſima, mulctāq́, (quę appellatur ſuprema) inſtitutā in ſingulos dies, duarū ouiū, & 30. boum, pro copia ſ. boum, pioq; ouium penuria.

De Calabria Horat lib. 1. Ode 3. Non æſtuoſæ grata Calabriæ Armenta non aurum, aut ebur Indicum.

Thraciam abundare armentis docet Seneca in Troade: Meliorq́ue fœtu fortis armentis lapidioſa Thrace.

Augies Apollinis filius fuit Armentorum multitudine ditiſſimus. Vnde natum adagium. Augiæ ſtabula repurgare.

Habuit Iob Idumæus ſeptem millia ouium, tria camelorum, quinquaginta boum iuga, quingentasq́ue aſinas.

Erithræa inſula eſt Hiſpaniæ, quam Strabo ait tantæ fœcunditatis eſſe, ut pecudes pabuli copia ſit neceſſe excreatione ſanguinis purgari.

Aſparagis.

Aſparagus dici poteſt uirgultum ſeu herba in uirgulta & caulem creſcens, ab aſperi tate: uel Aſparagus externa lingua ſignificat fruticem Hoc autem frutice Rauennam & Germaniam abundare docet Plin. li. 19 De Rauenna Mar. in Xeniis: Mollis in æquorea quæ creuit ſpina Rauenna: Nō erit incultis gratior Aſparagis. Sueton. ſcribit Cæſarem ad exprimendam rei alicuius uelocitatem conſueſſe dicere, uelocius quàm aſparagi coquantur. Hic frutex a Plinio uocatur Corruda.

Aſinis.

Aſinos optimos Arcadia, & in Italia Reate mittunt. autore Plin. Quos propterea Peloponneſiaci illinc ſibi emebāt. Varro lib. 2. de re Ruſt. cap. 1. Hoc enim (inquit) nomini Aſini Arcadici in Græcia nobilitati, in Italia Reatini, uſq; eo, ut mea memoria aſinus uenierit ſeſtertiis millibus 60 & unæ quadrigę Romę conſtiterint quadringentis millibus.

Antron fuit Theſſalię ciuitas, nomen inde ſortita, quòd cauernis & ſpecubus abundaret. Illic aiunt aſinos inſigni quondam magnitudine fuiſſe. Vnde prouerbium effluxit, Antronius Aſinus.

Plinius lib. 8 cap. 30. ſcribit, in Africa multitudinem eſſe Aſinorum ſylueſtrium. Idē ait aſinos cornu armatos in India reperiri.

Aluta.

Sicyon urbs fuit in Achaia, non procul Corintho, in qua teſte Cicer. calcei molles & muliebres fieri ſolebant. Vnde Aluta Sycionia dicitur. Bapt Pius lib. 4 Eleg. Aut ſibi ſi modicos Sicyonia uinxer Aluta, Æther cos pellis aut heredoſa pedes. Eſt autem Aluta corium, quo calcei fiunt. Hinc Alutarii dicuntur calceolarii.

Am...

Amomo.

Amomum herba eſt ſeu arbuſcula odoris ſuauiſſimi, in Aſſyria frequens & Armenia. Verg. Aeglo 4. - - Aſſyrium uulgo naſcetur Amomum. Amomum Armenium eſt optimum, deinde Medicum, poſtea Põticum. Plin. Naſcitur (inquit) in Armeniæ parte, quæ uocatur Otena, & in Media, & in Ponto.

Arboribus.

In Fortunatis inſulis arbores ſunt tantæ proceritatis, ut ad 144. pedes inoleſcant. Teſtis Plin. lib. 6. cap. 23.

Sunt & in India arbores adeò proceræ, ut ſagittis ſuperari nequeant. Hæc facit ubertas ſoli, temperies cœli, aquarum abundantia. Plin. lib 7.

Idem lib 5. ait, imas Atalantis radices denſis altiſque repletas ſyluis, incognito genere arborum, quarum enodi nitore ſpectabilis ſit proceritas. Frondes cupreſſis ſimiles, tenuique lanugine opertæ, quibus addita arte ueſtes Bombyci ſimiles cõfici ualeant.

Cyrenaicus quoque ager arboribus fertillis habetur inquit Idem Plin lib. 5.

In Hercynia ſylua tanta eſt arborum multitudo, tãta roborum uaſtitas, ut idem Pli. lib. 16. dicat, colles occurſantium inter ſe radicum attolli repercuſſu.

Caucaſum montem arboribus abũdare innuit Prop. lib. 1. Et nemus omne ſatas Intendat uertice ſyluas, Vrgetur quantis Caucaſus arboribus.

Apibus.

Peruulgatum eſt ex lectione poetarum, Hyblam Siciliæ, Hymettum Atticæ mõtes apibus & mellis optimi copia abũdare. De Hybla Ouid. Quot lepores in Atho, quot apes paſcuntur in Hybla. Mart lib. 7. Paſcat & Hybla meas, paſcat Hymettus apes. Eadem ratione Hymettus Florens Lucret. o, Dulcis Iuuenali & Valer. Flacco, Olens Statio dicitur.

Apris.

Hac argumento poetæ Erymantum Arcadiæ montem apris abundare dicunt, quòd ibidem Hercules furioſum illum & memorabilem aprum interfecit. Vnde Stroza filius Inuenatione: Amphitryoniades in monſtrifero Erymantho Fulmineum ſic preſſit aprum,

Auibus.

Scribit Plin. libro 6 Fortunatas inſulas & copia pomorum, & auium omnis generis abundare. Vide cap. 32.

Peneus fluuius eſt Theſſaliæ, undis lucidis amœnus, uiridante riparum gramine & canoro auium concentu.

Arcubus.

Omnes ferè populi Orientales arcu & ſagittis claruerunt, quibus annumerãtur Scythę, Getæ, Cretenſes. De Armenia Luc. lib. 8 Armenioſque arcus Scythicis intendite neruis.

De Ityra urbe Parthiæ, in Tauro ſita, idem Lucan lib 7. Tunc & Ithyræi, Mediique Arabeſque ſoluto Arcu turba minax, nuſquam rexere ſagittas.

De Cydone urbe Cretæ, Horat. lib. 4. Car. Primuſue Teucer tela Cydonio Direxit arcu. Item Verg. in Bucol. Ire libet, Partho torquere Cydonia cornu Spicula.

De Gortyna urbe Cretę, Oui. li. 7. Met. Nec Gortyniaco calamus leuis exit ab arcu.

Arenis.

Aetiopia ſcatet arenis, iuxta Marulli teſtimonium, dicentis: Nec te peruſti minuit aut feruor ſoli. Diueſque arenarum Aethiops.

ammanientes Cyrenaicę regionis populi, vndique arenis circundantur. autore Plin. lib. 5 cap. 5.

Arundinibus.

Ouid. lib. 5. Faſt. uocat Tybrim arundiferum, ab Arudinibus, ubi ait: Tybris arundiferũ medio caput extulit alueo Eadẽ ratione Catullus uocat Guydõ arudinoſam.

Quæque Ancona Guydonque arundinoſam Colis.

Scribit Plin. lib 7 in India eſſe arundines tantæ proceritatis, ut ſingula internodia alueo nauigabili ternos interdum homines ferant. Idem: Arundini, inquit, Indicæ arborea amplitudo, nauigorum etiam uicem præſtant ſingula internodia. Circa Aceſinem amnem maximæ naſcuntur. Diodorus in tertio oſtendit, Indorum regis Saturabatis potentiã in nauigiis non paruã cõſtitiſſe, quæ ad quatuor millia ex arundinibus fluuio accõmodãda aduerſus Semiramidis uires cõfecit. Ferũt enim (inquit idem autor) Pumina, locaque paluſtria arundinum copia ita craſſarum habere, ut nequaquam eas homines ulnis amplecti queant. Ex his naues optimæ fiunt, propter arundinum robur.

Aulæis.

Babylonii primi omnium diuerſos colores picturæ intexuerunt, unde & Plautus Babylonica uocat Peripetaſmata. Et Ioſephus Aulæum Babylonicum. Mar. quoque lib. 8. Non ego prætulerim Babylonica picta, ſuperbè Texta, Semiramia quę uariantur acu.

In Sarra Pœniciæ urbe (quæ alio nomine Tyros appellatur) claruit vſus purpuræ, unde & Verg. Sarranum uocat Oſtrũ lib. 2. Georg. Vt gemma bibat, & Sarrano dormiat Oſtro. Eadem ratione Iuuenalis Aulæa uocat Sarrana.

Claruit & Aulæis Pergamus urbs Aſiæ, quæ eius loci rex Attalus reperiſſe dicitur. Vnde & Attalicæ dicuntur Syll. lib. 14 Quæ radio celat Babylon, uel murice picto Læta Tyros, quæq; Attalicis uariata per artem Aulæis ſcribuntur acu, aut Memphitide tela. De his intellexit Hor. dicens, Attalicis conditionibus nunquam dimoueas, ut trabe Cypria Myrotum pauidus nauta ſecet mare.

Lucretius quoque Aulæa commēdant Britanica.

Augurio, & Aruſpitio.

Apud Ethruſcos Augurii primum, & Aruſpicii diſciplina fertur claruiſſe, eiusq; inuentor extitiſſe Tages. Quam poſtea Romani ab eiſdem ſuſceperunt. Sidon. in 3. Paneg. Quid rogo biſſeno mihi uulture Thuſcus aruſpex portēdit? Vitru li. 1. de Architectura: Id autem Ethruſcis aruſpicib. diſciplinatũ ſcriptis ita eſt dedicatũ.

Aceto.

Acetum in Ægypto ex Mareotico uino fiebat, tanta quidē præſtantia, ut in maiore precio, quam ipſum uinum eſſet. Mar. Amphora Niliaci non ſit tibi vilis aceti, Eſſet cum uinum, vilior illa fuit. Eandem ob cauſam Codrus Vrceus li. 2 Syll. acetum uocat Pharium, dicens: Hic ſalis, hic Pharii ſeruantur copia aceti.

Attagenis.

Attagena, ſeu Attagen, auis eſt inter raras quondam epulas habita, ſed præcipui in Ionia ſapori. Autore Plin. Vnde Mar. Inter ſapores fertur alitũ primus, Ionicarũ guſtus Attagenarum Fiunt autem hęc auis frequens in Ionia Plinius: Attagen maximè Ionius celebratur, uocalis aliàs captus uerò obmuteſcens, quondam exiſtimatus inter raras aues. Horat. in Epod. Non Afra auis deſcēdat in uētrem meum Non Attagen Ionicus iucundior.

Aromate.

Abundat Perſarum regia Aromate. Vnde Quintianus in Cleopoli: Perſica Aromatibus, validis Germania febris.

Abſintio.

Abſinthium herba eſt amara, uim habens calidam & ſtypticam. Potum ſtomacho prodeſt ad dolores corporis. Laudatiſſimum naſcitur in Ponto. Oui. li. 5. de Triſt. Cana prius gelido deſint abſinthia Ponto.

Abſinthus vrbs eſt Thraciæ, quæ nomen ſumpſit à copia abſinthij ibidem creſcentis, quo oues paſcuntur in regione Pontica felle carentes.

Naſcitur quoque abſinthium laudatum in Macedonia, & Tauro monte.

Eſt & vnũ genus, quod Santonicum dicitur, à Galliæ ciuitate. De quo videtur intel-

lexiſſe

lexiſſe Mart. Santonica medicata dedi mihi pocula virga Plin. ait laudatiſſimum reperire in Thapoſyri Ægypti.

Aſpidibus.

Aſpides ſerpentes ſunt frequentes in Ægypto, hebetibus oculis, eiſdemq́ue in temporibus finxit. Venenum habent quo ſi quis percuſſus fuerit, nũquam euadit, niſi vulnere altius reſciſſo. Eorum imagine vtebantur Ægyptij reges in ſuis Diadematibus. Vnde Val. Flac. lib. 4. Argon. Iamq; Aſpide cincta comas, & ouanti perſona ſiſtro Luc. lib. 4. Pharias uocat Aſpidas, id eſt Ægyptias, ubi ait: Aſpidas ut Pharias cauda ſolertior hoſtis Ludit, & iratas incerta prouocat umbra.

Attilis piſcibus.

Attili ſunt piſces, qui inertia pingueſcunt. Sunt autem frequentes in Pado, adeo ut ad mille quandoque libras capti ſint, qui niſi iugis boum extrahi potuerunt.

Anguillis.

Anguillæ piſces ſunt admodum lubrici & uolubiles, qui octonis viuunt annis, durantq; ſine aqua ſenis diebus Aquilone ſpirante. Capiuntur plurimæ in lacu Benaco hyemato, & in tantum mirabili multitudine, ut in exeipulis eius fluminis, ob hoc ipſum fabricatis, ſingulorum millium globi reperiantur.

Scribit Plinius, Anguillas in Gange reperiri tã inuſitata magnitudine, ut tricenos pedes impleant. Cuius teſtimonium confirmat Solinus.

Ælianus apud Volaterranum ſcribit, in Timauo optimas ac præpingues capi. Alij palmam lacui Vulſinienſi tradunt.

Scribit Plutarchus in Timolcone, in limoſis locis iuxta Syracuſas ingentem anguillarum multitudinem paſci, adeo ut piſcari nolentibus lata adſit præda.

Auratis piſcibus.

Aurati piſces ſunt, qui a Græcis Chryſophries appellantur. In maris refluxus frequentes veniunt ad Actium Epyri oppidum, ibique in locis arenoſis ad ſubnaſcẽtium arborum radices & latebras occultantur, & paretis facile capiũtur. Horum piſcium viuaria primus inſtituit Sergius Orata, nomen inde conſecutus.

Anthijs piſcibus.

Authiæ ſunt piſces naſo adunco, teſtudineo corpore, qui pennas habent, quas auiũ more, & uolanti ſimiles pandunt. Reperiuntur autem in mari lupi magnitudine. Sunt & frequentes prope Chelidonias inſulas Aſiæ.

Aſteriadibus.

Aſterias auis eſt docilis humanæ uocis, & uerborum imitatrix, quam hẽt Ægyptus.

Aſpalacis animalibus.

Aſpalacus eſt animal, quod ſola Bœotiorum terra fert. Aqua tranſlatum ſtatim perire dicunt: frequens eſt tamen apud Orchomenios.

Alcibus.

Alces ſunt animalia, figura & pellibus capris ſimilia, uerum maiora aliquanto Crura habent ſine nodis & articulis, quare arboribus ſtantes adhærent in ſomno. Reperiuntur in ſyluis Germanorum.

Alumine.

Alumen dicitur terræ ſalſugo: alumine, quòd lumen coloribus tingendis præſtet. Inuenitur nigrum & album, liquidum & ſpiſſum. Inuenitur in Aegypto, ac in Melo inſula, & Macedonia. Volaterran. ait, fodi in Ethruria, in agro Maſſano & Volaterrano.

Acacia herba.

Acacia herba eſt membris medens laxatis, quæ naſcitur in Aegypto, Cappadocia & Ponto.

Aconito.

Aconitum herba eſt, quæ (ut fabulantur poetæ) ex Cerberi ſpuma venenum contraxit efficaciſſimum, quo tempore Hercules monſtrũ ab inferis ad ſuperos eduxit.

Aliqui dictum putant ab Acone portu Heracleæ, qui prouentu malorum gramin num uſque adeò celebris fuit, ut noxiæ herbæ Aconita illic nominata ſint, licet alias deriuationes ponant plurimi Volat. ait, naſci in Italia.

Alypo herba.

Alypium herba eſt fruticoſa & ſubruſſa, flore nigro, quæ naſcitur in maritimis Africæ.

Aneſo herba.

Aneſum ſemen eſt Apio ſimile, uim habens calefactoriam Frequens eſt in Syria.

Arinea à fruge.

Arineam Volaterranus inter fruges enumerat, quam ait frequentem eſſe in Gallia & Italia.

Aloſis.

Aloſæ piſces ſunt oblongi, de genere Clupearum, qui alio nomine Chryſſæ dicuntur. Ferunt laudatiſſimas eſſe in Tyberi.

Aloe.

Aloe herba eſt ſucci amariſſimi. Vnde Iuuenalis: Plus aloes, quam mellis habet. Naſcitur in India plurima. Eius quoque Gummi uenit etiam ex Arabia & Aſia, ad conglutinanda uulnera utiliſſimum.

Aſphalto frutice.

Aſphaltus frutex eſt ſpinoſus & odoratus, quo utuntur unguentarii, ad unguentorum ſuccum. Naſcitur apud Iſtrum & Niſyrum in Syria & Rhodo.

Agarico.

Agaricum frutex eſt itidem odoratus, frequens in Cilicia, & apud Sarmatas.

Achata gemma.

Achates gemma eſt uario colore, partim retinens Iaſpidis uitreum, partim Sardi ſanguineum, partim Smaragdi fulgidum. Dedit autem nomen Achati fluuio Siciliæ, quod frequens ibidem reperiatur.

Artificibus.

Plin. lib 6. de Meroe loquens: Cæterum (inquit) quum potirentur rerum Æthiopes, inſula ea magnæ claritatis fuit. Tradunt, armatorum 200. millia dare ſolitam, Artificum quatuor millia alere.

Alabaſtro.

Alabaſtrum genus marmoris perlucidi, quo antiquitus uaſa faciebant unguentaria. Naſcitur autem in India, circa Thebas Ægyptias, & Damaſcum Syriæ. Habebat & Sparta uiri de cunctis hilarius Dicimus & Alabaſter Cic. li. 2 Quæſt. Acad Quibus etiã Alabaſter plenus unguẽti putere uidetur. Item Alabaſtrides Plin. lib 36. Hunc aliqui lapidem Alabaſtridem uocant, quem cauant ad uaſa unguentaria. De Alabaſtro Mart. lib. 11. Quod Coſmi redoleut Alabaſtra focisque deorum.

Auripigmento.

Auripigmentum foditur in Syria ad uſum pictorum, in ſumma tellure, auri colore, ſed fragili, lapidum ſpecularium modo. autor Plin. lib. 33. cap. 4.

Aliis rebus.

Amaranthum Plin. lib. 17 ait, laudatiſſimum naſci in India, & in Syria.
Arctionem herbam reperiri in Creta.
Amophitanem gemmam in India.
Acerem arborem in Iſtria.
Abietem in Vogeſo monte, Corſica, Bithynia, Ponto, Macedonia. Sunt & Abietes in Cypro 130 pedum longitudinis: craſſitudinis uerò ad trium hominum complexum Germaniæ prædones ſingulis abietibus cauatis nauigant, quarum quædam 30. homines ferunt.
Alica ſpecies eſt panis, quam ex Piceno probat Plinius.
Abrotonum herbæ genus, laudatiſſimum habet Sicilia, deinde Gallia.

Amaracum

Amaracum Cyprus.
Accipitres Maſſilia.
Aſſarum vnguentum, Pontus & Phrygia.

Buxis.

Cytorum Paphlagoniæ Olympum Macedoniæ, Pyreneos item & Corſicam Buxis abundare docet Plin. lib 6. cap. 17 Buxus, inquit, plurima Pyreneis, ac Cytorio montibus, ac Berecynthio tractu Craſſiſſima in Corſica florem non ferendo. Hęc in Olympo Macedoniæ gracilios, ſed breuis. De Cytoro, Vergilius li. 2. Georg c. Et iuuat vndantem Buxo ſpectare Cytorum. Propterea pecten (quo diſcernuntur & comuntur capilli) proprio Epitheto appellatur Cytoriacus, quòd Buxo fiat, quam in Cytoro frequentem eſſe diximus. Ouid. lib 4. Met. Sæpe Cytoriaco diducit pectine crines.

Aſpagones populi ſunt in India, quos Plin. lib. 6. cap. 2. ſcribit Titis, Lauri, Buxi, & pomorum omnium eſſe fertiles.

Baccis fructibus

Bacca dicitur fructus Lauri, Oliuæ, Myrti & aliarum eiuſmodi arborum, quo Sicyonem urbem Achaiæ abundare docet Ouid. lib 4 de Põto, dicens: Africa quot ſegetes, quot Tmolia terra racemos, Quot Sicyon baccas, quot parit Hybla fauos. Verg. lib. 2. Georg. Venit hyems, teritur Siconya bacca trapetis.

Idume urbs Syriæ, baccis, & arboribus baccas ferentibus, abunda. Pontan. de hortis Heſperidum: Quæque & Idumæas mittunt pulmaria baccas.

Aripęi populi ſunt ultra Riphæos montes, apud quos tanta eſt baccarum copia, ut illis etiam uiuant.

Baccis gemmis.

Eſt & Bacca nomen Gemmæ frequentis apud Gangem Indiæ fluuium. Pontanus in Lepidina: Dona ferunt auro grauida & Gangetide bacca.

Bombyce.

Bombyx dici poteſt ſubtiliſſima tela, quam eiuſdem nominis uermes in India conficiunt Aranearum more, Teperitur autem apud Orontem fluuium laudatiſſima. Salmonius: Aliter Orontæa radita ceruice decorus, alterius roſea fronte coruſcat Onyx. Bap Pius lib 3 Eleg uſus eſt in maſculino genere, dicens: Protegit obſcurus radiantia tempora Bombyx In hoc Propertium imitatus.

Plinius laudat Bombycem Aſſyriam, qua uiri fœminis ceſſeruut, quum uiros etiam non puderet has ueſtes induere propter onera æſtiua. In tantum (inquit ille) a lorica geſtanda diſceſſerunt mores, ut oneri ſint ueſtes.

Arabia (quam ob omnium deliciarum ubertate felicẽ uócamus) Bombyce quoque abundat. Prop. li. 2. Nec ſi quæ Arabia lucet Bombyce Puella. Hinc Bombycinæ vocantur ueſtes illæ molliſſimæ. Iuuen. Cuius delicias pãuiculus Bõbycinus urit.

Beluis.

Horatius lib. 2. Car uocat mare Beluoſum, a beluarum (quibus abundat) multitudine, ubi ait: Te Beluoſas, qui remotis obſtrepit Oceanus Britannis.

Diyardenes fluuius (inquit Curtius lib 7. de Geſtis Alexand) minus celeber audito, quia per ultima Indiæ currit: Cæterùm non Crocodilos modò, ut Nilus: ſed etiã Delphines, ignotasque aliis gentibus beluas alit.

Bobus

Celduſam Plin. li. 3. ca. 26 facit inſulam Meſiæ intra Surium, bobus & capris laudatã

Taurominium mons eſt Siciliæ, bobus plurimis abundans, qui propterea Tauromitiani dicuntur, ut Charybdis Taurominitiana.

Aelianus apud Volaterranũ ſcribit, boues eſſe in Phœnicia tanta magnitudine, ut a ſtantibus mulgeantur. Idem ait, apud mare rubrum boues cornibus flexibilibus eſſe: apud Myſos ſine cornibus naſci: in India curſu, cum equis contendere publico ſpectaculo. In Lybia boues eſſe agreſtes, equis non inferiores curſu Apud Cra-

 thera,

thera, item Clitumnũ Vmbriæ fluuiũ armenta ex nigris alba fieri In Euboia oẽs ferè boues albos naſci. Tauros Aethiopũ agreſtes cornua auriũ modo mouere. Campania albos & exiles gignit. Vmbria uaſtos. Ethruria albos, & ad opera fortes. Apœninus uegetos, ac labori aptiſſimos.

Balſamo.

Balſamum arbuſcula eſt aromatica, cuius lignum Xylobalſamum, ſuccus Opobalſamũ dicitur Plin. lib. 12. Omnibus (inquit) odoribus præfertur balſamum uni terrarum Iudeæ conceſſum. Producitur & in ualle Syriæ, arbore malis Punici magnitudine, ramis multis, folio rutæ ſimili, candido tamen & perpetuo uirente, fructu ſimili Terebintho.

Bitumine.

Is, urbs eſt diſtans à Babylone itinere octo dierum, apud quam fluuium eſt eiuſdem nominis: ex quo Bitumen toti Babyloni quodam ſubminiſtrabatur.

De Aſphaltite Syriæ lacu Pli. li. 27 Quin & Bituminum, inquit, ſequax alioqui, & lẽta natura, in lacu Iudęæ, qui uocatur Aſphaltites, certo tẽpore anni ſupernatãs, nequit ſibi auelli, ad omnem cõtractum adhærens, præterquam filo, quod tale uirus infecerit. Idem lib 2. Nihil, inquit, in Aſphaltite Iudææ (qui bitumen gignit) mergis poteſt. Et lib. 5 Aſphaltites nihil præter bitumen gignit.

Ammianus Marcell. lib. 22. Citra omnes, inquit, propinqua eſt nobilis Aſſyria. Nũc omnis appellatur Syria, ubi inter baccarum, uulgariumq; abũdantiam frugum, Bitumen naſcitur prope lacum Soſingitem, cuius alueo Tygris uoratus fluensq; ſubterraneus percuſſus ſpaciis longis emergit.

Inter cætera laudatur Bitumen illud quo Semiramis coctiles Babylonis muros conſtruxit. Vnde Ouid. lib. 4. Met. Vbi dicitur altam Coctilibus muris cinxiſſe Semiramis urbem.

Nympheus mons eſt ardens, cuius crater Bitumen egerit omni bitumine dilutius.

Berillis.

Beryllus lapillus eſt pallidus & tranſparens, Smaragdo ſimilis, qui ſemper ſexãgula figura, artificum opera politur, quoniã hebeſcit, ni ſi color repercuſſu angulorũ excitetur. Vnde Iuuen Sat. 5. Beryllos inæquales uocat, ubi ait: - - Ipſe capaces Heliadum cruſtas, & inæquales Beryllos Virro tenet Phialas. Beryllos India gignit, rarò alibi repertos, præterquam in Phœnicia, ubi etiam adinueniuntur.

Byſſo.

Byſſus dicitur genus lini ſubtiliſſimi, ex quo precioſiſſimæ fiunt ueſtes, quæ Byſſinæ appellantur. Byſſus in Iudæa præcibus naſcitur, teſte Ioſepho. Secundus in Elide Græcię ciuitate, colore inferior Iudaico, ſed tenuitate præſtantior.

Bulbis.

Bulbus à Romanis dicitur Alium agreſte: alii allium marinum uocant. Caulem & folia habet Lilio ſimilia. Venerem excitare fertur Martialis in Diſtichis: Quũ ſit anus coniunx, & ſint tibi mortua membra, Non aliter Bulbis quam ſatur eſſe poteſt. Nec aliam ob cauſam bulbos ſalaces uocat li. 3. dicẽs: Sed nihil erucæ faciũt, bulbiq; ſalaces. Columella lib. 11. - - Quæq; uires acuunt, armantq; puellas, Iam Megaris ueniant genitalia ſemina bulbi.

Bulbi Megarenſes præcipuam obtinent palmam, quos propterea Cato Megaricos uocat, & multum celebrat, teſte Plin. lib. 19 cap. 5.

Idem Plinius ibidẽ ait, Bulbos ſponte naſci, & copioſiſſimè in Balearibus, Ebuſoq; inſulis, ac per Hiſpanias. Poſt hos in Africa nati maximè laudantur. Sed & in Prę neſtinis campis ſponte naſcuntur, ac ſine modo in Rhemorum aruis.

Balænis.

Balænas alit Indicum mare quintuplo Elephantis magnitudinem excedẽtes. Plin. lib 9. c. 3 ait, quaſdam reperiri quaternum iugerum.

Balano.

Balanus arbuſcula eſt, ſeu herba unguentaria & aromatica, frequens in Troglodytis, Thebaide & Arabia.

Biſontibus.

Biſon animal eſt deforme iubarum prolixitate, & reliquo corpore. De quo Mart. lib. 1. Illi ceſſit atrox Bubalus atq; Biſon. Et alibi: Turpes eſſeda quod trahunt Biſontes. hoc animal gignit Scythia & Germania, quæ tamen fructuum inopia pauciſſimis abundat animalibus.

Bubalis.

Bubalus animal eſt ceruicem habens uitulo ſimilem, unde & nomen ſumpſit. Reperitur autem in Africa.

Bonaſus animal eſt iuba equina, cætera tauro ſimilis, cornibus inter ſe adeò reflexis, vt pugnæ ſint inutilia gignitur hoc animal in Pœonia, & monte Meſapo. Volaterran. ait, Bonaſorum uenationem hodie cerni in Luſitania.

Habuit Buccardiam gemmam Babylon.

Buteones aues, Baleares inſulæ.

Bedelium arborem Scanthrum mons Scythiæ.

Croco.

Corycus oppidum eſt Ciliciæ, ubi Crocus naſcitur rara bonitate & felicitate, qui propterea Corycius vocatur. Hora. lib. 2. Serm. Corycioque croco ſparſum ſtetit. Plin. lib. 21. Prima nobilitas, inquit, Cilicio croco, & ibi in Coryco monte: deinde Lycio monte, Olympo, mox Centuripino Siciliæ, aliqui Phlegræ o ſecundum locum dedere. Verg. in Batrarum: Et hic Cilicio Croceus editus aruo. Lucan. lib. 9. Vtque ſolet pariter totis ſe effundere ſignis Corycij preſſura Croci Mart. lib. 11. Vltima Corycio quæ cadit aura Croca.

In Tmolo quoq; monte Ciliciæ, uel (vt aliis placet) Lydiæ, Croci & quidem optimi copia eſſe memoratur Ver. li. 1. Geor. Nõne uides, croceos ut Tmolus odores, India mittit ebur, molles ſua thura Sabæi? De hoc intellexit Lucret. lib. 2. dicens: Et quum ſcena croco Cilici perfuſa recens eſt.

Habet & Sicilia Croceum præſtantiſſimũ, licet Corycio fortaſſe uiliorẽ, unde Stat. lib. 2. Syl. Et tenues Arabum reſpirant gramine ſyluæ, Sicaniſque crocis.

Canibus.

Canaria una eſt earum inſularum, quas fortunatas, à rerum copia, uocamus Hæc à multitudine canum ingentis magnitudinis nomen ſumpſit. autore Plin. lib. 6.

Amyclis (quæ ciuitas eſt Laconiæ) canes optimi fuiſſe dicuntur. Verg. lib. 3. Georg. Armaque, Amyclæumque canem, Creſſamque pharetram.

Moloſſia quoque, & Epirus, partes ſunt Laconiæ, optimis canibus abundantes. Ver. in Cul. Illum Scylla rapax canibus ſuccincta Moloſſis. Item Horat. lib. 2. Serm. Simul domus alta Moloſſis Perſonuit Canibus. De Epyroticis Varro lib. 2. de re Ruſt. cap. 9. Itaque à regionibus, inquit, appellantur Lacónes, Epyrotici, Salamantini. Tanta fuit huius loci canum bonitas, ut apud ſuos ſepulchra meruerint. Vnde Stroza filius: Suos de morte Moloſſa uetuſto cõdit terra canes, cineres nec lædit apertos.

Celebrantur & canes Vmbriæ, quæ eſt pars Italiæ. Syllius lib 3. Ceu pernix quum denſa vagis latratibus implet Venator dumeta Lacon, aut erigit Vmber Nare ſagax è calle feras.

Seneca in Hippolyto commendat Spartanos, ubi ait: At Spartanos (genus eſt audax Auidumque feræ) Nodo cautus propiore liga.

In Melita inſula (quæ eſt inter Corcyram & Illyricum ſita) canes ſunt admodũ parui, qui habentur in deliciis, adeò ut mulieres maiorem illis, quàm maritis, habeãt honorem. Hinc adagium, Canis Melitæus, quum quis ad uoluptatem nutritur, non utilitatem. Plin. in fine tertii: Inter Corcyram, inquit, & Illyricum Melita vnde Catulos Melitæos appellari Callimachus autor eſt.

Creta

Creta.

Creta dicitur tenax quædam terra, qua fullones in abluendis maculis uti conſueuerunt. omnium præſtantiſſima fuit in Creta inſula, à quo nomen traxit. Hoc etiã abundat Cymolus inſula, quæ propterea Cymolia dicitur. Cuius duo eſſe genera ſcribit Plin. lib. 39 cap. 16. candidum ſcilicet, & ad purpuriſſum inclinans.

Creta quandoque utuntur Figuli, unde Varro lib. 3. de re Ruſt. Figlinam uocat. At quod extat ulcus (inquit) figlina illiniunt cretæ. Figularem Colun. lib. 7. & Cymoliam. Creta Cymolia ex acero linas, inquit, Idem: Solet etiam ipſum animali uiuum creta figulari circundari.

Crocodilis.

Crocodilus animal eſt quadrupes, ex ouo in miram excreſcens magnitudinem, ut qui duos & uiginti cubitos impleat. Quatuor menſes hyemales non comedit, lingua caret, uiuit in terra, & in aqua. Crocodilis autem abundat imprimis Nilus. Vnde Plin. lib 8. Crocodilum (inquit) habet Nilus, quadrupes malum, & terra pariter, ac flumine infeſtum. Martial. lib. 3. Cui comparata rictibus tuis ora, Niliacus habeat Crocodilus anguſta.

Ombiræ populi in Aegypto hoc animal adorant, eique ſacros dies faciunt, lætãtur liberos ſuos ab eo deuorari.

Habet Indus fluuius Crocodilos. Vnde Herodotus, Is inquit, cupidus cognoſcendi, ubi nam Indus, qui ſecundus omnium fluminum Crocodilos præſtat, mare influat. Plin. lib. 5 cap. 1. ait, Mauritaniæ flumen Bambotum Crocodillis & Hippopotamis refertum. Idem quoque teſtis eſt, in flumine (cui Darat nomen) Crocodilos gigni.

Cannabe.

Cannabis herba eſt, qua fiunt funes, qui propterea Cannabini dicuntur Columellæ. Hac abundat Scythia. unde Herod. Naſcitur (inquit) apud Scythas cannabis Lino ſimillima, præterquam craſſitudine & magnitudine. Plin. lib. 16. ait, Cannaben agri Sabini, æquare arborum altitudinem.

Capris.

Capraria inſula (quam Græci Aegilon dixere, autore Plinio) à multitudine caprarum nomen indepta eſt.

Iuxta Cinyphem fluuium, Capras eſſe inuſitatæ magnitudinis docet Plin. Vnde etiã Pont. Iure cui Marſi inuideant, & ipſi Cinyphes hirci Capras optimi lactis feraces habẽt Fortunatæ inſulæ. Vnde Horat. Illic iniuſtæ ueniunt ad mulcta capellę, Refertque tenta grex amicus ubera.

Calliſthenes apud Volaterranum teſtis eſt, capras eſſe in parte Africæ, ullis tonſilibus ex quibus nautæ rudentes conficiant.

Capræ Syriæ magnam uim lactis egerunt, unde natum adagium, Capra Syria: de eo qui multam affert utilitatem.

In regione Caſpia naſcuntur Capræ equi magnitudine, ſine cornibus, colore albo, quæ longo uillo ac mollicie lanis certant Mileſijs, Vnde ſacerdotes, & Caſpiorũ ditiſſimi ueſtes conficiunt. Nymphodorus apud Volaterr. teſtis eſt, in Sardinia tantam eſſe caprarum multitudinem, ut earum pellibus, pro ueſtimentis utantur incolæ, conuerſis introrſum hyeme uillis, æſtate, uerò auerſis.

Corylis.

Corylis (quæ ſunt arbores nucifera) abundat urbs Campanię Auella nomine, unde nuces Auellanæ dicuntur, quæ & Ponticæ. Cato de re Ruſt. Nuces caluas Auellanas, Prænestinas & Græcas.

Cupreſſis, & Cypariſſis.

In India monte Phrygiæ multas eſſe Cupreſſos docet Plin. lib 15 cap. 34. Idẽ ait, Cupreſſos in Creta optimè naſci. Maruan. in Epig. Ida funebrẽ peperit Cupreſſum, Cyllene mons Arcadiæ eadem ratione Cupreſſifera uocatur ab Ouid. lib. 5. Faſtorũ,

ubi

ubi ait: Hæc enixa iugo Cupreſſiferæ Cyllenes.

Habet & Cupreſſos Erymanthus mons Arcadiæ. Ouid. in Epiſt. Deianiræ: Tegræus aper Cupreſſifero Erymantho Incubat.

De Lycæo monte itidem Arcadiæ. Sidonius: Quantum non Cypariſſifer Lycæus, Quantum non nemoroſa rulit Oſſa.

Cypariſſus ciuitas eſt in Parnaſſo iuxta Delphos, quæ ab eius arboris frequentia meruit nomen. Homerus apud Volaterr

Cypero arbore abundat Aſcalon urbs Iudeæ, & Canopus hoſtium Nili, ſeu urbs Ægypti. Naſcuntur etiam Cupreſſi in Coinſula autore Plinio.

Coſto.

Coſtus in fœmineo, ſeu Coſtum in neutro genere, a buſcula eſt quædam aromatica. Reperitur & in Maſculeo Excell taute Arabicus, albus exiſtens & leui pondere probi odoris. Secundam laudem habet Indicus, qui leuis eſt. Tertiam syriacus, colore Buxeus, odore graui. Luc. lib 9 Et Tamarix non læta comis, Eoaque Coſtus. Laudatur & Perſicus. unde Hor. li. 3. Nec Phalerne quires, Achemeniumque Coſtū Plin. li. 12. cap. 12. ait, optimum Coſtum reperiri in Patale Indorum inſula.

Caſeis.

Lunæ urbis Ethruriæ caſeos commendat Mart. in Apoph. dicens: Caſeus Ethruſcæ ſignatus imagine Lunæ, præſtabit pueris prandia mille tuis.

Apud Veſtinos Italiæ populos caſei quoque fiebant laudatiſſimi, autore Plin. & tanto quidem precio, ut carnium loco haberi poſſent Mart Si ſine fruge uoles ientacula ſumere frugi, Hæc tibi Vaſtino de grege maſſa uenit.

In Trebula agri Reatini oppido caſei itidē fiebāt optimi. De quibus Martialis: Trebula nos genuit, cōmendat gratia duplex, Siue leui flamma, ſiue domamur aqua.

Culicibus.

Ammianus lib. 8. At ubi (inquit) Solis rad is exarſerit tempus in regionibus, æſtu ambuſti, uapore ſideris, & magnitudine culicum ag tantur, quorum agminibus per eas terras referta ſiunt omnia De Meſopotamia.

Cynnamo.

Cynnamum arbuſcula eſt aromatica, odore præſtans, & ad unguenta mire efficax Frequens eſt autem in Panchaia Ouid. lib. 10. Metam. Sit diues Amomo, Cynamaque Coſtumque ſuam, ſudataque ligno Thura ferat, floresque alios Panchaia tellus.

Abudat & Arabia Cynnamo: unde Proper. lib 3. Et Tyrus Oſtrinos prębet Cadmææ colores, Cynnamon & multi paſtor odoris Arabs.

Pangæus Thraciæ it dem Cludianus de nuptijs Honorii & Mariæ: Hic Caſiæ matura ſeges, Pangæaque ſurgunt Cynnama.

Calamis.

Calami apti chartis ex Ægypto mittebantur, qui cognationem quandam cum papyro habebant. Sed Gydii ex Creta præſtantiores ſunt, autore Plin. quamuis hoc Gnydo inſulæ Veneri ſacræ nonnulli tribuant. Naſcebantur item ad eundē uſum in Aſia ad Anaitbecum lacū. De Ægyptiis Martialis: Dat chartis habiles calamos Memphitica tellus.

Nigri Æthiopum fluuio, eadem natura, quæ Nilo: calamum & papyrum & eaſdem gignit animantes, iiſdemque temporibus augeſcit. Plin li 5 ca 8 Calami Aromatici naſcuntur in Indie. Commendantur qui ſunt fuluo colore, ualdè geniculati & uiſcoſi. Plinius ait, itidem reperiri calamos arboreæ amplitudinis

Idem autor ait, nullum eſſe calamum ſagittis aptiorem, quam qui naſcitur in Rheno Bononienſi fluuio, cui plurima ineſt medulla.

Commendantur & Cretici, & qui circa Aceſinem fluuium maximè naſcuntur. Vide Plin. ipſum lib. 16. cap. 17.

Cera.

Hymettus mons Atticæ,& Hybla Siciliæ, propter apum ibidem mellificantiũ multitudinem cera abundant. Ouid.li.10.Met.- Vt Hymettia ſole Cera remolleſcit, tractataque pollice multas Flectitur in facies. Politianus in Ambra: Gaudebat camos Hiblæis iungere ceris.

Pontanus in Eridano commendat Ceram Mantuanam, ubi ait: Electro felix, felix Mantoide cera Eridanus.

Columbis.

Chaoniam partem Epyri,& Dodonam Chaoniæ ſyluam, columbis abundare ſequẽtia docent teſtimonia. Ouidius libro 2.de Arte: Quaſque colat turres, Chaonis ales habet.

Vſus columbarũ apud Syrios olim fuit prohibitus. Ideò illis in locis tanta fuit earũ copia, ut accedentium mercatorum ora peruolarent. Tibull.lib.1. Quid referam, ut uolucres crebras intacta per urbes, Alba Palæſtino ſancta columba Syro.

Tanta eſt apud Pœonios & Illyricos columbarum multitudo, ut contra eas ordine militari in bellum exeant, quemadmodum Magneſij & Epheſij contra locuſtas.

Conchis & Conchylijs.

Lucrinus Campaniæ lacus delicatiſſimas habuit Conchas. Mart.lib.5. Concha Lucrini delicatior ſtagni. Horatius in Epodo: Non me Lucrina iuuerint Conchylia.

Bibaga Indiæ eſt inſula, quam Plin.lib 6.ait, Oſtreis & Conchiliis eſſe refertiſſimã.

Eſt & rubro mari Concharum multitudo. Vnde Polit.in Ambra. Donat Erithæis hęc plena monilia Conchis.

Cochleis.

Cochlea dicitur teſta Limacis, ſeu limax ipſa: Cocleas ait Mare rubrum maximas & rubentes. Illyricis magnitudo præcipua: Africanis fœcunditas: Balearicæ naſcuntur in ſpeluncis, Laudatæ in inſulis Caprearum.

Cedris.

Libanus mons Phœniciæ Cedris abundat. Sedulius lib.4. Mirab.diuin. Semper habẽs frondes,& tanquam Libana Cedrus Multiplicandus adeſt.

In Aegypto & Syria reges inopia abietis, Cedro ad Claſſes ferũtur uſi. Plin.lib.16.

Cycnis.

Cayſter fluuius eſt Lydiæ, Sardibus proximus, abundans Cycnis. Ouid.lib.5.Triſt. Vtq; iacens ripa deflere Cayſtrius ales dicitur ore ſuam deficiente necem.

Volaterranus in Geographia, ubi mores Britanorum deſcribit ait: Cycnos ad Tameſis ripam non minus quatuor millibus continuò nutriunt.

Chalybe.

Norici incolæ ſunt Alpium, apud quos, autore Plinio, laudabiles ſunt Ferri & Chalybis fodinæ. Hinc Horatius enſem Noricum appellat, ut Bap. Pius Chalybem li. 4 Eleg. Noricus aut tenero ſtat tibi corde Chalibs.

Ceraſtis.

Ceraſtis ſerpentibus quadrigemina præferentibus cornua Libyam abundare, docet Luc.lib.6.dicens: Aut uiuentis adhuc Libycæ membrana Ceraſtæ.

Chelydris.

Chelydrus ſerpens eſt, qui per terram ſe conuoluit, moraturque tã in aquis, quàm in terra. Frequens eſt autem in Calabria Vnde Verg.li 3 Geor. Eſt etiam ille malus Calabris in ſaltibus anguis, Spuma conuoluens ſub lato pectore terra, Atque notis longam maculoſus grandibus aluum.

Coloſſis.

Coloſſi dicuntur grandes & corpulẽtæ ſtatuæ, quæ antiquitus diis erigebãtur. Præcipuæ autem magnitudinis fuerunt Rhodiis,& ille omnium maximus, qui Soli ſacer habitus eſt, de quo in ſeptem orbis miraculis diximus. Quintianus Cleopoli: Clara Rhodos proprium non amiſſura Coloſſum eſt.

Crateribus.

Iam docuimus quanta fuerit olim Corinthij æris præſtantia Propterea Mantuan. lib. 2. Parth. Mar. Craterem uocat Corinthium, dicens: Vbi purpura cingit uaſa Corinthiacis crateribus æmula.

Citro.

Citrus arbor eſt frequens in Atlante monte Mauritaniæ, qua precioſa admodum menſæ fieri conſueuerũt. De his intellexit Lucan lib. 10. Dentibus hunc niueis ſectos Atlantide ſylua Impoſuere orbes. Et Mart. lib. 10. Mauruſiaci pondera rara Citri. Plin. lib. 13 Atlanti confines ſunt Mauri, quibus plurima arbor Citri, & menſarum inſania.

Cæpis.

Cumas Cæpis abundare docet Colum. lib. 10. ſcribens: Quæ pariunt ueteres Cæpo ſo littore Cumæ.

Colocaſia.

Colocaſia herba eſt Aegypto peculiaris. vnde Mart. Niliacũ ridebis olus, lanasq́ue ſequaces, Improba quum morſu fila manuq́ue trahes.

Corruda.

Corruda herba eſt quædam ſylueſtris, qua ſuperioris Germaniæ campos refertos eſſe ſcribit Plin. lib. 16. cap. 8.

Carduis.

Volaterranus ait, Carduos Hiſpanos miræ magnitudinis eſſe, præſtantisq́ue ſaporis, Plin. eos commendat, qui apud Carthaginem & Cordubam naſcuntur.

Cappari.

Capparis frutex eſt humi ſparſus, ſpinoſus, hami inſtar, naſcens in locis aſperis, & grana habens mali punici granis ſimilia. Optimus aduehitur ex Alexandria.

Conferua.

Conſerua herba eſt à conſeruando nomen adepta, frequens in fluminibus Alpium.

Caſia.

Caſia herba eſt ſuauiſſimi odoris, & eiuſdem cum Cynnamo uirtutis. Naſcitur autem in Felici Arabia.

Cerafis.

Ceraſus ceraſuntis, oppidum eſt Ponti, quod à ceraſorum arborum multitudine nomen ſuum traxit. Reperiuntur etiam in Luſitania, & ripis Rheni, inquit Plin.

Coroneis malis

Cotoneis malis abundat Cydon, Cretæ oppidum, à cuius nomine Cydonia aliter dicuntur.

Cancris.

Phœnicia Cancros habet littorales, tantæ uelocitatis, ut uix comprehendi poſſint.

Cuniculis.

Plinius ſcribit, tantam olim fuiſſe cuniculorum in Belearibus inſulis multitudinẽ, ut populatis & corroſis meſſibus, famem incolis attulerint.

Calceamentis.

Sicyon urbs fuit inter Corinthum & Achaiam, in qua fiebant calceamenta, quæ in delicijs apud eos habebantur, qui cultui corporis ſtudebant, & elegantiæ.

Chryſocolla

Chryſocolla humor eſt in puteis, per uenam auari defluens Laudatior autem habetur in Aurariis Cypri. Laudatiſſima eſt in Armenia. Secunda in Macedoniæ: Largiſſima in Hiſpania, inquit Plin.

Coticula gemma.

Coticula gemma eſt, arguens cuiuſmodi & quàm parũ ſit aurum. Aliter Heraclius, ſeu Lydius dicitur Reperitur in flumine Tmoli Armeniæ. Carbunculus lapillus eſt, ignis fulgorem proferens, laudatiſſimus aduehitur ex India, licet Carthagine & Maſſiliæ reperiatur.

Calce.

Calce.

Volaterranus ait, in Tybure oppido ingentes eſſe fornaces, ubi Calx effoditur.

Cotono.

Cotonum uerbo Gallis peculiari, eſt lana, ſeu lanugo tenuiſſima, mollicia & candore excellens, qua delicatę ueſtes Aegyptiis ſacerdotibus quondam fiebant. Aliter Goſſipiũ uocatur. Naſcitur in Calabria: in inſula item Maltha prope Siciliam: ſed optimum uenit ex Syria.

Carpionibus.

In Bænaco lacu (quem ab anguillarum multitudine commendat Plin.) nunc frequentes inueniri Carpiones, teſtis eſt Volater.

Cocco.

Coccus pro purpura ſumi ſolet: unde ueſtes Coccine. Martialis: Coccina famoſæ donas, & Ianthina mœchæ Quintil. lib. 1. Nondum verba exprimit, & iam Coccũ intelligit. At Coccum in neutro genere granum eſt, ſeu frutex, quo fullonum tinctura conficitur. Naſcitur optimum in Aſiæ partibus: Nunc omnium optimum è Valentia Hiſpaniæ oppido aduehitur. Eſt & Eliberis urbs Hiſpaniæ, quæ ab eius graui copia Granata dicta eſt.

Chalbana.

Chalbana frutex eſt odorus, ſeu liquor ferulæ, Thuris ſpecie, Metopion aliqui uocant. Reperitur in Syria.

Cercopythecis.

Cercopytheci animalia ſunt de genere Simiarum, cauda quinum cubitorum, barba propenſa, coma humana, alba facie, reliquo corpore nigrantes. Verſantur in montibus Indiæ apud Taxilam ciuitatem, copia quidem tanta, ut Alexandro illac tranſeunti terrorem incuſſerint.

Callitrichibus.

Callitriches etiam ſunt de genere Simiarum. Barbã habent in facie, & lata ſunt cauda, neque uiuunt in altero, quàm Aethiopico ſolo.

Cynoproſopis.

Cynoproſopi animalia ſunt eiuſdem ferè ſpeciei, capite, dentibus ac pelle canibus propè ſimiles, hominibus reliqua. Reperiuntur in deſertis Indiæ Aethiopiam uerſus.

Catoblectis.

Catoblectum Africa gignit, tauro propè ſimilem, aſpectu terribilem, ſuperciliis altis, ex tantibus oculis, in receſſu ſanguineis, & in terram ſemper depreſſis, iuba equina, quam ad certamen erigit.

Chenalopecibus.

Chenalopex auis eſt minor Anſere, ex Vulpis & Anſeris forma, aquilæ & Feli inimicus, fœtum mira complectens charitate. Plin. ait, hanc autem frequentem eſſe apud Britannos in menſarum delitiis.

Cinnamulgis.

Cinnamulgus auis eſt in Arabia, quæ in ſurculis ſui nominis nidificat.

Cephalis piſcibus.

Cephalus piſcis eſt à cuius frequentia Cephalenides inſulæ iuxta Actium oppidum nomen traxerunt.

Citharœdis piſcibus.

Citharœdom piſcem habet máre rubrum, cui inde nomen datum, quòd à cauda ad uerticem lineas habeat inſtar neruorum muſici inſtrumenti diſtentas.

Coronis.

Elis urbs fuit Græcię, prope quam celebrabantur ludi Olympici: varijsq; coronis donabantur pugiles & athletæ. Seneca in Troade: Pharin, aut Piſam Iouis & Coronis Elida Claram.

Caſtaneis

Caſtaneis.

Habent Petragorici, Galliæ Aquitanicæ populi, tantam caſtanearum & glandium multitudinem, ut earum arboribus & ſyluis plena ſit regio, quibus porcos pingue faciunt, & ſaginant. Laudatiſſimum caſtaneis putatur Tarentum, & in Campania Neapolis.

Cetis piſcibus.

Plinius lib. 32. ſcribit, Cœtos ſexcentorum pedum longitudinis, & trecentorum ſexaginta latitudinis in flumen Arabiæ intraſſe.

Coracini piſces peculiares ſunt Nilo.

Ceruſam habet Rhodus.

Cotes Taygetus & Creta.

Cryſtallum India.

Calindios gemmas India.

Coralochatem Creta & Oetha.

Cacopyritem gemmam Cappadocia.

Choaſpitem Choaſpes.

Cytiſum herbam, Cyclades.

Caprificos arbores Cea inſula.

Cucumeres Africæ copioſiſſimi ſunt & grandiſſimi. Præcipui naſcuntur in Arabia, mox Cyrenis. In Arcadia ſimiles Heliottopio.

Ciminum herbam habet Ætiopia Coriandro abundat Ægyptus. Camelos inter armenta paſcuut Orientales. Plin.

Draconibus.

Frequentes ſunt in Maſſylia Africæ Dracones, qui propterea Maſſyli dicũtur à poetis. Pamphilus Saxus: Aurea Maſſyli uincunt quæ poma Draconis.

India fert Dracones tantæ magnitudinis, ut Elephantes (quibuſcum certant) circũflexũ facilè ambiant, nexuque nodi præſtringant. autor Plin. lib. 8. cap. 11. Apuleius lib. 11. Hinc dracones Indici. Inde Gryphes Hipetborei.

Generat Dracones Æthiopiam, Indicis pares, uicenum cubitorum.

Aſachei quoque populi ſunt in Æthiopia, apud quos maxime naſcuntur, ita ut cratium modo impliciti erectis capitibus uelificent ad meliora pabula Arabiæ autor idem Plinius.

Diſciplinis.

De Athenis Cicero lib. 1. de Oratore: Atque ut omittam Græciam, & illas omnium doctrinarum inuentrices Athenas, in quibus ſumma dicẽdi uis & inuenta, & perfecta eſt. Vnde & Oui. in Epiſt. Atq; aliquis doctas iam nũc eat (inquit) Athenas.

Diuitijs.

Fama eſt Syracuſanos opibus olim adeo creuiſſe, ut ſequenti prouerbio fecerint locum, Vobis, ne decima quidem Syraculanorum adeſt, quum diuites alloquimur. Eſt & aliud argumentum miræ eius urbis opulentiæ, quod die quodam terreſtrẽ & maritimum contraxerit exercitum.

Non aliam ob cauſam poetæ fingunt imbrem aureum olim in Rhodum pluiſſe quã ob immenſas eius urbis diuitias. Quintianus in Cleopoli, Sit fertilis auro Magna Rhodos, quondam deſcenderit aureus imber In Rhodon.

Dictamo herba.

Dictamus ſeu Dictamum, herba eſt, qua lacerti cum ſerpentibus pugnaturi ſe refouent. Frequens eſt autem in Ida monte Cretæ. Verg lib. 12 Dictamum genitrix Cretæa rapit ab Ida.

Dipſadibus ſerpentibus.

Dipſas ſerpens eſt minor uipera, qua demorſi feruefcunt ſiti, & tandem emoriuntur. Frequens eſt apud Garamantes. Vnde Syll. lib 13 quippe atro rapidas efferueſcente ueneno Dipſadas, immenſis horrent Garamantes arenis. reperiuntur etiam in Lybia & Arabia.

Equis.

Equis.

Argos ab equorum præſtantia commẽdat Horatius lib. 1. Carm. dicens: Plurimus in Iunonis honorem Aptum dicet equis Argos, diteſque Mycenas.

Equo pugnare, Theſſalorum eſt iuuenium. et primum in Theſſalia equi uſus repertus eſt. Lucanus: Theſſalicus ſonipes, bellis feralibus omẽ Antiquitus prima laus fuit equarum Theſſaliæ. Hinc adagium Eraſmo poſitũ, Decernitur equa Theſſalica: de ſummo præmio. Cæſar equorum Theſſaliæ, in tauros dimicantium, eosq; perimentium, ſpectaculum Romæ exhibuit. Strabo quoque ait, Theſſaliam paſcendis equi eſſe commodiſſimam, qui Arcapicos & Epidauticos maximè præcellant.

Aſturia urbs Hiſpaniæ, equos habuit (qui Tollutarii dicuntur) greſſus molliter glomerãtes, alterna crurum explicatione. Mart. Hic breuis ad numerum rapidos qui colligit ungues, Venit ab Hiſpanis gentibus Aſtur equus.

Agragas ſeu Agrigentum, Siciliæ oppidum habuit optimos equos. Ver. li. 3 Æneid. Arduus inde Agragas oſtendat maxima longe Mœnia, magnanimum quondam generatur equorum.

De Bilbili Celtiberiæ ciuitate. Mart. Videbis altam Liciane Bilbilim Equis & armis nobilem.

Niſæus mons eſt in Media, in quo pulcherrimi itidem naſcuntur equi.

De Elide Græciæ urbe, Proper. lib. 1. Et quas Elis opes antè pararat equis. Tibul. Qui prior Elæo eſt carcere miſſus equus.

De Argæo Cappadociæ monte Claudianus lib. 2. in Ruffin. Volucrumque parens Argæus equorum.

In Olyſippo Hiſpaniæ urbe equæ Venerem ſibi ſigurantes, hauſto Fauonio dicuntur concipere.

Equis abundat Scythia, Aſinis carens, propter immenſum frigus. Sunt in eadem regione populi, equorum carnibus neſcentes, quos Ptolemæus Hippophagos uocat. Scythæ (inquit Plinius) equitatus & equorum gloria ſtrepunt.

Neſi populi ſunt in Seythia Europæa, optimis quondam equis abundantes, quibus reges utebantur.

Irlandiæ regio equos habet uectorios, præcipua bonitate, quos Vbinos uocant, celeriores Anglicis.

De Satriano urbe Apuliæ. Horat. Me Satriano uectari rure caballo.

Tunis urbs Africæ, habuit præſtantes curſu quos Barbaros uocant, quales in Maſſylia Numidiaque paſſim reperiuntur.

Ex Tyrrheni maris inſulis, præſertim Corſica & Sardinia, adducuntur breues admodum, ſed animo generoſo atque audaci ingreſſu, & irrequieto.

Ex Germania grauiores, qui Succuſſarii dicuntur Feſto, Nonio Tortores, Plauto Cruciantes.

Herodotus ſcribit in Paremitana regione Ægypti equos eſſe fluuiales, ungulis bouinis, ſimo, naſo, equina iuba, eminẽtibus & cãcelaris dẽtibus, fulgida cauda, magnitudine maximè tauri, craſſo corio, ut ex eo areſacto fiant pila miſſilia. Idem ait circa Mœotis paludam (unde profluit Hypanis) equos eſſe ſylueſtres, & cãdidos.

Elephantibus.

Corſellæ oppidum eſt in Africa, ubi prægrandes ſunt elephanti, quorum etiam multitudo eſt in tota ferè Africa. Plinius.

Sala quoque oppidum Mauritaniæ, greges habet, plurimos Elephantum.

Plinius de Tingitania Africæ prouincia ſcribens, Ipſa (inquit) prouincia ab Oriente montoſa fert Elephantes.

Herodotus in Thalia ait, Æthiopiam terrarum habitatarum ultimam uaſto ſ fer re Elephantos, prominentibus utrinque dentibus.

Libya. Syllius lib. 3 Belua nec retinet tardante Libyſſa timore.

Plinius

Plinius ſcribit in India gentem eſſe, cuius rex quadraginta millia Elephantorũ in armis habeat. Alios item ibidem eſſe populos Palybotros nomine, qui Elephantorum nouem millia regi ſuo per omnes dies ſtipendientur. Vnde (inquit ille) cõtectatio ingens opum eſt. Idem lib 8. ſcribit, Indicum Elephantum Afri ponent, nec contueri audent. Nam & maior Indicis magnitudo eſt.

Sunt & alii, populi Oraturæ, quorum rex habebat decem millia Elephantorum,

Automelæ oppidi rex Elephãtes hẽt 600. Pauperior Charmorũ rex Elephãtos 65.

Pandigens ſola indorum regnata fœminis, quingentos habent Elephantos Galterus lib. 1. Alexandreidos: Nobilium multa regionum laude ſuperbit, Hæc diues gemmis Elephantibus India barrit. Hinc decenti Epitheto poetæ Indicũ uocant Elephantem Martianus Capella, Indico (inquit) Elephãtos organica permulſos detineri uoce compertum.

Habet Marmarica regio Africæ Elephanthos. Sidon. Non ſi quis eboris trabes refractis Roſtris Marmarici dedere Barri.

Oneſicritus apud Plin. lib. 6 teſtis eſt, Elephantes in Taprobane inſula maiores, bellicoſioreſque, quàm in India gigni.

Troglodita contermini Æthiopiæ ſolo Elephantum venatu nutriuntur.

Ebore.

India. Verg. India mittit ebur, molles ſua thura Sabæi. Hor. 1. Car. Non aurum, aut ebur Indicum. Ouid. Sectile delicijs India præbet ebur.

Aſſyria Idem Ouid. lib. 2. Elegiarum, Mæonis Aſſyrium fœmina tinxit ebur.

Echinnis piſcibus.

Frequentes eſſe iuxta Miſenũ promontorium Echinnos, docet Hor. lib. 2. Serm. dicens Miſeno oriuntur Echinni, Pectinibus patulis iactat ſe molle Tarentum.

Electro.

Electro Mœſiæ ſunt inſulæ (quas alii Gleſſarias uocant) dictæ quòd in his prouenirent ſuccinum, quod illi Electrum uocant. Gignitur etiam in Æthiopia.

Ebeno.

Ebenum arborem nigri coloris, itidem habent Athiopes.

Eruca.

Eruca herba eſt Venerem excitans. Vnde Ouid. de Reme. Nec minus Erucas iubeo vitare ſalaces. Colum li. 10. Exciter ut Veneri tardos Eruca maritos. Frequẽs eſt in Hiſpania.

Exocætis piſcibus.

Exocœtus piſcis eſt in ſiccum ſomni cauſa exiens Hunc habet Arcadia.

Exercitu.

Quo tempore Aethiopes rerum potiebantur, Neroe inſula ducenta armatorum millia regi ſuo ſuppeditabat.

Alijs rebus.

Eupatoriam herbam mittit Arcadia.

Euphorbiam Atlas.

Eumetridem gemmam Leſbos.

Equos pennatos Æthiopia.

Formicis.

In ſolitudine Indiæ arenoſa, formicæ gignuntur canum quidẽ magnitudine minores, vulpium uero maiores. Earum nonnullæ apud regem Perſarum uiſuntur in uenatu capitæ, inquit Herodotus. Aurum è cauernis ibidem eruunt. Propert. lib. 3. Ida cauis aurum mittit formica metallis.

Apud Dardas Indorum populos, mons eſt trium millium ſtadiorum ambitu, & ſub eo aurifodinæ, in quibus formicæ vulpibus non minores aurum effodiunt.

Plinius lib. 11. ſcribit, in Ægypto formicas eſſe magnitudinis luporum.

Frumentis.

Cremona frumẽti ferax eſt. Vnde Mantuanus: Frumentiferę cultiſſima rura Cremonæ. Plinius ſcribit, Siciliam & Beticam frumenti adeo fœcundas eſſe, ut ariſtas cẽtum granorum egerant.

De babylonia Herodotus in Clio: Hæc regio, inquit, omnium (quas uidimus) optima eſt duntaxat ferendo frumento. Nam in arboribus ferendis, uite, olea, nequaquam de principatu contendit. Cereris autem fructu procreando, adeò ferax eſt, ut nunquam non ferè ducenta reddat. Et ubi præſtans bonitate ſe uiuit, etiam ad tricena quaternum fere digitorum latitudine, triticeis atque hordeaceis foliis.

Frumentifera etiam eſt Eleuſis urbs Atticæ. Mantuanus in Dionyſio: Miſit & altricem frugum Cerealis Eleuſim.

Africa Horat. lib. 2. Serm. Frumenti quantum metit Africa. Idem lib. 1. Carm. Quicquid de Libycis uerritur areis.

Appulia, Idem Horat. lib. 3. Carm. Quàm ſi quicquid arat impiger Appulus, Occultare meis diceret horreis.

Gargarus mons ſeu Gargara in plurali. Ouid. Gargara quot ſegetes, quot habet Methymna racemos.

Morauia regio Bohemiæ uicina, pabulo, frumento & pecore abundat.

Frugibus.

Siciliam frugibus eſſe fœcundiſſimam conſtat. Stroza pater: Aut aque frugiferæ pinguia Sicaniæ. Hinc orta eſt fabula de Cerere, quæ ibidem fruges, & modum arandæ, terræ commonſtraſſe dicitur. Et Cicero Siciliam horreum populi Romani uocat, quæ ſæpè maximos pauerit exercitus.

Strepit etiam hac ubertate Italia. Verg. lib. 2. Georg. Salue magna parens frugum Saturnia tellus. Plin. lib. 3. cap 5. Italiam uocat terram omnium terrarum alumnam.

Idem lib. 5 de Africa loquens, Ita (inquit) appellatur regio fertilitatis eximiæ, cum centeſima fruge agricolis fœnus reddente terra. Horat. 3. Car. Fulgentem imperio fertilis Africæ.

Hiſpania. Martianus Capella: Et ropæ (inquit) lumen Hiſpaniæ contributum, fertili frugium, optimæque prouinciæ, metallorũ auríque fœtura, & meri marmoris gemmarumque muneribus prædicandæ.

Sardinia. Claud. Humanæ ſpeciem plantæ ſe magna figura Inſula, Sardiniam ueteres dixere coloni, Diues ager frugum.

Plinius lib. 11. cap. 15. ſcribit Ægyptum frugum eſſe fertiliſſimam. Vnde Priſcianus, ſeu Rhemnus in Dionyſii Geographia. Hinc Nilus currens ad partes flumine pingui Fertilis Ægypti terras fœcundat opimas.

De fortunatis inſulis Horatius in Epodo: Petamus aura, diuites & inſulas, Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis.

Homerus ſcribit, templũ Cereris fuiſſe in Pyraſo urbe Phibiæ, propter copiam frugum eius loci.

Aroa urbs Achaiæ, nomen ſumpſit ab Aratro, quod ſit pariter ferax frugum.

Eſt fertilis Tracia frugum & frigore & æſtu, ut Africa & Ægyptus, inquit Plinius.

Fructibus.

Plinius lib. 5. ſcribit Atlantem Mauritaniæ montem, opacum numeroſumque eſſe, & ſcatebris fontium riguum, qua ſpectat Africam, fructibus omniũ generum ſpõte ita ſubnaſcentibus, ut nunquam ſatietas uoluptatibus deſit.

Cicero de lege Agraria contra Rullum: Campania (inquit) ſemper ſuperbit bonitate agrorum, & magnitudine fructuũ, ſalubritate aëris, & pulchritudine regionis.

Viuareſiũ prouincia eſt ſuperior linguæ Oxitaniæ, Rhodano contermina, qua proſpicit Orientẽ, terra quidem montoſo, rubentibusque impetu miro torrentibus vbiq; irrigua, frequens & velut turrita montiũ multitudine, præter cæteras Galbæ partes. Quod tamen de bonitate & fertilitate loci nihil adimit, imò uerò auget inuſitata quadam natura. Nam (quod eſt præcipuum) uina profert laudatiſſima, omniumq; laudibus, nemine reclamante longis interuallis antefere͂da. Qua parte reſpicit Occidentem, montes habet, electiſſimis, raraque bonitas caſtaneis refertiſſimos. Omnium præterea pomorum, nucum & aliorũ hoc genus fructuũ

adeò

adeò ferax,ut nec pyra Calabriȩ,nec hortos Heſperidum,nec Phȩacum domaria conferre liceat Granis,herbis,floribus,uiolis,fructibus in tantam fœcunda, ut in ea pingenda,omnibusque dotibus ornanda,uires ſuas exercuiſſe natura uideatur. Vbertatem & copiam leguminum ſi uideres,rapereris in admirationem,tibique iucundum eſſet illic relicta patria exulare. Nec immerito Viuareſium à uita, aut uiuariorum multitudine nomen meruit. Habet enim leporaria,ornithones,auiaria & cætera quæ uillaticam decent paſtionem.

Fagis.

Plinius lib.16.ſcribit & Cornelij Alexandrini teſtimonio,dulciſſimas eſſe fagos in Chio inſula,earumque glandibus obſeſſos ibidem homines diu duraſſe.

Feris.

Polybius apud Plinium prodit,ab Atalante Occaſum verſus ſaltus eſſe plenos feris, quas generat Africa.

Scithia feris abundat propter ſolitudinem hominum eius regionis,qui nullis certis ſedibus utuntur,ſed uagi feruntur in Plauſtris. Vnde Stythatum ſolitudo tranſijt in prouerbium.

Ferro.

Chalybes populi ſunt in Ponto,prope Thermodoontem,qui optimo abundant ferro. Vergilius lib. 1. Georg. India mittit ebur, molles ſua thura Sabæi: At Chalybes nudi ferrum.

Norici Alpium populi,uenas ferri laudabiles habuerunt. Hinc Horatius enſem uocat Noricum,dicens.Quas neque Noricus deterret enſis.

Melita quoque Siciliæ inſula prȩſtantes habuit ferri fodinas.

Bilbilis fluuius eſt Hiſpaniæ,apud quem optima ferri tẽperatura fiebat. Hinc Hor. li.1.Car Loricas uocat Iberas dicẽs:Quum tu coemptos undique nobiles Libros Panæti,& Socraticam domum mutare loricis Iberis,Pollicitus meliora tendis.

Fundis.

Baleares quæ ſunt inſulȩ in mari Hiſpano,apud quas uſus fundæ repertus eſt,& adeò celebratus,ut matres filios ſuos alijs auibus olim veſci nõ paterẽtur,niſi quas funda fuiſſent adepti.Florus,Cibũ(inquit) puer a matre non capit, niſi quid ipſa monſtrãte percuſſerit.Lucanus lib.1.Et torto Balearis uerbere funda Ocyor.Plin. lib.3.Baleares(inquit) funda bellicoſas Græci Gymneſias dixere. Vergilius lib.1. Georg. Stuppea torquentur Balearis verbera fundæ.

Fauis.

Fauis abundat Hybla & Hymetus.Syll.lib.14.Tum quæ nectareis uocat ad certamẽ Hymettum, Audax Hybla fauis.

Faui cera ſpectabiles reperiuntur in Pelaginis, Sicilia, Creta, Cypro, Africa. Plin. ſcribit viſum in Germania 8 pedum longitudinis fauum.

Floribus.

Cilicia.Statius lib 2.Syll.Quid Cilicium flores, quid munera graminis Indi?

Enna urbs Siciliæ.Stroz par.Non tu floriferis in odore vallibus Ennæ.

Sabá. Stat lib.5 Syl. Ver.Arabum,Cilicumque fluit,floresque Sabæi.

Aetna.Auſon.Qualis floricoma quondam populator in Aetna.

Hybla.Ouid.lib.5.de Triſt.Florida quàm multas Hybla tuetur apes.

Paphos.Crinitus:Seu tu floriferam concelebras Paphon.

Turia fluuius Hiſpaniæ Claudian. Floribus & roſeis formoſus Turia ripis.

Plin.lib.21.ſcribit,Cyrenis ſemper flores eſſe laudatiſſimos.

Tritum adagium eſt apud Eraſ.Samiorum flores:ubi quis extrema decerpit uoluptatem:quòd ea inſula florum ubertate claruerit.

Fabis.

Plin.lib 4.ait,Butcanam inſulam eſſe Ponti,quæ Fabria dicatur Latinis,a multitudine frugis inibi ſponte prouenientis. Eſt autem inſula Oceani ſeptentrionalis.

Fraxinis

Ida mons Fraxinis abundat tantæ bonitatis, ut Citro ſint ſimiles, & ablato cortice pleruuque ementes decipiant. Naſcuntur & in Coinſula.autore Plin.

Faucibus.

Plurima ficus exit in Theſſalia & Macedonia.teſte eodem Plin.lib 6.

Horatius in Epodo ait,Fortunata inſulas abundare ficubus,ſcribens: Suamq; pulla ficus ornat arborem.

Credibile eſt maximas eſſe ficus Indiæ,& ualde ſpacioſas, quum ſub earum una turmæ condantur equitum.

Figulinis officinis.

Pythecuſa autore Plin lib 3 dicta eſt non à ſimiarum multitudine, ſed à figulinis, Pythos enim dolium dicitur.

Fontibus.

In Ida monte multi ſunt Fontes: Ex quorum duob Scamāder & Simois ſcaturiunt. Ouid.lib.2.Meta. Et iam ſicca,prius creberrima fontib.Ida Thomas Rhadianus Ida multifons, Cyzidum Romanis honora. Propterea aquoſam eam uocat Hor. lib 3.Car.dicens: Qualis aut Niteus fuit,aut aquoſa Raptus ad Ida.

In Tomaro monte Epyri cētum eſſe fontes docent Plinius lib 4. Tomarus (inquit) mons centum fontibus circa radices Theopompo celebratus.

Flammis.

Vaſæus mons Campaniæ,flammas quandoque proiecit. Mantuan.in Brixia; Et quæ flammiuomi pariunt arbuſta Veſęui.

Felibus.

Tarteſſii ſunt in Iberia,apud quos, Feles maximè naſci dicuntur. Vnde natum adagium,Feles Tarteſſia.

Fluminibus.

In India mira fluminum uaſtitas. Proditur Alexan. Mag.nullo die minus ſtadia 600. nauigaſſe in Indo fluuio, nec potuiſſe ante menſes quinque enauigare,adiectis paucis diebus Et tamen minorem Gange eſſe conſtat. Megaſthenes apud Plin.60. eius amnes prodit.

Ferulis.

Ferulas in Aegypto precellere ſcribit Plinius lib 13.c.22.

Gallinis.

Varro lib de re Ruſt.Gallinæ,inquit,Africanæ ſunt grādes,quas Meleagrides appellant Græci. De his loquitur & Mart. Anſer Romano quamuis ſatur Annibal eſſet, Ipſe ſuas nunquam barbarus edit aues: Suetonius in Caligula: Hoſtiæ erant Phœnicopteri,Pauones,Tetraone,Numidicę, Meleagrides.

Gallinaria inſula eſt in mari Liguſtico, nomē inde ſortita,quòd Gallinis abundet. Aelianus apud Volat.teſtis eſt,Meleagrides eſſe in Lero inſ.quas fabula vult Meleagris Oenei filii natas,luctu patris in aues fuiſſe conuerſas.

Gemmis.

Plinius lib 6 ait,in Taprobane inſula aurum & argentum eſſe in precio; Marmor teſtudinis ſimile, Gemmas Margaritaſq; in honore multo præſtantiores.

India variis abundat gemmis: Sabell. Cernere erat, quicquid gemmarum prodigamittit India,quicquid opum pelago ſeruatur Erithra. Pproper.lib.2. Indica quos medio uertice gemma tenet.

Erithra rubri maris inſula Claudian. Talis Erithreis intextus Nebrida gemmis liber agit currus.

Idaſpes fluuius Claudianus: Ciues Idaſpæis augeſcat purpura gemmis.

Garamantes populi Orientales. Syllius libro 15. Ardebat gemma Garamantide cærula veſtis.

Habet & mare rubrum gemmas varij coloris,magnique precij Seneca in Hercule Oetæo: Geſtat pelagi dona rubentis, Nec gemniferas detrahit aure lapis Eoa le. Eus in unda. Tibull.lib.3. Quid ue in Erythræo legitur quæ litore concha.

Sunt

Sunt & fluuii nonnulli gemmis nobiles,inter quos Aoaxis & Ganges numerantur à Plinio.

Glandibus.

In Dodona Chaoniæ ſylua primum repertus eſt glandis uſus. Ver.li.1.Georg. Chaoniam pingui glandem mutauit ariſta.

Gruibus.

Apud Strymonem fluuium,& Biſtonem lacum Thraciæ, grues maximè per æſtum morantur. Luc.li.3.Deſeritur Strymon,rap'do cõmittere Nilo Biſtonias conſuetus aues.

Gazis.

Gazæ dicuntur diuitiæ Perſarum, quos auro, gemmis & unguentis refertiſſimos fuiſſe conſtat. Stat.lib.1.Syl. Digne Mide, Crœſique bonis & Perſide Gaza Sabill. Regia quod Crœſi ecepit,quod Perſica regum Gaza uetus.

Griphibus.

Gryphes habent Hyperborei ſeptentrionales. Politianus: Gryphes Hyperboreos Nemeſis, Cytheræa columbas.

Gobijs.

Gobis Venetiæ. Mart.In Venetis ſint lauta licet conuiuia terris, Principium cœnæ Gobius eſſe ſolet.

Glanijs.

Glanii piſces ſunt, equos Volat.ex teſtimonio Stephani grammatici, ait naſci apud Glanium Cumarum fluuium.

Gruibus piſcibus.

Grus piſcis eſt habens os & ceruicem grui aliti ſimilem, & ſquamas inſtar pennarũ eius. Nutrit hunc piſcem Corinthium pelagus, magnitudine pedum 15.

Galgulis.

Galgulus auis eſt magnitudine turturis, toto corpore uiridis, frequens in Peloponneſo.

Graculis.

Ventorum Adriam incolentium regio tot habet graculos, ut fruges populentur, & iactæ abſumant ſemina.

Glaſco.

Glaſeum herba eſt,qua Plinii temporibus Britanni ſe inficiebant, atro colore terrorem oſtentantes. Vnde Martia. Barbara de picti ueni Baſcauda Britannis. Baptiſt. Pius:& Galatæ Heluetiique truces,pictique Britanni.

Glaucione.

Glaucion herba eſt foliis ſimilibus Papaueris,frequẽs in Syria.

Gagate.

Gagates lapillus naſcitur in Lycia,iuxta oſtium Gagatis fluuii, unde nomen traxit.

Gyſpo.

Gypſum Tympheticum laudat Plin.a Tympho oppido. Plurimum quoque effoditur in Epiro. Fit etiam in Phœnicia,Turiis & Perrhebia.

Alijs rebus.

Gentianam herbam habet Phœnicia & Illyricum: Galeſtitem gemmam Achelous: Galbanum herbam,Syria.

Hircis.

Cinyphus fluuius eſt Aphrycæ apud quem grandes naſcuntur Hirci,illoque tonſili. Vergilius:Nec minus interea barbas, incanaq; menta Cinyphii tondẽt Hirci.

Hydris.

Nilus fluuius. Mantuanus in Aprili:Niligenas abigens ab ouilibus Hydros:

Helleboro.

Plurimum hellebori naſcitur in Oeta monte Plinio.

Supra Anticyram quoque montes ſunt petricoſi,in quib. copioſe prouenit helleborum. Hac autem herba purgantur inſaniæ. Propterea Liuius Druſus Tribunus pleb. quum morbum comitialem pateretur, Anticyram dicitur nauigaſſe, in caq; inſula helleborum bibiſſe, atque ita morbo liberatum. Vnde etiam Horat.

 in Arte:

in Arte: Si tribus Anticyris caput inſanabile, nũquam Tonſori Picino cõmiſerit.

Apud Helyconem Bœotiæ montem, naſcitur quoque optimam, & cerebro utile, purgandæque inſaniæ itidem efficax.

Herbis.

Homerus apud Plin. lib. 15 gloriam herbarum Ægyptò tribuit. Diodorus de Ægypto loquens: Terra (inquit) inculta relicta pecori ad paſtum adeò exuberat herbis, ut oues bis anno pariant, bisque præbeant lanam.

Æſchylus apud Plin. Italiam herbarum potentia refertam prodit.

De Aci fluuio Ouid. lib. 4. Faſt. Præterit & ripas herbifer Aceituas.

Epyrus Idem Ouid. lib. 8. Meta. Miſit aprum, quanto maiores herbida tauros Non habet Epyrus.

Herbis veneficis.

De Caucaſo & Scythia Claudianus lib. 1. in Ruff. Funeſtarumq́; poteſtas Herbarum, quicquid lethali gramine pellens Caucaſus & Scythicæ uernãt in gramine rupes.

Colchos & Iberia Horat. in Epod. Herbasque quas Colchos atque Iberia mittit venenorum ferax.

In Ponto quoq; prouentus eſt malorũ graminum. Vergilius in Bucolicis: Has herbas atq; hæc Põto mihi lecta uenena Ipſe dedit Mœris, naſcuntur plurima Põto.

Theſſalia. Tibull lib. 2. Quicquid habet Circe, quicquid Medea ueneni, quicquid & herbarum Theſſala terra dedit.

Hortis.

In Phæacia horti fuerunt memorabiles, & pomaria uaria variis referta fructib. Quę quum magno ſtudio coleret rex eius loci Alcinous, Deus hortum creditus eſt. Stat. lib. 1 Syll. Quid bifera Alcinoi laudẽ pomaria, uosque, Qui nunquam uacui prodiſtis in aere rami

Syria fuit in hortis operoſiſſima autore Plinio. Inde quoq; eſt prouerbium Græcis, Multa Syrorum olera.

Hyacyntho.

Hyacynthum florem mittit Æthiopia. Frequens etiam naſcitur in Thermis Diocletianis. Eximiè quoque prouenit in Gallia autore Plin.

Hyſopo.

Hyſopum montanum & hortenſe optimum naſcitur in Cilicia, Tauro monte. De inde probatur Pamphilum & Smyrnæum.

Helenio.

Helenia flos eſt, quẽ lachrymis Helenæ fabulãtur natũ. Reperitur in Helena inſula.

Hippice.

Hippice herba eſt, qua paſti equi diutuinam famem ſuſtinent. Vnde nomẽ ſumpſit. Frequens eſt in Scythia. Prædulcis circa Bœotiam.

Herodijs.

Herodii aues ſunt prope flumina degentes, frequentes in Dyomedæa inſula.

Hircis piſcibus.

Hirci piſces circa Cyrenaicũ Sardoumq́; mare oberrantes uiſuntur cũ Delphinis.

Alijs rebus.

Heliotropium herbam mittit Æthiopia.

Hepheſtitem gemmam, Corycus.

Hexecontha lithumgemmam, Troglodytę.

Hematitem, Æthiopia.

Hydromellem, Phrygia.

Hyænas animalia, Africa.

Hematopodes aues, Ægyptus.

Hammoniacum, Africa.

Hyacynthos gemmas Aethiopia, atque etiam Chryſolitos, aureo colore tranſlucentes. Quibus præferuntur Indicæ, & (ſi uariæ non ſint) Bactrianæ.

Ignis.

Ignibus.

Aetna inter montes igniferos numeratur. Lucan. lib.1.--Et ardenti ciuilia bella ſub Aetna.

Iaculis.

Gnoſos urbs eſt Cretæ, cuius incolæ Iaculis claruerunt. Luc.lib.3. Gnoſoſque agitare pharetris Docta, nec Eois peior Gortyna ſagittis.

Iuncis.

Inter Iuncos præſtantiſſimus eſt Nabathæus, deinde Arabicus, quem quidam Babylonicum uocant. Tertius Lybicus propè inutilis. Laudatur & Hiſpanus, quo fiunt funes.

Iri herba.

Iris herba eſt odorata, Raphano ſimilis, unguentiſque & medicinæ aptiſſima. Frequens eſt in Cizyco inſula.

Iride gemma.

Iris gemma (quam crematam, tuſamque ad Ichneumonum morſus remedio eſſe Horus apud Plinium prodit) naſcitur in Perſide.

Iſati.

Iſatis herba eſt fullonia, rubro colore, quam mittit Syria.

Iuniperis.

Scribit Plin.lib.6 vaſtas eſſe iuniperos in Hiſpania.

Inſulis.

Idem lib.3 ait, Illyrici oram mille amplius inſulis frequentari, propter naturam uadoſi maris.

Ichneumonibus.

Ichneumon ſerpens aſpidi infeſtiſſimus, freqnens eſt in Aegypto.

Ibidibus.

Ibis auis circa Peluſinum tantùm nigra eſt, cæteris omnibus locis candida.

Lanis.

Miletos Aſiæ fuit ciuitas præſtantia Lanarum (quæ ibidem inficiebantur) memorabilis. Verg.lib.3 Geor. Quãuis Mileſia magno Vellera mutentur Tyrios, &c.

Tarenti quoque optimè inficiebantur Lanæ. Horat.lib.2. Serm. Lana Tarentino uiolas imitata ueneno.

In Cannuſio Appuliç oppido, & Caledonia, ſeu Britannia, fuit eximia lanarum bonitas. Quin.in Cleo Fama Caledoniæ ſileat miracula Lanæ, Et Canuſina ſimul.

Lingonicas lanas probat Mart.lib.11.dicens: Lingonicis agedum tumeat tibi culcitra Lanis.

De Melita inſula maris Siculi, Syll.lib.14. Telaque ſuperba Lanigera Melite, & littus piſcoſa Melacte.

Luceria uetus fuit Dauniorum oppidum, ubi ſacrum Mineruæ fanũ extitit Eius Lanas probat Horat.lib.3. Carminum: Te Lanæ prope nobilem Tonſæ Luceriam, non citharæ decẽt Plin.lib.16.cõmendat Galaticas, Tarẽtinas, Atticas, Mileſias.

Plinius lib 8.de lanis & ouib.loquens: Hiſpania (inquit) nigri uelleris præcipuas habet, Polẽtia iuxta Alpes, Cane aſia rutili, quas Erythras uocant, item Bytica, Canuſium, Fului Tarentum.

Laſerpicio.

Laſerpicium genus eſt herbæ precioſiſſimæ, & in medicinis optimæ (Silphion Græci uocant) cuius ſuccus laſer, folium Maſpetum dicitur. Naſcitur hæc herba in diuerſis locis, ſed omnium laudatiſſ.eſt apud Cyrenem Libyæ urbem. Catul.ad Leſbiam: Quàm magnus numerus Libyſſæ arenæ Laſerpiciferis iacet Cyrenis.

Lentiſco.

Linternus Campaniæ fluuius Lentiſco arbore abũdat. Ouid.lib.15. Hinc calidi fontes, lentiſciferumque tenetur Linternum.

Lactucis.

Plin lib.19. ait, Lactucas in binos pedes aliquando ſe pandere, ſed in Circeiẽſi agro ampliſſimas prouenire.

Lauris.

In Olympo monte (inquit idem lib.16.cap.33.) nulla eſt arbor Lauro copioſior.

Idem lib 15 Laurus (inquit) non quia perpetuò uiret, nec quia pacifera eſt, preferẽ dã utiq; Myrto & Oleæ eſt: ſed quia ſpectatiſſima in monte Parnaſo, ideoq; etiã Apollini grata. Ouid. 11. Ille caput flauũ Lauro Parnaſide uinctus Ver. li. 2. Geor. Et iam Parnaſia laurus Parua, ſub ingenti matris ſe ſubiicit umbra.

Laurum Peneiam plerunq; appellant poetæ, a Peneo Theſſaliæ fluuio, iuxta quem frequens eſt hæc arbor. Val. Flac. lib. 1. Et in ſummo Lauris Peneia Cono.

Permeſſum Bœotiæ fluuium lauros habere docet Pont lib. 2 de hortis Heſperid. dicens: Bananaci de fonte ferat Permeſſida Laurum.

Phocis Sabell. in Eleg. Phocaicæ Laurus, Libethridumque chori.

Sicyon quoque urbs Oleo & Lauro abundat. unde Sicyonia bacca dicitur.

Plinius lib. 15. ait, plurimam Laurum in Ida, & circa Heracleam Ponti prouenire.

Lacte.

Saſſinaurbs Vmbriæ, Plauti patria, Lacte abundat. Mart. Metamque lactis Saſſinate de ſylua.

Lituania tãtum habet lactis copiam, ut eius regionis incolæ ſemper ferè lacticiniis vtuntur, & melle.

Habent & Fortunatæ inſulæ magnam vim lactis Vnde Horat in Epod. Illic iniuſtæ ueniunt ad multra capellæ, Refertque tanta grex amicus vbera.

Leontibus.

Africa. Ouid. lib 4. Triſt. Tempore Pœnorum compeſcitur ira Leonum. Idẽ de omnibus propè Africæ partibus memoratur.

Getulia Hora Atqui nõ ego te, Tigris ut aſpera, Getulusve leo, frangere perſequor.

Libya Mar. lib 7. Iam cernès Libycum uallo aſſultare leonem.

Caſpia Stat lib. 8 Theb Cæde redit, ſic Hircana leo Caſpius umbra.

Marmarica. Seneca in Agamemnone: Marmaricus leo Morſus cruentos paſſus audacis leæ.

Maſſylia Codrus: Antè pauens capiet Maſſylum.

Habet & Parthia leones. Marull. Quos fera tygris, quos leo Parthicus.

Mauritania. Pont. Sed prius aut Mauro veniam fera præda leoni. Horat. li. 1. Carm. Nec Iubæ tellus generat leonum Arida nutrix.

Plin. lib. 8. ſcribit ſolam Syriam leones nigros.

Lente.

Lens legumen eſt, quo qui ueſceretur, olim æquiori animo fieri crediti ſunt. Frequẽs eſt Aegypto & Peluſio Nili hoſtio. Mart. Accipe Niliaceam Peluſia munera lentem. Verg. lib. 1. Geor. Nec Peluſiacæ curam aſpernabere lentis.

Lino.

Abundat Aegyptus lino tenuiſſimo. Syll. lib 3. Et Peluſiaco filum componere Lino. Argumẽtũ maximæ tenuitatis eſt, quod ſingula fila 365 filis cõſtare dicãtur, eiuſmodi uiſi ſunt in thorace Amaſis regis, qui Rhodi uiſebatur: autore Plin. Aethiopes & Indi ex malis Arabes ex cucurbitis, Aſiatici ex geniſta Lina demetunt.

Et ſua gloria Cumano in Campania, quo ad piſciũ capturã utunt eius urbis incolæ.

Carbaſinum Linum apud Tarraconem repertum eſt, quo nautica uela conficiuntur. Ex quo & Carbarus nomen habet.

Naſcitur Linum in deſertis Indiæ, apud Caryſtum inſulam, tanta bonitate & excellentia, ut margaritarum adæquet precium. Carbaſinis veſtibus Indi & Arabes corpora uelant, quæ ſunt auro purpuraq; diſtinctæ, ut ſcribit Curt. Vnde propert. lib. 4. Raptaue odorat Carbaſa lina duci.

Setabis urbs Hiſpaniæ aprum habet nomine Spartarium, à Sparto lini genere. Plin. quoq; ſcribit, citeriorem Hiſpaniam habere ſplẽdorem lini præcipuum. Setabica lina probat Catullus, dicens: Nam ſudaria Setaba ex Iberis Miſerũt mihi muneri Fabullus & Veran.

Larice.

Laricem arborem frequentem eſſe in Ida, docet Plin. lib. 16.

Luto fictili.

Simon & Saguntum Luto fictili ad uaſa aptiſſimo abundare certum eſt. Mart.li.8. Ficta Saguntino Cymbia malo Luto. Eandem ob cauſam Lagœna vocatur Saguntina à Iuuenale. *Lenis ueſtibus.*

Pellene urbs fuit Achaiæ, à Pellene Titane condita, apud quam optimæ ſiebant lænæ veſtes, quę egregie bellantibus dabantur in pręmium uirtutis.

Lapide ſpeculari.

Lapis ſpecularis in Hiſpania reperitur, & in Bononia Italiæ, quem quidam humore terræ glaciari modo cryſtali dicunt.

Ladano.

Ladanum frutex eſt odoratus, quo abundant Arabes & Nabathæi Sytię contermini.

Lacertis.

Naſcuntur in Arabia Lacertę duorū cubitorū. In Nyſa uerò monte Indię 24 pedum lōgitudine. Volater. ſcribit in Aethiopię inſulis captā à regib. Luſitanię lacertam octonum cubitorum longitudine, tāto oris rictu, ut ſolidū infantem deuoraſſet.

Capraria vna ex Fortunatis inſulis, itidem Lacertis referta eſt. autore Plin.

Locuſtis.

Incolę Caſij montis adeò quondam locuſtis infeſtati ſunt, ut contra eos Iouis auxilium implorauerit, & Seleucidum auium eas perimentium aduentum.

Graculi à Theſſalis, Illiriis & Lēniis nutriuntur cōtra locuſtas, quorum vi maxime obruuntur, ubi certa menſura eſt præfinita, quam ſinguli enectarunt ad magiſtratus deferant.

Magneſij & Epheſij contra locuſtas ordine millitari ad bellum exeunt, tanta eorum animalium ſcatent multitudine.

In mari Indicio locuſtę aquatiles quaterna implent cubita: autore Plinio. In India ternum pedum longitudinis eſſe traduntur, cruribus & femorib. fætrarum uſum prębentes, cùm inaruerunt.

In Cyrenaica regione lex eſt ter anno debellandi eas.

Necarij & in Syria militari imperio coguntur, quæ tamē Parthis in cibo gratę ſunt.

Lupis piſcibus.

Lupum piſcem laudatiſſimum capi Romæ Tyber fluuio ſcribit Plin. lib 9.

Lupis feris.

Cęlius ſcribit, Lupis apud Crotoniatas maximè ſcatare, à quibus Milonem ibidem deuoratum ſcribit. *Lagnibus.*

Lagnis diſcis apud Męandrum & Lycum Aſię, item apud Strymonem Europæ fluuius cernitur. *Loto.*

Loton arborē gignit Africa, ſed pręcipua eſt circa Syrtes atq; Naſamones. auto. Pli.

Lilio.

Lilium laudatiſſimum eſt in Antiochia & Laodicea Syriæ, mox in Phaſelide.

Quartum locum obtinet in Italia naſcens.

Suſa urbs Perſarum à Memnone condita, nomen ſumpſit à Liliorum multitudine. Nam Perſę Suſam uocant Lilium.

Leporibus.

Baleares inſulę tot quondam leporibus obrutę ſunt, ut eius loci habitatores aduerſus prouentum eorum, auxilium militare ab Auguſtō petiuerint. Nam prius famē regioni populatis meſſibus attulerat Leporem marinum tactu peſtilentem habet Indicum mare. *Lyncibus*

Lynces frequentes generat Aethiopia autore Plinio lib 8. cap. 12.

Habet Ledonem herbam Arabia, Lesbidem gemmam Lesbos.

Melle.

Hybla mons Sicilię optimo abundat melle. Mart. li. 11. Mella iubes Hyblęa tibi, uel Hymettia naſci.

Sicilia Varro lib 3.de re Ruſt Propter hoc Siculum mel fert palmam, quòd ibi thymũ bonum & frequens eſt.

Hymettus mons Atticæ Stat.lib.6 Theb. Strident & Hymettia mella.

Attica Ouidius:Adijce de flauis Attica mella fauis. Plin Mellis Attici in toto orbe ſumma laus extimatur.

Calydna una eſt Cycladum,mellis itidem ferax.Ouid.lib 8 Dextra Lebynthos erat, fœcundaque melle Calydna.

Scribit Plin.Sabęos eſſe ditiſſimos ſyluarũm fertilitate odorifera,auri metalis,agrorum,rigui mellis, cerçque Prouentu.

Calabria Horatius:Quanquam nec Calabræ mella ferunt apes.

In Fortunatis inſulis copia eſt optimi mellis.Horatius:Mella caua manant ex ilice montibus altis

Cyrnus inſula eſt abundãs melle,ſed illaudato.Verg.Sic tua Cyrnæas fugiant examina taxos.

Torini populi Indiæ uictitãt melle quo affluũt Val Flac.li 6 Mellis honos Torinis

Strabo ait, in India arundines ſine apum auxilio mel ferre ſuauiſſimum.

Mellaria oppidum H. paniç meruit nomen à copia mellis.

Marmore.

Sinada oppidum Phrygię,ad 60.ſtadia proximum habet uicum Decimum,ubi marmor naſcitur,quod incolæ Docimitem, Romani Sinadicum uocant. Hor.Quod ſi dolẽtem nec Phrygius lapis,Nec purpuratum ſydere clarior Delinit uſus. Hac ratione Pontanus Idæas uocat columnas,dicẽs: Hinc etiam templa Idæis innixa columnis.Stat li.1.Syl.Sola cauo Phrygiæ mittit quam Sinados antro,Ipſe cruentauit maculis lucentibus Atys.

Commendatur & marmor Numidicum, quod M Lepidus primus omnium Romæ oſtendit.maculis quidem purpureis uariatum:Nam hunc lapidem Atys,quum in Phrygia Cybelem fugeret, cruẽtaſſe dicitur. Vocatur autem Porphyrites Plinius ait,præter marmoris Numidici,ferarumque prouentum,nullum aliud eſſe regionis inſigne.Mart.Marmore picta Nomas.

Laconicum marmor uiride erat,& cunctis hilarius,omniumque precioſiſſimũ Stat. in Syl. Hic cura Laconum Saxa uirent.

Tænarus Laconiæ promõtorium marmor habuit laudatiſſimum. Tibul.Quid ue domus prodeſt Phrygijs innixa columnis,Tænare ſiue tuis,ſiue Caryſte tuis?

Thaſos Cycladum una marmor habuit maculoſum, quod Thaſium dicitur.

Caryſtos urbs Euboię,marmor habuit laudabile,quo primus incolũnis. Romæ uſus eſt Mamurra. Plinius:Caryſtos(inquit)nobilis,nobilior tamẽ marmore.Lucanus. Qua maris anguſtat fauces lapidoſa Cariſtos.

Luna urbs Ethruriæ marmor habuit candidum & lucidum,quam propterea metalliferam,ideſt Marmoris feracem,uocat Statius,dicens: An me metalliferæ reperit iam mœnia Lunç.

Eurotas Laconiæ fluuius,ab eiuſdem rei præſtantia commendatur.

In Syene Ægypti urbe fodiebatur etiã maculoſum marmor,quod Pyropœcidos, id eſt,igneis maculis uariatum dicitur. Eo faciebant obeliſcos Ægypti reges.

Paros quoq; Aegei maris inſula marmor habuit laudabile. Plinius ſcribit,Aegyptiũ Labyrinthum lapideis è Paro columnis fuiſſe factum Horat.Vrit me Glyceræ nitor,Splendentis Pario marmore purius. Ouid.lib.3.Met.Hęret ut è Pario formatum marmore ſignum.

Apud Sicyonem marmorum fuit nobilis uena ubi Dipęnus & Scyllus cęlatores patria Creteuſes claruerunt.

Chios quoque maris Aegei inſula,Taygetus,ſeu Taygetũ mõs Laconię, Hymetus Atticę,Doniſa,Liguria,Dalmatia marmoris eximii laudem meruerunt.

Meretricibus.

In Suburra uico urbis Romæ fuerunt meretricũ domicilia, quæ propterea Suburranæ dicuntur: Pamphillus: Deq; Suburranis Thaida fornicibus. Martialis: Famę non nimium bonæ puellam, Quales in media ſedent Suburra.

Corinthus urbs tantis deliciis eneruata eſt, ut Veneris templum ibidem fuerit, vbi mille circiter elegantes meretrices paratæ erant uenientibus ſe proſtituere, inter quas numerantur præcipui nominis, Lais, Thais, Cyrene, Leęna, Synope, Phryne Sycione. Vnde natum prouerbium, Corinthiari, idest, Laſciuire.

Myrtis.

Sparta. Verg. in Batiharum: Et uiolæ genus omne hic eſt, & Spartia Myrtus.

Orontes. Salmonius. Non Thaber horum animos, non myrtifer augit Orontes.

Eurotas. Catullus: Quæ es Eurotæ perpinguni flumina Myrtos.

Metallis.

Ilua inſula Thuſciæ, adiacens, clara eſt metallis. Ver. li. 10.—Aſt Ilua trecentos, Inſula inexhauſtis Chalybum generoſa mettallis. Pli. Venaria Ilua, cũ ferri mettallis.

De Amathonte Cypri ciuitate, Ouid. lib. 10. At ſi forte reges fœcundam Amathunta metallis.

De Themeſe Cypri urbe, Stat lib. 1. Syl. Et quies ſe totis Temeſe dedit hauſta metallis. Ouid. lib. 15. Hippotadæque domos regis, Temeſeſque mettalla.

De Luna urbe Ethruriæ, Stat. li. 4. Syl. An ne metalliferæ repetit iam mœnia Lunæ?

Poſidonius dicebat, Plutum deum opulentiæ habitare ſubterranea Hiſpaniæ: tanta eſt in eo terrarum tractu metrallorum fœcunditas.

Italia (inquit Plinius) metallorum omnium fertilitate nullis cedit terris.

Murice.

Murex piſcis eſt, cuius humore fit color purpureus, & qñq; ꝓ purpura capitur. Murice autem claruerunt loca ſequentia: Tyros Ver. Tyrioq; ardebat murice lana.

Africa Horatius: Te bis Afro murice tinctæ Veſtiunt lanæ.

Baiæ Idem. lib. 2 Ser. Murice Baiano potior Lucrina Peloris.

Getulia. Idem: Argentum, ueſtes Getulo murice tinctas.

Phoeis. Ouid. lib. 6 Met. Phocaico bibulas tingebat murice lanas.

Tarentum Sidonius: Muricis Tyrii, ſeu Tarentini conchiliato ditat indutu.

Sidon. Luc. Et Tyros iuſtabilis, precioſaque murice Sidon.

Laconia. Pamphilus: Picta, nec Oebalio fulget quæ murice ueſtis.

Aſtyria. Sidon. Aſſyrius murex nec tibi ſigna dabit. Idem dicendum de locis Oſtro & purpura claris.

Muribus

Coſę urbs Italiæ, murium quotidie erumpentium multitudine obruta eſt.

Tanta eſt in Ægypto murium abundantia, ut ſegetes populentus hiſque litatione & uotis reſiſtere oporteat.

Argillus mons Thraciæ dictus eſt à multitudine muriũ, qui in terra ibidem reperti ſunt concertantes. Argillus lingua Thracum mus dicitur.

Scribit Plinius, ex Gyaro Cycladum inſula incolas à muribus fugatos.

Plurimi & ad Troadẽ perueniunt, unde iam magno prouentu fugauerunt accolas.

Tantus fuit apud Perſas murium prouentus, ut repertæ ſint prægnantes in utero parentum: teſte Plinio.

Meſſibus.

Habet Aegyptus binas in anno meſſes, ac totidem æſtates. De Africa & Aegypto, Stat. lib. 5. Sylu. Quod meſſibus Afris Verritur, æſtiferi quicquid terit area. Nili. Aegyptus ab antiquis orbis horreum uocata eſt, quo Dei animi gratia & ſalutis confugere ſoliti ſunt.

Libya Horatius: Quicquid de Libycis uerritur areis. Martial. Poſſideat Libycas meſſes Hermumque Tagumque.

Coronia vrbs Theſſaliæ. Stat. lib. 7. Theb. Exilem Gliſanta, Coroniamque feracem,

Meſſe

Meſſe Coroniam,Baccho Gliſanta colentes.

Gargarus mons in Ida:Claud.Iam flaueſcentia centum,Meſſibus,æſtiuę detondent Gargara falces.

Mercibus.

Orientales populi uariarum rerum mercibus,ut gemmis,auro,argento,thure,balſamo,cęterisq, rebus aromaticis abundant. Hinc Stroza filius merces Eoas uocat, dicens:Illic dat Eoa lectos de merce lapillos.

Thebę urbs centum portarum fama nobilis,copioſa fuit Indicarum arabicarumq; mercium.

Minio.

Minio pigmento abundat Minius Iberię fluuius,nomen inde adeptus. Propert.Vt Męotica uix Minio ſi certet Iberio.

Siſapo locus Hiſpanię optimum habet Minium.Plinius:Celeberrimum Miniũ ex Siſa ponenſi regione Betica Miniario metallo.

Repertitur & Minium apud Colchos,in rupe quadam inacceſſa. Optimum uero ſupra Epheſum.

Margaritis.

Margaritis lapillis abundat India.Plinius Quantũ apud nos Indicis margaritis precium eſt.Idem lib.9.Principium ergo,culmenque omnium rerum precii,margaritę tenent.Indicus maxime has mittit Oceanus.Bap.Pius:Indęque gemmiferis margaris acta uadis.

Habet etiam margaritas Taprobane Arabię inſula: item Perimula promontorium Indię Laudatur circa Arabiam Perſico ſinu maris rubri.

Scribit Plin.Caſcandrum inſulam eſſe deſertam in Oceano Indiam uerſus,margaris quę ſtuoſam.

Tilos quoque Arabię inſula,celeberrima eſt margaritis.

Palęgones incolę ſunt Taprobanes inſulę, auri margaritarum que grandium fertiliores quàm Indi.

Tacitus ſcribit,Britanniam aurum & argentum,aliaq; metalla gignere,& Oceanũ margaritas,ſed ſubfuſcas & liuentes.Suetonius ait,Cęſarem in Britanniam nauigaſſe,cauſa margaritarum.

Mulis.

Hiſpania.Stroza pater:Hiſpanas que ſimul mulas,mannosq, Britannos Adde.

Murenis piſcibus.

Mare Syculum.Mart Quę natat in Siculo grandis murena profundo.

Plinius probat lupum Tyberis,Rhombũ Rauenę,Murenã Sicilię,& elopẽ Rhodi.

Sunt & prope Tarteſſum Hiſpanię urbem delicate Murenę.Quintianus:Traxit & Tarteſſa Murena quoſdam.

Magalibus.

Magalia,ſeu mapalia dicuntur Getulorum caſę,quę calamis tegũtur.Martialis:Te cum ego,uel ſicci Getula mapalia Pœni,Et poterã Scythicas hoſpes amare caſas.

Ad hunc locum facete uidetur, quod Salluſtius ſcribit de Numidis,quos ait habuiſſe alucos nauium inuerſos pro tugurijs.

Scythę quoque non alias domos habuerunt,quã uolubiles,& clauſtris ductiles.Vnde Horat.Campeſtres melius Scythę.Quorum plauſtra uagas ritè trahunt domos Viuunt & rigidi Getę.

Myrrha.

Myrrham arbuſculam aromaticã ſucco diſtillantem habet.Arabia.Vergilius in Cyri.Ille Arabis myrrhę quondam qui cepit ocellos.

Habet Myrrham Orontes. Propert. Aut quid Orontea crines perfundere myrrha? Aſſyria.Pont.Et Aſſyriam redolentia pectora myrrham.

Excellit & Troglodytica Myrrha,quę lucida eſt ſubuiridis & mordax.

Muſculis

Muſculis.

Muſculi piſces naſcuntur in Stymphali Arcadiæ.

Muriis.

Antipolis urbs Aſiæ, Muriis & Thynnis piſcibus abundat. Mar. Antipolitani fateor ſum filia Thynni.

Monilibus.

India. Stat. lib. 1. Syl. Huic Inda monilia Glaucum, Protheaque, atque omnem Nereida quærere iuſſi. Vbi loquitur de forma & cultu Violantillæ uxoris Stellæ, poetæ Patauini.

Murrhagemma.

Murrham gemmam (qua fiebant murrhea, ſeu murrhina pocula precioſa) multis in locis mittit Parthia. Propet. Murrheaque in Parthis pocula cocta focis.

Montibus.

Macedonia perpetuis montibus cingitur. Habet ab Oriente Oſſam & Pelion, ab occaſu Pindum, ab Aquilone Olympum, à Meridie Othryn.

Corſica quoque montibus, tanquam uerticibus, abundat. Vnde & nomen ſumpſit. Corſas enim tempora Græci uocant.

Molaribus.

Antron vrbs eſt in Theſſalia, cauernis & cuniculis abũdans, quibus optimi lapides ad molas eruuntur. Gell. uocat molas illus truſatiles, ubi loquitur de Planto, quẽ ait operam piſtori locaſſe, & feciſſe quæſtũ in agẽdis molis, quas truſatiles uocãt.

Melino.

Melinum pigmentum nomen ſumpſit à Melo inſula, unde exportatur.

Magnete.

Magnes lapis eſt argento ſimilis, ferrum ad ſe attrahens. Reperitur in India, & in Siphno inſula maris Aegei.

Melonibus.

Melones (quas ueteres Melopepones dicebant) fructus ſunt hortenſes, qui humi rotundantur. Spartian. Oſtienſes probat.

Muſcis.

Plinius Cyrenaicos Achorem deum cõtra multitudinem muſcarum inuocare eiq; litare conſueuiſſe. Muſcarum multitudo depopulata eſt quoudam Megarenſes.

Myrica.

Myrica arbuſcula; naſcitur domeſtica in Aegypto, & alibi agreſtis.

Myrobalano.

Myrobalanum arbor eſt frequens apud Troglodytas Aethiopiæ, Aromaticam ferens glandem, qua fit unguentum precioſum. Palma quæ fert myrobalanum, probatiſſima eſt in Aegypto.

Malobathro.

Malobathrum unguentum eſt odoriferum, Syri regioni peculiare. Horat. Cum quo morantem ſæpe diem mero Fregi, coronatus nitẽtes Malobathro ſyrio capillos.

Meliloto.

Melilotos herba eſt ſuauis & mellea, de qua Ouid. Pars thyma, pars rores, pars meliloton amant.

Melilotos optimus eſt Atticus. Naſcitur & in Campania circa Nolam mellini coloris, odorisque uehementis.

Manticora.

Manticoram feram India gignit magnitudine leonis, pelle uilloſa, & purpurea, vultu & auribus propè humanis, triplici dentium ſerie in vtraque maxilla, utrinque aculeis cuſpidatam, quos in certamine pro telis iaculatur.

Monope.

Monopem animal tauri magnitudine habet Pęoniæ.

Muribus Araneis.

Muribus Araneis (quos Herodotus Mygdalos uocat) ſcatet Britannia.

Monocerote.

Monoceros fera eſt ſæuiſſima, capite ceruino, pedibus elephantinis, cauda aprina, reliquo corpore ſimilis equo, uno in fronte cornu duum cubitorum armata: naſcitur in Æthiopia.

Margaris.

Margari piſces ſunt ſpecie rotunda, & gregatim natantes, ac regem ſectantes more apum. Reperiuntur in mari rubro.

Membranis.

Membranæ Pergami primum repertæ ſunt.

Malis punicis.

Malum punicum, ſeu granatum, frequẽs eſt apud Charthaginem, vnde cognomen ſumpſit.

Malis Cydoneis.

Malis Cydoneis (quæ & Cotonea dicuntur) nomẽ dedit Cydon urbs Cretæ, in qua magnus fuit eorum prouentus.

Milio.

Milio gaudet Campania, pultemque candidam ex eo facit.

Sarmatarum quoque gentes hac maxime pulte aluntur.

Aethiopes non aliam frugem, quam milij hordeique nouere.

Habent & Niuerni agros milio, perinde ac frumento, aut aliis ſegetibus refertiſſimos, quo etiam contrito, & in farinam redacto pultem conficiunt.

Malua.

Maluas Plin. ſcribit in Arabia ſeptimo menſe arboreſcere, quod eſt argumentum magne fertilitatis.

Moly herba.

Moly herba à Mercurio reperta, maxime contra uenena efficaciæ, naſcitur in Cyllene Arcadiæ.

Militibus.

Plin. ſcribit Italiam nunciato Gallico tumultu ſolam ſine externis vllis auxiliis armaſſe peditum octoginta millia, equitum ſeptingenta millia.

Mulis piſcibus.

Mulos piſces Septentrionalis gignit Oceanus, & prima pars occidentis.

Merulis albis

Merulæ circa Cyllenem Arcadiæ nec uſquam alibi candidæ naſcuntur.

Aliis rebus.

Mithridanion herbam generat Pontus. Melichryſim gemmam, India. Magudarim caulem, Syria Maſtichem arborem, Chios inſula.

Niuibus.

Taurus, Othrys, Rhodope, Scythia, Thracia, nullo ferè tempore nõ rigent niuibus, gelu ac glacie. Taurus. Remacl. Nubibus impono Taure niuoſe tuus. Scythia. Lucanus ſolibus & nullis Scythicæ quum brumà rigeret, Dimaduere niues. Thracia. Sta. lib. 11. Biſtoniæ tepuere niues. Ouid. Brachia Sythonia candidiora niue. Othrys. Claud. Laſſa per Othryſias fundere membra niues. Rhodope. Ouid. in Epiſt. Quà patet umbroſum Rhodope glacialis ad Hemum.

Scribit Plin. Atlantis uerticem, altis etiam æſtate niuibus operiri.

Nemoribus.

Zacynthos inſula non procul Corintho. Verg. lib. 3. Aen. Iam medio apparet fluctu nemoroſa Zacynthos.

Egaleos mõs Atticæ. Stat. li. 12. Diues & Egaleos nemorũ, Parnesq; benignus Vitib.

Atlas (inquit Martianus Capella) nemoroſus eſt, ſcatens fontibus ſed rupibus infœcundus.

Nucibus.

Auella urbs Campaniæ, nuces habuit præſtantiſſimas Plin. Nuces auellanæ capitis dolorem faciunt. Verg. Et quæ maliferæ deſpectant mœnia Auellæ.

Plin. laudat Tarentinas amplitudine, & putaminis mollicie. Colum. Nucem Græcã Auellanam, & Tarentinam hoc modo facere poteris.

Thaſiæ. Quintian. Thaſia nux quoſdam, Cilix & piſcis aliquos. Varro apud Gelliũ,

Scaros

Scaros Cilices, nuces Thaſias, palmas Ægyptias, glandes Ibericas inter cibos electiles reponit.

Optimum genus nucum fuit Perſicum, autore Plinio. Politianus in Ruſt. Cornaque cum Ceraſis duroque putamine clauſa Perſica nux

Plin. laudat Ponticas. Vnde Stat. lib. 1. Syl. Quicquid nobile Ponticis nucetis.

Nardo.

Nardus ſeu nardum frutex eſt aromaticus, quo India & Perſica abundant. Hor. Nũc & Achęmenio pfundi Nardo iuuat. Plin. Cuius folia nihil ab Indico nardo diſtãt.

Nymphis.

Oceanus Nympharum omnium pater eſt. Catull. Non genitor Nympharum abluat Oceanus.

Napis.

Amiternum urbs Campaniæ Napis abundat. Martial. Hos Amiternus ager felicibus educat hortis. Plin. Napi uero Amiterini (quorum eadem ferè natura) gaudent æquè frigidis. Napus in Ægypto mirè celebratur propter olei celebritatem, quod de ſemine eius faciunt.

Nebridibus.

Nebrides dicuntur damarum ſeu ceruorum pelles. His abundat mons, Nebris nomine, autore Solino.

Nitro.

Nitrum lapis eſt ſulphuri commixtus, & natura ſali proximus. Apud Epyrum fit eodem quo ſal modo. Optimum creſcit in Macedonia, quod uocant Coleſtricum. In Aegypto conficitur multo abundantius, ſed deterius. Nitrariæ egregiæ Aegyptiis circa Mamphium eſſe conſueuerunt.

Naſturcio.

Naſturcium herba eſt, torporẽ & hebetudinẽ excitans. Frequens eſt apud Babylonẽ.

Neadibus.

Neades animalia ſunt, quorum uoce abrumpitur terra. Reperiũtur in Samo inſula.

Narciſſo.

Plinius ait, probatiſſimum Narciſum creſcere in Lyciæ montibus.

Oſtro.

Lemanus lacus, Gebennæ propinquus, colore muricis abundare arguitur dicto Ricardi Bartolini: Oſtrifero madidum caput obiectare Lemanno.

Sarra, ſeu Tyros. Verg. Vt gemma bibat, & Sarrano dormiat oſtro.

Sidon. Ouid. Hic qui Sidonio fulget ſublimis in oſtro.

Aſſyria. Verg. in Cyri: Non Libys Aſſyrio ſternetur lectulus oſtro.

Phœnicia Ruff. Feſt. Agenoreo color hinc mentirier oſtro.

Tænarus mõs Laconiæ. Aegidius Maſcrius, Cõmendẽt oſtrũ Tænarus atq; Tyros.

Chalcedon. Lucan. lib. 9. Pontus & oſtriferam dirimat Chalcedona curſu.

Oleo, & Oliuis.

Venafrum Campaniæ oppidum præcipuam olei laudem meruit. Martialis libr. 13. Hoc tibi Campani ſudauit bacca Venafri Vnguentum. Horat. Preſſa Venafranæ quod bacca remiſit Oliuæ. Plinius: Et uulgo (inquit) principatum hoc bono obtinuit Italia toto, maximè agro Venafrano.

Picenum regio Italiæ: Mart. Si mihi Picena turdus palleret oliua. Oliuam Picenam commendat Plinius.

Sycion urbs Achaiæ. Oui. in Ibin: Aut ut oliuifera quondam Sycione profecto.

Trebia ſeu Trebula urbs Italiæ (quæ prius Nitiſca dicebatur) etiam claruit oliuis, Verg. lib. 7. Ereti manus omnis, oliuiferæque Nitiſcæ.

Peparethos inſula. Ouid. lib. 7. Met. Et Glaros nitidæque ferax Peparethos oliuæ.

Ager Sabinorum. Ouid lib. 3. Faſt. Primus oliuiferis Roma deductu ab aruis.

Eurotas fluuius Laconiæ. Stat. lib. 4. Theb. Thaigetique phalanx, & oliuiferi Eurotæ Dura manus.

Licabeſos mons Atticæ. Stat. lib. 12. Parnesque benignus Vitibus, & pingui melior Lycabeſos oliua.

Betis

Betis Hiſpaniæ fluuius. Mart. Betis oliuifera crinem redimite corona. Plinius, Glareoſum oleis ſolum aptiſſimum Venafrano, pinguiſſimum Betica. Idem, Betica quidem meſſes uberimas inter oleas metit.

Paropotamia, Proxima Tygri rego, non palmetis modò uerum & oleo, pomiſque & alijs arbuſtis nobilis eſt.

Oliuis etiam abundare Fortunatas inſulas, oſtendit Horat. dicens: Germina & nunquam fallentis termes oliuæ.

Taburnus mons Campaniæ. Verg. Iuuat Iſmata Baccho Conſerere, atque olea magnum ueſtire Taburnum.

Ouis.

In Velitris Volſcorum oppido, fuit ouorum ingens abundantia. Mant. Iam Latij Romam caput, ouiferaſq; Velitras.

Pygmæorum caſas luto, penniſque & ouorũ putaminibus conſtrui, ſcribit Plin. li. 7.

Oonæ, eodem teſte, inſulæ ſunt Ponti, in quibus ouis auiũ & aueñis uiuunt incolæ.

Ouibus.

Galeſus. Calabriæ flumen, ouium multitudinem quõdam fertur habuiſſe. Hor. li. 2. Carm. Dulce pellitis ouibus Galeſi flumen.

Canuſium urbs eſt Appuliæ, in qua lanæ erant rutili coloris, Iuuen. Sat. 6. Paſtores, & ouem Canuſinam, ulmosque Falernos.

Gallia. Horatius. Nec pinguia Gallicis creſcunt uellera paſcuis.

Calabria & Appulia. Colum. lib. 8. Generis eximii Calabras, Appulaſq; milites noſtri exiſtimabant, earumque optimas Tarentinas. Nunc Galliç precioſiores habẽtur, earumque præcipuas Altinates.

Altinum autem oppidum eſt in palude poſitum, ſimilem Rauuenæ ſitum habens. Martial. Velleribus primis Appulia prima, ſecundis Nobilis Altinum, tertia laudat ouis. Plinius: Lana autẽ laudatiſſima Appulia, & quæ in Italia Græci pecoris Appellatur, alibi Italica. Tercium locum Mileſiæ oues obtinent. Appulæ breues uillo, nec niſi penulis celebres. Circa Canuſium, Tarentumque ſummam nobilitatem habent.

Tibareni populi Trapezunti imminentes, Chalybibus uicini, ouium præſtantiſſimi cultores. Priſcianus ſeu Rheminius in Dionyſij Geographia: Hic pecorum eſt diues nimirum gens Tibarenum Hanc prope ſunt Chalybes duriſſima regna colentes, Quos labor exercet ſæuus, ferrique metalla.

Ægyptus adeo herbis exuberat, autore Diodoro, Siculo, ut oues bis anno ibidem pariant, biſque præbeant lanam.

Herodotus ait in Arabia eſſe oues cauda trium cubitorum quam per humũ trahũt.

Sunt & minutiſſimæ oues in Chio pabuli inopia, quarum tamen lacte caſeus conficitur laudatiſſimus. Ibidem agni ſtatim à partu matrem paſtoremq; agnoſcunt, & circa petulca laſciuia ſubſiliunt.

Ornis.

Pelon mons Theſſaliæ. Val. Fla. li. 1. Argõ Quãt ũ Peliacas in uertice uicerat ornos.

Odoribus.

Arabia propter uarias herbas, frutiresque aromaticos, tota eſt odorifera Stat. lib. 1. Syl. Odoriferis Arabum quod doctus in aruis. Tibullus: Vrantur odores, Quos tenet è terra diuite mittit Arabs.

Saba Colu. lib. 11. Cœlitibus templiſque Sabæum miſcet odorem. Stat. lib. 3 Syl. Odoriferos exhauſit flamma Sabæq. Plin. ſcribit, Sabæos ditiſſimos ſyluarum fertilitate odorifera.

Perſis. Syllius lib. 15. Altera Achæmenium ſpirabat uertice odorem. Ad hoc alluſit Horatius: Perſicos odi puer apparatus.

Aſſyria. Catullus: Fragrantem Aſſyrio uenit odore domum.

Panchaia & Idaſpes Claudianus: Quicquid thuriferis ſpirat Panchaia ſyluis, Quicquid

quid odoratus longè blanditur Idaſpes.
India Sylius lib. 17. Qualis odoratis deſcendit Liber ab indis.
Armenii. Tibullus lib. 1. Iactat odoratos uora per Armenios.

Oraculis.

Apud Delphos, oppidum Phocidis dabantur Apollinis oracula. Plin. Subeũt in hac reputatione Delphica oracula, velut ad caſtigandum hominum uanitatem à deo miſſa.

Oſtreis.

Oſtrea, ſeu Oſtreæ appellantur aquatiles conchæ, quarum olim vſus erat in delitiis. Optimę fuerunt in lacu Lucrino. Mart. Ebria Baiano ueni modo concha Lucrino. Horatius: Non me Lucrina iuuerint conchilia. Sergius Orata (qui primus oſtrearum piſcinas habuit) optimum ſaporem Lucrinis adiudicauit.
Gerardaſca ſtagnum eſt agri Volaterrani, optimis oſtreis refertum.
Baiæ. Adrianus Cardin. Baiana oſtrea, murices luposque.
Circei. Horat. Oſtrea Circeis, Miſeno oriuntur echini.
Abydus. Mantuanus: Vnus & oſtriferam Seſto qui iuxit Abydon.

Oppidis.

Alexandri Magni comites in eo tractu Indiæ, quem ſubegerant, ſcripſerunt quinq; millia oppidorum fuiſſe. Indiamque tertiam partem eſſe terrarum omnium, & multitudinem gentium innumeram probabili ratione, Indi enim propè gentium ſoli nunquam emigrauere ſuis finibus.
Beticam olim habuit oppida 175.

Oleribus.

Syria in hortis operoſiſſima oleribus abundauit. Vnde natum Adagium, Multa Syrorum olera.

Onagris.

Onagri ſyluestres aſini præcipui ſunt in Phrygia & Lycaonia.
Sunt & Mauritania curſu pernices, citoque deſiſtentes, quos anhelos uenatores propterea facilè capiunt.
In India reperiuntur agreſtes equi magnitudine, capite penè rubenti, oculis cæruleis, vno in fronte cornu.

Onocrotalis.

Onocrotalos aues olerum ſimilitudinem habentes, Gallia Septentrionalis, Oceano proxima mittit.

Onychite.

Onychitem gemmam in Arabiæ mõtibus nec vſquã alibi naſci, ueteres putauerunt

Aliis rebus.

Othonem & Oenanthem herbas habet Syria Opalos gemmas, India. Ocram pigmẽtum, Topazonos inſula. Obſidiarum lapidem, Æthiopia. Oryges feras, Africa, Origanum herbam, Bœotia.

Pice.

Plinius: Aſiapicem Indicam maximè probat Græcia Piericam, Naryciam. Verg. lib. 2. Verg dicens: Et iuuat vndantem buxo ſpectare Cytorum, Naryciæque picis lucos. Eſt autem Narycia, ſeu Narycium oppidum Volſcorum. Col. lib. 11 Bobolem dabit illa capacem Naryciæ picis aut Actæi mellis Himetti.
Eſt & circa Idam in Troade pix plurima. Verg lib 3. Georg Idæasque pices, & pingues vnguine ceras.
Illyrium, ſeu Illyria Epyri regio, Italiæ propinqua, pice quoque abundat Ouid. Nigrior Illyrica cui pice ſanguis erat.
Theopompus apud Plinium teſtis eſt, in Apolloniatarum agro picem foſſilem non deteriorem Macedonia inueniri.

Piceis arboribus.

Picea arbor frequens eſt in Pado: unde impoſitum fluuio nomen. Pades enim Picea Gallicè uocantur, inquit Plinius.

Palmis.

Apud Heſſenos populos vrbs eſt Eggada nomine, fertilitate & nemoribus palmetorum nobilis.

Ægyptus Plinius: Palma (inquit) quæ fert Myrebalanum, probatiſſima eſt in Ægypto. Quintian. Inuenta menſis palma mox Ægyptia.

Idume prouincia Syriæ palmis luxuriat. Lucanus: Et arbuſto palmarum diues Idume. Verg lib. 3. Georg. rimus Idumæas referam tibi Mantua palmas.

Hiericus oppidum eſt Idumææ, in cuius agro Strabo ait palmetum eſſe centum ſtadiorum. Plinius Hericuntem palmetis conſitam, & fontibus irriguam vocat. Idē: Sed ut copia (inquit) ibi atque fertilitas, ita nobilitas in Iudæa: nec tota, ſed Hiericunte maxime.

In Babylonia per omnē regionē palmæ ſunt ſua ſponte naſcētes, pleræq; fructiferę.

Arabia Ouid. lib. 10. Palmiferos Arabes, Panchæaque rura relinquam.

Pharos Aegypti inſula. Oui. lib. 2 Eleg. Quæ colis & Mēphin, palmiferāq; Pharon.

Selinis vrbs iuxta Lilybæum. Syllius: Audax Hybla fauis, palmis quoque onuſta Selinis. Verg lib. 3. Aen. Teque datis linquo uentis palmoſa Selinis.

Plin. ſcribit Iudæam eſſe inclytam palmis.

Eſt & in Lyguria caſtrum S Romuli palmis nobilibus refertum.

Canaria vna Fortunatis inſulis abundat palmetis, cariotas, id eſt, palmarum fructus ferentib Mart. Notæ cariotides thearris. Statius: Prægrandes cariotides canebant

Tylos inſula maris Perſici, palmas, oleas, uites, ficos, & uaria pomorū genera pfert

Thebæ Aegyptiæ palmis itidem fœcundæ fuerunt Statius: Seu quæ palmiferæ mittunt venalia Thebæ.

Pomis.

Tybur oppidum non procul Roma, pomis abundauit. Colu. lib. 11. Et turris, lacu & pomoſi Tyburis arua.

Phæacum regio tanta pomorum vbertate claruit, vt præmaturis fructibus noui ſtatim ſuccederent. His autem præfuit Alcinous. Stat. lib. 1. Syl Quid bifera Alcino laudē pomatia, uosq; Qui nunquam vacui prodiſtis in aera rami? Iuuenalis Sat. 1. Illa iubebit Poma dari, quorum ſolo paſcaris odore. Qualia perpetuus Phæacum Autumnus habebat.

Anio fluuius Tyburi propinquus, etiam pomis abundat. Propert Ramoſis Anio qua pomifer incubat aruis.

Phaliſci Volſcorum populi, etiam abundant pomis. Ouid lib. 3. Eleg. Quum mihi pomiferis coniux foret orta Phaliſcis.

Aſpagones Indiæ populos, uitis, lauri, buxi, pomorumque omnium in Græcia naſcentem fertilis ſcribit. Plinius.

Omnes Furtunatę Inſulę copia pomorum & auium omnis generis abundant.

Plumbo.

Mictis Inſula candidum generat Plumbum, Plin. lib. 4 ca. 16. Timæus hiſtoricus a Britannia introrſus ſex dierum nauigatione abeſſe dicit inſulam Mictim, in qua candidum plumbum proueniat.

Ex Caſſiteride inſula, ait Plin. lib. 7. ca. 56 plumbum primus apportauit Midacritus

Cantabria nigro abundat plumbo.

Pantheris.

Hyrcania Scythiæ pars Pantheris, Pardis & Tygribus abundat.

Pinus.

Atlas mons. Auſonius: Nec pinifer Atlas Amphitrynoniadem puerum.

Ida Stat lib. 3. Syl. Pergame pinifera multo precioſior Ida.

Lycæus mons Arcadię. Stat. 7. Theb. Nec ſua pinigero magis adnatet umbra Lycęo.

Simois fluuius Phrygię. Stat. lib. 12. Pinigeri rapitur Simoentis ad amnem.

Męnalus. Verg Pinifer illum etiam ſola ſub rupe iacentem Męnalis, & gelidi fluxerunt ſaxa Lycęi.

Oſſa

Oſſa mõs Theſſaliæ. Luc. Quãtus Piniferę Boreas cũ Thracius Oſſę Rupib. increpuit. Othrys. Valer. Flac. Pernaſſ lateant iuga, ceſſerit Othrys Piniger.

Portis.

Aegyptiæ Thebæ centum portis nobiles fuerunt. Iuuen. Ecce antiqua Thebæ centum iacet obruta portis Plin. Et Dioſpolis magna, eadem Thebæ, portarum centum nobilis.

Piſcibus.

Aulis urbs, ſeu portus Bœotiæ, piſcibus abundat. Ouid. lib. 12 Bœotaq; tellus Auli-de piſcoſa puppes tenuiſſet ituras.

Benacus lacus Petrarcha: Carmine piſcoſo referẽs accepta Benaco. Vbi primam corripuit, quæ à Vergilio producitur.

Gnydos Lyciæ ciuitas Ouid. lib. 10. Piſcoſamq́, Enydon, grauidamque Amathunta metallis.

Multa ſunt in Nilo piſcium genera, inter quos numerantur Lepidotus, Coracinus, Porcus, Phagenus, Silurus, Citharus, Aloſa Ex teſtaceis Dilichius, Phiſc*, Boſites.

Tanta eſt in Thule inſula piſcium multitudo, ut ligni loco comburũtur ab incolis.

Gedroſi Indiæ populi (qui Arbim amnem incolũt) fores in domibus maxillis piſciũ & belluarum faciunt, & oſſibus tecta contingant.

Populis arboribus.

Sperchius fluuius Theſſaliæ. Ouid. lib. 1. Metam. Populifer Sperchius, & irrequietus Enipeus.

Padus. Ouid. lib. 2. Eleg. Frigidus Eurotas, populiferque Padus.

Populos nigras, efficaciſſimas habet Creta Inſula.

Papyro.

In Lacunis Nili naſcuntur iunci, ex quorum tenuiſſimis fiſſuris contexerũtur chartæ & uela, & ueſtes & ſtragulæ. Eſt autem Papyrus frutex naſcens in plaudibus Aegypti, aut quieſcentib. aquis Nili Papyrum oſtendit primus in Aegypto Alexãder. de Papyro, Lucan. Nõdũ flumineas Memphis contexere Biblos cœperat. Ouid. lib. 15. Perq; Papyriferi ſeptemflua flumina Nili Mart. Perdite Niliacas Muſæ mea damna papyros. Ph. li 13. Papyrũ. inquit, naſcitur in paluſtrib. Aegypti, aut quieſcentib. Nili aquis, ubi euagatæ ſtagnant, duo cubita non excedente altitudine gurgitum. Et paulo poſt. Nuper & in Euphrate naſcens circa Babylonẽ, Papyrum intellectum eſt eundem habere, uſum quem chartæ.

Prunis.

Damaſcus urbs Syriæ optimis abundat prunis, quæ Damaſcena uocantur. Col. lib. 11. Armeniſq;, & Cæreolis, pruniq́, Damaſci. Plin. lib. 15 In peregrinis arborib. dicta ſunt Damaſcena, a Syrię Damaſco cognominata.

Pyris.

Plin. ait. Cruſtumina Pyra cunctis eſſe gratiſſima.

Abundant & Pyris Calabri, quæ conſueuerunt hoſpitibus apponere Horat. Nõ quo more Pyris ueſci Calaber iacet hoſpes. Hinc adagiũ, Calabri hoſpitis Xenia.

Cruſtuminis proxima ſunt Falerna, a potu: quoniam tanta uis ſucci abundat.

Porris.

Aricia urbs Italiæ porris abundat. Mart. Mittit præcipuos nemoralis Aricia porros Tarentum Idem Mar. Fila Tarentini grauiter redolentia porri.

Plinius ait, laudatiſſimum porrum eſſe in Aegypto, mox Orchiæ atq; Ariciæ.

Phaſianis.

Phaſiani à Phaſide Colchorum fluuio dicuntur, quòd ibi ſint frequentes Lactãtius, Cernitur & mixta Phaſides inter auem Mart. lib. 13. Argiua prima ſum deportata carina, Antè mihi notum nil niſi Phaſis erat.

Paludibus.

Nilus. Stat. lib 5 Syl. Vnde paludoſi fœcunda licentia Nili.

Rauenna Syl. lib. 8. Lenta paludoſæ proſcidunt ſigna Rauennæ.

Sicambri populi Germaniæ Rheno proximi, in Paludibus habitant, Propert. Ille paludoſos memoret ſeruiſſe Sicambros.

Portentis.

Nilius. Stroz fil. Et portentiferi noſſet uada noxia Nili.

Pruinis.

Scythia, Ciphæi, Caucaſus, Strimon fluuius Thraciæ, perpetuus rigent pruinis, Vergil. lib. 4 Georg. Arvaque Riphæis nunquam uiduata pruinis. Claud. Caucaſeas captiua bibunt armenta pruinas.

Pharetris.

Creta. Verg. lib. 3. Georg. Armaque Amyclæumque Canem, Creſſamque Pharetram.

Gnoſos & Gortyna urbes Cretæ. Lucanus 3. Creta uetus populis, Gnoſoſq; agitare pharetras Docta, nec Eois peior Gortyna ſagittis.

Cydon urbs Cretæ. Ouid. lib. 8 Metam. Armaque, equosque, habitusque, Cydonæas que Pharetras.

Lycia. Stat. lib. 6. Theb. Cætera pars Lycijs gaudet contenta pharetris.

Mœdia. Martialis, Non tot ſpicula Mœdicis pharetris.

Purpura.

In Melibœo, urbe Theſſaliæ, claruit uſus purpuræ. Verg. lib. 5. Aen. Purpurea Mæandro duplici Melibœa cucurrit.

Plinius ait, in Laconia purpuram optimam fieri cōſueuiſſe. Horat. Nec Laconicas mihi trahunt honeſtæ purpuras clientes.

Bombycina ueſtem texere Pamphila Platis filia in Coinſula prima docuit. Martial. Nec Coæ referunt iam tibi purpuræ.

Tyros. Tibullus, Illi ſelectos certent præbere colore, Africa puniceum purpureumq; Tyros. Idem, Vellera dei ſuccis bis madefacta Tyros.

Sidon & Ancon. Syll. lib. 8 Stat. fucare colus, nec Sidone uilior Ancon.

Plinius de Carthagine loquens: Nunc omnis (inquit) nobilitas conchylio atq; purpura conſtat.

Purpuras piſces habent Sigæum & Lectum Idæ promontoria.

Placentis.

Picentes pane laudantur, quem conficiebant ex alicæ materia aceruata Hinc ob duriciam frangi non poterat, niſi lacte mulſove mollitus. Mart. Picentis Ceres niueo ſic nectare creſcit, Vt leuis accepta ſpongia turget aqua Pamph. Nō Alicæ panes, non quas tibi terra placentas Picentina dedit.

Pyramidibus.

Pyramides lapideæ ferunt ſtructuræ in Aegyptos, quas reges ſumptu maximo erigebant, aut in oſtentationem diuitiarū, aut in uſum ſepulturæ, aut ad excitandū populi torporem. Earum una trecentis ſexaginta millibus hominum, uiginti annorum ſpacio conſtructa fertur, tanta quidem rerum prodigentia, ut in raphanos, alium & cæpas (quibus operarij veſcebantur) 1800, talenta erogata ſint. Martialis, Barbara Pyramidum ſileat miracula Memphis.

Procellis.

Syrtis, Carybdis, Sicilia, Malæa, Caphareus, marina dicuntur pericula, procellis frequentibus agitata. Pamphilus, Per que procellas, Syrtes per ſaxa Maleę. Per mare, quod rapido uortice Scylla trahit.

Pectines piſces ſunt lati, quibus abundat Tarentum Horatius, Pectinibus patulis iactat ſe molle Tarentum. Plin. ait, laudatiſſimos eſſe pectines Mytilenis, in Aegypto pectunculos.

Pecore.

Phyllos, regio Arcadiæ. Sta. li. 4. Theb. Aptior armentis Mydea, peco oſaq; Phyllos.

Tartari populi, cum frugibus careant, pecore tamen abundant. Et quoniam aquarum ſunt pauperes, equinum ſanguinem bibunt.

Sclaui

Sclaui regionem habitant adeo feracem, ut bis in anno grauidas habeant pecudes quæ quater tondentur.
Volaterranus ait, Pannoniam pecoribus & uitibus abũdare, ſed olei pauperem eſſe.
Orchomenos urbs Arcadiæ Polymelos a pecoris copia nomen meruit.
Angli pecore abundant, lanisq́, molliſſimis, quóquo uerſus exportatis. Viuaria animalium ad tria millia in tota inſula cernuntur, inquit Volaterranus.

Pabulis.

Morauia ſterilitatẽ olei & uini, pabulorũ, frumenti, pecorisq́; copia abundè pẽſat.
Erythrea inſula Hiſpaniæ tantæ eſt fœcunditatis, ut oporteat pecudes pabuli copia exercatione ſanguinis purgari Cuius rei cauſa ea finguntur, quæ de Geryonis armentis dicuntur.
Plinius ait, nihil eſſe laudatius Germaniæ pabulis.

Pernis.

Pernæ piſces de genere concharum, frequentes ſunt circa Pontias inſulas.

Pſymmythio.

Pſymmythium, ſeu Ceruſſam parit Rhodos inſula.
Pumices dicuntur lapides eroſi amne, leuigãdis corporibus aptiſſimi. Laudantur in Melo, Scyro & Aeolijs inſulis. Reperiuntur & in Sicilia nigri coloris.

Perſicis.

Perſica dicuntur à Perſide regionis his abundante. Habet Ægyptus Perſicum arborem ſimilem pyro.

Paliuro.

Paliuro arbori Cyrenaica regio ſuam poſtponit Loton.

Ptiſana.

Ptiſana potioni (cuius laudibus Hippocrates uolumen unum dicauit) bonitas præcipua Vticenſi, in Ægypto fit ex hordeo.

Panico.

Panico cibo præcipuè utitur Aquitania. Ponticæ gentes nullum panico præferunt cibum.

Portu

Aulis urbs Bœotiæ portum habuit quinquagenrarum nauium capacem.
Strabo ait, Anthedonem Bœotiæ urbem portuoſam eſſe.
Munychia urbs Atticæ habuit ſtationem 400. nauium capacem.
De Lycia Seneca in Theb. Tutamque crebris portubus Lyciam uidet.

Pardis.

Pardos in Africa Syriaque eſſe celeberrimos, ait Plinius. Capiuntur & in regione Mauritania. Sunt in Caria ac Libya prælongi admodum, animo imbelles, ſaltu agiles, pelle adeo dura, ut ferro non cedat.

Priſtibus.

Periſtes piſces ſunt in mari Indico 200. cubitorum.

Plataniſtis.

In Gange reperiuntur Plataniſtæ piſces quindecim cubitorum.

Phœnice.

Phœnicem autem annis 690. uiuentem ſola fert. Arabia. Claud. Hæc fortunatus nimium Titanius ales Regna colit, Solisq́, plaga defenſus iniqua Poſſidet intactas ægris animalibus oras.

Palumbibus.

In agrum Volaterranum palumber quotannis aduolant è mari.

Pſytacis.

India pſytacum mittit, autem humana uocis docilem. Claudianus, -- Et ſi qua loquẽdi Gnara, coloratis uiridis defertur ab Indis. Nunc etiam aduehuntur ex Luſitania, inſulisque Æthiopicis.

Phaleridibus.

Phalerides aues habet Parthorum Seleucia. Aquaticarum laudatiſſima Aſia

Phalocrocoraces aues Balearium inſularum ſunt peculiares.

Pellibus.

Ex Tana Venetorum caſtello exportantur pelles & mancipia, quæ Sarmatæ mercātur, vocantque Carcaſos.

Panibus.

In Scolo Bœotiæ uico laudatiſſ. fiebant panes.

Pelamidibus.

Pelamidum piſcium copiam habent Alyzones populi. Strabo ait, etiam reperiri in anguſtiis Byzantii.

Pelorıdibus.

Pelorides piſces dicuntur a Peloro promontorio, ubi ſcatent.

Peponibus.

In Campania pepones optimi ſponte proueniunt.

Petroſelino.

Optimum petroſeelinum ueniebat quondam ex Macedonia.

Pœphagis.

Habet India pœphagum animal duplo magnitudinem equi excedens.

Perdicibus.

Theophraſtus dixit, perdices eſſe in Paphlagonia duplici corde.

Palæſtra.

Fuerunt Spartani clariſſimi pugiles & paleſtritę. Propertius, Multa tuæ Spartę miramur iura palæſtræ.

Aliis rebus.

Parthenium pigmentum habet Ægyptus.

Purpuriſſam colorem India.

Panacem herbam Clitorus mons.

Panacem unguentum Arabia.

Philoginon gemmam, Porphyritem lapidem, Perſeam arborem Ægyptus.

Phattagam animal, Porphyrum ſerpentem India.

Parnopum auem, Galatia.

Pardialum & Perſeum piſces Mare rubrum.

Populo & diuerſis rebus abundat Parrhiſiorum Lutetia.

Quercubus.

Chaonia pars Epyri, glandibus abundat, & quercubus. Ouid lib. 10. Vmbra loco uenit, non Chaonis abſuit arbor.

Dodona ſylua Epyri. Val. Flac lib. 1. Argon. Dodonida quercum Ingredior. Syl. lib. 3. Implet fatidico Dodonida munere quercum.

Oſſa mons Theſſaliæ. Val. Flac. Fleuit ubi Oſſeæ captaret munera quercus.

Racemis.

Cæcubum oppidum in ſinu Caietano terras habet optimi uini feraces. Horat. Cæcubum, & prælo domitam Caleno Tu bibis uuam.

Tmolus mons Lydiæ Ouid. lib. 4. de Ponto, Africa quot ſegetes, quot Tmolia terra racemos, Quot Sicyon baccas, quot parit Hybla fauos.

Methymna Ouid. Gargara quot ſegetes, quot habet Methymna racemos.

Rhombis.

Adria, ſeu mare Adriaticum. Iuue. Sat. 4. Incidit Adriaci ſpacium admirabili Rhōbi.

Rhombitem Ptolemæus ait eſſe fluuium poſt Mæotidem, Rhomborum frequentia nominatum.

Plinius, ait, Rhombum Rauennæ eſſe laudatiſſimum.

Roſis.

Pæſtum oppidum in Lucania bis in anno fructus quoſdā, & in his roſas parit. Verg. li. 4. Geor. Biferiq; roſaria Pæſti. Idē de Roſa. Vidi pæſtano gaudere roſaria cultu.

Pangæum quoque montem roſis feracem eſſet docet Plin. lib. 21. cap 4.

Abundat & Campania optimis roſis, quibus præcipua dignatio. His Plin. addit Præneſtinam,

æſtiuam & Mileſiam: eſt etiam Cyrenis odoratiſſima roſa.

Reſina.

Reſina humor eſt fluens ab arboribus, etiam in eiſdem reſidens. Plautus Aegyptiam probat, in Mercatore dicens: Reſiam ex melle Aegiptiam uorato, ſaluũ feceris.

Raphanus.

Raphanus herba eſt ſeu radix comeſtibilis, tam frequẽs & nobilis apud Delph os, ut ex auro diceretur. Beta ex argẽto, Rapum ex plumbo. Aequat in Germania infantum puerorum magnitudinem. In Aegypto Raphani ſparguntur nitro, ubi ſunt ſuauitate præcipui.

Laciadæ quoque populi Atticæ raphanorum habent copiam. Apud eos moris erat, ut qui fuiſſet in adulterio deprehẽſus, ignominioſas pœnas dare, impactis in pudendam corporis partem raphanus, qui ibidem creſcunt mira magnitudine.

Rapis.

Plinius lib. 18. dat palmam rapis, in Nurſino agro naſcentibus.

Reſeda

Reſedam herbam, collectiones inflãmationesque decutientem, habet Ariminum magno prouentu. *Riuis.*

Methone urbs riuis abundat. Seneca in Troade: An frequẽs riuis leuibus Methone?

Serpentibus.

Ophiuſa inſula dicta eſt a multitudine ſerpentum, Ophis enim Græcè ſerpentem ſignificat. Vnde Ophiogenæ populi in Helleſponto, qui ſerpentum ictus tactu leuant, & impoſita manu, corporis uenena extrahunt.

Mauritania. Horatius: Nec Mauris animo mitiori anguibus.

Libya. Syllius: Terga damus, Libybieisq; patẽ nõ eſſe fatemur Anguibus Auſoniã.

Africa Horat. lib. 1. Ser. Candida afflaſſet peior ſerpentibus Afris.

Sinueſſa urbs Campaniæ. Oui. lib. 15. Vulturnus, niueisq; frequẽs Sinueſſa colubris.

Cinyphis flu. eſt Libyæ inter duas ſyrtes, capris & ſerpentibus, abundans. Pamphil. Affer Cinyphij caput colubri.

Candei populi Orientales ſerpentibus ueſcuntur. Vnde & Ophiophagi uocãtur. Neque eſt alia regio earum fertilior, autore Plinio.

In India ſerpentes in tantam adoleſcunt magnitudinem, ut ſolidos hauriant ceruos taurosque

Tanti ſunt & apud Rhiodacum amnem in Ponte, ut ſuperuolantes, quamuis alte perniciterque, alites hauſtu raptas abſorbeant.

Conſtat apud Baragadam fluuium ſerpentem cẽtum & uiginti pedum longitudinis a Regulo interfectum. Quod eſt argumentum, maximos ibidem naſci.

Sulphure.

Naſcitur (inquit Plinius) ſulphur in inſulis Aeolijs, inter Siciliam & Italiam. Sed nobiliſſimum in Melo inſula In Italia quoque inuenitur in Neapolitano Campanoque agro & collibus, qui uocantur Leucogabi. Volat. ait, nũc foſſile ſulhpus eſſe in agro Volaterrano. Nar quoq; fluuius aquas habet Sulphureas: Auſonius: Fluminibusque Italis præpollens ſulphureus Nar.

Segetibus.

Apud Cinyphem Libyæ fluuium magna eſt frugum copia. Vnde Oui. Cinyphiæ ſegetis citius numerabis ariſtas.

Multis teſtimonijs conſtat Libyam & Africam ſegetibus abundare. Mantuanus in Syluis: Vbi Lybicæ ſegetes, ubi Gnoſia Vina. Ouid. lib. 4. de Ponto: Africa quot ſegetes, quot Tmolia terra racemos. Ab hac rerum copia, Cererem Agri Libyſſam uocant autore Feſto.

Gargarus mons Phrygiæ. Ouid. Gargare quot habet Methymna racemos.

Scaris piſcibus.

Scaros piſces habet Carpathium mare. Horat. Non me Lucrina iuuerint conchy-

 lia,

lia, Magiſve Rhombus, aut Scari: Si quos Eois intonata fluctibus Hyems ad hoc uertat mare Eois fluctibus dixit, ideſt, Orientalibus, propter mare Carpathium. Hunc piſcem Optatus Helipertius præfectus claſſis ſub Claudio principe, è Carpathio aduexit. Numeratur autem inter cibos electiles. Varro apud Gellium teſtis eſt, Sacros Cilices omnium eſſe præſtantiſſimos.

Sagittis.

Sequentia loca incolas habuerunt peritiſſimos ſagittarum. Creta. Verg. a Cyri: Attica Cretea ſternebat rura ſagitta.

Lycia. Ver. lib. 8. ille mihi inſignem pharetram Lyciasque ſagittas Diſcendens, Pharetramque auro dedit intertextam.

Cydon urbs Cretæ. Stat. lib 7. Theb. Cydonæas anteibat neſa ſagittas.

Gortyna. Luca. li. 6. Dictæ procul ecce manu Gortynis arundo. Idem Nec Eois peior Gortyna ſagittis.

Dicte Syll lib. 13. Dictæa per auras Tranat, & in medium perlabitur urbis arundo.

Parthia. Mantuanus in Alphonſo. Nec Parthica tanto Agmine per cœli nubem ſe fundit arundo. Hac ratione Catullus Pathos uocat Sagittiferos.

Erithra ſeu Erithræ. Sidonius. Fortè ſagittiferas Euan populatus Erithras. De Orientalibus populis Val. Flac. lib. 5. Quos neque Iber, neque tuta ſuis aurora ſagittis Suſtinet. Per auroram intelligit Orientales.

Sariſſis.

Sariſſę dicuntur haſtæ Macedonum. Ouid. lib. 12. Qui clypeo gladioque, Macedoniaq, Sariſſa Luc. lib. 8. Primi Pellæas arcu fregere Sariſſas.

Smaragdis.

Smaragdo gemma uiridi, & oculorum aciem recreante abundant Erithra & Scithia Claudian Inter Erithręos ſurgentia colla Smaragdos

Reperitur etiàm in India, & Cypri ærifodinis. Plin. ait Aegyptiorum Schyticorumq; ſmaragdorum tantam eſſe duriciem, ut nequeant uulnerari. Ait & Scythicos omnium eſſe nobiliſſimos.

Siſtris.

Siſtrum tinnulum eſt inſtrumentum ab Aegyptiis repertum, quo utebantur in ſacris Iſidis, unde Siſtrati Aegyptij dicũtur. Mart. Linigeri fugiũt calui, ſiſtrataq; turba. Oui. lib. 3. Eleg Quid nũc ſacra iuuãt, quid nunc Aegyptia proſunt Siſtra.

Saccaro.

Saccarum dicitur mel in arundinibus collectum inſtar gummi cãdidum, & dentib. fragile. Saccarum autem fert Arabia, ſed laudatius India.

Stanno.

Caſſiterides decem ſunt inſulæ in Hiſpania, ex quibus effoditur Stannum, quod Caſſiterum appellatur. Diodorus ait, uenam ſtanni eſſe in Britannia, iuxta Helenum promontorium, quod nunc Cornubiam uocant.

Saxis.

Mantuanus Aepeninum ſaxoſum. Pãphilus Ceraunia ſcopuloſa, Calentius Pelion lapidoſum uocant, quòd ſaxis abundent.

De Eryce monte Siciliæ, Seneca in Medæa: Quæcunque generat inuiſos ſaxis Eryx.

Stamine.

Pergamus Attali regia, Nemphis & Babylon urbes ingenioſæ ferunt in texendis ſtaminibus. Politianus in Ruſt. Textile nec tenero ſub tegmine fulgerat aurum, Spirantes referens uultus, quæ Pergamos olim Artifici deſcripſit acu, quæ ſtamina Memphis, Quæ Tyros & Babylon radio cinxere ſonanti.

Sale, & Salinis.

Hammanientes Cyrenaicæ regionis populi, domos ſale montibus ſuis exciſo, ceu lapide coſtruunt.

Sunt etiam in Saxonia Salinæ uberrimę, & argentifodinę ab Othone primo inuẽtę.

Alos.

Alos vrbs Achaię, à ſale ibidem reperto meruit nomen.

In Ormeno monte Indię quum ſal eruitur, & inſtar lapidum cęditur, fertur poſtea renaſci mira ubertate.

Apud Cyprum ſal hammoniacum dicitur, quod in arena reperitur.

Biſuntiũ urbs eſt Burgũdię, in cuius agro duo ſunt fontes: alter aquę dulcis, alter vnde ſal igne denſatũ conficiunt, candore pręſtans, & maximũ eius gẽris uectigal.

Tarẽtini ſale abundãt cãdidiſſimo atq; foſſili, quẽ Plin. ait eſſe omniũ ſuauiſſimũ.

Apud Bactros amnis Ochus & Iaxartes ex appoſitis montib. deferunt ſalis ramẽta.

Sunt & in Africa lacus turbidi ſalem ferentes.

In Carris Arabię oppido muros domosq; maſſis ſalis faciunt, aqua ferruminantes.

Salicibus.

Ameria urbs Vmbrię fuit quondam ſalicibus ferax. Verg. Atq; Amerina parat lentę retinacula uiti.

Setabo.

Setabum genus eſt lini, ſudariis aptiſſimi, & tenuitate pręcipui, quo abundat Hiſpanię urbs Setabis nomine. Catul. Nam ſudaria Setaba ex Iberis miſerunt mihi muneri Fabul. & Veran.

Sparto.

Spartum herba eſt in Hiſpania frequens, qua optimum etiam cõficitur linũ. Strabo ait, in Hiſpania campum eſſe Spartarium, à Sparti multitudine nuncupatum.

Scombris.

Scombraria inſula eſt, vel promontorium contra Africam, ſcombris piſcibus abundans. Vnde nomen tractum.

Saliunca.

Saliuncam herbam breuẽ & folioſam multę ſuauitatis gignit Pannonia & Norica.

Suibus.

Sues in Arcadia adeò ſaginantur, ut Plinius ſcribat, Soricem in corpore cuiuſdam pręsinguis nidificaſſe.

Struthiocamelis.

Struthiocameli aues ſunt in Africa & Aethiopia, tantæ magnitudinis, ut altitudinẽ hominis inſidentis equo ſuperent, & celeritate uincant.

Salmonibus.

Salmo fluuiatilis in Aquitania, pręfertur marino.

Sampſuco.

Sampſucus herba eſt. Mitylenis plurima, qua optimum conficitur oleum, quod Sampuſcinum dicitur.

Speculis.

Optima ſpecula olim fiebant Brunduſij, ſtanno & ęre mixtis. auror Plin.

Signis.

Rhodi 73. millium ſignorum fuiſſe, Mucianus apud Plin. teſtis eſt.

Sinopide pigmento.

Sinopis primũm inuẽta eſt in Ponto. Inde nomen à Sinope urbe. Naſcitur in Aegypto, Balearibus, Africa: ſed optima in Lemno & Cappadocia.

Siliqua.

Siliqua arbor naſcitur frequens in Syria Ioniaque, & circa Gnydon, atque in Rhodo ſemper comantibus foliis.

Syluis.

Mare rubrum & totus Orientis Oceanus refertus eſt ſyluis.

Tylos quoque inſula maris Perſici, quà ſpectat Orientem.

Subere.

Suber pręcipuẽ naſcitur circa Elidem, aut Spartam. Plinij temporibus naſcebatur in Italia.

Scirpis.

Mauri mapalia ſua tegunt ſcirpis, tanta eorum multitudine affluunt. His & nautæ in Pado uelificant.

Stipulis.

Stipulis.

In Lebotino Campaniæ agro tanta eſt ſtipulatũ craſſitudo, ut eis ligni uice utãtur.

Serpillo.

Plin.lib.19.ait, montes Thraciæ ſcatere ſerpillo.

Spongijs.

Spongiæ molliſſimæ ſunt circa Lyciam, in Helleſponto aſperæ, denſæ circa Malæam.

Alijs rebus.

Sarcocollam paruæ arboris lachrymam habet Perſis.
Sandaracum pigmentum, Topazos ſiue Topazonos rubri maris inſula.
Selenitem gemmam Arabia.
Seſamum frugem India.
Syroperdicem auem perdice minorem, Antiochia.
Scythicem herbam Bœotia.
Stœchadem herbam odoratam Stœchades inſulę.
Syderitem gemmam Arabia.
Silurum piſcem Nilus.
Scorpiones Africa.

Terebinthis.

Oricos, ſeu Orithos, ciuitas eſt iuxta Epyrum abundans Terebintho arbore, quæ propterea uocatur Orithia. Verg.lib.10. Incluſum buxo, aut Orithia Terebintho Lucet ebur.

Syria quoque habet Terebinthum, maximè in Damaſco.

Talpis.

Talpis ſcaret tota Bœotia, prætetquam Coronea urbs, ubi nec gignuntur, nec allatæ uiuunt.

Plinius ait, talpas in Orchomeno cuncta ſubruere.

Thure.

Sabæa regio Arabiæ, & tota fermè Arabia abundat thure. Plin. Sabęi Arabum propter thura clariſſimi. Val.Flac.lib.6.Argon Hacquoque thuriferos felicia regna Sabæos Verg lib.1.Aen. Centumque Sabæo Thure calent aræ. Idem: India mittit ebur, molles ſua Thura Sabæi. Minæi Arabiæ populi, primi commercium thuris fecere, maximeque exercent.

Abundat etiam thure Panchaia regio Arabiæ. Lucret.lib.8. Araque Panchæos exhalat propter odores.

Thure quoque nobilis eſt Libanus, mons Phœniciæ. Auſonius Florum ſpirat odor, Libani ceu montis honor thus.

Topazio.

Topazio lapide precioſo abundat Topazios inſ.maris rubri, à quo & nomen ſumpſit. Reperitur & in Arabiæ inſula, quæ Chytis uocatur.

Teſtudinibus.

Scribit Plin. in Taprobane inſula tãtam pleriſque in locis teſtudinum reperiri multitudinem, ut earum ſuperficie conteganttur habitantium familiæ.

In Carmaniæ angulo ſunt Chelonophagi (inquit Plin.) teſtudinum ſuperficie caſas tegentes, & carne ueſcentes. Sunt & in Africa plurimæ.

Teſtudines tantæ magnitudinis habet Indicum mare, ut ſingularum ſuperficie habitabiles caſæ integantur, atque inter inſulas, rubri pręcipuè maris, his nauigent cymbis.

Trogloditæ cornigeras habent, ut in Lyra annexis cornibus latis, ſed mobilibus, quorũm in natando remigio ſe adiuuant.

Tædis.

Tęda arbor, nuptiis quondam ſacra frequens eſt in Calabria.

Thapſita.

Thapſita ferula ſylueſtris, nomen ſumpſit a Thapſo inſula, in qua abundat.

Tigribus.

Reperiuntur tigres in India apud Praſios populos, magnitudine duplici, quam ſit Leo. Iuuenal. Indica Tigris agit rabida cum Tigrida pacem.

Sunt & frequentes in Hyrcania & Armenia, quæ propterea Hyrcanæ & Armeniæ dicuntur à poetis. Vergi. Daphnis & Armenias curru ſubiungere Tigres Inſtituit.

Dicuntur & Gangeticæ à Gange. Ouid lib. 6 Met. Nec mora, traxit Ityn, ueluti Gangetica ceruæ Lactentem fœtum per ſyluas Tygris opacas.

Eadem ratione dicuntur Caucaſeæ, a Caucaſo monte Scythiæ. Syllius, Caucaſeam luſtrans uirgato corpore Tigrim.

Et Caſpię à Caſpia Scythyę regione. Claudianus: Si tu ſancta Ceres, & te non Caſpia tigris Edidit.

Parthicę à Parthia. Idem, Quem Parthica tigris uelat.

Prope Niphatem Scythiæ fluuium ſunt etiam tigres. Sidon. Aut tigriferi ſpharetrata per arua Niphatis.

Tarandis.

Tarãdũ animal tauri magnitudine, & pelle uerſicolore (qua ſcuta fiũt) fert. Scythia.

Torſionibus.

Torſio piſcis eſt ſimilis Delphino, præterquam roſtro. Hunc gignit mare Ponticũ.

Thriſſis piſcibus.

Thriſſas in Tyberi fluuio laudatiſſimas reperiri ſcribit. Plinius. Has in Aegypto circa Meroæ ſtagnum, coloni flebilibus numeris eſcæ uice deceptas capiſcantur.

Thynnis.

Strabo ait, thynnos piſces miræ magnitudinis in Hiſpania reperiri, eosq́; grande ueſci prodit.

Thriciis.

Thriciæ piſces ſunt frequentes in Iſtro, ex quo quum in mare uenerunt, nunquam poſtea remeant.

Thymallo.

Thymallum piſcem magnitudine cubitali gignit Ticinus Italiæ fluuius.

Tuberibus.

Tubera poma, ſeu cibi in magnis olim deliciis fuerunt. Aſię nobiliſſima extitere circa Lampſacum & Alopeconeſum. Græciæ uerò circa Elidem. Præſtant Africana. De his Martialis, Rumpimus altricem tenero de uertice terram Tubera: Boletis poma ſecunda ſumus.

Tela.

Auſonius telam commendat Perſicam, ubi ait: Laudet Achæmenias Orientis gloria telas Molle aurum palliis Græcia texe tuis.

Commendatur Ægyptia ob præcipuam lini bonitatem, uel quod multi liciis (quæ polymita dicuntur) texere docuerint. Lucanus lib. 10. Vt mos eſt Pharis miſcendi licia telis.

Setabis urbs Hiſpanię tela claruit. Syllius libro. 3. Atque altrix celſa mittebat Setabis arce, Setabis & telas arabum ſpreuiſſe ſuperbas Et Peluſiaco filũ cõponere Nilo.

Tauris.

Clitumnus fluuius eſt Vmbriæ, cuius aqua pota candidos boues (qui ibidem ſunt frequentes) reddit. Stat. lib. 1. Syl. Aut præſtent niueos Clitumna noualia tauros.

Meuania oppidum eſt Vmbriæ, Clitumno fluuio propinquum, ferax taurorum & armentorum. Luc. lib. 1. Eſt qui tauriferis ubi ſe Meuaniæ campis Explicat.

Taxis.

Taxus arbor eſt feralis, baccas proferens uenenatas, à quo toxicũ uel ut toxicum appellatur. Frequens eſt in Hiſpania & Corſica. Vnde Vergilius, Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos. Plinius ait, Arcadiæ taxos tam præſentis eſſe ueneni, ut ſi quis ſub iis dormiat, cibumue capiat, ſtatim moriatur.

Tapetibus.

Alexandria & Aſſyria tapetibus claruerunt, qui inde Aſſyrii & Alexandrini uocantur.

tur. Stat. lib. 2. Theb. Fuderat Aſſyriis extincta tapetibus alto membra thoro.

Thermis.

Baiæ ciuitas eſt Campaniæ, in cuius agro calidæ ſunt aquæ ad uoluptatem, & uarios morbos aptiſſimæ. Vnde & thermæ Baianę celebratæ ſunt.

Tragoni & Trogete.

Tragonis, ſeu Rhagion herba naſcitur in Creta tantũ inſula in maritimis, Iunipero ſimilis, & ſemine, & folio, & ramis.

Trogetarbor naſcitur inferiore Cyrenaicæ parte.

Thymo.

Thymus, ſeu Thymum herba eſt apibus gratiſſima, qua abundant Hybla & Himettus Vergilius in Bucol. Nerine Galatæa, thymo mihi dulcior Hible. Mart. libro 5. Hyblæis madidas thymis placentas.

Tritico.

Plinius ait, Byzantium Africæ campũ centenos quinquagenos tritici modios reddere, atq; miſſa Auguſto ex vno grano quadringenta paucis minus germina, & 349 ſtipulas Neroni ex uno grano.

Cum centeſimo quidem & Leontini Siciliæ campi fundunt. Sunt in primis feraces tritici tota Betica & Aegyptus.

Tribulis.

Thracia tantam habet tribulorum copiam, ut eorum foliis equos ſaginent, qui ad Strymona habitant.

Tragelaphis.

Tragelaphi animalia iuxta Phaſim Colchorum amnem, nec alibi naſcuntur.

Turdis.

Idem ait, turdos frequentes in Germania cerni maximè hyemis tempore.

Vaſis.

Habet Samos inſula figulinum lutum, conficiendis uaſis (quæ in eſculentis laudantur) aptiſſimum. Vnde Tibullus lib. 2. At tibi læta trahant Samiæ conuiuia teſtæ.

Cumæ quoque ciuitas Campaniæ uaſis olim terreis gloriabatur. Idem Tibullus, Fictaque Cumana lubrica terra tota.

Corinthus urbs Græcia, prima toreumatum, uaſorumque luxuriam commenta eſt, quæ Corinthia propterea dicuntur, & eorum amatores Corinthiarii. Suetonius in Auguſto, Pater argentarius, ego Corinthiarius. Statius, Araque ab Iſthmiacis auro potiora metallis.

Venenis, & herbis venenatis

Abundat uenenis & herbis ueneficis Theſſalia. Tibullus. lib. 1 Quicquid & herbarũ Theſſala terra dedit. Proper. li. 1. Et bibere è tota toxica Theſſalia. Luc. lib. 6. Theſſala quinetiam tellus herbasq; nocentes Rupibus ingenuit. Ouid. lib. 3. Nam mea Theſſalico languent deuota ueneno Corpora

Pontus quoque ueneficiis abundat herbis. Verg. in Buc. Has herbas, atq; hæc ponto mihi lecta uenena, Ipſa dedit Mœris, naſcuntur plurima Ponto.

Colchos & Iberia ſunt etiam feraces ueneni. Horat. Herbasq;, quas Colchos & Iberia mittit uenenorum ferax.

Scythia. Stat. lib 4. Theb. Et Scythicis quoties armata uenenis Colchis aget.

Athrax urbs eſt Theſſaliæ, itidẽ ueneni ferax. Val. Flac. li. 6. Argon. Quamuis Athracio Lunam ſpumare ueneno ſciret.

Circa fuit urbs ueneficiis famoſa. Propertius lib. 1. Tunc ego crediderim uobis & ſidera & amnes Poſſe Circæis ducere carminibus. Vnde & maga Circæis ab eadem uocatur lib. 2 ubi ait, Non hic herba ualet, non hic nocturna Circæis, Non per Medeæ gramina cocta manus.

Phaſis fluuius Colchorum. Ouid. Quid te Phaſiacę iuuerunt gramina terrę?

Vellere.

Vellere.

es populi ſunt orientales, apud quos arbores ſunt non folia ſolùm, ſed lanam quoque tenuiſſimam proferentes, ex quarum frondib. caniciem depectunt aqua perfuſam, & ex uellere ueſtimenta conficiunt, quæ uocantur Serica. Verg. lib. 2. Geor. Velleraque ut foliis depectuut tenuia Seres: Propert. lib. 1. Quid releuant uariis Serica textilibus?

Miletus urbs Ioniæ, lanarum & uellerum præſtantia magnam quoque meruit laudem. Mart. Nec Milæſus erat uellere digna tuo Horat. lib. 1. Epiſt. Alter Mileti textam cane peius & angue Vitabit chalamydem. Verg. lib 3. Georg. quamuis Mileſia magno Vellera mutentur, Tyrios imitata colores.

Veſtibus.

In Pellene Achaiæ ciuitate diuerſæ ueſtimētorū formæ fieri conſueuerunt. Veſtes Pellenicę adeò nobiles fuerunt, ut in Iunonis ludis ac certaminibus, uictori Lacerna Pellenica pręmii uice daretur.

Vlmis.

Preleon urbs Theſſalię, nomen habuit ab ulmorum frequentia.

Vitulis.

Sunt qui uelint, Italiam à taurorum, boum uitulorumque multitudinem & præſtātia nominatam Grçci enim (inquit Gellius) Italos uocant uitulos.

Vrbibus.

In Creta inſula centum fuerunt urbes. Ouid. lib. 6. fama noui centum Cretęas forſitam urbes Impleſſet monſtri. Idem in Epiſt. Non ego te Crete centum digeſta per urbes Aſpiciam.

Aegyptij regnante Amaſi uiginti millia urbium habitauerunt. In Bactrianis mille urbes fuerunt, in Italia ſeptingentæ.

Tarraconenſis Hiſpania continet oppida 293.

Polybius ſcribit, trecentas Celtiberorum urbes à Tiberio Graccho expugnatas.

Viuarijs.

Viuaria animaliū (inquit Volater.) ad tria millia in tota Britannię inſula cernūtur.

Vrtica piſce.

Vrtica piſcis adhęrens ſcopulis frequens eſt in Chalcide Euboię.

Vnguentis.

Vnguentum roſaceum optimum eſt apud Phaſelidem, Neapolim & Capuam: Crocinum in Cilicia & Rhodo: Nardinum apud Tharſum. Oenanthinum & Omphacinum apud Cyprum. Adramictinum, Amaranthinum, Coum, Melinum, Metopium, Mendeſium, in Aegypto, Iridis optimum apud Elidem. Fuit & Agathuſa inſula unguento nobilis, una earum quę Sporades dicuntur. Item Syria Propertius lib. 2. Quum dabitur Syrio munere plenus onyx.

Antiquitus laudatiſſimum fuit unguentum in Delo inſ. Terrarum omnium accōmodatiſſima unguentis eſt Aegyptus. Ab ea Campania eſt proxima copia roſæ. Bathylli populi, Cyprij, Cyziceni, Corinthij, unguentis madent.

Vrſis.

In Myſia urſi ſunt albi tanto infecti ueneno, ut canes uenātes ſolo afflatu perimāt. Apud Rhoxolanos & Lituanos maximi capiuntur urſi, qui manſuefacti regibus ſunt in deliciis.

Vris.

Vri animalia ſunt magnitudine tauri, quę in Germanię ſyluis reperiuntur.

Vlulis.

Vlulę in Borſippa Aſſyrię ciuitate, mirę magnitudinis, ac cibo expetitę inueniuntur.

Ventis.

Gonoeſſa Aetoliæ ciuitas, perpetuis uentis agitatur. Seneca in Troade, An carens nunquam Gonoeſſa uento.

Vnionibus.

Vniones gemmæ reperiuntur in Gange Mant. Vnioque ingenti candens Gangeticus orbe.

Vitro.

Plinius ait, Sidonem uitri officinis quondam fuiſſe nobilem. Idem lib. 5. Sidonem uocat uitri artificem.

Vitra fiunt in India è criſtallo & ob id nullum comparatur Indico.

Vnedonibus.

Iuba apud Plinium teſtis eſt, vnedones arbores eſſe in Arabia quinquagenum cubitorum altitudine.

Vicis.

Habuit inſula Taprobane uicos 700. quos pagos dicimus.

Vulturibus.

Vultures non aliorſum dicuntur Caucaſei, quàm quòd in Caucaſo abundent. Verg. in Buc. Caucaſeasque refert uolucres furtumque Promethei. Hinc horta poetarum fabula de Prometheo, quem ibidem rodi a uulture fabulantur.

Vulua.

Paduſa fluuius Rauennæ uicinus plurimum habet vluæ. Mantuanus, Et uluiparæ tellus uicina Paduſæ.

Vino & uitibus.

Tmolus mons Lydiæ, Falernus & Maſſicus Cãpaniæ, Aulon Calabriæ, optimo abũdant uino, Tmollus: Syl lib 7. Atq; ex illo tẽpore diues Tmolus Oui. lib 6. Met. Deſeruere ſui nymphæ uineta Timoli. Faler. Varro, Quod far comparandum Campano? quod triticum Appulo? quod uinum Falerno? Tibullus: Nunc mihi fumoſos ueteris pferte Falernos. Maſſicus: Horat. Eſt qui nec ueteris pocula Maſſici. Verg lib. 7. Vertunt felicia Baccho Maſſica. Aulon: Horat. Et amicus Aulon Fertilis Baccho minimum Falernis Inuidet uuis. Martialis: Nobilis & lanis, & Baccho fertilis Aulon, Det precioſa tibi uellera, uina mihi.

Gaurus quoque mons Campaniæ, uinum habuit laudabile, ut Falernus.

Commendatur & uinum Lesbium Proper. lib. 1. Lesbia Mentoreo uina bibas opere. Hor. Hic innocentis pocula Lesbij Duces ſub umbra. Ariſt. (ut ſcribit Gel. lib. 12.) ægrotans guſtato uino Rhodio, inquit, Firmum hercle uinum, & iucundum. Deguſtato inde Lesbio, Vtrunque inquit, oppidò bonum, ſed ſuauius Lesbium.

Methymna ciuitas fuit in Lesbo, uini bonitate nobilis Verg. lib. 2. Georg. Quam Methymneo carpit de palmite Lesbos Syll. lib. 7. Ac Methymna ferax, Latiis ceſſere Falernis.

Cæcubum oppidum Campaniæ commendat etiam uini bonitas. Martial. Cæcuba Fundanis generoſa coquuntur amicis. Horat. Cæcubum, & prælo domitam Caleno Tu bibes uuam.

Fuit & in Caleno urbe Campaniæ uinum generoſum. Iuuen. Quæ molle Calenũ Porrectura uiro miſcet ſitiente Rubetam.

Formiæ urbs iuxta Caietam, antiqua Læſtrigonum ſedes, fuit nobilis uino. Horat. Mea nec Falernæ Temperent uites, neque Formiani Pocula colles.

Setina urbs Campaniæ ſuperbit etiam uini bonitate. Mart. lib. 4. Tu Setina quidem ſemper, uel Maſſica ponis.

De Surreno Campaniæ oppido, Mar. Surentina bibis, nec Myrrhina picta, nec aurũ Sume, dabunt calices hæc tibi vina ſuos.

Habuit & prædulces uuas Alba urbs Italiæ. Martial. Hoc de Cæſareis mitis uindemia cellis Mittit, Iulæo quæ ſibi monte placet.

Fundanum etiam commendatur à Fundis oppido Campaniæ. Martia. Hæc Fundana tulit felix Autumnus opimi.

Meſſana urbs Siciliæ, a Mamertinis Campaniæ populis habitata optimum ferebat uinũ. Mart. Amphora Neſtoreo tibi Mamertina ſenecta. Si detur, quoduis nomẽ habere

habere poteſt. Plinius. Quarum curriculũ obtinuere publicis epulis à diuo Auguſto Mamertina, circa Meſſanam in Sicilia genitã.

Chios inſula maris Ægei, & Aruiſium in ea promontorium laudantur uini præſtantia, Syll. lib. 7. Et ambroſijs Aruiſia pocula ſuccis.

Veientum Ethruriæ oppidum. Horat. Qui Veientanum feſtis potare diebus. Mart. lib. 2. Veientana tuam ſi domat una ſitim.

Aminæi populi fuerunt, ubi nunc eſt Falernus, quorum regio Aminæa dicebatur uini feraciſſima. Verg. lib. 2. Georg. Sunt & Aminææ uites firmiſſima uina.

Thaſus inſula maris Ægei uinum habuit laudabile. Vergil. lib. 2. Georg. Sunt Thaſię uites, ſunt & Mareotides albæ.

Mareotis pars Ægypti itidem. Horat. Mentemq; lymphatam Mareotico Redegit in ueros timores. Stat. lib. 3 Syl. Sparſit Tyrrhenæ Mareotica uina Mineruæ. Hoc uinum durat in longam uetuſtatem.

Naxos inſula maris Ægei, à fertilitate uini Dioniſia dicta eſt. Vnde Pont. uitigenam eam appellat, dicens: Hanc poſt uitigenæ ſpatiantẽ littora Naxi Bacchicã. Stat. lib. 4. Achil. Lennos, & à tergo decreſcit Bacchica Naxos.

Maronea urbis Ciconum laudata eſt uino, quo Vlyſſes inebriauit Polyphemum. Tibull. Victa Maronæo fœdatus lumina Baccho.

Methone quoq; urbis in Thracia nomẽ habuit a uini copia Methis enim ebrietas.

Tarraco in Hiſpania, etiam uino claruit Syll. lib. 3. Dat Tarraco pubem Vitifera, & Latio tantum ceſſura Lyæo.

Vina apud Græcos celebrata fuere Prannium Cereri ſacrum, Chium Thaſium, Leſbium Creticum, & apud Syracuſanos Polium, Coum, denique & Rhodium.

Celebrantur & alia pleraq; loca uini bonitate, quæ omnia longum eſſet recenſere. Propterea ſummatim ſubijciamus, quòd in compendium redegimus ex Plin. lib. 14 cap. 16. Auguſtus (inquit) Setinum prætulit cunctis: Antea Cæcubo erat generoſitas in paluſtribus populetis. Secunda nobilitas agro Falerno. Naſcitur Gauranum in ſummis collibus mediis Fauſtinum, imis Falernum. Albanæ uuæ ſunt p̃dulces Surrentinæ in uineis tantum naſcuntur, conualeſcentibus maximè probata propter tenuitatem, ſalubritatemq́ue. Nam quæ ſpiſſa ſunt, non adeo proſunt morbis. Surrentino medici nobilitatem dabant. Certant Maſſica æque ex monte Gaurano. Proponuntur Galena, & quæ in uineis arbuſtiſque naſcuntur, Fũdana Auguſtus probauit Mamertina circa Meſſanam Siciliæ genita. Potulana ab autore dicta etiam laudantur, Rhetica Falernis tñ̄ poſt habentur à Vergilio. Ethruriæ palmam Luna habet, Liguriæ genua, inter Pyrenæũ Alpesq́; Maſſilia, Hiſpaniarum Laletana, copia nobilitantur. Elegantia uero Tarraconenſia, atq; Lauroneſia, & Balearica ex inſulis, Italiæ, primis cõferuntur. In ſumma gloria fuere Thaſium Chiumque Ex Chio quo Aruiſium uocant. Item Lesbum, quod ſponte naturæ ſuæ mare ſapit. Gratia eſt & Clazomenio.

Quid autẽ de Gallicis dicendum? De quibus ueteres mihi ferè ſcriptum reliquerũt ne, alienę gentis gloria, ſuam ipſi deprimerent. Exiſtimabãt, ſe in ignem & tenebras ſuis inductum iri, ſi de noſtratibus uerba facerent. Sciebant e.n. terram Gallicã põpuli uirtute omnium præſtantiſſimam, uini quoq; gloria non eſſe inferiorẽ, imò & feliciorem multo. Propterea hoc uelut conniuentes præter miſerunt: quũ tamen ſit in confeſſo, Belnenſibus, Niuernis, Andegauenſibus, Aurelianus, Parrhiſinis meliora non reperiri, etiamſi exotica omnia conferre libeat.

Sed iam noſtræ Copiæ finem faciamus. Nã tametſi curſim omnia, & uelut per tranſennam attigerimus, remque omnem leui (quod aiunt) brachio excuſſerimus, ſatis tamen hæc ipſis etiam literarum helluonibus fore cõfido. Quòd ſi quis rẽ parum accuratè dicat curatam, curet curioſius. Habebit ſaltem, ubi doctrinæ ſuę, & eloquentiæ neruos exerceat.

LOCA

LOCA DIVERSIS REB. CARENTIA.

COngruum videtur, ut rerum copiam ſubſequatur penuria. Propterea paucis narrare conſtitui, quibus locis quæq; res deſint, ut animi paſcantur uarietate, quę tantum uoluptatis conſueuit parere, quantum ciborum diuerſitas, menſis. Sed iam hanc rumpamus glaciem, & iter aperiamus lectori.

Inſula eſt carthaginem uerſus, Gauleegalata nomine, cuius terra Scorpionem dirum animal Africæ necat.

Dicuntur & in Clupea emori ſcorpiones.

Nilus unus omnium fluuiorū nullas expirat auras, autore Plin. Sigaros Arabiæ eſt inſula, quam canes non intrant. Expoſitiq; circū littora, errando moriuntur. Tētyræ inſulæ Crocodili non adnatant, olfactuq; incolarum, ſerpentes fugantur. Ceruos Africa propemodum ſola non gignit, nec etiam urſos. Aſinis (quod ſint frigoris impatientes) carent Pontus & Scythia regiones frigidiſſimæ. In Arabia Suillum genus non uiuit in ullo genere, maxime in regione Scenitarum populorum. Muſtellæ in Bœotiam Lebadiam illatæ, ſolum ipſum fugiunt. In Ithaca lepores illati moriuntur extremis quidē in littoribus. In Ebuſo Cuniculi non ſunt. In Olympo Macedoniæ monte nō ſunt lupi. Lupos quoq; non gignit Anglia, nec aliunde aduectos nutrit. In Creta inſula non ſunt vulpes nec vrſi, nec vllū omnino maleficum animal præter Phalangium. Item non ſunt Cerui, nec Apri, nec Attagenæ, nec Erinacei. Plin. ait, in Attica, nec eſſe apros, nec capres, nec urſos. Idem ait, cornicem nunquam Athenis aſpici. Hirundines Thebarum tecta non ſubeunt, qm̄ urbs illa ſæpius capta ſit. Nec Biziæ in Thracia cernuntur, propter ſcelera Theſei. In Creta inſula non ſunt noctuæ, & ſi qua inuecta ſit, emoritur. Rhodos aquilā non habet, Latius locus eſt Italiæ tranſpadanæ, ad quē Ciconiæ non tranſmeant. In Fidenate agro iuxta Romā Ciconiæ nec nidū faciunt. Picus Martius negatur eſſe in agro Tarentino. Perdices nō tranſuolant Bœotię fines in Attica. Non eſt ulla auis in Ponto inſula, in qua ſepultus eſt Achilles. Ceraſi in Ægypto nulla cura vnquam potuere gigni. Hedera non naſcitur in India, niſi in monte Mero. In Ægypto & Syria, reges inopia abietis, cedro ad claſſes feruntur uſi. Magudaris non prouenit Cyrenaica regione. Thymum herbam apibus gratiſſimā non habet Arcadia. In Carina monte Cretæ, muſcæ non reperiuntur. Templum quoq; Herculis Romæ non ingrediebantur. In Ægypto nō naſcitur Hebenus arbor. Tineæ in Thracia & Phrygia non naſcuntur. India neq; ęs, neq; plumbū habet, ſed gēmis ſuis, ac margaritis hæc pmutat. Mures non ſunt in Paro inſula. Daulis oppidū eſt non procul Delphis, ubi Luſcinia non parit. Herodotus ait: nullos mulos gigni in Scythia, propter immenſum frigus. Montes non habet Luſitania, teſte Strabone. Cic. ait, Anglos oleo carere, & uino, pro quo ceruiſia utantur. Gauleon regio Lybiæ ſerpentes non nutrit. In Coronea Bœotiæ urbe talpa non gignitur.

AD ILLVSTRISS. MAGNAEQVE SPEI ADOLESCENTEM, & regio prognatum ſanguine Franciſcum Cliuenſem, Rauiſii Textoris carmen.

CVr ego nunc laudū. præco tibi certē, tuarum
Has tibi primitias, atq; hæc monumēta laboris
Offero, & īcuſſa fabricata incude volumē,
Lauigeris Franciſce, puer gratiſſime Muſis?
Hoc fecere tui mores, & candida virtus,
Quæ quātum ſurgis numeroſis menſibus ætas,
Tantum hēc augmēti, creſcitq; augentib. annis.
Tanta tibi in uultu, tam clara eſt gratia vultu
Tantus in ore lepos, tam claræ in corpore dotes,
Vt triplex habeas lapideſo in pectore marmor,
Qui tantum ſpecimen pleno prædicet ore. (los
Quo fit, vt hos noſter numeros tibi mittat Apol

IOAN.

IOAN. RAVISII TEXTORIS NIVERNENSIS

NON VVLGARIS ERVDITIONIS EPISTOLAE, NVNC RECENS A QVOPIAM ACCVRATIVS caſtigatæ, & propè innumeris mendis abſterſæ.

EPISTOLA PRIMA.

HABVI iampridem in uotis mutuis te uerbis conuenire, & Pauceis admodum, quæ in rem tuam ſint, amicorum precibus hortari. Cœnabamus prídie huius diei domi meæ, ego & aliquot parentum tuorum, qui te a paruulo ſemper ſibi demeruerunt. Inter cœnandum quum uariis de rebus una loqueremur, acceſſit inſperatus neſcio quis nuncius, tuus (ut dicebat) familiaris. Protinus (ut liberorum curioſi ſunt parentes) mater tuo percũctari cœpit, quomodo eſſet filio ſuo, quam proſperè ualeret quantumque in literis profeciſſet? Reſpondit ille, bene quidem tibi eſſe, teque parẽtum monitis ubiq́ue ſemper acquieuiſſe, præterquã quod literarum ſtudia nõ amauiſſes. Quod ubi accepit pauperrima illa muliercula, miſerum me, quantum indoluit. Verba mea apud te fidem non caperent, ſi eiuſdem de tua hac negligentia querimonias tibi aperirem. Indoluit ſiquidem uehementius, quàm ut credi ualeat. Te oro, ſi hactenus dementaueris, nunc reſipiſcas, & ad literas animum conuertas. Si enim tuę ſemper negligentiæ Epimenidis (quod aiunt) ſomnum indormires, eſſe ei cauſa mortis, quæ tibi fuit uitæ. Vale.

EPISTOLA II.

AMicorum tuorum permulti ſatis ægrè tulerunt, quod quotidianis pene conuiciis tui te honoris iampridem monuerint, neque tamen aſſiduis eorum clamoribus locum reliqueris. Volebant, & ita ſperabant futurum, opera tua, quæ iam diu cum blattis ac tineis rixantur, in lucem emitti, quum ut ex ea editione aliquid tibi laudis accederet, tum etiam ut inde fructum caperent ſtudioſi adoleſcentes. Quam quæſo iacturam faceres, ſi noſtris omnium votis reſponderes? Exiſtimaſne parentibus eſſe permoleſtum repulſam abs te pati, à quo omnia ſibi promittebant? Nõ ſum adeo imprudens rerum, vt non facilè videam, nihil non maturum & concoctum curioſis hominum iudicijs committi oportere. Quinetiam ſummorum quoque ſcriptorum opera & labores, criticis lectorum vnguibus & lituris, plerunque vapulant. Nihilominus quũ multos annos tu (hoc eſt, homo doctiſſimus) vigilias tuas ad unguem elimaueris, ſecurè (mea quidem ſententia) potes parere, quod iampridem parturis. Ego enim texta omnem liturarum & obeliſcorum aleam eſſe diiudico, neque iacturam ullam inde futuram video, præterquam quod docilem tibi iuuenem demereberis, & amicorum precibus ſatisfacies. Quibus ſi non pareas, quamdiu certè viues, tandiu male audies.

EPISTOLA III.

PVdet me noſtri huius ſeculi, quo iam ea inoleuit conſuetudo, ut ſi quis, uel proletarius, vel ſemidoctus opus aliquod nihil (quod aiunt) Mineua compegerit, magis quam fabrè fecerit dignum ſtatim exiſtimemus, quod nihil non uellicantibus hominum iudicijs committatur, quodq́; lecturiant omnes, & empturiant. Quaſi verò non eſſet nobis compertum, nihil eſſe uſque adeo elimatum, quod non interdum lectorum unguibus & graphiis expugnatur ſeueriſſimis. Quorſum uero hæc roget aliquis Hortabaris me paucis abhinc diebus, vt ego friuolas quaſdam nugas, à me tumultuario & interrupto plerunque ſtudio congeſtas, curarem imprimendas: quinetiam me ſtulriciæ arguere uidebatis, quod tamdiu hoc ipſum facere ſuperſediſſem. Næ tu ipſe multum deliras,, qui Horatii non perpendis conſilium monentis, ne præcipitetur, æditio nonum prematur in annum. An uerò non uides, pleroſque primæ in dicendo celebritatis uiros, deletiles Cenſorum ſpongias pertuliſſe? Si ergo has mei laboris primitias euentilatem, quid inde futurū diceres, quum nihil dum commendatione dignum ſcripſerim, nihil quod marcentem lectoris ſtomachum non magis ad ſomnum prouocet, quam ad amplius legendum euerberet? Quicquid habeo, parentibus refero acceptum, magis tamen nitar honori meo conſulere, quam incautis eorum iudicii temere aſſentiri. Vale.

EPISTOLA IIII.

QVum propter voluptates eo tui te parentes miſerunt, quo ſolent qui bonas amant diſciplinas, da operam quæſo, vt eam quam de te ceperunt omnes, non fallas opinionem. Dicebam nouiſſimis quas ad te dedi literis, quantum matri tuæ doluiſſet, quod accepiſſet te parum adhuc aut nihil omnino in bonis literis promouiſſe. Eſſes malignæ conditionis, ſi amicorum (qui tibi honeſta & profutura conſulunt) precibus nihil condonares. Tuum eſt nobis obedire. ut noſtrum te hortari Aliquid ne tibi ſuademus, quod factu non ſit utile? Nos, ſi neſcis, tuæ, non noſtræ utilitatis ſatagimus. Negligentiam tuam & inertiam ſuſque deque ferremus, niſi eam ſciremus futuram detrimento. Fac ergo quod monemus, & proſperè tecum agetur. Si enim feceris omnia ex animi ſententia, abundè tibi ſuppeditabimus. Vale.

EPISTOLA V.

QVum certo uideas, ad nullius rei ſummam niſi præcedentibus initiis perueniri poſſe, miror maximè, quòd minores diſciplinas (ſine quibus tamen non eſt maioribus locus) ideo ſpreueris, ut earum ſtudio tibi omnino interdixeris. An quia procul ab oſtentatione poſitæ ſunt, inutiles propterea & infrugiferæ tibi uidentur? Vſu venit, vt qui minoribus primum elementis exerceri uel recuſant uel erubeſcunt in his quæ ſublimiora ſunt, infirmum ingenii ſui captum præbeant & expetiantur. Neque enim credibile eſt, firmum fore ædificium, quod inualidis ruinoſiſq́ue nititur fundamentis, aut eos magno oneri non ſuccubituros, qui permodico fatiſcunt. Si ſaperes, altiora non molireris, ſed potius inuitareris auiculas, quæ nidis ſuis nunquam egrediuntur implumes, neque prius aeri corpuſcula committunt, quam facto primum periculo ſe idoneas ad volatum didicerint. Vale.

EPISTOLA VI.

EMergunt quotidie nouæ mihi anxietates, quæ animum meum ſupra quàm cuiquam credibile ſit, uariè diſtorquent Sed nihil eſt quod dolorem meum magis adaugeat, quam quum turpiſſimæ tuæ uitæ uenit in mentem Effluxit iam trienniū, ex quo ſumptu non modico tui te parentes in ſcholis nutrierunt, tibiq́ue omnia ex animi tui ſententia abundè ſuppeditarunt. Fuere tamen receptæ fidei homines plerique, qui paucis abhinc diebus mihi narrarunt, te parum adhuc, aut nihil omnino, in bonis literis promouiſſe, ita ut tertio quoque vocabulo barbariſmum committas. Egeris vt voles: viue tuis legibus: ego te miſſum faciam. Sciueris tamen rebus tuis peſſimè conſultum iri, niſi uitam in melius commutaueris.

Diſti-

Diſtichon.

Tot fortunati ſine morbo ſint tibi menſes.
Tempore quot uerno parturit Hybla flores.

EPISTOLA VII.

NIhil facis (ut audio) amicorum conſilia, qui tuæ tamen ſtudent utilitati. Neq; laboro, neque grauatè fero, quòd uerba mea ſusque deque habeas. Doleo tamen, quòd his non pareas, qui tibi nocere non minus quam prodeſſe valeant, Peſſimè (ut uideo) rebus tuis conſuletur, ſi ſolitæ ſemper dementiæ inſtiteris: neque apud amicos culpam deprecabere, niſi eis acquieſcas, quibus & animam debes. Vale, & me ſerio, non ioco loqui exiſtimes. Nam niſi feceris quod moneo, periclitaberis parum tibi frugis accidere. Iterum uale.

Diſtichon.

Non prius incurras duri contagia morbi.
Quàm ſeſe immitti copulet agna lupo.

EPISTOLA VIII.

SI exiſtimarem literas meas aliquid ad ſtomachum tuum facturas, tibique fore plauſibiles, ego te non minus ſcribendo ſatiarem, quàm tuis ipſe clamoribus ad hoc agendum me iampridem compuliſti. Culpam enim deprecari, aut noxæ me eximere non poſſem, ſi repulſam à me patereris: cui te hactenus totum deuouiſti, quemque tuis ſemper opibus iuuiſti & conſiliis. Sed quum uideam, eorum nomen periclitari maximè, qui ſuas ineptias viris ſaltem eruditis tuisque ſimilibus, non tam legenda, quàm ridendas exponunt & euentilant: ergo infirmitatis meæ deterritus conſcientia, nugas meas tanti uiri iudicio non auſim exponere. Nam ſi ſciberem, riſum (certo ſcio) mouerent tibi mei barbariſmi, & te ab amore mei fortaſſe diuerterent. Quare noſtræ uellem deprecationi ueniam non deroges. Vale decus literarum.

Diſtichon.

Sint tibi tot nummi, tot opes, aurią; talenta.
Poma quot Alcino. nobilis hortus alit.

EPISTOLA IX.

EX quo tempore ad bonam frugem te recepiſti, cauiſtiq; ab eorum commercio, quos more pecudum Veneri & uoluptatibus non pudet indulgere: tantã ubiq; locorum famam tui nominis cõcitaſti, ut iam uicatim compitatimque te prędicẽt omnes, ac deum penè faciant. Quòd ſi eo, quo cępiſti, pede pertexeris, certo ſcio tãtam amicis futuram inde lætitiam, ut ne digitum quidem tranſuerſum à nominis tui commendatione receſſuri ſint. Pater tuus (nihil comminiſcar) tantam ex ea recedit uoluptatem, ut iam ſe totum tibi deuouiſſe, relictisque omnibus aliis quos habet liberis, in tuam unius iuraſſe utilitatem uideatur. Quare prudenter mea quidẽ ſententia feceris, ſi à ſcopo uirtutis non declines Vale, & rectè monentem ſequere.

EPISTOLA X.

CRedebas (ut opinor) te tuis uerbis fore mihi formidoloſum: quum nuper iraſceceris, euomeresq; quicquid in buccam ueniret Non ſum is, qui fulgura ex vitro reformidem, cuique terrori futiles & importunæ, (qualibus tunc temporis ſtrepebas) comminationes. conuicia tua nullo me detrimento afficiunt. Si tamen ſolita ſemper loquacitate ſtomachum mihi moueris, faciam tuæ ſtultitiæ pęnitere: ſecus enim illatæ ibi iniuriæ culpam præſtarem: quum tamen rebus tuis, perinde ac meis, hactenus ſemper conſulerim. Vale.

EPISTOLA XI.

NEſcio quàm odioſa mihi ſemper fuerit ſuperba & impudẽs hominum arrogãtia: eorum maximè, qui quum ex humili & peregrina conditione ad præpinguem conſcenderunt, adeo protinus inſoleſcunt, primæque paupertatis obliuiſcuntur, ut neminem præ ſe ducant hominem. Cuiuſmodi morbo, quoniã tota laboras

flabelli potius

ceruice periclitari mihi libuit, poſtea ... ene, aliquo uelut helleboro, contagioſam hanc celebri tui expurgare dementiam. Qui utinam preſſius paulo generis tui uilitatem examinares ac reminiſcereris, quoties pater tuus hoſtiatim domeſticamq́ ſtipem emendicauit. Tu pridie quàm huc ueniſſes, ne obolum quidẽ habebas, unde teſtum emeres. Nudus eras tanquam ex matre. Si benignior tecum fortuna luſerit, & utranque (quod dicitur) mammam dederit lactendam, debes propterea tantum tibi arrogare, tuoq́ue indulgere ſupercilio, ut iam pauonis flagellum, & exuuium leonis præ te feras? Si diuitias illas tuæ uirtuti magis quàm fortuito caſui aſcribas, tota erras uia. nam ſi fortuna ex hominũ meritis opes diſpenſaret & largiretur, multi certè emendicarent, & inedia conſumerentur, qui honorũ habẽt myrmecias: multi contra (in quos nouercatur eadem fortuna) opuleſcerent, & dragmæ grandine opetirentur. Quare noſce teipſum, & tuorum natalium, qui ortu Nili ſunt obſcuriores, reminiſcere. Vale.

EPISTOLA XII.

NOn deſiſto literis ferè quotidianis aures tuas onerare, teq́ue hortari, ut uerbis antiquariis & inuſitatis tibi interdicas. Nihilominus tamen quotieſcunque ſcribis, tota tua oratio obſoletis adeo ſcatet uocabulis, ut conie ctare plerunque me oporteat, quid ſibi uelint tua uerba. Neſcio an inuſitatum eiuſmodi ſermonem gratum cuiquam exiſtimes: ſciueris tamen tantum mihi diſplicere, quantum literatis placet Cicero. Pluris multo facerem protritas & proculcatas dictiones, quàm priſcas illas: quæ nec tibi frugem afferunt, nec eruditis uoluptatem. Proinde (ſi me ames) Phauorinum ſequere, cõſulentem ut uerbis utamur præſentibus, & moribus priſcis uiuamus. Vale.

EPISTOLA XIII.

Affliges potius

NVper mihi quidam retulerunt, eo te impudentiæ conſcendiſſe, ut iam nõ erubeſcas cum ganeonibus, perditiſſimisq́ue patrimoniorum decoctoribus conuerſari, qui omnia prandiorum gurgitibus abſumunt & abligutiunt. Quod ubi primum accepi, non potui à lachrymis temperare, adeo me tuæ calamitatis miſeruit. Quid autem de patre tuo loquar: uix certè fidem impetrarem, ſi uerbis vellem conſequi quantum ſe diſtorqueat & excruciet. Miror, quòd te non pudeat tuæ immanitatis: qui decrepitum illum morti & capulo uicinum, & iam in Proſerpinæ (quod dicitur) peculio annumeratum, ſic affigas, qui ab amore tui nunquam ne latum quidem vnguem receſſiſſe uiſus eſt. Egeris ut uoles, nunquam tamen ſatyras & uirulenta linguarum uerbera declinabis, tantiſper ad bonam frugem te receperis. Vale.

EPISTOLA XIIII.

QVi miſeriam ſibi fabricant, & aſciam cruribus ſuis illidunt, ſi fortè fortuna in diſcrimen aliquod impegerint: non eſt quòd cuiquam iraſcantur, aut in alios quàm ſeipſos acerbitatis ſuæ uirus euomant. Tu, ubi ſatis Veneri & gulæ indulſiſti, uirtutesq́ue omnes, reclamantibus nequicquam amicis, à te relegaſti: eo tandem miſeriæ redactus es, ut quorſum te uertas, aut quẽ implores, neſcias. Quis quæſo in culpa? Nonne certatim omnes hoc ipſum prædixerimus tibi futurum? Verba noſtra contemptui tibi fuerunt & ludibrio. Nunc ſi tua unius cauſa infortunium feras patienter patere. Vale.

EPISTOLA XV.

INcredibilis me tenet admiratio, quòd creſcentibus annis nihilo plus ſapias, quàm quum in puerilibus balbutires cunabulis. Nemo eſt adeo delirus animi, quem ſuæ tandem ſtultitiæ non pœniteat. Te uerò nec piget nec pudet, rebus tuis etiam peſſum euntibus, cunctisq́ue naſo te ſuſpendentibus, & poſtica eludentibus ſanna, quòd nuces nondum reliqueris. Dic quæſo, quonam modo apud parentes ſuper uita rationabere, niſi his ignorantiæ tenebris emergas? Fuerat nobis in ſumma uotorum, bene ſemper de te mereri, teq́ue nullo non honoris

genere

genere proſequi. Videreturne tibi vacantis operæ, ſi his obedires, qui tuæ ſatagunt vtilitatis. Hactenus quanta maxima potui beneuolentia, te monui. Verum niſi blandis huiuſmodi uerbis animus tuus remolleſcat, preces in conuicia mutabo: tuiſque (quod dici ſolet) te pingam coloribus. Vale.

EPISTOLA XVI.

NEſcio quid in patrem deliqueris: tamen nudiuſquartus, quum epiſtolam tuam, me præſente, legeret, uiſus eſt mihi frontem caperare. Eſt enim credibile, aut barbariſmum aliquem reperiſſe, aut aliquod aliud ignorantiæ tuæ feciſſe periculū. Da operam quæſo, ut eum in amore tui contineas, eiuſq; indignationem exarmes. Quod erit tibi factu facile, ſi quid in bonis literis te profeciſſe uiderit. Hæc ego iampridem tacitè, & in aurem tibi dixeram, iterum dico, ne poſt hac excuſationis ueniā fore tibi confidas. Obſeruare debes quantum hactenus te dilexerit, quum nihil unquam tibi deeſſe permiſerit. Niſi feceris quod moneo, peſſimè rebus tuis uideo conſultum iri: nam præter ludibrium, quo afficieris, amici tui omnes te deſerent: quod ſi fiat, quomodo uiues, nullo manum porrigente? Vale.

EPISTOLA XVII.

EO foras, quando rediturus, neſcio: quam citiſſimè tamen potero, redibo. Commendo tibi rem domeſticam. Suffragium meum demerebetis, ſi me abſente ſine tumultu omnia & citra pulueris iactum ſeſe habeant: ita uiuas, ut nihil in te nota dignum percipiant liberi mei. Habent enim naſum, & hæc propius obſeruant, quæ deteriora ſunt. Si cui flagitio ſuccumbas, reminiſcentur, nec te poterunt reuereri, quem crimini obnoxium cognouerunt. Quod ſi inculpatam tuam uitam perceperint, non ſolum mandati tui aſſurgent, ſed & aſpectum te formidabunt. Vale.

EPISTOLA XVIII.

PVerum habeo eleganti forma, & ingenio facili: quem (quoniam magnam ſpem futuræ uirtutis pollicetur) ſtudio literarum deuouere conſtitui, & tuæ primum committere diſciplinæ. Si quid ſub te profecerit, faciam ut tui te laboris non pœniteat. Si quid fortaſſe tibi offerat, nolo ut aſſem quidem aut eo plus in muneribus ab illo ſuſcipias. Laboribus tuis cumulatè & largo fœnore ſatisfaciam: ſi modo eum talem reddas, qui aliquando ſua doctrina amicos omnes ab iniuria mortalitatis aſſerat, & obliuionis. Quod faciet, ſi tantum docendi illius deſiderium te teneat, quanto diſcendi ille trahitur.

EPISTOLA XIX.

NEſcio quo pacto alienæ ſemper calamitatis teneat me commiſeratio quotieſcunque tamen amici mei quid detrimenti capiunt, aut fortunæ flagellis uapulant & confodiuntur, eorum iactura non minus animum meum euerberat, quam ſi ipſe naufragium facerem, aut meis quoque rebus peſſimè uiderem conſultum. Propterea quum uideam famam tuam indies periclitari me oportet (ut dolori ſatisfaciam, & animus meus conquieſcat) rebus tuis manum dare. Omnes magnopere triſtamur, quod perditiſſimis quibuſdam & libidinis compertæ nebulonibus adhæreas, qui neque Deum timent, neque homines reuerentur. Qui ſi corruptis ſuis moribus aliquando diutius te inebriauerint, iam nullam tui liberandi ſpem relinques, actum erit de tuo nomine. Sin eorum uinculis propere te eximas, adhuc morbo tuo mederi poterimus. Et quamuis primi tui mores patri ſtomachum mouerint, tamen uelit nolit, ab eo ueniam extorquebimus, modo morari prima longa deſinas & meam expectationem non deſtituas. Per me non ſtabit, quo minus in parentum amorem redeas. Dij faciant, ut noſtra hæc exhortatio aliquem tuæ menti relinquat Aculeum. Vale, & uerborum meorum reminiſcere.

EPISTOLA XX.

AMo te plus quàm capiat humanæ mentis coniectura, Corneli ſuauiſſime, neq; eſt mihi frequentius uotum, quàm ut tuæ ſemper uoluntati reſpondeat fortuna, & omnia ex animi ſententia conſequare: & ſi ſcirem opera mea tibi eſſe opus accommodarem tuis rebus, uel uſque ad aras. Quum tamen uenit in mentem capillaris illius & decrepiti parentis tui, quem non ſine nota & poſtica muliorũ ſanna turpiſſime reliquiſti: nequeo mihi temperare, quo minus ingratitudini tuę iraſcar, vel (vt verius dicam) impietati. Quid enim inhumanius debet dici, quàm ſi trementẽ ſenio, & morbis affectum parentem filius grauatim uideat, nedum non adiuuet? quum ratione carentibus brutis, modicisque animantibus hoc ipſum ſit odioſum? Ciconiæ genitricem ſenectam inuicem educant. Glires genitores ſuos feſſos ſenecta, alunt inſigni pietate. Quid autem hæc teſtimonia exemplis præpono domeſticis ac uernaculis: Canes ipſi alumnos ſua morte tutantur ſæpenumero, à quibus tamen nihil pręter uiliſſimam ſtipem, (vtpote modica panis, idque ordeacei, fragmẽta) ſuſpiciunt. Neq; moueris, tuã ipſius naturã uideri brutis deteriorẽ? Quis hoc exerceretur tẽperet inuectiuis: Pater tuus aſſidue lãguet, nulla nõ hora laborat morbo & capris ipſis (quod aiunt) eſt febriculoſior, neq; tñ morienti dextram porrigis. Dii immortales, ut iam exulat probitas, ut peſſum iere boni mores, quum iam natos nihil parentum miſerat. Dic bona fide, ſi nunc epulari lautè, ſi abundè rerum omniũ tibi ſuppetit, id ipſum cui acceptum referri conuenit, niſi patri, cui uitam ipſam debes etiamnum? Meditariſnè impudentiſſime, quid de te uicatim prędicetur, aut quãto tibi crimini uertatur: Quàm nitida & bene curata cute, ac probè ſaginato corpore incedis ampulloſus patre tuo iam ſemimortuo? Mortuã murenã fleuit Hortenſius orator multos dies atratus. Tu patris morientis non miſerebere. O mala tempora, ò perditam ætatem. Velim, nolim taceam oportet. Plura enim dicere nõ permittit animi ægritudo. Supereſt tantum, ut reſipiſcas, aut nõ ægrè feras, ſi ab amore tui receſſero. Vale.

EPISTOLA XXI.

QVàm bene decipiuntur, qui domus ueſtræ ruinam ſperant propediẽ tua uirtute reſtauratum iri, quum tu (cuius intereſt aſſiduo labore lucrum uenari, & domeſticarum rerum ſatagere) non ſolum nihil acquiras, ſed iam & parta deuores, ludiſque & conuiuijs omnia abſorbeas, quæ pertinaci & improbo ſudore parentes tui collegerunt. Hæccine eſt illa tui expectatio; Sic amicorum opinioni reſpondes? Neſcis (me miſerum) neſcis, quàm grauem tibi tuiſque facias plagã? Pigritate quã diu voles, porrectiſque (quod aiunt) pedibus, & in utramuis aurem quieſcas: timeo tamen, ne ubi diuturnum ſtultitiæ tuæ ſomnium indormiueris, ad reſipiſcendũ ſero conſurgas & expergiſcare. Demum, ſi caſu aliquo infortunium feras, & nouercã tibi Nemeſim experiare, quis cachinnis temperabit? quis te naſo non ſuſpendet? qꝫ de te ocioſa garrulitate non fabulabitur? Scio uerba mea nullum mẽti tuæ aculeum relictura: ne tamen cauſeris tuę te utilitatis nunquam monitum fuiſſe, neu iacturã tuam cuiquam improperes & impingas, docere uolui, per me non ſtetiſſe, quo minus bene & prudenter uixeris. Vale, & deſertam omni ornatu uerborũ lautitia epiſtolam boni conſulas.

EPISTOLA XXII.

MIrum non debet uideri, ſi noſtræ ætatis liberi ab omni morum honeſtate receſſerint, & uelut impudentes ac inuerecundi ganeones unicuiq; iam uiri tuti dixerint extremum uale: neque enim fieri poteſt, quin quum à nobis infantuli & ab ipſis quidem ſerperaſtris corruptelam & improbitatem imbiberũt, adulti quoq; tenaciſſime retineant. Nos, autore Fabio (quum adhuc repunt) infantiam deliciis ſoluimus. Gaudemus, ſi quid turpe & impudicum dixerint. Verba ne abiectiſſimis quidẽ porcariis aut mulionibus permittenda riſu & oſculo excipimus, aut etiam (qđ turpius eſt multo) aliis dicenda in aurẽ ſuſurramus. Quid huic inutriri contagio, ubi adoleuerint, flagitiis non experientur? qui priuſquã hiſcere aut recte proloqui poſſint,

ſint,

ſint, turpiſſimis & impurgabilibus maculis iam ſe totos, & aurium tenus immerſerunt, uoluptatumque delicias concitauerunt. priuſquam, quid eſſet uoluptas, cognoſcerent. Demum quam illis mercedem rependent, à quibus licenter adeò & molliter ſunt enutriti? Eos, ut ſuę turpitudinis autores, arguent & inſimulabunt, nedum eis non aſſurgent. Prudenter quocirca fecerit, cui aliena iactura melioris conſilij ſuggeret argumentum.

EPISTOLA XXIII.

QVoniam ego multis audientibus nuper docui, quantum pueris detrimentum afferat mollis illa educatio, quam indulgentiam dicimus efflagitaſti, ut aliquanto uberius tibi aperirẽ, quibuſnã inſtitutis & moribus liberos tuos formare debeas. Quòd quamuis ęgrè feram, ſtudia mea quibuſcunque negotiis interpellari, facere tamen non recuſabo: ne nihil omnino amicitię noſtrę uidear condonaſſe. In primis, quod ad mores ſpectat, caue ne corruptis iuuenibus adhęreant, qui pernoctant in alea, dies integros cõpotant & laſciuiũt. Nã ſi huiuſmodi maculas ab infantia cõtraherent, nihil eſſet de futura probitate ſperandum. Compara tibi pręceptorẽ ſanctiſſimum, cuius ſanctitas teneriores ab iniuria tueatur, prouectioresq; à licẽtia deterreat grauitas. Neque enim, ſi me audis, eorum doctrinæ magis quàm moribus conſulas: abſit enim, ſtudiis magis q̃ uirtuti ſcholas prodeſſe. Secus enim bene uiuendi ratio potius eſſet eligenda, quam uel optimè dicendi. Laboribus paulatim ſunt aſſuefaciendi, non tamen pondere, cui ſupereſſe nequeant, opprimendi. Si delinquant, ſi mendacii cõuincantur, ſi iugũ detrectent, ſi uel tantillum quidẽ remurmurent aut muginentur, acerrimè uapulent: neque prius parcatur flagellis, aut animaduerſioni temperetur, q̃ & arrogãtia cognoſcatur emollita, & trãquilliores oleo, aut pepone molliores facti ſint. Quòd ſi uerborũ lenociniis irã pręceptorũ uelint exanimare, adulabilis eorũ ſermo omniuò dandus eſt uentis. Ante omnia cauendum puto maximè, ne in eorũ delictis conniueant, neu cõſultò diſſimulentur errata, ubi palàm ſceleris cõperti fuerint. Si bene fecerint, laus eorum quandoque non eſt ſupprimenda, ut eo uelut gloriolæ fumo perlecti, acriùs ſolito uirtuti dent operã. Importuna redeuntis ad te nuncij feſtinatio, plura ſcribere non permiſit. Vale.

EPISTOLA XXIIII.

SI eſſem ex eorum numero, qui criminatorias amicorũ epiſtolas cum bile & ſtomacho excipiunt, non paterer tandiu tuis me literis obiurgari, aut enim deſidiã meam culpas, aut arrogantiam criminaris, aut in uoluptates reclamas. Sed quùm non ignorem te hoc aliouerſum facere, quàm ut nomini meo maculã inuras: quicquid ſcribis, boni conſulo, tantum abeſt, ut aures tuis conſilijs uelim occludere. Sit uita mea moribus non uſquequaque probatis, adhuc tamẽ dabitur mihi laudi, ſi probè monenti aſſurrexero. De his hactenus. Porrò ſi qua ex tuis illis monumentis ad incudem iam ſatis reuocata maturuerint, fac in lucem prodeant, & euentilentur, cùm ut nos pleniore obſequio tibi demereatis, tum etiam ut teipſum ab omni incõmodo mortalitatis & obliuionis aſſerat. Vale.

EPISTOLA XXV.

NEſcio certè, ſi exiſtimes te operę precium facere, aut multum haurire lucri, dum ſeuerè adeò, & Stoico velut ſupercilio uitam meam criminaris: at ut intelligas te nec hilũ proficere, ego uerba tua nihil penitus duco. Nã quum tetrici nimiũ cenſores mihi diſpliceant, hi omnium maximè, qui ſe extratis alienis ingerunt Ariſtarchos, & alijs prædicant bene uiuendũ, quùm ipſi turpiſſimè uiuant. Si audieris me uel minimum peccaſſe, exclamas protinus, & naſum non aliter ſuſpẽdis, quã ſi uel parricidij vel ſtupri me cõpertum haberes Quaſi uerò mores tui intus & in cute vni cuique non eſſent explorati. Tu bonã ætatis tuæ partẽ contriuiſti ludo, uniuerſum ferè patrimoniũ latrunculis & alea prodegiſti: nihilominus, tamen ſimulata & quadam uulpina ſanctitate alienis illatras delictis. Dices non mea intereſſe, qđ agas obſeruare. Certè non uideo, cur pluris tua referat mores meos obiurgare, quã me ſcele

tibus tuis iraſci. Propterea vel alienam uitam culpare deſinas, aut ipſe ducas inculpatam. Secus tuæ cenſuræ nec vnius aſſis æſtimabuntur.

EPISTOLA XXVI.

Fieri nequit, vt miſſum te faciã, niſi prius culpandi tui argumentum mihi auferas. Si dixeris te culpa carere, ac nihil commeruiſſe, dicto citius & ſub manum mendacij te conuincam. Nuper quũ vna cœnaremus, ſuaſeram tibi, ut relictis quibuſdam nugis, Græcas amplecteteris literas, ꝙ ab his fluxerint Latinæ, & ad imponendum bonis ſtudijs colophonem plurimum conducant, & adeò quidem, ut ſine his perfectus dici debeat nemo. Fidem dederas, facturum te quod dixeram. Neque omnino quidem ſtetiſti promiſſis. nam primis elementis dediſti biduum. Verũ mutata poſt paulo ſententia, alio negotij animum conuertiſti, ſola (vt credibile eſt) leuitate ductus & inconſtantia, quæ te Protheo mutabiliorem arguit facilè. Si dicas terrori tibi fuiſſe eius rei difficultatem, non diffitebor amaras eſſe ſtudiorum radices, verum hoc moleſtiæ dulciſſimorum inde fructuum comes, penſat utilitas. Propterea ſi quid loci apud te habent noſtræ exhortationes, eo reuertere, unde impudẽter deſiluiſti, neque primo labore terrearis. nam quas in portu credis tenebras, tibi poſtea ſole clarius eluceſcent: ſi annum integrum ſub hoc iugo durare non graueris, nullius poſtea deſiderabis operam. Salus poteris ſine cortice natare. Vale.

EPISTOLA XXVII.

Vbi pater tuus ſumptu domeſticæ charybdis rem omnem uſque ad aſſem & puluiſculum prodegit, ne hoſtiatim liberos ſtipem oporteret emẽdicare, coactus eſt oẽs mechanicis artibus collegare, præter te unum, quẽ meo unius beneficio academiis deuouit, ea expectatione, vt proficeres, & ueſtræ omnium conſuleres paupertati. Cæcutis plurimum, ſi non videns tecum melius quàm cum cæteris actum eſſe. Fratrum tuorum alter eſt alutarius, alius lapicida, alius inſtitor, alius figulus, alius phrygio, alius fullo, alius pegaſarius. Oẽs quotquot ſunt, in paupertate nocturno diurnoq; labore dimidant. Nulli omnium melius quàm tibi conſultum, modo fortunam ſequaris ducem, & occaſionem nunc capillatam effugere, & caluã fieri non permittas. Si uis euadere in uirum magnũ & reconditæ literaturæ, prius oportet, ut ab ipſo ſtatim principio te totum labori deuoueas. Ante omnia, ſolida iacias fundamenta, ne corruat quicquid ſuperſtruxeris. Nullã de te mihi ſpem pollliceor, ſi remiſſus primum uideteris, & in ipſo (quod aiunt) portu impingeres. Quũ te ſtudiorum tenebit ſatietas, non offendet me aliquantula ſudoris remiſſio, parcè tamẽ hæc tibi indulgeas: nam qui diu nimia ab inſtituto opere deſueſcunt & feriantur, ocij conſuetudinem plerunque induunt. Conſtitui de te mereri quàm optimè, nec ſententiam mutabo, aut calculũ reducã, modo ſpẽ meã non fefelleris. Dura patere, futurũ eſt enim, ut te laboris tui non pœniteat, quũ ſatis olei conſumpſeris. Vale.

EPISTOLA XXVIII.

Vulgo dicitur, eorum facilè emergere, quorũ uirtus paupertate caligat: quod adeo verum eſt, ut paucis admodum pauperibus liceat opuleſcere, niſi uel uterãque fortunæ mammã ſuxerint, aut prodigioſum aliquid ſua cõminiſcantur induſtria. Cui infortunio ſupremũ illud accedit malum, ꝙ ubique ferè gentium miſeris illudant felices, & ſcarabeos contemnant aquilæ. Neque tamen propterea meliori tibi conditio deſperanda eſt: nam quamuis hoc ſeculo ſufficiens virtuti merces non exoluatur, neq; tñ uſque adeo exulauerunt literæ, quin quandoq; principibus placeãt & familiareſcãt literati, pinguiorẽq; fortunã ſibiipſi faciant. Quod ſi nihil melius tuis unq̃ uotis acceſſerit, adhuc futurũ eſt, vt te ſtudiorũ tuorũ nõ pęniteat: hoc ſaltem lucrifeceris, quòd ſcientia & multarũ rerum cognitione à brutis differens.

EPISTOLA XXIX.

Nunquam ferè ad me ſcribis quin opinionẽ meã roges, quid de ſtilo tuo mihi uideatur. Sed ſanè quid reſpondeam, nihil dum certum habeo, quòd certum & ſui ſimilem ſcribendi modum non habeas. Nunc enim impẽdio te delectat laconiſ-

mus

ſtas, nunc uaria uerborum ſupellectile orationem locupletas. Nihil tamē (ut uere dicā) adhuc tepeti, quod abhorreat à caſtimonia linguæ Romanæ, neque eſt ullus qui ſermonis tui puritatem non deoſculaſetur, niſi quibuſdam moleſtū & graue eſſet auditu, quòd pleraque triduo tibi fingas elaborata, in quibus tamē tēporis multū & operæ collocaſti. Hac oſtētatione ſi cares, nihil daret tibi probro: at dū ingenij gratiā ſtudes demeteri, ocioſā lectorū ī te garullitatē excitas ſuſcitasq́, & facis ut īmodicis nugis obſtrepāt arrogātię tuę. Quare uide, ne dū tibi places, multis diſpliceas.

EPISTOLA XXX.

HActenus butes tuas uerbis onerare non deſtiti, ut torpore deſineres, & tandē aliquando ut uirtute expergiſceris. Quod te facturum deieraueras, ſi uetus tibi condonaretur culpa. Condonata eſt, & puerilem ſtultitiam omnes cōniuente oculo diſſimulauimus, neque tamen experimur te factum aliquanto meliorem. Si tui ſcelēris te non pudeat periculum eſt, ne mea mali ſuborīatur conſuetudo, cui quum velis mederi, nequeas. Intertupi interim negotia mea, ut honori tuo conſulerem: nec me quidem pigebit hoc feciſſe, modo reſipiſcas tādem, ac dementire deſinas. Sin pergas ſemper facere, ut cœpiſti, finem faciam exhortationibus. Libetum tibi relinquetur, utram ſequaris uiam, uoluptatis ne, an uirtutis. Demum ſi caſu aliquo infortunium feras, aliorum eſto iudicium, quis fuerit in culpa. Vale.

EPISTOLA XXXI.

QVum ea ferè ſit omnium natura, ut ſuarum potius rerum quàm alienarum ſata agant, adeò tamen utilitas tua ſemper mihi fuit curę, ut uix effluxerit momētū, quo me ceeperit tui obliuio. Quare nō ægrè feras, aut ab amore tui me receſſiſſe arbitteris, ſi interim uitijs tuis iraſcar. Ree'amaui fateor, ꝙ illiteratis quibuſdam fabulis tempus contereres. Sed hoc ipſū feci, ut aliud ſtudium cōplecteteris, unde plus frugi aliquanto referres. Et ſi non putarem tibi probatum iri, quæ dico, ſanè miſſum te facerem. Hoc unum tibi perſuades, me tui ſemper ſtudioſum fuiſſe, & qui ardentius amet eſſe neminem: ſed quum uideo famam tuam apud uerboſas hominū linguas periclitari, tacere nequeo, neque (ſi uellem) permitteret tuæ laudis deſiderium quo diſperarem ſi quid unquàm ardentius cupiuerim. Vale.

EPISLOLA XXXII.

QVatuor abhinc annos frequentibus literis te ſalutauimus: neque tamē certiores ſumus facti rerum tuarum. Quid ſit in cauſa, coniectare non poſſumus. Credibile non eſt, tantis te negotijs diſtrictū fuiſſe, ut tāto tēpore nullum omnino ſcribendi ocium potueris tibi ſuffurari: aut ergo noſtri te cœpit obliuio, aut negligētię culpa non cares: Quam pridē enim te monuimus, ut non ſolū ſcriberes, ſed ad nos ipſe te uerteris, & matrē capulo uicinā teuiſeres. Si uenires, amici omnes (quos longa tui fatigat expectatio) animi curas diſcuterent, incolumitati tuæ gratularentur, obuijs te manibus exciperent, & longa ſalutarēt præfatione. Meditare quanto ſpectādi tui deſiderio ardeant omnes. Nulla non hora de te loquimur, & uitam nobis acerbā putamus, quòd tandiu conſuetudinis tuæ fructu careamus. Propterea (ſi nos amas) fac nobis aliquantulam uidendi tui copiam. Vale.

EPISTOLA XXXIII.

LAudabilis mihi uidetur Gymnoſophiſtarū cōſuetudo, apud quos pueris, ꝗ nihil quotidianę frugis afferant cibus denegat. Nec minus probāda eſt Amaſis regis Aegypti ſanctio: qui edicto iuſſit, ut ſinguli quotannis apud cuiuſque pręfecturę præſidē ratiocinarētur, unde uiuerent: eisq́; mors inferretur, qui nō facerent. Quod utinā noſtro quoq; ſeculo obſeruaretur. Nō tot paſſim nequā & nihil reperirētur nebulones, quot ubiq, ferè gentiū, reperiuntur, quibus nullū eſt aliud negotiū, quā ut ꝑtona & obedietia uentri pecora, toto die crapulari, aut alienę inſidiari uitę. Quotiē ꝑditos mores quotieſcūq; memoria repeto, uidere uideor deſolatā & multis madētē lachrymis iuſtitiā: quę & principū negligētię iraſcatur, & ſenatū iā ſepultū ſomno, & cōniuentem arguat. Et niſi obuiā ab omnibus properè catur, reſiſtaturq́; pullulantibus

ſantibus abũdè flagitijs,in tantum ſe propagabit iniquitas,ut nullus ſit futurus uirtuti locus. Actũ erit de bonis moribus, exultabit probitas,& improbitati ius relinquetur ſedendi in Orcheſtra. Proinde Corneli,ſi me amas,(ut amas) caue,ne eorum numero adſcribaris,qui naturam ſui partus pœnitere faciunt, & antiquiſſimum illud chaos confuſis adhuc elementis appetere. Da operam,ut quum parẽtes tui percontabunt quid profeceris,dignus reperiare qui uiuas & quem amẽt. Hoc ſi feceris,neque te pigebit feciſſe, neque illos bene de te meruiſſe. Vale.

EPISTOLA XXXIIII.

NAtura ferè comparatum eſt,ut quo quiſque maiore doctrina,hoc & ſuperbiat magis,& ſupercilium ſeuerius contrahat. Nec ſanè mirum. Nam & uolucribus quo plures ſunt plumæ,hoc ſublimius in auras efferũtur,Et pauones hoc ſeſe mirãtur magis,quo latius flagellum proferunt:ſed eſt hominum genus,qui quũ ſint elementarij,& bonas litteras ne à limine quidem ſalutarint,ſe tamen omnium primos (ſi dijs placet) haberi uolunt. Feruntque ęgrè, quòd non ęſtimentur pluris,& quod quaqua uerſum tranſierint,tranſeuntibus non aſſurgatur. Cuiuſmodi erat neſcio qs magiſtellus & grammatiſta,qui audiente nuper idiotarum & uetularum turba,multis fabulis ſtrepebat immodicè:ut importunis illis commentationibus populo eſſet admirationi, & magnã doctrinæ opinionem ſibi mereretur. Huc ergo quũ eius uidendi cauſa certatim omnes conuolarẽt, cœpi protinus percontari quid illud eſſet. Eodẽ oẽs ore reſponderunt,alterũ eſſe mundo redditũ Ciceronẽ. Tũc ego cũ reliqs acceſſi,ut pcõtarer uerũ eſſet,necne,qđ de nebulone ſibi pſuaſerat vulgus. Sed dii boni quàm nihil inueni,quàm acceſſi proximè. Vix orationẽ proferebat,in qua nõ tot eſſent barbariſmi,quot dictiones. Quũ ego nugis illis aliquã diu fatigatus pertæduiſſem,temperare mihi non potui,quin eum ſua ſede diſturbarem:quod quùm feciſſem,parum abfuit,quin deluſa nugis plebecula in me ſaxis irrueret:tot iã ille fumos vendiderat tubæ,tot ueneficijs uniuerſum excantauerat theatrum. Quod quoticſcunque memoria repeto,no poſſum noſtro ſeculo non iraſci. Cui non ſit aliud in doctorum literis diſcrimen. Vale.

EPISVOLA XXXV.

PLerunq; mihi doluit,quòd conueniendi tui nulla ſeſe offerret opportunitas. Erã enim neſcio quę tibi dicturus in rem tuam magnoperè ſpectãtia. Paucis adhinc diebus,pater audiuit te voluptatibus irretitum uſqueadeò,& illaqueatũ, ut iam uirtutes omnes aſpernatus fueris, ac æſtimaueris nihil. Vale.

EPISTOLA XXXVI.

EST genus hominum,quorum utilitati dum conſulitur,ſe præbere grauantur dociles, ita ut uideantur habere minus cerebri,quàm cimex ſanguinis. Nihil tibi blandiar, nec oleum (quod dicitur) in auriculam tibi inſtillabo: ſed mihi uideris unus,qui nec ſcelera ſua uellicari,nec viſcera ſibi tangi uolunt. Nouiſſimè quùm me conſuleres,ad quem uitæ ſcopum arcum intẽderes:uetueram tibi,ne inſectareris aulicos illos palpones,qui pellace vulpe benigniores,& ĩ hoſtio tãtũ formoſi,aureos montes pollicent,& a tergo uſque iugere manus porrigunt:his tamẽ ſæpenumero fucum faciunt,à quibus ampliſſima ſuſpiciunt munera. Neſcio qua diluẽdi tui ſceleris fiducia conſiliũ meũ nauci feceris:hoc ipſum tamen eſt tibi maximo malo futurum. Neſcis quàm auſterum ſit inculpatè uiuere, ubi probitas & uirtus exulant. In aula qui arabicè olent,& in cute ſunt purpurati, intus ulceribus & lepra ſcatẽt. Poſtremo uidetur ne à uirtute alienum in multam noctem pergræcari, in alea pernoctare,ære alieno obrui,nihil non inhoneſtum audire. Et ne multa nihil eſt non probroſum. Oportet in primis ab alterius iuſſu pendere. Religioſè & ad anxietatẽ uſq; obſeruandum eſt,non tantum quid uerbis iubebat dominus,aut imperet:ſed qđ nutu ſignificet,aut digito crepet. Aliena uiuẽdũ quadra. Bullatibus nugiſ aures sũt prębendæ,unicuique uirtuti mittendum repudium. Nihil dicendũ eſt, quod aures tyranni grauet. Si caleat,æſtuandũ eſt:ſi frigeat,tremendum:& plerunque quùm diu-

turnam

tetruam ſeruitutem ſeruieris ſi in ipſius iram impingas,ob rem nihili,ob floccos,ob uitioſam nucem te relegabit,perinde ac uiliſſimum Canopi uernam:nec primorum laborũ ſtipendium extorquere poteris. Iampridem te huius rei monueram,tamen uerba mea nihil feciſti. Si tui infortunii fueris author,æquanimiter feras. Æquum eſt enim,ut faber quas fecit compedes,ipſe geſtet. Vale.

EPISTOLA XXXVII.

MOris eſt mihi,vbicunque locorum uixerim,eorum ſemper reminiſci,quorum beneficio bonæ literæ iniuria temporum prius ſepultæ reuiuiſcunt paulatim, & repullulant. Nec ſane mirũ. nam mea quidem ſententia non minoris(minoris autem? imò uerò longè pluris)ęſtimandi ſunt,qui linguam latinam à morte uindicãt, & priſtinæ reſtituunt dignitati,quam qui ciuitatibus ampliſſimis iugũ ſeruitutis excutiunt,reddita libertate. Sed eſt hominum genus,qui quum rudere magis quam loqui nouerint,probis eruditorum uotis & conatibus renitantur,timentq; ne optimæ ſe propagent diſciplinæ. In quos ſi reclamet aliquis,deus bone,quibus uerborum tonitribus fulminabunt,quot plauſtra cõuiciis onuſta reuoment? Non tantũ no aſſurgent authoribus renaſcentis eloquentiæ,ſed facta uelut cõiuratione in eos certatim confertimq; dimicabunt, neque prius concutere parietes theatrorum uerbisve obtundere deſiſtent,quam ſui ſimiles ad latrandũ in laudabiles illos linguæ latinę cãdidatos & rediuiuos eloquentiæ Camillo. excitauerint. Diceres eſſe Gotthorũ Vandalorumq; reliquias,quæ in Romanorum Rempublicam arma parare, reſarcire copias,ſuisque barbariſmis togatum ſermonem corrumpere uelint. Quare autem uelint,nõ uideo,niſi quòd fortè uerentur, vt ne qui ſuis nugis idiotas prius cluſerũt,& agreſtibus impoſuerunt ingeniis,redeunte Mineruæ principatu ridiculi fiãt, & ipſis etiam contemptibiles,quibus fuerant admirationi. Sed longè ſua ſpe falluntur: nã ſi ſuſcitandæ ſemper eloquentiæ animum adiecerint eruditi, tantumq; operę,quantum iam cœperunt barbaris huiuſmodi retrudendis collocauerint:non eſt mihi dubium,quin pudore deterriti hoc genus Gotthi,cauſa ſua caſuri,ac arena ceſſuri ſint, & ad extremum ſeſe in pedes daturi. Quòd ſi ſuis ineptiis contenti uiuerent,neque cæteros hominum eodem cuperent ſordere luto,eſſent quidem ridendi,nõ tamẽ tãto odio habendi. Verum (quod omnium multo turpiſſimum) quum nullo nõ uerbo ſolœciſſent,indignanter ferunt nõ omnes eadem infantia,ijſdemq; barbariſmis iuuenari & ineptire. Et (quod magis rideas) ſacras literas eo eſſe fato arbitrantur,ut cum his ſtare nequeat regina rerum eloquẽtia,quaſi Hieron. Ambroſ. Lactan. Athanaſ. & alii plus ſexcenti,barbare ſemper ſint locuti, aut eloquentiam cum theologia nõ ita cõiũxerint,ut neſcias utri duarũ magis debeas. Quieſcite,quieſcite philoſophaſtri,noſtrę oĩum aures ueſtris iã delicijs calent. Magno uobis malo futurũ eſt,niſi à ſuſcepto in literatas literas bello pedem retuleritis. Nã ut numeroſas Xerxis copias pauciſſimę Grecorũ turmę pepulerunt:ita & paucule eruditorũ centurię infinitas ueſtrę generis Vandalicæ myriades nullo negotio & uictoria expugnabũt incruẽta. Ridiculũ eſt,quòd publico exclamatis theatro renaſci hęreſes, antichriſtos ſurgere,fidẽ catholicam ruinam minari. Qui(malum)religionis hoſtes reuiuiſcunt? hinc qui ex græcis ad uerbum docent latina? Quieta erat fides,quis eam commouit? Vos plebeculã in re nihil concitatis,ut eruditis terrori ſitis:monſtra cõfingitis, quæ nec fuerunt hactenus,nec poſthac ſunt futura: neq; eſt quiſquã cui à ſatyris ueſtris ſecuro eſſe liceat,quique loquacitatis ueſtrę retia poſſit declinare, quum audiente uetularum turba ſermocinamini:ceu uerò ad ferendũ ocymum ſitis nati,& maior quædã maledicendi libertas uobis,quam cęteris mortalium ſit conceſſa. Quod ſi quiſquam reluctari ſatagat,aut eadem tragula uos referire,tantiſper illa traditis, dũ rudi vulgo perſuaſeritis,eum vel ceruicam matris rupiſſe, uel in patrios minxiſſe cineres. Et (quod peius odi) neminem putatis dignum,qui ueſtra ueſtigia (ſi dijs placet) lambat & oſculetur. quaſi uerò legitimi ſitis naturę filiis,nos ſpurij tantũ:aut ſit aliquid in uobis doctrinæ,quod nemo quiſquam ſperare audeat. Si eloquentiã creditis utiliorum,

liorē, quā cui uacari debeat, reſpondebo uos ſimiles eſſe procis Penelopes: qui quū dominam aſſequi nō poſſent, ad ancillas diuertebant. Vos quoq; infirmitatis ueſtræ conſcientia deterriti (quoniā ad eloquentiā, ut ad ſolem noctuæ, caligatis) ad quæſtiones quas Fabius Ceratinas uocat, crocodilinosq; diuertitis ſyllogiſmos. Quos tametſi ueſtrū pleriq; inutiles fateantur, neminē tamen habendum in precio putabitis, qui futiles hoc genus nugas neſciuerit. Nunc (ne multis agam) ſi ſapitis, ueteris inſolentiæ criſtas retundite. Secus nō deerunt, qui tāti faſtus pertæſi, acutas ſibi ſagittas eſſe, ſuis vulneribus ſanguinē ſequi, ſe domi urbinam habere (vt vos machæram) doceant, teſtenturque, non eſſe defendendam glandem, reperto iam tritico.

EPISTOLA XXXVIII.

EGo quum rerum tuarum ſtudioſus, tuique longè amantiſſimus ſemper fuerim, nec vllum obſequioſi hominis officium tua in me prætermiſerim: ſperaui, imò uero intrepidè mihi ſæpenumero pollicitus ſum, te mei perpetuo fore memorē: ac quando nouercantis fortunæ Boreas mihi inſultaret, eū te fore, qui in accepti beneficii hoſtimentum primus adiutricem manum mihi porrigeres. Sed dii boni; quā lōgè mea me fefellit opinio, dum te mei memorē expectaui, qui tui dememineris, dū inquam te rebus meis adiutorem ſperaui: qui tuarum pleriſq; mirantibus, imò uerò illudentibus, nunquam ſatagas, quin omnia (quæ multo parētum ſudore tibi parta ſunt) auidè conſumas, & cum flagitioſis hominum corruptiſſimorum gregibus uniuerſum patrimonium ſtultiſſimè profundas, & (quod longè deterius, & ab humanitate magis alienum uidetur) patris defuncti obliuiſcare, cuius uiuentis labor omnia tibi peperit: qui te ſuauiſſimè educauit: effuſis charitatis habenis amauit: tibiq; oīa, quę ad bene & beatè uiuendum pertinebant, vbertim ſemper & ambabus ſuppeditauit manibus. Cui iam capulo inſtanti, & (quod dici ſolet) alterum pedem in cymba Charontis habenti fidem dederas, te annuis parentalibus ac ſacrificiis Deo immolaturum. Quinetiam dum mortui cadauer per ſandapilarios efferretur, eiulabas, vociferabaris, & ad rauim uſque clamitabas, ita ut pro eo vitam paciſci uelle uidereris. Nunc autem ubi fides uiuēti præſtita? ubi ſimulata pietas cadaueri exhibita? O ingratæ mentis iuuenem, ò perditiſſimum adoleſcentem. Nihil ſanè iam conqueror, quod mei dememineris, quem parentis cepit obliuio. Iam quoniam in nequitia tua ita occalluiſti, ut lapideam magis quam humanam uidearis effigiem indutus, pluribus te uerbis hortari deſiſtam. Viue ut lubet, egeriſque ut uolueris, profundas, perdas, pereas, nihil ad me futurum. Scitueris tamen ex Pittaci ſapientis dicto, tales te habiturum liberos, qualem erga parentes te præſtiteris. Vale.

EPISTOLA XXXIX.

MElioris literaturæ uiri, multaque lectione exerciti, qui de liberis educandis libros ediderunt, bene & doctè mihi inſtituiſſe uidentur, ut infantibus adhuc uagientibus ſtudioſę adhiberētur nutrices, quę eos cibis mollioribus, utpote lacticiniis ſuauiter paſcerent. ne ſi duriuſculos ori tenero fortaſſe inculcaſſent, flaccidæ adhuc bulla fragiliores maxillæ dentibus immunes nō frangerent, aut molliores pepone ſtomachi nō decoquerent. Cautè ſiquidē obſeruarunt, tenellum corpus uix benè cō pactum eſculenti paulo aſperioris non eſſe capax. Hunc ritum qui de erudiendis pueris aliquid repoſuere itidem obſeruari uoluerunt, ut uidelicet rudibus crudiſq; ingeniis (quæ ſunt ueluti tabula raſa, in qua nihil depictum eſt) præficerentur uiri moribus non minus quam doctrina conſpicui, qui nutricibus nihilo aſperiores, ipſos primis literarū edulis, vtpote minutulis elementis imburent, atq; animum uirtutibus perinde ac doctrina formarent excolerētq;: non ignorantes, eos arduis oneribus nō ſufficere, quorum uires modicis etiam rebus ſuccumberent: eos præterea maioribus diſciplinis non eſſe idoneos, qui in ipſo ueſtibulo deficerent. Cognitis demū elemētis liminaribusque literis, grammatices rudimenta ſtuduerunt his inculcāda, quo facilius orationem grammaticam, licet ornatu & cultu immunem, cōtexerent. Quod vbi facere iam probè ſciuiſſent, orationibus partim ſolutis, partim pedeſtribus, le po.

rum:

rum & uenuſtatis ſucco affatim delibutis, componendos uoluerunt, ut imitatricis inſtar ſimiæ, alienis inhærerent veſtigijs, quodque ab alijs factum inſpicerent, ipſi facere, aut ſaltem æmulari, à tergo & eminus conarentur. Hoc uno motus argumento, quum pridie huius diei audiſſe, Petroni chariſſime, te ad artis dialecticæ ſtudia remis uelisque aſpirare: non potui, ut utilitatis tuæ ſemper ſtudioſus, quin id deſiderium literis conares excutere, difficilimum factu ſuſpicatus, te illius ſuccos ebibere, qui aliarum artiũ parentis riuulos uix bene labellis primoribus deguſtaueris. Nec enim te latet, caduca & fragilia architectorum fore ædificia, quorum debile fundamentum extiterit. Agedum ergo priuſquã immaturis condeſcendas affectibus, ſagaci examine perdendas quid tibi ſit utile, neque quidquam pares extruere, priuſquam ſtabili fulcro illud ſolidaueris. Futurumque dubio procul expecta, te a cunctis artibus longe exulaturum, ſi hanc à te flocci factã proſcripſeris, proſcriptã flocci feceris. Cui enim per deos immortales idoneus uideberis diſciplinæ, ſi hanc (grammaticem dico) ignores? Quid ad ſtomachũ tuũ faciet riuus, cuius fons tibi odioſus fuerit? Eris iuris ciuilis aut canonici peritus, qui Latinarum dictionum ſenſus ignoraueris? Callebis phyſicas rationes, qui uerborum etymologiam neſciueris? Extricabis difficiles ſophiſmatum mæandros, qui apertiſſima quæque explanare nequiueris? Scrutaberis cœleſtes & altiſſimas Aſtrologiæ aut Theologiæ cauſas, qui quę infima ſunt & pedibus tuis uicina contemplari neſciueris? Deguſtabis arborũ, herbarum, vnguentorum ac radicum ſuccos, cui odioſa fuerit primarum literarum deliberatio? Aliorũ morbos unguentis aut antidotis repelles, qui tuæ ignorantiæ remedium adhibere neglexeris? Declamabis in ſenatu, aut ages in theatris, priuſquã in ſchola loqui didiceris? Alijs ne perſuadebis, qui quæ tibi præuides utilia, ſuadere nequiueris? Perpende uelim & in memoriam aliquantiſper reuoca ex maiorũ annalibus, quàm frugifera, quàm utilis quàm iucũda ſit artium humanitatis lectio: cuius amœnitas, lepòs, ſuauitas, Italos (a quorum ſcatebris linguæ Latinæ rorem primum conſtat emanaſſe) ita pellexit, ut parum grauatè tulerint cæteras omneis diſciplinas à ſe reijci & eliminari, ut has obuijs ulnis amplecta erur, harum odorẽ aſſiduis naribus olfacerent, ſaporẽ lingua inexplebili deguſtarent, uenuſtatem labellis arctiſſimè compactis deoſcularentur. Quotuſquiſque enim philoſophus aut ſophiſtes in ipſis etiam Italię penetralibus comperitur? Quot illic Medicos, quod Aſtrologię peritos, quot Iureconſultos inuenies? nullos ſane, aut paucos. Contra uerò, poetarum nominibus ciuitatum compita ebulliũt, Rhetoribus ac declamatoribus uix theatra ſufficiunt Grammaticos non capiunt ſcholæ Hiſtoricorum uerbis paſſim locorum compita fulminãt. Nouus quotidie Seruius, nodoſos enodat. Nouus aſſiduo Valla, muſcoſos emungit: & (ut ſemel dicam quod ſentio) laudãda uidetur Italorum Latini ſermonis parentũ conſtantia: qui (quod has artes cæteris iucundiores ſemper crediderę) ab earum caſtris nunquam defecerint. Legimus oratorum principem prouectæ iam ætatis Tullium, Rhodijs præceptoribus ſeſe recoquendũ tradidiſſe: quin & eaſdem artes à priſcis regibus tãtopere excultas, ut liberos ſuos pręceptorũ ferulis ac flagris perinde ac infimę ſortis aut eõditionis peregrinę puerulos ſubmitti voluerint, ipſosq; inſtitutores ampliſſimis plerunq; muneribus cumulauerint. Sic M. Antonius Imperator Frontino philoſopho, quem dicendi pręceptorẽ habuerat, ſtatuã erexit. Sic Scipio Africanus Ennii ſtatuã ſepulchro ſuo imponi: ſic Archelaus Euripidem ſibi cõuiuam adeſſe: ſic Traianus Romã ingrediẽs Dionem Pruſium curru ſuo donatũ honorari: ſic Ptolęmeus Philopater templũ Homero dedicari, uoluerũt: ſic deniq; (ut à peregrina ad domeſticam tranſeamus hiſtoriam) Clotharius Sadragesillum ludi magiſtrũ (quòd Dagoberti filii ſui pedagogus eſſet) ducatu Aquitanico donauit. Hæc & alia permulta quę adduci poſſunt teſtimonia (ut opinor) ſufficiũt, q̃ artes humanitatis attẽtius excolẽdas ĩ aĩum (niſi lapideus fueris) inducãt. Verbis meis igitur acquieſcas velim, q nihil tibi nõ utile, non frugiferũ cõſulã. Id ubi feceris, meo ĩ te amori, licet ĩfinit' ꝑpẽ fuerit, plurimũ incremẽ adiectũ periclitabere Vale.

EPI

EPISTOLA XL.

REm à me tibi frugiferam, nedum iucunda ſemper factum iri opinatus, ſi paternus inſtar, quod ad animi tui cultum & morum honeſtatem pertineret, dietim tibi legendum, ac pro ſuauiſſimo delibandum eſculento proponerē: ſtatui apud me breuiſſimis ſæpenumero codicillis (quoniam id etiam quotidiano, penè conuicio eſflagitabas) quid tibi laudi, quid tibi utilitati futurum, contra quid honori tuo fulginem & tenebras inducturum, aperire, quo certius meæ in te beneuolentiæ, licet tibi tuis vnguiculis notioris, periculum adhuc facias. Feciſſe autem operæ preciū uidebor, ſi prius omnes in te uitiorū fauillas funditus extinxero, quàm te ad uirtutis ſtudium inflammare ſtudeam: ſi inquam, docti agricolæ inſtar, prius tribulos, loliū, carduos & urticas raditius extirpauero, quàm purgatiſſimum ac purum tritici granum ſulcis immitteram. Inter cætera, quæ nomini tuo magnopere officium, primas ſibi uēdicat ebrietas: quā ideo primum eliminandam cenſui, quòd ea rationis uſum hominibus excutiat, uitijs omnibus incremētum præſtet, uirtutibus ortum & nutrimētū impediat. Hinc eo facilius clauſtris tui corporis interdicere ſperaui, imò & mihi ſum pollicitus, quòd non ignores uiolentiam rabificum multis uenenū fuiſſe. Quis enim neſcit, florentiſſimis ciuitatibus & opulētiſſimis earum incolis perniciosā & exitialem fuiſſe? Quis enim neſcit, Troiam multis ante temporibus ineluctabilē, & Martis rabie indomabilem, ſepultis uino Phrygibus, captā fuiſſe? Quis ingētes Rutulorum copias à Niſo & Euryalo præter uindictam iugulatas? Romā à Brenno Senonum duce, brutis Bacco ciuibus incendio datam? Fuit ne & contagioſa ſummis etiam principibus hæc temulētia? qua authore Antiochus magnus hyeme tota in uino & Venere cōtrita profligatus, Olofernes à Iudith muliere interemptus, Polyphemus ab Vlyſſe excæcatus, Deiphobus à Menelao interfectus, Alexan. ab Iola pincerna ueneno potus, Cynaras filiæ īcœſtu cōtaminatus, Bonoſus Imperator à Probo ſuperatus, ac ſuo ſibi laqueo iugulatus. Athamas, Learchi, Aganæ, penthei, filiorum ſāguine pollutus: Anacreō acino vuæ paſſæ ſuffocatus, Lacides philoſophus nimio hauſtu obrutus. Cyambus à Cyane, Armytus a Medullina filiabus occiſi creduntur. Infinita prope teſtimonia, quæ inexhauſto orationis ſtylo mihi ſuppeditātur, in medium euocarem: niſi hęc ſatis eſſe arbitrares, quæ uel temulentiam omnē tibi adimerent, aut ſaltē aliqua ex parte refrigerarent. Perpende uelim, & apud te ſagacius paulo contēplare, quid inde ueneni pullulet, quanta exhaletur mephytis. Obruti vino ſenſus hominū gliribus ſomnolentiores efficiunt, è gradu mentis deijciūt, & rectam tollunt de cardine mentē. Reſipiſce igitur, & ab hoc exitiali ueneno linguam reuoces: aut ſi factu tibi uideatur difficile eo prorſus abſtinere, quod tamdiu tantopere dilexeris, ne ſaltem ſcythiſes: id eſt, Scytharum morem imitere, qui nectar uel meraciſſimum Acheloio poculo nunquam diluunt: quin (ut ſcribebat Androcydes philoſophus ad Alexandrum) memento quum uinum potas, ſanguinem te bibiturum. nam cicuta homini venenum eſt cicutę uinū: hoc eſt, conſidera, quanta uinis uis ſit, vt ueneni ſit venenum. Vale. Datum ex ædibus noſtris pridie Calendas Decembres.

EPISTOLA XLI.

FAcit tua in omnes uel ignotos comitas, nedū in liberos humanitas, pater colendiſſime, vt quāuis præter hoc corpus & quicquid in eo eſt, tanta ſemper abs te ſuſcepimus obſequia, plura ſemper dietim appetere non erubeſcamus. Quinetiā ita nā cōparatum eſſe nō ignoramus, vt (authore Vergilio) Omnis in Aſcanio chari ſtet cura parentis. Contra verò liberorum ſpes omnibus in parentibus, velut nautæ refugiū in anchora cōſtituta permaneat. Audaciores igitur paulo in his quæ utiliora nobis fore conſpicimus, uel ob id unum facti ſumus, quod pictorem in excolēdis morticinijs, imaginibus, ſimulachris fictilibus ſenſu & anima vacuis, nō auro, nō argento, non denique precioſiſſimis parcere pigmētis cōſpiciamus. Validus igitur argumentum quo nobis uiſum ſit, nec patrem in excolēdis ſuis animatis imaginibus, debere facultatibus parcere: intrepidè quæ ad ingenij noſtri, nedū corporis cultum

pertinent,

pertinent,expoſcimus,te nihilo in his quę ad ornatũ noſtrum ſpectant pectore tenaciorem expectantes.Ne autem diuitius te pendulum remoremur,lucidius quid uerba hæc noſtra uelint aperiemus Defecimus à primo præceptore,quem dum ruſticaremur,menſæ tuæ conuiuam adhibuiſti,nunc ſub alio militamus primæ itidem claſſis pręfecto,quid diſcipulos ſolutę partim orationis uenuſtate,hiſtorię partim floſculis expolire ſatagens,Fabium Quintilianum,& Cæſaris commentarios aſſumpſit legendos,nec tamen ita aſſumpſit,quin reuocato calculo facilè recãtet, ſi alios ad ſtomachum tuum & palatum magis facientes eidem legendos iniunxeris Hos tamen præ cunctis elegit, quod Quintilianum, licet mendoſum & maculis ſcatentem,ab omnibus laudari,Cæſarem ut hiſtoriæ domeſticæ ſcriptorem,à paucis,imò nullis reprobari uideat. Ne autem à maiorem ueſtigijs aberrare,& (quod triuiali fertur adagio(cornicum oculos configere,& ſexagenarios de ponte deiicere uideretur: ſex nouiſſimos Æneidos Vergilianæ libros explanandos, & ad finem ſuperis arridentibus deducendos occępit,teſtatus Lucanum,Syllium & ſtatiũ ut duriuſculos,Mantuani carmen ut paulo flaccidius à pleriſq; non vſquequaque probari,unum Maronem heroici carminis ſcriptorem ab omnibus nullo reclamante laudari, amari , deoſculari. Nunc igitur pater æquiſſime perpendas,videatur ne utilis horum authorum lectio: quam ſi probaueris,da operam,ut condiſcipulis proficientibus oſcitantes non pigritemur,pigri non oſcitemus,ſed emptis actutum codicibus,cæteros omneis curſu & lectione præuertamus. Vale.

EPISTOLA XLII.

STomachum mihi aliquantiſper mouit, ac bilẽ excitauit,multicida illa uerborũ tuorum licentia,qua me ut merulentum & vino marcentem,& (quod dicitur) ad ambas vſque aures ingurgitatum,ſeuerius inceſſuiſti:mouiſſetque acribius paulo; niſi indubitata fide mihi compertu eſſet,te non morbo animi aut liuoris ſtimulo ductum id egiſſe,quin potius,ut iampridẽ obnoxiũ,ampliori ſemper obſequio demereris. Ego ſanè inficias neutiquam iero,me præter modum vinolentię deditum fuiſſe,ea tamen in re culpæ meæ ueniam eo facilius me exoraturũ ſpero,quòd nõ ignores neminem tantæ eſſe probitatis hominem(fuerit licet dijs ipſis proximus)cuius vita aliquantulis vitiorum tenebris non obnubiletur Æneã ſuam cõmendat pietas, dedecorat proditio , Alexandrum bellica virtus extollit, deprimit ebrietas.Salomonis prudentiam quiſque laudat,laſciuiam nemo non uituperat . Neque tamen propterea licere mihi exiſtimo,ut ſceleratis aliorum ueſtigijs impunè adhæream: verũ id vnum ſummopere abs te oratum uellem,vt conuicijs aliquanto mitioribus me increpares.Non ſum pectoris adeo obtuſi,ut uerbis humanis non molleſcam. Cæterũ quoniam me a potu nimio multis & immodicis ſermonibus deterreuiſti,te deprecabũdus poſtulo,vt prolixiore orationis ſtylo mihi adaperias & enarres, quid contraria ebrietati & crapulæ temperantia utilitatis afferat Secus haud facilè mihi perſuaſero,fugiendam eſſe prorſus vinolentiam,quam ſemper (abſit tamen uerbis tuis cõtra uitio)nõ ſolum iucundam,ſed & vtilem mortalibus exiſtimaui:nec exiſtimaui tãtum,ſed ex receptæ fidei autoribus,in omni doctrina locum facilè principẽ obtinẽtibus collegi.Ennius imprimis,ſi Horatiano teſtimonio ſuccinere & calculum adijcere uoles, mero deſpumans ad carmen promptior extitit:quin & Cratinus aſſerit nulla placere diu,nec uiuere carmina poſſe,quæ ſcribuntur aquæ potoribus. Mneſtheus quoq; vinum animæ & corpori robur addere teſtatus eſt.Quòd ſi horũ teſtimonia,quòd prophani fortaſſe authores illi videantur,ſuſq; deque tuleris,Chriſtianæ religionis cultorem Baptiſtam Mantuanum tibi obijciam, qui Fauſtum paſtorẽ ita loquentem inducit:

Vina ſitim minuunt,animiq; doloribus obſtant:
Vina ut amicitias, vires ita corporis augent:
Funde iterum potare ſemel,guſtare ſecundus
Colluitos potus,calefacta refrigerat vra

Tertius: arma suum bellumq; inducere quartus
Aggreditur: quintus pugnat: victoria sexti eſt:
Septimus (Oenophili senis doctrina eſt) triumphat.

Nec igitur laborē tuum hac in re mihi adhuc deneges, quin vbi craſtina fulſerit hora, epiſtolam ad me remittas, qua lucidius omnia uerbis complectare. Cæterū pridie huius diei ad aures meas peruenit, te libris affluere cōpluſculis: quos ut minime tibi idoneos nunquam reuoluas, ſed in ſcriniis putreſcere, cū blatis ac tineis rixari permittas: hos uelim propere ad me cura deferendos, ne nō ſit quo corporis & ingenij mei uires exerceam. Vale.

EPISTOLA XLIII.

Vix ſatis (ut opinor) uerbis exprimi poſſet, in quàm profugum ac uehementē riſum me uel inuitum traxerit nouiſſima, quā ad me dediſti, epiſtola: notiſſimum ſane tuæ cæcitatis argumentum præferens longeque notius exhibitura, ſi ita ſemper cæcutire, hallucinari ac deſipiſcere, ut occœpiſti pergas. Ego uerbis q̄ fieri potuit humanis ſatis ut opinabar ſtudueram te à uinolentia cæteriſq; permultis id genus flagitiis deterrere: ꝙ certo ſcirem, nullum ad uirtutes non eradicatis a ſtirpe uitiorum fomentis aditum mortalibus patere: mihiq; adeo præter ſcrupulum pollicebar, te in meam ſententiam non pedibus modo, ſed manibus quoq; ac toto corpore deſcenſurum. Verum quis me oleum & operam perdidiſſe non fatebitur? dum te ab his quæ pernicioſa fore tibi coniiciebam, diuertere ſtudui;: ad ea quæ profutura opinabar, hortatus ſum: cui uerbis meis ut aliquanto aſperioribus, ac conſilio ut opportuno, parum fuit non acquieuiſſe, niſi & reprobanda quorundam Epicureorū teſtimonia ad uinolentiæ tuæ & erroris fulcimētum adduceres: quaſi uero delicti cauſam expurget erroris alienis teſtimonium, cæciſq; uiſum reſtituat alienæ cæcitatis probatio. Sed Chriſtianæ religionis cultor Mantuanus uinolentiam probauit, qui ſe primum etiam hauſtum nō deneget. Perpende uelim prius quàm quicquam crudū & impræmeditatum euomas, quem nam paſtorē his uerbis inanibus effutientē induxerit, nonne quæſo ut idiotam & conſilii prorſus immunem? ꝙ ſciuerit quæ à ruſticis nihil præter aratrum redolentibus efferuntur, à ſapientibus non pluris q̄ uentris crepitum æſtimari. Videberis igitur agreſti plus q̄ ingenio natus, ſi ruſtici perinde ac grauiſſimi Catonis frontis rugoſæ uiri, probaueris dictum: eo quòd ad nequitiam ampliorem (quod dici ſolet) feneſtram tibi patefeceris. Quoniam autem efflagitas, ut amplioribus uerbis tibi aperiam quid contraria crapulæ & corporum uoluptatibus tēperantia utilitatis aut laudis afferat: notius id (ut opinor tibi fuerit, ſi prius apud te mediteris, quid infamię, qd ꝓbri, quid ignauiæ afferant turpiſſimę ac mellitę uoluptates: quas (ut ait Cicero) qui ſequitur, noīe tm̄ homo, re aūt belua dicēdus eſt: cuius ſit proprium corpori inſeruire, & his ſolum uoluptatibus, quas tū è paſtu, tum è uentris quęrit rebus. Turpiſſimum enim eſt genus hominum illorū, qui in uentrem proiecti ac libidinem, ueluti ſues cœno uolutantur. Nihil eſt ergo quod ignores, hominem tantis laudibus ob temperantiam efferendum, quanto probro ob uoluptates illas quibus ſemper pœnitētia ſubſequitur comes, deprimendū eſſe conſpicis. Temperantiam (niſi cornea fibra, aut iecur adamantinū, roburque & æs triplex circa pectus fuerit) ut laudabilem probabis, ſi diligentius obſerues quantam pleriſq; mortalium celebritatem, aut (ut uerius loquar) immortalitatem peperit. Non ignoras communi omnium ſuffragio perpetuis laudibus efferri Maſſiniſſam regem Numidarum, quòd centeſimum ſuę ętatis annum agens ſemel tantum in meridie cibum ſumpſerit: ut milites ſuos ad temperantiam ſuo induceret exemplo. Romanorum hiſtoriis Curium cęlo tenus efferri conſpicis, quòd holuſculis cōtentus uiueret. Lycurgum nonne regem ubique gentium nominari, quòd abſtemius uixerit? Alios item prope infinitos per ora hominum uolitare, quòd ſibi hac peſte interdixerunt? Cogant te igitur ad reſipiſcendum uirtutis præmia, aut à flagitio deterreant ſcelerum opprobria. Non me præterit difficile admodum eſſe, con-

temnere voluptatem: nam nobis inſitam, & quæ affectuũ noſtrorum ſemper ſequatur comes. Poſſunt tamen ſenſim uitiorum fomenta extingui; quæ momento uno extirpari nequeunt. Sed de his hactenus. Expetiueras nuper, ut libros quos in ſcrinio putreſcentes cũ blattis tineisq; rixari permittebã, ad te curarem perferendos. Curaui, quod etiam, licet ab oſtentatione procul poſitos, utiles tamẽ tibi fore ſuſpicabar. Ego ubi maiorem paulo ſtudiis meis quietem impetrauero, ad te maiora dare conſtitui. Hoc tu iterum boni conſulas. Vale.

EPISTOLA XLIIII.

Aſſiduis (ut accepi) lachrymulis faciem humectas, curis edacib. animũ corrodis, verberib. inſanis faciem deformas, quod natum eximio literarũ more flagrãtem (cuius prima ætas iter ad ingenii lumẽ manifeſtum oſtendebat) fatali iaculo pereuntem amiſeris. Quod ſanè audire, nedum perpeti, difficilè admodum mihi uiſum eſt: parumq; abfuit (ita me ſtimulabat noui doloris rabies) qui interdum vulnerib inhoneſtis me mordicus mutilauerim: idq; (ut opinor) feciſſem, ni muliebrem quandã eiulationem olim parentum & amicorum obſequiis interdictam, lege cautũ fuiſſe meminiſſet Cicero. Ad id me urgebat indoles pueri eximia, mores probatiſſimi & ingenuus pudor. Verum cum apud me ſagacius paulo cõſideraui, ſtultum eſſe ex Senecæ dicto id timere, qđ uitari nequeat, lachrymis temporaui: qđ ut facias monitũ te uelim. Noſti certius quã ut moueri debeas, mortales oẽs eſſe ſerius ocius morituros: tũ Parcarum ordo ſtat immobilis, fatum ineluctabile, immutabilis rerum diſpoſitio. Surdas eſſe mortis aures, ſaxeum pectus, ineuitabile telũ conſpicis. Nihil eſt ergo quod te diutius animi excrucies, nihil quod vehementius indoleas, nihil quod amplius deos & aſtra uoces crudelia. Eſſet hercle quod merito poſſes conqueri, ſi mitius eum cæteris mortalium, q̃ cũ nato tuo factum cõſpiceres. Eſſet quod iuſtè mortem ut iniuſtam accuſares: verùm (ut ait Tragicus) eſt omnib æqua; nõ ſuperbificis regũ diuitiis magis q̃ lacero mendicorum panno flectitur: nec frequentiue caſas & tuguria, quã turres & caſtra ingreditur & expugnat: nec magis Iro quàm Crœſo, Curio quàm Auguſtis ſe præſtitit inimicam. Nõ hanc fucatis declamationibus oratores, ſuauidicis carminibus poetæ, permiſcuis pharmacis aut unguẽtis medici ac myropolæ, teretibus lanceis equites, pennatis miſſilib. ſtrictisve mucronibus pedites, gemmatis coronis imperatores, non deniq; cuncti mortales rebus ullis mortem effugiunt aut terrent. neq; ſanè honeſtius aut ſublimius regi quam paſtori domicilium præparat.

Quantum quiſque ſui mecitur corporis umbra,
Impendet terra maiorem non parat urnam.
Principibus quàm pauperibus rudibus ve bubulcis.

Quin & urbes fortiſſimis munitas propugnaculis, templa uariis extructa marmorib. aulas Attalicis decoratas tapetibus funditus demolitur, euertit, diſſipat. Quum nihil igitur intactum relinquat, cui ſuæ acerbitatis uirus non propinet, quod ſuo non fodiat telo, furorẽ moderare, bilẽ cohibe. Erat (fateor) quẽ luges facili natus Minerua, multaq; iam lectione exercitus, ita ut proſperè cum Latinis actum eſſet literis, ſi ſuperuixiſſet. Quum tamen fatalis neceſſitas ita exigat, ut unumquenque alio migrare expediat: eius tranſitum vultu ſereno ac minimè ſuperciliòſo perferre debes, quinetiã felicem illum cenſere, quòd non repentino (ut plerique à Plinio enumerati) obitu deceſſerit, ſed diluta ac expurgata longo examine conſcientia: quanquam nihil, ut coniicio, ſeuera dignum ſcutica, breuibusque gyaris, & umbrarum carcere dignum perpetrauerit. Quod ſi tantus animi tui dolor nullis uerborum aggeribus queat manſueſcere, alienæ ſaltem conſtantiæ exemplare moueant. Anaxagoræ inprimis, qui audita filij morte, nihil ſibi ignotum nunciari aſſeruit, quòd ex ſe natum mortalem ſciret. Pericles item, qui duobus filiis intra quatriduum ſpoliatus, iiſdẽ diebus vultu non magis moto, quàm ſi fuiſſet dura ſilex, aut marpeſia cautes, cõcionatus eſt. Æmilii Pauli & Xenophõtis poſtremò, quarum huic ſacrificium agẽti

cum nunciatum eſſet, alterum ex filiis natu maiorem in Macedonia cecidiſſe, coronam tantum depoſuit, percunctatus demum quonam modo cecidiſſet: ut audiuit fortiſſimè pugnantem interiiſſe, depoſitam capiti coronã repoſuit, numina teſtatus ſe ampliorem ex filij virtute voluptatem, quam ex morte amaritudinem ſentire. Ille dum quarto ante triumphum ſuum Macedonicum die alterum filium amiſiſſet, alterum demum tertio poſt triumphum, iacturam illam æquo animo tulit. Id erat quod te monitum volebam, & à te precario factum expetebam. Vale.

EPISTOLA XLV.

SÆpe & multum apud me dubitaui, liceret, necne, ad eos uelut ad anchoram & aſylum ſemper in aduerſis confugere, quorum ſuppetiis & patrocinio iam plerũque fuerimus adiuti, atque eo magis, quòd beneficium qui dare neſcit (inquit Seneca) iniuſtè petit, ſitque ingratæ & minimè generoſæ mentis, accipere ſemper, largiri nunquam. Fecit ea res, ut nouo emergente ſcrupulo, qui male me habet, conſilij tui ſuppetias adhuc emendicare diutius, & cunctanter erubuerim: quum iam tua beneficia in me tanta extiterint, ut ſi vitam pro tua vnius dignitate profunderem, vix partem minimam videre aſſequutus. Quum tamen monuit me Tullius grati eſſe animi, ei multum velle debere, cui tam plurimum debeas: tanti tamq́ue prudentis viri dicto audacior paulo factus, timorem exui, neque adhuc turpe exiſtimaui, ad te veluti Mecœnatem beneficiũ recurrere: qui ſi meritis tuis reſpondere aut gratiã referre nequeam, agere ſaltem non deſiſtam: eosque imitabor mendicos, qui quum acceptę ſtipis mutuum referre nequeunt, beneuola verborum actione rependunt. Is autẽ ſcrupulus, qui me cordicitus vulnerat, nocturnũ ſomnum mihi adimit, ſeuerã faciẽ mihi exaſperat, meq; propè dixerim de gradu deiicit, talis eſt. Inſurgit in me rabioſæ loquacitatis, & cõtagioſæ virulentię clamoſus quiſpiã detractor, ac peſtifer libitina ſatyricis armatus aculeis, telaq; vipereo ſanguine tincta gerẽs. Quẽ nec verbis à me læſum, nec iniuria affectũ (teſtes verborũ meorum deos inuoco) putauerim, ſed (qđ nunquã ſibi perſuaſit) plerũq; miris extulerim præconiis, meisq; rebus ac modica ſuppellectile, quãtulacũq; fuerit, ſi eguiſſet, uti voluerim: is tñ, ut norũt oẽs, paſſim locorũ carmina vtẽs facũdia nomini meo illudit, genuino dẽte me mordicat, indelebile ſtigma mihi inurit. Hũc diceres quotidie totũ plegere Archilochũ: q̃ ſanè perpeti difficilius ac moleſtũ magis videtur, quã qua me accuſauit culpa ipſe vacẽ, ſimque eorum, quæ mihi impingit, minimè conſcius. Si vlla verborum petulantia à me præter hanc fuiſſet irritatus, immerito ſanè viderer conqueri, qui paterer telis vulnera facta meis. Quum præſertim Lacedæmonius Chilo præcepit, proximo non maledicas, ſi non vis malè audire: verùm (repetere cogit doloris rabies) nunquam quicquam vſquam à me factum dictumue exiſtimo quare ita in me ſtomacbari, ſucceſeſcere, inuehi ac ſæuire debeat. Id tolerandum necne fuerit, non ſatis ſcio. Tolerarem, niſi tacendo culpam præſtare viderer, niſi etiam ab hoc me diuerteret Publii mimographi poetæ uerbum ſcribentis: Veterem ferendò iniuriam, inuitas nouam. Te igitur plus quàm dici queat oratum velim, vt vbi primũ negotijs quib. nunc diſtrictus es, quietem impetraueris, aliquam conſilij tui ſcintillam mihi porrigas: quodq; imponitur oneris ſponte ſuſcipias, ſimul vt pleniore obſequio me tui amantiſſimũ demerearis. ſimul ne id ſuffragij mihi denegans, ſis delicti mei (quod alioqui fortaſſe perpetrarem) autor conſcius. Vale. Valetudinem tuam cura diligenter, & me ſemper ama, vt ſemper feciſti. Datum ex ædib. noſtris, quarto nonas Ianuarii.

EPISTOLA XLVI.

SÆpe & multum dubitaſſe te aſſeris, eſſes necne, ſi quando ſiniſter ſcrupulus animum tuũ præſſius vulneraret, ad me velut anchoram præſidij cauſa cõfugiturus. Miror ſanè, vnde perplexa iſta fluctuatio, & anxietas tibi irrepſerit: qui amicitiæ iure omnia tibi polliceri debuiſſes, quæ aut corporis aut ingenij mei uires non exuperant. Eſſet quod cunctantius paulo hæſitares, ſi vlla in re quæ amicum poſtulaueris, te repulſam apud me paſſum teſtareris, aut ſi in præſtando vulneribus tuis medicamine, tar-

mine, tardiuſculum me aliquando amicum præſtitiſſem. Verum (niſi fallor) eum me ſemper probaſti, qui (ut Periclis uerbum mihi uendicem) paratus ſum me rebus tuis acommodare, ſed uſque ad aras: quique conſeruandi tui cauſa de uia declinare cum Chilone non dubitauerim. Digniſſimũ enim hoc mutuæ inter nos charitatis pignore te ſemper iudicaui. Hæſitare igitur quieſcas moneo, tibique perſuadeas, me (ut cum Terentio loquar) pedibus manibusque omnia ſemper facturum, quo rebus tuis conſulam. Quòd autem ſcribis malignum quendam ac rabioſæ loquacitatis zoilum in te contagioſæ uirulentiæ dictum quicquam ubiuis locorũ euomere, quem nec uerbis à te læſum, nec iniuria affectum putes, uis quid in ea re utile factũ ſententiam, tibi adaperiam? Socraticæ patientiæ tibi loricam aſſumas, frõtem baccare cingas, inconcuſſoque uultu omnia perpetere, patere & abſtine, eiusque uerba non pluris quàm ſaturi uentris crepitus facias. Non ignoro, ideò durius bilem tibi ac ſtomachum mouiſſe, quòd quorum te inſimulat, minimè ſis conſcius. In hoc hercle notius argumentum fuerit tuæ ſapientiæ, ſi ubi clamoſa comminatione uerbisque iurgoſis ita oblatrat, ita cornicatur, elinguem Seryphiranam te præſtiteris. Quid enim huic homini bombilio litem diſſuadeas? Quid ſerpentinæ linguæ uenenum excutere ſatagas? Patere, patere, ac priuſquam temerè quicquam eructes. Tyberij Cæſaris modeſtiam in memoriam reuoces, qui (ut teſtatur ille) poſt conuicia, malosque rumores, ac famoſa de ſe ac ſuis carmina, firmus ac patiens, dicere ſatis habuit: In ciuitate libera, liberas eſſe linguas oportere. Ad id te omnia philoſophorum apophthegmata ac ſententiæ inuitant, Cleobuli in primis, cum cauillantibus non eſſe inſaniendum præcipientis. Quid quæſo te lucri conſequuturum ſperas, ſi cum iurgioſo litiges & (quod fertur) enim puteocum cane pugnes? Nihil ſanè malè dicit, qui benedicere non nouit. Eius igitur uerba zephyris committas. Clamet, obſtrepet, increpet, nihil eſt quod tibi dari queat uitio, ſi pertuleris. Vale.

EPISTOLA XLVII.

MAgni, ut uideò uerba mea æſtimaſti, magni conſilia feciſti, hominum ſtultiſſime: qui quod tibi pernicioſum ſemper fore prædicaui, excecatus, & ſtultitiæ tenebris inuolutus perpetraueris. Parum tibi uiſum fuerat, iuuentutem innumeris propè flagitijs contaminare, niſi & ſummam tuis miſerijs impoſiturus, uxorem duceres, quaſi uerò odioſa tibi fuerit libertas, infantium clamor iucundus, quaſi multorum curam appetas, qui tui tantùm excurioſus eſſe poteras. Quid dicet homo antiqua uirtute ac fide pater tuus, ſi reſciuerit, qui iam ſacris myſterijs & cultui diuino ab incunabilis te deuouerat? Teſtor deum atque hominum fidem, ad inſaniã redigetur, uix ſui erit compos, ita ardebit iracundia. Et cui dubium poteſt eſſe, quin ſicubi locorum te repetit, quingentos protinus tibi infringat colaphos, aut cerebrum tibi diminuat, aut te uerberibus cæſum in piſtrinum dedat? Quibus autem uerbis ambire furentem conabor? Quæ prima exordia ſumam? Quo afflatu lenire ſtudebo? Vociferabitur ſcio, & me erroris tui conſcium protinus exclamabit, arguet, deteſtabitur. Quum enim interdum apud me iuuentutis tuæ iugum, libidinem, prodigentiam bilioſus increparet, atque adeò execraretur, ut penè in capillos tuos uellet inuolare, apud eum te ſemper excuſatum habui, dixique iuuenile id eſſe uitium, ac primæuis omnibus cõmune, quod creſcentibus annis facilè extirparetur, promiſique perditos illos mores me tibi facilè excuſſurum. Dij boni, quid in quam picet? Vtri noſtrum grauius excandeſcet? utri durius conuicium euomet. Vtrumque ſanè (ut opinor) pari cultro dignum putás furcis deuouebit. Miſerũ me, quid agam? Hoccine etiam hominum perditiſſime feciſſe debueras, quin prius amicorum cuiquam uerba faceres, mihi ſaltem, qui te ſemper pari loco habui, quo & parentem, cui nihil unquam tam arcanum intus latuit, quod tibi adaperire dubitauerim? Quid eſt quod in erroris tui fulcimentum adducas? Quod huic malo remediũ inuenies? Quid quũ te arguet, referes? Si prius quàm quicquam molireris, amicorũ

neminem conſilijs tuis adhibere voluiſti, cautius ſaltem præmeditari debuiſſe, quid oneras ſubibas, cui iugo ceruicem inclinabas, iugo dico, quod cũ uel cornibus excutere placeat, non liceat: id auribus tuis inculcatum ſi profundius uolutas, ademptam tibi libertatem comperies. Te ſolum tui curioſum prius eſſe oportebat. Vxoris poſthac & liberorum cura erit habenda. In diem antehac uiuebas: incœpto uix prandiculo matutino, cœnæ ſequentis anxium te efficit, hunc expedit. Porrectis (quod dicitur) pedibus, & in utramque prius aurem dormiebas: nocturnum ſomnum tibi poſthac aufert domeſtica neceſſitas. O hominem inconſultum, ô tribus anticyris caput inſanabile. Erit pollicitor tempus, in quo ſtultitiæ tuæ pœnitentia ductus unguibus faciem tibi deformes, & matrem, quum te peperit, abortum malles peperiſſe. Quid quæſo ſi amicorum uerba nequiuerunt, ſuis aureis ſententijs philoſophi ab hoc non deterruere? Quid primum omnium tibi non ſuccurrit Alexandrides, qui dicebat, diem nuptialem malorum initium? nam aiebat: Si pauper diuitem duxeris, dominam, non uxorem acceperis. Si pauperem, onus uitæ ferre non poteris, quum pro uno duos ſis nutriturus. Si turpem, deſebis: Si pulchram, habebis communem. Quid inquam Hypponactes & Cheremon non diuerterunt? quorum ille duos dixit uxorꝭ dies dulciſſimos, nuptiarũ uidelicet & mortis. Hic, ſatius uxorem efferre, quã ducere. Cæterùm quoniam ueteri fertur prouerbio ſero Phryges ſapere, tuo nũc fortuni o ſapias, & quã in te cudiſti fabam, propetere. Quod tibi propinaſti, uenenũ bibe. Vale.

EPISTOLA XLVIII.

QVid cauſæ eſt, quòd nouiſſimis tuis literis tantoperè mihi ſuccenſas, in me tã grauiter exclames, tam acriter inueharis, tam furioſe ſæuias: Summe incendiarius pirata, ſacrilegus, homicida? nihil hercle (ut ſuſpicor) peccaui, nihil commerui, nihil denique tanto dignum conuicio perpetraui. At vxorem (dicis) parentibus (qui iam ſacris myſterijs ab incunabulis me deuouerant) ignorãtibus aut inuitis potius duxi. Quid ni duxerim? Quis a protogamia hominem diuertat, quum nec humanis nec diuinis legibus cautum ac uetitum fuiſſe vnquam reperiatur? Tu ſicubi legũm, locorum, gentium, authorumue eminentiſſimorum cõtra factum probaueris, digniſſimus cenſeri uelim, cuius in exitium & mortem nõ una paretur ſimia, nõ ſerpẽs, unus non culeus unus, ſed quicquid ab ingenioſis ad hominũ tormẽta & miſerias tyrannis unquam repertũ eſt. Vis meſenio tenus (quæ miſera eſt laſſitudo) ſolitariũ ac cœlibem conſeneſcere? Vis breuiſſimam hanc uitam inſtar lachrymoſi turturis præterire? Fruſtra igitur moneret Tragicus, læti ut uiuamus dum fata ſinunt, quum præſertim propter curſu uita citato, uoluentiq; die rota præcipitis decidat anni. At ueterum quidem philoſophorum multos & caſtè uiuendum præcepiſſe, & ut præceperunt, uixiſſe, facilè conceſſerim. Non eſt tamen diſſimulandum, pleroſque non barbatenus philoſophos, ſed uerè ſapientes, non tantũ nuptias commendaſſe, ſed ad eas quoque acceſſiſſe. Summi enim philoſophi Pythagoras, Socrates, Crates etiã, qui ſine ſupercilio ſtile fuit, uxores duxerunt, iisque cohabitauere, neque philoſophiæ impedimento putauerunt. Quid enim (ut arguebat) magis officium philoſophi, quam ſecundum naturam uiuere? quid autem magis ſecundum naturam uiuere quàm uxorem ducere? Tute ipſe noſti animal plenum rationis (quem hominem dicunt) ſociale eſſe, atque ex philoſophorum teſtimonio, ſocietatis illius principiũ eſſe coniugium, ſine quo neque ciuitas conſiſtere, neque domus perfecta eſſe poteſt. Illud enim uinculum (quæ iucunda eſt animi requies) utrique curas adimit, in utroq; amicitiam conſtat, ac ſi quod acerbitatis uirus in altero enaſcatur, partem alter ebibit. Non ſum ætatum adeo imprudens, ut cui uel reiectis ſtatim crepundiis id licere contenderim: ubi tamen ætas firmius aliquando maturuerit, non uideo quare id commode fieri non poſſit: aut ſi poſſit, debeat, cur mihi quoque non liceat, quum neceſſarium uideatur matrimonium ex tripl ci Lacedæmoniorum lege: quarum prima, Qui uxorem non duceret: ſecunda, Qui tardius: tertia, Qui non bene damnabitur. Apud Romanos quoque Valer. Maximo, & Iulius Brutus Bo-

bulcus

bulcus cenſores, bona eorum qui ad ſenectutẽ cœlibus permenerãt, fiſco adiudicaſſe creduntur. Sed qui deformem (inquies) duxerit, moleſtam feret. Qui diuitem, non uxorem, ſed dominam acceperit. Qui pulchram, habebit communem. Duxi ego uxorem forma liberali, & vultu adeo modeſto, ut nihil ſupra: neq; enim (ſpero) cõmunis erit, quæ nullum adulterio capitalius eſſe flagitium ſibi nunquam perſuaſit: ſed eos, qui aliquid tale perpetraſſent. Perylli tauro, & Buſyridis ara digniſſimos ſemper aſſeruit. Quid quæſo melius facerem eo, quo qui laborum partem ſuſtineret, partem uoluptatis & lætitiæ mecũ ebiberet, reperirem? Faciã enim aliquid oportet, ſacris me addicerem myſterijs, qui id utile fore ut crederem, adduci nunquã potui (Solus beluæ inſtar uiuerem, cui ſolitaria uita nihil nunquam magis odioſum uiſum eſt? Fornicarer, aut adulterijs me contaminarem, cui aliter concupiſcentiæ præter ſcelus parere liceat Fornicatione & adulterijs abſtinerem, cui ſtimulo carnis reluctari, impoſſibile magis quàm difficile extitit? Quum igitur ſecus fieri nequiuerit, quieſcas porrò moneo, ac deſiſtas mihi uelut ignominioſum aliquid connubium obijcere. Egeo tua & parentum opera, quam ſi facta huius periyti mihi denegaueritis, ſolus rerum mearum utcunq; potero ſatagam, quando etiam id efficere, mea propius quàm aliorum intereſt. Quòd ſi aſſiduus corporis mei ſudor minor fuerit, quàm ut noſtrum utriq; uictum conferre ualeat, certum eſt domeſticatim potius manus ad ſtipem porrigere, quàm inedia miſerè conſumi. Vale, habes animi nuncia uerba mei. Datum ex meo & ſponſæ tugurio Calendis Martij.

EPISTOLA XLIX.

HOminum barbaris & incultis moribus præditorũ compluſcula belluinæ propè feritatis exempla hiſtoriarũ paſſim reperire eſt: nec uſquã tñ annalium legiſſe aut uidiſſe tam lapideæ ceruicis, tam agreſti natum ingenio quenquã memini, quem pepone molliorem, & oleo tranquilliorem non redderent meæ uitia tua deteſtantis inclamatione, quæ te cordicitus non ſolum non pupugere, ſed ne in cute quidẽ titillarunt. Quod me animi ſuſpenſum ita reddidit, ut quotieſcunq; rei huius in mentem uenit (autem per ſingulas horarum minutias) mihi uix ipſe temporem, quin uitæ longioris pertæſus, nouum aliquod & inauditum mortis genus miſero mihi comminiſcar, quo poſſim inuiſam quamprimum abrumpere lucẽ. Feciſſemque iampridem (ut opinor) niſi ferreum hunc animi tui rigorem humaniſſimis uerbis ſenſim excuti poſſe mihi perſuaſiſſem. Quis enim perferat probris alienis ſe infamem fieri? At puerorum flagitia ſæpenumero parentibus impinguntur, quòd hanc peccandi occaſionem, mollemque educationem (quæ omnes corporis & animi neruos frangit) liberius illis uideantur indulſiſſe. Videbor igitur mea ſocordia: aut formandi tua negligentia ad nequitiam feneſtram tibi patefeciſſe, atque quum nihil aliud perpetrauero, quàm quòd talem genuerim: magnam tamen reipublicæ iniuriam uidebor intuliſſe, quaſi vero omnem operam, curam, induſtriam, diligentiam denique omnem, ut te quàm optimis formarem inſtitutis, non adhibuerem. Quãdo enim quæſo rerum tuarum negligens uiſus ſum? quñ tardus aut fugiens laboris, eius præſertim quem tibi uſui fore credidi? nonne à puero paruulum eduxi? nonne pecuniarum aliarumque rerum tibi utilium affatim ſemper miniſtraui? nonne ſub præceptoribus latinas Literas haud incurioſè doctis (quos intra priuatos nõ modico retinui ſtipendio) erudiendum curaui? Abundè lignorum (ſi quando uehemens eſſet frigorum intemperies) præbui, mundius cæteris fratribus ueſtiui. Sperabam itaq; his in te meritis, te quocunque terrarum miſiſſem iturũ, nihil eorum quæ præcepiſſem moroſa ceruice detrectaturum, ſed pedibus manibusque in meam ſententiã deſcẽſurum neque tñ te pudet hominum nequiſſime ea facere, quæ & me ad inſaniam redactura, & te (ne dubitaueris) aliquando ad fureas & ſcalas gemonias ductura ſint. Nam ſi lucidius aliqua ex his quæ infinita ſunt uerbis complecti liceat, quæ nã ſcelerum ſpecies reperiri queat, qua te non inquinaueris? quis in tota Gallia ſicarius, quis ganeo, quis adulter, quis patricida, quis nepos, quis aleo, qui ſe tecũ familiariſſimè

uixiſſe non fateatur? Taceo pueritiam tuam, quam delicijs ſoluiſti, uerba impudica, ne Alexandrinis quidem permittenda delicijs in ore tuo frequentia, alia item grauiſſima, quę ab omnibus perpetraſſe utinam falſo diceretis: quæ tametſi dictu pudenda ſunt, feciſſe tamen te non puduit. Acciuerunt me ad cœnam nudiuſquartus amicorum nonnulli, ubi cum in tui mentionem mutuis incidiſſemus colloquiis, cępit quidam immodicus alioqui uirtutum mearum æſtimator, me ſiniſtris auibus natū prędicare, qui filium genuiſſem effigie tenus hominem, ſpurciſſimis autē moribus porco ſimillimum, cui iucundius ſit in cęno & ſtercore uolutari, quā aqua puriſſima diluí. Nec defuere, qui te ipſum perinde ac ſpuriū ſemine meo genitum inficias irēt, qui uirtutum mearum ne minimam quidem referres ſcintillam, nec mea te mouētis, uerba pluris quā eminulos lanarum floccos æſtimares. O quanta quæſo, quamq́; acerba doloris cuſpide pectus meum tunc perfoſſum fuiſſe exiſtimas? O quāta ita ſic cum iecur arſiſſe opinaris? Vidiſſes (ita me dij ament) excuſſos oculis meis lachrymarum riuulos vbertim erumpere. Vidiſſes capillos uenris diffuſos extrahi. Dixiſſes, aut me dentium ſtridorem perperi, aut quibuſdā numinū intemperijs morbove comitiali miſerrimè agitatum diſtorqueri, ita me ſtimulabat rabies, ita comprimebat dolor. Quem dum qui aderant uerbis lenire (fruſtra tamen) conarentur, aggraueſcebat ita, vt perendie uiderer moriturus. Dij boni ſi te talem futurum ſperaſſem, te hercle (vt opinor) nutricis ab ubere raptum feris deuorandum obiecíſſem. Idq́; in rē utriq́; fuiſſet, uitijs ſaltē caruiſſes, ego miſerijs iſtis, quas perditiſſimi tui mores glomeratim mihi congeſſerunt. Tu ob ſcelerum ignominiam, ego ob eam (quā præbuiſſe dicor) peccandi occaſionem, deſpectui & ludibrio nō haberemur. Mirabar, mirabar quod tui uidendi copiam neq; nobis, neq; amicorum cuiquam iampridem feciſſes. Tuæ enim turpiſſimę uitæ conſcius reformidabas, de noſtris omniū clamoribus (ut criminoſi eſt) argueres. Timebas licentiam tibi adimi, & iugū ſeruile imponi. O quā inopes mentis meo unius periculo eos prædicauerim, qui dū ætas, metus, magiſter prohibent, quodā velut præſagio putant ſibi compertū, quales ſint futuri iuuenū mores: his nihilo ſagaciores, qui ab unguibus leonem iudicant. Tu cū adhuc puerulus eſſes, eminentiſſimū futuræ uirtutis lumē præ te ferebas, omnesq́; (vt eos iuuenum qui uerecundi ſunt laudare mos eſt) modeſtiſſimū te prędicabant, ne cerat qui ſpē de te quàm optimam non conciperet. Sed heu hominū ignaræ mentes, ignara futuri Pectora, dū ualidos ætas tibi cōtulit annos, Virtutū radijs ſcelerū præferre tenebras Cœpiſti, & miſeræ præſagia fallere turba. Iam ut aliquando uerbis iſtis nihil apud te lucrifacturis, nullum (vt ſcio) pondus habituris, finem adijciā: ad ea quæ nunc dicā, aures aduerte. Non ſi (vt cū Terentio loquar) ex capite meo ſis natus, itidem ut aiunt, Mineruam eſſe ex Ioue, ea cauſa magis patiar flagitiis tuis me infamam fieri: aut igitur uitam in melius commutes, aut de te literam longam facturus, ingulum pares laqueo. Niſi enim te reſiduiſſe audiero, ego uelut ſpurium, & puerum me patre minimè dignum, te exhæredabo, exhæredatum breuibus gyaris, perpetuis tenebris, aut furcis potius deuouebo. Vale, & verborum meorum (ſi ſapis) noli dememiniſſe.

EPISTOLA L.

VIx audeo hercle poſtulare, ut uerbis meis fidem adhibeas, non quod commētitia quædam, aut hyperbolica ſcripturus ſim: ſed quod factu difficillima fortaſſe uiderentur, niſi ſincera fide tibi perſuaderes, eum me eſſe quē amicorum abſentia non minus torqueat & exulceret, quam delectet pręſentia, & enutriat. Poſtulabo tamen (ſcio) multa intempeſtiuè & illepidè meo more dicturus: ſed quæ omnia meæ imperitiæ tua condonet & indulgeat humanitas. Iamprimum omnium literete nolui, ex eo quo Lutetianas mythologia, uiolaresque iſtas (quibus impalleſcimus) næ nias reliquiſti. Aureliamq́; profectus es, ut ibidem in meliores diſciplinas, & magis quæſtuoſas te totum impenetrares: animum meū tui abſentis deſiderio ita intabuiſſe, ita ſomnolentis quibuſdam cogitationibus emarcuiſſe, ut Socratis nō longè abſimilis

milis videret, qui ſtare ſolitus dicitur pertinaci ſtatu perdius atque pernox à ſummo lucis ortu ad ſolem alterum orientem inconniuens, immobilis, ijſdem in ueſtigijs, ore atq; oculis in eundẽ locũ directis, cogitabũdus. Dixiſſes me inſtar Niobes in lapidẽ obriguiſſe, aut præſtigijs quibuſdã laruisq; buſtuarijs ſtupefactũ obmutuiſſe. Quinetiam Agelaſtus, ac uelut irriſibilis lapis factus ſum. Teſtes collegæ noſtri, qui vbi attenuatam prorſus faciẽ & oſſa ipſa cute tenus protuberantia contuentur, morbo, & eo quidẽ acerbo ac diuturno me laboraſſe coniectant: qui tamen mutuæ noſtræ beneuolentiæ certiores fiunt, id tui cauſa mihi contigiſſe, non ambigũt. ægrum propterea ſolantur, aut ſaltem ſolari contendunt: cauſati nullum eſſe iã pertinax & indiſſolubile amicorum contubernium, quod aliquando alio iſtuc, alio illuc profecturo ſeparari nõ oporteat. Vellem nihilominus à dijs immortalibus ita comparatũ fuiſſe, ut mori tecũ mihi licuiſſet, quo cũ tam beneuole uiuerem: quid uiuere? imo iocari ſemper, & iocari liceret. Sed ò fortunæ (exclamat Plautus) vt nunquã es perpetuo bona. Eo me amico priuari oportuit, quo cum omnia ut mecũ liberè loqui poterã? Qui dolorum meorum partem ebibebat? ſine quo iucundum nihil mihi videbatur? qui acerbitatis meæ virus vtcunque peſtilens inexhauſta uerborũ magniloquentia repellebat? Facundo tibicini perſimilis, quem ſcitè & modulatè adhibitũ viperarũ morſibus mederi, teſtis eſt Theophraſtus ille Gellianus. Quæ omnia qui adulandi ſtudio à me dicta ſuſpicaretur, is hercle tibi non minus q̃ mihi eſſet iniurius, me videlicet paraſiti ſimilẽ exiſtimãs, te Thraſoni Terentiano aut is popularibus gaudẽti comparãs, qui inadulabilis es, & iudicij tui nõ prodigus: quique palpum obtrudere, ſi lenocinium eſſet, cautè nouiſti. Stultum eſſet & inconſultè factũ, hoc aſtu ad tibi congratulandũ uelle irrepere, quem nuda & infucata delectat ueritas, quemque (vt cum Aulo Gellio loquar) hominem eſſe noui ſciẽtia nihil de uerbis laborãte. Etſi aũt ea animi ægritudine ſemper fuerim, ſcribendi tñ cupido mihi nunquam defuit, neque.n. deeſſe permiſiſſet inſopita mutuæ inter nos amicitiæ recordatio, quę audacẽ ſuggerebat animũ, & hortabat̃, licet timidiuſculũ faceret imperitia, eoq; audacior fiebã, quo opinarer ſtylũ meũ inſulſum & ruſticũ, ſolęcisque (ut tecum & cum Gellio loquar) vbiuis ſcatentem, non multũ ab eorum abhorrere facundia, qui uel Cæſareo vel Pontificio iuri uacarent, non ꝙ eis linguæ cultum derogem: ſed quòd mihi dicendi peritiam uindicatum nolim. At ubi reddita eſt nobis à Triſmegiſto tuo uerè (ut opinor) leguleio epiſtola, dij boni, quantũ ſtupui, quantum inquam mihi admirationis attulit rei nouitas, qui bellè in animũ meum induxeram ſermonis cultum non magis cum legum ſtudio coniunctũ eſſe, quàm maturam cum infantia prudentiam. Putabam ego philonomos omnes barbarè, aut ſaltem non multum lepidè loqui: pleroſque non Latinæ linguæ inſcitia, ſed oſtendendę doctrinæ tædio; aut odio potius. Video tamen, ſi modo tui ſimiles multi cõperiantur, peritiã & facundiã cũ legibus adeo coniunctã eſſe, ut difficillimum ſit iudicare, magis ne legibus artes humanitatis, an artibus ipſis leges debeãt. Qua in re maximum mihi ſtuporem attuliſti, quòd eas contempſi, nedum derelictui habeas, ſine quibus leges ipſæ uel ſanè rudentibus Arcadiæ pecuarijs diſpliceant, aut ſylueſtribus ruſticis noreſcãt facillimè. Gaudeo tñ quicquid dicas earum amœnitate & ſucco te oblectari, quarũ ſtudio coactus tibi interdixiſti. Dij faciant, ut eo ſemper animo, etſi diſſimules, perdures, ut palatinam mephitim, & cauſidicorum iſtic latrantiũ barbariẽ tua eruditione, ſimul & doctrina uenuſtes, & Budæum (quem doctiſſimum eſſe uel frequentibus cuiuſque teſtimoniis, & inter Lutetianos uelut monſtrũ prius inuiſum, nemo inficias ire audeat) omnimodo inſecteris doctrina, eosq; aliqñ caſtiges patronos ineptientes, qui nullum utrique iuri ſermonẽ aptum exiſtimant, niſi eũ qui inornatus ſit maximè: quaſi uerò ex induſtria barbarè loquantur, quos Latinè loqui uetat imperitia. Quod autem multis uerbis artes noſtras deſpicatui uiſus es, te ſanè felicẽ prædico; cui tandẽ aliquando ex his garrientibus diſciplinis, nihil homini præter pauperiem cõparantibus, emergere ac pedẽ

reuocare licuit. Nos aūt malè feriatos, qui in his conſeneſcimus, ac penè Pherecydis inſtar phthiriaſi, & morbo Syllano inter pediculos collegiales emarcemus, & tabelenta conſumimur. Nos impendio loquaciores theorematibus tantum nugalibus puerilibuſq́; cōmentationibus dilatrantes, & captionū grammaticarū laqueis, ſtrepentes, ſtipulas & culmos ſteriles colligimus: uos (abſit uerbis meis inuidia) grana relictis manibus paleis ubertim metitis. Nos (ut uerè dicis) uerborum & argutiarum fuligine obcæcati præſentia tantùm conſpicimus, futurorum immemores. Vos & præſentium & futurorum ſoliciti, poſthabitis diſciplinarum nihil crumenæ profuturarum ſtudiis, proſpicienter uobis & reipublicæ conſulitis. Quare nimirū ſi ad magiſtratus amplioresque dignitates euecti fortunam ueſtro temperetis arbitrio: nos uerò ueluti pulli inuolucres & implumes, è nido ſurgere nūquā poſſimus, ſed quid aliud faciamus? Non cuius homini contingit adire Corinthum. Vnū eſt, quod me ſolatur maximè. Securius ego me in infima cōditione uicturum ſpero, (ſi modo paupertate mea fuero cōtentus) quàm ſi ampliori inhians, me ſemper animi excruciarem miſerè: & ſi hoc eorum ſit dictum, qui quum nihil aſſequi poſſunt, deſperantes ſuis contentos rebus aſſerunt: quod quidem uelint nolint, faciant oportet. Cæterū in re nihili utranque paginā feciſſe uidear, conditionis meæ certiorem paucis te uelim facere: vt mihi ſi ſiniſtra ſit, condoleas: ſi proſpera, congratulere. Diſcipulorū in primis numerus in eodem ſtatu permanens, præterquam quòd uno florido diminutus eſt, qui patrem mala ualetudine laborātem uiſurus abijt, ut uel atratus interſit exequiis, uel conualeſcentē lætus uideat: uenturus ſit, necne, latet: neq; ſanè multum laboro. Eam enim à diſceſſu tuo conſtantiæ loricam indui, ut iam ſiniſtris id genus rebus contriſtari non decreuerim. Ego proſperè ualeo. Id unum me ſemper malè habuit, quòd abſentiæ tuæ impatientiſſimus fuerim: dolorem tamen hunc leniit proſpera tua (quam ex literis cognoui) conditio. Nihil iſtic noui agitur. In regum feſto tria aut quatuor tantum collegia, mimos aut comœdias recitauere, & eas quidem ſatyricis immunes aculeis: timuit enim capiti ſuo unuſquiſq;, quorundā periculo factus cautior, qui (quod regię maieſtati & muliebri perduelles ſtigma inuſſiſſent) cathenati ad regē non tam ducti quam tracti ſunt. Magiſter Durandus, cui doleo, adhuc in uinculis eſt: dolorē tamen ſperato reginæ aduentu, vbi ſe liberū fore confidit, ſolatur. Fatis (ut multa plerūque cadunt inter calicē ſupremaq; labia) conceſſerunt magiſter Ioannes Tylli, olim Nauarrici templi ſacellanus, & N. hic Lutetia, Niuernis ille: miſereatur utriuſque Dominus. Salutaui omnes quos literis tuis ſalutandos iuſſeras, qui te pariter reſalutant. Supereſt etiam, ut uerbis utcunque fieri potuit humanis dominos meos Amoncurianos (quorum ego obſequiis ad aras uſque ſum paratiſſimus) meo nomine ſalutem dones. Item M. Xantonenſem, & utrunque Garſonerium Iudeim magiſtros, & (quos omiſiſſe fuiſſet inciuilis & ruſtici planè hominis) diſcipulos noſtros, Rutilium Pedianum, & Mirandulanū ingenuos adoleſcētes, mei (ut opinor) amātiſſimos, quibus quoque in amore reſpondeo. His plurimum gratulor, gratulaborque quàm diu uixero: quòd (ut ſcribis) contentioſa quadam æmulatione ſtudio auidiſſimè incumbant, & à ſimili hæro mores imbibant, ſintque ut morum tuorum, ita & ſtudiorum ingenioſi ſectatores, & ſolertes ſimul. Spero rem noſtram publicam tua & eorum doctrina ac prudentia tandem maxime auctum iri, & prudentiſſimè gubernatum. Dij faciant, ut ea res fallum me non habeat. Si quid eſt, quod mea ars iſtic in tua & eorum cauſa efficere ualeat, aut patrocinari, non parcas laboribus. Inuenies me non ſegnē, neque tui abſentis immemorem. Vale tu Nomophage, & illi Nomophyli, & excuſatam habere, ut ſermonis, ita & formandorum compingendorumque debitè elementorum inſcitiā. Datum ex cubiculo noſtro, decimo octauo Calend. Feb. Vnū eſt quod omiſerā. Cauete quæſo mei animuli, ne īgeniola ueſtra & corpuſcula tātis laborib. aut peruigiliis, frequētiorīq; ſtudio ita fatigeris, ut ppterea immedicabilē morbū incurratis. Id dico, qm̄ iāpridē cōpertū eſt, uos hac re frenis, nō calcarib⁹ indigere.

EPI-

EPISTOLA LI.

NVdiuſtertius hora poſt meridiẽ circiter quartas, eas ego ſuſcepi literas, quas tabellario noſtrati pridie Calend. Octob. ad me dederas, quibus ego lectis notiſſimum prudentiæ tuæ feci periculũ, notius longè factutus, ſi in ea perſtiteris animi modeſtia, quã hactenus tibi vendicaſti. His autem me conſulabas, ſub cuius præceptoris ferula tibi doctrinam comparãdam eſſet militandum. Quod etſi inquiſitius exactius, ac magis ſolicitè quæſitum repoſceret iudicium, coactus ſum hac epiſtola raptim & tumultuariè ſcripta, tibi paucis aperire, quid ſuper ea re mihi ſit animi, idque facere propter deſperatam abituri nuncij celeritatem, qui antelucano ſequẽtis diei quo venerat tempore ſibi properè redeundum eſſe teſtabantur. Conſulerem in primis, ut eum præceptorem tibi eligeres, cuius uirtus nõ minus animũ excoleret, quàm doctrina ingenium uegetaret. Nam ſi ſtudijs (ut cum Fabio loquar) ſcholam profuturam, moribus autem nocituram conſtaret, potior mihi honeſtè viuendi ratio, quàm uel optimè dicendi uideretur: Eſt ludimagiſtrorũ genus, qui rudimenta illa (ſine quibus quicquid ſuperſtruxeris, corruet) neglectui habent & faſtidiunt, quòd ab omni oſtentatione aliena ſint: ea tamen maximè curant, quæ cenodoxiam, id eſt, inanem gloriam afferant. Sub his te merere nolim, tum quòd plura in fronte promittant, quàm præſtẽt in receſſu: tum quòd impendio loquaciores, ac nugalibus quibuſdam nænijs dilatantes, pueris fumos uenditẽt: nihil doctrinæ ſolidæ eorũdem animis ſuggerant & inculcent: ſed inani uerborum & argutiarũ fuligine perbellè deludant: ita ut quum quinquennio eoſdem habuerit diſcipulos abecedarios & primorum elemẽtorum ignaros, ſi interrogaſſes, cõperias, quod quàm moleſtum ſit parentibus, qui pecunias non modicas his nutriendis profuderunt, quã perniciosum illis ipſis, qui illic pueritiam in nugis contriuerũt, dictu eſſet difficile. Huiuſmodi præceptores uerbis interdum pipetatis ſtrepũt, præ ſe cæteros rudes eſſe & agreſtes prædicant, inanes ſtant glorias, ac falſam ſcientiæ perſuaſionẽ ſibi induũt, dignosque penè dixerim ſe iudicant, quibus uicatim aſſurgant omnes. Verũ ſi propius conſideres, quid utilitatis habeat eorũ doctrina, nihil ſanè reperies, quod vel fracta nuce tibi putes emendũ horum igitur ſcholis tibi maximè interdicas præſtabilis ſapientiæ uirum elige, cuius ſanctitas teneriores puerorum animos ab iniuria cuſtodiat, ferocientes à licẽtia grauitas deterreat: hæc ſi fèceris, nec te ſub eo meruiſſe, nec conſilijs noſtris acquieuiſſe pœnituerit. Vale Datum ex ædibus noſtris 16. Calend. Nouembris.

EPISTOLA LII.

VItam meam nec unius aſſis æſtimãdam putauerim, niſi te rebus meis ac ſaluti totum deuoueas, qui nullum amãtiſſimi hominis officium in me prætermiſeris imminet enim capiti meo diſcrimen, quod niſi tuo unius patrocinio ac præſidio uitare non liceat. Ne autem uerbis meis defatigatus pertædeas, rem omnem tibi à principio ſtrictim aperire conſtitui. Celebrabatur nuper cõuiuium, perdicibus, phaſianis, coturnicibus, panis, lepuſculis, ferina, tantisque alijs omne genus delicijs & eſculẽtis ſuperfluens, ut huius reſpectus memorabilem Cleopatræ cœnam ſordere dixiſſes. Aderat & trimũ nectar, quod iam in ſubterraneis œnopolijs pene emarcuerat. Huic ego interfui, aſtiterunt & plerique multi noſtrates non obſcuri nominis viri. Saturis iam omnibus, ubi depoſitæ æpularum reliquiæ, cœperunt protinus (ut moris eſt) citharistæ & tibicines peramœnis inſtrepere cantiunculis, atque omniũ ita aures delinire, ut iam diuorum, nedum regum, felicitati inuideret: Neniæ ſurrexerunt, hiſtriones, funabuli, qui multiformi corporum uolutatione plurimum oblectabant, uenerũt interdũ, qui prurientiũ animos titillarent. Aderat (ut ſemel finiã) omne genus uoluptatis, grataque omnia & iucũda ſupra modum uiſa ſunt, præterquã quod comatuli cuiuſdã uno digito caput ſcalpentis molliceis plerisq; tædioſa viſa eſt. Erat.n. qualẽ fuiſſe Demoſthenẽ ſcribit Gellius, veſtitu cæteroq; cultu corporis nitido, venuſto, nimisq; accurato, talarib. tuniculis more Lydi cauponãtis circunſpectæ

cunſpectè & compoſitè induebatur. Erant eius manus inter agendum argutæ & geſtuoſæ, ita ut Dyoniſiæ ſaltaticulæ cognomento dignus cum Hortenſio uideretur. Quum igitur id omnibus moleſtum eſſe conſpicerem, multũ tum eſſe, q eius rei tædium uerbis auderet exprimere, iuſta obiurgatione ſuperfluẽtẽ tãtis rebus hominem inceſſui, quod ægrè ferens animo colaphũ mihi protinus infregit: ego cõtra gladio uagina excerpto, hominẽ cordicitus uulneraui, quo facto, ſalutem mihi fuga quærere coactus ſum: uiuatne adhuc an mortuus ſit, neſcio. Quærunt me ſatellites ad furcas, ut ſicubi locorum me reperirent, de me propediem actum ſit. Venio igitur te oraturus, ut me uel domi tuæ occulas, aut ſaltẽ uiſum tibi, ſi iſtac tranſierint inficieris. Iniquum eſt, fateor, mendacium perpetrare. Parua tamen (inquiunt Theophraſtus, Gellianus & Liuius) uel turpitudo, uel infamia ſubeunda eſt, ſi ea re magna utilitas amico quæri poteſt. Et Chilo ſapiens cõſeruãdi amici cauſa de uia declinauit, falſum enim conſilium pro eius ſalute dedit. Pericles quoque rogatus, ut pro amico falſum deieraret: opus eſt (reſpondit) me amicis cõmodare, ſed uſque ad aras: Hinc igitur precibus meis locum relinquas uelim. Tantum enim tibi debere fatebor, quã tum patri ſi tuo unius præſidio periculum hoc effugero. Vale.

EPISTOLA LIII.

DEmoſthenes Græcorum eloquentiſſimus, apud Philippum regẽ Amyntę filiũ verba facturus, in ipſo ſtatim orationis limine ſtupefactus obmutuit maieſtate (ut credibile eſt) tanti uiri perterritus. Quod (ut opinor) eri ac nudiuſtertius mihi contigiſſet, dum me colloquio tuo dignatus es, niſi ſtuporem hunc explorata mihi iampridem excuſſiſſet humanitas tua, nam quũ paruulus eſſes, & in re militari militaris, tantam morem facilitatem præ te tuliſti, tantã in omnes abiectiſſimos & gregarios inopes benignitatem, ut iam tũ primum, qui ſpem de te quàm optimã futuræ uirtutis nõ ceperit, fuerit nemo. Quod mihi ampliori laude cumulãdus uideris; qui prouectior factus tibi ſemper conſtiteris, neque amplißimis honorũ culminibus euaſeris arrogantior, aut magis inſolẽs quod qui faciãt, albis ſanè coruis rariores cõperiuntur uſu enim uenire conſpicimus, ut à teneris annis permulti dociles uideant pueri, qui ubi collum iugo ſubtraxerunt tandẽ uelut priſtinæ cõditionis immemores ſtatim ſuperbiant, eoſque aſpernentur, quibus cum puerili familiariſſimè uixerunt: quodque multo deterius eſt uirtutes omnes abrogant. Neroni herele perſimiles, qui licet ephebus optimæ uideretur indolis, ubi tamen uirum egit, tantis tãque probroſi uitam flagitijs commaculauerit, ut eius in exitum & mortẽ nõ vna parari ſimia, non ſerpens vnus, non culeus vnus debuerit. Quod genus hominũ moribus quãtum tibi interdixeris, uel cæco appareat: qui quãto prouectiores annos attingis, amplioribus animum uirtutibus exornes, nã vt exemplo contentus, vnico reliqua innumera, quæ ſeſe ubertim mihi offerunt, & ingenium penè obruunt, omittã: quis manſueti ac modeſti hominis factum non duceit, quòd me in ludo (quẽ prius tyronem agnoueris) abiectiſſimum homuncionẽ, è quercubus (ut dicitur) ac ſaxis natũ, vixque ſatis dignum, qui pedum tuorum ueſtigia deoſculer, ſimul & iterum in familiam tuam euocaueris, nũquam de te bene meritum? Quid enim benè mereri poſſet is, cui nihil eſt, de eo, cui nihil deeſſet? Quid ſi vllo genere obſequij laceſſitus fuiſſes? Credibile eſt ſanè te magis paupertatis meæ & laborũ miſereri, quã opera & famulitio indigere. Nunc ne paraſiti inſtar uerbis titilantibus aures tibi demulcere, aut caput blandiendo confricare uidear, ea nunc primum literis aperiã, quæ mutuo reualere colloquio tua deterruit maieſtas: ubi heri me tecum loquentẽ timidiuſculum uidiſſes, conceſſiſti (quæ tua fuit humanitas) ut id ſcriptis facerem. Faciam igitur. Percunctatus es me, vellem necnè à regendis puerorum gregibus abſtinere, atq; iſtic domum tuam migrare. Nolo herele iſtic conſceneſcere: conſenui tamen hactenus, expectans quo iſtinc euocarer, ac de me bene mereret: non doctrinæ meæ (quę nulla eſt) gratia, ſed paupertatis quæ magna eſt intuitu. Hanc ſpẽ mihi ſuggerrebãt plerique, quibus non vſquequaque ſiniſtrè prouiſum eſt. Nam ut cæteros omittam,

præceptor

præceptor meus doctiſſimus, magiſter Ioannes Clauimontius, vbi totam aliquãdiu
iſtinc volutauit familiæ Domini Laudunenſis adſcriptus eſt. Alij eſſe permulti, quo
rum nominibus parco, ne quis me oculis obliquis alienam proſperitatẽ liminare di
cat, fortunam ſatis pinguem ſibi fecerunt. Eandem ego aleam dietim expecto: nul
lius tamen quantumcunque opulenti domum intraturus, quem imperitiæ meæ ac
morum non commouerim. Quoniam igitur tuæ fuit modeſtiæ me euocare, id iam
primum omnium non ignores velim, nihil eſſe in me doctrinæ aut eloquẽtię, quod
tibi vſui vel honori eſſe poſſit. Si quod tamen ſit in hac re miniſterium, no negligẽs
tibi polliceor, & (vt vires ſuppeditabunt) frequens & laborioſum, nam nullũ aliud
officii genus ab ipſa infantia exercui, in quo operam tibi poſſem promittere, quàm
ſi pollicerer, & te tua ſpe fallerem, & mendacii cõuincerer. Noueris adhæc, me & his
moribus præditum, vt holuſculis agreſtibus liber malim uictitare, quam ſeruus lau-
tiſſimus eſculentis. Quocirca tibi ſoli & uni obnoxius eſſe uelim, nec ſubiectus, om
nibus tamen obſequioſus. Praeterea nudus ſum tanquam ex matre, uixque (ut ada-
gio dicitur) obolum habeo, unde reſtim emam. Si tecum fuero, omnia mihi ſuppe-
dites oportet, quæ ad honeſtè uiuendum uidebuntur utilia & neceſſaria. Et quoniã
ex famulorum immundicia & ſorditate domini plerunque arguitur inopia, veſtimẽ
tis (ut clericum decet) honeſtis indui pero, non uerſicoloribus, aut hiſtrionicis: quæ
ſi meo emenda arbitrio uoles cõmittere, ſtipendio quantũcunq; modico mihi opus
eſt Scio te munificum, & qui famulos terſe, neque tamen compoſite & uenuſtè ni-
mis indutos malis, quam crumenam immodicis auri ponderibus tumentem Equũ
præterea uelim ſuis ephippijs ornatũ, tuis ſumptibus nutritum: & quoniã, teſte Oui
dio, carmina ſeceſſum ſcribentis, & ocia quærunt, uellem ut tandẽ aliquem locum
mihi deſtinares, ubi muſis ac tibi liberius uacarem. Impoſſibile eſt enim, quę tumul
tuario fiunt ſtudio, ac frequẽtibus interrupto diſcurſionibus, multũ eſſe decocta ac
elimata Hæc omnia etſi ſtudioſè appetam, nihil tamen ardentius & obnixè magis
tua beneuolentia quã ubi fuero cõſequutus, digito cęlum uidebor attigiſſe. Hęc om
nia eo audentius tibi aperui, quo me intrepidum in his detegẽdis prius eſſe iuſſiſti.
Poſtularem ſi me ſuſciperes, ut non cito deſereres, niſi iam diu mihi compertũ eſſet
ea te conſtantia præditum, ut quos tecum euocaueris, nunquam niſi uolentes deſe-
ras. Perpendes igitur, ſi adhuc mihi hoc cõdonare libet, placeat necne hæc tibi con-
ditio, quæ ſi diſpliceat, fortunæ adhuc prioris cõtentus uiuam: ferreus tñ ſum, vtcun
que contigerit, & lapideus, ſi unquam tantæ tuæ humanitatis fuero oblitus. Vale.

EPISTOLA LIIII.

VIx licet per ocium in menſe ſemel tantum feriari, tot meæ ceruici incumbunt
negotia, tot ultro citroque curis agitor. Quod ſi aliquando poſſum aliquid ſuf
furari ocij, moris eſt mihi aliquo me loco recipere, ubi fatigatũ labore ſpiritũ reuo-
cem, & huius ſeculi uanitates & miſerias conſiderem. Quod nudiuſtertius feci. Sed
vbi ſatis apud me ſagaci velut trutina perpendi, nihil in toto mũdo reperi, quod ſuos
non patiatur manes. Reges uenenum reformidant, domeſticasq; metuunt proditio
nes. Senatores ſunt auari & lucri cupidi, nunquam ſecurè degunt milites, mors pro-
prius inſtat quam uita, in perpetuis uiuunt miſeriis agricolæ. Ne multa, nihil eſt ꝙ
ſuos non patiatur manes, quodque non ſit calamitatibus obnoxium. Quocirca ſi me
conſulas quid in hac re ſis facturus, te monebo, ut poſthabito omni diutino ſtudio
exitum uitæ perpenda. Nam apertè conſtat, nihil hac uita eſſe fragilius: prudenter
igitur feceris, ſi tuæ ſaluti inuigiles. Vale.

EPISTOLA LV.

NIhil peius odi, quam iſtos hypocritas & philoſophaſtros, qui in opinionẽ ſan-
ctitatis uenientes, Catonianam ſeueritatẽ capillis ſupercilio breuioribus pau-
latim promittunt. Expertus loquor, multos reperias uerborum tenus zelos, qui mul
ta de uirtutibus publico theatro exclamãt: quiq; omnia uitio dant, aut digna putãt
incendio: intus tamen ſunt pellace vulpe nequiores. Volo, ſi religionem imitari de

etetieris, ut ſis aperto pectore, & infucatis motibus. In primis ad operã, ut talis fias, qualis cupis uideri. Non eſt quod in me ſuccenſere debeas, ſed potius ames, ꝙ nullã nomini tuo maculam inuri permittam: inſuper quod dicas, te uelle amicum habere, cum quo libere omnia, ut tecum, audeas loqui. Nullum (ſi me audias) tibi comparabis, niſi prius cum eo tres modios ſalis comederis. Multi ſunt in hoſtio tantum formoſi, & uerbis palam amici, qui tamen clanculum ſerunt inſidias. Vale.

EPISTOLA LVI.

NEſcio quid ſit in cauſa, quamobrem mihi ſuccenſeas: nihil enim me puto feciſſe, aut dixiſſe, aut cogitaſſe quidẽ, quod tibi detrimento ſit futurum. Culpaui, fateor, nonnunquam ignauiam tuam. Obſeruaui quibuſcum verſabaris, tuarum rerum ſategi: ſed alioueriſum hoc feci, quàm vt tibi nocerem. Tute olim mei in te amoris periculum feciſti. Niſi uelis in tua vitia reclamari, alio te diuertas, nam quandiu ſimul viuemus, nullam tuo nomini maculam inuri permittam: mihi etiam (ſi ſecus agerem) ſummo verteretur opprobrio. Verbis meis paulatim acquieſcas, & bene tibi uertet: omnia ad uotum tuum faciam. Non parcas pecuniis meis, atque adeo omnibus domeſticis rebus, hauries à me, uelut ab ipſo horreo. Sed ſi cuiquam detrahere uelis, ut genialius tibi indulgeas: nullum à me ſperes auxilium. Vale.

EPISTOLA LVII.

MOneo te plerunque tuæ utilitatis, & ab omni ſcommatum iniuria nomen tuũ vindicare ſatago: ſed dum aliquantiſper mihi tecũ loqui licet, alio diuagaris, & (ut dicitur) extra meum ſermonem, tuæ peregrinantur aures. Non admodum habereris in precio, ſi eo quo cœpiſti pede ſemper perrexeris: ut enim uicatim cõpitatimque eos iuuenum prædicant omnes, qui rectè conſulentibus dociles ſe præbere nõ grauantur: ita & maximo probro datur his, qui amicorum cõſiliis aures occludunt, aut prudentum exhortationes nihil penitus ducunt. Et cum unuſquiſque ſibi perſuaſerat, te eſſe ingenio facili & benigno, in ſpem uenerã te nihil detrectaturũ, quod ſuaſiſſem: at (ut uideo) ſi roſas loquerer, verba mea nec hili quidem duceres. Neſcio quid ſit cauſæ, quamobrem id ipſum facias. Tantiſper enim dum tua conſuetudine mihi frui licuit, intimum te ſemper habui: ſed (ut coniicio) illud ipſum eſt, Nemo nõ nouit arduum eſſe, hominem natura diſtrictum corrigere. Nequitię tuæ diuturnum indormiuiſti ſomnum, & in pectus ſemper obduruiſti. Quare difficillimum eſt te nouæ puelle induere. Vale.

EPISTOLA LVIII.

LAudabile fuit Amaſias Aegypti regis inſtitutum, qui lege ſanxit, vt ſinguli quotannis apud cuiuſque præfecturæ pręſidem profiterentur unde viuerent, quod qui non facerent, extremum illis ſupplicium eſſe pęna: cui ſanctiſſimæ legi conformis propemodum videtur Gymnoſophiſtarum mos, apud quos impranſi abibãt, qui nullum diurni laboris fructum parentibus afferebant, & apud Baleares Hiſpaniæ inſulas, puer antiquitus cibum à matre non capiebat, niſi quid ea monſtrante ſagitta percuſiſſet. Nam vt in Olympia non meretur coronam, niſi qui legitimè certauerit: ita nec dignus eſt uita, qui nihil parturit, quo teſtetur ſe uixiſſe. In omnibus elementis ita uel Deo placuit uel naturæ, ut nihil penitus torperet in ocio. Cęlum, quo integuntur omnia, cyclo & orbiculari motu ſe mouet. Sol & Luna alternatim ſuos meatus peragunt, & ſibi cedunt: Hæc noctem illuminat, ille diei pręeſt. Venti ſuas tenent regiones, vnde flatu ſpirant immobili. Signa zodiaci alternatum ſolis flexum amittunt. Mare quieſcentibus uentis tranquillum, iiſdem reflantibus agitatur, & ſues piſces nunquam non eiecit. Terra ſterilis & infœcunda hyberno tempore, vernis & æſtiuis frugibus ocium penſat hyemale, Arbores & plantæ & tempus aptum fructui ferendo perſentiſcunt, egerunt botros, & vitorum induunt: ilices & quercus concipiunt glandes, laurus & oliua baccas, Corylus nuces, Meſpilus corna. Nec aculeatis quidem dumis, ſpinis & vepribus ceſſatio eſt. nam & rhamnum & alios fructus minutiſſimos pariunt. Sed obſeruemus nobiles vinearum gemmas. Conſi-

detemus

deremus quanta fidelitate rerum omnium mater & parens terra ſemen ſibi cōmiſſum regerat, refundat, rependat: quanto fœnore agricolam ſuum ditet, triticū, ſiliginem, hordeum, auenam, milium, fabas, piſa, lentes, ſerinum, lupinum, & alia id genus frumenta & legumina cumulatiſſimo prouentu generans. Quid annus ipſe, quē rerum noſtrarū & uitæ demenſorem cognoſcimus, quādo à ſua deſijt natura? Quis vidit ver ſine violis, æſtatem ſine granis & calore, ſine pomis autumnum, hyemem abſque niuibus & pluuiis? Nonne ſuccedentes ſeriatim menſes ſuis officiis manēt? Quis inuerſum uidit ordinem? Quod ſi hęc omnia naturæ legibus & inſtitutis parent, ſuos ſemper emittant fœtus, pudeatne hominem ſolum (quem tamen præeſſe omnibus creaturis dii uoluerunt) quieſcere, ſolum putreſcere in ocio, ſolū ſine fruge conſeneſcere, effœtam ſolum ætatem præterire, ſolum ſine ullo uitæ ornamento emori? Quis hoc probaret, niſi defioculus, niſi qui cucurbitas lippit, & inops eſt rationis: quum bruta ipſa cæteraque animantia quibus deeſt ratio, ratiocinētur vnde viuant, & quantulumcūque laboris ſui teſtimoniū nobis omnibus videndū proponant? Alia hominibus proſunt, ſibiq; charū & nobis utilē proferunt partum: pauciſſima admodum reperiuntur ſterilia, & quæ nihil omnino in publicum afferant emolumentum. Si quis in aquatilibus fidem requirat & exemplū, parit Balena, partumq; lacte nutrit. Oua gignit Cephalus. Delphini egerunt fœtus, quos fœmina uberibus & lacte paſcit copioſo. Agunt uere coniugia, pariunt catulos æſtiuo tempore. Echini ferunt oua. hippocampus contra canis rabioſi morſum prodeſt. Sed ad hominis uſum nonnihil operātur. Nec minor eſt in auibus ſedulitas. Aquila pullos probat ad ſolem, qui eū ſuſtinere nequeant, & degeneres repellit. Colūbi bina oua pariunt, maſculum primum, ſecundum fœmina. Concipiunt diebus quadragenis. Galli longa edunt oua, rotunda fœminæ, nunciant lucem, & pigros ad laborem excitant. Pauones incubant oua duodecim. Hirundo quinque pullos parit, quos magna paſcit æquitate, incipiens ab eo qui maximus eſt natu, & ita in cæteris ortus habens rationem. Vſque ad cætera deſcendam animantia. Tauri laborem iuuant mortalium, & agricolæ ſunt, arantque terram, ex qua fruges demetimus. Oues ſuis lanis nos induunt, lacte uagientes paſcunt infantulos. Apes nobis mellificant. Sues ſe ſaginant ad eſum noſtrum. Canes pro foribus noſtris excubant, greges a lupis, domos à latronibus tutantur. Feles cubicula purgant muribus. Dum oculos circumfero paſſim, nihil inuenio, quod in re aliqua non exerceat naturā: nihil, quod ociū non refugiat. Quid ergo (ut ad inſtitutum aliquando deueniam) faciendum nobis putamus? volumus uinci à brutis, quæ ratione, anima, dignitate, forma & nobilitate præcellimus? Imitemur potius Plinianum illum Apellem, qui nullum diem ducebat ſine linea. Caueamus ne ſimiles illi uideamur uernæ pigro & ignauo, qui ſibi degebat ut mortuum cadauer in ſepulchris. Reuolutus eſt annus, arbores ſua poma pepererunt: Ceres agricolæ uotis reſpondit. horti ſuos carbunculos, ſuas uiolas, ſuos dederunt flores: racemis ſuis rubuerunt uineæ, pomis arbores tumuerunt. Soli ſuperſumus, qui animam nondū frugem protulimus. Reminiſcamur opprobrij, quod paritura eſt nobis ignauia, ſi conuincamus deſidiæ. Reminiſcamur iacturæ, quæ noſtris omnium ceruicibus impendet, ſi conuincamur ignorantiæ. Expergiſcamur ſocij, ſurgamus ab ocio, ad aratrum conuolemus ad burim, ad ligones, ad vomeres, alligemus in aula ceruinam pellem, vt tandem in ſyluis militemus. Declamemus inter domeſticos & priuatos parietes, vt in ſenatu cauſam Milonis agamus. Relegemus Catilinam, patrocinemur Cluentio, pupillis obſequamur, explodamus oppreſſores, conſulamus patriæ, & tyrannorum vim reprimamus. Probemus balburiē linguæ inter paucos, probemus ingenij vires, purgemus linguæ uitiliginem, priuſquam eo ueniendum ſit, ubi ſupercilioſi ſedent cōſules, naſuti tribuni, oculati prætores, acuti cauſidici, quæſtores uafri, cæteriq; emūctę naris homines. Ecce gymnaſiarcha aures arrigit, in expectando eſt, qui dicamus: paratus eſt excipere, quod offeremus, paratus audire, quod recitabimus, nec fauorem aut pa-

uo-

trociniū nobis recuſat modeſtus comes & ingenioſus hypodidaſcalus: cæteri inſuper doctrina, & moribus clariſſimi præceptores noſtri aduertunt, fauorem, uultum pollicentur, & ridibundis oculis beneuolentiam: neque potiô nobis verendum eſt, ne ſi quid ornatè parum aut inconcinnè protulerimus, idipſum protinus criſpanate ſubſannent, & auerſentur. Non eſtis doctiſſimi viri ætatum adeò imprudentes, ut non cognoſcatis facilè cum Marco Fabio ſuam eſſe ſtudiis infantiam Fortiſſimus quiſque edidit aliquando uagitum, & qui coram principibus aut ſenatoribus magna ſui gloria in omnium admirationem cauſas ornauerunt, prius tamen fuerunt rudes, & alphabetarij Vultis exigere ab adoleſcentulo, quod parentem eloquentiæ Ciceronem deceat? Vultis ſarcinam dare infantulo, cui Demoſthenes ſuccumbat? Habenda eſt ætatum ratio. Non habet ſenectus uires iuuentutis, ſed nec iuuentus conſilium ſenectutis, & eloquentiam. Vale.

EPISTOLA LIX.

SAtis certaſti pater, ſatis militiam ſequutus es: tempus eſt ut conquieſcas, & ferieris: tempus ut ſubtrahas te periculo, & ſolita profeſſione tibi interdicas, tempus inquam ut iam doneris rude, & imiteris Horatianū illum Veianium, qui armis ad Herculis poſtem fixis domi ſeſe continebat, ne in arenam denuò traheretur Nō eſt tibi formidandum, ne non habeas vnde viuas Tu non es vt pleriq; gregarii milites, quibus quum ſtipendia detrahuntur, tenuiſſimè uiuunt, & (ut eſt in adagio) digito plerunque ſalinum terebrant. Patri tuo (quod dijs habeo gratiam) abundè eſt auri & argenti. Parentes tui omnes habent affatim diuitiarum. Propterea ſi me amas (vt amas) remigra domū, vt & tranquillius uiuas, & uotis amicorum reſpondeas. Vale.

EPISTOLA LX.

DOluit mihi, quod noſtrates aliqui nuper retulerunt, eſſe ſcilicet neſcio quem nebulonem, qui quotidie me mordet, & famam meam paſſim compitorū uellicat Eum quæſo moneas, ut (ſi ſapiat) alio ſuas conuertat ſatyras, & me mſſum faciat. nam ſi cerebrum mihi mouerit, ego illum à uertice capitis ad plantam pedis ſuis pingam coloribus. Scio non eſſe ſapientis iuueniles curare nugas, aut anſerum moueri ſtrepitu. Quis tamen non grauetur iſtum foriolum (qui adhuc quotidie brachas, & fœmoralia percacat, & culcitras omnes cum lodicibus ſtercorat) ſic unicuique obſtrepere, nulla præſertim laceſſitum iniuria, nullo euerberatū ſtimulo. Hoc ego ſuſque deque ferrem, ſi poſtularet ratio. Verùm quoniam fama nec etiam ludum recipit, malo meis ut oppedat naribus, quàm me naſo ſuſpēdat, ac poſticis cludat cachinnis. Vale.

EPISTOLA LXI.

REm nouam & auribus tuis non prius auditam affero, Marce Tulli. Scribit Fabius, cos fractum iri potius quàm poſſe corrigi, qui in peius obduruerūt. Tortellius tamen ille, ille inquam homicida Tortellius, in quo futuram probitatem deſperabant omnes, ad bonam frugem ſe recepit, & uitam commutauit in melius. Quod in tantam me rapit admirationem, ut hac in re quid dicam, neſciam: niſi Euripum tandem poſito requieſcere curſu, mutatumque vnà cōſiſtere Prothea formę. Nunquid enim mirum uidetur, hominem illum momento, & præter omnium expectationem reſipiſcere, qui ab adoleſcentia (adoleſcentia autem? imò pueritia, adhuc laſpum ſum) ab ipſis cunis morum improbitatem & corruptelam cum lacte imbiberat, & nulli non uitio fuerat inutritus: idque adeò, ut iactam de illo aleam prædicarent omnes, vtque uideretur Neronem propediem induturus. Quod quoniam accidit, rediit in beneuolentiam parentum. Plura ſcriberem, ſi per comparationes liceret quoniam autem nunc non licet, mittam ad te cras aut perendie meū mulionem, qui quæ ſuperſunt, tibi aperiat interim. Vale.

EPISTOLA LXII.

DVrum eſt mihi ſtudia mea interrūpere, quoniam tamen multis iam argumētis periculū feci, te eſſe ex eorum numero, qui accepti ſemel beneficij nunq̄

non

non reminiſcuntur nolo adhuc pleniore obſequio te mihi, demereri: Ante oĩa ſtudiis tuis conſule, in quibus ne oleum, & operam ludas, dicam quid opus facto mihi uideatur. Primum omnium eorum lectione tibi interdico, qui ſeſquipedalibus, & antiquariis quibuſdam uerbis ab Euandri ſeculo repertis ampullantur: quiq; nihil dicunt pulchrius aut potius, q̃ ut affectata obſcuritate. & permixtis dedita opera gryphis, hiantem & ſuſpenſum teneant lectorem, & eruecem figant ſtudioſis. Pœnitiret te lectionis huiuſmodi autorum, quamdiu uiueres: qui ſe operæ precium feciſſe putant, ſi inuolucra quædam compegerint, quæ Oedipo coniectore, & natatore Delio (ut de ſcriptis Heracliti dicebat Socrates) indigeant quibusq; Gordij nodus, labyrinthus Dædali, Sphyngis ænigmata. Numeri Platonici, Lycophronis tenebræ, & Saliorum uerſus ſuis ſacerdotibus (autore Fabio) uix bene intellecti, comparari nequeãt. Dum hæc ſcribe: tẽ, inſperata quædam moramenta me auocarunt quibus implicitus inter turbabam epſtlã in diem ſequentem coactus prorogare. Vale.

EPISTOLA LXIII.

EPiſtola quam heri ad umbilicum traxeram, nunc ad calcem perducenda eſt: quandoquidem ocium ſcribendi liberius ſeſe offert. Quod etiam ſi non adeſſet adhuc tñ rerum tuarum uellem ſatagere, partim amore tui, partim parentum. Quorum precibus expugnatus promiſi me aliquid quotidie ſcripturum, quod eſſet tibi uſui. Quare ut intelligãt me ſtetiſſe promiſſis, hominemq; eſſe, quo cum ſecure in tenebris micent, plura præſtabo quàm promiſerim. Deterrebam te nuper ab eorum lectione, qui dedita opera antiquariis ſtrepunt uocabulis. Nunc te hortor, ut abſtineas à librorum copia, neque tam uariis autoribus ingenium, & memoriã confundas. Nam quod ſcribit Fabius. Lectionum uarietate refici ſtomachum, & pluribus cibis minore ali faſtidio, non ibo inficias: modo tamen intelligamus hominem iam adeo in literis profeciſſe ut huic labori non ſuccumbat, & ſub huiuſmodi onere uires non ſatisſcant. Huic uero labori quomodo poteris ſuperreſſe, qui nihil adhuc aut parum in bonis literis promouiſti? Commodius multo feceris, ſi poſthabitis illis, ex quorum paleis paulum colligitur fructus, vnum tibi deligas Ciceronem, quẽ ſemper uelut archetypum feras, cuiusq; ſuccum imbibas & doctrinam. Nam & Cicero ipſe Terentium (quem familiarem ſuum uocat) ſemper habebat præ manibus. Et Cyprianus diem nullum ſine Tertulliani lectione prætetibat. Scipio item Africanus. Pędiam Cyri de manibus non ponebat. Quod ſi imitaretis, rem facies tibi vtilem, & mihi iucundam. Vale.

EPISTOLA LXIIII.

QVantum me pudeat puerorum noſtri ſeculi, nec tu credere, nec ego ſatis exprimere poſſem, Fabuline. Permultos enim reperias inuerecundos adeo & impudentes, ut (quamuis adhuc ſint elementarii, & abecedarii) iam tamen plurimum ſibi tribuant: neq; aſſurgant illis, qui ueteres omne genus ſcriptores multis uigiliis magnæq; olei impenſa iam excuſſerunt. Nolo putes deeſſe mihi in hac te teſtimonia, aut me aliquid cõminiſci. Nã quũ nudiuſquartus redirẽ Nucerio, ubi metus peſtis nullibi non ſęuientis duos & amplius menſes fueram ruſticatus, obuiũ habui quẽdam puerulum, quem quũ rogaſſem, quo iret, unde ueniret, & cuias eſſet: dicere nõ erubuit, indignum me eſſe, quo cum uerba faceret. Cauſam percontanti reſpõdit, eſſe ſibi circulum & encyclopediam illarum artiũ, quas in oratore perfecto requirit Fabius: mihi uero tantum eſſe inſcitiæ, quantũ ſibi doctrinæ, ac propterea nõ oportere, ut inter Arcadiæ pecuaria & muſas, uterq; graculos & olores aliquid eſſet cõmercii. Pueri inſolentiam demiratus, ſatis habui conſulere, ut Anticyram nauigaret, ibique ſumpto helleboro repurgaret inſaniam. Vale.

EPISTOLA LXV.

IAm annis plus minus decem grammaticos ſequutus es Pauline, neq; tamen ab inſcitiæ tenebris pedem eduxiſti. Nam quum ſcribis aliquid, aut loqueris, tertio quoque uerbo incidis in ſolœcum, neſcio quis excuſationis locus tibi ſit relictus, cul-

pam non potes depræcari, ſi per te ſteterit, quo minus profeceris. Credo tñ partē cul pę tuis præceptoribus aſcribendam, qui prima rudimenta memoriæ tuæ nō inculcauerunt, quiq; te adhuc implumem ad uolatum prouocauerunt, & Dædalū fecerunt priuſquam eſſes Icarus. Supereſt tantum, ut quamuis ſero, diſcans tamē, & ad prima redeas fundamenta. Non putare hoc tibi futurum probo, ob ætatē iā prouectā. Pręſtat iam in ipſa etiam nunc ſenectute reſipiſcere, quam ad capulū uſque delirere. Nō puduit eloquentiæ parentem Ciceronem, poſt multas in ſenatu declamationes dare ſe Apolonio Moloni recoquendū, neq; octogenarium Socratem muſicæ uacare: nec tibi quoq; turpe uideri dēt in ipſa adoleſcentia, atq; adeo uirili ætate proficere, ea que iacere fundamenta, ſine quibus corruet, quicquid ſuperſtruxeris. Quòd ſolito breuius ad te ſcribo, dabis ueniam nam quum has à me literas nuncius poſtularet, non erat mihi ocium ad mungendas nares. Deinceps plura ſcribam, interim ſaluebis ab amico, qui comendat ſe tibi, de meliore nota. Vale.

EPISTOLA LXVI.

MAgna poſteritati fit iniuria, grauemq; iacturam faciunt bonæ literæ, dum ea ſupprimuntur: quæ ſi prodirent in lucem, & euentilarentur, ut omnes inde fructum caperent. Omnibus n exploratum eſt & compertum, quātū ſtudioſi detrimētum acceperint in operibus Ennii Lucilii, Cecilii, Quadrigarii, aliorūq; plurimorum, ex quibus nihil nobis præter nomen relictum. Non placet mihi eorū ſcripta circūferri aut exponi uænalia, qui temere & ſine iudicio ſcribunt, quicquid in buccā uenerit, neq; aliquid unquā ad incudē reuocant. De his loquor, q quod rude primum pariunt, frequenter poſtea lambunt, urſorū more, frequenter incudi reddunt, & ſeuerā ubique apponunt limam: quiq; refrigerato inuentionis amore ppendunt poſtea, non tanquam autores, ſed lectores. Quod te multis iam lituris feciſſe quoniam in confeſſo eſt, & conſtans ubiq; prædicat fama, cur tandiu eos retines ſuſpenſos, qui de te multa ſibi pergunt polliceri, quiq; opera tua lecturiū ſtatim & empturiunt? Non eſt quod iudiciorum aleam aut maledicorū graphia reformides. Certo ſcio, omnia ab omnibus probatum iri, quæ ex officina tua prodibunt, quum etiam quas tumultuariè ſcribis epiſtolas omnes mirētur plurimum, atq; adeo tanti faciāt ut roſas loqui uideare, & omnia calamiſtris æloquentiæ compta dicere. Quare nō minimo tibi daretur probro, ſi omniū expectationē fraudares ac deſtitueres. Opus eſt ergo ut parias, quod parturis iampridem. Vale.

EPISTOLA LXVII.

MIratus ſum plerunq;, cur nunc bonæ literæ pesſum erāt, quæ ſuperioribus annis tanto imprecio habitæ ſunt, cur nunc literati nihili fiant, qui quondā ęſtimabantur maximi, & habebantur numinum loco. Sed nihil eſt quod mirari debeā. Quondam enim, artes precio & honore fouebantur, neque erat in non aſſurgeret eruditis, adeo ut maximi quiq; principes lucri loco ducerent in Oratorum, & Poetarum amicitiam uenire, & eorū ſcriptis famam ſuam ad poſteros ppagari, & uindicari a mortalitate. Nunc uero q̄ mutata ſint omnia, uident omnes. Sic enim ſordent, & uileſcunt literę, ut non ſolum non faueatur ſtudioſis, ſed illudatur etiamnū. Nam multo pluris æſtimatur (cur hoc reliquis inultum Iupiter) lenones, & paraſiti, qui principium aures uerbis delinitant, quiq; fumos uendunt, qui oleum in auriculas inſtillant, quam qui plus olei quàm uini doctrinæ ſtudio conſumunt. Quare non eſt mirum, literas ipſas in ruinam cecidiſſe noſtro tempore, quo nec ſeritur literatis, nec metitur. Vale.

EPISTOLA LXVIII.

AVdio eſſe nonnullos, qui crudelitatem multarum rerum tibi inſinuant, quique maria & montes promittunt, ut ampliſſimis pollicitationibus te trahāt in ſuā familiam. Quorum uerbis deluſus iam adeo inſoleſcis, ut te alumnum fortunæ, & ganium exiſtimes. Caue, mi Lentule, ne eorum uerbis qui hunc tibi faciunt fucum, iniuſte tibi cadat, ſi quid tua authoritate feceris. Neſcis philoſophorū permultos cū

Diogene

Diogene olera lauare maluiſſe,quam cum Ariſtippo epulas ſectari regias. Cur ita quæſo? nunquid libertatis cauſa? Vtinam periculum feciſſes,quam acerbum ſit & importabile aliena uiuere quadra,& alterius pendere arbitrio. Si hoc eſſes expertus, tu liberam paupertatem opulentæ ſeruituti anteponeres. Vide, mi Lentule,ne in eorum offenſionem impingas qui ſibi negotium inſinuāt de rebus eius. Malè audies ſi quid feceris incōſultè. Nihil patimur tibi deeſſe,nemo iſtic te obiurgat. Tu es tui iuris. Viuis tuis legibus. Vadis dormitū,& expergiſceris quando iubet. Ludis,cenas, prandes cum placet.Quæ omnia tibi auferentur,ſi te feceris mercenarium.Adde ēt qui te accerſunt,multum fortaſſe de doctrina tua ſibi promittunt:quam ſi opinione repererint minorem, occaſionem protinus inquirent, qua te detrudent ſua domo, & ſi nullam repererint,fabricabunt tamen,& comminiſcentur. Vide qua fronte hoc perferes,tu dico,qui ad libertatem natus es,& ægrè ſeruitutem pateris. Vale.

EPISTOLA LXIX.

NOlebam tibi aperire,quàm funeſta ſint omnia domi ueſtræ, quum tamen eius rei gratia aures meas precibus onerare non deſinis,deſiderium tuum explebo. Pater tuus inteſtatus mortuus eſt,Cal.Ianuarii. Mater morbo quartanæ laborat.Fratres tui ſunt ſunt podagrici,adeò,ut pedibus nequeant ſubſiſtere.Soror tua Lucretia eſt paralytica.Patruus Lentulus laborat morbo comitiali. Statius famulus eſt calculoſus.Neptis Eugenia uenit in ſuſpicionem lepræ,quā arguunt liuens paulatim caro,raucedo ſcabræ uocis, articulorum contractio, & rubri quidam næui membris omnibus inſtar borrorum innaſcentes. Matertera tua Iulia incidit in tantam phreneſin,ut fanatico neſcio quo errore dulci,& fœnum in cornu concluſum gerere videatur. Auus tuus intus & in cute paſſim corroditur cancro, neque reperiri poteſt, qui eius morbo medeatur.Famulorum tuorum partim ſunt cardiaci,alii ſtomachici,alii cœliaci, nullus eſt quem præ anguſtia non tædeat vitæ. Si percontaris vt ualeat tuus coquus Tartala,actum eſt de eius uita,& conclamatum:eſt cadauer uiuēs, iam numeratus eſt in peculio Proſerpinæ,& naulū Charonti præparat. In eo ſi quidem plurima cognoui,quæ euidens mortis argumentum promittunt. nam tragulā complicat,dentes in ſomno collidit,membra præter decorem detegi non curat. Præterea eius labia contrahuntur: oculi glauceſcunt,dentes albeſcunt plus ſolito,oculi eius fiunt profundiores quam prius extiterant,aſpectum auditumq́; ſine cauſa reformidat,& ſemiapertis dormit oculis.Quæ omnia ſigna eſſe mortis recepti fidei authores dicunt. Vide ergo quomodo tam triſti ſpectaculo ſiccis oculis & ſine lachrymis intereſſes.Supereſt,vt horum deſtitutus auxilio,prudentes tibi conſulas. Vale.

EPISTOLA LXX.

NOn parua dignus es nota,qui aſpectum amicorum ſine cauſa refugias,& v den di tui copiam nemini facias. Quod ſi ſemper feceris,præſtabis culpam ſceleris alicuius,& grandis flagitii conſcius tibi uidebere, cuius horrore diſcedas è medio,& latebras inquiras. Quoniam etiam in ſuſpicionem uenisti, relictis literarum ſtudiis uxorem duxiſſe.Quod ſi falſum eſt,caue ne fiat,te pœniteret matrimonii quā diu uiueres.Nam quomodo parares tibi uictum,neq; arare,ueque literas noſti. Errares,ſi quicquam ſperares a patre.Si te uideret manum ad ſtipem porrigere,ſi ſanguine flere,tui non tamen miſereretur,neq; obolum tibi daret ad emendam reſtim.Nō eſt diſſimulandum,quin ſit aliqua in coniugio voluptas:ſed ſi proſpiciente, obſeruaueris quam ſit breuis,quot eam dolores,quanta ſequatur pœnitentia, nuptias uitabis cane peius & angue.Conſule Hypponactem,qui duos dixit uxoris dies dulciſſimos,nuptiarum uidelicet, & mortis. Refer ad Alexandrum, qui dicit nuptiarum diem multorum malorum initium. Nam ſi pauper diuitem duxeris, dominam non uxorem acceperis. Si pauperem, onus uitæ ferre non poteris. Si turpem, dolebis. Si pulchram, habebis communem. Audi quid ſuadet Cheremon, Vxorem (inquit) præſtat efferre,quam ducere. Interrogatus Simonides, quid eſſet vxor: Viri (inquit) naufragium domus tempeſtas, quietis impedimentum, uitæ

captiuitas, pœna quotidiana, pugna ſumptuoſa, beſtia contubernalis, canis ornata malum neceſſarium. Horum conſilio ſi oculos animumque admoueris, mutabis ſententiam & cito calculum reduces. Debes etiam apud te cogitare, multas puellas ſurſum uerſum uideri formoſas, quæ deorſum uerſum næuis & ulceribus crurum ubique ſcatent. Vale.

EPISTOLA LXXI.

NOn uideatur tibi mirum, ſi nunc præ lætitia oculus dexter mihi ſaliat, qui nũ diuſquarius eram totus irriſibili & ageláſtus. Acceſſit mihi quod frequenti uoto ſemper cupiueram. Pater conſtituerat annos plus quatuor me in ſcolis captiuũ tenere, ſed precibus amicorum (quos ſemper meę calamitatis miſeruit) expugnatus libertatem & exitum mihi promiſit, pridie natiuitatis Domini. Quod ſi præſtiterit deus ſum. Fort unam ipſam anteibo fortunis meis. Nunquid enim ſeruile & miſerum tibi uidetur in hac languere carnificina, in qua nullus niſi de inferendis uerberibus ſermo? Quales putas qui nos erudiunt præceptores: diceres eſſe plagiarios, carnifices & tortores vulnerarios, inter leænas, inter lupas & tygres educatos. Si quid fortaſſe aberrauerimus, ſi tantillum oculos deiecerimus, ſi uel vnguem latum receſſerimus ab eorum mandato, tota ui conſurgunt in pœnam. Denudant nos à calcaneo ſcapulatum tenus, lacerant tundunt, mutilant, pedibus conculcant, parietibus illidunt. Nullum in miſeriam noſtram non comminiſcuntur impietatis genus. Sola oculorum toruitate & contractione ſuperciliorum nos adeo plerunque terrent, ut mallemus in orciculum incidiſſe. Quodque ſummæ infelicitatis & extremæ crucis eſt argmentum, quum in nos ita ſæuiunt & debacantur, non auderemus præ metu hiſcere, nec my quidem aut gry facere. Quòd ſi addiderimus uerbum, ictibus pluunt, & colaphis grandinant. Tam perimus, quàm qui iugulo implicatam iam habent reſtim. Excuterem tibi lachrymas, ſi cætera infortuniæ ad umbilicum tantum perducerem. Vale.

EPISTOLA LXXII.

MVlti habent me ſuſpectum latrocinii, quòd nunc ſericatus appaream & purpuratus, qui prius eram mulio & auriga, neq; poſſunt perſuadere tantas ſine furto acreuiſſe mihi diuitias, quibus utinam explorati eſſent labores, quos pertuli, priuſquam eo rerum peruenerim, non enim tam facile de me iudicarent, neque mirarentur me tam cito erectum è ſtercore. Quaſcunque habeo fortunas, diis acceptas refero, auſim tamen iuramento contendere, me meis laboribus plura multo meruiſſe. Nam ex quo tempore exceſſi ex ephebis, non recordor diem vllam ſine linea præteriiſſe me, quòd ſemper ſubiret in mentem Portii Catonis, qui deteſtari ſolebat, ſi qua dies per incuriam inanis effluxiſſet. Natus annos quindecim ſeruiui cuidam Trapezitæ moroſo ſupra quàm ſit credibile. Nam iraſcebatur ob rem nihil, ob flocos, ob unguem praue ſectum. Imperabat ad nictum oculi. Coniectare plerunque me oportebat, quid digito creparet. Si uitrum rupiſſem, comminuiſſet mihi caput ſandalio. Iratus quandoq; aqua & igni mihi interdicebat. Perferebam omnia neq; me piguit, moriẽs enim hæredem me conſtituit, meorum memor obſequiorum. Quas ego diuitias non temere prodegi, ut ſolent plerique. Nam conuerti me ad ſtudia, ubi quamuis adultus breui tempore adeo profeci, ut ſocios meos relinquerem a tergo, & multis præceſſiſſem paraſangis. Quum adhuc eſſem rudis, aliquid quandoque dabam muneris doctoribus, neque me pudebat conſulere iuniores: cur enim puduiſſet, quum Socrates Philoſophorum optimus, a mulieribus doceri indignum philoſopho non duxerit? Diotimam appellare magiſtram, & Aſpaſiam frequentare? Hæc ad te ſcribo Ligurine, ut exemplo mei dominum tuum tantis obſequiis tibi demerearis, ut tuæ conſulas paupertati. Vale.

EPISTOLA LXXIII.

QVid habes Paulinæ: quid frontem caperas? uideris mihi triſtior ſolito, facies tua mœroris promittit argumentum. Compertam habeo tuam naturam.

Tu in primore fronte geris affectum animi. Non cõſueueras hoc modo me præſente triſtari. Securè potes acerbitatis tuæ uirus mihi euomere. Quicquid dixeris, perinde ac theſaurum continebo, & fortaſſe dolori tuo medebor, ſi modo capita medicinam. Prinſquam occurrebam tibi, mihi arridebas, & a tertio uſque ingere porrigebas dextram. Cur ſic te mutatum uideo? Neſcio an uerba mea nuper cum ſtomacho exceperis, quibus te inſimulabam pigritiæ, at ego alioverſum loquebar, quàm ut bilem tibi excitarem. Propterea non agres amicum, ſi hoc ipſum mali conſuleres. Quicquid dixi, pręter propter mouendam tibi choleram dixi ſemper dedi operam, ne quid detrimenti ulla in re caperes. Amaui te à puero, & molliter educaui, fouique ſemper mitius, quàm alumnum ſuum nutricula, neque grauatus ſum ſtudia mea ſæpenumero interpellare, ut facerem, quę in rem tuam eſſent. Quare errares uehementer, ſi aliam perſuaſionem indueres. Fac ſemper mei in te amoris periculum, non inuenies me uerbo tenus amicum. Si qua in re opera mea tibi fuerit opus, ad me ſemper, uelut ad anchorã confugias, qui te amet vehementius, habebis neminem. Verùm & uolo, ut me ſemper candidum amicum & infucatum iudices. Non ſum ex ea hominum nota, qui in oſtio tantum formoſi palàm blandiuntur, & clanculum mordent. Vale.

EPISTOLA LXXIIII.

CRedo horam illam fuiſſe mihi fatalem & inauſpicatam, qua primùm Lutetiã veni. Antea nihil deerat, habebam omnia ex animi uoto. Eram indutus holoſerico, byſſo & dalmatico. Ne multis agam, totus ſericatus. Nunc uero incidi in tantam paupertatem & penuriam rerum, ut me oporteat domeſticatim & hoſtiatim victum emendicare, & manum ad ſtipem porrigere. Vale.

EPISTOLA LXXV.

NVlla non hora mihi caueo ab inſidiis tuis, nam te ſuſpectum habeo furti, & aliorum ſcelerum, quæ ſunt turpiſſima relatu, & caſtas aures offendunt. Nullum fuit mihi frequentius uotum, quàm ut uirtutem amplecteretis: nunc verò de te nullam ſpem mihi promitto: omnem in te deſpero probitatem Nihilominus, quicquid ages, caue ne inſoleſcas, & (ut eſt in prouerbio) exuuium leonis induas. Erunt enim qui retundent tibi arma, ſi ſecus egeris. Vale.

EPISTOLA LXXVI.

QVoniam auriculari nuper digirulo te percuſſi, nullo non die (ut multorum verbis ad me perlatum eſt) maledicere mihi deſiſtis ubique locorum. Quod quare facias, miror ſummopere. Ea non ſunt humani ingenii manſuetique animi officia. Conuiciare tamen ut uoles Si inſimulaueris me ſuperbiæ, latrocinii, & aliorum id genus ſcelerum, non uerterim manum: Si animus eſſet iniuriam reponere, & hanc tuam petulantiam retaliare, pateramplisſimus dicendi campus. Vale.

EPISTOLA LXXVII.

SAtis ſuperque conſpicio uerisſimam eſſe paroemiam, qua aduerſis fortunæ flacibus non eſſe deſperandum fertur, aut in proſperis minimè ſuperbiendũ. Con pluſculos enim uidere eſt, grauibus infortuniis exagitatos, quos molli gremio poſt paulo eadem complectitur fortuna Contra uerò perplures non deſunt, quos ab immenſis opibus ad humilem paſtoris conditionem compellit. Quocirca noſce teipſum, nec tantum tibi tribuas. Vale.

EPISTOLA LXXVIII.

QVandiu fuiſti probatis moribus, & ſpem bonæ indolis præ te tuliſti, rebus tuis ſemper conſului nunc uerò quoniam ablegaſti uirtutem, & hominum expectationem, de re fefelliſti, intérdico tibi domo mea Quòd minaris mihi ſatyras & mortem ego has comminationes non facio pluris quam fulgur ex uitro. Si quid in me iamdiu parturis, parias quæſo. Tanti facio uerba tua, quãti nugas obſtetricum, & delirantium iam uetulatum. Si nihil pendis quod dico, multò minoris æſtimo quod facis. Vale.

EPISTOLA LXXIX.

MAlè agis & iniquè, ſi habes me ſuſpectum inſidiarum, aut alicuius in te coniurationis. Hoccine eſt credibile, me tu cum inſidias parare uelle, cui quicquid habeo doctrinæ, acceptum referre debeo? Nutriuiſti me à puero, feciſti ex ſeruo, ut eſſem libertus, & quod habuiſti ſummum precium, perſoluiſti mihi. Ne inhumanus eſſem, & plane inciuilis, ſi tanta beneuolentia excideret animo meo. Parce quæſo furori, tantiſper dum rei ueritas innoteſcat tibi clarius. Demum ſi talem me reperias, qualem ſuſpicaris, interdicas mihi domo tua, ipſaq; adeò conſuetudine & familiaritate. nam & ergo dignus tanta nota. Vale.

EPISTOLA LXXX.

DEmeruiſti me tibi multis obſequiis: Dii faciant, ut mihi liceat aliquando gratiam referre & agnoſcere beneficium. Si uelis fieri certior rerum mearum, cõtineo me domi, neque amplius ſequor militiam, partim quòd hæc profeſſio non uideatur mihi magnæ frugis, partim etiam quòd præſenio iam ſim emeritus & donatus rude. Quod rogas, ut de fratre tuo bene merear, eumque ad uiam uirtutis reducam, illud factu per difficile eſt: iam enim adeò occalluit in ſua nequitia, ut nulla ſit ſpes eius reuocandi. Adhæc aſpectum meum reformidat ac refugit, quanta maxima poteſt opera. Vale.

EPISTOLA LXXXI.

OMnes habent te ſuſpectum eius homicidii, quod perpetratum eſt in ſuburbiis, horam circiter nonam. Si res ita ſe habet, uitæ tuæ non parum timeo. Nõ ſolùm enim uapulabis à carnifice compitatim at, quod longè deterius eſt, traheris ad furcam. Vide quonam modo effugium tibi reperies. Non poteris enim deprecari mortem, ſi quis aduerſum te ſententiam tulerit. Præterea iudices inſtabunt, ut ratiocineris uſque ad aſſem de pecunia, quam uno abhinc anno temerè prodegiſti. Vale.

EPISTOLA LXXXII.

NOn eſt mirum, ſi parentes ignauiam tuã pertæſi, omni ope te deſtituerint: quoniam, ut accepi, tu quotidie per noctas malè, præterea inſidiatrices quædam meretriculæ facultates tuas exhauriunt, & etiamnum: a quibus niſi caueas, non habebis tandem unde ſatisfacias tuis creditoribus, & ab eorum ære te eximas. Vale.

EPISTOLA LXXXIII.

SAepenumerò multis periculis uitam obieci, ut ab his te redimerem, quæ uidebãtur imminere tuo capiti. Nihilominus, ſi quando opus eſt mihi opera tua, ſubterfugis aſturè. Vtere tuis aſtutiis ut uoles: futurum enim ſpero, ut nihil inde fructus cõſequare. Ad extremum dabis pœnam tuæ ingratitudinis: nã non eſt credibile, deos hoc ſcelus multum relicturos. Vale.

EPISTOLA LXXXIIII.

MIrari quidem ſatis nequeo impudentiam tuam. Vides corruptiſſimam tuam uitam probatiſſimis quibuſque uiris diſplicere, tu tamen nihil facis. Quum adhuc eras puerulus, omnes grande aliquid tibi promittebant de tua indole: nunc uerò ſpem omnem futuræ tuæ uirtutis ademiſti. Viue tuis legibus. Scies tamen parum frugis ex hac uiuendi ratione tibi futurum. Longè prudentius faceres, ſi eorum conſilium ſequere, qui tuæ proſpiciunt utilitati. Vale

EPISTOLA LXXXV.

DOlenter & ægrè ferò, quòd non facias frequentius uidendi tui copiam: quum exploratiſſimum habeas meum in te amorem. Quotuſquiſque amicorum tuorum proſpexit rebus tuis uigilantius, quàm ego? Te oro, amico tuo familiarius: Nulla in re, quam petiueris, repulſam paſſurus es. Vale.

EPISTOLA LXXXVI.

DIi immortales, quam diuerſa eſt hominum natura. Qui hac tempeſtate volunt rem augere domeſticam, eos oportet aſſentatores eſſe maximos, multa diſſimulare, habere animum à labiis diſſentientem: ſecus non dabitur locus aut ratio augendæ facultatis. Proinde ſi facilem acceſſum uelis tibi patere ad principes, in primis dicendum erit vale uirtuti repudianda ueritas, atque etiam probandum gratante & plauſibili vultu, quicquid illi dixerint aut fecerint, uel ſi hominem interfecerint. Vide apud te, an in iuſta paupertas malis uiuere, an per nefas diteſcere: potior tamen mihi uidetur honeſta paupertate, quam congregatæ per ſcelus diuitiæ. Vale.

EPISTOLA LXXXVII.

ADimam tibi metum in quo nunc es, & explebo animum gaudio: quum quid tibi dixero, ꝙ à receptæ fidei hominibus intellexi. Pater tuus conſtituerat te exigere ſua domo: exoraui tamen meis precibus, vt propoſitum hoc immutaret Daoperam, vt eum in amore contineas. Nemo eſt mortalium, cui plura debeas, quam illi. De te (ſcio) benè merebitur, ſi hominum expectationem non deſtituas. Vale.

EPISTOLA LXXXVIII.

VSu plerunq; accidit, vt illiterati grammatiſtæ multo pluris æſtiment ſeſe quã homines egregiè docti, & oraculorum Sibyllæ interpretes. Quod in te expertus ſum. Luce clarius eſt, & uero verius, te adhuc eſſe elemẽtarium, uixq; a tenebris ignorantiæ pedem eduxiſſe: adeo tamen tibi places & blandiris, vt numinem præ te ducas hominem. Quæſo, priuſquam amplius inſoleſcas, metire te tuo modulo. Putas te dignum grãmatici nomine, quòd ineptas quaſdam differentiolas friuolasq; etymologias didiceris? Hallucinaris plurimum, ſi tam breui gyrogrammaticem concludas: quum oporteat perfectum grammaticum Philoſophos, Oratores, Poetas, Iuriſconſultos, omne denique ſcriptorum genus excuſſiſſe. Vale.

EPISTOLA LXXXIX.

FRequens fuit mihi uotum ac deſiderium, vniuerſam uitam in bonis literis conſumere; atqui nimia, aut (ut verius dicam) Orbiliana præceptoris mei ſeueritas vſque adeo me diuertit & abſterruit, ut certum ſit mihi porcarium potius aut mulionem agere, quam diu eam ſuſtinere crucem. Hoc ſi grauatè & dolenter ferat pater tuus, conſule quonam modo potuerit occurri, aut iri obuium. Sum enim imparatus neque conſilij locum habeo, neque auxilii copiam, ut ait Terentianus ille Pamphilus, Nec ſatis compertum habeo, quod remedium huic malo inueniam. Si ratione ulla fieri poſſit, cauere uolo, ne ea res ſit mihi infamiæ. Vale.

EPISTOLA XC.

QVoniam percontaris ſæpenumerò, quomodo res noſtræ ſeſe habeant, volo explere animum tuum. Illud primum omnium ſcito, nobis omnibus proſperè eſſe, lautè & genialiter ſatis uiuimus. Vnum eſt tamen quod malè nos habet: quia frequens eſt tibi conſuetudo cum perdita neſcio qua muliere, quæ facultates tuas omnes inſtar hyrundinis exugit, & teipſum radit uſque ad cutem. Vtinam conſultè & recta reputares uia, quàm fraudulentæ ſint diobolares huiuſcemodi meretriculę, animum tuum (ut coniicio) ad aliud negotium appelleres. Erit quòd ſuccenſeamus tibi, ſi in re nihili tantum ſemper feceris ſumptum. proinde medeare huic malo, & quam poteris citiſſimè. Vale.

EPISTOLA XCI.

IN morte patris fingebas te plurimum dolore: uerum ea ſollicitudo bidui ſolum extitit, aut tridui: fuitque ficta & ſimilis præficarum lachrymis, demum deſiiſti dolere. Tu non refers par pari, filium patris oblitus es, qui tamen tibi unquam nil deeſſe paſſus eſt. Dabitur tibi magno probro, ſi hæc ingratitudo filiũ puto.

ad aures hominem peruenerit fac, ut probum decet adoleſcentem. Vale.

EPISTOLA XCII.

PVtas te feciſſe precium operæ, quod triuiales quoſdam uerſiculos conſcripſeris: hisque perinde tibi places, ac ſi arduum aliquod opus & Areopagitarum theatro dignum edidiſſes. Te oro per amicitiam noſtram, (quę incępta a paruis cũ ętate accreuit ſimul) caue ne ſis tibi Suffenus, aut ſimias imiteris: quæ ſuos fœtus quãlibet deformes, pro formoſiſſimis admirantur. Non monerem te huius rei, niſi certò uiderem, plus inde futurum detrimenti, quam utilitatis. Cæterũ audio te quibuſdam flagitiis deditum eſſe & procliuem, à quibus pedem reuoces, te quęſo. Admodum enim difficile eſt, ab eo ſe malo extricare, cui quis ab ineunte ætate inſuerit & inutritus eſt. Vale.

EPISTOLA XCIII.

PEtiui abs te decem aureos ſolatos muneri, nulla quidem coactus neceſſitate aut indigentia: ſed ut animum tuum pertentarem. nam (quod diis habeo gratiam) auri & argenti eſt mihi abundem. Paſſus ſum abs te repulſam: quod in magnam me traxit admirationem. Hoc enim ſcio me meis in te beneficiis meruiſſe, ut fortunas tuas, ipſamque adeò uitam pro me exponeres. Quid? pollicebaris montes & maria, dicebasque me eſſe tibi chariorem tuis oculis. Hæccine eſt illa beneuolentia? Qua fiducia id audes recuſare, qđ paulò antè promiſeris? Nunc quoniã explorata eſt mihi fides tua, caue deinde ne cõſpectui noſtro offeras, facilè carebo opera tua. Vale.

EPISTOLA XCIIII.

NEſcio unde tibi creuerit hic faſtus, ut abiectiorem me putes, quam quo cum uerba facias. Primum omnium (quantum coniicio) non ſunt tibi plures animi & naturæ dotes, quam mihi. Sed ut ſint, debes propterea eo arrogantię conſcendere, ut neminẽ præ te ducas hominem? Diuitiæ tuæ (ut coniectura colligo) hoc ſupercilium tibi non induunt. Nam licet patrem habueris vt omnium hominum ſapientiſſimum, ita locupletiſſimum: rem tamen domeſticam iuxta & vniuerſum patrimonium ſic prodegiſti, vt parum abſit, quum te oporteat uictum emendicare hoſtiatim. Proinde te oro, noſce teipſum: nec tantum tribuas, quantum conſueuiſti. Vale.

EPISTOLA XCV.

NEſcio quonam ratione factum ſit, ut in odium tuum impegerim: nihil me omiſiſſe puto, quod amicum fidelem deceat. Si fortè conquereris, quod nihil pecuniarum pridie ad te miſerim, non eſt quod conqueraris. nam ego & noſtrates ferè omnes tanta rerum omnium penuria laboramus, ut pauci admodũ reperiantur, qui habeant unde vel mediocriter uiuant. Præterea non eſt credibile te iam prodegiſſe, quod pridie Dominicæ Natiuitatis ad te miſimus. Si quod aliud mœroris argumentum te pupugerit, maximè uellem cognoſcere vt poſſem reſarcire & reparare, ſi qua per me iactura tibi contigiſſet. Vale.

EPISTOLA XCVI.

NVllo ferè non die te moneo, atque uehementius inſto, ut proficias in bonis literis, quo tua doctrina modum aliquem reperias uiuendi. nam parentes tui omnes uix habent unde ſeipſos nutriant vel tenuiſſimè. Itaque longè tua expectatione falleris, ſi eorum fiducia iuuentutem in torpore conſumeres, & (quod dici ſolet) in utramque aurem dormires ocioſus. Si nihil promoueris, tu ſolus eris in culpa, neque enim tibi deeſt ingenium, nec item boni præceptores, qui te bonas artes doceant. Vale.

EPISTOLA XCVII.

NIhil unquam mihi reſpondes ex animi ſententia, nec compertum habeo, unde inauſpicatum hoc malum me ſemper conſectetur, niſi quòd aurem præſtat nonnullis impoſtoribus, qui amicitiam uultu promittentes, furtim me decipiunt & uerbis lactant: à quibus quum uolo me extricare aut reuocare, nequeo, acriùs tũ nituntur, & dant operam ut me trahant in ſuas pedicas. Quod non adeò grauate ferrem, niſi deciperet a quibuſdam, pro quorum ſalute uitam meam multis quandoque periculis expoſui. Te oro, ſi quod huic malo remedium queat inuenire, exhibere amicum; nullum etenim habeo præter te unum, à quo ratio meæ utilitatis dependeat. Vale.

EPISTOLA XCVIII.

COnſulo tibi frequentiſſimè, quoniam modo te oporteat uiuere, quibus cũ uerſari, qu os refugere, quos imitari. Videris tamen parui facere, quod moneo, nam nunquam reminiſceris uerborum meorum. Hoc unum certò ſciò, neminem unquam extitiſſe, qui proſpexerit rebus tuis uigilantius quàm ego. Dij deæque omnes illum perdant peſſimè, qui primùm te diuertit, ne uirtutem amplecterers: nam (ut uidere eſt) adeò te corrupit, & perditis inebriauit moribus, ut liberandi tui nulla ſpes omnino relicta ſit. Vale.

EPISTOLA XCIX.

VIderis tibi felix (quòd quædam) cœlum digito attigiſſe, quòd quædam epigrammata & elegias dederis in lucem. Putas enim te magnam ab eo mercedem habiturum, cuius nomini opus ipſum nuncupaſti. Noui hominem intus & in cute, eiusque mores mihi ſunt exploratiſſimi. Eſt opulentus quidem, uerumetiam adeò tenax & illiberalis, ut facilius ſit elicere aquam ex punice, quàm ex eius crumena plumbeum nummum extorquere. Si ſperas blandis uerbis ipſum ambire & ineſcate, nihil agis. Aurem facilè præſtat adulatoribus & paraſitis, ſed ſemper palpum obtrudit. Vale.

EPISTOLA C.

QVid habes Nucerine? diſſimulas & ſupprimis dolorem tuum quàm potes maximè, & adulterino quodam riſu lætitiam promittis: eſt tamen aliquid quod intus te torquet peſſimè. Vbi primùm te aſpicio, arguo protinus animum tuum ex ipſa fronte Mi animule (ſi me amas) noli te macerare. Quum te uideo uultuoſa facie & obductis ſuperciliis, lachrymis nequeo temperare. Potes citra metum arcanũ mihi tuæ mentis committere. Non eſt enim (quantum coniicio) in tota mortalium uita, qui magis honori tuo & famæ timeat, quàm ego. Quod ſi nondum ſatis explorasti, experire certius quum uoles. Vale.

EPISTOLA CI.

VErba tua atque etiam mores magnopere mihi placent, adeò inquam placent, vt incredibilis uoluptas accreſcat animo meo, quum iucundiſſimo tuo aſpectu frui licet. Aliquantulum tamen diſplicet immoderata loquacitas: nec mihi tantùm, at etiam pleriſque magnæ celebritatis hominibus. Si uelles aurem præſtare meo conſilio, parcius loquereris. Nam magna eſt heroica homini uirtus, linguam cohibere, in conuiuiis maximè, ubi quum quis impudẽter loquitur aliquid aut inconſultè, non caret ebrietatis ſuſpicione. Apertè omnia dico: bene enim mihi promitto de tua beneuolentia iuxtà & humanitate, vt exiſtimem te æqui boni que conſulturum, & non laturum ægrè, uel ſi acerbiſſimè te obiurgauero. Vale.

EPISTOLA CII.

DIci profectò nequeat, q̃ dolenter & ægrè tulerim, ꝙ toto triennio quo Lutetiã habitas, ternas tantùm literas ad me miſeris, & eas quidem breuiſſimas. Quid? quo tempore diſceſſiſti à nobis, iurabas te ſcripturum uno quoq; menſe: uide quomodo cõſtiteris tibi. Næ tu es egregiè malus, dignusq; multis plagis & cicatricibus

quòd iam memoria tua exciderint, qui te rerum tuarum ſemper & ubique ſategerunt. Emoriar, niſi te peniteat tuæ ingratitudinis. Si unquam videro te ad eam rerum inopiam redactum, qua aliquando elaboraſti, ne miſerebor tui uel ſi ſanguine fleueris. Vale.

EPISTOLA CIII.

NEmo eſt qui te nimiæ temeritatis non arguat, quòd adeò ſuperbè & elatè reſpódeas ſenatoribus. Nec iniuria ſanè. Periculoſum eſt enim in eos temerè murmurare & obloqui, penes quos uitæ noſtræ iuxta & mortis pendet poteſtas. Iam hoc idem tibi prædixeram antè pauló, quàm diſcederes à me. Te oro, ſi ante hac impudenter uitam inſtitueris, ut poſthac in teipſum deſcendas, & tuo te pede metiaris. Quicquid dico, ſine felle dico nam quamuis infra meritum & citra quàm debuiſti meæ in te beneuolentiæ reſponderis, non poſſum tamen non beneuolè te hortari. Quum nuncius tuus ad me literas deferet, non pergat amplius ad antiquum meum domicilium. nam habito e regione Gymnaſij Nauarienſis, vbi nemo eſt, qui à ſecundo iugere mihi non aſſurgat, ob eam doctrinæ & virtutis opinionem, quam de me conceperunt omnes. Vale.

EPISTOLA CIIII.

FVit neſcio quis apprimè tibi familiaris, qui uitam tuam omnem ab ipſis, quod aiunt, crepundiis mihi enarrauit. At nihil uel modica dignum de te gloria intellexi, præterquam quòd abſtemius viuis. Nullo ferè non die aleam protrahis in mediam noctem. Supra modum & meſſem tuam ſumptum facis, & ultra quam tui parentes opinentur. Fieri nequit quin peſſimè tibi vertat, ſi uoluptatibus ſemper indulgeas, ut hactenus conſueuiſti. Non ignoras te Luteriam profectum eſſe, præter propter voluptates & ludos. Non reſpondes parentum de te opinioni, & meã ipſius ſpem fefelliſti maximè. Huc uſque metui de te ſupra quàm debui, amaui te ultra quàm tibi perſuadeas. Verùm niſi ab huiuſmodi uanitatibus pedem reuoces, ego relinquam te omni ope deſtitutum, & interdicam tibi domo mea. Vale.

EPISTOLA CV.

VTinam eſſet mihi ocium ab his occupationibus, quæ me nulla nõ hora interturbant, & ferè obruunt: facerem ut intelligeres, quantum nomini tuo tribuam. Aliquot ab hinc diebus miſi ad te nonnihil pecuniarum, plus multò propediem miſſurus. Vtrum autem acceperis, nec ne, clam me eſt. Si non acceperis, per me non ſtetit: dedi enim cuidam homini, qui probatæ admodum fidei mihi uidebatur, atque etiam dignus, quo cum in tenebris tutò & citra ſcrupulum micare poſſem. Porrò deſine quæſo litigare cum ligario. Certius & exploratius noſti hominem, quàm ut depingi tibi debeat. Mores eius domeſtice tanquam tuos ungues tenes. Præterea unlgo dici ſolet, gallinaceos in ſuo ſterquilinio plurimum ualere. Si unico uerbo factionem cum eo ſuſceperis, fretus parẽtum fiducia, interficiet te. Cæterùm ſi Codrus demum tuam ſe contulerit, caue maximè ne eum intromittas. Secus ſi feceris, te pigebit facti.
Nam prima, qua mecũ iacuit, nocte pannos, culcitram,
puluinar, lodicem, ſuppedaneum, brachas, cothurnos, ſoccos, cæteraq; id genus ueſtimenta,
honor ſit auribus tuis, turpiſſimè percacauit, & ſtercorauit. Vale.

EPISTOLA CVI.

PVtabam eum animi candorem eſſe tibi congenitum, ut nunquam uelles aliquid in me fraudis comminiſci. Vbicunque enim occurrebam tibi, tu pellace vulpe benignior blandiebaris mihi & arridebas. Nunc uerò apertè uideo, te hominem eſſe fraudulentum, & nigra, quod aiũt, cauda, atque animum habere a lingua & labiis diſſentientem, & procul remotum. Nam quum pericula multa me circunſteterunt, non ſolum non ſubueniſti amico, at etiam de induſtria nocuiſti. Nunquam per deum Herculem quieſcam ex animi ſententia, quin te cumulatiſſimè, & cum multo fœnore retaliauero. Quinque anni iam prætereunt, ex quo abundè, & ambabus, ut aiunt, manibus omnia tibi ſuppeditauimus: ac ſi te oporteret uictum emendicare, non extorquere à me nummum plumbeum ad emendam reſtim. Vale.

EPISTOLA CVII.

QVotidie ferè conuertis omnium in te oculos, quòd ſericatus appareas, ſuperbiuſque induaris, quàm ut fortunam tuam & facultatem deceat. Et (qđ eſt extremum dementiæ) quod omnes uertunt crimini, tu laudis tribus. Legiſti ne unquam hominum inconſultiſſimè, probro datum eſſe Quinto Hortenſio oratori, ꝙ compoſitè circumſpecteque & multa cum mundicia indutus eſſet? Tu capillos unguento delibutos pectis ad ſpeculum, unico digitulo, ut aiunt, caput ſcalpis: inſueſcis lecticæ & plumis Sardanapali. Oculi tui ſunt ludibundi & ebrioſi, manus inter agendum geſtuoſæ. Putas hæc omnia carere ſuſpicione mali, quòd per fœditatem nominare non licet. Si me amas, & honori tuo uis proſpicere, abſtineas à nimia illa corporis elegantia. Vale.

EPISTOLA CVIII.

SOlus ſum quem diligunt dii immortales, ſi nulla ęgritudo uoluptatibus meis interceſſerit. Pater meus (quòd diis habeo gratiam) proſperè ſe habet & pugilicè. Mater abundè pecuniarum mihi attulit. Quid queam expectare maius aut felicius? Si fortè fortuna aliquis memoribus inualeſcit, ſub manu & dictu citius præſtò aderunt infiniti medici, qui morbo meo medeantur. Vnum tamen eſt dũtaxat, quod me excruciat miſerrimè. Ego ſum planè ignarus, literas ne à limine quidem ſalutaui, aut primoribus deguſtaui labiis: hoc ſi carerem infortunio, cęteros mortalium præ me uno infeliciſſimos crederem. Vale.

EPISTOLA CIX.

DVm quod ſcribis, opera tua tibi rident adeò, & blandiuntur, ut digna potius exiſtimes, quæ euentilari, & in lucem prodire debeant. Qua in re non parum timeo, ne ſis tibi Suffenus, ac ſimias imitere, quæ ſuos fœtus quamlibet deformes pro formoſiſſimis admirantur. Si ſaperes, ab alieno potius arbitrio penderes quàm tuo. Caue ne his aurem præbeas, qui te magnis laudibus palam efferunt, omneſque Latinæ linguæ principes præ te uno rudes & aggreſtes eſſe prædicant, clam uerò medio te monſtrãt digito. Fallaces hoc genus paraſiti perbellè tibi imponũt, & te molliter ineſcam, ut aliquid ſemper trahant in ſuam naſſam: Finem faciam huic epiſtola, ne uerbis meis defatigatus pertedeas, quamuis iuxta te obiurgatione incenſam. Si percontaris ut ualeam, benè ſanè. Nulla eſt ægritudo, quæ animi mei ſeueritatem obnubiles, præter tuam illam cæcitatem; Hoc ſi abeſſet malum, cæterà lætus eſſe. Vale.

EPISTOLA CX.

ANtea cum accerſebam te domum meam à tertio, quod dici ſolet (iugere & ſtadio mihi arridebas, eorum omnino ſimilis, qui in oſtio tantum ſunt formoſi, uidenturque pellace uulpe benigniores. Ne multis agam, adeò blandiebaris, ut indubitata fide omnia de te mihi promitterem. Nunc tamen apertè uideo, te ex eorum eſſe numero, qui montes & maria pollicentur: demum ubi res ipſa poſtulat, nihil omnino perficiunt. Abhinc paucis diebus te oraui, ut aliquid contra ius & æquitatem ageres, vt eximeres me à periculo quodam, quod imminebat capiti meo

Reſpon-

Reſpondiſti, nulla omninò de cauſa declinandum eſſe de uia etiamſi amici crebris efflagitarint conuicijs. Sed dic mihi hominum æquiſſime, unde noua iſthæc religio in te inceſſit & ſuborta eſt: Chilo preſtabilis homo ſapientæ, nunquid conſeruandi amici gratia falſum dedit conſilium? Nunquid & Pericles præmiſit ſe accommodaturum amicis uſque ad aras: Sed de his hactenus. Si quando acciderit tempus, quo indigeas opera mea, tu talionem accipies. Vale.

EPISTOLA CXI.

LOngè tua te fallit opinio, ſi putes nos aulicos cæteris mortalibus eſſe feliciores. Nos quidem laute & eleganter uiuimus. Habemus affatim diuitiarũ indui mus byſſo, purpura. Superbè & plus quàm tragicè incedimus palam populo. At multi forinſecus magnam præ ſe ferunt & promittunt opulentiam, quibus res eſt anguſta domi, & curta ſupellex. Alii eo uſque obruuntur ęre alieno, ut ipſam quoque debeant animam. Præterea putas ne ſub elegantiſſimis noſtris tuniculis multã ſordẽ quandoque deliteſcere? Plerique intus & in cute, à calce ad uerticem capitis ſunt ſcabioſi. Alii omnino podagrici, & membrorum impotes: & (quod in maximã miſeriæ partem repono) uiuendum eſt nobis non arbitrio noſtro, ſed aliena (ut aiunt) quadra. Si quis noſtrum in morbum quamlibet grauem inciderit, nullo penitus indicio dolorem ſuum audebit exprimere, ne rideatur ut mollis & effœminatus. Propterea (ſi me audis) noli commutare ſolitam tuam profeſſionem. Vale.

EPISTOLA CXII.

COnquereris, & plus nimio, quòd nudiuſquartus breuem quandam pecuniam amiſeris: quod me maximè redit mirabundum, cùm præſertim leuis & impenitenda ſit iactura, & quę nullo ferè labore compenſari queat & reſarciri. Studerem tibi dolorem hũc excutere, niſi uererer mea uerba tibi fore irrita. Si uellis rependere hoc detrimentum, quare non reuerteris ad priſtinam profeſſionẽ, quum præſertim ea ſit quæſtuoſæ & exploratiſſimæ commoditatis. Aliud eſt quod te monitum uelim. Quum quis in odium tuum impegit, in eum protinus ructas & euomis quicqd in buccam uenit. Contrà uerò quum quempiam amicum tibi delegiſti, prima ſtatim fronte patefacis intima tuę mentis arcana. Te oro ex cõſilio Chilonis, ſic ames, inquam aliquando oſurus: hactenus demum oderis, tanquam poſtea amaturus. Vale.

EPISTOLA CXIII.

IN aprico nuper quieſcebamus ego & pater tuus. Quum autem unà fabularemur, acceſſit protinus neſcio quis nuncius agreſtis planè & inelegans, qui prædicabat ſe familiariſſimum tibi fuiſſe, & eidem præceptori operam dediſſe. Propterea percũctati ſumus, ut ualeres atque in literis profeciſſes. Reſpondit ille, te mortalium omnium pigerrimũ, & (quod aiunt) Epimenidi ſomnum tuę indormire negligẽtię. Id ubi primum pater tuus intellexit, turpibus in te uerbis & indignis relatu temperare non potuit. Si uis ut eum in amorem tui reuocem, expergiſcere, & ab huiuſmodi nota quàm maximè poteris caue. Vale.

EPISTOLA CXIIII.

COntrahis tibi peſſimum nomen, quòd nihil habebas frequentius in ore, quam uerba obſcœna, & quæ caſtas aures offendũt maximè: & (ut nihil diſſimilẽ) nõ deſunt qui ex ea procacitate linguæ, & illoto ſermone mores tuos arguãt & metiãtur, dicantque uitam ipſam orationi reſpondere. Non eſt quod mihi ſuccenſeas, ſi te beneuolè & amicè corripiam: quoniam noſtrę omnium aures iam calent turpiſſimo illo rumore, qui paſſim de te circumfertur. Caue tibi: nam ſi nota illa diutius increuerit, nunquam eluętur, & tu ipſe uix poteris in bonam uulgi opinionem intrò repere. Nemo eſt parẽtum tuorum, quem tantæ nõ pudeat turpitudinis. Et certè periculum eſt, ne turpiſſimam tua uita deſinat haberi in precio. Vale.

EPISTOLA CXV.

PAter tuus grauiter & iniquo animo tulit, ꝙ audierit nullũ eſſe tibi frequẽtius uotum, quam ut uxorem ducas: nec dubito quin peſſimè tibi uertat, niſi enitaris

qualicunque

qualicunque aſtu irrepere ad demerendam eius beneuolentiã. Sed dic per deos om nes, unde natura tibi inceſſit mutandæ conditionis deſiderium. Non ignoro multas eſſe in tua profeſſione miſerias: uerum hæ maioribus emolumentis penſantur, & ob literantur. Ea cauſa ad te ſcribo, ut te à propoſito diuertam & abſterream: certius .n. quàm tu uide, quantam facturus ſis iacturam, ſi ab eius mandato uel ad unguem la tum receſſeris. Vale.

EPISTOLA CXVI.

OLim quum quid ad me ſcribebas, epiſtolæ tuæ legebantur palã, & ſine ulla ui tij ſuſpicionis circumferebantur. Nunc uero quum quid ſcribis, manifeſtarius error tertio quoque uerbo deprehenditur. Qua in te homines non ſolum multa le ctiones exercitati, at etiam tenues & obſcuro loco nati te derident: neque eſt quiſ quam aure adeo ſurda & iacenti, quin facile perſpiciat & animaduertat hanc inſci tiam. Timeo ne longa ſtudiorum deſuetudo, hac barbarie te contaminauerit. Si ue lis redire ad intermiſſum interruptumq; & interpolatum calorem, erit quòd ſpere mus te nonnihil profecturũ: at ſi diuitius inſueueris huic negligentiæ, iacta eſt alea nos de te omnino deſperamus. Vale.

EPISTOLA CXVII.

MVlti & ſapientia & authoritate prædıti, conqueruntur ſæpenumero de quibuſ dam ſciolis, ineptuliſq; & diobolarib. grammatiſtis, qui pedibus (qđ aiunt) illotis ad ſacroſanctas legum & philoſophiæ diſciplinas diuertũt, aut frequẽtib. au ditoriis palam profitentur, quum tñ nihil unquam bonarum literarum, niſi forte in traſcurſu deguſtauerint. Sunt etiam (proh Iupiter) qui Platonẽ legere uelint, non ſtatæ ornandæ, ſed linguæ orationiſq; comẽdæ gratia: nec ut modeſtiores fiãt, ſed lepidiores. Vtinam utinam iactanticuli iſti nebulones nugatum tenus docti inni terentur ueſtigiis diſcipulorum Pyth gorꝫ, quorum nemini prius licebat aut com mentari aut uerba facere, quàm factus eſſet eruditus ſilentio. Horũ igitur periculo tibi magnopere cauendum eſt ne, conſcendas altiores diſciplinas, quę & ingenii & doctrinæ captum longe exuperant. Vale.

EPISTOLA CXVIII.

DOlui iampridem, atq; indies ingraueſcit animi mei egritudo, quòd uniuerſum patrimonium uix toto uertente anno prodegeris. Pater tuuus nunquam mino ris cœnauit quàm decem aureis, nunquam minoris habitauit quàm decem millibus aureorum. Tamen ex tot tantiſque opibus, quas reliquit moriens, uix ſupereſt ur ceus, aut fictilis lagena. Sed certè nil mirum: uidi enim uẽdidiſti, quod magno eme rat. Multi me præſente ſtultitiæ te inſimularunt: ſemper tibi patrocinatus, ſed noli, deinceps expectare patrocinium meum dum te uidero immutatum. Vale.

EPISTOLA CXIX.

VIderis ex eorum eſſe numero, qui quũ nihil refert pudent, ubi uero pudendũ eſt tunc eos deſerit pudor. Nudiuſquartus quum inſimulauimus te ignorãtiæ protinus demiſſa fronte erubuiſti. Vbi uero adulteria tua in mediũ protulimus, cul pæ tuæ patrocinari cœpiſti, tantum abeſt, ut pœnitentia ducereris: Miror qua fiot te tot probroſas de te contumelias perpeti poſſit. Bis ad ſubſellia iudicum tractus, extre ma ſtetiſti fortuna, & ita diſceſſiſti, non quòd innocens crederetis, ſed ne iudices peieraſſe dicerentur. Caue ne diuina ultio (quę lento gradu ad uindictam ſui proce dit) ampliori exitio te reſeruet, tarditatemque ſupplicii grauitate compenſet, mul tis enim fortuna parcit in pęnam: & quem ſæpe caſus tranſit, aliquando inuenit, vt inquit ille. Vale.

EPISTOLA CXX.

FRater tuus publice profitetur Æneidem Vergil. magna doctrinæ ſuæ oſtẽtatio ne: utinam tanto auditorum fructu & plauſu. Non ſatis ſcio, quam gratiam in de relaturus ſit: nihilominus tanta eſt diſcipulorum noſtri temporis ingratitudo, v ubi primum diſceſſerunt à conſpectu præceptorum, ſtatim obliuiſcantur ueteris

beneficij

beneficijs,neque agnoſcant per quos profecerint. Expertus & ſciens loquor. Mulo enim ex officina & umbraculis meis prodierunt,qui nunc me nihilo pluris æſtimāt quàm porcarium aut mulionem abiectiſſimum. Qui de ingratis bene merētur, hoc frugis referunt. Cæterum,quòd me conſulis,an debeas aulicam ſequi uitam:ſi mé audis immorare ſolitæ tuæ profeſſioni,nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes. Melior eſt enim libera paupertas,quàm uel opulentiſſima ſeruitus. Vale.

EPISTOLA CXXI.

QVum te obiurgo,& impietatis,inſimulo,quòd rariſſimè proficiſcaris ad templū, culpam tuā excuſas,cauſarisq; te eſſe podagricum. Eo morbo proxime atq; tu aut etiam æquè (ut iuxta mecum ipſe noſti) laboro:neq; tamen mihi ſatisfacio,aut apud me conquieſcere poſſum,quin tertio quoq; die templum eadem, uotiuas preces Deo immolaturus,perſolaturus & oblaturus. Nemo eſt æquè ſpernēdus,quàm quum pietatis obliuiſcitur,& religionis. Amo te plurium, nec hodie uiuit quiſquā mihi amicior actu. Niſi tamen perſpexero te alio ingenio atq; olim fuiſti, fieri uix poterit,quin amicitia noſtra refrigeſcat & minuatur. Vale.

EPISTOLA CXXII.

VErum eſt quod ſcribit:Lucanus Neſcit plebs ieiuna timere. Quoniam magna eſt rerū cīum penuria,& incredibilis annonæ caritas,multi qui labore & quæſtu ſuæ profeſſionis quæritare ſibi uictum nequeunt, coguntur ad latrocinia & expilationes diuertere,aut uiatoribus inſidias moliri:licet certo uideant ſe ſuſpēſum iri ſi corripiantur. Sed quid facias,fames eſt adeo intolerabilis,& maleſuada,ut ad quod uis diſcrimen uitæ perferendū perpellat. Ego & aliquod alij nuper ibamus ruſticatum colligendi animi gratia:uix aberramus a Lutetia iter quinque ſtadiorum, quū ibi protinus quatuor ſanguinarij graſſatores in dumis & uepribus delitefcentes, in nos præter ſpem impetum fecerunt animo maleuolo & gladiatorio, quibus niſi intrepide & aperto marte reſtitiſſemus actū erat de noſtra oīum uita: nec tamen uſq; adeo uitam tutari ualuimus, quin unuſquiſq; noſtrum aliquod vulnus acceperit. Hoc innuit eos non ſatis prudenter ſibi cōſulere,qui foras proficiſcūtur ſoli, niſi ſuprema quædam neceſſitas adurgeat. Vale.

EPISTOLA CXXIII.

INcredibile uidendi tui deſiderium iampridem me tenuit; adeo ut nulla nox prætereat,quin imago tua oculis meis obſeruetur & oberret. Et ſi liceret citra ullum diſcrimen ad te commigrare,commigrarem protinus:uiamque ipſam (quod aiunt) raptim deuorarem. Sed multa ſunt,quæ ab hoc animi mei deſiderio me remorātur & euocant. Nam præter quàm quòd ęgre hodie & difficulter uiuitur ob magnam annonæ caritatem multi ubiuis locorum reperiuntur milites, aut (ut uerius dicam) graſſatores. Literis tuis ſcire uelim quonam modo uiuant ueſtrates. Nam qui apud nos degunt,multis miſerijs & calamitatibus obruuntur. Et niſi dij immortales res noſtras clementius intueantur & cuſtodiant, periculum eſt, ne iniquiſſimè nobiſcū agat fortuna. Vale.

EPISTOLA CXXIIII.

LIberares hanc urbem magna fece & perditorum hominum colluuie,ſi eos tecū foras duceres,qui nullo non die de noſtro omnium interitū cogitent & machinātur,atq; etiam eorum ſaluti fortaſſe proſpiceres. nobiſcum enim diutius uerſari nequeunt,qui uitæ omnium & ceruicibus parant inſidias. Et ſi qui fortè fortuna remanſuerint,obſeruabuntur uigilantiſſimè,multisque præſidiis opprimentur,ne cōmouere ſe contra rempubl poſſint. Nemo te habet ſuſpectum coniurationis. Si alienus eſt animus tuus ab hominum expectatione,muta mentem, mihi crede. Etenim tenebris undique & luce clariora nobis erunt conſilia tua omnia. Vale.

EPISTOLA CXXV.

QVod ad me tribus abhinc diebus miſiſti opus,formoſum ſatis & elaboratū ſuperne mihi uiſum eſt, ipſumq; (ni fallor) grande aliquid profitetur, & inauditum.

ditam. Vereor tamen, ne non ſis vbique ſimilis tui. Si me audis, caue ne quid facias Horatiano monſtro ſimile, neve vnum & alterum aſſuens pannum, ad intempeſtiuas digreſſiones prodigaliter euageris. Lectores enim riſum tenere nequeunt, quũ quis ab ipſo principio uerbis ſexquipedalibus ambulatur. demiſſo & languente paulatim ſtylo ſerpit humi. Stude breuitati quanta maxima poteris diligentia, modo tamen propterea non fias obſcurus. Caue ab ampulloſis illis & confragoſis dictionibus, ſed eatenus, vt propterea nerui & animi non deficiant. Vale.

EPISTOLA CXXVI.

TAntorum ſcelerum te notant omnes, vt ſi uera ſunt quæ de te paſſim prædicãtur, ſperem te propediem damnatum iri capitis. Nemo eſt quem tuæ turpitudinis corruptiſſimæque vitæ non pudeat: ubi tamen tuæ ſalutis quis te monet, uerba fiunt mortuo: nihil mea refert ſatagere rerum tuarum, quum tamen reminiſcor periculi ceruici tuæ imminentis, non poſſum non miſereri. Quum ad iudiciũ ſubſellia protraheris, tuorumque uitiorum accuſabere, inficiare quantum uoles, uerba tua non habebunt fidem: præterea facillimum erit te conuincere. pridem enim facta tua turpiſſima omnibus innotuerunt, & uenerunt in apricum. Vale.

EPISTOLA CXXVII.

PAter tuus ægrè ſatis & indignanter tulit, quòd audierit te bonam ætatis partem contriuiſſe in humanis & politioribus literis, in quibus nihil eſt omnino frugis, nullum penitus emolumentũ: ſed illactatrices tantùm, & uelut quædam uerborũ meretriculæ, quæ nihil aliud proſunt, quam aures titillant & inebriant. Certiùs noſti, quàm ut moneri debeas, quàm curta ſit domus ueſtræ ſupellex. Non eſt quòd à patre ampliſſimas diuitias tibi polliceare, niſi tua unius induſtria tibi ipſe fabrices fortunam. Quare ſi ſapit, conuerte animum ad alias artes. In his enim tibi nec ſeritur, nec metitur. Quod autem ſcribis, de prodito quodam nebulone, qui paſſim tibi detrahit, uis audire quid ſentiam? Bibe ſurdis auribus omnia eius conuicia, patere etiam ſi tuis oppedat naribus. Si enim velles eum re taliare, & eadem repercutere maledicentia, periculum eſſet, ne in ſanum eum redderes, qui tantum deſipit.

EPISTOLA CXXVIII.

PRidie quum rediiſti Lutetia, putabas amicos meos obuiis vlnis tibi gratulaturos, tuumq; aduentum admodum plauſibilem fore. Nihilominus nemo omniũ repertus eſt, qui tibi arriſerit: imò uerò cachinnum ſuſtulerunt omnes. Cauſam ſi percontaris, non pudebit dicere. Eo te miſeramus, ut in bonis literis proficeres: quã tamen de te cõceperamus opinionem, fefelliſti. Semper enim porrectis (quod aiũt) dormiuiſti pedibus, & in utramuis aurem, nec prima elementa didiciſti. Si hoc feceris fiducia noſtri, erras haud dubiè. Non enim mouebimur tuis infortuniis, uel ſi fleueris ſanguine. Vale.

EPISTOLA CXXIX.

POllicebaris mihi mercedem ampliſſimam, ſi doctrina mea ab ignorantiæ tenebris te educerem: non peperci labori, docui te quanta potui maxima diligẽtia, adeò ut iam prælectore non indigeas, poſſiſque, aut aiunt, nare ſine cortice. Antea diſtuli mercedem meam repoſcere, quòd fortuna tua uideretur mihi exilis & modica. Nunc uerò opes tuæ creuerunt, omnia tibi ſuppetunt ad uotum, & virgula, quod fertur, diuina. Quid igitur cauſæ eſt, quam ob rem non rependis beneficium? Arrogas ne tuæ unius uirtuti, ſi quid in bonis literis profeceris? Iſta tua ingratitudo non adeò eſſet intoleranda, ſi quam rerum potereris penuriam: at, ut iam dixi, habes omnia ex animi ſententia, tu es uelut bos ad aceruum, metis citra arationem, citraque ſementem. Non ſatis apertè uideo quonam modo culpæ patrocinari poſſis.

EPISTOLA CXXX.

NOn parum mihi diſplicuit, quòd heri in quodam conuiuio iuuenaretis uerbis impudicis, crepareſque immunda & relatu turpiſſima. Sed tua iſta cul-

pa non omnino caret uenia putabas enim fortaſſe id ab omnibus laudatum iri, quodam quibuſdam abiectiſſimis: homunculis, ciceriſque & fractæ nucis emptoribus comprobatur. Diu ſatis deſipuiſti mea quidem ſententia, nūc tibi relinquēdę ſunt nuces. Sudabis fateor non parum priuſquam illum priſcum uiuendi modum dedideceris: at ubi deſieris aliquandiu, nihil erit factu facilius. Vale.

EPISTOLA CXXXI.

MOnui te frequentiſſimè, ut relicto ſtudio poetico ad orationem ſolutā animū conuertas. nam uerſus tui, quotquot ſcribis prodeunt inuita (quod aiunt) Minerua, & Muſis collachrymantibus Nihil eſt penitus frugis, nihil quod uel tantillum famæ tibi compararet: quin potius facis te publicam & communem uulgi fabulam, adeò vt iam notiſſimus apud omnes inualuerit rumor, te eſſe uelut aſinum ad lyram. Multò prudentius ageres, ſi tuo te pede metireris, nihilque non æquum uiribus tuis aſſumeres. Vale.

EPISTOLA CXXXII.

INſolentiam tuam ſatis ridere nequeo. Pater tuus parenteſque omnes pauperrimi ſunt, nudi tanquam ex matre (ut apertè noſti) uictum emendicant hoſtiatim manum ad ſtipem porrigunt (paucis) non habent unde teſtim emant: Tu tamen loci natalis nullam penitus habens rationem, ſuperbis, non aliter quàm ſi eſſes rex tragicus. Cui animi & capitis tui morbo quomodo poſſit occurri, non ſatis uideo. Quum enim uiri prudentes rerum tuarum uolunt ſatagere, & ſuadere quid factu ſit utile, aures occludis, perinde ac ſi per te ſatis ſaperes, eſſeſque remotus ab omni uitio. Non adeò uitiis tuis offenderemus, ſi pauca eſſent: attamen multæ flagitiorum ſpecies uitam tuam contaminant, ut nullus relinqui poſſit ueniæ locus. Vale.

EPISTOLA CXXXIII.

SEmper de te bene merui, ſperans te aliquando fore frugi hominem, cenſoréque omnium: at ſpes omnis futuræ in te probitatis omnino adempta eſt. Nam (ut audio) bonam iuuentutis partem ſtolidè contriuiſti, dilapidaſtique uniuerſum patrimonium in alea, fritillis & ſphæriſterio. Si eſſem liber laborum, qui me nunc circūſtant & opprimunt, ad te quàm citiſſimè cenuolarem, uia ipſa (ut cum Sidonio loquar) deuorata: idque ſum facturus dum per occupationes licebit. Quòd ſi rem ita comperero, ut communis prædicat fama, ſcias animum meum fore multo remiſſiorem, ſegniuſque in tui amorem quàm prius irritatum iri. Vale.

EPISTOLA CXXXIIII.

QVam quid ſcripſiſti, ſoles me adhibere iudicem tuis operibus dū ſuadeo ambitioſa recidas ornamenta, reddaſque incudi, quæ non bene ornata ſunt, & polita, mauis defendere delictum, quam inuertere. Propterea ames te & tua ſine riuali, nullum enim uerbum aſſumam ultra. Quod autem percontaris, quid hic rerū agatur, res creditu difficilis, & maximum riſum tibi excitatura nouiſſimis diebus accidit. Lentulus qui genialiter adeo, & luxurioſè prius uiuebat, qui omnia prodigebat per luxum, nunc auarus uſque adeo factus eſt, ut inexplebilis ſit eius cupiditas. Nunc quoniam non ſuppetit ocium ſcribendi pluribus uerbis, qui has ad te defert literas, totum hominem ſuis coloribus graphicè depinget. Vale.

EPISTOLA CXXXV.

NOn parum mihi diſplices, nec mihi tantum, ac his omnibus, qui tecum aliquando uerſati ſunt, quòd ſis adeò prodigus uerborū, ac in tuam ipſius laudem propenſus & procliuis. Ante omnia, peſſimè audis, & magno probro tibi uertitur, ꝙ palam te prædices bellicoſum. Comminaris egregiè, uerba tua nihil non maritum ſpirant: at ſi quis te aggrederetur, fugam protinus arriperes, totus animus tibi in pedes decideret. Quod qui norunt, temperare nequeunt à riſu, quum audiunt has inanes de te gloriolas. Vale.

EPISTOLA CXXXVI.

NOn ſatis ſcio, qua cauſa amicitiam contraxeris cum Cornelio Dolabella, aut vnde frequens adeo familiaritas tibi cum perditiſſimo illo nebulone, &, quod aiunt, terræ inteſtino interceſſerit Qui, ut apertè noſti, & patrimonio, & gentiliciis hæreditatibus mulctatus eſt ob infinita flagitia, quibus ab ipſa iam tum infantia fuit innutritus Corruptam adeò egit iuuentutem, ut ſæpenumero ad ſubſellia iudicum pertractus eſſet, & in extremam ſtetiſſet fortunam, niſi pecunia ſe redemiſſet ab inquiſitoribus. Vbi verò ad virilem peruenit ætatem, nihilo ſecundiore, imò verò deteriore fama vſus eſt. Vnde nunc, quoq; (vt planè uides) diſcedere è medio, & quamquam morbo quartanæ aggrauante) per ſingulas noctes latebras commutare cogitur Potuiſſem verſari cum eo, ſi libuiſſet. at ſemper ab eius ſocietate abſtinui, licet quotidianus ferè precibus inuitarer. Vale.

EPISTOLA CXXXVII.

QVòd è patria Lutetiam te contuliſti, ſimul ad declinadam perditiſſimam quorundā nebulonum inuidiam, qui te oderant, quiq; per locum nonnunquam tibi comminabantur: partim etiam, ut per ocium & requiem Apollonio Miloni clariſſimo dicendi magiſtro operam dares, factū tuum probo. Nihilominus, velis noli, redeas oportet nam res ueſtræ domeſticæ peſſimè ſe habent, & iā eunt peſſum, niſi per te unum tantæ occurras calamitati. Turpiſſimum tibi eſſet, in amicorum diſcrimen decidere, patris præſertim, cui fortunas tuas omneis, ipſamque adeo uitam debes cum anima. Vale.

EPISTOLA CXXXVIII.

FAmiliaris ille tuus Gellius, mortalium auariſſimus, diues eſt quidem, at eius omnes diuitiæ & occulto fœnore creuerunt, & rapinis. Vt paucis omnia complectar, eſt bipedum omnium nequiſſimus quoſque terra ſuſtinet ſceleratiſſimus, ut de iugurtha ſcribit ille. Vſqueadeò tamen hominem ipſum diligis, vt in eius uerba iuraſſe uidearis Si uelis autem commodare culturæ, facilè te diuertam & reuocabo at ſi omnia priuata authoritate velis agere, ego te relinquam, & miſſum faciam, ut adoleſcentem predium, & mihi deſperatum. Vale & probè monentem ſequere,

EPISTOLA CXXXIX.

NIhil vnquam tentaui & molitus ſum, quin optimates & ditiſſimi quiq, freqnētes & oſtinati confluxerint ad reſiſtendum mihi, nec vnquā deſierunt præpedire, quicquid quod mihi eſſe uolupiferum, perſpexerint. Proinde conſtitui in reliquum tempus abſtinere curia Nam etiam lites illæ forenſes macrum me faciebant, & extennabant penitus. Præterea quid amplius optādum eſt mihi, cui iam contigit abundè, quod ad viuendum ſatis lautè eſt? Qui ſunt inexplebiles, & nullum ſuis uotis finem præſcribunt, pauperrimi videntur, hiſque multo infeliciores, qui uictum emendicant. Vale.

EPISTOLA CXL.

SI fortuna ad animi uotum mihi arriſiſſet, ab humili priuataq; conditione ad ampliſſimos honores potuiſſem peruenire. Nam populi multitudo ſemper mihi fauit, & ad me confluxit, ultrò operam ſuam in omni re promittens: ſoli diuites aduerſarios & propugnatores ſe præſtiterunt. Quorum decreto, ut primum comperi paratos eſſe, qui vi ac per arma me corriperent, ſententia mutata pro temporum conditione quieturus. Erat in manu mea terrorem maximū eis iniicere: atſi hoc feciſſem, incredibilis inuidia me in poſterum manſiſſet. Vale.

EPISTOLA CXLI.

COrnelius, quo cum tibi familiaris eſt & frequens conſuetudo, nuper tractus fuiſſe in carcerem, niſi ſponſorum interuentu ſe à creditoribus redemiſſet. Qui, vt eum eriperent, ſuas omnes fortunas, ipſam & adeo uitam cum tota ſupellectile uoluerūt oppignorare. Heri tn̄ abiit per poſticum furtum, & inſalutato quidē hoſpite. Incertum metu ne noui diſcriminis, quo maturius ſubueniret imploranti

patri,

patri, qui in repẽtinum quendam morbum fertur incidiſſe. Porrò frater tuus apud omnes ſuſpectus habetur cuiuſdam homicidij, propterea ſicubi gentium tibi occurrar, dic ei tacitè in aurem, ut maturè ſibi præcaueat. Nam ſi corripiatur, nullis precibus quamlibet importunis conſequi poterit, ut legibus ſoluatur in homicidas conſtitutis. Dic ſalutem meo nomine noſtratibus amicis, atque etiam ſi qua ratione fieri poſſit, reconcilia me patri mihi irato, quod literis eius cunctantius paulo reſponderim. Vale.

EPISTOLA CXLII.

OMnia tibi contigerunt ex animi ſententia: idque adeò, ut nihil maius queam uouere? Vnum eſt tamen in quo non uſquequaque mihi places, quod interim excrucies teipſum. Si fomenta iſta curarum poſſes relinquere, uiueres multo diutius. Nihil enim eſt quod magis uitam imminuat, quam moleſtæ illæ animi ægritudines. Propterea da operam, ut medearis & occurras huic malo. Ante omnia caua, ne adeo immoriatis lucro, ut propterea nolis te quandoq; labori ſurripere. Nam nihil eſt in rerum natura, quod exemplo dierum ac noctium alternas uices feriarum quandoque non deſideret. Vale.

EPISTOLA CXLIII.

AD miror ingenium tuum atque etiam plurimi facio paratam tuam in ſcribendo celeritatem, quod priuſquam ueſtigio pedẽ educas, multos ſub manu uerſus euomas inſtar illius Chryſippi, cuius meminit Valerius. Hoc tamen nõ eo ualet, ut protinus euentilare debeas, quæ ratim adeò & tumultuariè componis. Nam quoquæque res eſt accelerarior, eò minus perfecta. Contra uerò, quo lentius incrementum ſuſcipit, eò quoq; tardius deſinit. Saluta meo nomine Hermodotum, eumque diuertas, ne à ſcholaſtica uita ad aulicam ſe conuertat. Principes iſti ſunt admodum liberales & prodigi uerborum, ſuisque famulis montes & maria promittunt, ac uerborum inducunt crudelitatem: at ubi diu ſatis eorum opera uſi ſunt, uerba emittunt pro forma. Vale.

EPISTOLA CXLIIII.

NOn parum mihi diſplices, nec mihi tantùm, at omnibus etiam, quibuſcum aliquando fuit tibi frequens & familiaris conſuetudo, quòd unumquemque criminetis palàm, & uituperes: quum tamen hodie ſceleratior te uiuat nemo. Conſultius multò & prudentius ageres, ſi tuam ipſius carperes uitam. Nam (ut in Salluſtiũ ſcribit Cicero) carere debet omni uitio, qui in alterum dicere eſt paratus. Fateor neminem eſſe mortalium, qui omnibus horis ſapiat Nihilominus id intolerabile eſt, quum quis pergit malè ſemper agere. Cæterum ſcis quid in aurem tibi nuper dixerim. Laboras quodam uitio arcano, & paucis cognito, à quo niſi deſueſcas, tandem ueniet in lucem. Veritas enim filia eſt temporis, & dies omnia reuelat Neq; eſt quicquam tã arcanũ, quin aliquando euentileretur, & à tenebris prodeat in apricũ. Vale.

EPISTOLA CXLV.

ERam uegetis uiribus & expedito corpore, priuſquam ad perdiscendas literas animum appuliſſem, nihil penitus dolebat mihi: at nocturnæ lucubrationes uſq; adeo me attenuarunt & confecerunt, ut pedibus infirmis ſubſiſtere nequeam. Deſinas ergo mirari, ſi ægre & inuitus ferè repeto ludum literarium: Nam quotieſcunq; illuc redeo, uidere uideor locum mœroris & triſtitiæ plenum, & quandam (vt aiũt) Trophonii ſpeluncam. Preterea toto ferè triennio oleum & operam luſi. Nam dedi operam ſeminario cuidam & pœnitendo magiſtello, ſub quo parum aut nihil omnino profeci: quod tamen negligentiæ meæ non eſt aſcribendum, at potius eius ignorantiæ. Erat enim planè rudis & illiteratus, nec unquam bonas literas, ne a limine quidem, ſalutauerat. Vt finiã uniuerſam eius doctrinã uitioſa nuce nõ emerẽ, Vale.

EPISTOLA CXLVI.

MIrantur nonnulli uitam ruſticam tantis à me commendari laudibus, & (quod aiunt) ad cœlum ferri: qui ſi cognoſcerent, quantũ in ea ſit uoluptatis, relictis